IOANNIS BOCATII

ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑΣ DEORVM, LIBRI QVINDECIM, cum annotationibus ~~Iacobi Micylli.~~

EIVSDEM DE MONTIVM, SYLVARVM, FONTIVM, lacuum, fluuiorum, ſtagnorum, & marium nominibus. Liber I.

Huc acceſſit rerum, & fabularum ſcitu dignarum copioſus index.

Mercurius Emptori.

Quod modo fabellas emptor tibi uendo profanas,
Non mirum debes, ſiue putare nouum.
Nanq; quid hoc toto, ſic uerum, cernis in orbe
Fabula quod dici non mereatur idem?
Fabula diuitiæ ſunt, fabula ſtemmata regum,
Fabula quod uiuis, fabula quod facis eſt.
Et Chriſtus fieri cœpit modo fabula multis,
Quo minus eſt operæ culpa notanda meæ.

BASILEAE APVD IO. HERVAGIVM MENSE SEPTEMBRI ANNO M. D. XXXII.

AVTORES, QVORVM IN HOC OPERE VEL TESTIMONIA citantur, uel explicantur loca.

Accius poëta.
Aeschylus poëta.
Albumasar.
Albericus, ita enim uocat quē alii Albertū.
Alcman poëta.
Audalo philosophus.
Anselmus.
Apollophanes comicus.
Apollonius.
Apuleius.
Aristoteles
D. Augustinus.
Barlaam philosophus.
Beda
Boëtius
Calcidius Platonis interpres.
Censorius, qui & Censorinus.
Cicero.
Claudianus. Columella.
Coruilius Chrysippus.
Cremutius.
Crisp. Clodius. Q. Curtius.
Dantes Florentinus.
Dares phrygius.
Deonigdus historicus.
Dictys Cretensis.
Dionys. Areopagita.
Ennius. Ephorion.
Esaias propheta.
Euhemerus. Euripides.
Eusebius.
L. Florus.
Franciscus de Barbarino poëta.
Franciscus Petrarcha.
Fulgentius.
Furius comicus.
Germanicus Cæsar.
Geruasius Tellibertiensis.
Hali philosophus.
Hermes Trismegistus.
Hesiodus.
D. Hieronymus. Higinius.
Homerus.
Horatius.
Iosephus historicus.
Isidorus. Iustinus.
Iul. Celsus.
Iuuenalis.
Lactantius grammaticus.
Lactantius theologus.
Leontius. T. Liuius.
Lucanus.
D. Lucas.
Leon Carnotensis.
Lycophron.
Macrobius. Martialis.
Martinus historicus.
Martianus Capella.
Minastas.
Nicander poëta.
Orosius. Orpheus.
Ouidius.
Palæphatus.
Papias.
Paulus collectionarius.
Paulus Geometra Florentinus.
Paulus Longobardus.
Paulus Perusinus.
Persius.
Philochorus.
Plato. Plautus.
Plinius.
Porphirius philosophus.
Priscianus.
Rabanus.
Remigius.
Salustius. Sappho.
Seneca philosophus.
Seneca poëta.
Seruius.
Silius Italicus.
Solinus.
Sorenus. Statius.
Tacitus.
Theodontius.
Theocritus.
Thomas de Aquino.
Timotheus poëta. Trogus Pom.
Valerius Max.
M. Varro poëta.
Vergilius.
Vgutio uocabulista.
Vibius sequester
Vincentius Gallicus historicus.
Vitruuius.

IO. HERVAGIO SVO IACOBVS MICYLLVS SALVTEM.

SÆPE equidem audiui Heruagi chariss. facilius multo esse promittere, quàm quod promiseris, præstare. quod tamen quale sit, nunc tandem ipsa re comperior. Nam quod iam olim tibi ultro, deq; meo præbere pollicitus sum, id nũc rogatus scilicet, uix etiam de alieno exhibere tibi possum. Bocatium enim cuius ἐπιτομὴν quandã iam diu tibi promiseram, cuiusq; operis partem quoq; iam aliquam prope confectam domi habebam, cum postea quàm per te adductus, iam iterum in manus accepi, labore, negocioq; tanto inde implicitus sum, ut ægre ipsum authorẽ, utcunq; emendatum, ad te dare potuerim. Non quia non omne studiorũ genus suo, ac certo labore constare sciebam, sed quod in hoc authore, quò minus semper molestiæ, atq; negocij restare credebã, eò plus difficultatis atq; laboris subinde mihi succrescebat. Adeoq; perinde mihi, atq; medicis interdum solet, accidebat, qui cum annosum aliquod, nimiaq; senectute labefactatum corpus cũrandum suscepere, quam primum uni alicui uitio mederi incipiũt, à pluribus aliis mox ita obruuntur, ut plerumq; de restitutione omnino desperent. Incidi enim reuera in eiusmodi corpus, quod siue ætatis suæ uitio, siue aliorum negligentia, luxatum atq; ruinosum ita erat, ut quacunq; in parte, opem illi aliquam adhibere tentabam, ex aduerso cernerem longe plus ruinarum, quàm quibus subueneram, impendere. Proinde tametsi non semel suscepti operis me pœniteret, cuperemq; hoc totum, quod uides, operæ, perire potius, quàm mancum atq; imperfectum in lucem prodire, tamen quia iam toties illud tibi promiseram, cui merito quicquam denegare non possum, malui impudentior aliquanto ab aliis uideri, quàm tibi pollicitus quod essem, minus seruare. Ea enim tua erga me beneuolentia, eaq; multis iam annis confirmata inter nos amicitia est, ut non modo hoc, quantum est oneris subire, uerum etiam si quid amplius ac maius queam, suscipere tua caussa lubens ac uolens cupiam. Quamquam arbitror etiam hanc nostram operam, aliis quoq; præsertim studiosis non ingratam fore. Nam cum ueterum ferè scripta, præcipue autem poëtarum, absq; fabularum cognitione, intelligi rectè nequeant, apud latinos, quod ego sciam, nemo præter Bocatium, de ijs plene quicquam tradidit. Qui quidem, etiamsi, temporum suorum infœlicitate alicubi barbaris, quàm latinis similior uideatur, tamen eam, quod potuit operam, ubiq; præstitit, ne quid eorum, quæ ad ueram ac solidam bonarum literarum cognitionem pertinebant, prætermitteret. Id quod cum in recensu Genealogiarum, ubi diligentissime, omne authorum, quos, & quales habere tum potuit, genus excussit, tamen in posterioribus duobus libris, in quibus poëticen ab improborum atque indoctorum hominum calumniis defendit, uidere est, ut mihi sanè difficile, ac tantum non mirum uideatur, si quisquam nostrorum

hominum potuit hactenus, poëtarum scripta planè atq; perfecte intelligere, qui non idem Bocatium hunc, qualencunq; tandem, antea cognorit. Deinde autem, quod ad nostram operam attinet, pleraq; in hoc, ita nunc emendauimus, atq; restituimus, ut, si nostrum hunc Bocatiũ, cum eo qui ab alijs ante excusus habetur comparaueris, ab innumeris, adeò q incredibilibus mendis ac uitijs repurgatum depræhendes. Non enim modo uoces hic atq; illic quasdam expleuimus, aut immutauimus, id quod in alijs plerumq; fieri solet, sed totas alicubi fabulas retexuimus, suisq; ueris, & à doctis ac ueteribus traditis, capitibus, ac locis restitutas rescripsimus. Præterea, sicubi uel deerat ijs, quæ à Bocatio dicebantur, uel diuersum ab alijs traditum fuerat' uel (quod ipsum quoq; non raro accidit) à tota rei serie, ipse author aberrauerat, Annotationes nostras adiecimus: nimitũ ut uel hinc studiosi haberẽt, quibus ad cognoscendum authorem hunc adducerentur, etiam si qui illum antea, eò quod mendosus ac deprauatus passim habebatur, auersati fuissent. Atq; ad hanc quidem rem, nõ Latinis modo authoribus, uerum Græcorum quoq; poëtarum commentariis bona ex parte usi sumus, neq; usquàm quicquam addidimus, cuius certum atq; idoneum authorem aliquem non habuissemus. Vbi quantũ laboris atq; molestiæ nobis capiendum fuit, eorum æstimationi, iudicioq; permitto, qui aliquando simili opera atq; negocio in aliis authoribus uersati sunt. Tametsi fateor, ne sic quidem omnes ubiq; mendas, omniaq; uicia sublata aut restituta esse, etiamq; multa restare, quæ ne ipsi quidem mihi probentur, propterea, quod neq; librorum, qui à Bocatio citantur, omnium facultas mihi suppetebat, neq; temporis angustia, quæ mihi ad absoluendam hanc operam præstituta erat, emendari singula diligentius patiebatur. Præcipue uero, in eo libello, qui de fluminum ac montium, aliorumq; id genus, nominibus inscribitur, plurima à nobis relicta sunt, quæ accurata censoris manu, uirgulaq; etiam opus habent. In eo enim cum omnia ultra modum deprauata, atq; distorta haberentur, uix illa restituere nobis licuit, quæ obiter ex Mela, Plinio, aliisq; paucis animaduersa succurrebant. Quibus haud dubito, quin plura denuo uel ex ijs ipsis authoribus, uel aliunde superaddi queant, si quis iustum ad eam rem spacium, iustumq; laborem capere uelit. Quod à me, ut hoc quidem tempore fieri non potuit, ita lectorem arbitror, candidum atq; æquum, ut decet, ueniam mihi daturum, gratoq; animo, uel hanc qualemcunq; operam nostram accepturum esse. Quod si non impetrauero, tamen unum illud satis mihi fuerit, quod fidem meam erga te, cui potissimum hac opera mea gratificari studui, seruasse tutam & integram uidebor. Nam illis ne respondendum quidem puto, qui cum ipsi ueras & honestas artes, uix unquàm summis, quod aiunt labijs attigerunt, si tamen aliqui illorum attigerunt, audebunt tamẽ, hanc nostram operam ceu in fabulis, & rebus à pietate alienis positam, accusare. Quorum utinam pleriq; morum integritatẽ, uitæq; sanctimo-

sanctimoniam ita præstarent, ut fortiter clamando & insultando, honestas artes, nostraq́; studia passim lacerant atq; condemnant, profecto neq; tam fœdis atq; impuris sermonibus, arbitror, ex Christo ipso fabulam multi facerēt, neq; tantus ueræ pietatis cōtemptus uulgo nunc oriretur. Nam quantum imperitia illorum studiorum, ijs ipsis, qui illa ceu poëtica, eoq́; Christiano homine indigna execrantur, nocere solet, uel inde facile animaduerti potest, quod cū insanis clamoribus templa, deosq́; obtuderūt, tamē postea quàm clamare desierunt, ne ipsi quidem suorum clamorum rationes ac finem intelligunt. Adeò difficile est, contemnere, quod quale sit nescias. Ego uero ita persuasus eoq́; certis rationibus adductus sum, ut sine istorum studiorum, (siue poëtica illa, siue humana uocare uoles) adminiculo, neq; diuinas res, neq; humanas rectè ac sapienter tractari posse existimem. Proinde, relictis amusis, imò fucis istis, meam hanc operam, Heruagi chariss. commendatam ita habere uelis, ut si non ubiq; expectationi de nobis tuæ satisfecimus, uoluisse tamen facere nos arbitreris, animiq́; erga te mei uoluntatem, non ipso ex facto, sed magis facti æstimatione ut iudices. Ac si quid studio diligentiaq́; mea parum commendatum esse putas, id omne industria tua ut expleatur facias: Habebisq́;, meo quidem iudicio, non modo studiosos omnes, uerum etiam ipsum tuum Mercurium, & sermonis, & mercimoniorum deum præsidem, tibi tuisq́; cœptis benignum, facilem & fauentem. Vale pridie Non. Nouembris. Anno 1. 5. 3 1.

INDEX RERVM, AC FABVLARVM MEMORABILIUM in Bocatium collectus.

Aege

amathia

Arethusa

athaman-

cath

cornubia

dexamene

fama

Hippia

nictæus

pan fistu

penelopes

Sabba.

Spio

Indicis Finis

TABVLA IN GENEALOGIAE LIBROS IOANNIS BOCATII.

LIBER PRIMVS.

QVis primus apud gentiles deus habitus sit, in arbore signata desuper ponitur in culmine Dęmogorgon, uersa in cælũ radice, nec solũ infra descriptę progeniei sed deorũ omniũ gentiliũ pater. & in ramis & in frondibus ab eo descendẽtibus describũtur eius filii & Nepotes, de quibus omnib9 in hoc primo libro prout sũt signati, distincte scribitur. Verũ ex eis Aether excipitur solus, de quo & eius amplissima posteritate in libris sequẽtibus describetur. Fuerunt ergo Dęmogorgoni filii filięq; nouem, quorum primus Litigium, 2. Pan, 3. Clotho, 4. Lachesis, 5. Attopos, 6. Polus seu Pollux, 7. Phyton, seu Phaneta, 8. Terra 9. Herebus.

De Phama,

Liber Secundus.

LIBER TERTIVS

IN arbore autem signata desuper ponitẽ in radice Cælus Aetheris filius, & Diei, & in eius ramis & frondibus pars suæ posteritatis ostenditur. Fuerunt enim Cælio filii duodecim, quorum prima fuit Opis, 2. Thetis magna, 3. Ceres prima, 4. Vulcanus primus, 5. Mercurius tertius, 6. Venus magna, 7. Venus secunda, 8. Doxius, 9. Titanus Iupiter secũdus, 10. Oceanus, 11. Saturnus, 12. Ex istis 12. reseruantur quatuor, de quibus nulla in præsenti libro 3. mẽtio fiet scilicet Titanus, de quo scribet in quarto, et Iuppiter secundus, de quo & eius prole scribetur in quinto & in sexto, & Oceanus, de quo scribetur in septimo, & Saturnus, de quo & eius omni posteritate fiet mentio in octauo, & in reliquis libris. Procœmium.

cc

LIBER QVARTVS

IN arbore autem signata desuper ponit in radice Cælius, eò quod nondum filii eius descripti sunt, sed in ea tã in ramis, quàm frondibus omnis Titani progenies demonstratur. Procemium

De Atlante

LIBER QVINTVS

IN arbore signata desuper ponitur in radice Cælius, eò quod pater fuerit Iouis secundi, cuius proles & si nō omnis, nam Dardanus in librum alium hunc sequentem reseruatur, in hac arbore tam in ramis, quàm in frondibus describitur. Procœmiū.

LIBER SEXTVS

IN arbore præcedenti, cuius in radice ponitur Dardanus 16. filius Iouis secundi, omnis eiusdem Dardani proles describitur tam in ramis quàm in frondibus.

Procemium.

LIBER VII

IN præcedenti arbore, cuius in radice scribitur Oceanus, omnis eiusdē Oceani tā in ramis, quàm in frondibus posteritas ordinate apponitur, de qua in sequenti septimo libro dicetur. Procemium.

LIBER VIII

LIBER IX

LIBER X

IN præcedenti arbore, cuius in radice cõsistit Neptunus, describitur in ramis & frõdibus omnis eiusdẽ Neptuni successio.

Proœmium.

LIBER XI

IN arbore præcedenti, cuius in radice scribitur Iuppiter, ponitur tam in ramis quàm in frõdibus pars posteritatis eiusdem Iouis, cum insequentibus duobus libris residuum describatur. Procemium.

De tertio Ioue 10. Saturni filio, qui 34. genuit filios, quorum hæc sunt nomina, prima Clio, 2. Euterpe, 3. Melpomene, 4. Thalia, 5. Polymia, 6. Erato, 7. Terpsichore, 8. Vrania, 9. Calliope, 10. Acheus, 11. Venus, 12. Amor, 13. Proserpina, 14. Castor, 15. Pollux, 16. Helena, 17. Clytemnestra, 18. Palicus, 19. Palicus, 20. Iarbas, 21. Mena, 22. Myrmidon, 23. Xanthus, 24. Lucifer, 25. Orion, 26. Minos, 27. Sarpedon, 28. Rhadamantus, 29. Arcesius. De his 29. tractat in præsenti li. 11. trigesimus Tantalus, 31. Dionysius, 32. Perseus, 33. Aon, 34. Aeacus, 35. Pilumnus, 36. Mercurius, 37. Vulcanus. De his uero octo scilicet 29. citra in, 12. libro tractatur. De reliquis duobus qui sequuntur, scilicet de Hercule 38. & de Aeolo 39. in libro 13. scribitur Cap. 1

LIBER DVODECIMVS

In arbore præcedenti cuius in radice positus est Iuppiter, describuntur in ramis & frondibus posteritates 8. filiorum Iouis prædicti scilicet Tantali, Dionysii, Persei, Aonis, Aeaci, Pylũni, Mercurii, & Vulcani. Procemium

LIBER XIII

IN arbore præcedenti, cuius in ramis describitur Iuppiter tertius, ponuntur tam in ramis q̃ in frõdibus posteritates Herculis, & Aeoli filiorum dicti Iouis tertii.

De Her-

ff

Tabulæ finis.

GENEALOGIAE DEORVM GENTILIVM IOANNIS BOCATII DE CERTALDO AD HVGONEM INCLYTVM HIERVSALEM & CYPRI REGEM

Præfatio.

SI SATIS ex relatis Donini Parmensis egregii militis tui uera percepi Rex inclyte, summopere cupis Genealogiam deorum gentiliũ, & Heroum ex eis, iuxta fictiones ueterum descẽdẽtiũ. atq; cum hac, quid sub fabularum tegmine illustres quondam senserint uiri, & me à celsitudine tua, quasi expertissimum atq; eruditissimũ hominem in talibus selectum, tanto operi autorẽ. Sanè ut omiserim desiderii tui admirationem, (non enim paruum hominẽ decet, quid regem moueat perscrutari) aduersus electionem mei quid sentiam, dicere prætermittam ne dum insufficientiã meam mõstrauero, per subterfugia arbitreris me impositi laboris onus euitare uelle. Sed antequam ad sentẽtiã meã circa impositum opus deueniã, libet, serenissime regum, apponere & si non omnia, quædam saltem, quæ inter Doninum insignem militem tuum, dum iussa tuæ celsitudinis explicaret, & me interuenere uerba, ut eis perlectis satis iudicium tuum de me uideas, & temeritatem meam, dum in obediẽtiã tuæ maiestatis deuenio. Cum igitur ille facundo ore, sacra maiestatis tuæ studia, & opera regalis officii admiranda, necnon & insignes atq; gloriosos quosdam tui nominis titulos longa dicacitate explicuisset, eò deuenit, ut conatu plurimo me in tuam sententiã deducere conaretur, non unica tantum ratione, sed multis. ex quibus fateor ualidæ uidebantur quædam. Verum postquam tacuit, & mihi respondendi copia facta est, sic dixi. Arbitratus es forsan, facunde miles, seu rex tuus, de proximo noster futurus præstãre deo, hanc insaniam ueterum, scilicet cupientiũ se haberi diuino procreatos sanguine, angulum terræ modicum occupasse, & tanquam ridiculum quiddam, ut erat, paruo temporis perseuerasse tractu, & ueluti etiam recentissimum opus facile colligi posse. Attamẽ, bona semper tua pace dicam, aliter longe est. Nam ut omittã Cycladas & reliquas Aegei maris insulas, Achaiam, Illyriam, atq; Thraciam, penes quas fomenta huius stultitię emicuere plurimum, & potissime dum Græcorum respub. floruit, Euxini maris, Hellespontiaci, Męonii, Icarii, Pamphylii, Cilicis, Phœnicis, & Syrii, atq; Aegyptiaci littora sua cõtagione infecit. Nec Cyprus, nostri regis insigne decus, ab hac labe fuit immunis. Sic et omnem Lybię, atq; Syrtiũ, & Numidiæ oram labefactauit, & Atlantiacos, occiduiq; maris sinus, & remotissimos Hesperidũ hortos. Nec mediterranei tantum maris fuit contenta littoribus, quinimmo & ad incognitas mari nationes etiam penetrauit. Decidere etiam in perniciẽ hanc cum littoribus accolæ omnes Nili fonte carentis, & harenæ Lybicę unà cum suis pestibus, & antiquissimarũ Thebarũ solitudines. Necnon & superiores Aegyptii, atq; Garamantes feruidi, & calentes nimiũ hirsutiq; Aethyopes, & odori Arabes, Persæq; dites, atq; Gãgarides populi, & nigredine insignes Indi, Babylones, & celsa Caucasi cacumina, eiusq; tam in feruidũ solem, quàm in gelidas arctos scabrosa decliuia. Caspium mare, Hyrcaniq; truces, & omnis Tanais, ac niuosus semper Rhodope, & Scytharũ etiam inculta barbaries. Et cum orientalis etiã oceani fluctus, & Rubri maris infecisset insulas, postremo ad nos usq; Italos declinauit, adeò ut Roma rerum domina huius caliginis obfuscata nube sit. Et ne passim per regiones omnes in quibus plurimum hæc inscitia potuit euagari, ut satis potes aduertere, portiũcula sola fuit orbis inter Triones, & cadentem solem, quæ deitatis huiusmodi non fuit nobilitata progenie, esto nefandę crudelitatis, sicuti & reliqua, fuit infecta. Nec ista æuo nostro fuere. Erat adhuc forsan adolescens Abraam dum apud Sycyonios cœpit ista proserpere, & insipientiũ hominum subintrare animos. Heroum tamẽ tempestate ferbuit, & in maximum demum deuenit de-

cus &

tus, & nomẽ, & in dies usq; superbi Ilii, ruinæ perseuerauit. nam in Troiano bello quosdam cecidisse deorum filios, & Hecubam in canem, & Polydorum In uirgulta, conuersos legisse meminimus. quod quidem uetustissimum est, & plurium seculorum tempus. Nec dubitandum insuper quin ubicunq; hæc uiguerit stultitia, ibidem ingentiá scripta esse uolumina, ut maiorum diuina nobilitas monimento literarum ueniret ad posteros. Et esto nunquam existimauerim talium paruum fuisse numerũ, qui, quàm maximus fuerit, Paulus Perusinus uir grauis, & talium solertissimus atq; curiosissimus exquisitor, nõnunquam asseruit me præsente, à Barlaam quodã Calabro homine Græcarum literarum apprime erudito habuisse, neminem insignem uirũ principatu aut præeminentia alia, tota in Græcia, insulis, & littoribus præmonstratis eo fuisse seculo, quo hæc fatuitas uiguit, qui ab aliquo deorum huiusmodi duxisse originẽ non monstraret. Quid igitur dicã? quid tu si spectares tã longe lateq; diffusum malũ, tã uetus, tot pseuerãtũ seculis, tot explicatũ uoluminibus, & in tam grãdi uirorũ numero ampliatũ? Credis ne, me regis optata posse perficere? Equidẽ si præstent mõtes faciles trãsitus, & solitudines inuiæ apertũ notumq; iter. Si flumina uada, & maria tranquillas undas, ac transfretanti emittat ab antro Aeolus uentos quàm ualidos, tam secundos. & quod maius est, sint Argiphontæ talaria aurea uolueri cuicumq; homini alligata pedibus, & pro uotis quocumq; libuerit euolet, uix tam longos terrarum marisq; tractus, etiam si illi præstetur per maxima seculorum annositas, nedum aliud agat, solum poterit peragrasse. Concedam amplius, dentur cui uelis hæc omnia posse contingere in momento loca, & diuina insuper fauente gratia caracterum, ac idiomatũ uariarum nationum noticia, & coràm accedenti integra preparentur uolumina, quis, ut me prætermiserim, mortalium erit, cui sint uires tam solidæ, tam perspicax ingenium, tanq; tenax memoria, ut omnia queat uidere apposita, & intelligere uisa, & intellecta seruare, & demum calamo etiá exarare, et in opus collecta deducere? Addebas præterea, ut explicarem, quæ sub ridiculo fabularum cortice abscondissent prudentes uiri, quasi rex inclytus arbitraretur stolidũ, credere homines, ferè omni dogmate eruditos, simpliciter circa describẽdas fabulas, nulli ueritati cõsonas, nec præter literalem sensum habentes, triuisse tempus, & impendisse sudores. Non inficiar, delectauit me ista regalis discretio, & argumentum certissimum præbuit. quoniam ut tu ante dicebas, sit illi diuinum ingeniũ, meq; In uotum impulit suum, dummodo uires sufficerẽt. Sanè circa huiusmodi explicatiões longe plus quàm putes difficultatis & theologi hominis labor est. nam dato, iuxta Var. sententiã, ubi de diuinis & humanis rebus multa descripsit, genus hoc theologiæ sit, quod mysticũ, seu ut aliis placet, & forte melius, physicum dicitur. & si plurimum ridendæ falsitatis habeat, multum tamen ad illam eliciendam artis exquirit. Et ob id miles elegantissime, pensandæ sunt hominũ uires, & examinanda ingenia, & sic illis cõuenientia onera imponenda. Potuit Atlas capite sustinere cælũ, eiq; fesso sub onere Alcides potuit præstare uicem, diuini homines ambo, & inuictũ ferè robur fuit ambobus. Ast ego quid? breuis sum homũtio, nullę mihi uires, ingeniũ tardũ, fluxa memoria, & tu meis humeris, nõ dicã cælũ, quod illi tulere, quinimo & terrã superaddere cupis, & maria, ac etiã cęlicolas ipsos, & cũ eis sustentatores egregios. Nil aliud hoc est, nisi uelle, ut põdere premar. Uerũ si tantũ regi hoc erat animo, erat onus aptũ, si inter mortales unus est tanto labori sufficiẽs, uiribus pręclarissimi uiri Frãcisci Petrarchę, cuius iã diu ego auditor sum. Homo quippe est cælesti ingenio præditus, & perenni memoria, ac etiã facũdia admirabili, cui familiarissime quarũcunq; gentiũ historiæ sunt, sensus fabularũ notissimi, & breuiter quicquid philosophiæ sacro iacet in gremio manifestum est. Tacuerã iam, cum sic ille uultu placido, & compto sermone secutus est. Credo longe melius quàm nouerim ea uera esse quæ narras, & difficultates uideo, sed quæso mi Ioan. putas regem nostrũ circumspectione carere? oculatus quippe dominus est, & mitis ingenii, & regia fœlicitate laudabilis, & absit ut quemquã, nedum te premere uelit, quinimmo uetus est illi mos leuare quoscũq;, & iccirco sane intelligenda atq; assumẽda ipsius iussa. Aedepol facile credi potest in accessibiles esse eas, quas prędixeras natio-

nes, & eorũ codices, siqui sunt, omnino Latinis incognitos, uerũ si qua ex Græcis quæ ad Latinos usq; deuenerint, seu apud Latinos ipsos, quorũ literis non parũ honoris & gloriæ maiorum attulere studia, cõperiantur, et si nõ omnia, quæ saltem tua cura haberi possint, ista desiderat. Eia ergo liberali animo, bene de deo sperãs, laborẽ subi, & quod potes facito, cum ad impossibile requirat̃ nemo. Non enim mihi uirũ illũ sublimẽ, & nedũ apud Cyprios, sed phama super æthera notũ, F. Petrarchã dedit fortuna obuiũ, credo sic uolente deo, ut illi maximis occupato parcerẽ, & iu uẽtuti tuæ honestũ laborẽ inferrẽ, ex quo nomen tuũ nuper in auras exire incipiens inclyte elucescat clarius apud nostros. Tunc ego, iam, inquã, satis uideo strenue miles, quod prætermissis barbarorũ remotissimis libris existimes ex græcis, latinisq; opus hoc integrũ perfici posse. O bone deus, nõne ipse Domine uides, quia hac ipsa cõcessione maximã partẽ opis debeas? Sed faciamus uti iã dudũ nostri fecere principes Roma. imperiũ diuidẽtes in oriẽtale & occiduũ, sint mõstro huic corpora duo, barbaricũ unũ, et græcũ atq; latinũ reliquũ, & ad græcũ latinũq;, quos ipsemet nominas libri, nec etiam istud poterit, ut quod postulas cõsequatur. Antiquã enim hanc pestẽ mõstrauimus. Tu nũc tecũ uolue quot labẽtibus seculis hostes habuere uolumina: Cõfiteberis equidẽ, quoniã & incẽdia, & aquarũ diluuia, ut de particularibus taceã, bibliothecas absumpserint plurimas. Etsi nõ alia deperisset quàm Alexãdrina, quã iamdudũ Philadelphus summa cum diligẽtia fecerat, esset librorũ maxima diminutio, cũ in ea, testimonio antiquorũ, poteras reperire quæ uelles. Præterea inualescẽte gloriosissimo Christi nomine, eiusq; syncere ueritatis plucida lætiferi erroris & potissime gẽtilici tenebras amouente, ac etiã diu declinãte Græcorũ fulgore, clamãtibus in infaustã religionẽ Christi nunciis, ac eã in exterminiũ pellẽtibus, nulli dubitandũ est, quin secũ multos diluerint libros huius materiæ refertissimos, dum nõ multos esse deos, nec deorũ filios, sed unicũ Deũ patrem, et filiũ dei unicũ, tam uera, quàm pia prædicatione mõstrarent. Insuper auaritiã, cui nõ paruæ sunt uires, cõcedes habuisse hostẽ. Facultatẽ enim poẽticã sciẽtibus nihil afferre lucri certissimũ est, & apud eũ nil prætiosum est, præter quod afferat aurũ, ex quo cõsecutum, ut aurũ nõ afferẽtia, nõ solũ neglecta, sed despecta atq; deiecta sint. Et cũ omnes ferè in diuitias totis tendãt pedibus, uolumina talia in desuetudinẽ abiere. Et etiã sic perire facile fuit, quod in eorũ detrimẽto quorundã principũ detestabile accessit odiũ, nec aliter quàm in hostes ab eis aduersus ea cõspiratũ est, & quod hoc deleuerit odiũ nõ solũ fabularũ, sed quarũcunq; facultatũ uolumina, nõ leuiter exprimeret̃ numerus. Cæterũ si cætera pepercissent, nõ eis restauratore carẽtibus pepercisset labile tẽpus, cui & taciti & adamãtini dentes sunt, nedũ libros, sed saxa corrodẽtes durissima & ferrũ ipsum, domãs cætera: Hoc hercle tam Græca quam Latina multa redegit in puluerẽ. Et si hæc & alia plura passa sint, & ea potissime quæ nostro labori opportuna essent, negari tamẽ nõ potest quin multa supersint. Sed nullũ tamẽ, quod ego nouerim, in hoc quod optas cõscriptũ. Vagantur itaq; tam deorũ quàm progenitorũ natiões et nomina huc illuc dispersa per orbẽ. Habet enim liber hic ex his aliquid, & aliquid liber alter. Quæ quis quæso pro munere, seu saltẽ parũ fructuoso labore uelit exquirere, & tot uolumina uoluere, legere, & hincinde excerpere perpauca? Credo sanus desistendũ. Ast ille defixis luminibus inquit. Nonne latebas quin aduersum moderatã petitionẽ meã haberes quid diceres sed non adeo me repelles, quin loculus remaneat aliquis, in quẽ fugiã. Nõ equidẽ negabo quod afferis. Verũ iã secũdo dixisse uelim, quod potes facito. hãc portiũculã, quam hincinde excerpsisse poteris, Rex noster exoptat. Poteris ne istud denegasse? sed heu timeo ne has tibi torpor ignauus ratiões præparet, ut laborẽ effugias. Nihil nempè turpius ocioso iuuene, et si laborãdũ est, quũ oẽs ad laborẽ nascamur. Cui melius, quàm regi optimo potes laborẽ impẽdere? Surge igitur, & inertiã hãc pelle, & ad opus ingẽti accingere animo, ut regi pariter pareas, & tuo nomini ad inclytã phamã uiã facias, Venies pfecto si prudẽs es ultro eò quò ego te conor impellere. Nosti enim, quàm labor improbus uincat omnia, audẽtesq; fortuna iuuet. et multo magis deus ipse nunquã deserẽs sperãtes in se. Vade igit̃ & bonis auibus uolue, & euolue & excẽtera libros, calamũ arripe, & dũ regi obsequens, tuũ nomẽ in lõgissimũ deduc æuũ, Tũ ego, uincor, inquã, magis ferè lepiditate uerborũ quàm uiribus rationũ.

Vrges

Vrges etenim me, ipellis, trahis, & ut pareá nolim uelim ue, necesse est. Et sic clemétissime
rex, ut ad te calamú aliquádo flectá, aliqdiu altercari sumus Dóinus tuus & ego, et seu ua
leá, seu nó ualeá, ad ultimú uictus, in tuá sentétiá impulsus uenio, qbus tamé uirib⁹ tu ui
des. Iussu igit̃ tuo mótanis Certaldi cocleis, et sterili solo derelictis tenui licet cymba in uer *Propositio*
tiginosú mare, crebrisq; implicitú scopulis nouus descédá nauta, incertus núquid operæ *operis.*
pciú facturus sim. si oia legero littora et móstruosa etiá nemora, scrobes & antra, si op⁹ sit,
pagrauero pedib⁹, ad inferos usq; descédero, & Dędalus alter factus, ad æthera tráfuolaue
ro, undiq; in tuú desideriú, nó aliter quàm si p uastú littus ingétis naufragii fragméta col
ligeré, sparsas p infinita penè uolumina deorú gétiliú reliqas colligá, quas cóperiá, et colle
ctas æuo diminutas atq; semesas, & ferè attritas in unú Genealogię corpus, quo potero or
dine, ut tuo fruaris uoto, redigá. Horresco tamé gráde opus assumere, & uix credá, si resur
gat & ueniat Prometheus alter, seu is idé q poëtarú affectione prisco tpe cósueuerat homi-
nes ex luto cóponere, nedú ego huius operis, sit artista sufficiés. Sanè ne, rex inclyte, mire-
ris in posterú dixisse uelim, nó expectes post multú téporis dispédiú, et lógis uigiliis elucu
bratú op⁹, corpus huiusmodi habere pfectú. Mutilú qppe & utiná nó mébrorú pluriú, et
fortasse distortú seu cótractú, gibbosúq; habédú est, iam ratióibus pmóstraris. Porrò prin-
ceps eximie, uti ad cóponéda mébra deueniá, sic sésus abscóditos sub dura cortice enucle
ando pcedá, nó tamé ad ungué iuxta intétioné fingentiú fecisse pmittá. Quis enim tépe-
state nostra, antiquorú queat terebrare pectora, & métes excutere in uitá aliá iá diu à mor-
tali segregatas, & quos habuere sensus elicere? Esset Aedepol diuinú potius quam huma
nú. Veteres qppe relictis literis suis nominib⁹ insigniris in uiá uniuersæ carnis abiere, sen-
susq; ex eis iuxta iudiciú post se reliqre nascennú, quorú quot sunt capita, ferè inueniunt
tot iudicia, nec mirabile. Videmus enim diuini uoluminis uerba ipsa lucida, certa, ac im
mobili ueritate pfata, etiási aliquádo tecta sint tenui figuratióis uelo, in tot interpratiões
distrahi, quot ad illa deuenere lectores, & ob id in hoc minus pauescés accedá. Nam & si
minus bene dixero, salté ad melius dicédú prudétioré alterú excitabo. Et hoc faciés primo
quę ab antiqs audisse potero, scribá, inde ubi defecerint, seu minus iudicio meo plenè di-
xerint, meá apponá sentétiá, & hoc libétissimo faciá animo, ut qbusdá ignaris atq; fastidi
ose detestátib⁹ poëtas à se minime intellectos, appareat eos, et si nó catholicos, tata tñ fuisse
prudétia pditos, ut nihil artificiosius humani ingenii fictióe uallatú sit, nec uerború cultu
pulchrius exornatú. Ex quib⁹ patet liquidò eos plurima múdana sapiétia imbutos fuisse
q̃ sępissime caréť stomachosi repręhésores eorú, ex quib⁹ enucleatióibus pręter artificiú fin
gentiú poëtarú, & futiliú deorú cósanguinitates & affinitates explicitas, naturalia quædá
uidebis tato occultata mysterio, ut mireris. sic et pcerú gesta, moresq; nó per omne triuiú
euagátia. Post hęc qniam in lóge maius uolumé quàm existiés pgredieť op⁹, opportunú *Diuisio.*
arbitror, ut facilius inuenies qđ exquires, et melius possis retinere quę uelis, illud in partes
distinguere plures, eosq; núcupare libros, quorú uniuscuiusq; principio arboré apponé-
dam céseo, cuius in radice pater adsit ppaginis, in ramis uero iuxta degradatióis serié ap-
ponere omné dilatatá ppaginé, ut per hác uideas, de qbus, et quo ordine in sequéti libro
pquiras. Quos libros etiá debitis cóperies rubricis distinctos, ampliori sermone pádétib⁹,
quod unico tantú nomine p frόdes arboris primo plegeris. Demú duos superaddá libel
los, & in primo quibusdá obiectióibus in poësim, et poëtas factis respódebo. In secúdo,
qui totius opis erit ultimus, qđá quæ in me forsan obiicienť, amouere conabor. Sanè ne
omiserim (nolo mireris, ut errore meo cótigisse putes) ueterú crimé est, quod sæpissime
leges multa, scilicet adeò ueritati dissona, & in seipsa nónúquá discrepátia, ut nedú à phi-
losophis opinata, sed nec à rusticis cogitata putes, sic & pessime téporibus cógruétia, quæ
quidé & alia, si q̃ sunt, à debito uariátia, nó est meæ intétionis redarguere, uel aliquo mo-
do corrigere, nisi ad aliqué ordiné spóte sua se sinát redigi, satis enim mihi erit cóperta re-
scribere, & disputatiões philosophátibus linquere. Postremo si sanę mentis homines tam
ex debito, quàm ex Platonis cósulto, in quibuscúq; etiá minimarú rerum principiis di-
uinam opé inprecari consueuere, ac etiá eius in nomine agédis initiú dare, eò quod illo

ff 3 prætere-

prætermisso, Torquati sentētia, nullū tite suu detut exordiū, satis aduertere possum, quid mihi faciēdū sit, qui inter fragosa uetustatis aspreta, & aculeos odiorū mēbratim discerptum, attritū, & in cineres ferè redactum, ingens olim corpus deorum, procerum'q; gentilium, nūc huc, nunc illuc collecturus, & quasi Aesculapius alter ad instar Hippolyti cōsolidaturus sum. Et ideo cum solū cogitans iam sub pōdere titubem nimio, eū piissimū patrem, uerū Deū, rerum'q; omnium opificē, & cuncta potentē, cui mortales uiuimus omnes, supplex precor, ut grandi superbo'q; cœptui meo fauens adsit. Sit mihi splendēs & immobile sidus, & nauiculæ diffusū mare sulcātis gubernaculū regat, & ut opportunitas exigit, uentis uela cōcedat, ut eò deuehat, quo suo nomini sit decus, laus, honor, & gloria sempiterna. Detrectātibus autē delusio, ignominia, dedecus, & æterna damnatio.

Qui primus apud gentiles deus habitus sit.

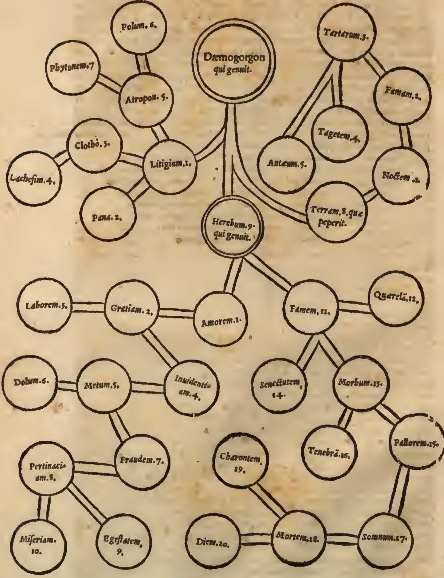
nouumq; forsitaß. legen.

MAre magnū, & diffusū nauigiis intraturus, † nōnūquā sumpturus iter, ratus sum prospectandū fore solertius, quo ex littore cymbæ prora soluenda sit, ut rectius secūdo spirāte uēto, eò deuehat, quò cupit animus. quod quidem tunc compeuisse reor, dum eum cōperero, quē sibi primū deū finxere priores, ut ab eo initio propaginis sumpto, debito possim ordine in posteritate procedere. Cōuenerant igitur mecū omnes animi uires, & è sublimi mentis speculo omnē ferè ordinis intuebar ambitū, surgentes'q; extēplo plurimos uidi, nec unius tantū religiōis homines, cuiuscūq; tamē ueritatis fide dignissimos testes, grauitate afferētes sua; Deū unicū esse, quem nemo uidit unquā, & hunc uerū esse, principio fine'q; carentē, potentē omnia, rerū patrem atq; creatorē, tam patentiū, quàm nō patentiū nobis. Quod cū optime crederē, & ab ipsis puerilibus annis crediderim semp. Cœpi mente reuoluere ueterum quamplurimorū circa hunc uarias atq; diuersas opiniones. Visū'q; mihi est hoc idē ferè ipsos credere gentiles, sed eos decipi dum creaturæ creatoris attribuunt dignitatē, nec omnes uni, sed diuersi diuersis conanť impēdere. Cui errori causam intulisse philosophantes, & diuersimode sentiētes existimo, & post eos poëtę, quos primos theologizātes Arist. dicit, dum ostenderēt priscæ ruditati secundū suas credulitates esse eos deos primos, quos ipsi arbitrabanť rerū primas fuisse causas. & hinc si plures et diuersimode opinātes fuere, de necessitate sequutū est, ut plures & diuersos deos, diuersæ haberent nationes uel sectæ. quarū unaquæq; suū existimauit uerū & primū, & unicū esse deū, aliorū patrem & dominum. Et sic nō solū instar Cerberi tricipitē fecere beluā, quinimmo in monstrū longe plurium capitū describere conati sunt. Quorū dum antiquissimū inuestigarē, Thaletē Milesium obuium habui, suo æuo sapiētissimū hominē, & cælo astris'q; familiarissimū, & quē ego audierā multa de uero deo, ingenio magis quam fide, iam diu exquisiuisse. Hūc ego rogaui ut diceret quē ratus sit deorū fuisse primū. Qui e uestigio inquit, Rerū omniū causam primā Aquā fuisse reor, eam'q; in se diuinā habere mentē, omnia producētē, nec aliter quàm apud nos plantas humectat, sic ex abysso scaturiginibus emissis in cęlū usq; sidera, & ornatū reliquū manu madida fabricasse. Hinc Anaximenē aliū doctissimū uirum cōueni, & dum hoc idē quod à Thalete percūctor, respōdit, Aērem rerū omniū productorem, eò quod animātia aēre perdito morianť ilico, & abs'q; eo nequeant procreari. Post hos Chrysippus affuit, inter priscos famosus homo, qui rogatus ait, Ignē se rerū omniū cōditorē credere, eo quod abs'q; calore nil appareat posse gigni mortale, uel genitum posse cōsistere. Alcinoū aūt Crotoniensem cum cōuenissem, cęteris celsioris animi hominē cōperi. Nam elemētis transuolatis repente, intellectu se miscuit astris, inter quæ, quę nouerit nescio, sed retulit se arbitrari Solē, Lunā, & stellas, et omne cęlū, rerū omniū fuisse fabros. O liberalis homo, quam uni tantū elemēto cæteri dederāt, hic omnibus supercælestiū corporibus deitatē largitus est. Post hos ego Macrobiū iuniorē omniū adorior. Ille aūt soli Soli attribuit quod dederat Alcinous toti cælo. Theodōtius uero, ut arbitror, nō nouus homo, sed taliū inuestigator præcipuus, neminē nominādo, respondit uetustissimorū Arcadū fuisse opinionē, Terrā rerū omniū fuisse causam, ei'q;, ut de aqua dicit Thales, mentē inesse diuinā existimātes, crediderūt eius ope omnia fuisse pducta atq; creata.

Porrò

Porrò ut de reliquis taceamus, poetæ qui Taletis opinionem secuti sunt, aquæ elementũ Oceanũ uocauere, & rerum omnium, hominum atq; deorum dixerunt patrem, & ab eodem genealogiæ deorum dedere principium, quod & nos fecisse poteramus, nisi inuenissemus secundum quosdam Oceanũ filium fuisse Cæli. Et qui Anaximenẽ & Chrysippum uera dixisse credidere, eò quod Iouem pro elemento ignis, & nonnunquã aëris sæpissime ponant poëtæ, ei principatum deorum omnium tradidere, & suis genealogiis deorum primum omnium assumpsere. quos ideo in hoc secuti non sumus, quia Iouẽ nunc Aetheris, nũc Cæli, nunc Saturni fuisse filiũ legisse meminimus. Qui uero Alcinoo dicuntur præstitisse fidem, Cæliũ seu Cęlum genealogiæ suæ principẽ uoluerunt. quod cum Aethere genitum legissemus, ultro omisimus, sicut & Macrobium primores'q; suos qui Soli genealogiæ concessere primatum, quem multos habuisse parentes ipsi testantur poëtæ, nunc illi Iouem patrem, nunc Hyperionem, nunc Vulcanũ attribuẽtes. Qui autẽ Terrã rerum omnium productricem uoluere, ut Theodôtius dicit, immixtam illi diuinã mentẽ Dæmogorgonem nũcupauere. quem profectò ego deorum gentilium omnium patrem, principium'q; existimo, cum neminẽ illi, secundum poëticas fictiones, patrẽ fuisse cõpererim. & cum Aetheris non tantum patrem, sed auum extitisse legerim, & deorum aliorũ plurium, ex quibus hi orti sunt, de quibus supra mẽtio facta est. Sic igitur omnibus circumspectis, & aliis abscisis tanquam superfluis capitibus, & in membra redactis, adinuenisse itineris principium rati, facientes Dæmogorgonem non rerum patrem, sed deorum gentilium. duce deo scabrosum intrabimus iter per Tenaron, aut Aetnam in terræ uiscera descendentes, & ante alia Stygiæ paludis uada sulcantes. Dæmogorgõ.

Primus habet stirpem Dæmogorgonis Aethere dempto.

IOANNIS BOCATII

DE GENEALOGIA DEORVM, LIB. I.

SVMMA cum maieſtate tenebrarũ arbore deſcripta, tenebroſus ille deorũ omnium gentilium proauus undiq; ſtipatus nebulis & caligine, mediis in uiſceribus terræ perambulanti mihi apparuit Dæmogorgon, nomine ipſo horribilis, pallore quodam muſcoſo, & neglecta humiditate amictus, terreſtrem, terrum, fœtidum'q; euaporans odorem, ſeq; miſeri principatus patrem potius alieno ſermone quàm ſuo confeſſus uerbo, me coram noui laboris opifice conſtitit. Riſi fateor dum illũ intuerer, memor ſtultitiæ ueterum, qui illum à nemine genitum æternũ, & rerum omnium patrem, atq; in uiſceribus terræ deliteſcentem rati ſunt. Sane quoniam minus hoc ſpectat ad opus, eum ſinamus in ſua miſeria, procedentes eò quò cupimus. Huius igitur inſipidæ credulitatis cauſam dicit Theodontius, non à ſtudioſis hominibus habuiſſe principium, quinimò à uetuſtiſſimis Archadum ruſticis. *Expoſitio fabulæ.* Qui cum mediterranei eſſent homines, atq; montani & ſemiſylueſtres, & uiderent terram ſponte ſua ſyluas & arbuſta quæq; producere, flores, fructus & ſemina emittere, animalia alere cuncta, & demum in ſe morientia quæq; ſuſcipere, necnon & montes flammas euomere, & duris ſilicibus ignes excuti, ex concauis locis & uallibus exhalare uentos, & illam ſentirent moueri nonnunq;, & etiã mugitus emittere, eius'q; è uiſceribus fontes, lacus & flumina fundi, quaſi ex ea ętheteus ignis & lucidus aer exorti, ac egregie pota ingentem illum oceani pelagum emiſerit, & ex colliſis incendiis euolantes in altum fauillæ ſolis lunæ'q; globos ediderint, ſummóq; implicitæ cælo in ſtellas ſeſe infixerint, ſempiternã ſtolide credidere. Qui aũt poſt hos ſecuti ſunt, paulò altius ſentientes, non terram ſimpliciter rerũ harum dixere autorem, ſed illi mentem implicitã eſſe diuinam, intellectu & nutu cuius agerentur iſta, eam'q; mentem in ſubterraneis habere ſedem arbitrati ſunt. Cui errori auxit fidem apud ruſticos antra ac profundiſſimos terrarũ abditus intraſſe nonnunq;, cum in proceſſu langueſcente luce ſilentiũ augeri uideatur, ſubintrare mentes cum natiuo locorũ horrore religio conſueuit, & ignaris præſentiæ alicuius diuinitatis ſuſpicio. quam à talibus ſuſpicatam diuinitatẽ non alterius quàm Dæmogorgonis exiſtimabãt, eo quod eius manſio in terræ uiſceribus crederetur, ut dictum eſt. Hic igitur cum eſſet apud uetuſtiſſimos Archades in honore pręcipuo, rati taciturnitate ſui nominis, diuinitatis eius augeri maieſtatẽ, ſeu exiſtimantes indecens eſſe, tam ſublime nomen in buccas uenire mortaliũ, uel forte timentes ne nominatus irritaretur in eos, conſenſu publico uetitũ eſt, ne impune nominaret̃ à quoq;, quod quidẽ teſtari uidetur Lucanus, ubi Erichtho manes inuocantẽ deſcribit dicẽs. Paretis an ille Cõpellandus erit, " *Lib. 6.*
" quo nunq; terra uocato Non cõcuſſa tremit, qui Gorgona cernit apertã, Verberibus'q; "
ſuis trepidã caſtigat Erinnym. Sic & Statius, ubi cæcus ſenex Tireſia iuſſu Etheoclis, belli Thebanorũ exitum perſcrutatur, dicit. Scimus enim, & quicquid dici, noſci'q; timeris, Et " *Lib 4. Thebai.*
" turbare Hecatem, ni te Thymbree timerem. Et triplicis mundi ſummũ quem ſcire nephas "
" ſtum illum ſed taceo &c. Hunc de quo duo poetæ loquũtur nomine non expreſſo, Lactantius inſignis homo doctus'q; ſuper Statium ſcribens liquido dicit eſſe Dæmogorgonem, ſummum'q; & primum deorũ gentilium. Et nos etiam ſatis ſumere poſſumus, ſi uerba carminũ ponderare uelimus. Dicit enim apud Lucanũ fœmina malefica & gentilis ad præeminentiam atq; ſubterraneã huius manſionẽ demonſtrandam terram tremere eo uocato, quod nunquam aliàs facit niſi cõcuſſa. Subſequitur hoc idem, quia uidet Gorgonem, id eſt terram apertam, id eſt ad plenum, eo quod in uiſceribus habitet terræ. Nos aũt reſpectiue ad eum ſuperiorem, ſi ſuperficiem tantũ uidemus, uel uidet apertam

Gorgonem, monstrũ illud uertens aspicientes in saxa, nec proptérea in saxum uertitur, ut appareat præeminentiæ eius signũ aliud. Tertio potentiã eius ostendit etiam circa inferna, dum eum dicit, castigare uerberibus Erinnym pro Erinnyas, id est furias eas scilicet potentia sua & reprimendo & irritando. Hunc aũt cognosci à superis ideo dicit Statius, ut illum & subterraneũ, & cunctorum demonstret principem, & inuocatũ posse cogere manes in desideria mortaliũ, quod ipsi nollẽt. eum aũt cognosci ideo nephas dicit, quia scire secreta dei non spectat ad omnes, nam si cognita sint, in uilipensionẽ ferè ueniet potentia deitatis. Huic prætерea ne tedio solitudinis angeretur, liberalis & circunspecta uetustas, ut ait Theodontius, dedit æternitatẽ atq; chaos, & inde filiorũ agmen egregium. Nouem enim illi inter mares & fœminas fuisse uoluere, ut infra patebit distinctius. Erat hic locus detegendi, si quid fuisset poetica fictione reconditũ. sed cum nudus sit huius deitatis erroneæ sensus, explicare quid nomen eius horridũ sonare uideatur, tantũmodo superest. Sonat igitur, ut reor, Dæmogorgon græce, terræ deus latine. nam dæmon deus, ut ait Lactantius, Gorgon aũt terra interpretatur, seu potius sapiẽtia terræ, cum sæpe dæmon sciens, uel sapientia exponatr. Seu ut magis placet aliis, deus terribilis, quod de uero deo, qui in cælis habitat, legitur, Sanctum & terribile nomen eius. Verũ iste aliam ob causam terribilis est, nam ille ob integritatẽ iustitiæ male agentibus in iudicio est terribilis. iste uero stolide existumãtibus. Postremo anteqũ de filiis aliquid, de sociis pauca uidenda sunt.

DE AETERNITATE. CAP. I.

SEquitur de æternitate, quam ideo ueteres Dæmogorgoni sociam dedere, ut is qui nullus erat, uideretur æternus. quę quid sit suo seipsa pandit nomine, nulla enim temporis quãtitate mensurari potest, nullo temporis spacio designari, cum omne cõtineat æuum, & cõtineatur à nullo. Quid enim de illa scripserit Claudius Claudianus, ubi in heroico carmine Stiliconis laudes

Lib.2. » extulit, libet inserere, dicit enim sic, Est ignota procul nostræ´q; imperuia mẽti, Vix adeun» da diis annorũ squalida mater, Immensi spelunca æui, quæ tempora uaste Suppeditat, » reuocat´q; sinu cõplectitur antrũ, Omnia quæ placido consumit numine serpens Perpe» tuum´q; uiret, squãmis, caudam´q; reducto Ore uorat, tacito relegens exordia lapsu. Ve» stibuli custos uultu longæua decoro, Ante fores natura sedet cunctis´q; uolantes Depen» dent membris animæ, mansura uerendus Scribit iura senex, numeros qui diuidit astris, » Et cursus stabiles´q; moras, quibus omnia uiuũt, Ac pereunt, fixis cum legibus ille recen» set &c. Antro demum sic descripto subsequitur ibidem. Hic habitant uario facies distin» cta metallo Sæcula certa locis, illic glomerant̃ ahena, Hic ferrata rigent, illic argentea can» dent, Eximia regione domus &c. hæc ille. Ex quibus reor serenissime regũ possis aduertere, quàm suaui stilo, quàm´q; accurata atq; explicata oratione, quid æternitas, & quę intra æternitatem cõtineantur, poeta describat. Qui ut eius ostendat omnium temporum excessum, dicit speluncam ipsius, id est gremii profunditatẽ incognitam atq; procul stantem, & nedum mortalibus, sed uix adeundam diis, id est beatis creaturis, quę in conspectu dei sunt. eam´q; demum dicit tempora suppeditantem atq; reuocantẽ, ut appareat intra eam omne tempus initiũ sumpsisse ac sumere & sumpturũ esse, & ultimo in finem deuenire suũ. & ut appareat quo ordine describit serpentẽ perpetuo uiridem, id est quantum ad eam nunquã in senium tendentẽ, eum´q; dicit reuoluto in caudam ore eam deuorantem, ut ex hoc actu percipiamus temporis circularis lapsum. Nam semper anni unius finis principium est sequentis, & sic erit durante tempore. Quo exemplo usus est, eo quod per illud fuerit olim Aegyptiis, antequã litteras suscepissent, cõsuetudo describendi annum. Subsequenter aũt hoc fieri tacite dicit, eo quod non aduertentibus nobis paulatim labatur tempus. Naturam autem animarum circumuolantium plenam, eo quod assidue multis animantibus animas infundat. ideo ante fores æternitatis describit, ut intelligamus quod quicquid intrat æternitatis gremium, seu parum mansurũ, seu multũ, natura rerum augentę intrat, & sic quasi ianitrix hic est, & intelligendum est de natura

naturata. Nam quod natura naturans immittit, nunquã egredietur. Senem autẽ, qui in antro numeros stellis diuidit, deum uerum credo, non quia senex sit. Non enim in æternum cadit ætatis ulla descriptio. sed mortalium loquitur more, qui longæuos etiam immortales senes dicimus. Hic numeros stellis diuidit, ut intelligamus, quia eo agente & ordinante per certum & constitutũ ab eo syderum motum nobis tempora distinguantur. ut per solis totius cæli circuitũ habemus annum, sic per eandem lunæ circumuolutionem mensem, & per integram octauæ sphæræ reuolutionẽ diem. De sæculis aũt, quæ ibidem dicit esse, infra ubi de æonis satis clare scribetur.

DE CHAOS. CAP. II.

CHaos, ut Ouidius in principio maioris sui uoluminis asserit, fuit quædam omnium rerum creandarum immixta & confusa materia. Dicit enim sic. *Lib. 1. Meta.*
Ante mare & terras, & quod tegit omnia cælũ, Vnus erat toto naturæ uultus in orbe, Quem dixere chaos, rudis indigestáq; moles, Nec quicquam nisi pondus iners cõgestáq; eodem, Non bene iunctarum discordia semina rerum, & cætera. Hunc seu hanc tam speciosam formã certa carentẽ effigiem uoluere nonnulli, aliàs insignes philosophi, sociam atq; iam æternam fuisse Dæmogorgoni, ut si quando in mentem illi uenisset creaturas producere, nõ deesset materia, quasi nõ posset qui poterat rebus uariis formam dare, materiã ex qua daret, producere. ridiculum est. sed iam neminem redarguere professus sum.

DE LITIGIO PRIMO DAEMOGORGONIS filio. Cap. III.

HIs præmissis ad inclytam prolem primi dei gentilium ueniendũ est, cuius primum filium uoluere Litigium, eo quod primum eum ex Chaos prægnantis utero, ex incerto tamen patre eductum uelint. De cuius eductione talis à Theodontio recitatur fabula. Dicit enim à Pronapide poeta in protocosmo scribi, quod semel residente Dæmogorgone, ut quiesceret in æternitatis antro, sensit in utero Chaos tumultuari, quamobrem commotus extensa manu Chaos uentrem aperuit, & euulso Litigio tumultum faciente, eo quod turpem & inhonestam haberet faciem, abiecit in auras. Qui confestim euolauit in altum. non enim poterat ad inferiora descendere, cum omnium rerum inferior is esse uideretur, qui illum ex utero matris exemerat. Ast inde Chaos acri fessa labore, cum non haberet quam inuocaret Lucinam, madens tota in sudorem uidebatur resolui debere, ignita exhalans infinita suspiria, insistente forti manu Dæmogorgone. ex quo factum est, ut iam diuulso Litigio, tres Parcas & Panem educeret unà cum eis. Inde autem cum illi Pan rebus gerendis uideretur cæteris aptior, eum domui præfecit suæ & sorores illi dedit pedissequas. Chaos autem liberata pondere, iussu Panis Dæmogorgonis cessit in sedem. Litigium uero quod nos uulgatiori uocabulo discordiam dicimus, ab Homero in Iliade lis uocatur, & Iouis dicitur filia. quam ipse ait, eo quod à Iunone per eam læsus fuerit circa natiuitatem Euristei & Herculis de cęlo in terram eiectam. Theodontius autem de Litigio plura insuper recitat, quæ ubi decentius in processu ponenda uidebuntur, apponam, quæ hic ad præsens omittuntur. Habes rex inclyte ridiculam fabulam, uerum eò uentum est, ut opportunũ sit à ueritate amouere fictionis corticem. sed prius respon- *Occupatio.*
dendum est persæpe dicentibus, quid poetæ dei opera, uel naturæ uel hominũ hoc sub fabularum uelamine tradidere? Non erat eis modus alter? Erat equidem. sed uti non æqua facies omnibus, si nec animorũ iudicia. Achilles arma præposuit ocio. Aegisthus desidiam armis. Plato philosophiam omissis cæteris secutus est. Statuas Celtæ sculpsere. Phidias, Appelles peniculo imagines pinxere. Sic & reliqua hominum studia sinam: Poeta delectatus est tegere fabulis ueritatẽ, cuius delectationis Macrobius super somnio Scipionis scribens satis aperte causam uidetur ostendere, dum dicit, De diis autem dixi cæteris, & de anima non frustra, sed nec ut oblectent ad fabulosa conuertunt, sed quia

„ sciunt inimicam esse naturæ undiq; apertam expositionem sui, quæ sicut uulgaribus ho„ minum sensibus intellectũ sui uario rerum tegmine operimento subtraxit, ita à pruden„ tibus archana sua uoluit per fabulosa tractari. Sic ipsa mysteria fabularum cuniculis ope„ riuntur, ne uel hoc adeptis nudam rerũ talium natura se præbeat, sed summatibus tantum uiris sapientia interprete, ueri archani consciis cõtenti sunt relinqui. hęc Macrobius. Et si multa plura dici possunt, satis responsum arbitror exquirentibus. Insuper rex præcipue sciendum est his fictionibus nõ esse tantum unicum intellectum, quinimò dici potest potius polysemum, hoc est multiplicium sensum. Nam sensus primus habetur per corticem, & hic literalis uocatus est. Alii per significata per corticem, & hi allegorici nuncupantur. Et ut quid uelim facilius assumatur, ponemus exemplum. Perseus Iouis filius figmentoq; poetico occidit Gorgonem, & uictor euolauit in æthera, hoc dum legitur per literam historialis sensus præstatur. Si moralis ex hac litera quæritur intellectus, uictoria ostenditur prudentis in uitium, & ad uirtutem accessio. Allegoricè autem si uelimus assumere, piæ mentis spretis mundanis deliciis ad cælestia eleuatio designatur. Præterea posset et anagogice dici per fabulam, Christi ascensum ad patrẽ mũdi principe superato figurari. Qui tamen sensus, & si uariis nuncupentur nominibus, possunt tamen omnes allegorici appellari, quod ut plurimum fit. Nam allegoria dicitur ab ἄλλος quod est alienum latine siue diuersum, & ideo quod diuersi ab historiali seu literali sint sensu, allegorici possunt, ut dictum est, merito uocitari. Verum non est animus mihi secundum omnes sensus enucleate fabulas, quæ sequũtur, cum satis unum arbitrer ex pluribus ex-

Mythologia. plicasse. Esto aliquando apponentur fortasse plures. Nunc autem quid Pronapidem sensisse putem, explicabo paucis. Videtur etenim mihi Pronapidem creationẽ mundi designare uoluisse secundum erroneam eorum opinionem, qui rati sunt deum ex materia præparata produxisse quæ creata sunt. Nam sensisse Dęmogorgonem tumultum fieri in utero, chaos, nil aliud reor, quàm diuinam sapientiam aliqua eam mouente causa, utputa maturitatem uentris, id est tempus propositi horam aduenisse, & sic cœpisse uelle creationem & quæ immixta erant certo ordine segregare, & hinc extendisse manum, id est operam uoluntati dedisse, ut ex informi colluuie formosum atq; ordinatum produceret opus, & ante alia euulsis ex utero laborantis, id est laborem confusionis patientis litigium, quod totiens aufertur à rebus, quotiens amotis discordantiæ causis illis debitus imponit ordo. Patet igitur hoc ante alia fecisse, disgregasse scilicet quæ inter se erant. erant enim elementa confusa, calida enim frigidis, sicca humidis, & leuia grauibus repugnabant. Et cum primus dei uideretur actus à discordantibus ordinãdo subtraxisse Litigiũ, Dæmogorgonis primus filius dictus est. Eum abiectum ob turpem faciem, quia turpe sit ut plurimum litigare. Euolasse ad sublimia potius uidetur fabuloso ordini præstare decorem, quàm aliud uelle significare. Præterea eiectum quo se afferret in altum tendere non habebat, cum in inferioribus iam producti orbis partibus in lucem constet eum fuisse productum. Quod à superis in terram demum deiectum sit, scribit Homerus ob id

Neq; hec presenus fabule sunt. factum, quod opere suo ante Herculem Euristheus natus sit, ut suo narrabitur loco. Verum quantum ad intrinsecum sensum hoc ego sentio, quod à motu corporum superiorum apud mortales sæpissime oriantur litigia. Insuper dici potest illud in terras eiectum à superis, cum apud superos omnia certo & perpetuo agantur ordine ubi apud mortales uix inuenitur aliquid esse concors. Deinde cum dicit sudore madefactã chaos, & ignita emittentem suspiria, nil aliud intelligit reor, quàm elementorũ segregationem primam, ut per sudorem sentiamus aquam, per ignita uero suspiria aerem atq; ignem, & quę desursum sunt corpora, & per grossitiem molis huius terram, quæ Panis consilio confestim creatoris sui domus & sedes facta est. Eductum autem Pana post Litigium credo ratos ueteres ea in separatione elementorũ naturam naturatam habuisse initium, & è uestigio domui, id est orbi Dæmogorgonis præpositam, quasi eius opere sic uolente deo, omnia producantur mortalia. Parcas autẽ eodem partu productas, & pedissequas

fratri

fratri datas ideo fictum existimo, ut intelligatur naturam his cum legibus productam ut procreet, seu gignat, nutriat, & in finem nata deducat. quæ tria sunt parcarum officia, in quibus continuum naturæ præstant obsequium, ut latius in sequentibus apparebit.

Homerus Aten uocat, lib. 18. quæ tamen non uideo, quomodo huic fabulæ conueniat. Sed rectius Ouidij locus huc pertinet, ubi à princip. 1. lib. sic ait: Vnus erat toto naturæ uultus in orbe, Quem dixere chaos rudis indigestaq; moles, Nec quicquam nisi pondus iners congestaq; eodem, Non bene iunctarum discordia semina rerum. Et postea: Frigida pugnabant calidis, humentia siccis, Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus: Hanc deus, & melior litē natura diremit. Hanc enim Pronapidis fabula litem significare uidetur. Et Appollonius in eandem ferè sententiam Orpheum canentem inducit, lib. 1. Argon. cum ait, ἤειδεν δ' ὡς γαῖα καὶ οὐρανὸς, ἠδὲ θάλασσα τὸ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι μιῇ συναρηρότα μορφῇ νείκεος ἐξ ὀλοοῖο διέκριθεν ἀμφὶς ἕκαστα, quo loco νεῖκος uocat, quod hic Bocatius Litigium. Homeri autem ἄτη noxa latinis dicitur, quæ homines malis implicat, mentesq; seducit & inquietat, cui repellendæ & placandæ, Litæ Iouis filiæ oppositæ sunt, quæ tāto tardiores sunt, quanto noxa grauior est, ut pulchre ab Homero ibidem fingitur.

DE PANE SECVNDO DAEMOGORGOnis filio. Cap. IIII.

PAna Dæmogorgonis fuisse filium iam satis supra demonstratū est. De quo talem Theodontius recitat fabulam. Dicit enim eum uerbis irritasse Cupidinem, & inito cum eo certamine superatum, & uictoris iussu Syringam nympham Archadem adamasse, quæ cum Satyros ante lusisset, eius etiam spreuit coniugium. Pan autem cum illam urgente amore fugientem sequeretur, contigit ut ipsa à Ladone fluuio impedita consisteret, & nympharum auxilium precibus imploraret, quarum ope factum est, ut in palustres calamos uerteretur. *Lib. 1. Meta.* Quos cum Pan motu uentorum sensisset, dum inuicem colliderentur esse canoros, tam affectione puellæ à se dilectæ, quàm delectatione soni permotus, calamos libens assumpsit, & ex eis septem disparibus factis fistulam, ut aiunt, composuit, eáq; primus cecinit, ut etiam testari uidetur Virgilius. Pan primus calamos cera coniungere plures Instituit &c. *Ecloga. 2.* Huius præterea poetæ & alii insignes uiri mirabilem descripsere figuram. Nam ut Rabanus in libro de origine rerum ait. Is ante alia fronti habet infixa cornua in cęlum tendentia, barbam prolixam, & in pectus pendulam, & loco pallii pellem distinctam maculis, quam nebridem uocauere prisci, sic & manu uirgam atq; septem calamorum fistulam. Præterea inferioribus membris hirsutum atq; hispidum dicit, & pedes habere capreos, & ut addit Virgilius purpuream faciem. hunc unum & idem cum Syluano arbitrabatur Rabanus, sed diuersos esse describit Virgilius dicens. Venit & agresti capitis Syluanus honore Florentes ferulas & grandia lilia quassans. Et illico sequitur. Pan deus Archadiæ uenit. Et alibi. Panáq; Syluanum'q; senem nymphas'q; sorores &c. *ii. Georg.* His igitur præmissis ad intrinseca ueniendum est. Et quoniam supra Pana naturam naturatam esse dictum est, quid sibi uoluerint fingentes eum à Cupidine superatum, facile reor, uideri potest. *Expositio fabule.* Nam quàm cito ab ipso creatore natura producta est, e uestigio cœpit operari, & suo delectata opere illud cœpit amare. & sic à delectatione irritata amori succubuit. Syringam autem quam aiunt à Pane dilectam, ut dicebat Leontius, dicitur à syrin græce, quod latine sonat deo cantans, & sic poterimus dicere syringam esse cælorum seu sphærarum melodiam, quæ ut Pythagoræ placuit ex uariis inter se motibus circulorum ac sphęrarum conficiebatur, seu conficitur, & per consequens tanquam deo & naturæ gratissimum à natura conficiente diligitur. Seu uolumus potius Syringam esse circa nos agentibus supercælestibus corporibus naturæ opus tanto organizatum ordine, urdum in certum & determinatum finem continuo deducitur tractu, non aliter quàm faciant rite canentes harmoniam facere, quod deo gratissimum fore credendum est. Cur autem hanc nympham Archadem fuisse dixerint, & in calamos uersam, ideo

dictum puto, quia ut placet Theodontio, Archades primi fuere, qui excogitato cantu emittentes per calamos longos & breues spiritum, quatuor uocum inuenere discrimina, & demum adiecere tria, & ad postremum quod per multos faciebant calamos, in unam contraxere fistulam, foraminibus ori flantibus proximis, & remotioribus excogitatis. [*Li.2. de Som. Scip.*] Macrobius uero hoc repertum dicit Pythagoræ, ad ictus malleorum grauium & leuium. Iosephus uero in libro antiquitatis iudaicæ dicit longe uetustius Iubal inuentum fuisse ad tinnitum malleorum Tubalcain fratris sui, qui ferrarius faber fuit. Verum quoniam fingentibus uetius uisum est Archades inuenisse, eo quod illo forsan æuo cæteros excederent fistula, Archadem nympham fuisse uoluere. Syringam autem lusisse Satyros, & Pana fugientem, atq; à Ladone moratam, & nympharum suffragio in calamũ uersam, circa nostros cantus iudicio meo aliquid bonæ considerationis abscondit. Hæc enim spretis Satyris, id est ingeniis rudibus, fugit Pana, id est hominem aptum, natum ad musicalia. nec equidem aptum fugit, sed extimatione cupientis, cui in delectatione uidetur cessari quod optat. Hæc tunc à Ladone sistitur donec instrumentum ad emittendam meditationem perficitur. Est enim Ladon fluuius in ripa enutriens calamos, in quos uersam Syringam aiunt, ex quibus postmodũ confectam fistulam nouimus. ex quo sumere debemus uti calamorum radix terræ infixa est, sic & meditatio musicæ artis & compertus exinde cantus, tam diu latet in pectore inuentoris, donec emittendi præstetur organum, quod ex calamis suffragio humiditatis à radice emissis conficitur. quo confecto, sonus præmeditatus emittitur suffragio humiditatis spiritus emittentis. Nam si siccus esset, nulla sonoritatis dulcedo, sed mugitus potius sequeretᷓ, ut uidemus ex igne per fistulas emisso contingere. & sic in calamos uersa uidetur syringa, eo quod per calamos resonet. Possibile præterea fuit à compertore fistulæ calamos adhuc primo [*Lib.1.sup.sõ.*] fuisse compertos Ladonem secus, & sic à Ladone detentos. Restat uidere quid sensisse potuerint circa Panis imaginem, in qua ego arbitror ueteres uniuersale naturæ corpus tam scilicet agentium quàm patientium rerum uoluisse describere, utputa sentientes per cornua in cælum tendentia supercælestium corporum demonstrationem, quam duplici modo percipimus, arte scilicet, qua discursus syderum inuestigantes cognoscimus, & sensu, quo eorum in nos infusiones sentimus. Per ignitam autem eius faciem, ignis elementum, cui annexum aerem uoluere, sumendum reor. quos sic iunctos Iouem dixere nonnulli. Per barbam autem, per quam uirilitas demonstratur, uirtutem actiuam horum duorum elementorũ sic iunctorum intelligi uoluisse existimo, & eorum opus in terram & aquam, dum demissam illam in pectus, & ad partes inferiores traxere. Eum autem maculosa pelle tectum descripsere, ut per illam ostenderetur octauæ sphæræ mirabilis pulchritudo crebro stellarũ fulgore depicta. à qua quidem sphæra sicut pallio tegitur homo, sic omnia ad naturam rerum spectantia conteguntur. Per uirgam autem naturæ regimen intelligendum reor, quo omnia & potissime ratione carentia reguntur, & in determinatum finem in suis operibus etiam deducuntur. Fistulam ad harmoniam cælestem designandam illi apposuere. Quod illi circa inferiora sit hispidum corpus, & hirsutum, terræ superficiem, montium, & scopulorum gibbosam, & syluarum, uirgultorum, & graminum tectam intelligo. Alii uero sensere aliter, solem scilicet per hanc imaginem designari, quem rerum patrem dominum´q; credidere. quos inter fuit [*Lib.1.Satur.*] Macrobius. Et sic per eius cornua uolunt lunæ renascentis indicium, per purpuream faciem, aeris mane seróq; rubescentis aspectum, per prolixam barbam, ipsius solis in terram usque radios descendentes, per maculosam pellem, cæli ornatum à solis luce deriuantem, per baculum seu uirgam, rerum potentiam atque moderamen, per fistulam, cæli harmoniam à motu solis cognitã, prout supra. Credo Rex magnifice uideas quàm summotenus exponendo transeam, quod duplici de causa facio. Primo quia confido, quoniam tibi nobile sit ingenium, quo possis quantumcunq; paruis datis indiciis, in

quoscunque profundissimos sensus penetrare. Secundo quia sequentibus cedendum est. Nam si omnia quæ ad expositionem huius fabulæ possent induci, describere uellem, inuidia forte posteritatis fecisse uideret, & ipsa sola ferè totum excogitatum uolumen occuparet. quod & de reliquis dictum uolo. Et ut redeam ad omissa, hunc Pana, seu quod in processu eundem cum Dæmogorgone arbitrarentur Archades, ut Theodontio uisum est, seu quod illo neglecto in istum totos uerterent animos, sacris etiam horrendis, utputa humano, imò natorum illi litantes sanguine, præcipue coluere, eum'que dixere Pana à pan, quod totum latine sonat. Volentes ob hoc quod omnia quæcunque sint in naturæ gremio concludantur, & sic ipsa totum sit. Iuniores inde, eo quod innouata placeant Pana Lycæum uocauere. Alii dempto Panis nomine Lycæum tantum dixere, & nonnulli Iouem Lycæum existimantes naturæ seu Iouis opere lupos à gregibus amoueri, quibus ipsi ferè uacabant omnes, & sic à lupis fugatis cognomen meruisse uidetur. Græce enim lupus dicitur lycos. Augustinus uero ubi de ciu. dei scribit, dicit ne ob hoc contigisse Pana Lycæum uocari, quin immò propter crebram mutationem hominum in lupos, quæ in Archadia contingebat, quod nisi diuina operante uirtute fieri non posse arbitrabantur. Hinc præterea uidetur Macrobium sumpsisse Pana, non Iouem, sed solem esse, eo quod Sol omnis mortalis uitæ sit pater. & quod eo surgente consueuerint lupi dimissis insidiis aduersus greges in syluas abire, & sic ob istud beneficium eum dixere Lycęum.

Rectius ἀπὸ τῆς σύριγγος quod fistulam significat. aut τοῦ συρίζειν, quod fistula canere.
Hic à Latinis Inuus dicitur, ut alibi Macrobius testatur.

Pan Ioue missus erat, seruari tecta uolente Troia, pendenti similis Pan semper, & uno Vix ulla inscribens terræ uestigia cornu. Dextera lasciui cæsa Tegeatide capra, Verbera læta mouens festa per compita cauda. Cingit acuta comas, & opaca tempora pinus. Ac parua erumpunt rubicunda cornua fronte. Sunt aures summoq; cadit barba hispida mento, Pastorale deo baculum, pellisq; sinistrum, Velat grata latus teneræ de corpore damæ. Hæc Sillius Ital. de Pane.

Apud Theocriti Comment. de Pane sic legitur. Pana alij dicunt filium Penelopes & omnium procorũ, & ob id πᾶν dici. Epimenides autem Iouis & Callistus filiũ dicit Pan, eumq; & Archadem esse geminos. Aristippus Iouis & nymphæ Oeneidis filiũ facit, eodem loco, & forma eius ad mundi partes & rationes refertur ab eodem autore, Idyll. primo.

DE CLOTHO LACHESI, ET ATROPO DAEMOgorgonis filiabus. Cap. V.

CLotho, Lachesis & Atropos, ut supra, ubi de Litigio, filiæ fuere Dęmogorgonis. Cicero autem has Parcas uocat, ubi de naturis deorum scribit, & filias Herebi noctis'que fuisse dicit. Lib. 3, de nat. Verum ego ideo Theodontio potius adhæreo, qui illas cum rerum natura creatas dicit, quod longe magis ueritati uidetur conforme, eas scilicet naturæ rerum esse coæuas. Has easdem ubi supra uocat Tullius in singulari Fatum, illud'que herebi noctis'que filium dicit, quod ego longe magis'que quàm Parcas habito respectu ad id quod de Fato scribitur, ut post sequetur, Dæmogorgonis filium dicam. Seneca uero has in epistolis ad Lucilium fata uocat, dato Cleantis dictum dicens, Ducunt uolentem fata, nolentem trahunt. Circa quod non solum eorum describit officium, eas scilicet sorores omnia ducere, sed etiam trahere, non aliter quàm si de necessitate contingant omnia, quod longe apertius sentire uidetur in tragœdiis Seneca poeta tragicus, & in ea potissime cui titulus est Oedipus, ubi dicit. Fatis agimur, credite fatis. Non sollicitæ possunt curæ Mutare rati stamina fusi, Quicquid patimur mortale genus Quicquid facimus uenit ex alto Seruat'que sua decreta colus Lachesis dura reuoluta manu, Omnia secto tramite uadunt, Primus'que dies dedit extre-

mum. Non illa deo uertisse licet, Quæ nexa suis currunt causis. It cui ratus præce no-
nulla, Mobilis ordo, multis ipsum timuisse nocet. Multi ad fatum uenere suum dum
fata timent &c. Hæc ille, quod etiam Ouid. sensisse uidetur dum in maiori suo uolumi-
Lib.15. Meta. ne dicit in persona Iouis Veneri. Tu sola insuperabile fatum, Nata mouere putas? in-
tres licet ipsa sorores, Tecta trium cernens illic molimine uasto, Ex ære & solido rerum
tabularia ferro. Quæ neq; concursum cæli neq; fulminis iram, Nec metuunt ullas tuta
atq; æterna ruinas. Inuenies illic incisa adamante perenni, Fata tui generis &c. In qui-
bus præter iam damnatam opinionem sumi potest has tres sorores esse fatum & fata,
quantumcunq; Tullius in parcas & fata distinxerit, uolens potius, ut reor, diuersitate no
minum diuersitatem officiorum quàm personarum ostendere. Nos autem de his tribus
Parcæ. redigendis postremo in unum, quid nonnulli sentiant uideamus. Has supra diximus
seruitio Panis dedicatas à patre & causam demonstrauimus. Fulgentius uero ubi de my
thologiis, dicit eas attributas obsequio Plutonis inferorũ dei. Credo ut sentiamus actio-
nes istarum circa terrena tantũ uersari, & Pluto terra interpretat. Et ait idem Fulgentius,
Clotho interpretari euocationem, eo quod suum sit, iacto cuiuscunq; rei semine, illud
adeo in crementum trahere, ut aptum sit in lucem emergere. Lachesis autem, ut idem di-
cit, interpretatur protractio, eo quod quicquid à Clotho compositum est, & in lucem
euocatum, à Lachesi suscipiatur & protrahatur in uitam. Attropos autem ab à quod est
sine & tropos quod est conuersio, absque conuersione interpretatur, eo quod omne
natum euestigio, quod in terminum sibi præsignatum uenisse cognouerit, demergat in
mortem, à qua nulla retro naturali opere conuersio est. Apuleius uero Medaurensis non
mediocris autoritatis philosophus, de his in libro, quem cosmographiam cognomi-
nat, scribit sic. Sed tria fata sunt numero cum ratione temporis facientia, si potestatem ea-
rum ad eiusdem similitudinem temporis referas. Nam quod in fuso perfectum est, præ-
teriti temporis habet speciem, & quod torquetur in digitis, momenti præsentis indicat
spacia. & quod nondum ex colo tractum est, subactumq; curæ digitorum, id futuri &
consequentis sæculi posteriora uidetur ostendere. Hæc illis conditio, & nominum eius-
dem proprietatem contingit, ut sit atropos præteriti temporis fatum, quod nõ deus qui-
dem faciet infectum, & futuri temporis. Lachesis autẽ à fine cognominata, quod etiam
illis quæ futura sunt, finem sui deus dederit. Clotho præsentis temporis habet curam,
ut ipsis actionibus suadeat, ne cura solers rebus omnibus desit. Hæc Apuleius. Sunt in-
super qui uolunt Lachesim eam esse, quam fortunã nuncupamus, & ab ea omnia mor-
talibus contingentia agitari. Nunc autem quid de fato sentiant ueteres, dato, non mul-
tum à præcedentibus differat, uidendum est. Dicit ergo de fato sic Tullius in libro quem
Fatum quid. de diuinatione scripsit. Fatum id appello, quod Græci εἱμαρμένην, id est ordinem, se-
riemq; causarum, cum causa causam ex se gignat, ea est ex omni æternitate fluens ueritas
sempiterna. Quod cum ita sit, nil est futurum, cuius non causas idipsum efficientes na-
tura contineat, ex quo intelligitur, ut fatum sit, non id quod superstitiose, sed quod phi-
losophice dicitur causa æterna rerum, cur ea quæ præterierint facta sunt, & quæ instant
fiant, & quæ sequuntur futura sint. Hæc Cicero. Boetius autem Torquatus uir disertissi-
mus atq; catholicus, ubi de philosophica consolatione scripsit, cum diffuse de hac ma-
teria cum philosophia magistra rerum altercetur, dicit inter alia de fato sic. Omnium
generatio rerum cunctusq; mutabilium naturarum progressus, & quicquid aliquo mo
uetur modo, causas, ordinem, formas ex diuinæ mentis stabilitate sortitur, hæc in suæ
simplicitatis arce composita, multiplicem rebus gerendis modum statuit. Qui mo-
dus cum ipsa diuinæ intelligentiæ puritate conspicitur, prouidentia nominatur. Cum
uero ad ea, quæ mouet, atque disponit refertur, fatum à ueteribus appellatum est. Hæc
ille. Poteram & apponere quid Apuleius de fato in cosmographia determinet, & alio-
rum sententias, sed quoniam satis dictum reor, cur Dæmogorgonis aut Herebi no-

dis'q;

ctis'q; parcæ, seu fatum uel fata dicantur filiæ, breuiter describam. Cum sæpe euenturum sit in sequentibus, & iam in præcedentibus contigerit, quod causatus causantis dicatur filius, possumus ad præsens dicere has tres sorores uariis nuncupatas nominibus dei filias tanquã ab eo causatas, qui prima causatum est, ut satis per uerba supra proxime Ciceronis atq; Torquati uideri potest, hunc deum, ut dictum est, Dæmogorgonem ueteres dixere. Quod autem ex Herebo & nocte, ut dicit Tullius natæ sint, talis ratio reddi potest. Est Herebus ut apparebit latius in sequentibus terræ profundissimus & absconditus locus, quem allegorice possumus accipere pro profunditate diuinæ mentis, in quã mortalis oculus penetrare non potest, & cum diuina mens uidens tanquam seipsam, intelligens quid actura esset, & inde has actu cum natura rerum produceret fatis, ex Herebo, id est ex archano & profundissimo diuinæ mentis penetrali natas dicere possumus. Noctis autem filiæ dici possunt quantum ad nos, quia omnia in quæ acies oculorum nostrorum penetrare nõ potest, obscura dicimus, & noctis luce carentia similia, & sic dum ad intrinseca diuinæ mentis intellectu transire nequeamus, mortali obfuscati caligine, cum in seipsa splendidissima sit, & uiuæ atq; indeficientis lucis corusca, uitium illi nostræ habitudinis nominando attribuimus noctem perennem diem nuncupantes, & sic noctis erunt filiæ, seu uolumus dicere, quia nobis incognitæ sunt dispositiones earũ, eas obscuras, & noctis filias uocitamus. De nominibus propriis prædictum est, de appellatiuis dicendum. Vocat igitur has Tullius parcas, ut arbitror per antiphrasim, quia nemini parcant. Nulla enim apud eas est acceptio personarũ, solus deus potest peruertere earum uires & ordinem. Fatum autem aut fata à for faris tractum nomen est, quasi uelint, qui id imposuere nomen, quod ab eis agitur à deo quasi irreuocabile dictum sit, seu præuisum, ut per uerba Boetii satis assumitur, ut etiã sentire uidetur Augustinus, ubi de ciuitate dei. sed abhorret ipse uocabulum admonēs, ut si quisquam uoluntatem dei seu potestatem nomine fati appellet, sententiam teneat, linguam coerceat.

DE POLO SEXTO DAEMOGORGONIS filio. Cap. VI.

Dicunt insuper Polum Dæmogorgonis fuisse filium, & hoc in protocosmo asserere Pronapidem talem ex hoc fabulam recitantem. Quod dum secus undas in sede sua cõsisteret Dæmogorgon, & ex exili limo sphærulam composuisset, eam nuncupauit Polũ. Qui spretis patris cauernis & inertia, euolauit in altum, & eo quod adhuc mollis esset in tam grande corpus euolans conflatus est, ut omnia quæ à patre fuerant ante composita circundaret. Verum nōdum sibi aliquis erat ornatus, cum fabricanti patri lucis globum assistens, uideret'q; ignitas plurimum ad ictum mallei fabrilis, hinc inde fauillas euolare, omnes sinu facto collegit, & in domum suam detulit, eam'q; ex illis ornauit omnem. Haberem rex inclyte, quid riderem, uidens compositi orbis tam ineptum ordinem, sed ante testatus sum nullum uelle mordere. Sequitur enim ut in cæteris Pronapides opinionem uolentium ex terra à mente diuina terris inclusa fuisse producta, dum Polum, quem ego cælum intelligo, ex terra extensibili factum ait, & in maximum ac circumplectens omnia corpus eductum. Quod autem ex fauillis ex luce prodeuntibus domum ornauerit suam, hoc ideo dictum reor, quia solis micantibus radiis, stellæ in cælo compositæ, natura sua luce carentes lucidæ factæ sint. Polus aũt dicitur, ut arbitror à quibusdam potioribus suis partibus. Constat enim, ut uenerabilis Andalo præceptor meus, & ueteres astrologiæ autores asserunt, cælum omne super duos polos circumflecti, quorũ alterum nobis propinquiorem arcticum uocant, oppositũ aũt antarcticũ, hunc tamen aliqui Polucē uocāt, causam ego non uideo,

DE PHYTHONE SEPTIMO DAEMOGORgonis filio. Cap. VII.

a PHython Pronapidis testimonio Dæmogorgonis filius fuit & Terræ, ex natiuitate cuius ipse talem recitat fabulam. Dicit enim Dæmogorgoné continuæ caliginis affectú tedio, Acroceraunios conscendisse montes, & ex eis ingentem nimium & ignitam euulsisse molem, eam'q; primum rotundasse forcipibus, deinde in Caucaso monte malleo solidasse. post hæc ultra Taprobanem detulisse, & globum illum lucidum sexies undis mersisse, totidem'q; circunrotasse per auras, & hæc ideo ne ulla unquam posset circuitione diminui, aut æui labefactari rubigine, & ut agilis ferretur undiq;, qui confestim se tollens in altum, domú intrauit poli, patris'q; sedem omnem compleuit fulgore. Ex immersionibus autem eius aquæ ante dulces amaritudinem sumpsere salsedinis, & aer ad percipiendos lucis radios ex rotationibus aptus factus est. Orpheus uero, qui ferè poetarum omnium uetustissi-
Lib.1.cap.5. mus fuit, ut Lactan. in libro diuinarum institut. scribit, opinatus est phythonem hunc primum maximum & uerum deum esse, & ab ipso cuncta fuisse producta atq; creata, quod forsan hoc in opere locum illi primum quæsisset, tanto afferente teste, ni ipsemet Orpheus minus aduertens reor, seu quia nequiret animo concipere quenquam fuisse ingenitum, scripsisset, πρωτογόνος φαέθων περιμήκεος ἠέρος ὑός.

Quod in latinú uersum sonat. Principio genitus phython, longo aere natus. Et sic non primus, ut diceret, si aere genitus est. Hunc preterea Lactantius ubi supra, phaneta uocat. Sed iam sumptus expetit ordo, ut uideamus quid contegat fictio, quod explicato sensu nominum ferè apparebit liquido. Vgucio in libro uocabulorum dicit Phythonem Solem esse, & hoc illi quæsitum nomen à Phythone serpente, ab eodem superato. Sic & Paulus in libro, quem collectionú intitulat, dicit phanos seu phaneta idem esse quod apparitio. Sic enim phythoné hunc Lactantius uocat, quod quidem nomen Soli optime competit. ipse enim est qui surgens apparet, eo enim cessante nulla erit cæterarú creaturarum mortalium apparitio, seu etiam syderum. Ergo solis creationem uult ostendere Pronapides, circa quam ut eorum consequatur opinionem, qui ex terra omnia uolunt condita, inducit deum, seu terræ diuiná mentem ex Acroceraunijs montibus sumpsisse materiam, ratus ignitam terram ad componendum lucidum corpus aptiorem. Quod aút hanc molem forcipibus rotúdasset, intelligo diuinam artem, qua à deo solis globus adeo sphericus factus est, ut nulla superfluitate eius superficies gibbosa sit. Aequo modo & malleus dici potest summi artificis inuentum, quo in Caucaso monte, id est in cæli summitate adeo corpus illud solidum formauit, ut nulla ex parte dissolui, aut minui uideatur. Inde dicit eum delatum ultra Taprobanem, ut ostendat ubi creatum
ali. Gangetis. opinetur. Est enim Taprobane orientalis insula hostio Gangis fluminis opposita, qua ex parte nobis in æquinoctiis sol oritur, & sic in oriente uidetur compositum uelle. Mersum enim ibi sexies undis dicit imitatus fabriles actus, qui ad durandum ferrum feruidum aquis immergunt, & in hoc arbitror Pronapidem uoluisse perfectionem & æternitatem corporis huius designasse. Est equidem sex perfectus numerus se ex suis partibus omnibus conficiens, ex quo uult intelligamus, & artificis & artificiati perfectioné. Quod autem sexies rotatum sit, puto per numerum perfectum rationis uoluerit eius circulatem & indeficientem motum describere, à quo nunquam exorbitasse, aut destitisse compertum est. Quod ob ingentis & igniti corporis demersionem aquæ primo dulces amaræ factæ sunt, non ob aliud dictum puto, nisi ut ostendatur quod ob continuam radiorum solis feruentium percussionem aquarum maris aquæ superficietenus salsæ factæ sint, ut approbant physici.

a *Lapsus est Bocatius, qui ubiq; Phythonem, pro phaethonte ponit, Nam apud Lactant. non phython, sed phaethon legitur, id quod & ratio nominis postulat.*

De Terra

De terra ex filiis Dæmogorgonis octaua, quæ ex incognitis parentibus quinq; genuit liberos, quorũ prima Nox, secundus Tartarus, tertia Phama, quartus Tages, quintus Antheus. Cap. VIII.

Terra, ut supra patet, Dæmogorgonis fuit sedes & filia, de qua Statius in Thebaide (Lib. 8.) scribit sic. O hominũ diuumq́; æterna creatrix. Quæ fluuios syluasq́; animatũ semina mundi Cuncta, prometheasq́; manus pyrrheaq́; saxa Gignis, & impastis, quę prima elementa dedisti, Mutastiq́; uiros, quæ pontum ambisq́; uehisq́;, Te penes & pecudum gens mitis, & ita ferarum, Et uolucrum requies firmũ atq; immobile mundi Robur, & occidui te uelox machina cæli Aere pendentẽ uacuo te currus uterq; Circuit, ò rerũ media indiuisaq́; magnis Fratribus, ergo simul tot gẽtibus alma, tot altis Vrbibus ac populis subterq́;, & desuper una Sufficis, astriferumq́; domos Atlanta supernos Ferre laborantem nullo uehis ipsa labore, &c. In quibus profecto carminibus satis terræ opus & laudes ostenduntur. de cuius generatione, quoniam supra ubi de litigio dictum est, reiterandum non censeo. Eam tamen ueteres Titanis dixere coniugem, eamq́; ex patris concubitu, ut præmonstratũ est, quosdam suscepisse filios, & ex Oceano nepote, atq; ex Acheronte infernali fluuio, necnon & aliis incognitis, ut decenti monstrabitur loco. Vocauere eam præterea multis nominibus, utputa Terram, tellurem, tellumenem, humum, aridam, bonam deam, matrem magnam, faunam, fatuam. Habet & prætetea hæc cum quibusdam deabus cõmunia nomina. dicitur enĩ Cybeles, Berecynthia, Rhea, Opis, Iuno, Ceres, Proserpina, Vesta, Isis, Maia & Medea. Sed quid circa prędicta theologi uoluerint ueteres, uidendum est. dicunt eam Titanis, qui sol est coniugem, eo quod in eam sol agat tanquam in dispositam materiam ad producendum animantia quæcunq;, atq; metalla, & preciosos lapides & huiusmodi. nonnulli uolunt Titanum hominem ingentis potentiæ fuisse, & terræ uirum dictum, eo quod multum terræ possideret, & filios suscepisse tanta præstantes fortitudine, & corporis mole, ut non ex muliere, sed ex ingentiori corpore, utputa terræ suscepti uiderentur. Et ut ad nomina ueniamus, dicit Rabanus, in libro de originibus rerũ, terram nuncupari, eo quod teratur, quod ad superficiem solam spectat. Tellus aũt ut idem testatur Rabanus, dicta est, quia fructus ex ea tollamus. Seruius aũt dicit eam terram esse, quæ teritur, tellurem uero deam. Et alibi dicit tellurem deam esse, terram aũt elementum, sed quandoq; tellurem pro terra poni, sicut pro igne Vulcanum, & Cererem pro frumento. Tellumenem uero, ut ego coniectura possum percipere, eam terræ partem dixere, quæ nec teritur, nec graminum radicibus, aut arborum usui est, eo quod longe sit tellure inferior. Humus uero, ut asserit Rabanus, ea pars terræ dicitur, quæ plurimum habet humiditatis, utputa palustris & propinqua fluminibus. Aridam autem terram uocauere, non quia sic illam à creatione, creator nuncupauerit, ut eius ueram cõplexionem ostenderet, sed eo quod aretur. Bona autem dea, teste Macrobio saturnaliorum ideo dicta est, quod (Lib. 1, cap. 7.) nobis omnium bonorũ ad uictum causa sit, cum ipsa germinantia nutriat, fructus alat, escas auibus, & pabula brutis exhibeat, ex quibus & ipsi nutrimur. Matrem autem magnam ut Paulus ait, uocari uoluere, qui arbitrati sunt eam rerum omnium creatricem. Ego equidem arbitror, quia tanquam pia mater, & maxima sua ubertate nutriat cuncta mortalia, & suo gremio morientia cuncta suscipiat. Cur autem faunam dixerint, Macrobius saturnaliorũ libro describit dicens, quod omni usui faueat animantium, quod adeo manifestũ est ut literis explicari non egeat. Fatuam uero à fando dictam dicit idem Macrobius ueteres uoluisse, eo quod infantes partu editi non prius uocem habeant uel emittant, quàm ipsam contigerint. Quæ uero ex nominibus cum aliis communia sunt, ubi de illis in sequẽtibus mentio fiet, intelligenda dicentur, & ad explicandum de filiis quos ex incerto patre genuisse dixerũt ueteres, ueniemus.

DE NOCTE PRIMA TERRAE FILIA. CAP. IX.

EX incerto patre dicit Paulus noctem terræ fuisse filiam, de qua Pronapides talem in Protocosmo fabulã scribit. eam scilicet à Phanete pastore dilectam, cui petenti cum mater uellet copulare connubio, dixit se ignorũ habere hominem, nec unquam uidisse. audiuisse tamen illum suis aduersum moribus, & ideo mori malle, q̃ illi nubere. Quamobrem indignãs Phanetes ex amatore hostis factus, dum illam occisurus sequeretur, illa se copulauit Herebo, nõ ausa ubi Phanetes esset apparere. Dicit insuper Theodontius huic à Ioue concessam quadrigam, eo quod illi fautrix fuisset, dum ante lucem accederet ad Alcmenam. Hanc insuper quantũcunq; fusca sit, picta ornauerunt chlamyde. & in eius laudem, & ut eius pro parte demonstraret effectus, Statius hos in Thebaide cecinit uersus. *Lib.1.* » Nox quæ terrarũ cæliq; » complexa labores, Ignea multiuago transmittis sydera lapsu, Indulgẽs reparare animũ » dum proximus ægris Infundat Titan agiles animantibus ortus &c. Sed nunc quid fabulæ ueri tegant uideamus. *Expositio fabulæ.* dicunt igitur ante alia eam absq; cognito patre terræ filiam, quod ob id arbitror dictum, quia terra densitate sui corporis operatur, ut radii solares nequeant in partem oppositã penetrare, & sic causam dante terra, umbra tam grandis efficitur, quantum spacii à dimidio corporis terræ occupatur. quæ quidem umbra nox dicitur, & sic tanquã à terra & non ab alia re causata absq; cognito patre nox terræ tantum filia arbitratur. Quod aũt à Phanete pastore dilecta sit, hoc modo intelligendũ reor. Phanetem ego solem puto ideo pastorem dictum, quia suo opere uiuentia cuncta pascuntur. eum aũt adamasse noctem fictum existimo, quia tanq̃ dilectam sibi uidere cupiens rapido cursu sequit̃, & illi uidetur appetere copulari. Illa uero renuit, nec minus uolucri passu fugit quàm sequatur, eo quod sibi mores aduersos habeat, cum illuminet ille, ipsa aũt obscurum faciat. nec frustra se, si illi iungatur, morituram dicit, cum sol luce sua omnem dissoluat obscuritatẽ, & sic eius hostis efficitur. Demum nox Herebo iungitur, id est inferno, in quem cum nunq̃ solares penetrent radii, mox uiget atq; secura consistit. Quod autem Ioui fauerit, fabula manifestat, ut patet per Plautũ in amphytrione. Nam cum accessisset in diluculo Iuppiter ad Alcmenã, nox ut illi præstaret obsequium tanquam à crepusculo nocturno inchoasset, perseuerauit in longũ, ex quo quadrigam meruit, per quã circuitionem terræ continuã, quam facit intelligo. Per quatuor aũt rotas, ex quibus quadriga constat, quatuor arbitror significari noctis tempora, solũ nocturnæ quieti seruientia. *Lib.1.cap.2.* Diuiditur aũt nox à Macrobio in lib. Saturnalium in septem tempora, quorũ primũ sole intrante incipit, & dicitur crepusculum à crepero, quod est dubium, eo quod dubitari uideatur diei præteritæ, an uenienti nocti attribuendũ sit, & hoc modo non deseruit quieti. Secundum aũt cum iam obscurum sit, fax prima dicitur, eo quod tunc faces accendãtur, nec hoc quieti accõmodum. Tertium uero cum iam nox densior sit, nocte cõcubia nuncupatur, eo quod quieturi uadamus concubitum. Quartum nox dicitur intempesta, eo quod nulli operi tempus aptum sit. Quintum aũt gallicinium uocitatur, eo quod à medio sui nocte in diem tendente galli cantent. Sextum uero dicitur cõticinium iam auroræ proximum, & ideo sic dictum, eo quod tunc uideatur ut plurimum grata quies, & ob id omnia conticescunt, & hæc quatuor quieti præstantur. Septimũ appellatur diluculum à die iam lucente, in quo solertes assurgunt operi, quod minime somno aptum est. Et sic totidem rotæ sunt currui noctis, quot in ea sunt tempora quieti tantummodo seruientia. Seu uolumus more nautarũ & castrensium uigilum noctem in partes quatuor diuidere, in primam scilicet & secundam & tertiam atq; quartam uigiliam, & sic quadrigæ rotas quatuor ex totidem uigiliis cõponemus. Quod aũt picta palla amicta sit, facile uideri potest, illam cęli ornatum significare quo tegimur. Nox aũt, ut ait Papias, ideo dicitur quia noceat oculis. Aufert enim illis uidendi officium cum nil nocte cernamus. Nocet insuper quia male agentibus apta est, cum legamus, Qui male agit, odit lucem, *Lib.2.epist.* ex quo sequitur ut tenebras amet tanq̃ malo operi aptiores, & dicit etiã Horatius.

Vt iugu-

Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones. Homerus præterea in Iliade eam Domitricem deorum uocitat, ut sentiamus quoniã nocte magnanimes ingentia pectoribus uersant, tamen nox minime talibus apta ebullientes opprimit spiritus, eos'q; tanquam domitos in lucem usq; coerceat. Fuerunt insuper huic tam ex uiro quàm ex aliis filii plures, ut in sequentibus describetur.

Homerus autem Iliados K, diuisit noctem in tres partes, de quibus uide commentarium eo loco.

Versus in Iliad. Ξ *εἰ μὴ νὺξ δμήτειρα θεῶν ἐσάωσε καὶ ἀνδρῶν.*

De Phama secunda Terræ filia. Cap. X.

Virgilio cœlestis ingenii poetæ placet Phamam terræ fuisse filiam dum dicit in Aeneide. Illam terra patens ira irirata deorũ Extremã, ut perhibent Caeo Enchelado'q; sororem Progenuit &c. De hac ut appareat originis suæ causa, talis à Paulo recitatur fabula, quòd cum ob regni cupidinem bellũ inter Titanos gygantes Terræ filios & Iouem esset exortũ, eò itum est, ut omnes Terræ filii qui Ioui aduersabãtur, occiderentur, & à Ioue & diis aliis. Quo dolore Terra irirata & uindictæ auida, cum sibi aduersus tam potentes hostes arma deessent, ut illis quibus poterat uiribus aliquid mali ageret, coacto utero Phamam emisit scelerum superum relatricẽ. Huius autem incrementum & formam describens. Virgi. ait sic. Phama malum quo non aliud uelocius ullum, Mobilitate uiget uires'q; acquirit eundo. Parua metu primo, mox sese tollit in auras. Ingreditur'q; solo, & caput inter nubila condit. Et paulopost hæc ait. Et pedibus celerem & pernicibus alis. Monstrum horrendũ ingens, cui quot sunt corpore plumæ, Tot uigiles oculi subter mirabile dictu, Tot linguæ, totidẽ ora sonant, tot subrigit aures. Nocte uolat medio cæli terræ'q; per umbrã Stridens, nec dulci declinat lumina somno. Luce sedet custos aut summi culmine tecti, Turribus aut altis, & magnas territat urbes. Tam ficti praui'q; tenax quàm nuncia ueri. Sentis optime rex, quanto uerborum ornatu, quanto lepore, quàm succi pleno quàm'q; industriosa fictione Virgilius quidem eius opus conetur ostendere, & ostendat. sentis equidem, sed ut qui'te præter, lecturi sunt ampliusculе uideant, libet explicare paululum, præmisso tamen quid uelit fabula Pauli. Dicit ergo primo iriratã Terram ira deorum. Circa quod pro Iratis diis syderum opus circa quædam intelligo. Sydera enim seu supercœlestia corpora proculdubio in nos agunt, potentia eis à creatore concessa, secundũ dispositiones suscipientium eorum influentias. & hinc fit quòd puer uel adolescens augetur eorũ opere, cum diminuatur senescens, & cum nunquam à ratione gubernatoris optimi separetur, nonnunquam aliqua faciunt, quæ mortalium repentino, falso'q; iudicio tanquam irata fecisse uidentur, utputa dum iustum regem, dum felicem imperatorem, dum strenuum militem in finem suum deducunt. Et ideo iratos dixit deos Paulus, quia occiderint illustres uiros, quos perpetuandos rebantur homines. Sed quid ex hoc sequitur? iriratur ab hoc opere, quod deorũ iram uocant, Terra, id est animosus homo, nam terrei sumus omnes. & ad quid iriratur? ut pariat Phamam ultricem futuræ mortis, id est ut id agat, propter quod Phama sui nominis oriatur, ut dum deorũ ira ceciderit, illius nomen agente meritorum phama superstes sit, etiam nolentibus his, qui hominem occidendo eum omnino auferre conati sunt. ad quod nos idẽ hortatur Virgilius dum dicit. Stat sua cuiq; dies, breue & irreparabile tempus Omnibus est uitæ, sed Phamam extendere factis, Hoc uirtutis opus &c. Hanc autem Phamam ideo malum dicit Virgilius, quia non æquo passu ad eam perquirendam tendimus omnes. Nam per fraudes ut plurimum summa occupari sacerdotia cernimus, dolo uictorias obtineri, principatus possideri uiolentia, & ea quæcunq; per fas & nefas, quæ nomina solent in lumen extollere. Nam si per uirtutem agatur, tunc non malum uiuere dicitur phama. Verum impropriè locutus est auctor, usus pro infamia uocabulo phamæ, cum sic fictionem inspiciamus, seu potius fictionis causam satis aduertamus, ex ea infamiam non famam securã. Hanc insuper dicit metu primo paruam. & sic est. Nam quantumcunq; grandia sint facinora,

Lib. 4.

ex quibus oritur, à quodam tamen audientium metu uidetur incipere. mouemur quidem auditu primo rei alicuius. & si placet, eã falsam esse timemus. si uero displicet, quomodo ne uera sit extimescimus. mox sese attollit in auras, id est in ampliationem locutionis gentium euolat, seu mediocribus miscetur uiris, & inde se solo infert, hoc est in uulgus & plebeios. & tunc caput inter nubila cõdit, cum se ad reges atq; maiores effert. Pernix etiam est, idest uelox, nil enim ut ipsemet dicit uelocius est. Monstrũ autem ingens asserit, & horrendum ratione corporis quod illi describit, uolens in hoc quod omnes eius plumæ, cum auem dicat propter eius celerem motum, habeant hominis effigiem. ad hoc ut per hoc intelligatur unumquemq; de aliqua re loquentem, pennam unam addere Phamæ, & sic ex multis cum multæ sint auiũ pennæ, non ex paucis Phama conficitur. Seu potius monstrum horrendum hanc uocat, quia ferè nunquam superari potest. nam quãto magis quis illã conatur opprimere, tanto magis exinde fit maior, quod monstrosum est. Dicit insuper omnes oculos eius uigiles esse, eò quod non nisi à uigilantibus personet Phama. nam si in somnum tendit locutio, Phama uertitur in nihilũ. Nocte eam è medio cæli uolitantem ob id dicit, quod sæpissime contigisse compertũ est, sero scilicet factum aliquid. & mane etiam in remotissimis partibus cognitum, non aliter, quàm si nocte uolauerit. Seu id dicit, ut ostendat uigilantiam garrulonum. In die autem eam sedere dicit custodem, ut ostendat quod ad eius relata custodes portis terrarum ac urbium apponantur, & in turribus ad excitandum uigiles, uel speculandum à longe. Et cum inter ueritatem & mendaciũ non distinguat, contenta est pro ueris quæcunq; audita referre. Cuius prætetea domum in maiori suo uolumine, sic describit Ouidius. Orbe locus medio est inter terras'q; fretum'q;, Cælestes'q; plagas, triplicis confinia mundi. Vnde quod est usquam, quamuis regionibus absit Inspicitur, penetrat'q; cauas uox omnis ad aures, Phama tenet, summa'q; locum sibi legit in arce, Innumeros'q; aditus, ac mille foramina tectis Addidit, & nullis inclusit limina portis. Nocte die'q; patet, tota est ex ære sonanti, Tota fremit, uoces'q; refert, iterat'q; quod audit. Nulla quies intus, nulla'q; silentia parte. Nõ tantũ est clamor, sed paruæ murmura uocis, Qualia de pelagi si quis procul audiat undis Esse solent, qualem ue sonum cum Iuppiter atras Increpuit nubes extrema tonitrua reddunt. Atria turba tenet, ueniunt leue uulgus eunt'q;, Mixta'q; cum ueris passim cõmenta uagantur, Millia rumorum confusa'q; uerba uoluntant. Ex quibus hi uacuas replent sermonibus aures. Hi narrata ferunt aliis, mensura'q; ficti Crescit, & auditis aliquid nouus adiicit auctor. Illic credulitas, illic temerarius error. Vana'q; lætitia est, cõsternati'q; timores. Seditio'q; recens, dubio'q; auctore susurri. Ipsa quid in cælo rerum pelago'q; geratur, Et tellure uidet, totum'q; inquirit in orbem &c. Satis hęc etiam minus erudito patentia sunt, & ideo quid sibi uelit Paulus dum addidit fabulæ, famam genitam, ut turpia deorum facta narraret, uidisse superest. quod nil aliud autumo præter quod, cum minores in maiores nil uiribus possunt, illata uerbis maioribus infamia conantur ulcisci. Terræ autem ideo filiam uoluere, quia non aliunde quàm ex gestis in terris Phama fit. quod autem patre careat non absurde dictum est, cùm ut sæpissime rerum à Phama gestarum, quæ ut plurimum falsissimæ sunt, ignoretur auctor, qui compertus loco patris describi posset.

Libro, 12. Meta.

De Tartaro. iii. terræ filio. Caput XI

Tartarum asserit Theodontius absq; patre terræ fuisse filium, hunc Barlaam dicit inertem atq; torpentem matris adhuc in utero iacere, eo quod inuocata Lucina fauere partui noluisset, ob id quod Phamam in deorum ignominiam peperisset. Figmentum hoc ab effectu causam sumpsit. Non erat enim Lucina non nasciture, seu partui non futuro præstatura fauorem. Arbitrati sunt quidem ueteres circa terræ centrum locum esse concauum, & in eodem sontium animas pœnis affligi, ut satis in descensu Aeneæ ad inferos ostendit Virgilius. Hunc Tartarum dici uolũt, & hoc secundum Isidorum ubi de etymologiis, à tremore frigoris dictum

dictum. Nam ibi nec solis unquam potuit penetrare radius, nec aëris motus est aliquis, confricatione cuius calefieri possit. Quod autem in utero matris torpeat satis apparet, nō enim ad superiora potest ascendere. & si ascendat, non erit amplius tartarus. Terrę autem filius improprie dicitur. Nam quantumcunq; conceperit mulier, nisi in lucem conceptus uenerit, iure filius dici non poterit. Dicitur autem absq; patre conceptus, eò quod credamus terræ corpus concauitates habere. non tamen satis certi sumus, an à creatione, an à secuto post creationem euentu habuerit. In testimonium autem prædictorū dicit Virgilius. Tartarus ipse Bis patet in præceps tantum tenditq; sub umbras, Quantus ad æthereum cęli suspectus Olympū &c. Nec multo post ait. Hic genus antiquum terrę Titania pubes, Fulmine deiecti fundo uoluuntur in imo &c. Lib. 6. Aen.

De Tage iiii. Terræ filio. Cap. XII.

TAges ut asseruere gentiles, & potissime Thusci, absq; cognito genitore, terrę filius habitus est. De quo refert Paulus Perusinus, quod cū apud Etruscos in agro Tarquiniensi aliquātulum tellus intumuisset. is uillicus cuius erat agellus, nouitate rei permotus, auidusq; uidere quid esset ostenti mōstratura turgiditas, aliquandiu expectauit, tandem impatiens morę ligone sumpto locum cœpit sensim effodere, nec multum effodit, & ecce ex glebis prosiliuit infantulus. Quo mōstro perterritus rudis homo uocauit affines. nec diu & is qui modo infans erat, ętate prouectus uisus est & inde senex, & cum incolas aruspicinā docuisset, repentè nusquam cōparuit. Auditores autem arbitrati numen, & terræ crediderefilium, & nominauere Tagem, quod idē olim lingua sonabat Etrusca, quod latine deus, eumq; postea loco summi numinis coluere. Isidorus uero ab aratore gleba uomere submota infantē compertum dicit, nec amplius ab Etruscis uisum, & in illa eos aruspicinam docuisse, & ex ea libros etiam reliquisse, quos postea Romani in linguam propriam transtulere. Cuius figmenti talem fuisse sensum existimo. Quendam scilicet esse potuisse, qui diu studens circa aruspicinam, & ob contemplationis commodum consortia hominum aspernatū, doctus repente, unde minime credebatur, comparuit. Et quia forsan ex antro aliquo exite uisus est, terræ puerperium fictum est, uel in oculos agrum colentis inopinatus affuit, quasi prodisset ex glebis, à rudi uulgo terræ filius dictus est. & ideo absq; patre, quia incognita eius fuerit origo. Consueuere præterea ueteres exteros ignotos terrestri itinere ad se uenientes terræ filios uocitare, uti Neptuni qui aduehebentur nauigio. Infans autem dictus quia nouus, & confestim prouectus & senex, eò quod eruditus & prudens, quod senum est, cōpertus sit. quod in agro Tarquiniensi contigerit, seu quia aut sic fuit, ibidem scilicet Tagem primo cognitum, seu quia Etrusci aruspicina clarissimi fuere. In breui autem termino moræ designatur affectio grandis incolarum ad eum. Nam dilectæ rei mora etiam si longissima sit, diligenti uidetur breuissima. Eum autem deum habitū ob id contigisse puto, ut doctrinā quam summe colebant, deo auctore nobilitarēt.

Fabulę meminit Ouidius, Lib. 15. Meta.

Terræ filii.

De Antæo quinto terræ filio. Cap. XIII.

ANtæum omnes terræ dicunt filium, & quia nemo illi patrem designat, inter genitos incerto patre eum apponere necesse fuit, de quo sic scribit Lucanus. Nondum post genitos tellus effœta gigantes Terribilem Libycis partū concepit in antris. Nec tam iusta fuit terrarum gloria Typhon, Aut Tityos Briareusq; ferox, cæloq; pepercit, Quod non Phlegræis Antæum sustulit aruis. Hoc quoq; tam uastus cumulauit munere uires Terra sui fœtus, quæ cum tetigere parentem Iam defecta uigent renouato robore membra. Hæc illi spelunca domus, latuisse sub alta Rupe ferunt, epulas raptos habuisse leones. Ad somnos nō terga feræ præbere cubile Assuerunt non sylua torum, uiresq; resumpsit In nuda tellure iacens, periere coloni Aruorum Libyæ, pereunt quos appulit æquor. Auxilioq; diu uirtus non ausa cadendi, Terræ spreuit opes inuictus robore cunctis. Quamuis staret erat &c. Apparet ergo per Lucani carmen quàm grandis quàmq; fortis, & ferus fuerit Antęus, ad quem ut idē testatur Lib. 4.

Lucanus, ut cum eo luctã iniret, accessit Hercules laborũ uictor. & cum in agone essent, eum'que sæpius prostratum robustiorem resurgentem cerneret, aduertens quod à terra uires recuperaret, iam fessum ulnis in altũ extulit, tam'que diu tenuit donec spirauit. Fabulæ huius sensus duplex est, historicus & moralis. Videtur enim Pomponio Melæ in libro cosmographiæ placere, hunc regem in extremis Mauritaniæ fuisse, asserens apud Ampelusiam promontorium in oceanum Athlanticum tendens, esse specum Herculi sacram, & ultra Tingen oppidum peruetustum ab Antæo, ut ferunt, conditum. & in testimonium ostenditur ab incolis parma ingens ex elephante, & ob magnitudinẽ nulli nunc habilis, quam ab eo gestatam asserunt, & summe colunt. Nec non mõstratur ab eisdem collis modicum resupini hominis iacentis habens imaginem, quem eius tumulum fuisse confirmant. Aduersus hunc dicit Theodontius Dionysium Thebæum qui ob insignem eius uirtutem Hercules appellatus fuit, bellum habuisse. & cum aduertisset eum sæpius in Mauritania prostratum, & e uestigio exercitus restaurantem, ficta fuga eum ad se persequendum in Libyam usque traxit. ibi eum uero superauit & occidit. Leontius uero dicebat hunc Hérculem fuisse Nili filium, quem ego unum & idem cum superiori puto. Eusebius autem in libro temporum dicit hunc Antæum palæstricæ artis fuisse doctissimum, & quorumcunque certaminum, quæ exercerentur in terris, & ob id ostendit se arbitrari fictum, quod terræ fuit filius, & quod uiribus restauraretur ab ea. Fulgentius quidẽ moralem sensum fictioni subesse demonstrat, dicens Antæum de terra natum libidinẽ esse, quę sola ex carne nascitur, qua tacta & si fessa sit in uires resurgit. Verum ab homine uirtuoso, carnis denegato tactu superatur. hunc fuisse dicit Augustinus regnante Argis Danao, Eusebius autẽ regnãte Athenis Aegeo, Leontius regnante apud Argiuos Argo.

DE HEREBO IX. DAEMOGORGONIS FILIO, CVI FVERunt filii. 21. quorum primus Amor. 2 Gratia. 3 Labor. 4 Inuidentia. 5 Metus. 6 Dolus. 7 Fraus. 8 Pertinacia. 9 Egestas. 10 Miseria. 11 Fames. 12 Querela. 13 Morbus. 14 Senectus. 15 Pallor. 16 Tenebra. 17 Somnus. 18 Mors. 19 Charon. 20 Dies. 21 Aether Cap. XIIII.

EXpeditis Terræ filiis ad Herebum stilus reuocandus est, qui ut Paulus ait à Chrysippo traditũ, filius fuit Dęmogorgonis & terrę. Hũc ego arbitror unũ & idem cum Tartaro, cum eum omnes ueteres existimare uideantur in remotissimis terræ uisceribus esse, & in eodem, uti de Tartaro diximus, suppliciis sontes puniri. De hoc tamen multa scribuntur ab antiquis, & potissime à Virgilio in sexto Aeneidę libro, quæ sub compendio pertransibo, eo quod ferè de omnibus fiet in sequẽtibus prolixior mentio. Dicit ergo Virgilius, quod in faucibus huius sunt terribiles uisu hæ formæ, uidelicet Luctus & ultrices curæ, morbi pallentes, & tristis senectus, atque metus & fames, egestas'que terribilis, & horribiles uisu, letum, labor'que, sopor, & mala mentis gaudia, bellum'que letiferum & eumenides, & discordia, & ulmus somniorum sedes. Centauri, Scyllę, Briareus, Lernæus'que serpens, & flammis armata Chimæra unà cũ Gorgonibus, Harpyis, & tricorporeo Gerione, & trifauce Cerbero limina seruante Ditis. Prætera hunc Herebum quatuor rigari fluminibus, Acheronte scilicet & Phlegetonte, Styge'que atque Cocyto. & Acherontis nautã dicit esse Charontem morientium animas ad profundiora Herebi transferentem. Insuper Minoem, Rhadamantum Aeacum'que uersantes urnis merita intrantium inesse describit, & prostratos fulminibus Titanos gigantes, & Salmoneum ac Tityon discerptũ à uulture. Ixiona perpetua circumuolutum rota. nec non & Sisyphum in altum ingentia pectore inpingentẽ saxa, ac Tantalum inter undas & poma sitiu famé'que pereuntẽ, & Theseum perpetuo damnatũ ocio, alios'que, & hos omnes intra Ditis ferrea mœnia sub ultrice Tisiphone cruciari. Similiter & hunc item præter Herebum multis uocauere nominibus, utpute Tartarum, Orcum, Ditem, Auernum, Barathrum, & Infernum. Sic & eundem multorum filiorum patrem faciunt. Cæterum his præmissis ad detectionẽ absconditæ ueritatis ueniendũ est. Volunt

igitur eum Dæmogorgonis & terræ filium, eo quod Dęmogorgonem rerum omnium creatorem arbitrari sunt. Terræ autem, quia ut patet, in eius utero conditus est. Verum est locum esse pœnarum non solum gentiles, sed nonnulli illustres Christiani existimauere, hac forte ducti ratione. Nam cum summa bonitas deus sit, & qui peccatũ committit, quod forte malum est, & sic malus effectus sit, ut à deo tanquam à suo cõtrario remotissimus sit, necesse est. nos deum in cælis habitare credimus, & à cęlo nulla remotior pars est centro terræ, & ob id tanquam in loco à deo remotissimo, ibidẽ pœnas luant impii, forsan non inepte creditum est. De hoc tamẽ Tullius ubi de quęstionibus Tusculanis, aperte truffatur. Ex quo satis existimari potest, aliud eruditos ueteres sensisse. & ideo cum uoluerunt duplicem esse mundum, maiorem, scilicet & minorẽ. maiorẽ eum quem generaliter mundum dicimus. minorem autem hominem, asserentes omnia in minori esse, quæ in maiori describuntur ab eis. credo eos hunc Herebum, & hos cruciatus intra minorem mundum, id est hominẽ esse existimasse, ac uoluisse illas horribiles formas, quas in uestibulo Herebi describit Virgilius, esse causas exteriores, per quas introrsum illa supplicia causantur, seu ea quę ab intrinsecis creata apparent extrorsum. quem longe meliorem sensum existimo. Deinceps quidem, ut prædictorum seriem exponendo præuertã, necesse est. Fictum igitur puto in profundũ huius Herebi Ditem esse ferream ciuitatem, ut per eam intelligamus profundam obstinati cordis partẽ, in qua uere pertinaces nonnunquam sumus & ferrei. Titanes id est homines terrenis dediti, & gigantes id est superbi prostrati, ideo uexari dicuntur, ut cognoscamus circa hoc anxiari terreos, & superbos homines animo. qui dum semper extolli cupiunt, cæco suo iudicio deprimi & uilipendi arbitrãtur. & ab excelso deiiciuntur aliquãdo, quod illis est acre tormentũ. Per Tityon autem discerptum à uulture, mens cuiuscunq; laborantis, ut ea quæ ad eum spectant agnoscat, accipienda est. seu illius, qui in cumulandis thesauris continua cogitatione agitatur. Ixion autem perpetua circumuolutus rota, circumagitationes optantis regnũ ostendit. Sic & Sisyphus saxa reuoluens, inefficacibus ac laboriosis conatibus uitã ducẽtis declarat. Per Tantalum autem inter undas, & poma fame pereuntem, auarorum hominũ curas & agones circa infamem parsimoniam intelligere debemus. Theseus autem ociosus, temerariorum friuolos conatus ostendit, quibus misere cruciantur. Dicunt autẽ hos sub infestatione uexari Tisiphonis. quod sic reor accipiendũ. Interpretatur autẽ Tisiphones irarum uox. & sic patet qui à talibus cruciantur, in seipsos irasci, & irarum uoces nõnunquã emittere. Per illos autem tres iudices hoc intelligo, tres enim personas male agendo lædere possumus, deum, proximum, & nosmetipsos, & sic à triplici conscientiæ iudicio redarguimur & damnamur. Per ianitorem autem tricerberũ canem, cuius officium est uolentes intromittere, & exitum intrantibus prohibere, tres causas intelligẽdas puto. rodentes acri morsu deceptorum mentes, letales scilicet assentatorum blanditiæ, falsa felicitatis opinio, & inanis gloriæ fulgor, quæ quidem cõtinue nouis discipulis detrahentes ignaros, miseras curas augent, & minuere auctas non permittunt. Circuitur seu inundatur Herebus à quatuor fluminibus, ut per hoc sentiamus, quia hi qui se ratione deiectã ab inceptis concupiscentiis trahi permittunt, † primo recti iudicii perturbata lætitia Acherontem transeũt, qui carens gaudio interpretatur, & sic pulsa lætitia, ut eius occupet mœsticia locum necesse est. ex qua ob bonum læticiæ perditum persæpe uehemens nascitur ira, à qua in furorem impellimur, qui Phlegeton est, id est ardens. ex furore etiam in tristiciam labimur, quę Styx est. & ex tristicia in luctum, & lachrymas, per quas Cocytus accipiendus est quartus fluuius. Et sic miseri mortales agimur, cæca concupiscibilis appetitus opinione seducti, in utraq; gemitus, quod in uiscenbus terræ à poetis stolidi arbitrãtur inclusum. Herebus autẽ dicitur, ut ait Vgucio, quia nimis hæreat illi quem capit. Dis aũt dicitur à Dite rege suo, qui apud poëtas diuitiarũ dicitur deus, & hoc ideo quia diues sit, id est abundans locus iste, eo quod in eum descendant, ut plurimum morientes hodie, olim omnes. Tartarus autẽ dicitur a tortura, quia torqueat quos absorbet. Verũ Tartarus

Libr. 1. Tusc.

De Furijs & earum nominibus, uide infra lib. 3. cap. 1.

Tityus.
Ixion.
Sisyphus.
Tantalus.
Theseus.
Furiæ.
Iudices.
Cerberus.
Quatuor flumina.

est profundissimus infernorum locus, ex quo ut opinari uidetur Vgucio, Christus nemi nem eduxit. Orcus auté dicitur quia obscurus. Barathrũ uero à forma dictus creditur. Est autem Barathrũ uas ex uiminibus confectum à parte superiori propatulum, ab inferio ri autem acutum, quo utuntur agrestes campani, dum ex uitibus arboribus annexis uin demiantes uuas colligunt. & hoc ideo dictum, ut intelligamus infernũ amplissimas fau ces ad suscipiendum damnatos habere. ad eos uero seruandum artissimum, locum atq; profundum. Infernus autem dicitur, quia omnium terræ partium inferior sit. Auernus autem ab à quod est sine, & uernos quod est gaudium dicitur, eo quod gaudio careat, & tristitia lugeat sempiterna.

† *Fortaßis ita legendum, Labimur ex furore in odiũ quæ est Styx, ex odio in tristiciam, qui est Acheron, ex tristicia in luctum & lachrymas.*

Descriptio inferorum est apud Virg. Lib. 6. Aeneidos & Homerum Odyß. Λ. apud Sillium Italicũ, 13. Ouidium. 4. Meta. Non minus autem elegans, quanquam breuis apud Claudianum quoq; secundo libro in Rufinum, circa finem qui incipit. Est locus infaustis quo cõciliantur in unũ, Cocytus Flegethonq; uadis. &c. Ea uero quæ est apud Lucretium lib. 3. totum illud de inferis commentum explicat, quem locum, quia non uulgaris is author est, neq; paßim obuius, hic asscribendum putaui.

Atqui animarum etiam quæcunq; Acheronte profundo
Prodita sunt esse, in uita sunt omnia nobis.
Nec miser impendens magnum timet aëre saxum
Tantalus (ut fama est) cassa formidine torpens,
Sed magis in uita diuum metus urget inanis
Mortales, casumq́; timent, quem cuiq; ferat sors.
Nec Tityon uolucres ineunt Acheronte iacentem,
Nec quod sub magno scrutentur pectore quicquam,
Perpetuam ætatem poterunt reperire profecto,
Quanlibet immani proiectu corporis extet,
Qui non sola nouem dispersis iugera membris,
Obtineat, sed qui terræ totius orbem.
Non tamen æternum poterit perferre dolorem,
Nec præbere cibum proprio de corpore semper.
Sed Tityus nobis hic est, in amore iacentem
Quem uolucres lacerant, atq; exest anxius angor,
Aut alia quauis scindunt turpedine curæ.
Sisyphus in uita quoq; nobis ante oculos est,
Qui petere à populo fasces, senasq; secures
Imbibit, & semper uictus, tristisq; recedit.
Nam petere imperium, quod inane est, nec datur unquam
Atq; in eo semper durum sufferre laborem,
Hoc est aduerso nixantem trudere monte
Saxum, quod tamen à summo iam uertice rursum
Voluitur, & plani raptim petit æquora campi.
Deinde animi ingratam naturam pascere semper
Atq; explere bonis rebus, satiareq́; nunquam,
Quod faciunt nobis annorum tempora, circum
Cum redeunt, fœtusq; ferunt, uariosq; lepores,
Nec tamen explemur, uitai fructibus unquam:
Hoc (ut opinor) id est æuo florente puellas
Quod memorant, laticem pertusum congerere in uas,
Quod tamen expleri nulla ratione potestur.
Cerberus & furiæ iam uero, & lucis egenus
Tartarus horriferos eructans faucibus æstus,

Sed

Hæc neq; sunt usquam, neq; possunt esse profecto:
Sed metus in uita, pœnarum pro malefactis
Est insignibus insignis, scelerisq; luela,
Carcer & horribilis, de saxo iactus eorum,
Verbera, carnifices, robur, pix, lamina, tedæ.
Quæ tamen & si absunt, at mens sibi conscia facti
Præmetuens, adhibet stimulos, torretq; flagellis.
Nec uidet in terra, qui terminus esse malorum
Possit, nec quæ sit pœnarum deniq; finis.
Atq; eadem metuit, magis hæc ne in morte grauescant,
Hinc Acherusia fit stultorum deniq; uita.

In eandem sententiam & Macrob. 1. De som. Scip. de Erebo disputat.

Fuit & beatorum locus apud inferos, Elysius campus nomine, ab Elysio Eleutheri filio ἰυστεῖς ἀτῷ ut inquit Didym. in Odyss. δ. alij apud insulas Μακάρων, quas latini fortunatas dicunt, esse hunc uolũt.

De Amore primo Herebi filio. Cap. XV.

EX filiis Herebi primus occurrit amor, quem ab eo ex nocte susceptum, ubi de naturis deorum Tullius asserit. Quod forsan regũ serenissime uidetetur ubi monstruosum, ni uerum monstraretur ratione possibili. Antiquorum sententia fuit amorem esse animi passionem. Et ideo quicquid optamus id amor est. Verum quoniam in diuersum nostrę affectiones finem feruntur, ut amor non idem circa omnia sit, necesse est. & ob id in paruum numerũ redactis mortalium desideriis, triplicẽ illũ maiores dixere. Et ante alios Apuleio teste, eo in libro, quẽ de dogmate Platonis scripsit, asserit Plato tres non amplius amores fore. Quorum primũ dixit esse diuinum, cum incorrupta mente, & uirtutis ratione conuenientem. Alterũ degeneris animi corruptę'q; uoluntatis passionẽ. Tertium ex utroq; permixtum. Post quem auditor eius Aristoteles, mutatis ferè potius uerbis quàm sententia, æ'q; triplicem uoluit, primum dicens propter honestum, secundum propter delectabile, tertium propter utile mouentẽ captos à se. Sanè quoniã nec is de quo sermo diuinus, aut propter honestũ est, nec ex duobus aliis permixtus, aut propter delectabile, uerum degeneris animi, & propter utile, merito eum iuxta sententiam Ciceronis, filium Herebi noctis'q; dicemus, id est cæci mentis & obstinati pectoris. Ab hoc enim in exectabilem auri famem impellimur, ab hoc in cupidinẽ imperii inexplebilem. ab hoc in stolidum periturę glorię desyderiũ. ab hoc in funestam amicorum cædem. ab hoc in periclitationes urbium, furta, fraudes uiolentias, & dolosa consilia miseri trahimur. Hac peste afficiuntur gnatonici, histriones assentatores, & huiusmodi perniciosa manus hominum ridentem insipientium sequẽtes fortunam, & eo utuntur ad denudandos blanditiis, & falsis laudibus milites gloriosos. Eum igitur rite pensatis omnibus non amorẽ, quinimmo odiũ rectius uocaremus.

De Gratia Herebi & Noctis filia. Cap. XVI.

HErebi & Noctis Gratiã esse filiam scribit Tullius, ubi de naturis deorũ. Ego tamen alibi legisse memini Gratias seu Iouis & Autonoës, seu Liberi patris ac Veneris fuisse filias. Verũ ut habeamus quid in hoc senserint, qui finxerunt, est sciendum, gratiam esse quandam liberæ mentis affectionẽ, maiorum potissime in minorem, qua nullo præcedente merito indulgentiæ beneficia & obsequia, etiam non petentibus impenduntur. Harum tamen multiplices esse species reor. Aliæ quidem dei sunt immortalis, quibus amoris nulli sumus. Alię uero hominum inter se, & hæ in bonum possunt tendere & in malum, quanquam semper in bonũ sonare uideatur gratia. Has omnes Herebi & Noctis filias, uariatis tamen parentiũ sensibus possemus ostẽdere, sed ut ad hãc omissis in suũ tempus reliquis ueniamus. reor ergo hanc eam gratiam esse, quæ ob aliquod infandum facinus, uel turpes alicuius hominis mores in peruerso aliquo ac detestabili uiro causatur, & sic Herebi, id est obstinati pectoris, & Noctis, id est cecæ mentis erit filia gratia talis.

Lib. 3. Hesiodus habet εὐρύνομη.

De Labore.iii.Herebi filio. Cap. XVII.

LAbor à Cicerone Noctis & Herebi scribitur filius, cuius quiditas ab eodem
huiusmodi designatur. Labor est functio quædam, uel animę uel corporis
grauioris operis uel muneris. Qua inspecta merito Noctis & Herebi filius di
citur seu dici potest, is scilicet qui dánosus est, & merito reprobandus. Nam
uti in Herebo & Nocte perpetua sonitiũ est inquietudo, sic & in secretis cor-
dium penetralibus eorum qui cæca tracti cupidine, circa superflua & minime opportu-
na, cogitatione agitantur cõtinua. & quoniam cogitationes tales in obscuro causantur
pectore, merito labor talis filius dicitur Noctis & Herebi.

De Inuidentia seu Inuidia.iiii.Herebi filia. Cap. XVIII.

INuidentiã dicit Tullius Herebi & Noctis fuisse filiam, qui ubi de quæstio-
Lib. 4. Tusc. nibus Tusculanis, hanc ab inuidia differentiã facit, dicens inuidentiam ad
inuidum tantummodo pertinere, cum inuidia ad eum etiã, cui fertur per-
tinere uideatur, & de ea concludens dicit. Inuidentiã esse ægritudinẽ suscep
tam propter alterius res secundas, quę nil noceant inuidẽti. huius enim ha-
Lib. 5. Meta. bitationem & mores sic describit Ouidius. Protinus inuidiæ nigro squalentia tabo Te-
cta petit, domus est imis in uallibus antri Abdita, sole carens non ulli peruia uento. Tri-
" stis & ignaui plenissima frigoris, & quæ Igne uacet semper, caligine semper abundet. Et
" paulopost. Concussæ patuere fores, uidit intus edentem Vipereas carnes uitiorũ alimen-
" ta suorum Inuidiam, uisa'q oculos auertit. at illa Surgit humo pigre, semesarum'q reli-
" quit Corpora serpentũ, passu'q incedit inerti. Vtq deã uidit, forma'q, armis'q decorã. In
" gemuit, uultum'q deæ ad suspiria duxit. Pallor in ore sedet, macies in corpore toto, Nus-
" quam recta acies, liuent rubigine dẽtes. Pectora felle uirent, lingua est suffusa ueneno, Ri-
" sus abest, nisi quem uisi fecere dolores. Nec fruitur somno uigilãtibus excita curis. Sed ui
" det ingratos, intabescit'q uidendo Successus hominum, carpit'q & carpitur unà, Suppli
" cium'q suum est &c, Hos uersus si quis plene cõsyderabit, & eam esse inuidentiã, quam
nos ampliori licentia inuidiam dicimus, & Herebi noctis'q filiam absq difficultate cog
noscet. &c.

De Metu quinto Herebi filio. Cap. XIX.

MEtus, ut sæpe dictus asserit Tullius, filius Herebi fuit & noctis. Est enim me-
tus, ut idem ait Tullius, rationi aduersa cautio. Hunc ego horũ parentũ fili
um dictum arbitror, quia ex remotis à cognitione nostra nostris in pectori-
bus oriatur. Eum tamen duplicem reor, & qui in discretum uirũ iure cade-
re possit, ut metuisse tonitrua, & qui nulla rationabili causa impellente, nõ
aliter quàm mulierculas nonnullas exanimat. Hic sub uocabulo pauoris unus ex mini-
Lib. 7. Theb. stris Martis est, ut demonstratur à Statio dicente. Inde unum dira comitũ de plebe pauo
" rem, Quadrupedes anteire iubet, non alter anhelos Insinuare metus animum'q auertere
" ueris. Aptior innumeræ monstro uoces'q manus'q. Et facies quęcunq libet, bonus om
" nia credi Auctor & horrificis lymphare incursibus urbes. Si geminos soles ruitura'q sua-
dear astra, Aut mutare solum, aut ueteres descendere syluas. Ah miseri uidisse putant &c.
Possem rex optime multa uerba facere, huius carminis explicando partes, ut mores me-
tus aperirem. sed adeo tenuia sunt figmenta, ut plura dicere superflua ratus sim. Huic pę
Lib. 4. Tus. terea ascribit Tullius in Tusculanis quæstionibus, non aduertenter plures subesse mini-
stros, ut puta pigritiam, pudorem, terrorem, timorem, pauorem, exanimationem, cõtur-
bationem, & formidinem, de quibus omnibus ibidem seriose legitur.

De dolo sexto Herebi filio. Cap. XX.

ESt & Dolus, ut Tullio placet, filius noctis & Herebi, de quo referre cõsueue
rat Barlaam quũ ad Troianum bellũ iuisset cum Gręcis, & cum minus ar-
mis iretur in uotum, cõsultantibus quibusdam ex primatibus de agendis,
ab Vlysse, cui familiarissimus erat, in cõsilium fuisse deductum. Qui cum
elatos animos & iactantes, atq consilia quorundã audiuisset, atq aliquan-
diu secum risisset, rogatus sententiam dixit, quæ & si non honesta, eo quod opportuna
uidebatur,

uidebatur, assumpta est, & eidem cum Epeo fabricandi equi negotium euestigio commissum est, quo postmodum eò peruentum, ut optato iam fessi potirentur Græci. Satis tenue fictionis est uelum, & ideo cur Herebi, & noctis dicatur filius uideamus. Quod meo iudicio sacris ostenditur literis, quibus docemur ab Herebo forma serpentis assumpta, humani generis hostem in terris uenisse, & parentum nostrorũ mentes dolosis suggestionibus offuscasse nocte tartarea, & inde tanquam in cultum agrum semen iniecisse letiferum, cuius fructus, cum in legem egissent, extemplo uenit in lucem, & sic dolus nondum in terris cognitus ab initio manauit ex Herebo, & in utero cecæ mentis conceptus, nostra morte & exilio regni cælestis palàm facto, ostendit liquido se filium noctis & Herebi. Sanè quia quod gentiles non nouerunt, finxisse non poterant, arbitror eos pro Herebo intimum cordis humani recessum intellexisse. ubi enim cogitationum omniũ sedes est, & ideo si eger animus uirtute neglecta, ut ad optatũ deueniat, si desint uires, illico dirigit ad artes ingenium. Et quoniam facilius dolo capiuntur amantes, eo cogitationibus pessimis fabricato, & quos capit & seipsum letifero alligat laqueo, & sic ex nocte id est mentis cæcitate, per quam ea uia, qua minime decet, in desiderium suum tendit, & ægri pectoris ignominiosa cõcupiscentia feruentis dolus creatur, & nascitur, & ut plurimum non ante uisus in lucem, quàm is in præcipitium uenerit in quem struitur.

De Fraude septima Herebi filia. Cap. XXI.

FRaus merito & Herebi & noctis à Cicerone ubi de naturis deorũ, dicitur filia, Letalis quidem & infanda pestis, & iniquæ mentis exectabile uitiũ. Inter hanc & dolum hoc interest, scilicet dolum quandoq; in bonũ operari posse, Fraus nunquam pręter in malum. sed potius aduersus hostes dolo agimus, amicos fraude decipimus, Huius autẽ formã Dantes Allegeri Florentinus, eo in poëmate, quod Florentino scripsit idiomate, non parui quidem inter alia poëmata momenti, sic describit. Eam scilicet iusti hominis habere faciem, corpus reliquum serpentinũ, uariis distinctum maculis, atq; coloribus, & eius caudam terminari in scorpionis aculeũ, eam'q; Cocyti innare undis, adeo ut illis excepta facie totum contegat horridum corpus, eam'q; Gerionem cognominat. In placida igitur, & simili iusti hominis facie sentit auctor, extrinsecum fraudulentorum hominum uultum. sunt enim, uultu & eloquio mites, habitu modesti, incessu graues, moribus insignes, & spectabiles pietate, operibus uero miserabilibus gelu iniquitatis tectis uersipelles sunt, astutia callidi, & maculis respersi scelerum, adeo ut omnis eorum operum conclusio pernicioso sit plena ueneno. Et inde Gerion dicta est, quia regnans apud Baleares insulas Gerion miti uultu, blandis'q; uerbis, & omni comitate consueuerit hospites suscipere, & demum sub hac benignitate hospites occidere. Cur autem Herebi noctis'q; dicta sit filia, eadem quæ de dolo ratio est.

Fraudis imago.

De Pertinacia octaua Herebi filia. Cap. XXII.

PErtinacia insipientium exitiale crimen, secundum Tullium Herebi noctis'q; filia est, nec causam uidere difficile. Nam quotiens indigestus mortalium ignauiæ rigor, rationibus ualidis, & calore diuini feruoris interposita obfuscato intellectus caligine moliri nõ potest, obstinationẽ, seu pertinaciam oriri necesse est, imo iam exortum est ignorantiæ certissimũ argumentũ. Ergo bene Pertinaciã Herebi, quẽ sæpe gelidũ diximus, & noctis, quam sępe caliginẽ mentis mõstrauimus esse, filia est.

De Egestate. ix. Herebi filia. Cap. XXIII.

EGestas Herebi Noctis'q; filia, non ea est quã plurimi arbitrantur, opportunis scilicet carere. hanc enim uiri fortes tolerantia superauere, ut in arenis Libycis Cato. sed ea potius, cui abundantes falso iudicio tracti succũbunt, ut auri custos Midas Phrygum rex, qui dum omnia quę tangebat iuxta uotum uerterentur in aurũ, fame peribat. hæc est ergo uere Herebi filia, id est gelidi cordis ac ignaui, ac etiã noctis, id est cæci consilii, existimantis optimum diuitias augere, ut usu careamus earum.

De

De Miseria.x.Herebi filia. Cap. XXIIII.

PLacet insuper Tullio Miseriam Herebi noctis'q; filiam fuisse. Hoc enim adeo extremum infortunium est, ut possit prospectantes in misericordiam commouere. Quod quidẽ nosipsi nobis facimus, dum neglecto ueritatis lumine perituras res abeuntes quocũq; modo, nõ aliter ingemiscimus, quàm si perpetuas perderemus, & sic ab offuscato mentis iudicio cõcussum pectus, suspiriis lachrymis'q; miseriã emittit in publicũ, ut inde filia noctis & herebi dici possit.

De Fame. xi. Herebi filia. Cap. XXV.

FAmem dicit Paulus iuxta Chrysippum Herebi noctis'q; fuisse filiam. Hęc autem aut publica est, ut olim præmonstrata Pharaoni, aut priuata, ut Ensitonis. Publica ex uniuersali frugum penuria consueuit contingere. Cuius rei aut diuina ira causa est, uel diuturnum bellum, seu aduersa supercælestium corporum dispositio, seu uermes subterranei rodentes semina, seu locustæ iam sata nascentia deuorãtes. Ex quibus causa prima à nemine mortalium nosci potest, & sic dici poterit Herebi noctis'q; filia. sed non Herebi in uisceribus terræ latentis, aut in ægris hominum pectoribus residentis, quinimmo in profundo diuinæ mentis arcano sanctissime uigilantis, quem intellectus hominũ mortalitatis caligine offuscantis intueri non potest, nec etiam noctis diuinæ mentis, in qua nihil unquam fuit obscurum, nerum suo semper lumine cuncta clarificat, sed nostræ imbecillitatis errore. Cæteras causæ huius species asserunt mathematici suis artibus etiam præuideri posse. Si autem sic est talis fames, nec Herebi, nec noctis filia esse potest. Si aũt nõ sic, tunc ut de eo diximus, cũ in arcano naturæ antro repositũ uideri nõ possit, linquet̃, ut talis fames filia sit noctis & Herebi, ratione iã dicta. Priuata autẽ fames, aut ex penuria ciborũ cõtinget, ut plurimũ, aut aliquãdo ex fastidio stomachantiũ. si ex penuria, aut inertia atq; desidia pauẽtis, aut egestatis crimine cõtingit. Si ex inertia uel desidia, ut quãdoq; uidemus quosdã lasciuiis potius & inertiis atq; ocio uacare, quàm rei familiaris curã gerere. Hæc profecto Noctis & Herebi filia est eo pacto, quo superiores sunt cæteri. Si egestatis crimine, dũmodo nõ ob intemperantiã sit egenus qui patitur, nec hanc Herebi noctis'q; filiã puto, nisi ob id dixerim quia ab intrinseco stomachi esurientis procedit. Si uero ob ciborũ fastidiũ fames sit, ut nõnunquã quibusdã discolis, atq; praua cõsuetudine nauseantibus contigisse nouimus. quibus nisi exquisita edulia, & pulmenta accurate composita, seu regum truccta in preciosa uina atq; forensia apponantur, adeo uulgaria spernunt & respuunt, ut prius se torqueri inedia permittant quàm comedant, nulli dubium quin & hæc nata sit Herebi atq; noctis. Huius autem mansionem & formam sic describit Ouidius. Quæsitam'q;

Lib. 8. Meta.

" famem lapidoso inuenit in agro Vnguibus & raris uellentem dentibus herbas. Hirtus
" erat crinis, caua lumina, pallor in ore. Labra in cana situ, scabræ rubigine fauces. Dura cu
" tis per quam spectari uiscera possent. Ossa sub incuruis extabãt arida lumbis. Ventris erat
" pro uentre locus, pendere putares Pectus, & à spinæ tantũmodo crate teneri. Auxerat arti
" culos macies genuum'q; rigebat Orbis, & inmodico prodibant tubere tali. Hanc procul
" ut uidit &c.

De Querela.xii.Herebi filia. Cap. XVI.

QVerelam dicit Tullius filiam fuisse Noctis & Herebi, quod facile cõceditur. si quid sit, sanę mentis oculo prospectetur. Est enim morbus quasi male cõuenientis secum animi, ob hoc in insanũ ueniens pectus, quia aut subtrahi quod sibi debetur autumat inconsultus homo, aut ægre fert sibi non dari quod optat, uel non posse quod cupiat. Et sic quod suum crimen est, alienum lumine mẽtis priuatus existimat. Hinc queritur lasciuus amans, hinc auri cupidus, hinc honorũ auidus, hinc sanguinis sitibundus, & alii plures malum quod introduxerunt ipsi, & prudentes eiecisse poterant, flentes.

De Morbo, xiiii, Herebi filio. Cap. XIIII.

Est

ESt Herebi noctis'q; filius Morbus, ut placet Tullio & Crisyppo. Hic autem mentis & corporis potest esse defectus, & uti in corpore ab humorũ discordantia, sic in mẽte animorũ incõuenientia causatur. & tunc merito huiusmodi parentũ id est cæcitatis intrinsecæ filius nuncupatur, & quoniam in mortem salutis tendere uideatur, morbus ut placet pluribus appellatur.

De Senectute. xiiii. Herebi filia. Cap. XXVIII.

SEnectus ætatum ultima, & morti contermina, solo contingit corpori cum rationalis anima tendat uiriditate perpetua in æternum. Hæc ut ait Tullius Herebi fuit noctis'q; filia. quod quidem facile concedi potest, cum illi sit in complexione conformis, frigida scilicet & sicca, & filii similes consueuerũt esse parentibus. Est insuper Herebus iners, & tremulus, à quibus non degener est senectus, cum ut cernimus tremula sit & tarda. Porrò quia hebetes offuscatos'q; sensus habet corporeos, non incongrue illi noctem dixere matrẽ. Attamen hoc habet insigne, quia quantum illi subtrahitur uirium, tantum magis augetur cõsilii. ex quo fit ut ueneranda sit, & eius cani iuuenum præponantur lacertis.

De Pallore decimoquinto Herebi filio, Cap. XXIX

PAllor faciei atq; totius corporis exsanguis est color, exhausti sanguinis, seu ægri seu repentini timoris certissimus testis. hic noctis & Herebi filius est, teste Crisyppo. Et hoc ideo, quia quicquid à luce solis non cernitur, aut à minus bona uegetatione nutritur, pallore facile occupatur. & supra dictum est, quia neq; solem uideat neq; calorem sentiat Herebus, & ob id ubi ista cõtingunt, frigescere sanguinem, & aduersa digestione corrumpi, & per consequens oriri pallorem necesse est, ut satis uidemus in eis, qui diu cæco carcere clausi in lucem ueniunt, aut qui ab ægritudine corporea fatigati resurgunt, uel subito correpti pauore pallescunt.

De Tenebra decimasexta Herebi filia. Cap. XXX.

HErebi noctis'q; filiam esse tenebram nullo interueniente teste creditur. Sanè ne idem mater & filia uideantur, in hoc differunt. Nocte aliqualis res luminosa cernitur, ut luna, & sydera, seu ignis aliquando. In tenebra autem nil unquam apparet luminis. & si appareat usquam, desistet esse tenebra.

De somno decimoseptimo Herebi filio. Cap. XXXI.

SOmnus secundum quosdam est intimi ignis coertio, & per membra mollita, & labore relaxata diffusa quies. secundum uero alios est quies animalium uirtutum, cum intentione naturalium. De hoc sic scribit Ouidius. Somne quies rerum placidissime somne deorum, Pax animi, quem cura fugit, qui corpora duris Fessa ministeriis mulces reparas'q; labori. Sanè longe plenius somni commoda describit Seneca poeta in tragœdia Herculis furentis dum dicit. Tu quoq; domitor somne Malorũ requies animi. Pars humanæ melior uitæ. Volucer matris genus Astreæ. Frater duræ languidæ mortis Veris miscens falsa, futuri Certus, & idem pessimus auctor, Pater ò rerum portus uitæ, Lucis requies, noctis'q; comes, Qui par regi famulo'q; uenis. Placidus fessum lenis'q; foue Pauidum leti genus humanum, Cogis longam discere mortem Preme deuictum &c. Huic præterea describit thalamum satis aptũ dormiendi cupido dicẽs, Est prope Cimmerios longo spelunca recessu Mons cauus, ignaui domus, & penetralia somni. Quo nunquam radiis oriens medius'ue cadens'ue, Phœbus adire potest, nebulę caligine mixtæ Exalantur humo dubiæ'q; crepuscula lucis, Nõ uigil ales ibi cristati cantibus oris, Euocat aurorã, nec uoce silentia rũpunt, Sollicitiue canes, canibus'ue sagacior anser. Garrula nec Progne stertẽtia pectora mulcet, Non fera, nõ pecudes, non moti flamine rami Humanæ'ue sonũ reddũt cõuitia linguę. Muta quies habitat saxo tamẽ exit ab imo Riuus aquę Lethes, per quẽ, cũ murmure labens Inuitat somnos crepitãtibus unda lapillis. Ante fores antri fœcũda papauera florent, Innumeræ'q; herbę, quarũ de lacte soporẽ Nox legit, & spargit ꝑ opacas humida terras. Ianua ne uerso stridorẽ cardine reddat, Nulla domo tota est custos in limine nullus,

Ouid. lib. 11. Meta.

" In medio torus est hebano sublimis in antro, Plumeus unicolor pullo uelamine tectus
" Quo cubat ipse deus membris languore solutis. Hunc circa passim uarias imitantia for-
" mas Somnia uana iacent totidem quot messis aristas, Sylua gerit frondes, eiectas littus arenas &c. Hunc tam spectabili thalamo, ac cubiculari decoratum deum, dicit Tullius Herebi & Noctis fuisse filium, cuius rei causa uidenda est, & inde uidere poterimus de ministris, cum satis sensus appareat descripti thalami. Filius ergo Herebi Noctisq; dicitur somnus, quia à uaporibus humidis è stomacho surgentibus, & oppilãtibus arterias, & quieta obscuritate causetur. Si autem de mortali somno uelimus intelligere, non difficilius parentũ talium dabitur causa. Nam calore caritatis perdito, & omissa rationis uia, ut necessarium sit in letiferum ire somnum, satis apertum est. Nunc autem de assistentibus uideamus, quæ somnia sint multiplicium specierum, ex quibus quinq; tantum super somnio Scipionis Macrobius ostendit. Harũ prima uocatur phantasma, quæ nunquam se mortalibus miscet nisi lente, dum se incipit somnus immittere, existimantibus nobis adhuc uigilare, affertq; horribiles uisu formas, & ut plurimum à natura specie & magnitudine discrepantes. certamen noxiũ, aut mirabile gaudiũ, tempestates ualidas, uentosq; sonoros, & huiusmodi. Huius generis dicit Macrobius esse etiam emactes seu ephiactes, uel ephialtes, quos cõmunis persuasio existimat quiescentes inuadere, & suo põdere pressos, sentientesq; grauare. Et huius causam opinãtur multi stomachũ nimio cibo uel potu grauatum, seu longo ieiunio uacuum, & nonnunquam aliquem ex humoribus cæteris prædominantem. Sunt qui superaddant hæsitationes, dicantq; Virgilium intellexisse Didonem uidisse phantasmata, dum sorori conquesta est dicens. Quæ me suspensam insomnia terrent. & illud insomnia pro phantasmate licentia poëtica improprie positum. Secunda insomniũ nuncupatur à præmeditatione causatum, ut Tullius affirmare uidetur in libro reipublicæ dicens. Fit enim sæpe ut cogitationes sermonesq; nostri pariant aliquid in somnio, quale de Homero scribit Ennius, de quo uidelicet sæpissime uigilans solebat cogitare & loqui &c. In hac igitur specie somni amans dilectam sibi puellam in amplexus eius occurrentẽ aspiciet, aut fugientẽ miserrimus exorabit. Nauta trãquillũ mare nauẽq; pansis uelis sulcantẽ, aut tẽpestate periclitantẽ aspiciet. Sic & agricola frustra lætabit̃ lætas aruis intuẽs segetes, depastasq; plorabit. Ingurgitator pocula exhauriet, ieiunus cibos, aut optabit, aut faucib⁹ uacuis deuorabit appositos. De pręmeditatis autẽ à Didone saucia, uisa quidã uolũt, eo quòd uideatur à Virgilio ostensam pręmeditationẽ, dum dicit. Multa uiri uirtus animo multusq; recursat Gẽtis honos, hærent infixi pectore uultus. Verbaq; &c. & sic tanquã ex præmeditatione proueniẽs uidetur esse insomniũ. Verum quoniam ex affectione procedunt, unà cũ somno in auras euanescunt, ut ipse idẽ Virgilius dicit. Sed falsa ad cælũ mittunt insomnia manes. Somnium species tertia appellatur, per quod placet Macrobio certa somniari, sed sub uelamine, ut teste Moyse in pentateucho uidit Ioseph manipulos fratrũ suorũ adorantes, & ut ait Valeri. Astiages uirẽ & urinam ex genitalibus filiæ prodeuntes, hoc autẽ fieri uolunt homine existente sobrio, ut plurimum sumus propinquante die. Quarta uero species uisio nominatur, nullas præ se ferens ambages, quinimmo quod futurum est liquida patefactione demonstrat, ut uidit Atterius Rufus Romanus eques dormiens, Syracusis se scilicet dum gladiatorum munus inspiceret, retiarii manu transfodi. quod die sequenti cum multis nunciasset, secutum est. Quinta & ultima somniorum species oraculum ueteres uocauere, quod Macrobius esse uult, dum sopiti parentes maioresq; nostros, grauẽ hominem ut pontificem, seu ipsum deum aliqua dicentem seu præmonentem nos cernimus, ut in somnis Ioseph ab angelo præmonitus est, ut acciperet puerum & matrem eius, & cum eis secederet in Aegyptum. Sanè nonnulli ex priscis, ut ex uerbis Porphyrii philosophi satis percipi potest, omnia per quietem uisa uera esse arbitrati sunt, sed ut plurimum minime intellecta. & ob hoc uidetur Porphyrium longe aliter quàm multi faciant alii, sentire, quod per Homerum primo, deinde per Virgilium dictum est. & quoniã

familiare

Margin notes: Somniorum species. — Phantasma in genere. — Insomnium. ἐνύπνιος. — Lib. 6. Aen. — Somnium. ὄνειρος. — Lib. 1. Cap. 7. — Visio. ὅραμα. — Oraculum. Χρηματισμός.

familiare magis Virgilii quàm Homeri carmen deducamus in medium. Dicit etenim Virg. Sunt geminæ somni portæ, quarum altera fertur Cornea, qua ueris facilis datur exitus umbris. Altera candenti perfecta nitens elephanto, Sed falsa ad cælum mittunt insomnia manes &c. Per hos uersus uult Porphyrius somnia omnia uera esse, sentiens quod anima sopito corpore tanquam paululum solutior, in suam diuinitatem nitatur, & in latens humanitatem uerum aciem omnem dirigat intellectus, & nonnulla uideat, & discernat, & plura uideat quàm discernat, seu longius abdita sint, seu densiori tegmine occultata. & hinc fit ut quod discernit, esto non plene nebulo caliginis mortalitatis obsistente. dictum sit, per corneã emitti ianuam, cum cornu huius naturæ sit, ut extenuatũ peruium sit intuitu, & tanquam diaphanum corpus in se recondita uidere permittat. Quod autem obsistente carnis caligine uidere non potest, id elephanto contectum dicimus, cuius quidem os à natura adeo condensatum est, ut in quantamcunque tenuitatem redigatur, uidere supposita non permittat. quæ ideò falsa dicit Virg. quia minime intellecta sunt, ut ait Porphyrius. Nunc autem superest de ministris uidere, qui etsi forte multi sint, nomina trium tantũ esse cognoscimus, quorũ primũ Morphea dictum uolunt, quod interpretatur formatio seu simulachrũ, cuius domini iussu officium est quoscunque hominum uultus fingere, uerba, mores, uoces, & idiomata, ut scribit Ouidius dicens, At pater è populo natorum mille suorum Excitat artificem simulatoremque figuræ Morphea, non illo iussos solertior alter Exprimit incessus uultũque sonumque loquendi, Adiicit & uestes, & cõsuetissima cuique Verba, sed hic solos homines imitatur &c. Secundum autem Icelon, seu Phobetora, quorum ego nominum significatum ignoro. Huius tamen officium hoc in carmine dicit Ouidius. alter Fit fera, fit uolucris, fit longo corpore serpens. Hunc Icelon superi mortale phobetora uulgus Nominat &c. Tertium uero dixere panthũ, quasi totum, cuius officium est insensibilia fingere Ouidio teste, dum ait. b
Est etiam diuersæ tertius artis Phantasos ille, in humum, saxumque, undamque, trabemque Quæque uacant anima fallaciter omnia transit &c. Quasi ex his uelit quæ cernimus dormientes, ab exteriori potentia nobis ablata sint. Verum utrum sic sit uideant alii.

Lib. 6. Aen.

Somnii ministri.

Lib. 11. Meta.

a *Somnum Homerus Iliad. Ξ. in Lemno habitantem facit, cuius rationem Grammatici afferunt alteram μυθώδη, quoniam ibi Pasithea quam amabat cum sorore Aglaie, Vulcani uxore erat, alteram φυσικὴν quia οἰνοφόρος ἡ νῆσος.*

b *Lapsus est Bocat. qui panthum pro phantaso, apud Ouid. legit. Nam tres somniorum ministros Ouid. μορφέα à formis, ἴκελον uel φοβήτορα ab exprimendis similitudinibus & incutiendo terrore. Et φάντασον ab apparentia uocauit.*

De Morte decimaoctaua Herebi filia. Cap. XXXII.

Mors, ut voluere Tullius & Chrysippus, filia fuit noctis & Herebi, quam ultimum esse terribilium testatur Aristoteles. ab hac enim omnes ab ea ipsa die, qua miseri mundum intramus, sensim adeo, ut non aduertamus continue carpimur. & cum quotidie moriamur, tunc uulgato sermone mori dicimur, cum mori desinimus. Hanc, etsi mille modis miseri rapiamur, aut uiolentam, aut naturalem uoluere priores. Violenta est quæ ferro uel igni, uel casu aliquo, fugienti, uel etiam postulanti infertur. Naturalis autem secundum Macrobium super somnio Scipionis ea est, qua non corpus ab anima, sed à corpore anima derelicta est. Vocauere ueteres senium mortem maturam seu meritam, iuuenũ immaturam, puerorum autem acerbam dixere, necnon & aliis multis nominibus appellata est, ut atropos, parca, letum, nex, & fatum. Huius etiam dirum opus sic breuiter describit Statius. Stygiis emissa tenebris Mors fruitur cœlo bellatoremque uolando Campũ operit nigróque uiros inuitat hiatu. Nil uulgare legens, sed quæ dignissima uita, Funera præcipuos annis animisque cruento Angue notat &c. Sed iam quæ pauca ficta sunt detegamus. Herebi illam dicunt filiam, qui ab Herebo missa sit, ut in præscripto carmine Statius, Stygiis emissa tenebris, seu quia colore careat, ut caret Herebus, Noctis autem ideo filia dicta est, a

Lib. 8. Theb.

quia horribilis & obscura uideatur. Mors autem dicta est ut dicit Vgucio, quia mordeat, uel à morsu parentis primi per quem morimur, uel à Marte qui interfector est hominũ, uel mors quasi amaror, quia amara sit, nihil enim hominibus creditur amarior morte, eis exceptis, de quibus dicit Ioãnes in Apocalypsi, Beati mortui qui in domino moriunẽ. Hęc ut placere uidetur Seruio, ab Atropo de qua supra, differt, quia per hanc uiolentã debemus intelligere mortem, ut satis etiam colligitur proximo supra ex carmine Statii. Per Atropon autem uult intelligi naturalem rerum dispositionẽ. Atropos autem dicta quia non conuertitur. Parcam uero eam per antiphrasim dixere, eo quod nemini parcat. Sic & letum, cum sit molestissima rerũ. Necem autem illam proprie arbitror, qua aqua uel laqueo seu modo alio spiritus intercluditur. Fatum aũt dicta est, eo quod diuina prouidentia præmonstratum sit, qui nascuntur omnes mori debere.

Mortem Iuppiter iratus aliquando ad Sisyphum corripiendum misit. Sed hic illam comprehensam in uincula coniecit, factumq́; est ut diu nemo moreretur, donec Mars missus mortẽ è uinculis liberauit, & Sisyphum morti uinctum tradidit: fabula ex Pherecyde citatur à Comment. Homeri.

De Charonte. xix. Herebi filio. Cap. XXXIII.

Lib. 6. Aen. Charon Acherõtis nauta, Herebi & Noctis filius dicitur à Chrysippo, de quo sic ait Vir. Portitor has horrendus aquas & flumina seruat Terribili squalore Charon, cui plurima mẽto Canicies inculta iacet, stant lumina flamma. Sordidus ex humeris nudo dependet amictus. Ipse ratem subigit conto uelisq́; ministrat Et ferruginea subuectat corpora cymba, Iam senior, sed cruda deo, uiridisq́; senectus. Charon, quem Seruius deuoluit in χρόνον, tempus est. Herebus autem hic pro intrinseco diuinæ mentis consilio intelligendus est, à quo tempus & cætera omnia creata sunt, & sic Herebus Charontis pater. Nox autem illi ob id mater dicta est, quia ante creatum tempus nulla fuit sensibilis lux, & ideo in tenebris factum est, & ex tenebris productum uidetur. Apud inferos uero ideo positus est Charon, quia superi tempore non indigent, ut nos mortales, qui ab illis sumus inferi, indigemus. Quod autem Charon corpora deferat ex una in alteram Acherontis ripam, ideo fictum est ut intelligamus, quoniam tempus confestim ut nascimur, suo nos sumit in gremio, & in ripam defert oppositam, id est in mortem, quæ quidem est natiuitati contraria, cum illa deducat in esse, & hæc corporibus auferat esse. Vehimur præterea à Charonte per Acherontem fluuium qui absq́; gaudio interpretatur, ut aduertamus, quoniam à tempore trahimur ad uitam labilem & miseriis plenam. Eum prætetea dicit Virg. senem, sed robusta uiridiq́; fultum senecta, ut cognoscamus tempus annositate uires nõ perdere, hoc idem hodie potest quod potuit dum creatum est. Sordidus autem illi amictus est, ut appareat, quia circa terrena, quæ sordida sunt, uersentur.

De Die. xx. Herebi filia. Cap. XXXIIII.

Dies Herebi noctisq́; fuit filia, sic ubi de naturis deorũ, scribente Tullio. Hanc dicit Theodontius Aetheri fratri suo coniugio copulatam. Quod Herebi filia sit & Noctis, talis ratio redditur à quibusdam. Herebum enim à parte totum sumentes, pro uniuerso terræ corpore sumi uolunt, ex extremo cuius quod horizonta uocant Græci, nõ est dubium aduentu solis, cedente nocte diem consurgere, & eam Herebum ex nocte produxisse. Eam autem Aetheri coniunctam connubio ideo dicunt, quia Aetherem intelligunt ignem, qui claritate carere non potest. & ob id cum dies clara sit, nil aliud uolũt quàm claritudinem igni coniunctam ostendere. Hæc autem ab antiquis postquam à deo dictum est, uespere & mane factum est dies una, huius magnitudinis designata est, ut idem tempus quod labitur assurgente sole & mundum omnem circumeunte, atq; in eodem loco unde surrexerat redeunte, ea cum nocte, quæ includitur, dies dicatur una, & hæc naturalis, quam in. xxiiii. æquas partes diuisere, & has horas nuncupauere. Deinde prout eisdem uisum est, artificialis est superinducta dies, quæ in diem & noctem diuisa unicuiq; partium diei scilicet & nocti *Dies naturalis & artificialis.*

xii. horas

xii. horas, esto inæquales, esse côcessere. & artificialem ab artificio excogitantis etiam dixere, qua in suis iudiciis ut plurimum utuntur astrologi, inde medici criticum inuenere diem, eiq; circa ægritudinû obseruationes utuntur. Dierum uero naturalium initium non æque à nationibus omnibus sumitur. Romani autem ut ait M. Varro, à nocte media incepisse, & in sequentis noctis medium terminasse uoluerunt. quam dimensionem adhuc seruant Itali, & potissime in iudicialibus causis. Athenienses autem olim à solis occasu incipientes, diem in occasum diei sequentis finiebant. Babylonii uero ab ortu faciebant, quod ob occasu Attici. Vmbri qui & Hetrusci sunt, à meridie illi fecere principium, & in sequentis diei meridiem terminabant, quæ consuetudo adhuc ab astrologis obseruatur. Est & præterea dies naturalis secundum uarias eius qualitates uariis distincta nominibus. Nam ut Macrobius saturnaliorum asserit, ab initio diei Romanorû incipiens primum tempus diei dicit mediæ, noctis inclinatio, eo quod nox in diem incipiat declinare. Deinde à galli cantu gallicinium nuncupatum. Tertium conticinium, eo quod sopita omnia conticescere uideantur. Quartum diluculum dicitur, eo quod diei lux apparere uideatur. Subsequenter quintum tempus sole iam surgente, mane uocari uoluere, seu quod à manibus exordium lucis emergi uisum sit, seu ab omine boni nominis. Nam Lanubini mane pro bono dicût. Sextum autem dixere meridium, hoc est diei medium, quod nos meridiem dicimus. ab hac autem hora tempus in noctem tendens, quod septimum est uocatur occiduum, quia cadere uideatur. Octauum uero suprema tempestas nuncupatum est, eo quod diei sit nouissimum tempus, ut in .xii. tabulis est expressum, Solis occasus suprema tempestas esto. Deinde nonum tempus dicitur uespera, quod à Græcis tractum est. Illi enim hesperam à stella hespero, quæ in occasu solis apparet dicunt. Decimum autem tempus, quod est noctis initium, dicitur prima fax, eo quod tunc stellæ incipiant apparere, seu ut aliis placet, quia tunc luce cessante diei, incipimus faces accendere, ut tenebras noctis uincamus lumine. Tempus uero undecimum nox concubia dictum est, eo quod ea hora post aliqualem uigiliam cubitum consueuerint ire mortales. Duodecimum quidem diei tempus quod noctis est tertium, intempestum dicitur, eo quod nullis gerendis rebus uideatur accommodum. Cuius finis est circa principium eius, quod diximus mediæ noctis inclinatio. Insuper cum humana solertia respectu habito ad septennarium numerum, quem quibusdam ex causis ueteres uoluere perfectû, disposuerit omne tempus per septimanas dierum efflui, & dies illas septimanæ nominibus uariis nuncupare, consueuere nonnulli nominum talium exquirere causas, quas ego has puto, cum à planetis apud nos quinq; denominentur. Sexta sabbatum ab Hebreis dicta, à christianis postea immutata non est, eo quod requiem dicat significare latine, ut appareat cum creauisset omnia deus in sex diebus, eum septima ab omnibus operibus suis quieuisse. Dominica autem dies, quæ nobis christianis est septima sic eo dicta est, quia ea die Christus dei filius, non solum ab omnibus laboribus suis quieuit, uerum uictor surrexit à mortuis, & sic illam à domino nostro patres inclyti uocauere dominicam. Alii uolunt à Sole denominatam, eo quod ipse sit planetarum princeps, & inde dicatur dominus, & quia eiusdem diei horæ primæ principatum habeat, ob id illam denominari dominicam. Sed cum longe alius sit ordo planetarum quàm in nominibus dierum habeatur, est sciendum secundum planetarum ordinem successiue unicuiq; diei horæ dare dominium, & ab eo cui contingit primæ horæ diei dominiû habere, ab eo dies illa denominata est, utputa si diei dominicæ, Veneri secundam horam tribues, quæ soli immediate subiacet, & Mercurio tertiam, qui subiacet Veneri, & Lunæ quartam quæ subiacet Mercurio, quintam autem Saturno, ad quem conuertendus est ordo cum in luna defecerit, sextam Ioui, & sic de singulis uigintiquatuor horis diei dominicæ sub nomine uel dominio Mercurii inuenietur hora uigesimaquarta & uigesimaquinta, quę prima est diei sequentis sub nomine uel dominio

Initia diei uaria, uide Gell. lib. 3. cap. 2.

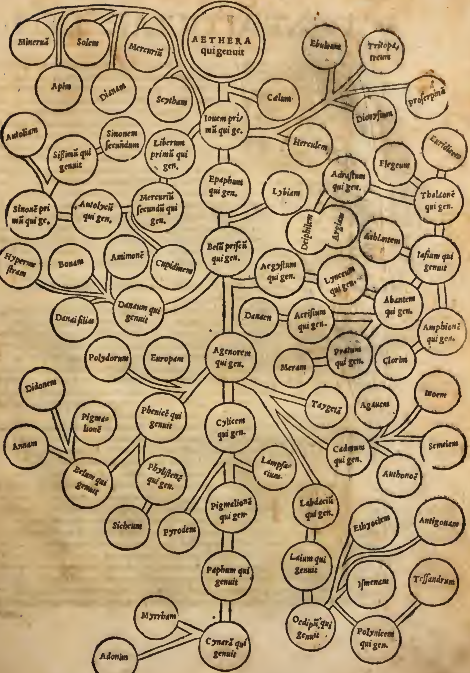
Diei partitio Lib. 1. cap. 3.

Dierum nomina à planetis.

Lunæ, & ideo ab ea secundus denominatus est hebdomadæ dies, seu potius primus, ut dies dominica septima sit hebdomadæ & quietis dies. A qua prima diei Lunæ hora, si eodem modo computaueris, uigesimamquartá eius horam inuenies sub Iouis imperio constitutá, & uigesimamquintá sub Martis dominio, à quo & ipsa secunda dies Martis denominata est, quia primæ eius horæ Mars imperet, & sic successiue de singulis donec ad ultimam deueneris sabbati, quæ Marti subest, & subsequitur prima diei dominici ascripta Soli, à quo dies ut ante diximus dicta est. Dies autem naturalis cum ex die constet & nocte, à die tota tanquam à digniori parte denominata est, & dies à diis uocitata, nam Δῖος græce, latine dicitur deus. Nam uti dii mortalibus opinione ueterum adiutores sunt, sic & adiutrices sunt dies, & à diis ipsis etiá eam ob causam denominatæ sunt.

Δῖος diuus est à genitiuo Διὸς abstractum.

Postquá è subterraneis latebris in diei lucem præstante deo deuenimus, superetat nobis ut æque de omnibus Herebi filiis dixissemus, etiam de Aethere, quem eiusdem filium uolunt, quid senserint ueteres, descripsisse. Sane quoniam omne eius masculinum genus hoc excepto filio sterile est, & huius non est parua posteritas, & in longum satis uolumen protractum est, eum in secundú seruandum honestius ratus sum, & primo finem imponere.

Mineruã
Solem
Mercuriũ
AETHERA qui genuit
Ebuleum
Tritopatreum
Apim
Dianam
Scytham
Cælum
Proſerpinã
Dionyſium
Autoliam
Sinonem ſecundum
Siſimũ qui genuit
Liberum primũ qui gen.
Iouem primũ qui ge.
Herculem
Euridicem
Flegeum
Epaphum qui gen.
Lybiam
Adraſtum qui gen.
Thalaonẽ qui gen.
Sinonẽ primũ qui ge.
Autolycũ qui gen.
Mercuriũ ſecundũ qui gen.
Deiphilem
Argiam
Athlantem
Iaſium qui genuit
Hypermeſtram
Bonam
Amimonẽ
Cupidinem
Belũ priſcũ qui gen.
Aegyſtum qui gen.
Lynceum qui gen.
Abantem qui gen.
Danaum qui genuit
Danai filias
Danaen
Acriſium qui gen.
Amphionẽ qui gen.
Polydorum
Europam
Agenorem qui gen.
Pretum qui gen.
Meram
Cloris
Didonem
Taygetã
Agauem
Inoem
Pigmalionẽ
Phenicẽ qui genuit
Cylicem qui gen.
Semelem
Annam
Cadmum qui gen.
Lampſacium
Belum qui genuit
Phyliſtenẽ qui gen.
Authonoẽ
Labdaciũ qui gen.
Pigmalionẽ qui gen.
Ethyoclem
Antigonam
Sichæum
Pyrodem
Laium qui genuit
Paphum qui genuit
Iſmenam
Teſſandrum
Myrrham
Oedipũ qui genuit
Polynicem qui gen.
Cynarã qui genuit
Adonim

E CAVERNIS Herebi ferè omnē prolem eduximus, gratia dei nostri omnipotentis & ueri opitulante, & quo concessum est ingenio, amoris figmentis nudam & præcedenti uolumine coram apposuimus lectoribus, equidem non absq; ingenti labore inter Stygis fumos, & nebulas uacillantis hincinde nauiculæ. Sane postquam in patentioré orbem uentum est, forsan minus ambigue flexus uarios reciprocosq; superabimus Euripos, quorū superbientes in cælum undas ni fallor aspicio. Nam inter alios arduus Aether è uisceribus Herebi in sublime delatus primus impetu occurrit suo, non magna tamen prole fœcundus, sed spectabili quidem, ex qua si satis recte conspicio, primus Iuppiter unus est, tam conspicui nominis gloria quàm longa successione refulgens. quam si describere uelim, omnem in Aegyptum usq; litus & Syrium, regnum'q; tuum Cyprium ut euehar impellente fluctu necesse est. Quæ cum tanto sit celsitudini tuæ notior rex inclyte, quanto mihi longinquior nauigatio, quæso per tui nominis insigne decus, errores meos æquo animo feras, & pii more principis emendari potius iubeas, quàm dentibus inuidorum lacerari permittas. Ipse enim tenso uelo ex Orci faucibus iter arripio, orans ut ille illud dirigat, qui naufragantibus in mare Genesareth discipulis uentis imperauit & undis.

De Aethere Herebi & Noctis.xxi. filio qui genuit Iouem primum & Cælium seu Cælum. Cap. I.

AEther ut placet Tul. in lib. de natur. deorum, filius fuit Noctis & Herebi, qui quidem & si quādoq; pro cęlo sumatur, proprie tamen ignis elementum uidetur existimari à multis. Sic enim testatur Vgutio, sic uelle uidetur Ouidius, ubi in principio maioris sui uoluminis dicit, Hæc super imposuit liquidum & grauitate carentem Aethera, nec quicquam terrenæ fecis habentem &c. Hunc rerum omnium causam credidere quidam ut supra dictū est, & eum similiter Dæmogorgonis filiū fictione sua Pronapides ostendit, dum dixit chaos ignita exhalasse suspiria. sed uisum est Ciceroni credendum. Quem quantumcunq; sterilem multi faciant, ipse tamen eum scribit fuisse fœcundum, & Iouem genuisse primū & Cælium, ex quibus emanauit omnis numerosa deorum prosapia.

Ouid. Met. p. Ver. 150.

De Ioue primo Aetheris filio, qui tredecim filios & filias genuit, quorum prima Minerua, secundus Apis, tertius Sol, quarta Diana, quintus Mercurius, sextus Tritopatreus, septimus Ebuleus, octauus Dionysius. ix. Hercules, decima Proserpina, undecimus Liber pater, duodecimus Epaphus. xiii. Scytha. Cap. II.

IOuem primū dicit Theodontius fuisse filium Aetheris & diei, de quo quidem Ioue quantumcunq; præclaro sit insignitus nomine, legisse nihil, audiuisse tamen perpauca esto laudabilia memini. Referebat enim Leontius græcus homo & talium abundantissimus, hunc ante quæsitū maius nomen Lysaniam nuncupatum, hominem Arcadem & profecto nobilem, & ex Arcadia Athenas iuisse. & cum esset ingentis ingenii, uidisset'q; rudi in seculo, rudi & ferè bestiali ritu uiuentes Atticos, ante omnia compositis legibus, illos publico instituto uiuere docuit. & qui fœminas ferè communes habebant, primus matrimonia celebrare monstrauit. & cum iam ad humanos redegisset mores, monuit eos deos colere, & eis aras & templa atq; sacerdotes instituit, & multa illis insuper ostendit utilia, quæ dum mirarētur syluestres Attici, atq; cōmendarent, eum rati deum, Iouem uocauere, regem'q; suum

suum fecere. Quem etiam Cicero antiquissimum dicit Atheniensium fuisse regem. Hæc mihi de isto sunt. Nunc uero uiso cur Aethers & diei illum finxerint filiũ. & quoniam celeberrimum fuit apud gentiles Iouis nomen, eius significatum uidebimus, & quæ potuerit esse impositionis causa & deificationis perscrutabimur. Dicunt ergo eum Aetheris fuisse filium, seu ut eum nobilitent patre generoso. putabant enim primam rerum causam ignem, & sic illi nobiliorem patrem dare non poterant. seu quod eum cælestem putarent hominem, seu deum à cælo uenisse ratione profunditatis ingenii. seu quia illi naturam igneam uiderent more ignis semper ad alta tendentem, ut de eo dici possit Virgilianum illud, Igneus est illis uigor, & cælestis origo. Diei uero filium ideo illum dictum puto, quia esto nascatur quis aptus ad maxima, non tamen e uestigio quod natus est, ea potest ad quæ natus est agere, oportet ut indies augeantur uires, & animus in feruorem agendorum excrescat, & demum ipse operetur. cuius opera quoniam in die uisa & cognita sunt, à die nouo uidetur æditus partu, ut de talibus dici possit quod Valerius dicit de Demosthene, Itaq; alterũ Demosthenẽ mater, alterũ industria enixa est, sic & alterum peperit Lysaniam mater, & alterũ dies operum testis. Vocatus est insuper Lysanias iste ab Atheniensibus Iuppiter, nomen eo usq; nemini concessum mortalium, nec ipsi etiam deo fuerat adhuc à gentilitate impositũ, nec unde sumptum sit ab imponentibus satis scitur. Arbitror ego tamen id nominis huius causam dedisse, quod & de aliis etiam planetis multis contigisse cõperimus ad similitudinem scilicet operationũ conformium huius hominis ipsi Ioui. Dicit enim Albumasar in suo maiori introductorio Iouem planetam natura calidum esse & humidũ, aerium, temperatum, modestum atq; honestũ, laudabilem plurimũ, & patientiæ obseruatorem, ac in periculis post patientiam audacem, liberalem, misericordem, cautum, amatorem, uerum magistratuum auidum, fidelem, multiloquum, bonorũ amicum, malorũ uero hostem, amatorem principũ & maiorum. Et alia plura de eo scribit, quibus annectit eum significare naturalẽ animã, uitã, pulchritudinem, sapientes uiros, legum doctores, iustos iudices, diuinũ cultum, religionem, uictoriam, regnũ, diuitias, nobilitatẽ, gaudium & huiusmodi. Quibus consideratis, & demũ huius hominis ponderatis moribus, adeo eum cum Ioue cõuenire discernimus, ut non incongrue Iouem nuncupatũ dicamus, & hanc cõuenientiam tanti nominis illi causam fuisse credamus. Sane nomen hoc postquã ab antiquis planetæ & Lysaniæ concessum est, nonnullis aliis à receptoribus etiam attributũ legimus, utpote Ioui secundo cæli filio, qui & Arcas homo fuit & Atheniensium rex. Necnon & Ioui tertio homini Cretensi & Saturni filio. Sicq; & Pericli Atheniensi principi, quem multi Iouem Olympiũ uocauere. Præterea poetæ ignẽ elementũ, & nõnunq; ignẽ & aerem sub Iouis nomine suis fictionibus inseruere, adeóq; in sublime conscendit, ut à prudentioribus etiam summo & uero deo ascriberetur, nec immerito, ipsi quippe soli tam egregium competit nomen, quod nec abhorret Christianus, considerato nominis significato, nisi gentilium fuisset inuentum. Volunt enim aliqui & graues uiri, quod idem Iuppiter sonet quod iuuans pater, quod soli uero deo conuenit. Ipse enim uere pater est, & ab æterno fuit, & erit in sempiternum, quod de alio nemine dici potest. Similiter & iuuans est omnibus, & nulli nocens, & in tantũ iuuans est, ut si suũ retrahat iuuamen, periclitentur omnia confestim necesse sit. Insuper hoc nomen Iuppiter græce dicitur zephs, quod latine uita sonat. & quis alter rebus & creaturis omnibus uita est nisi deus? ipse enim de seipso dicens testatur, Ego sum uia, ueritas & uita. & profecto sic est, illi enim, & per eum, & in eo uiuunt omnia, extra eum præter mortem & tenebras nihil. Hunc & si non rite coluerint, ueteres Romani Iouẽ optimũ maximũ uocauere, conati per hæc pauca uerba ostendere, quoniã magnitudine & potentia cæteros excedat deos, & q̃d ipse solus summũ sit bonũ, & q̃d ab eo uita sit, et adiutoriũ uniuersis. Multa præterea poterã hic apponere Ioui à poetis attributa, utpote armigerã auẽ, quercũ, bella, Iunonẽ coniugẽ & alia. Sed quoniã ista uidentur recte spectare ad ea quæ de Ioue Cretico ficta sunt, illi censui reseruãda.

Ζεὺς à ζέω quod uiuo significat.

Porrò Rex inclyte non ſatis certum eſt utrum Athenienſes Iouem hunc in deum habuerint aut fecerint. Si autem fecerunt, ſciendum eſt antiquis conſuetũ fuiſſe ad augendam originis nobilitatem, cõditores ciuitatũ ſuarum certis ſuis ac infauſtis cerimoniis numero deorũ inſerere, & ſacris templiſq́ꝫ colere. Sic & parentes ſuorũ principum, ſic & ipſos principes ob aliquod ab eis ſuſceptum beneficium, ut ſe gratos oſtenderent, & alios ad bene agendum ob cupiditatem tam ſplendidæ gloriæ animarent. Scribũt inſuper ueteres multos fuiſſe Ioui filios, ex quibus arbitror uere nõnullos Iouis fuiſſe filios, ſed cuius Iouis, primi, ſecundi, uel tertii, de aliquibus non ſatis conſtat. Sic & alios plures ob inſignem uirtutis præeminentiam, & ad gloriam generis extollendã à theologis gentilium Ioui ſimiliter attributos, quos ego illi attribuã Ioui, cui magis uidentur contemporanei.

De Minerua prima, primi Iouis prima filia. Cap. III.

Minerua uulgato ferè poetarũ omnium carmine Iouis fuit filia, de ortu cuius talis fertur fabula, quod cum uideret Iuppiter Iunonẽ coniugem ſuam non ferentem filios, ne omnino abſq; filiis eſſet, percuſſo cerebro ſuo armatam emiſit Mineruam, quod Lucanus firmare uidetur dicens, Hanc & Pallas amat patrio quæ uertice nata eſt. Et in natiuitate eius dicit Claudianus,

Lib.3. de laud. Stil.

Auratos radiis hymbres naſcente Minerua Induxiſſe Iouem perhibent &c. Inſuper hanc natam dicit Seruius luna quinta, ſicuti reliqui, qui ſteriles fuere. Huius præterea cõpertum uolunt lanificium ante eam incognitum, ſic & texturam, & ob id placet Ouidio, huic cum Arachne Colophonia de textura fuiſſe certamen & uictoriam. Sic & cum Neptuno de impoſitione nominis ciuitatis Athenarum. Eam præterea nonnulli armatam fingunt, & arcis Athenarum præſidem. Illi inſuper Tit. Liu. attribuit numerorũ inuentionem, & eorundem figuras, cum ante loco numeri ſignis uterentur antiqui. Recitatur de hac & alia fabula, quod cum eſſet huic perpetuæ uirginitatis ſeruandæ propoſitum, et Vulcanus in deſiderium ſui ueniſſet, à Ioue patre ſuo petiit loco muneris factorũ à ſe fulminum in Gigantomachia, Mineruæ matrimoniũ. Cui Iuppiter uoti natæ conſcius, ſi obtinere poſſet conceſſit, & Mineruæ ſi illum aſpernaretur uerſa uice conceſſum eſt, ut ſe uiribus tueretur, & ſic dum totis conatibus in eam iuiſſet Vulcanus, & ipſa in contrarium niteretur, actum eſt ut emiſſo à Vulcano ſemine in terram, naſceretur puer & ipſa linqueretur in pace. Triplici etiam illam indutam ueſte dixerunt, eiq; peplum pictum conſecrauere, & eius in tutelã cornice pulſa noctuã poſuere, ac pluribus eam nuncupauere nominibus, ut Mineruam, Palladem, Athenam, & Tritoniam. His explicitis exquirebat ordo ſumptus, ut detegeretur quid ſenſiſſe ſub figmentis potuiſſent antiqui. Verum hic aduertendum eſt, quoniam non omnia hic appoſita figmenta ad hanc ſpectant Mineruã, illa quippe nominis identitas nõ curãtibus ex hoc poeris implicuit. Nam nec arma ut Leontius aſſerit, ad hanc ſpectant, nec Neptuni certamen, quinimmò eius ſunt Mineruæ, quæ Iouis ſecundi fuit filia, & ideo illis omiſſis detegemus cætera, & quædam hiſtorialia apponemus. Volunt igitur Mineruã, id eſt ſapientiã, ex cerebro Iouis, id eſt dei natam. Volunt enim Phyſici omnem intellectiuã uirtutẽ in cerebro, tanq̃ in arce corporis cõſiſtere. hinc Mineruã, id eſt ſapientiam ex cerebro Iouis natam fingunt, id eſt ex cerebro dei, ut intelligamus ex profundo diuinæ ſapientiæ archano, omnẽ intellectũ, omnem ſapientiam infuſam eſſe, quam Iuno, id eſt terra quantum ad hoc ſterilis, dare non poterat, neq; poteſt. Nam teſte ſacra pagina, Omnis ſapientia à domino deo eſt. & ipſemet in eadẽ dicit, Ego enim ex ore altiſſimi prodiui. Et ſic eam profecto induſtrioſe, nõ ut nos gignimur, ſed ex Iouis cerebro natam finxere, ut oſtenderent eius ſingularem nobilitatem ab omni terrena ſpurcicie fecéq; remotã. Virginitas inde illi attribuitur perpetua, & inde ſterilitas, ut per hoc noſcatur quod ſapientia nunquã labefactatur aliqua contagione mortalium, quinimmò ſemper pura, ſemper lucida, ſemper integra & perfecta eſt. & quantũ ad tẽporalia eſt ſterilis, cum ſapientię æterni ſint fructus. Quid per certamen illius ſenſerint & Vulcani, infra ubi de Erichthonio ex certamine hoc nato ſcribeť.

Triplici

Triplici autem ueste ideo tegitur, ut intelligantur uerba sapientum & potissime fingentium multiplicem habere sensum, illiq; ideo peplum pictum factum est, ut intelligamus sermones sapientum ornatos, floridos, lepidos, & summa uenustate decoros. Noctua autem illi attributa ideo est, pulsa cornice, ut ostendatur sapienté præmeditatione in obscuris seposita noscere, uti & noctua uidet in tenebris, & loquacitate atq; garrulitate repulsa ut opere agat, loca tempus'q; respicere. Minerua enim dicitur, ut ait Albericus, à mi quod est non, & nerua quod est mortalis, ut resultet esse sapientiam immortalem. Pallas & Athenæ ad alias spectant Mineruas & ideo ubi de illis mentio fiet, exponentur. Tritonia autem dicta est à loco seu à lacu, quem penes primo comparuit, qui Triton in Africa computatus est. Fictionibus igitur sic expositis ad historiam ueniendum est, & sciendũ Mineruam fuisse uirginem quandam cuius incognita fuit origo. ipsa uero cum ingentis esset ingenii, ut Eusebius ait, regnante Argiuis Phoroneo, primo apud Tritonem paludem seu lacum Africæ comparuit, ignorantibus cunctis quibus uenisset ab oris. Dicit tamen Pompon. Mela in cosmographia, quod incolæ arbitrabantur eam ibidem genitam, & fabulæ fidem faciunt, quia quam natalem illi putant diem, ludicris uirginum inter se decertantium celebrant. Hæc autem cum lanificium & texturam & alia multa artificiosa comperisset, celebris dea habita est. & quoniam omnia eius inuenta ex ui ingenii atq; sapientiæ procedere uidebantur, locus fabulæ adinuentus est, ut ex cerebro Iouis genita uideretur. De hac enim dicit Augustinus in libro de Ciuitate dei, Ogigio in Attica regnante, eam in uirginali habitu apparuisse apud lacum Tritonis, ut dictum est. & cum multorum operum esset inuentrix, tanto procliuius dea credita est, quanto minus origo eius cognita. nec ab Eusebio differt Augustinus in tempore, nam contẽporaneos fuisse Phoroneũ & Ogigium idem ostendit Eusebius, & ob hoc ego hanc Ioui primo filiã ascripsi, eo quod illi magis quàm cum reliquis uideatur conuenire tempore.

De hac re extat Dialogus festiuus admodum apud Lucianum. a

In huius tutela & artes sunt, quia mundi mentẽ hanc & propterea in summo capite sedem tenere credebant: siue, quod ratio quæ per hanc intelligitur, Respub. & urbes amplificat ut ait Capella. b

Tritones paludes tres, ut Cõment. Apoll. lib. 1. ait, fuere, Bœotiæ, Thessaliæ & Libyæ. Sed in Libyca nata esse Minerua dicitur. Herodotus autem ex Tritonide & patre Neptuno natam uult, eiq; ait patrem nescio qua causa aliquando succensuisse, quapropter fugientem illam Ioui se adoptandam dedisse. c

De Api Argiuorum rege primi Iouis secundo filio. Cap. IIII.

EVsebius in libro temporum dicit Apim qui postea rex Argiuorum, filium fuisse Iouis & Niobes, filiæ Phoronei, cui idem Eusebius scribit Iouem primo omnium mortalium immixtum, & sic primus fuit Iuppiter cum tempore longe inferiores sint alii. Leontius autem dixit hunc Phoronei & Niobes sororis & coniugis suæ fuisse filium, eiq; in regnum Sicyoniorum hæredem successisse. Verum postea ab Aegyptiis & deum & Iouis filium factum. De hoc Api multa narrãtur. Nam ut referunt aliqui, cum aliquandiu Argis post Phoronei mortem imperasset, cupiditate gloriæ & amplioris regni ad Aegyptios transfretauit, & obtento regno cum rudes homines multa docuisset, & potissime uini usum, loco dei haberi cœptus est, iam Iside sibi copulata coniugio. Eusebius uero eum Sicyoniorum scribit fuisse regem, & ubi ab eodem traditum est, de tempore eius uarie sensere scriptores annalium. Nam quidam dicunt tempore Abraæ ab eo Græciam Apiam appellatam. Alii aũt dicũt nato iam Iacob eum apud Aegyptios deum habitum. Beda uero eo in libro quem de temporibus scripsit, dicit tempore Iacob ab Api in Aegypto Memphim conditam. Eusebius præterea dicit secundum alios eum regem fuisse Argiuorum, & regnasse post centesimum annum Iacob, & ibidem dicit Apim cum Aegialeum fratrem regem præfecisset Achaiæ, in Aegyptum transfretasse, & Memphim condidisse ciuitatem. Eum autem in Aegyptum abisse, & Isidem habuisse coniugem satis ab omnibus creditur. Verum uti de tempore eius ambigitur, sic & de morte eius uaria etiam recitantur.

Nam

Nam alii uolunt eum apud Aegyptios mortuũ & sepultum, de quo in libro de ciuitate dei sic dicit Augustinus. Rex Argiuorũ Apis nauibus transuectus in Aegyptum cum ibidem mortuus fuisset, factus est Serapis omnium maximus Aegyptiorũ deus. Nominis autem eius, cur nõ Apis etiam post mortem, sed Serapis appellatus sit, facillimam rationem Varro reddit. Quia enim archa in qua mortuus ponitur, quam omnes iam Sarcophagum uocant, σορὸς dicitur Græce, & ibi uenerari sepulcũ cœperant prius quàm templum eius esset extructum, unde Soron & Apis, Sorapis primo, deinde una littera commutata ut fieri solet, Serapis dictus est. Alii autem dixere eum à Typheo fratre occisum atque membratim discerptum, diu ab Iside coniuge quæsitum & postremo compertum, & in uanno eius membra collecta, quod postmodum in religionem uersum est, in sacris scilicet Februis interuenire uannum. Isis autem ultra paludem Stygiam, quæ in Africa est in semotam insulam collecta detulit, & ibidem recondidit. Voluntq́; qui hoc uerum arbitrantur, à longa Isidis exquisitione exortam quam Aegyptii fecere diu, non ante desistentes quàm album taurum comperissent, cõpertoq́; applaudentes eum uocabant Osirim, & quoniam singulis annis id fiebat, dixit Iuuenalis, & nunquã satis quæsitus Osiris. Cæterum quandocunque in Aegyptum iuerit, seu qualitercunque occubuerit, aut quocunque sepultus sit Apis, in tãta fuit apud Aegyptios ueneratione ut eò iretur ab eis, ad hoc ut nulla humanitatis infectione posset illius labefactari diuinitas, ut cauetent instituto publico, ut si quis illum fuisse hominẽ diceret, capite puniretur, & ob id in quibuscunque templis eius simulacrum digito labiis impresso admonebat silentiũ. Huius insuper tauri, quem Serapin arbitrabantur Aegyptii, caput dicit Rabanus delirantes Iudæos in eremo loco dei coluisse. Hunc præterea Apim dicit Macrob. i. libro saturnaliorũ apud Alexandriam Aegypti mirabili cultu uenerari, seq; Soli uenerationem illam impendere affirmare, & sic Apim Solem esse uidetur arbitrari.

De Serapide Tacitus quoq; meminit lib xx. Nempe ex ponto ab urbe Sinopi, temporibus Ptolomei Macedonij primi aduectum in Aegyptum esse.

De Sole primo primi Iouis filio tertio. Cap. V.

Solem primũ primi Iouis fuisse filium scribit Tul. ubi de naturis deorum. Nec tamen dicit ex qua matre susceptum. Sunt qui uolũt hunc Apim fuisse, eo quod loco Solis ab Aegyptiis, ut paulo supra dictũ est, cultus sit. Ego autem quis aliter fuerit, comperisse non memini, hominem tamen fuisse certus sum, & sic alius fuit ab Api. Credendum est eum insignem atque splendidum fuisse hominem, & ingentis atque regii animi præditum, & eo modo quo supra de Ioue dictum est, tam claro nomine decoratum.

De Diana prima primi Iouis quarta filia. Cap. VI.

Diana prima filia fuit Iouis primi, & Proserpina, ut in libro quo supra Tull. idem asserit. Hanc ego reor ueram huius Iouis fuisse filiam & non ascriptitiam, & cum satis sit nomen illud mulieribus usitatum, possibile etiam est fuisse proprium non appositum. uerum qualiscunque fuerit, non ea est, quã poetæ insignem uirginitate perpetua uoluere, cum legatur hanc ex Mercurio Liberi & Proserpinæ filio pennatum concepisse Cupidinem.

De Mercurio primo primi Iouis. v. filio. Cap. VII.

Primi Iouis & Cyllenes nymphę Arcadis asserit Leontius filium fuisse Mercurium. Hunc deorum nuncium seu interpretem esse poetæ describunt, eumq́ue uariis ornamentis insigniunt, ut per illa intelligatur eiusdem officiorũ uarietas, scribit enim sic de eo Vir. Primũ pedibus talaria nectit Aurea quæ sublimem alis siue æquora supra, Seu terram rapido pariter cum flamine portant. Tum uirgã capit, hac animas ille euocat orco Pallentes, alias sub tristia tartara mittit. Dat somnos adimitq́; & lumina morte resignat. Illa fretus agit uẽtos, & turbida tranat Nubila &c. Insuper Hor. de eo sic scribit in odis, Mercuri facũde nepos Athlãtis. *Lib. 4. Aen.*

Qui

Qui feros cultus hominũ recentum, Voce formasti cantus & decore Merae palæstræ &c. Illi insuper Statius galerum addidit, dicens. Obnubit'q; comas, & temperat astra galero. Sane quanquam legamus plures homines fuisse Mercurios, his inspectis quæ supra proximo de eo poetæ describunt, dato possunt & ad hominem referri. De Mercurio planeta scripta potius præsumemus, & potissime si inspexerimus qualiter cum his quæ ab astrologis scripta sunt, poetarum dicta cõueniant. Albumasar autem maximæ inter antiquos autoritatis homo asserit Mercurium adeo flexibilis esse naturæ, ut e uestigio ad naturam eius, cui adhæret, & ipse suam naturam conuertat, & hoc propter temperamentũ eius siccitatis & frigoris. Venerabilis aũt Andalo præceptor meus, eum complexione dicit calidum & siccum, eum'q; significare concubinatuum delectationes, claritatem & oracula uatum, eloquentiam & historiarum memoriam, credulitatem, pulchritudinem, bonitatem disciplinæ, & acumen ingenii, præscientiam futurorum, arithmetricam & geometriam atq; astrologiam, & hinc tam cælestium quàm terrestrium rerum omnium descriptionem, præterea auguria, dulcedinem prolationis, uelocitatem, & principatus desiderium, et ob illum laudem atq; phamam, & insuper comæ tonsuram, scriptores & libros, mendacium, & testimonium falsum, speculationem semotarũ rerum, paucitatem gaudii, & substantiæ desolationem, negociationes, & emporia, furta, cõtentiones, calliditates, & consilii profunditatem, modulationes carminum & fistularũ, colorationes multimodas, obedientiam, concordiam, pietatem, paupertatem, amicitiæ retentionem, artificia manuũ, & multa alia, ut idem ipse asserit Andalo, cum masculis masculus, & cum fœmineis fœmineus est. Ex quibus facile comprehendere possumus, cum tam conuertibilis sit naturæ, de eo in præscriptis carminibus intellexisse poetas. esto illud idem de hominibus Mercurialibus dici possit & dicatur, ut in sequentibus apparebit. Sane liber intentum poetarum explicare latius, ut quantum cum astrologis conueniunt, manifestetur apertius. Dicũt igitur ut à capite sumamus exordium, eum tectum galero, ut per hoc sentiamus, quia sicut qui galero tegitur imbres fugit & radios, sic & Mercurius solaribus tectus radiis, quibus ferè semper iunctus fugit aspici à mortalibus, rarissime quidem uidetur, & paucis notus est, & mercurialis homo calliditate suum tegit consilium. Alata enim habere talaria, uelocitatem tamen eius, nõ solum in motu qui illi circa epicyclum uelocissimus est, sed ob celerem aliorum corporũ supercælestium proprietatum assumptionem atq; traditionem, ex qua mercurialium etiam hominũ uelox, uersipellis'q; circumflexio denotatur. Virga autem illi ascripta est propter dimensiones corporum se sibi iungentium, secundum quas & ipse illico suos disponit effectus, etiam mercurialis homo circa quodcunq; opus suum metitur obsequiũ. Quod ab Orco animas reuocet uirga, id est potẽtia sua, est hic acutius attendendũ. Fuere quidem qui arbitrati sunt omnes hominum animas à principio simul fuisse creatas, & demum conceptis hominibus immissas eas morientibus nobis ad inferos descendere, ibiq; cruciari donec in uita cõmissa purgarentur, & inde transitũ facere ad Elysios campos, ac inde post mille annos à Mercurio deduci ad Lethem fluuium, ut eo potato obliuiscerentur præsentis uitæ labores, & sic desiderarent iterum redire ad corpora, ad quæ Mercurius reuocabat. quam ridiculam opinionem optime tangit Virg. dum dicit. Quisq; suos patimur manes, exinde per amplum Mittimur Elysiũ, & pauci læta arua tenemus, Donec longa dies perfecto temporis orbe Concretã exemit labẽ, purum'q; reliquit Aethereũ sensum atq; aurai simplicis ignẽ, Has omnes ubi mille rotã uoluere per annos Letheũ ad fluuiũ Deus euocat agmine magno, Scilicet immemores supra ut cõuexa reuisant, Rursus & incipiant in corpora uelle reuerti. Hoc aũt officium reuocãdi animas ad corpora, ideo Mercurio attributũ uolunt, quia dicunt eum præesse fœtui in utero matris existenti in mense sexto, in quo opinantur multi rationẽ infundi concepto & hoc Mercurii prædominantis opere, & sic ab Orco, id est ab inferiori loco reuocatur anima in corpus nasciturí à Mercurio. quod autem ad tartara mittat, Physicum est, quia deficiente per frigidum & siccum, quæ est Mercurii

Mercurius planeta.

In cubiculis quoq; ueterũ colebatur, qđ somnos dare et adimere crederetur. Didy. in Odyss. Y.

Lib. 6. Aen.

complexio

cōplexto uera, calido & humido radicali anima separatur à corpore, & iuxta ueterū opinionē tendit ad inferos. Somnos adimere & dare idem est cum eo quod dictū est in uitam educere nascentes. quod somnū est adimere & in mortem soluere, quod est somnū dare. Ventos agere Mercurii est, ipse enim frigore suo nōnunquam suscitat illos, quibus suscitatis eis impellentibus ferūtur huc illuc nubes. Volunt præterea eum deum eloquentiæ, deum mercatorū, deum furum, & alia quædam esse, de quibus omnibus infra prolensius, ubi de Mercuriis hominibus dicetur. Eum autem Iouis fuisse filium ideo fictū est, quia dei creatura est. Cyllenius autem ad colorandam fictionē dictus est, seu eò quod apud Cyllenem montem Arcadiæ primo cultus est.

a *Mercurij officium apud Lucianum describitur copiose & eleganter, in eo dialogo qui Maiæ & Mercurij inscribit.*

De Tritopatreo.vi. & Ebuleo.vii. & Dionysio.viii. Iouis primi filiis. Cap. VIII.

ἄνακτες habet Cicero. Rursum in uocabulo lapsus est autor, qui ἀρχιάρχης pro ἄνακτες legit.

Tritopatreum, Ebulium, Dionysium dicit Cicero ubi de naturis deorū, antiquissimi Iouis, id est primi Atheniensium regis & Proserpinæ fuisse filios, & Athenis † Ariarches appellatos esse, quos etsi nihil de ipsis cōperiam, arbitror insignes fuisse uiros, cum Ariarches sonet armorū principem, nam ἄρης græce Mars Latine sonat, & ἄρχος princeps, ergo bellorum seu armorū principes fuere, quod ea tempestate & etiam hodierna permaximum est. Leontius uero dicit quod cum Ebuleus ad famam tractus Antei terræ filii ad ineundum cum eo luctam accessisset, eo superato Herculis meruit cognomen, quod ante eum nemo meruerat. Ego autem credo longe antiquiorem Ebuleum Anteo. Similiter & Dionysium dicit Indis coactis in militiam mulieribus intulisse bellum, & obtenta uictoria Nisam urbem ibidem condidisse. & cum uictoriosus reuerteretur, primū pompam excogitasse triumphi, ac etiam uini usum Athenienses docuisse, eum'que ab eisdem Liberum appellatum & patrem, eo quod sese liberos eo uiuente arbitrarētur quasi sub optimi patris tutela seruatos, quæ quidem sic esse potuisse non nego, sed tamen longe pōst fuisse extimo.

De Hercule primo.ix. primi Iouis filio. Cap. IX.

Lisicito apud Cic. legitur.

Placet insuper Tullio primi Iouis ex † Lisica primum & antiquissimum Herculem fuisse filium, & huic asserit cum Apolline de Tripode fuisse certamen, in quo quoniā obtinuerit, dicit Paulus cum Dionysius uocaretur, Hercules meruit appellari. quod quidem & Leontius affirmat, sed causam non ostendit, & ideo quid credam, non habeo. Certamen autem Tripodis credo de diuinatione fuit, nam Phœbi Tripodas dicit Paulus speciem esse lauri, cui tantum tres sunt radices, & has ob id in libris pontificum tripodas dictas, & Apollini ob id sacras, quia cum ipse diuinationis deus sit, huiusmodi lauri eandem uideantur habere uirtutem, cum legatur, Si frondes huius speciei lauri dormientis capiti supponantur, eum proculdubio uera uisurum somnia.

Quid Apollinis τρίποδες fuerint rectius ex Athenæo petetur, apud quem lib. 2. sic legitur. ἦν γὰρ τὸ ἀρχαῖον δύο γένη τριπόδων, οὓς καλεῖσθαι λέβητας συνέβαινεν ἀμφοτέρους. ἐμπυριβήτης ὁ καὶ λουτροχόος, αἰσχύλος, τὸν μὲν τρίπους ἐδέξατ' οἰκεῖος λέβης. Ἀεὶ φυλάσσων τὴν ὑπὲρ πυρὸς στάσιν. Ὁ δ' ἕτερος, ὁ κρατὴρ καλούμενος. Ὅμηρος ἱστ' ἀπύρους τρίποδας, ἐν τούτοις δὲ τὸν οἶνον ἐκίρνων, καὶ οὗτός ἐστιν ὁ τῆς ἀληθείας οἰκεῖος τρίπους. Ἀπόλλωνος μὲν οἰκεῖος διὰ τὴν ἐκ μαντικῆς ἀλήθειαν, Διονύσου δὲ διὰ τὴν ἐν μέθῃ.

De Proserpina prima.x. primi Iouis filia. Cap. X.

EX Proserpina Iouē nōnullos suscepisse filios ostendit Tullius, & inde illius etiam fuisse filiam. quod quidem possibile est honestate seruata, & Proserpinam habuisse coniugem, & ex hac eadem uel ex alia muliere Proserpinam habuisse filiam, quam Liberi fratris sui fuisse coniugem, idem uidetur testari Tullius, cum de ea nil aliud legisse meminerim.

De Libe-

De Libero primo xi. primi Iouis filio, qui genuit Mercurium secundum. Cap. XI.

LIberum primum primi Iouis fuisse filium Cicero ubi de naturis deorū, testatur liquidò. Hunc unum & idem cum Dionysio superiori Leontius arbitratur, eum'q; præ cæteris fratribus insignem fuisse uirum conatur ostendere. Tamen Euseb. seu de hoc seu de alio, quod ego magis arbitror, longè post hęc tempora fuisse describit. Huius autem Proserpinam & sororem & coniugem nonnulli uolunt, eum'q; ex ea Mercurium secundum suscepisse filium.

De Mercurio secundo Liberi & Proserpinæ filio qui genuit Cupidinem & Auctolium. Cap. XII.

MErcurius alter à superiore Liberi & Proserpinæ fuit filius, ut Theodōtius dicit & Coruilius. de quo talis à Theodontio recitatur fabula, quod cum uidente nemine, præter Battum quendam, Apollinis uaccas furatus fuisset, [1] Batto ut hæc nemini reuelaret, unam cōcessit ex uaccis. demum in faciem alterā transformatus experturus Batti fidem ad eum rediit, promisit'q; taurum si sublatas sibi uaccas ostenderet. Battus aūt omnia quę uiderat reuelauit. Quamobrem turbatus Mercurius, eum mutauit in saxum, quod indicem uocauere priores, nos autem paragonem uulgo dicimus. Tandem cum diuinitate sua fretus hoc cognouisset Apollo, sumpto arcu uoluit Mercurium sagittis occidere. Sed Mercurius præstigio inuisibilis factus lædi non potuit. Postremo inter eos inita concordia, citharam à se compertam Mercurius concessit Apollini. Apollo autem uirgam concessit eidem. [2] Dicebat insuper Paulus se alibi legisse, quod Mercurius iram præcogitans Apollinis, ne lædi posset ab eo, clam illi pharetram euacuauerat. quod cum aduertisset iratus Apollo, miratus eius astutiam risit & in cōcordiam secum uenit, ut supra. Leontius circa hanc fabulam dicebat hunc Mercurium filium fuisse Dionysii, qui proxime supra Liber uocatur, & eum à natiuitate uocatum Nisum, eo quod apud Nisam Indiæ pauloante à patre conditam natus sit. & cum adoleuisset tanta pedum uelocitate ualuit, ut coæuos suos cæteros cursu superaret, quamobrem omisso nomine primo, Stilbon appellatus est, quod uelox latine sonat. Demum cum illusiones magicas didicisset, & latrociniis delectaretur summe, armenta rapuit Phoronidis sacerdotis Apollinis Delphici, quia ea tempestate miran dæ autoritatis habebatur, & ea post lapideum tumulum quendam cui Battos nomen erat, seduxerat. Verū cum taurus unus ex improuiso segregaretur à reliquis, socios'q; uagus repeteret, forte conscendit tumulum illum mugiens, mugitui cuius respondentibus aliis ab exquirentibus armenta comperta sunt, & tumulus ex Batto dictus est index. [3] Stilbon autem cum suis artibus Phoronidis irati impetum effugisset, amicus eius tandem factus est. Verum cum in talibus perseueraret, non ob auariciam, sed naturæ ut aiebat impulsu, cum aliàs esset & formosus homo & eloquētissimus, & circa omnia manualia opera celeberrimi ingenii, Mercurius nuncupatus est, & furum deus, quod ut idem afferebat Leontius, & si à ioco habuerit initium, conualuit tamen apud Atticos & Arcades inceptum, ut post mortem illi templa dedicarentur & sacra, quibus sibi propicium conabantur facere hi quibus furto aliquid erat subtractū, afferentes numine suo, & seruata multa ac etiā recuperata. eum'q; aiebat sicuti & cæteros insignitū, de quibus insignib. quoniā infra, ubi de tertio Mercurio late dicturus sum, hic aliquid scribere nō curaui.

[1] *De furtis Mercurij Eratosthenes sic ait: ἐπιθυμίαν ἔσχε τοῦ κλέπτειν, ὅτι καὶ ζεὺς κλέψας τῆς ἥρας ἀμέλγε μαζός. Dicitur autem & matris aliquando, & sororis uestes, dum illæ lauarent, furatus esse, risumq; exhibuisse, nudis illis ac dubitantibus relictis.*

De furtis Mercurij item extat Dialogus Luciani.

[2] *Inde Mercurius χρυσόῤῥαπις, à uirga, & Apollo χρυσάορ, ἀπὸ τοῦ τῆς κιθάρας ἀορτῆρος dictus est.*

[3] *Batti fabulam Ouidius lib. 2. Met. describit, ab hoc & battologia dicta, quā poeta uersu hoc indicat cum inquit. Montibus his inerant, & erant in montibus illis.*

De Cupidine primo secundi Mercurii filio. Cap. XIII.

Cupido primus ut ait cum Tullio Theodontius, secundi Mercurii et Dianæ primę fuit filius, quem aiunt fuisse pennatum, circa quod duo potuere sensisse fingentes. Primum circa nomen, eo quod speciosissimus fuerit puer, instar Cupidinis filii Veneris, quem puerum et pulcherrimū semper pinxere pictores, quasi alter Cupido dictus est. Pennatum autem ob id cognominatum reor, quia uelocissimus cursu fuerit adolescens.

De Autolyco secundi Mercurii filio qui genuit Sinonē primū. Cap. XIIII.

Lib. 11. Meta.

Autolycus, ut Ouidio placet, Mercurii et Chyones fuit filius. qui Ouidius de origine eiusdem talem recitat fabulam. Dicit enim Chyonem Dædalionis speciosissimam fuisse filiam, adeo ut Apollini et Mercurio placeret, quibus poscentibus una et eadē die, uno tamen de altero ignorante, eius in sequenti nocte concubitum. cum promisisset, à Mercurio nō expectata nocte uirga tacta est, et in somnum soluta, et sic cum ea concubuit. Apollo autem nocte accessit ad eam, ex quibus cum geminos concepisset, peperit Mercurio Autolycum, Apollini uero Philammonem. Verum Autolycus inter fures euasit clarissimus, adeo ut non uideretur degenerare à patre. Phylammon aūt citharista factus se Apollinis filium demonstrauit. Huic ego fictioni causam dedisse uarium geminorum fratrum eximium puto, et sic uterque eorum illi deo attributus est filius, cuius imitatus est mores. et forsan Autolyci nascentis fuit significator Mercurius, et sic eius dictus est filius. et Apollo eandem ob causam Philammonem lucratus est.

Didym. in odyss. T. Autolycum ex Philonide Deionis filia et patre Mercurio natum dicit, solitumque non modo se, sed ea quoque quæcunque furto abigebat, uarie transformare. Sed Ouidij sententia cōmunior est, qui ex Chyone Dedalionis natum ait. lib. xi. Ceterū hoc loco in ueteribus exemplarijs ubique Sißimus legebatur, pro quo nos Sisyphum restituimus, eo quod Sißimi quod ego sciam, nulla alibi mentio fiat, et credo librariorum uitio Bocatium quoque lapsum esse, cum idem infra libr. xiij. et lib. xi. Sisyphum ipse uocet eum, ex quo quidam Vlyssem conceptum credunt. Quod autem duos Sinones facit, eiusque rei autorem Seruium citat, miror, cum apud Seruium in. 2. Aeneidos ita legatur. Autolycus quidam fur fuit, qui se uarias formabat in species. Habuit autem filium Sisyphum, unde natus est Sinon, et Autoliam unde natus Vlysses, consobrini ergo sunt. Hæc Seruius. Quæ quantum cum his quæ hic de Sinone et eius liberis à Bocatio dicuntur, pugnent, cuiuis facile uidere est. Quanquam alij neque Sisyphum Autolyci filium, neque Autoliam Autolyci filiam dicunt, sed hanc Antieleam uocent, illum ad Aeolum patrem referant, quorum sententiam ipse etiam Bocatius infra libr. xiij. secutus est, ut hic plane sui oblitus uideatur eße. Deinde quod ex Homero allegat Sinonem apud Parnassum habitasse, patrē scilicet Sisyphi et Autoliæ, id quoque falsum est. Neque enim ibi Sinonis aut Autoliæ, sed Autolyci, et Anticleæ mentio fit. Autolycū enim patrem Anticleæ aliquando Ithacā ad generū Laertem animi gratia uenisse ait, et cum ibi infans Vlyßes ei allatus fuisset, iußisse ut quamprimū adolesceret ad se in Theßaliā ueniret, ibi se ei affatim dona daturū eße. Quò cum post Vlyßes uenisset, in uenatione ab apro uulneratum esse. Quo loco Homerus auum Vlyßis Autolycum uocat, eiusque artes describit, matrem autem Antieleam, ut et aliâs sæpe, appellat. Porrò quod ad totam hanc fabulam, Antycleæ puto, Sisyphi atque Autolyci pertinet, libuit hic apponere, quæ à Commentario Sophoclis traduntur Inde enim clarius omnia lector intelliget. λέγεται γάρ, inquit, ἡ ἀντίκλεια ἀποστελλομένη ἀπ' ἀρκαδίας εἰς ἰθάκην πρὸς λαέρτην ἐπὶ γάμον, κατὰ τὴν ὁδὸν σισύφῳ συνελθεῖν. ἐξ οὗ ἦν φύσει ὀδυσσεύς, ὁ δὲ σίσυφος κορίνθου βασιλεὺς πανοῦργος ἀνήρ, περὶ οὗ φησιν ὅμηρος ὃς κέρδιστος γένετ' ἀνδρῶν ὅστις ὑπὸ τὰς ὄνυχας καὶ τὰς ὁπλὰς τῶν ζώων ἑαυτοῦ, μονογράμματον ἔγραψε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. αὐτόλυκος δὲ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐκέκτητο κλεπτοσύνῃ θ' ὅρκῳ τε καὶ αὐτὰ τὰ κλεπτόμενα παρ' αὐτῷ, τὴν μορφὴν ἤλλασσε. κλέψας οὖν καὶ σισύφου θρέμματα, καὶ μεταβαλὼν ὁμοίως, οὐκ ἔλαθε τὸν σίσυφον. ἐπέγνω γὰρ αὐτὰ διὰ τῶν μονογραμμάτων. ἐπὶ τούτοις δὲ ἐξενιζόμενος τὸν σίσυφον ἐξένισεν αὐτὸν, ἐπὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἀντίκλειαν συγκατέκλινεν αὐτῷ, καὶ ἔγκυον δὲ αὐτοῦ γενομένην τὴν παῖδα συνῴκισε λαέρτῃ. διὸ καὶ σισύφου ὁ ὀδυσσεύς. *Hæc ille.*

De Sinone

De Sinone primo Autolyci filio, qui genuit Sisyphum & Autoliam. Cap. XV.

Sinon Autolyci fuit filius, ut placet Paulo, & hunc idem dicit Seruius fuisse furem, seq; ad exercenda latrocinia in diuersas species adeo trāsformantem, ut facile quos uellet, falleret. Genuit autem Sisyphum & Autoliam matrem Vlyssis, & habuit dominium penes Parnasum, ut per Homerum patet in odyssea, ubi recitat qualiter Vlysses apud Parnasum ab apro in tibia uulneratus sit. Lib. 19.

DE SISYPHO FILIO PRIMI SINONIS ET PAtre secundi. Cap. XVI.

Sisyphus ut dicit Seruius, filius fuit primi Sinonis, nec de eo aliud legisse memini, nisi quia pater fuit secūdi Sinonis, q fraude sua Troianos in extremā deduxit perniciē.

DE AVTOLIA SINONIS PRIMI FILIA ET Vlyssis matre. Cap. XVII.

Autolia ut Seruio placet, Sinonis primi fuit filia. Hæc cum nupsisset Laerti Ithacæ regi, ut quibusdam placet, à Sisypho latrone ad uirum uadens intercepta est atq; oppressa. & ex eo concubitu sunt qui dicunt, eam concepisse Vlyssem, & sic prægnantem iuisse in nuptias Laertis, & quē ex Sisypho conceperat, Laertis filium esse dixit, quod Aiax Thelamonius apud Ouidiū in quæstione de armis Achillis illi obiicit, dicens. Qui sanguine cretus Sisyphio furtis'q; & fraude simillimus illi &c. Hæc autem ut fertur, cum audisset falso nuncio apud Troiam Vlyssem occisum, doloris impatiens laqueo uitam abiecit. quam postea apud inferos, ut in odyssea scribit Homerus, Vlysses comperit & agnouit, & de multis perquisiuit ab ea & perdoctus est. Lib. 13. Meta.

Fabul est Odyss.λ. ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ μητρὸς κατατεθνηκυίης αὐτολύκου θυγάτηρ μεγαλήτορος ἀντίκλεια. & quæ sequuntur.

De secundo Sinone filio Sisyphi. Cap. XVIII.

Secūdus Sinon testimonio Seruii, filius fuit Sisyphi, & à Sinone primo auo suo denominatus. Hic cum Græcis ut per Virg. patet, ad excidium Troianū excessit, & iam minus succedentibus rebus à Græcis fingentibus reditum subornatus, uolens à Troianis captus, & ad Priamum regem deductus est, apud quem mira sagacitate primo se extulit, & demum fallacibus uerbis in perniciosam credulitatem de recessu Græcorum regem Troianos'q; reliquos ad suscipiendum equum intra mœnia ciuitatis impulit. Quid ex illo deinde secutum sit nescio. Scribit tamen Plinius in lib. de historia naturali, huius inuentum fuisse significationem specularium, ex quo satis patet eum non minimi momenti fuisse hominem. Lib. 7. cap. 56

De Epapho primi Iouis. xii. filio, qui genuit Libyam & Belum. Cap. XIX.

Postquam primi Liberi patris Iouis primi filii prolem omnē expediuimus, retro trahendus est sermo ad Epaphum Aegyptium eius'q; amplissimam progeniem, quē quidē Epaphum, ut testatur Ouid. ex Ione filia Inachi, Iouis fuisse filiū dicunt. sed ex Iside Promethei filia, ut ubi infra dum de Iside, latius patebit. Euseb. autem libr. temporum dicit eum filium fuisse Thelegoni, cui post mortem Apis nupsit Isis. Geruasius quidem Tellibériensis in libro ociorū imperialium scribit Epaphum Heleni & Isidis fuisse filium, & Babyloniam Aegyptiam condidisse, quod opus fuisse Cambysis Persarum regis certiores autores affirmant. Et sic de patre & matre eius inter se discrepant autores. Ego autem uulgatiorē secutus famam, Iouis & Ionis filium dicam, ex cuius conceptione fabula infra ubi de Ione scribitur, integre referetur. huius dicit Lactantius Cassiopiam fuisse coniugem, non eam quæ socrus fuit Persei, sed longe antiquiorem, & ex ea quosdam suscepisse filios, ut postea apparebit.

De tempore eius non minus quàm de patre & matre discordes sunt ueteres, nam Eusebio ubi de temporibus referente, aliqui dicunt Iouem Ioni Inachi filiæ mixtum, regnante Athenis Cecrope, qui regnauit circa annos mundi. iii. M. dcxlviii. cum constet Inachũ regnasse usq; ad annum mundi. iii. M. ccc. lxxxxvii. & secundũ hos oportuit aliam esse Ionem quàm Inachi filiam. Idem autem Eusebius paulopost prædictam dicit Ionem in Aegyptum profectam anno. xliii. regnj Cecropis, qui mundi fuit annus. iii. M. dccx. & ibidem Isidem nuncupatam, & Thelegono cuidam nupsisse, & ex eo Epaphum concepisse. Ego autem discordantiis omissis, Iouis primi Epaphũ filium dixi, eo quod eius tempus uideatur conuenire magis cum Ione Inachi filia & Iside Promethei, ex quibus quis potest quam malit illi matrem adscribere.

Ouid. lib. I. Meta. Hinc Epaphus magni genitus de semine tandem Creditur esse Iouis.

De Libya filia Epaphi. Cap. XX.

Libya Epaphi & Cassiopiæ coniugis suæ ut Lactantio placet, fuit filia, quæ cum in Neptuni uenisset concubitum, id est alieni hominis ab Aegypto, & ex eo concepit & peperit Busiridem immanem postea tyrannum. Hæc, ut dicit Isidorus, ubi de etymologiis, eius patris Africæ regina fuit, quæ ex suo nomine Libya dicta est.

Busiris.

De Belo Prisco Epaphi filio qui genuit Danaum, Aegistum, & Agenorem. Cap. XXI.

Belus quem Priscum cognominant ueteres, Epaphi secundum Paulum fuit filius, & post eum in superiori Aegypto regnauit, ubi ut aiunt, cælestis disciplinæ inuentor doctorq; factus, meruit ab Aegyptiis ut idem Paulus asserit, templum quod illi in Babylonia fuit constructum, & Ioui Belo consecratum. Theodontius uero dicit templum hoc post Belum factum Cretensis Iouis astutia, qui captatis cum principibus amicitiis, quasi ad eas conseruandas templa in regnis eorum ædificari, & suo amici titulo insigniri plura fecit, qua astutia summe nomen eius & deitas ampliata est. Alii sunt qui dicant templum hoc non Belo prisco ædificatum nec in Babylonia Aegyptia, sed Belo patri Nini regis Assyriorum in Babylonia Chaldæorum, eumq; diu sub nomine Saturni sacris & cultu uario honoratum. Fuere præterea Belo Prisco filii quidam, sed ex quibus mulieribus, non constat.

Apollodorus Neptuni & Libyæ filium facit, Danaũq; & Aegyptum genuisse ex Anchinoe Nelei filia Et Aegyptum uocat ille, quem alij Aegysthum.

De Danao Beli Prisci filio, qui 50. genuit filias, ex quibus Hypermestra & Amimone atq; Bona tantum nomine cognoscuntur. Cap. XXII.

Danaus Beli Prisci fuit filius, ut asserit Paulus, & illud idem affirmat Lactantius, qui etiam & ante Paulum Orosium, dicit Danaum Beli filium ex pluribus cõiugibus. L. filias habuisse, quas cum Aegistus frater eius cui totidem erant melioris sexus filii, postulasset in nurus, Danaus oraculi respon so cõperto se manibus generi moriturum, uolens euitare periculum, conscensis nauibus in Argos uenit. Asseritq; Plinius in libro naturalis historiæ, eum primum na uibus seu naui transfretasse, cum antea ratibus inuectis ab Erythra rege in mari rubro nauigaretur. esto sint ut idem scribit Plinius, qui credant Misos & Troianos in Hellesponto priores excogitasse, dum aduersus Thracas transirent. Aegistus autẽ quod spretus esset indignans, ut illum sequerentur filiis imperauit, lege data ut nunquam domum repeterent, ni prius Danaum occidissent. Qui cum apud Argos oppugnarent patruum, ab eo diffidente fraude capti sunt. Spopondit enim se illis iuxta Aegisti uotum filias daturum in coniuges, nec defuit promisso fides. Subornatæ enim à patre uirorum introuere thalamos singulis cultris clam armatæ omnes, & cum uino lætitiaq; calentes iuuenes facile in soporem iuissent, obedientes patri uirgines, captato tempore iugulauerũt uiros, unaquæq; suum, Hypermestra excepta, quæ Lino seu Linceo uiro suo misertus pepercit. Hunc

Lib. 7. cap. 56

Danaum

Danaum dicit Eusebius, cui & Armæus nomen fuit, anno mundi. iii. M. dcc. xvi. apud Aegyptios regnare cœpisse. Ast inde Aegypto pulsus Argos ueniens, prius Stelenũ Argiuorum regem cum annis regnasset xi. regno expulit, & inde Helanorem successorẽ eius Argiui ab imperio expulere, & Danaum suscepere, qui aquis eos abundare fecit. Nam ut agit Plinius in libro de naturali histor. puteos primus ex Aegypto in Græcia fodiendos ostendit. Et eisdem ferè temporibus asserit eius opere à filiabus. l. Danai filios. l. Aegisti fratris sui præter Linum, seu Linceum occisos. Tandem ipse cum. l. annis regnasset, à Linceo occisus est.

Dicit hunc idem autor primum fecisse nauem, quam à numero filiarum πεντηκόντορον uocauit; & cum Appulisset Rhodum, Mineruæ Lindiæ statuam posuisse. Deinde Argos ueniens, & ibi regno potitus Argiuos Danaos nominasse.

De quinquaginta filiabus Danai in generali. Cap. XXIII.

Filiæ Danai fratricidæ propriis ferè nominibus incognitæ sunt, cum nomina trium tantum ad nos usq; peruenerint. & sicuti nomina perdidimus, sic & fortunas post scelerum facinus perpetratum. Finxere tamen poetæ has apud inferos esse damnatas, et hoc assiduo agitari supplicio, ut haurientes aquas urnas absq; fundis conentur implere, ut dicit Ouid. Moliriq; suis letum patruelibus ausæ Assiduæ repetunt quas perdant Belides undas &c. Et Seneca tragicus in Hercule furente, urnasq; frustra Danaides plenas ferunt. Hoc ego illis iniunctum supplicium reor, ut mulierum singularis cura describatur, quæ dum suam formositatem lauticiâ nimia augere conantur, laborem perdunt, & minuitur quod intendunt inani solertiâ augere. Vel potius monstratur qualis sit fluxorũ atq; effœminatorũ hominũ labor, qui dum sæpe repetito coitu credũt adimplere quod cupiunt, nõ obtento uoto seipsos euacuasse cõperiunt. Lib. 4. Meta.

Fabulæ reor locum dedisse, quod Argos cum inopia aquæ laboraret, filiæ Danai effossis puteis irrigarunt.

De Hypermestra una ex. l. filiabus Danai. Cap. XXIIII.

Hypermestra ut in epistolis ostendit Ouidius, filia fuit Danai et sola ex. l. sororibus neglecto patris imperio Linceo uiro suo pepercit, & ob id, ut idem dicit Ouid. carceri tradita est. Hanc ut dicit Euseb. in libro temporum, nonnulli putarunt Isidem esse. Attamen Danao patre Argis regnante sacerdotio functa est.

De Amimone una ex. l. filiabus Danai. Cap. XXV.

Amimone, ut ait Lactantius, filia fuit Danai ex. l. sororibus una. Hęc cum studiose in sylua iaculo uenaretur, inaduertenter Satyrum percussit, qui cum illi uim uellet inferre, Amimone Neptuni auxilium implorauit. Neptunus autem fugato Satyro, quod ab illo uirgo pati noluerat, à maiori deo passa concepit, & peperit Nauplium. Quid autem de fictione sentiendum sit, infra ubi de ortu Nauplii, apponetur.

Lucianus paulo aliter, qui compressam à Neptuno ait, dum aquatum iuisset, qui etiam Lernæ fontes tridente apertos illi ostendit; ut Græci quidam fabulantur.

De Bona una ex. l. filiabus Danai. Cap. XXVI.

Bona ut dicit Dictis Cretensis, ubi de expeditione Græcorum cõtra Troianos scribit, filia fuit Danai, quæ ut ipse asserit, Adanti nupsit, & ex eo Electram peperit, quę postea ex Ioue Dardanum edidit.

De Aegisto Beli Prisci filio, qui genuit. l. filios, ex quibus Lynceus. Cap. XXVII.

Aegistus Beli Prisci fuit filius, & Danai frater, ut supra satis monstratum est. Huic l. fuere filii, quibus cum quæsisset Dànai fratris sui filias in coniuges, ab eisdem Danai iussu occisi sunt omnes nuptiarum nocte præter Lyncæum, ut prædictum est. *Hunc quidam Aegyptũ uocant.*

De Lyncæo ex .l. filiis Aegysti uno, qui genuit Abantem & Iasium & Acrisium. Cap. XXVIII.

LYncæus quem Linum appellat Ouid. filius fuit Aegysti, & solus ex .l. fratribus misericordia Hypermestræ coniugis euasit à morte. Hic ut placet aliquibus, Danao patruo pulso pro eo regnauit apud Argos. alii uero dicunt eo occiso. Sed qualitercunq; fuerit, ut Eusebius ostendit in libro temporum, postquam Danaus regnasset annis .l. Lyncæus eisdem successit in regno, cum'q; regnasset annis .xli. Abante & Iasio & Acrisio filiis derelictis, diem clausit.

De Abante filio Lyncæi, qui genuit Pritum. Cap. XXIX.

ABas, ut asserit Barlaam, filius fuit Lyncæi ex Hypermestra coniuge. esto Paulus dicat eum Beli Prisci fuisse filium. Hic autem bellicosus homo & acerrimi ingenii fuit, Lyncæóq; patri successit in reguo, annis'q; xxviii. ut dicit Eusebius, imperauit Argiuis, & mortuus est.

Didym. in Odyss. λ. τοῦ θαρσαυδίου filium uocat.

De Prito filio Abantis, qui genuit Metam & sorores. Caput XXX.

PRitus seu Prætus, ut Lactantio placet & Seruio, filius fuit Abantis Argiuorum regis. Huic ut ferè omnes asserunt, coniunx fuit Sthenobœe. Homerus autem dicit Antiope, ex qua tres sustulit filias, quę iam adultæ, eo quod formosissimæ essent, clare templum Iunonis intrantes se prætulere Iunoni. quamobrem turbata Iuno, illis furorem immisit talem, ut se uaccas arbitrarentur, & aratra timentes syluas optarent, ut ait Virg. Prætides implerunt falsis mugitibus agros. Ouidius aliam refert insanię causam, dicens has in Cea insula se uaccas creditas, eo quod furto facto ex armentis Herculis præstitissent consensum. Sed quacunq; causa factum sit, ægre tulit infortunium Prætus, proposuit'q; regni partem, & quam ex eis mallet in coniugem, ei qui illas in pristinam mentem reuocasset. Cuius præmii cupiditate tractus Melampus Amithaonis filius curandas assumpsit, & ut ait Vitruuius in libro architecturæ, eas apud Clitorem Arcadiæ ciuitaté duxit. Ibidem enim spelunca est ex qua profluit aqua, ex qua si quis biberit fit abstemius, & ob id apud eam in lapide epigramma Græcis carminibus scriptum est, testificans aquam non esse idoneam ad lauandum, & uitibus inimicã. Ibi autem peractis sacris eas purgauit, & pristinæ restituit menti, & sic regni partem, & coniugium unius consecutus est. Prætus autem secundum Eusebium annis. xvii. regnauit, eiq; successit Acrisius frater. Huius ego filias, si medelam Melampodis intueor, uini fuisse ultra quàm deceat mulieres auidas arbitror, & potatas nonnunquam se patri regi præferre ausas. Quamobrem Iunonis iram, id est regnantis patris metuere, & castitate in partem alteram instigante, uino muliebriter in furiam uersæ, se uaccas & seruas, & iugo subditas clamitabant. quod cum forsan sæpius cõtigisset, uexatus infortunio Prætus eas tradidit Melampodi curandas, qui cum eas aqua prædicta potasset, hostes uini fecit, & furor abiit consuetus.

Sed Ouid. non Præti filiabus, uerum mulieribus Cois hoc adscribit lib. 7. Meta.

De hoc fonte Ouid. Clitorio quicunq; sitim de fonte leuaret Vina fugit, gaudetq; meris abstemius undis. libro decimoquinto.

Prætidum fabulam Didymus ita tradit: Præto, inquit, Argiuorũ regi filiæ fuerũt Lysippe & Iphianassa, quæ cum in templum Iunonis uenissent, deam contumelijs atq; conuicijs affecerunt, præferentes patris sui domum, diuitijs templi Iunonis. Quamobrem à Iunone in furorem uersæ sunt. Accersitus igitur Melampus, qui illas curaret, promisit se facturum, si dignam mercedem acciperet. Morbum enim inueteratum esse, quippe in decimum iam annum durasse. Igitur promissa illi à patre regni parte, & ex filiabus quam uellet nuptui, placata per supplicationem & hostias Iunone, Prætidas à morbo curauit, & Iphianassam uxorem duxit.

De Mera Præti filia. Cap. XXXI.

MEra dicit Leontius, filia fuit Præti & Antiæ filiæ Amphianassæ, quę cum uenationibus dedita Dianam per nemora sequeretur à Ioue uisa atque dilecta est, & ab eo Dianæ sumpta imagine uiciata. quæ tandem cum ob pudorem patrati sceleris, & timens ne iterum deciperetur, uocanti eam Dianæ obsequi noluit, ob id Diana commota illam sagittis occidit. Hanc dicit Paulus Schenoboeæ fuisse filiam sicut & reliquæ, & post susceptam sanitatem obsecuturam Dianæ uenisse. qua fictione dicit idem Leontius, monemur hypocritas sæpe credulos dolis in eam, quam dissuadent, deduxisse perniciem. à qua dum uerax homo aliquando lapsos releuare conatur, decepti semel & omnia timentes increduli facti, oblatam respuentes salutem, in mortem perpetuam dilabuntur.

Postea in canem uersa est, Ouid. 7. Meta.

Ex Ioue autem Locrum peperisse dicitur, qui postea cum Amphione & Thebas ædificauit, uide Commentar. Odyss. Λ.

De Acrisio Abantis filio, qui genuit Danaen matrem Persei. Cap. XXXII.

ACrisius Abantis fuit filius, ut dicit Lactantius, & ut Eusebius in libro temporum scribit, Præto fratri successit in regno. Hic ut idem Lactantius asserit, nec ab hoc discrepat Seruius, unicam habens filiam Danaen in responsis habuit, se manu eius, qui ex filia nasceretur, moriturum. qui ad effugiendam prenunciatam mortem, filiam in quadam turri seposuit, seruariq; iussit ne quis homo posset ad eam accedere. Contigit igitur ut audita formositatis eius phama, illam concupisceret Iuppiter. qui cum ad eam accessum alium non uideret, uersus in auri guttam ex tegulis in gremium eius se cadere permisit, & sic prægnans effecta est. quod ægre ferens Acrisius eam capi iussit, & in arcam poni atq; in mare proiici. quod cum ministri fecissent, in litus usque Appulum arca delata est, & casu à piscatore capta. in qua cum comperissent Danaen, & paruũ filium, quem enixa fuerat, eum ad Pilumnũ regem detulit. qui cum genus eius cognouisset & patriam, illam libenter sibi coniugio copulauit. Filius autem eius cui Perseus nomen fuit, cum excreuisset, & Gorgoni caput abstulisset, in Argos ueniens Acrisium transmutauit in saxum. quæ quidem transmutatio secundum Eusebium sonat, quod cum regnasset Acrisius apud Argos annis xxxi. à Perseo nepote suo, non sponte tamen occisus est, & in lapidem, id est in frigiditatem perpetuam uersus. quod autem fictionis superest, infra ubi de Danae, declarabitur.

Super Lynceum genuit Abantem, et Jasium, et Acrisium cap. XXVIII Ergo Acrisius est filius Lyncei non Abantis.

Quidam ad insulam Eriphum adpulsam esse nolunt, & ibi à Polluce, seu Pollucis fratre Dictye Perseum educatum esse. Didym. in Iliad. Ξ.

De Danae filia Acrisii. Cap. XXXIII.

DAnae Acrisii filia, ut suprà proximo dictum est, in mare prægnans à patre dimissa, cum in Appuliam impulsa uenisset, Pilũno regi Appulo nupsit, & inde ad Rutulos abiere, & constructa ibidem Ardea ciuitate, Daunum Pilumno peperit. Sane quod omissum est supra, Iouem aurum fluxisse per tegulas, intelligendum est auro pudicitiam uirginis uiciatam, & cum nõ esset adultero iter permissum per ianuam, clam tectum conscendisse, & inde se in thalamum uirginis demisisse. Dicit tamen Theodontius, quod cum Danae amaretur à Ioue, & se ob timorem patris sciret perpetuo damnatam carceri, ut posset euadere, & fugam arripere, occulte cum Ioue auro concubitum mercata est, & parata naui, & cum his quas potuit deferre diuitiis, fugam arripuit prægnans ex Ioue.

Pindarus autem & alij, ut citat Comment. Homeri Iliad. Ξ. Non à Ioue sed à patruo suo Præto compressam aiunt, unde etiam bellum inter Eristum & Prætum conflatum est.

Oc super Lynceus genuit Abantem, et Iasium, et Acrisium cap XXVIII Iasius non Abantis sed Lynceus est filius

De Iasio Abantis filio, qui genuit Atalantem, Amphionem, & Talaonem. Cap. XXXIIII.

FVit, ut Theodontio placet, Iasius iste Abantis filius, de quo nisi quod sæpissime inter Argiuos reges numeratus est, & quod quosdam habuit filios, nil legi.

De Atalanta filia Iasii, & matre Parthenopei. Cap. XXXV.

De hac lib. 8. Met. & Apol lib. 1. Argon.

ATalanta, ut dicit Lactant. & Theodontius, iunior fuit filiorũ Iasii. Quæ cum speciosa uirgo ex sociis esset Dianæ, ad aptum Calydonium perimendum unà cum cætera Achaiæ nobilitate iuuenum à Meleagro uocata uenit, & in uenatione prima aprum sagitta percussit, & ita ob suam formositatem à Meleagro dilecta, occisa belua, ab ea eiusdé honorari capite meruit, ex quo eius in amicitiam uenit, & amplexus ipsius passa ei Parthenopeum peperit.

De Amphione Iasii filio, qui genuit Chlorim. Cap. XXXVI.

AMphion alter ab illo, qui Thebas clausit muro, filius fuit Iasii, & regnauit, ut dicit Leontius, in Orchomeno Minyæo & in Pilo uocatus aliàs Argus, cui unica fuit filia nomine Chloris.

De Chlori filia Amphionis & Nelei coniuge. Cap. XXXVII.

CHloris, ut supra dictum est, filia fuit Amphionis, ut in Odyssea testatur Homerus, Neleo nupsit, eiq; peperit Nestorem, & alios plures filios.

Sic Homer. Odyss. Λ. καὶ χλῶριν εἶδον περικαλλέα τὴν ποτε Νηλεὺς γῆμεν ἑὸν μετὰ κάλλος, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα. ὁπλοτάτην κούρην ἀμφίονος ἰασίδαο, ὅς ποτ' ἐν ὀρχομενῷ μινυείῳ ἶφι ἄνασσεν· ἡ δὲ πύλου βασίλευε, τέκεν δέ οἱ ἀγλαὰ τέκνα νέστορά τε χρόμιόν τε, περικλύμενόν τ' ἀγέρωχον.

De Talaone Iasii filio, qui genuit Eurydicem, Flegeum, & Adrastum. Cap. XXXVIII.

TAlaon dicit Paulus, filius fuit Iasii, & apud Argos regnauit, quod quidem iudicio meo sane intelligendum est, dum huiusmodi homines reges appellant ueteres. nam cum in catalogo regum non reperiantur, existimandum est eos de stirpe regia fuisse, & aliquam regni particulam tenuisse, & appellatos reges magis ob decus stirpis quàm ob possessum à talibus regnũ, ex quibus Talaonem hunc & Amphionem & Iasium puto.

De Eurydice Talaonis filia & Amphiarai coniuge. Cap. XXXIX.

EVrydice, ut asserit Theodontius, fuit filia Talaonis & Amphiarao uati iuncta coniugio, cui peperit Amphilochũ & Alcmeonem. Cum'q; Adrastus Polynicis generi sui causa aduersus Aetheoclem & Thebanos sumpsisset bellum, bellum'q; pararet, uidisset'q; Amphiaraus oraculi responso se non rediturum si iret in bellum, latibulum petiit, uxoriq; suæ tantum suas patefacit latebras. qui cum ab Adrasto aliis'q; quæreretur, nec comperiretur usquam, contigit ut uideret Eurydice Argiæ cõiugis Polynicis monile quondam à Vulcano donatum Hermioni coniugi Cadmi, illud'q; desideraret, diceret'q; Argiæ si monile illud illi cõcederet, se ostensuram Amphiaraum. & sic factum est, quamobrem in bellum uadens Amphiaraus à terra absorptus est. Eurydice autem postea ab Alcmeone filio, cui uadens Amphiaraus uindictam suæ mortis iniunxerat, occisa est.

Hæc Eriphyle à Statio, atq; alijs appellatur: apud poetas nusquam, quod sciam Eurydice dicitur, quidam uero non Talaonis, sed Iphios filium dicunt: de hac uide in Amphiar. infra.

De Flegeo filio Talaonis. Cap. XL.

FLegeus, ut dicit Theodontius, filius fuit Talaonis, & iuuenis moriens, nil memoratu dignum reliquit.

De Adra-

De Adrasto rege, filio Thalaonis, qui genuit Deiphilē & Argiam. Cap. XLI.

ADrastus Argiuorum rex, ut ait Lactan. filius fuit Thalaonis & Eurynomes, cui cum duę essent filiæ, Deiphile & Argia, audissetq; ab oraculo se nuptui daturum alteram apro, alteram leoni, circa futurum infortunium filiarum affligebatur. & ecce casu factum est, ut Polynices Thebanus ex composito exul intempesta nocte Argos appelleret, imbresq; fugiens, regiam subintraret porticum. Nec mora & Thydeus ob homicidiū Calidoniam fugiens ibidem deuenitet, & in certamen post iurgium hospitii causa consurgerent, quamobrem paratus rex senex Adrastus ad eos descendit, & uerbis & autoritate sua iuuenum iras composuit, eosq; deduxit in regiam. Et cum uidisset alterum pelle leonis tectum Polynicem scilicet, qui regius iuuenis insigne illud in testimonium uirtutis Thebani Herculis ferebat. & alterum cute apri, qui ob occisum à Meleagro patruo aprum in decus prolis ea tectus incedebat, responsi ambiguitate intellecta, cognouit hos sibi generos esse transmissos. Quos postquā nouit, affinitate contentus, Thydeo Deiphilem, & Polynici Argiam dedit uxores, & cum iuxta promissum regnum ab Etheocle Polynici non restitueretur, contractis uiribus aduersus Thebanos bellum mouit, & cum iam duces omnes sui morte occubuissent, cecidissentq; mutuis uulneribus Polynices & Etheocles, ipse in furiā uersus repetiit Argos, nec quis illi fuerit finis inueni.

Addunt alij tertiam filiam, quæ Diomedi nupta fuit. Cuius Homer. mem. Iliad. E. μὴ δὴν αἰγιάλεια περίφρων ἀδρηστίνη, ἐξ ὕπνου γοόωσα φίλους οἰκῆας ἐγείροι.

De Deiphile Adrasti regis filia, & Thydei coniuge. Cap. XLII.

DEiphile, ut dicit Statius, filia fuit Adrasti regis, & coniunx Thydei Calidonii, cui peperit Diomedem.

De Argia Adrasti filia, & coniuge Polynicis. Cap. XLIII.

ARgia secundum Statium Adrasti regis fuit filia, & Polynicis coniunx. quæ cum illi peperisset Thessandrum, audissetq; eum à fratre occisum, ab Argo Thebas ueniens, ut extremas lachrymas, & officium funerale cadaueri uiri impenderet, eo quod id faceret aduersus imperium Creontis, unà cum Antigona Polynicis sorore capta, & iussu Creontis occisa est.

Harum mortem postea Theseus Atheniensis ultus est, ut Statius libro ultimo autor est, occiso Creonte rege Thebano.

De Agenore iii. Beli Prisci filio qui genuit vii. filios, quorū i. Taygeta, ii. Polydorus, iii. Cilix, iiii. Phœnix, v. Europa, sextus Cadmus, vii. Labdacus. Cap. XLIIII.

POst explicitas successiones Danai & Aegisti filii Beli Prisci, ad ampliorem prolem Agenoris Phœnicum regis eiusdem Beli filii, ut Theodontius dicit & Paulus, stilus reuocādus est. Et esto à prædictis dicatur quod hic Agenor fuerit Beli filius. Sunt tamen qui dicant eum Beli fuisse filiū, sed nō Aegypti, quinimmò Phœnicis, auūq; huius Agenoris Agenorē etiā nūcupatū, eumq; Agenorē primum, nimia apud Assyrios regnante cum ingenti multitudine, peste coactū, patrias sedes quas circa extremā meridionalē Aegyptū habuerat, liquisse, & duce peregrinationis Nilo in littus Syriacū deuenisse nauibus, & illud pulsis ueteribus incolis occupasse, ibiq; regnasse, sibiq; Belū filiū successorē liquisse, quē huius Agenoris patrem uolunt. Alii uero nepotem ex Phœnice filio, ex quibus comprehendi potest à similitudine nominis et forsan tēporis exortū errorē, ut qui Beli Syriaci, filius fuerit creditus Beli Aegyptiaci. Sed ex quocūq; Belo natus sit, mens mihi est hic Theodontii & Pauli opinionē sequi, cum de superiori nō satis certus appareat autor. Hunc igit̄ dicunt ex Aegypto in littus Syrium abiisse, et Phœnicibus imperasse, & amplissima atq; generosa prole claruisse.

De Thaygeta prima Agenoris filia, Cap. XLV.

THaygetam dicit Dictis Cretensis Agenoris fuisse filiam, eam Ioui placuisse, & in eius uenisse concubitū, & cum cōcepisset, Lacedæmonē peperisse. dato sint qui eum ex Semele natum dicant.

De Polydoro .ii. Agenoris filio. Cap. XLVI.

POlydorus ut testatur Lactantius, filius fuit Agenoris, de quo præter nudum nomen nil puto. Esto Theodontius de isto leuem faciat mentionem, sed longe antiquiorem isto Agenore illum dicit.

De Cilice tertio Agenoris filio, qui genuit Lampsacium, & Pigmalionem, & Pyrodem. Cap. XLVII.

CIlix secundũ Lactantium filius fuit Agenoris. Hunc dicit Theodontius hominem acris ingenii & robusti corporis fuisse. & cum superiores sibi fratres sperneret, et de successione regni etiam desperaret, uilipenso superiorum iugo, parte copiarũ sumpta, sedes haud longe à suis occupauit sibi, & regionem à suo nomine Ciliciam nuncupauit, ibiq; duos filios superstites dereliquit, Lampsacium scilicet & Pigmalionẽ. Sunt qui dicant prouinciam hanc à Cadmo occupatam, antequã quæsiturus Europam mitteretur à patre, eamq; postea à Cilice possessam Cadmo non redeunte.

Alij, Cilicem non Agenoris filium, sed nepotem faciunt ex Phœnice: hunc enim Agenoris filium dicunt ex Caßiopia genuisse, Cilicem, Phineũ & Doryclum: necnõ Atiminũ nomine Phœnicis filiũ dictũ, reuera tamen Iouis fuisse. Tametsi Apollonius in secundo, Phineum, Agenoridẽ uocat, quod interpretes pro Agenoris filio accipiunt, ὧ δ᾽ ἀρ᾽ ἐπάκτιον οἶκον ἀγηνορίδης ἔχε φινεύς.

De Lampsacio Cilicis filio. Cap. XLVIII.

LAmpsacius, ut dicit Theodõtius, & post eum Paulus, filius fuit Cilicis, eiq; successit in regno, nec ex eo aliud lterius inuenitur.

De Pigmalione, id est Cilicis filio & Cypriorum rege qui genuit Paphum. Cap. XLIX.

PIgmalion ut dicit Theodontius, filius fuit Cilicis, de quo refert, quod cum iuuenis esset, & gloria maiorum suorum quos ad occiduum usq; penetrasse, & Aphricum litus etiam occupasse audierat, infestaretur. collecta Cilicum manu, & conuocatis ex Phœnicibus, classeq; parata in Cyprum tuam serenissime regum transuexit exercitum, & inde ueteres Syrios qui ibidem Agenoris uetustissimi uiribus, ex antiquis pulsi sedibus confugerant, expulit, & occupauit omnem atq; tenuit insulam, & regnauit in ea. Sane, quod etiam testatur Ouidius in maiori uolumine, cum ibi scelestissimas comperisset mulieres omnino libidini obsequentes, uitio offensus, uitam cœlibem ducere disposuerat. Attamen quia ualebat ingenio, & artificiosas haberet manus, finxere poetæ eum sibi ex candidissimo ebore fœmineam sculpsisse imaginem, eamq; iuxta desiderium suum lineamentis atq; decore oris cõtraxisse per omnia. In qua cum ingeniosus homo, & artem miraretur suam, & uenustatem imaginis commendaret, in dilectionem eius incidit, & feruore maximo cupiebat eam esse fœminam, orauitq; Venerem ea tempestate celeberrimam insulæ deam, ut animaret eandem, & suorũ faceret amorum sensibilem. nec effectu caruere preces, fœmina uera facta est. Quod aduertens Pigmalion gaudio plenus, quoniam uoti compos esset, eius usus est concubitu, & euestigio grauida facta est, eiq; peperit filium, quem Paphum ipse postea nominauit, eumq; sibi morienti reliquit hæredem. Nunc quid sibi eburnea uelit imago, ingenio potius poetico quàm uiri artificio fabrefacta uidendum est. Arbitror enim cum Pigmalioni suspecta prouectarũ ætate uirginum pudicitia esset, eum sibi uirgunculam elegisse, ætate suspicione carentem, candore atq; mollitie ebori similem. quam cum suis aptam fecisset moribus, excreuit ante ætatem puellæ cõcupiscentia eius, cœpitq; desiderare atq; exposcere precibus, ut cito efficeretur matura uiro, qua tandem facta, in uotum deuenit suum.

Fabula est apud Ouidium lib. x. Met.

DePa-

De Papho Pigmalionis filio qui genuit Cynaram. Cap. L.

PAphus ut dicit Theodótius, filius fuit Pigmalionis ex Eburnea matre. qui cũ Pigmalioni successisset in regno, Cyprum insulam Paphum ex suo nomine nuncupauit. Paulus autem dicit Paphum oppidum ab eo tantum constructum, & de suo nomine nominatum, quod quidem Veneri sacrum esse uoluit, constructo in eodem illi templo & ara, cui thure solo diu sacrificatum est.

De Cynara filio Paphi qui genuit Myrrham, & ex Myrrha Adonem. Cap. LI.

CYnara filius fuit Paphi, prout ostendit Ouid. dum dicit, Editus hac ille est qui si sine prole fuisset, Inter felices Cynaras potuisset haberi. Est autem hic alter ab illo Cynara, qui Assyriorum rex dicitur, in lapidem uersus flendo infortunia filiorum. Ex hoc autem Cynara Cyprio præter scelus unum nõ habemus. Nam ut ipse recitat Ouid. huic ex coniuge filia fuit nomine Myrrha, quæ cum formosa esset, ac etiam matura uiro, præter debitum patrem amauit, & nutricis suæ opera, dum mater eius sacra Cereris celebraret, in quibus oportebat per nouem dies à contactu uiri abstinere, eius concubitu potita est, in quo prægnans effecta Adon filius natus est. *Lib.10.Met.*

DE MYRRHA FILIA CYNARAE ET MATRE Adonis. Cap LII.

MYrrham, ut supra patet, Cynaræ regis filiã dicit fuisse Ouidius, & cum eum nephario adamasset amore, opera nutricis suæ, eius incognitę habuisse cõcubitum. Fulgentius tamen dicit eam cum Cynara postquã illum ebrium effecisset, habuisse concubitum, quæ ex nephario concubitu prægnans facta, cum illam uellet noscere Cynara, nouissetq; filiam, dolore percitus eam secutus occidere uoluit. Quidam dicunt eam in Sabæos fugisse, ad quos usq; secutus Cynara, cum illam gladio percussisset, ex uulnere conceptũ filium erupisse. Ouid. tamen dicit eam miseratione deorum apud Sabæos in arborem sui nominis uersam, & calore solis aperto cortice filium emisisse, quem nymphæ liquoribus unxere maternis. Figmento huic arbitror causam dedisse nomen arboris, quæ apud Sabæos uocatur myrrha, guttas emittens solis percussa radiis, ex quibus pigmentum conficitur quod Adon uocant, quod latine suaue sonat, est enim suauissimi odoris, ut uidetur uelle Petronius Arbiter, plurimum libidini conferens, adeo ut afferat se ad libidinis incrementum, myrrhinum potasse poculum. Verum Fulgentius ut in pluribus longe altius sentiens, circa hoc dicit, Myrrham arborem in India esse, & solis caloribus cremari, & quia solem patrem omnium rerum dicebant, ideo patrem myrrham amasse dictum, & cum sol feruentius illam calefaceret, eam teges ex imis corticis emittere, & sic à patre uulnerata, Adonem, id est suauitatem odoris emisisse.

De Adone Myrrhæ filio & nepote Cynaræ. Cap. LIII.

ADon Cynaræ regis aui sui, & Myrrhæ sororis fuit filius, ut longo carmine in maiori uolumine testatur Ouid. de quo talem ipse idem recitat fabulam. Dicit enim quod cum formosissimus euasisset iuuenis, à Venere casu percussa à filio summe dilectus est, quæ dum illum maxima delectatione sua per syluas sequeretur & nemora, eiusq; uteretur amplexibus, sæpius eum monuit ut sibi ab armatis beluis caueret, & sequeretur inermes. Verum die quadam male uerborum Veneris memor, in aprum irruens ab eo occisus est. Quem Venus fleuit amare, & in florem conuertit purpureum. Hoc figmentum Macro. in lib. saturnaliorum conatur enodate mirabili ratione. Dicit enim Adonẽ solem esse, quo nil pulchrius, & eam terræ partem, quã inhabitamus superius scilicet hemisphærium Venerẽ esse, cumq; in inferiori est hemisphærio, à physicis Proserpina appellata sit. Et sic apud Assyrios & Phoenices, quos penes & Veneris & Adonis fuit religio ingens, tunc Venus cum Adone à se dilecto *Lib.1.cap.20.*

delectatæ

delectaretur, cum circa superius hemisphæriũ sol ampliori circumflectitur ambitu & in de ornatior, quia flores, frondes & fructus eo tempore terra producit. Dum uero breuiores circumducit circulos, de necessitate maiores apud inferius hemisphærium agit, & sic autumnus & hyems imbribus assiduis terram decore suo priuatam luctosam faciunt, quo aper qui hispidum animal est, delectatur. & sic ab apro, id est ab ea temporis qualitate qua delectatur aper, Adon, id est sol terræ, id est Veneri sublatus uidet, & inde Venus luctuosa efficitur. Quod aũt sit Adon transformatus in florem, ob id fictum puto, ut nostri decoris breuitas ostendat. mane quidem purpureus est, sero languens pallens'q; marcidus efficitur, sic & nostra humanitas mane, id est iuuentutis tempore florens & splendida est, sero autem, id est senectutis æuo pallemus & in tenebras mortis ruimus. Sanè quicquid Assyrii sentiãt uel Macro. historia tamen uidetur sentire, & Tullius testatur ubi de naturis deorum, Venerem fuisse Syria Cyproq; conceptam, id est ex Syrio homine & Cypria muliere, quã † Astarcon uocauere Syri, eamq; Adoni nupsisse, ut dicit Lactan. in libro diuinarum institutionum. In sacra historia cõtinetur hanc meretriciam instituisse artem & stuprum mulieribus suasisse, & ut uulgato corpore quæstum facerent. & hoc ideo dicit imperasse, ne sola præter alias mulieres impudica, & uirorum appetens uideretur. Ex quo consecutum est & longis perseuerarũ temporibus, ut Phœnices de prostitutione filiarum donarent, antequam eas iungerent uiris, ut in libro de ciuit. dei testatur August. & Iustinus in Epitoma Pompei Trogi. ubi Didonem lxx. uirgines in littore Cyprio quę in quæstum uenerant, rapuisse demonstrat. Fuit igitur Adon rex Cypri & Veneris maritus, quem ego etiam seu ab apro, seu alia nece Veneri subtractum reor, eo quod ad imitationem lachrymarum eius ueteres anniuersario plangore consueuerint Adonis interitum flere, quos in suis uisionibus increpat Isaias.

Astarten apud Cic. legit.

Adonis nominatiuo casu Latini dicũt, Virg. Eclog. 10. Et formosus oues ad flumina pauit Adonis. Sic & Græci. Theoc. αἰάζω τὸν ἄδωνιν, ἀπώλετο καλὸς ἄδωνις. Cõment. in Theocr. Idyll. 3. de hac fabula sic refert. λέγουσι δὲ περὶ ἀδώνιδος, ὅτι καὶ ἀποθανὼν, ἓξ μῆνας ἐποίησεν ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς ἀφροδίτης, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ἀγκάλαις περσεφόνης. ἔστι δὲ λεγόμενον τοιοῦτον δῆλον ἀληθῶς, ὅτι ὁ ἄδωνις, ἤγουν ὁ σῖτος, ὁ σπειρόμενος, ἓξ μῆνας ἐν τῇ γῇ ποιεῖ ὑπὸ τῆς σπορᾶς, καὶ ἓξ μῆνας ἔχει αὐτὸν ἡ ἀφροδίτη, τουτέστιν, ἡ εὐκρασία τοῦ ἀέρος, καὶ ἔκτοτε λαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι.

De Pyrode Cilicis filio. Cap. LIIII.

Lib. 7.

PYrodes ut Plinius asserit in libro naturalis historiæ, filius fuit Cilicis, ex quo etsi nil aliud habeamus, eodẽ Pli. teste, saltẽ habemus eundẽ primo ignẽ ex silice excussisse.

De Phœnice iiii. Agenoris filio qui genuit Philisthenem & Belum. Cap. LV.

PHœnix ut dicit Lactãtius, filius fuit Agenoris, hunc dicit Eusеb. in libro temporũ, regnante Argiuis Danao unà cum Cadmo fratre à Thebis Aegyptiis uenisse in Syriam, & apud Tyrum & Sidonem imperasse, quod quidem fuisse potuit circa annum mundi. iii. M. dcc. xlvi. Post paulum autem dicit eum anno primo Lyncei regis Bithiniam condidisse, quę prius Mariandina uocabatur, quod fuit anno mundi. iii. M. dcclxxix. huius tamen aduentus in Syriam non conuenit cum dictis supra, ubi de Agenore à Theodontio & etiam ab Ouidio discrepat, qui uidetur uelle Agenorem uenisse non Phœnicem, cum Cadmum missum ad perquirendam Europam ab Agenore, non à Phœnice describat. Sed has ego uarietates ultro concordare uolentibus linquam, & de Phœnice quid competerim prosequar. Hunc autem artificiosum fuisse hominẽ ostendit Eusebius, eo quod primus quasdam literas seu literarũ characteres Phœnicibus dederit, deinde ad scribendum eas instituisse uermiculũ, unde et color ille Phœniceus dictus est, credo ab inuentore, qui postea mutata litera est puniceus appellatus.

De Phili-

De Philisthene filio Phœnicis qui genuit Sichæum. Cap. LVI.

PHilisthenem dicit Theodontius filium fuisse Phœnicis. Qui cum esset Herculis sacerdos, qui persanctissime à Phœnicibus colebat, uideret'q; Phœnice patre mortuo Belum fratrem natu maiorem regnare, relicto Sichæo filio sacerdotio, & copiarũ parte sumpta naues conscendit, & post multos casus cum Herculis columnas cursu superasset, ibidem in littore Oceani sedes assumpsit perpetuas, condita ciuitate quam Gades uocauere sui, & ne sacerdotium abdicasse uideretur omnino, templum ibidem constituit Herculi, & sacra omnia ritu Tyrio innouauit.

De Sichæo Philisthenis filio & Didonis uiro. Cap. LVII.

SIchæus secundum Theodontium fuit filius Philisthenis, cui abeunte patre sacerdotium derelictum est, ut supra dicitur, quod à rege proximus erat hõnor. hunc dicit Seruius Sicarbam uocatum, esto eum Virgilius semper uocet Sichęum, & Iustinus semper illum uocet† Acerbam. Hic autem seu relictis seu aliunde quæsitis thesauris, ut Theodontio placet, & reliquis, copiosus factus plurimum, Belo mortuo Elisam filiam eius accepit uxorem, quæ postea Dido uocata est, quam præcipue dilexit. Verum cum Pigmalion Beli filius patri successisset in regno, auri auidus, eius desideratis diuitiis, clam illi tetẽdit insidias & incautũ interemit. *Apud Iustinũ quod ego sciã ubiq; Sichæus uocatur.*

De Belo Phœnicis filio, qui genuit Pigmalionem & Didonem, & Annam. Cap. LVIII.

BElus qui & Mettes secundum Seruium appellatus est, ut ait Theodontius, filius fuit Phœnicis, uir bello & armis insignis, adeo ut Cyprios litus Phœnicum piratica infestãtes subigeret. quod Virgilius in persona Didonis persunctorie tangit dicens, Genitor tum Belus opimam, Vastabat Cyprum, & uictor ditione tenebat.

De Pigmalione filio Beli. Cap. LIX.

PIgmalion, ut Theodontio placet, filius fuit Beli regis Tyri, & patre moriente ut ait Iustinus, unà cum sororibus Tyriis derelictus est. Cui adhuc puero populus paternum tradidit regnum. hic uero auarissimum cum animum ad diuitias Sichæi patruelis sui iniecisset, illum dolo interemit. hoc solum scelus ex rege isto nobis reliquit antiquitas.

De Didone filia Beli & coniuge Sichæi. Cap. LX.

DIdo præcipuum matronalis pudicitię decus, ut Virgilio placet, Beli regis fuit filia. Hanc insignis formæ uirginem Tyrii Belo mortuo Acerbæ seu Sicarbæ uel Sichæo Herculis sacerdoti dedere in coniugẽ, qui ob auaritiam à Pigmalione occisus est. Hęc autem post longa fratris mendacia insomnis à uiro premonita, sumpto uirili animo, pluribus ex his quibus sciebat Pigmalionem exosum, clàm in suam sententiam tractis, sumptis nauibus fugàm cepit, thesauris secum delatis. Et cum in litus deuenisset Africum, ut placet etiam Tito Liuio, mercato ab incolis suadentibus, ut ibidem sedem sumeret, tantum littoris quantum posset bouino corio occupare, illud'q; in cartam redactum, & in frusta concisum occupauit plurimum, & ostensis sociis thesauris suis, eis'q; animatis, ciuitatem composuit, quam postea uocauere Carthaginem. Arcem uero eius à bouino corio, quod sic uocitat, Byrsam nuncupauit. Ad hanc accessisse Aeneam profugum ui tempestatis impulsum, & hospitio thoro'q; susceptum ab ea, Virgilio placet, eam'q; discedente à se Aenea, ob amoris impatientiam occisam. Verum Iustinus & historiographi ueteres aliter sentiunt. Dicit enim Iustinus à Musitanorum rege sub belli denunciatione à principibus Carthaginensibus postulatam in coniugem. quod cum ipsa rescisset, & sua se ante sententia ad omnem casum pro salute patriæ damnasset, ægre tulit, sed terminum impetrauit, infra quem se ad uirum promisit ituram. Qui cum uenisset, constructo ingenti rogo, in eminentiori ciuitatis parte, quasi Sichæi placatura manes, illum conscendit, Erastantibus ciuibus atq; *Lib. 18.*

c expectan-

expectantibus quidnam factura esset, ipsa educto quem clam gesserat cultro dixit. Optimi ciues, ut uultis, ad uirũ uado. Séq; hoc dicto interemit, mortem potius eligẽs, quàm pudicitiam maculare. Quod etiam longe est à descriptione Maronis.

De Anna Beli regis filia. Cap. LXI.

ANna filia fuit Beli, ut uidetur placere Virgilio, qui illam sæpissime Didonis sororem appellat. hæc Didonis fugæ comes fuit, quam postquã mortuam uidit, & Carthaginem à Iarba rege occupatã, ut Ouidius dicit ubi de fastis, *Meline habet Ouidius lib.3.* ad Battũ regẽ † Corisæ insulæ aufugit uetusti hospitii confisa iure. Tandem senuiẽs, quia Pigmalion arma aduersus eam moueret, hác ob causam à Bat *Cratidẽ flum.* to licentiata intrauit mare, & tempestatem passa ubi † camerem petere intendebat, in Laurentum littus delata est, per quod dum Aeneas iam superato Turno, cum Achate spaciando deambularet, eo uiso fugam cepit. tandem præstita ab Aenea fide substiuit, & ab eo in regiam deducta est, cuius ob aduentum suspicata Lauinia, ei tetendit insidias. Verum Anna à Didone per quietem monita, nocte regiam exiuit. & si satis potest ex Ouidii uerbis concipi, in Numicum flumen sese præcipitem dedit. Sanè fictor Ouidius ad ulteriora procedens dicit, quod cum postea exquireretur, & à perquirentibus peruenireturad Numicum flumen, uisum est illis è fluuio uocem audiuisse dicentẽ, Placidi sum nympha Numici Amne perenne latens Anna perenna uocor. Post ipsum aũt Ouidiũ dicit Macrobius in saturnaliorum libro, aprili mense publice & priuatim sacrificatum iri, ut annare & perennare commode liceat.

Fabula est apud Ouidium 3. fastorum, & Macrob. lib. 1. cap. 7. Satur. & apud Silium quoq; lib. 8.

De Europa Agenoris. vi. filia. Cap. LXII.

Lib. 2. Met. EVropa filia fuit Agenoris, ut per Ouidiũ patet, ex qua talis narratur fabula quod cum ob formositatem suam summe diligeretur à Ioue, ab eodem Mercurius missus est, eiq; imperatum, ut quæ cerneret armenta in montanis Phœnicum in littus impelleret, quo cum puellis ludere consueuerat Europa. Quod cum Mercurius fecisset, Iuppiter in candidum taurũ transformatus, se armentis immiscuit. Hunc cum cerneret uirgo, pulchritudine & mansuetudine eius delectata, illum primo tractare manibus cœpit, at inde eius conscendit dorsum, qui paulatim se in undas deducens, dum illam territam, & cornibus atq; dorso innitentem sensit, natans in Cretam transtulit. ubi in ueram redactus formã, eam oppressit, & oppressu prægnantem fecit, quæ illi postea peperit, ut nonnullis placet, Minoem, Rhadamantum & Sarpedonem. Ipse uero in eius sempiternam memoriam tertiam orbis partem Europam ex eius nomine nuncupauit. Huius fabulæ figmentum adeo tenui tegitur cortice, ut facile possit apparere quid uelit. Nam Mercuriũ armenta depellentem in littus, ego eloquentiam & sagacitatem alicuius lenonis uirginẽ è ciuitate in littus deducentem intelligo, seu mercatorem fictum se iocalia ostensurum, si nauem conscenderet, pollicentem. Iouem in taurum transformatum uirginis delatorem, iam apud deliras aniculas uulgatũ est, nauẽ fuisse cui erat insigne albus taurus, qua quacunq; fraude cõscensa à uirgine, illico remigantium opere factum est, ut defferretur in Cretam, ubi Ioui coniugio iuncta est, seu secundum Eusebium in libro temporum Asterio regi, ex quo ipse supradictos filios afferit procreatos. Augustino tamen placet hunc nõ Asterium sed Sanctum appellatũ fuisse. Discrepant insuper de tempore huius rapinæ plurimum autores. Cum sint, ut Eusebius refert, qui dicãt Iouem anno Danai regis Argiuorum xl. Europæ mixtũ, eám'q; postea Asteriũ Cretensiũ regem in coniugẽ assumpsisse, qui annus est mundi. iii. M. dccc. xviii. Alii uero dicunt eam à Cretensibus raptam, regnante Argis Acrisio circa annũ mundi iii. M. dccc. lxxviii. Quidam autem uolunt eam raptam, Pandione Athenis regnãte. anno scilicet mundi. iii. M. dccc. lxviii. Quod quidẽ tempus magis cõuenit eis, quæ de Minoe eiusdem Europæ filio leguntur. Huius imaginẽ egregiam ex ære à Pythagora Tarenti positam dicit Varro, ubi de origine linguæ latinæ.

Huic

Huic etiam à Ioue canẽ, seu custodẽ ἀφαιστότευκτον datũ esse, à quo postea læsa fuerit, illo in ignẽ insiliente, & inde conceptas flammas, quarũ natura appetẽs erat, euomente, Vide Cõment. Odyss. κ

De Cadmo Agenoris .vi. filio, qui genuit Semelem, Agauem, Autonoem & Inoem. Cap. LXIII.

CAdmus antiquorũ omnium uulgata fama fuit filius Agenoris, quem unà cum Phœnice fratre à Thebis Aegyptiorũ uenisse anno Danai Argiuorũ regis .xvii. & apud Tyrum & Sidonem regnasse scribit Eusebius in libro temporum, cum ut supra patet, longe ante ibidem uenit Agenor peste pulsus, à quo Agenorem patrẽ horum nonnulli uolunt duxisse originẽ. Qui Eusebius post hæc scribit, anno regni Lyncei .xvi. Cadmũ Armeniam occupasse, quod à Cilice factum supra memorauimus. Hic tamen ut scribit Ouidius, cum rapuisset Iuppiter Europam, ad ipsius perquisitionẽ ab Agenore patre missus est, hac ei indicta lege, ne absque ea reuerteretur in patriam. Qui sumptis socijs, cum quorsum quæreret ignoraret, nouas sibi exquirere sedes statuit. Et cum haud longe à Parnaso applicuisset, oraculũ consuluit, & habito responso, ut bouem sequeretur indomitũ, & ibidem ubi consisteret, sedes assumeret. Qui in destinatũ sibi locum ductus acquieuit, & regione à boue uocata Bœotia, ciuitatis fundamenta iecit, eamq; ab antiquis Thebis Aegyptijs, ex quibus prædecessores eius aduenerant, Thebas appellauit. *Cum ante Aonia diceretur.* Sanè ut dicit Ouidius, dum uellet sacrum conficere, & ex socijs quosdam misisset, ut aquam afferrent, nec reuerterentur, eos secutus comperit à serpente ingenti deuoratos. quem cum spectaret, adiuit quia & ipse serpens inspiceretur. Eo tandem occiso, monitu sumpto dentes illi euulsit, ac seuit, & repente homines in armis exorti sunt, & prælium inuicem habuere spectante Cadmo, nec ante cessauit prælium, quàm quinque tantum superstites remanerent. qui inita pace sese iunxere Cadmo, & cœpto operi adiutoriũ præstitere. *a* Palæfatus insuper scribit eum Sphingã habuisse coniugem, eandemq; propter zelum Hermionæ ab eo discessisse, & aduersus Cadmeiõs bellum inisse. Sunt præterea qui uelint eum secus Hippocrenem fontem sedentem atq; meditantem .xvi. literarũ characteres adinuenisse, quibus postea omnis Græcia usa est. Sic & Plinius in libro naturalis historiæ, dicit eum apud Thebas lapidicinas inuenisse, & auri metallorumq; conflaturam. dato Theophrastus eum dicat hæc apud Phœnices fecisse, uerum longe post designatũ tempus. Nam quod supra de eo scribitur, fuit circa annum mundi .iii. M. dccc. v. hæc autẽ circa annos .iii. M. dcccc. xxxviii. Inde dicit Ouidius fuisse sibi coniugem [b] Hermionem Martis & Veneris filiam, ex qua constat .iiii. genuisse filias, eidemq; Hermionæ à Vulcano uitrico exitiale monile concessum. *Harmoniam ali. lib. 3. Meta. b* Post hæc aũt cum plurima ex nepotibus & filiabus euenissent infortunia, ipse iam senex ab Amphione & Zeto pulsus in Illyrios abijt, ubi miseratione deorum in serpentes ipse & Hermiona uersi sunt. Huius historia fabulosa aliqua habet immixta, quorũ uidere sensum superest. Serpentem igitur Marti sacrum, ego senem hominem atq; prudentem olim armigerum, & bellicosum intelligo uerbis suis, & percontationibus Cadmi socios detinentẽ. cuius consilio, quod ego per dentes assumo, inter incolas seminata discordia est, qui aduersus eum Sphingæ impulsu surrexerant. Ex qua repente sumptis aduersum se armis in pugnã deuenere, quorũ principes attritis cæde popularibus cum Cadmo in concordiam deuenere, & ex incolis atq; forensibus unum fecere populum. Quod aũt ipse exul cum coniugẽ serpens effectus sit, eos designat factos esse longæuos. prudentes enim more serpentum sunt senes, & rerũ experientia cauti, & ætate annosi, & si etiam æuum impulerit, & subsidia desint, ritu serpentum curuo incedunt pectore. De tempore aũt huius regni etiam discordes fuere ueteres. Dicit enim Eusebius in libro temporũ, anno regni Abanus regis Argiuorũ .viii. qui fuit mundi annus .iii. M. dccc. xxvii. Cadmum ab Amphione et Zeto regno pulsum. Nec multum post dicit regnante Argis Acrisio Cadmũ regnasse Thebis, cum Acrisius Abanti successerit, quod tamen esse potuit circa annum mũdi .iii. M. dccc. lxxv. cui tempori cõgruit quod postmodũ idem scribit Eusebius, scilicet Acrisio Argis

regnante ea fuisse, quæ de Spartis memorant. Quos dicit Palæfatus, quod cum proximatum essent regionum, aduersus Cadmum subito constitisse, & propter repentinos contractus, quasi de terra natos, & quia ex omni confluxissent parte Spartos uocatos. Sed tamen male conuenit tempori, quo supra raptam diximus Europam. hi ueritatem competiant, quibus magis est curæ, ego aût nil amplius reperire potui.

a *Horũ nomina sunt Vdæus, Chthonius, Pelor, Hyperenor, & Echion. Sunt qui Cadmũ non Agenoris, sed Phœnicis filiũ dicunt, cõmunior tamen eorũ est sentẽtia, qui Agenoris eum dicũt.* φερεκύδης δὲ οὕτως φυσὶμ, ἀγήνωρ δὲ ὁ ποσειδῶνος γαμεῖ δαμνὼ τὴν βήλου, τῶμ δὲ γίγνονται φοῖνιξ καὶ ἰσαίη. ἣμ ἴσχει αἰγυπτος, καὶ μελίη ἣμ ἴσχει δαναός. ἔπειτα ἐνίσχει ἀγήνωρ ἀργιόπην τὴν νείλου τοῦ ποταμοῦ, τοῦ δὲ γίνεται κάδμος. *Ex Comment. Apoll. lib. 3.*

b *Hellanicus autor est in nuptijs Cadmi musas cecinisse, et unũquemq; deorũ Harmoniæ donũ dedisse.*

De Semele filia Cadmi. Cap. LXIIII.

Lib. 3. Meta. SEmele Cadmi fuit filia & Hermionæ, ut satis per Ouidium patet in maiori uolumine. Hanc ex Ioue prægnantem cum ægre ferret Iuno ei in uetulam Beroem Epidauream transformatæ suasit, ut experiretur nũquid amaretur à Ioue, ut ab eo postularet, ut secum prout cum Iunone cõcumberet. Quæ cum Iouem per Stygias undas iurare compulisset, ut sibi postulata concederet, petiit ut secum prout cum Iunone iaceret. Iuppiter autẽ dolens, quia iurasset, sumpto minore fulmine eam percussit, & mortua est, eiq; ex utero nondum perfectus infans eductus est, qui Bacchus postea fuit. Figmenti huius ego ueritatẽ puto, hanc fœminam prægnantẽ, ut ipsa sonat fabula, fulmine percussam. non enim ignis, id est Iuppiter aeri, id est Iunoni misceretur, nisi per fulmen ad inferiora descendens.

De Agaue filia Cadmi. Cap. LXV.

AGaue, ut satis notũ est, Cadmi & Hermionæ fuit filia, quã Cadmus Echioni uni scilicet ex socijs, qui illum iuuere Thebas ponere, matrimonio coniunxit, ex quo ipsa concepit & peperit filium quem uocauere Pentheum elati animi iuuenem. qui cum sacra Bacchi sperneret, celebrantibus matre & sororibus & aliis, ab omnibus in furiam uersis occisus est. Dicebat Leontius Pentheum hunc abstemium fuisse, & ob id à temulenta matre & aliis occisum, quia sæpius ebrietatem & temulentiam damnasset earum.

De Autonoe filia Cadmi. Cap. LXVI.

AVtonoe Cadmi & Hermionę fuit filia ut ait Ouid. Hæc Aristei fuit coniunx & ex eo peperit Actæonem.

De Inoe Cadmi filia. Cap. LXVII.

Clearchum Græci habẽt. INo æque Cadmi & Hermoniæ, ut ait Ouidius, fuit filia. quę cum nupsisset Atamanti Aeoli filio, eiq; Learchum & Melicertẽ peperisset, cum ab insano patre Learchum uidisset occisum, sibi timens & reliquo, ex prærupto saxo se præcipitem dedit in mare. ex quo aiunt eam marinã deam Leucothoem factam, & Melicertem Palæmonem miseratione Neptuni. Credo ego loca illa fuisse, ad quæ necata cadauera mare detulerit, & delatis ad solatium superuiuentium imposita deitatis nomina. Seu potius, ut infra legitur de Learcho & Melicerte.

De Labdaco septimo Agenoris filio qui genuit Laium. Cap. LXVIII.

LAbdacus, ut dicit Theodontius, iunior fuit filiorum omnium Agenoris. Qui cum audisset fugatum fratrem & Amphionem propria manu peremptum, & Lycum occisum ab Hercule, ab amicis sollicitatus precibus, ut Syria relicta ueniret in Græciam, cum esset ob senium nimis inhabilis ad laborem, Laium ex filiis iuniorem transmisit. Qui cõfestim occupato regno rex dictus est. Paulus aũt dicit Labdacũ Phœnicis fuisse filium, senemq; Thebas uenisse uocatum, & ibidem regnasse aliquandiu, & Laium filium genuisse.

De Laio rege Thebarũ Labdaci filio qui genuit Oedipũ. Cap. LXIX.

LAius Thebarum rex fuit, & ut satis demonstratũ est Labdaci filius, qui seu ex Phœnice missus uenerit Thebas, seu ibidem natus sit, regnás Iocastá Creontis Thebani filiam sumpsit uxorem. Quam cum audisset cócepisse, consuluit de futura prole oraculũ, & in responsis habuit se nascituri manu periturum. Qui uolens consilio obstare periculo, iussit Iocastæ, ut quicquid nasceretur exponeret. Quæ cum mœsta infantem fecisset exponi, alitus ab extero dum adolescens patrem exquireret, & ab oraculo se audiuisset illum apud Phocim inuenturum. cum uenisset ibidem, patrem incognitum seditionem ciuium & exterorum separantem occidit, & sic Laius occubuit.

De Oedipo filio Laii, qui genuit Antigonam, & Ismenam, & Etheoclem, & Polynicem. Cap. LXX.

OEdipus rex Thebarũ fuit, & Laii filius & Iocastę, ut in Thebaide testatur Statius. Hunc iussu patris, ut supra dictum est, à matris utero in syluas abiiciendũ feris delatum dicunt. Quem cum deferrent serui eius, ætati innocuę compatientes, non abiecerunt iuxta mandatum, quinimmo perforatis ei pedibus arbori uimine alligarunt. Ad uagitum cuius tractus pastor quidam Polybii Corinthiorum regis, eum ab arbore abstulit, & ad Polybium detulit. Qui cum filiis careret, patria affectione suscepit, & filii loco educauit. Is tamen cum adoleuisset, audisset'ꝗ se non Polybii filium, perquirere patrem disposuit, & cum Apollinem cósuluisset, accepit se †Phocis patrem reperturum, & matrem sumpturum in cóiugem. qui Phocim ueniés orta inter ciues forenses'ꝗ seditione, dum faueret forensibus, Laium conantem sedare tumultum, incognitum interemit. Tandem tanꝙ ab oraculo lusus Thebas petens Sphingem inuenit, quam solutis problematibus cum occidisset, Thebas intrauit, ubi filius Polybii creditus, illi Iocasta mater coniugio iuncta est, quá libens sumpsit, Meroes olim Polybii coniugis, quam matrem suspicabatur, timens coniugium. & rex Thebarum factus & iiii. filiorum ex Iocasta pater, orta letali peste Thebis habitum est ab oraculo, non defuturam ciuitati pestem, ni regnantis exilio, incestuosum Iocastæ coniugium purgaretur. Sanè dum hæsitaret iam infelix, uenit Corinthius unus eum Polybio mortuo in regnum uocans. qui dum se matris nuptias timere diceret, quonam modo Corinthum deuenisset audiuit à sene. quod cũ audiuisset Iocasta, memor quæ à seruis audiuisset, qui illum detulerant, inspectis eius pedibus eum extemplo recognouit in filium. quod ille audiens, & à se Laium patrem occisum cognoscens, dolore percitus sibi manus iniecit in oculos, eis'ꝗ eiectis se perpetuis damnauit tenebris. Filii uero discedentes eius spreta humilitate uenientes in bellum, & inde in mutuã mortem, Iocasta iam gladio perempta, mœstus dolens'ꝗ altera filiarum ducente exul Creontis imperio in Cytheronem montem abiit. quò autem inde abierit, mihi incognitum est. Sibi tamen ab Atheniensibus, nescio quo merito templum & sacra tanquam deo, Valerio referente, constituta sunt.

pro in Phocide.

a *Aenigma hoc Sphingis tale fuit.* Ἐστὶ δίπουν ἐπὶ γῆς καὶ τετράπον οὗ μία φωνή, καὶ τρίπον ἀλλάσσει δὲ βοὴν μόνον, ὅσσ' ἐπὶ γαῖαν. Ἑρπετὰ κινεῖται, ἀνά τ' αἰθέρα, καὶ κατὰ πόντον, Ἀλλ' ὁπόταν πλείστοισιν ἐπειγόμενον ποσὶ βαίνῃ Ἔνθα τάχος γυίοισι ἀφαυρότατον πέλει αὐτοῦ.

b *Addunt alij Oedipũ, ubi matrem agnouit, repudiata ea, duxisse coniugẽ Astymedusam, quæ per liberos superioris coniugis, apud Oedipum subinde detulit, tanquam qui se de stupro appellasset. ob quam rem iratus Oedipus, regnum cruentum filijs tradidit.*

c *Dicitur postquam expulsus à Creonte fuerat uenisse in Atticam, & ibi tumulum ἱππία dictum inhabitasse, & supplicasse in templa Cereri, Ioui, & Mineruæ. Sed tamẽ Theseũ illi, à Creõte persuasum, non credidisse qui tum regnabat. postremo autem morientem aduocato Theseo orasse, ne cineres suos Thebanis indicaret aut sepulchrum. Hæc ferè Androtion: sed aliter Statius, qui fingit Theseum filiarũ Oedipi & Argiæ iniuriam aduersus Creontem ultum esse.*

De Antigona Oedipi filia. Cap. LXXI.

ANtigona Statio teste Oedipi ex Iocasta fuit filia. Hæc patri cæco, & in exiliũ à Creonte pulso ducatum miseranda præstitit, inde cum ad exhibendas ultimas lachrymas fratribus, & officium funebre nocte aduersus Creontis imperium uenisset, ibiq́ Argiam Polynicis coniugem cõperisset, crematentq́ ambæ cadauera fratrum, cum Argia capta est, & iussu Creontis occisa.

De Ismene filia Oedipi. Cap. LXXII.

ISmene Oedipi fuit filia, ut asserit Statius, de qua nil habetur, nisi quod cuidam Athy iuueni Cyrreo desponsata fuerit, qui ante nuptias à Tydeo occisus est.

De Eteocle Oedipi filio & Iocastæ. Cap. LXXIII.

ETeocles Oedipi filius spreta patris humilitate, habita cum Polynice fratre de regimine regni sub hac lege concordia, ut uicissim singulis annis altero interim exule regnarent, repetito à Polynice per Tydeum amicum regno, nõ solum seruare legem noluit, sed insidias Tydeo legato posuit. quamobrem septem regum obsidionem passus est, & demum in duellum cum fratre ueniens, ab eo iam uictus illũ cultro transegit, & sic mutuis cecidere uulneribus, nec eorundem ignes cremantes cadauera fuere concordes.

De Polynice filio Oedipi, qui genuit Thessandrum. Cap. LXXIIII.

POlynicem Oedipi fuisse filium & Iocastæ notissimum est, hic cum fratre, ut proximo supra, inita de regimine pactione, primus in exilium tendens agentibus hymbribus & uento, nocte Argos intrauit, & cum sub regia porticu quiesceret, adueniente Tydeo, qui exul patriam fugiebat, intrãte eo sub porticum, aduersus eum surrexit in rixam, & ut supra dictum est ab Adrasto rege pacati, & in regiam deducti sunt, & eius etiam generi facti. Tractu aũt temporis, cum Tydeus sub legationis nomine pro Polynice Eteocli regnum postulasset frustra, eiq́ contra ius gentium in mortem insidias ab Eteocle sibi positas comperisset, eò itum est, nato iam ex Argia Polynici paruulo filio, ut Adrastus cõgregatis Argiuis principibus aduersus Eteoclem & Thebanos iret in bellum, ubi hiatu terræ absorpto Amphiarao, & Tydeo sagitta letali uulnere icto, reliquisq́ peremptis uariis mortibus pugnãdo regibus actum est, ut in singulare certamen deuenirent fratres. In quo cum iam uictor uideretur Polynices, clam à fratre iacente trãsfixus est, et sic ambo mutuis uulneribus periere. Quorum tam efficax atq́ inflexibile odium fuit, ut etiam eis mortuis inter cadauera perseuera ret. Nam eis in eodem rogo ab Argia Polynicis coniuge, & Antigona sorore positis, non prius ignis accensus est quàm diuisæ sint flammæ, adeo ut liquido appareret cadauera recusare uno eodemq́ igne comburi.

De Thessandro Polynicis filio. Cap. LXXV.

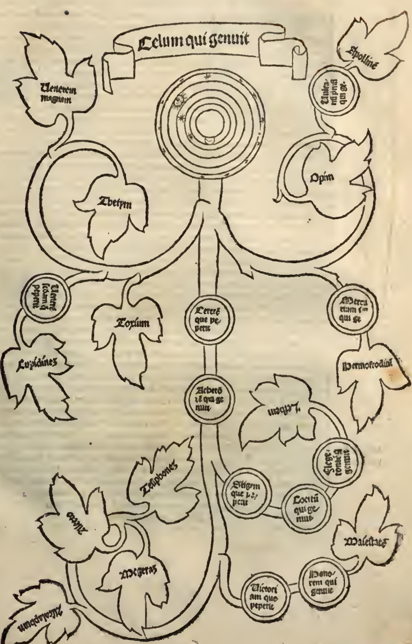
THessander Polynicis fuit filius ex Argia, Statio teste. Qui cum robustus euasisset iuuenis, inter proceres ceteros ad Troianũ excidiũ iuit cum Græcis, & ut ait Vir. unus fuit ex illis, qui cum Vlysse ligneũ equũ intrauere. quid tandẽ ex eo fuerit, nõ cõperi.

De Scyta. xiii. filio primi Iouis. Cap. LXXVI.

SCyta, ut Plinio placet in libro de historia naturali, Iouis fuit filius. de quo nil aliud legimus, præter quod ipse asserit Plinius, eum scilicet arci sagittarumq́ repertorem primum fuisse. Quem longe antiquiorem sacræ testantur litteræ, ex quibus sumitur Lamech sagittarium extitisse.

Supererat de stirpe Aetheris Cælius, quem ut in sequenti libro daret initium, reseruare satius uisum est.

Celius in tertio genetis pars ponitur eius,

SVLCANTI mihi exiguo cortice errorũ uetustatis salsum, ecce inter aspreta scopulorũ & frequentia freta grandæuus senex Numenius philosophus, uir quidem suo seculo autoritatis inclytæ se obtulit obuium, & placida satis uoce sermoneq; cõposito inquit, Quid labore tuo numina lędis, ubi quiete illis poteras placuisse: fuit olim mihi quæ tibi nunc cura est, theologizantium scilicet poetarum claustra uulgo etiam reserare. Et dum Eleusiorum sacrorum archanum totis uiribus in propatulum trahere conarer, ecce sopito mihi in quiete profunda uisæ sunt Eleusinæ deæ meretricali ornatu uesteq; deturpatæ, ipsis fornicũ in faucibus, se quibuscunq; adeuntibus prostrantes ultro. Quod cum uideretur dignitati indecens nimium, mirarerq; tam pudicas deas in tam prophanum meretriciũ corruisse, repente quæsiui, tam ineptæ ignominiæ causam. Ast illæ toruis oculis & rugosa fronte in me uersæ, irato uultu uerbisq; cœpere, Quid leno scelesté poscis: tu tam obscœni facinoris causa es. Excessu quidem nostræ integritatis atq; pudicitiæ renitentes crinibus captas abstrahis, & in publicũ lupanar tu ipse castissimas olim passim subiicis. Ego autem etsi somno plurimo marcerem, non aliter quàm uigilans intellexi indignantes ilico, & cognoui dormiens, quod uigilando non uideram, sacra scilicet mysteria paucorum esse debere, & extemplo à cœptis destiti, ne indignationem acriorem incurrerem. Tu autem longe plus cupiens, quàm tibi cauens, uertiginosum intrasti gurgitem, & quod omisi præsumis ipse. Sino, nũquid credam tantum tibi luminis præstetur ingenii, quantum operi tam sublimi opportunũ sit, & hoc tacuisse nolim, Caue quid ceteris iam præmonitus. Erisiton ob læsam Cererem periclitatus est, Pentheus Bacchi sacra despiciens, capite mulctatus à matre pœnas dedit. Niobe ob uilipensam Latonam perditis filiis & uiro in silicem riguit. & ne plures enumerem, tu forsan credis deorum aulas impune reserare uulgo: deciperis, & ni desistas, eorum iram nõ antequam experiaris agnosces. Tum ego etsi æstuantis maris obsisteret impetus, paululum tamen substiti, dixiq;, Quibus te ab oris, quæso, nimium hos inter scopulos euehis: Ab inferis arbitror. Odore enim sulphureo cuncta reples, & os inferna caligine fuscum, & hæc ueteris infausti Plutonis mandata sint credo, quasi christiano homini uti iamdudum gentilibus consueuerat, talibus timorem putet incutere. Illæ quidem ueteres cecidere cathenæ, & arma hostis antiqui contrita sunt, uicimus precioso redẽpti sanguine, & in eo renati longę suas decipulas non curamus. Attamen ego dearum tuarum non resero thalamos, nec deorũ tuorum secessus aperio, quasi uelim illecebras eorum magis ex propinquo conspicere, sed ut appareat poetas, si bene de deo sensissent, homines fuisse præclaros, & ob mirabile artificium uenerandos, & ut uideas quanti pendam hos tuos fabulosos deos, similem Stratonico sibi iram Alabandi imprecanti, & Herculis,† im̃molestum exoranti, precem faciam. Ipsi ergo omnes quorum tu me hortaris iram fugere, mihi irati sint quæso. Tibi autem illisq;, & tam inepta credentibus Christus Iesus dominus. His e uestigio euanuit ille. Ast ego attentus nauigio in Aegeum euehar mare, cæli prolem perquisiturus amplissimam. Ille autem iter præstet placidũ qui ex Sabæis magos ad se orandum atq; muneribus honorandũ stella duce deduxit in Syriam.

Lib. 5. de Nat. deorum.

Fortaße legendum, & Herculis (scilicet iram) sibi molestò. Nam cum quidam nimis contenderet Alabandum esse deum. Ergo (inquit Stratonicus) mihi Alabandus, tibi Hercules sit iratus. †

De Cælo Aetheris & diei filio, qui genuit xi. filios. Dato quod in præsenti tertio libro de viii. tantũ tractetur, utputa de Opi, de Thetide magna, de Cerere prima, de Vulcano primo, de Mercurio tertio, de Venere magna, & de Venere secunda, & de Doxio. Cap. I.

CAElum non illud quidem prægrande corpus ornatum syderibus, quod dicebat Orpheus à Phanete compositum, in domicilium suum atq; aliorũ deorũ, & quod nos semper ambire circuitu cernimus. uerum homo quidam sic uocatus, ut ait Tullius, ubi de naturis deorum, filius fuit Aetheris & Diei, id est ignitæ uirtutis, & claritatis eximiæ, à quibus eius nomen processit in lucem, & quod homo fuerit, satis in libro diuinarum institutionum per Lactantium patet, dicit enim sic in sacra historia, Reperi Vranium potentem uirum Vestam habuisse coniugem, & ex ea Saturnum atq; Opim & alios suscepisse, qui Saturnus cum regno potens efficeretur, patrem Vranium Cælum appellauit, & matrem Terram, ut hac mutatione nominum, fulgorem sui originis ampliaret, & cætera. Huic præterea ut in sacra historia dicit Ennius, Iuppiter nepos eius primo in † Panæo monte aram statuit, atq; sacrificium adoleuit, & ab eo cælum ipsum uerum denominauit. Euhemerus uero dicit hunc Cælium seu Cælum in Oceano mortuum, & in oppido Aulatia sepultum. † Panto habet Lactan.

Hic Euhemerus antiquus autor ex ciuitate Messana fuit. Res gestas Iouis & cæterorum qui Dij putantur collegit. Cuius historiam interpretatus est Ennius & secutus. Hæc Lactantius, libro primo de falsa Relig. cap. xi.

De Opi prima Cæli filia, & Saturni coniuge. Capur II.

OPs seu Opis, ut placet Lactantio libro diuinarum institutionũ, filia fuit Cæli & Vestæ, & Saturni fratris coniunx, & Iouis aliorumq; plurium deorum mater, quamobrem apud orbos orbis plurimum uenerationis obtinuit. *ibid.* Sanè seu antiqui theologizantes ad suos palliandos errores fecerint, seu ad occultandam uulgo fictionibus magnarum rerum ueritatem, ut prætactũ est, seu ut potius Ioui adularentur maximo regi, historia omissa. Hanc miris fictionibus ornauere, atq; illam ex eis extulere, adeo ut loco maximi numinis coleretur à multis, eiq; templa & sacra sacerdotesq; uariis constituerentur in locis, de quibus ut distinctius uideamus, apponenda sunt aliqua. Primo eam deorum dixere matrem, eiq; constituere quadrigam à leonibus tractam, eiusq; capiti turritam descripsere coronam & sceptrum manibus addidere. Veste præterea ramorum circuitionibus & herbarum conspicua ornauere, illamq; incedentem sacerdotes, quos eo quod Eunuchi ex instituto essent Gallos uocauere, tympana tangentes & æra præcedere demonstrarunt, eiusque in circuitu sedes uacuas posuere, & Corybantes armatos illam ambire uoluerunt. Quid ex his tot senserint uideamus. Deorum enim mater ideo habita est, quia terrei sunt homines, qui ab hominibus dii facti sunt. Turrita uero corona, qua insignita est, satis pro terra sumenda ostendit, cum sit terræ circuitus, ciuitatum & oppidorum ad instar coronæ insignitus. Vestis autem ramis herbisq; distincta monstrabit syluas, & fruteta, & herbarum species infinitas, quibus terræ superficies tecta est. Sceptrum autem quod manibus defert, regna, diuitias, & potentiam imperantium super terra monstrabit. Quod quadriga ueheatur, cum sit immobilis, intellexere ordinem in operibus terræ per quatuor anni tempora, circulari quodam incessu seruari continue. Cur autem à leonibus trahatur, ratio hæc reddi potest. Voluere quidem agricolarum in tradendis terræ seminibus consue-

consuetudinem demõstrare. Consueuere quidem leones, ut Solinus in libro mirabiliũ dicit, si per puluereũ solum iter faciant, cauda uerrentes pedum suorũ turbare uestigia, ne uenatoribus sui itineris præstent indicium. Quod & agricolæ seminibus iniectis sulcis euestigio faciunt retegentes, ne semen surripiatur ab auibus. Præterea cum sint ossa leonis ossibus cæterorũ animalium duriora, intelligi uoluerũt, uertentium terram membra esse oportere solidiora, quàm cæteris. Vel potius ut ostẽdatur per leones, quos quadrupedum reges dicimus, iugo Opis subditos, orbis principes terræ legibus esse suppositos. Sedes aũt uacuæ illi circumpositæ existimo, nil aliud uelint quàm ostendere, quia non solum domus, sed ciuitates, quæ incolentium sunt, sedes uacuentur, persæpe peste agente uel bello. seu quia in superficie terræ uacuæ sint sedes plurimæ, id est loca inhabitata. seu quia ipsa terra semper sedes seruet uacuas nascituris. Seu ad demonstrandũ quod hi ad quos pertinet terræ cultus, non dico de agricultoribus tantum, sed etiam de principibus, qui ciuitatibus & regnis præsunt, nõ debent se ocio & ineptęq; quieti cõcedere, quin immò stare continue & uigilare, cum de nouo semper emergant, quæ exercitio talium indigeant.

Corybantes. Corybantes aũt hos armatos ambire designauerunt, uolunt unumquemq; mortalium pro patria se debere bellis exponere, & arma pro salute patriæ sumere. *Atys.* Gallos autem sacerdotes habere, ob id contigisse dicunt, quod cum deũm mater, Atym decorũ adamasset puerum, eum´q; cum pellice comperisset, zelo percita illi abscidisse uirilia, & ob id similes sacerdotes appetere, quos Gallos à contrario sensu dixere. Sanè per dilectum *Lib.1.cap.26.* Atym uult Macrobius saturnaliorũ libro solem intelligi, qui anno quolibet iuuenescere uidetur, & adeo à terra diligitur, ut in se eius suscepta influentia, quas cernimus herbas, flores, & fructus pariat. quod eum castrauerit, hoc ideo fictũ credo, quia certo anni tempore, solis radii uideantur steriles esse, & potissime circa autumnum & hyemem, in quibus temporibus nihil gigni uidetur ab eis. Vel ut dicit Porphyrius, Atys flos est à terra dilectus, tanquam ornamentum suum. qui tunc à terra castratur, cum ueniente fructu flos decidit, uel si cadat ante fructum, non sit ulterius ad fructũ aptus. quod hi sacerdotes tympana ferant & æra, uolunt pro tympanis, quæ uasa sunt semisphærica, & semper bina ferunt, duo intelligi hemisphæria terræ, in quibus ambobus ut nõnulli opinati sunt, terræ opus ostenditur. Per æra uero intelligi uoluerunt instrumenta ad agriculturam accõmoda, quæ quondam antequam ferri usus inueniretur, ex ære confici consueuerant. Hanc præterea multis nuncupauere nominibus, de quibus nonnulla significata exposita supra sunt, ubi de terra. & certa hic sunt, cum aliquibus deabus cõmunia, de quibus in sequentibus dicetur, & ob id quæ sua sunt propria, censui apponenda. Vocant igitur eam Opim, Berecinthiam, Rheam, Cybelem, Almam, & magnã Palem. Opim autem ideo uocitatam uolunt, quod ut ait Rhabanus, opem ferat frugibus, & opere melior fiat. Berecinthiam aũt dicit Fulgentius uocitatam quasi montium dominam, eo quod deorum sit mater, qui pro mõtibus intelliguntur, id est elatis hominibus. uel ut placet aliis et mihi, à Berecinthio mõte seu oppido Phrygię, in quo persancte colebatur ab incolis. Rhea aũt A eò quod idem græce sonet quod Ops latine. Cybelem uero uoluere nonnulli eam à Cybalo quodam denominatam, quem primum illi sacerdotio functum aiunt. alii uero à Cybalo oppido, in quo dicunt sacra eius fuisse comperta. Quidam uero dictam uolunt à Cybel, quod capitis motum sonat, qui plurimus in sacris eius fiebat. Almam aũt ab alendo nõnulli credidere dictam, eo quod suis fructibus omnes alat. Palem autem eam uocauere pastores, & pabulorũ dixere deã, eo quod gregibus & armẽtis pabula præstet.

Cybele à rotunditate dicta est. De Cybele etiam Silius lib.17. Rhea ἀπὸ τοῦ ῥεῖν dicta est. Nam A *Physici terram omnium rerum ἁρμογὴν καὶ δεσμὸν φυσιολογοῦσι, καὶ ῥεῖν ἀεὶ καὶ ποιεῖν τρίγωνα.*

a *Huius fabulæ Mythologiam, eleganter Lucretius libro secundo carmine reddidit. Sed ipsos uersus placuit adscribere, quando ut satis uel ob uetustatem digni, ita nequaquam uulgares sunt.*

Quare magna deûm mater, materq; ferarum, ○ Et nostri genitrix, hæc dicta est corporis cura.

Hanc

Hanc ueteres graiûm docti cecinere poetæ,
Sedibus in curru bijugos agitare Leones,
Aeris in spacio magnam pendere docentes
Tellurem, neq; posse in terra sistere terram.
Adiunxere feras, quod quamuis effera proles,
Officijs debet molliri uicta parentum,
Muraliq; caput summum cinxere corona,
Ex imis munita locis, quod sustinet urbeis.
Quo nunc insigni per magnas prædita terras,
Horrifice fertur diuinæ matris imago.
Hanc uariæ gentes antiquo more sacrorum
Idæam uocitant matrem, Phrygiasq; cateruas
Dant comites, quia primû ex illis finibus edunt,
Per terrarum orbem fruges cœpisse creari.
Gallos attribuunt, quia numen qui uiolarint
Matris, & ingrati genitoribus inuenti sunt:
Significare uolunt indignos esse putandos,
Viuam progeniem qui in oras luminis edant.
Tympana tenta tonant palmis, & cybala circum
Concaua, raucisonoq; minantur cornua cantu,
Et Phrygio stimulat numero caua tibia mentes,
Telaq; præportant uiolenti signa cruoris,
Ingratos animos atq; impia pectora uulgi,
Conterere metu quæ posint numine diuæ.
Ergo cum primum magnas inuecta per urbes,
Munificat tacita mortales muta salute.
Aere atq; argento sternunt iter, omnia circum,
Largifica stipe ditantes, ninguntq; rosarum
Floribus umbrantes matrem, comitumq; cateruas,
Hic armata manus (curetas nomine Graij
Quos memorant Phrygios) inter se forte cateruæ
Ludunt, in numerumq; exultant sanguine læti,
Terrificas capitum quatientes numine cristas,
Dictæos referunt Curetas, qui Iouis illum
Vagitû in Creta quondam occultasse feruntur,
Cum pueri circum puerum pernice chorea
Armati in numerum starent, pernice chorea,
Armati in numerû pulsarent æribus æra,
Ne Saturnus eum malis mandaret adeptus,
Aeternumq; daret matri sub pectore uulnus.
Propterea magnam armati matrem comitantur,
Aut quia significant diuam prædicere, ut armis
Ac uirtute uelint patriam defendere terram,
Præsidioq; parent, decoriq; parentibus esse.

Hæc Lucretius lib. 2. In quam sententiâ Seruius quoq; in tertio Aeneid. fabulam hanc ferè exponit.

Hanc Atyos fabulam multis uersib. describit Catullus eo carmine quod incipit, Super alta uectus Atys Celeri rate maria &c. Diodorus aût aliter de tota re sentit, qui lib. 4. gestorum antiquorum sic tradit: Cybele prouecta ætate adolescentem, inquit, quendam eius regionis Atym nomine dilexit: quem postmodum dixerunt Papam. Cum eo olim coiens grauida facta est. Quod ut parentes norunt, in regiam accitam, ut uirginê pater, pater suscepit. Noto filiæ peccato, & Atym & nutrices interfici iußit, atq; insepultos abijci. Cybelê tum Atys amore, tum dolore nutricû perculsam, insanam effectam, in publicum prodijsse ferunt, psallentemq; cum tympano, solam per uniuersam patriam, sparsis capillis deambulasse &c. Et postea addit, cum Phryges morbus opprimeret, terra nullos præberet fructus, sciscitantibus deum malorum remedia, oraculo præceptum est, ut Atyos corpus sepelirent, & Cybelem uenerarentur ut deam. Non reperto Atyos, quod tempus absumpserat, corpore, Phryges imaginê adolescentis, circa quam planctu ac lamentis sacra inibant, fecere, iram inique mortui mitigantes.

De Tethy magna Cæli secunda filia & Oceani coniuge. Cap. III.

Tethyn magnam dicit Paulus à Chrysippo traditû, filiam fuisse Cæli atq; Vestæ & Oceani coniugem, quod quidem Lactantius asserit, eamq; matrem dicit fuisse nympharum. Verum Seruius eam uocat Dorim, quod arbitror à Vir. sumpserit dum dicit. Sic ubi cum fluctus subterlabere Sicanos Doris amara suam non intermisceat undam &c. In his igitur cum nil historiographicû habeatur, allegoricus sensus uidendus est. Tethys proculdubio aqua est, quâ dicit Chrysippus, ui feruoris cęlestis è uisceribus eductâ terræ, & sic ex cælo nô homine, Vestâq; id est terra natam. Doris aût amaritudo interpretat̃, quæ quidê solis agente feruore aquæ marinę ut Physici testãtur, addita est, quod experientia notum uidet̃. Nam ut aiunt nautæ, salsedo illa superficiei aquæ maris tantum immixta est, cum infra decem passus dulcis inueniatur. Sed quid quod eam Oceano coniugem iungit, cum Oceanus aqua sit, & sic idem uideatur uir & uxor. Credo hoc fingentes sensisse, Oceanum accipi deberê pro elemento aquæ simplici, quod quidem agens creditur, ubi aquæ actio requiratur. Tethym uero pro aqua elementata seu mixturam aliorum elementorum habente.

cuius

cuius mixtionis opera potest concipere & nutrire. Seu cum utrunq; sexum diis esse describat, ut Valerii Serrani carmine patet, dicentis, » Iuppiter omnipotens regum rex atq; repertor, » Progenitor genitrix'q; deum deus unus & idem &c. Volunt cum agat aliquid, aquam eam uocari Oceanum, cum uero patiatur Tethym. Seneca aūt ubi de quæstionibus naturalibus scribit, aliter uidetur sentire, dicit enim, aquā uirilem uocant Mare, muliebrem omnem aliam. Vocauere aūt eam Tethym maiorē, ad differentiā Tethidos matris Achillis, quam nympham uoluere ueteres, non maximam deam, nisi & nymphas ut quandoq; fit, dixerimus deas. Hæc autem magna Tethys multos ex Oceano peperit filios, de quibus postea.

De Cerere prima Cælii secunda filia, quæ peperit Acherontē. Cap. IIII.

CEres ut placet Lactantio in libro diuinarum institutionū, filia fuit Cælii & Vestæ. Hanc dicit Theodontius, Sicani uetustissimi Siciliæ regis fuisse cōiugem. Siculos'q; primū frumenti docuisse usum, & Sicano plures peperisse filios, nullum tamen nominat. Hanc prætetea testimonio Pronapidis dicit Acherontem fluuium peperisse, & ob hoc ex ea talem recitat fabulam. Eam scilicet concepisse & rubore excrescentis uteri, in abditam Cretæ specum secessisse, & ibidem Acherontem peperisse. qui non ausus lucem aspicere, defluxit ad inferos, & ibidem infernalis effectus est fluuius. Cuius fictionis ipsemet Theodontius talem explicat rationem, dicit enim pro constanti habitam Cererem suasisse Saturno fratri, ne Titano regnū aliquo pacto restitueret, & aduersus conditionem inter Titanum & Saturnum initam, quos Saturnus filios masculos procreauit, clam nascētes surripuisse unà cum Vesta matre atq; educasse. quod cum detectum esset, & audisset Saturnum Opem'q; à Titano detineri captiuos, sibi timens, in Cretam abiens latebras petiit, nec ausa est comparere, donec certior facta est, Iouem uictoria liberasse parentes. Ex quo Cererem concepisse uoluit Pronapides dolorem ex captiuitate fratrum, eum'q; in specu, id est in latebris peperisse, id est emisisse seu reliquisse, dum uictoria Iouis læta uenit in publicum. Eum aūt Acherontem dictum, ab *a* quod est fine, & χαίρω gaudeo, nam absque gaudio est qui dolet, & ideo lucem uidere noluisse dicit, quia dolentes ut plurimū deiectis in terrā oculis recessus appetunt, & obscura loca. Ibi enim infernalis fluuius factus est, quia apud inferos nulla unq̄ sit lætitia. nec illi ideo pater adscribitur, quia nostra tantū existimatione procreatur.

De Acheronte infernali fluuio Cereris filio, qui genuit sex filios, scilicet Alecto, Tisiphonem, Megeram, Victoriam, Ascalphum & Stygem. Cap. V.

ACheron infernalis fluuius absq; patre Cereris fuit filius, ut præmonstratum est. Hunc Paulus Titanis & terræ filium dicebat, & ob id à Ioue deiectum ad inferos, quia sitientibus Titanis limpidas præstitisset aquas. Sanè noster Dantes in prima sui poematis parte, quæ Infernus dicitur, aliter de origine huius sentire uidetur. Dicit enim in summitate Idæ montis Cretensis statuam esse ingentem cuiusdam senis, cuius aureum caput esse, pectus uero & brachia argentea, corpus & renes ex ære confectos, tibias atq; crura & sinistrum pedem ex electissimo ferro factum, dextrum autem pedem ex terra cocta consistere, & in eum ferè corporea moles omnis in rimam uersa inniti. Et has omnes partes præter aureum caput rimulas habere, ex quibus effluunt guttæ aquæ seu lachrymæ. quæ collectæ, & per cauernas ad inferos descendentes flumen faciunt Acherontis. Sed quid sibi tam uanæ uelint fictiones, uidendum est. Cur Cereris dictus sit filius præmonstratum est. quod Titanis & terræ fuerit, etiam concedi potest, ubi Titanum solem intelligere uelimus, ut etiam ueteres uoluere. & sic nonnulli opinati sunt, agente calore solis aquas maris trahi in uiscera terræ, & ex eis à frigore terræ dulcoratas effluere. & sic cum sol causam dederit, eius filius dici potest, ac illius cuius uidetur uterum exire. Quod inferorum sit fluuius, hoc modo potest accipi. sunt enim fluuii duo, quibus Acheron nomen est, unus quidē apud Molossos defluit, ut dicit Titus Liuius, & in stagna, quæ inferna uocantur, effluit, & ex eis in Hellespon-

Dec. 1. lib. 8.

Hellesponticũ sinum mergitur. Alter uero apud Lucanos fluens morte Alexandri Epiro- a
tæ insignis, in infernum cadit, & sic horum ad inferos unusquisq; descendit. Nam qui
apud Molossos est, in regno quondam Plutonis, qui deus inferni dictus est, eo quod ab
oriente sole factum esset, inferior uagat̃. Et sic si in regno Plutonis est, in inferno est. Atta-
men de secundo sic sensere quidam. Asserunt quippe priscis temporibus Græcis fuisse cõ-
suetudinem, damnatos exilio in Italiam mittere, seu ipsi exules sua sponte uenire. quam
eo quod apud inferum mare dicebant, seu quia inferior Græcia ab ortu sit solis, ideo &
flumen, & damnatos esse apud inferos testabantur, ex quo uolunt locum fabulæ adin-
uentum, cum etiam ethymologia nominis fluuii faueat fictioni, cum sonet sine gaudio
uel salute, quasi exules patria perdita absq; gaudio uel salute essent. Qui uero aliter sen se-
runt, ut Seruius, & post eum Albericus, dicunt Acherontẽ fluuium non esse, sed solum
Italiæ. uerum de hoc aliás. Dantes autem noster de uero Acheronte infernali intelligit, & b
dicens, quia in Creta insula senex sit statua ex uariis metallis à Damiata Syriæ ciuita- *Damasco for-*
te in Romam uersa, intendit loci congruentiam origini designare, & tempora causásq;. *tasis.*
Sed primo de loco uideamus. Dicit ergo statuam senis, seu senem stare erectum, ut per
hunc intelligamus humanum genus, quod adhuc stat, esto antiquum sit. & stat in
monte Ida. Ida enim idem est quod formositas, per quam sentire uult formositatem tem
poralium rerum. quam ut perituram designet dicit, olim montem illum lætum, hodie
uero tristem atq; desertum. In monte autem Cretensi dicit, eo quod Creta insula tripartiti
orbis media uideatur. nam illi ab Arctoo Aegeum est mare, & ab occiduo Ionium, seu
Myrthoum, quæ Europę sunt maria. A solis ortu est illi Icareum mare, atq; Carpatiũ seu
Aegyptium, quę Asiatica maria sunt. A meridie uero & occiduo Afro alitur ponto, & sic
tribus orbis partibus terminus est, ut intelligamus, non solum unam harum partium,
sed omnes operam dare, ut Acheron concreetur. Ipse autem ex guttis cadentibus, id est ex
criminibus & operibus prauis fluxis'q; antiquarum ætatum, & præsentis confectus est
olim, & conficitur hodie, ut sentiamus ex criminibus mortalium amitti gaudium sem
piternum. Verum ut appareat, quia non omnis ætas in hoc conueniat, aureum caput so
lidum esse dicit, ut per illud intelligatur innocentiæ primi parentis tempus, & nostrum
dum renati baptismate in infantia simplices perseueremus, Deinum uenit argentea, quæ
&si corporeis uiribus uideatur ualidior, uitiis tamen efficitur uilior, & sic argentea scissa
rimis, idest criminibus. Tandem tertia sequitur priorum sonorior, & operum longe dete
rior, & hæc æquo modo scissa est, & in augmentum agit miseriæ. Inde sequitur ferrea for
tior, reliquarum etiam peior & obstinatior. Vltimo sequitur testea, in quam omnis mo-
les corporea inclinatur, & per quam mortalium fragilitas, & senium designatur, & hæc
scissa est. Ex quibus quidem scissuris fit ut lachrymæ effluant facientes Acherontem, idest
gaudii perditionem, ex qua acquisitio tristitiæ sequatur necesse est, ut stygis habeatur ori-
go, & ex tristitia, doloris incendium, qui Phlegethon est, & ex hoc luctus miseriæ, frigidi
tas sempiterna, quam Cocytus significat. Quod autem à Damiata in Romam uersus sit,
describit humanum genus, quod in campo Damasceno principium habuit, Romã reg
norum mundi ultimam, id est finem suum prospiciat.

Est et Acherõ fluuius, Cuius mem. Apollon. 2. Argon. Κεῖθεν δ' οὐ μάλα πουλὺ δι' ἐξ ἁλὸς ἀντιπέ- a
ραιαν γῆν Μαριανδυνῶν ἐπικέλσετε νοστήσαντες ἔνθα μὲν εἰς ἀΐδαο καταιβάτις ἐστὶ κέλευθος,
ἀκτή τε προβλὴς ἀχερουσιὰς ὑψόθι τείνει, δινήεις τ' ἀχέρων αὐτὴν διανειόθι τέμνων, ἀκρῆς ἐκ
μεγάλης προχοὰς ἵησι φάραγγος. *Quo loco, inquit Comment. dicunt Cerberum ab Hercule ex in-
feris extractum esse, & ibi euomentem* χολὴν, *Aconitum procreasse.*

Hic Dantes Florentinus fuit, ut supra dictum, Italicaq; lingua poëma quoddam scripsit, ubi & supe b
*rorũ & res inferorũ prosecutus est. De quo etiam locus ille refertur: Eum aliquando à papa Pio inter-
rogatum, quoniam ipse omnia superorũ atq; inferorũ loca peragrasse, in suo poëmate se dixisset, Sciret-
ne, ubi locorum. S. Franciscus ageret, respondisse illum ante fores paradisi sedere. Nam cum regulis
Franciscanorum cautum sit, ne quis eius ordinis absq; comite quoquam eat, diuum patrem adhuc illic*

sedere expectantem, donec aliquis suorum fratrum adueniat, qui cum ingredi paradisum possit.

De Furiis filiabus Acherontis in generali. Cap. VI.

FVrias tres esse omnes uidentur uelle poetæ, de quibus in generali libet pauca præfari, ut de particularibus sumatur facilius intellectus. Primo igitur eas dicunt Acherontis fuisse filias atque noctis. Quod Acheró illis pater fuerit, testatur Theodontius. quod autem ex nocte matre natæ sint, carmine patet Virgilii dicentis. Dicuntur geminæ pestes cognomine diræ, Quas & tartareã nox intempesta Megeram Vno eodemque tulit partu, & cætera. His insuper plura esse nomina uoluere. Nam apud inferos eas uocari dixere canes, ut uidetur uelle Lucanus dũ dicit. Iam uos ego nomine uero Eliciã, Stygiasque canes in luce superna Destituã. & cætera. Apud mortales furias, ut ab effectu patet per Virgilii carmen, Cæruleis unũ de crinibus anguẽ Coiicit, inque sinu præcordia ad intima subdit Quo furibunda domũ monstro permisceat omnem. Eumenides etiam apud nos appellari dicuntur, ut per Ouidium patet dicentem, Eumenides tenuere faces de funere raptas, & cętera. Et hoc apud nos factum in infortunato coniugio satis constat. Diræ etiam appellantur & hoc apud superos, ut ait Virgilius, At procul ut diræ stridorem agnouit & alas, Infelix crines scindit Iuturna solutos, & cætera. Nam Iuturna dea stridorem diræ in aëre, non in terris agnouit. Vocãtur & uolucres ut idem dicit Virgilius. Iam iam linquo acies, ne me terrete timentem Obscœnę uolucres alarũ uerbera nosco. Dicit præterea Theodõtius, apud littorales Harpyias appellari. Post hæc illas aiunt Iouis atque Plutonis obsequio deputatas, ut Virgilius testatur scribés de eis, Hæ Iouis ad solium sæuique in limine regis Apparent acuuntque metũ mortalibus ægris. Si quando letum horrificum morbosque deũm rex Molitur meritis, aut bello territat urbes. & cætera. Sed iam quid ista uelint uidendum. Dicunt igitur eas Acherontis & noctis filias, & ratio uidetur talis. Non succedentibus pro uotis rebus & ratione cedente, ut perturbatio mentis oriatur, de necessitate uideatur. quæ non absque mentis cęcitate iudicii perseuerat, & perseueratione fit maior, donec erumpat in actum, qui absque ratione factus furiosus appareat necesse est. Et sic ex Acheronte furiæ nascuntur & nocte. Dicuntur prætera apud inferos canes, scilicet apud homines conditionis infimæ, qui dum in perturbationem ueniunt, non existentibus furori uiribus, clamoribus omnia complent, canũ more latrantes. Apud medios autem furiæ, uel Eumenides dictæ sunt, eo quod maiori lędant incendio furiosum. mediocris enim homo perturbatus, ut in se agat, seque intus rodat atque consumat, quædã faciunt. nam ne in minores agat lex publica prohibet, in maiores potentia. & more uulgi inferioris clamores emittere, indignatio uetat. secum igitur urit, & si eruperit uix desistet quin in maximũ tendat incendium, multis opitulantibus furori. Eumenides dicuntur ab heu, quod est interiectio dolentis, & men quod est defectus, eo quod ipse qui patitur sibiipsi pœna sit. seu per antiphrasim dicuntur ab eu & mane, quod utrunque sonat bonum, & ipsæ omni bono carent. Apud superos uero appellãtur diræ à sæuitia maiorum in minores, ad quam confestim euolat maiorum furor. Volucres autem appellantur à uelocitate furoris, cum repente à mansuetudine in furorem erumpant homines. Harpyiæ autẽ apud littorales à rapacitate dicuntur. Tanto enim feruore littorales efferuntur in prædam, ut in nullo discrepet à furore. Plutoni autem ideo obsequiosas uocant, quia diuitiarum dicitur deus, ut aduertamus crebro perturbationes irasque, & rixas, ob immoderatam auri cupidinem suscitari. Quod autem Ioui assistant, non est mirandũ. esto illum pium mitemque diximus, pio enim iudici opportunũ est ultores scelerum habere ministros. quibus si careat, aut non utatur, legum auctoritas facile dissoluetur. Est insuper aliquando ob populorum crimina diuina permissio, ut in elementis misceatur furor, & eis discordãtibus inficiatur aer, & pestes letiferæ oriantur, quibus miseri absorbemur. Sic ex eorundem superbia bella nascantur, ex quibus incendia, populationes, & excidia consequuntur.

Lib. 12. Aen. *Lib. 6.* *Lib. 7. Aen.* *Lib. 6. Meta.* *Expositio fabulæ.*

a b

De furiarum

De Furiarum significatione, totoq; illo poëtarum figmento, extat elegans ac memoratu dignus locus in oratione Ciceron. pro Roscio Amerino. Nolite enim putare, inquit, quemadmodum in fabulis sæpenumero uidetis eos, qui aliquid impie scelerateq; commiserunt, agitari & perterreri furiarū tædis ardentibus. Sua quemq; fraus, & suus terror maxime uexat, suum quemq; scelus agitat, amentiaq; afficit, siue malæ cogitationes, conscientiæq; animi terrent, hæ sunt impijs assiduæ, domesticæq; furiæ, etcætera. Ex quo loco facile intelligi potest furias non aliud esse, quàm animi perturbationes & dolores, quæ hominem dum post commissa scelera uexant & inquietant, uel ante ad committendum impellunt. Id quod etiam ipsa nomina uelle uidentur, quæ odium, inquietudinem & ultionem significant. a

εὐμενής dicitur Græcis placidus, inde per antiphrasim εὐμενίδες dictæ sunt, quia minime placidum animum esse sinant. b

De Alecto filia prima Acherontis. Cap. VII.

Alecto furiarum prima est, Acherontis & Noctis filia, quam sic describit Virgilius. a Luctificam Alecto dirarum à sede sororum Infernisq; ciet tenebris *Lib. 7. Aeneid.* cui tristia bella, Iræq; insidiæq; & crimina noxia cordi. Odit & ipse pater Pluton, odere sorores Tartareæ, monstrum tot sese uertit in ora, Tam sæuæ facies, tot pullulat atra colubris. Et paulo infra. Tu potes unanimes armare in prælia fratres, Atq; odiis uersare domos, tu uerbera tectis, Funereasq; inferre faces, tibi nomina mille, Mille nocendi artes &c. Satis hoc carmine huius furiæ officia apparent, satis potentia, satis & truculentia, cum etiam Plutoni & sororibus odiosa sit. Sonat enim Alecto iuxta Fulgentium impausabilis, ut intelligant omnem furiam, ab animi inquietudine initiari, quæ quidem inquietudo totiens intrat mentes, quotiens desistimus nosipsos & deum cognoscere.

Cum Iuno Aeneæ infensa bellum inter Turnum & Troianos sereret. a

Nam ἀπὸ τοῦ λήγειν & priuandi particula α factum est ἀλήκτω.

De Tisiphone furia Acherontis secunda filia.

Cap. VIII.

Tisiphone furiarū secunda, est Acherontis & Noctis filia, quam sic designat Ouidius. Nec mora Tisiphone madefactam sanguine sumit Importuna *Ouid. 4. lib. Meta.* facem, fluidoq; cruore rubentē, Induitur pallā, tortoq; incingitur angue, Egrediturq; domo, luctus comitantur euntem, Et pauor & terror trepidoq; insania uultu &c. Quibus Claudianus addit. Centum illi stantes a uibrabāt ora ceraſtæ. Turba minor diri capitis sedet intus abactis Ferrea lux oculis, qualis per nubila Phœbes A tracia rubet arte color suffusa ueneno. Et his superaddit Statius dicens. Suffusa ueneno Tenditur, ac sanie gliscit cutis igneus atro Ore uapor, quo longa sitis morbiq; famesq;, Et populis mors una uenit. &cæ. Sic igitur uti per Virgilium Alecto qualitas, sic per hos tres uates Tisiphonis demonstrata est. Fulgentius præterea dicit, Tisiphones idem quod titoniphones, id est iratum uox, in quam postquam pectus turgidum fecit inquietudo, facile deuenitur, & ideo progressum talem facem sanguine madentē dicit Ouidius, eo quod ignea ira nunquam egreditur nisi in sanguine, & ideo fluido cruore rubentem dicit ob colorem faciei hominis irati, & ad dispositionem animi demonstrandam. Nec ante consurgit iratus, quàm illum amicorum comitantur lachrymæ illi minus sano timentes. qui ideo à terrore comitatur, quia iratus omnis terribilis uideatur. Serpentes nunc eidem appositi habent iræ sæuitiam denotare. Hinc deueniens iratus in uocem emittit uapores, idest uerba per quæ sæpe desolationes oriuntur, locorum & populorum mortes atq; egestates.

Mendosus hic locus est. Nam qui uersus ex duobus Claudiano & Statio citantur, unius Statij sunt, ex libro primo Thebaidos, statim ab initio debentq; ita legi. Centum illi astantes umbrabant ora Cerastæ. Turba minor diri capitis, sedet intus abactis Ferrea lux oculis, qualis per nubila Phœbes. Atracia rubet arte color, suffusa ueneno Tenditur ac sanie gliscit cutis igneus atro Ore uapor, quo a

longa sitis, morbiq; famesq;, Et populis mors una uenit, riget horrida tergo Palla, & cærulei redeunt in pectora nodi. Porrò Tisiphones descriptio est & apud Silium Lib.2. Tisiphone à τίσις & φόνος compositũ est, significatq; affectum, seu πάθος ultionis & uindictæ.

De Megæra furiarum tertia Acherontis filia. Cap. IX.

Megæra furiarum tertia Acherontis & noctis filia, sic à Claudiano, ubi de laudibus Stiliconis effigiatur. Improba mox surgit tristi de sede Megæra, Quã penes insani fremitus animiq; prophanus Error & uudantes spumis furialibus iræ, Non nisi quæsitum cognata cæde cruorem, Illicitumq; bibit patrius quem suderit ensis, Quem dederint fratres, hæc terruit Herculis ora. Hæc defensores terrarũ polluit artus. Hæc Athamanteæ direxit spicula dextræ. Hæc Agamemnonias inter bacchata penates Alternis lusit iugulis, hac auspice tedæ Oedipodẽ matri, natæ & iunxere Thiestem &c. Et quoniam Megæra magna sonat contentio seu lis, satis cognoscere possumus per superiores uersus facta nomini conuenire, & sic fit ut ex inquietudine animi deueniamus in clamorem, & ex clamore in odium & rixam, ex quibus furiosi in exitium sæpissime ruimus.

Est in in Ruffinum primo libro, non de laudibus Stiliconis.

Μεγαίρω id quod odi significat. Hinc Megeræ nomen est.

De Victoria quarta Acherontis filia. Cap. X.

Victoriam dicit Paulus Acherontis fuisse filiam, ex Styge filia sua susceptam, cui adeo Iouem fuisse gratum aiunt, ut cum ei fauisset in pugna Gigantũ, sibi loco muneris exhibuisse, ut dii per Stygem matrem eius iurarent, & si qui aduersus iuramentum agerent, per certum tempus à nectare abstinerent. Hanc Claudianus ubi de laudibus Stiliconis sic describit. Ipsa duci sacras uictoria panderet † alas. Et palma uiridi gaudẽs, & amicta trophæis Custos imperii uirgo quæ sola mederis Vulneribus, nullumq; doces sentire laborem &cæ. Theodontius uero ferè concors Claudiano in descriptione eam insuper ornat triumphalibus ornamentis. Verum Paulus discrepat, eamq; dicit lætam, sed rubigine atque puluerulento squalore obsitam, armis indutam & cruentis manibus, nunc captiuos, nunc spolia recensentem, & ornamenta quę Theodontius huic apponebat, filio eius, quem honorem dicunt, exhibet omnia. Sed quid senserint exquiramus. Victoriã Acherontis filiam ideo uoluisse ueteres credo, quia non ex incuria & ocio acquiratur, sed ex cogitationibus continuis, quæ dum ex ingenio exprimuntur utiliora consilia, agunt profecto cogitantem, & ab eo gaudium omne amouent, & sic iam adest Acheron. Præterea nec in comessationibus atq; ioculationibus inuenitur, quinimmo ex uigiliis, circuitionibus & laboribus assiduis, constanti animo & forti pectore, dolore uulnerum & tolerantia incursionum excerpitur, quæ absq; tristitia patientis euenire aut tolerari non possunt. Verum ut differat hæc tristitia à tristitia furiarum, illa ab ægritudine mentis, hæc à corporea ut plurimum oritur. Et sic cui pater Acheron ueneratur, Styx accedit e uestigio mater. Econtra autem festinantes, nec aliqua præmeditantes facile deueniunt in ruinam. Troia anxia capi non potuit, læta confestim capta est. Alatam uictoriã dicit Claudianus, quia facile etiam una opportuna obmissa uigilia, nonnunquam in partem euolat alteram. Palma ornatur, quia nunquam lignum palmæ corrumpitur, frondesq; uiriditatem conseruant, ut uictoris auctum robur, & nomen in longum uitere intelligamus Trophæis autem amicta est, ut secunda honoris species impensi uictori monstretur. minor enim erat triumphus. & quia in eo sacrificaret ouem uictor, ouatio uocabatur. Seu uocabant ueteres trophæũ truncum ad instar superati hominis factum, & armis eiusdem indutum. Habitus uictoriæ à Paulo designatus aptior uidetur, quàm is qui à Theodontio scribitur. Non enim extemplo uictor ornamentis ornatur, non uictoriæ, sed ob uictoriã ei postea exhibentur.

Lib.3.de laud. Stilico.

Claudiani codex ædes habet, ſed hæc lectio melior uidetur. †

Claudianus de.6.Conſ. Hon. Affuit ipſa ſuis talis uictoria templis Romanæ tutela togæ, quæ diuitè penna Patricij reuerenda fouet ſacraria cœtus.

De Honore Victoriæ filio. Cap. XI.

HOnorem Theodontius & Paulus filium dicunt fuiſſe Victoriæ, ex quo pa-
tre non dicunt. Hunc tamen arbitror ideo Victoriæ dictum filium, quia ex
uictoria quæſita conſequatur honor, qui quidem in præſentia ſuſcipientis
exhibebatur, cum laudes in abſentia præſtarentur. Huic à Romanis olim
templum conſtructum fuit templo uirtutis iunctum, ad quod niſi per tem-
plum uirtutis non erat introitus, ut appareret neminem niſi per uirtutẽ honorem con-
ſequi poſſe, & ſi ob aliam cauſam cuiquam fiat, non honor ſed ridiculæ atque letales
blanditiæ ſunt. Huic coniugem fuiſſe reuerentiam uoluut, & ex ea illi maieſtatem exor-
tam. Sunt tamen qui idem dicant reuerentiam & honorem, cum differant. Eſt honor
publicus & priuatus. publicus, cum alicui laurea uel triumphus decernitur. priuatus is
eſt, qui à priuatis impenditur, ut dum alicui priuato aſſurgimus, eum præmittimus, pri
mum locum in templo uel menſa præſtamus. Reuerentia uera eſt, quam maioribus
non ex decreto ſed ſponte uel conſuetudine exhibemus, cum flexis genibus & adaperto
capite uenerabiles uiros alloquimur. Quæ ſolius dei ſunt, eſto ſibi ambitioſi principes
occuparint.

De Maieſtate Honoris filia. Cap. XII.

MAieſtatem honoris atq; reuerentiæ filiam dicit Ouidius, de qua ubi de Fa- 5. lib. Faſt. ab
ſtis ſic ait. Donec honor placidó'q; decens reuerentia uultu Corpora legiti- initio.
mis impoſuere toris. Hinc ſacra maieſtas quę mundum temperat omnem,
Qua'q; die partu eſt edita magna fuit, Nec mora conſedit medio ſublimis
Olympo Aurea purpureo conſpicienda ſinu &c. Hanc honoris & reueren
tiæ filiam uoluiſſe reor, quia ex honore impenſo & exhibita reuerentia fit quidam ma-
ioritatis ſtatus in ſuſcipiente, ex quo maieſtas eſt dicta deo ſoli competens.

De Aſchalapho quinto Acherontis filio. Cap. XIII

ASchalaphus Acherõtis & Ł Ornæ nymphę fuit filius, ut ait Ouidius. Aſcha Orphnes.
laphus audit quem quondã dicitur Orphnes Inter auernales non igno- Lib.5.Meth.
biliſſima nymphas, Ex Acheronte ſuo fuluis peperiſſe ſub undis &c. Hunc
aiunt rapta Proſerpina à Plutone, cum quęreretur nunquid aliquid apud
inferos guſtaſſet, eam accuſaſſe atq; dixiſſe tria grana mali punici ex uirida
rio Ditis guſtaſſe. ex quo factum eſt, ut non reſtitueretur ex toto Proſerpina, & ipſe uerte-
retur à Cerere in bubonem. Circa quod figmentũ nil credo aliud uoluiſſe poëtas, quàm
oſtendere odioſiſſimum eſſe accuſatoris officium, & iccirco aiunt in bubonem uerſum
Aſchalaphum, eo quod ſicut bubo funeſta eſt auis, & ſiniſtri ſemper augurii reputata,
ſic & accuſator ſemper laboris & anxietatis prænuntius eſt accuſato. Præterea bubo ſtri-
dula auis eſt, ut oſtendatur clamoſos eſſe accuſatores, ſic & uti bubo ſub multitudine
uariarum pennarum modicum habet corporis, & æque accuſatoris ſub longa uerboſi-
tate, ut plurimum reperitur modicum ueritatis. Igitur non incongrue filius dicitur Ache
rontis, ad ſimilitudinem ſaltem officii, quia ſicuti Acheron gaudio priuat quos tranſue-
hit, ſic & accuſator hos replet triſtitia in quos inuehitur. Quod autem Orne mater eius
dicatur, à conſuetudine bubonis ſumptum eſt, qui ſæpiſſime, ut aiunt qui de
proprietatibus rerum ſcripſere, die mortuorum ſepulchris inha-
bitat, quæ ut ait Papias Ornæ uocantur, & Lucanus
ait, Cælo tegitur qui non habet urnam.
Spectantia ad Cererem & Proſer-
pinam ubi de eis in ſequen-
tibus, apponetur.

deorum, habes locum satis pro argumento copiosum apud Hesiodum in Theogonia.

In Arcadia quoq; ad Pheneum aqua profluit è saxis, Styx appellata, quæ illico necat bibentes, è Plini. lib. 31. Capit. 2.

De Cocyto infernali fluuio Stygis filio qui genuit Flegetontem. Cap. XV.

COcytus infernalis est fluuius quem ex Styge palude natum dicit Albericus, quod ob id arbitror dictum, quia luctus quem per Cocytum intelligunt, ex tristitia, quæ Styx est, oriatur.

De Flegetonte fluuio infernali Cocyti filio qui genuit Lethem. Cap. XVI.

PHlegethon & hic inferni fluuius est, & secundũ Theodontium Cocyti filius, ob id ut extimo dictum, quia ex diuturno luctu quis facile ueniat in furorem, quod quidẽ ut nonnullis placet, natura cõtingit. Nam exhausto lachrymis humiditate cerebro, feruentes cordis impetus frenari non possunt, & sic quis in furiam labitur. Flegethon enim ardor interpretatur, ut comprehendatur ex feruore cordis nimio hominum excitari furores. *φλεγέθω cõburo significat.*

De Lethe fluuio infernali Flegetontis filia. Cap. XVII

LEthem inferni dicunt fluuium & Flegetontis filiam, quod ideo dictum puto, eo quod ex furore nascatur obliuio. Cernimus enim furiosos suæ suorum'q; dignitatis oblitos, & lethes interpretatur obliuio. Hunc fluuium ponit Virgilius apud Elysios campos, & eo illos potari, quos Mercurius uult reuerti ad corpora, de quibus supra dictũ est, ubi de Mercurio primo. Dãtes uero noster illum describit in summitate montis purgatorii, & ex illo dicit animas mundas & cælo dignas potare, ut obliuiscantur præteritorum malorum, quorum memoria felicitati perpetuæ præstaret impedimentum.

De Vulcano primo Cæli filio quarto, qui genuit Apollinem, Cap. XVIII.

VVlcanus primus teste Tullio ubi de naturis deorum, Cęlo natus est, de quo nil aliud reperitur, nisi quia ex Minerua secundi Iouis filia, ut dicit Theodõtius, Apollinem genuerit primum. Credo ego hunc igneum & inexhausti uigoris hominem fuisse & Saturni fratrem.

De Apolline primi Vulcani filio. Cap. XIX.

APollo, ut Ciceroni placet & Theodontio, filius fuit primi Vulcani atque Mineruæ, & ut ipsemet Tullius asserit ubi de naturis deorum, hic omnium Apollinum fuit antiquior. hunc dicit Theodontius fuisse medicinæ artis repertorem, & primum uirium herbarum cognitorem, quantũcunq; Plinius in libro historiæ naturalis asserat Chironem Saturni & Phillyrę filium primum fuisse herbarum uirium atq; medicamentorum repertorem.

De Mercurio quinto Cæli filio. Cap. XX.

MErcurius qui tertius est, ut ait Tullius de naturis deorum, Cælo patre & die matre natus est, obscœnius tamen excitata natura, eo quod aspectu Proserpinæ motus sit, huic ornamenta quæ cæteris apponuntur. Dicit tamen Theodontius Aegyptios uirgæ huius circumuoluisse serpentem, quod testatur Valerius Martialis Epigrammatũ libro septimo dicens. Cyllenes cælisq; decus facunde minister Aurea cui torto uirga dracone uiret. Aiunt insuper eum ex Venere sorore sua Hermaphroditum filium suscepisse. His præmissis quid sensisse ueteres fictionibus uoluerint exquiramus, & primo quid eum à cælo obscœne genitum dicant. hoc circa multa dicebat Leontius, ut prospectum cæli in terram, & tantam planetæ Mercurii apparitionem, & alia huiusmodi, quæ quoniam friuola uisa sunt, eis omissis Barlaæ relatum apponere libuit. Dicebat enim huius Mercurii

à natiuitate nomen Hermes fuisse, seu Hermias, eumq; ex stupro Philonis Arcadis, & Proserpinæ eiusdem filiæ, in quam se balneantem impudicos iniecerat oculos, procreatum, & sic satis patet quia obscœne excitata natura sit, inspecta Proserpina. Hermetē autem eum nominatū dicit, eo quod eo nato, cum de futuris eius successionibus Philon consuluisset mathematicum, habuit pro responso, eum diuinum futurum hominem & maximum diuinarum rerum interpretem. quamobrem Philon qui illū exponi proposuerat, seruari fecit, atq; cum diligentia nutriri, eumq; uocauit hermetem, eo quod ἑρμῆς Græce, latine sonet interpres. Post hæc cum adoleuisset, ob ruborem scelestę originis in Aegyptū secessit, ubi mirabiliter profecit in multis, & potissime in arithmetica, geometria & astrologia, adeo ut Aegyptiis cæteris præferretur, & cum ob excellentiam prædictorum iam Mercurii nomen meruisset, medicinalibus operam dedit, tamq; in his sublimis effectus est, ut omisso Mercurio nomine crederetur Apollo, & longe profusius in sacris Aegyptiorum instructus, cunctis factus est homo mirabilis, ibique seu ad eius nobilitandam originem, seu potius ad ignominiam originis contegendam, Cæli dictus est filius & diei, quasi à cælo missus, & in diei luce factus conspicuus. De hoc præterea Hermes Trimegistus, qui se testatur eius fuisse nepotem, mentionem facit, eo in libro quem de idolo scribit ad Aesculapiū dicens, quod esto mortuus uenientes ad eius sepulchrum adiuuet & conseruet. Sed quid hæc uelint insignia aduertendum, cum aliud in planeta, aliud in medico, aliud in rhetore, & aliud in mercatore, uel fure Mercurio habeant demonstrare. Dicunt ergo eum ut præmonstratum est, ubi de Mercurio primo, galero tectum, ut per illum cælum intelligamus, à quo & si tegamur omnes, à medico potissime cognosci debet, circa planetarum motus uarios & eorum dispositiones & sydertum speculando, ut per ea tanquam in humana corpora agentia, & causantia plurima, & ægritudinum causas, successus & opportuna remedia possit agnoscere, atq; ea quæ ad salutē ægrotantis necessaria monstrantur, disponere. Talaria uero illi apponuntur pennata, ut per ea noscamus oportere medicum promptum & ad remedia contingentium habere scientiam, ne ante ægritudine laborans deficiat, quàm accesserit tardi medici argumentum. Preterea ut ipsi cognoscant cum naturæ ministri sint, omni alia seposita cura se debere ad necessitates uocantium euolare. Est illi insuper uirga quam supra diximus illi ab Apolline fuisse concessam, ut intelligatur primo, quia concessa est ab Apolline medicinæ auctore, idest à medico experto & doctore autoritas approbantis, absq; qua nemo hercle deberet tale officium exercere. Insuper dicunt eum hac uirga ab Orco pallentes euocare animas, ut appareat multos iam dudum iudicio & arte multorum medentium in mortē ituros, scientis medici adiutorio in uitam retetros, seu à morte, id est ab Orco potius reuocatos. Sic uersa uice dum minus morborum noscuntur causæ, hac eadem uirga, id est auctoritate uel artificio minus congrue operato, animæ quę stetissent, emittuntur ad tartara, id est in mortem. Somnos etiam hac uirga, id est arte dat medicus persæpe in somnum declinare nequeuntibus, & aufert in suam perniciem dormientibus nimium. Ventos insuper hac uirga medicus amouet, dum stultas ægrotantium opiniones suasionibus & rationibus ueris amouet, auferendo timorem, Seu etiam dum uentositates uiscera in grauissimum patientis dolorem agitantes, suis aut potionibus, aut remediis aliis resoluunt in nihilum. Sic & nubila tranant, dum humiditates superfluas educunt quasi tranantes, id est ad se trahentes à corpore languido. Serpens autem ideo circumuoluitur uirgæ, ut intelligamus medicinale exercitium absque naturali & debita discretione tendere non forte minus in perniciem quàm salutem.

Galerus. Talaria. Virga. Serpens.

Pendent enim non minus ex animaduertentia medentis, quàm ex arte quandoque remedia. Iubet enim ars reubarbaro à corporibus expelli superflua. quod si debilitato nimium dabitur, facile uita cum superfluis emittetur. & ideo circa talia & alia omnia medentis plurimum opportuna discretio, quæ per serpentem prudentissimum

alias

aliás designatur, uirgæ ideo circumuolutum, ut nunquam absq; discretione exerceatur authoritas. Quod Hermaphroditum genuerit, dicit Paulus uerum non esse. sed ideo fictum atq; appositum est, quia primus Aegyptiis qui monstruosum arbitrabantur Hermaphroditos nasci, atq; tanquam rem præter naturam abiiciebant, si quando aliquem nasci contigisset, ostendit, quia naturali gigni ratione poterant, & qua in parte matricis susciperetur à fœmina.

De Hermaphrodito Mercurii & Veneris filio. Cap. XXI.

Hermaphroditum dicit Theodótius ex Venere filium fuisse Mercurii, quod etiam testatur Ouidius dicens. Mercurio puerũ & diua Cithereide natum Naiades Ideis enutriuere sub antris. Cuius erat species, in qua materq; paterq; Cognosci possent, nomen quoq; traxit ab illis &c. Ex quo insuper Ouidius fabulam recitat talem. Quod cum Ida monte Phrygiæ, in quo fuerat nutritus, derelicto, uagans in Canam usq; deuenisset, fontem lympidum uidit, quem Salmacis nympha incolebat, quæ cum eum formosissimum uidisset, euestigio amauit, & blandis uerbis in suam sententiam trahere conata est. Tandem cum uerecundaretur adolescentulus, a spernaretur'q; uerba nymphæ pariter & amplexus. illa simulato recessu post ueprerum latuit. Iuuenis autem putans abiisse nympham nudus fontem intrauit, quod Salmacis uidens abiectis uestibus confestim & ipsa in fontem se nudam dedit, renitentem'q; tenuit. Verum cum eum inflexibilem cerneret, orauit ut ex ambobus efficeretur unus. Et factum est. & sic qui masculus intrauerat fontem, masculus illum exiuit & fœmina. & deprecatus est, ut qui in eo balnearẽtur in posterũ, hanc eandẽ ignominiã reportarent, quod obtentum est, fauente precibus utroq; parente. Hermaphroditum ex Mercurio & Venere genitum, uult † Albericus lasciuientem præter opportunitatẽ esse sermonem, qui cum uirilis esse debeat, nimia uerborum mollitie uidetur effœminatus. Ego uero Hermaphroditum habere utrumq; sexum, ad naturam Mercurii refero, quem uenerabilis Andalo aiebat, eo quod cũ masculinis planetis masculus esset, cum fœmininis autem fœmiua, inferre inter cætera his quorum natiuitatibus præerat, ni planetarũ alius obsisteret, uel cæli locus, ut utriusq; sexus concupiscentia teneretur. Sed uolunt nonnulli altius intellexisse poetam, dicentes in matricibus mulierum, septem conceptui aptas cellulas esse, quarum tres in dextera uteri sunt, & totidem in sinistra, & una media. Ex his unaquæq; duos posse concipere, quantumcunq; dicat Albericus in libro de naturis animalium, se abortu cuiusdam mulieris aduertisse eam centum quinquaginta filios inuicem concepisse. Ex his enim quæ in dextera sunt cum semen concipiunt, masculos pariunt. quæ autem in sinistra, fœminas. cum uero in ea quæ media est concipitur, nascuntur utrumq; sexum habentes, quos Hermaphroditos dicimus, & sic in cellula tanquam in fonte utriusq; sexus lucta est. & dum uincere conatur uterq; ne alter succumbat, efficitur ut utriusque uictoriæ uestigia uideantur. Sic rata manet oratio, ut si quis fontem illum intrauerit, semiuir exeat illum. Sanè longe aliter sensisse poetantes existimo. Est enim Salmacis Cariæ fons celeberrimus, qui ne hac labe pollutus appareat, & purgare fontem, & quicquid dederit fictioni causam, libet apponere. Est igitur ut Vitruuio eo in uolumine, quod de Architectonica scripsit, placet, fons cui Salmacis nomen est in Caria, haud longe ab Halicarnasso claritate præcipuus, & sapore egregius, circum quem barbari olim, Carii scilicet & Leleges habitabant, qui à Nyda & à Resania Arcadibus, à quibus ibi Troezem communis deducta Colonia, pulsi ad montana fugere, & latrociniis atq; discursionibus omnia infestare cœpere. Sed cum de colonis Arcas unus lucri tractus auiditate prope fontem tabernã meritoriam edidisset, quasi aquæ bonitas cœptis suis esset præstatura fauorẽ. factũ est, ut tam aquę delectatione quàm cibi opportunitate nõnunquã barbari immanes descenderẽt in tabernã, & cõsuetudine paulatim

Lib. 4. Meta.

De hoc Dior. Sic. lib. 5. Gest. ant.

Albertus. for te.

Salmacis.

paulatim barbariem ponere, & Græcorum mollioribus moribus atque humanioribus adhærere inciperent, donec ex ferocissimis mites uiderentur effecti. Et quum mansuetudo respectu ferocitatis uideatur fœmina, dictum est, ut qui illo uterentur fonte, effœminarentur.

De Venere magna sexta Cæli filia. Cap. XXII.

Venus magna, ut ubi de naturis deorum scribit Cicer. Cæli fuit filia & Diei. cum præter hanc tres alias fuisse demonstret, hanc primam omnium asserit extitisse. Attamen cum figmenta plurima circa Veneres indistincte comperiantur, his sumptis quæ ad hanc spectare uidebuntur, reliqua reliquis relinquemus, nõ quia huic adaptari non possint omnia, sed postquam aliis attributa sunt, illis dum de eis sermo fiet, apposuisse decentius est. Huius igitur ante alia filium fuisse amorem geminum uoluere, ut testatur Ouidius dum dicit. Alma faue dixi geminorum mater amorum &c. De patre autem dissentiunt, cum dicant alii ex Ioue genitũ, alii ex Libero patre, sic & Gratias, quas huius etiam dicunt filias. Dicunt insuper huic cingulum esse, quod Ceston nominant, quo cinctam eam asserunt legitimis interuenire nuptiis. Alii uero cõiunctionibus maris & fœminæ dicũt absq; cingulo interesse. & insuper dicunt summe Solis progeniem habere odio, propter adulterium eius cum Marte ab eo Vulcano patefactum. Addunt prætetea in tutela eius esse columbas. & cum eidem currum tribuant, illum à cygnis trahi uolunt, mirtum'q; arborem illi sacram faciunt, & ex floribus rosam. Post hæc etiam dicit Theodontius eam in domo Martis furtas hospitio suscepisse, se'q; eis familiaritate iunxisse. Et ut plurimum de reliquis diis faciunt, eam multis appellant nominibus, utputa Venerem, Cytheream, Acidaliam, Hesperum, Luciferum, & Vesperuginem. Et ut si qua alia sunt omiserim, ad sensum præcedentium ueniamus. Sanè quoniam uel omnia uel ferè omnia prædicta à fingentibus, à proprietatibus Veneris planetæ sumpta forte sunt, quid de eisdem astrologi sentiant, ante alia apponendum censui, ut facilius sumatur ex dictis poetantium intellectus. Et quoniam aliás Albumasar secutus sum & uenerabilem Andalo, iuxta eorum sententiã eius ferè mores & potentiam, seu circa quæ uersetur, describam. Volunt igitur Venerem esse fœminã complexione flegmaticam atque nocturnam, acutæ meditationis in compositionibus carminum, periuria ridentem, mendacem, credulam, liberalem, patientẽ, & lenitatis plurimæ, honesti tamen moris & aspectus, hilarem, uoluptuosam, dulciloquam maxime. atq; aspernatricem corporeæ fortitudinis, & animi debilitatis. Est huius insuper significare pulchritudinem faciei, & corporis uenustatem, rerum'q; omnium decorẽ, sic & usum preciosorum unguentorũ, aromatum fragrantium, alearum ludos, & calculorum seu latronum, ebrietates præterea, & comessationes, uina, mella & quæcunq; ad dulcedinem & calefactionem pertinere uidentur, æque omnis generis fornicationes atq; lasciuias, & coitus multitudinem, magisteria circa statuas & picturas, sertorum compositiones, & uestium indumenta, auro argento'q; cõtexta, delectationem plurimam circa cantum & usum, saltationes, fidicinas, & fistulas, nuptias & alia multa. sed eis omissis ad auferendum fictionis corticem ueniamus. Filiam eam dicunt Cæli & Diei, & cum de planeta intelligant, non incongrue. Nam quia Cælo uidetur infixa, & cum eo mouetur, ab eo uidetur producta. Diei uero dicitur filia à claritate sua, qua cæteris astris fulgidior est. Eam geminum amorem peperisse, non caret mysterio. Ad euidentiam cuius existimandum est, ut aliquando consueuit dicere uenerabilis Andalo, deum patrem omnipotentem dum omnis mundi machina ab eo fabricata est, nil fecisse superfluum, aut commodo carens animalium futurorũ. Sic & supercælestia corpora tam grandia, tam lucida, tam ordinate suo se & alieno motu mouentia non solum ad ornatũ, quem nos ferè ob crebram inspectionem floccifacimus, condidisse credendũ est, sed circa inferiora illis plurimũ potestatis dedisse, ad hoc scilicet ut eorum motu atq; influentia anni uolu-

Fast. 4.

Expositio fabulæ.

entis

entis uariarentur tempora, gignerentur mortalia, genita nascerentur, & alerentur nata, atq; in tempore deducerentur in finem. Nec hanc mixtim atque confuse corporibus iniunctam debemus arbitrari potentiam, quinimmo unicuique proprium constituisse officium, & circa quæ eius uersaretur auctoritas distinxisse, uoluisseque omnia seinuicē secundum plus & minus coniunctionum atq; reliquarum uirium, pro uarietate locorum ad opus in finem deducendum intentum mutuis uicissitudinibus iuuare, & inter alia concessa pluribus, ut testantur effectus. Veneri planetæ asserebat idem Andalo fuisse concessum quicquid ad amorem, amicitiam, dilectionem, coniunctionem, societatem, & unionem inter animalia spectare uidetur, & potissime ad procreationem prolis spectantia, ut esset qui segnem forte naturam, in sui continuationem atque ampliationem urgeret. & idcirco causari ab ista hominũ uoluptates concedi potest, quo concesso egregie finxere poetæ, qui eius amorem seu Cupidinem filium fuisse dixere. Sed quid illum geminum dicit Ouidius aduertendum. Credo ego amorem tantum unicum esse, sed hunc totiens & mutare mores, & nouum cognomē patremq; acquirere, quotiens in diuersos sese trahi permittit effectus. Et hinc Aristotelem reor triplicem designasse amorem, propter honestum, propter delectabile, & propter utile. & ne discordes Aristoteles & Ouidius uideantur, forsan ex duobus ultimis unum tantum faciebat Ouidius, cum etiam delectare minus honeste uideatur utilitas. Verum quoniam tractatus talis potius spectat, ubi de amore uel cupidine mentio fiet, ad reliqua ad Venerem pertinentia ueniendum est. Dicunt igitur eam gratias peperisse. nec mirabile. quis unquam amor absq; gratia fuit? Quæ quare tres & alia ad ea spectantia, commodius infra ubi de eis ratio apponetur. Cingulum Veneri quod uocauere Ceston, insuper esse dixere, quod illi minime datum à natura fuerat, nec à poetis fuisset, nisi sanctissima atq; ueneranda legum auctoritate illi fuisset appositum, ut aliquali coertione uaga nimis lasciuia frenaretur. Quid enim ipsum sit ceston, in Iliade describit Homerus dicens.

ἦ καὶ ἀπὸ στήθεσφιν ἐλύσατο κεστὸν ἱμάντα,
ποικίλον, ἔνθα δέ οἱ θελκτήρια πάντα τέτυκτο
ἔνθ᾽ ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ᾽ ἵμερος, ἐν δ᾽ ὀαριστὺς
πάρφασις. ἥ τ᾽ ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων

Iliad. ξ.

Intellectus est iste. Et à pectoribus soluit Ceston cingulum uarium, ubi sibi uoluntaria omnia ordinata erant. ubi certe amicitia atq; cupido atq; facundia, blanditiæq; furatę mentem licet studiose scientium. Circa quod si rite cōsiderentur in eo descripta, satis circa coniugium contingentia uidebimus. Dicit enim ibi Cupidinem esse ut intelligatur sponsi sponsæq; ante nuptias desiderium, inde amicitiam, quæ quidem ex commixtione & morum conuenientia oritur atque in longum trahitur. Si uero dissonent mores, inimicitię, iurgium, despectio & huiusmodi nasci uidimus aliquando. Facundia autem quàm opportuna sit patet liquido. nam per eam affectiones panduntur cordis, amantium mulcentur aures, sedantur litigia, quæ sæpissime inter coniuges oriuntur, & ad tolerantiam emergentium etiam animantur. Sunt & in eo blandiciæ quæ habent animos attrahere & ligare, iras comprimere, & alienatum amorem etiam reuocare, quarum sunt tam grandes profecto uires, ut non solum ab eis capiantur ignari, sed etiam ut ipsemet dicit Homerus, hæ furatæ sunt sæpissime sapientibus intellectum. Hoc cingulum dicit Lactantius uti nos ante diximus, Venerem non ferre nisi ad honestas nuptias, & ob id omnem alium concubitum, eo quod ad eum ceston delatum non sit, incestum uocari. Quod Furias in domo Martis hospitata sit, & eis familiaris effecta, hanc ob causam dictum reor. Sunt enim inter signa cælestia ut dicebat uenerabilis Andalo, duo, quæ Marti ab astrologis domiciliũ loco attributa sunt, Aries scilicet & Scorpio. in quam harum domorum illas Venus duxerit non habemus. sed si in arietem duxerit, initium ueris per arietem designari credo, cum tunc uer incipi-

at

at quando sol arietem intrat. Circa quod tempus animalia cuncta in concupiscentiã inclinantur. ut dicit Virgilius. In furias ignes'q; ruunt. Nec solum bruta, sed etiã mulieres, quarum complexio ut plurimum frigida & humida est, agente ueris temperie in calorẽ & Venerem acrius excitantur. Quæ quidem excitatio nisi frena rubor iniiceret, ueri in furiam uiderentur. Sic & feruores iuuenum, qui nisi legum auctoritate sopirentur, seu potius coercerentur, in pestiferos profecto furores excederent. Et sic bene in domum Martis à Venere deductæ sunt furiæ, eis'q; familiaris effecta est, in quantum immoderata efficitur & effrenis. Si in Scorpione duxisse uolumus, quoniam ueneniferum atq; fraudulẽtum est animal, intelligo nonnunquã amantium amaritudines anxias modicæ mixtas dulcedini, ob quas sæpissime miseri adeo uexantur ardẽtes, ut in seipsos gladio, laqueo, præcipitio'q; furentes uertantur, seu ob susceptas iniurias, lusis amoribus uel mutatis, ob iuramenta frustrata, ob fraudes compertas, ob mendacia, ex quibus aut desperatione torquentur, aut in rixas & homicidia furiosi præcipitantur, & sic à Venere in Scorpionem susceptæ sunt furiæ. Venerem exosam Solis prolem habere, à consequentibus ex amore illecebris sumptum puto. Nam ut inferius legetur, ubi de Sole Hyperionis filio, producit sol formosissimos homines & mulieres, quorum pulchritudo proculdubio trahit inspicientium mentes in concupiscentiam sui, & qui tracti sunt uariis artibus, persæpe trahentes trahunt, quod quidem Veneris opus esse creditur. Hi quippe innumeris subiiciuntur periculis, nam dum in libidinem suam paribus deueniunt uotis, alii occiduntur, alii letali persequuntur odio, alii ex ditissimis in extremam efferuntur inopiam, & nonnullæ splendidum pudicitiæ decus turpi atq; perpetua denigrauerunt infamia. Et ut alia plura sinam, ignominiose occubuere postremo, & sic patet liquido Venerem Solis prolem iniusto odio infestare, & mellitis uenenis suis opprimere. Columbas insuper eius in custodiam posuere, quod taliter contigisse legitur. Lasciuientibus in campis Venere & Cupidine in contentionem deuenere, quisnam scilicet ex eis plures sibi colligeret flores, uidebatur'q; alarum suffragio, plures Cupidinem collecturum. quamobrem uidit Cupido Peristeram nympham in adiutorium Veneris surrexisse. qua indignatus causa, eam in columbam transformauit ilicò. Venus autem transformatam in tutelam confestim assumpsit, & inde subsecutum est columbas semper Veneri attributas. Huic autem fabulæ sensus talis præstari uidetur. Dicit enim Theodontius Peristeram apud Corinthios origine insignem fuisse puellam, & longe magis notissimam meretricẽ, & ideo hic Venus agens dici potest in Peristeram patientem. agentis autem impressio in patientem amor est. cuius agitata stimulis, uirgo adhęsit Veneri, id est coitui, qui ferè agentis est finalis intentio, si forsan ob id uinci posset infestans cupido. uerũ cum talis appetitus actu potius accendatur quàm extinguatur, eò deuenit, ut nõ esset unius amantis contenta solatio, sed more columbæ, cuius moris est sæpissime nouos experiri amores, in plurium deuenit amplexus. quam ob causam ab ipso Cupidine, id est luxurię stimulo in columbam uersam uoluere poëtæ. Περιστερὰ uero græce latine columba sonat. Quæ quidem columbæ eo Veneri in tutelam datæ sunt, quia aues sunt coitus plurimi & ferè fœtationis continuæ, ut per eas crebro coëuntes Veneri obsequentes intelligantur. Nam hi ueniunt in tutelã alicuius, qui nondum opportuna sibi facere cognouere, & tutore habito agenda eius mandato conficiunt. Sic & libidinosi sub tutela Veneris esse dicuntur, quia semper in lasciuias merguntur Venere imperante. Currus autem ideo Veneri designatur, quia sicuti cæteri planetæ, per suos circulos circumagitur motu continuo. quod à cygnis eius trahatur currus, duplex potest esse ratio, aut quia per albedinem significant lauticiam muliebrem aut quia dulcissime canant, & maxime morti propinqui, ut demonstretur amantũ animos cantu trahi, & quod cantu amantes ferè desiderio nimio morientes passiones explicent suas, myrtus autem Veneri dedicata est, quia ut ait Rabanus à mari dicta est, quia nascitur in littoribus. & Venus in mari dicitur genita, seu quia odorifera sit arbor & Venus odoribus delectatur, Seu quia huius arboris odor credatur à nonnullis uenerea suadere.

dere, ſeu ut Phyſici dicunt, eo quod ex ea multa mulierum commoda fiant, ſeu quia ex baccis eius aliquod compoſitum fiat per quod excitatur libido, ac etiam roboratur, quod uidetur teſtari a Futurius poeta comœdus, dum Dionem meretricē inducit dicentem, *Furius, fortè.* Myrtinum mihi affers, quod Veneri armis occurſem fortuncula &c. Roſa uero b ob id illius flos dicitur, quia ſuauis ſit odoris. Nominum eius plurium hæ poſſunt rationes oſtendi. *Nomina Veneris,* Dicitur primo Venus, quam Stoici uanam rem interpretantur, quaſi uoluptatem abominantes. & hoc intelligendū eſt eam uanam rem à Stoicis dici, in quantum ad illecebrem partem illam libidinum & laſciuiarum declinet. Epicuri uero Venerem bonam rem exponunt uti uoluptatū profeſſores, nam circa uoluptatem ſummum exiſtimaut bonum conſiſtere. Cicero autem dicit, Venerem dici quod ad omnia ueniat. quod quidem non incongrue dictum eſt, cum amicitiarum omnium à quibuſdam dicatur cauſam præſtare. Citherea autē ab inſula Cithera ſeu à Cithereo monte, in quibus potiſſime coli conſueuerat, denominata. Acidalia autem dicta eſt, ſeu ab Acidalio fonte, qui in Orchomeno Bœotiæ ciuitate eſt Veneri atq; Gratiis ſacer, & in quo arbitrabantur olim inſipidi Gratias Veneris peſſidequas lauari. Seu quia curas iniiciat. Nouimus enim quod curis amātes repleat, & Græci achidas curas uocant. Heſperus autem propriū pla- c neræ nomen eſt apud Græcos, & maxime dum poſt Solem occidit, & inde etiam ueſper dictus, ut per Virgilium patet. Ante diem clauſo cōponet ueſper Olympo. Varro autem uult ubi de origine linguæ latinæ, eam ab hora in qua apparet, ueſperuginem appellari. nam Plautus ſic etiam illam uocat dicens, Neq; iugula neq; ueſperugo neq; Vergiliæ occidunt &c. *Iugula ſidus Orionis.* Lucifer autem latine dicitur cum apud Græcos ut aſſerit Tullius ubi de natura deorum, φώσφορος appellatur, quaſi lucem afferens, & hoc quando ante ſolem aut auroram in oriente cernitur tanto ſplendore coruſca, ut etiam de ſe merito Lucifer appelleẗ. Hanc & nautæ & idiotæ Dianam perſæpe uocant, quia diei uideatur prænuncia.

Et poſtea ſubdit Venus Τοῦτον ἱμάντα τεῷ δ' ἐνὶ κάτθεο κόλπῳ ποικίλον ᾧ ἔνι πάντα τετεύχαται, οὐδέ σε φημὶ ἄπρηκτόν γε νέεσθαι, ὅτι φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς. a

Extat aūt & fabula de Roſa & Venere, quod Venus, cū Adoni inſequeretur, Roſæ ſpina ſauciata fuerit, pedisq; cruore Roſam ex candida in purpureā mutarit, & quia partem ſui ſcilicet cruoris habebat, illam in tutelam quoq; ſuam exinde receperit. Vide Aphthonij Progymnaſmata. b

Ex Seruij ſententia qui nomen Acidaliæ ab χάρις *deriuat Lib. 1. Aen.* c

De ſecunda Venere Cæli ſeptima filia & matre Cupidinis. Cap. XXIII.

VEnerem ſecundā plures Cæli uolūt fuiſſe filiam, nō tamen ritu genitā quo gignūtur omnes. ex qua recitatur, Saturnū ſcilicet in Cęlum ſęuiſſe patrem, & falce ſumpta ei abſcidiſſe uirilia, & in mare abieciſſe. quorſum aūt cecidering, nō habeẗ. Falcem uero haud longe à promontorio Lilybei Siculi deiectam aiūt, nomen'q; dediſſe loco Drepanū, eo quod ſic Græce falx dicta ſit. Teſticuli uero deiecti quacunq; in parte maris deciderint, ſanguinē emiſere, ex quo et maris ſpuma hanc procreatā Venerē uoluere, ac etiam à maris ſpuma denominatā quę Græce ἀφρὸς dicitur, quoniā ſic & hæc dicta eſt. *Nempe ἀφροδίτη.* Macrobius aūt in libro ſaturnaliorū, Venerem ex ſanguine teſticulorū Cęli natam dicit, ſed maris ſpuma nutritam. Dicunt inſuper ut Pomponius Mela refert, accolę Palæpaphi Cyprici oppidi rui ſereniſſime rex pēries eos Venerē ſic natam in terras primo emerſiſſe, ob quod & nudam & perſæpe natantē eam fingant, quod & noſtri etiam quandoq; teſtantur poetæ, dicit enim eius in perſona Ouidius. Et diis adde tuis aliqua eſt mihi gratia ponto, Si tamen in medio quondā concreta *Lib. 4. Meta.* profundo Spuma fui, gratum'q; manet mihi nomen ab illa &c. Et Virg. Neptunū ei dicere ſcribit, *Lib. 5. Aen.* Fas omne eſt Citherea meis te fidere regnis. Vnde genus ducis &c. Huic præterea dicunt roſas eſſe dicatas, & quod marinā geſtet manibus conchā. Sic & ex ea & Mercurio Hermaphroditū natum uolūt, & ex ea ſola Cupidinē. Multæ quidē fictiones ſunt, ſed ex eis talis poteſt exprimi ſenſus. Nam pro Venere hac, ego uitam uoluptuoſam intelligo, & in omnibus ad uoluptatē & libidinē pertinentibus cum ſuperiori unam & ean-

dem esse. & sic etiam uidetur uelle Fulgẽtius. Ex sanguine aũt testiculorũ à Saturno dese-
ctorũ ideo natã, quia ut ex Macrobio sumi potest, cum chaos esset, tẽpora nõ erant. Nam
tempus est certa dimensio quę ex cœli circuitione colligit̃, & sic à cęli circuitione natũ tem
pus. & inde ab ipso Charontẽ natũ, qui & cronos est, quẽ nos Saturnũ dicimus. cum'q;
semina rerũ omniũ post cœlũ gignendarũ de cœlo fluerẽt, & elemẽta uniuersa quæ mun
do plenitudinẽ facerent ex illis seminibus fundarent̃, ubi mundus omnibus suis parti-
bus atq; membris perfectus est, certo iam tẽpore finis est procedendi de cœlo semina, & sic
genitalia à Saturno, id est tempora decisa uident̃, & in mari deiecta, ut appareret gignen-
di atq; propagandi facultatem, quæ per Venerẽ assumenda est, in humorem translatam
coitu maris & fœminæ mediante, qui per spumã intelligit̃. Nam uti spuma ex aquæ mo
tu consurgit, sic & ex confricatione uenitur in coitum, & uti illa facile soluitur, sic & libi
do breui delectatione finitur. Seu ut placet Fulgentio, quod concitatio ipsa seminis spu-
mosa sit, & ideo marinam dicimus spumã ob salsedinẽ sudoris emuncti circa coitum,
seu quod ipsum sperma salsum sit. Sic ex humiditate nata Venus, hæc & à spuma maris,
id est salsedine humiditatis nutrita, id est aucta, donec in finẽ cœpti operis deducta sit. Sa-
ne uidendũ quæ hæc sit humiditas, ut clarius origo huius Veneris enodetur. Fulgentius
igitur uult ubi ab aliis dicitur Saturnũ cęlo, Iouẽ Saturno genitalia abscidisse, et sic suam
exponit opinionẽ. Dicit enim Saturnũ græce cronos nuncupati, quod tempus latine,
cui uires abscissæ falce, id est fructus qui in humoribus uiscerũ uelut in mare proiiciunt̃,
ex quibus dicit necesse sic procreari libidinẽ. Nec dubiũ, ea ex humiditate procedit Venus,
quæ ex cibo potuq; procedit, cum raro ruant in libidinẽ ieiunantes, & tunc procedit ma-
xime quando cibi potus'q; calor uires mouet, & suscitat naturales. Et uere in mari nascit̃,
scilicet in gurgite salso sanguinis calefacti, & eiusdẽ ebullientis spuma, id est pruritu nu-
Falx. tritur, cum eo tepescente libido deficiat. Falcem aũt nõnulli uolunt apud Drepanũ fuisse
a deiectam, ut ostendat̃ sicuti falx aliquid operata est circa Veneris originẽ, sic & abundan-
tia frugũ, ex quibus demũ cibaria cõponuntur, plurimũ etiam operet̃, quæ quidẽ abun-
dantia est, & alia incitatoria multa apud insulam Siciliæ, in qua & Drepanũ ciuitas est.
Ego aũt reor huius particulæ & nomen oppidi, & littoris formã, quæ falci similis est, fa-
bulæ causam tribuisse. Quod aũt ciues Paphos apud se è mari emersisse Venerẽ uolunt,
bona cum pace maiestatis tuæ rex optime dicturus sum, quod nisi te æquũ etiam maxi-
mis rebus noscerẽ, nõ auderẽ. Est aũt Cyprus insula uulgata phama, seu cœlo agente, seu
alio incolarũ uitio, adeo in Venerẽ prona, ut hospitiũ, officina, fomentum'q; lasciuiarũ
atq; uoluptatũ omnium habeatur. quã ob causam Paphiis concedendũ est, primo apud
eos ex undis Venerẽ emersisse. Verũ hoc potius ad historiam q̃ ad alium sensum pertine
Lib.18. te ex Cornelio Tacito sumi potest, qui uelle uidetur Venerẽ auspicio doctam, armata ma
b nu cõscendisse insulã, bellum'q; Cynaræ regi mouisse, qui tandem hanc iniit cõcordiam
cum Venere, ut ipse rex Veneri templũ construeret, in quo eidem Veneri sacra ministra-
rent, qui ex familia regia & sua succederent. Confecto aũt templo sola animalia mascu-
lini generis in holocaustũ parabant̃, altaria uero sanguine maculari piaculũ esset, cum so
lis precibus, ignéq; puro illa adolerent. Simulachrũ uero deæ nullam humanã habere di
cit effigiem, quinimmò esse ibidem continuũ orbem latiorẽ initio, & tenuem in ambi-
tu ad instar metæ exurgentẽ, & quare hoc nullam haberi rationẽ. Nuda aũt ideo pingit̃,
ut ad quid semper parata sit ostendat̃. Seu quia nudos qui illam imitãtur, persępe faciat,
aut quia luxuriæ crimen, etsi in longũ perseueret occultũ, tandem tum minus arbitrant̃
obscœni, procedit in publicũ omni palliatione remota. Vel potius, quia absq; nuditate
cõmitti nõ possit. Natantẽ aũt ideo Venerẽ pingũt, ut infeliciũ amantiũ amaritudinibus
immixtã uitã procellis agitatã uariis, & eorũ naufragia crebra demonstrẽt. Vnde & Por-
phyrius in epigrãmate dicit. Nudus egens Veneris naufragus in pelago. Sed longe me-
lius in cistellaria Plautus, dicit enim. Credo ego amorẽ primũ apud homines carnificinã
cõmentum. Hãc ego de me coniecturã domi facio, ne foras quærã, qui omnes homines
supero

supero atq; anteeo cruciabilitatibus animi. Iactor, crucior, agitor, uexor ui amoris totus miser. Exanimor, feror, differor, distrahor, diripior, ita nullam mentẽ animi habeo, ubi sum ibi non sum, ubi nõ sum ibi est animus, ita mihi omnia ingenia sunt. quod iubet nõ iubet iam id cõtinuo. Iam amor lassum animi ludificat, fugat, agit, appetit, raptat, retinet, iactat, largitur, quod dat nõ dat, deludit modo, quod suasit dissuadet, quod dissuasit id affectat, maximis modis mecũ experitũ, ita meũ frangit amantem animũ &c. Equidem bẽne fluctuabat in salo Veneris homo iste. Sed nos ad reliqua, illi rosas in tutelam datas aiunt, eo quod rubeant atq; pungant, quod quidẽ libidinis propriũ esse uidetur. nam turpitudine sceleris erubescimus, & cõscientiæ peccati uexamur aculeo. & sicut per tempusculũ rosa delectat, paruóq; temporis lapsu marcet, sic & libido paruæ breuis'q; delectationis, & longæ pœnitentiæ causa est, cum in breui decidat, quod delectat, & quod officit uexet in longũ. Marinã cõcham manibus gestat, ut per eam Veneris ostendantũ illecebræ, toto enim adaperto corpore (refert Iuba) concha miscetur in coitum. c

Timaus ut ait Cõment. Apoll. hoc ad Drepanen insulam, quæ alio nomine Corcyra dicitur, refert. a

Locus hic aut corruptus est, aut à Bocatio male animaduersus. Nam ita Taciti uerba habent. Haud fuerit longũ, inquit, initia religionis, templi sitũ, formam deæ (neq; enim alibi sic habetur) paucis disserere. Conditorẽ templi, regem Venerianũ uetus memoria, quidã ipsius deæ nomen id perhibent. Fama recentior tradit, à Cinara sacratũ templũ, deamq; ipsam conceptã mari, huc appulsam. Sed scientiam, artemq; haruspicũ, accitum è Cilicia Myram intulisse. Atq; ita pactum, ut familiæ utriusq; posteri cerimonijs præsiderent. Mox ne honore nullo regium genus peregrinam stirpem antecelleret, ipsa, quam intulerant, scientia hospites cessere, tantum Cinarades sacerdos consulitur. Hostiæ, ut quisq; uouisset, mares deliguntur, certiss. fides hœdorum fibris, Sanguinem aræ obfundere uetitum, precibus, & igne puro altaria adolentur, nec ullis hymbribus quanquã in aperto, madescunt. Simulachrum deæ non effigie humana, cõtinuus orbis latiore initio tenue, in ambitum metæ modo assurgens. Et ratio in obscuro. Hæc Taciti uerba sunt, quæ quantũ ab ijs quæ hic à Bocatio ponuntur, distent, cuiuis facile uidere est. b

Fortaßis huc pertinet, quod Græci Venerẽ in concha stantem pingebãt, quo tamen illi nõ libidinem, sed hoc significare uolebant, quod matremfamilias decet, suæ domi considere, atq; manere, neq; se alienis rebus atq; negocijs immiscere. Id quod & Homericus Telemachus matri Penelopæ innuebat, cum dicebat. ἈΛΛ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε ἱστόν τ' ἠλακάτην τε. lib. Odyss. A c

De Cupidine Veneris filio. Cap. XXIIII.

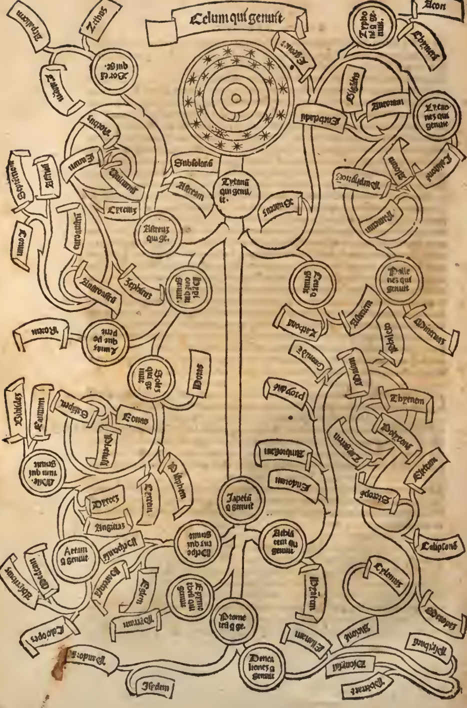
CVpido, ut Simonidi poetę placet Seruio teste, ex Venere sola natus est, de quo cum alibi plura dicenda ueniant, satis erit mentionem fecisse tantummodo.

De Doxio ix. Cæli filio. Cap. XXV.

DOxius, ut ait Plinius in libro naturalis historię, Celio affirmante, filius fuit Cæli, eum'q; dicit lutei ædificii, exemplo ab hirundinibus sumpto, inuentorem, nõdum enim construxerant architecti palatia. ex quo patet eum industriosum & antiquũ fuisse hominẽ, & merito cęli, id est claritatis filium. Lib. 5, cap. 56.

Caput XXVI.

SVperer ant ex filiis cæli Titanus, Iuppiter secũdus, Oceanus & Saturnus, quorum eo quod amplissima esset posteritas, uisum est, ut huic libro tertio fiat finis, & Titanum quarto seruare uolumini, Iouem quinto & sexto, Oceanum septimo, Saturnũ octauo reliquis'q;.

Celum qui genuit
Acon
Tytanū qui genu it.
Subsolans
Astreum
Astreus qui ge.
Thyenen
Calipsons
Japetū q genuit
Aetam q genuit
Isdem

GENEALOGIAE DEORVM GENTILIVM, LIBER QVARTVS.

FLVCTVABAR adhuc splendide princeps circa Paphũ oppidum tuum, Veneris infaustæ describẽs illecebras, cum ecce quasi Aeoli carcere fracto omnes in pelagus prodeũtes sæuire uenti cœperunt, & in cælum surgere fluctus impetu impulsi maximo, eóq; repellente in profundum usq; demergi Herebum. Qui dum ascenderent & mergerentur iterum, flatus'q; illos ualido spiritu ex transuerso confringerent, stupidus ego & semiuictus nouitatis horrore, quid nam tam repentinæ tempestati causam præstitisset, excogitans fere absorptus sum. Tandem eius crebro inuocãs suffragium, qui ex nauicula piscatoria ad se uenientem periclitantẽ Petrũ manu sustulit, nunc dextrorsum, nunc sinistrorsum deiectum lembum, quibus poteram uiribus regens, eo usq; feré naufragus deductus sum, ut ex alto cernerem nõ aliter quàm si diruptis ferreis Ditis muris, disiectis uinculis, Titanis antiqui immanem aduentare prolem, stilo cœpti operis exigente scribendam, nouíq; antiqui maris eiusdem memor eam in tumultum tam grandem hostes suos suscitasse deos. O quas in superbiam suam in medio periculi excitauit iras. O quotiens Iouis fulmina non solum laudaui, sed etiam imploraui. O quotiens catenas atque supplicia augeri deprecatus sum. Sed quid tandem? Postquam aliquandiu non aliter quàm si Olympum rediuiui insultassent, unde mugitu maximo sonuere omnes, quæ uehementes uenti suscitauere procellas, ut arbitror iubente deo, cui soli omnia patent, aquarum resedere montes, & si æqua tranquillitas facta non sit, tamen nauigabile deuenit mare. quamobrem à Cypro separatus in Aegeum ueniens, à longe cœpi ingentia mirabundus prospectare corpora, adhuc fulminibus exusta, & informi pallore atq; caligine turpia, & longo cathenatum circuitu pressa, adeò ut non absq; difficultate nomina ex semesis elicerem descripturus. ea tamen quę nouisse potui, huic apponentur cum successoribus suis uolumini. Attamẽ ne deficiam, is faciat qui populo Israel Iordanem aperuit transeunti.

De Titano Cæli filio octauo, qui genuit filios multos, ex quibus hic quatuordecim nominantur, quorũ primus Hyperion, secundus Briareus, tertius Cæus, quartus Typhon uel Typhoeus, quintus Enceladus, sextus Aegeon, septima Aurora, octauus Iapetus, nonus Astreus, decimus Alous, undecimus Pallenes, xii. Runcus, xiii. Purpureus. xiiii. Lycaon. Genuit præterea gigantes, quorũ nomina non habemus. Cap. I.

DE Cælo Aetheris & diei filio satis in præcedenti uolumine dictum est, uerũ cum eius explicetur proles, aiunt Titanum eius & Vestæ fuisse filium theologi ueteres, ut in libro diuinarum institutionum testatur Lactantius, cuius fuisse coniugem terram Dæmogorgonis filiam Theodontius asserit, ex qua plures suscepisse filios in sequentibus apparebit, quos omnes quinta luna natos uidetur Virgilius asserere, dum dicit, tum (luna scilicet quinta) partu terra nephando Cæum'q; Iapetum'q; creat, sæuum'q; Typhoea, Et coniuratos cælum rescindere fratres, & cætera. De hoc enim Titano multa referuntur fabulosa, inter quæ quod potissimum est, aiunt eum cum filiis aduersus Iouem deos'q; reliquos bellum habuisse, eis'q; cælum conantes eripere, montes montibus superimposuisse sibi sternentes iter ad illud, eos demum à diis cæsos & fulminibus interemptos, atq; apud inferos catenis religatos & morti damnatos perpetuæ, ut in sexto Aeneidos satis conuenienter ostendit Virgilius. Latentia sub hac fictione & historiam continent, & moralem sensum naturali Libr. 1. Georg.

 mixtum,

Lactan. lib. 1. de fal. re. c. 14

mixtum. Quod ad historiam pertinet, uerba de ea quę in sacra legũtur historia, apponentur ad literam, dicit enim sic. Exin Saturnus uxorem duxit Opim, Titan qui natu maior erat, postulat ut ipse regnaret, ubi Vesta mater eorum & sorores Ceres atq; Ops suadent Saturno ut de regno nõ cedat fratri. Ibi Titan qui facie deterior esset quàm Saturnus, idcirco & quod uidebat matrem atq; sorores suas operam dare ut Saturnus regnaret, concessit ei ut is regnaret. Itaque pactus est cum Saturno, ut si quis liberorum uirilis sexus ei natus esset ne quem educaret. Id eius rei causa fecit, ut ad suos natos regnũ rediret. Tum Saturno filius qui primus natus est, eum necauerunt. Deinde posterius nati sunt gemini Iuppiter atq; Iuno. Tum Iunonem Saturno in conspectum dedere, atq; Iouem clàm abscondunt, dantq; eum Vestæ educandum celantes Saturnũ. Item Neptunum clam Saturno Opis parit, eumq; clanculo abscondit. Ad eundem modum tertio partu Opis parit geminos Plutonem & Glaucam. Pluto latine dictus est Dispiter, alii Orcum uocant. Ibi filiam Glaucam Saturno ostendunt, Plutonem celant atque abscondunt. Deinde Glauca parua emoritur. Nec multum posthæc sequitur in eadem historia. Deinde Titan postquam resciuit Saturno filios procreatos atque educatos esse, clam se seducit secum filios suos qui Titani uocantur, fratremq; suum Saturnum atq; Opem comprehendunt, eosq; muro circumegit & custodiam his apposuit. Post hæc paucis interpositis sequitur, Iouem ad ultimum cum audisset patrem atque matrem custodiis circumseptos atq; in uincula coniectos, uenisse cum magna Cretensium multitudine, Titanumq; atq; filios eius expugnasse, parentes uinculis exemisse, patri regnum reddidisse atq; ita in Cretam remeasse. Hæc Lactantius ex historia sacra, quæ quàm uera sint quasi eadem referens edocet Sybilla Erithrea. Viso sensu historiali, circa reliquos pauca dicenda sunt, & primo quid sibi uelint hunc Cæli dicentes filium atq; Vestæ, quod præter historiæ ueritatem de quocunq; mortali arbitror dici posse. Nam terrenum corpus & cælestem habemus animam ex quibus constat hominem esse. Sed hic altiori uerborum uolumine extollitur ab uniuerso mortaliũ grege, & nuncupatur Titan, quod ut placet Lactantio, idem quod ultio sonat. Supra enim ostensum est Vestam terram esse, et terram iritatam ira deorum in ultionem suam peperisse Titanes. Et quoniam ubi de fama demonstratum est, quę sit ira deorum, ob quam terra iritata est, & qualiter terræ filii in ultionẽ matris consurgant, satis est hic dicere Titanum hunc tantum ex egregiis illis uiris fuisse, qui operibus conatus extendere phamã, & mortem superare suam. Quod autem illi Terra coniunx fuerit, per hoc intellige huius hominis & cuiuscunq; alterius huic similis ingentem animum, quo sibi terram subigit uti uir uxorem, eiq; dominatur saltem animo, si possessio desit. Ex hac enim uolunt eum multos genuisse filios, quod quidem etiam ostendit historia, & si etiam possibile sit nonnullos ob conuenientiam morum sibi ut reliquis attributos esse secundum absconditũ sensum, nulli dubium esse debet, quin multi fuerint olim, & hodie sint insignes uiri, qui eius eo quod primus describitur, filii dici possunt. Insuper dicũt hos claros fuisse homines, & aduersum deos habuisse bellum, ut aduertamus quoniam ex magnanimitate ad superbiam facilis sit transitus, & ob id plurimum dum minus considerate magnates agunt, ex gloriosissima uirtute in detestabile uitium cadunt, & tunc steriles efficiuntur, id est absq; fructu uirtutis. & ut intelligamus Titanis filios fuisse, tales quinta luna natos dicunt. Veteri enim superstitione creditum est, quicquid quinta luna nasceretur, sterile atq; damnosum fore. nec dubiũ elatos esse damnosos, eo quod bellorum sint semen, per quæ euacuantur agri colonis, & ciuitates & desolantur regna. Dicunt præterea eos habuisse cum diis bellum, quod & magnanimes habent & superbi. Magnanimes enim bonis operibus similes diis effici conantur. Superbi autem se quod minime sunt existimantes, uerbo, & si possent opere ipsum uerũ deum calcare satagunt, ex quo fit ut deiiciantur, & redigantur in nihilum. Est tamen aduertendum duplex ab hominibus bellum cum superbis habitum, quorũ unum fuit istud

quo Iuppiter liberauit parentes occisis Titanis filiis. Aliud uero fuit cum gigantes qui & Titanis dicuntur filii, uoluerūt Ioui cælum eripere, & tunc montes montibus imposuere, quod postea ubi de gigantibus exponetur.

Nomina Titanum à Comment. Homer. hæc numerantur, κρόνος, κρεῖος, ὑπερίων, ἰαπετός, κοῖος, ἅτοι δ' ἐτίησ οὐρανοῦ παῖδες. Iliad. Ξ. Numerus autem Titanum à Diodoro ponitur lib. 4. Est & Titanum flumus, à quo Titania tellus uocata est, cuius mem. Apoll in 4. Argon.

De Hyperione primo Titanis filio qui genuit solem & lunam. Cap. II.

HYperionem Titanis & Terræ fuisse filium Theodontius & Paulus uoluere, de quo nil aliud credo legi, nisi quia Solem genuerit & Lunam. Arbitror tamen eum magnę præeminentięq; hominem fuisse, & hoc tam à significato nominis quod super omnia sonat, quàm à nominibus filiorum tam claris. *ὑπερίων qui supra ceteros incedit.*

De Sole Hyperionis filio qui genuit horas, quas loco unius filiæ pono, & sic prima. genuit Aeonas, quas ęque loco filię unius scribo, & sic secūda. iii. Phaetusam, quartam Lampetien, quintā Dircen, sextam Miletum, septimam Pasiphaen, octauam Aeetam, nonam Circem, decimam Anginam. Cap. III.

SOlem Hyperionis fuisse filium uulgatissima phama est, ex qua tamen matre, non constat. Hunc dicunt non solū patri & fratribus aduersum Iouem non fauisse, sed Iouis partes secutum. quam ob causam post uictoriam curum, coronā & aulā, & alia multa insignia à Ioue obtinuisse, quæ omnia in sequentibus plene explicabuntur. Hunc ego credo suis temporibus clarissimum fuisse hominem, & uere magnanimem, & ob iddictum nō fauisse fratribus, sed Ioui, quia nō superbus. quamobrem adeò illi fuit phama propitia, ut in eum à poetis omne decus delatum sit, quod uero soli deferendum est. Nec aliter de eo quàm de uero Sole ut plurimum locuti sunt. Sane quoniam hic fere nulla ad hominem spectantia apponi uidentur, de Sole planeta loquemur. Finxerūt igitur eum ante alia regem, & forte fuit, eiq; regiam designauere aulam, de qua Ouid. in maiori uolumine libro secundo, Regia solis erat sublimibus alta columnis, & infra per decem & septem uersus. Descripta uero aula Ouid. maiestatem regiam proceres'q; describit dicens, Purpurea uelatus ueste sedebat. Infra per septem uersus designata regia maiestate currū eius describit dicens, Aureus axis erat, temo aureus, aurea summę Curuatura rotæ, radiorum argenteus ordo, Per iuga chrysolyti positę'q; ex ordine gemmæ, Clara repercusso reddebant lumina Phœbo &c. Nec post multum idem scribit equos. Interea uolucres Pyrois Eous & Aethon Solis equi partus'q; Phlegon hinnitibus auras, Flammigeris implent, pedibus'q; repagula pulsant, & cætera. Huic insuper regi coronam insignem duodecim lapidibus preciosis, ut Albericus ostendit, imposuit. Ei'q; dicunt aurora ueniente ab horis currū parari & equis adnecti. Hunc prætetea multorum filiorum patrem uolunt, ex quibus aliquos ueros fuisse possibile est, dum eum hominem fuisse dicamus, & nōnullos etiam ratione conuenientiæ motum attributos, si solem planetam dixerimus. Prætetea ut aiunt philosophi in rebus procreandis tantæ potentiæ est, ut pater omnis mortalis uitæ habeatur. Inter alia ex quadā singulari potētia dum in natiuitate alicuius hominis cęteris supercęlestibus corporibus præualet, eum formosissimū, amabilē, facie alacrē, atq; splendidū, moribus insignem & generositate producit conspicuū. Eum similiter multis uocant nominibus, per quæ satis apparet de Sole planeta, nō de homine intellexisse poetas. Nunc qd dicta uelint explicandū est. Dicunt eum primo Hyperionis natū, qd concedendū est. Diximus enim supra Hyperionē idem sonare quod super omnia, & sic hic pro uero deo accipietur, qui cum omīa ex nihilo creauerit, solus pater dici potest Solis, cum ipse solus sit super oīnia. Post hæc regia huic tam splendida ideo designata est, ut intelligamus per apposita in ea- *f. Albertus.* *Explicatio fabulæ.*

dem opere huius ex potentia attributa cuncta consistere, eum'q; omnium curam gerere, cui inter alia propinquiora circumposita sunt tempora, & temporum qualitates, ut intelligatur eum motu suo descripsisse omnia. esto aliquos fuisse dies ante eum in principio Pentateuchi scribat Moyses. Quos ante sua ille fecit, qui cuncta creauit, nondum isto creato, nec eidem potestate aliqua attributa. Postquam uero creatus est uolente creatore, suo motu tempora describit, & describit omnia, et horas, & diem & mensem & annum & secula, ut in sequentibus latius apparebit. Sic & motu suo qualitates temporum facit esse diuersas, cuidam dans frondes & flores, alteri segetes, tertiæ maturos præbet fructus, & frondes incipit auferre, ultimæ rigorem frigoris & niuis caniciem. Currus autem illi tum lucidus apparatus indefessam eius atq; perpetuam cum indeficiente lumine circa orbem terrarum uolubilitatem ostendit, qui rotarũ quatuor est, ut descripta iam quatuor tempora sua fieri circuitione designet. sic & illi quatuor equi ut per eos qualitates diurnæ circuitionis ostendat. nam Pyrois qui primus est pingitur & in tempore rubeus, eo quod primo mane agentibus uaporibus à terra surgentibus sol oriens rubeat. Eous qui secundus est, cum albus effigietur dicitur splendidus, eo quod exhalatus sol iam dissoluis uaporibus splendens fit. Ethon autem tertius rubens, sed in croceum tendens ardens exponitur. nam sole iam cæli medium tenente lux eius corusca est, & cunctis uidetur feruidior. Phlegon autem quartus ex croceo colore tendit in nigrum & in tempore terram amans, ostendens aduesperascente die solem terram petere, id est occasum. Hos tamen equos Fulgen. esto cum eisdem significationibus aliter nominat, uidelicet Erythreum, Actheona, Lampon, & Phlegeum. Per coronã autem duodecim lapidũ ostendit Albertus longa dicacitate duodecim cæli signa intelligi debere, per quæ mortalium

b ingenia eum anno quolibet discurrere inuenere. His prædictis superest de nominibus soluere globum, ex quibus eo quod nonnulla cum quibusdam aliis diis habet communia, illis reseruatis ubi de diis talibus, de his quę ad eum solũ spectare uidentur, quàm breuius fieri poterit exponetur. Vocatur ergo primo sol, eo quod inquantum planeta, solus est, ut testari uidetur Macrob. dicens. Nam & latinitas eum qui tantam claritudinem solus obtinuit, Solem uocauit. Et in Thimæo dicit Plato ubi de sphæris, Vt autẽ per ipsos octo circuitus celeritatis & tarditatis certa mensura & sit & noscatur, deus in ambitu supra terram siderum lumen accendit, quem nunc solem uocamus. Insuper hunc Tull. ubi de Repub. uocat principẽ atq; ducem dicens. Deinde subter mediam fere regionem Sol obtinet, dux & princeps & moderator luminum reliquorum, mens mundi & temperatio tanta magnitudine, ut cuncta sua luce lustret & cõpleat. Super quibus uerbis sic ait Macrob. super somnio Scipionis. Dux ergo quia omnes luminis maiestate præcedit. Princeps, quia ita eminet, ut propterea q̃d talis appareat sol uocet. Et post pauca sequitur. Mens mundi appellatur, ita ut Physici eum cor cęli uocauerint, inde nimirum quod omnia quę statuta ratione per cælum ferri uidemus, diem noctem'q; & migrantes inter utranq; prolixitatis breuitatis'q; uices, & certis temporibus æquam utriusq; mensurã, deinde ueris clementẽ temperiem, torridum cancri & leonis æstum, mollitiem autumnalis auræ, uim frigoris inter utranq; temperiem, omnia hæc solis cursus & ratio dispensat. Iure ergo cor cęli dicitur per quem fiunt omnia, quæ diuina ratione fieri uidemus. Est & hæc causa propter quam iure cor cęli uocetur, quod natura ignis semper in motu perpetuo agitata est. Solem autem ignis Aetherei fontem esse dictum retulimus. Sol ergo in æthere quod in animali cor, cuius ista natura est, ne unquã cesset à motu, aut breuis eius quocunq; casu ab agitatione cessatio mox animal interimat, hæc Macrob. Ex quibus satis

c percipi potest, eum existimasse, Solẽ rerũ omniũ causam. Loxiã insuper eum appellat, ut ait Macro. Aenopiades quod ab occasu ad orientem tendens circulũ facit obliquum. Phœbus etiam nũcupatur & potissime à poetis, quod à specie atq; nitore dictũ est. Alii dicunt Phœbus quia nouus, eo q̃d mane quolibet nouus uideat ab horizonte cõsurgere.

d Lycius etiã nuncupatˀ, & ut aliqui dicũt à Lycio tẽplo Deli. Macro, ostẽdit Cleantẽ aliam rationem

ratione reddere dicens. Cleantes Lycium Apollinem nominatũ scribit, quod ueluti lupi pecora rapiũt, ita ipse quoq; humorem rapiat radiis. Chrysocomus appellatur à fulgore scilicet radiorum, quos uocant comas aureas solis. sic & Argyrotoxus quod nascens per summum orbis ambitum ueluti arcus quidam figuratur alba & argentea specie, ex quo arcu radii in modum emicant sagittarũ. Imbricitor quod lumen eius exoriens amabi- e
le amicissima ueneratione oculorum. *Sol dictus est,*quia sic à Physicis æstimatur. Dici-
tur et horus quasi magnus uel gigas maximus. qui quidẽ est, ut ipsi uidere possumus, & f
hoc illi nomẽ est apud Aegyptios. Vocatur insuper aliis nominibus pluribus, ut per Macrob. patet in saturnaliorum lib. i. cap. xix.

Matrem addit Apoll. Comment. eamq; θείαν uocat, ut & Hesiod. in Theogon. a

De Sole & Luna, & unde cœperint his nominibus dici, Diodor. in quart. antiq. Gest. uide. b

Inter cætera aũt epitheta Apollinis, Carneum quoq; uocari, Comment. Theocriti in Idyll. 5. refert à c
Carno uate Heraclidarũ, quorũ unus Hippotes nomine illum occidit, eo quod obscura nimis & ingrata illis uaticinaretur: ob cuius cædem postea Apollo totã Peloponnesum peste ultus est: eumq; Apollinis oraculũ ijdem consuluissent, iußit ut Carneũ Apollinem uenerarentur. Praxilas eundem Iouis et Europæ filium, & ab Apolline in amore habitum, dicit: Vide locum citatum.

Meminit eius templi etiam Comment. in Sophoclem: sed non Deli, uerum Argorum id esse dicit, ex d
aduerso Nemel Iouis in foro positũ, ipsumq; deum λυκοκτόνον uocari ait: uel quia pastoralis deus sit, & lupos arceat, unde & Argiui illi lupũ sacrificẽt, uel quia lupus sacer Apollini, ut ceruа Dianæ est.

Quid si sic legas, Thymbræus quoq; dicitur, quasi deus imbricitor, & Philesius quod lumenũ eius exo- e
riens amabile, amicißima ueneratione oculorũ consalutamus. Et Pythius non à πυθεῖν, hoc est noua consultatione occultorũ, quia sic à Physicis æstimatur: sed à πύθειν quod est putrescere, quod nunquã sine ui caloris efficitur. Nam totus hic locus corruptiss. est, siue id autoris, siue librariorum uitio factũ est. Nam & aliquot uersus omißi, & pro Græcis Latina quedã mutila & inuersa supposita esse uidentur, proinde qui recte emendatũ hunc uolent, ipsum Macrob. lib. 1. cap. 19. unde hæc omnia sumpta sunt, consulant. Neq; enim facile erat hic omnia restituere. Et Macrob. ipse legentibus ubiq; obuiã esse potest.

Dicitur item Smintheus, cuius uocabuli originem duplicem refert Cõment. Homeri: primam hanc, f
Fuisse in Chrise oppido Mysiæ Crinim sacerdotem Apollinis, cui deus iratus, immisit in agros illius mures, qui fructus illius uastabant. A quo exoratus deus, cum rursum placatus pestem hanc tollere uellet, ad Ordem pastorẽ illius uenit: à quo hospitio acceptus, pollicitusq; mali remediũ, mures sagittis omnes interfecit, eoq; facto iussit pastorem Crinidi indicare, ipsum Apollinem humana specie apud se diuertisse, & ab eo mures occisos. quod audiens Crinis templum deo cõstruxit, uocauitq; Apollinis Sminthei quod eius linguæ dialecto mures σμίνθοι uocãtur. Altera talis est, Cum Cretenses aliquando Coloniã deducturi eßent, ab Apolline responsum acceperunt, ut ibi urbem conderent, ubi eis terra geniti obstitissent. Venientibus igitur ad Hellespontum, noctu mures clypeorum lora arroserunt, itaq; mane cum id factum uiderent, memores oraculi, urbem posuerunt, eamq; Sminthiam appellarunt.

De horis filiabus Solis & Cronis. Cap. IIII.

HOras Solis & †Cronis dicit Theodon. fuisse filias, & ab eo denominatas, eo *f. Cronidis*
quod Horus ipse ab Aegyptiis appelletur. has Homerus dicit equos & currum in tempore parare soli, & diei uenire uolenti cæli portas aperire. Filias ego ideo Solis dici puto, & Cronis, quod est temporis, eo quod solis progressu ex certa temporis dimensione fiant. Equos autem & currum soli parari ab eis ideo fictum est, quia eis sibi uicissim succedentibus nox labitur, & dies accedit, in quem sol tanquam in præparatum sibi uehiculum à successione horarum progreditur. in cuius progressionis initio, horæ diei aduenienti cœli portas, id est lucis ortum aperire uidentur.

Αὐτόμαται πύλαι μύκον οὐρανοῦ ἃς ἔχον ὧραι, τῇς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς, οὔλυμπός τε ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ' ἐπιθεῖναι. Hæc, Homer. Iliad. Ε

De Aeonis

De Aeonibus filiabus Solis. Cap. V.

AEonas dicit Theodŏtius plures esse sorores Solis et Cronis filias, corporibus ingentes, & sub Iouis collocatas pedibus. De his ego nunquam alibi legisse memini. nisi forsan has uelit intelligi secula, cum Aeon græce, latine seculum interpretetur. si de seculis dixisse uelit, hæc profecto certa & longa temporis dimensione à solis motu conficiũtur. hæc supra monstrauimus à Claudi. in antro æternitatis fuisse descripta. De quãtitate uero seculi plurimũ inter se discrepauere ueteres. Dicebant enim aliqui, ũt Censorius in lib. quem de natali die scripsit ad Cerellum, ab his potissime, qui rituales Hetruscorũ sequebantur, hoc modo descripta secula, ut aliquo superũ scilicet ostento initiaretur seculum, eo usq; protenderetur, donec aliud superueniret ostentum, quod finis esset præteriti & sequentis initium, & sic nõ certo, aut determinato annorũ numero constare uidebatur seculum, quin immò aliquãdo longum, & nonnunquam breue contingere. Posthæc ostendit alios aliter arbitrari dicentes id spacium temporis esse quod efflueret inter unam celebrationẽ ludorũ seculariũ & alteram subsequentẽ, ex quo etiam temporis inæqualitas sequeretur permaxima. Postremo multis recitatis opinionibus dicit, ciuile Romanorũ seculum centũ annis solaribus terminari. Quod ego memini sæpissime à uenerabili Andalo eodem finiri spacio. Erant insuper qui uellent idem esse seculũ & ætatem, quod non est uerum. esto aliquando scribant improprie ueteres seculum pro ætate. Aetas enim, si eo modo sumpserimus, quo sanctorum describunt litteræ, ac etiam poetarum, multa in se continet secula. Quod uero sub Iouis pedibus secula designentur, puto fieri, ut intelligamus solius ueri dei imperio tempora labi, eiq; soli diuturnitatẽ cognitam eorundem, & quæ in eis futura sint. nec ab hoc discrepat Claudiani descriptio, qui illa dixit in antro æternitatis manere, cum in ipsa trinitate personarum, & unica deitate tantum consistat æternitas, & sic quicquid in æternitate consistit, in deo sit necesse est.

De Phaetusa & Lampetie tertia & quarta filiabus solis. Cap. VI.

PHaetusa & Lampetie nymphę Siculæ, filiæ fuere Solis & Neærę, ut in Odyssea scribit Homerus dicẽs, has in Sicilia Solis seruare greges, à quibus Vlysses à Circe prohibitus est. Circa quam prohibitionem talis ab Homer. fabula recitatur, quod cum uenisset ab inferis rediturus in patriam, Vlysses à Circe pręmonitus est, quod postq; cum sociis ultra Scyllam & Charibdim in Siciliam deuenisset, & comperisset greges solis seruari à Phaetusa & Lampetie filiabus suis, ab eis omnino cum sociis abstineret. nam si quis ex eis comederet, occideretur. Ad quos cũm postergaris aliis periculis fessus cum sociis deuenisset Vlysses, factum est ut ibidem Eurylochi consilio pernoctarent, sed mane mutatis uentis abire nequiuere, & cum ibidem longius credito detinerentur, impellente ciborum penuria dormiente Vlysse, & Eurylocho suadente, à sociis Vlyssis in greges itum est, & ex eis sedata fames. Verum eis discedentibus graui agitati tempestate, ad ultimũ à Ioue fulminati periere omnes, Vlysse excepto, qui ex gregibus nõ gustauit. Huic fabulæ talis potest sensus exhiberi. Calor & humiditas, id est sol & Neæra, quæ nympha est, syluas & pascua gignunt, quę duæ sunt nymphæ Solis & Neęræ filiæ, harum altera pręstat umbras, altera uero gregibus uictum, & sic seruantes sunt gregem solis, qui ex omni uiuente conficitur, anima uegetatiua scilicet & sensitiua. opere enim suo nascuntur, & tegmine, atque uictu prædictarum custo-
Odyss.lib.15. dum seruantur. esse tamen hos greges in Sicilia dicit Homerus, non tamen quod alibi non sint, sed ibidem ob ingentem rerum abundantiam, & cæli temperiem plus uigoris uideantur habere delitiæ, quæ ob corruptos loci mores etiam magis quàm alibi sunt pestiferæ. Ab his omnis rationalis anima prohibetur. Sane tamen ne eis immoderate fruatur, ne in mortem deueniat, aut uitam quæ sit morte deterior. quod totiens contingit, quotiens habenis appetitui datis in lasciuias mergimur, quod iam apud Siculos fecere plurimi, qui enerues facti post gustatis delitiis non suffecere laboribus.

Verum

Verum Eurylochus, id est blanda sensualitatis persuasio, dormiẽte Vlysse, id est rationis robore, auidos sensus in greges, id est in delitias emittit. ex quo libidinibus soluti maris fluctuãtis, id est mũdi huius labores ferre nequiuere, & sic Iouis fulmine, id est iusto dei iudicio, in mare deiecti periere, id est in amaritudines & miserias mortalis uitę anxiati & incogniti defecere. Vel quod forsan cõtigisse potuit, cum in Siciliam deuenisset Vlysses, & ibidem ab aduerso detineretur tempore, eo nõ curante, adeo socii eius cibo potúq; & mulieribus soluti sunt, ut reintrantes mare opportuna negligerent, & sic naufragium facerent, quod non solum Vlyssi contigisse legimus, quinimmò & Hannibali Pœno strennuissimo bellorum duci, cuius milites cum nulli longi atque difficillimi itineris ex Hispania in Italiã transcendentes labores superare nequissent, Capuanæ delitiæ attriuere.
Νύμφαι ἐϋπλόκαμοι Φαέθουσά τε Λαμπετίη τε ἃς τέκεν Ἠελίῳ ὑπερίονι δῖα Νέαιρα.

De Dirce Solis. v, filia, & Lyci regis coniuge. Cap. VII.

DIrce Solis fuit filia Lyci regis Thebarũ coniunx, in quam sicuti cæteras Solis filias Venerẽ sæuisse dicit Fulg. de qua talis fertur historia. Stuprata per uim Antiopa Nictei regis filia ab Epapho, ut placet Lactan. seu à Ioue, ut plures uidentur arbitrari, à Lyco rege Thebarum marito suo abdicata est, & insuper inducta Dirce, quæ ilico suspicata, ne forte Lycus Antiopam in suam reuocaret gratiam, & sic ea reassumpta dimitteretur, ipsa impetrauit à uiro ut posset illam in uinculis detinere. Quæ cum ex Ioue prolem geminam suscepisset, partus adueniente tempore, ab eo uinculis liberata est, & clam in Citheronem montem aufugit, ibiq; peperit Amphionem & Zetum, quos expositos pastor quidã pro suis aluit. Qui cum adoleuissent à matre cogniti, & sui generis certiores facti, facile in Dircem irritati sunt, & in matris ultionem surgentes Lycum occiderunt regem, & Dircem tauro indomito alligauerunt, qui dum eam traheret, miseratione deorum auxilium implorauit, quorum subsidio in fontem sui nominis haud longe à Thebis mutata est, & sic Veneris satiauit iram. Quod autem in hac historia fabulosum est, explicabitur facile. Antiopam à Ioue tempore partus liberatã à carcere dicit Theodon. ideo fictum, quia cum uideretur Dircæ ob tumidum Antiopæ uterum satis sui adulterii testimonium apparere, & ob id eam uiro arbitraretur odiosam, merito ultro eam reliquit. Dircem autem mutatam in fontem satis comprehendi potest tam ob perditum regnũ quàm ob supplicii illati pœnam, eam in multas solutã lachrymas. Fuisse autem Solis filiam ideo dictam, quia aut si de facto fuit, eam alicuius insignis uiri sic nominati fuisse filiam, aut ob insignem eius pulchritudinem Solis filiam uocitatam.

De Mileto Solis. vi, filio, qui genuit Caunum & Biblidem. Cap. VIII.

MIletus ut testatur Ouid. Solis fuit filius. Theodon. aũt dicit istum Solis Rhodii filium, & Pasiphaes fuisse fratrem. Hunc tamen in Minoem senem uolentem insurgere bello, perterruit Iuppiter, quã ob causam in Lesbon abiit, & ibi ciuitatẽ, quam Militenem ex suo nomine dixit, construxit. Verum postea immutatis literis ex Militene Mitilena dicta est. Post hæc cum Cyanee nympha Mæandri fluminis filia se immiscuit, & ex ea suscepit filios duos, Caunum, scilicet & Biblidem.

Matris nomen alij addunt, Argeam filiam Cleochi. Miletum aũt dictum uolunt quod à matre expositus sit ἐν μίλακι. quod genus herbæ est, ut dicit Suidas. Hunc cum adoleuisset, fugientem Minoa, uenisse primum in Samum, deinde in Cariam, ibiq; oppidum suo nomine condidisse Aristocritus autor est. Nonnulli autem non Apollinis, sed Euxantij Miconis filij, alij rursum Sarpedonis qui fuit Iouis, filium faciunt, Vide Comment. Apoll. lib. I. Ouidius addere matris nomen Deionen uidetur, uocat enim Deioniden Miletum lib. Meta. ix.

De Cauno & Biblide filiis Mileti. Cap. IX.

CAunus et Biblis filii fuerũt Mileti ex Cyanee nympha suscepti, ut testat̃ Ouid. dicẽs. Hic ubi dum sequitur patriæ curuamina ripę Filia Mæandri totiens redeuntis eódẽ.

Cognita

Cognita Cyanee præstanti corpore nympha Biblida cum Cauno prolem est enixa gemellam &c. Et quia nil præter commune ambobus de his legi, de ambobus scribere ut uicem uisum est. Legitur ergo Caunum speciosissimum fuisse iuuenem, & à Biblide sorore infausto amore dilectum, Venere in prolem Solis irata agente. Sane cum Biblis fratri flammas execrandæ libidinis detexisset, ipse aspernatus detestandam sororis concupiscentiam, fugam sumpsit, In'q; peregrina ponit noua mœnia terra. Infelix autem Biblis confestim secuta est eum, & postquã Cariam Lyciam'q; & Lelegas peragrauit, labore atq; dolore uicta consedit, & spreta sese dedit in lachrymas, ex quo factum est ut in fontem

Ibidem. Naiadum beneficio misera uerteretur, ut dicit Ouid. Sic lachrymis consumpta suis phœbeia Biblis Vertitur in fontem, qui nunc quoq; uallibus illis Nomen habet dominæ, nigraq; sub ilice manat &c. Figmentum autem satis patet, quia à fletu continuo fons lachrymis manans uisa est.

De Pasiphae.viii. Solis filia & Minois coniuge. Cap. X.

PAsiphae Solis fuit filia, ut Senecæ poetæ tragœdia percipitur carmine aientis in Tragœdia Hippolyti. Quid ille rebus lumen infundens suum matris parens &c. Verba quidem nutricis sunt eloquentis ad insanam amore Hippolyti Phœdram Pasiphaes filiam. Theod. autem dicit, nõ fuisse filiam Solis Hyperionis, sed Rhodii. Fuit hæc Minois Cretensis coniunx, & uacante Minoe bello aduersus Megarenses & Athenienses ob occisum Androgeum filium, ab irata Venere in sobolem Solis, infausti amoris flammas suscepit, amauit'q; speciosissimũ taurum, in cuius cõcubitum Dædali artificio uenisse dicitur, & ex eo suscepit quem medium hominem medium'q; taurum peperit. Alii uero aliam amoris huius causam describunt aientes, quod cum orasset Minos in bellum progressurus patrem, ut dignam se sacrificaturo sibi præpararet hostiã, e uestigio illi præparatus est taurus, formositate cuius captus Minos illum armentis suis præfecit ducem, alio consecrato. ex quo iratus Iuppiter egit, ut illo absente reseruatus diligeretur à coniuge, & hinc uolunt Minoem ob cõmissum facinus non ausum in coniugem sæuire. Quod autem Pasiphae filia Solis ex tauro conceperit, uult Seruius taurũ hunc scribam Minois fuisse sic nominatũ, eum'q; in domo Dædali cum Pasiphae coisse, & filium ex ea suscepisse, & tandem geminos peperisse quorum alterum ex Minoe conceptum notis apparebat, alterum uero ex tauro æque indicantibus signis. & cum de secundo non esset certa fides, nomine ad utrunq; spectante parentem Minotauro scilicet imposito, enutritus est. Ego autem longe altiorem sensum

Fabulæ explicatio. sub hac fabula tegi reor. Existimo quidem uoluisse ueteres ostendere qualiter uitium bestialitatis causetur in nobis hac ratione. Pasiphaen speciosissimã fœminam & Solis filiam, credo animam nostram ueri Solis, id est Dei omnipotentis à quo creata est filiam, omni pulchritudine innocentiæ splendidam. Hæc cõiunx efficitur Minois regis legumlatoris, id est rationi humanæ iungitur, quæ suis legibus eam habet regere atq; in rectum iter dirigere. Huic inimicatur Venus, id est appetitus concupiscibilis qui sensualitati adhærens semper rationis est hostis. cui si adhæserit anima, à ratione superetur necesse est. à qua semota, facile à blanditiis & suasionibus carnis se trahi permittit, & sic præcipitem se fert in concupiscentiam tauri à Ioue dati, ut sibi ex eo Minos sacrum conficiat. quem ego taurum sentio mundi huius delitias prima facie pulchras & delectabiles à deo rationi cõcessas, ut ex ea moderamine certo uitæ nostræ opportuna ministret. Nam dum his debite utimur, rite ex eis deo sacrum conficimus. Sane dum eis iudiciũ sensualitatis sequentes abutimur, aut abuti desideramus, in bestialem concupiscentiam deuenimus, & tauro tunc obscœne anima iungitur in lignea uacca, dum artificio ingenii nostri naturalibus præter naturæ leges innitimur. Et sic appetitu illecebri & adoptione nephariæ uoluntatis causatur & nascitur minotaurus, id est bestialitatis uitium. Huius aũt minotauri, hõminis & tauri formã esse finxere, eo quod tali uitio laborantes intuitu primo uidentũ homines. si opera autem prospectemus, & abscondita introrsum desideria, tales esse bestias cogno-

cognoscemus. Clauditur autem hic labyrintho carceri circuitionũ plurium implicito, & hoc ideo, quia fortissimum atq; ferocissimum & furiosum esset animal. In quo osten ditur eum humano pectori infandis desyderiis intricato, & quod eo impellente fortem atq; immanem præstemus animum, dum infaustum aliquid audemus, quod nisi pro uoto perficiamus, confestim in furiam declinamus. Hic insuper à Theseo ab Ariadna præ docto occiditur, id est à prudenti uiro, cui uirilitas, quam per Ariadnã accipio, eo quod Andres græce uir sonet latine, ostendit detestabile tam scelesto uitio subiacere, & quibus armis etiam conficiendum sit.

De Aeëta Colchorum rege Solis filio octauo, qui genuit Medeam & Absyrtium & Calciopem. Cap. XI.

Aeëta Colchorũ rex, ut Homerus in odyssea testatur, Solis fuit filius & Persæ filiæ Oceani. Tullius autem ubi de naturis deorũ, eum ex Asterie sorore Latonæ susceptum dicit, quam Asteriem uidetur idem Tullius dicere ab eo occisam. Dicit enim sic. Quid Medeę respondebis, quę duobus auis sole & oceano, & patre matricida prouocata est? Hunc clarũ ea tempestate fuisse regem testatur antiquitas cum permaximum illi regnum fuisse describat Seneca tragœdus in tragœdia Medeę. Ad hunc nouercales insidias fugiens deuenit Frixus Athamantis filius cum aureo uellere, quod sibi fatale ab oraculo sentiens Aeëta diligentissime seruabat, ne eo perdito priuaretur regno. Qui tamẽ à Iasone spoliatus est & regno pulsus. Verũ iam senex ab eodem in regnum reductus est. Dicit Theodontius hunc Aeetam non fuisse filium Solis Hyperionis, sed eius qui apud Colchos maximus fuit & regnauit ibidem. b

Verba Ciceronis aliter habent, sic enim in Aldino codice legitur. Circe autem & Pasiphae & Persei/de Oceani filia natæ, patre Sole, in deorũ numero non habebuntur? Quanquã Circem quoq; coloni nostri Circerenses relligiose colunt. Ergo deam hanc dicis. Quid Medeæ respondebis, quæ duobus auis sole & Oceano, Aeeta patre, matre Idya procreata est? Quid huius Absyrtho fratri: qui est apud Pacuuium Egialeus? Sed illud nomen ueterum literis usitatius. Lib. 3. de natu. Deorum. a

Et Cicero ex quinto Ioue procreatum dicit his uerbis. Quintus (scilicet Iuppiter) qui Colchis fertur Aeetam & Circem procreasse. b

De Medea Aeetæ regis filia, & Iasonis coniuge. Cap. XII.

Medea Aeetæ regis fuit filia ex Ipsea coniuge, ut satis patet per Ouidii carmen dicentis. Non erat Aeetes ad quẽ despecta rediret. Non Ipsea patens &c. Huius Medeę grandis recitatur historia quanquam fabulis mixta. Aiunt enim ante alia, quod ex Apollonio sumptũ est, qui de Argonautis librũ scripsit, Iasonẽ à Pelia patruo missum Colchos uenisse, & comiter ab Aeëta susceptum Medeæ uirgini placuisse. in quam Venus irata uti in cæteram Solis prolem, omnes à filio amatorias iniici flãmas fecit, quæ amans cum pericula nosceret dilecti iuuenis eun tis ad uellus aureum assumendum, miserta eius, habita sui coniugii sponsione, eum docuit, quo pacto illud absq; periculo posset sumere, eo'q; surrepto unà secum fugam arripuit, traxit'q; fugę comitem Absyrthium, seu Egialeum paruulum fratrem. quos cum sequeretur Aeeta, ut eis spacium fugæ præstaretur, in insula, quæ in faucibus Phasis à scelere ab eo perpetrato Tomitana, exilio Ouidii Nasonis postea nobilitata, per quam oporte bat Aeetã sequentẽ transitũ facere, puerũ Absyrthiũ obtruncauit, articulatim'q; diuisum passim per agros disiecit, ut patrem sisteret ad colligenda filii membra. Nec præmeditatio fefellit infaustam, nam sic factum est. dum'q; orbatus pater flens membra collegit nati, & funeralia peregit, abiit illa cum raptore. Et post longas secundum quosdam circuitiones in Thessaliam deuenit, ubi precibus Iasonis, Aesonem patrem annositate decrepitũ in robustiorem retraxit ætatem. Et cum Iasoni duos filios peperisset in Peliæ mortẽ suas filias armauit. Tandem quacunq; ex causa factum sit à Iasone abdicata est, & Creusa Creontis regis Corinthiorum filia desponsata, quod cum ęgerrime ferret, excogitata malitia, filios suos, quasi ad placandã sibi nouercã cum donis in scrinçolo clausis misit, quod à

Odyss. lib. 10. a

a

b Creusa non ante apertum est, quàm per omnem regiã flamma euolauerit ingens, à qua cum ipsa Creusa regia omnis exusta est, cum iam pueri præmoniti euasissent. Verũ cum in eam iratus Iason irruisset, sumpturus ex tam impio facinore pœnas, eo uidente trux fœmina filios trucidauit innocuos, & maleficiis suis sublata Athenas abiit, ubi Aegeo iam senescenti cõiugio iuncta est, peperitq́ ei filium, quem ex se Medum uocauit. Sanè cum Theseo redeunti ex lõginqua atq; diutina expeditione ab Aegeo incognito per eiusdem manus uenenatum parasset poculũ, & illud idem ab Aegeo filio iam cognito sublatum uidisset, fuga Thesei euitauit iram, & tandem nescio quo pacto Iasoni recõciliata, unà secum in Colchos rediit, patremq́ senem & exulem Iasonis uiribus in regnum restituit. Esto grauis Cælius, ut in De mirabilibus mũdi refert Soli. dicat eam à Iasone Bu-

Butroti. † trote sepultam, & Medum eius filium imperasse Marsis populis Italis. his ergo ornata fa-

Solin, cap. 7. cinoribus Medea locum apud Græcos primo, qui melius eam cognouisse debuerãt, deinde apud Romanos comperit, ut pro dea susciperetur, atq; sacris honoraretur ab eis, ut liquido testatur Macro. quæ autem huius in historia fictiones cõtextæ sunt, ubi de Aesone, & Pelia, & Iasone scribetur, quoniam ad eos spectare uidentur, passim ubi opportunum uidebitur, aperietur.

a *Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo Membra soror fratris consecuisse sui.* Ouid.

b *Tota Medeæ fab. apud Ouid. describitur. 7. Meta. & alios quoq; qui Argonauticam descripsere, ut Valer. Orph. Apollonium.*

De Absyrto & Calciope filiis Aeetæ, Cap. XIII.

a Absyrtus & Calciope frater & soror filii fuerunt Aeetæ regis Colchorum, nam de Absyrto testatur Tul. ubi de naturis deorũ, dicens. Quid huius scilicet Medeæ Absyrto fratri, qui est apud Pacuuium Egialeus &c. De Calciope autem dicit Ouidius in epistolis. Non erat Aeetes ad quẽ despecta re-

In epist. Helene ad Paridẽ. diret. Non Ipsea parens Calciopeq́ soror &c. De hac Calciope nil repperi aliud legi, nisi quod coniunx fuerit Phryxi, eiq́ peperit Cytorum filium. De Absyrto aũt

b seu Egialeo iam supra dictum qualiter à sorore sit cæsus, à quo sunt qui dicant flumen illud Colchorum Absyrtum de pueri nomine nuncupari.

a *Absyrti fabulam describit Ouid. tertio Tristium elegia 9. Cæterum sunt qui Absyrtũ non ex eadem matre cum Medea, sed ex Idya Oceani filia natum tradunt. Alij nec à sorore discerptum uolũt, sed per Istrum fluuiũ cum fugientibus in Illyriam, ad insulas Brygeidas uenisse. Diuerso enim itinere fugisse Colchos, regno ab Iasone capto, tradũt, alios per Istrũ in Illyricos, alios per Cyaneas, mari in Corcyrã*

b *delatos esse. Absyrthum, Diodorus Egialium uocat, lib. 5. Antiq. gest. Hæc eadem ut Pherecydes tradit, Euenia dicta est, & item alio nomine Ophiusa, uide comment. Apollonij.*

De Circe filia Solis. Cap. XIIII.

Circe malefica mulier, ut Homerus testatur in Odyssea, filia fuit Solis & Persæ. quo autem pacto Colchos reliquerit, & in Italiã uenerit, nusquã legitur.

a cõstat tamẽ eam habitasse haud longe à Caieta Campaniæ ciuitate, in quodam monte olim insula, qui Circeus ab ea in hodiernum usq; diem dictus

b est. Circa quem adhuc aiunt incolæ rugire leones, ferasq́ alias, quas ex ho-

Lib. 7. Aenei. minibus cantato carmine fecit. De hac autem sic scribit Virgilius. Diues inaccessos ubi solis filia lucos Assiduo resonat cantu tectisq́ superbis Urit odoratam nocturna in lumina cedrum Arguto tenues percurrens pectine telas. Hic exaudiri gemitus iræq́ leonũ Vincla recusantum, & sera sub nocte rudentũ, Setigeriq́ sues atq; in præsepibus ursi Sæuire, ac formæ magnorum ululare luporum. Quos hominum ex facie dea potentibus herbis Induerat Circe in uultus ac terga ferarum &c. Homerus autem in Odyssea dicit Vlyssem errantem cum sociis ad hanc deuenisse, & cum socios eius omnes mutasset in feras, eum à Mercurio prædoctum mutare non potuisse, quinimmo ab eo exterrita socios eius omnes in homines reformasse, eumq́ per annum ibidem tenuisse, ac peperisse ei Telegonũ filium, & nonnulli superaddunt Latinum Laurentũ postea regem & demũ

eum

eum prædoctum multis dimisisse. Refertur præterea de hac quod amauerit Glaucum marinũ deum, & quoniã ipse Scyllam nympham amaret, zelo percitam, fonté in quo nympha lauari consueuerat, infecisse uenenis, quamobrem dum illũ intrasset nympha, repente à marinis canibus usq; ad inguina absorpta in marinum monstrum uersa est. Insuper dicitur quod à Pico rege spreta eo quod Pomonã amaret, eum in auem sui nominis transformasse. Nunc autẽ quid sub his fictionibus sentiendũ sit, uideamus. Theod. harum rerum solertissimus indagator, dicit hanc Solis Hyperionis filiam non fuisse, sed eius qui apud Colchos regnasse creditur. sed ideo huius credita, quia ut dicit Seruius, formosissima fuit mulier, & meretrix famosa, quod cõtigisse fingunt ob Veneris odium in prolem Solis, de quo odio infra patebit, ubi de Venere. Audiri feras mugientes in circuitu montis est, quia dum inter ingentia atque prærupta saxa, rupes & cauernas, quibus mons circundatus est, maris undæ uentorum impetu efferuntur, & demum retrahuntur, & superuenientibus illiduntur, & hinc inde franguntur, fit de necessitate rumor dissonus, & nunc mugitui nunc rugitui similis, & hinc se fingunt audire leones apros'q;. Quod autem herbis aut cantato carmine in belluas homines transformaret, hoc uidetur à multis concedi possibile magicis illusionibus, dum Pharaonis magos suis artibus fecisse credimus, quę faciebat Moyses uirtute diuina, dum homines in Arcadia lupos fieri, dum Apuleium in asinum permutatũ. Sed ego potius credo hanc formositate sua multos in dilectionem sui traxisse mortales, qui sese ut eius mererentur gratiam, quæ meretricum absq; pecunia consequi non potest, illecebris uariis, ut dona portarent, miscuisse, & sic eas induisse formas, quæ officiis congruebant, quas Vlysses, id est prudens homo nõ induit. Hanc post hæc amasse Glaucum ideo dictum puto, quod secundũ quod aliquibus placet, & potissime Leontio, Glaucus idem sonat quod terror. & quoniam terribile sit audire mugitus aquarum circa Circeum, ut supra dictum est, & ipse terror ibidem cõsistat, assidue uidetur à Circe, idest à loco illo Circes amari. Quod autem Glaucus amauerit Scyllam ob eandem causam dictum est, eo quod apud Scyllam idem à mugitu maris sit terror assiduus, & sic cum ibi moretur, assidue uidetur Scyllam diligere. Quod Scylla infectis aquis à marinis canibus usq; ad inguina rapta sit, ab effectu sumpsit fictio causam. Est enim Scylla scopulus secus fretum Siculum aquis supereminens, adeo ut medius aquas exire uideatur, & ab aquis medius occupari, & cũ totus sit præruptus & cauernosus, ubi cõtinue maximo cum impetu mare fluat & refluat, dum cauernas illas intrat & demum se retrahit, ad instar canum latrantium sonum emittit, & sic scopulus à marinis canibus rapi dicitur. Quæ autem ad Picum spectant, in sequentibus scribetur, ubi de Pico. Ego autem Circem hanc Aeetæ fuisse sororem non credo, cum diu ante Troianũ bellum in Colchide fuerit Circe. Hæc autem contemporanea, sed conuenientia nominum, & forsan artium ex duabus unam fecisse potuerunt.

Ouidius lib. 14. Meta.

Home. Odyß. decimo. Αἰαίην δ' ἐς νῆσον ἀφικόμεθ' ἔνθα δ' ἔναιε Κίρκη ἐϋπλόκαμος δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα Αὐτοκασιγνήτη ὀλοόφρονος αἰήταο Ἄμφω δ' ἐκγεγάτην φαεσιμβρότου ἠελίοιο Μητρὸς δ' ἐκ πέρσης τὴν ὠκεανὸς τέκε παῖδα. a

De Circe Comment. Apoll. sic tradit. Κίρκην τινὲς μὲν αἰήτου ἀδελφήν, τινὲς δὲ θυγατέρα φασὶν εἶναι. ταύτην διονύσιος ὁ μιλήσιος ἐν πρώτῳ τῶν ἀργοναυτικῶν θυγατέρα αἰήτου καὶ ἑκάτης τῆς περσέως, ἀδελφὴν δὲ μηδείας λέγει. ἡλίῳ γάρ φησιν υἱοὺς γενέσθαι δύο ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, οἷς ὀνόματα ἦν περσεὺς καὶ αἰήτης, τούτους δὲ κατασχεῖν τὴν χώραν, καὶ αἰήτην μὲν κόλχους καὶ μαιώτας, περσέα δὲ τῆς ταυρικῆς βασιλεῦσαι, καὶ γῆμαι γυναῖκα τῶν ἐγχωρίων τινά, καὶ γενέσθαι αὐτῷ θυγατέρα ᾗ ὄνομα ἦν ἑκάτη. οἱ δὲ ἐκ νύμφης τινὸς ἐγχωρίας τὴν ἑκάτην φασὶν αὐτῷ γενέσθαι ἀνδρικὴν περὶ τὰ κυνηγετικά, καὶ πρώτην θανασίμους ῥίζας εὑρεῖν, καὶ ἐμπειροτάτην γενέσθαι τῶν τε δηλητηρίων, καὶ τῶν ἰᾶσθαι δυναμένων, καὶ τὸν ἑαυτῆς πατέρα φαρμάκοις ἀποκτεῖναι. ταύτην γήμασθαι πεμφθεῖσαν εἰς κόλχους αἰήτῃ τῷ πατραδέλφῳ, ἀφ' ἧς γενέσθαι κίρκην καὶ μήδειαν. τὴν δὲ κίρκην πρεσβυτέραν οὖσαν ὑπερβαλέσθαι τὴν ἑαυτῆς μητέρα, τὰ μὲν διακούσασαν παρ' αὐτῆς, τὰ δὲ αὐτὴν ἐφευρηκυῖαν πολλὰ b

radicibus infert. Quod autem ab Arcade deo dilecta ſit, poterit forſan hic talis præſtari ſenſus, ut pro Arcade deo ſumatur quicunque paſtor. Erant enim Arcades ut plurimũ paſtores. omnes paſtores autem lunam amant, ideſt eius lumen, eo quod ex illo cõmodum ſuſcipiant, & ob id eam in ſyluis uotis uocare conſueuerant, ut ſuos greges per noctẽ ab inſidiis ferarum facilius cauerent, & ob id dum fulgida ueniebat, ei in ſacris agnam mactabant candidam, & ſic albo uellere captam dicebant. Quod autem ab Endymione di- a lecta ſit, dicit Fulgentius hoc poſſe contingere quod Endymion paſtor fuerit, qui uti paſtores faciunt, noctis humorem amauit, quem uaporia ſyderum & ipſius lunæ in animandis herbarum ſuccis infũdãt, & inde in paſtorum commoda uertitur. Vel aliter ait idem Fulgentius, quod is Endymion primus rationem curſus lunæ inuenerit, & obdormiſſe. xxx. annis dicitur, quia ſtultorum iudicio meditationi uacantes dormiunt, ideſt tempus perdunt. ſeu qui meditationibus deditus eſt, profecto non aliter quàm ſi dormiret, immiſcetur actiuis operibus. Quod de Endymione dictũ eſt, quia nil aliud eo uiuente, niſi huic meditationi operam dare peregit, uti Minaſtas in eo libro, quem de Europa ſcripſit, teſtatur. quod ego uerum puto, nec ſit qui longum temporis miretur ſpacium, cum circa lunæ curſum plurima ueniant conſyderanda, ut oſtendit uenerabilis Andalo in ſua theorica planetarum. Sed quod albos ante greges pauerit, ideo appoſitum credo, ut loci ſuæ meditationis qualitas oſtendatur, qui in culmine montis illius fuit quod ſibi elegit, ut poſſet libere eleuationes aſſumere tanquam expedito loco, & montium culmina, & potiſſime celſa utplurimum conſueuerunt eſſe niuoſa, quas niues quia diu obſeruauit, paſtor niuei pecoris dictus eſt. quod autem à Luna deoſculatus ſit, ideo fictum reor, quia ſicut amantes puellã amoris munus oſculum arbitrantur, ſic & longe meditationis fuiſſe Lunæ comperiſſe curſum, & ſic ſui amoris uidetur oſculum ſuſcepiſſe. Supereſt de nominibus uidere. Lunam à lucendo dictam uolunt, & maxime dum lucet in ſero, cum dum mane luceat uelint appellari Dianam. Hecate autem dicta eſt, quia centũ b interpretatur, in quo numero quaſi finitum pro infinito poſitum ſit, uolunt multiplicitatem eius potentiæ denotari. Triuiam nonnulli, eſto Seneca poeta triformẽ dicat in tragœdia Hippolyti, ſuo nominẽ principali dictam uolunt Vocatur enim Luna, Diana, & Proſerpina. Dicunt eam etiam uocari Lucinã, ut in odis Horatius. Te Lucinam probas uocari &c. quam parturientium deam uocant, & cur ſic dicta ſit, paulopoſt dicetur. Argenteam autem ob id dicunt, quia ſuum ſit argentum procreare, ſeu quia ſolis reſpectu qui aureus eſt, uideatur argentea. Phœbem autem ideo uocauere, quia ſæpe noua ſit. Artemia ſeu Aerotemis Attica lingua idẽ eſt quod luna, ideo ſic dicta, ut refert Macrobius quia Artemis quaſi Aerotemis, id eſt aerem ſecans. Luna à parturiẽtibus inuocatur, quia propriũ eius eſt diſcindere rimas corporis & meatibus uiam dare, quod eſt ad accelerandos partus ſalutare, ut poeta Timotheus eleganter expreſſit. Mena autẽ dicta eſt, quia non nunquam defectus patitur, utputa in eclypſibus, & inde mena quod defectus latine ſonat, ſeu quia naturaliter luce careat, & quos habet mutuetur à ſole, uti cetera faciunt ſydera. Reliqua autem nomina, quoniã ad alias pertinent deas, de quibus ſingularis in hoc c opere mentio fit, ex conſulto donec de illis tractetur omiſi.

De Endymione uarie traditur fabula. Heſiodus Aethlij qui fuit Iouis, & Calices filiũ facit, eiq; à Ioue conceſſum fuiſſe, ut mortis ſuæ arbiter ipſe eſſet, & quãdo uellet moreretur, & hinc ſomni fabulã ortam. Alij tradũt à Ioue in cælum aſſumptũ fuiſſe, ibi cum Iunonẽ turpiter amaret, atq; etiã cum nube, pro Iunone concumberet, à Ioue irato deiectũ, & perpetuo ſomno damnatũ eſſe. Ad hunc quoq; Lunã, amore eius captam, in Latmi montis Cariæ ſpecũ deſcendiſſe aiunt, ibiq; cum eo ſolitã cõuerſari. Quam fabulã rurſum alij ſic exponũt, ut dicant uenandi ſtudio deditũ Endymionẽ, noctu ad Lunã uenari (noctu enim feræ ex luſtris paſtũ prodire ſolent) Interdiu aũt in ſpecu requieſcere ſolitũ fuiſſe, & inde ab hominibus æſtimatũ ꝑpetuo dormire. Alij quia Lunæ motus & curſum, & numerũ inuenerit, & noctu eius ſtudij cauſa ferè uigilando, diem quieti dederit, cum Luna conſueuiſſe dictũ uolunt. Sunt qui re ipſa ſomnolentum fuiſſe tradunt. Natione quoq; alij Arcadem, alij Spartiatem, alij Elidi imperaſſe dicunt. Vide Comment Apollon. in. 4. Argonaut. a

b *Vel quia centũ uictimis placabatur, unde & Hecatombe nomẽ habet, uel quia centũ annos errare*
c *faciebat insepultos. Solebãt quoq; ueteres in defectu Lunæ, quẽadmodũ & circa mortuorũ inferias æra pulsare, eo quod ὁ χαλκὸς καθαρὸς εἶναι, & quãdã uim expiãdi & lustrandi haberẽ crederetur. Et ideo Lacões quoq; rege eorũ mortuo lebetes æreos pulsãdo tinnitũ quẽdã edebãt, ærisq; sonus pprie ad mortuos ptinere putabatur, ut ait Apollodorus citante cõmentar. Theoc. in 2. Idyll. Et fortassis inde eadem cõsuetudo ad nos quoq; demanauit. Credebãtur aũt & Thessalæ ueneficæ lunã incãtationibus cælo deducere (cuius rei sæpe in. Bucol. mem. Virg.) cuius origo inde cœpit, quod Aglaonice Hegemonis filia, perita Astrologiæ, & eclypsis Lunæ, quando futuræ essent præuidens, iactitabat se illã cælo deducere, quæ ob id postea in magnas calamitates incidit, adeo ut in prouerbiũ abierit (ut ait cõment. Apollonij lib. 4.) τὴν σελήνην κατασπᾷ. Μήνη Græcis dicitur Luna, & μὴν mensis. Nam Luna menses distinguit. ἄρτεμις autem quasi ἀερότομη, ut Macr. lib. 1. Sat. cap. 17.*

De Rote filio Lunæ, Cap. XVII.

ROrem Alcman lyricus poeta lunę atq; aeris fuisse filiũ dicit, teste Macrobio, quod quidẽ figmentũ à natura sumptũ est, agente quidẽ Luna uapores terrę humidos, nequeuntes absente sole consurgere altius, frigiditate aeris & Lunæ alternati uertuntur in tenuem aquam, quæ decidens ros æstiuo tempore appellatur, hyeme uero condensati gelu, pruina dicitur.

De Briareo Titanis filio. Cap. XVIII.

BRiareus ab omnibus creditus est Titanis & Terræ filius, quem omnes ferè latini poetæ hostem Iouis & infestissimum contemptorem'q; deorum asserunt, & ob id apud inferos detrusum uolunt, eum'q; inter monstrosos in uestibulo inferni excubia agere scribit Virgilius dicens. Et centumgeminus Briareus & belua Lernę. & cætera. Sanè Homerus eum amicum fuisse
a Iouis ostendit in Iliade dicens. Cito Centimanũ nocasti in magnũ olympũ, quem Briareum uocant dii hominesq; omnes Terrigenam eius patrem meliorem. In quibus carminibus Homerus perfunctorie tangit fabulam, quam Theodontius paulo latius refert dicens, quod cõmoti dii, aduersus Iouem Iuno, scilicet & Neptunus unà cum Pallade, & aliquibus aliis in domo Nerei patris Thetidis deliberauerunt catenam facere, & dormienti Ioui inicere, & inuicẽ trahentes omnes eum è cælo eiicere, quod Thetis Ioui retulit, & ob id ipse in fauorẽ suum in cælum Briareum euocauit. Quem cum uidissent coniurati, eo quod fortissimus æstimaretur, confestim à cœptis destitere, & sic tutatus est Iuppiter. Ex quibus patet Briareum amicum fuisse Iouis. Cuius autẽ fabulæ uolens Leontius aperire sensum, aiebat ante resolutionẽ Chaos inferiora elementa cum superis discordare, & humoris opera iniisse concordiã, & alia quædã plura ridenda potius quàm scribẽda. Theodontius autem dicit sub hac fabula tenui uelo historiam tegi. Dicit enim Iouem post uictoriam ex Titanis atq; gigantibus habitam adeo elatum, ut importabilis efficeretur amicis, quam ob causam Iuno coniunx eius, & Neptunus frater clam apud insulam Nerion conuocatis quibusdam ex amicis inivere consilium, ut eum nil tale timentem è regno pellerent. Quod cum illi reuelatum esset à nauta cõscio, Briareum ex Titanis superstitem unum & potentissimũ adhuc hominẽ, seu potius Briarei Titanis filium eodem nomine nuncupatũ euocauit, & cum eo inito societatis fœdere coniuratos exterruit, adeo ut in eum nil penitus auderẽt. Dictus est enim Briareus centumgeminus, quia multis præesset hominibus, & ponitur finitum pro infinito. Apud inferos autem non in ciuitate Ditis detrusus est, ut reliqui sunt, qui adhuc in adiutoriũ seruaretur superûm, ut intelligamus non esse aliquos quantumcunq; peruersos, quin ad meliorem uitam seruentur à deo, cum ab eodem eorum futura conuersio cognoscatur.

a *Iliad lib. 1. ὦχ' ἑκατόγχειρον καλέσας ἐς μακρὸν ὄλυμπον, ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοὶ ἄνδρες δέ τε πάντες Αἰγαίων' ὁ γὰρ αὖτε βίῃ οὗ πατρὸς ἀμείνων. Ceterũ Didymus Grammat. circa hunc locum Homeri, Briareum Neptuni filium facit, sic enim inquit, ἦν δὲ θαλάσσιος δαίμων οὗτος καὶ τὸν πατέρα ποσειδῶνα κατεβράβευεν. Hesiodus addit ex Iouis custodibus unũ fuisse, qui apud inferos reliquos Titanos asseruabant, sic enim inquit, ἔνθα γύγης, κόττος τε καὶ ὁ βριάρεως μεγάθυ-*

μος

μος Ναίουσι φύλακες πσοὶ Δίος αἰγιόχοιο. alij addunt Aegeonem à Neptuno uictum, præcipitatū
esse in eum locum, qui eius rei euentu, ἠρίον ἀγαίωνος uocatus est, cuius Apollon. quoq; meminit Ar-
gonaut. primo. Porrò alij Cæli & Terræ filium faciunt, ut Hesiodus, quemadmodū à comment. Apollo
nij citatur. alij Terræ & Ponti filium dicunt, & eundem quoq; Briareum, Aegeonem, & Gigem qui-
dam dicunt, re autem ipsa monstrum marinum esse uolunt.

De Ceo Titanis .iii. filio, qui genuit Latonam & Asteriem. Cap. XIX.

CEum inter alios Titanis filios enumerat Paulus, & eius matrem terrā fuisse
ostendit Virg. cū dicit. Extremā ut perhibent Ceo Enceladóq; sororē &c. Le- *Lib.4. Aen.*
ontius dicit hunc Ceæ insulæ fuisse potentissimū regē, & extremę ferocitatis
hominē atq; supbię, ob quā cū antiquior fuerit Titano, inter eius numerat̄
filios. Fuit enim Latonæ & Asteriæ spectabiliū pulchritudine uirginū pater.
Dicebatq; Paulus, p eo, quod Iuppiter Latonā uitiasset, Titanorū bellū aduersus Iouē mo
tū. sed falsū est, ut supra demōstrauimus ex his, quę in sacra legunt̄ historia scilicet Ennii.

De Latona Cei filia, quæ peperit Apollinem & Dianam. Cap. XX.

LAtonam filiā fuisse Cei, ex Ouidii carmine sumitur. Dicit enim, Quoq; mo *Ouid. lib. 6.*
do audetis genitam Titanida Ceo Latonam pręferre mihi &c. Hanc autem *Meta.*
ueteres à Ioue dilectam pariter & oppressam uolunt, eamq; ex eo geminam
suscepisse prolem, Apollinē scilicet & Dianam, quod aiunt adeo ęgre tulisse
Iunonem, ut nō solū omnē terrā ad onus uteri deponendū interdiceret illi,
uerū & immitteret Phytonē ingētis magnitudinis serpentē ad eam fugandā atq; impedien
dam. Quæ cum pauescēs fugeret, neq; locū aliquem se retinentē inueniret, propinquans
Ortygię insulę ab ea suscepta est, & in eadē peperit primo Dianā, quę euestigio obstetrica a
rus officiū in nascituro fratre matri pręstitit, & Apollinē nascentē suscepit, q mox sagittis b
Phytonē interemit, & dare cœpit respōsa petētibus. Prætetea ob hunc partū dicunt nomē
immutatū insulę. nam cū primo diceret̄ Ortygia, Delos postea dicta est. Dicūt insup defe-
rentē Latonā paruulos adhuc filios per Lyciā dum ob ęstū siti laboraret, accessisse ad lacū
quendā ut biberet. quā cū uidissent cōstantes rustici, cōfestim lacum pedibus intrasse, &
omnē turbasse aquā, ex quo cōmotā Latonā orasse, ut exterminarent̄, quāobrē rustici re-
pente in ranas mutati lacū semp incoluere. Circa has fictiōes dicebat Barlaā cessante dilu
uio, quod Ogygii regis fuit tēpore, ex humiditate terrę nimia, cui calor erat immixtus, tā
densas exhalasse nebulas, ut apud plura loca Aegei maris & Achaiæ nullo modo solares
radii die, nec nocte lunares uiderent̄ ab incolis. tandē eis rarescētibus, & potissime apud
insulas, apud quas ratione maris minus poterat exhalatio terrę, cōtigit, ut nocte quadam
circa horam diei proximam à circunstantibus in insula Ortygię primo uiderentur luna
res radii, & subsequenter mane solares, quamobrem maximo omnium gaudio quasi rē
acquisissent quos perditos iam arbitrabantur, dictum est apud Ortygiam, Dianam &
Apollinem natos, & ob id insulę mutatū nomen, & ex Ortygia Delos, quod idem sonat
quod manifestatio, appellata est, eo quod ibi primo manifestatio Solis & Lunę facta sit.
Latonam autem eam ipsam insulam uoluere fingētes, in qua manifestatio facta, eamq;
fœminam præcipue assumpsere ad figmentum conficiendum, qua contigerat eam ge-
minos peperisse, quorum masculum Apollinem, fœminam autem nuncupauerat Dia-
nam. Phytonem autem Latonam insequentem ne posset parere, nebulas densas surgen-
tium uaporum uoluere, quæ quidem obstabant, ne possent solares atq; lunares radii à
mortalibus intueri, nec incongrue has uocauere serpentē. Nam dum leues huc illuc à
quocunq; spiritu impellerentur, more serpentis serpere uidebant̄. Et hunc à Iunone ideo
missum dixere, eo quod nonnunquā pro terra & mari intelligatur Iuno, à quibus eua-
porationes illæ emittebantur. Dianā autem ideo ante natam dicunt, quia nocte exte-
nuatis iam uaporibus, primo lunares apparuere radii. quod autem obstetricatus in na
tiuitate fratris officio functa sit, ideo dictum est, quia sicut obstetrices consueuere na-
scentes suscipere, sic & luna dum paulo ante solem surrexisset, solem orientem suscipere
pansis cornibus uisa est. Occisum autem Phytonem telis ab Apolline ideo fictum, quia

solaribus radiis agentibus omnis illa terræ euaporatio dissoluta est, quod autem cœperit Apollo dare responsa, sumptum est ab eo quod postmodum contigit, scilicet ut ea in insula nescio cuius maleficio dæmon sub Apollinis titulo cœpit, & diu dedit de quæsitis responsa. Mutatos autem in ranas rusticos ideo dictum est, quia ut scribit Philochorus bellum fuit Rhodiis olim aduersus Lycios, Rhodiis auxiliares uenere Delones. qui cum aquatum ad lacum quendam Lyciorum iuissent, rustici loci incolæ aquas prohibuere, in quos Delones irruentes omnes interemere, & in lacum corpora occisorũ eiecere. Tractu tandem temporis cum montani Lycii uenissent ad lacum, nec occisorum agrestium corpora comperissent, & ranas in circuitu coaxantes sensissent, rudes & ignari arbitrati sunt eas ranas animas esse cęsorum, & dum sic referunt aliis, fabulæ causam adinuenere.

De Lyciorum mutatione est apud Ouid. 6. Meta.

a *Hunc φύλακα τοῦ χρηστηρίου, in Delphis commentarius in Homer. Iliad. ε. uocat, & quia occisus ibi computruerit, urbem ipsam πυθὼ quoq; dictam esse, cum ante παρνασσία νάπη diceretur, quanquã alij à πυθέσθαι deriuant id nomen, eo quod homines eò ueniant ad inquirendum & consulendum, de quo quisq; opus habet.*

b *De partu Latonæ multa sunt in Hymno Homeri in Apollinem, sed paulo diuersa ab ijs quæ hic Bocatius refert. De Pythone Ouid. lib. 1. Meta. à terra post diluuium procreatũ ait. De loco autem ubi ipsa Latona nata dicitur, Diodor. lib. 3.*

De Asterie filia Cei & matre Herculis. Cap. XXI.

Asterie filia fuit Cei Titanis, ut Theodontio placet. Hæc autem ut ait Fulgentius, post uitiatam Latonam à Ioue dilecta est, à quo uerso in aquilã & oppressa fuit, ei'q; eo ex concubitu Herculem peperit. Quæ tandem ut quibusdam placet, aduersus Iouem sentiens, & eius fugiens iras, miseratione deorum in coturnicẽ uersa est, quæ Græce uocatur ortyx, nomen'q; dedit insulæ, in quam aufugerat, ubi à Ioue in lapidem mutata est, undis'q; dimersa, & ab eisdem huc illuc agitata, quæ tandem ob susceptam Latonam firmata est. Huius fabulæ talis potest esse ratio. dicit Theodontius superato atq; occiso à Ioue Ceo, qui ob uitiatam Latonam aduersus eum arma mouerat, eum in Ceam uenisse insulam, & ibidem Asteriem uirginem Cei filiam oppressisse, tandem ea aduersus eum sentiente, primo uolucri fuga in Ortygiam abiisse, inde uero in Colchos transfretasse, Soli'q; ibi regnanti nupsisse, ei'q; peperisse Aeetam, à quo postmodum occisa est. Seu ut Barlaam dicit, in partu Aeetæ defecit. Ex quibus fictum est Iouem aquilã secum concubuisse, quia aquila Iouis erat signum, dum esset in armis, & quia bello Ceam cepisset, fictum est eum in aquilã uersum cum Asterie concubuisse. Quod autem in coturnicem Asterie uersa sit, aut ob eius uolucrem fugam, cum coturnicum sit uolare pernicitet, aut propter longam eius transfretationem, quod etiam est coturnicum certo anni tempore transfretare. Quod autem in lapidem uersa sit non spectat ad eam, quinimmo ad insulam in quam primo aufugit, quæ Ortygia dicta est, latine uero coturnix, quæ ideo in lapidem uersa dicitur, ut eius noua stabilitas designetur. Ferunt autem Ortygiam solitam unà cum undis fluctuare, quod fictum est, quia nimia & crebra terræmotuũ cõcussione agitari cõsueuerit, quam tandẽ firmatã uolunt, id est à cõcussione liberatã, eo quod ab Apolline responsum sit, ne in ea mortuũ corpus sepeliretur, & quædã illi insuper celebrarent' sacra, quibus rite celebratis cessauit terręmotuũ infestatio, & sic facta lapis id est stabilis. Puto ego repletis cauernis, in quibus aer inclusus terręmotus causabat, hoc cõtigisse, eos'q; illo diaboli responso deceptos. Superaddũt quidã eidẽ Ortygiæ Miconen atq; Gyaros insulas adhęsisse atq; firmasse. quod non sic simpliciter intelligendum est, quinimmo ex insulis illis, quæ illi proximæ sunt, Ortygia iam firmata accessere incolæ, & inuicem quam reliquerant habitauere.

a *ὄρτυξ γος ab hac Ortygia uocata, quæ postea Delos ut supra dicta est. Phanodicus aũt Nicander nõ ab Asteries casu, sed Ortygia Aetoliæ ciuitate dictã uult, ita enim dicit. οἱ δὲ ὀρτυγίας τιτηνίδος ἑρμηνεύοντες, οἱ μὲν τὴν ἔφεσον, οἱ δὲ τὴν πρότερον δῆλον καλουμένην, ἄλλοι δὲ τὴν ὁμότροπον μονὴν σικελίας νῆσον, ὅθεν ὀρτυγίαι πᾶσαι βοῶνται, καὶ ἡ δῆλος δὲ οὐχ ὡς μεμύθευνται, ἀπὸ τῆς ἀστερίας μεταμορφώσεως τῆς λητοῦς ἀδελφῆς, ἀλλὰ καθὰ πᾶσαι αἱ ὀρτυγίαι ἀποικίαι εἰσὶ τῆς κατ' αἰτωλίαν ὀρτυγίας. Hæc ille apud Comment. Apoll. lib. 1.*

De Typhone

De Typhone seu Typhœo quarto Titanis filio, qui genuit Aeon & Chimæram. Cap. XXII.

Typhon seu Typhœus Theodontio asserente Titani fuit filius ex terra, esto dicat Lactantius eum ex tartaro genitũ & terra. Hunc insuper dicit idem Lactantius Iouem in certamen prouocasse de regno, quam ob causam iratus Iuppiter fulmine eum prostrauit, & ad eius opprimendam superbiam corpori eius superimposuisse Trinacriam, quod etiam sic testatur Ouidius. Vasta Giganteis iniecta est insula membris, & infra per. x. uersus. Virgilius autẽ nõ Aethnãm sed Inarimem illi dicit superiniectum, qui quidem mons est insulæ uicinæ Baiis, quę hodie Iscla uocatur, haud longe à Prochita insula, & dicit sic. Tum sonitu Prochita alta tremit durumq́ cubile Inarime Iouis imperiis imposta Typhœo &c. Quod etiã uidetur tenuisse Lucanus dum dicit. Vndat apex Campana fremens cui saxa uaporat Conditus Inarimes æterna mole Typhœus &c. Huic insuper insigne antrũ fuisse, in Cilicia haud longe à Coryco oppido dicit Pomponius Mela in suo Cosmographiæ libro, & post eum Solinus de mirabilibus. Nam aiunt in monte profundissimã specum per duo milia & quingentos passus nemorum umbra, & riuulorum fluentum tinnitu amœnam plurimum. Deinde post tam longum descensum panditur specus altera, quę in processu iam obscura habet sacrum Ioui phanum. Inde in eius extremo recessu Typhonis cubile positum incolæ asseruere. Hæc de Typhœo. Nunc abscondita corticibus euiscerãda sunt. Typhœum igitur istum Titanis ob elatum eius spiritum filium dixere, & terræ ob potentiam, cum dicat Theodontius eum antiquissimum Ciliciæ fuisse regem, & Osirim fratrem superasse bello, atq; discerpsisse membratim, & bellum aduersus primũ Iouem mouisse, sed ab eo superatum atq; occisum. Verum fictionibus quibus hæc historia dedisse causam satis apparet, erit explicatio ista. Videntur enim in his naturam & causam terræmotuũ satis cõuenienter, latenter tamen ostendere qui finxere. Dicit enim Papias Typhonem seu Typhœum idem sonare quod flammas eiicientẽ, ut per hoc satis uidere possimus eos primo exhalantẽ in uisceribus terræ clausum ignem ostendere uoluisse, inquantum illi superimpositos montes à Ioue, id est à natura rerum aiunt. Inquantum autem Typhœum se erigere conantem dicunt, terræmotuum causam ostendunt. Est autem terra ut plurimum cauernosa, in quibus cauernis ut aer interclusus sit aliquãdo necesse est, & ibidem nonnunquam contingit per subterraneos meatus aquam etiam penetrare, cuius qualicumq; motu oportet ut aer etiã moueatur, qui motu suo, & ab obicibus hinc inde percussus, & in uehementiorem motum excitatus calefit. Eo autem calefacto tantæ potentiæ efficitur motus eius, ut circumadiacentia cuncta concutiat & moueri faciat, & si bituminosa atq; sulphurea terra loco tali propinqua sit, ut accendatur confestim necesse est, nec extinguitur unquam tali materia perdurante, & cum nequeat ignis teneri clausus, & eo ardente multum augeatur aeris, nec tantũ sit capax locus, fit non solum cõcussio grandis terræ adiacentis, sed etiam aperiri cogitur, & exitum præstare accenso igni, qui euaporans Typhonem, id est eiicientẽ flammas locum facit. Et cum Sicilia & Inarime huiusmodi naturæ sint, ideo Typhoni superimpositas finxere prudentes.

Et τυφῶνα Greci uentũ uocant impetuosum, ac turbulentũ. Typhaonis item mem. Hesiod. in Theogonia, sed uentum nominat δεινὸν δ' ὑβρίστην ἄνεμον. Et addit genuisse ex Echidna semiuirgine, Orthum canem, Cerberum & Hydram, et ex Hydra deinde Chimæram natam esse. Sed Typhaonem & Typhœum diuersos facit, ut etiam alij, qui Tiphœum sub Aetna, Typhaonẽ autem seu Typhonẽ in lacu Serbonide inter Syriam & Pelusiũ, ut Herodotus, uel ut alij, in antro Ciliciæ sepultum tradunt. Apollon lib. 2. καυκάσου ἐν κνημοῖσι τυφαονίῃ ὅθι πέτρῃ Ἔνθα τυφάονα φασὶ διὸς κρονίδαο κεραυνῷ βλήμενον, ὁππότε οἱ στιβαρὰς ἐπορέξατο χεῖρας θερμὸν ἀπὸ κρατὸς στάξαι φόνον, ἵκετο δ' αὔτως οὔρεα καὶ πεδίον νυσήιον ἔνθ' ἔτι νῦν περ κεῖται ὑποβρύχιος σερβωνίδος ὕδασι λίμνης. &c.

Lib. 5. Meta.

Aen. lib. 9.

Mel. lib. 1.

Solin. c. 39.

De Aeo Typhonis filio. Cap. XXIII.

Aeos

AEos Isidorus ubi de etymologiis, scribit filium fuisse Typhonis, eum'q; tuam Paphos Rex inclytæ Cypri uetustissimam ciuitatem condidisse, quam supra Paphi filii Pigmalionis opus fuisse dixerã, & de sui nomine nuncupatam, quod an uerum sit, incertum habeo.

De Chimæra Typhonis filia. Cap. XXIIII.

CHimæram Typhonis filiã fuisse Papias dicit & Chedriæ, quam ob causam hoc dictum sit, non uideo, nisi quia & hæc ignes euomat. Hanc tamen quidam monstruosissimam describunt. Dicit enim de ea Ouidius sic. Quiq; Chimæra iugo mediis in partibus ignem Pectus & ora leæ, caudam serpentis habebat. Virgilius autem de ea sic ait. Horrendum stridés flammis'q; armata Chimæra. &c. Alii autem dicunt illam igneum habuisse caput, pectus leoninum, caprinum uentrem, & crura serpentis, & plurimum Lyciis infestam, sed tandem à Bellerophonte superatam atq; occisam. Cuius causa absconditũ sensum quærit enucleare Fulgentius, amplissimam, & meo iudicio minime opportunam uerborum effundens copiã, cum potius historiale significatũ, quàm aliud sub tenui satis cortice lateat. Est enim Chimæra Lyciæ mons in summitate ardens, sicut & Aethna olim, postmodum ad inferiora declinans leones dudum nutrire consueuerat, subsequenter abundat capreis, & in radicibus feracissimus erat serpentũ. Qui à Bellerophonte insigni uiro purgatus noxiis habitabilis factus est. *Homer. Iliad. 6.* πρῶτον μὲν ῥα χίμαιραν ἀμαιμαχέτην ἐκέλευσε πεφνέμεν· ἡ δ' ἄρ' ἔην θεῖον γένος οὐδ' ἀνθρώπων πρόσθε λέων ὄπιθεν δὲ δράκων μέσση δὲ χίμαιρα, δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.

De Encelado Titanis quinto filio. Cap. XXV.

ENceladum Titanis & terræ filium fuisse dicit Paulus, cum ex terra tantum natum dicat Virgilius ibi. Illam terra parens ira irritata deorum Extremam ut perhibent Cœo Enceladó'q; sororem &c. Fuit hic homo ingentis potentiæ, & immanis ut Theodõtius asserit. Hunc fulmine ictum Aethnæ'q; suppositum dicit Virgilius sic, Fama est Enceladi semustum fulmine corpus *3. Aen.* Vrgeri mole hac, ingentem'q; insuper Aethnã Impositam ruptis flammã expirare † cauernis. *Caminis aliâs* Et fessum quotiens motat latus intremere omnem Murmure Trinacriam, & cælum subtexere fumo &c. Quem ego idem dicerem cum Typhœo, ni illos esse diuersos ostenderet in Odis Hora. dum dicit. *Lib. 3, od. 4.* Sed quid Typhœus & ualidus Minas. Aut quid minaci Porphyrion statu, quid Rhetus, euulsis'q; truncis Enceladus iaculator audax &c. Quid ergo cum diuersi sint, uti physica ratione Typhœum subterraneum ignem ab igne elemento per iniectum à Ioue fulmen designare & à motu subterranei aeris causatum atq; euaporatum ad exteriora diximus, sic morali demonstratione hunc superbum hominẽ designare dicemus, cuius mos est ritu ignis stolida elatione semper ad excelsa contendere, uerba ignita emittere, & cuncta furore suo consumere, qui totiens Aethna premitur, quotiens à potentia diuinæ iustitiæ impellitur, & superatur, & humilium calcari pedibus submittitur. Præterea si nõ alio pondere incuruentur tales, sua tantum honusti rabie deprimuntur, dum minus sic uolente deo ab eis in uotum itur.

Fuit & Minas ex gigantibus unus, unde mons qui ex aduerso Chii insulæ est, nomen habet. Didym. in. 3. Odyß.

De Aegeone Titanis sexto filio. Cap. XXVI.

AEgeon, si antiquitati credimus, terræ fuit filius & Titanis, ea ratiõe qua cæteri. Hũc Seruius unũ esse cum Briareo uelle uidetur, eo quod & centũgeminus cognominet. Sed huic opinioni Paulus aduersatur dicés, Aegeonẽ sæuissimum & immanem fuisse piratam, & Aegeona nominatũ ab insula deserta quæ Aege in Aegeo mari uocatur. In qua insidebat more piratarum, quibus fas non est ob latrociniũ suũ urbes incolere. *Et idem Homerus dicit ut supra.* Superaddens Theodontius ab hoc, non ab Aege insula, Aegeũ denominatũ mare, eo quod æuo suo nemo in eo mari nisi quantũ huic placuisset, aliquid audebat, Dicũt preterea fabulæ ueteres, huic centũ à Ioue religatũ

catenis

catenis. Vt possit per hoc comprehendi eum potentissimum fuisse, dum tot catenis eius astringuntur uires, & assiduam eius maris fuisse curam, & nauigiorum quibus insidebat. Is enim ideo Centumgeminus dictus est, eo quod is centum homines remigio deseruientes haberet in nauibus, ut in longis opportunos cernimus. Ouidius insuper dicit de eo, Balenarumq́ prementem Aegeona à suis immania terga lacertis. &c.

Deum Marinum faciens quod cum Didymo conuenit, qui Neptuni filium dicit, ut supra annota.

De Aurora septima Titanis filia. Cap. XXVII.

AVroram dicit Paulus filiam fuisse Titanis & terræ, quam si mulierem uolumus arbitrari, eo quod eã Titoni fratris Laomedontis dicat Ouidius fuisse coniugem, possumus eam existimare aliquam ingentis potentiæ & admirandi decoris fuisse fœminam. Verum ego reor de ea intellexisse poetas, quã omnes dicimus auroram, eum scilicet matutinum splendorem, quo cernimus ante solem eleuatum cælum albescere, quam ideo Titanis dicunt filiam, non quia ex Titano natam credant, sed ex sole, quem sæpissime ex nomine aui Titanum uocant. Nam ex sole procedit, ut dictum est, illa claritas cæli, quam auroram dicimus. Terræ autem ideo dicitur filia quia horizontẽ orientalẽ superans uidetur intuẽtibus ex terra exire.

Hæc Titonum coniugem ita amauit, ut senem iam factum herbarum uirtute & ope medica iuuentuti restituerit. Dicitur & Cephalum aliquando amore eius capta rapuisse. Ouidius in epistola Sapph. Hunc ne pro Cephalo raperes aurora timebam, Et faceres, sed te prima rapina tenet.

De Iapeto octauo Titanis filio qui genuit Hesperum & Atlantem & Epimetheum & Prometheum. Cap. XXVIII.

IApeti parentes Titanum & terram fuisse Theodontius asserit, qui eum dicit suo tempore grandem potentemq́ fuisse apud Thessalos hominem, sed proterui ingenii, cognitus magis nobis filiorũ claritate, quàm sua uirtute. Huius dicit Varro de origine linguæ latinę, coniugẽ fuisse Asiam nymphã, à qua Asia denominata est. Equidem huius non paruæ magnitudinis argumentũ, ex qua suscepisse nõnulli uolunt Hesperũ, Atlantẽ, Epimetheũ & Prometheũ.

De Hespero Iapeti filio qui genuit tres Hesperidas. Cap. XXIX

HEsperum dicit Theodontius fuisse filium Asiæ & Iapeti primo Philotem à parentibus appellatum. Verum cum iuuenis unà cum Atlante fratre in extremos Mauros secessisset, atq; Aethiopibus, qui ultra Ampelusiam promõtoriũ littus Oceani incolunt, ac insulis eo littori adiacentibus imperasse. A Græcis Hesperus appellatus est, eo quod ex nomine occidentis Hesperi omnem occiduam regionem uocent Hesperiam, & sic ab ea regione, ad quam transmigrauerat, à suis perpetuo denominatus est. De hoc tamẽ nil habetur ulterius, nisi quod illi tres fuerunt filiæ rapina Herculis claræ.

De Aegle, Aretusa & Hespertusa filiabus Hesperi. Cap. XXX.

HEsperides ut ipsum sonat patronymicum Hesperi fuerunt filiæ. Esto sit qui Atlantis dicat. Hæ tres numero fuere, Aegle, scilicet & Aretusa, ac etiam Hespertusa. De quibus fertur quod esset illis uiridarium in quo aurea mala nascebantur, cui custodem præfecerant serpentem peruigilem. Cuius uiridarii fama cum ad Eurystheũ peruenisset, & ipse pomorum desiderio tractus, misit Herculẽ ut illa mala surriperet. Qui ueniens soporato seu occiso serpente uiridariũ intrauit, & mala sustulit, atq; Eurystheo detulit. Cuius fictionis archanũ aperuisse non erit difficile. Fuere quippe ut Placet Pomponio, insulæ in Oceano occidentali habentes ex opposito desertum litus in continenti inter Hesperos Aethiopes & Atlantes populos, quæ quidẽ insulæ à puellis Hesperidibus possessæ fuerunt, erantq́ abundantissimæ ouium, lana quarum preciosissima erat ad instar auri, & sic insulæ Hesperiæ quæ taliũ ouiũ erant pascua, uiridarium fuere Hesperidum, oues autem aurea mala. Nam oues à Gręcis malæ seu mala dicuntur, teste Varrone in libro de agricultura. Peruigil autẽ serpens Eu-

Fab. Ouidius lib.4. Meta. describit.

Mela. lib. 3. Solin. ca. 24.

μῆλα.

tipi

tipi erant, qui inter insulas æstuante oceano die noctuq; absq; intermissione insulas mixta cum tempestate circuibant, & ad insulas transitum prohibebant. quas Hercules capto tempore transiens malis aureis, idest pecudibus eductis remeauit in Græciam. Fulgentius autem more suo ex abysso conatur in æthera educere intellectũ, quem eo quod non putem fuisse de mente fingentium, omittendũ censui. Sunt tamen qui uelint hunc Herculem fuisse Perseum, & Hesperidas fuisse Gorgones. ipsi uideant.

De hac fabula Pherecydes ita tradit. Cum Iuno nuptias celebraret suas, terram aiunt emisisse iuxta Oceanũ malos aurea poma ferentes. Ceterũ additũ esse custodem Draconem, ex Typhaone & Echydnã genitũ, habentem capita centum, uocesq; uarias. Herculem autẽ cum ab Eurystheo missus fuisset ad aurea illa mala afferenda, dubitasse quomodo aut unde ea afferret. Dubitantẽ deinde, nymphas Iouis ac Themidos filias, qui in antris Eridani habitabãt, monuisse, ut Nereũ adiret: ab eo enim discere posse de quo dubitabat. Ad quẽ cũ Hercules uenisset, atq; ille se primo in uarias formas eludẽdi causa uertisset, tandẽ redditũ pristinæ formæ, locũ indicasse, Itaq; Herculẽ ad mala auferenda profectũ esse, sed nõ statim retulisse. Nã postquam ex Hispania in Libyam transisset, primo in Anteũ incidisse, conuiciatorẽ Neptuni. quo occiso uenisse ad Nilũ. & apud Memphim Busiridem Neptuni filiũ, unà cum Amphidamante filio, & præcone Chalbe & ministris aræ, in qua ille hospites mactabat, interemisse. Exinde profectum Thebas, & inde rursum per montana in ulteriorem Libyam, in cuius desertis multa serpentum millia occidit. Ad ultimum purgata Libya, ad mare exterius uenisse, ubi cum auream pateram à Sole accepisset, per Oceanũ exteriorem, circumnauigata terra in Persas uenisse. Ibi cum Prometheum rupi alligatũ uideret, misertum illius, aquilam à qua epar illius perpetuo deuorabatur, sagittis interfecisse. Pro quo gratiam retulisse Prometheum, indicasseq;, quomodo posset aurea mala consequi, uidelicet si nõ ipse auferret illa, sed pro Atlante cælum humeris subiret, iuberetq; sibi illum ab Hesperidibus illa auferre. Quo audito, Herculẽ ad Atlantẽ reuersum esse, indicatoq; Eurysthei imperio, iussisse, ut sibi mala ab Hesperidibus auferret. Atlantem igitur commisso Herculi, & humeris eius imposito cælo, ad Hesperides abijsse, & acceptis ab illis malis, ad Herculem quidem reuersum, dixisse autẽ se ipsum uelle euntem Eurystheo illa dare, ut interea cælum ille humeris suis sustentaret. Sed Herculẽ, ut doctus à Prometheo fuerat, annuisse, uerum iussisse, ut tantisper in se Atlas cælum reciperet, dum ipse peram capiti imponeret, scilicet quo minus à pondere premeretur. Quod cum Atlas faceret, & interea mala humi deponeret, Herculem arreptis malis ualedicto Atlante aufugisse & Mycenas reuersum Eurystheo mala dedisse. Hæc ille. Ceterum ipsas Hesperidas sunt, qui Phorci & Cetûs filias dicãt, & quia in Hesperia habitent, ab ea nominatas. Draconem autem Ladonem uocat Apollon. lib, 4. his uersibus. Γλαζόμενοι ἵξον δ' ἱερὸν πέδον, ᾧ ἔνι λάδων εἰσέτι που χθιζὸν παγχρύσεα ῥύετο μῆλα, χώρῳ ἐν Ἄτλαντος χθόνιος ὄφις, ἀμφὶ δὲ νύμφαι ἑσπερίδες. &c. quem alij ex terra natum, alij ex Typhone uolunt. Sunt qui mala non pro pomis sed pecoribus accipiant. Horumq; pastorem, Draconem, ob asperitatem morum dictum uolunt, uide. 4. Comment. Apollon.

De Athlante .ix. Titanis filio qui genuit Hytem, & VII. Hyades, quarum hęc sunt nomina, Eudora, Ambrosia, Proydile, Coronis, Phileto, Polysso, & Thyene, & genuit insuper Pleiades, quarum hęc sunt nomina, Electra, Maia, Sterope, Celeno, Taygeta, Alcione, Merope, & genuit Calipsonem nympham. Cap. XXXI.

Atlas, ut dicit Lactantius, filius fuit Iapeti & Climenes. Theodon. uero Iapeti & Asiæ filium fuisse dicit. Plinius autem ubi de historia naturali matrem huius dicit Libyam fuisse. Verum hi nõ uidentur unum & idem, cum tres fuisse dicũtur. Quorũ primus creditur ex Arcadia, alter autẽ à primo Thessalus, inde Maurus fuit tertius ille scilicet, qui cum Hespero fratre ad Mauros transfretauit. Est præterea & Atlas Italus, qui ut uulgo fertur antiquissimus, apud Fesulas imperauit, cuius quoniam parentes non comperi, non apposui. De quo istorum circa ea quę de eis scripta reperiuntur, intellexerint auctores, non satis certum est, dato quod aliquando possit per coniecturas intelligi. Scribam igitur tanquam unius tantum acta sint omnia. Fuit ergo Atlas, ut dictum est, Iapeti seu ex Climene, seu ex Asia filius, uel ex

Libya

Libya, ex quo talis narratur fabula. Quod cum Perseus Iouis filius iussu Polydori regis, ut dicit Lactantius ad occidendam iuisset Gorgonem, eamq́ꝫ superasset, illiq́ꝫ caput abscidisset victorq́ꝫ rediret, contigit ut hospitium peteret Atlantis. Atlas autem oraculo præmonitus, ut sibi caueret à Iouis filiis, quia ab aliquo eorũ regno priuaretur, audito eum Iouis esse filium suscipere noluit. quãobrem turbatus Perseus, detecto Gorgonis capite, illum in sui nominis montem mutauit, damnauitq́ꝫ eum ut in perpetuum cælum sustentaret humeris, quod & factum est. Sub hac fictione voluere priores historiam occultari, cum dicat Fulgentius quod superata Medusa ditissima regina, Perseus regnum inuasisset Atlantis, fultus copiis atq́ꝫ substantiis Medusæ, eum in montes compulit aufugere, & sic quia ex rege montanus factus est, fuga causam dedit fabulæ, ut in montẽ diceretur esse conuersus opere eius, cuius diuitiis in montes fuerat compulsus. Quod cælum humeris sustentauerit, alia causa fuit. Affirmat aũt August. in libro de ciuitate dei, hunc maximum fuisse astrologum, & Rabanus dicit eum primum astrologię artem excogitasse, quod à Plinio sumptũ puto. Ipse aũt in libro de naturali historia dicit hunc astrologiam inuenisse, & hinc ob sudores ex arte susceptos cælum humeris tolerasse dictum est. Verũ ignauum vulgus hoc credidit, eum scilicet humeris sustinere, quia cerneret montis verticem adeo extolli, ut in eum uideatur inclinari cælum. Huic præterea multas fuisse filias dixere veteres, quos ex uariis Atlantibus natas arbitror, & huic soli attributas, ut in particulari earum descriptione clarius apparebit. *Lib.4.Meta.* a

Quanquam & mons Mauritaniæ Atlas fabulæ occasionem dedisse uideri potest. Quem Solinus cap. uicesimo sexto tantæ altitudinis describit, ut lunarem ad usq́ꝫ regionem pertingat. a

De Hyante Atlantis filio. Cap. XXXII.

HYas ut ab unico meliori, sexus initium faciamus, fuit Atlantis & Aethræ filius, ut placet Ouidio, ubi de fastis ait. Nondum stabat Atlas humeros oneratus olympo, Cum satus est forma cõspiciendus Hyas. Hunc stirps oceani maturis nixibus Aethra, Edidit & nymphas, sed prior ortus Hyas. Hic iuuenis uenator fuit, & in uenationibus à leena occisus est, ut ipse ubi supra testatur Ouid. dicens. Dum noua lanugo pauidos formidine ceruos, & infra per octo uersus. *Lib.5.*

De Hyadibus. vii. filiabus Atlantis. Cap. XXXIII.

HYades septem fuere sorores, & filiæ Atlantis ex Aethra, quarũ hæc fuere nomina, Eudora, Ambrosia, Proydile, Coronis, Phileto, Polisso, & Thyene. De quibus inuicem scribere necesse fuit, cum de eis in particulari nil legatur. De his autem scribit Ouid. At simul inducent obscura crepuscula noctem, Pars Hyadum toto & grege nulla latet. Ora micant tauri septem radiantia flammis, Nauita quas hyadas Graius ab himbre uocat. Pars Bacchum nutrisse putat, pars credidit esse Tethyos has neptes Oceaniq́ꝫ senis. Per hos uersus possumus cognoscere eas ut supra dixerat idem Oui. ob pietatem mortui fratris in cælum assumptas, & in fronte tauri locatas. Videtur tamen Ouidius in fine carminum credere partem harum Hyantis fuisse filias. Verum Theodontius totas Atlantis fuisse confirmat. Has aũt succulas appellari dicit Anselmus in libro de imagine mundi. Sed quid ista uelint, uideamus. Et primo ego harum assumptionem in cælum sic contigisse arbitror, quia eo quod numero conuenirent cum stellis in fronte tauri positis, cœptum sit ab his qui numerum norant filiarum Atlantis, iocose illas stellas à nominibus puellarum appellare, & cum perseuerarent, adeo stellis annexũ est, ut in hodiernum usq́ꝫ perduret. Seu quod uerisimilius est, filias Atlantis ob conuenientiam numeri nomine stellarum nuncupatas, & huic fabulæ præstitisse materiam. Nam stellas illas hyadas uocatas credo ab effectu earum longa animaduersione percepto. Hyas enim græce, pluuia sonat latine, quod eis nomen impositum est, eo quod incipientibus eis apparere, autumnales incipiunt pluuiæ. Succulæ uero dictæ, quasi succo plenæ, id est humiditate & pluuiis. Quod aũt Bacchum nutriuerint, ideo dictum reor, quod humiditate sua seu signi in quo sunt, sole existente

existente in uirgine, plurimum uineis nocte conferant diurno feruore exhaustis.

a *Vt apud Græcos Pherecydes, qui ita tradit. Posteaquã Iuppiter ex fœmore Dionysium procreasset, dedisse illum ipsum nymphis Dodonæis, clam Iunone educandum, quarum nomina hæc sunt, Ambrosia, Coronis, Eudora, Dione, Hæsyla & Polixo. Hæ Dionysium alentes, simul cum illo circumibant, & rationem uitis plantandæ, ut ab illo inuenta erat, homines docebant, donec Lycurgus & Dionysium & illas unà ad mare persecutus est: tum enim (ut alij addunt) Iouis ipsæ auxilium implorantes, cõmendato Inô Dionysio, inter sydera receptæ, atq; Hyades uocatæ sunt. Vide Scholia Homer. in Iliad.*

b *ὕειν est pluere. Perottus autem ex transitione literarum suculas ex syadas factum putat. Hyades ab Hesiodo quinq; numerantur, & paulo alijs nominibus, cuius uersus hi sunt.* νύμφαι χαρίτεσσιν ὁμοῖαι φαισύλη, ἠδὲ κορωνὶς, ἐϋστέφανός τε κλέεια φαιώ θ' ἱμερόεσσα καὶ εὐδώρη τανύπεπλος. Νύμφαι ἃς ὑάδας καλέουσι φῦλ' ἀνθρώπων. *In qua sententia Timæus Græcus autor fuisse uidetur, qui scripsit Atlanti filio Iapeti, ex Aethra Oceani filia duodecim filias fuisse, filiumq; unum Hyantem. Hyantemq; in uenatione in Libya, à serpente morsum perijsse. Cuius mortem cum quinq; sorores nimium deflerent, luctu contabuisse, & ita cõmiseratione Iouis inter sydera translatas, Hyadas à nomine fratris dictas esse. Reliquas autem septem, eo quod plures superstites mansissent, Pleiadas uocatas esse.*

c *Vel ita dictæ à litera V cuius formam positu referunt, ut etiam quibusdam Græcorum placet. Sunt enim septem stellæ, siue ut quidam, quinq; in capite Tauri* τοῦ υ *figuram referentes.*

De Electra filia Atlantis & matre Dardani. Cap. XXXIIII.

ELectra filia fuit Atlãtis & Pleiones, & uti ego arbitror, Atlantis Thusci, eo q̃d uelint aliqui eam cõiugem fuisse Corinthi regis, quẽ Thuscum fuisse existimant plurimi. & si Thusci non fuit, Arcadis tamen fuit. non enim ad eius concubitum Iuppiter iuisset in Mauros. Hanc à Ioue oppressam peperisse a illi Dardanũ Troiæ autorem uolunt, & ex uiro Iasium. Hæc præterea cum b sex sororibus à Pleione matre Pleiades appellatę sunt. Et quia Iouem seu Liberũ patrẽ nutriuere, cælum meruerunt, & stellæ in genu tauri locatę sunt, & à latinis Vergiliæ appellatæ. De quibus omnibus sic scribit Ouidius. Pleiades incipiũt humeros relevare paternos Quæ septem dici sex tamen esse solent. Seu quod in amplexum sex hinc uenere deorum, Nam Steropem Marti concubuisse ferunt. Neptuno Alcinoẽ, & te formosa Celeno, Maiam & Electram Taygetam'q; Ioui. Septima mortali Merope tibi Sisyphe nupsit. Pœnitet & facti sola pudore latet. Siue quod Electra Troiæ spectare ruinam Non tulit, ante oculos opposuit'q; manum, &c. Astrologi autem dicunt harum unam esse nebulosam, nec posse uideri. Sane ut figmenta paucis expediamus de his, quantũ ad nomen & ad sumptionem in cælum, dici potest quod de Hyadibus dictum est. Esto uelit Anselmus has Pleiades non à matre, sed à pluralitate denominatas, cum dicat Pleion græce pluralitatem sonare latine. Vergiliæ autem dicuntur, quoniam oriuntur unà cum sole scilicet eo, exeunte in tauro, quia tunc uirgulta augeantur. Iouem autem nutrisse ideo dicuntur, quia opinati sunt nonnulli æthereum ignem ex humiditate terrestri nutriri, quam humiditatem pluuiæ causant. De Libero autem ut supra ubi de hyadibus.

a *Hellanicus (ut est in Commentar. Apollonij) tertiam addit Harmoniam, quam item ex Electra natam dicit, proq; argumento affert, quod ea à matre, portas Thebarum* ἠλεκτρίδας *appellarit. Sed Iasium, qui hic nominatur, ille Iasionem uocat, eumq; cognominatum Actionem ait, & à Ioue fulmine percussum, quia simulachrum Cereris contumelijs affecißet. Dardanum quoq; à suis Polyarchem cognomine dictum: ipsam Electram Electrionem dicit, quanquam & alij nomen eius uariant, qui eam Strategida à popularibus suis uocatam tradunt.*

b ἢ ὅτι πλείους ὁμοῦ κατὰ μίαν συναγωγήν εἰσι. *Nam & βότρυν ipsas ob hoc uocant,* ἢ ὅτι πλείους μὲν εἶναι δοκοῦσι, ἐπὶ δὲ τῆς ἀληθείας, ἐλάττους εἰσίν. *Aut* πληιάδες *quasi* πλησιάδες, πλησίον γὰρ ἀλλήλων κεῖνται. *Aut* ὅτι πλείους δι' αὐτῶν σημασίαι, *aut quod* πλειῶνα, *hoc est annum distinguunt. Hyemem enim & æstatem distinguunt, ortu quidem uer, occasu autem autumnũ afferentes, ut etiam ex Hesiodo apparet, qui iubet* πληιάδων ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων ἄρχεσθ' ἀμητοῦ, ἀρότοιο δὲ δυσομενάων. *Hæc à Græcis grammaticis afferuntur, Ceterũ nutricationem*

nẽ Dionysij non ad Pleiades illi, sed ad Hyades, ut supra annotauimus referunt. Pleiades uero in cœlũ translatas dicunt ob pietatem, eo quod Atlantis calamitatẽ perpetuo fletu prosecutæ sunt (ut Aeschylus ait) uel ut alij, quod cum perpetuam uirginitatem seruare decreuissent, & ob id Dianæ studia sequerentur, post ab Orione, qui captus illarum amore, illas persequebatur, effugere non possent, imploratо Iouis auxilio, in stellas mutatæ sunt, & à matris nomine Pleiades dictæ, & hinc etiam tali cum Orione, motu oriri & occidere, quasi adhuc insequentem fugiant, à Græcis traduntur. Pleiades autem Callimachus ut à Cõment. Theocriti in Idyll. xiij. citatur, reginæ cuiusdam Amazonũ filias fuisse dicit, easdẽq; his nominibus recẽset, κοκκυμὼ, γλαυκία, πρῶτις, παρθονία, μαία, στονυχὼ & λαμπαδώ.

Ouidij sententiam de obscurata Electra Aratus in epicedio (sic enim à Græcis citatur) comprobat, qui eam sub excidium Troiæ à reliquis sororibus ait, ne eius urbis, quæ à progenie sua initium sumpserat (nam Dardani mater erat, qui primus Troiæ autor fuit) ruinam spectaret, se subduxisse, comamq; soluisse, ideoq; & stellam comatam interdum constituere.

Vel iuxta Higinium quando post uer oriantur. Nomina ab Arato sic recensentur, ἀλκυόνη, μερόπη τε, κελαινώ τ' ἠλέκτρη τε καὶ στερόπη καὶ ταϋγέτη, καὶ πότνια μαῖα. Sunt autem septem stellæ in posteriore parte Tauri.

De Maia Atlantis filia & matre Mercurii. Cap. XXXV.

MAia Atlantis fuit filia, ut dicit Vir. At Maiam auditis si quicquam credimus Atlas, Idem Atlas generat cæli qui sidera tollit &c. Ego credo Atlantis Arcadis fuisse filiam, eamq; dicit Cingius Vulcano nupsisse, & argumento utitur, ut dicit Macrob. saturnaliorum, quod flamen Vulcanalis calendis *Lib.1.cap.7.* Maiis huic deæ rem diuinam facit. Sed Piso uxorem Vulcani Maiestam, nõ Maiam uocari dicit. Hoc tamen asserunt omnes eam Ioui concubuisse, atq; ex eo peperisse Mercurium. Hanc insuper Iunonem aiunt ex pellicibus Iouis unam summe dilexisse, eiusq; filium Mercurium lactasse affirmat Martianus. Et huius amoris causam reddunt, quia ea surgente uer & æstas ueniunt, quibus aer pulchrior factus lætari uidetur. Sed quid non Celæno & Electram & alias, quæ æquo modo surgunt cum Maia? Ratio potest esse hæc, quia per Maiam ueteres terrã intellexere, in qua diuitiæ & regna sunt, quibus præest ipsa Iuno. Hæc autem Maia apud Romanos in maxima fuit reuerentia, Ei quidem, ut ait Macrobius, mense Maio eo quod ab ea denominatũ putarent, ut ubi *ibid.* de fastis scribit Ouid. exhibebant mercatores unà & Mercurio filio sacrum. Et quia ut *Lib.6.* Cornelius Labeo assentire uidetur, terram eam putant, & Maiæ nomen à magnitudine sumpsisse, ei pregnantem suem mactabant, quam hostiam terræ propiciam dicebant, & hoc ob fœcunditatẽ arbitror. Præterea dicit idem Labeo huic Maiæ, id est terræ ædem calend. Maiis dedicatã sub nomine Bonæ deę, & eandem esse Bonam deam, & terram, & Bonam & Faunam, & Opem, & Fatuam, pontificũ libris dicit ostendi. Rationes autem supra ubi de terra scripsimus appositæ sunt.

De Sterope Atlantis filia. Cap. XXXVI.

STeropes, & hæc filia fuit Atlantis, & Pleiones, quam dicit Ouidius à Marte dilectam, & ex eo peperisse Parthaonem, qui rex fuit Calydoniæ, Arcadiæ ferè oppositæ.

Hellanicus non Parthaonem sed Oenomaum dicit, sic enim tradit. Τὰς μὲν ἓξ τῶν ἀτλαντίδων θεοῖς συνελθεῖν, ταϋγέτην μὲν διὶ ὧν γενέσθαι λακεδαίμονα, μαῖαν δὲ, ἀφ' ὧν ἑρμῆς, ἠλέκτραν δὲ, ὧν δάρδανος, ἀλκυόνην ποσειδῶνι ὧν ὑριεὺς, κελαινὼ ποσειδῶνι καὶ αὐτὴν συγγενέσθαι ὧν λύκος, στερόπην ἄρει ὧν οἰνόμαος, μερόπην δὲ σισύφῳ θνητῷ ἀντὶ ὧν γλαῦκος, ἣν καὶ ἀμαυρὰν εἶναι.

De Cylleno Atlantis filia. Cap. XXXVII.

CYlleno æque Atlantis & Pleiones fuit filia. Hæc à Ioue uiciata Mercurium peperit, alium à superiori, qui cognominatus est Cyllenius à matre seu à monte Arcadiæ, in quo forte natus est.

Non Cylleno, sed Celeno alij habent, quam ex Neptuno Lycum peperisse, Hella. ait.

De Taygeta Atlantis filia. Cap. XXXVIII.

TAygetæ patrem fuisse Atlantem uolunt, & Pleionem matrem, eamq́ dicunt placuisse Ioui, & in eius amplexus deuenisse, atq; ex eo concepisse Lacedæmonem, quem filium Taygetæ Agenoris filiæ, dixerunt alii, & nõnulli eum ex Semele natum uoluere.

De Alcyone filia Atlantis. Cap. XXXIX.

ALcyone ex Atlante & Pleione nata est, placuitq; Neptuno, ex quo peperisse uolunt Alcyonem coniugem Ceycis regis Trachinnæ.

De Merope filia Atlantis. Cap. XL.

MErope, ut reliquę Pleiades, Atlantis & Pleiones filia fuit, Sisyphóq; Corinthiorum regi nupsit, Ouidio teste, & creditur eam Sisypho peperisse Laertē Vlyssis patrem, & Glaucum, & Creontem.

Glaucū ut Hellanicus tradit, cui & Homerus Iliad. sexto consentit, ἐςὶ πόλις ἐφύρη μυχῷ ἄργεος ἱπποβότοιο, ἔνθα δὲ σίσυφος ἔσκεν, ὁ κέρδιςος γένετ' ἀνδρῶν σίσυφος αἰολίδης, ὁ δ' ἄρα γλαῦκον τέκεθ' υἱόν.

De Calypsone Atlantis filia. Cap. XLI.

CAlypso nympha, ut dicit Priscianus in maiori uolumine, filia fuit Atlantis, ex qua tamen matre non dicit. Quod etiam ante Priscianum testatur Homerus in Odyssea dicens, Vbi certe Atlantis filia dolosa Calypso. Cuius aūt Atlantis ignoratur. Ad hanc, ut Homerus testatur, peruenit Vlysses naufragus, & septem annis apud eam detentus est. Fuit enim hæc domina cuiusdam insulæ Ogygia nuncupatæ, seu à se Calypso denominatæ.

Iliados ι θεὰ δ' ἐνὶ δώματα ναίει ἄτλαντος θυγάτηρ ὀλοόφρονος.

De Epimetheo Iapeti filio, qui genuit Pyrrham. Cap. XLII.

EPimetheus filius fuit Iapeti ex Asia coniuge, ut ait Leontius. Hic ingenio ualens hominis statuam primus ex luto finxit, quamobrem dicit Theodontius indignatum Iouem, & eum uertisse in simiam, atq; relegasse apud insulas Pithacusas. Cuius figmenti reseratio talis est. Sunt simiæ animalia inter alia hoc à natura insitum habentia, ut quicquid uiderint quenq; agentem, & ipsę facere uelint, & aliquando faciant. Sic uisum est Epimetheum ad instar naturæ uoluisse hominem facere, & sic simiæ imitatus naturam simia dictus est, apud Pithacusas insulas ideo simiam relegati dixere, eo quod olim abundauerint simiis insulæ illę, seu forsan ingeniosis hominibus, & in suis operibus naturam imitantibus.

De Pyrrha Epimethei filia, & Deucalionis coniuge. Cap. XLIII.

PYrrha Epimethei fuit filia, ut dicit Ouidius & Deucalionis cõiunx, de qua idem Ouid. dicit sic, Deucalion lachrymis ita Pyrrhā affatur obortis. O soror, ô coniunx, ô fœmina sola superstes, Quam commune mihi genus & patruelis origo, Deinde torus iunxit, nunc ipsa pericula iungunt. Hæc aūt cum esset piissima mulierū unà cum Deucalione uiro diluuium passa est, eiq; quatuor peperit filios.

1. Meta.

De Prometheo Iapeti filio, qui fecit Pandoram & genuit Isidem & Deucalionem. Cap. XLIIII.

PRometheus Iapeti fuit filius ex Asia nympha cõiuge eius, ut Varro testať, ubi de origine linguæ latinæ, & alii plures. Hunc aūt ante alios omnes formasse hominē ex terra dicit Oui. Sine recens tellus deductáq; nuper ab alto Aethere, cognati retinebat semina cæli. Quam satus Iapeto mixtā fluuialibus undis, Finxit in effigiem moderantum cuncta deorū. Horatius autem aliquid superaddens dicit in odis. Fertur Prometheus addere principi Limo coactus particulā undiq; Desectam insani leonis Vim stomacho apposuisse nostro, &c. Verum Claudianus in panegyrico quarti consulatus Honorii, fabricam istam longe plenius omnium longa uerborum serie describit dicens, Disce orbis quod quisq; sibi cum conderet artus, &

ibid.

Lib. 1. ode. 16.

infra per.xxvi.uersus. Sane his à Seruio & Fulgentio superadditur fabula. Dicunt enim
cum Prometheus ex luto finxisset hominē inanimatum, miratam eius eximium opus
Mineruam, eiq; spopondisse quicquid ex cœlestibus bonis uellet in perfectionem operis
sui. Qui cum respondisset se nescire, nisi uideret quæ apud superos sibi essent utilia, ab
ea eleuatus in cœlum est, ubi cum cerneret cœlestia omnia flāmis animata, ut suo etiam
operi flammam immitteret, clam ferulam rotis Phœbi applicuit, & ea accensa ignem fu-
ratus reportauit in terras, et pectusculo ficti hominis applicuit, & sic animatum reddidit,
eumq; Pandoram uocauit. Quamobrem irati dii eum per Mercurium Caucaso alligari 4
fecerunt, & uulturi, seu aquilæ iecur eius uel cor dilaniandū perpetuo dederunt. Cuius 6
cōquestionē in rupe satis longo carmine Eschylus Pythagoreus poeta describit, asserens
illi cor ab aquilæ rostro discerpi, & mox iterum restaurari, ac iterum ab aue laniari, & sic
indesinenter uexari. Hominibus autem ut Sappho & Hesiodus dicunt, dii ob hoc mor-
bos & maciem, ac mulieres immisere. Horatius aūt dicit tantum maciem & febrem, ut
in Odis. Audax Iapeti genus Ignem fraude mala gentibus intulit, Post ignem Aetherea *Lib.1.Ode.3.*
domo Subductū macies & noua febrium Terris incubuit cohors &c. Harū fictionū in-
uolucrum Serenissime Rex non erit leue corticem aperire. Multa enim insunt longa ex-
quirentia uerba, quę si non apponantur, erit paucis plurimū ingenii opportunū. Faciam
igitur resecans quantum potero, ut præstabit deus. Et ante omnia uidendum puto quis *Prometheus*
fuerit Prometheus iste. Qui quidē duplex est, sicut duplex est homo, qui producitur. Pri-
mus autem deus uerus & omnipotēs est, qui primus hominē ex limo terræ composuit,
ut Prometheum fecisse fingunt. seu natura rerum, quæ ad instar primi reliquos etiam ex
terra producit, sed alia arte quàm deus. Secundus est ipse Prometheus, de quo antequam
aliam scribamus allegoriam, secundū simplicem sensum quis fuerit uidendum est. Di-
cit ergo Theodontius de Prometheo isto legisse, quod cum illi Iapeti patris, eo quod na-
tu maior esset, successio deberetur, iuuenis & dulcedine studiorū tractus ultro illam Epi-
metheo fratri duobus paruis filiis Deucalione & Iside derelictis, in Assyriam abiit, & in-
de postquam aliquandiu insignes eo æuo audiuisset Chaldæos, in uerticem Caucasi se-
cessit, ex quo longa meditatione & experientia percepto astrorum cursu, procurantisq; na-
turis fulminum, & rerum plurium causis, ad Assyrios rediit, eosq; astrologiam docuit,
& procurationes fulminum, & quod omnino ignorabant ciuilium mores hominum,
egitq; adeo, ut quos rudes & omnino syluestres, & ritu ferarū uiuentes inuenerat, quasi
de nouo cōpositos ciuiles reliquerit homines. Quibus sic præmissis uidendū est quis sit *Plasma Pro-*
productus homo, quem supra dixi duplicē esse. Est enim homo naturalis, & est homo *methei.*
ciuilis, ambo tamen anima rationali uiuentes, naturalis aūt homo primus à deo ex limo
terræ creatus est, de quo & Ouidius & Claudianus intelligunt, esto non adeo religiose,
ut Christiani faciunt. Et cum ex luto illum Prometheus iste primus formasset, insuffla-
uit in eum animā uiuentē, quā ego rationalem intelligo, & cum hac sensitiuā & uegeta-
tiuam potentias, seu secundū quosdā animas. Verum hæ naturā habuere corpoream, &
nisi peccasset homo, fuissent æternæ sicuti & rationalis, cui diuina natura est. Hunc per-
fectum fuisse hominem circa quoscunq; actus terreos credendum est, nec opinari debet
quisquam opportunum illi fuisse ad eruditionem temporalium rerum Prometheū ali-
quem mortalem. Verum qui à natura producti sunt, rudes & ignari ueniunt, immò ni
instruantur, lutei agrestes & beluæ. Circa quos secundus Prometheus insurgit, id est do-
ctus homo, & eos tanquam lapideos suscipiens quasi de nouo creat, docet & instruit &
demonstrationibus suis ex naturalibus hominibus ciuiles facit moribus, scientia & uir-
tutibus insignes, adeo ut liquido pateat alios produxisse naturā, & alios reformasse do-
ctrinam. Insuper dicunt Mineruā opus huius miratam eum in cœlum traxisse, daturam
si quid ad opus suum perficiendū cerneret opportunum. Quod ego sic intelligendum
reor, pro Minerua scilicet sapientem uirum, qui naturæ opus admiratur, hominē scilicet
ex luto productū, & cum eum uideat imperfectum quantū ad doctrinā & mores cupiēs

eum animare, id est perficere, sapientia duce per speculationé ascendit in cœlú, & omnia ibi igne animata uidet, ut intelligamus quod in cælo, id est in loco perfectionis sunt omnia animata igne, id est claritate ueritatis, sic & perfectus homo nulla ignorantiæ nebula offuscatur, & meditatione cõtinua uersatur in cælis. Deinde à rota solis furatur hic ignem, & defert in terras, & pectori infert lutei hominis, & uiuus efficitur. Equidem nõ incongrue dictum est. Non enim in theatris uel in plateis uel in propatulo ueritatis claritatem adipiscimur, quinimmò in solitudinibus semoti, & exquisita taciturnitate speculamur, & crebra meditatione rerum naturas exquirimus. & quia ista talia clam fiunt, quasi furari uidemur, & ut appareat unde sapientia ueniat in mortales, dicit quod à rota solis, id est è gremio dei, à quo omnis sapientia est, ipse uerus deus est sol qui illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum, cuius æternitatem per rotam nõ habentem principium neq; finem designare uoluere, & hoc apposuere ut de ipso uero deo & non de sole creato acciperemus dictum. Hanc demum flammam, id est doctrinæ claritatem immittit pectori lutei hominis, id est ignari. Nam si omnibus largitor ille munerum deus animam boná & perfectam infundat, corporea moles caligine infecta terrestri adeo uires retundit animę, ut plurimú nisi doctrina iuuentur, & excitent, adeo obtorpescunt, ut potius bruta quàm rationabilia animalia uideant. Doctrina igitur sapientiæ à deo susceptæ prudens homo animat, id est sopitam animam excitat lutei, id est ignari hominis, qui tunc uiuere dicitur, dum ex bruto rationalis efficitur, seu effectus est. Explicito autem homine iratos deos dicút quædam fecisse, ut religasse Prometheum in rupe, Immisisse febrem, maciem, & fœminam hominibus. Circa quod quantum ad primú, aduertendum est hic poetas more uulgi improprie fuisse locutos. Existimat quidem uulgus iners, iratum deum aduersus quencunq; laborantem uident, quantumcunq; circa laudabile opus fatigetur, quasi nil præter ocium detur à pacato deo, & ideo iratum putauere deú Prometheo, eo quod assiduo studio noscendarú rerum laboraret. Seu ideo iratos dixere, quia laboriosa hominibus immisere. De ista ira qualis sit, supra ubi de Phama dictum est. Quod autem duci & alligari Caucaso Prometheum à Mercurio fecerint, peruertitur ordo, nam prius in Caucaso fuit Prometheus, quàm hominem rapto igne animaret. Ductus est igitur, futurus & iam desiderio ipso prudens homo à Mercurio interprete deorú, id est ab eruditione alicuius enucleantis secreta naturæ impulsus in Caucasum, id est in solitudiné, quátumcunq; secundú bistoriam in Caucasum secesserit, & ibi religatus in rupe, id est à propria uoluntate detentus. Ibi illi præcordia aiunt ab aquila lacerari, id est à meditationibus sublimibus anxiari, quæ longo exhausta meditationis labore tunc restaurantur, quádo per ambages uarias exquisita alicuius rei ueritas reperitur. Et hæc quantum ad ficta de Prometheo, quem profecto maiores nostri asserút eximium sapientiæ doctorem fuisse. Nam August. in lib. de ciuitate dei, & post eum Rabanus, & Luon Carnotensis æquo fatentur consensu eum scientia insigné fuisse uirum. Eusebius præterea in libro temporum dicit, Argo regnante Argiuis fuit Prometheus, à quo homines factos esse commemorant, & reuera cum sapiens esset, feritatem eorum & nimiam imperitiam ad humanitatem & scientiam transfigurabat. Post hunc Seruius etiam de eo testat quia prudentissimus uir fuerit, & à prouidentia denominatus, & quod primus astrologiam Assyrios docuerit, quam in altissimo residens Caucasi uertice maxima cum cura didicerat. Hunc insuper dicit Lactantius in libro diuinarum institutionú, primum simulachra ex luto componere inuenisse, quod forsan de compositione hominis ex luto fabulæ dedit initium. Sic & Plinius ubi de naturali bistoria dicit, eum primo docuisse ignem è silice prouocatum ferula seruare. Voluere insuper iratos deos immisisse hominibus maciem, febrem, & mulieres. Pro macie ego intelligo labores corporeos, quibus extenuamur, & ad quos nascimur illius crimine, cui dictum est, Cum sudore uultus tui uesceris pane tuo. Hinc autem maciei uiam dedit intranti. Per febres uero ardores concupi-

ἀπὸ τῆς προμηθείας ut Seruius in 6. Eclog. Verg.

scentiæ, quibus angimur, & uexam ut assidue, uoluisse reor. Mulier autem ad solatium creata est, sed inobedientia sua factus est stimulus, nec equidem paruus, si rite intueri uelimus, quod ut potius alienis uerbis quàm meis ostendam, quid præclarissimus præceptor meus Franciscus Petrarcha eo in libro, quem de uita solitaria scripsit, de eis sentiat libet apponere. Dicit enim sic. Nullum uirus adeo pestiferum uitam hanc sectantibus ut muliebre consortium. Fœmineus enim decor eo formidolosior funestiorq́, quo blandior. ut sileam mores, quibus omnino nil instabilius, nil studio † quietis infestius. *forte, deditis.* Quisq́ requiem quæris, fœminam caue, perpetuam officinam litium ac laborum. Raro sub eodem tecto habitant quies & mulier. Satyricum uerbum est, Semper habet lites alternáq́ iurgia lectus, In quo nupta iacet minimum dormitur in illo. Nisi forte tranquillior est concubinæ accubitus, cuius & fides minor & maior infamia & litigium par. Scitum est & illud clari oratoris dictum. Qui non litigat, celebs est. Post hæc paulo infra sequitur idem. Quisq́ ergo litem fugis, & fœminam fuge, uix alteram sine altera effugies. Fœminæ & si quod rarum est, mitissimi mores sint, ipsa præsentia, ut q́ ita dixerim, umbra nocens est. Cuius siquid fidei mereor, uultus atq́ uerba cunctis qui solitariam pacem quærunt, non aliter uitandi sunt, non dico quàm coluber, sed quàm basilisci conspectus ac sibila. nam nec aliter oculis quàm basiliscus interficit, & ante contactu inficit, hæc ille. Quæ etsi multa sint & uera, habere tem quæ dicerem longe plura, sed quoniam non exit intentum præsens, hæc de stimulo humani generis dixisse sufficiant. *Iuu. Satyr. 6.*

Lucianus & alteram iræ caussam addit, nempe quod in sacrificijs ossa & intestina dijs cremandi & immolandi, Prometheus autor fuerit, meliorem autē partem hostiarū sibi retinuerit. Sed idem etiam hunc à supplicio, de quo hic dicitur, liberatum postea dicit ob uaticinium, quo Iouem monuit ne cum Thetide rem haberet, fore enim ut illa pariat filium, qui maior patre suo futurus esset, Mercuriumq́; ideo missum à Ioue unà cum Hercule qui illum soluerunt. Idem scribit Hesiodus in Theogonia. a

Hesiodus lib. 1. ἔργων καὶ ἡμερῶν fabulam copiose describit. Sed idem Pandoram nō istum Promethei luteum hominem fuisse dicit, uerum à Vulcano iussu Iouis factam, & à dijs omnibus, quoque sua in eam munera conferente ornatum, & postea ad Epimetheum cum pixide clausa dono missam fuisse, qui illa recepta & pixide aperta, in qua omne genus malorum inerat, terram morbis calamitatibus'que repleuit. b

De Pandora homine à Prometheo facto.
Capur XLV.

PAndoram dicit Fulgentius nominatū eum, quem Prometheus primum ex luto confecit, quod à Fulgentio ob id dictum puto, quia Pandoræ significatum sit in latino omnium munus, eo quod non ex noticia unius tantum rei componatur sapiens, sed ex multis & uerius ex omnibus, sed talis solus est deus. Posset præterea dici Pandora à pan quod est totum, & doris quod est amaritudo, quasi Pandorus omni amaritudine plenus. Nil enim in præsenti uita potest homo absque amaritudine possidere, quod utrum uerum sit, se unusquisq; excutiat, & uidebit. Iob autem uir sanctus & patientiæ insigne specimen uolens hoc improperare humano generi, dixit, Homo natus de muliere breui uiuens tempore multis repletur miseriis &c.

Pandora ut supra ex Hesiodo annotauimus ea fuit, quæ à Ioue hominibus in ultionem furti Promethei missa fuit, Pandora dicta à πᾶν & δῶρον quod omnes Dij in eam quisq; sua munera contulerūt, In eandem sententiam & in Theogonia idem scripsit.

De Iside Promethei filia. Cap. XLVI.

ISis ut ait Theodontius, filia fuit Promethei & paruula à patre Epimetheo patruo derelicta, de qua idem Theodontius talem recitat historiam. Dicit ergo quod cum uirgo excreuisset, & præstantissimi decoris iam matura uiro, Ioui placuisset, esse ab eo actū seu potentia seu suasionibus; ut in eius iret concubitum, ex quo Isidem dicit Ioui Epa-

a phum peperiſſe. Tandem ſeu tanto fidens amaſio puella, ſeu quia natura ardentis eſſet
animi, in regni cupidinem incidit, & auxiliariis à Ioue habitis & aliunde contractis ui-
aliàs, manum ribus, quaſi in effœtum uiribus regem † animum iniiciens, Argum Argiuorum regem
annoſitate decrepitum, ſed aliàs oculatū hominē traxit in bellum, aduerſus quē cum de-
ſcendiſſet in aciē, factū eſt, ut fractis Iſidis uiribus ipſa caperet Iſis, & ab Argo ſeruaret ca-
ptiua. Verū iuſſu Iouis patris ſui Stilbon, qui poſtea Mercurius appellatus eſt, homo elo-
quētiſſimus, & audacia atq; induſtria plenus, decipulis ſuis egit, ut occiſo à ſe Argo ſene,
à captiuitate liberaretur Iſis. Cui cum nō bene cederent res in patria, ſuæ confiſa ſolertiæ
conſcenſa naue, cui uacca erat inſigne, ad Aegyptios tranſfretauit, & cum ea Stilbon ob
perpetratū facinus pulſus ex Græcia. & cum ibi iam Apis potentiſſimus eſſet, eidem nu-
pſit, & datis Aegyptiis characteribus litterarū, atq; oſtenſo terræ cultu, in tam grandē de-
b uenit Aegyptiorum exiſtimationem, ut nō mortalis fœmina, ſed dea potius haberetur,
diuiniq; illi adhuc uiuenti impenderentur honores. Leontius uero dicebat ſe à Barlaam
habuiſſe hanc Iſidem ante tranſfretationē Apis in Aegyptū, eidem Api nupſiſſe, & poſt-
modum cum Ioue cōcubuiſſe, & ob id cum reſciſſet, indignatus Apis regno Argiuorū
relicto in Aegyptū abiiſſe, & eam poſtmodū ad ſe accedētem ultro ſuſcepiſſe. In quibus
tot ſunt ab utraq; parte operum & temporum inconuenientia, ut non ſolum auferatur
hiſtoriæ fides, ſed nec etiam aliqua poſſit ueriſimilitudo rerum adaptari, & potiſſime ad-
ueniente Iouis obſtaculo, cuius cum Api conuenientia tempora huic hiſtoriæ plurimū
auferunt fidei. Sane ſolertibus huius ueritatis inquiſitio relinquatur.

a *Tradunt & Orum ex Iſide & Oſiride natum, qui Aegypto imperauit, ſucceſſoremq; reliquit Seſo-
ſtrim, qui ab Apollonij Commentarijs Seſonchoſis appellatur. de quo uide lib. 4.*

b *Huius ſacra poſtremo etiam Romam tranſlata fuere. Colebatur aūt plerunq; à matronis, & noctu
ferè cum caſtitate & abſtinentia rerum connubialium. Eius ſacerdotes lineis candidisq; ueſtibus uteban-
tur, ſyſtraq; perſonabant, non multum abſimiles ijs qui magnæ matri miniſtrabant. Meminerunt horū
ſæpe Satyrici et alij poetæ. Nam ut ferè fit, nuſquā obſcœniora peragebātur, quàm ubi prætextus caſti-
moniæ & puritatis erat. Vide Lactan. lib. 1 cap. 21. de falſa religione.*

De Deucalione filio Promethei, qui genuit Hellanem, Pſitacum & Diony- ſium & Pherecrate. Cap. XLVII.

DEucalion omnium ueterum teſtimonio, Promethei filius fuit, cui adulto
a Epimetheus patruus Pyrrham filiam iunxit coniugio, mitis enim ingenii
b homo fuit, & Pyrrha piiſſima fœmina, de quibus Ouidius. Nō illo melior
1. Meta. quiſq;, nec amantior æqui Vir fuit, aut illa reuerentior ulla dearum &c.
Huius enim tempore apud Theſſalos ingens fuit diluuium, de quo fere
omnes ſcriptores ueteres mentionem faciunt, finguntq; plurima, excreſcentibus aquis
aliàs, Themi- Deucalionem ſolum cum Pyrrha coniuge in nauicula euaſiſſe, & in Parnaſum deue-
ſtos. c niſſe montem, & cum iam aquæ ceſſarent † Themis adiſſe oraculum, conſulturi de hu-
d mani generis reſtauratione, eiusq; iuſſu tecto capite ſolutisq; ueſtibus poſtergaſſe ſaxa,
tanquam magnæ parentis oſſa, & ea in homines fœminasq; conuerſa. Hoc figmen-
tum à Barlaam ſic explicatum referebat Paulus. Dicebat enim ſe legiſſe in Græcorum an-
tiquiſſimis annalibus, ob hoc diluuium territos homines, & ad ſuprema uſque mon-
tium effugiſſe atq; intraſſe cauernas & antra unà cum mulieribus ſuis expectaturos finē,
& ad hos Deucalionē & Pyrrhā ceſſantibus aquis in mœſto atq; ſupplicū habitu acceſ-
ſiſſe, & Deucalionē hominibus & Pyrrhā mulieribus nō abſq; labore maximo ſuaſiſſe
aquas ceſſaſſe, nec amplius fore timendū, & ſic eos è uerticibus montium atq; ex ſaxeis
antris eis ſcilicet ambobus præcedentibus in habitationes & tecta reduxiſſe. Porrò Theo-
dontius nō ſic. Dicit em̄ delatū Deucalionē cum coniuge & aliis pluribus in naui ad Par-
naſum, & cum ceſſaſſent aquæ ibi regni ſui ſedem ſtatuiſſe, cum primo Theſſalis impera-
ret, & ex cōmuni cōſilio tanq; bono publico factū, ut reuocatis hominib. & mulieribus

è cauer-

è cauernis (quarum quantitas maxima longe hominum numerum excedebat, eo quod uenientibus aquis pauidiores longe antequam homines in montana confugerent, & sic ex eis nulla periit, cum ex hominibus multi absorpti sint) posita uerecundia (quam per tectum caput intelligit. Non enim uerecundamur nisi uidentes) indistincte homines quibuscunque mulieribus miscerentur, quod per solutas uestes dicit intelligi. Nam ut ubi de Venere dictum est, Veneris cingulum est dictum Ceston, quod ipsa fert ad legitimos coitus. Cum uero in illicitos tendit, cingulum deponit, & sic illi solutis uestibus in illicitos ire coitus ostendebant, & hoc augendę prolis causa, cum ex multitudine mulierum, uirorum paucitas possit amplissimam prolem suscipere. Quod autem illos uocat ossa parentis, nõ ob aliud dictum puto, nisi quia sicuti saxa terræ molem ne effluat continent, sic & ossa corpora hominum seruant in robore. sic & labores agricolarũ agunt, ut ea producantur ex terra ex quibus nutrimur atque consistimus, quasi uideantur ex agris assumpti qui incoluere postea ciuitates. Ego aũt reor illos parentis ossa dictos, quia ex cauernis & antris montiũ uti lapides facimus, educti sint, & ob duriciam suam saxei dicti.

Deucalionem quidam Promethei ex Pandora filium fuisse uolunt, & rursum Hellanum Promethei & Pyrrhæ filium. Deucalionem autem Thessaliæ imperasse omnes tradunt, eundemque primum xij. dijs aram consecrasse. Rursum alij ex qua matre Deucalion sit, ignorari aiunt: fuerunt autem & alij Deucaliones, Minois unus, & alius Abantis filius, de quibus aliàs. a

Alij Deucalionis liberos numerant Hellenem, à quo ἑλλὰς dicta est, Amphictyonem qui post Cranaum imperauit Atticæ, & Protogeniam. b

Hoc enim responsum Themisios erat, ut ossa magnæ matris post tergum iacerent. c

Nam quæ Deucalion iecerat, in mares, quæ Pyrrha, in fœminas cõuertebantur, et hinc græcis λαοὺς populos significare uolunt à λᾶς quod est saxum. Fabula refertur & ab Apollodoro, tametsi paulo aliter. Vide Schol. Homer. super dictione λαοί lib. 1. Iliad. d

De Hellane Deucalionis filio. Cap. XLVIII.

HEllanem dicit Theodontius filiũ fuisse Deucalionis & Pyrrhæ, quem ait Barlaam patre mortuo adeo nomen suum & imperiũ ampliasse, ut fere omnis Græcia quæ in Aegeum mare uersa est, à nomine suo Hellas nominata sit, & Hellanes[a] græci. *[a] Mares græci*

De Psitaco Deucalionis filio. Cap. XLIX.

PSitacus Deucalionis & Pyrrhæ filius, ut ait Theodõtius, Promethei aui sui doctrinis imbutus ad Aethiopas abiit, ubi in maxima ueneratione habitus cum iã longissimum euasisset æuum, orauit ut rebus subtraheretur humanis, cuius precibus dii faciles, eum in auem sui nominis mutauere. Huius ego fictionis causam credo sui nominis & uirtutis phamam, quæ eo iam mortuo, uiriditate durauit perpetua, uti sunt uirides aues illæ. Fuere qui crederent hunc Psitacum eum fuisse, qui unus ex septem sapientibus dictus est, sed Theodontius dicit eum longe antiquiorem. *At illi non Psitaco, sed Pittaco nomen fuit*

De Dionysio Deucalionis filio. Cap. L.

DIonysius ut testatur Eusebius in libro temporum, Deucalionis fuit filius, eiusque facta claruisse dicit circa initiũ ducatus Moysis. Quæ tamen fuerint, nusquam legisse memini, prætercquã cum in Atticam uenisset, à Semacho quodam susceptus hospitio, filiæ eius capreæ pellem largitus est.

De Pherecrate Deucalionis filio. Cap. LI.

PHerecratem Deucalionis fuisse filium Paulus & nonnulli alii arbitrantur, eo quod de eo sic referat Tullius in libro Tusculanarũ quæstionũ. Dicæarchus autem illo sermone, quem Corinthi habitum tribus libris exponit, doctorũ hominũ disputantium, in primo libro multos loquentes facit, duobus Pherecratem, quendã Phiotam senem, quem ait à Deucalione ortum, disserentẽ inducit &c. Ex quibus præter originem apparet eum fuisse philosophum. *Lib. 1.*

De Astręo Titanis filio.ix.qui genuit Astream & Ventos. Cap. LII.

ASTRÆUS filius fuit Titanis & terræ ut asserit Paulus. Hunc dicunt Seruius & Lactantius cum Aurora cócubuisse & ex ea genuisse Astræam uirginem, necnon & uentos omnes. Quos dicit Paulus cum senex esset, et fratres aduersus Iouem bellum mouissent, omnes armauit & emisit in superos. Esto Lactantius dicat eos ab Atlante armatos. Astręum potentem aliquem atq; superbum fuisse hominem existimo. ideo̧ uentorú patrem dictum, quia alicui uentosæ religioni præfuerit. Quod illos armauerit in superos, à uentorum discursione sumptum est, qui si à terræ concauitatibus ueniant, ut in altum erumpant necesse est.

De Astræo patre mem. Hesiodus in Theogonia & Aratus in Phænomenis, qui & filiæ iustitiam & translationem inter sydera describit.

De Astræa filia Astræi. Cap. LIII.

ASTRÆAM Astræi Titanis fuisse filiam satis uulgatum est, quæ quoniam diis fauit aduersus patrem & patruos, in cælum assumpta est, & in zodiaco locata ea in parte quæ ab ea Virgo denominata est. Nunc autem quid sibi uelit fictio uideamus. Astræum Astręæ patrem ego hic non hominem, sed cælum astrigerum intelligo, quod ex se iusticiam gignit, dum perpetuo ordine sibi diuino munere dato inferioribus corporibus unicuiq; iuxta sui qualitatem indesinenter opportuna concedit. Et huius exemplum legumlatores prout humano ingenio possibile est, nostram ordinauere iusticiam. Ex aurora ideo nata dicitur, quia sicut auroræ claritas solem præcedit, sic ex noticia certa rerum gestarum debet oriri seu oritur iusticia, seu iudicium. Diis fauisse dicitur, quia bonis semper fauet iusticia & eiicit reprobos. Ea enim in cæli parte ideo posita est, quia contigua est æquinoctio, ut ostendatur ex iusticia rerum æquitatem consequi. & sicut sole ibidem existente, æqua temporis pars nocti atq; diei ab eodem sole conceditur, sic à iusticia æquitas redditur depressæ conditionis hominibus atq; claris.

De Ventis filiis Astræi in generali. Cap. LIIII.

VENTI ut perhibet Seruius & Lactantius Astræi Titanis & Auroræ fuere filii, hos dicit Lactantius à Iunone ob natum Epaphum incitatos in Iouem, quam ob causam à Ioue cauernis clausi sunt, & sub imperio Aeoli religati. Sed aliam causam dicit Theodontius à Pronapide monstrari in Protocosmo quæ talis est. Dicit enim Pronapides Liuigium ægre plurimum tulisse à Ioue de cælo fuisse deiectum, & ob id ad inferos descendisse, & conuentis Furiis orasse, si quid unquam eorum uotis suus labor posset in posterum uoluptatis afferre, irent, & sua uenena quiescentibus uentis iniicerent, ut furiis infestati Iouis regnú infestarent atq; quietem. Quæ e uestigio tendétes, cum eos pacifice sedentes in domo patria inuenissent, non solum furias, sed odia immisere, adeo ut in regiones suas abeuntes confestim unus in alterum discursum facere, & omne cælum terram'q; concutere cœperint. Quibus perterritus primo Iuppiter, deinde commotus, eis non absq; labore captis, & cauernis Aeoli inclusis, eos sub eius esse iussit imperio. De quibus Aeneidos primo scribit Virgilius.

Interpretatio Nimború in patriam loca fœta furentibus Austris, et infra per duodecim uersus. Harum uero fictionum, si uolumus habere sensum, ante alia necesse est ut Astręum horú patrem cælum credamus astrigerum, ita tamen ut unum sit cælum quicquid inter lunæ concauum & octauæ sphæræ conuexum continetur. Nam motum cæli & planetarum tanquam à remotiori tantum paululum causa causari arbitror. Si autem Astræum hominem uentorum patrem uoluerimus, iam supra dictum est eum imperasse locis, ex quibus multi oriuntur uenti, & hinc dictus sit uentorum pater. Auroræ autem dicuntur filii, quia utplurimum appropinquante aurora consueuerunt uenti oriri. Quod nautarum approbat autoritas & cósuetudo. Illa enim hora eos surgere dicunt, & ob id eadem hora utplurimum suas nauigationes incipiunt, & hinc Auroræ filii nuncupati sunt.

Eos

Eos autem à Iunone in Iouem armatos fuisse ideo fictum est, quia à terra emitti creduntur, quæ Iuno est, & quadam terræ respiratione impelli, & cum alibi nequeant præter in aerem impingi, cum aer Iuppiter sit, in Iouem armatos, id est impetuosos fictũ est. Quod autem litigium opere furiatum eos & inquietare regnum Iouis, & inter se hostes fecerit, à motu eorum & opere sumptum est. Nam si ab oriente uentus surrexerit, & itidem ab occidente, ut & per aerem & in se cõcurrant necesse est, ex quo uidentur hostes, & regnũ inquietare Iouis. Eos autem sub imperio Aeoli religatos in cauernis ideo dictũ est, quia Aeolides insulæ quibus olim præfuit Aeolus, & ab eo denominatæ sunt, plenæ sunt cauernarum, cauernæ aũt plenæ sunt aeris & aquæ, cuius motu causatur calor, & ob calorem surgunt ex aqua uapores, quos calor ipse reuoluit in aerem. qui cum in loco nõ capaci consistere nequeat, egreditur. & si arctus sit egressus, de necessitate impetuosior & sonorior & diuturnior exit, & sic cum generati uenti è cauernis Aeolidarũ insularũ exeant, fictum est eos in cauernis Aeoli religatos, atq; suo sub imperio positos. Sed Virgilius sub hac fictione longe aliud sensit, quod quoniam non spectat ad propositũ, non appono. Est præter fictiones horũ prægrandis potentia. Sunt distinctæ regiones & nomina. Sunt insuper secundũ quosdam pauciores, secundũ uero alios plures, nec eisdem nominibus ab omnibus nuncupati sunt. de quibus antequam ad singulorũ sermonem ueniamus, pauca dixisse non erat incongruum. De eorum potentia nominibus & regionibus, in maiori succinctè scribit Ouidius. Et cum fulminibus facientes frigora uentos. His quoq; non passim mundi fabricator habendum Aera permisit, uix nunc obsistitur illis, Cũm sua quisq; regat diuerso flamina tractu. Quin lanient mundum, tanta est discordia fratrum, Eurus ad Auroram Nabathæa'que regna recessit Persidaq; & radiis iuga subdita matutinis Vesper & occiduo quæ littora sole tepescũt Proxima sunt Zephyro, Scythiam Septem'q; triones Horrifer inuasit Boreas, cõtraria tellus Nubibus assiduis pluuioq; madescit ab Austro &c. Hos duodecim esse dicit Isidorus etymologiarum libr. eos'q; sic disponit & nominat, Qui ab oriente uerno in occiduum tendit ideo dicitur Subsolanus, quia sub ortu solis nascitur. Huic duos collaterales annectit, Eurũ scilicet à sinistris, quem sic ait uocari, eo quod ab Eoo spiret, id est ab oriente æstiuo. A dextris uero dicit esse Vulturnũ, sic dictus quod alte tonet. Austrum inde à meridie flantem dicit dici, quod aquas hauriat, eum'q; Græce appellari Notum. A dextris eius dicit esse Euroaustrũ, inde dictum quod inter Eurum sit & Austrum. Sic & qui à sinistris est Austroaphrum, quia inter Austrum sit & Aphrum. Sic & idem Libonotus uocatur, eo quod inde Libs & hinc sit illi Notus. Zephyrum autem subsequenter ab occiduo flantem dicit eo sic appellatũ, quod flores & gramina eius uiuificentur spiritu, atq; eundem uocari Fauonium latine, quod his faueat quę nascuntur, cuius à dextra Aphricum seu Libin à regione unde spirat denominatum, à læua uero Chorum, eo quod uentorũ circulum claudat, & quasi chorum faciat. Antea tamen dicit Chaurum nominatum, & à nonnullis Argesten. Septentrionem inde dicit dictum, eo quod à circulo septem stellarum consurgat, cui ponit à dextera Circium, à uicinitate Chori sic denominatum. A sinistra uero Aquilonem cuius nominis causam dicit quod aquas extinguat & dissipet nubes, eum'q; dicit & Boreã nominari, quod ab Hyperboreis monubys egredi uideatur. Scribit præterea Isidorus his. xii. designatis, alios etiam esse uentos, quos ego eosdem puto, sed aliis nominibus appellatos, utputa Etesias, quas ait statuto anni tempore à Borea in Aegyptũ efflare. Sic & auram & altanum. auram uero ab aere dictam, quod lenis sit quasi agitatus leniter aer. altanum in pelago fieri, & ab alto denominatum. Turbinem insuper à terra dictũ dicit, est enim uentorum circumuolutio quædam perniciosa persæpe. Fragorem à fractarum rerum sonitu denominari dictum uentũ ait. Sic & procellam dictam, eo quod cum pluuia flans euellat. Vitruuius autem ubi de architectonica scribit, xxiiii. esse uentos ostẽdit. Dicit enim Austri collaterales leuconotum & altanum. Aphrici libonotum & subuespertum

Aeolus. | Potentia uentorum. | Lib. 1. Meta. | Nomina uentorum.

sperum, Fauonii ergastes & etesias, caurici circium & chorum. Septentrionis Thracium & Gallicum, Aquilonis supernas & cecias. Solano carbas & orinthias. Euro circias & uulturnum. Alibi aũt dicit ipse Vitruuius eos. viii. tantum esse scribens, Andronychum Cyrestrem ad demonstrationem opinionis huius, Athenis turrim octogonam cõstruxisse, & singulis lateribus sculptam eius uenti imaginem, cui illa facies muri esset aduersa, posuisse, & tandem meta marmorea super turrim imposita æreum trionem superimposuit illi dextra uirgam porrigentem. Qui cum circumageretur à uentis, uirga designabat, qui esset, qui flaret, & sic dicit compertum inter solanũ & austrum eurum, inter austrum & fauonium africum, inter fauonium & septentrionem Caurum seu chorum, inter septentrionem & solanum aquilonem. quam descriptionem tanquam optimam atq; ueram mediterranei maris nautæ omnes seruant, & potissime Ianuenses, qui profecto cæteros nauticæ artis excedunt ingenio.

Turis octogona.

Est & Iapyx peculiaris uentus Apuliæ, cuius sæpe meminit Horatius.

De uentis & eorũ nominibus & regionibus caput est apud A. Gell. cap. xxij. lib. 2. Et Plin. lib. 2. Historiæ Naturalis copiose de iisdem agit.

De Subsolano uẽto & Vulturno & Euro collateralibus suis, filiis Astrei. Cap. LV.

Expedito de uentis in generali, de unoquoq; secundũ Isidori descriptionẽ, in particulari pauca dicenda sunt & primo de Subsolano orientali uento. Hic (ut Beda dicit) calidus est & siccus, sed temperate, & ideo calidus, quia diu sub sole moretur. Siccus autem, quia cum Oceanus oriẽtalis multum distet à nobis, ex quo humiditatem sumere creditur, eam omnem ueniendo dimittit. Sed absit ut credam ridiculum istud, omnem scilicet uentum qui ad nos ab orientis plaga uenit, oriri in oriente extremo, cum certissimum habeatur multos apud Aeolidas oriri ut prædictum est, ex quibus nonnulli in nos efflant, quos nos orientales & merito dicimus. quam ob causam salua semper reuerentia Bedæ, frustra dictum puto eos ob longinquitatem originis suæ ad nós mutata cõplexione uenire. huic eiusdem complexionis sunt à dextris Vulturnus omnia desiccans, à sinistris uero Eurus nubes aggregans seu generans.

De Notho uento & Euroaustro atq; Austroafro collateralibus eius filiis Astrei. Cap. LVI.

Nothus australis est uentus naturaliter frigidus & siccus, uerũ dum per torridam zonam ad nos ueniens transit, calorem assumit, & ab aquarũ multitudine in meridie existente sumit humiditatem, & sic mutata natura ad nos uenit calidus & humidus, & calore suo poros terræ aperit, & humorem ut plurimum multiplicare, & nubes & pluuias inducere consueuit.

Lib. 1. Meta. Huius formam sic describit Ouidius, Madidis Nothus euolat alis Terribilem picea tectus caligine uultum, Barba grauis nymbis, canis fluit unda capillis, Fronte sedent nebulæ, rorant pennæ'q; sinus'q; &c. Huic eiusdem complexionis à dextris est Euroauster, qui tempestates in mari generat, eo quod (ut dicit Beda) ab imo sufflet, à sinistris autem Austroafer, quem aliqui dicunt calidum & temperatum.

De Septentrione uento & Circio collaterali eius, & filiis Astrei. Cap. LVII.

Septentrio uentus est à plaga in qua oritur nuncupatus, nascitur enim in locis aquosis, & congelatis & excelsis montibus, ex quibus ad nos usq; purus flat, eo quod in locis, per quæ transitus facit, nullus ob intensum frigus resoluitur uapor. Hic aerem serenum facit, et quas excitauerat Auster pestes, repellit & purgat. Complexione aũt cum collateralibus frigidus est & siccus. Qui enim à dextris est, Circius appellatur niuium grandinum'q; productor. A sinistris aũt Aquilo est, seu Boreas, de quo latior sermo sequitur.

De Aqui-

De Aquilone seu Borea uento Astrei filio, & collaterali Septentrionis, qui genuit Zetem Calaim & Arphalicem. Cap. LVIII.

Boreas seu aquilo uétus collateralis est septentrionis, & natura sua habet nubes dissipare, & aquas colligere gelu, cuius uires & opa in psona sui loqués describit Ouidius dicés. Apta mihi uis est, qua tristia nubila pello, Hac freta concutio nodosaq́ꝫ robora uerto, Induroq́ꝫ niues, & terras grandine pulso. Idem ego cum fratres cælo sum nactus aperto, Nam mihi campus is est, tanto molimine luctor, Vt medius nostris concursibus insonet æther, Exiliantq́ꝫ cauis elisi nubibus ignes. Idem ego cum subii conuexa foramina terræ, Supposuiq́ꝫ ferox imis mea terga cauernis, Sollicito manes totumq́ꝫ tremoribus orbem &c. Ex hoc plures dicuntur fabulæ. Nam Seruius dicit eum amasse Hyacinthum puerú, qui etiam ab Apolline amabatur, & quoniam cerneret amorem pueri in amorem Apollinis magis quàm in se flecti, iratus disco ludentem interemit. Præterea dicit Ouidius eam amasse Orythiam Erichthonii regis Athenarú filiam, ac eam in coniugem postulasse. quæ cum non daretur, indignans se disposuit ad rapinam, rapuitq́ꝫ, & ex ea Zetum & Calain filios suscepit. Insuper dicit Homerus in Iliade inducens Aeneam Achilli loquenté in pugna Boream pulcherrimas Dardani adamasse equas, & ex eis equos. xii. uelocissimos suscepisse. A quibus si corticem fabularum amouerimus, aduertemus primo Boream Hyacinthum, qui flos est, & ideo puer, quia nullus diu uiuit flos, amare. hac in forma, quia forte flabat sæpissime per prata plena hyacinthis, quia uisurus quos diligebat, uti & nos crebro uisuri uadimus quos amamus. Qui Hyacinthus & ab Apolline, id est à sole amabatur. Nam & ipse productor taliú & spectator, amator etiam dicitur, & quia taliú fotor est, & ideo ab hyacintho amari dicitur, quia unaquæqꝫ res adamare uidetur, per quod ad esse deducitur, & perseuerat in esse. nam flores & alia sole agente nascuntur & uiuunt, quamdiu uiuunt. A Borea autem ideo occisus dicitur, quia Boreas horriditate sui flatus cuncta humore priuat atqꝫ desiccat. Amasse eum Orythiam historia est. Dicit enim Theodontius Boream iuuenem fuisse Thracem nobilem & animosum, qui tractus fama matrimonii contracti à Thereo, qui Pandionis filiam habuerat in coniugem, cum audisset Orythiá Erichthonii Atheniensium regis formosissimá puellam esse, cupidine captus, eius petiit coniugium, quod cum illi negaretur, ob incestum commissum à Thereo in Philomená, quasi similis illi Boreas futurus esset, iratus captato tempore, illam rapuit anno regni Erichthonii. ix, & filios ex ea suscepit, & sic fabulæ locú & nomé iuuenis, & regno adinuenit. Equos autem Dardani à Borea genitos ideo dici arbitror, quia possibile fuit Dardanum fama bonitatis equorum eius regionis tractum misisse ibidé, & proletarios assumpsisse, quibus iunctis equabus suis optimos atqꝫ ueloces suscepit equos, quorú successores eius prolem semper postmodum seruauere. & hinc sumptú eos Boreæ filios extitisse.

Lib. 6. Metá.

Lib. vi.

De Hyacintho infra uidé circa Amyclum.

De Zete & Calai filiis Boreæ. Cap. LIX.

Zetes & Calais filii fuere Boreæ & Orythiæ, quos testatur Ouidius cum Iasone & aliis Argonautis ad Colchos iuisse. Verum ut dicit Seruius, cum à Phineo rege Arcadiæ, qui eo quod suasione nouæ coniugis filios cæcauerat, à diis cæcatus & ipse fuerat, eiq́ꝫ ut escas fœdarent atqꝫ surriperet, Harpyiæ obscœnæ aues fuerant appositæ. Suscepti hospitio remunerationis gratia ad expellendas aues Zetes & Calais, quoniam alati erant, missi sunt. Qui cú illas strictis gladiis persequerentur, ex Arcadia pulsas usqꝫ ad insulas, quæ Plotæ appellantur, persecuti sunt. Ibi uero monitu Iris ut desisterent Iouis canes ulterius persequi, ad socios redierunt. Quæ iuuenum conuersio nomen immutauit insulis, & ubi Plotæ dicebantur, Strophades dictę sunt. nam Strophe græce, latine conuersio dicitur. Hæc ego de istis legisse memini. quid autem habeant sub uelamine fictiones, detegendum est. Dicit ergo Ouidius hos post pueritiá pennas habuisse, pro quibus ego intelligo barbam & uelocitatem, quæ in adolescentia hominibus ueniút. Circa autem allegoriá pulsarú ab his Harpyiarú, dico quod diuino munere omnes boni nascimur,

k & prima

& prima mortalium coniunx bonitas, seu innocentia est, sed tandem grandiores effecti ut plurimum abiecta innocentia deprauamur, & tunc secunda superinducitur uxor, cũ quis cõcupiscibilis appetitus iudicio se trahi permittit. quod in quàm perniciosos deducat saltus, Phineus testis est, qui auri cupidine occupatus, dum auaritiæ credit, quæ secunda uxor illi fuit, filios priuat luminibus. Filii autem nostri laudabiles actus sunt, quos tũc priuamus lumine, cum illos obscœnis operibus deturpamus. Quid enim turpius agere possumus, quàm bonam mentem abiicere, ut diuitias acquiramus? Quod teste Seneca philosopho, facete Demetrius petenti cuidam libertino dixit, Facilem scilicet sibi ad diuitias uiã, quo die pœnituisset bonæ mentis. Sic & nos cæci efficimur, quando ob censu desiderium nimiũ in rapinas & turpia lucra delabimur. Apponuntur enim talibus Harpyiæ fœdæ uolucres atq; rapaces, quas ego mordaces auarorũ curas & sollicitudinẽs intelligo, à quibus ideo auaris surripi dicuntur dapes, quia dum talibus detinentur cogitationibus, in tam grandem sui obliuionem auari ueniunt, ut etiam aliquãdo cibum sumere efficiantur immemores. seu dum auri cumulum augeri satagunt, sibiipsis cibos extenuant, & sua miseria fœdos faciunt. Argonautę qui apud hunc hospitantur, quoniam illustres omnes iuuenes fuere, & uirtute conspicui, loco salubrium consiliorum sumendi sunt, quæ etsi ægre suscipiantur à talibus, suscipiuntur tamen aliquãdo, & suscepta loco muneris retribuunt boni inquisitionem, quæ secundum Fulgentiũ pro Zete & Calai intelligitur. Hæc autem boni, idest ueritatis inquisitio agit, ut canes Iouis, idest mordaces curę, & alienis bonis continuis inhiantes pellantur, usq; ad Strophadas, idest usq; ad cõuersionem animi perquirentis bonum. quæ cõuersio esse non potest, nisi omissis uitiis & concupiscentiis in uirtutes quis gressus dirigat suos, & tunc remanet à sordibus desideriorum turpiũ immunis mensa Phinei. Sanè Leontius longe breuius huius sensum expedit. Dicit enim historiam hanc, talem Phineum ditissimum fuisse regem Arcadiæ, & auarum, & mortua Steneboe coniuge, ex qua Palęmonem & Phineum susceperant filios, superinduxit Arpalicem Borę filiam, & sororem Zeti & Calai, cuius precibus ipse filios excæcauit. quod scientes piratæ, qui Plotas insulas incolebant, quasi in destitum
b auxiliis & odiosum suis ob scelus commissum in filios uenere, & obsederũt eum, & machinis erectis usq; in regiam putrida sordes'q; iacebant. Tandem uenientibus Zete & Calai uocatis cum longis nauibus, eum liberauerunt obsidione, piratas'q; usq; ad Strophadas repulere.

a *Fabulã Phinei describit Apollonius Argonautic. lib. 2. Fuit autem filius Agenoris, ut Hellanicus ait, ut Hesiodus, Phœnicis & Caßiopeæ, nepos Agenoris, frater Cilicis, Dorycli & Atamini. Hic igitur rex Thraciæ, ut Flaccus, uel Paphlagoniæ ut alij, uxorem duxit Cleopatram ex qua genuit Orythum, & Crambin, ut Sophocles, uel ut alij Mariandinum & Thynum, quibus superinducta nouerca factum est, ut nouercæ calumnijs adductus Phineus illos excæcarit: quapropter & ipse excæcatus à Dijs, & Harpyæ cõtra eum missæ, ut hic dicitur. Tametsi uariæ ab alijs caußæ afferuntur, cur excæcatus fuerit. Nam quidam excæcatum uolunt, eo quod optaßet potius diu uiuere quàm uidere, alij quod insidiatus fuißet Perseo, alij quia Phrixo uiam monstraßet in Colchum. Apollonius uero, quia uaticinando euulgaßet Deorum secreta, excæcatum dicit. Occisus autem est, ut Dionysius tradit ab Hercule, cum is in solitudine liberos Phinei offendißet, comperißetq; eos calumnijs nouercæ eiectos fuiße, adduntq; alij maiorem natu filium, patrem apud Herculem accusaße: quamobrem cum pater eum in mare præcipitaturus eßet, ab Hercule prohibitũ & occisum eße. Hæc à cõmentarijs Apollonij referuntur. lib. 2. Harpyias autem immißas illi à Sole Didymus dicit, eo quod cum Iuppiter pro pœna illi optionem eligendi uitam uel cæcitatem dedißet, respondit se nolle Solem intueri. Vide comment. Odyß. M.*

b *Occisi autem Calais & Zetes ab Hercule dicuntur, siue quia nauem Argo uersus Mysiam reuerti prohibuerant, siue quia cum eo in partitione munerum, quæ Iason principibus Argonautarum distribuerat, dissenserant, siue quia pater eorum Boreas tempestate circa Cô insulam penè Herculem oppreßerat. Vide comment. Apollon.*

De Arpalice

De Arpalice Boreæ filia & Phinei coniuge. Cap. LX.

ARpalices ut dicit Leontius, filia fuit Boreæ, ex qua matre non dicit. Hæc Phineo regi Arcadiæ nupta fuit, ut supra proximo patet, & infesta priuignis.

Flaccus autem non Harpalicem sororem Boreadum sed Cleopatram uocat, eamq; primam uxorem Phinei fuisse indicat, cum ait: Nempe adsunt, qui monstra fugent Aquilonia proles, Non externa mihi, nam rex ego diuitis Hebri Iunctaq; uestra meo quondam Cleopatra cubili. Cui & comment. Apollonij assentit, qui lib. 2. dicit, Phineum Cleopatram Orithyæ & Boreæ filiam primam uxorem duxisse, secundam uero Idæam filiam Dardani, quæ liberis Cleopatræ infensa, excæcare eos tẽtauit: seu quod alij dicunt, patrem Phineum calumnijs impulit, ut ille eos excæcaret. Didymus secundam uxorem Eurytiam uocat. In Odyß. M.

De Zephyro uento & Aphrico & Coro collateralibus eius filiis Astræi. Cap. LXI.

ZEphyrus uentus est occiduus, qui à latinis uocatur Fauonius, complexione frigidus & humidus, temperate tamen. Hyemes autẽ resoluit, & germina floresq; producit, & dicitur zephyrus à zeph, quod latine uita sonat. Fauonius autẽ, eo quod foueat germinãtia, uel faueat germinibus. Flat enim suauiter & placide, & à meridie usq; in noctẽ, à principio ueris usq; ad æstatis finem. A dextris eius Aphricus ponitur, qui tempestuosus fulmina & tonitrua generat. A sinistris autem eius Corus, qui ut Beda dicit, in oriente nubilosum aerem facit, cum serenum faciat in occiduo. De Zephyro recitatur talis fabula. Nympham scilicet fuisse nomine Chlorin à Zephyro dilectam, & in cõiugem acceptam, eiq; ab eo in munus amoris atq; uiolatæ pudicitiæ omne ius in flores concessum. Eamq; ex Chlora Floram uocauit. Præterea refert Homerus in Iliade hunc Thyello cõpressisse Harpyiam, & ex ea Xantum, & Balium Achillis equos suscepisse. Harũ fabularum intentio talis esse potest. Dicit Lactantius in libro diuinarum institutionũ Floram fœminam magnas ex arte meretricia quęsisse opes, quarum moriens Romanũ populũ scripsit hæredem, parte seruata, quæ sub annuo fœnore præstaretur. ex quo scilicet fœnore uoluit, ut suus natalis dies singulis annis æditione ludorum celebraretur, qui ludi Florales, & sacra Floralia, à Flora nũcupata sunt. quod quia senatui tractu temporis flagitiosum uisum est, quum timore plebis retractare nõ posset, ab ipso meretricis nomine argumentum sumi placuit, ut rei pudendæ dignitas adderetur, & inde finxerunt Floram floribus præesse, eamq; oportere ludis placare, ut fruges cum arboribus, aut uitibus bene prosperéque florerent. Quem colorem secutus Ouidius Nymphã non ignobilẽ Zephyro nuptã ait, & dotalicio munere ut floribus pręesset accepisse à sponso. Qui ludi ut dicit Lactantius, memoriæ meretricis conueniunt. Nam omni lasciuia & uerborum licentia, quibus omnis obscœnitas effunditur, positis flagitante populo à meretricibus uestimentis, quæ ludis in illis mimorum fungebantur officio, celebrantur. Ex Thyello autem Harpyia equos suscepisse, nescio quid uelit Homerus, nisi id forte, quod apud Olisbonã extremũ Hispaniæ in occiduũ oppidũ equas facere cõsueuisse apud Pliniũ secũdũ legimus. Quas dicit Plinius in cõcupiscentiã prolis suscipiendæ uenientes hiulco gutture cõsueuisse flantes Zephyros suscipere, & ex eis cõcipere, & parere uelocissimos equos, breui tamen æuo ualentes, & sic forsan ex equa cui nomen erat Thyello, quæ impetus seu procella interpretatur, factũ est, uel ut supra de equis Dardani ex borea conceptis diximus.

Lib. 1. cap. 20.

Fastorum. 4.

Iliados Π. Cæterum Homerus non Thyello, sed Podargen nominat. ξάνθον καὶ βαλίον τὼ ἅμα πνοιῇσι πετέσθην τοὺς ἔτεκε ζεφύρῳ ἀνέμῳ ἅρπυια ποδάργη. Super quo loco cõmentarius inquit. τινὲς δέ φασιν ἅρπυια ποδάργη ἵππῳ ὄνομα φορβάδος λευκοὺς πόδας ἐχούσης. Idẽ non Thyello inter Harpyias, sed Aello Ocypeten & Podargen nominat.

De Aloo Titanis. x. filio. Cap. LXII.

ALous ut ait Theodontius, filius fuit Titanis & Terræ, cui coniunx fuit, ut etiam Seruius asserit, Iphimedia, quam cum uiolasset Neptunus, duos ex eo peperit filios, Othum & Ephyaltẽ, quos Alous educauit, ut suos, & cum ix. digitis, ut dicit Seruius, singulis mensibus crescerẽt, parantibus Gigantibus

bellum aduersus superos, nec ob senium Alous ad illud posset accedere, hos misit geminos adiutores, de quibus ubi de filiis Neptuni dicemus.

Duxit preterea Alous secundam uxorem Eribeam, ut apparet ex commentario Homeri.

De Pallene.xi. Titanis filio., qui genuit Mineruam. Cap. LXIII.

PAllenem seu Pallantem unũ fuisse ex filiis Titanis dicit Paulus, insulam'q; in Aegeo mari tenuisse, & à se denominasse Pallenem, hominẽ immanẽ & superbum aduersum plurimũ, cuius Lucanus meminit dicens. Pallenea Ioui mutauit fulmina Cyclops. Hunc dicit idem Paulus à Minerua in bello aduersus Iouẽ facto occisum, & ob id eam Palladẽ denominatã. Et alibi dicit idem Paulus, eum ob eius seuitiã ante bellum à Ioue fulminatũ. Sanè Theodontius ei dicit fuisse filiam nomine Mineruam, à qua cum illi conaretur uirginitatem surripere, occisus est.

Hunc Hesiodus Astræi, Persæq; fratrem facit, dicitq; ex Styge eundem genuisse, Aemulationẽ, Contentionem, Vim, Potentiam, & nescio quos alios. In Theogon.

De Minerua Pallantis filia. Cap. LXIIII.

MInerua ut supra proximo patet iuxta Theodontium, filia fuit Pallantis, à se ob uirginitatem tuendam occisi. Hęc ut Tullius dicit ubi de naturis deorũ, Inter plures alias Mineruas. 5. fuit, ei'q; ait ab antiquis pinnata apponi talaria, seu quia occiso patre uelox fuerit ad fugam, seu ob aliã causam factũ sit.

De Runco & Purpureo xii. & xiii. filiis Titanis. Cap. LXV.

alias Porphyrion. RVncus & †Purpureus, ut asserit Priscianus in maiori uolumine, filii fuerũt Titanis & Terræ, quorum ait Neuium poetam meminisse aientem. Inerant signa expressa quomodo Titani bicorpores magni'q; Adantes Runcus atq; Purpureus filii terras pro terræ &c. Et Horatius in Odis, ait. Aut quid minaci Porphyrion statu. De his autem aliud legisse non memini.

Lib. 3. Od. 4. *Fuit & Alcyoneus Purpurei (sic enim à Neuio appellatũ aiũt Porphyrionẽ) frater, cuius mẽ. Clau. 3. de rapt. pros. Alcyoneus per stagna pedes Tyrrhena cucurrit. Hos antesignanos gigantũ fuisse ferũt, illisq; à matre datũ, ut donec eam tangerent, inuicti forent. Mineruæ tamẽ cõsilio sublimes domiti sunt, ex his Alcyoneus Herculis telis confossus est, ut est apud Lycophronẽ, cuius filiæ, quas septem numerant ob patris mortem in mare præcipitãtes se, ab Amphitrite in Alcyones mutatæ sunt, ut quibusdã placet. Harum nomina Egesander hæc ponit, Phosoniam, Anthen, Methonen, Alcippen, Pallenen, Asterien & Drimo. Hæc Ian. Parrhas. in Claud.* *Ex quo loco dubito an hic quoq; pro Runco Rhœtus legendũ sit, ita enim apud Hor. sequitur. Quid Rhœtus, euulsisq; truncis Enceladus iaculator audax. Est tamẽ & Runcina Dea ueterũ Roman. quæ rũcationi præerat, hoc est euellendis & extirpandis inutilib. herbis.*

De Lycaone. xiiii. Titanis filio qui genuit Calisthonem, Cap. LXVI.

LYcaonem Arcadiæ regem dicit Theodontius, quod nusquã alibi legi, filiũ fuisse Titanis & Terrę, seu ob splendorem regiũ, seu ob insigne aliquod facinus. seu quod potius credo, quia nequã fuit homo & deorũ spretor atq; uilipensor, sicut plurimũ legimus fuisse Titanes. Ex eo aũt talẽ refert Ouidius

Lib. 1. Meta. fabulã. Cum ascendisset in cœlũ mortaliũ clamor quoniã omnia male agerentur in terris, uoluit Iuppiter experiri pręsentia, & forma hominis sumpta deuenit in regiam Lycaonis, egit'q; ut aduerterent populi, quia deus esset in terris. qui cum sacris operã darent, à Lycaone risi sunt omnes. Qui tamen ut experiretur, nũquid ut dicebatur, hospes suus Iuppiter esset, cõspirasset'q; in nocturnã eius necem, nec peregisse potuisset, ad aliud facinus repente intendit animũ, & occiso ex obsidibus Molossorũ uno, undis partim, partim'q; prunis excoqui iussit, & illũ comedendũ Ioui apposuit. Qui cum cognouisset scelus, spreuisset'q; cibum, ignem in regiam Lycaonis iniecit, & abiit. Lycaon aũt territus, abiit in syluas & in lupum uersus, morem rapinæ pristinum seruare cœpit, in greges sæuiens sanguinis auiditate. Sub hac fabula historiam esse talem dicebat Leontius. Fuit olim inter Epiros, ex quibus aliqui postea à Molosso Pyrrhi filio Molossi dicti sunt, & Pelasgos, qui postea Arcades, controuersia. de qua cum in concordiam itum esset, petiit

Lycaon

Lycaon, qui tunc præerat Pelasgis, ut sibi in robur iuitæ concordiæ daretur saltem obses unus ab Epiris, eo quod ab eis fuisset primitus exorta discordia. Cui à Molossis usq; ad certum tempus iuuenis unus ex nobilioribus cõcessus est. Qui cum non remitteretur in termino à Lycaone, per legatos gentis suæ requisitus est. Lycaon autem, seu quia superbè requisitus uideretur, seu ob aliam causam turbatus, eo quod pessimus esset homo, & inflati animi, respondit legatis se in sequenti die obsidem redditurum, iussit'q; in mane sequenti secum in conuiuio essent, & clàm obside occiso atq; decocto, legatis aliis'q; conuiuantibus iussit apponi. Erat forte inter eos epulans iuuenis adhuc Lysania, is qui postea Iuppiter dictus est, homo ea tẽpestate apud Arcades existimationis permaximæ, qui cum membra humana nouisset, eiectis mensis turbatus atrocitate facinoris prosiliuit in publicum, & in Lycaonem sibi fauentibus popularibus omnibus euestigio conspirauit, & congregatis uiribus eum traxit in pugnam, superatum'q; regno priuauit. Lycaon autem deiectus exul & inops cum paucis fugit in syluas, & cœpit itineribus insidiari & rapto uiuere, quod fabulæ locum dedit, quod in lupum uersus sit. nam si rite uelimus inspicere, nulli dubiũ esse debet, quin quàm cito ad auaritiam & rapinã mentẽ apponimus, humanitate exuti, lupum euestigio induamus, atque tamdiu perseueramus in lupum, quamdiu talis appetitus perseuerat in nobis, humana tantum reseruata effigie. Dicebat insuper idem Leontius, alios affirmare Lycaonem in uerum lupum fuisse conuersum, asserentibus talibus in Arcadia lacum fore, quem si quis transnatasset, ilico trãsformabatur in lupum, & si à carnibus abstinuisset humanis, & anno .ix. trãsacto lacum eundem iterum transnatasset, ei forma pristina reddebatur. Quod sciens Lycaon, & plurimum iram Iouis timens atq; suorum, & ob suam perfidiam ignorans quò satis tutam posset habere latebram, ad expectandum absq; suspicione uitæ rei exitum, lacum transnatauit, & uerus lupus effectus inter alia eiusdem speciei animalia habitauit in syluis, relicta filia unica uirgine Calisthone. Præterea scribit Plinius in lib. naturalis historiæ, bellorum inducias huius Lycaonis inuentum fuisse, ludorum'q; gymnicorũ in Arcadia.

Mem. huius rei Plin. lib. 8. cap. 22.

Lib. 7. cap. 56.

De Calisthone filia Lycaonis, & matre Arcadis. Cap. LXVII.

CAlistho filia fuit Lycaonis, ut satis per Ouidium patet. Hęc ut scribit Paulus, a iam patre fugato inter rerum tumultum adhuc uirgo, regiam exiuit, & aufugit ad nemora, ubi se uirginibus Dianæ dicatis sociam iunxit, apud quas à Ioue in habitu transformato Dianę õpptessa est, & cum turgescente utero appareret crimen, pulsa peperit Arcadem. De quibus ambobus plene infra ubi de Arcade dicetur, & ea potissime, quę à Leontio de fictione relata sunt. Sane hæc pluribus est appellata nominibus, nam græce Arctos dicitur, quod latine sonat ursa. Pręterea & Helice dicitur à gyri circuitione, nam græce helici dicuntur gyri. Nuncupatᷓ etiam Cynosura, quod nomen ante fuerũt duo nomina. Cynos scilicet, quod sonat latine canis. Nam imago cælestis, quæ postea ursa dicta est canis dicebatur, & forte adhuc apud quosdam dicitur. & uros, quod latine bos syluestris sonat. nam & eodem nomine dicta est, propter eleuatam caudam ad semicirculi formam, quod magis ad syluestrẽ bouem spectat, quàm ad canem faciat, aut ursam. Nam sicut dicitur, fert syluestris bos caudam eleuatam, ut semicirculũ facere uideatur. Appellatur & Phœnix, sic uolente Thalete inuentore, qui Phœnix & ipse fuit, seu quia Phœnices, qui instructissimi fuere nautæ, ea in nauigatione primi sunt usi. Dicitur & Septentrio, quod etiam Arcadi, seu maiori ursæ nomen est, eo quod à septem denotetur stellis, nam trion seu teron stella interpretatur. b

Fab. describit Ouid. lib. 2. Meta. additq; Iunonem à Tethye precibus impetrasse, ne Calisto & filius postquam sydera facti essent, Oceano ceu cætera solent, lauarẽtur, quod ad altitudinem cæli et loci ubi eæ stellæ sitæ sunt pertinet. Sunt tamen, qui hæc duo sydera quæ arcti appellantur, Nymphas & Iouis nutrices fuisse dicant. De quibus uide Higinium, qui uarias multorũ authorũ de his sententias collegit. Cæterum confundit hoc loco Bocatius nomina, & quæ Vrsæ minoris propria sunt, ea maiori attribuit. Nam Calisto seu Vrsa maior proprie his nominibus appellatur. Elice fortaßе ea ratione qua hic dicit, a

quod maiori, quàm minor Vrsa gyro circũagitur. Nam & Homerus ἕλικας & εἰλίποδας boues ab inflexione crurũ, ut pluribus uidetur, appellauit. ἄμαξα, quod currus figuram refert. Sic enim Iliad. Σ. ἄρκτον θ' ἣν καὶ ἄμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσι. Cynosura aũt & Phœnice minoris Vrsæ nomina sunt, quod sydus ex Arcade Calistûs filio factum est. Cynosura autem non à bobus: nam ea barbara compositio foret, sed quod κυνὸς οὐρὰν, hoc est caudam canis inflexam refert (sic enim exponit commentari. Homeri quoq;) dicitur. Phœnice, uel quod à Thale qui Phœnix natione erat (ut Higinio placet. Nam alij ad Milesium referunt) postea inuenta sit, uel quia Phœnices secundũ eum cursus & naues regant, cum reliqui Graeci, secundum Vrsum maiorem nauigent, ut est apud Aratum & Ouid. in Trist. Magna minorq; feræ, quorum regis altera Graias, Altera Sidonias, utraq; sicca ratis.

b *.Non uidetur Bocatius Gellium uel Varronem legisse, alioqui triones non stellas, sed boues reddidisset. Septẽtriones enim dicũtur, quod septẽ stellæ figurã iũctorũ Trionũ idest, boum referũt, seu quia ita sunt sitæ, ut ternæ stellæ pximæ queq; inter se faciãt trigona idest triquetras figuras. Vi. Gel. li. 2. c. xxi.*

De Gigantibus ex sanguine Titanorum procreatis. Cap. LXVIII.

Gigantes, ut Paulus & Theodontius testantur, nati sunt ex sanguine Titanorum & terra, quod etiam testari uidetur Ouidius in maiori uolumine, ubi dicit. O bruta mole sua cũ corpora dira iacerent. Et infra per sex uersus. Hos
Lib. 1. Meta. Theodontius dicit pedes anguium habuisse, & bellum mouisse Ioui, ut patres fecerant. Verũ nil ausos, donec Aegla speciosissima mulierũ, & coniunx Panis à terra matre eorum cęlaretur in specu. qua occultata extemplo in deos fecere impetum, atq; eos adeo terruere, ut in Aegyptum usq; formis mutatis expellerent, de quibus sic
Lib. 5. Meta. dicit Ouidius. Emissum'q; ima de sede Typhoea terræ Cęlitibus fecisse metum, cũctos'q; dedisse Terga fugæ, donec fessos Aegyptia tellus Ceperat, & septem discretus in hostia Nilus. Huc quoq; terrigenam uenisse Typhoea narrat, Et se mentitis superos cælasse figuris. Dux'q; gregis dixit fit Iuppiter, unde recuruis Nũc quoq; formatus Libys cum cornibus Hammon. Delius in coruo est, proles Semeleia capro, Fele soror Phœbi, niuea Saturnia uacca, Pisce Venus latuit, Cyllenius ibidis ales &c. Verum in aliquibus Theodontius & Ouidius dissentire uidentur, cum Theodõtius dicat à gigantibus hoc factũ, & Ouidius dicat Typhoeum ex imo terræ uenisse atq; fecisse. Præterea & in formis deorum. Nam dicit Theodontius Iouem in aquilam uersum, Cybelem in merulam, Venerem in anguil
a lam. Pana autem se in fluuium ferè totum deiecisse. Superiorem uero partem quæ remãsit in ripa, in hircum mutatam dicit, quæ intrauit fluuiũ, in piscem, ex qua figura postea Iouem capricornum signum fecisse dicit. Tandem Iouem asserit oraculo habuisse, si ui-
b ctoriam uellet, clypeũ ex Aegla Panis coniuge tegeret, & caput suũ Gorgone. Quo facto præsente Pallade fugati sunt, atq; obruti gigantes, & apud inferos à Ioue detrusi. Multa his dictis superdicenda ueniunt, si fictionũ uelimus ambages resoluere. Sed ante omnia non omnino fictum est fuisse gigantes, idest homines forma, seu statura ultra modum cæteros excedentes, imò constat esse uerissimum, & liquido his diebus apud Drepanum Siciliæ oppidum fortuitus demonstrauit euentus. Nam cum in radicibus montis, qui supereminet Drepano, haud longe ab oppido, nonnulli agrestes ad construendã pastoralem domum fundamenta foderent, apparuit cauernę cuiusdam introitus, quem cum uisuri quidnam intus esset, facubis incensis fossores intrassent auidi, antrum summæ altitudinis atq; amplitudinis inuenere. per quod incedentes in oppositum introitus ingentis magnitudinis sedentem uiderũt hominem, ex quo terrefacti repente fugam arripientes exiuere antrum, nec ante tenuere cursum, quàm in oppidum deuenissent occurrentibus quid uiderant nunciantes. Mirabundi autem ciues uisuri quidnam mali hoc esset, incensis funalibus armis'q; sumptis, quasi in hostem unanimes exiuere ciuitatem, & ultra trecentos intrauere specum, uiderunt'q; non minus quàm primi stupidi quem retulerant uillici. Tandem proximiores facti, postquam non uiuum esse hominem norunt, uiderunt sedentem quendam in sede, & sinistra manu innixum baculo tantæ altitudinis atq; grossitiei, ut excederet quemcunq; prægrandis nauigii malum, sic & hominem

inuisæ

inuisæ atq; inauditę amplitudinis, nulla ex parte corrosum aut diminutũ. Et cum ex eis
unus porrecta manu tetigisset stantẽ malum, e uestigio malus solutus in cinerem corruit,
remansit'q; ueste nudatus baculus alter plumbeus ad manũ usq; tenentis ascendẽs. & ut
satis aduerterunt, plumbũ erat ad augendũ grauediuẽ malo infusum, quod postea pon-
derantes asserunt qui uidetur fuisse ponderis. 15. † cantariorum Drepanensium, quo- *Centenariorum, f.*
rum unusquisq; põderis est librarum communiũ centũ. Demum hominis statura tacta
æque corruit, & in puluerem omnis ferè uersa est. Quem quum nonnulli tractarent ma-
nibus, tres dentes adhuc solidi comperti sunt mõstruosæ grandiciei. ponderis autẽ erant
trium rotulorũ, idest centum communiũ unciarum. Quos Drepanites in testimonium
comperti gigantis, & sempiternam posteritati memoriam, filo alligauere ferreo, & suspẽ-
dẽre in quadam ciuitatis ecclesia in honorẽ annunciatæ uirginis edita, & eiusdem titulo
insignita. Præterea & partem cranei anteriorẽ inuenere firmissimã adhuc, & pluriũ fru-
menti modiorũ capacẽ. Sic & os alterius cruris, cuius etsi ob annositatẽ nimiã in putre-
dinem pars deuenisset, perceptũ tamẽ in reliquo est ab his, qui totam hominis altitudinẽ
ad mensurã cuiusq; minimi ossis nouere, eum fuisse magnitudinis ducẽtorũ cubitorũ
uel amplius. Suspicatum'q; est à quibusdã ex prudentioribus hunc fuisse Erycem loci po-
tentissimũ regem Butis & Veneris filiũ ab Hercule occisum, & in eodẽ monte cõditum.
Quidã autem arbitrantur Entellum, qui olim in funebribus ludis ab Aenea pro Anchi-
se patre editis pugno taurũ occiderat. Alii uero unũ ex Cyclopibus, & potissime Polyphe-
mum, de quo multa Homerus, & post eum Virgilius, ut patet circa finẽ tertii lib. Aenei-
dos. Fuere igitur ingentis staturę gigantes, quod & sacra testatur pagina, ex quibus etsi nõ
huius tam mirandæ magnitudinis fuerint, duo saltem in eadẽ nuncupant, Nembroth
scilicet, qui turrim in deũ excogitauit, & Goliath Philisteus à Dauid funda & lapidibus
superatus. Hos tales Iosephus uir alioquin circũspectus & eruditus existimauit, ut ipse in
libro antiquitatis Iudaicę scribit, ab angelis dei mulieribus mortalibus coeũtibus procre-
ari. quod edepol ridiculum est, cum ingentium corporũ causa sint sydera cæli'q; reuolu-
tio certa, qua etiam ęuo nostro factum est, quod aliqui ferè caput omne, uel amplius pro-
ceritate excederent etiam magnos corpore uiros. Sanè de his ego poetas nunc puto locu-
tos, si mites fuerunt homines & humane uiuentes. Sed de his de quibus uidetur intelli- *Mythologia. Lib. 1. c. 24.*
gere in Saturnaliorum lib. Macro. ubi dicit. Gigantes autem quid aliud credendũ est
fuisse, quàm hominum quandã impiam gentem, deos negantem, & ideo existimatam
deum pellere de cælesti sede uoluisse. Horum pedes in draconũ uolumina desinebant,
quod significat nil eos rectum, nil superum cogitasse, totius uitæ eorum gressu atq; pro-
cessu in inferna mergentes &c. Huiusmodi ergo homines ex sanguine Titanorum & ter-
ra productos fuisse, non debet extraneum apparere homini erudito, cum persæpe similis
oriatur ex simili, & ob hoc Titanorum superborum hominum rite superbos omnes ho-
mines si non ex sanguine, saltem ex moribus seu uitio filios possumus nũcupare. Quo-
rum etiam nulla rectius dici mater potest quàm terra, iam à Macrobio ratione monstra-
ta. tales scilicet nil superum, idest cæleste, nil sanctum, nil iustum cogitant, omnis uitæ
eorum progressus ad terrena & inferiora demergitur. Attamen hos tales, seu quos tales
appellamus, bellum habuisse cum Ioue homine Cretensium rege non omnino fabulo- c
sum est. Constat enim ex historiis antiquis, Iouem duo insignia gessisse bella. primum
cum Titanis, ut parentes uinculis detentos liberaret. secundum cum ipso patre suo Satur-
no, mortem eius testante Lactantio, moliente, & hoc giganteũ bellum dictũ est, & secun-
dum quosdam apud Phlegram Thessaliæ agrũ cõflictum est, & uictus atq; superatus Sa- d
turnus. Quod autem oraculo Aeglæ corio clypeum tegere illi imperatũ sit, & caput suũ
Gorgone, & Aegles à terra in specu abscõdita. intelligo quia subsidio gregũ & armẽtorũ
in quibus cõsistebant substãtiæ ueterũ, quæ per Aeglã, quod idem sonat q̃d capra, intel-
ligunt & agrorũ fructus, quos accipio pro Gorgone, sumptus bellorũ maximi substẽta-
ti sunt. et sic Iouis clypeũ tectũ, id est defensionẽ habitã, et caput coopertũ, id est cõsiliis ad

opportuna fulcitū. His autem cessantibus scilicet fructibus substantiatum Aegle dicitur abscondita, & tunc audēt hostes in hostes insurgere quasi aduersus inermem. Tantum his existētibus & Pallade, quę pro militari disciplina intelligenda est hic, in uictoria itur. Quod autem in infernū mersi sint, humiliari atq; deiici superborum proteruiā ostendere uoluere fingentes. Huic tamen bello gigantum multa superadduntur hic non apposita, eos scilicet montes montibus imposuisse ut in cælum ascenderent, & alia quædā fecisse, quę referenda sunt ad actus bellantium. Erigunt quidem arces & imponunt montibus turres, ut cælum, idest regnum hostis occupent, quę omnia tandem à uictore deiiciuntur, ut à Ioue factum est. De hoc gigantum bello atq; superūm uidebatur Varro aliter opinari. Dicebat enim hoc fuisse cum cessasset diluuium, dicens aliquos in diluuio cum utensilibus omnibus confugisse in montes, qui lacessiti postea bello ab aliis, qui de aliis descenderant montibus tanquam superiores uenientes facile repellebant. Vnde fictum est superiores deos esse, inferiores uero terrigenas. & quia ex uallibus ad summū tendentes, præmisso pectore quasi repere uidentur more serpentum, inde dictum est eos serpentum habuisse pedes. Quod autem metu Typhoei in Aegyptum mutatis formis au fugerint dii, aliud sentit, quàm historia uel moralitas. Nam pro Typhoeo, qui terræ fuit filius, terra ipsa intelligenda est, & potissime ea pars, quæ à nobis septentrionalibus incolitur, à qua dii, idest Sol, per quem (ut Macrobio placet in libro Saturnaliorum) reliqua deorum multitudo intelligenda est. tunc fugiunt quādo ab ęquinoctio autumnali uersus antarcticum polum sol incipit declinare, quia tunc elōgatur à terra sol, scilicet à regione nostra qui septentrionales sumus, & tendit in Aegyptum, idest in austrum seu ad regiones australes. Deos autem formas mutasse, forte potius ad ornatum fictionis appositum est, quàm ob aliam causam. Nam ut dicit Augustinus ubi de ciuitate dei, Non omnia quæ gesta narrantur, aliquid etiam significare putanda sunt, sed propter illa quæ aliquid significant, & ea quæ nihil significant attexeruntur. Solo enim uomere terra proscinditur. sed ut hoc fieri possit, etiā cætera aratri mēbra sunt necessaria. Et soli nerui in citharis atq; huiusmodi uasis musicis aptantur ad cantum. sed ut aptari possint, insunt & cætera. In compagibus organorum, quæ non percutiuntur à canentibus, sed ea quę percussa resonant, huic connectuntur. Hæc Augustinus. Et ob id esto ad intentū minime spectet, ne uideamur euitasse laborem, quid in illis formis sensisse potuerint, annectamus. Dicit ergo Ouidius, Iouem mutatum in arietem, ut in hoc Iouis naturam demonstret.

Aries. Est autem aries mansuetum & benignum animal, nemini si in quiete sua permittatur infestum. Præterea uile plurimum. nam ad procreandam prolem maximo pecudū gregi solus sufficit, & insuper nō solum uir gregis est, sed dux etiam. nam si absit pastor, ipse se pastorem pecori pręuium offert, illud'q; iūnere recto reducit in caulas. Quæ Ioui cōuenire uidentur in alia multa. Est enim planeta benignus & mitis, nisi coniunctione alterius deprauetur &c. Est similiter utilis, quia maturos fœtus mulierum mouet ad exitum & emittit in lucem, omnes'q; iuuat ut ipsum nomen sonat. sic & dux gregis, idest rex & dominus deorum, ut omnis gentilitius error affirmat. Solem autem ideo in coruū uer

Coruus. sum reor, ut æque ex proprietatibus solis demōstretur una. Coruum autem habere uim quandam præsagiendi credidere ueteres, & ideo quia sol diuinationis dictus est deus, ut ubi de Apolline dicetur, eidem coruum consecrauere, qui ut dicit Fulgentius, solus inter aues habet. lxiiii. uocis mutationes, quam ob causam auguribus antiquis erat in augu

Capra. riis captandis auis grauissima. Bacchum in capram mutatū, hyemali tempori conuenit. nam uinum idest Bacchus à frigore hyemis coactum in se uites colligit suas. & cum minoris uideatur uirtutis quàm sit, agente frigore facilius potatur à stultis. Verū postquam potatū est, calore auctum stomachi extēditur, & more hirci ad sublimiora tendit, agit'q; ut calefacti homines animosiores efficiantur, & ad celsiora cōtendant. Quod autē luna

Feles. in Felem, idest in damam mutata sit, ut eius designetur uelocitas dictum est, cum sit dama uelocissimum animal, nec illi ad defensionē sui telum aliud quàm fuga cōcessum

sit à natura, & sic luna inter planetas uelocissima est. Iunonē autem in candidā mutatā Vacca
uaccam ideo uoluere, quia uacca fertile sit animal, & sic terra, quam Iunonē aliquando
uolunt. & ideo candida, quia niuibus hyeme tegatur. Quod Venus piscis effecta sit, eius Piscis.
grandis humiditas, seu quod humiditate uigeat Venus ostēditur. Mercurius autem ibis Ibis.
factus dicitur, eo quod ciconia sociabilis auis sit, ex quo Mercurii conuenientia cum om
nibus designatur, & uti serpentum hostis ciconia est, sic astutiarū dissipator Mercurius.
Secundum autem Theodontium Iuppiter in aquilam uersus est, ut per aquilam, quę al
tius cęteris auibus uolat, eius sublimes intelligantur effectus. Cybelem uero in merulam
ideo uersam puto, quia cum terra sit, & merula sit auis uolans continue circa terram, ut
terra per merulam designetur. Per anguillam autem in quā Venerem uersam dicit, eius
Veneris lubricum accipiendū est. Per Pana autem in hircum in superiori sui parte uer-
sum, & in piscem in inferiori, intelligo orbem totum cui natura rerum, idest Pan pręest,
& qui superiori parte idest terra, quæ aqua superior est, & hircos & animalia cætera pa-
scit: in inferiori autē parte idest aqua, ideo piscis fingitur, quia pisces producat & nutriat.
Sed cum iam omnis Titania proles expedita sit, libello huic finem etiam faciemus.

*Addunt alij Pana concham marinā personuisse sub initium eius prælij, & hostibus Titanibus eo so- a
nitu, terrore, qui inde πανικὸς dicitur iniecto, moram tam diu fecisse, dum reliqui Dij ad pugnā sese ex
pedirent. Quidam etiam in uniuersum fugasse hostes Pana tradunt: de qua re copiose Politianus in
Miscel. Cap 28. & Erasm. in prouerbio Panicus casus. De hac re uide Higinium, uariant enim autho
res, cum quidam Aegipanem cum quo Iuppiter in Creta nutritus fuit, esse uelint.*

*Alij non pellem Aegles, sed corium capræ Amalthеæ id fuisse aiunt, quo Iouis scutum intectū fuit, b
& hinc αἰγίδα uocatam, & Iouem ipsum Aegiochum: uide comment. Homer. Iliad. O. super dictione
αἰγίς; Et Lactant lib. 1. de fals. Rel. Cap. 21.*

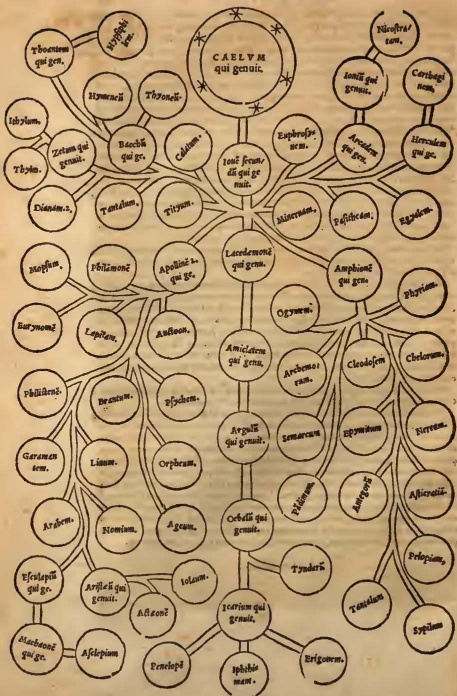
*Gigantomachia ab Hesiodo in Theogonia & Claudiano, à quo tamen cœpta duntaxat non absolu- c
ta est, & Ouidio in. 5. Meta. describitur. In qua præcipuam operam nauarunt Hercules, Pan, Bacchus,
& Pallas. Militaria dona retulerūt Asini Sileni, qui ob hoc inter sydera collocati, ut est apud Aratū,
& Ara, In qua confœderatio deorū facta est, quæ ipsa quoq; in cælum relata. Deinde Styx, quæ meruit,
ut Dij deinceps per eam iusiurandum facerent, & Panis tumultus, ac figuræ terrificæ, unde postea Ca-
pricorni sydus in cælo constitutum est. Gigantum sedes ait Didymus, in Tartesio fuit, unde & in bel-
lum processerunt. Deinde autem uicti in tartarum depulsi sunt, ibiq; imperium in eos Saturno datū est.
Præterea Ophion ex ijs quidā fuit, cui Iuppiter saxum ingens seu montem imposuit, qui ab eodē Ophi-
oneus dictus est. Idem author.*

*Nobilis & Phlegreus campus ex hac pugna, in eo enim commissa dicitur, ut etiam Solinus testatur d
Cap. 14. qui ait enormia adhuc ossa ibi uideri, quoties nimbis torrentes excitantur.*

*Gigantum multa ac uaria nomina collegit, Ian. Parrasius in. 3. lib. de Rapt. Pros. Claudian. cuius e
uerba huc apposui. Gigantū qui terra matre nati dicuntur, præter quos ante diximus, nomina hæc sunt.
Cinnus Cæi frater, à quo Thessaliæ ciuitas Cinna, ut placet Stephano. Almops Neptuni & Athamanti-
dos Helles filius, à quo Macedoniæ pars Almopia, cuius in Cassandra Lycophrō meminit. Polybotes, in
quem Neptunus eius montis qui Prion apud Con insulam dicitur, abrupti frustū pro telo coniecit, unde
Nysiros insula nata creditur: & quem Proserpina sustulit Besbicos à quo cognominis insula prope Cy-
zicum, ut inquit Agathocles. Itē Celadon, quem. 1. Gigātidos Dionysius celebrat, & Athos à quo Thra-
ciæ mons Athos, ut Nicander in Europæ 5. refert. Quumq; à singulis penè Gigantibus appellationē
loca sortita sint, facile adducor, ut inde quoq; Mimanti nomē hæsisse credā. Recensentur in Gigantoma-
chia à Claud. Pelorus, Damasor, Echion, & Palleneus. &c. Hæc ille. Cæterū de Mimante, de quo hic du-
bitat, nos supra ex Didymo in. 3. Odyss. adnotauimus. Fuit & Asius ex Gigantibus, quem Mercurius,
quia Bacchum capram in Bardynen fluuium Syriæ deiecisset, captum atq; domitum excoriauit.*

Libri quarti finis

Et Iouis in quinto soboles sed Dardanus extra;

GENEALOGIAE DEORVM GENTILIVM LIBER QVINTVS.

NONDVM plene finietam superbam Titanis prolem in medium trahere, & ecce qui adeo circa principium impetuose ab imo usq; commouerant æquora, quasi in antrum Aeoli reuocati imperio abiissent, uenti quieuere omnes, & turgidum hactenus uelum, languidum exhaustumq; adhæsit malo. Quod ego perspectans aduerti ilico, quia esset paululum quiescendum, nec mirum, quod si fulminando Iuppiter fatigatus est de me, scribendo scelesti generis elatos mores poterit arbitrari discretus; Progredior igitur in litus, conscendo tumulum uisurus, quò nam me libens liquisset spiritus, dumq; in circum oculos uoluo, Atticum sub pedibus habere solum cognoui, auidusq; in circuitu cuncta passim uidere, non ordine certo intuebar, quinimmo ut memoria repræsentabat præterita, sic nunc huc, nunc illuc oculos impellebam. & summos primo aliquandiu Arcadum montium consideraui uertices, & nemorosa decliua, mecum dicens, Hos incoluit Mercurius puer, per illa ducebat Diana choros, discurrebat Atlas & paruus adhuc Parthenopeus consueuit agitare ceruos, in illis Calistho latuit uirgo. Inde repente reuolutus in litus aspexi, non dicam Athenas, sed earum dum ferè consumptum paruumq; uestigium intuerer, nisi nostræ mortalitatis insana iudicia, quibus decepta uetustas, dum illas futuras perennes arbitraretur, primo deos in litem nominis imponendi traxit. Inde eas uocauit eorum sententia immortales. nunc paucis elapsis seculis, ruinis suum finem uenisse testantur. In mortem profecto nos & nostra corruunt omnia celeri passu. Attamen quantuncumq; exinanita ciuitas, immo potius ciuitatis bustum esset, memorari cœpi quanta philosophorum; atq; poetarum luce, quanto studiorum omnium decore, quanta regum ducumq; gloria, quanta insignis potentia, quanto uictoriarum fulgore splendida iam dudum fuerit, & exhorrui uidens omnia sub turpi ruinarum tam templorum quàm ædium tumulo deiecta iacere. Ab hac tandem me consideratione retorsit biceps ferè in conspectu positus Parnasus plurimo celebris carmine, & uatum redolens laureis, atq; uetustissimum & suaue musarũ hospitium, quem dum quadam mentis ueneratione cõspicerem, & deserto fonti Castalio compateret, uidi antiqui hostis decipulam ueterem, antrum scilicet Apollinis Delphici, ex quo prodeuntes ambages, & perplexa responsa in se, tanquam in charibdim cuncta sorbentem, & in barathrum perditionis perpetuę dimittentem, tandiu gentilium infelices animas contraxere. tamen mutum & elinguem non aureis ornatum statuis, nõ preciosis coruscum lapidibus, sed uaria ferè totum serpentium radicum circumplexione contectum, sic sacro uolente lumine, quod non implicitis uocibus, sed sanctorum, qui à seculo sunt prophetarum eius futuris, sacra mysteria expectatæ salutis eleganti patefecit eloquio. Ab hac in Thebas Bœotias haud longinquas loco se flexit intentio, quas apud dũ inter ruinarũ tumulos, & ingentia ueterũ ędificia turpi lapsu squalẽtia, Bacchi & Herculis oculo mentis exquiro cunabula, terrus odor tabis illisi in saxum Learchi, truncati Penthei, discerpti Actęonis, & germanorum uulnerũ me in partẽ impulit alterã. Et in Lacedęmoniã usq; protendens aciem, ne dum Agamẽnonias arces, & execrabilem decorẽ Helenæ, sacrasq; Lycurgi leges cernerẽ, & imperii pręgrãdis insignia, sed uix locus ubi cõsederit oculus alter Græciæ cognoscere potui, & ob id in excedentẽ ferè sydera Corinthiam arcẽ oculos dedi, Lacedęmonis memor, & Sisyphi. Sed quid multa? Dum sic distrahor clementissime princeps, sensi restaurati uires, quas pridianus labor obtuderat,

& me

& me ad cœptum reuocari iter ab aura tenui, quamobrem omisso tumulo, quasi futuri itineris præmonitus, paruam reintraui naviculã, & eius inuocato nomine, qui iamdudum in suaue uinum insipidas uertit aquas in Cbana, secundi Iouis insignem scripturus prolem, flatibus uelum dedi.

De Ioue secundo Cæli nono filio, qui genuit filios quindecim, quorum prima Diana, secundus Apollo, tertius Tityus, quartus Bacchus, quintus Amphion, sextus Zethus, septimus Calathus, octaua Pasythea, nona Egiales, decima Euphrosyne, undecimus Lacedæmon, duodecimus Tantalus, tertiusdecimus Hercules, quartadecima Minerua, quintus decimus Arcas. Cap. I.

SVpra de Cęlo libro tertio dictum est, cuius fuisse filium Iouem secundũ testatur Tullius in libro de naturis deorum, eum'q; dicit in Arcadia natũ, ex qua tamen matre non dicit. Huius & si credã grandia fuisse facinora, absq; quibus non potuisset tam insigne meruisse cognomen, pauca tamẽ ad nos usq; phama, seu ueterũ monimenta duxere. & si qua forsan peruenere, non satis certum est an sua, an potius primi, uel tertii fuerint Iouis. Verum quæ pauca huius fuisse Theodontius asserit, explicabo. Vult igitur Theodontius hunc insignem fuisse hominem, primo apud suos, & ibidem ob apposita à Lycaone Arcadum rege in conuiuio humana membra, Lycaonem uicisse prẹlio, regno'q; priuasse, & tunc primo cœpisse uocari Iouem ob iustam de iniquo rege ultionem sumptam. Hunc tamen Leontius Lysaniam supra, ubi de Lycaone, uocat, quem primum fuisse Iouem, & Atheniensium regem diximus. Et ob id quid dicam non habeo, nisi ut istas adeo inter se discrepantes opiniones prudentior me, si queat in concordiam redigat. Post hæc dicit Theodontius hunc se Athenas transtulisse, & ibidem in culmine fuisse permaximo. Et ob stupratam Latonã, aduersus Ceum ingens habuisse bellum, eo'q; superato maxima cum gloria Athenas rediisse, Ioui'q; primo bouem immolasse, & multa ad laudabilẽ ciuitatẽ spectantia apud Athenienses instituisse, quibus agentibus causis, Iuppiter communi hominum consensu uocatus est. de tempore non constat. Sunt tamen qui credant eum Cecropem Atheniensium regem primum fuisse, sed ab hoc uulgata discordat opinio, cum Cecrops fuerit Aegyptius, & Iuppiter Arcas. Alii uero antiquiorem dicunt, nec tamen ullus præfixũm tempus apponit, & ideo omittamus.

De Diana prima Iouis secundi filia. Cap. II

DIana omnium ferè testimonio poetarum, Iouis & Latonæ fuit filia, & eodem partu cum Apolline ędita, ut supra ubi de Latona monstratũ est. Hanc ueteres insignem uirginitate perpetua uoluere, & quoniam spreto hominũ consortio syluas inhabitaret, uenationibus'q; uacaret, eam arcu pharetra'q; accinctam descripsere, & nemorum montium'q; dixere deam, curru'q; uri uoluere, à ceruis albis tracto, & nympharum societate atq; officiis & obsequio uti. Quod
Lib. 5. Claudianus ubi de laudibus Stiliconis ostendit amplissime ibi, Dixit, & extemplo frondosa fertur ab alpe, & infra per multos uersus. Præterea hanc uiarum uoluere præsidem, & unà cum luna multis uocauere nominibus. His igitur præmissis aduertendum est, quæ per ea sentienda sunt. Fuit hæc profecto fœmina Iouis hominis & Latonæ filia. & possibile est eam uirginem quandam fuisse, ut nonnullæ sunt omnino hominum abhorrentes consortium, & sic uirginitate perpetua claruisse, & uenationibus dedisse operam. Et cum hæc lunæ conuenire uideantur, quæ suo frigore habet uenereas frenare concupiscentias, & nemora, montes'q; nocte suo lustrare lumine, ei ad lunã spectantia tanq; si ipsa luna esset, iniunxere, seu ipsam potius insipidi credidere, eo modo, quo supra sępius de quibusdam aliis dictũ est. Et quoniã de his ubi de luna, nil ferè dictũ fuit, paululũ latius prosequemur. Accingitur igitur Diana arcu & pharetra, ut per hoc intelligatur luna, & ipsa radiorũ iaculatrix, qui loco sagittarũ intelligendi sunt, & ideo sagittæ, quia nonnunquã nociui atq; pestiferi. Nemorũ montiũ'q; ideo dea dicta est, quia lunę uideatur esse,

plantas herbasq́; suis humiditatibus fœcundare, & in uigorem seruare, ac etiam incre-menta præstare. Currus aũt ideo illi additur, non solum ut ex hoc cæli circuitio assuma-tur, quod etiam uelocius cæteris planetis peragit, quinimmò ut montium atq; nemorũ circuitiones uenantium designentur. Qui à ceruis ideo trahi dicitur, eo quod à syluestri-bus animalibus uenantium desiderium trahi uideatur. Candidi aũt ideo apponuntur, quia albedo inter colores Lunæ à Physicis tribuatur. Quod nymphas habet socias, accipi debet pro humiditate continua, qua abundat, cum nil aliud nympha sit quàm aqua, aut complexio humida, ut infra ubi de nymphis clarius apparebit. Quod nymphis sint officia attributa, ad decorem fictionis appositum est, seu uelimus dicere humiditates ob-sequium præstare influentiis lunæ. Viatum ergo præsidem ideo uoluere, quia lumine suo nocturnas uincens tenebras illas reddit uiatoribus expeditas, seu quia uiæ sint Dia-næ uirgini sterilitate similes. Dianam uero uocari uoluere, ut dicit Rabanus in libro de origine rerum, quasi duanam, eo quod nocte & die appareat, & sic deseruire uideatur ambobus. Sed Theodontius aliter, ut aliàs dictum est. Luna enim planeta iste uocatur, quando de sero lucet. Diana aũt dum luce sua tendit in diem, & tunc est uenantibus a-ptior & uiatoribus. & uirgo illa tunc dicitur, quia post excursum medium cæli circu-lum, plantis nec affert nutrimentũ ualidum, nec de nouo plantis præstat utile incremen tum, ut facit dum in oppositũ fertur discedens à Sole. Cynthia aũt dicta à Cynthio mon te, in quo præcipue colebatur. De reliquis alibi dictum est.

Propterea & αἱ κανηφορίαι institutæ erant, in quibus uirgines quæ nupturæ erant, pro expiatio-ne uirginitatis, ne scilicet Diana irasceretur, quia eam deponerent, illi in calathis nescio quæ dona of-ferre, & cum pompa in templum deferre Athenis solebant, de qua re est apud Theocrit. Idyll. 2. a

Et hinc Triuiam quoq; dictã uult Perottus, tanquã quæ triuijs præsit. Additq́; eandem ob causam exi stimatã, quæ treis facies haberet. De qua re & Oui. inquit. Ora uides Hecates in treis uergentia partes, Seruet ut in ternas cõpita secta uias. Tametsi græci Mercurio uideantur uiarũ tutelã aßignasse quoq;, quẽ & in triuijs tribus capitib. ponebãt, & eas statuas quæ ad discrimina uiarũ locantur, suo uocabulo ἑρμᾶς uocabant. Item Cõment. Theocr. in Idyll. 2. ἱδρύοντο δὲ inquit, τὴν ἑκάτην ἐν τοῖς τριόδοις ὅτι ἐπὶ τῶν καθαρμάτων, καὶ μιασμάτων ἡ θεός. Et addit, Quidã aiunt Pheræ filiæ Aeoli, & Iouis hanc filiam esse, & à matre in triuiũ abiectã fuisse. Deinde à pastoribus Pheretis inuentã & educatam esse, & hinc triuium deæ sacrum putari. Ponebant autem ipsam etiam ante fores, ut inquit Aeschylus. Δέσποιν' ἑκάτη τῶν βασιλέων πρόδρομος μελάθρων. b

De Apolline secundo Iouis secundi filio, qui. xvi. inter filias & filios genuit, quorum hęc sunt nomina, prima Laphita, secunda Eurynomes. iii. Mopsus. iiii. Linus. v. Philisthe-nes. vi. Garamas. vii. Branchus. viii. Philemon. ix. Orpheus. x. Aristheus. xi. Nomius. xii. Actous. xiii. Argeus. xiiii. Aesculapius. xv. Psyche. xvi. Arabs. Cap. III.

Apollo æque Iouis & Latonæ fuit filius, & eodem enixus cum Diana partu, ut præhabitum est, ubi de Latona. De hoc multa narrantur, quæ forsan nõ minus aliena fuere quàm sua, cum præter eum tres alios fuisse Apollines scribat Cicero. Verum quoniam omnes in hunc sese inclinant poetę, quasi solus ipse fuerit Apollo, & ob id quæ aliorum fuerint, non satis appatet, in hunc omnia deferre necesse est. Dixere igitur post natiuitatis suæ fabulam, hunc diuini-tatis & sapientiæ deum & medicinæ artis repertorem. Præterea dicunt Cyclopes interé-misse, & ob id aliquandiu priuatum diuinitate, arméta Admeti regis Thessaliæ pauisse. a Voluere insuper cum illi citharam donasset Mercurius, eum Heliconicis præesse musis, ut eo scilicet lyram tangente, musæ canerent. Similiter & imberbem dixere, atq; laurum arborem, & hyperboreas gryphes, & coruum & bucolicum carmen illi sacrum fecere. Multisq́; illum uocauere nominibus, & plures illi filios ascripsere. Longa fictionum se-ries hæc est, quarum si uelimus sensum excerpere, ante alia aduertendum est, quoniam aliquando eum hominem, ut fuit, aliquando solem intelligamus necesse est. Fuit ergo

hic homo, & secundi Iouis filius ex Latona, ut sæpius dictum est. Verum Tullius ubi de naturis deorum, dicit eum Iouis Cretensis fuisse filium, & ab Hyperboreis montibus uenisse Delphos. & si sic esset, multa frustarentur ex dictis supra. Verum, salua semper Ciceronis reuerentia, ego istud non credo, cum dicat Eusebius in libro temporũ Apollinem & Dianam ex Latona natos, regnante Argis Stheleno, regniq́ eius anno. iiii. qui fuit annus mundi. iii. M.dcc.xi. cum longe post per eiusdem Eusebii scripta comprehendatur Iouem Cretensem fuisse. Theodontius uero dicit istum Iouis secundi fuisse filium, & b apud Arcades regnasse, eisq́ nouas adinuenisse leges, & Nomium fuisse uocatum & ob seueritatem nimiam legum à subditis regno fuisse pulsum, & ad Admetum regem Thessaliæ confugisse, atq; ex cõcessione Admeti quibusdam secus Amphrysum flumen populis imperasse, ex quibus nata fabula est quod ob occisos Cyclopes diuinitate priuatus Admeti pauerit armenta. Sane dicit idem Eusebius Apollinem ex Latona natum, nõ eum fuisse à quo consueuerũt antiqui responsa suscipere, sed eum qui seruiuit Admeto, & sic ille ut dicit Tullius, qui Delphos ex Hyperboreis uenit, filius potuit esse Iouis Cretensis. De natiuitate autem huius & contingentibus circa eum, in præcedentibus ubi de La- Lib. 1. tona, multa dicta sunt, & longe plura legi possent per Macrob. in libr. Saturnaliorũ scripta, quæ profecto utilia sunt, nec tamen multum à scriptis desuper discrepantia, & ideo non apposui. Fuit insuper hic ut Theodontius asserit, primus, qui uires herbarum nouerit, & ad opportunitates hominum earum uirtutes adaptauerit, & ob id nõ solum medicinæ repertor habitus est, sed deus, cum ægrotantes plurimi ex suis remediis sanitatem consequerentur. Et quoniam ipse pulsuum hominũ concordantias reperisset, illi à Mercurio numerorum atq; mensurarũ principe citharam concessam dicunt, uolentes intelligere ut per diuersas uoces ex diuerso fidium tactu surgentes una fit melodia, si rite tangantur, sic ex diuersis pulsuum motibus si rite ordinati sunt, quod ad medicum spectat, fiat sanitas bene dispositi corporis concordantia. Et quoniam uisis ægritudinum signis, multis mortem, & multis etiam sospitatem prædiceret, diuinationis illi deitas attributa est. Et sic illi laurus & coruus dicati sunt, cum ut aliàs dictũ est, si lauri frondes dormientis capiti alligentur, somnia eum uisurum uera prædicent, quæ diuinitatis est species. Sic & coruum, ut etiam dictum est, habere. lxiiii. uocum mutationes, ex quibus optime augures futura se comprehendere asserebant, quod etiam ad diuinationem designandam apponitur. Albericus insuper dicebat ob id fictum eum occidisse Phytonem, quia Phyton fidem auferens interpretetur, quæ ablatio fidei tunc de medio tollitur, cum ueritatis claritas reseratur, quod per solis lumen efficitur, sed tunc Planeta est, nõ homo, per quem etiam ut mathematici asserũt, multa futura mortalibus demonstrantur. Sapientię autem ideo deus est habitus propter consilia, quę salubria circa morbos dabat poscentibus. Prętetea quia ubi de sole intelligatur, lumine suo uitanda demonstrat, ac etiam imitanda, quod sapientis est. Imberbem autem solem planetam dicunt, quia semper iuuenis tanquam omni die nouus exoriens. Lyra canere, & musis præesse eum ideo uoluere, quia putauerunt eum cælestis melodiæ modulatorẽ & principem, & inter. ix. sphærarum circuitiones uarias tanquam inter. ix. musas notitia & demonstratione earundem modulos exhibentem. Nunc de nominibus, dicitur Apollo, quod ut ait Fulgentius perdens interpretatur, & ideo Aethiopũ quidam sunt populi, qui eum surgentem totis affectibus execrantur, eo quod feruore suo nimio apud eos cuncta disperdat, & hinc est ut dicit Seruius, quod Porphyrius in eo libro quem Solem appellat, dicit triplicem esse Apollinis potestatem, eum scilicet apud superos esse solem, Liberum patrem in terris, & Apollinem apud inferos, & inde tria insignia simulachro eius ab antiquis apposita, lyram scilicet pro qua cælestis harmoniæ imaginẽ uoluere, clypeum, quo eum terræ numen intelligi c sensere, & sagittas, quibus infernorum deus & noxius iudicatus est. Et ob id Homerum dixisse uidetur, eundem tam pestilentiæ, quàm salutis autorẽ. Quod etiam sensisse uidetur Horatius in carmine seculari, dum dicit, Cõdito mitis placidusq́ telo Supplices audi

pueros

pueros Apollo &c. Vocatur etiam insuper Nomius quod latine pastor sonat, inde sumptum quod pastor fingatur Admeti, & ideo tanquam pastori bucolicum illi carmen consecratum est, quia pastorale carmē est. Cynthius autem dicitur à Cynthio monte, in quo diligentissime colebatur.

Item à Ioue illi imperatū fuisse, ut cum Neptuno Laomedonti regi muris Troiæ extruendis operam a
locaret, eamq; ceu pœnam duobus hisce impositam, quod cum Iunone aduersus Iouem conspirauerant. autor Didymus: tametsi Lactantius paulo aliter, qui 1.lib.cap.x. ob amorem Admeti pecus pauisse, & Laomedonti operam locasse Apollinem dicit.

At uero Commentarius in Homer. de epitheto Nomij sic inquit: φασὶ τὸν ἀπόλλωνα κεκλῆσθαι b
νόμιον διὰ τοιαύτην αἰτίαν. οἱ παλαιοὶ τοὺς λοιμοὺς ἐξ ἀπόλλωνος ἐνόμιζον, πᾶς δὲ λοιμὸς ἀπὸ τῶν ἀλόγων ἄρχεται, βουλόμενοι οὖν τὸν θεὸν δυσωπεῖν, ἵνα τοὺς λοιμοὺς ἀποστρέψῃ, νόμιον καὶ φύλακα τῶν βοσκημάτων ἐκάλεσαν, ὅθεν ἠδύνατο ὅμηρος εἰπεῖν, ἐβουκόλησεν παρὰ λαομέδοντι, καὶ ἀδμήτῳ ἱπποβόρβησεν. οὕτως ἱστορεῖ ἀπολλόδωρος.

Sic enim Chryses orat Iliad. 1. ἤδη μέν ποτ' ἐμεῦ πάρος ἔκλυες εὐξαμένοιο τίμησας μὲν ἐμέ, μέ c
γα δ' ἴψαο λαὸν ἀχαιῶν ἠδ' ἔτι καὶ νῦν μοι τόδ' ἐπικρήηνον ἐέλδωρ ἤδη νῦν δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἄμυνον.

De Lapitha prima Apollinis filia. Cap. IIII.

LApitha ut Isidoro placet in lib. etymologiarū, filia fuit Apollinis. Esto Papias uitum fuisse testetur. Ab hac aūt ut Rabanus asserit, Lapithę populi Thessaliæ denominati sunt. Indicium quidem est non parui momenti, hanc scilicet insignem fuisse mulierem, postquā egregii ab ea denominati sunt populi. Quod aūt Apollinis fuerit filia, uerum esse potest tanq̃ hominis. si aūt tanq̃ solis, ob formositatē, uel sapientiā, uel augurandi peritiam fictum arbitrari potest.

Inter Lapithas præcipue memoratur Cæneus, filius Elati, cuius fab. ab Ouid. lib. xij. describitur, fuit hic ab initio uirgo, forma uenustiss. adeò ut Neptunus illius forma tractus cum illa concubuerit, ob quē concubitū illa petijt ut in uirum mutaretur & esset inuulnerabilis. quod factum est. Ceterū cum postea Cæneus nimium elatus, contemptis dijs, iuberet Lapithas quibus imperabat, per hastā suam iurare, Iupiter eius superbiam ultus est. Nam pugnans cum Centauris cum uiolari non posset, ita arborū mole iniecta oppressus est, ut uiuus sub terram detruderetur, itaq; periret. Ab huius hasta natum quoq; prouerbium esse dicit Apollon. Comment. καινέως δόρυ. *item eundem habuisse filium Coronum. cuius mem. Apollon. libro primo.*

De Eurynome Apollinis .ii. filia. Cap. V.

EVrynomem Paulus Perusinus asserit Apollinis fuisse filiam, eamq; Thalaoni nuptam, ac eidem Adrastum Argiuorū regem, & Eurydicem Amphiarai postea coniugem peperisse.

De Mopso .iii. Apollinis filio. Cap. VI.

MOpsus ut dicit Theodontius, filius fuit Apollinis & Hymanris, Iasoni sum a
ma atq; fida amicitia iunctus, ut testatʳ Statius, Sæpius in dubiis auditus Ia
sone Mopsus. Hic ut placet Lactātio, diuinādi peritissimus fuit, & Gryneo b
nemori ubi Apollinis oraculum erat, præfectus ut ait Seruius. Fuit aūt homo æuo suo uenerabilis adeo, ut illi post mortem templa dicata sint & ex eorum abditis à petentibus accepta responsa. Paulus autem dicit non Hymanris fuisse filium, sed Manthonis filiæ Tyresiæ Thebani. Hunc præterea dicit Pomponius Mela, Phaselim ciuitatem in finibus Pamphyliæ condidisse. nec multo post asserit idem Pomponius Manthonem fugientem Thebarum uictores, Clarii fanum apud Lebedos Ionas statuisse, Caystro fluuio proximum, nec longe ab eo Mopsum eiusdem filium Calophonem condidisse. Eusebius autem dicit Mopsum apud Cilices regnasse, regnante Aga- De hoc uide
mēnone Mycęnis, & ab eo Mopsocrenę & Mopsistiæ dicti. dicentibus Manthonē huius *lib. 7. inferius.*
fuisse matrem, aduersantur dicentes, Manthonem post Thebanum bellum in Italiam transmigrasse, & in Cisalpinam galliam deuenisse.

a *Mopsum Ampyci filium commentarius Apollonij ex Chloride dicit. Ampycum autem Titaronot, hinc alibi Ampycides appellatur. De Manto autem alij referunt, quod Delphos missa post bellum Troianum, & inde iussu oraculi profecta, Rhacio cuidam Lebetis filio se coniunxit eiq; nupsit, ita enim iussa erat oraculo, ut primum obuianti nuberet, & cum eo Colophona uenisse, ubi cum patriæ excidium deploraret, clarum à lachrymis eius nomen accepisse. Quinimmo & fontem ex lachrymis eius ibidem natum, & ab ea χρηστήριον Clarij Apollinis institutum esse.*

b *Aiunt hunc Mopsum, uictum Calchantem certamine uaticinandi, ad mortem adegisse.*

De Lino .iiii. Apollinis filio. Cap. VII.

Linus ut scribit Lactantius, ex Psammate filius fuit Apollinis, ex quo talem recitat fabulam. Quod cum interfecisset Apollo Phytonem serpentẽ, & per quireret cædis actæ piacula, à Crotopo rege Argiuorum in domum susceptus est, ubi clam cum Psammate uirgine & eiusdẽ Crotopi filia cõcubuit. quę cum concepisset, & tempore debito secus Nemeum flumen occulte peperisset, filium illum Linum appellauit, eumq; ut placet aliquibus, exposuit, & sic repertus à canibus deuoratus est. Alii uero dicunt, quia illum pastori cuidam alendum tradidit, tamen dum quadam die incuria pastoris paruulus iaceret in herba, à canibus deuoratus est, quod Statius testari uidetur dicens. Irradiant medio Linus intextus acanto Letiferiq; canes &c. Apollo autem miratus filium fuisse à canibus deuoratum, regioni monstrum immisit, cuncta deuastans, quod postmodum Corebus occidit. Arbitror fictioni huic causam dedisse aliquod pestiferum animal, quod forte eo tempore apparuit, quo puer iste à canibus discerptus est. quod cum impium uisum sit, eo dictum monstrũ im-

a missum. Fuit insuper & alter Linus, qui & Apollinis filius fuit, & in musica mirabilis habitus est, de quo Virgilius. Non me carminibus uincet nec Thracius Orpheus, Nec Linus, &cætera.

a *Hermodorus autem (quem citat Perottus authorem) Mercurij ex Vrania Musa filium facit. Hunc Diodor. lib. 4. Herculis præceptorem fuisse, & ab eodem occisum quoq; dicit.*

De Philisthene quinto Apollinis filio. Cap. VIII.

a Philisthenes ut Seruio placet, Apollinis ex Cantilena filius fuit, quẽ ait Oaxum oppidũ in Creta insula cõdidisse, & ex suo nuncupasse nomine. Vnde Varro. Quos magnos Cantilena partu adducta dolore, Et geminus cupiens dolorem Oaxida palmis Scindere, &cætera. Si ergo Oaxidem suo nomine appellauit, binominis de necessitate fuit. Ego existimo eũ cantu ualuisse, & inde tam Cantilenæ quàm Apollinis filium à poetis fictum.

a *Seruij uerba in 1. Eclogam hæc sunt, Oaxum oppidum Cretæ insulæ, conditum ab Oaxe filio Apollinis & Antilenes (siue potius legendum est Cantilenæ ut uult Bocatius) ut meminit Philisthenes. Hæc Seruius: quæ an quicquam cum Bocacij fabula hic conueniant, aliorum iudicium esto. Deinde quæ hic ex Varrone citãtur, dici non potest, quàm sint et mutila & corrupta. Videntur autẽ ij uersus esse, quos Politianus ex Apollonio citat de Oaxide tellure, quo nomine poeta Cretam nominauit, his uersibus. δάκτυλοι ἰδαῖοι κρηταέες, οὓς ποτε νύμφη Ἀγχιάλη δικταῖον ἀνὰ σπέος ἀμφοτέρῃσι δραξαμένη γαίης οἰαξίδος ἐβλάστησε. Quorum postremum (ut testatur Politian. in Miscell.) Varro Attacinus sic uertit, Et geminis capiens tellurẽ Oaxida palmis. Vnde coniecturam facio, eos uersus, qui hic citantur, sic legendos esse. Quos magno Anchiale partus adducta dolore, Et geminis capiens tellurem Oaxida palmis. Præterea Stephanus de Vrbib. Oaxus inquit, oppidum Cretæ est, ab Oaxe filio Acallidis, quæ fuit Minois filia. Sed hæc nihil ad Philisthenem, de quo hic Bocatius fabulatur. Puto hic factum esse, quod in multis alijs, ut Bocatius inciderit in corruptos libros, aut ipse non satis intellecta huc transtulerit.*

De Garamante sexto Apollinis filio. Cap. IX.

Garamas ut Rabanus ait in libro de originibus rerum, filius fuit Apollinis, & ab eo ut idem ait, Garamãtes Aethiopiæ populi nuncupati sunt, & Garama oppidum apud Athiopes cõstructũ. Hunc ego ideo filiũ Apollinis fictum reor, quia ibidem

impetrauit

imperauit, ubi profecto nimio æstu sol omnia ferè perimat, quas quia sedes elegit tanquam sterilitate & æstu delectatus, filius Appollinis habitus est.

De Brancho. vii. Apollinis filio. Cap. X.

Branchus ut ait Lactantius, Apollinis filius fuit ex filia Iaucis, & Sucronis coniuge susceptus, cuius talis est fabula secundum Varronem in lib. rerum diuin. Cyus quidam Decimus ab Apolline genus ducens, cum peregrinando prãderet in littore, ac deinde forte minus sobrius proficisceretur, oblitus Sucronem filium puerum dereliquit. Qui Sucron patre perdito errans peruenit in saltum cuiusdam Iaucis, receptusque cœpit cum pueris illius capras in pascua ducere. contigit autem eos cygnum capere, quem cum ueste texissent, pueri pugnabãt inter se quisnam illum patrono muneris loco deberet offerre. Tandem fatigati certamine rejecta ueste loco cygni compererunt mulierem, quo euentu territi cepere fugam. Verum reuocati ab ea moniti sunt ut Iauci patrono suo dicerẽt, ut Sucronem puerum coleret. Illi uero ea quæ contigerant, & quæ audiuerant patrono recitant. Tunc Iaucis miratus, Sucronem habere loco filii cœpit, eique filiam suam locauit uxorẽ. Quæ cum pregnans esset, uidit per quietem solem per fauces suas intrasse & exisse ex uentre. Post hæc editus est filius, quem Branchum uocauerunt, qui cum Apollinis malas deosculatus esset, ab eo capitus coronam accepit & uirgam, cœpitque uaticinari, & subito nusquã comparuit. Post hoc illi templum ingens constructũ, quod Branchiadon nominatur, & Apollini Philesio ob hanc rem consecrata sunt templa, quæ ab osculo Branchidis, siue à certamine puerorum Philesia nuncupantur. Alibi uero scribit Lactantius Branchum fuisse Thessalum adolescentem ab Apolline dilectum, quem interfectum acriter dolens sepulchro fabricauit, & templo, & ibidem Branchiades Apollo dicitur. In præcedenti fabula, pueri, id est ignari cygnum capiũt, id est futuri uatis augurium. nam cygnus auis soli dicatus est, eo quod propinquam sibi mortem præcognoscat, & suauissimo cantu prædicat. Ex augurio autem sumpto in loquacitatem itur, & ideo in mulierem uersus fingitur. ex hac loquacitate fit, ut Sucron carior efficiatur patrono, eiusque deueniat gener, uideatque in somnis coniunx prægnans solem per guttur eius intrantem, id est cælestem influentiam ad producendum procreatum aptum uaticinio, quod per solem intelligitur, qui demum uentre egreditur dum nascitur. qui Apollinis tunc malas deosculatur, dum delectatione absque qua nil perficitur, adhæret studio uaticinandi. & tunc coronã & uirgam ab Apolline suscipit, dum eruditus insignia doctoratus assumit. nam per coronam, quæ capitis ornamentum est, præeminentia designatur, quam quis per quæsitam studiis scientiam consequitur. per uirgam aũt potestas intelligitur exercendi quę studio quæsita sunt. Eum autem nusquam comparuisse eo fictum est, quia morte de medio sublatus est.

Branchi meminit Statius Thebaid. iij. Lyciæque parent contendere sortes, Niliacumque pecus, patrioque æqualis honore Branchus, & undosæ qui rusticus accola Pisæ Pana Lycaonia nocturnum exaudit in umbra. Vide & Strabonem libr. xiiij. Meminit etiam Branchi inter flumina Lydiæ Calaber libr. 1. βράγκου τ᾽ ἄγκεα μακρά.

De Philammone. viii. Apollinis filio. Cap. XI.

Philammon Apollinis & Chiones ut testatur Ouidius, filius fuit. Nam ut ipse refert, Dædalion Luciferi filius habuit speciosissimam filiam, quam cum Apollo & Mercurius eodem tempore dilexissent, & in eius iuissent concubitum, ex ambobus concepit, & Apollini peperit Philammonẽ, qui carmine clarus fuit & cithara. Quod aũt fictũ est, ab euentu sumptũ puto. nam Chione uno partu duos enixa est, quorũ alter fuit insignis fur, quẽ dixerũt genuisse Mercuriũ, eo quod circa talia uideatur astrologis operari Mercurius. Alter uero Citharista fuit egregius, circa quod arbitrantur solem operã dare, & ideo Apollinis filiũ uocauere. Lib. 11. Meta.

Dissentit ab Ouidio Didymus qui Odyss. 7. Philammonis matrem, Philonida, filiam Deionis uocat. Huius filius (siue quis alius Philãmon ab hoc fuit) Thamyris fuit, cuius fabulã in Musis adnotauimus.

De Orpheo Apollinis filio.ix. Cap. XII.

Lib.4.Georg. Ouid.lib.10. Meta.

ORpheus Calliopes musæ & Apollinis fuit filius, ut dicit Lactantius. Huic dicit Rabanus, Mercurius lyram nuper à se compertam tradidit, qua tantum ualuit, ut ea mouere syluas & flumina sistere, & feras mites facere posset. De hoc Virgilius talem recitat fabulam, eum scilicet amasse Eurydicem nympham, quam quũ suo cantu in suam traxisset gratiam, eam sibi iunxit uxorem. hanc cœpit amare Aristæus pastor, & die quadã dum secus ripas Hebri cum Dryadibus spatiaretur, eam capere uoluit, quę fugiens pede serpentem inter herbas latitantem pressit. qui reuolutus in eam uenenato morsu interemit. Quã ob causam gemebundus Orpheus descendit ad inferos, & lyra adeo dulciter canere cœpit, orans ut sibi restitueretur Eurydice, quod non solum ministros inferni in sui pietatem traheret, sed & umbras in obliuionem pœnarum suarum deduceret. Ex quo factum est ut illi à Proserpina Eurydice restitueretur, hac lege ne illam (nisi perdere uellet) respiceret, donec peruenisset ad superos. Qui cum iam proximus esset, nimio uidendi Eurydicẽ suam desiderio tractus, oculos in postergantem flexit. ex quo factum est, ut e uestigio dilectam iterumq; perderet. Quam ob causam diu fleuit, & celibem deducere uitam disposuit, & ob id ut ait Ouid. cum multas suas nuptias postulantes reiecisset, aliisq́; hominibus celibem uitam ducere suaderet, mulierum incidit odium, & à celebrantibus matronis orgia Bacchi secus Hebrum, rastris atq; ligonibus cæsus atq; discerptus est, & eius caput in Hebrum proiectum cum cithara, in Lesbon usq; deuecta sunt. ubi cum serpens quidam caput deuorare uellet, ab Apolline in saxum uersus est. Lyra autem ut dicit Rabanus, in cælum assumpta, & inter alias cælestes imagines locata est. Pulchrę equidẽ & artificiosæ fictiones sunt, ut incipiamus à prima, cur Apollinis & Calliopes dicatur filius, uideamus. Dicitur autem Orpheus, quasi aurea phone, id est bona eloquentiæ uox, quæ quidem Apollinis, id est sapientiæ, & Calliopes, quæ bonus interpretatur sonus, filia est. Lyra aũt illi à Mercurio data est, quia per lyram diuersa uocum habentem discrimina, debemus intelligere oratoriam facultatem, quæ non una uoce, id est demonstratione conficitur, sed ex multis. & confecta, non omnibus conuenit, sed sapienti atq; eloquenti, & bona uoce ualenti. Quę cum omnia in Orpheum conuenirent, à Mercurio mensuratore temporũ eidem concessa dicuntur. Hac Orpheus mouet syluas radices habentes firmissimas & infixas solo, id est obstinatę opinionis homines, qui nõ nisi per eloquentiæ uires queũt à sua pertinacia remoueri. Sistit flumina, id est fluxos & lasciuos homines, qui nisi ualidis eloquentiæ demonstrationibus in uirile robur firmentur, in mare usq; defluũt, id est in perpetuã amaritudinem. Feras mites facit, id est homines sanguinũ rapacesq́;, quos sæpissime eloquentia sapientis reuocat in mansuetudinẽ & humanitatẽ. Hic insuper Eurydicem habet in coniugem, id est naturalem concupiscentiam, qua nemo mortalium caret. Hanc per prata uagantem, id est per temporalia desideria, amat Aristæus, id est uirtus, quæ eam in laudabilia desideria trahere cupit. Verum ipsa fugit, quia naturalis concupiscentia uirtuti contradicit. & dum fugit uirtutem, à serpente occiditur, id est à fraude inter temporalia latente. nam apparet minus recte intuẽtibus, temporalia uiuere, id est posse beatitudinem præstare. cuius apparentiæ si quis credat, se in perpetuã duci mortem cõperiet. Sed quid tandem? Cum naturalis cõcupiscentia ad inferos, id est circa terrena omnino lapsa est, uir prudens eloquentia, id est demonstrationibus ueris eam conatur ad superiora, id est, ad uirtuosa reducere. Quę tandem aliquãdo restituitur, & hoc dum appetitus ad laudabiliora dirigitur. Sed redditur pacto, ne retro suscipiens respiciat donec ad superos usq; deuenerit, id est ne iterum in concupiscentiam talium relabatur, donec cognitione ueritatis & superum bonorũ intelligentia roboratus, ad damnandam scelestorum operum spurcitiem, oculos possit in concupiscentiam flectere. Quod autem ob id Orpheus ad inferos descenderit, debemus accipere prudentes uiros nõnunq̃ ratione contemplationis in perituras res, & hominum ignauias oculos meditationis deflectere, ut dum quæ

damna-

damnare debeant uiderint, quæ appetenda sunt feruentiori desiderio concupiscant. Fulgentius aūt longe aliter sentit. Dicit enim dilectæ ac perditæ & demum reassumptæ Eurydices esse musicæ designatioñé, cum Orpheus dicatur, quasi oreophone, quod interpretatur uox optima. Eurydice aūt profunda diiudicatio, & ideo cum in musicis aliud sit harmonia phthongorū, & aliud effectus tonorū, uirtus'q; uerborum &c. ut ubi de etymologiis. Sed ut ad ea ueniamus quæ ad Orphei uidentur spectare mortem, est sciendū ut dicit Theodontius, Orpheum primo Bacchi sacra cōperisse, & ea iussit apud Thraces choris Menadum, id est mulierum patientium menstruū, ut illa illo tempore auferret à cōmixtione uirorū, cum nō solum abominabile sit, sed etiam perniciosum uiris. Quod cum mulieres post tempus aduertissent, & extimassent hoc adinuentum ad turpitudinem earū uiris detegendam, in Orpheum coniurauere, illum'q; nihil tale suspicanté interfecere ligonibus, & in Hebrum fluuium deiecere. Lactantius aūt in libro diuinarū institutionum dicit de eo sic. Sacra Liberi patris primus Orpheus induxit in Græciam primus'q; celebrauit in mōte Boetiæ Thebis, ubi Liber natus est, proximo. qui cum frequenter citharæ cantu personaret, Citheron appellatus est. Ea sacra etiam nunc Orphica nominantur, in quibus ipse postea dilaceratus & carptus est, &c. Quod caput eius & cithara in Lesbon delata sit, dicebat Leontius fabulā non esse, quia sic phama ferebat Lesbium quendam ex auditoribus suis ea secum deuotionis causa Lesbon usq; portasse. Quod serpens qui caput Orphei deuorare uolebat, in lapidem uersus sit, intelligo pro serpente annorum reuolutiones, quæ caput, id est nomen Orphei, seu ea quæ ingenio Orphei cōposita sunt, cum in capite uigeant uires ingenii, cōsumere, ut reliqua faciūt, conatæ sint. Sed in saxū ideo uersus dicitur serpēs, ut ostendat nil illi posse tēpus obsistere. Quod quidem hucusq; nō potuit egisse, quin adhuc famosus existat cum cithara sua, cum poetis ferè antiquior reputet. Præterea sunt qui uelint (inter hos Plinius in libro historiæ naturalis) huius inuentū fuisse auguria ex cæteris animalibus sumi, quæ primo tantū ex auibus sumebant. Aequo modo opinati sunt quidā eum primū citharā excogitasse, quantumcunq; Amphioni aut Lino attribuant alii. Fuit enim ex gente Sithonia Thraciæ natus, quę ut Solinus de mirabilibus mūdi affirmat, in æuum usq; suū in†maximū sui decus sumebat. *Nominis indé* De tempore eius nō uidetur ambigi. Multi enim testant quod inter Argonautas Colchos cum Iasone accesserit, ut Statius. *Vide Solin. cap. 15.* De hoc tamen scribit Lactantius in lib. diuinarū institutionū. Et fuit per eadem tempora quibus Faunus, sed quis ætate præcesserit potest dubitari. Siquidé per eosdé annos Latinus Priamus'q; regnarūt. Item patres, eorū, Faunus & Laomedon, quo regnante Orpheus cum Argonautis ad Iliensium littus accessit. Hæc Lactantius. Eusebius aūt in libro temporū dicit, eum fuisse regnāte Athenis Aegeo, quæ quidem satis conuenire uidentur. Leontius aūt dicebat, hunc non eum fuisse qui Orgica adinuenit, cum illum asserat longe antiquiorem esse.

Sunt qui Orpheū Oeagri & Polymniæ filiū dicant. Hic cum Argonautis quoq; in Colchū nauigauit, ideo assumptus, quod iuxta uaticiniū Chironis, Sirenes præteriri nō poterāt, nisi præsente Orpheo, ut Cōment. Apollonij nugatur. Pherecydes uero nō Orpheū, sed Philāmona cum Argonautis fuisse tradit. Herodorus autem duos fuisse Orpheos, & alterum in Colchum nauigasse uult. 4

Orphei fabulam recenset & Perottus in dictione lyra seu chelys, additq; causas ob quas mulieribus Thracensibus adeò inuisus factus fuerit. Mem. & Silius lib. 2.

De Aristæo Apollinis. x. filio, qui genuit Actęonem & Iolaum. Cap. XIII.

ARistæus filius fuit Apollinis & Cyrenes filiæ Pænei fluminis, ut testatur Virgilius in persona Aristæi in Georgicis dicens, *lib. 4.* Mater Cyrene mater quem gurgitis huius Ima tenes, quid me præclara stirpe deorum, Si modo quem perhibens pater est Thymbræus Apollo, Inuisum fatis genuisti &c. Quod etiam Iustinus in epitomate Pompei Trogi confirmat, talem historiam recitans. Quod Cyrenęus scilicet rex†Coramis insulæ filiū habuit Aristæū, cui nomen Battus, propter linguę obligationé. *Theræ Iust. habet.* Verū cū Cyrenæus ad oraculū Delphos propter dedecus

adolescentis filii nondum loquentis, deum deprecaturus uenisset, habuit responsum, quo iubebatur filius Battus Aphricam petere, Cyrenem urbem cõdere, ibi enim linguæ usum accepturum. Quod ob solitudinem †Coramis insulæ omissum est, quasi non haberent unde colonos in Aphricam deducerent. Tandem tractu temporis peste compulsi adeo paucos misere, ut uix nauis compleretur una. Hi Aphricam uenientes, montem Cyram loci amœnitate & ubertate fontium capti occupauere. Ibi Battus solutis linguæ nodis, dux eorum primo loqui cœpit. Quamobrem oraculi promissis certi urbem condidere Cyrenem. Porrò sicà posteris fictum est, Cyrenem eximiæ pulchritudinis uirginem à Pelio monte Thessaliæ ab Apolline raptam, perlatam'q; in eius montis iuga, cuius collem occupauerant qui filium secuti sunt, & ab eo repletam. iiii. peperisse filios, Aristæum, Nomium, Eutocum, & Ageum. In hac nil ferè fictionis est, nisi ubi Paenei dicit pro Hypsei regis Thessaliæ filia fuit, à quo missi sunt qui perquirerent, quónam abiisset. Qui ea comperta & loci amœnitate detenti, in eisdem terris aiunt cum Cyrene remansisse. Ex his tantum pueris tres aiunt adultos in Thessaliam rediisse, & auita regna recepisse. Inter quos dicũt Aristæum in Arcadia late regnasse, eum'q; primum apis & mellis usum & lactis & coaguli tradidisse, atque trapetis oleas pressisse, oleum educere, & eius usum ostendisse, ut refert Plinius de naturali historia. Præterea sciens factus, syderis solstitialis ortus primum inuenisse. quibus consideratis non absurde Virgilius fabulam Aristæi de recuperatione apium in fine georgicorum descripsit. Hunc insuper uolunt Autonoem Cadmi filiam in coniugem accepisse, & ex ea suscepisse Actæonem. Sane ut Saloustio placet, matris cõsilio relictis Thebis, Cæam insulam nullis adhuc hominibus inhabitatam abiit, illam'q; tenuit. esto reliquerit postea, & cum Dædalo in Sardiniam abierit, in qua ut dicit Solinus de mirabilibus mundi, urbem condidit. quid inde ex eo contigerit, legisse non memini.

Theramenis sic enim Iustinus.

Cap. 9.

Require lib. 13. Iustin. Nam hic omnia corruptissima leguntur, quæ tamen inde sumpta uidentur.

De Actæone filio Aristæi. Cap. XIIII.

Actæon filius fuit Aristæi ex Autonoe coniuge, ut Statius testatur & Ouidius, qui eum etiam scribit Hyantium appellatũ, ubi dicit, Cum iuuenis placido cõpellat Hyantius ore. Etsi sunt qui dicant hoc illi nomen à puella sepulta eo in loco in quo natus est, fuisse. Hic ut ostẽdit idem Ouidius, uenator fuit, & cum die quadam uenatione fessus in uallem Gargaphiæ descendisset, eo quod in ea fons esset recens & limpidus, & ad eum forte potaturus accederet, uidit in eo Dianam nudam se lauantem. Quod cum ægre Diana tulisset, sumpta manibus aqua, in faciem eius proiecit dicens, Vade, & dic si potes. Is autem repente in ceruum cõuersus est, quẽ cum canes eius uidissent, confestim irruerunt in eum, illum'q; in montem coactum, atq; dentibus laceratum comederunt. Circa quod figmentum sic scribit Fulgentius. Anaximenes, qui de picturis antiquis disseruit, ait in libro. ii. uenationem Actæonem dilexisse, qui cum ad maturam peruenisset ætatem, consideratis uenationum periculis, id est quasi nudam artis suæ rationẽ uidens, timidus factus est. Et paulo post, sed cum uenandi periculũ fugeret, affectũ tamen canũ non dimisit, quos inaniter pascendo, penè omnẽ substantiã perdidit. ob hanc rem à canibus suis deuoratus est.

De Actæone aliter Comment. Apoll. in lib. 4. Qui sic ait, Melissus cum Corinthijs multa bene fecisset, à Phidone enim Argiuorum eos defendit, in magno honore apud eos fuit. Ceterum cum Bacchiades noctu ad ædes uenissent, & illis parentes resisterent, filius Melissi Actæon discerptus est. Quapropter cum Isthmia post hæc peragerentur, stetit Melissus ante aram & Corinthijs imprecatus est dira, nisi mortem filij sui uindicassent, & ita elocutus in subiacens proxime præcipitium se demisit. Corinthij cum uererentur mortẽ Actæonis inultam relinquere, Bacchiadas ex urbe eiecerunt: & hinc Chersocrates unus Bacchiadũ Corcyram, expulsis inde Colchis, occupauit. Ex quibus intelligis Actæonẽ non Aristæi sed Melissi filium, nec à canibus suis, pro ceruo, sed à Bacchi orgia celebrantibus laniatum fuisse. Communior tamen sententia Ouidij est.

Hyantius

Hyantius non est proprium Actæonis, ut ait Bocatius, sed adiectiuum gentile. Nam Hyantij, populi sunt Bœotiæ ut est autor Stephanus. Iuuenis igitur Hyantius dictus est pro Bœotius, posito appellatiuo pro proprio poetico more. b

De Iolao Aristæi filio. Cap. XV.

IOlaum dicit Solinus de mirabilibus mundi, filium fuisse Aristæi, & post eum in Sardinia dominium tenuisse. Supra autem dicit in suo uolumine Iolaum filium fuisse Iphiclei filii Amphytrionis, & æque in Sardinia imperasse, nescio an idem sit, uel alius.

Cap. 9. De altero aũt infra libr. 12. cap. 52.

De Nomio. xi. Apollinis filio. Cap. XVI.

NOmius ut scribit Iustinus in epitoma, filius fuit Appollinis & Cyrenes. Hunc dicit Leontius Apollinem nominatũ (quicquid supra dixerit Theodontius) eum'q; Arcadibus imperasse, eis'q; leges dedisse. quæ quoniam quosdam ex optimatibus uidebantur offendere, orta seditione inter Arcades, Aristæo fauente pulsus est, & loco eius regnauit Aristæus. Is autem ad Admetum Thessaliæ regem confugit, & eius armenta septem annis pauit. Tandem uiribus reassumptis, Aristæum fugauit & Arcadum iterum obtinuit principatum, cum abiisset Aristæus in Cæam insulam. & quoniam armenta pauisset, Nomius appellatus est, quod apud Arcades pastor sonat. & hinc dicit fictionem traxisse locum, Apollinem scilicet ob occisos Cyclopes diuinitate spoliatum, Admeti regis armenta pauisse. Ego aũt nescio quid credam potius, cum & uetustate & ignauia librariorum adeo periere codices, ut subtractũ sit, posse de quamplurimis ueritatem cernere, & hinc amplissimus uagandi locus mendacio relictus est, cum scribat de antiquis unusquisq; quod libet.

Lib. 13.

De Eutoco. xii. Apollinis filio. Cap. XVII.

EVtocus filius fuit Apollinis & Cyrenes, ut supra monstratum est. Hunc sunt qui dicant, descendentibus fratribus ex Aphrica & in Græciam uenientibus, Cyrenis remansisse, & his imperasse, qui unà secum ibidem remansere.

De Argeo. xiii. Apollinis filio. Cap. XVIII.

ARgeus ut supra à Iustino monstratum est, Apollinis fuit filius & Cyrenes. Hic de se quod ego nouerim, nil præter nudum nomen posteritati reliquit.

Agetis apud Iustinum legitur.

De Aesculapio decimoquarto Apollinis filio, qui genuit Machaonem. Cap. XIX.

AEsculapius ut Prisci ferè testantur omnes, Apollinis & Coronidis nymphę fuit filius. Dicit enim Ouidius, hanc ex Larissa fuisse, & Phlegiæ filiam. quam cum summe Apollo diligeret, & in eius iuisset concubitum, prægnans effecta est. Porrò coruus Apollinis auis ad Apollinem detulit, quia competisset eam iuueni cuidam Aemonio commisceri, quam ob causam turbatus Apollo eam sagittis occidit, & facti tandem pœnitens, cum remediis suis illam nequiret ab inferis reuocare, secto eius utero, conceptum ex se eduxit infantem, eum'q; Aesculapium appellauit, & ut fertur, Chironi Centauro tradidit educandũ. quem cum uidisset Ocyroe Chironis filia uaticinii docta, uaticinata est quia mortuum hominem ab inferis reuocaret in uitam, & ipse fulminatus deiiceretur ad inferos, quod effectu non caruit. Aiunt enim hunc arte sua cum eximius euasisset medicus, Dianæ precibus Hippolytum membris collectis undiq; in uitam reuocasse, & pristinę restituisse sanitati. Quã ob causam turbatus Iuppiter, eum fulmine interemit, ut liquido testatur Virg. dicens, Pæoniis reuocatũ herbis & amore Dianæ. Tum pater omnipotens aliquẽ indignatus ab umbris Mortalem infernis ad lumen surgere uitæ, Ipse repertorem medicinæ talis & artis Fulmine Phœbigenam Stygias detrusit in undas, &c. Quæ hucusq; dicta sunt, ut satis patet, historia mixta poeticis est. Ast ut puta consistat historia, excutiendæ sunt fictiones. Et ideo coruum accusasse Coronidem, sic accipiendum arbitror, Apollinem scilicet augurandi peritia fornicationem nouisse Coronidis, & iratum interfecisse prægnantem. Quod autem Hippolytum, seu ut placet Plinio, Castorem Tyndari filiũ ob raptas

Lib. 11. Meta. Lib. 7. Aen. Lib. 29, cap. 1.

Lyncæo

De qua re Ovi. 5. fast. et Lact. cap. 10. lib. 1. Lynceo & Idæ sponsas à Lynceo seu Ida occisum in uitam herbis & arte reuocauerit, aliter contigisse puto, hos seu horum alterum non mortuos, quia à morte in uitam aliquē reuocare, solius dei est. sed uulnerum immanitate & ob perditum sanguinem mortuos existimatos, quos cum arte & sollicitudine sua in sanitatem reuocasset pristinam, dictū est, eum illos ab inferis in uitam retraxisse. Quod autem ob id à Ioue fulminatus sit, non est credibile. sed ideo fictum credo, quia possibile est ob eam curam eum laborasse plurimum in exquisitione herbarum & aliarū opportunitatum, & sic præter uires fatigatus in febrem incidisse, quæ profecto letale fulmen & ignitum est, & ex ea febre defecerit. seu forte casu fulminatus est, & opinatum ab ignaris hoc illi cōtigisse ob reuocatos ab inferis mortuos, & hinc fabulæ datum principium. Sanè Theodontius negat Apollinem dilexisse Coronidem, & ex eo Aesculapium fuisse conceptū, asseritq́ eum ex Aemonio iuuene & Coronide natum. sed Apollinis filius dictus est, altera ex duabus causis, seu quia mortua matre ante partum, & eius secto utero eductus est, quod non absq; medici opere fit, per quem fingitur Apollo, quia medicinæ repertor, & sic Apollinis filius, quia Apollinis opere natus sit. Seu quia qui sic nascuntur, Apollini sacros fore uoluere ueteres, eo quod ut dictum est, Apollinis opere lucem sortiū uidentur, & ob id aiunt Cæsarum familiam sacra Apollinis obseruasse, quia primus eorum qui ex familia Iulia Cæsar dictus est, ob eam causam cognomen adeptus est, & factus Apollini sacer, quod è secto matris utero in lucem uenerit. Præterea potuit Apollinis haberi filius, quia clarissimus euaserit medicus. Theodontii autem opinio aliqualiter dictis roboratur Lactantii, qui de Aesculapio in libro diuinarum institutionū dicit sic. Hunc Tarquitius de illustribus uiris disserens ait incertis parentibus ortum, expositum, & à uenatoribus inuentum canino lacte nutritum, Chironi traditum didicisse medicinam. Fuisse autem Messenum sed Epidauri moratum, &c. Post hæc dicit Lactantius, hunc eum fuisse qui Hippolytū curauit. Cæterum ne ob diuersitatem relatorū, ubi minime opportunum est, mendaces credantur scriptores, est aduertendum, ut placet Tullio de naturis deorum, quia tres fuere Aesculapii. Quorum primum dicit idem filium fuisse Apollinis, eumq́ speculum inuenisse, & primum obligasse uulnus, & hunc ab Arcadibus asserit summe coli. Secundum uero dicit fratrem fuisse secūdi Mercurii ex Valente patre atq; Coronide matre natum, eumq́ perculsum fulmine interisse, & cynosuris humatum. Tertium uero dicit filium fuisse Asippi & Arsinoæ, eumq́ primum alui purgationē & dentis euulsionem comperisse eiusq́ sepulchrum esse in Arcadia, non longe à Lusio flumine, circa quod & lucus ostenditur eius. Et sic erit possibile ex his aliquem ex matris utero cæsum, aliquem ex incerto patre natum atq; expositū, nec obstat omnium parentes à Tullio narrari. Vidi ego in patria nonnunquam ex principibus nutritum hominem, qui infans fuit expositus, & demum à nutritore tanquam à patre cognominatus. Sed quid multa? qualiscunque seu quicunq; fuerit ex istis, tanta ueneratione apud Epidauros habitus est, ut etiam Romani iam ferè omni Italia occupata, pestilentia ægritudinum agitati, quasi pro singulari & certo subsidio legatos ad Epidauros mitterent oratores, ut illis de opportuno remedio subuenirēt, permitterentq́ ut Aesculapium tanquā salutare subsidium Romam deferrent, concessumq́ ut in forma serpentis diabolo operante, Romam in naui deueherent, illiq; templum insigne in insula Tyberis construerēt, & loco salutaris dei diu colerent. Dato illi impune Dionysius Syracusanus nouacula auream abstulerit barbam. Aesculapius autem durè agēs interpretatur, quod forsan nomen labori suo circa curam Hippolyti conforme fuit.

Lib. 1. cap. 17. (margin)

Lib. 3. (margin)

alias, Leucippi (margin)

De Machaone Aesculapii filio, qui genuit Asclepium. Cap. XX.

Machaon dicit Papias, filius fuit Aesculapii, æuo suo insignis medicus, quod ego utrum credam, nescio, eum saltem fuisse medicum, cum scribat Isidorus post fulminatum Aesculapium interdictum fuisse medendi officium, ut ait Plinius ubi de historia naturali. Cum claruissent opera Aesculapii temporibus Troianis, sequentia eius in no-

Lib. 29. cap. 1. (margin)

in nocte densissima latuere ad Peloponnesiacũ bellum, & tunc eam reuocauit in lucem Hippocrates &c. Quod tempus, ut dicit Isidorus fuit annorũ ferè quingentorum. Hinc ego sumptũ puto quod fictum est solem ob fulminatũ Aesculapiũ noluisse aliquandiu lucis cursũ ducere, ut ostenderetur solis inuentũ scilicet medicinã eclypsim passum per secula plura, & tandem in lucem reuocatam. Ego hunc Machaonem autoritate Papiæ nõ apposuissem, cum eum in multis circa talia minus curiosum sæpissime inuenerim scripsisse dissona ueritati. Sed ut ponerem me traxit solertia Pauli, qui non solum Machaonem Aesculapii filium scribit, sed & Asclepium quendã Machaonis filiũ fuisse cõfirmat.

Machaon, inquit Cõment. Homeri filius fuit Aesculapij & Arsinoes: uel ut alij, Coronidis. Sunt qui Hesiones filiæ Meropis dicant esse. Hesiodus autem Xanthiones dicit. Machaonis crebra mentio est apud Homerum. Præcipue autem Iliados Λ ubi ipsum Idomenei uerbis commendat, hoc modo, ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. Hic postea ab Eurypylo occisus est, quam cædem Calaber lib. 6. describit. Machaonis frater Podalyrius fuit, cuius itidẽ crebra mentio fit apud Homerũ & apud Calabrum circa cædem Machaonis.

De Asclepio Machaonis filio. Cap. XXI.

ASclepius (ut dicit Paulus) fuit filius Machaonis, credo Augustinũ secutus, qui hunc Aesculapii nepotem uidetur dicere scribens, ubi de ciuitate dei, Hermetem Trismegistũ Asclepio loquentem sic, Auus enim tuus ò Asclepi medicinæ primus inuentor, cui templum consecratum est in monte Libyæ circa littus Crocodilorum, in quo eius iacet mundanus homo, id est corpus. Reliquus uero uel potius totus in sensu uitæ melior remeauit in cælum, omnia etiam nunc hominibus adiumenta præstans, infirmis numine nunc suo, quæ solet medicinæ arte præbere. Et paulo infra idem sequitur Augustinus. Ecce duos deos dicunt homines fuisse, Aesculapium & Mercurium &c. Verum ego librum hunc Hermetis Trismegisti, quem de Idolo intitulat uidi, nec tamen qualiter Aesculapius fuerit Asclepiadis auus per uerba Hermetis pręcedentia atq; sequentia dictis ab Augu. percipere queo, certus tamen quoniã potius ingeniũ deficiat meum quàm accusari possit animaduersio August.

De Psyche. XV. Apollinis filia. Cap. XXII.

PSyche ut dicit Martianus Capella in libro quem de nuptiis Mercurii & Philologiæ scripsit, filia fuit Apollinis & Endelechiæ, ex qua Lucius Apuleius in libro metamorphoseon, qui uulgatiori uocabulo asinus aureus appellatur, longiusculam recitat fabulam talem, Regem scilicet fuisse & reginã, quibus tres fuere filię, quarũ duę maiores natu etsi forma spectabiles essent, iunior cui Psyches nomen erat, in tantum pulchritudine cæteras excedebat mortales, ut non solum admiratione teneret spectantes, sed infigeret animis ignaris rei miraculo credulitatem ut Venus esset, quæ descendisset in terras, & phama longe lateq; uulgata inuisæ formositatis egit, ut non solum ciues sed exteri ad uisendam Venerem, & sacris honorandam accederent, templis ueræ Veneris neglectis. Quod ægre Venus ferens in Psychen accensa, Cupidini filio suo iussit ut eam amore feruentissimo hominis extremę sortis incenderet. Interim pater de nuptiis uirginis Milesium Apollinem consuluit, Qui respondit ut illam in uerticem montis deduceret, ibiq; diuina stirpe creatum pessimum & uipereum nansciseretur uirgo maritum. Quo responso parentes affecti cum lachrymis & mœrore totius ciuitatis, uirginem in prædestinatum deduxere culmen, ibiq; solam liquere. Quæ & si solitudine & incerto timore futuri coniugis anxiaretur, non tamen diu perstitit, & uenit zephyrus mitis & suaui spiritu eam assumens, in floridam detulit uallem, in qua cum aliquali somno leuisset ęrumnam, surgens uidit gratum oculis nemus & argenteis undis manantẽ fontem, atq; palatium nõ solum regium, sed diuinũ, miris ornatũ diuitiis. Quod cum intrasset, & ingẽtes inuenisset thesauros absq; custode, & miraretur plurimũ, obsequentiũ uocibus absq; corporibus auditis, intrauit lauacrũ, inuisis ibi assistẽtibus obsequiosis. Inde cœna diuinis cõfetta dapibus sumpta, cubiculũ intrãs,

consecendit

conſcendit genialem thorũ, & ſoporatæ maritus affuit, qui cum eam ſibi feciſſet coniu-
gem, ueniente luce inuiſus abiit, & ſic ſæpius magna Pſyches conſolatione cõtinuando
factum eſt, ut ſorores eiuſdem audito Pſyches infortunio è domibus maritorũ ad lugu-
bres parentes accederent, & unà cum eis ſororis infelices nuptias deflerent. At Cupido
præſentiens quid inuidia ſororum pararetur Pſychæ, eam præmonuit, ut earum omni-
no floccifaceret lachrymas, nec in ſuam perniciem pia atq; credula eſſet. Quod cum ſpo-
pondiſſet Pſyche, ſe cœpit deplorare captiuam, & quod ſorores uidere & alloqui non
poſſet, & uenientem atq; redarguentem Cupidinem precibus in eam ſententiam traxit
ut cum eis loqui poſſet, Zephyróq; iuberet ut eas ad ſe leni deferret flatu. Qui cum feciſſet,
cõceſſit etiam ut ex theſauris, quos liberet, aſportare permitteret, ſed earũ ſuaſionibus nul-
lo modo crederet, nec ſuam uidere formam alicuius conſilio exoptaret. Tandem com-
plorata domi Pſyche à ſororibus, ſcopulum cõſcendere, & ululatu fœmineo redintegra-
to à Pſyche auditæ ſunt atq; paucis conſolatæ uerbis, & poſtremo illas Zephyrus Pſyches
imperio in uallem detulit amœnam. Ibi à Pſyche feſtiua congratulatione ſuſceptæ ſunt,
eis´q; omnes oſtenſæ deliciæ. ex quibus inuidæ factę ſorores ei totis ſuaſere niſibus, ut uiri
formam cõaretur uidere. quæ credula eis cum donis remiſſis, nouaculam parauit, & lu-
cernam abſcondit ſub modio, nocte ſequenti uiſura, quiſnam eſſet is cuius uteretur con
cubitu, occiſura eum ſi eſſet illi forma uerbis ſororum conformis. Intrat igitur more ſo-
lito lectum Cupido, & in ſomnum ſoluitur. Pſyche uero aperto lumine uidit illum mi-
ra formoſitate conſpicuũ iuuenem, alis pernicibus inſignitum, & ad eius pedes arcum
& pharetram ſagittis confertam. ex quibus cum unam mirabunda eduxiſſet expertura
aciem, adeo digito impreſſit ſuo ut aliqualis ſcaturiret è uulnere ſanguis, quo facto miro
dormientis adhuc amore flagrauit. Dum´q; illum ſtupeſcens inſpiceret, fauillula ex lu-
cerna proſiluit in dextrum dormientis humerum. Quamobrem expergefactus Cupido
repente fugam arripuit. Verum Pſyche cum illum cepiſſet crure atq; fortiter teneret, tan-
diu ab eo per aerem delata eſt, donec feſſa eo dimiſſo caderet. Cupido aũt in uicinam cu
preſſum euolans, longa querela eam redarguit, ſeipſum damnãs quod à matre miſſus,
ut illam extremi hominis amore incenderet, & ipſe ſeipſum ob eius pulchritudinẽ uul-
neraſſet, & inde euolauit. Pſyche anxia perditi uiri mori uoluit, fraude tandem ſorores
ambas, quarum conſiliis in ærumnam uenerat, in præcipitium deduxit. Inde à Venere
obiurgata acriter & pediſſequis eius, laceſſita uerberibus, in labores mortali inexplicabi-
les iuſſu Veneris implicita, opere uiri adiuta perfecit inuicta. cuius poſtremo ad Iouem
precibus actum eſt, ut in Veneris deueniret gratiam, & in cœlis aſſumpta Cupidinis per-
petuo frueretur coniugio, cui peperit Voluptatem. Sereniſſime rex ſi huius tam grandis
fabulæ ad unguem ſenſum enucleare uoluerimus, in ingens profecto uolumen euade-
ret, & ideo cur Apollinis & Endelechiæ filia dicatur Pſyche, quæ eius ſorores, & cur Cu-
pidinis dicatur coniunx, cum paucis ex contingentibus dixiſſe ſatis ſit. Pſyche ergo ani-
ma interpretatur. Hæc aũt Apollinis, id eſt ſolis filia dicitur, eius ſcilicet qui mundi uera
lux eſt deus, cum nullius alterius potentiæ ſit rationalem creare animam niſi dei. Ende-
lechia aũt ut dicit Calcidius ſuper Thimeo Platonis, perfecta ætas interpretatur, cuius o-
mnino rationalis anima dicitur filia, quia etſi in utero matris illam à patre luminum ſu-
ſcipiamus, nõ tamen eius apparẽt opera, niſi in ætate perfecta, cum potius naturali quo-
dam inſtinctu uſq; ad ætatem perfectam formamur, quàm iudicio rationis. Aetate uero
perfecta agere incipimus ratione. Ergo bene Apollinis & Entelechiæ filia dicitur. Sunt
huic duæ ſorores maiores natu, non quia primo natæ ſint, ſed quoniam primo poten-
tia utuntur ſua, quarum una uegetatiua dicitur, altera uero ſenſitiua, quæ non animæ
ſunt, ut quidam uoluerunt, ſed huius animę ſunt potentiæ, quarum ideo Pſyche dicitur
iunior, quia longe ante eam uegetatiua potentia cõceditur fœtui, & inde tractu tempo-
ris ſenſitiua. Poſtremo aũt huic Pſyche conceditur ratio, & quia primo in actu ſunt, ideo
primæ dicuntur iunctæ cõiugio, quod huic rationali diuinæ ſtirpi ſeruatur, id eſt amori
honeſto,

honesto, seu ipsi deo, cuius inter delitias à zephyro, id est à uitali spiritu, qui sanctus est, defertur & matrimonio iungitur. Hic coniugi prohibet, ne eum uidere cupiat ni perdere uelit, hoc est nolit de æternitate sua, de principiis rerum, de omnipotentia uidere per causas, sibi quæ soli nota sunt. nam quotiens talia mortales perquirimus, illum, imò nosmetipsos deuiando perdimus. Sorores aût nonnunq̃ ad metas usq; primas delitiarum Psyches deueniunt, & ex thesauris eius reportant, inquantũ penes rationem uiuentes melius opus suum uegetatio peragit, & sensitiuæ uirtutes clariores sunt, & longius perseuerant. Sane inuident sorori, quod minime nouum est, sensualitatem cum ratione discordem. & dum illi blandis uerbis suadere nõ possunt, ut uirum uideat, id est uelit naturali ratione uidere quod amat, & non per fidem cognoscere, eam terroribus conantur inducere, asserentes eum immanem esse serpentem, seq; eam deuoraturũ. Quod quidem totiens fit, quotiens sensualitas conatur rationem sopire & ostendere animæ cõtemplationem, & cognitarũ rerũ per causam, nõ solum delectationes sensitiuas auferre, sed labores maximos, & angores minime opportunos ingerere, & nil demum placidæ tranquillitatis auferre. Anima aût dum minus prudens talibus demonstrationibus fidem adhibet & quod negat uidere desiderat, occisura se si uoto nõ correspondeat forma, uidet effigiem uiri pulcherrimã, id est extrinseca dei opera. Formam, id est diuinitatem uidere nõ potest, quia deum nemo uidit unquam. & cum fauillula lædit & uulnerat, id est superbo desiderio, per quod inobediens facta, & sensualitati credula, bonum cõtemplationis amittit, & sic à diuino separatur cõiugio. Tandem pœnitens & amans perpiciem sororum curat astutia, eas'q; adeò opprimit ut aduersus rationem nullæ sint illis uires, & ærumnis & miseriis purgata, præsumptuosa superbia atq; inobedientia, bonum diuinæ dilectionis atq; contemplationis iterum reassumit, eiq; se iniungit perpetuo, dum perituris dimissis rebus in æternam defertur gloriam, & ibi ex amore parturit uoluptatem, id est delectationem & lætitiam sempiternam.

De Arabe Apollinis filio. Cap. XXIII.

ARabs ut placet Plinio in libro naturalis historiæ, Apollinis & Babyloniæ fuit filius, quem medicinæ artis dicit etiam repertorẽ. Puto ego hunc seu Babylonem fuisse hominem, & ibidem medicinam ostendisse prius, seu apud Babylonios didicisse, & ad Arabes primum detulisse, & hinc Apollinis filius dictus, quia medicus. & Babylonius, quia in Babylonia natus uel eruditus sit.

De Tityo filio Iouis. iii. Cap. XXIIII.

POstquam Apollinis longa posteritas expedita est, ut ad Iouis filios reuertamur ut ordo postulat, ex quibus sese ante alios Tityus offert, quem dicit Leontius filium fuisse Iouis ex Elara Orchomeni filia, quam prægnantem Iuppiter iram Iunonis timens occultauit in terram, ex quo factũ est ut nascens puer ex terra natus uideretur, ut Seruius asserebat. Quæ quidem terra postmodum eum nutriuit, & sic non mater, sed nutrix. Is tamen cum ad integram uenisset ætatem, Latonam Apollinis matrẽ amauit, eam'q; de stupro interpellauit. Quamobrem turbatus Apollo eum sagittis occidit, & apud inferos religauit, atq; eius iecur uulturibus laniandum apposuit hac lege, ut consumptum restauraretur ilico, & sic nunquam uultures à discerpendo cessarẽt, nec ipse à patiendo. Restat nunc huic fictioni uelum eripere, ut quid contegat uideamus. Dicit enim primo Iouem prægnantem abscondisse in terris. Nil enim occultius tegitur, quàm quod infoditur. Et ideo debemus intelligere hanc secretissime fuisse seruatam, & hoc timore Iunonis, id est maioris potentiæ, cum dea regnorum sit Iuno. Terram autem aluisse Tityum non est nouũ, cum omnes alamur terra. Quod Latonam Apollinis matrem amauerit, ingentem eius demonstrat animũ. Celsitudinem enim appetit, quæ claritatis mater est, sed ab Apolline, id est à regio splendore, deiectus est ad inferos, id est apud plebeios, quos penes semper curarum plenus, qua-

liret posset in gradú, ex quo deciderat, reascendere. Recitat ex isto Tityo Leontius breuem historiam, & dicit hunc apud Bœotios magnum fuisse hominem, & uiribus tentasse ex Delpho Apollinem eiicere, à quo ipse eiectus est, & ferè ad priuatam uitam redactus. De
Lib.1 pœna aűt illi apposita dicit, ubi de somnio Scipionis Macrobius sic, Vulturem iecur immortale tondentem, nihil aliud intelligi uolentes, quàm tormenta conscientiæ obnoxia flagitio uiscera interiora rimantis, & ipsa uitalia indefessa admissi sceleris admonitione laniantis, semperq́ curas, si quiescere forte tentauerit, excitantis, tanquam febris renascentis inhærendo, nec ulla sibi miseratione parcentis lege hac, qua se iudice nemo nocens absoluitur, nec de se suam potest uitare sententiam. Hoc Macrobius.

a *Vel ut alij Minyos, uide Didymum (si modo is Didymus est quem nos habemus) in Odyss. 7. Meminit autem & Apollonius Tityi lib. 1. Argon.*

De Baccho secundi Iouis filio. iiii. qui genuit Hymeneum, Thyonæum & Thoantem. Cap. XXV.

Bacchus Iouis filius & Semeles ab Ouidio & reliquis poetis dicitur, ex cuius origine talis recitatur fabula. Cum amaret Iuppiter Semelem Cadmi filiam, & ipsa cõcepisset ex eo, accessit ad eam Iuno formam gerens Beroæ Epidauriæ anus, & inito cum ea colloquio, perquisiuit nunquid diligeretur à Ioue, cui dixit Semele arbitrari se diligi. Tunc Iuno, non potes filia nisi uno modo cognoscere, scilicet si stygis interposito iuramento, promittat tecũ eo pacto coniungi, quo Iunoni iungitur. Semele experientiæ auida, uenienti iuramentũ, & inde munus poposcit. Iuppiter aũt dolens eam, ne aduersus iuramentum ageret, fulminauit, & mortuæ filium traxit ex utero, suóq; apposuit fœmori, donec tempus perficeretur, quod eum esse in uentre matris opportunitas exigebat. Hunc primo clam nutriuit Ino matertera eius, postmodum nymphis tradidit, quæ etiam ei alimenta dederunt, ut ait Ouidius, eumq́, ne à perquirente Iunone inueniretur, hederis occultauere. Huic insuper alumnũ dicunt fuisse Silenum, qui captus à rusticis, à Mida Baccho restitutus est. Hunc præterea currus & sociis honorant, de quibus sic refert Statius. Promouet, effrenæ dextra læuáq; sequuntur Lynces, & uda mero lambũt retinacula tygres, Post exultantes spolia armentalia portãt, Seminecesq́ lupos scissasq́ mimallones ursas. Nec comitatus iners, sunt illic ira furorq́, Et metus, & uirtus, & nunquã sobrius ardor, Succiduíq; gradus, & castra simillima regni &c. Dicunt insuper eum primum uitem plantasse, ut ait Accius in Bacchis. O Dionyse pater optime uiti sator Semela genitus Euchiam. Et hinc uini deum asserunt, hede-
a ram ei sacram, & Vannum & Marsyam in tutelam eius ascribũt, eiq́; Ariadnam Minois filiam coniugem copulant. Baculum ab eo repertum, atq; denominatũ affirmat Rabanus, ut eo homines uino graues uterent. Multis etiam illum nominibus uocãt, de qui-
Meta.4. bus Oui. Thura dabãt Bacchumq́ uocant Bromiumq́; Lyæum Ignigenamq́, satumq́ iterũ solumq́ bimatrẽ. Additur his Nyseus indetonsusq́ Thioneus, Et cum Læneo genialis consitor uuæ, Nictiliusq́ Eleusq́ parens, & Iacchus & Euan. Et quæ præterea per graias plurima gentes Nomina Liber habes, tibi enim inconsumpta iuuẽta est, Tu puer æternus, tu formosissimus alto Conspiceris cœlo tunc cum sine cornibus extas &c. Addit & alia nomina Albericus, uocatumq́ dicit Euchium, Briseum & Bassateũ. Lactantius etiam eum uocari dicit Dithyrambum. Dicit insuper Seruius Orpheũ dicere hunc à gigantibus membratim discerptum. quod Albericus affirmat, addens quod ab eis ebrius sit inuentus, eumq́ dicit sepultum, & postea surrexisse integrũ. Pingebãt etiam eum antiqui in habitu muliebri, & nudum atq; puerulum, ei nocturno tempore tibiis & cymbalis & clamore sacrum, quod orgia uocabant celebrantes. Præter hæc alia etiam recitantur, sed quoniam non comperta sunt omnia quæ quæruntur, quæ uideri possunt de appositis uideamus. Primo igitur & ante omnia pro constanti uidentur tenere historiographi, Dionysium hunc ex Ioue & Semele natum, adeo ut de tempore inter antiquos plurima fuerit uarietas, ex quibus alii Dionysium, alii Liberum patrem uocant. Et quoniam
non

non constat cuius Iouis fuerit filius, ego secundo ascripsi Ioui, eo quod eius æuum melius uideatur cõuenire cum secundo quàm cum aliquo aliorũ. Dicit enim Eusebius in libro temporũ, à quibusdam arbitrari Danao Argis regnante Dionysium in India Nysam condidisse, & suo nomine nũcupasse, & eodem tempore eum in India militasse, & eius in exercitu fuisse mulieres Bacchas cognominatas ob furorem potius q̃ ob uirtutem. Quod quidem fuit circa annos mundi. iii. Mil. dccxxix. Paulo post idem Eusebius dicit regnante Danao Argis, Cadmus regnauit Thebis, ex cuius filia Semele natus est Dionysius, id est Liber pater, quod secundum eius annorũ descriptionem, comprehendit̃ fuisse circa annos mundi. iii. Mil. dcc lxxvi. nec multo post dicit anno. xxxv. Lyncæi regis Argiuorum, Dionysius, qui latine dicitur Liber pater, nascit̃ ex Semele, quod cõtigisse uidetur anno mundi. iii. Mil. dccc xiiii. inde subsequit̃, Acrisio regnante Argiuis, Dionysius, qui & Liber pater, aduersus Indos dimicans Nysam urbem iuxta Indum flumen condidit, quod factũ colligitur anno mundi. iii. Mil. dccclxx. Quanta sit hæc temporũ diuersitas ab Eusebio ex cõmentariis ueterũ collecta facile cõprehendi potest. nostrũ aũt est per coniecturas arbitrari, quod uerius potuerit ex dictis tẽpus attribui æuo Bacchi. Ego aũt omissis causis me mouentibus arbitror Bacchi dies fuisse circa antiquius horũ tempus, seu saltem quod de proximo sequit̃, eum'q; ea tempestate natũ egisse quæ ab eo gesta narrant̃.

Sed his curiosioribus derelictis ad figmenta tendamus. Fulminatã Semelem à casu sumptum credo, eam scilicet à fulmine, seu ab ignita febre in mortẽ deductam, quatũ utriq; à Ioue, id est ab elemento ignis emissam nõ mirabitur eruditus. Euulsum ab utero mortuę matris fœtum, & Iouis fœmoribus applicitũ, nouissimũ obstetricibus officiũ designatur. necesse enim est, ut caloribus extrinsecis, qui per Iouem debent intelligi, foueatur qui ante tempus intrinsecis aufert̃. Sed cum sit hæc expositio physica, historiã recitat Pomponius Mela in Cosmographia dicens. Vrbium quas incolunt Indi, sunt aũt plurimę, Nysa est clarissima & maxima, montium Meros Ioui sacer, famã hinc præcipuã habent, in illa genitũ, in huius specu Liberũ arbitrantur esse nutritũ. Vnde Græcis autoribus, ut fœmori Iouis insutũ dicerent, aut materia ingessit aut error. Hęc ille. Albericus aũt addit, dicens à Remigio affirmari apud Nysam Liberi patris haberi crepũdia in testimoniũ quod ibidem altus sit. quod si sic est, existimo potius de altero intelligendũ sit, q̃ de eo, qui ex Semele natus est. ex quo etiam sequi posset temporũ diuersitates à diuersis Dionysiis exortas esse. De hoc eñ, si is fuit, dicit Orosius sic. Subactã Indiam Liber pater sanguine madefecit, cædibus oppleuit, libidinibus polluit, gentem utiq; nulli hominũ unquã obnoxiam, uernacula tantũ quiete contentã. Cæterũ, ut ad sensus Physicos tectos sub fabula iterũ redeamus, dico quod nõnulli uolunt per Bacchũ uinum intelligi, et sic Semele pro uite sumetur, quæ ex Ioue, id est ex calore in altũ humorẽ terræ immixtũ per uitis poros trahente se prægnantẽ, id est turgidã facit, & in palmites botros'q; succos, tanq̃ in conceptum foetũ emittit. tunc aũt fulminat̃ cum adueniente autũnali calore non in ampliorẽ maturitatẽ, sed potius in corruptionẽ & putredinẽ fructũ conceptũ deduceret, ut auferat̃ necesse est, & fœmori Iouis, id est calori alteri applicetur. Quod quidem fit, dum pressum ex uuis uinũ, aut igni aut ipsismet pressis bulliendũ cõcedimus iterũ, donec defecatum tali bullitione reddat̃ potui aptũ. Deinde Ino, id est uas illud seruat occultũ, id est contectũ ne à Iunone inueniat̃, id est ne ab aere corrũpatur. Seu prægnantẽ tunc Semelẽ dicimus ex Ioue, cum uitem agẽte calore turgidã cernimus uere primo. Verũ tunc fulminatur, dum æstiuo calore præter consuetũ exurit̃. Tunc aũt apertis poris conceptũ emittit in botros, quod fœmori Iouis, id est diurno calori applicat̃, ut quam ex matre nõ habuerat, à patre maturitatẽ accipiat. & tunc Ino illud seruat occulte, dum à pampinis tegitur, ne ab aere nimis calido offendat̃. & illud tunc nutriũt nymphæ, dum nocturnis humiditatibus restaurat̃, quod calore diurno fuerat exhaustũ. Silenus senex, eius alumnus dicitur, eo quod senes ferè potu magis quàm cibo sustentent̃. Qui illi à Mida auarissimo homine restituitur, quia auarus potationibus non delectatur. Curru & sociis uti ideo à

Expositio fabule.

Lib. 5.

poetis dictũ est, ut nõnulli ex suis demonstrent effectus, nam pro curru ebriorũ uolubilitas assumenda est. Lynces aũt illi attribuunt, ut intelligat uinũ moderate sumptũ uires, audaciam & perspicaciã augere. Tygres aũt ideo currũ trahunt, ut ebriorũ ostendat sæuitia, nemini eñ parcit onustus uino. Sunt præterea temulenti temerarii adeò, ut in quodcunq; periculũ inconsiderate irruant, quod per femineces lupos, & scissas ursas, quæ in præda Bacchi deportant intelligo, quod irascant facile, & inde ueniant in furoré, satis liquido patet, & sic non sobrio comitant ardore. Meticulosi etiã sunt uinolenti, quia perdito recto rationis iudicio sæpissime non timenda pauescunt. Verrus aũt cur currui Bacchi iungat prætactũ est, ubi de Lyncibus diximus. Succidui gradus ideo inter Bacchi numerantur comites, ut ebriorũ titubantia designet, quia adeò titubando incedũt, ut cadere credant continue. Superadditur Bacchо castra esse simillima regũ, nec immerito, nam si cernamus tabernas meritorias, ibidẽ tabernacula frondiũ, cupedinarios, lurcones, edulia & potationes hinc inde, ac tumultuarios rixantes'q; uidebimus, quæ castris regũ simillima sunt. Bacchũ aũt apud græcos primũ plantasse uitẽ seu uineã, & uinũ fecisse possibile est, cum longe anteã apud Hebræos id fecisse Noe certissimũ habeamus. Dicũt tamen aliqui Bacchũ uitẽ nõ plantasse, sed incognitũ Thebanis uini usum introduxisse, atq; illud uariis liquoribus immiscuisse, ut amabilius foret, quod quoniã mirabile uisum est, deus uini apud rudes primo creditus est. Hederã prętерea Baccho sacrã dicunt, credo quia uites hederæ palmites luxuriantes plurimũ, & bottros uuarum imitent corimbi, necnon quia uireat uiriditate perpetua, per quã ostenditur uini iuuentus continua, nunq; enim quantũ ad uires senescit uinũ. Hac etiã poetæ coronari consueuere, eo quod Baccho ob facundiã sacri sint, & ad perpetuitatẽ carminũ demonstrandã. Vãnus aũt illi sacer est mystica ratione. Ait aũt Seruius Liberi patris sacra ad purgationẽ animæ pertinere, & sic homines eius mysteriis purgant, sicut uanno frumenta purgant. Fuere tamen qui uoluere hæc purgamina uiuentibus hominibus fieri per extremã ebrietatẽ, quæ sacrũ Bacchi est, asserentes si quis in tantam ebrietatẽ procederet, ut in uomitũ usq; ueniret, post præteritũ cerebri stuporẽ, animũ exutis curis tediosis atq; eiectis, remanere tranquillũ. Cui opinioni Seneca philosophus in libro, quem de tranquillitate animi scripsit, adhęsisse uidet. Marsyam in suã tutelã ideo positũ uoluisse reor, quia audax imò temerarius in Apollinẽ fuit, per quam temeritatẽ uinolentorũ loquacitatẽ in quoscunq; tendentẽ intelligo, quã in cõspectu rudium sępe prudentes ab ignaris confundi uident, non aduertentiũ, quia nullo talium oratio incedat ordine, sed more Satyri, uti Marsyas fuit, huc illuc saltitãdo procedat, tandem in cõspectu eruditorũ nudatus Marsyas, id est patefacta calefactorũ præsumptione in flumen uertit, id est in lapsum, quasi nil dixerint talium sermo soluat. Quod ad Ariadnã coniugẽ spectat, in sequentibus ubi de ea scribet. Hunc aũt à gigantibus fuisse discerptũ, et inde sepultũ, ideo dictum reor, quia ab Eusebio in libro temporũ scribitur quod regnãte Athenis Pandione anno scilicet mundi. iii. Mil. dcccxcvi. Marco Varrone poeta teste, hic Liber pater aduersus Perseũ pugnans in prælio occisus sit, eius'q; uideri sepulchrum apud Delphos iuxta Apollinẽ aureũ. Et hoc quantũ ad historiã dictũ sit. Sed fictioni superadditur à quibusdam, eum scilicet quantũcunq; discerptũ sepelierint, integrum surrexisse. Quod ego arbitror debere intelligi, quod ex pluribus ingurgitationibus ab elatis calore uini bibonibus factis, unà cõsurgat ebrietas, per quam Bacchũ uiuere, & aliquid agere satis patet. Dicebat tamen circa hoc Albericus Bacchũ animã mundi intelligendũ, quamuis membratim per mundi corpora diuidat, tamen se reintegrare uidetur de corporibus emergens, & se reformans, & semper una eadem'q; perseuerãs nullas simplicitatis suæ patiens sectiones. Hæc ille. Ast ego puto hunc Bacchum Alberici, solem intelligendum Macrobii, in quem ipse Macrobius transfert deorum omnium deitates. Pictus aũt in habitu muliebri est, quia in expeditione aduersus Indos secum habuit mulieres, ut prædictum est, uel quia continuatæ potationes eneruent uires, debiles'q; reddant ad ultimum potatores. Nudus uero ideo pingitur, quia ebrius omnia pandat secreta, uel

quia

quia multos iam ad inopiá & nuditaté deduxerit, uel quia calores potationes ingerant.
Puer quidem dicitur, quia non aliter sint lasciui ebrii quàm pueri, quibus nõdum inte-
ger est intellectus. Restat nunc de nominibus uidere. Dicitur igit̃ primo Bacchus, quod
idem sonat quod furor, eo quod uinũ & potissime nouũ tam feruẽtis furoris est, ut nul-
lo queat claustro contineri, & immoderate sumentes ut prædictũ est, faciat etiá furiosos.
Dicitur etiá Bromius à bromin, quod est consumere. Modesta quidé boni uini potatio c
consumit superfluitates ciborũ, et digestioné adiuuat, ut physicis placet. sed immoderate
sumptũ humiditaté boná desiccat, & neruorũ hebetat uires, adeò ut plurimũ ingurgita-
tores tremulos effœtos'q; reddat. Vocat̃ insuper & Lyeus à lyen, quod est tractus, tractim
enim bibitur. uel dicitur Lyeus à ligo gas. modeste aũt sumptũ dispersas uires colligit au-
get'q;. immoderate, sensus ligat & rationẽ. Vel secundũ Fulgentiũ Lyeus dicitur, quia leni
tatem præstat, sumus enim post aliqualé potationé magis exorabiles. Nuncupat̃ & igni-
gena, seu quia ex igne genitus sit, seu quia igné, id est caloré generat, uidemus enim capi
ta potantiũ fumantia, eos'q; ob caloré uestimenta quandoq; deponere. Appellatur etiam
satus iterũ, et ob id eum uocari Dithyrambũ, quod idem sonet, dicit Lactãtius. Quod aũt
iterũ natus sit, supra monstratũ est, & inde merito bimater. Nyseus præterea à Nysa ciuita-
te in qua colit̃, uel à Nysa uno ex uerticibus Parnasi eidem cõsecrato, uocatus est. Thyo-
neus quod intonsus sonat, ideo dicit̃, quia uites ex quibus oritur lõgos habẽt palmites,
uel quod melius puto, ad suá pueritiá ostendendá, quia intonsi sint pueri. Consitor uuę
dicit̃ à uite à se primo plãtata. Nyctilyus uero uocitat̃, quia noctẽ, id est tenebras sensibus
ingerat. Elleus ab Ellea ciuitaté, in qua potissime colebat̃. Hiachus aũt ea de causa nomi- d
natus est, quia homines hiare facit. Euhan interiectio est laudãtis Bacchũ, et sonat bonus e
puer. Bryseus ideo dictus, ut ait Albericus, quia primus uinũ ex uua pressit, uel Bryseus,
quasi hirsutus, id est superbus. hinc aũt eum apud ueteré Græciá duas habuisse statuas;
uná hirsuti Bryseim uocatá, alterá uero lené Leneá uocitatá. Bassareus aũt appellatus est f
à specie uestiũ, quibus ministræ eius utebant̃ in sacris, & ab eisdé ministræ Bassarides nũ-
cupatę. Liber aũt pater dicit̃, quia hominibus libertaté uideat̃ inferre. nam potati serui etiá
ebrietate durãte, arbitrant̃ se fregisse uincula seruitutis. Liberat pręterea à curis, & in agen-
dis securiores facit, pauperes ab opportunitatibus reddit immunes, deiectos extollit etiá
in sublime. Et dicit Albericus, quod cum inter initia condendatũ ciuitatũ diis cęteris pro
auspicibus cœptorũ fierent sacra, Libero patri fiebant, ut libertaté futuræ patriæ conserua-
ret. Præterea ciuitates imperantibus orbi Romanis aut stipendiariæ erant, aut fœderatæ,
aut liberæ. In liberis aũt ciuitatibus in signũ libertatis simulacrũ Marsyę habebant, quem
supra diximus in tutela esse Liberi patris. Insuper mos fuit Romanis liberá togam adole-
scẽtibus in festis Liberalibus exhibere ad significationẽ liberioris uitæ in posterũ cõcessæ.
Cuius quidé sacra dicit Seruius à Iulio Cæsare Romá primo translata, in quibus hircus
immolabat̃, & hoc ideo, quia aliquando capellæ palmites uitiũ crescentes uastassent. Di
cit enim. M. Teren. Varro, ubi de agricultura, eidem tanq; repertori uitis hircos immola-
ri, ut pœnas capite pendant. Ego aũt huius sacra nõ puto à Iulio primũ Romá translata,
sed eius Liberi patris, de quo intellexisse uidet̃ Tullius dum ubi de naturis deorũ scripsit.
Hunc dico liberũ Semele natũ, nõ eum, qué nostri maiores auguste sanctéq; censent Li-
berum &c. Quem ego arbitror iuxta sententiá Macrobii solem, qué arbitrati sunt rerum
omniũ patré, & hinc Liberũ patrem dictũ. & sic etiá intellexisse Virgiliũ puto, Lumina la-
bentem cælo quæ ducitis annũ Liber & alma Ceres &c. Non enim Bacchus labenté an-
num cælo ducit, sed sol. Et hæc quidé ea duo fuerunt numina, quæ Etrusci potissime co
luerunt. Sed quicunq; hic fuerit Liber, ostendit Augustinus in libro de ciuitate dei, ei à pr
fcis obscœna celebrata sacra, & inter alia dicit, quod eius in honoré pudenda uirilia cole-
bantur in publico, adeò ut in festis diebus Liberi membrũ uirile eleuatũ ex cõpitis defer-
retur in urbem uerbis flagitiosissimis, omni cõcessa licentia, inde per forũ transuectũ, &
in locũ eidem deputatũ depositũ, oportebat ut honestissima omniũ materfamilias illi
coronam imponeret. Insuper & Dionysius appellat̃ Bacchus, de quo ubi de Dionysio.

a *Marsyas hic Satyrus fuit, ab initio magna cõsuetudine cum Cybele coniunctus, cum qua, postquã ea ex dolore, quẽ ob mortẽ Atyos, dilecti adolescentis ceperat, insanire cœpit, passim circũuagatus quoq; est. Sed cum ad Dionysiũ in Nysam urbẽ uenissent, ibi inuento Apolline, qui tum cytharæ inuctione & arte in magna æstimatione erat, & cum eo certamine inito, cum ille tibijs, hic cithara & postea ore quoq; caneret, uictus, atq; ab eodẽ uiuus excoriatus est. Quem tamen Ouidius in fluuiũ Marsyã, qui in Phrygia est mutatũ dicit. Fabulam describit Ouidius lib. 6. Meta. & Diodorus Siculus in 4. Ant. gest.*

b *Stesichorus, ut citatur à Comment. Homeri Iliad. penultimo, hoc quoq; fabulæ Bachi addit, Ait eum aliquando Vulcanum in Naxo insula hospitio accepisse, & ob id pro munere Baccho Vulcanum amphoram donasse. Postea aũt cum Lycurgus Bacchũ persequeretur, et ipse ad mare uenisset, ibiq; à Thetide hospitio acceptus fuisset, eandem amphorã Thetidi Bacchum donauisse, quæ postea in ea, ossa cineresq; Achillis filij tumulauit.*

c *Ego uero magis à sonitu & tumultu sic dictũ puto nam βρόμον Græci uocant crepitationẽ ignis ardentis. Porrò Lycum ἀπὸ τ̃ λύειν, quod soluat curas, Nysеũ ἀπὸ τ̃ νύττειν quod pungere est. Dythyrambus ἀπὸ τ̃ δὶς τὰς θύρας ἀναβαίνειν, Thyoneus ἀπὸ θύειν quod est impetũ facere, furere. Nyctelyus, quod membra noctu resoluat à νὺξ & λύειν. Iacchus ἀπὸ τ̃ ἰάχειν, quod est clamare, Bryseus à βρύειν, quod est inundare, madefacere.*

d *† Eleus, quo nomine Bacchũ uocabant, quod mitis & lenis est, ἔλεος enim Græcis misericordia est.*

e *Bonus puer nõ Euban, sed Eubyms sonat, εὐὰν enim bacchantiũ uox est, qua Phryges Bacchũ uocãt*

f *Ea aũt erat demissa ad imos pedes, alij Bassareũ à βάζειν uocant, quod clamare significat.*

De Hymeneo filio Bacchi. Cap. XXVI.

a HYmeneũ dicit Albericus filiũ fuisse Bacchi & Veneris, et sequit̃ autoritatẽ Remigii, ob id habitũ, quia ex nimia petulãtia libido soleat excitari. Hymen aũt græce dicit̃ mẽbrana, quæ est proprie muliebris sexus, in qua puerperia fieri dicunt̃, inde Hymeneus nuptiarũ deus dictus est. Sanè Lactan. ab historia tractũ dicit scribẽs, quia Hymeneus puer fuerit Atheniensis mediocri genere natus, qui cum annos puerilis ætatis excederet, nec dum uirũ posset implere, ea pulchritudine fuisse præditũ dicit̃, ut fœminã mentiret̃. Istum cum una ex ciuibus suis uirgo nobilis adamasset, is quia nuptias desperabat, puellã tamen uersa uice diligebat extreme, & animo saltẽ aspectu satisfaciebat suo. Cumq; nobiles fœminę cum uirginibus sacra Cereris Eleusinæ celebrarẽt, subito aduentu piratarũ raptæ sunt, inter quas etiã Hymeneus, qui illò à se dilectã secutus fuerat. Cum igit̃ per longinqua maria prædã piratæ uexissent, ad quandã tandẽ regionẽ deuoluti, & ibi somno oppressi, ab insequentibus interempti sunt omnes. Hymeneus aũt relictis uirginibus euolauit Athenas, pactus à cõsanguineis dilectæ suæ nuptias, si illis filias nuper raptas restitueret, quas ubi pro uoto restituit, exoptatã accepit uxorẽ. Quod coniugiũ quia felix fuerat, placuit Atheniensibus nomen Hymenei misceri nuptiis. Sunt tamen, qui dicant eum die quadã nuptiarũ ruina oppressum, & piationis causa id adinuentũ, ut nomen eius celebraret̃ in nuptiis, quod omnino Seruius damnat. Ego aũt eum ob id Bacchi & Veneris filiũ dictum reor, quia propter duo fiant nuptię, seu duo interueniãt in nuptiis, festũ et carnalis copula. Per festũ Bacchus intelligẽdus est, ut per Vir. patet, dũ dicit, Adsit lætitiæ Bacchus dator &c. Per Venerẽ aũt carnalis copula, cũ ad eã spectare uideat̃, ad procreandã prolẽ marẽ et fœminã copulare, & ex his duobus cõficiunt̃ nuptię, seu Hymeneus, q pro nuptiis intelligẽdus est.

a *Asclepiades aũt Calliopes & Apollinis filiũ Hymeneũ facit, & fratrẽ Orphei. Cuius sententiã uidetur & Claudianus sequi cum ait: Hunc Musa genitũ legit Cytherea, ducẽq; Præfecit thalamis. Catullus aũt nõ Calliopes, sed Vraniæ matris facit, in epithalamio ubi inquit. Collis ô Heliconij cultor Vraniæ genus &c. Qui Veneris filiũ dicunt, uidentur autoritatẽ Capellæ sequi, apud quẽ legitur ô Hymenee decens Veneris qui maxima cura est. sed fallũtur. Nã apud eundẽ expressius legitur, Tu quẽ psallentẽ thalamis, quẽ matre camœna Progenitũ perhibẽt. et plura in hãc sententiã Ianus Parrha. in 2 Clau. de rap. Pros. Eadem historia refertur à Cõment. in Iliad. Home. lib. 18. quanq̃ is Hymeneũ Argiuũ iuuenem in itinere, cum Athenas nauigaret, puellas Atticas quæ à Pelasgis rapiebãtur, liberatas dicit. Dicitur aũt Hymeneus, uel ab Hymene pellicula, uel à ναίειν, quia simul sponsus sponsaq; habitare incipiant.*

De Thyoneo Bacchi filio. Cap. XXVII.

THyoneũ Bacchi filiũ dicit Oui. & de eo breuẽ recitat fabulã. Dicit enim, quod cum bouẽ fuisset furatus, & ob id opprimeret à rusticis, inuocato forte patris auxilio, factũ est, ut à Baccho Thyoneus in uenatorẽ conuerteret, & bos permutaret in ceruũ. Arbitror ego hunc fuisse furẽ, & potatis optime rusticis, bouẽ suum repetentibus facile ostẽdisse eis, & se uenatorem, & bouem ceruum fuisse.

De Thoante Bacchi filio, qui genuit Hypsipylem. Cap. XXVIII.

THoantẽ Bacchi filiũ fuisse carmen Ouidii demonstrat dicentis. Tum primũ Meta.7.
sese trepidus sub nocteThyoneus Detexit nato portãs extrema Thoanti Subsidia &c. Paulus aũt eum ex Ariadna Minois filia susceptũ testat. Sed miror qualiter hoc fieri potuerit, cũ Thoas, ut infra monstrabit, genuerit Hypsipylem, quæ tempore Thebani belli, nutrix Opheltis Lycurgo Nemeo seruiebat, et Ariadna anteq̃ Baccho nupserit, à Theseo rapta est post Hippolytũ susceptum, qui paulo ante initium suscepti belli Thebani in Italiam abiit, & sic longe antiquior Thoas fuit, quàm Ariadna. Is quidẽ, ut testatur Statius, iam senex cum Lemniades, apud quos 4
rex fuit, à fœminis suis communi consilio occisi sunt, à filia Hypsipyle, facto rogo saluatus est, & in Chium insulam nocte transmissus.

Hæc aũt decreti & furoris illius causa fuit, ut ait Asclepiades, quod cum Lemnij intermisissent sacra 4
Veneris, hæc irata ob id desiderium uiris tale immisit, ut relictis uxoribus, trans mare in Thraciam nauigaret, ibiq; cum Thracen. fœminis rem haberent, itaq; Lemniæ mulieres furore percitæ cõmuni cõsilio decreuerunt uiros omnes occidere, feceruntq; omnes, præter unã Hypsipylẽ, quæ patrẽ clam naui ablegatum, seruauit. Hinc & Lemnium malum prouerbio dictum est.

De Hypsipyle Thoantis filia. Cap. XXIX.

HYpsipyle filia fuit Thoantis, teste Statio, dum dicit. Cui regnũ genitorq; Thoas & Lib.5.Theb.
lucidus Euan Stirpis auus &c. Hæc aũt, ut idem refert Statius, cum adhibuisset cõsensum publico mulierũ Lemniadũ consilio de occidẽdis masculis suis, & suis legibus uiuere, ea nocte, qua scelus à cæteris fœminis perpetratũ est, Thoantẽ patrẽ naui imposuit, cumq; Baccho patri cõmendauit, & in insulã Chium transmisit, & cõstructo in regiam rogo, se patrẽ interemisse monstrauit, eiusq; loco homicidis mulieribus imperauit, qua regnãte, ut ostẽdit Statius, factũ est, ut tendẽtibus cum Iasone Argonautis in Colchos ad Lemni littus appellerent, & seu quia nõ reciperent, seu quia ultores criminũ accessissent, Flaccus de Lemniad. & Apoll. lib.1. Argon.
ui insulam cepere, & sic suscepti inter alios Iason ab Hypsipyle receptus est, & eius amicitia usus, sociis orantibus & exigente tempore, reditu proximo nauem cõscendens, eam prægnantem reliquit, quæ postea geminos peperit, Thoantẽ scilicet & Euneum, & cum minime reuerteretur Iason, & casu cognitum foret à Lemniadibus, eam Thoanti pepercisse patri, regno pulsa est, & à piratis capta in littore in seruitium regis Nemeæ deducta est. ἰησονίδης εὔνηος Iliad. η
Qui eidem Opheltem paruũ filium alendum exhibuit, quæ dum operi uacaret, uenientibus Argiuis in Thebanos in Nemea sylua siti pereuntibus, ab his qui aquæ exploratores uenerant, seu ab ipso Adrasto rege comperta & interrogata est. Quæ e uestigio Langiam fluuiũ ostendit, ubi sitim posuere reges, & qui illos sequebant populi, Cumq; quę nam esset explorassent, & ea casus recitasset suos, cõtigit ut medio ex agmine Thoas & Euneus iuuenes filii eius prosilirẽt matre cognita, eiusq; solarentur dolores. Sed dum ipsa fortunas suas recitat, alumnũ oblita, quẽ inter herbas floresq; ludentẽ liquerat, infelici euentu cõtigit, ut is à serpente caudæ repercussione occideret. Quãobrem turbatus exercitus est. Verũ Lycurgus ægre filii necem ferens, dum in eam impetu ageret, ab Adrasto reliquisq; regibus, et à filiis suis seruata est. Quid tandẽ ex ea cõtigerit nusq̃ legisse memini.

De Amphione rege Thebanũ 5 Iouis 2 filio, q 7 genuit filios, & totidẽ filias. Cap. XXX.

AMphion fuit filius Iouis & Antiopę, ut in Odyssea testat Homerus. Ex cuius creatione, ubi de Antiopa scribitur, fabula recitat. Dicit tamẽ Ouidius quod ibidem non scribitur, à Ioue in taurum uerso oppressam Antiopã, & grauidam factam. Et alibi dicit, Addidit ut Satyri cælatus imagine, pulchrã Iuppiter implẽrit gemino nycteida fœtu & cætera, Homerus præterea ubi supra

dicit, Iouem tres ex Antiopa suscepisse filios, Amphionem scilicet & Zethum atq; Calatum. Hos praeterea uolunt expositos à matre pulsa à Lyco rege Thebarum ob stuprum cum Epapho, seu Ioue cõmissum, & grandes tandem à pastore quodam nutriti insurrexisse in Lycum, & eum occidisse, atq; Dircen coniugẽ eius, et demum pulso Cadmo sene apud Thebas regnasse. Ex istis aũt secundũ Seruiũ Amphion musicę artis adeò peritus fuit, ut iuxta Lactan. à Mercurio citharã meruerit, cum qua Thebanos muros construxit, b ut Seneca poeta in tragoedia Herculis furentis dicit. Cuius'q; muros natus Amphion Ioue Struxit canoro saxa modulatu trahens &c. Eum'q; Lydios modulos inuenisse scribit
Iliad.ultimo Plinius. Huic insuper cõiunx fuit Niobe Tantali filia, ex qua secundũ Home. in Iliad. xii
Lib.6.Meta. suscepit filios, secundũ uero Latinos poetas, et Ouidiũ potissime, suscepit xiiii. quos cum ob superbiam Niobes ab Apolline & Diana uidisset occisos, seipsum gladio interemit. Nunc aũt declarandae fictiones ueniunt. Dicunt igitur hunc à tauro Ioue, seu Satyro genitũ, quod fictũ puto ad feruorẽ libidinis opprimentis demonstrandũ, cum scribat alibi Antiopã uiolenter oppressam. Theodontius tamen dicit, Amphionẽ & fratres nõ Iouis sed Epaphi fuisse filios ex Antiopa, & ob hoc Lyco Thebarũ Aegyptiorũ rege Antiopam repudiatã. in quem Lycum iam adulti iuuenes insurgentes eum interfecere, & aufugerũt in Graeciã, & à Cadmo suscepti eum senem regno priuauerũt, & se Iouis dixere filios. Floruit enim, ut dicit Eusebius in libro temporũ, in musicis Lynceo regnãte Argis. Eum aũt cithara mouisse saxa in muros Thebanos cõstruendos, dicit Albericus nil aliud fuisse, q̃ melliflua oratione suasisse ignaris, atq; rudibus & duris hominibus & sparsim degentibus, ut in unum cõuenirent, & ciuiliter uiuerent, & in defensionẽ publicam, ciuitatem moenibus circundarent, quod & factũ est. Quod aũt à Mercurio citharã susceperit, est q̃d eloquentiam ab influentia Mercurii habuerit, ut Mathematici asserunt.

a *Homeri uersus in Odyß. hi sunt* τὴν δὲ μετ' ἀντιόπην ἴδον ἀσωποῖο θύγατρα. ἣ δὴ καὶ διὸς εὔχετ' ἐν ἀγκοίνῃσι ἰαῦσαι. Καὶ ἔσχον δύο παῖδας ἀμφίονά τε ζῆθόν τε οἱ πρῶτοι θήβης ἕδος ἔκτισαν ἑπταπύλοιο. *De Calato nulla fit mentio, quãobrem haud scio an itidem hic, ut infra de liberis Crethei, atq; Aesonis lib. 13. factum sit.*

b *De Amphione sic Pherecydes, Phlegyes inquit, Gortinã habitantes, peßime ac plane latronũ more uiuebant, itaq; & finitimos incursabãt, multosq; iniuria afficiebãt. Amphion igitur, Thebanis inde plurimum timidis, muro Thebas circũdedit, saxaq; cantu lyrae sic demulsit, ut ultro ad aedificationem eius muri cõcurrerent. Planeq; tuti undiq; Thebani erant illo uiuente. At uero post mortem illius Phlegyes iterũ duce Eurymacho in Thebanos impetu facto urbem ceperunt, ibiq; multa nefanda perpetrarunt, donec ad summum ab Apolline deleti sunt.*

De. xiiii. filiis Amphionis. Cap. XXXI.

AMphioni ex Niobe septẽ fuere filii, & filiae totidẽ, quorũ haec fuere nomina, Archemorus, Antegorus, & Tantalus, necnon & Phadimos, Sipolos & Xemarchus, atq; Epinitos, Demũ filiae sic dictae sunt, Asticratia, Pelopia, & Cheloris, & post has Cleodoxe, ac Ogune & Phytia, atq; Nerea. Horum ludẽtes masculi dicit Ouid. ob superbiã Niobis in Latonã obloquentis ab Apolline occisi sunt, foeminae aũt à Diana, Niobe matre uidente. Sanè Oui. discrepat in aliquibus nominibus à Lactantio. Nam pro Archemoro, Antegoro, Xemarcho atq; Epinito ponit Ouid. Ismeneũ Alphenorẽ, & Damasiconẽ & Ilioneum. Ex his aũt nescio quẽ Homer. uocabat Amaleum. Qui hos dicit sic occisos nouem annis sepulchro caruisse, tandem cõuersis à Ioue populis in lapides, eos cõtexisse. Esto alibi dicat eos in Siphylo monte cõditos extitisse. Quod aũt isti tam repente perierint peste factum credo, cum sit exterminator Apollo, & hinc contigisse deficientibus hominibus defecisse qui illos sepelirent, qui mortui homines, et in lapidẽ, id est puluerẽ cõuersi, eos etiã resolutos texere, aut texisse credidũ. Vel, quod melius dictũ puto, populos lapideos factos, id est malis duratos, illos ad inuentis urnis, ut ait Homerus, apud Siphylũ sepelisse, nõ enim aliquando ob pietatem nimiam possumus quod debemus. Seu aliter potuit cõtigisse, hos imminente peste populari ritu sepultos, & nouẽ annis neglectos demũ regio more lapideis urnis immissos.

De Zetho secũdi Iouis filio.vi.qui genuit Ithilũ & Thyin. Cap. XXXII.

ZEthus filius fuit Iouis & Antiopes, ut ubi de Amphione tantũ dictum est. Hunc dicit Lactantius super Achilleide, & Seruius similiter rusticum fuisse hominem, esto cum fratre regnauerit.

De ItyIo & Neide filiis Zethi. Cap. XXXIII.

ITylus, & Neis, ut testatur Homerus in Odyssea, filii fuerunt Zethi regis ex Aedone coniuge. Itylum autem per errorem nocte Aedon mater interfecit, putans eum Amalea Amphionis filium. Inuidebat quidẽ uxori Amphionis, eo quod sibi sex essent filii masculi. Quæ ut ait Leontius, crimen suum cognoscens optauit mori, miseratione tamen deorum in carduelem uersa Itylum deflet. De Thyi autem nudum superest nomen.

In ueteribus exẽplis de Ithilo & Thyi caput hoc inscribitur, pro quibus nos restituimus de Itylo et Neide, non aliquo Homeri loco adducti: neq; enim ut dicam quod res est, cum multo ac magno negocio de ijs quæsissem, de altero quicquã apud Homerũ inuenire potui. De Itylo quidem sic legitur Odyß. τ. ὡς δ' ὅτε πανδαρέου κούρη χλωρηῒς ἀηδὼν, καλὸν ἀείδησιν ἔαρος νέον ἱσταμένοιο, δενδρέων ἐν πετάλοισι καθεζομένη πυκινοῖσι. Ἥ τε θαμὰ τρωπῶσα χέει πολυήχεα φώνην, παῖδ' ὀλοφυραμένη ἴτυλον φίλον ὅν ποτε χαλκῷ κτεῖνε δι' ἀφραδίας κοῦρον ζήθοιο ἄνακτος. *De Thyi autem nusquã, quod sciam. Verũ in cõmentarijs, sic tradit Didymus, siue quisquis is fuit, qui scholia illa in Odysseam cõposuit.* τῇ νυκτέως ζεὺς μίγνυται, ἐξ ἧς γίγνονται ζῆθος καὶ ἀμφίων, οὗτοι τὰς θήβας οἰκοῦσι πρῶτοι, καὶ καλοῦνται διὸς κοῦροι λευκόπωλοι, γαμεῖ δὲ ζῆθος μὲν ἀηδόνα τὴν τοῦ πανδαρέου, τῶν δὲ γίνεται ἴτυλος καὶ νηΐς. Ἴτυλον δὲ ἡ μήτηρ ἀηδὼν ἀποκτείνει διὰ νυκτὸς, δοκοῦσα εἶναι τὸν ἀμφίονος παῖδα *(quem alio loco idem autor* ἀμανία *seu* ἀμανδία*, utrũq; enim scriptum est, uocat.)* ζηλοῦσα τὴν τοῦ προειρημένου γυναῖκα, ὅτι αὐτῇ μὲν ἦσαν ἓξ παῖδες, αὐτῇ δὲ δύο. ἐφορμᾷ δὲ ταύτῃ ὁ ζεὺς ποινήν, ἡ δὲ εὔχεται ὄρνις γενέσθαι, καὶ ποιεῖ αὐτὴν ὁ ζεὺς ἀηδόνα, θρηνεῖ δὲ ἀεί ποτε τὸν ἴτυλον, ὥς φησι φερεκύδης. *Hæc ille. Hunc igitur locũ Bocatius ex Leontio uersum, seu quod minus intellexit, seu uitio librarij factum id est, uidetur corrupte huc transtulisse, & quæ ab illo ex cõmentarijs Homeri uersa erãt, hic tanquã ex ipso autore sumpta, huc quanquã mendose, etiã apposuit. Natusq; ita nobis bonus iste Thyis ex Naide, & perinde atq; Geneus, Neptuni munere, ex fœmina in uirũ mutatus est, quẽ nos tamen suo loco atq; generi, non ex Homero ut dixi, sed ex interprete eius restituimus. Quod aũt superiori capite legitur de filijs Amphionis, ex his nescio quẽ Homerus uocabat Amalea, neq; id uitio caret, non enim ab Homero, sed ab interprete eius, quem (ut ex alijs quoq; coniecturã facio) Leontius in latinũ uertit: neq; Amaleus, sed Amaneus, seu Amandeus nominatur. Ceterũ de tertio filio Antiopes Calato de quo sequẽs caput inscribitur, ne uestigiũ quidẽ, neq; apud ipsum Homerũ, neq; apud eius Cõmentarios, quos quidẽ nos hactenus habuimus, inueniri arbitror. Quanquã meũ hoc loco iudiciũ neminẽ ita mouere debet, quo minus ipse amplius, si quid, melius atq; rectius quod sit, inuenire poßit, quærendo & inuestigando contendat.*

De Calato secundi Iouis filio. vii. Cap. XXXIIII.

CAlatus filius fuit Iouis & Antiopes, ut Homerus in Odyssea describit, de quo nil præter nomen legisse memini.

De Pasythea & Aegiale & Euphrosyne gratiis secũdi Iouis filiabus. Cap. XXXV.

PAsythea & Aegiale & Euphrosyne, quæ gratiæ seu Charites appellantur, ut placet Lactantio, Iouis & Autonoes fuere filiæ. Has dicunt Veneris esse pedissequas, affirmãtq; quia se lauent in Acidalio fonte, qui in Orchomeno Bœotiæ ciuitate est, & inde nudas incedere, & inuicem uinctas, ac ex eis duas facie ad nos esse cõuersas, cum tergũ tertia uertat. Quid autem in hoc sensennt ueteres, excutiendum est. Cum enim gratia semper in bonũ sonet, merito Iouis dicuntur filiæ, cuius effectus semper in bonum tendũt. Et cum coniunctionũ omnium ex attributa potentia causatrix Venus sit, ut supra dictum est, illi merito obsequũtur, cum semper uideaẽ aliquali gratia præcedente quis in unioné, seu amicitiam ire alterius, utpu ta ratione beneficii impensi, uel cõplexionis et morũ conformitate, seu studiorũ similitu

dine

b dine & huiuſmodi. Et ideo ut placet Fulgentio, Paſithea quæ gratiarũ prima eſt, interpretatur attrahens, eo quod ante alia quacunq; moueamur cauſa, ad aliquã rem deſiderandam attrahimur. Secũda aũt Egyales interpretatur demulcens, & hoc ideo, quia niſi delectaret in proceſſu, quod appetiuimus ante, non iteretur in perſeuerantiã amicitiæ, imò diſſolueretur ilico, & idcirco ut demulceat & delectet neceſſe eſt, quod attraxerat ante. Tertia aũt Euphroſyne appellatur quod retinens ſonat, ut per hoc intelligatur in uacuũ quis in delectationẽ alicuius rei attrahi, atq; ſe attractũ delectari, niſi quis opere ſuo teneat quod attraxerat & delectat. Et hinc potes aduertere duas in te gratias uenientes. Tertiam uero à te in illas ineuntem, & ſic duæ in nos faciem, tertia tergum uertit. Vel aliter, ſi quid enim in hominem gratum miſeris, ab eo in te duplum, ſeu maius redire uidebit, & ob id dicit Ilioneus Didoni apud Vir. Ne te certaſſe priorẽ pœniteat, quaſi uelit intelligi, ſi nobis boni aliquid feceris, et uiuat Aeneas, duplicatũ ab eo recipies. In Acidalio aũt fonte ideo balneari dicunt, quia acida græce, latine cura eſt. & hoc ideo fictũ, ut ſentiamus quia dum trahimur, dum mulcemur, dum retinere conamur, uariis curis angimur. Nudas aũt eas incedere nõ ob aliud uoluere, niſi ut uideremus in captãdis amicitiis nil fictũ, nil fucatũ, nil palliatũ interuenire debeat, quinimò ſimplici & pura mente, atq; aperta in hoc debemus incedere, nam q aliter exquirũt, amicitiarũ mercatores potius q̃ factores dici poſſunt

a *De Gratijs & earundẽ mythologis uide Perottũ in dictione gratia, neq; enim hic uacat omnia aſcribere, & illic digniora leges, quàm quæ hic ſcribuntur.*

b *Heſiodus alijs nominibus & matrẽ & filias uocat, dicẽs:* τρεῖς ᾗ οἱ εὐρυνόμη χάριτας τίκε καλλιπαρήυς ὠκεανοῦ κούρη πολυήρατον εἶδος ἔχουσα ἀγλαΐην ϗ εὐφροσύνην θαλίην τ' ἐρατεινήν.

De Lacedæmone .xi. ſecundi Iouis filio, qui genuit Amiclatẽ. Cap. XXXVI.

LAcedæmon, ut ſcribit Dictys Cretenſis eo in libro, quem de expeditione Græcorũ in Troianos cõpoſuit, filius fuit Iouis ex Taygeta filia Agenoris Phœnicum regis. Eſto Euſebius in libro temporũ dicat eum filium fuiſſe Semeles patre non nominato, eumq; Crotõpo Argiuis regnante Lacedæmonem condidiſſe ciuitatem.

De Amyclate filio Lacedæmonis, qui genuit Argulũ. Cap. XXXVII.

AMyclas, ut prædictus Dictys aſſerit, filius fuit Lacedæmonis. Eſto ſint libri, in quibus legatur, Lacedæmonem fœminam fuiſſe, & ex ea Amyclatem natum, ego tamen hominem fuiſſe puto.

Amyclæ filius fuit Hyacinthus quoq;, ſed eius ex quo Daphnẽ puellã Philarchus æditã ſcribit, ex matre Diomede, ut addit interpres Nicãdri, & ſic locũ Ouidij intelligi uolũt, Te quoq; Amyclide poſuiſſet in Aethere Phœbus, nõ pro gentili Amyclidẽ ut uulgo accipiendũ putant. Hic ab Apolline ualde amatus eſt, ſed ab eodẽ per imprudentiã quoq; occiſus, cum diſco ludentes, ille in Hyacinthi caput, ab Apolline iactus incidiſſet: quãobrem dolens Apollo eum in florẽ eiuſdẽ nominis uertit: fabula eſt apud Ouid. li. 10. Meta. Hic Amyclas etiam Leucippũ ſuſtulit, patrẽ Arſinoes puellæ quæ alio nomine Coronis dicta Apollini Aeſculapium genuit, autorem citat Ianus Parrhaſius Ariſtidem.

De Argulo filio Amyclatis, qui genuit Oebalum. Cap. XXXVIII.

ARgulus, ut idem Dictys dicit, filius fuit Amyclatis, quẽ Theodontius dicit primũ iunxiſſe apud Acheos quadrigam, ſed timeo ne ſimilitudine ferè nominis deceptus ſit. Is enim qui primus quadrigam iunxit in Græcia Arogylus dictus eſt, & id adinuenit regnante Argis Phorbante, qui diu ante Argulum fuit.

De Oebalo Arguli filio, qui genuit Tindarũ & Icariũ. Cap. XXXIX.

OEbalus, ut dicit Dictys & Theodõtius, filius fuit Arguli, quẽ regnaſſe dicit Paulus apud Laconas, quos à ſe Oebalios nominauit. Huic duos fuiſſe filios comperimus, Tindarum ſcilicet & Icarium.

De Tindaro Oebali filio. Cap. XL.

Tindareũ alij plerį; uocant non Tindarũ.

TIndarus, ut Dictys ſcribit & Theodõtius, filius fuit Oebali, illiq; ſucceſſit in regno, ex quo & ſi nil aliud habeamus, hoc ſaltem legimus, eum Ledam habuiſſe coniugem. quæ ſi non ex eo, ex Ioue tamen, eius in regia Caſtorem & Pollucem, & Helenam & Cli

& Clitemnestram peperit. dato sint, qui Castorem, & Clitênestram non Iouis, sed Tyndari filios dicant. Ego omnes quatuor Tyndari fuisse arbitror, sed absit ut auferam tam pudicissimo deo liberos, quos illi liberalis dicauit antiquitas.

De Icario Oebali filio, qui genuit Erigonê, Iphthimã, & Penelopê. Cap. XLI.

ICarius, ut dicit Leontius, Oebali fuit filius. Hunc Lactantius dicit comitem a fuisse Liberi patris, & ab eo accepisse, uti uinum exhiberet mortalibus. Qui cũ pastoribus, seu secundũ alios, messoribus suis exhibuisset, & hi, seu quia ultra debitũ, seu quia insueti potassent, ebrii facti, et inde existimãtes sibi uenenum exhibitũ, Icariũ apud Marathonê uenationi uacantê interemerũt. Quê dicit Seruius à cane suo diu seruatũ. Tandem ut dicit Theodontius, cum canis fame *Ei cani Mera* impulsus domũ rediisset, eiq; Erigone uirgo Icarii filia panê dedisset, & ipse ilico ad cadauer reuerteretur domini, Erigone eum secuta patrem occisum cõperit, cuius tandem pre- b cibus Icarius in cælum assumptus est, & in Bootem conuersus, & cum eo canis, qui† af- *aliàs, Sirius.* syrius nuncupatur. Possibile est, cum in octaua sphæra in antiquis astrologis multæ sint c imagines, quædam stellarũ designatione figuratę, ex his aliquas in consolationem remanentium post Icariũ nomine Icarii & canis sui denominatas. Verũ ego non credo hunc eum Icarium fuisse, qui Oebali filius fuit, aut Penelopis pater.

nomen fuit.

De Icario Penelopes patre Didym Odyß. O. sic tradit, ἰκάριος ὁ οἰβάλου γαμεῖ δωροδόχην τὴν ὀρτιλόχου, ἢ κατὰ φερεκύδην, ἀστεροδίαν τὴν εὐρυπύλου τοῦ τηλέστορος. πυθόμενος δὲ λαέρτης περὶ τῆς πηνελόπης ὅτι καὶ τῷ κάλλει καὶ ταῖς φρεσὶ διαφέρει πάντων τῶν καθ' ἑαυτὴν γυναικῶν, ἄγεται αὐτὴν τῷ παιδὶ ὀδυσσεῖ πρὸς γάμον, ἣ τοσαύτην εἶχον ἀρετὴν ὥστε καὶ τὴν ἑλένην τὴν ἐκ διὸς οὖσαν τῷ τῆς ἀρετῆς ὑπερβάλλει. ἱστορία παρὰ φιλοστεφάνῳ καὶ φερεκύδῃ. a

Id sacrum Aletidas nocarunt, quod Erigonem patrem persequentem cum cane, ignotam & solitariam, mendicam appellabant, quas Græci ἀλήτιδας *uocant. Præterea autem (addunt alij) caniculam exorientem æstu eorum loca & agros, fructibus orbasse, & ipsos morbo affectos cum dolore Icaro pœnas dare coegisse. Quamobrem rex illorum Aristæus, Apollinis & Cyrenes filius à patre petijsse dicitur, ut malorum remedium aliquod indicaret, qui iußit illum à Ione petere ut per quadraginta eos dies, quibus canicula furit æstu, uentos daret, qui flatu æstum leuarent: quod ille faciens à Ioue impetrauit Etesias, quas alij inde dictas uolunt, quia certo tempore quotannis flare solent, alij quia à Ioue postulati & conceßi sunt. Erexit & Ioui templũ Aristæus idem ex eadem causa quod uocauit* διὸς ἰκμαίου, ἕνεκα τοῦ τοὺς ὄμβρους γίνεσθαι. *De hoc sacro uide sequenti capite plura.* b

Higinius non Sirium, hoc est maiorẽ canem, sed minorẽ esse uult, qui procyon dicitur, eo quod ante maiorem canem oriatur. Sirius autem dictus est uel à σειροῦν *quod est* κενοῦν, *eo quod exhauriat nos æstu sudantes, uel* σείριος *quasi* ζείριος, ἀπὸ τῆς ζέσεως, *uel* ἀπὸ τοῦ σεσηρέναι αἴτιον εἶναι. τοὺς γὰρ κύνας διεσεσηρέναι καὶ χάσκειν ποιεῖ. *Vide Comment. Apoll. lib. 2.* c

Bootes qui & Arctophylax dicitur. Bootes autem ideo dicitur, quia circa exortum eius syderis βοηλατοῦσι καὶ ἀροτριῶσι: *aut quia Icarius solebat curru circumuehi, cum uini rationem doceret quamuis sint qui Arcadem Calistûs filium in Bootem mutatum uelint. Sed communior sententia eorũ qui Arcadem Vrsum minorem & Icarium Bootem factos putant. Cæterum quod ad fabulam præsentem pertinet, alius Icarius, Erigones, alius uero, Penelopes pater est. Nam hic Lacedæmonius, ille Atheniensis fuit, ut ex ipso fabularum contextu facile animaduerti potest.* d

De Erigone filia Icarii. Cap. XLII.

ERigone filia fuit Icarii, ut Lactantius affirmat, & Seruius, quę cum Baccho placuisset, ab eo in specie uuæ, ut ait Ouid. decepta est atq; oppressa. Hæc ta- *Lib. 6. Meta.* men, ut dicit Seruius, cum ductu canis in Marathoniã syluam patrẽ à rusticis occisum cõperisset, fleuisset'q; diu, tandẽ doloris impatiens in arbore laqueo se suspendit. sed seu corporis põdere nimio, seu laquei uel rami debilitate factũ sit, in terrã cecidit. Cuius tamẽ miserti dii eam inter sydera transtulerũt, fecerũt'q; ex ea in Zodiaco signũ illud, q̃d adhuc uirginẽ appellamus. Tractu tamẽ tẽporis, cum secundũ Lactan. umbra eius regionẽ illã infestaret, ad eius iram mitigandã compertũ est ex

cæta

De Hercule.xiiii. secundi Iouis filio, qui genuit Carthaginem. Cap. LVI.

HErcules hic à Cicerone in libro de naturis deorũ cognominatur. iiii. & ab eodem dicitur Iouis filius ex Asterie sorore Latonę susceptus. Hunc prȩterea summe à Tyriis coli dicit, & ex eo Carthaginem filiam genitam.

De Carthagine.iiii.Herculis filia. Cap. XLVII.

CArthago, ut proximo supra monstratũ est, Herculis quarti fuit filia, quam nos Carthaginẽ nuncupamus, quę ideo Herculis filia dicta est, quia à Phœnicibus, qui Herculem summe colebant, posita est Herculis dei sui auspicio.

De Minerua secundi Iouis filia.xiiii. Cap. XLVIII.

MInerua nõ ea cui cognomen Tritonia fuit, Iouis secundi fuit filia, ut scribit Tull.de naturis deorum, quam idem Tullius inuentricem asserit fuisse bellorum atq; principẽ, & ob id à nõnullis Bellona appellata est, & soror Martis, & auriga, ut testari Statius uidetur dicens. Regit atra iugales Sanguinea Bellona manu, longáq; fatigat Cuspide &c. Nec ea fuit hæc, quam ueteres uirginem & sterilem asseruere, quinimò, ut idem dicit Tullius, ex Vulcano Cæli filio ari stiquissimo Apollinem primum peperit. Præterea ut dicit Leontius, hæc est, quam armis insignem finxere, oculis toruam, hastam'q; gerentem longissimam cum crystallino clypeo, & hoc magis ad ostentationem inuenti à se belli, quàm ob aliquod aliud significatum. quod ego non credo, quinimò insignia illa ad aliquod mysterium ostendendum apposita omnia puto. Nam cum omnes assiduis infestemur bellis, armatã fingi puto, ut doceamur prouidos uiros semper in armis consistere id est consiliis, quibus ad emergentia possint obsistere. Quod oculos habeat toruos, ostendit sapientem de facili capi non posse, cum ut plurimũ exterioribus actibus longe aliud se ostendat agere quàm gerat animo, uti toruus alibi respicit quàm intuentem eius faciem arbitrentur. Hasta aũt illi dicatur longissima, ut noscamus prudentem uirum etiam longinqua cognoscere, & ex longinquo ictus infigere, atq; à se insidiantes repellere. Crystallinum aũt ideo illi clypeum attributum est, ut appareat in transparenti crystallo atq; solido corpore sapientem uirum æque simul & hostis uidere opera, & seipsum remediis opportunis protegere. Huic insuper dicit idem Lactantius, cum Neptuno de impositione nominis ciuitati Athenarum fuisse certamen, illud'q; præsentibus diis in Ariopago agitatum, actum'q; eorum sententia, ut quis eorum terra percussa laudabiliorem produxisset effectum, is ciuitati nomen imponeret. Ob quam rem Neptunus percusso tridente solo, equum produxit. Minerua autem hasta proiecta produxit oliuã. Quæ quoniam utilior uisa sit equo, Minerua deorum iudicio ciuitatem è suo nomine nuncupauit Athenas, nam Minerua à græcis Athena nominata est. Quid hic figmenti sit, sic Albericus exponit. Dicit enim Cecropi cõditori qui & huic Mineruæ contemporaneus fuit, & iuxta Theodontiũ patet, fuisse aliquandiu ambiguum, an illa à commoditate maris quo etiam plurimum ualebat, an cõmoditate terræ, qua etiam plurimũ abundabat, denominaretur. quã maris cõmoditatẽ per equum designare uoluere, quia & mare uehat ut equus, & equus ut mare uelox sit, & nõnunquã impetuosus, & furore nimio plenus, ut mare. terram uero oliuam, seu quia locus oliuarum abundans sit, seu quia pingue sit solum & fertile. Tandem cum cerneret circũspectus homo maris cõmoda uariis ex causis posse subtrahi, & terrestria qualiacũq; esse continua, à terrestribus perpetuis denominandam censuit, atque uocauit Athenas, quod latine immortales sonat. Ego autem puto, cum maritima ciuitas sit Athenę, dissensionem hanc inter nautas & mecanichos homines, ostendentibus nautis rem plurimũ augeri nauigiis, quæ per equum intelligenda sunt. Mechanici autem contrà artibus & agricultura ciuitates sustentari & augmentari, quę per oliuam demonstrantur, cum eius sit liquor mitis & ampliatus. quamobrem à diis, id est à iudicibus in hoc datis pro Mechanicis sentẽtia lata est, et hic optime Neptunus inductus est, pro Mechanicis aũt Minerua, quæ artium omnium ferè repertrix fuit, Posset quis hic obiicere Iouem primũ regem

Athenarũ dictũ longe antiquiorẽ Cecrope, & hic Cecropẽ conditorẽ dicimus Athenarũ. Hanc obiectionẽ paucis absoluit Leontius, dicit enim non de nouo ædificatas Athenas à Cecrope, sed mari propinquiores factas, & hac tempestate sponte sua oliuã in arce natã.

Cõment. Homer. Iliad. 1. sic Pallada inquit, epitheto Mineruã uocant, siue à πάλλειν, hoc est uibrando hastam, belli enim dea est, siue quod Pallantem unum ex Gigantibus occidit, siue etiam quia ex cerebro Iouis prosilijt, siue διὰ τὸ παλλομένην τὴν καρδίαν τοῦ διονύσου προσκομίσαι τῷ διΐ.

De Arcade. xv. filio secundi Iouis, qui genuit Ionium. Cap. XLIX.

ARcas Iouis fuit filius & Calistonis nymphæ, ut clare testatur Ouid. Huius enim mater post Lycaonem patrem è regno pulsum à Ioue, ut refert Paulus, se choris Dianæ sociauit, & in uenationibus uitam agens, cum ætate ualeret & forma, à Ioue dilecta est, ut dicit Ouid. ab eodem sub specie Dianæ inter umbras nemorum decepta & oppressa est. Quæ cum concepisset, & iam excresceret uterus, à puellis socijs ad lauacrum euocata est, se lauante Diana. Hæc autem timens ne crimen appareret suum, si uestimenta deponeret, lauari renuebat. tandem à uirginibus nudata, cum turgidum uentrem Diana uidisset, confestim eam à consortio suo repulit, quæ postea Arcadem peperit. Quod facinus cum cognouisset Iuno, irata in eam, illam diu traxit crinibus, & tandem transformauit in ursam. Arcas aũt cum grandis esset, eam sibi incognitam & ad se uenientem uoluit occidere. ast ipsa pauida, ut ait Theodontius, in Iouis templum, cuius semper erant apertæ ianuæ, nec propterea aut fera, aut auis intrabat ulla, aufugit, in quod & Arcas secutus est. quos cum uellẽt incolæ occidere, à Ioue prohibiti sunt, & mutato æque in ursum Arcade, ambos in cælum transtulit, & circa polum arcticum locauit. Calisto aũt ursa minor dicta est, ubi maior uocatus est Arcas. Iuno autem ex hoc turbata, quod pellex in cælum suscepta esset unà cum filio, accessit ad Tethydem magnam nutricem suam, orauitq́ ne has ursas more aliorum sydetum suis undis lauari pateretur, quod Tethys ultro se facturam promisit, & seruat usq; in hodiernum. Sub hac fictione, ut plurimũ latet historia. Nam superato à Ioue Lycaone, Calisto filia aufugit ad uirgines Panilyceo sacras, & cum his emisso perpetuæ uirginitatis uoto contigit, ut audito à Ioue, sua formositate caperetur, & incideret in desiderium potiundi, & cum se in habitum sociarũ trãsformasset, clam nocte accessit ad illam, & cum uarijs suasionibus in suum desiderium traxisset, eam uitiauit atq; pregnantem fecit. Postremo cum partu crimen appareret Calistonis, euestigio cum maximo dedecore suo, nil ulterius timore Iouis audentibus uirginibus sacris, unà cum filio claustris exclusa est. Quæ ob ruborem clam secessit in syluas, & in eis latuit diu incognita. Sane cum adoleuisset filius, esseté q; ingentis animi, nec posset perpeti matris imperiũ, eam uoluit occidere. Quæ timore percita syluas linquens confugit ad Iouem, qui eam in gratiam filii reconciliauit, permisitq́; ut in patrium posset redire regnũ, iuitq́;. Quamobrem cum Arcas ferox iuuenis Pelasgos in ditionem redegisset suam, Arcades illos ex suo nomine appellauit. Arcades autem Calistonem, quam mortuam putabant, ob diuturnã latebram ursam appellauere, cum ursus, ut aiunt physiologi, certam anni partem in cauernis moretur dormiens. & à nomine matris ursum etiam filium uocauere, quos ambos postea in gratiam Arcadis, poetæ in cælum translatos dixere, & ex canibus eius in locis in quibus hos locauerũt, diu ante ab Aegyptiis figuratis fecere ursos. Quod aũt à Tethyde Iunonis alumna lauari in oceano non permittatur, sumptum est ab eleuatione poli, qui in regione nostra adeò eleuatus est, & hæc sydera adeò illi propinqua, ut circuitione cæli, sicuti reliquæ quæ occidendo mergi uidentur oceano, mergi non possint. imò earum circa polum integrum circuitionẽ uidemus. Hunc Arcadẽ scribit Eusebius subegisse Pelasgos anno mundi. iii. Mil. dcc viii.

De Ionio filio Arcadis, qui genuit Nicostratam. Cap. L.

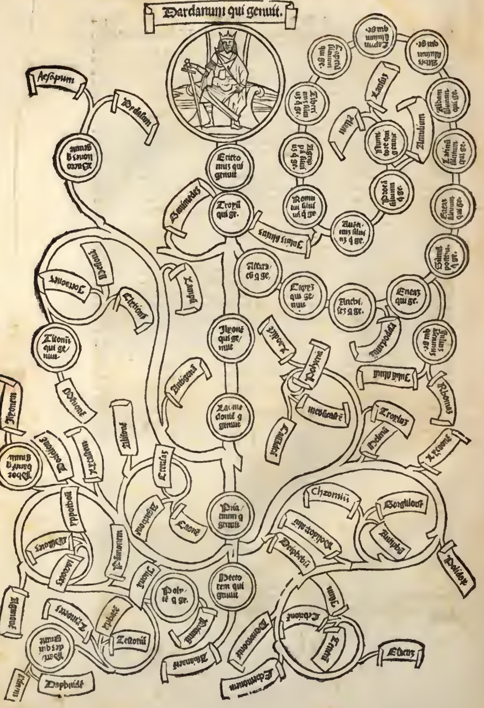
IOnius fuit, ut ait Theodontius, & post eum Paulus, Arcadis filius ex Seléne nympha susceptus, homo æuo suo bellica arte & potissime nauali peritissimus adeò, ut

littora ferè omnia Peloponnenſia, & uſq; ad mare Siculum ſuę ditioni ſubigeret, & à ſuo nomine Ionas et Ioniū cognominaret mare. qui in tam grandē uenere pręeminentiam, ut ſibi totius Græciæ quartā partē ſubeſſe dicerent, & Ionicis litteris atq; grāmatica uti cogerent. Sanè Leontius negat hoc cognomen genti mariq; inditū à Ionio rege, affirmans diu ante illis fuiſſe ab Ione Inachi filia, cui maximū in partibus illis fuit imperium appoſitum, quod etiam alibi ipſemet teſtatur Theodontius. Fuit ergo Ionii, ut Theodontius dicit & Leontius, filia unica nomine Nicoſtrata.

De Nicoſtrata filia Ionii & matre Euandri. Cap. LI.

Nicoſtrata, Theodontio & Leontio aſſerentibus, filia fuit Ionii Arcadum regis, quæ cum ſecundū prædictos, Pallanti cuidam Arcadū uiro nobili nupſiſſet, ſeu ſecundū alios, eius nurus exiſteret, ex Mercurio poſtea Euandrū Arcadiæ regem cōcepit. & cum Græcarū litterarum eſſet doctiſſima, adeò uerſatilis fuit ingenii, ut ad uaticinium uſq; penetraret uigilanti ſtudio, & famoſiſſima uates euaſit. Et cum quærentibus nōnunq; expromeret futura carmine, Nicoſtratæ abolito nomine, Carmenta nūcupata eſt. Quæ cum Euander putatiuū patrem ſeu uerum potius occidiſſet caſu, ut quidam uolunt. ſeu ut aliis uidetur, ſeditione ſuorū è regno pulſus auito, magna filio fugienti uaticinio promittens, cum eo ad Italiam deuenit, & oſtia Tyberis intrans in Palatino monte conſedit. Et cum ſylueſtres cōperiſſet incolas, nouos litterarū characteres adinuenit, eoſq; earum cōiunctiones ſonoſq; edocuit. Quæ etſi ab initio .xvi. tantum fuerint, aliis à poſteris ſuperadditis, eis in hodiernum uſq; utimur. Cuius rei rudes admirati non hominem ſed deam potius arbitrati ſunt, & cum eam adhuc uiuentem diuinis celebraſſent honoribus, mortuæ ſub infima Capitolini montis parte, ubi uitam duxerat, ſacellum ſuo nomini condidere. Et ad eius perpetuandam memoriam à ſuo nomine loca adiacentiā Carmentalia uocauere. Quod quidē nec Roma iam grādis aboleri paſſa, quinimò ianuam ciuitatis, quam ibi exigente neceſſitate ciues conſtrui fecerant, Carmentalē per multa ſecula uocauere. Supererat, ut omnis Ionis ſecūdi poſteritas eſſet appoſita, Dardanum qui ex filiis eius unus fuit, & omnē ipſius proſapiam apponere. Verum quoniam uolumen hoc quintum finem poſcere uidebatur, & illa eſſet longiuſcula, uiſum eſt hic terminum figere, & Dardanū prolemq; ſuam ſequenti uolumini reſeruare.

Libri quinti finis.

Dardanum qui genuit.
Aesapum
Pedasum
Ericto nius qui genuit
Tros qui ge.
Capys qui ge nuit
Anchises q ge.
Eneas qui ge.
Iliōn qui ge nuit
Laomedonte q genuit
Priamum q genuit
Hectorem qui genuit
Tithonū qui ge nuit
Antigona
Creusa
Polyxena
Chromiū
Dapbnidē

DEfecerat in faucibus Tyberis leuis cimbulæ impetus, ubi dũ ociosus, & nouas uires, & nouos expectarem pariter flatuś, quadã loci ueneratione tractus cœpi adiacentia cuncta conspicere. Erat ibi uidere Laurentis ueteris, Lauiniiq; ruinas, & Priscorũ Latinorũ cunabula. Inde longã Albam à fœtã sue denominatã, syluis obsitam atq; uepretis, nullum ferè de se præter nomen præstante uestigium. Ast ulterius paulusum aurea olim Roma fulgebat ueteri potius splendore, q̃ lumine nouo. Quam dum toto intuerer animo, in mentem prisci uenere reges, uenere & proceres, sublimesq; duces insignes uirtute plurima, & militari disciplina, atq; sanctissima paupertate spectabiles. Venere triumphi conspicui, subactæq; undiq; nationes, & gloria singularis imperii, qua sola mortales cæteros superauit, & ob quam orbis totius & frena regere & uocari meruit caput. Dumq; mecũ mirabundus perquirerẽ, quisnam tantæ molis genitor, quis dici primus potuerit parẽs, Terra, an Titanus uel Neptunus potius educere ingentia corpora cõsueti, Tuscus Dardanus subintrauit memoriam, eumq; uictoriosi populi uetustissimũ auũ memini. Nec ex longinquo uidebatur littus, ex quo nauẽ soluerat iturus in Asiam usq; tam inclytæ posteritatis in semina proiecturus. quãobrem ne omissa uideatur proles tanta claritate conspicua, Tusci fluminis relictis ostiis ueterem secutus aquæ sulcũ, ut occulta fide maiorũ monumenta cognoscerẽ, Zephyro fauente in littus usq; Mæoniũ contendi, ut abinde eo præstante qui aquas seiunxit ab arida, tam grandis, tamq; admirabilis imperii per suas successiones, auos uetustissimos recenserem, & in ultimum usq; inclytæ posteritatis deducerem successores.

De Dardano. xvi. Iouis secundi filio, qui genuit Erichthonium. Cap. I.

OStensum est in præcedentibus Iouem secundũ cæli fuisse filiũ, cuius posteritatis quoniã series in præcedenti uolumine ferè omnis designata est, solo reseruato Dardano, in hoc libello eius sobolem describemus, eo præassumpto, quem ueteres Iouis testantur filium ex Electra Atlantis filia, & Corini regis coniuge susceptũ, ex quo de fastis ait Ouid. Dardaniũ Electra quis nescit Atlantide natũ, Scilicet Electrã cõcubuisse Ioui &c. Hunc aiunt Prisci inter cæteros filios Iouem præcipue dilexisse. Sed quid uelit fictio paucis aduertamus. Constat aũt sententia Pauli Dardanũ Corini regis fuisse ex Electra coniuge filiũ, sed ad nobilitandã posteritatẽ Ioui attributũ, cui etiã moribus erat conformis. Nam natura miris homo fuit & religiosus, ut idem ait Paulus. Huic Iasius fuit frater. Esto sint qui addant Italum, & Sicanũ atq; Candauiam sororẽ. & cum Corito sola ciuitas Coritus esset de suo nomine dicta, & ea erat quæ hodie opinione Pauli aliquibus additis litteris uulgo Corneto uocat. Venerũt eo mortuo de successione in discordiã fratres natu maiores, Dardanus, & Iasius, qua cõmotus Dardanus, qui tẽpore posterior erat, Iasiũ interemit. Quã ob caussam cum turbatos ciues cerneret, cum parte populi nauẽ cõscendit, & longa actus nauigatione, primo in Samothraciã, quę tunc Samos erat, sedes habuit, ut testat Vir. dicens, Auruncos ita ferrẽ senes, his ortus in agris Dardanus Idæas Phrygiæ penetrauit ad urbes, Threiciãq; Samũ, quæ nunc Samothracia fert, Hinc illũ Corini Tyrrhena à sede profectũ &c. A Samo aũt eam in Asiæ partẽ abiisse, quę Hellesponto cõtigua est mari, & eam quã occupauit oram de suo nomine Dardaniam nuncupasse, quam apud regnauit, oppido eiusdem nominis constructo, quod cõtigisse uisum est Eusebio circa. xxxv. Moysis annũ regnante Argiuis Steleno, qui mũdi fuit annus. iii. M. dccxxvi. Ibidẽ aũt, cum annis regnasset quinquaginta, uti idem dicit Euseb. in lib. temp. Erichthonio filio relicto superstite diẽ clausit Lib. 3. Aen.

Tota progenies Dardani usq; ad Priamum & Aeneam denumeratur ab Homero Iliados Y seu li. xx, à Diodoro autem etiam bella & res gestæ adduntur lib. 5.

De Erichthonio Dardani filio, qui genuit Troium. Cap. II.

ERichthonius filius fuit Dardani. Hunc Paulus arbitratur ex Candauia Dardani coniuge & sorore natum. Hic aũt Dardano patri successit, & cum regnasset annis xlvii. Troio filio derelicto, defunctus est.

De Troio Erichthonii filio, qui genuit Ganymedẽ, Ilionẽ & Assaricũ. Cap. III.

TRos seu Troius filius fuit Erichthonii, ut carmine patet Oui. Huius Erichthonius Tros est generatus ab illo. Hic patri succedẽs, cum uir esset armorũ, ampliato regno ex suo nomine regionẽ, quæ usq; tunc Dardania dicebatur, appellauit Troiam. Huic bellũ fuit aduersus Tantalũ Phrygiæ regẽ ob raptũ sibi ab eo Ganymedẽ filiũ, quẽ præter Ilionem & Assaricũ genuit, quibus superstitibus diem obiit.

Ab Home. & omnibus alijs Ilus uocatur.

De Ganymede Troi filio. Cap. IIII.

GAnymedes Troi regis fuit filius speciosissimus adolescens, de quo sic Vir. Intextusq; puer frõdosa regibus Ida Veloces iaculo ceruos cursúq; fatigat, Acer anhelanti similis, quẽ præpes ab Ida Sublimem pedibus rapuit Iouis armiger uncis, Longæui palmas ne quicquam ad sydera tendunt Custodes, sæuitq; canum latratus ad auras &c. Hunc in cælum raptũ dicit Ouid. & pincernã Iouis factum, & aquarii signum. Cuius fictionis intentum paucis iudicio suo Fulgentius explicat dicẽs. Iouis pugnãtis nauali certamine, existentisq; in naui, cuius aquila erat insigne, bellicã prędã fuisse Ganymedẽ. Eusebius aũt in li. temporũ nõ à Ioue raptũ, sed à Tantalo Phrygię rege dicit, quod scriptũ asserit à Phandro poeta, & ob hoc ortũ bellum inter Troiũ & Tantalũ, & hinc uidetur frustrari Ouidii dictũ. Sanè secundũ Leontiũ nõ frustratur. Dicit enim Tantalũ ad Iouis Cretensis gratiã promerendã, quem impudicissimum cognoscebat, sub signis aquilæ uenantẽ, adolescentulum rapuisse, eumq; Ioui dono dedisse. Quod aũt deorũ pincerna factus sit, ideo fictũ est, quia inter cæli imagines figuratus forsan ad suorũ solatiũ eam esse dicunt, quã uocamus aquariũ, in quo existente sole, terra maximis hymbribus irrigatur, quarũ humidis uaporibus sydera pasci nõnulli uoluere, & sic deorũ pincerna factus est, fuit aũt regnante Argiuis Prito.

Quidam non deorum omnium, sed solius Iouis Pincernam esse uolunt.

De Ilione filio Trois, qui genuit Laomedontem. Cap. V.

ILion, ut Homerus in Iliade, ubi omnis genealogia Troianorũ usq; ad Hectorem & Aeneam explicatur, ait, filius Trois regis Troianorũ. Hic, ut dicit Eusebius in libro temporum, regnante Athenis Cecrope, Ilionem ciuitatẽ illam inclytam Homeri carmine condidit, & ex suo nomine nuncupauit. Hæc enim est, quæ decennalem Græcorum obsidionem passa est, & ab eis deleta. Condita aũt est circa annũ mundi. iii. M. dcccxcv. Ilio aũt unicũ legimus fuisse filium Laomedontem, quem superstitem moriens dereliquit.

al's, Ilium

Homerus, ut supra annotauimus non Ilionem sed Ilũ uocat, sic enim inquit, Τρωὸς δ' αὖ τρεῖς παῖδες ἀμύμονος ἐξεγένοντο Ἶλός τ' Ἀσσάρακός τε, καὶ ἀντίθεος γανυμήδης.

al's, Ili De Laomedonte Ilionis filio, qui inter mares & fœminas octo genuit filios, quorum hęc sunt nomina, Antigona, Hesiona, Lampus, Clytion, Icetaon, Tithonus, Bucolion & Priamus. Cap. VI.

LAomedon rex Troiæ filius fuit Ilionis, ut scribitur in Iliade ab Homero. Hunc dicunt ueteres uoluisse Ilium muris circũdare, & cum Apolline & Neptuno conuenisse, ut ipsi muros facerent mercede promissa, & obseruandi iuramento præstito. Qui cum fecissent, nec sibi promissum seruari cernerent, omnis Troia à Neptuno aquis repleta est, & Apollo insuper misit pestem. Quamobrem anxius Laomedon de remedio oraculum consuluit, cui responsum, oportere quotannis uirginem Troianam ceto marino scilicet monstro exponere. Quod forte

apud

apud Troianos fiebat. Tandem Hesionæ Laomedontis filiæ sors contigit. Quæ cum in scopulo religata monstrum expectaret, aduenit Hercules, qui cum Laomedonte pactionem fecit, uidelicet si liberaret à monstro filiam, sibi equos diuino semine procreatos, quos constabat Laomedontem habere, largiretur. Attamen cum Hercules uirginem liberasset, noluit Laomedon seruare promissum. Quamobrem, seu ut aliis placet, quia dum ille puerum perditum quæreret, à Laomedonte portu Troiano prohibitus est, & ideo cum amplioribus copiis ueniens Ilium expugnauit, & Laomedonté occidit, & omnia eius uertit in prædã. His appositis quid sibi uelit fictio uideamus. Volũt enim apud Troianos pecuniam fuisse in sacra Neptuni, atq; Apollinis reseruatã, quam Laomedon iureiurando præstito se non solum eandem restituturũ, sed insuper ex propria largiturum in prædictis sacris, in ædificationẽ murorũ ciuitatis expendit, nec tandem petentibus pecuniam restituere uoluit. Sane adueniente postea aquarũ inundatione, & post eam non satis à sole digestam, ut fit, aer infectus aquarum putredine pestem intulit. quę duo quoniã ad Apollinem & Neptunum pertinere uidentur, adinuentum est ea ob periuriũ à deceptis diis immissa. Quod uirgines monstro appositæ sint responso oraculi, cum sic illos deciperet persæpe diabolus, possibile puto. & hinc historiam habere cætera arbitror. Fuere huic filii filiæq; plures, quanquam solus Priamus esset ei in regno successor.

De Hesione et Hercule Val. Flac. li. 2. Ar.

De equis Laomed. est apud Hom. lib. 5. Iliad. eosq; pro rapto Ganymede à Ioue Troi datos esse dicit Hellanicus fabulã paulo aliter recenset, summa tamen eòdem redit, Vide Cõment. Hom. in Iliad. Y.

De Antigona Laomedontis filia. Cap. VII.

ANtigonam filiam fuisse Laomedontis testatur Seruius, quam dicit, eo quod fortissima esset, ausam se pulchritudine præferre Iunoni, ob quam causam irata Iuno eam uertit in ciconiam. cuius figmẽti talis potest reddi ratio. Dicit Leontius quod capto ab Hercule Ilio, & occiso Laomedonte, omnes Laomedontis filii, exceptis Hesiona & Priamo, qui capti fuerunt, clam aufugerunt, quò illos fortuna detulit. Antigona autem inter arundineta Scamandri latuit pluribus diebus, & hinc ego fabulæ locum datũ puto, quia quæ superbia sua se, regnante patre, præferebat pulchritudine cæteris, à fortuna regnorum domina uices uertente eò deducta sit, quò consueuere ciconiæ uictum quærere, & sic ipsa donec ibidem fuit, quasi in ciconiam uersa uisa est.

Ouid. 6. Met.

De Hesiona Laomedontis filia, & Teucri matre. Cap. VIII.

HEsiona filia fuit Laomedontis, quæ cum primo, ut supra dictum est, fuisset à monstro marino ab Hercule liberata, postmodũ ab eodem Hercule, deiecto Ilio & occiso Laomedonte, capta est, & Thelamoni, quoniam primus muros conscendisset ciuitatis, in partem prædę cõcessa est. Qui eam Salaminam detulit, & cum frustra sæpius à Priamo repetita esset, Thelamoni Teucrum peperit. *De hac re Apollon Gram. ut citatur à Cũmentatore Homeri Iliad. 8.*

De Lampo, Clytio, & Icetaone filiis Laomedontis. Cap. IX.

LAmpus, Clytius, & Icetaon filii fuere Laomedontis, ut in Iliade dicit Homerus sic aiens. Laomedon uere Tithonũ genuit, Priamumq;, Lampumq;, Clitiumq;, Icetaonemq; ramum Martis, ex his tantũ tribus nil præter nudum nomen habemus.

Versus Homeri sunt hi Iliados. Y. λαομέδων δ᾽ ἄρα τιθωνὸν τέκετο πρίαμόν τε λάμπον τε κλυτίον θ᾽ ἱκετάονα τ᾽ ὄζον ἄρηος.

De Tithono Laomedontis filio, qui genuit Memnonem. Cap. X.

TIthonus, ut supra proximo Homeri carmine mõstratum est, filius fuit Laomedontis, qui cum esset forma decorus iuuenis, ut dicit Seruius, ab aurora dilectus, & raptus est, ex qua filium aiunt Memnoné suscepisse, & cum longissimã optasset uitã, & obtinuisset, postremo in cicadam uersus est. Hunc autem ab aurora raptum, nil aliud puto, nisi quia desiderio captus, auditis forsan per quæ sperabat imperium, posse nancisci, patria dimissa, ad orientales migrauit

populos, à quibus nobis aurora consurgit, & ex eis subegit plurimos, eisq; imperauit. Quod aũt in cicadam uersus sit, cur fingatur nonnullæ possunt rationes ostendi. Prima quarum est, quia uti rore matutino, qui in aurora cadit, cicadæ aluntur. sic & iste sumptibus orientalium, qui sub aurora sunt, alebatur. Præterea quia cicadæ nigræ sunt cum uirides nascantur, sic & iste qui albus natus est, agente feruore solis, eius regionis, ad quã transitum fecerat, incolarũ ritu niger effectus est. Postremo quia senex audita morte Memnonis filii, & suorum desolationem in querulam senectutem lapsus sit, & inde mortuus, uti cicadæ faciunt, quæ potius conqueri, quàm cantare uidentur, & demum post longam querelam crepantes obeunt.

a *διὰ γὰρ ἄγνοιαν οὐκ ᾔτησαν ἀθανασίαν σὺν ἀγηρασίῃ.*

b *Fabula refertur & in Cõmentarijs Homer. Iliad. Λ. & Verg. 4. Aen. Et iam prima nouo spargebat lumine terras Titoni croceam linquens aurora cubile. Didymus eò refert fabulam quia Titonus astronomus fuerit, 5. Odyß.*

De Memnone Titonis filio. Cap. XI.

MEmnon Oui. teste, filius fuit Titoni ex aurora susceptus, hunc dicunt cum maxima orientaliũ populorũ copia subsidio uenisse Priamo, & in pugna ab Achille occisus est. De quo fabulose dicit Oui. quod dum rogo impositus uretetur, oratione auroræ matris à Ioue in auem mutatus est, & cum eo multæ aues ex fauillis pyræ prodisse, quę cum ter pyrã cum ingenti clamore circuissent, sese diuisere, & tam diu inter se decertauere, donec mortuę occubuere. Quas aues Memnonias appellatas dicit Ouid. Hæc fictio à consuetudine quadã circa pyram Memnonis seruatam à suis, & à quadam contingentia mirabili sumpsit originem. Vetustissimus mos orientalium fuit, cariores amicos regis, mortuo uelle cum cadauere regis comburi, & ad hoc, seu aduersum cõcurrentes, ut circa Memnonis corpus factum puto, seu aliter in mortem uadunt, & regio imponunt rogo. Præterea dicit Solinus de mirabilibus mundi sic. At iuxta Ilium Memnonis stat sepulchrũ, ad quod ex sempiterno ex Aethiopia cateruatim congregatæ aues aduolant, quas Ilienses Memnonias uocit. Cremutius autor est, has easdem anno. v. in Aethiopa cateruatim congregari & undiq; uersum, quæ usq; quaq; sint, ad regiam Memnonis cõuenite. Hæc ille. Possumus ergo ex dictis assumere fortuitu contigisse aues illas eò tunc uenisse, ubi regium Memnonis funus agebatur, & circuisse uolatu locum, & inde à simplicibus creditũ eos qui se morti dederant, in honoré regii funeris in fauillas, & ex fauillis in aues esse mutatos. Memnonem aũt in auem uersum nil aliud designate reor, quàm uiri celebrem famam, quæ post eius morté euolauit, longe latéq; agentibus orationibus & præconiis populorum suorum. Hunc Memnonem aiunt quidam Susim insigne oppidum Persiæ, quod Sutæ fluuio imminet, construxisse.

Lib. 13. Meta.

Memnonis fabulã ad historiam refert Diodor. lib. 5.

Totam Memnonis fabulam describit Calaber lib. 2. additq; præter hæc uulgata, cruorem Memnonis in fontem quoq; mutatũ esse quem Paphlagoniũ, inquit, accolæ uocant, ὅστε καὶ αἱματόεις Ζαφερὴν ἐπινίσσεται αἰὰν ὁππότε μέμνονος ἦμαρ ἐν λυγρὸν φθινύθει κεῖνος κάτθανε.

De Bucolione Laomedontis filio qui genuit Aesapum & Pedasum. Cap. XII.

BVcolion filius fuit Laomedontis, ut in Iliade testatur Homerus dum dicit, Bucolion aũt filius generosi Laomedontis &c. De hoc autem nil habemus ulterius, nisi quod genuerit filios duos, Aesapum & Pedasum.

Homer. Iliad. 6 βῆ δὲ μετ' αἴσηπον καὶ πήδασον οὕς ποτε νύμφη Νηῒς ἀβαρβαρέη τέκ' ἀμύμονι βουκολίωνι, βουκολίων δ' ἦν υἱὸς ἀγαυοῦ λαομέδοντος πρεσβύτατος γενεῇ, σκότιον δέ ἑ γείνατο μήτηρ.

De Aesapo & Pedaso filiis Bucolionis. Cap. XIII.

AEsapus et Pedasus filii fuerũt Bucolionis, ut in Iliade scribit Hom. sic dicés. Fuit aũt ad Aesapiũ & Pedasum, quos quondã nympha Nais Abaruarea genuit laudabili Bucolioni. hi quidé strenui iuuenes in pugna aduersus Gręcos fuere, sed tandem ab Eurialo quodam Græco pugnantes occisi sunt ambo, ut idem testatur Homerus.

De Priamo

De Priamo Laomedõtis filio, qui ex Hecuba cõiuge. xix. genuit inter filios & filias, & ex aliis mulieribus inter mares & fœminas genuit. xxxi. ex quibus. l, nomina tantũ xxxviii. cognouimus, quæ hæc sunt. Prima Creusa. ii. Cassandra. iii. Iliona. iiii. Laodice. v. Lycaste vi. Medesicastis. vii. Polyxena. viii. Paris. ix. Hector. x. Helenus. xi. Chaõ. xii. Troilus xiii Deiphobus. xiiii. Polydorus. xv. Polydorus. xvi. Lycaõ. xvii. Aesacus. xviii. Antiphysus xix Isus xx. Teucer. xxi. Democoontes. xxii. Echemon. xxiii. Chromius. xxiiii. Gorgition. xxv Cebryon. xxvi. Phorbas. xxvii. Dorydon. xxviii. Pammon. xxix. Antiphon. xxx. Agauon xxxi. Hippothous. xxxii. Aganon. xxxiii. Lacoontes. xxxiiii. Mistor. xxxv. Iphates. xxxvi. Testorius. xxxvii. Tymœtes. xxxviii. Polites. Cap. XIIII.

PRiamus Laomedõtis regis fuit filius adeò notus inter mortales, ut uix usquã notior alter sit. Eo quidẽ adhuc puero existente ab Hercule Ilion ciuitas deleta est, & occisus Laomedon, & ipse cum multis aliis captus, quẽ Hercules uicinis precium pro eo dantibus, illis restituit, & à redemptione Priamus appellatus, ut Ser. placet. Hunc tamen semidirutã patriã restaurasse cõstat, uoluntq́; scriptores multis eam aduersus hostiles impetus uallasse. Nam dicit Ser. eum sic egisse, ut pro rato haberet secundũ Plautũ, tribus stantibus rebus, eam capi nõ posse, uita scilicet Troili, Palladii cõseruatione, & Laomedontis sepulchro integro, quod in porta Sceæ fuit. Secundũ aũt alios longe plura ad eam capiendã opportuna Græcis fuere, ut scilicet de Aeaci genere aliquis interesset, & inde Pyrrhus admodũ puer in bellũ uocatus est, ut Rhesi regis equi tollerent, antequã Xanti aquã gustassent, & ut Herculis interessent sagittę, quas misit Philoctetes, cum ipse uõ posset afferre morte præuẽtus. Priamus ergo Laomedonte mortuo regnauit, cui cum cuncta pro uotis succederẽt, capta Hecuba filia Cissei regis Thraciæ in cõiugem, & ex ea multis susceptis filiis, & ex aliis mulieribus etiã quã pluribus, in tam grandem regnũ suũ ampliauit splendorẽ, ut non solũ Troiæ rex, sed totius Asiæ uideret. Sane dum Paris filius eius pro capta Hesiona sorore Priami ab Hercule, Helenã Menelai cõiugem rapuisset, & deduxisset in Troiam, nullisq́; posset induci suasionibus, ut illam repetentibus Græcis restitueret, eos cum mille nauibus in litus Troianũ descendẽtes uidit, & Ilion etiã obsidẽtes, & circũ igne ferróq; cuncta uastantes, & persępe filios suos & naturales & legitimos, & auxiliares reges occidentes, & postremo cęsum uidit Hectorẽ, & curru Achillis trahi, ad cuius redimendũ cadauer dicit Hom. in Iliad. circa finẽ, nocte Mercurio duce iuisse, & flexis genibus Achillẽ orasse. Esto dicat Seruius longe aliter fuisse, eum scilicet nocte ad tentoriũ Achillis accessisse, eumq́; dormientẽ inuenisse, adeò, ut eum occidere potuisset, sed excitare potius uoluisse, atq; orasse, & obtinuisse petitum, & ab Achille usq; Troiam postmodũ prosecutũ. sed hæc ab Hom. oppressa, ne qui laudũ Achillis erat præco, uideret dedecorũ suorũ recitator. Pręterea uidit Priamus Palladiũ subtractũ, equos Rhesi eductos, Troilũ cæsum & Paridẽ, & ultimo Ilion capi, & filias captiuas deduci & igne cuncta cremari, & in regiã usq; suã, post Politẽ filiũ fugientẽ Neoptolemũ penetrantem, & in sinu suo infelicẽ filiũ occidentẽ, seq; obiurgantẽ trãsfodi gladio. Sanè dicit Ser. de morte Priami uarie opinari, cũ dicãt alii eum à Pyrrho in domo regia captũ, & ad tumulũ usq; Achillis tractũ, ibiq́; cõfossum & busto caput abscissum, atq; pilo impositũ & circumlatũ. Alii dicũt ad Hercei Iouis aram, ut diximus, quod opinari uidet Vir. Fuerũt enim huic ut ipsemet Achilli narrat in ultimo Iliad. lib. filii quinquaginta inter mares & fœminas, ex quibus dicit se. xix. ex coniuge suscepisse, reliquos uero ex mulieribus aliis in atriis suis cõmorantibus.

De Creusa prima filia Priami & Aeneæ cõiuge. Cap. XV.

CReusa filia fuit Priami & Hecubæ ut testatur Seruius, fuitq́; Aeneæ coniunx ut sæpe per Vir. patet, eiq; filium peperit Ascaniũ. Hanc in excidio Ilii ab Aenea cum patre & filio fugientem perditam dicit Virgilius. sed nõnulli eam ab ipso ex pactione cum Græcis facta occisam uolũt, ne quis in sua libertate ex semine Priami superesset. Quod satis caute tetigisse uidetur Vir. ubi Aeneam exquirentem eam describit, & illius umbram loquentem Aeneæ inducit atq; dicentem, Non ego Mirmidonũ sedes Dolopumq́ue superbas Aspiciam, aut Graiis seruitũ

matribus ibo, Dardanis & diuæ Veneris nurus. Sed me magna deûm genitrix his deti-netoris &c. Et sic patet, postquam à nemine captam se dicit, sed detineri à matre deûm, quæ terra est, ibidem mortuam derelictam atq; infossam.

De Cassandra.ii.Priami filia. Cap. XVI.

CAssandra filia fuit Priami & Hecubæ, formosa uirgo. Quam cum amaret Apollo, eius'q; concubitũ peteret, petiit Cassandra munus, quod illi Apollo se daturũ iuraméto firmauit. Petiit ergo ut uates fieret, & facta est. Volés aũt Apollo quod petierat, ipsa negauit. Quãobrem turbatus Apollo, cum au-ferre nequiret quod dederat, egit ut nulla præstaret fides uaticiniis suis, & sic factũ est. Nam cum ex raptu Helenæ quid futurum esset Troianis prædiceret, non solum
a nõ credita, sed à patre & fratribus sæpissime uerberibus castigata est. Hęc aũt Corebo Mi-gdonio iuueni desponsata fuerat, Virg. asserente. Tandem cum nondum nuptias cele-
b brasset, capto Ilio, & ipsa infelix à Græcis capta est, ut idem dicit Virg. Verũ Ilio diruto, & præda inter principes diuisa, misella in sortem contigit Agamemnoni, & quæ illi fata seruarentur à coniuge prædixit, ut Seneca poeta testatur in Tragœdia Agaménonis. Sed
A more solito nil sibi creditũ est. Ex quo ut in Odyssea testatur Homerus, factum est, ut in cõuiuio ab Aegistho & Clitemnestra & Agamemnon occideretur, & ipsa iubente etiam Clitemnestra perimeretur. Quod aũt de Apolline fictum est, ab euentu sumptũ uidetur. Studuit enim uirgo ut uaticinio instrueretur, & eo quod optime proficeret, ab Apolline diuinationis deo diligi uisum est, dictum'q; illi ab eo concessum quod labore quæsiue-rat. & quoniam fides dictis eiusdem nõ præstabatur, quod figmenti superest additũ est.

a *Homerus autem Iliad. N. Othryoneũ quendam nominat, cui Priamus Cassandram desponderat, sic enim de Idomeneo inquit* πέφνε γὰρ ὀθρυονῆα καβησόθεν ἔνδον ἐόντα, ὅς ῥα νέον πολέμοιο μετὰ κλέος εἰληλούθει. ᾔτεε δὲ πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην Κασσάνδρην ἀνάεδνον, ὑπέσχετο δὲ μέγα ἔργον. ἐκ Τροίης ἀέκοντας ἀπωσέμεν υἷας ἀχαιῶν. τῷ δ' ὁ γέρων πρίαμος ὑπόσχετο καὶ κατένευσε δωσέμεναι, ὁ δὲ μάρναθ' ὑποσχεσίῃσι πιθήσας.

b *Hanc dicitur Aiax Oilei in templo Mineruæ compreßisse, quapropter irata dea tempestatẽ Græcis redeuntibus, circa Caphareum montem immisit, qua multi perierunt, inter quos etiam ipse Aiax fuit, alij disiecti, ut quidam multis annis post in patriam uix redierint.*

De Iliona.iii.Priami filia & Polymnestoris regis Thraciæ cõiuge. Cap. XVII.

ILiona, ut Ser. placet, filia fuit Priami, & ut asserit Paul. ex Hecuba, hęc ratiõe ueteris ho spitii, & insignis amicitiæ ut ait Ser. Polymnestori regi Thraciæ matrimonio iũcta est.

Mem. Virg. 1. Aen. Præterea sceptrum Ilione quod gesserat olim Maxima natarum Priami, &c.

De Laodice.iiii.Priami filia, & Helicaonis coniuge. Cap. XVIII.

LAodices Priami fuit filia, & Helicaoni filio Antenoris regis Thraciæ nupta, quam uocabant Troiani Laodicem galoo. hæc autem testatur Homerus, in Iliade dicens. Quam Antenorides habebat rex Helicaon Laodicem Priami filiarum specie opti-mam. Hanc Hecubæ ego filiam fuisse puto.

Versus sunt Iliados. 3. εἰδομένη γαλόῳ ἀντηνορίδαο δάμαρτι τὴν ἀντηνορίδης εἶχε κρείων ἑλικάων Λαοδίκην πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην. Γαλόῳ *autem non est proprium ut hic pu-tat Bocatius, sed Laodice respectu Helenæ* γάλοιος, *hoc est, glos dicebatur. Et Iliados sexto* Λαοδίκην ἐσάγουσα θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.

De Lycaste.v.Priami filia, & coniuge Polydamantis. Cap. XIX.

LYcaste, ut asserit Paulus, filia fuit Priami pulchritudine insignis adeò ut captus ex ea Polydamas Antenoris & Theano sororis Hecubæ filius, illam ex concubina susce-ptam sumeret in uxorem.

De Medesicaste.vi.Priami filia & Polyppi coniuge. Cap. XX.

a MEdesicaste filia fuit Priami naturalis, nec habetur ex qua matre. Quæ quidem nu-psit Polyppo Mentoris filio, ut in Iliade testatur Homerus. Habitabat aũt Pideon antequã uenirent filii Achiuorũ. Filiam autem Priami notham habebat Medesicastin.

Huius

Huius Medesicastes uirum scilicet Polyppum in certamine à Teucro Thelamonis filio occisum dicit Homerus.

Naturalem hic notham uocat. Non aũt Polyppo (quod hoc loco apud Homer. epitheton est) sed a
Imbrio nupta fuit. Versus ex Iliad N. sunt hi ἴμβριον αἰχμητὴν πολυίππου μέντορος υἱὸν ναῖε δὲ πήδαιον πρὶν ἐλθεῖν υἷας ἀχαιῶν κούρην δὲ πριάμοιο νόθην ἔχε μηδεσικάστην.

De Polyxena. vii. Priami filia. Cap. XXI.

POlyxena uirgo filia fuit Priami & Hecubę, ut persępe testatur Euripides in tragœdia, cui titulus †Polydorus. Hæc inter cæteras Troianas formosior fertur, ob quam formositatem infortunio suo ab Achille dilecta est, quo amore in mortẽ fortissimi iuuenis Hecuba proditone usa est, non existimans per Achillis uulnera sanguinem innocuæ uirginis se fusuram. Hanc quidem post Ilion euersum, ut Seneca tragicus testatur in Troade, Pyrrhus Achillis filius ad placandos patris manes poposcit, atq; post longum iurgium, sic suadẽte Calchante uate, concessa est. Quam ornatam ritu uirginum nuptias celebrantium ad Achillis tumulum truculentus deduxit iuuenis, & quoniam ab imagine Achillis petitam dicebãt, ut dicit Euripides in præallegata tragœdia, ibidem interemit.

al. Hecuba

De Paride octauo Priami filio, qui genuit Daphnidẽ & Ideum. Cap. XXII.

PAris, qui alio nomine Alexander dictus est, filius fuit Priami & Hecubæ, ex quo talis ante alia recitatur historia. Dicit enim Tullius ubi de diuinatione scribit, Hecubæ prægnanti, ea scilicet prægnatione, ex qua postea natus est Paris, per quietem uisum facem patere Troiam omnẽ comburentem atq; dissipantem. Ob quod somnium anxius Priamus Apollinem consuluit, qui respondit nasciturі filii opera Troiam omnem periturã. Quamobrem Priamus Hecubæ nasciturum iussit exponi. Hecuba autem cum speciosissimũ filium perspexisset, misera tradidit eum quibusdam, qui illum pastoribus regiis alendum traderent, & sic sub Ida à pastoribus educatus est, & cum adoleuisset Oenones nymphæ Ideæ contubernio usus, duos ex ea suscepit filios. Præterea cum inter quoscunq; litigantes esset æquissimus, in maximã iustitię famam euasit, adeò ut litigantibus de formositate Pallade, Iunone & Venere, propter aureum pomum à discordia eis in conuiuium proiectũ, in quo, detur digniori, erat scriptum, à Ioue ad eum pro sententia remissæ sunt. Quæ, ut aiunt illi, sub opacis nemorũ umbris loco, cui Mesaulon dicebatur, remotis uestibus sese Paridi monstrauere. Ei q; dixit Pallas, si eam cæteris pulchriorẽ diceret, ei rerum omnium cognitionem daturam. Sic & Iuno regnorum & diuitiarũ dominium. Venus autem pulchriorem orbis mulierem spopondit. Qua tractus cõcupiscentia, syluanus iudex Veneri debe ri pomum iudicauit. Tandem ut dicit Serui. hic Paris secundum Troica Neronis fortissimus fuit, adeò ut in agonali certamine, quod agebatur Troię, superaret omnes, & ipsum Hectorem. Qui cum iratus, quia uinceretur, in eum stringeret gladium pastorẽ putans, dixit se esse germanum, quod allatis crepundiis probauit, cum adhuc sub habitu lateret pastorali. Et sic uidetur quod cognitus receptus fuerit in domum patriam. Inde compositis. xx. nauibus, à Priamo sub specie legationis ad repetendã Hesionã in gręciam missus est, ubi aliqui uolunt, & hos inter Ouid. ut in epistolis eius patet, à Menelao hospitio susceptus & honoratus est. Alii uero arbitrantur in Græciã uenisse, absente Menelao, & ad famam pulchritudinis Helenæ tractus Spartã petiisse ciuitatem, & eam expugnasse anno regni Agamemnonis primo, non existentibus ibi Castore & Polluce qui ad Agamemnonem perrexerant, & secum Hermionam Helenæ & Menelai filiam duxerant. Et sic ciuitate capta Helenã renitentẽ rapuisse, & omes thesauros regios abstulisse, quod satis eleganter tangit Vir. dum dicit. Me duce Dardanius Spartam expugnauit adulter &c. Et ob hoc uolũt q hanc opinionẽ tenẽt, Helenã post captũ Ilion meruisse à uiro recipi. Ex qua rapina bellũ decennale Græcorũ aduersus Troianos susceptũ est, in quod refert Homer. Paridẽ ab Hectore fratre increpitũ descẽdisse semel, et singulare certamẽ aduersus Menelaũ

b

sumpsisse, in quo cum apertissime uinceretur, à Venere eum prælio subtractũ dicit, adiiciens impulsu Mineruæ Pandarum in Menelaum sagittasse atq; eum uulnerasse, & sic quod erat singulare, in uniuersale certamen deuenit. Postremo iam Hectore & Troilo
c peremptis ab Achille, cum ipse arcu & sagittis, quibus plurimum ualebat, Achillem fraude Hecubæ ad desponsandam Polyxenã in templũ Thymbrei Apollinis nocte & solum euocatum occidisset, & ipse à Pyrrho Achillis filio occisus est. Paucis quippe fictionibus
d hæc historia interlita est, quas enucleare uolentes primo iudicium Paridis uideamus, in quo sententia Fulgentii, meo iudicio sequenda est. Dicit enim tripartitam mortalium uitam esse, quarũ prima theorica dicitur, secũda practica, tertia philargica, quas nos uulgarioribus uocabulis contemplatiuã, actiuam, & uoluptuosam nuncupamus, de quibus Aristoteles uti de cæteris optime facit, differit in primo ethicorũ. Has Iuppiter, id est deus, ne uideatur aliquam reprobando arbitrium liberum cuiquam surripere, ad iudicium Paridis, id est cuiuscũq; hominis remittit, ut ei liceat quam maluerit approbare, & sibi sumere. Quid aũt sumenti uoluptuosam sequatur, exitu Paridis demõstratur. Quod autem à Venere subtractus sit, ad eius declarandã ignauiam dictũ est, ut appareat quod iners tantũ uacaret Venereis. Pandarum autem à Minerua impulsum ideo dictum est, ut ostenderetur astutia Troianorum, qui uidentes deficere Paridem, ut eum morti subtraherent, non seruatis pactionibus in Menelaum fecerunt insultum.

a *Græcorum quidam hanc Helenæ raptæ causam narrat, Cum Lacedæmonij graui peste tenerentur, Menelaum de remedio Apollinem consuluisse: Deũ aũt respondisse, ut τεύκρων δαίμονας, hoc nomine Ilienses prius dicebantur, placarent. Menelaũ ergo cum Ilium uenisset, imperata fecisse, & inde Delphos profectũ de liberorũ procreatione deum consuluisse. Sed eum eodem tempore & Paris eõdem de uxore ducenda consulturus uenisset, oraculum sic respondisse.* Τίπτε δύω βασιλεῖς, ὁ μὲν Τρώων, ὁδ᾽ ἄρ᾽ ἀχαιῶν Οὐκ ἴσ᾽ ὁμοφρονέοντες, ἐμὸν δόμον ἐσανέβητε ἤτοι ὁ μὲν πῶλοιο γόνον διζήμενος εὑρεῖν Αὐτὰρ ὁ πῶλον ἑλεῖν, τί νυ μήσεαι ὦ μέγαλε ζεῦ. *Et sic utrinq; discedentibus oraculo tractum Paridem, ad Helenam rapiendam.*

b *Quidam aiunt & filium Corythum seu Helenum ex Helena genuiße Paridem. Didym. in 4. Odyß.*

c *Calaber aũt Achillem non à Paride, sed ab Apolline sagitta, in acie & campo Troiano interfectũ esse, lib. iij.* Παραλ. *scribit. Ipsumq; Paridem postea à Philoclete sagittis interfectũ esse, & post obitum eius Helenam Deiphobo nupsisse. Didym. in 4. Odyß. scribit.*

d *Dictus aũt Paris est à* παρεῖναι, τὸ παρελθεῖν, *eo quod mortem præterierit seu effugerit, postea Alexander uocatus ab eo quod* ἠλέξησεν, *id est, iuuit auxilijs patriam.*

De Daphnide & Idæo filiis Paridis. Cap. XXIII.

Daphnis & Idæus ut Paulus affirmat, filii fuere Paridis ex Oenone nympha Idæa seu Pegasea, cuius amicitia usus dum pastor esset suscepit, de quibus nil memoratu dignum comperisse memini.

Fuit aũt & alius Daphnis Mercurij filius in Sicilia natus, qui primus carmen bucolicũ inuenisse dicitur, de quo Diodorus, & Silius Italicus lib. 14.

De Hectore Priami filio. ix. qui genuit Astyanactem. Cap. XXIIII.

Hector præ cæteris corporea uirtute insignis, uatum omnium carminibus celebris, iuuenis phama inclyta, in nouissimum usq; diem forte uicturus, filius fuit Priami regis & Hecubæ, hunc in coniugẽ sumpsisse Adromacham filiam Eetionis Thebatũ Ciliciæ domini testatur Homerus, ex qua iam orto Græcorum bello filium suscepit nomine Astyanactem, esto ipse Camandrum appellaret. Huic igitur & si militaris disciplinæ plurimum inesset, tam grandis erat animi audacia & corporis robur, ut post occisum Protesilaũ primũ in litus Troianũ ex Græcis è nauibus prosilientẽ, Troianorũ aciem persæpe præsentia sua non solum aduersus Græcos ad subsistendũ patientẽ faceret, sed ad insiliendũ redderet audacẽ. Et quod mirabilius erat, ipse solus sæpissime Græcorũ turmas aggredi ausus est, & ui disgregare phalãges, adeóq; omne agmẽ cogere, ut solus esset terror Achiuis omnibus. Hic aduersus Aiacẽ

Thelamoniũ

Thelamoniũ ut ait Hom. singulari pugnauit certamine, nox tamẽ superueniẽs nõ minus
Aiaci grata quàm sibi, diremit duellũ. à quo more prisco cũ discederet, gladiũ illi dono
dedit, quo se Aiax postmodũ interemit. & ab eo suscepit baltheũ, quo ornatus ab Achille
occisus est, & post currum tractus ut ait Seruius. Tandem cum multos etiã Græcorum
principes morti dedisset, Patroclũ Achillis amicũ & suis insignem armis occidit, Achillẽ
existimans superasse, & armis nudatũ insignibus, pompa inclytus ingenti Troiam intra
uit, suæ necis irritamento gloriosus. nec multo post cum Achille congressus, seu fessus
Hector, seu multũ præualeret Achilles, ab Achille superatus occubuit, & non solũ armis
ornatu´q; reliquo à uictore superatus est, uerum & curru cum baltheo ab Aiace concesso
tractus circa Ilion Priamo etiã prospectante est, & ad naues usq; Græcorũ deuectus. Quas
penes Seuerus iuuenis, nõdum posito amici occisi dolore, nudum cadauer per dies. xii.
insepultum seruauit, donec nocte redempturus miserabilis pater Priamus ueniret, ut scri
bit Homer. Verum eodem Homero teste, iussu Iouis ab Apolline cadauer insigne ne cor
rumperetur, ante funus sacris liquoribus perlitum est. Priamo autem restitutũ Iliadum
lachrymis & mœrore publico, & solenni cerimoniarum ueterum pompa tumulatũ est,
eius´q; cineres aurea in urna seruati. In hac historia nil fictũ est, præter quod ab Apolline
sit cadauer curatum, quod factum est à medico iussu Achillis. Dicebat Leontius & hoc
non honorificentiæ causa, sed expectatione pecuniæ, qua sperabat cadauer redimi, si inte
grum seruaretur, uti factum est. multis enim susceptis muneribus poscenti Priamo reddi
dit. Huic unum tantum legisse filium memini, Astyanactem scilicet. Verũ iudicio alio-
rum, plures fuere, cum dicant Euse. & Beda, unusquisq; eorum in libro quem temporũ
scripsere, Hectoris filios post lapsum temporis Ilium recepisse, Heleno eis subsidium præ
stante, ac posteros Antenoris ex Ilio pulsos, regnante Latinis Ascanio Aeneę filio. Insuper
Vincentius Gallicus historiographus uelle uidetur, Francorũ reges hodiernos à filiis He-
ctoris antiquissimam originem habuisse, aiens à Francone quodam Hectoris filio cum
in extremam Germaniã aufugisset, Sicambriam ciuitatem conditam, & tractu tempo-
ris huius Franconis successores ripas obseruãtes Danubii in occiduũ descendisse, ac Mar
comanno Priami filio & Samione ex posteris Antenoris ducibus, Gratiani Cæsaris Au-
gusti tẽpore, transuadato Rheno eas in partes uenisse, quas semper postea tenuere, sibi´q;
ex eis ducibus´q; reges constituẽre, & in posteritatem longam atq; fulgidam deuenere.
Quod & si multum non credam, absit ut omnino negem, cum omnia sint possibilia
apud deum.

*Hectori autem post mortem etiam diuini honores decreti sunt. Nam cum Thebani longis malis ur-
gerentur, & oraculũ propterea super remedio cõsuluissent, responsum eis est, ut Hectoris ossa, ex Tro
ade ad se transportarent: quo facto, à malis liberati sunt, & Hectori ob id diuini honores instituti.
Historia est apud Aristodemum, ut citatur à comment. Iliad. N.*

De Astyanacte Hectoris filio. Cap. XXV.

AStyanactes ut sæpissime in Iliade testatur Homerus & Seneca poeta in Troade
tragœdia, unicus fuit Hectoris filius ex Andromacha natus eidem post in-
choatum bellum inter Troianos & Gręcos, ut satis per Virgilium sumi po-
test, ubi describit Andromacham Ascanium alloquentẽ. quod etiam ex tra-
gœdia Senecæ præallegata colligitur. ubi dum ab Vlysse quęreretur in mor
tem (ut paruulorum moris est) confugit ad matrem. Sed tandem ui agente græcis expo
scentibus redditur ante quàm naues à Sygeo soluerent, ut quidam uolũt, è turri deiectus
est. ut alii, saxo illisus, & sic mortuus, ne ulla Priami generis libera superesset posteritas,
hunc Homero teste, Hector ut plurimum uocabat Camandrium.

Iliad. ζ. τόν ῥ' ἕκτωρ καλέεσκε καμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι, Ἀστυάνακτ' οἶος γὰρ ἐρύετο ἴλιον ἕκτωρ.

De Heleno. x. Priami regis filio. Cap. XXVI.

O Helenus

HElenus Priami fuit filius & Hecubæ, uaticinio inſignis, ut de eo loquens teſtatur Virgilius dicens. Troiugena interpres diuũ qui numina Phœbi, Qui tripodas Clarii, lauros, qui ſydera ſentis, Et uolucrũ linguas, & præpetis omnia pennæ Fare age &c. Huic ſunt qui dicant à Græcis indultum, quia captus eis opportuna ad Troiam capiendam reuelaſſet. Ipſe tamen Ilio deiecto Pyrrho Achillis filio nauigationem prohibuit, prædixit'q; futurã peſtem nauigantibus. Quamobrem nõ ſolum à Pyrrho ſeruatus eſt, ſed ab eo in Epirum deductus, & ibidem illi parte regni conceſſa, cum Hermionem rapuiſſet Horeſti, Andromacham olim Hectoris coniugem quam loco uxoris tenuerat, illi coniunxit cõiugio. & tandẽ cum Pyrrhus ab Horeſte occiſus fuiſſet in templo Apollinis, ut dicit Seruius, Moloſſum Pyrrhi filium quem illi Andromacha pepererat, & eius regnũ ſeruauit. Qui quidem Helenus cum regnum ſuum Chaoniam de nomine fratris appellaſſet, ibidem ad inſtar Troiæ ciuitatem ædificauit, in qua Aeneam profugum ſuſcepit, & honorauit, & donatis muneribus interceptum dimiſit. Quis tamen illi fuerit finis, non legi.

Helenus atq; Caſſandra gemini, ut quidam tradũt, fuere, de his talis fabula refertur, Eos infantes in templo Apollinis Thymbrei colludẽtes obdormiuiſſe. Cumq; ibi per obliuionẽ à cuſtodibus, qui ex ebrietate negligẽtiores tum erãt, (Nã ſacra γενέθλια puerorũ celebrauerãt) relicti, ac poſtero die eodẽ loco ab illis requiſiti eſſent, ſerpentes circũ ora puerorũ uiſos ac deprehenſos eſſe. Ob quam rem cũ famulæ exclamare cœpiſſent, eoſdẽ rurſum aufugiſſe, et ex eo tempore Helenũ & Caſſandrã uaticinari cœpiſſe. Vide comment. in Iliad. H.

De Chaone Priami filio. xi. Cap. XXVII.

CHaon ut dicit Seruius, filius fuit Priami ex qua matre nõ dicit. hunc inſuper ait ab Heleno in uenatione inaduertenter occiſum, & ob id quaſi in perditi fratris ſolatiũ regni portionem, quæ Heleno fuerat à Pyrrho cõceſſa, ab eodem Heleno Chaoniã nominatam.

De Troilo. xii. Priami filio. Cap. XXVIII.

TRoilus fuit Priami regis filius & Hecubæ, ut ſatis abſq; teſtimonio notum eſt. hic autem adhuc adoleſcẽtulus auſus aduerſus Achillem pugnam arripere, ab eo occiſus, ut patet liquido per Virgilium, ubi, Parte alia fugiens amiſſis Troilus armis.

De Deiphobo. xiii. regis Priami filio. Cap. XXIX.

DEiphobus filius fuit Priami ex Hecuba, qui cũ multa in hoſtes egiſſet, dum ſe tutum arbitraretur occubuit. nam iuter tumultum capti Ilii, dormiẽs inſidiis Helenæ quam poſt mortem Paridis coniugem duxerat, occiſus & turpiter laceratus fuit, ut apud Virgil. refert Aeneas, qui illum inſignia uulnerũ ſeruantem apud inferos deſcribit ibi, Atq; hinc Priamidem laniatũ corpore toto. & infra per plures uerſus.

De Polydoro. xiiii. Priami filio. Cap. XXX.

Hecuba. POlydoros ego duos fuiſſe Priami filios comperio. nam unum ex Hecuba ſuſcepiſſe in tragœdia, quæ † Polydorus intitulatur, pleniſſime aſſerit Euripides. Alterum uero ex Laothoes filia Altai ſuſcepiſſe dicit Homerus in Iliade, eum'q; in pugna occiſum ab Achille. Nos aũt de primo proſequamur. Fuit ergo iſte Priami filius & Hecubæ, quem ut dicit Euripides, Priamus filiis ad futuros euentus cum maximo auri põdere miſit in Thraciam ad Polymneſtorem regem antiquum hoſpitem, & amicum atq; generum ſuum, ut eum aleret, & cum auro ſeruaret. Sanè cũ iam in Græcos lætiori uultu proſpicere uideretur fortuna, cũ illa Polymneſtor animum uertit, & auri cupidus Polydorum in littore ſpatiantem telis aggreditur, & fruſtra fidem implorantẽ occidit, cadenti'q; tumulum ſuperiniecit, cui ſupercreuere mirti uirgulta. Hæc autem à Virgilio ſcribuntur ibi, Hunc Polydorum auri quondam cum pondere magno, & infra per plures uerſus. in quibus etiam refert qualiter uirgulta ex his quædam fortuitu ab Aenea diſcerpta emiſere ſanguinem, & demum uerba quibus ut fugam arriperet, Aeneam præmonuit. Huius extremæ partis nil aliud regit figmentum, quàm quod mittera quibus amica ſunt littora, ad inſtar iaculorũ emittũt uirgulta.

gula. Sanguis uero emissus mortis uiolentam speciem designat. Sic & uerba hominũ conscioru m relata, per quæ comprehenditur iniquitas occisoris, & monetur quis apud tales moram non esse trahendam.

Est tamẽ & alia de hoc opinio, nempe Græcos per Thraciam uenientes hunc cepisse. Priamum autem redimentem filium, Græcis pro eo dedisse urbem, quæ postea ab euentu Antandras dicta est, qua acceptâ illos tamen Polydorum lapidibus obruisse. Vide Seruium in.3. Aeneid. a

De Polydoro. XV. & Lycaone. XVI. filiis Priami. Cap. XXXI.

Polydorus hic alter à superiori & Lycaon filii fuerũt Priami & Laothoes, ut satis apud Homerũ Lycaon ostẽdit Achilli dicẽs, Te precor Achille miserere mei, iratus enim tuus seruus sum quõ miseris, te penes in conuiuio fui, dum me in uiridario cepisti, & in Lemnon transmisisti, duodecima dies abiit postquã ad Ilionem redii, & in tuas manus iterũ reduxit me deus, me iuuenem uides, quem genuit Laothoe filia Altæi senis, qui Lelegẽsibus dominabatur. Huius autem filiã Priamus habebat, & alias. ex isto autẽ duo nati sumus, tu aũt ambos iugulabis. Certe primũ inter pedestres domuisti Polydorum deo similem, & percussisti lancea. Nunc autem mihi in fortunium paras, tuas effugere manus non possum. sed hoc in animo ponas quæso ne me interficias. non enim ex uno uentre cum Hectore sum, qui tibi socium interfecit &c. Verũ Achilles nil iuuantibus precibus, eum ignominiosis obiurgans uerbis, in Scamandrum flumẽ impulit, & in eodẽ misere periit. Patet ergo ex uerbis huius, Polydorũ hũc alium à Priamo fuisse, qui ut testatur Home. plurimũ diligebatur à Priamo, eo quod iunior filiorum esset. & ob id non permittebat illũ in pugnã descẽdere. uincebat enim hic celeritate pedũ quoscunq; coætaneos, & mirabilem de se præbebat indolem. Verũ quadã die nesciente Priamo armatus descẽdẽs in hostes, incidit in Achillẽ, qui lancea eum percussit, & fractis obstaculis armorũ infelicẽ euiscerauit. Sed ipse uisceribus manu collectis dũ abiret debilitatus occubuit, nec potuit Hector in eius salutẽ ueniẽs eũ è manibus mortis subtrahere. De Polydoro Homer. Iliad. xx. sic.

Iliad. φ. b

αὐτὰρ ὁ βῆ σὺν δουρὶ μετ᾽ ἀντίθεον πολύδωρον Πριαμίδην, τὸν δ᾽ οὔτι πατὴρ εἴασκε μάχεσθαι Οὕνεκά οἱ μετὰ πᾶσι νεώτατος ἔσκε γόνοιο καὶ οἱ φίλτατος ἔσκε, πόδεσσι δὲ πάντας ἐνίκα. a

De Lycaone Iliad. 21. Verba Lycaonis sunt ad Achillem. μινυνθάδιον δέ με μήτηρ. b

γείνατο λαοθόη θυγάτηρ ἄλταο γέροντος ἄλτεω, ὃς λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει Πήδασον αἰπήεσσαν ἔχων ὑπὸ σατνιόεντι τοῦ δ᾽ ἔχε θυγατέρα πρίαμος, πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας Τῆς δὲ δύω γενόμεσθα, σὺ δ᾽ ἄμφω δειροτομήσεις ἤτοι τὸν πρώτοισι μετὰ πρυλέεσσι δάμασσας Ἀντίθεον πολύδωρον, ἐπεὶ βάλες ὀξέϊ δουρί, Νῦν δὲ τε ἐνθάδε μοὶ κακὸν ἔσσεται &c. *Dignus autẽ totus locus qui memoretur propter casum quo Homerus Lycaonẽ bis in Achillis manus peruenisse fingit.*

De Aesaco. 17. Priami regis Troiæ filio. Cap. XXXII

AEsacus fuit filius Priami & Alyxothoes Dymãtis filię, ut dicit Ouid. Quãuis est illũ proles enixa Dymãtis Aesacõ umbrosa furtim peperisse sub Ida, Fertur Alyxothoe &c. Hic ante bellũ Troianũ diu natus est, & mortuus paulo ante initium, ex quo talem recitat Ouidius fabulam. Erat huic ciuitas exosa & libens nemora colebat & rura, contigit una die ut uideret Hesperiẽ uirginem capillos pectentẽ suos atq; siccantẽ, & eius caperetur formositate. quẽ cum uidisset Hesperie ad se accedentẽ, cõfestim fugam arripuit. hic uero dum illã feruenter sequeretur, & contigisset ut uirgo fugiens ab angue inter herbas latente morderetur, & moreretur ex morsu, acri dolore concussus in desideriũ mortis incidit, & ex scopulo proximo se in mare pręcipitẽ dedit, cuius miserta Thetys eũ mutauit in mergũ nondũ sic uocitatũ. Ipse tamen uitam spernens dum sæpe mergeretur moriturus in undas, mergi nomẽ sortitus est. Hũc Priamus & filii, facto illi tumulo fleuere diu, eo quod si uita mansisset, Hectore non uidebatur inferior uiribus. Eum aũt in mergũ ideo uersum dicit Theodõtius, quia uiuus descendit ad ima & ab aquis mortuus in altũ reductus est. Ego autẽ puto ideo in mergũ uersum creditũ seu dictũ, eo quod qui nare non norunt, si in aquas cadunt ante Lib. 11. Met.

quam moriant̃,& merguntur,& in altũ sępe redeunt more mergi. Seu forte sic cõtigit, ut dum in aquas cecidisset Aesacus, & remansisset in fundo, mergus qui ante aquas intra⸗uerat, tunc eas exiens euolauit. & hinc sumptum Aesacum in mergum uersum.

De Antipho.18.& Iso.xix.filiis Priami. Cap. XXXIII.

ANtiphus & Isus Priami fuere filii, uerũ Antiphus ex Hecuba susceptus est, cum naturalis Isus existeret, ut auctoritate cõstat Homeri, qui in Iliade de ambobus sic ait. Ille aũt iuit Ison'q; & Antiphon interfecturus filios duos Priami nothũ & legitimum, ambobus in uno curru existentibus. sed nothus frena regebat, Antiphus autem transibat &c. Restat igitur quod Isus erat nothus, qui frena regebat. Hi tamen ambo, ut erant, ab Agamemnone in pugna una hora occisi sunt, & ob id iunctos apposui.

Iliad. Λ. αὐτὰρ ὁ βῆ ἶσόν τε καὶ ἄντιφον ἐξεναρίξων υἷε δύω πριάμοιο νόθον καὶ γνήσιον, ἀμφω εἰν ἑνὶ δίφρῳ ἐόντας. &c.

De Teucro.xx.Priami filio. Cap. XXXIIII.

TEucer ut affirmat Barlaam, filius fuit Priami ex nympha susceptus Antiodona. nec est hic is à quo Teucri appellantur Troiani. nam ille longe fuit antiquior, & filius Scamandri Cretensis, qui ob penuriã frugum relicta Creta uenit in Phrygiam, & cum Dardano & Erichthonio regnauit. Hunc tamẽ dicit Barlaam bello non interfuisse, cum paulo ante dum in Bebriciis syluis uenaretur, ab ingenti urso laceratus fuisset.

De Democoonte Priami.xxi.filio. Cap. XXXV.

DEmocoontes filius fuit Priami, ex qua tamen matre non habetur, sed naturalem satis per Homerum apparet in Iliade dicentem de eo sic, Sed filiũ Priami nothum percussit Democoontẽ. Hic ab Vlysse occisus est in pugna, ut in textu sequitur Homeri, & hoc in uindictam Leuci socii Vlyssis occisi ab Antiphone filio Priami.

Iliad. Δ ἀλλ' υἱὸν πριάμοιο νόθον βάλε Δημοκόοντα ὅς οἱ ἀβυδόθεν ἦλθε παρ' ἵππων ὠκειάων.

De Echemone.xxii.& Chromio.xxiii.filiis Priami. Cap. XXXVI.

EChemon & Chromius Priami fuere filii naturales, de quibus in Iliade sic dicit Homerus, ubi filios Priami duos cepit Dardanidis in uno curru existentes Echemona & Chromionẽ. hos enim duos, ut satis per sequentia Homeri uerba patet, Diomedes peremit in pugna.

Iliad. E ἔνθ' υἷας πριάμοιο δύω λάβε δαρδανίδαο εἰν ἑνὶ δίφρῳ ἐόντας ἐχέμμονά τε χρόμιόν τε.

De Gorgythione. xxiiii. Priami filio. Cap. XXXVII

GOrgythion ex Castianira Priami fuit filius, ut in his testatur Hom. & hunc certe fefellit. hic autem irreprehensibilẽ Gorgythiona filium amplũ Priami per pectus percussit telo. Hũc ut postea sequitur in textu, Priamus ex Castianira in Aesima ciuitate propinqua Troiæ suscepit, qui postea in certamine apud Troiam à Teucro Thelamonis filio confossus occubuit.

Iliad. Θ. καὶ τοῦ μὲν ῥ' ἀφάμαρθ' ὁ δ' ἀμύμονα γοργυθίωνα υἱὸν ἐΰν πριάμοιο κατὰ στῆθος βάλεν ἰῷ, τόν ῥ' ἐξ αἰσυμηθεν ὀπυιομένη τέκε μήτηρ καλὴ κασιάνειρα, δέμας εἰκυῖα θεῇσι.

De Cebrione. 25. Priami filio, Cap. XXXVIII.

CEbrion filius fuit Priami ut per Home. apparet in Iliade dicentem. Cebrionẽ nothum filium gloriosi Priami. Iste Cebrion ut idem Home. in Iliade dicit, in pugna penes Troiam à Patroclo saxo ictus interiit.

De Cebrione lib. 8. Iliados est, & item in sequentibus, quæ aũt hic citantur, Iliados. 16. sunt, ibi enim de Patroclo Homerus sic ait βάλε δ' ἕκτορος ἡνιοχῆα κεβριόνην, νόθον υἱὸν ἀγακλῆος πριάμοιο.

De Phorbante.26.Priami filio qui genuit Ilioneum. Cap. XXXIX.

PHorbas filius fuit Priami & Ephithesiæ filiæ Stasippi Migdonii ut dicit Paulus, quem adeo senem tempore belli fuisse scribit, ut potius frater quàm filius Priami uideretur, & ob insitam armorum uirtutem non obstantibus annis etiam prohibente Priamo, in certamen sæpius descendit, & tandẽ à Menelao gladio

gladiio obtruncatus est. esto dicat Seruius, & in testẽ inducat Homerũ, hunc Phorbantem nunquam pugnasse quin sibi fauisset Mercurius, quod ego miror in Iliade non inuenisse, dato credibile sit, non omnes qui in certaminibus illis pugnauere ab Home. positos. Quis autem huic fuerit finis, legisse non memini.

De Phorbante Homeri Cõment. hanc quoq; fabulam refert, fuisse eum suæ ætatis robustissimũ, coegisseq; omnes, qui in eum inciderant, cestibus secum pugnare, pugnantesq; interfecisse, eoq; tandem arrogantiæ deuenisse, ut etiam deos ad certamen prouocaret. Quapropter Apollinem superuenientem illum deuictum certamine occidisse. Vide Hom. in lib. penult. Iliad.

De Ilioneo Phorbantis filio. Cap. XL.

ILioneus Phorbantis fuit filius ut asserit Paulus, quod etiam testatur Seruius. Quantus uel qualis hic in armis fuerit apud Troiam, non legi. Verum ut per Virgilium patet, eloquentia ualuit plurimum. Nam ipse fuit qui secutus Aeneam post Ilii excidium Didonem pro salute sua atq; sociorum orauit, & eloquio placauit, & cum iam in Italiam uenisset Aeneas, ad Latinum regem princeps legationis fuit.

De Ilioneo Homer. lib. 14. Iliad. ὀδ' οὔτασεν ἰλιονῆα, υἱὸν φόρβαντος πολυμήλου τόν ῥα μάλιστα Ἑρμείας τρώων ἐφίλει καὶ κτῆσιν ὄπασσεν.

De Doryclo Priami filio. XXVII. Cap. XLI.

DOryclus teste Homero naturalis Priami fuit filius. dicit enim in Iliade sic, Aiax Troianis insultans accepit, idest occidit Doryclum Priami nothum filium.

Iliados. Λ. αἴας δὲ τρώεσσιν ἐπάλμενος εἷλε δόρυκλον πριαμίδην, νόθον υἱόν.

De Pammone. XXVIII. Antiphono. XXIX. Agathone. XXX. Hippothoo. XXXI. & Agauo. XXXII. filiis Priami Cap. XLII.

PAmmonem, Antiphonon, Agathonem, Hippothoum & Agauũ filios fuisse Priami his carminibus in Iliade demõstrat Homerus. Irato sene hic autem filios proprios clamabat iniurians Helenum Parimq́; Agathonemq́; gloriosum, Pammonem Antiphononq́; & uoce bonum Politẽ, Deiphobumq́; & Hippothoum, & diuum Agauum. hos quidem omnes in hac parte dicit Homerus iturus nocte Priamus ad Achillẽ redempturus cadauer Hectoris, iratus clamabat ad præparandos sibi currus & alia opportuna, ex quibus cõcepti matribus seu quid ex eis postmodum cõtigerit, nec dicit Homerus, nec alibi memoratos inuenio.

ὀδ' υἱάσιν οἷσιν ὁμόκλα νεικείων, ἕλενόν τε πάριν τ' ἀγάθωνά τε δῖον, πάμμονά τ' ἀντίφονόν τε, βοὴν ἀγαθόν τε πολίτην Δηίφοβόν τε καὶ ἱππόθοον, καὶ δῖον ἀγαυόν. Iliad. ultimo.

De Laocoonte. xxxiii. Priami regis Troiæ filio. Cap. XLV.

LAocoontem Priami fuisse filiũ, & Apollinis sacerdotem, undecunq; habuerit Papias affirmat. Ex quo quidem mentionẽ facit Virgilius dicens, Primus ibi ante omnes magna comitante caterua Laocoon ardens summa decurrit ab arce, &c. Dicit quidẽ Virgilius, quod hic percussit hasta equũ paratum à Græcis, & ob id à duobus draconibus duos filios suos paruulos deuoratos, & ipse demum ab eisdem captus & circumflexus, tamen utrum fuerit occisus non satis apparet, nec aliud inde dicit.

De Mestore. xxxiiii. Priami filio. Cap. XLIIII.

MEstor filius fuit Priami, ut in Iliade ostẽdit Hom. ubi cõqueritur Priamus, quod omnes filii sui qui optimi erãt, in armis occisi sunt, & inter alios nominat istum Mestorem. *Iliad. ult.*

De Iphate. 35. & Testorio. 36. filiis Priami. Cap. XLV.

IPhates & Testorius ut dicit Paulus, filii fuerunt Priami, quos illi uno partu Periuia Idea nympha enixa est, quam ipse furtim iuuenis in uenatione cõpresserat. Cuius quidem rei testimonio utitur Homeri. esto quo in libro nõ scripserit. Addit insuper eos ineuntes una acriter pugnam apud Ilium ab Antiloo Nestoris filio trucidatos.

De Thimoete. 37. Priami filio. Cap. XLVI.

THimoetem dicit Seruius Priami & Arysbę fuisse filium, ubi aduertendū Thimoetem, ut testatur Ephoriō, uatem fuisse, qui cum dixisset die quadā nasci puerum per quem Troia posset euerti, contigit ut ea die quæ à Thimoete prædicta fuerat, parerent æque Thimoetis cōiunx & Hecuba. Quamobrē ad euitandum pręsagium Priamus Thimoetis natum filium uxoremq́ iussit occidi. Et hinc tractu temporis factum est, ut Thimoetes iniurię memor aduersus patrem senatus,

Aeneid. 2. iter in proditionem ciuitatis. quod satis uidebitur ex uerbis Virgilii concipi dicētis, Pars stupet innuptę donū exitiale Mineruæ, Et molem mirantur equi, Priamusq́ Thimoetes Duci intra muros hortatur & arce locari, Siue dolo, seu iam Troiæ sic fata ferebāt &c. Alii uero uolunt Thimoetem filium nō fuisse Priami, sed Arysbę uirum, ex qua Priamus filium susceperit, quem mox cum matre fecit occidi, ut supra dictū est, & Thymoetem postea tam ob mortem coniugis quàm ob perpetratum in ea à Priamo adulterium aduersus patriam cum Græcis sensisse.

De Polite. 38. Priami filio, qui genuit Priamum. Cap. XLVII.

POlites filius fuit Priami, ut carmine Virgil. sumitur, ubi dicit. Ecce autem elapsus Pyrrhi de cæde Polites Vnus natorum Priami &c, Nec multo post si quis leget, aduertet facile Hecubæ etiā fuisse filiū. Hic autem Polites cum multa egisset in bello pro patriæ defensione, tādem ciuitate capta à Pyrrho Achillis filio in sinu Priami patris spectante Hecuba infelix occisus est.

Politis mem. Homer. Iliad. N. τὸν δ' πολίτης αὐτοκασίγνητος περὶ μέσσῳ χεῖρε τιτήνας, ἐξῆγεν πολέμοιο. *Cum loqueretur de Deiphobo à Meriono uulnerato.*

De Priamo Politis filio. Cap. XLVIII.

Aeneid. 5. PRiamus filius fuit Politis secundum Virgilium in Aeneide dicentē. Vna acies iuuenum ducit quam paruus ouantem Nomen aui referens Priamus tua clara Polite Progenies auctura Italos &c. Hunc Aeneas paruulum ex excidio secum deduxerat Ascanii filii socium.

De Assaraco Troiuli regis Troiæ filio, qui genuit Capin. Cap. XLIX

INfelici Laomedontis Troiuli regis filii prole in finem usq; deducta, ut ad Assaracum eiusdem Troiuli regis filium retrotrahamus calamū necesse est, ut uetustissimos Romani nominis proauos, & Dardani prolem integram designemus. Fuit igitur Assaracus Troiuli regis Troiæ filius, ut ubi de fastis testatur Ouid. dicens. Huius Erichthonius, Tros est generatus ab illo, Assaracum creat hic &c. Gestorum huius Assaraci nulla extant monimenta, sicomnia uetustas absorpsit, sed propagatæ sobolis claritas non minus illum reddit illustrem quàm infortunium ingens deiecti Ilii reddiderit. Nam uti ex audacia nimia Iliadum generis desolatio subsecuta est. sic ex humanitate prolis Assaraci, Roma rerū domina constructa, & Cæsarum familia propagata, fulgentis apud mortales gloriæ testimonio sempiterna.

De Capi filio Assaraci qui genuit Anchisen. Cap. L.

CApin Assaraci fuisse filium etiam ubi supra testatur Ouidius. Tros est generatus ab illo, Assaracū creat hic, Assaracusq́ Capin, &c. Et huius Capis sicut & Assaraci facinora æque aboleuit antiquitas, in lucem tamen modo reseruato, quod Anchisen genuerit generosæ successionis gentis Iuliæ parētem inclytum, & inclytæ pietatis filii testimonium sempiternum.

De Anchise filio Capis, qui genuit Hippodamiam & Aeneam Cap. LI.

ANchises filius fuit Capis ut idem Ouid. ubi supra genealogiā Aeneæ cōtinuans dicit sic. Assaracū creat hic Assaracusq; Capin. Proximus Anchises &c. Hunc sunt qui dicant ante Troianū bellū ciuitate relicta nemora & solitudines coluisse armentis intentum & gregibus, circa quæ ut plurimū fuere diuitiæ antiquorum. Qui cum apud Simoentem uacaret fluuium, à Venere

dilectus

dilectus est, & eius est amicitia atq; cócubitu usus, adeo ut ex illa susceperit Aeneá filium. Constat tamé & coniugé habuisse, cum ex ea dicat Homerus filias suscepisse. Eum cæcū fuisse dicit Seruius, & ob id Troianorum consiliis non interfuisse. Cęcitatis causam non nulli dicunt fuisse, quia se cum Venere concubuisse iactasset, & inde ab eadem luminibus fuisse priuatū. Capto auté Ilio & incenso, uolente eum secum trahere Aenea, ut testatur Virgilius, potius quàm abire uellet cóstat mori dispositū. uerū dum flāmulā absq; læsione capiti Ascanii insidenté uidisset, capto omine fausto, filio obtēperasse legitur. Male tamé cóueniunt opiniones Vergilii & Seruii, quorū alter cæcū dicit, alter flāmulā uidisse asserit. Abiit auté cum fugiente filio, ab ipso Aenea humeris per ignes & mille uolantia tela subtractus, & nauibus usq; Drepanū Siciliæ oppidū deuectus est, & ibidé senio mortuus, & in monte Erycis sepultus, & hoc secundū Virgilium. Alii tamen aliter sentiunt. nam Cato in Italiā usq; uenisse cófirmat. Sed Seruius dicit Varroné dicere ossa Anchisæ iubente oraculo à Diomede directa & asportata, demum cum multa mala perferret ab eodem Diomede cum Palladio restituta. quod quidé Virgilius ipse tangit dum iratam Didonem aduersus Aeneam loquentem describit atq; dicenté, Anchisę cineres manes'ue reuelli &c. quasi uelit dicere, non ego hoc feci, sicut Diomedes. Præterea uidetur uelle Seruius hanc ob causam à Virgilio in persona Aeneæ dictū, Iterum saluete recepti Nequicquā cineres animæ'q; umbræ'q; paternis &c. Quasi semel ex Troia suscepti sint, & à Diomede iterum directi. Vbi tamé per hæc mortuus sit, cóprehendi non potest, sed uidentur uerba Seruii eò pendére, ut apud Troiam ante captá urbé obierit. Suscepisse autem Anchisem ex Venere filium qualiter intelligam infra ubi de Aenea seruandum duxi. Quod autem ob iactationem ab ea cæcatus sit, sic intelligendum existimo. Consueuere nónulli iuuenes inter præcipuas felicitates suas, frequentes enumerare coitus, & plurium mulierum amicitias, quasi ex hoc uelint quod eorum formositas ueniat commédanda, eo quod à multis aut desiderentur, aut suscipiātur fœminis, sic & robur extollatur, quod in coitum ualentes perseuerantes'q; appareant. ex quo quidem crebro coitu persæpe ægritudines oriuntur, & plurimū uirtutes debilitantur corporeæ, & uisiua potissime. Nam certissimum est nonnullos nó solum in breuem uisum, sed in cæcitatem integram ob coitum deuenisse. & præcognito ob iactationes defectu dicuntur & merito a Venere obcæcati. Sic & Anchisæ contigisse potuit, quia ueniens in defectum uisus ob iactatos coitus euenisse dictum sit. Sanè ne uideatur Seruius à Virgilio discrepare, potuit in Anchise esse uisiuam uirtutem debilitatam adeo ut aut non discerneret, quæ in conspectu essent, aut non nisi ex proximo uidere posset, quos tales ueteri quadam consuetudine loquendi cæcos dicimus. Esto & solis radios & ignis uideant flammas. & sic potuit Anchises cæcus esse, ut dicit Seruius, & flammulam uidere nepotis, ut dicit Virgilius. Huic præter Aeneā fuere ex coniuge filiæ, ex quibus sola Hippodamia nominatur.

De Hippodamia Anchisæ filia. Cap. LII.

Hipppodamia ut in Iliade placet Homero, filia fuit Anchisæ, & antiquior filiarum, ut appareat eum alias habuisse filias. Hæc formosa plurimum, fuit parentibus dilectissima, quæ tamen fuerit mater, non habemus. Eam tamé in cóiugé tradidere Alcathoo Troiano, qui postea ab Idomeneo Cretési in pugna apud Troiam occisus est. De reliquis aūt filiabus nec Homerus ipse nec alter, quem ego legerim aliquid refert. *Iliados. N.*

De Aenea Anchisæ filio, qui genuit Iulū Ascaniū & Syluiū Posthumiū. Cap. LIII.

Aeneam filium fuisse Anchisæ & Veneris & poetæ ueteres prædicant & moderni. Hic tamen & si plurimum extollatur Homeri carmine, tanta tamé carminis Virgilii ueneratione armis & pietate cantatur insignis, ut non solum barbaris, sed latinis cæteris præponatur à Græcis. Sic fert fortuna rerum. Habuit Achilles Homerum, & Aeneas Virgilium tanta potentes eloquentia, ut respectiue illaudati cæteri uideantur mortales. Esto æuo nostro tertius exurgat Scipio

Afri. non minori gloria, maiori tamẽ iusticia delatus in æthera uersu uiri celeberrimi
Francisci Petrarchæ nuper Romæ laurea insigniti. Tanta enim facundia & lepiditate ser-
monis in medium trahitur, ut ferè ex tenebris longi silentii in amplissimam lucẽ dedu-
ctus uideatur. Aeneas igitur, ut pauloante scriptum est, ex Anchise & Venere apud Symo
entem fluuiũ natus est, & iam ætate prouectus Creusam Priami & Hecubæ filiam uxo-
rem habuit, ex qua filium suscepit Ascaniũ. Et ut quidam scribunt, Paridi eunti in Græ-
ciam, & in raptu Helenæ socius fuit. Tandẽ cum iam Græci obsidione Ilionẽ cinxissent,
& illum crebris certaminibus expugnare conarẽtur, sæpe in pugnam descendit. sed inter
alias uices semel aduersus Achillem congressus, cum esset in discrimine maximo, ut in
Iliade dicit Homerus, allocutus est Neptunus deos, & deprecatus ut Aeneam morti sub-
traherent, ne omnis Dardania proles occumberet. Quod à Iunone, quæ plurimum erat
Troianis aduersa, ut ipse faceret concessum est, & sic Neptuno tunc agente è manibus
Achillis subtractus est, ut ibidẽ tangit Homerus, Italiæ reseruatus. qui etsi multa clara faci
nora apud Troiam egerit, secundum tamen quosdam proditionis patriæ macula nota-
tus est, & inter alia trahitur in argumẽtum, quod incolumis cũ filio & nauigiis & parte
copiarum abire permissus sit, cum ferè in cæteros sit sæuitum. Alii tamen dicunt hoc illi
permissum loco muneris, quia legatorum Græcorum ad Priamum uenientium hospes
fuerit assiduus, & quia semper in consiliis Troianorum damnosum dixerit Helenam de
tineri, suasеritq; restitui. Sed qualitercumq; factum sit, Virgilius dicit, quod capta Troia
a cum ipse frustra in defensionem patriæ laborasset, sumptis diis penatibus sibi ab Hectore
per quietem commendatis, & patre sene & filio paruulo, matre dea monstrante uiam de
uenit ad littus. & ibi. xx. nauibus sumptis, cum quibus iamdudum Paris in Græciã iue-
rat, intrauit mare, & in Thraciam traiecit, ubi à Polydoro cuius in litore tumulum inue
nit monitus, ut auarum littus effugeret, condidit ciuitatem, quam de suo nomine nun-
cupauit Aeneam, de qua Titus Liuius libro. xl. ab urbe condita dicit Aeneam ciuitatem
propinquã Thessalonicæ ab Aenea Troiano olim conditã, de qua ipse idem Titus Liui-
us sic. Proficiscuntur à Thessalonica Aeneam ad statutum sacrificium, quod Aeneæ con-
ditori cum magna cerimonia quotannis faciunt, &c. Et inde cum nauibus iterum rein
trasset oraculo uetustissimas auorum sedes petiturus in Cretam abiit, & ibidẽ pulso iam
Idumeneo rege à Cretensibus, quasi ad sedes uenisset auorum, eo quod inde Teucer Sca
mandri filius fuerit, qui unà cum Dardano imperauerat Dardaniis, constiuit. Verum &
inde peste pulsus factus certior, quia Dardanus fuisset Italus, Italiam petere disposuit. &
inde in Chaoniam uenit, & ab Heleno uate de futuris edoctus Siciliam petiit, & apud
Drepanum ut Virgilio placet, Anchisem perdidit, & reascensis nauibus tempestate in
Aphricã delatus est, ut ait Virgilius, cum alii negent, ubi à Didone regina susceptus cum
septem iam errasset annis, cum qua aliquandiu fuit eius amicitia usus & lecto, si hoc Vir
gilio credendum est. Inde autem superũm monitu discedens iterum uenit in Siciliã ad
Acestem, & ludis Anchisæ anniuersarium celebrauit magnifico sumptu, & Acesta ciui-
tate condita & parte suorum ibidem derelicta, dum Italiam peteret, Palinurum magistrũ
classis perdidit. Inde uenit in Baianum sinum, & ductu Sybillæ descendit ad inferos, &
ad Elysios usq; campos penetrauit. & comperto patre Anchise, omnem suam posteritatẽ
eo monstrante cognouit. Inde ad superos rediens persolutis Meseno tubicini funerali-
bus Caietam nauigauit, ubi Caieta nutrice defuncta ciuitatem posuit, eamq; nutricis no
mine appellauit. Porrò in Italiam, id est ad ostia Tyberis appulit, usq; quo dicit Seruius
illi non defuisse Veneris uisionem, quam cum amplius non uidisset, arbitratus est se ad
prædestinatum locum uenisse, & debere consistere. Vbi primo Euandri regis amicitiam
habuit, & inde Latini regis Laurẽtum, qui illi Lauiniam filiam Turno Rutulorum regi
ante promissam iuxta responsum oraculi dedit in coniugẽ. quam ob causam à Turno
grandi bello lacessitus est, fultus tamẽ auxiliis Euandri Arcadis & Tuscorum in odium
Mezentii regis Agellinæ regnum obtinuit cõiugis, De morte autem eius diuersimode opi
nati

nati sunt antiqui, cum dicat Seruius Catoné dicere iuxta Laurum Lauiniú, cum Aeneæ socii prædas agerent, prælium cómissum, in quo Latinus occisus est ab Aenea, qui tamé Aeneas in ipso prælio non comparuit. Ascanius postea Mezentium interemit. Alii dicút quod uictor Aeneas cum sacrificaret super Numicum fluuium, lapsus est, nec eius cadauer inuentum est. quod Virgilius eleganter tangit, ubi Didoné moriturá eum execrauté inducit, atq; dicentem, At bello audacis populi uexatus & armis, Finibus extorris, complexu auulsus Iuli Auxilium imploret, uideat indigna suorum Funera, nec cum se sub leges pacis iniquę Tradiderit, regno aut optata luce fruatur, Sed cadat ante diem, mediá'q; inhumatus arena. Hoc precor. &c. Præterea sunt qui dicunt eum occisum à Turno, uolunt'q; à Virgilio sub artificiosa fictione describi, ubi medio in ardore certaminis ostédit Iunonem mortem Turni timere. & inde ut illum è pugna subtrahat, effigié dicit Aeneæ sumpsisse, in quem confestim dicit Turnum conuersum, & Aeneam fugientem dicit in naues, quæ in Numico erant flumine, & in eas usq; secutum à Turno. quod uolunt secundum historiæ ueritatem non Iunoné fuisse in Aeneam mutatá, sed ipsum Aeneam qui arma Turni fugiens ab eodem apud Numicum occisus est, quod & in superioribus carminibus pro parte patet. nec alibi potuit tacuisse Virgilius, dum in eodé libro Veneré inducit orantem Iouem atq; dicenté, Incolumé Ascanium liceat superesse nepoté, Aeneas sanè ignotis iactetur in undis, Et quacunq; uiam dederit fortuna sequatur, &c. Vbi si inspiciamus, cum iam nó sit amplius Aeneas, Venus quæ hucusq; fuerat sollicita de eo, orat tunc pro nepote Ascanio. Et Ouidius in maiori uolumine istud idé tenere uidetur, dú dicit, Littus adit Laureus ibi tectus arúdine serpit, In freta flumineis uicina Numicius undis. Hunc iubet Aeneę quæcunq; obnoxia morti Abluere, & tacito deferre sub ęquora cursu. Corniger exequitur Veneris mandata suis'q; Quicquid in Aenea fuerat mortale repugnat &c. Et hoc idem arbitrari uidetur Iuuenalis, dum dicit, Alter aquis, alter flámis ad sidera missus, &c. Intelligit enim de Aenea & Romulo, quia Aeneas in aquis periit, ut prędictum est. Romulus autem apud Capream paludem fulminibus & turbine subtractus est. Qui ambo apud Romanos præcipua deitate honorati sunt. Nam & ipse Aeneas quocunq; modo subtractus sit, ab indigenis deus habitus, & Iuppiter indigetes appellatus est. Huius quidem historia aliquibus figmentis immixta est, quorum uidere rationé ordo exigit. *Mythologia.* Aeneam igitur Veneris fuisse filium non æquo modo ab omnibus acceptú est. Quidam enim uolunt in natiuitate Aeneę Venerem cæli dominam fuisse, & ad eam demonstrationé futurorum successuú pertinuisse. & huius dominii opere multa Aeneę contigisse, quæ ex industria à Virgilio sub figmentis abscódita sunt, quæ ad præsens elucidare non est incœpti huius intentio. Alii uero eum natum uolunt ea hora qua Venus ineunte matutino tempore surgit. & ideo eius filium dictú uolunt, quasi uideatur eum in lucé dum surgeret eduxisse. Alii uero adeo formosam fuisse matré eius existimant, ut perdito proprio nomine Veneris nomen adepta sit, ex quo dixisse Virgiliú putant, Coniugio Anchise Veneris dignate superbo Alii auté intra prioré declinantes opinioné, arbitrantur ideo eum Veneris dictú filium, quia non ex cóiugio sed ex cócupiscibili coniunctione natus sit, suméntes incongruú uideri, tanti hominis incognitá matré fore, si Anchises extitisset coniunx. Sed ad illecebré celebris uiri notam cótegendá, deam illi ueteres finxisse matré. Ego quidé uerú puto matré eius ob aliquod meritú Veneré cognominatá, quosdam arbitrari prædixi. Nec obstat eius uerú nomé fore incognitú, nam nec Priami, qui tantus fuit rex, nec etiam Agamemnonis, nec multorum aliorum insigniú regú atq; uirorú. Et absit ut credá, quod spurio pastoris Priamus tam grandis rex filiá Creusam dedisset in coniugé. Quod aút Neptuni precibus ex Achillis pugna subtractus sit, nó quod aiebat Leontius uerú credo, scilicet quod agente constellatione contigerit, quinimò potius puto, quia circa naualia, quæ ad Neptunum spectare uidentur, inquantum deus dicitur maris, potuerit aliquid contigisse, propter quod exigente opportunitate reuocatus Achilles Aeneæ certamé omisit. Quod auté à Iunone hoc permissum sit Neptuno, arbitror ad futura prospexisse fingentem, eo quod Italico regno reseruaretur Aeneas. & ob id,

regnorum

regnorũ dea salutẽ futuri regni curari permisit. A Polydoro aũt in littore sepulto ideo monitus dicitur, quia eius infortunio inspecto cognouit, si cõstiteret Thraces illi futuros hostes, & ideo inde fugiendũ fore. Quod aũt Venus usq; in agrũ Laurentum se lumine suo ducẽ illi exhibuerit, & eo ibidẽ existente non cõparuisse ulterius, constellationi agenti in concupiscibilẽ appetitũ attribui potest. Nã tamdiu nauigando processit, quamdiu distulit inuenire quod placuit, quo inuento cessauit impellẽtis ducatus. Quod ad inferos iuerit, intelligendũ puto eum egisse quod olim ferè familiare fuit maximis gentiliũ regibus, uelle scilicet ab immũdis spiritibus, per scelestũ illud nigromantiæ sacrum de futuris certificari. quod quidẽ in sinu Baiarũ apud lacũ Auernũ, qui talibus erat locus aptissimus, facturus accessit, & occiso Miseno, suo sanguine litasse inferis & ceremõiis aliis detestãdis egisse, ut aliquis ex infandis spiritibus ui cantaminum prouocatus ad superos ueniẽs, & sumpto phantastico corpore corã cõparuerit, & ad interrogata respõderit, & forte illi nõnulla de futurorũ successu prędixerit. Deificatio aũt sua nil aliud est quàm insipientium ridẽda fatuitas. Credo enim eum in Numico flumine uectũ, & in mare deuolutum, & Thuscis piscibus escam fuisse Laurentibus.

a *Græcus quidam sic de Aenea.* τροίας ἁλούσης αἰνείας ἀγχίσην παραλαβὼν τὸν πατέρα ἔφυγε, ναυαγίῳ δὲ περιπεσὼν περὶ τὸν ἄθω, ἀνῄει σὺν τῷ πατρί. καὶ ἀγχίσης μὲν πρὸς τῷ καλαύρῳ ὄρει πλησίον ἀνθέμου ποταμοῦ τελευτᾷ. θάψας δὲ αὐτὸν αἰνείας ὅπου καὶ νῦν τάφος ἐστὶν ἀγχίσου λεγόμενος ἐν πνάνῃ, κατὰ βούλησιν τῆς μητρὸς ἀφροδίτης πόλιν ἔκτισε τὴν ἀπ' αὐτοῦ αἰνειάδα προσαγορευθεῖσαν. τελευτήσαντος δὲ τούτου, ὁ ἐξ αὐτοῦ γενόμενος παῖς, λάθρᾳ ἐπὶ τὴν πατρῴαν παραγενόμενος καὶ πόλιν ἀναστήσας, παραλαβόντι τὸν στρατὸν μετῴκησεν εἰς ἰταλίαν.

De Ascanio Aeneæ filio, qui genuit Iulum, Syluium & Romam. Cap. LIIII

Ascanius ut Virgilio placet, non solum Aeneæ filius ex Creusa susceptus fuit, sed & fugæ & laborũ in regno quęrendo socius, ut ipse per omnẽ Aeneidã diffuse testatur. Sanè Titus Liuius, cui ad ueritatẽ historię cura fuit impensior, non plene affirmat Creusę, an Lauinię fuerit filius, cũ dicat. Nondũ maturus imperio Ascanius Aeneæ filius erat, tamen id imperiũ ad puberẽ ætatem ei incolume mansit, tãtisper tutela muliebri, tanta indoles in Lauinia erat, res Latina & regnũ auitũ paternũq; puero stetit. Haud nihil ambigã. quis enim rẽ tam ueterẽ pro certo affirmet? hiccine fuerit Ascanius, an maior quàm qui Creusa matre Ilio incolumi natus, comesq; inde paternæ fugæ, quẽ Iulũ eundẽ Iulia gens autorẽ nominis sui nuncupat. Is Ascanius ubicũq; & quacũq; matre genitus, certe natũ Aenea constat, &c. hæc Titus. Eusebius uero in libro temporũ, Ascaniũ Creusæ filium arbitratur, & aliũ ex Lauinia natũ Syluiũ Posthumũ appellat. Ascanius autẽ apud Troiam matrẽ perdidit, & cum patre ad uersus hostes, ut per Virg. late patet, strenuũ se gessit, eiq; plura fuere nomina, ut Seruius asserit. nam præter Iulũ & Ilum, quibus uocatus est, ut dicit Virg. At puer Ascanius, cui nũc cognomẽ Iulo Additur, Ilus erat, dum res stetit Ilia regno &c. Hic etiã Dardanus & Leodamas appellatus est ad extinctorũ fratrũ solatiũ. Et sic patet Aeneã alios ex Creusa pręter Ascaniũ suscepisse filios. De nominibus tamẽ huius dicit Serui. sciendũ hoc primum Ascaniũ ab Ascanio Phrygię flumine dictũ, ut, transq; sonantẽ Ascaniũ. Deinde Ilũ dictũ à rege Ilo, unde & Ilium. Postea Iulũ occiso Mezentio à prima barbæ lanugine, quæ in tẽpore uictorię nascebatur. hic tamẽ Ascanius, ut paululũ Virg. sequamur, adhuc paruulus futuri imperii portentũ suscepit. nam disceptãtibus patre & auo de futura fuga, flãmula quædã nullã inferens lęsionẽ eidem in uertice capitis constitit, constituit etiam parentibus illam extinguere conantibus, demum, ut dictum est, fugę comes multos cum patre labores tulit. Et cum Aeneas rebus esset absolutus mortalibus, & ipse successor regnum sumpsisset, bellum à patre inchoatum uictoria terminauit. Nam alii illum occidisse Turnum, alii Mezentium dicunt. Verum dicit Seruius, secundum canonẽ historię hoc habet fides, Aeneã cum patre ad Italiã uenisse, & propter inuasos agros cõtra Latinũ Turnũq; pugnasse, in quo prælio periit Latinus. Turnũ postea ad Mezentium cõfugisse, eiusq; fretum auxilio

auxilio bella renouasse, quibus Aeneas Turnusq; pariter rapti sunt. Migrasse postea in Ascaniũ & Mezentiũ bella. sed eos singulari certamine dimicasse, & occiso Mezẽtio Ascanium Iulũ cœptũ uocari, ut pauloante dictũ est. Hic autẽ, ut ait Eusebius, cum .30. annis regnasset apud Lauiniũ, Albã cõdidit, & Syluiũ Posthumũ fratrẽ suũ summa pietate educauit. Alii amplius hoc recitãt, asserentes eum ab amicis redargutũ, quod Lauiniã nouercam, quę ob timorẽ eius cõfugerat in syluas in exiliũ, detinere uiderẽ, quam ipse reuocauit, eiq; paternum restituit regnum, cum ipse iam ad Albam transitũ facere disposuisset. Ipse tamen procreauit filiũ, quem eo quod casu in syluis natus sit, Iulium Syluiũ appellauit, à quo familiã Iuliam ortam nonnulli uolunt. Tandem cum inter Lauinium & Albam quam condidit .38. regnasset annis, in mortem ueniens, quia filium propter ętatem paruulum regendis ciuibus non cerneret aptum, Syluium Posthumũ fratrem suũ regni reliquit hæredem.

De Iulio Syluio Ascanii filio. Cap. LV.

IVlius Syluius secundũ Titum Liuium, filius fuit Ascanii, & quia in syluis casu natus sit, Syluius cognominatus est, & ab eo Iulia gens processit, cũ patri Ascanio in regno successerit. Eusebius tamẽ in libro temporũ eum Ascanii fuisse filium dicit, sed quoniam eo moriente paruus esset, nec regno uideretur idoneus, Syluio Posthumo fratri suo regni successionem reliquit.

De Rhoma Ascanii filia. Cap. LVI.

RHoma filia fuit Ascanii, ut Scribit Solinus de mirabilibus mundi, dicens, Agathoclem scribere, nomen urbis Romæ ab hac Rhoma Ascanii filia & Aeneę nepte initiũ habuisse, cum scriberet Eraclides quod cum capta Troia quidã Achiui ubi nunc Roma est, deuenissent, & ibidẽ captiuæ cui Rhoma nomẽ erat, cõsilio sedes sumpsisse, & ab eadem locum denominasse.

De origine urbis, & Aeneæ in Italiam aduentu, et tota eius progenie, quæ hic describitur, Iustin. lib. 43. Liuius. lib. 1. Deca. 1. & Ouidius quarto fastorum.

Dardanon Electra quis nescit Atlantide natum? Scilicet Electram concubuisse Ioui?
Huius Erichthonius Tros est generatus ab illo: Assaracum creat hic: Assaracusq; Capyn.
Proximus Anchises: cum quo commune parentis Non dedignata est nomen habere Venus.
Hinc satus Aeneas: pietas spectata per ignes Sacra, patremq; humeris, altera sacra tulit.
Venimus ad felix aliquando nomen Iuli: Vnde domus Teucros Iulia tangit auos.
Posthumus hinc, qui, quod syluis est natus in altis, Syluius in Latia gente uocatus erat.
Isq; Latine tibi pater est: subit Alba Latinum: Proximus est titulis Epytus Alba tuis.
Ille dedit captæ repetita uocabula Troiæ: Et tuus est idem Calpete factus auus.
Cumq; patris regnum post hunc Tyberinus haberet: Dicitur in Thuscæ gurgite mersus aquæ:
Iam tamen Agrippam natum, Remulumq; nepotem Viderat. in Remulũ fulmina missa ferunt.
Venit Auentinus post hos: locus unde uocatur, Mons quoq;: post illum tradita regna Procæ:
Quem sequitur duri Numitor germanus Amuli, Ilia cum Lauso de Numitore sati.
Ense cadit patrui Lausus: placet Ilia Marti: Teq; parit gemino iuncte Quirine Remo.
Ille suos semper Venerem, Martemq; parentes Dixit: & emeruit uocis habere fidem:
Néue secuturi possent nescire nepotes: Tempora dis generis continuata dedit.

De Syluio Posthumo Aeneæ filio, qui genuit Aeneam Syluium. Cap. LVII

SYluius Posthumus secundum Virgilium Aeneæ ex Lauinia fuit filius. Hic post mortem Aeneę natus est, & ideo Posthumus quod est generale nomẽ nascentium post humatum patrem. Syluius autem ut placet multis, dictus est, eo quod Lauinia mortuo patre Latino, atq; Aenea uiro, & occupato ab Ascanio regno, eius metuens imperiũ in syluas prægnãs secessit, & ibidẽ latuit atq; peperit, & ideo natũ in syluis Syluiũ appellauit. Sanè ut supra dictũ est, Ascanius reuocata nouerca in patriũ regnũ fratrẽ Syluiũ fraterna educauit affectione, & cũ moreref, existẽte Iulio Syluio paruulo adhuc, eundẽ Syluiũ fratrẽ suũ regni reliquit hęredẽ, qui Aeneã Syluiũ genuit. Porrò Britões eorũ puto barbariã nobilitate cupiẽtes, huic filiũ unũ

addunt

addunt dicentes eum Brutū quendam etiam genuisse ex nepte Lauinię matris suę, cuius in natiuitate aiunt mathematicum dixisse, quia occideret utrumq; parentem. ex quo factum est, ut partu suo moriretur mater, & ipse tandem cum adoleuisset, in uenatione patrem inaduertenter occidit. Quam ob causam pulsus Italia aiunt eum in Leogręciā insulam Gręcię abiisse, & responso accepit sibi deberi extremi occidui insulam. Qui Pandrasi regis Græci filia in coniugem sumpta, cum sociis per trienniū nauigans unà cum Corniueo Troiano superato, Gophetio Aquitanorū rege, Albionam insulam, quam incolebant gigantes superasse, eam'q; ex suo nomine Britaniam nuncupasse, & à Corniueo Cornubiam, & inde aiunt eum Brutum alium genuisse cognométo Viridemscutum, & hinc alium insulæ regem genitum, & inde alium, & in innumerabilē procedūt prolem. quæ quoniam mihi nec uera nec uerisimilia uisa sunt, omittenda censui. Posthumus autem cum annis.38. regnasset, Aenea Syluio superstite filio derelicto, diem obiit.

De Aenea Syluio Sylui Posthumi filio qui genuit Latinum Syluium. Cap. LVIII.

AEneas Syluius Sylui Posthumi tertii Latinorum regis filius patri successit, de quo quidem Virgilius meminit. Et qui te nomine reddet Syluius Aeneas pariter pietate uel armis Egregius, &c. Hic Latinū Syluium genuit, & cum annis xxxi. regnasset expirauit.

De Latino Syluio Aeneæ Sylui filio qui genuit Albam Syluium. Cap. LIX.

LAtinus Syluius ut dicit Titus Liuius, Aeneæ Sylui fuit filius, & mortuo patre Albanis imperauit, & ab eo coloniæ deductæ sunt eorum, qui prisci Latini nuncupati sunt. cum'q; annis.l. regnasset, genuisset'q; Albam Syluium quem liquit superstitem, diem obiit. Eusebius uero in libro temporū dicit se apud aliam historiam inuenire Latinum Syluium quintū apud Albam regnasse, eum'q; filium fuisse Lauiniæ & Melampodis & uterinum fratrem Sylui Posthumi, qui Latinus in ordine regum hic ponitur quartus.

De Alba Syluio Latini Sylui filio, qui genuit Atyn Syluium. Cap. LX.

ALba Syluius Latini Sylui fuit filius, & patri successit in regno. cū regnasset annis xxxix. Ati suo relicto filio, rebus humanis subtractus est.

De Ati Syluio filio Albæ, qui genuit Capyn Syluium. Cap. LXI.

ATys Syluius Albæ fuit filius, quem Eusebius aliquando Aegyptium Syluiū uocat. hic cum annis.xxix. regnasset, Capi filio derelicto diem clausit.

De Capi Syluio filio Atys, qui genuit Capetum Syluium. Cap. LXII.

Vt Syl. lib. 2. CApys Syluius Atis fuit filius. Sunt qui uolunt ab hoc Capuam olim insignem Campaniæ ciuitatem conditā. qui cum annis.28. regnasset, Capeto filio moriēs regnum reliquit.

De Capeto Syluio filio Capis, qui genuit Tyberinum Syluium. Cap. LXIII.

CApetus Syluius filius Capis, & cum annis.18. regnasset, Tyberino filio derelicto decessit.

De Tybetino Syluio Capeti filio, qui genuit Agrippam Syluium. Cap. LXIIII.

TYberinus Syluius Capeti fuit filius & Agrippam Syluiū genuit, cum'q; annis octo imperasset Albanis, amnem quem ante Albulam uocitabât incolæ, terminum inter Latinos & Etruscos traiiciens in eum cecidit, & mortuus est. Quamobrē in hodiernū usq; ueteri abolito nomine à Tyberino rege Tyberis nuncupatus est fluuius.

De Agrippa Syluio filio Tybetini, qui genuit Romulum Syluium, Cap. LXV.

AGrippa Syluius à Tyberino genitus, submerso patre successit in regno. & cũ quadraginta regnasset annis moriens Romulum filium regni reliquit hæredem.

De Romulo Syluio Agrippæ filio, qui genuit Iulium Syluium & Auentinum Syluium. Cap. LXVI

ROmulus seu Aremulus Syluius Agrippæ fuit filius. Hic autẽ præsidia Albanorum inter montes posuit, ubi Roma postea cõdita est, quod ea tempestate impie factum existimatum est. & ob id existimauere illius æui homines eum iuste fulmine ictum atq; exanimatum, cum iam decem & nouem regnasset annis, & ex eo Iulius & Auentinus filii fuere superstites.

De Iulio Syluio Romuli filio. Cap. LXVII

IVlius Syluius, ut scribit Euseb. minor natu fuit Romuli filius, & proauus Iulii Proculi, qui cum Remulo Romam transmigrauit, & ibidem fundauit familiam Iuliam ex qua Cæsares effluxere.

De Auentino Syluio filio Romuli Syluii, qui genuit Procam Syluium. Cap. LXVIII

AVentinus Syluius Romuli Syluii filius fuit, eiq; fulminato successit in regno, & cũ triginta septem annis regnasset, Proca relicto filio mortuus est, & eo in monte Romæ, qui postea de suo nomine semper Auentinus uocitatus est, sepulto.

De Proca Syluio filio Auentini, qui genuit Amulium & Numitorem. Cap. LXIX

PRocas secundum T. Liuium Auentini filius fuit, & loco patris regnauit annis uiginti tribus. Numitoriq; filio moriens regnum reliquit.

De Amulio Procæ filio. Cap. LXX

AMulius, teste T. Liuio, minor natu fuit ex filiis Procæ. hic per uim & nephas Numitori, qui tempore potior erat, regnũ surripuit. Dicit Plin. de uiris illustribus, Procam patrem eorum liquisse, ut ambo ãnnuis uicibus regnarent, & cum ad Amuliũ peruenisset regnum, fratri transacto anno restituere noluit, quinimmo cũ Numitori pepercisset, Lausum filium eius interemit, & Rheam eiusdem filiam ad subtrahendam spem prolis sub specie honoris Vestæ, perpetuam eius uirginem dedicauit. Sed cum iam septem regnasset annis, Rhea geminos peperit, quos in Tyberim deiici iussit, & Rheam uiuam infodi. Verum nequeũtibus ministris ad alueũ fluminis, eo quod pridianis hymbribus tumuisset, deuenire, illos in ripas posuere. qui à Faustulo pastore comperti & nutriti, cum adoleuissent Amulium interfecere, & Numitori auo regnum reddidere.

De Numitore filio Procæ, qui genuit Lausum & Iliam, & Rheam. Cap. LXXI

NVmitor filius fuit Procæ, & ut iam dictum est, à fratre proiectus è regno. qui dum rure priuatus senesceret à nepotibus, Romulo & Remulo occiso in regnum restitutus est. quid inde ex eo successerit, non habemus.

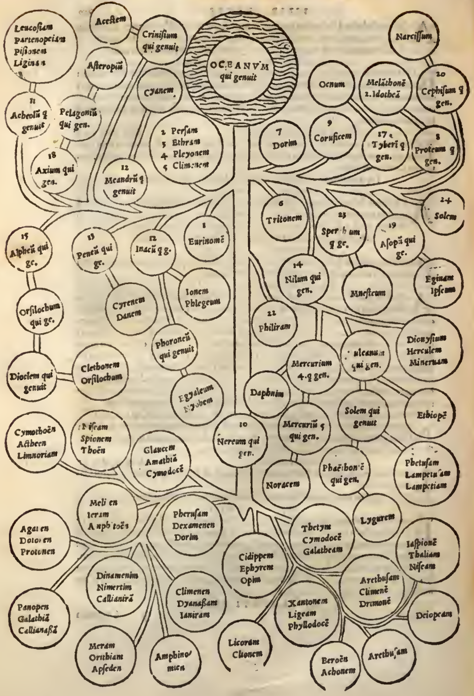
De Lauso Numitoris filio. Cap. LXXII

LAusus, ut prædictum est, Numitoris fuit filius, & ab Amulio patruo impie trucidatus occubuit.

De Ilia Numitoris filia, quæ peperit Romulum & Remulum Cap. LXXIII

ILia, quæ Rhea Numitoris fuit filia, & ab Amulio inter uestales uirgines trusa, quæ, ut ait Ouidius, dum aquam pro sacris quæreret obdormiuit, & in somnis illi uisum est à Marte opprimi, & sic geminos concepisse. quos dum peperisset, uiua infossa est regis imperio. Fictio quod Mars secum cõcubuerit, ubi de Romulo & Remulo declarabitur. Et quoniam qui ex Iulio Syluio nati sunt ordine nõ habemus, genealogiæ posterorum Dardani finem facere necesse est. Hoc modo apposito, quod ab his natus sit orbis & urbis fulgor, Caius Iulius Cæsar dictator.

LIBRI SEXTI FINIS

OCEANVM qui genuit
Acestem
Crinisium qui genuit
Leucosiam Partenopeiam Pisionem Liginam
Asteropiū
Cyanem
11 Acheolū q genuit
Pelagoniū qui gen.
18 Axium qui gen.
12 Meandrū q genuit
2 Persam 3 Ethram 4 Pleyonem 5 Climenem
Narcissum
20 Cephisum q gen.
Ocnum
Melāthonē 2. Idothcā
7 Dorim
9 Coruficem
17 Tyberi q gen.
8 Proteum q gen.
24 Solem
6 Tritonem
23 Sperchium q ge.
19 Asopū qui ge.
1 Eurinomē
12 Inacū q g.
13 Peneū qui ge.
15 Alpheū qui ge.
14 Nilum qui gen.
Mnesteum
Eginam Ipseam
Orsilochum qui ge.
Cyrenem Danem
Ionem Phlegeum
22 Philiram
Phoroneū qui genuit
Dionysium Herculem Mineruam
Mercurium 4. q gen.
Vulcanum qui gen.
Dioclem qui genuit
Clethonem Orsilochum
Egyaleum Niobem
Daphnim
Ethiopē
Solem qui genuit
Cymothoēn Actheen Limnoriam
Niseam Spionem Thoēn
Glaucem Amathiā Cymodocē
10 Nereum qui gen.
Mercuriū q qui gen.
Phaethontē qui gen.
Phetusam Lampetusam Lampetiam
Noracem
Lygurem
Melitten Eratam Amphitoēn
Agauen Dotoen Protonen
Pherusam Dexamenen Dorim
Thetym Cymodocē Galatheam
Iaspionē Thaliam Niseam
Cidippem Ephyrem Opim
Dinamenim Nimertim Callianirā
Climenen Dyanaßam Ianiram
Xantonem Ligeam Phyllodocē
Arethusam Climenē Drimonē
Panopen Galathiā Callianaßā
Deiopeam
Meram Orithiam Apseden
Amphinomen
Licoram Clionem
Beroēn Achonem
Arethusam

GENEALOGIAE DEORVM GENTILIVM IOANNIS BOCCATII DE CERTALDO, LIBER SEPTIMVS

PROOEMIVM

QVi ab Elsa Certaldensi fluuio & Arnó Tusco eminentissime rex, pauloante uela concesseram in altum, & per cæca impulsus Syrtium uada Aquilone stridente sæuo, & inde per late patentia scabráq; Asiæ promontoria, & crebros Euripos Aegei maris impellēte Lybico, necnon & uertiginosum siculum fretum, atq; inter sonantia tam Illyrici quàm Tyrrheni maris littora, spirante noto, nō minori persæpe timore, quàm admiratione circumactus sum, tegentibus Poëtarum atris nubibus, hinc Phœbi splendidum iubar, inde Arctoi sydus immobile dum minus crederem à Vulturno raptus, postergatis Lygurum Gallorumq; & Hispanorū littoribus, & Calpe Abyláq; promontoriis omissis ad limen usq; Oceani delatus sum, & dum circa eius ingressum constitisset cortex, quasi deliberandi præstaretur spacium in conterminum polis pelagum oculos dedi, dumq; intuerer prægrande corpus, & incomprehensibile monstrum præruptos aquarum in cælum montes, earumq; atra opacitate spelūcas horrendas metirer animo, & indomitas uires, quibus terras concutit, ac incognitos populos & immanes eiusdem beluas, cogitaremq; eum fluuiorum omniū hospitem, horrui fateor & stetere crines, & timore quodā insolito occupatus uix labantia membra continui, nec multū quin memet ultro in littus potius quàm ad ulteriora progrederer, naufragum dederim, ludum iocumq; existimans per respectum iras fore mediterranei maris. Sed is qui profecto certa spes & infallibile suffragium rite in se credentium atq; sperantium est, uocatus affuit ilico, & igne suæ charitatis noxio frigore pulso prostratum suscitauit animum, & in uires ampliores solitis reuocauit, adeò ut paruo cortice, ingēti tamen pectore audēte immensum intrare gurgitem, & insueta sulcare maria. Et expedita in præcedentibus ferè omni cæli prole, calamum ad longam Oceani posteritatem scribendam arripui gubernaculo tenuissimæ cymbæ illi commisso, qui arcam Noë ab aquis uniuersalis diluuii seruauit incolumem.

De Oceano Cæli & Vestæ filio, qui genuit xxiiii. inter filios & filias, quorū hæc sunt nomina, prima Eurinome, secūda Persa, tertia Aetra, quarta Pleyone, quīta Clymene, sexta Trito, septima Doris, octauus Protheus, nona Corusice, decimus Nereus, undecimus Acheolus, duodecimus Inachus, decimustertius Peneus, decimusquartus Nilus, decimusquintus Alpheus, decimussextus Crinius, decimusseptimus Tyberis, decimusoctauus Axius, decimusnonus Asopus, uigesimus Cephysus, uigesimusprimus Meander, uigesimasecunda Phillira, uigesimustertius Sperchius, xxiiii. Sol. Cap. I

OCeanum Cæli & Vestæ fuisse filium uoluere Theologi, qui arbitrati sunt ex cælo, seu ex terra, seu ex ambobus omnia à primæuo producta, quod nec credidit, nec tacuit Ionicorum philosophorum princeps Milesius Thales apud priscos autoritatis non minimæ, quinimmo eidem Oceano non minus insipide quàm reliqui fecerint diuinam mentem esse insitam, & ab eo cuncta producta, seu eum causam dantem existimauit, eo forte motus, quia in omnibus cessante humiditate cerneret, & uitam de necessitate cessare, & æquo modo absq; humore nil penitus gigni uel nasci posse, & sic non genitum Oceanum, sed patrem Deorum rerumq; omnium asserebat, cui aliquādo adhæsisse uidetur Homerus, & potissime ubi

in Iliade introducit Iunonem dicentem, Oceanum Deorum nationem & matrem Thethym. Et sic etiam nonnunquam hos secutus Virgilius, ait, Oceanumq́ patrem rerum. Plinius autem ubi de historia naturali elementum istud aquarum extollens dicit, Quippe hoc elementum cæteris omnibus imperat terras deuorat, aquæ flammas necant, scandunt in sublime, & cælum quoq; sibi uendicant, ac nubium obtentu uitalem spiritum strangulant, quæ causa fulmina elidit ipso secum discordante mundo. Quid esse mirabilius potest aquis in cælo stantibus? at ille ceu parum sit in tantam peruenire altitudinem rapiunt fluuios cum piscium examine, sæpe etiam lapides subuehunt portantes aliena pondera. Eadem cadentes omni terra nascentium causa fiunt. Prorsus mirabili natura si quis uelit reputare, ut fruges gignantur, arbores fruticesq́ uiuant, & in cælum migrare aquas, animamq́ etiam uitalem inferre inita confessione, omnes quoq; terræ uires aquarum esse beneficii, &c. Hæc Plinius, A quo Vitruuius ubi de architectura non discrepat aiens, Ex eo etiam qui sacerdotia gerunt moribus Aegyptiorum, ostendunt omnes res è liquoribus potestate consistere. Ridiculum quippe est aquas rerum credidisse principiū. Sed quid ego succenseam talibus, si circa inuisa rerum initia errauerint, cum aduersus ea, quæ in oculis sunt stolide credant: Viderunt Aegyptii Isidem morientem, & conati sunt animis suis infigere eam, & si non omnipotentem, potentissimam fuisse, & esse deam, non mortalem fœminam. Cretenses ipsum quem sepeliuerāt ipsi libidinosissimum hominem Iouem non erubuere cæli & terræ prædicere deum. Sic igitur cæcitate mentis obducti credidere hos esse maiores, qui aliquando facti fuerunt, quàm qui illos fecerat aliquando, sed de hoc aliàs. Qui autem Oceanum rerum putauere patrem ab eo genealogiam cæpere Deorum, quem cum constet secundum alios habuisse patrem iuxta cœpti operis ordinem locauimus eum. Cui ne inter prægrandes Deos inhonoratus incederet, currum, ut dicit Theodontius, statuere, eumq́; à balenis trahi per ingentia maria finxere. Sic & illi tritones tribuere tibicines atq; præcursores. Et maximos illi phocarum fecere greges sub custode Protheo, eiq; maximas nymphas cohortes socias obsequiosasq́; fecere, & designauere prolem amplissimam filiorum, & eum nominibus pluribus uocauere, sed exenterandæ fictiones sunt. Currum quidem trahi Oceanum eius circa terræ rotundita tem describit ambitum, qui ideo à balenis duci dicitur, quia à balenis undiq; discurratur. Tritones autem eius ob causam tibicines præcursoresq́ dicuntur, quia sui nominis significatum incessabiliter operetur. Nam triton secundum quosdam idem sonat, quod terram terens, quod assidue peragit mare, dum sese continue impellens in littora moru terras terit. & quoniam istud absq; sono non fiat, tanquam sonans tibicina nuncupatus est, & ideo dictus præcursor, quia uehementiori impulsus motu sonus in litus prænuntius est futuræ tempestatis certissimus. Eum habere phocarum greges ideo dictum est, quia phocæ ex anteriori parte speciem habeant uitulorum, & armentorum more pascūtur in terris turmatim. Pastorem autem Protheum dixere, eo quod harum phocarum abundantissimum sit mare Carpaticum, quod olim fuit sub ditione Prothei. Nympharum autem illi iunctus & obsequens chorus nil aliud est, ut arbitror, quàm multiplices aquarum proprietates, seu accidentia continue aquis iuncta, eisq́ agentibus, seu in eas impressio alia una sese cum eis quasi obsequiosa imitantia. Vocatur insuper præter Oceanum Nereus, Neptunus, & mare. Quæ nomina, quoniam nominibus aliorum numinum conueniunt, ubi de illis sermo fiet, conuenientius exponemus. Oceanus autem quod illi proprium est, ut dicit Rabanus à Græcis, & Latinis ideo dicitur, eo quod in modum circuli orbem ambiat. Item quia ut cælum purpureo colore nitet. Ego autem à cyanos, quod latine nigrum sonat denominatum puto, tantę enim profunditatis est, ut nulla possint in eo transparentia apparere.

κυανεὸν ceruleum dicitur

a Iliad. Ξ. εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα τηθύν. οἵ μ' ἐν σφοῖσιν δόμοισιν ἐΰ τρέφον ἠδ' ἀτίταλλον.

De Eury-

De Eurynome Oceani filia. Cap. II

EVrynome Oceani fuit filia, ut asserit Homerus in Iliade, dicens, Eurynome filia retro fluentis Oceani interpretatur, fluctuationis, seu uentorum pastor. nam aqua maris semper fluctuat, ut uidemus, & ideo ab exercitio aquarum denominata, & Oceani dicta filia est. seu secundum alios, qui ex aquis oriri uentos uolunt, aqua uentos pascit, id est, materiã præbet ex aqua, & creantur, & uigent, & sic hęc rite dicitur filia Oceani. Præterea ubi de hac Homerus loquitur, inducit Vulcanum loquentem Tethidi pro Achille arma poscenti, & ut se paratum ostendat, dicit quod cum à matre de cælo proijceretur, quia claudus ab ipsa Eurynome & Tethide susceptus atq; nutritus est, ubi uult intelligamus ignem per humidũ & spiritũ ali, qui si deficiant ut extinguatur necesse est. Iliad. 18

Εὐρυνόμη θυγάτηρ, ἀψόῤῥου ὠκεανοῖο.

De Persa Oceani filia. Cap. III

PErsa filia fuit Oceani, ut in Odyssea placet Homero, ubi dicit eam à Sole dilectam, eumq́; ex eius concubitu Aetam Colchorum regem atq; Cyrcem suscepisse aiens, Sotor sagacis Aetæ. Ambo autẽ orti fuerunt à lucente mortalibus Sole matreq́; Persa, quã Oceanus genuit filiam. Hanc autem Persam dicit Leontius ab Hesiodo Hecatem appellatam, quæ cum apud nos Luna sonet, satis possumus Aetam apud suos clarissimũ regem illud idem fecisse quod Saturnus egerat, qui Vranium patrem cælum nuncupari iussit, & Vestam matrem terram, ut nominibus egregiis originem ampliaret suã. Sic & Aetam patrem Solem, & matrem Lunam, quæ ideo Oceani filia dicta est, quod à littoralibus Oceani fluctibus oriri uideatur, seu forsan ipsa Persa ab Oceano patre Aetę uenerat, & ideo Oceani filia dicta, uel imperium habuit penes Oceanum.

Odyß. K. Κίρκη ἐϋπλόκαμος δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα, Αὐτοκασιγνήτη ὀλοόφρονος αἰήταο ἄμφω δ' ἐκγεγάτην φαεσιμβρότου ἠελίοιο, Μητρός τ' ἐκ πέρσης, τὴν ὠκεανὸς τέκε παῖδα. *Sed quod hic ait Persen ab Hesiodo Hecaten uocari, credo deceptũ esse propinquitate nominũ. Sic enim Didymus ait super eodem loco,* ἡσίοδος δὲ καὶ τὴν ἑκάτην περσηίδα λέγει. *Sed quantum ego suspicor Hecate Perseis, non à matre, sed à patre Perse Titano dicitur. Hi enim uersus ex Theogonia sunt,* Γείνατο δ' ἀστερίην (*Phœbe scilicet ex Ceo.*) εὐώνυμον ἥν ποτε πέρσης, Ηγαγετ' ἐς μέγα δῶμα φίλην κεκλῆσθαι ἄκοιτιν. ἡ δ' ὑποκυσαμένη ἑκάτην τέκε. *&c. Quo loco etiam Hesiodus potentiam Hecates illi à Ioue concessam multis uersibus describit. Quanquam sunt, qui Hecaten hanc Iouis filiam dicunt. Demeter in Orphicis Cereris filiam dicit.* Καὶ τότε δὴ ἑκάτην δηὼ τέκεν εὐπατέρειαν. *Bacchylides Noctis filiam uocat,* Εκάτα δᾳδοφόρε νυκτὸς μεγαλοκόλπου θύγατερ. *Musæus autem Asteriæ & Iouis, Pherecydes Aristei, filij Pæonis, facit. Tanta est diuersitas autorum. Vide Comment. in 3. Argonaut.*

De Aethra tertia Oceani filia & coniuge Athlantis. Cap. IIII

AEthra filia fuit Oceani, ut carmine confirmatur Ouidii, afferentis eam ex Athlante Hyadem atq; sorores peperisse, dum ubi de fastis legitur. Hũc stirps Oceani maturis nixibus Aethra Edidit & nymphas, &c. Lib. 5. Fast.

De Pleione quarta Oceani filia, & Atlantis coniuge. Cap. V

PLeyone filia fuit Oceani & coniunx Athlantis secundum Paulum, quod etiam firmat Ouidius in libro Fastorum dum dicit, Hinc sata Pleione cum stellifero Atlante iungit, ut fama est Pleiadesq́; parit, &c. Pleias enim idẽ est quod pluuia, quę eo quod ex uaporibus humidis ex Oceano in altum consurgentibus causetur, ideo filia Oceani dicta est. Vxor autem Atlantis, eo quod huiusmodi uapores ex aquis consurgentibus, ut plurimum circa culmen Atlantis, & aliorum montium uoluantur, & insidant incolis pluuias prænotantes. *Ouidius Fastorum quinto,*

Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethen
Qui terram liquidis, qua patet ambit aquis,
Hinc sata Pleione cum cælifero Atalante,
Iungitur, ut fama est, Pleiadesq́; parit.

De Climene quinta Oceani filia, & matre Phaëtontis. Cap. VI

CLimene, ut Theodontio placet, filia fuit Oceani & Tethyos, quę cum forma ualeret, Soli placuisse uolunt, in cuius concubitum ueniens, ex ea Phaëtontem suscepit & sorores. Paulus autem dicit eam fuisse Meropis Aegyptii coniugem, & apud extremos Aegyptios Aethiopibus imperasse cũ uiro, & ex eo Aeridanum, qui & Phaëton dictus est, & sorores concepisse. Leontius autem dicit eam filiam fuisse Minyi & Euryanassę, & ex Merope uiro peperisse Iphidum & Phylacem & Phaëtontem cũ sororibus. Circa quas uarietates aduertendum est, quod inquantum Oceani dicitur filia, & à sole dilecta, potest intelligi humiditas. Nam Climene interpretatur humiditas. & sic Oceani tanquam omnium humiditatum fontis merito dicetur filia, quę à sole diligitur, eo quod ut Tullius recitat, ubi de naturis Deorum, sol & astra reliqua de humiditate pascũtur, seu & melius eo quod solis calor in humiditate agens suscitat nebulas, quæ Phytonem conficiunt, ut ubi de Latona dictum est, & arbores etiam quasdam ex locis paluſtribus elicit, de quibus infra ubi de Phaëtonte & sororibus latius. Eam autem fuisse fœminam & Meropis coniugem si uelimus, tunc eam nobilem aliquam in littore Oceani dominã fuisse dicemus, & exinde filiationem huiusmodi cõsecutam, nec aufertur ob hoc quin Minyi & Euryanassis in partibus forsan illis imperantibus fuerit filia. sed à loco tanquam à nobiliori parte denominata.

Eadem ferè Didymus in Odyssea A. refert, nisi quod non ex Merope, sed ex Philaco Deionei filio, Iphiclum peperisse ait.

De Tritone sexto Oceani filio. Cap. VII

Lib. 1. Aenei. TRitonem Oceani & Tethydos filium dicit Theodontius, Seruius autẽ eum Neptuni filium dicit & Salicæ coniugis eiusdem. Paulus autem eum tritonam uocat, & fœminam asserit. Tandem seu masculus, seu fœmina sit, omnes in hoc conueniunt, eum scilicet esse seu Oceani, seu Neptuni tibicinem. sed cum magis in Neptunum uideantur declinari, credo Neptunum & Oceanum unum & idem existimantes, in testimonium Ouidium trahunt, dicentem, Nec maris ira manet, positoq́ tricuspide telo. & infra, Cęruleum tritona uocat, conchaq́ sonãti Inspirare iubet, fluctusq́ & flumina signo Iam reuocare dato, &c. Et sic apparet Tritonis officium, & quod masculus sit, ut dicit Theodontius. Quod autem Oceani seu Neptuni sit filius, satis in hoc ostenditur, quod ab eorum sonoro motu causetur. Intellexerunt autem Theologi pro Tritone ipsum æstuantis maris, & in littora ferientis clamorem, cum Triton sonus secundum quosdam interpretetur. Alii uero bene uoluerunt Tritonis maris sonum, sed non eum quem dum se ipsum in se frangit, sed illum tantum quem facit littora percutiens, & ideo dixere Tritonem, quasi terram terens, & inde tam secundum primos quàm secundum sequentes uoluere ex illo sono comprehendi futurum maris maiorem solito æstum, ut sono illo aduentante, maiori cum impetu dominum suum ostendat Triton, uti & tibicines imperatorem de proximo aduenire
Lib. 9. cap. 6 designant tibiarum cantu. Sanè Plinius ubi de naturali historia, uidetur arbitrari Tritones non solum ficto nomine Poëtis deseruire, sed etiam ueros Oceani pisces existere, dicens de eis sic, Tyberio principi nũciauit Olisiponensium legatio, ob id missa uisum auditumq́ in quodam specu concha canentem, Tritonem, qua noscitur forma. De hoc etiam Lucanus ait,

Torrentem Tritonis adit illęsa paludem.
Hanc ut fama deus quem toto littore pontus
Audit uentosa perflantem murmura concha, &c.

Hesiodus Amphitrites filium facit, sic enim ait, Ἐκ δ᾽ ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπου ἐννοσιγαίου Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας, &c. *In Theog. Acesander ex Neptuno patre, matre uero Celeno Atlantis filia natum dicit.*

De Doride

De Doride septima Oceani filia, & Nerei coniuge.

Cap. VIII

DOris secundũ Paulum & Theodontium filia fuit Oceani & Tethyos, & Nerei fratris sui coniunx, atq; nympharum mater, ut dicit Seruius. Huius Virgilius in Bucolico carmine meminit, dicens, Sic tibi cum fluctus subter labere Sicanos Doris amara suam non intermisceat undam. Hanc aliqui uolunt munus interpretari, eo quod aqua opportunissima mortalibus loco muneris à deo exhibita sit. Alii uero dicunt amaritudinem intelligi, & idcirco Nereo marino deo nuptam, quia amarum sit mare, ut appareat qui uiro perpetuo iuncta coniunx est, sic & aquæ marinæ amaritudo cõiugio stabili iuncta sit. Oceani autem ideo filia dicta, quia ex aqua Oceani sole agente amaritudo nascatur, quæ postea mari miscetur mediterraneo, in quo Nereus dictus est.

· *Sic Hesiodus*, Νηρῆος δ' ἐγένοντο μεγήριτα τέκνα θεάων πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ, καὶ Δωρίδος ἠϋκόμοιο κούρης ὠκεανοῖο τελήεντος ποταμοῖο.

De Protheo sene octauo Oceani filio, qui genuit Melanthodem & Idotheam.

Cap. IX

PRotheus marinus deus, & insignis, ut aiunt uates, ut Theodontio placet, filius fuit Oceani & Tethyos. Quod autem uates fuerit post Homerum in Odyssæa testatur Virgilius in Georgicis, dicens, Est in Carpathio Neptuni gurgite uates Cæruleus Protheus, magnum qui piscibus æquor, Et iuncto bipedum curru metitur equorum. Et paulo infra, Nouit nanq; omnia uates, Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox uentura trahantur. Quippe ita Neptuno uisum est, immania cuius Armenta & turpes pascit sub gurgite phocas, &c. Hunc ait Homerus à Menelao ab excidio Troiæ redeunte & percontante, quidnam de sociis perditis contigisset, ui coactum ad uaticinium reddendum. Sic & Virgilius dicit ab Aristeo de restauratione apum exquirente. Verum Menelaum docuit Idothea filia Prothei, ubi à Cyrene matre instructus fuit de agendis Aristeus. Et, ut Homerus dicit, eum ante responsum uarias dum cogitur sumere formas, ut dimittatur. sic & Virgilius, Odyß. 4. Georg. 4

Fit enim subito sus horridus, atraq; tygris,
Squamosusq; draco & fulua ceruice leæna.
Aut acrem flammæ sonitum dabit, atq; ita uinclis
Excidet, aut in aquas tenues dimissus abibit.

Hũc Theodontius origine ex Pallene insula, seu monte fuisse dicit, & apud Aegyptios regnasse, ei q; Helenam adhuc uirginem à Theseo raptam & commẽdatam, atq; ad eum tempestate impulsum, post excidium Troianorum Menelaum cum eadem Helena deuenisse. Senem atq; circumspectum uirum, & rerum experientia doctissimũ, & eo quod animaduersione sua nedum præsentia nosceret, & integram præteritorum haberet memoriam, sed per coniecturas etiam transactorum nonnunquam, ut sæpe faciunt sapientes, de futuris prædicebat euentum, & hinc fabulæ locum datum, quod uates fuerit Protheus arbitrantur. Formas uero, quas eum sumere consueuisse aiunt, & abiicere, eas existimo passiones, quibus anguntur homines eius rei similitudinem gerentes, cui possunt merito similari. Quæ passiones ut amoueantur ab eo, cui consilium poscimus, si recte uelit præstare consilium, necesse est ut tranquillus remaneat animus ad interrogata. Potest insuper hæc fictio aliter aperiri, Protheum scilicet accipi loco diuinationis hydromanticæ, & tunc quod Oceani Tethyosque sit filius, poterit non inconuenienter exponi, cum talis diuinatio fiat in aqua, ut ipsum sonat nomen hydromantia, ab hydros quod est aqua, & mantia diuinatio, & omnis aqua ex Oceano & Tethyde est. Quod autem uarias sumat formas eò potest dici, quia fit sacrilegium istud circa flumina, quæ sui cursus murmure plurimas imitantur formas. Seu forsan in hac operatione ad habendũ quod quæritur, est de necessitate aquas moueri, quo in motu &

murmur aliquod audiatur,& uariæ uidentur formæ,quibus in quietem positis uaticiniũ sumitur. Quod autem pastorem Neptunni seu Oceani dicunt, causa supra dicta est, ubi de Oceano. Currum illi attribuunt ad designãdas aquarum illius maris circumuolutiones. Quod autem ab equis bipedibus trahatur, ideo dictum est, quia mare illud abundat phocis,quibus & pedes & caput, & totum ferè corpus ab umbilico supra est instar uituli, deorsum uero pisces sunt,& sic cum tantum duo sint illi pedes bipedes equos uocant.

a *De hac re uide lib. 2. Herodotum,qui Protheum regem Aegypti fuisse tradit, & tẽpestate Paridem cum Helena in Aegyptũ delatos,ibiq; Helenam à Protheo,implorantibus eius opem,qui Paridẽ ex Græcia sequebantur,detentam, donec post bellum Troianum Menelaus ad eundem ueniens uxorem repetitam secum reportauit.*

b *De Protheo item Diodorus Siculus lib. 2. rerum Antiquarum,inquit,Regem Aegypti fuisse,& arte atq; industria effecisse,ut crederetur in uarias formas sese mutare,affert tamen & aliam eius fabulæ causam,ex consuetudine regum Aegyptiorum,de quo uide librum citatum.*

De Melanthone filia Prothei. Cap. X

MElantho, ut Theodontius asserit, filia fuit Prothei senis, cui consuetudo fuit positis uestibus Delphines inequitans uagari per maria patris. Quæ cum formosa esset,in gratiam uenit Neptuni, qui in Delphinẽ mutatus, illi applaudens eam in consensum sui traxit,& transportatam etiam uiolauit. Asserit Barlaam rei huius ueritatem fuisse puellam hanc in gratiam suam allexisse Delphinem, & eam solitam nonnunquam dorso eius insidere,atq; ab eo per mare deferri, & demum ad locum ubi conscenderet referri,ad ultimum tamen quacunq; ex causa factum sit, eam in mari necatam. Miraberis forsan sereniſsime rex fœminam à Delphine illesam ferri, quod ne fabulosum putes, de quibusdam libet apponere. Legimus enim Plinio grauissimo uiro scribente, in Aphrico littore apud Hypponem Diarrhytum Delphinem fuisse ex hominum manu cibum sumentem, se'q; tractandum manibus præbentem & nantibus alludentem, atq; conscendentes portantem,& à Flauiano proconsule Aphricæ unctum unguentis, odore quoq; nouitate sopitum aliquãdiu more exanimis fluctuatum, ac dein de expergefactum quasi iniuriam passum per menses aliquos secessisse,qui cum demum reduisset, & ferè omnis prouincia ad hoc miraculum spectatura concurreret,ab Hypponensibus uenientium amicorum sumptibus grauatis occisus est. Præterea & Alexandri Macedonis æuo fuit in littore * Asiæ puer adeo à Delphine uno dilectus,ut eo discedente eum sequeretur in litus, & in arenam usque inuectus expiraret. Similiter ut scribit Iasso Egesidemus, puerum Hermiam nomine Delphinem super maria equitantem, quem cum repentina procella fluctibus exanimasset,à Delphine mortuus in litus reductus est, qui cum liquido se mortis pueri causam fuisse fateretur,non in maria retrocessit,sed in littore expirauit. Quid multa dicam ? nõ est nouum neq; inusitatum Delphinos cum hominibus amicitias habuisse. Sed redeuntes unde diuertimus. Sunt qui dicant, quod Melantho albedo interpretetur, quæ ex assidua maris fluctuatione oritur,& supra Delphines pisces'q; alios fertur,& à Neptuno, id est, à mari uiolatur quod ingurgitatur, & denuo restauratur. Ego autem unde hoc ab his sumptum sit nescio, cum sciam melan Græce nigrum sonare Latine.

Lib. 9. cap. 8

Iassi, ut ex Plinio

a *Verba Plinij sic habent loco eodem, In eadem Iasso urbe Egesidemus scribit, & alium puerum Hermiam nomine, similiter maria perequitantem cum repentinæ procellæ fluctibus exanimatus esset relatum, Delphinum'q; caussam læthi fatentem, non reuersum in maria, atq; in sicco expirasse.*

De Idothea Prothei filia. Cap. XI

IDothea Prothei senis fuit filia, ut in Odyssea testatur Homerus, dicens, Prothei fortis filia marini senis Idothea. Huic enim maxime animum promoui. & paulo infra ubi eam deo Protheo patre suo loquentem Menelao tegi introducit, atque dicentem, Immortalis Protheus Aegyptius, qui maris totius profunditates scit Neptuni famulus. Hunc autem meum fantur patrem esse, atq; genuisse me. Hanc dicit Homerus obuiasse Menelao in insula Pharos, quæ in conspectu Aegyptiæ Alexandriæ est, in qua uentorum contrarietate

contrarietate inuitus detinebatur, & ei consilium primo dedisse, ut ad Protheum accederet, & quid agere deberet ostēdisse. demum eum sub choris phocarum in antro Prothei cum tribus sociis abscondisse. Idothea, ut quidam uolunt, formosa interpretatur dea, per quam maris tranquillitatem intelligi uolunt, ea enim tranquillitate factum est, ut posset Menelaus accedere ad Protheum.

Odyß. 4. πρωτέος ἰφθίμου θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος εἰδοθέη. & paulo post, πωλεῖταί τις δεῦρο γέρων ἅλιος νημερτὴς ἀθάνατος πρωτεὺς, αἰγύπτιος, ὅς τε θαλάσσης πάσης βένθεα οἶδε ποσειδάωνος ὑποδμώς τὸν δέ τ' ἐμόν φασιν πατέρ' ἔμμεναι ἠδὲ τεκέσθαι.

De † Corufice Oceani filia nona. Cap. XII

Coriphe

C†Orufice, ut Ciceroni placet, fuit filia Oceani, quam ipse asserit ab Archadibus Coriam nominari, affirmans praeterea eam placuisse Ioui, & Iouem ex ipsa suscepisse Mineruam, eam scilicet quae quadrigarum fuit inuentrix. Cur autem Oceani dicatur filia, quod nonnunquam de aliis dictum est responderi potest, nobilem scilicet fuisse mulierem natam circa littora Oceani. Seu uelimus, quod etiam possibile est, Oceanum hominem insignem fuisse ob aliquam Oceani similitudinem sic nuncupatum. Coriphe.

Sic enim apud Ciceronem legitur libro tertio, Neq; Cicero Coriphen ab Arcadibus Coriam, sed Mineruam ita uocatam ait.

Caeterum hunc locum Ciceronis deprauatum esse. Ian. Parrhasi. in 2. Claud. de rapt. Proserp. contendit. Nam pro Coryphe Polyphen legit, pro Coria uero, quo cognomine Minerua dicta est Hippiam reponit, cum ex Mnasea Harpocratione, tum quia aliâs saepe de Hippia Minerua apud Suidam & Pausaniam mentio fit, nusquam ferè de Coria.

De Neteo decimo Oceani filio, hic genuit nymphas, quae multae sunt, uerum quoniam nisi de quatuor fit singularis mentio, earum tantum nomina apponā. genuit ergo Cymodocem, Thetim minorem, Galatheam, & Arethusam, & alias. Cap. XIII

NEreum marinum deum Oceani & maioris Thethyos filium prisci gentilium uoluere Theologi, eiq; Dorim sororem suam iunxere coniugio, ex qua uoluntnympharū agmen suscepisse. Is enim aqua est, uulgo enim Graece Neros aqua dicitur. Oceani & Thyos filius, eo quod omnis aqua progrediatur ex illo. Quod autem alio nomine uocetur, ab illo potest esse causa, quia sinus sit maris, & sic est, non eo aeuo factus, quo Oceanus factus est. Refert enim Pomponius mela Herculis opus fuisse Abilam Mauritaniae promontorium à Calpe Hispaniae monte olim separatum cum perpetuo essentiugo coniuncti, & tunc medias in terras Oceanum intrasse, & sic Oceanus mediterraneus factus noua potuit quaesisse nomina. Introductus autem Neteus cum Doride coniuge, id est, aquarum amaritudine multas apud nos genuit nymphas, id est, humiditates, quę forsan ante non erant.

De Nymphis in generali. Cap. XIIII

NYmphae generale nomen est quarumcunq; humiditatum, quod ideo dico, quia humiditates secundum diuersitatem rerum, quibus deseruiūt nomina diuersa accipiunt, ut in sequentibus apparebit. Hae, ut dictum est, Nerei & Doridis filiae dictae sunt, eo quod à mari omnis deriuetur humiditas. harum quidem aliae sunt marinae, & appellantur Nereides à Nereo patre. Ex his Homerus in Iliade nominat xxxiii. quas ad concussam Thetidem ob mortem Achillis filii sui conuenisse dicit, quarum haec sunt nomina, Glauce, Thalia, Cymodoce, Nisaea, Spio, Thoë, Cymothoë, Actee, Limnoria, Melite, Iera, Amphitoë, Agaue, Doto, Proto, Pherusa, Dinamene, Dexamene, Amphinome, Callianira, Doris, Panope, Galathia, Nimertis, Apseudis, Callianassa, Climeni, Ianira, Ianassa, Maera, Orithia, & Amathia. Praeterea & alias superesse dicit. Harum si quis habeter significata nominū, credo aduerteret facile eas proprietates aquarū maris, & accidētia circa eas demonstrari. Sūt & aliae q̄ dicunt̄ fluminū, & hę uocant̄ Naiades, eo quod Nais interpretet̄ fluctus uel cōmotio. & ideo

&ideo Naiades dictæ, quia fluant flumina, & in motu continuo sint. Ex his Virgilius
4 in Georg. xviii. nominat uidelicet Clymene, Drimo, Xanto, Ligea, Phyllodoce, Nisæa,
Spio, Thalia, Cymodoce, Cydippe, Licorias, Clio, Boroë, Ephyre, Opis, Asia, Deiopea, &
a Arethusa. Quas ego existimo fluuiorum uarias designare proprietates. Nec obstat his im
mixtas esse, uel aliis aliquas ex nominatis inter Nereidas, cum debeamus credere nonnul
lis proprietatibus mare & flumina conuenire. Sunt & aliæ quæ dicuntur fontium, & eę
Napeæ à uallibus montiũ dictæ sunt appellãtur napeæ, quasi napteæ, id est aquarum fomites. Nam napta apud Persas fomes
est, & si non sit aquarum transumptiue aliquando uocabula apponuntur. Sunt enim
fontes fluuiorum continuum nutrimentum. Ex his enim numerantur nouem, quibus
Castalius fons dicatus est. quarum nomina non apponam, quoniam musæ uocantur,
& de eis alibi fit sermo prolixior. Sunt & aliæ quas nemorum dicunt, & hę dryades uoci
Lib.3 tantur, eo quod dris arbor sit seu quercus. Ex his Claudianus ubi de laudibus Stilliconis
septem nominat, has scilicet Leontodame, Nebrophone, Thero, Britomartis, Lycaste, Ery
natce, Opis. Quas ego non dubitem, quin arborum proprietates in generali interpretatæ
b describant. Sunt & aliæ quas arborum dixere, eas'q; Hamadryades uocauere, quas in spe-
ciali arbores, non in generali nemora amantes. Aliæ uero sunt montiũ, quas dixere Orea
Lymnides forte des. nam Oros græce latine mons dicitur. Sic etiam & aliæ † hymnides appellantur, ut
placet Theodontio, quas dixit pratorum atq; florum nymphas existere. Has autẽ omnes
Lib.9.cap.5 aliquando mori & deficere dicit Aristoteles. Sicut panes faciunt fauni'q;. Sanè Plinius in
libro naturalis historiæ Nereidas nõ simpliciter aquas, seu aquarum proprietates esse con
sentit, dicens, Et Nereidum falsa opinio nõ est, squammis modo hispido corpore, etiam
in quo humanam effigiem habent. Nanq; hæc in eodem littore, scilicet Olisiponẽsium
spectata est, cuius moriẽtis etiam cantum tristem Accolæ audiuere longe. & diuo Augu
sto legatus Galliæ complures in littore apparere exanimes Nereidas scripsit. Hæc Plinius.
Ad quam opinionem fortius roborandã subdit & ipse Plinius, Autores habeo in eque-
stri ordine splendentes uisum ab eis in Gaditano Oceano Marinum hominem, toto cor
pore absoluta ascendere similitudinẽ nauigia nocturnis temporibus, statim'q; degrauari,
quas insederit partes etsi diutius permaneat etiam mergi. Tyberio prĩcipe contra littus in
sulatum Lugdunẽsis prouinciæ trecentas amplius beluas reciprocans destituit Oceanus
miræ uarietatis & magnitudinis, nec pauciores in Santonũ littore, inter'q; reliquas ele-
phantos & arietes candore tantum cornibus assimilatis, Nereidas uero multas. Hæc Pli-
nius. Quod etsi claro homini atq; erudito plurimum credi possit, non sic propterea deli-
ros mulierculis & agrestibus ignaris asserentibus absque rubore uultus se ex fontibus for-
Lamiæ mosissimas mulieres, quas ipsæ lamias uocant prodeuntes uidisse. Sunt præterea, ne nos
nimis arctemur à significato uocabuli, & aliæ nymphæ, ut sæpissime uocauere Poëtæ, ut
puta Cyrce, Calisto, Climene, & aliæ huiusmodi multæ, quæ ueræ fuere mulieres, pro
quibus nulla superior fictio intelligenda est, quinimmo tales seu pro talibus accipiendæ
& intelligendæ sunt puellæ uirgines atq; nobiles, & thalamorum colentes umbras, ideo
nymphæ dictæ, quia ex flegmatica complexione, qua uigent, tanquam humentes mol-
les & delicatæ sunt, & tenellæ & in eas tanquam in res aqueas facile omnis potest impres
sio. Agrestes autem fœminæ ut plurimũ exhausto laboribus, atque feruore solis humido
hispidæ sunt, & duræ cutis, & ideo nympharum nomen merito perdidere. Et hoc in
generali de nymphis dictum est.

a *Achao non est proprium Nereides, ut hic à Boccatio ponitur, sed diuersæ dictiones sunt à Chao, sic enim Virgilius libro quarto ait, Inter quas Clymene curam narrabat inanem Vulcani, Martisq; dolos, & dulcia furta, Aq; Chao densos diuum numerabat amores.*

b *Hamadryades nymphas Mnesimachus ait inde uocari, quod simul cum arboribus nascantur, & intereant. Cuius rei talem fabulam Charon Lampsacenus refert, Rhœcum quendam fuisse, qui cum videret, arborem quandam non longe ab eo esse ut prosterneretur, misit filios suos, qui illam fustentaculis fulcirent. Quamobrem nympha eius arboris coram se offerẽs Rhœco, pollicitaq; gratiam se facti illius*

relaturam

relaturam, iußit, ut quod uellet ab se postularet. Tam illum ut cum ea conuersare liceat postulasse, quod illa annuit, ita tamen ut ab alterius mulieris consuetudine caueret. Fore autem internuntiam utriusque Melissam. Sed cum ille aliquando ludo intentius operam daret, adstitisse Melissam, quam cum ibi acerbius paulo increpasset, irata illa, factum esse ut oculis caperetur. Hæc commentarius Apollonij ex Pindaro de nymphis lib. Arg. 2

De Cymodoce filia Nerei. Cap. XV

CYmodoce nympha ex filiabus Nerei una est, quam dicit Seruius cursus fluctuum interpretari.

De Thetide minore Nerei filia & matre Achillis. Cap. XVI

THetis minor nympharum una fuit, de qua dicit Ouidius, quod cum consuluisset Protheum de successibus suis, sic illi fuisse responsum. Nanque senex Thetidi Protheus prædixerat undæ, Concipe, mater eris iuuenis, qui fortibus armis Acta patris uincet, maior que uocabitur illo. Tandem cum esset speciosissima uirgo à Ioue dilecta est, qui tamen à responso territus, ne forsan ex eo ipsa conciperet filium, qui illum regno pelleret abstinuit. Ipsa autem Peleo filio Aeaci regis nupsit, & ex eo concepit & peperit Achillem filiũ, quem Chironi Centauro nutriendum tradidit, ei que existenti in Troiano bello cum arma perdidisset in morte Patrocli amici sui à Vulcano noua impetrauit. Cuius fabulæ & potissime responsi Prothei euidens fortitudo Achillis causam dedit, cum post factum uaticinium adinuentum sit. Hanc dicit Leontius Chironis fuisse filiam, & Tethyos insulæ cultricem, nec tantum ob habitatam insulam maris filiam habitam, & Tethydem appellatam, quantum à moribus filii, eo quod furiosus & impius more maris fuerit, & ideo Tethis, id est, furentis dictus est filius, & inde nomen ipsa sortita est post filii furiam, cum aliud haberet ante. Lib. 11. Meta.

Alij hoc uaticinium à Prometheo factum esse in Caucaso, & ob id Iouis iussu Prometheum à uinculis solutum uolunt, ut apparet ex Luciano quoque.

De Galathea Nerei filia. Cap. XVII

GAlathea ex nymphis una Nerei filia fuit, ut paucis carminibus ostendit Ouidius in persona eius, dicens, At mihi cui pater Nereus, quam cerula dons Enixa est, &c. Ex qua talis extat fabula, Acis pulcherrimus adolescens Siculus à Galathea dilectus est, cum illam summe diligeret Polyphemus cyclops, qui cum non diligeretur, & Acim die una Galatheæ iunctum cerneret, iratus illum saxo illisit, atque occidit, quem Galathea in fluuium Siculum transformauit. Cuius fabulæ allegoria talis esse potest. Galathea dea albedinis est, per quam albedinem undarum sese frangentium intelligo. Acim autem amat, id est, fluuium suscipit, quia flumina omnia in mare uoluuntur. Theodontius autem dicit sub hac fictione historiam latitare, asserens Polyphemum immanem fuisse Siciliæ tyrannum, & cum Galatheam singularis pulchritudinis puellam amaret, eam que per uim obstupraſſet, cõrigit ut aduerteret hanc cum Aci Siculo adolescente misceri, quam ob causam indignatus iuuenem iussit occidi, & in fluuium deiici, cuius nomen fluuio postea datum ab incolis est. Galatheæ autem amore non permittente nil egit. Lib. 13. Meta.

De Arethusa Nerei filia. Cap. XVIII

ARethusas fuisse duas comperi, quarũ altera Nerei & Doris fuit filia, de qua talis fertur fabula. Dicũt enim hanc Elidis fuisse nympham, & Dianæ comitem, quam cum fessam & uestimentis nudam, ac se in Alpheis undis lauantem, Alpheus Elidis fluuius uidisset, confestim desiderio sui captus illam tenere uoluit, uerum ipsa territa cœpit fugam, & cum sequeretur eam fluuius, nec iam sibi uideretur posse euadere, orauit Dianam dominam suam, ut illi opem ferret, quæ illam nube texit, quam cum circuiret fluuius, Arethusa timore sudans, in fontem uersa est. Cuius undis cum suas miscere conaretur Alpheus, ipsa à terra absorpta est, & in Ortygiam usque insulam delata, & inde in Siciliam, usquequo etiam Alpheum eam secutum dicunt. In qua fabula monstrũ designatur apparens. Nam certũ est Al-

est Alpheum Elidis fluuium esse, & apud Syracusas Siciliæ habere exitum. quod probare uidetur Seneca philosophus, ubi de quæstionibus naturalibus sic dicens, Quidã fontes certo tẽpore purgamenta eiectant, ut Arethusa in Sicilia quinta quaque æstate per Olympia, inde opinio est Alpheon ex Achaia eousque penetrare, & agere sub mare cursum, nec antequàm in Syracusano littore emergere, ideo'que his diebus quibus Olympia sunt, uictimarum stercus secundo traditũ flumine illic redundare. Hæc Seneca. Ab hoc igitur euentu fabulæ locus adinuentus est. Ouidius tamen agit carmine suo, ut maius uideatur miraculum, dum dicit in eodem Arethusa. Pars ego nympharum, quæ sunt in Achaide dixit. Vna fui, &c. Verum hanc, & si absorptam à terra ostendat, non in Siciliam uenisse dicit, sed in Orthigiam insulam erupisse. qualiter autem postea in Siciliam uenerit non habetur, sed qualitercunque fuerit, uel uenerit hæc eadem uidetur esse, quæ se fatetur in Elide ab Alpheo dilectam. Et sic per subterraneos meatus in Siciliam deuenisse, ut etiam testari uidetur Virg. illi dicens, Sic tibi cum fluctus subterlabẽre Sicanos. Doris amara suam nõ intermisceat undam. Et sic fons & inde fluuius ex Elide in Siciliã uenit, & ob insecutionem fluminis amor fluminis in fontem præsumptus est. Altera uero Arethusa in Ithaca b insula fons est, de qua sic dicit Homerus, Penes Coraci petram ac fontẽ Arethusam. Leontius uero ex hac Arethusa refert quendam fuisse in Ithaca uenatorem, cui Corax nomen, qui furore impulsus ex petra quadam præcipitem se dedit in mare, & ob id petra illa ab eo Corax denominata est, mater autem eius, cui Arethusa nomẽ, hoc uidens dolore percita in uicinum petræ fontem se proiiciens enecta est, & sic de se nomen fonti dedit, & sic sunt duo fontes Arethusa uocati. Solinus aũt ubi de mirabilibus mundi, tertiũ addit asserens apud Thebas fontem esse, cui etiã Arethusa nomen, sed apud quas Thebas nõ dicit.

a *Fabulam Ouidius describit libro quinto. Fontis autem mentio etiam apud Diodorum Siculum fit libro sexto de gestis antiquis.*

b *Πὰρ κόρακος πέτρῃ, ἐπί τε κρήνῃ Ἀρεθούσῃ. Homerus Odyß. N. super quem locũ Cõmentat. addit quatuor esse Arethusas, primam Syracusis, secundam Smyrnæ, tertiam in Chalcide, quartã in Ithaca.*

De Acheloo flumine Oceani xi. filio, qui genuit Syrenas. Cap. XIX

a ACHelous fluuius, ut dicit Paulus, filius fuit Oceani & terrę. Seruius dicit eius matrem esse Tethyem, Theodontius eum Solis & terræ filiũ uocat. Homerus in Iliad. non tantùm Acheloum, sed omnes fluuios dicit Oceani filios, sic aiens, Neque profundissimi magna potentia Oceani, à quo omnes fluuii & totum mare, & omnes putei longe fluũt. Terram autem fluuiorum matrem esse per Virgilii carmen in Georg. comprehendi potest, dum dicit, Iam'que demũ mirans genetricis & humida regna, Speluncis'que lacus clausos lucos'que sonantes Ibat, & ingenti motu stupefactus aquarum. Omnia sub magna labentia flumina terra Spectabat, &c. Cum ergo in uentre terræ ante ortum consistant flumina, & eius ex uentre effluant bene terra mater dicitur fluuiorum. Quod autem dicebat Theodontius ratione non caret. Volunt enim Physici à tractu solis nonnullas aquas in terræ cauernas deduci per humiditatem uaporum solis calorem sequentium, qui in frigidis terræ uisceribus euaporãtes in aquam uertuntur, quę per occultos meatus in superficiem ueniens, erumpit in fontem, & quandoque fluuium conficit. Quod autem de origine huius dictũ est, de reliquis etiam intelligatur necesse est, ne oporteat replicare quotiens de flumine aliquo sermo fieret. Is aũt fluuius, ut ait Ouid. gemino cornu olim erat insignis tandẽ ob petitã Deianirã Lib. 9. Meta.
Œnei regis Calidoniæ filiã in cõiugiũ Herculi desponsatã, cũ eo in certamen deuenit, & cũ sese in uarias transformasset figuras, ad ultimũ uictus & spe cõiugii, & uno cornu pri- b uatus est. Primum'que præterea Lactantius & Seruius dicunt hunc fuisse, qui uinũ poculis miscuerit, quod etiam testatur Virg. Pocula'que inuentis Acheloia miscuit uuis. Eum'que syrenarum patrem esse uoluerunt. Quid per hoc sentiendum sit exquirentes sciendũ Acheloum fluuium è Pyndo mõte fluere, ut scribit Plinius, & ut Vibius sequester de fluminibus asserit, primus fuit, qui terrã erupit, & ut idẽ Plin. ait, Acarnaniã ab Atholia diuidit,

& per

& per fines Perrhæbiorũ effluens in Maliacũ sinum effunditur ostio obiectas habens insulas Thynnidas, ex quibus assiduo terræ inuectu cõtinenti quasdã iunxit. Certamen tamen eius & Herculis, ubi eiusdem labores in sequentibus scribemus, ut dabitur, exponemus. Vinũ aũt poculis miscuisse, nil aliud intellexisse ueteres puto, nisi quia primo penes eum in Græcia uineæ plantatæ sunt, quæ in usu ante non erant, & sic ex eo loco primo uinum propinatum est, de Sirenis aũt dicetur in proximo.

Iliad 21. ἀλλ' οὐκ ἔστι Διὶ κρονίωνι μάχεσθαι τῷ οὔτε κρείων ἀχελώιος ἰσοφαρίζει, οὐδὲ βαθυρρείταο μέγα σθένος ὠκεανοῖο, ἐξ οὗ περ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα, καὶ πᾶσαι κρῆναι, καὶ φρείατα μακρὰ νάουσι. *Pindarus fabulæ addit, Acheloum postea Amaltheæ cornu Herculi dedisse, & ita suum recepisse, Comment. Iliad. lib. 21 uide. Fabulam exponit Diodorus Siculus, lib. 5.*

De Sirenis filiabus Acheloi. Cap XX.

Sirenas tres fuisse Seruius & Fulgentius asserunt, & Acheloi atq; Calliopes musæ filias, cantantesq; dicũt alteram uoce, alteram cithara, & tibiis tertiã. Leontius uero illas dicit fuisse quatuor sic nũcupatas, Aglaopheme, Thelxiepia, Pisinoe, & Ligia, easq; filias Acheloi & Terpsichores musę, quartã tympano canere superaddẽs. Has dicit Ouidius socias fuisse Proserpinę, eamq; raptam diu quæsisse, quam cum non reperissent, in marina monstra fuisse conuersas, ora uirginum habentia, & corpus ad umbelicum usq; fœmineum, abinde infra pisces existẽtia, quos alatos Albericus dicit, & eis gallinaceos pedes addit, & retenta modulationis doctrina, qua ante mutationem utebantur, dulcissimam canunt melodiã. Eas præterea dicit Seruius iuxta Pelorum Siciliæ promontorium primo, deinde ad Capream insulam secessisse. Plinius uero dicit Neapolim Calchidensium, & ipsam Parthenopem à tumulo Sirenis appellatam, & sic iam quinq; Sirenas habemus. Deinde paulo post dicit idem Plinius Nuceria Surrentum cum promontorio Mineruæ Sirenum quondam &c. Aristoteles autem ubi de mirabiliũ auditu dicit, in extremo Italiæ ubi Pelorus scissus ab Apenino inter Tyrrheno mari in Adriaticũ præbet, Sirenicas aiunt insulas residere, eisdem ibidem sacrum consistere templum, in quo plurimum ab indigenis sacrificiis honorantur. quę cum tres sint, non absurdum est nominum meminisse. Vna ex eis igitur Parthenopeia appellatur, secunda Leucosia, tertia Ligia nuncupatᷓ. Hæc ille. Has autem insuper aiunt sui cantus dulcedine nautas in somnum trahere, sopitos mergere, mersos ultimo deuorare. quamobrem in pratis inter occisorum ossa illas pingebant ueteres, & nõnulli mortuas dicunt dolore, quod à se Vlyssem prætereuntem trahere nequiuerunt, ut in Odyssea describit Homerus. Hæc de illis legisse memini, in quibus quid fingẽtes senserint aduertendum est. Palefatus ante alios in libro incredibilium scribit has meretrices fuisse solitas decipere nauigantes. Et Leontius asserit uetustissima haberi fama apud Aetolos prima Græcorum fuisse meretricia, & tantum lenocinio facundæ ualuisse, ut ferè omnẽ Achaiam in suam uertissent prædam. & ex hoc arbitrari fabulæ originis Sirenarum locum fuisse concessum. Et sic ille Aetoliæ fluuius pater est dictus, eo quod eum penes prima sua scelesta cœpere seruitia. Et ut intelligamus per labentem fluuiũ patrem, lasciuiã effluentem concupiscentiam meretricum, quibus ob blandam ferè omnium facundiã Calliope, id est bona sonoritas mater ascribitur. Demũ prima uocatur Parthenopeia à partheno, quod est uirgo. Consueuere quidem meretrices doctæ uolentes exteros irretire uirginum seu pudicarum matronarum mores fingere, oculos scilicet in terram deiicere, uerba pauca facere, erubescere, tactum fugere, petulcis etiam gesticulationibus ludere, & huiusmodi, ut ex his arbitrentur insipidi hostem honestatis hospitẽ esse, & incognitum appetant, quod erat cognitum fugiendum. Secunda dicitur Leucosia, à leucos, quod est album. Ex quo sumendum reor oris formositatem, & corporis decentiam atq; uestium & ornamentorum splendidam apparentiam, quibus comptę incedunt illecebres. Nam si desint ista, cum ab ignaris per exteriora iudicentur intrinseca, non facile deueniet ad irr

λιγεῖα à sono vitate dicitur

tentum, cum de sui natura turpes uilipendãtur & pauperes. Tertia dicitur Ligia ab iligi, quod est circulus, seu gyrum, ex quo insipientis captiuitas assumenda, quæ adeo irretitos tenet astrictos, ut etiam si nouerint scelestissimas esse quas amant, nequeant uolentes uincla dissoluere. Harum autem cantus uoce, fidibus, & tibiis quid aliud putandi sunt, nisi melliflua uerba, gemitus, blanditiæ, risusq́ lasciui, & petulantiæ, quibus carcerati nautæ, id est exterriti trahuntur in somnum à talibus, idest in sui obliuionem seipsos spe stolida decipiẽtes, donec his ligurientibus mercimonia omnia, facultates & nauigia dederint, & sic demersi non in mare, sed in sterquilinio obscœnæ libidinis deuorentur ab his marinis, immo infernalibus monstris, quæ eis nudatis atq; repulsis, in pratis, idest in deliciis, ossibus miserorũ, idest exinanitis memoriis nudatorum insident, seu eosdem in fami seruitute premũt. Ab umbilico autem infra ideo pisces esse dixere, ut cognoscamus ad decorem eo usq; uirgineum corpus, idest pulchrum atq; decens mulieribus esse concessum, ut appareat homo. in umbilico autem omnem libidinosam mulierum concupiscentiam esse credunt, cui soli quod corpori deorsum restat deseruit, ex quo non absurde piscibus similantur, qui animalia sunt lubrica & facile in aquis huc illuc discurrẽtia, sic & meretrices cernimus in coitum discurrere uariorũ, quod per alas etiam designatur. Eas autem habere gallinaceos pedes ideo uoluere, quia prodige & incõsiderate credentium eis dispergant substantias. Socias autem has fuisse Proserpinę ideo fictum puto, quia Proserpina Sicula abundãtia rerum sumenda sit, ex qua ut plurimum libidinis pruritus subsequitur, & ciborum ociorumq́ diuitię ministrantur. Hæc autem dum subtrahitur, ut fit remanente ob consuetudinem appetitu, dum perquiritur nec inuenitur, & ob penuriam appetitus acuitur, sicut à multis in lupanar usq; quæratur. Dicunt insuper has incolere insulas & littoralia loca, quod ideo dictum est, quia sic fit. Nequeunt enim huiusmodi fœminæ ubi cognitæ sunt, aucupium facere, & ideo hæ ex proposito incolunt loca, ad quæ crebro forenses adueniant, ut illos possint incognitæ laqueare. De his quidem Sirenis deo plenus Isaias dicit, Sirenæ & dæmonia saltabant in Babylonia, quod forsan æuo nostro in noua Babylone cõtigisse uidimus. Sunt autẽ Sirenæ dictæ à siron, quod est tractus. trahunt enim, ut præmonstratum est.

Did. in Od. κατὰ μὲν τοὺς πολλούς, inquit, Ἀχελώου καὶ Στερόπης τῆς Πορθάονος αἱ σειρῆνες, κατ' ἐνίους δὲ Ἀχελώου καὶ Τερψιχόρης μιᾶς τῶν μουσῶν, ἑλόμεναι δὲ παρθενίαν, ἐμισήθησαν ὑπὸ Ἀφροδίτης, καὶ ἔχουσαι πτερὰ, ἀπέπτησαν εἰς τὸ τυῤῥηνικὸν κλίμα, καὶ νῆσον κατέχον ἀνθεμόεσσαν, ὀνομαζομένην, ὀνόματα δὲ αὐτῶν ἀγλαοφήμη, θελξιέπεια, πεισινόη καὶ λιγεῖα. Odyß. M.

De Inacho fluuio. 12. filio Oceani qui genuit Ionẽ, Phoroneũ, & Phlegeũ. Ca. XXI.

Mem. huius Diodor. li. 6.

INachus Achaię grandis est fluuius, irrigans, ut ait Põponius, Argolicos campos. Hic ut cęteri, Oceani & terræ dicitur filius, pro quo sentiatur, uolunt ueteres de Inacho rege Sycioniorũ, à quo denominatus est, qui ut Eusebius ait, regnauit, regnante apud assyrios Balameo seu Xerxe circa annos mundi iii. Mil. ccc. xlvii. qua tempestate Iacob natus est.

De Ione Inachi filia & matre Epaphi. Cap. XXII.

IO, ut dicit Ouidius, filia fuit Inachi, ex qua talem recitat fabulam, quod cum esset formosissima uirgo à Ioue dilecta est, qui illam à paternis undis redeuntem atq; iam fugientem, orantemq́, tenebris superinductis detinuit, & oppressit, & cum Iuno ex alto uidisset tenebras, suspicata descẽdit in terras, & tenebras soluit. Quod Iuppiter uidẽs, ne pateret crimẽ, puellam transformauit in uaccam, eamq́ laudanti atq; deposcenti Iunoni ægre dono concessit, quæ ilico Argo filio Aristidis, cui centum erant oculi bini & bini dormientes uicissim, seruandam tradidit. cui compatiens Iuppiter misit Mercurium, ut illam custodia liberaret, qui pastoris sumpta forma Argo iunctus est. cui dum redderet fistulæ rationem, eum tetigit caduceo, & in profundissimum somnum omnes unà oculos eius astrinxit, & inde dormiẽtem gladio interemit, Quod uidens Iuno Argi oculos sumens

illos

illos caudæ pauonis auis suæ apposuit, & uaccæ immisit œstrum, quo infestata cursum rapuit, & peragratis locis plurimis non ante destitit, quàm ad Aegyptios perueniret, ubi quieuit, & prece Iouis à Iunone eidem forma pristina restituta est, & ut uolunt plurimi, Ioui peperit Epaphum, misitq; Api nepoti suo, & ex Ione ab Aegyptiis Isis dicta est. Cuius fabulæ duplicem esse sensum puto, naturalem scilicet & historiographum, quorum talem naturalem existimo, ut hic iuxta Macrobii sententiã pro sole Iuppiter accipiendus sit, qui sol Inachi fluuii filiam amat, id est, humani seminis uitalem humiditatem, ut in eam agat, fiatq; quod ait Aristoteles, homo hominem generat & sol. quam quidem humiditatem Inachi iuxta fictionem filiam, tunc tenebris circundat, cũ in utero matris suo opere conceptum fœtum auget, & conseruat, quas quidem tenebras tunc Iuno, id est, luna, ad quam spectat meatus ampliare corporum, resoluit, quũ inuocata more ueteri, eo quod dea parturientium haberetur, illum iam maturum deducit in lucem, quẽ iam sol in uaccam transformauerat, id est, ex humiditate humani seminis concreta animal fecerat. & ideo in uaccam trãsformatus dicitur homo, quia uti uacca laboriosum & fructuosum sit animal, sic & homo. qui quidẽ uti ad uolatum auis, sic & ipse nascitur ad laborem. quorum autem fructuosus sit labor, deus ipse cognouit. Demum hic iam natus Argo seruandus committitur, id est, rationi, cui profecto multa sunt lumina semper, & in salutem nostram uigilantia. Sanè Mercurius, id est, blanda carnis astutia, caduceo, id est, suasionibus pessimis, in somnum rationem deducit, atq; interimit, eaq; superata atq; deiecta Iuno, id est, regnorum, præeminentiarum, atq; diuitiarum cõcupiscentia, uaccæ, id est, humano appetitui summittit œstrum, id est sollicitudinis acquirendi stimulũ. Hinc miseri cursum rapimus, uagamur & circumagimur fluctuãtes, quietem eis in rebus quærentes, in quibus ne dum sit quies, sed continuus labor inest talis, ut anxios nos ad ultimum deducat in Aegyptum, id est, in tenebras exteriores, ubi fletus & stridor dentiũ. & ni nobis diuino munere suffragium præstetur, Isis efficimur, id est, terra. sic enim Isis interpretatur, & à cunctis tanquam res uilis atq; deiecta calcamur. Et hæc quantum ad naturalem & mysticum sensum dicta sint. Ad historialem autem uidentur sufficere quæ supra de Iside Promethei filia dicta sunt, si hanc potius quàm illam Aegyptiam Isidem esse uelimus. Theodontius uero & Leontius apertissime negant Ionem hanc in Aegyptum transfretasse, aut unquam Isis habuisse nomen, quinimmo dicit alter eorum eam apud Ionas regnasse, eosq; de suo nomine nuncupasse. Quibus etsi multũ Ouidii obstet autoritas, multum tamen fidei affert inconuenientia temporũ. Eusebio enim teste in libro temporum Inachus apud Argos regnauit circa annos mundi. iii. M. ccc. xlvii. eumq; annis quinquaginta regnasse dicit Eusebius idem, infra quod tempus Ionem natam necesse est. Potuit hac tempestate Iouem ætheris filiũ esse, ex quo & Niobe Phoronei filia natum Apin non Epaphum. Reliqui uero Iones diu fuere post istum, ex quibus secundus Isidi Promethei filiæ cõtemporaneus est. Nam regnante Argiuis Phorbante Isis ipsa Promethei filia floruit ætate, & eadem tempestate constat Argum fuisse cuncta cernentem. Inde idem Eusebius in eodem libro anno mundi. iii. M. dc. xlvii. regnãte Cecrope Athenis dicit Ionem Inachi fuisse filiam, eidemq; Iouem immixtum, & eam anno Cecropis quadragesimotertio in Aegyptum transfretasse. Subsequenter adhuc Eusebius in eodem libro, dicit anno mundi. iii. M. dc. xxix. Danaum Argiuorum regem fuisse, & eius filiam Hypermestram eandem Isidem seu Ionem esse. Postremo in eodem uolumine asserit anno mundi. iii. M. dcc. lxxxiii. regnante Lynceo Argis, & Athenis Pandione Hypermestram, quam Isidem uocauere, fuisse. Quod quidem tempus satis competit Ioui Cretensi, qui Iuppiter tertius fuit. Quibus tam diuersis historiographorum opinionibus ferè stupefactus, quid teneam de hac Iside nescio. Hoc tamen scio, quia temporis conformitas Isidis Promethei cum Ione, & historia, quæ si non uera est, uero tamen similis est, me magis quàm ad aliquam aliarum trahit. Sanè, ut ad aliqua circa allegoriam huius Ionis per alios dictam ueniam, aliis omissis dicunt hanc Ioui in uaccam fingi mutatam, quia in

a nauì cuius erat insigne uacca, in Aegyptum transfretasset. Quæ postmodum diu, ut dicit Fulgentius, ab Aegyptiis in summa reuerētia habita est, & ibi literas Aegyptiis tradidisse, qui primo signis loco literarum utebantur, eosq́ terræ docuisse culturā, & ut placet Martiano, lini usum sementemq́ primam ibidem adinuenisse, atque seri fecisse, & multa eis etiā cōmoda demōstrasse fertur. Esto Augustinus in libro de ciuitate dei, dicat quosdam scribere eam de Aethiopia in Aegyptum uenisse reginam. Præterea eam Api nepoti suo, qui post eam, & aliqui ante eam dicūt, in Aegyptū etiā transfretauit, nupsisse. Euse. uero eā cuidā nupsisse Telegono scribit, & ex quocunq; habuerit seu ex Ioue, seu ex Api uel Telegono, Epaphū filiū peperisse uolunt. hæc insuper propter cōcessa cōmoda doctrinis suis dea Aegyptiis ab omnibus habita est, & dum uiueret omni diuino cultu honorata, & post mortem, ut ait Augustinus ubi supra, adeo fuit illis grata, ut capitali crimine reus fieret, si quis eam fuisse hominem diceret.

a *Et hinc Bosphorus dictus est, quod siue ipsa Io, bos erat, siue nauis insigne id fuit: per eum locū trāsfretauit. Alij dicunt, inter quos Ephorus est, Io à Phœnicib. raptū, & in Aegyptū asportatū esse. pro ea aūt à rege Aegyptiorum bouem transmißum Inacho, qui quo loco mare transuectus est, nomen ei de se Bosphori dedit. Fuerūt aūt duo Bosphori, alter Thracius, alter Cymmerius: quidā omnes angustos maris transitus βοσπόρους uocari aiunt. Vide Comment. Apol. in Argon. lib. 2*

De Phoroneo Inachi filio, qui genuit Aegyaleum & Nioben. Cap. XXIII

a PHoroneus, ut Euseb. in libro temporū scribit, filius fuit Inachi, & secūdus apud Argos tenuit regnū, Belocho regnante Assyriis & Sycioniis Leucippo. Fuit quippe homo insignis industria, & sapientia cōspicuus, cuius tēpore primo legū & iudiciorū Argos clarior facta est. Nam ob hoc iuris ciuilis periti dicūt eum locū quē forū dicimus, in quo scilicet iura petentibus reddunt, denominari. Cuius præterea filios Aegyaleū atq; Niobē fuisse dicit Euseb. Asserit insuper Lactant. hunc primum Iunoni sacrificasse.

a *Ab hoc puto Oui. Iô uocauit Phoronida. Nec superū rector mala tāta Phoronidos ultra Ferre pōt.*

De Aegyaleo Phoronei filio. Cap. XXIIII

a AEgyaleus, ut testatur Euseb. Phoronei fuit filius. Huic Apis, quē Phoronei filiū quidam dicunt (quod etiā idem uelle uidetur Euseb. dato dicat eū ex Niobe filia Phoronei Iouis filium primum, ex mortali fœmina susceptum) postquàm Argis regnasset, in Aegyptū transiens Achaiæ regnū reliquit, sed cui imperauerit regioni nō dicit. Eusebiū autem in se discordantem de Api, quem & Iouis & Phoronei dicit filium, ut uerum scripsisse uideatur, est possibile duos fuisse quibus nomen idem, quorum alter Iouis, alter Phoronei fuit filius, & sic identitas nominis ueritatem historię intricauit. Quod autē duo fuerint, per Eusebium apparet, quorum unus, ut ipse ait, Sycioniorū rex fuit, circa annos mundi. iii. M. cc. xxix. Alter uero apud Aegyptios deificatus est anno mundi iii. M. cccc. lvii. & hunc idem dicit Eusebius regem Argiuorum fuisse anno mundi. iii. M cccc. lvii. & cū Aegyaleum fratrem suum regem fecisset Achaię, ad Aegyptum nauigasse. b præterea idem Eusebius scribit anno mūdi. iii. M. cccc. xiii. Iouem Niobi filiæ Phoronei immixtum, & ex eo concubitu natum Apim, quem postea Serapim Aegyptii uocauere. Deus rei huius uideat ueritatem, ego quidem has intricationes non intelligo, nedum explicare queam.

a *Alij Aegyalium Inachi filium ex Melia Oceanitide faciunt, & ab eo Aegyaleam dictam fuisse, quæ postea Peloponnesus à Pelope uocata est. Comment. in I. Iliad.*

b *Eusebius & Spartum quendam numerat inter Phoronei libros, à quo Spartam conditam esse dicit.*

De Niobe filia Phoronei, quæ peperit Apim. Cap. XXV

NIobe, ut Eusebio placet, fuit filia Phoronei, esto Geruasius Tileberiensis in libro ociorum imperialium asserat, hanc matrem Phoronei non filiā, quod quidem non est impossibile idem nomen matri & filiæ fuisse. Cum hac autem dicit Eusebius, & post eum Lactantius, immixtum Iouem, cū ante mortalium nulli fuisset immixtus, & ex ea suscepisse Apim, qui post Phoroneum

roneum regnauit Argiuis, & ab Aegyptiis postmodum Serapis dictus est.

De Phegeo Inachi fluminis filio. Cap. XXVI

PHegeus, si Augustino credimus, Inachi fuit filius, qui dum adhuc iuuenculus moreretur, ad eius tumulum templum constructum est & sacra ordinata, ut & tanquã deus etiam coleretur. Primus quidem sacella diis instituerat, & honores diuinos impenderat, docuerat'q; regni sui rudes homines tempora per menses & annos distinguere. Quibus meritis à suis deus habitus est.

De Peneo flumine. xii. Oceani filio, qui genuit Cyrenem & Daphnem.
Cap. XXVII

PEneus Thessaliæ fluuius est, æque Oceani, sicuti & reliqui, filius, celebris quidem Poëtarum carminibus, & historiographorum literis, cui duæ fuere filiæ, Cyrene & Daphne.

Penei descriptio est apud Ouidium libro primo, quo loco & reliqui Thessaliæ fluuij numerantur. Fluuios & nymphas Oceani ac Thethyos liberos numerat Hesiodus in Theogon.

De Cyrene Penei filia, quæ peperit Aristeum & fratres. Cap. XXVIII

CYrene teste Virgilio filia fuit Penei fluminis, dicit enim, Cyrene soror ipse tibi tua maxima cura Tristis Aristeus Penei genitoris ad undam, &c. Hanc dicit Iustinus ab Apolline raptam, & ei Aristeum & fratres peperisse. Huius autem quæ secũdum ueritatem Penei regis apud Peneum regnantis fuit filia, & fabula & historia plenè habetur in præcedentibus, ubi de Aristeo dictum est.

Comment. Apol. negat hanc Penei filiam esse; sed tamen cuius sit, non subdit. Pherecydes ait iussu Apollinis à cygnis in Libyam deportatam esse. Mnaseas uero ipsam sua sponte in Libyam abijsse dicit. Acestor tradit Eurypilo imperante Libyæ, ab Apolline eò transportatam esse Cyrenem. Et quum tota ea regio à leone uastaretur, proposuisse præmij loco regnum Eurypilum, si quis illum interfecisset: quod cum nemo auderet, Cyrenem præstitisse, & ita regnum consecutum esse. Peperisse autem ex Apolline filios duos à Philarcho, & quibusdam alijs dicitur, Aristeum & Autuchum, & hunc quidem Libyæ præfuisse, Aristeum autem inde digressum in Ceo uenisse, ibi rationem mellis & oleæ inuenisse, & ibi inopia frumenti ex æstu nimio & ariditate facta dicitur ea fecisse & impetrasse, quæ de Etesijs alibi annotauimus. Sed nullus propémodum Græcorum autor est, qui cum altero consentiat, usqueadeò suum cuiq; placet.

De Daphne Penei filia. Cap. XXIX

DAphnem Penei fluminis fuisse filiam uulgatissima fama est, & ferè delitæ a
iam aniculæ eam & speciosissimam uirginem, & à Phœbo dilectam nouere, eam'q; dum fugeret, miseratione deorum in laurum fuisse conuersam, & inde ab Apolline ad suas citharas & pharetras ornandas assumptam. Qua fabula, ni fallor, non naturalis pro Daphne quidem humidi- b
tas, quæ circa Penei ripam ex ipso Peneo procedit, sumenda est, quam ideò Apollinem dixere diligere, eo quod illam feruore radiorum suorum in sublime trahat, eam'q; nonnunquam resoluit in aërem. & ob id humiditas ut natura fit, quia unaquæq; res fugit & renuit id, per quod de esse ad non esse trahitur, sese ad intrinseca terræ trahit. ibi autem cum eam in altum trahere nequeat Apollo, agit in eam, & cum abundet regio illa semine laurorum, elicit lauros, & sic Daphne, id est, humiditas Penei filia in laurum uersa uidetur. Sed ratio uidenda est cur huius frondes suis citharis & pharetris dicarit Apollo, quæ potest esse talis, Mos Græcorum uetustissimus fuit, secundum qualitates agonum, quos uarios in suis solennitatibus peragebant, inter alia munera sertis frondium honorare uictores. & cum inter cæteros tanquam dignior Pythius celebraretur agon, qui in memoriam superati Pythonis ab Apolline cura solertiori fieret, uictori eiusdem laureum decernebatur sertum. æquo modo Poëtis his potissime, qui heroico carmine gesta maiorum perpetuæ commendabant memoriæ, uidebatur enim hos non posse sine Apollinis facundia tam sublimes uersus componere. & sicuti per pharetram Apollinis pugiles

& athletas designari uolebant, sic per citharam demonstrari Poëtas, & hinc tractū Apollinis citharas & pharetras ornari lauro. Qui mos postmodum cum uniuersali rerum gloria ad Romanos delatus est, tantæ'q; apud eos fuit existimationis, ut nisi quibus decerneretur triumphus, decerneretur & laurea, Poëtis exceptis, qui superato laudabili labore, meriti uiderentur. Quod uir inclytus Franciscus Petrarcha, cui iam pridem fuit honor iste delatus, in epistolis testatur dicens, Florea uirginibus sunt laurea serta Poëtis, Cæsaribus'q; simul, par'q; est ea gloria utrisq;. Nec erat decernere cuiquam lauream uulgatæ autoritatis, senatus solius fuit ista potestas, quam sibi postea ut reliqua subripuere principes. Quæ autem ratio tam exquisiti moris inuentores mouerit, non latet. Dicunt enim Isidorus & Rabanus, quod laurus à uerbo laudis dicta sit, cum prisco tempore laudus uocaretur, & inde quia uictores, per quos & seruabatur & augebatur respublica, & Poëtæ per quos hominum merita miris extollebantur laudibus, frondiū laudem significantiū serto ornabantur. Viret præterea arbor hæc perpetuo, ut ostendatur per eius uiriditatem benemeritorum perpetuo uirere famam. & quoniam sola non fulminetur, sic talium gloriæ uiriditatem ab inuidiæ fulmine lædi non posse. Sacra insuper hæc arbor Apollini ideo est, eo quòd occultam quandam diuinationis uideatur habere uirtutem. Nam aiunt siquis huius frondes capiti dormientis supponat, eum uera uisurum somnia, & ideo Apollini diuinationis deo dicata est.

a *Fabulam describit Ouidius libro primo Metamorph. Cæterum Comment. Home. in I. Iliad. non Peneum, sed Ladonem uocat patrem Daphnes.*

b *Libuit huc adscribere de lauro Plinij uerba, quoniam elegantia sunt, libro decimoquinto, Cap. trigesimo. Ipsa Laurus pacifera, ut quam prætendi etiam inter armatos hostes quietis sit indicium, Romanis præcipue lætitiæ, uictoriarumq; nuncia additur literis, & militum lanceis pilisq;. Fasces imperatorum decorat: ex his in gremio Iouis Opt. Max. deponitur, quoties lætitiam uictoria nouam attulit. Idq; non quia perpetuò uiret, nec quia pacifera, præferenda ei utroq; olea, sed quia spectatissima in monte Parnaso, ideoq; etiam grata Apollini, assuetis eò dona mittere iam & regibus Romanis, teste L. Bruto. Hæc ille, & paulo post, Laurus, inquit, quidem manifesto abdicat ignes crepitu & quadam detestatione, interaneorum etiam uitia & neruorum ligno torquente: Tiberium principem tonante cælo coronari ea solitum ferunt contra fulminum metus. Plura uide loco citato. Nam illa non inepte uidebantur huc adduci ad lauri dignitatem intelligendam.*

De Nilo flumine. xiiii. Oceani filio, qui genuit Mineruam, Herculem, Dionysium, Mercurium, & Vulcanum. Cap. XXX

NIlus fluuius est meridionalis Aegyptum ab Aethiopia separans Oceani & terræ filius. Huic secundum quosdam latine nomen est Melo, eum'q; nostri theologi in sacris libris appellari Geon dicunt. de hoc multa & mirabilia referuntur. Cōposuit enim ex eo libellum Aristoteles, & Seneca philosophus ubi de quæstionibus naturalibus multa dixit, & post eum Luca. sic & ego ubi de montibus & fluminibus, de quo quoniam hic præter simplex nomen non ponitur, siquis amplius uidere desiderat, præallegata uolumina quærat, nos autem de filiis eidem attributis prosequamur.

De Minerua Nili filia. Cap. XXXI

Lib. 3 MInerua alia à superioribus, ut dicit Tullius de naturis Deorū, filia fuit Nili, eam'q;, ut ipse idem testatur, Aegyptii Saitem colunt. credo ego hanc prudentia & artificio insignem fuisse mulierem, ideo Nili filiam dictam, quia penes eum forte gessit imperium.

De Hercule Nili filio. Cap. XXXII

HErcules à superioribus aliis, ut placet Tullio, Nili fuit filius. Hunc autē literas Phrygiis conscripsisse, eum'q; dicit Theodontius, qui cum Antæo luctam egit, quem arbitror illustrem aliquem fuisse uirum Nili accolam, & inde ideo illi filium attributum. *Et hunc puto esse quem Iosephus ait neptem Abrahæ uxorem duxisse, de quo infra lib. 13*

De Dionysio Nili filio. Cap. XXXIII

Diony-

Dionysius, ut dicit Cicero, Nili filius fuit, non tamen idem cum reliquis, cum dicat eum Nysam interemisse. quae autem haec fuerit Nysa, ego non repperi, sunt tamen qui uelint hunc eum esse Dionysium, qui aduersus Indos habuit bellum, & à Perseo superatus & occisus est. Hunc praeterea nonnulli putant eum esse, qui cum Antaeo pugnauit, & ob uictoriam habitam Herculis meruisse cognomen.

Fortassis ea est de qua Diodorus libro quarto, & in cuius antro educatus est, & ab ea etiam & Io ne nomen habet Dionysius, ea fuit Aristhei filia.

De Mercurio quarto Nili filio, qui genuit Mercurium quintum & Daphnim. Cap. XXXIIII

Mercurius à superioribus quartus Nili fuit filius, ut legitur apud Tullium de naturis Deorum. Hunc dicit Theodontius Hermetem Trismegistum fuisse, pium quidem hominem & plurimis imbutum doctrinis, & tanquam gentilis homo de uero deo mirabiliter bene sensit eo in libro, quem de idolo ad Asclepium scripsit. hic apud Aegyptios in maxima ueneratione fuit, adeò ut apud eos nephas fuerit ipsum proprio nomine nuncupare. Credo ob reuerentiam numinis, ne forte in eo nominando de eius humanitate & mortalitate sermo contingeret, & sic uideretur deitati eiusdem in aliquo derogari. Nili autem filius dictus est ad extollendam fluminis & eius gloriam, uolentes eum insuper quosdam seu genitos, seu attributos habuisse filios.

De Daphni Mercurii quarto filio. Cap. XXXV

Daphnis, ut Seruius asserit, filius fuit Mercurii, utrū huius, an potius alterius ignoro. Ego autem quoniam sub hoc appositum comperi, sic apposui. Fuit quidem iuuenis forma speciosissimus, & ut aiunt, primus in syluis pastor. *De hoc supra*

De Mercurio quinto filio Mercurii quarti, qui genuit Noracem. Cap. XXXVI

Mercurius qui à primo quintus est, ut dicit Theodontius, Mercurii filii Nili fuit filius, & cum à patre Cath fuerit nominatus, ob insignem eius & artificiosam scientiam, meruit cognominari Mercurius atque coli. Huic enim caeterorū Mercuriorū ascribuntur insignia, ac insuper à Theodon. gallus illius apponitur cingulo. Qui dicit eum, cum illi uideretur à fama proaui atque patris locum praeripi, in extremum occiduum abisse, & ibi in maxima occidentalium existimatione fuisse. & cum illos multa docuisset ad mercimonia spectantia, & mensuras & pondera mercatorum, deum ab eis nuncupatum fuisse, cuius nominis interpretatio à praeclaro uiro Francisco Petrarcha facta optime conuenit cum titulo deitatis. Dicit enim in libro inuectiuarum in medicum sic, Vnde & Mercurium, quem sermonis deum uocant, inde dictum uolunt, quod mercatorum Kyrius, hoc est, dominus esse uideatur. Haec ille. Gallum autem illi addidisse, ut omittamus reliqua, ut nocturnam mercatorum solertiam designaret, qua eo tempore potissime utuntur in componendis mercimoniis, & in reuidendis rationibus, & in itineribus peragendis, & huiusmodi. Hunc eundem Trophonium, id est, conuertibilem appellant, quod aptissime mercatorum est, se scilicet ad mores quarumcunque nationum, ad quas uadunt uertere, & negocia sua omnia quadam astuta sermonis circumuolutione peragere, & ingenio & sagacitate tractare. Et quoniam ad occiduos abierit, ab Aegyptiis & Graecis eum abiisse sub terras fictum est. De hoc Iulius Celsus in libro belli Gallici à Caesare confecti dicit sic, Hūc Galli maxime colunt, & multarum inuentorem artium uolūt, & uiarum atq; itinerum ducem dicunt, & ad quaestum pecuniae & mercaturas habere uim maximam arbitrantur. Cicero autem ubi de naturis deorum hunc Mercurium, qui Triphon appellatus est, filium dicit fuisse Valentis & Coronidis. Leontius autem addit, dicens eum uterinum fratrem fuisse Aesculapii medici fulminati, & ob dolorem fraternae mortis ad occiduos secessisse. Eusebius uero in libro temporum cum Theodontio concordat, dicens eum fuisse filium Trismegisti, & regnante Argis Steleno floruisse.

a *Videtur hic Bocatius ordinem confudisse, nam sic Ciceronis uerba habent, Mercurius unus Cælo patre, Die matre natus, alter Valentis & Phoronidis filius, is qui sub terris habetur, idẽ Trophonius. Tertius Ioue tertio natus & Maia, ex quo & Penelopa Pana natum ferunt. Quartus Nilo patre, quem Aegyptij nefas habent nominare. Quintus quem colunt Pheneatæ, qui Argum dicitur interemisse, ob eamq; causam Aegypto præfuisse, atq; Aegyptijs leges & literas tradidisse. Hũc Aegyptij Thoyth appellant, eodemq; nomine anni primus mensis apud eos uocatur. Lib. 3. de natura Deorum.*

De Notace Mercurii quinti filio. Cap. XXXVII.

Cap. 9 NOtax, ut dicit Theodontius, filius fuit Mercurii quinti ex Oschyta nympha Pytthenei filia. Quod etiam testari uidetur Solinus ubi de mirabilibus mundi, qui æque cum Theodontio dicit hunc Notacem à Tharsalo Hispaniæ oppido uenisse Sardiniam, ubi cum Sardus Herculis filius uniuersam insulam ex suo nomine dixisset Sardiniam, ipse oppido constructo de suo nomine nuncupauit.

De Vulcano Nili filio, qui genuit Aethiopem & Solem. Cap. XXXVIII.

VVlcanus, non is qui præfuit Lemno, sed alter, ut Cicero de naturis Deorum scribit, filius fuit Nili. Hunc Opam Aegyptii appellant, eumq; esse custodem Aegypti uolunt. & cum nil aliud de eo legerim, credo eum aliquem insignem fuisse uirum circa fabrefactiones, & architectonicam, & secus Nilum imperium habuisse, & ob id Nilo in filium attributum.

De Aethiope Vulcani filio. Cap. XXXIX.

Cap. 36. lib. 6 AEthiops, ut Plinio placet in libro de historia naturali, filius fuit Vulcani. & ut idẽ ipse ait, cum omnis gens eius regionis, quæ postea Aethiopia dicta est, appellaretur Aetheria, & deinde Athlantia, postremo ab isto Aethiope Aethiopia nuncupata est, non paruum equidem argumentum eum potentissimum fuisse hominem.

De Sole Vulcani filio, qui genuit Phaëthontem, Phaëtusam, Lampetusam, & Lampetiam. Cap. XL.

SOl, ut scribit Tullius, Vulcani Aegyptii fuit filius. & ut idẽ dicit Cicero, Aegyptii uolunt eius urbem fuisse Heliopolim, nam Græce ἥλιος sol dicitur. Theodontius autẽ dicit eum in ea ciuitate regnasse, & splendidissimum fuisse regem, & Meropem uero nomine nuncupatum, & in côiugem Climenem habuisse, & ex ea Eridanum, quem Phaëthontem uocauere, & alios filios suscepisse. Leontius uero putabat eum idem cum Aethiope fuisse, & ob splendorem occupatæ Aethiopiæ solem ab amicis & subditis nuncupatum.

De Phaëthonte Solis filio, qui genuit Lygum. Cap. XLI.

PHaëthon filius fuit Solis Aegyptii, & Climenes, ut carmine patet Ouidii in persona Climenis dicentis. Per iubar hoc inquit radiis insigne coruscis Nate tibi iuro, quod nos audit'q; uidet'q;, Hoc te quem spectas, hoc te qui temperat orbem Sole satum, &c. De hoc talem recitat Ouidius fabulam, contigisse scilicet, quod non cedente Phaëthonte Epapho Iouis & Isidis filio, ab illo illi dictum sit, eum Solis non esse filium. quam ob causam Phaëthon matri conquestus ab ea in regiã usq; Solis deductus est, ubi à patre benigne susceptus, petiit quod iam se daturum iurauerat donum, scilicet ut lucis currum illi ducere permitteret. Quod cum illi Sol diu frustra dissuasisset, instanti concessit. Ipse uero non sufficientibus uiribus ad regendum equos, territus uisione scorpionis dimisit habenas. Quam ob causam equi omisso consueto itinere nunc in cælum ascendentes, nunc uersus terram etiam declinantes omnem illam cæli regionem exusserunt, & ferè terram omnem multis desiccatis fontibus & fluminibus incenderunt. quo incendio terra commota orauit Iouem ut auxiliaretur ei. quibus precibus motus Iuppiter, fulminauit Phaëthontem, qui in Padum cecidit, ibiq; à sororibus defletus atq; sepultus est, & sepulchro appositum epitaphium tale, Hic situs est Phaëthon currus auriga paterni, Quẽ si nô tenuit, magnis tamen excidit ausis. Fictio hęc iudicio meo, sub spisso cortice historiã & naturalẽ rationẽ tegit. Creditũ em̃ ab anti-

In fine lib. 1 & 2. Meta.

ab antiquis est, ut in libro temporum asserit Eusebius, & post eum Orosius presbyter in
chronicis suis, incendium quoddam permaximum in partibus Græciæ & orientis fuis-
se, regnante Cecrope primo Atheniensium rege. nec hoc humano opere factum, sed cor-
porum supercælestium infusione emissum, & id omnes uocauere incẽdium Phaëthon-
tis. Huius enim longe lateq́ uagantis opere factum est, ut desiccarentur fontes, & flumi-
na multa, sata omnia redigerentur in cineres & arescerent syluæ, & arbusta quæcunq; re
linquerentur ab incolis urbes, & à populis regiones, & ferè mare feruescere uideretur o-
mne. & cum mensibus perseuerasset pluribus, contigit ut circa medium autumni caden
tibus immensis hymbribus extingueretur. Quæ sub figmento tali ratione ponuntur. *Mythologia*
Phaëthon ante alia, ut ait Leontius Thessalus, Latine sonat incendium. Hic ideo solis di-
citur filius, quia sol caloris fons & origo sit, & sic cum à sole causari uideatur calor o-
mnis, non incongrue incendii pater fictus est. Climene autem Græce, Latine sonat humi
ditas. quæ ideo Phaëthontis mater dicta est, quia non possit perseuerare calor, nisi con-
grua subsistat humiditas, & sic ab humiditate tanquam à matre filius ali uidetur, & in
esse perseuerare. Quod autem Phaëthon petat à patre, ut currum lucis ducat, nil aliud sen
tire debemus quàm innatum quoddam etiam insensibilibus uegetatiuis creaturis per-
manendi & augendi desiderium, ut de iu sensibilibus tanquam de rationalibus loquar,
quod etiam de terra rotãte dicere possumus. Quod autem inseritur, eum uiso scorpione
timuisse, atq; habenas equorum liquisse, & eos ultra solitum ascendisse, & cæli partem il
lam exussisse, & terram æquo modo descendentes incendisse, ab ordine naturæ conti-
nuo sumptum est. Est enim in zodiaco spacium uiginti graduum à uigesimo scilicet
gradu libræ usque ad decimum scorpionis, quod philosophi uiam uocauere combu-
stam, eo quod singulis annis gradiente sole per spacium illud, omnia in terris uideantur
exuri. Nam arescunt herbæ, & frondes albescunt & decidunt, aquæ ad interiora terræ tra
huntur, nec aliquid penitus ea tempestate gignitur, & sic ab effectu cæli pars illa deno-
minatur. Præterea Phaëthontem circa medium autumni fulminatum fingunt, quia
eo tempore ex opposito scorpioni occidente sole surgunt in oriente cum signo tauri
Pleiades, Orion, & Eridanus astra, habentia prouocare pluuias, & exundationes aqua-
rum, à quibus extinguuntur incendia. Quas pluuias uidemus ut plurimum cadentes
circa medium autumni, uel ante, & diu perseuerare, & sic earum opere omnis terræ su-
perficialis calor extinguitur. Eum autem in Eridanum cecidisse sic sentiendum puto. Di-
cit enim Higinius in libro de Astrologia Poëtarum, Eridanũ à nonnullis nuncupari Ni-
lum, & ab aliis oceanum, pro quibus ingentem aquarum copiam debemus accipere, &
sic intelligere incendia ingenti aquarum copia cadere, id est, extingui. & sic non in Pa-
dum simpliciter, ut nonnulli minus aduertenter arbitrantur. Quod autem à Ioue fulmi-
natus sit, sic intelligendum reor. Intelligunt enim Poëtæ nõnunquam pro Ioue ignem,
& aliquando aërem, qui hic pro aëre accipiendus est, in quo ascendentes uapores humi-
di glomerantur in nubes. quæ si impulsu alicuius uenti extollantur usq; ad frigidam re-
gionem aëris, confestim uertuntur in aquas, quas cadentes pluuias dicimus. & sic fulmi
natus est, id est, extinctus à Ioue, id est, ab aëre causante pluuias. Possumus insuper dicere
omissa historia ueteri, æstiuum calorem à temperie superuenientis autumni extingui, &
in nubes deiici. Asserit tamen Paulus Perusinus secundum nescio quem Eustachium,
quod regnante Sparero apud Assyrios, Eridanus qui & Phaëthon solis Aegyptii filius
cum copia suorum, duce Nilo nauigiis deuenit in mare, & uentis adiutus in sinum
quem Ligustinum dicimus, uenit. Ibi cum suis longa fatigatus nauigatione descen-
dit, & cum suasionibus suorum in mediterranea pergeret, genuinum unũ ex sociis suis
nausea maris debilitatum cum parte suarum nauiũ custodem liquit in littore. Qui iun-
ctus accolis loci syluestribus hominibus oppidum cõdidit, & Genuam de suo nomine
nuncupauit. Eridanus autem superatis montibus, cum in amplissimã atq; fertilem de-
uenisset planiciem, hominesq́ rudes & agrestes, feroces tamen comperisset. ratus se inge

nii eorum

nio eorum superaturum ferociam, secus Padum consedit, & ut idem refert Paulus, uide tur Eustachium uelle Taurinum oppidum suum fuisse opus, sed Eridanum nuncupatum. Ibidem autem cum aliquandiu regnasset, relicto Ligure filio in Pado periit, à quo Padus Eridanus appellatus est. Quem ueteres Aegyptii in memoriam cōpatriotæ sui inter cœli imagines locauere. & sic aliqui uidentur arbitrari hoc fabulæ dedisse causam, & potissime quod fulminatus sit Phaëton, & in Padum deiectus. Addebat huic Leontius fratres duos, Iphidū scilicet & Phylacem, eosq; natu maiores Phaëthonte, de quibus quoniam nil aliud inueni, illos apponere non curaui.

Hesiodus alterum quoq; Phaëthonta facit Cephali & Auroræ filium, his uersibus: αὐτάρ τοι κεφάλῳ, φυτήσατο φαίδιμον υἱὸν ἴφθιμον φαέθοντα θεοῖς ἐπιείκελον ἄνδρα, τὸν ῥα νέον τέρεν ἄνθος ἔχοντ' ἐρικυδέος ἥβης παῖδ' ἀταλὰ φρονέοντα φιλομειδὴς ἀφροδίτη ὦρτ' ἀνερειψαμένη, καί μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς νηοπόλον νύχιον ποιήσατο δαίμονα δῖον.

al. Lygure — De † Lygo Phaëthontis filio. Cap. XLII

LYgus, ut ex prædictis patet, filius fuit Phaëthontis, eiq; mortuo successit, qui quos habuit in ditione populos, Lygures de suo nomine nuncupauit.

De Phaëtusa, Lampetusa, & Lampetia filiabus Solis. Cap. XLIII

PHaëtusa, Lampetusa, & Lāpetia, ut ait Ouidius, filiæ fuere solis, & secus Padum mortem Phaëthontis flentes in arbores uersæ electrum lachrymantes sunt. Cuius figmēti si causam exquirimus, nō arbitror has fuisse fœminas, quinimmo diuersas arborum species circa Padi palustra agente sole sponte sua nascentium, & circa æstatis extremum, dum incipit solis feruor decrescere, sudantium humorem croceum in modum lachrymarum, qui si colligatur, arte solidatur in electrum. & quia, ut dictum est, sole agente nascuntur in locis humidis, Solis & Climenes, id est, humiditatis filiæ dictæ sunt, & à sole Heliades nuncupatæ.

De Alpheo fluuio Oceani filio xv. qui genuit Orsilochum. Cap. XLIIII

ALpheus Oceani & terræ fuit filius, quem Seruius fluuiū Elidis esse dicit, eo quod apud Pisam Elidis ciuitatem effluat. Hunc autem amasse Arethusam nympham, quæ in fontem uersa est, eamq; in Siciliam usq; secutum, supra ubi de Arethusa satis dictum est. Verum Seruius amoris huius flammas his aperit uerbis. Elis & Pisa ciuitates sunt Arcadiæ, in qua est fons ingens, qui ex se duos alueos creat, Alpheū & Arethusam, unde fit ut fingatur cōiungi in exitu quos origo non coniunxit. Huius autem filium dicūt fuisse Orsilochum.

De Orsilocho filio Alphei fluuii, qui genuit Dioclem. Cap. XLV

ORsilochus filius fuit Alphei fluminis, ut liquido testatur Homerus in Iliade dicēs, Diues in uite uel in pecuniis. Generatio autem erat à fluuio Alpheo, qui ample fluit per terram Pylon, qui genuit Orsilochum multorum uirorum regem. Orsilochus autem genuit Dioclea magnanimum. A Diocle gemelli filii nati sunt Crethon Orsilochusq; omnis pugnæ bene scientes. Hūc Orsilochum dicit Homerus in Pheris ciuitate, quæ secus Alpheum est habitasse, ex quo patet quæ sit huius filiationis causa,

Iliad. E. ἔνθ' αὖτ' αἰνείας δαναῶν ἕλεν ἄνδρας ἀρίστους υἷε διοκλῆος κρήθωνά τε ὀρσίλοχόν τε, τῶν ῥα πατὴρ μὲν ἔναιεν ἐϋκτιμένῃ ἐνὶ φηρῇ ἀφνειὸς, βιότοιο γένος δ' ἦν ἐκ ποταμοῖο ἀλφειοῦ, ὅς τ' εὐρὺ ῥέει πυλίων διὰ γαίης, ὃς τέκετ' ὀρσίλοχον πολέεσσ' ἄνδρεσσιν ἄνακτα, ὀρσίλοχος δ' ἄρ' ἔτικτε διοκλῆα μεγάθυμον, ἐκ δὲ διοκλῆος διδυμάονε παῖδε γενέσθην, κρήθων ὀρσίλοχός τε μάχης εὖ εἰδότε πάσης.

De Diocle filio Orsilochi, qui genuit Crethonem & Orsilochum. Cap. XLVI

DIocles, ut satis per Homerum ostensum est, filius fuit Orsilochi, ex quo præter nomen & genus, & quod Crethonem & Orsilochum filios genuerit nō habeo. Huius meminit Homerus Odyss. tertio.

De Crethone

De Crethone & Orsilocho filiis Dioclis. Cap. XLVII.

Crethon & Orsilochus, ut ostensum est, fuerunt filii Dioclis. Hi quid? in sur= gentibus Græcis aduersus Troianos, unà cum reliquis Græcorum principi bus cōiurantes uenere ex Pheris ciuitate ad exterminium Ilii. Ibi autē cum ingentis essent animi, & plurimum in corporeis uiribus confiderent, die quadam inito certamine ausi sunt aduersus Aeneæ armis insurgere, à quo ambo occisi sunt, & maximo Menelai & Antilochi Nestoris filii labore è manibus ho= stium eorum cadauera subtracta sunt.

De Crinisо fluuio.xvi. Oceani filio qui genuit Acestem. Cap. XLVIII.

Crinisus fluuius Oceani & terræ fuit filius. Is quidem per Siciliam fluit, & ex eo talem refert Seruius fabulam. Nam cum Laomedō promissam Nep= tuno & Apollini mercedem pro ædificatione murorum Ilionis non per= solueret, & Neptunus iratus Troiæ Cete immisisset, ut eam uastarent. con fultus Apollo etiam indignatus dicitur contraria respondisse, scilicet obiici endas esse puellas nobiles belluæ, quod cum fieret, Hippotes Troianus nobilis, cum cer neret Hesionam Laomedontis filiam non absq; seditione religatam, timēs ne sic Egestæ filiæ suæ contingeret, clàm illam naui imposuit, fortunæq; commisit, uolens potius, ut se non uidente à fluctibus sorberetur, quàm se coram deuoraretur à belua. Hæc autē uen torum ui in Siciliam delata est, ubi Crinisus fluuius eius forte formositate captus, in ca= nem seu ursum uersus eam cepit atq; oppressit, & ex ea Acestem filium suscepit. Cuius fa bulæ medium historia est. quod autem circa principium fictum legitur, ubi de Laome= donte exponitur. quod autem in fine est, dicit Theodontius per coniecturas oportere su= mi, cum nil traditum inueniatur ab antiquis. Et iccirco dicit possibile fuisse hanc uirgi= nem minis alicuius potentis circa Crinisum ubi deuenerat, pauefactam eius in amplex= us uenisse. Nam minantium boatus latratibus canum simillimi sunt. seu audaci alicui= us complexu, quod ad ursum spectare uidetur, uirginem captam atq; oppressam fuisse. Seruius in .5. Aeneid.

De Aceste filio Crinisi fluminis. Cap. XLIX.

Acestes filius fuit Crinisi fluminis ex Egesta Troiana, ut in Aeneide testatur Virgilius dicēs. Occurrit Acestes Horridus in iaculis & pelle Libistidis ursę, Troia Criniso conceptum flumine mater, Quem genuit ueterum non im= memor ille parētum &c. Hic iam senex primo Anchisem & Aeneam Itali= am petētes suscepit hospitio, & mortuū Anchisem unà cum Aenea in Ery= ce monte Siciliæ sepeliuit, demum iterum à Carthagine descendētem Aeneam, quò illū uenti impulerant suscepit. ubi Aeneas cōdita in ualidis sociis ciuitate eam a matre Acestis uocauit Egestam, quæ postea Segesta uocata est, & sub dominio reliquit Acestis, quem tam ab Aenea relicti, quàm indigenæ regem suum uocauere.

De Tyberi fluuio.xvii. Oceani filio qui genuit Citheo= num. Cap. L.

Tyberis seu Tybris Oceani & terrę filius, hic ex Apennini latere dextro efflu= ens Thuscos ab Vmbris atq; Campanis, urbē etiā Romanā diuidens sepa rat. Cui ego quod contigerit rerum dominiū intueri circa se, toto orbi & carminibus poetarum celeberrimus factus est, adeo ut Xanthum atq; Simo entem Græcorum memoria illustres superauerit. cui multa fuere nomina, quæ si quis appetit, uideat ubi de montibus, & fluminibus scripsi. Placuit pręterea priscis hunc Tyberinum filium genuisse.

De Citheono Tyberis filio. Cap. LI.

Citheonus † filius fuit Tyberis fluuii & Mantonis filiæ olim Tyresiæ Thebani uatis, ut in Aeneida testatur Virgilius dicens. Ille etiā patriis agmē Citheonus ab oris Fa= tidicæ Mantus & Tusci filius amnis, Qui muros matrisq; dedit tibi Mantua nomē &c. Hunc Seruius dicit in Buco. Bianorem uocari à Virgilio. Sanè Pomponius in cosmo= graphia

aliás Ocnus

graphia de hac Manto seu Mantone aliter sentire uidetur dicens, Asiaticum littus describens, ibi Lebedos Clarij q; Apollinis phanum, quod Manto Tyresiæ filia fugiens uictores Thebanũ Epigonos & Colophon, quam Mopsus eiusdem Mantonis filius &c. Ex quibus patet nõ in occiduũ sed in orientem solem hanc fugientem sumpsisse iter. Est tamen possibile eam tractu temporis in Italiam uenisse. quod & si minime probetur, quis tam claro uati fidem deneget circa suæ ciuitatis originem?

a *Tiresiæ fabulam libuit huc adscribere, quando aliàs in hoc libro tota nusquam quod sciam ponitur. Fuit hic uates Thebanus Peneto patre genitus, qui cum aliquãdo in Cytherone uideret duos dracones coëuntes, obseruata fœmina ex ijs, occidit illam, quo facto in fœminã & ipse mutatus est. Deinde cum rursus, post septem annos, ut quibusdam placet, eodem pacto & marem draconẽ interfecisset, in pristinam naturã redijt. Cõtigit igitur certantibus aliquãdo inter se Ioue & Iunone, uiri ne an fœminæ maiorẽ ex Venere uoluptatẽ caperent, ut ille iudex adhibitus super ea quæstione sic respõderit* οἴην μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρπεται ἀνήρ. τὰς δέκα δ' ἐμπίπλησι γυνὴ τέρπουσα νόημα. *Ob quam sententiam à Iunone irata excæcatus est: alij (ut Callimachus) excæcatũ dicunt eò quod Palladẽ nudam aspexisset. Iuppiter autem in solatium uisus amissi,* τὴν μαντικὴν *illi dedit. Callimachus autem qui Palladis causa excæcatũ dicit, ei donatũ à Pallade, ob gratiam matris eius Chariclûs, quoniã uisum reddere non posset, baculum ait, quo uelut duce uestigijs inoffensis graderetur: quanquã idem autor in eodem carmine uidetur eum Euerei cuiusdam filium facere, sic enim ait Pallas* τίς σε τὸν ὀφθαλμὼς οὐκ ἔτ' ἀποισόμενον ὦ Εὐηρείδα χαλεπὴν ὁδὸν ἄγαγε δαίμων; *De quo tamen pronũciare non ausim. Reliqua qui uolet ex Miscellaneis Politiani petat Cap. 80. Mortuus est in Tilphosio, quò cum reliquis ciuibus propter bellum confugerat, ibiq; honorifice à suis sepultus est, autor Diodor. Sicul. lib. 5. filiam habuit Manto quæ in Delphos missa ab Epigonis est, unde postea in Asiam cum Rhacio quodã peruenit, templũq; Apollinis Clarij & oraculum instituit, de quo alibi annotauimus: hanc tamẽ Diodorus non Manto sed Daphnem uocat.*

b *Ridiculum Bocatium, qui ex diuersis partibus unam facit, & quod apud Virg. legitur ciet Ocnus, una dictione legit Citheonus. Ita enim legi debet, Ille etiam patrijs agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicæ &c. libro decimo Aeneid.*

De Axio fluuio. xviii. filio Oceani qui genuit Pelagonium. Cap. LII.

AXius fluuius Oceani & terræ fuit filius de quo Homer. in Iliade, procul ab Amydona ab Axio ampli fluctus, Axio, cuius pulcherrima aqua spargitur per terrã Paphlagonũ &c. hunc dicit Homerus amasse Pethibœam antiquiorem ex filiabus Acessameni, & eam oppressisse, & ex ea Pelagonium suscepisse.

Iliad. β. Αὐτὰρ πυραίχμης ἄγε παίονας ἀγκυλοτόξους τηλόθεν ἐξ ἀμυδῶνος ἀπ' ἀξιοῦ εὐρὺ ῥέοντος, ἀξιοῦ, οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαν.

De Pelagonio Axii filio, qui genuit Asteropæum. Cap. LIII.

PElagonius filius fuit Axii fluminis & Pethibœæ, ut Home. in Iliade testatur, ex quo nil aliud legisse memini nisi quod Asteropæum filium genuit.

Apud Homerum non Pelagonius, sed Pelegon nominatiuo casu legitur.

De Asteropæo Pelagonii filio. Cap. LIIII.

ASteropæus ut testatur Homerus, filius fuit Pelagonii. Qui audax iuuenis atq; robustus cum Pæoniis auxilio uenit Troianis, & dum nimis ex uiribus suis confideret iu. xi. die postquã ad Troiam uenerat, Achilli irato ob occisum Patroclũ occurrere ausus est, & primo uerbis eum lacessere & inde armis contendere, à quo misere cæsus interiit.

Iliad. φ. τόφρα δὲ πηλέος υἱὸς ἔχων δολιχόσκιον ἔγχος ἀστεροπαίῳ ἐπᾶλτο κατακτάμεναι μενεαίνων, υἱέι πηλεγόνος, τὸν δ' ἄξιος εὐρυρέεθρος γείνατο καὶ περίβοια, ἀκεσσαμενοῖο θυγατρῶν πρεσβυτάτη. *Et paulo post.* εἴμ' ἐκ παιονίης ἐριβώλου τηλόθ' ἐούσης παίονας ἄνδρας ἄγων δολιχεγχέας, ἥδε δέ μοι νῦν, ἠὼς ἑνδεκάτη, ὅτ' ἐς ἴλιον εἰλήλουθα.

De Asopo fluuio Oceani. xix. filio, qui genuit Hipseum & Aeginam. Cap. LV.

ASopus fluuius, ut aiunt, Oceani & terræ fuit filius. Hic per Bœotiam fluit, ut ait Lactantius, & in Epidamnum effluit, ut ubi de fluminibus asserit Vibius. Hunc

præterea

præterea patrem afferunt fuisse Hipsei & Aeginæ, & quum rescisset Aeginam à Ioue uitiatam, adeo ægre tulisse, ut furore commotus undis in astra bellum moueret, ut ait Statius. Lib,7. Theb. Namq; ferunt raptam patriis Aeginá ab undis Amplexu latuisse Iouis, furit amnis & astris, Infensus bellare parat nondũ ista licebãt, Nec superis stetit, audaces effusus in iras, Conseruitq; manum, nec quem imploraret habebat &c. Iouem autem commotũ eum fulminasse aiunt. Quod idẽ testatur Statius dum dicit. Donec ui tonitru summotus & igne trisulco Cessit adhuc ripis animosus gurges anhelis Fulmineum cinerem magnæq; insignia pœnæ, Gaudet & Aetneos in cælum efflare uapores &c. Fictio fabulæ huius talem contegit ueritatem. Dicit Leontius Asopum regem fuisse Bœotię, & ab eo flumen denominatum, cui cum Iuppiter Arcas Aeginam subripuisset filiam, cõuocatis uiribus bellum aduersus eum mouit, & ab eo uictus atq; fugatus est. Quod autem fulminatus fuerit, non spectat ad regem, sed ad flumen. quod cum per sulphureos campos transitũ faciat, & undis suis ex illis fumum suscitet, apud ueteres iram fulminis causauit.

Commentarius Homeri fabulam Asopi & Aeginæ sic recitat: Aeginam, inquit, Asopi fluuij filiam postquam rapuisset Iuppiter, uenit Phliuntem, & grauida facta Aegina, ex ea Aeacum genuit. Asopus autem postea filiam inquirens, à Sisypho & locũ, & à quo rapta esset, cõperit. Nam Iuppiter ex Phliunte per Chorythum in Oenonẽ, ut autor est Pherecydes, fugerat. Asopus igitur nulla mora facta Iouẽ persequitur, & cum iam parum abesset quin Iuppiter in ipso furto deprehenderetur, mutata Aegina in insulam, quæ postea nomen ab ea retinuit, ipse in saxum cõuersus est. Itaq; Asopus cum neminẽ, neq; filiam, neq; raptorẽ cerneret, frustrata spe domum reuersus est. Cæterũ Iuppiter irato animo ferens proditionem Sisyphi, principio mortem, quæ eum comprehensum abriperet, ad eum misit: quam cum ille uiribus melior adhuc, comprehensam in uincula compegisset, missus est Hercules à Ioue, qui & mortem liberauit, & Sisyphum morti tradidit, & ita Sisyphus ad inferos abreptus, ea pœna damnatus est, ut immane quoddam saxum perpetuo labore in aduersum montem subuoluat.

De Hipseo Asopi fluminis filio. Cap. LVI.

HIpseus filius fuit Asopi fluminis, ut carmine probatur Statii dum dicit. Hipsea quadriiugos clypei septemplice tauro &c. & infra, Asopos genuisse datur &c. Hic autẽ ut idem ostendit Statius, auxilium tulit Aetheocli aduersus Polynicem.

De Aegina filia Asopi, quæ peperit Aeacum. Cap. LVII.

AEgina filia fuit Asopi fluminis, ut supra dictum est, quam Iuppiter amauit, dicit Lib.6. Metã & 7. Ouidius, Aureus ut Danaen Asopida luserit ignis, &c. Nam in ignem uersus eam cepit & oppressit, & ex ea suscepisse Aeacum uolũt, qui postea ut idem ait Ouidius, insulam Oenopiã, in qua regnauit, de nomine matris uocauit Aeginam, quæ in hodiernũ usq; nomen seruat. Quod in ignem uersus sit, dum cum Aegina concubuit, arbitror potius à uirtute subsecutæ posteritatis, quàm aliunde sumptũ. ignei enim uigoris homines fuerunt Aeacides, ut in Achille, Pirrho, & aliis descendentibus satis uidere possumus.

Asopi filia Sinope quoq; dicitur, quam Apollo raptam in Pontum traduxit, & ex ea genuit Syrum, unde Syri postea appellati sunt: tametsi alij Martis & Aeginæ, alij Parnasses & Martis: quidã aũt nõ ab Apolline uiciatã, sed ab eo & Ioue perpetuã uirginitatẽ sortitam, cum illi spe concubitus quicquid postulasset, ei daturos se promisissent. In qua sententia uidetur & Apollonius fuisse, qui lib.2. sic ait. αὐτίκα δ' ἀσυρίης ἐπέβαν χθονὸς, ἔνθα σινώπην θυγατέρ' ἀσώποιο καθίσατο, καὶ οἱ ὄπασσε παρθενίην ζεὺς αὐτὸς ὑποσχεσίῃσι δολωθείς. δὴ γὰρ ὁ μὲν φιλότητος ἐέλδετο, νεῦσε δ' ὅγ' αὐτῇ δωσέμεναι ὅκεν ᾗσι μετὰ φρεσὶν ἰθύσειεν. ἡ δὲ ἑ παρθενίην ᾐτήσατο κερδοσύνῃσι. ὣς δὲ καὶ ἀπόλλωνα παρήπαφεν εὐνηθῆναι ἱέμενον &c.

De Cephiso flumine Oceani. xx. filio, qui genuit Narcissum. Cap. LVIII.

CEphisus filius Oceani fuit & terrę, & per Bœotiã labitur, ut ostẽdit Lucanus. Bœotii coiere duces, quos impiger ambit Fatidica Cephisos aqua Cadmeiaq; Dirce, &c. Huius dicunt filiũ fuisse Narcissum, & quod cũ esset cæde Zephyri prostratus, Apollinis miseratione sanatus est, ut dicit Lactantius. Circa quæ primo aquas Cephisi ideo uocari

fatidicas credo, quia penes eum fuerit olim templum Themis. ad quod cum nondum essent oracula Phœbi, Deucalion & Pyrrha cõsulturi deam iuerunt, & quia ibi darentur responsa, & quid fato futurum esset demonstraretur, sumpsit aqua cognomen, & quod deæ templi erat, aquę etiam appropriatum est. Et forsan præcedentia facta responsa instituto ueteri absq; aqua fluminis fieri non poterãt, & sic aliquid uidebatur aqua illius falsæ diuinitatis habere. Quod nece Zephyri prostratus sit, posset esse intentio hæc. Dicit Augustinus in libro de ciuitate dei. Mesappum regem sycioniorum nouum fuisse, qui & Cephisus appellatus est, cuius forte regia in parte erat, in qua æstiuo tempore flante Zephyro sanitas erat incolis, eo uero cessante, ut fit, & aliis superuenientibus uentis corrumpebatur aër, & sic factum est, ut nece Zephyri Cephisus in infirmitatẽ incideret, à qua beneficio Apollinis id est medicinæ, quia medicinæ deus appellatus est Apollo, releuatus sit Cephisus, & sanitati restitutus Et si hæc regi attribuere uolumus, possumus regioni, per quam labitur Cephisus.

De Narcisso filio Cephisi. Cap. LIX.

Ouid. lib. 3. Meta.

NArcissus filius fuit Cephisi & Lyriopes nymphæ, ut satis ostendit Ouidius. Cerula Lyriope quam quondam flumine curuo Impleuit clausæq; suis Cephisus in undis &c. Ex hoc satis nõtam fabulã Ouidius refert. Dicit enim, quod nato Narcisso ad Tyresiam uatem delatus est, ut de successu uitæ ipsius haberetur responsum. Qui respondit percunctantibus puerum uicturũ quamdiu se uidere differret. Quod quidem uaticinium primum ab audientibus risum est, sed tandẽ effectu nõ caruit, nam cum in formosissima adolescentia excreuisset, uenator factus à Nymphis pluribus amatus est, sed ab Echo Parnasi nympha potissime. Sed cum esset inexorabilis, & flocci faceret omnes diligentes se, orationibus nympharũ impetratum est, quod infra modicum temporis contigit. Nam die quadam cum iam labore uenationis quàm ęstu temporis fessus in recentem uallem secessisset, sitiens se in limpidum reclinauit fontem, & uiso idolo, quod ante non uiderat, existimans fontis Nympham, repente pulchritudinem probauit, & captus est, & cum non posset quod arbitrabatur posse contingere, cum seipsum stulta concupiscentia ligasset. post longam quærelam sui oblitus ibidem inedia periit, & in florem sui nominis miseratione nympharum uersus est. Hac ex fictione moralis excerpitur sensus. Nam per Echo, quę nil dicit nisi post dictũ, ego intelligo famam, quæ unumquemq; mortaliũ diligit tanquam rem, per quã consistit. Hanc multi fugiunt & paruipendunt, & in aquis id est in mundanis deliciis, non aliter quàm aqua labilis seipsos, id est suam gloriam intuentur, & adeo à suis uoluptatibus capiuntur, ut spreta fama post paululum tanquam non fuissent, moriuntur, & si forsan aliquid nominis superest in florem uertitur, qui mane purpureus & splendens est, sero autem languidus factus marcescit, & in nihilũ soluitur. Sic & huiusmodi ad sepulchrum usq; aliquid uidentur habere fulgoris, sepulchro autem clauso euanescit, & in obliuionem perditur unà cum nomine.

De Meandro flumine Oceani.xxi. filio, qui genuit Cyaneen. Cap. LX.

MEander fluuius Oceani & terræ fuit filius. & genuit Cyaneen Nympham. Hunc dicit Liuius, in summa cylenarũ arce nasci, & mediam per urbem effluere, idem per Carias & Ionas in sinum maris deferri, qui inter Pyrenem & Miletum est.

De Cyanee filia Meandri. Cap. LXI.

Ouid. lib. 9.

CYanee Meandri filia à Mileto solis filio, & dilecta & oppressa ei peperit Caunũ & biblidem, ut Ouidius ait, Biblida cum Cauno prolem est enixa gemellam.

De Phyllira.xxii. filia. Oceani. Cap. LXII.

PHylliram Oceani fuisse filiam dicit Paulus, & à Saturno dilectam ei Chironẽ centaurum peperisse.

De Sperchio

De Sperchio.xxiii.Oceani filio, qui genuit Mnesteum. Cap. LXIII.

SPerchius fluuius Oceani & terræ fuit filius. Hic ut ait Homerus ex Polydore filia Pelei, & Boro coniuge genuit Mnesteum, & ut ait Pomponius in sinu Pegaso effluit, ei'q; deuouerat Achilles comas, ut ait Lactantius, si sospes ab expeditione Troiana remeasset in patriam.

Versus Iliad. π sunt hi, τῆς μὲν ἰῆς στιχὸς ἦρχε μενέσθιος αἰολοθώρηξ, υἱὸς Σπερχείοιο διϊπετέος ποταμοῖο, τὸν τέκε Πηλῆος θυγάτηρ καλὴ Πολυδώρη. Σπερχειῷ ἀκάμαντι γυνὴ θεῷ εὐνηθεῖσα, Αὐτὰρ ἐπίκλησιν Βώρῳ περιηρίος υἱ. &c.

De Mnesteo filio Sperchii. Cap. LXIIII.

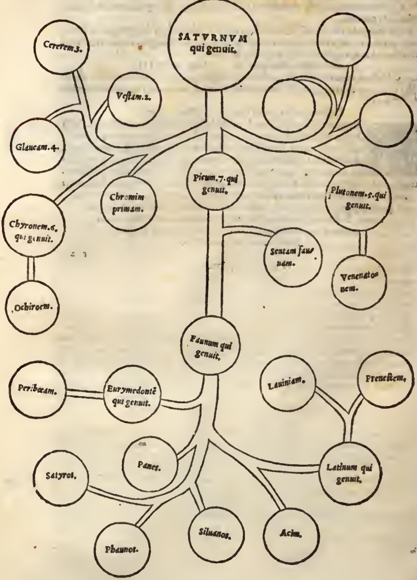
MNesteus, ut ait in Iliade Homerus fuit Sperchii fluminis & Polydores filiæ Pelei filius, qui cum egregius esset iuuenis Achillem ad obsidionem Troianam comitatus est.

De Sole.xxiiii.Oceani filio. Cap. LXV.

SOlem aliũ à superis in libro naturalis historię dicit Plinius auctoritate Gellii Oceani fuisse filium, matre non expressa. Et hunc dicit medicinę, & mellis fuisse inuentorem, quod pluribus hactenus attributum est, nec propterea admirandum. Possibile enim est talium multos uariis in locis repertores fuisse, cum ubiq; ingenia meditationes'q; ualeant, & sic quod apud Græcos credimus Apollinis opus aut Aristei, non aufertur quin possibile fuerit apud Oceanum nasci aut aduenisse, qui tantum dum ualuerit ingenio, & eadem experientia comperisset, quem loci incolæ ad extollendum nomen eius & genus solem uocauere, & Oceani per quem forte nauigio uenerat, dixere filium. Nos autem quoniam omnis Oceani proles explicata est, finem faciemus uolumini septimo.

Finis libri septimi.

Octauum Saturnus habet cum patre suorum.

GENEALOGIAE DEORVM GENTILIVM LIBER OCTAVVS

OBFVSCARI nebulis cælum, & solis præclarum desicere iubar, turbari uentis aëra, crebras corruscationes aperiri, audiri syluas, mugire solū, & quodāmodo in cauernis tumultuari, in summū cete maris, & mōstra reliquā efferri, terrisq; misceri undas, quærulis uolucribus taciturnitatem imponi, & umbras impelli nemorum, & in latebras syluestres abire feras, ac omnia repente tristari cœptum est. Ego autem mirari, primo demū tam grandi rerū permutatione exterritus, in mediis Sperchii faucibus solis adhuc inuenta prospiciens, quod in Oceano minime timueram timere cœpi, ne in antiquum chaos omnia uerterentur. Nec quid agerem stabat consilium. Tandem dum sic in pendulo essem, & ecce ex orientali Oceano quasi sese ab inferis in altum efferens, tardūatq; nubilū sydus uisum est. Stygia uelatum caligine, quod dum nebulis immixtum intuerer, memor præceptorū uenerabilis Andalo, odiosum atq; nociuum Saturni astrum fore cognoui. Cuius dum perniciosos mores in mentem reducerem, cessit ilico repentinæ mutationis pauor, & admiratio. Et quasi eo apparente suarum miseriarum, à noua rerum immutatione præmonitus. Cum ex cęli filiis secundum cœpti operis ordinem esset extremus, ad explicandam eius splendidam prolem, non uno quidem uolumine, prægrandis quidē est. Sed ex istis sequentibus proximo euocatum me noui. Sanè cum Labyrinthos quatuor fuisse historiæ testentur ueterum, Aetruscum scilicet & Aegyptiacū, Cretensem atq; Lemniacum, ex his qui errorum & circumuolutionum plenior fuit, non dubitem quin facilius intranti atq; progredienti præstiterit exitum, quàm præstaturę sint infœlices grandæui senis, cuius sermonē intraturi sumus ambages. Nam cum in eum ferè omnis uetusti erroris inclinetur, & gentilitatis insania, non erit leue ad exitum deduxisse diuersitates opinantiū ac dissonantias errantium, & antiquorū relationes ambiguas, & in propositū pulsum, ac deuium exulem, atq; agricolam reuocasse regem. Non ergo absq; horrore quodā Oceani littora, prolēq; relinquo inter asperos scopulos & profundos ad inferos usq; hiatus, aquarum uertigines plurimas directurus fragilis nauigii prorā, & potissime cum mundum satis, etiam si per fuscum aërem oculos inpingam, quorsum suasurus sim, aduertere possim. Spero tamen is qui liuidas ditis domos & terribiles æterna fuligine peruias fractas uictor euacuauit, in optatum exitum aperiet æquor immensum.

De Saturno.xi. Cęli filio, qui.x. genuit filios, scilicet primum Chromim.ii. Vestam.iii, Cererem.iiii. Glaucam.v. Plutonem.vi. Chironem.vii. Picum viii. Iunonem. ix. Neptunnm.x. Iouem. iii. & sanè de Ioue, Neptuno & Iunone non in hoc libro, sed in sequentibus. v. libris scribetur Cap. I.

SAturnus cæli & Vestæ fuit filius, ut in libro diuinarum institutionum scribit Lactantius. Cui ante alia ueteres Opim sororem suam sacro iunxere cōnubio, eiq; ex ea susceptos plures ascripsere filios, quos aliqui ferunt deuorasse omnes, & e uestigio euomuisse. Nonnulli seruatum Iouem opis fraude, & illi loco eius addunt lapidem pręsentatum, quasi illū peperisset Opis. Volunt pręterea illum cælo patri uirilia abscidisse falce. Quod illi factū à Ioue dicunt alii. Inde quidā eum regno pulsum scribunt à Ioue. Alii uero apud inferos relegatū. Sunt insuper qui illū senem, mœstū, sordidum, capite obuolutum, inertem, segnemq; & armatum falce describāt. Cur cæli terręq; dictus sit filius, rationē ostendit Lactantius, ubi in lib. diui. institutionū in testē Minutiū fœlicē inducens ait. Saturnū cum fugatus esset à filio, in Italiamq; uenisset cæli filiū dictū, quod solemus hos, quorum uirtutem miremur, aut

Lib. 1. cap. 13. & 14.

eos qui repentine aduenerint de cælo cecidisse dicere. terræ autem quod ignotis parenti- bus natos terræ filios nominemus. Sunt hæc quidem similia ueri, non tamen uera, quia cõstat etiã cum regnaret ita esse habitum, potuit sic argumentari, Saturnum cum poten- tissimus rex esset ad retinendam parentum suorum memoriam, nomina eorum cæli ter ræq; indidisse, cum ii aliis uocabulis appellentur, qua ratione & montibus, & flumini- bus nomina scimus imposita. Hæc Lactantius, Qui alibi dicit. Ennius quidem in Euhe- mero non primum dicit regnasse Saturnum, sed Vranum patrem, & alibi idem. Appa- ret ergo non ex cælo natũ esse, quod fieri non potest, sed ex eo homine cui Vrano nomẽ fuit, quod esse uerum Trismegistus autor est, qui cum diceret admodũ paucos extitisse, in quibus esset perfecta doctrina, in his Vranum, Saturnũ, & Mercuriũ nominauit cog- natos suos, &c. Quem Vranũ cælum à Saturno uocitatũ idem testatur Lactãtius dicens. Legi in sacra historia Vranum potentem uirum Vestam habuisse coniugem, & ex ea Sa- turnum atq; Opem, & alios suscepisse, qui Saturnus cum regno potens efficeretur, patrẽ Vranum cælum appellauit, & matrem terram, ut hac mutatione nominũ fulgorem suæ originis ampliaret, &c. De Opi autem coniuge multa supra dicta sunt. Eum deuorasse fi lios & euomuisse demũ, duplicem tangit sensum, historialẽ scilicet & naturalẽ. Nam in sacra legitur historia, ut aliàs dictum est, quia Saturnus ut retineret regnum cum Titano fratre pactionẽ habuit occidendi omnẽ masculinã prolẽ, quæ à se gigneretur. Verum qui nascebantur masculi clam ab eo à coniuge seruabantur, ei q; præsentabantur fœminæ, & sic absumpti uidentur filii, quantum ad Saturnum, & tunc emissi cum in ultionẽ suã aduersus Titanũ cõparuere. Circa autem naturalẽ rationem dicit sic Cicero. Saturnus aũt est appellatus quod saturetur annis. Edere enim natos fingitur, quia consumit ætas tem- poris spatia, annisq; præteritis insatiabiliter expletur, &c. & hoc quantum ad deuoratio- nem filiorum dictum. De emissione autem dicetur de fructibus annuis è terra susceptis. Nam productæ in tempore fruges ex terra esto deuorentur, omnes in tempore ab eodem tempore agente deo anno sequenti reddũtur. Ob hanc fictionem ab ignaris minime in- tellectam à nõnullis, creditũ est detestabilẽ illum sacrorũ ritum apud quasdam barbaras nationes exortũ, quo scilicet Saturno quidã, ne dum alios, sed natos immolabãt propri- os, quasi ad instar illius acturi. Macrobius autem dicit in libro saturnaliorum, quod Her cules geryone superato, sacrum hoc apud Italos immutauit. Iussitq; loco humanorũ ca- pitum, quibus conficiebatur, oscilla ad humanã effigiem ex cera composita, Saturni aris accensis luminibus imponerent, quod postea diu obseruatum est. Dicunt insuper nato Ioue loco eius Saturno à coniuge lapidem ostensum, de quo dicit Theodõtius eum ip- sum lapidem fuisse Iouem. Sed monstratum Saturno Iouem non suum, sed alterius ho minis fuisse filium & Lapidem nuncupatũ, quod forsan sic est. Dicit enim Eusebius Da nao Argis regnante Lapidẽ quẽdam Cretensibus imperasse, quo tempore iam Cretensis Iuppiter secundum quosdam poterat regnare cœpisse. De abscisione genitalium, quam quidam à Ioue Saturno factam uolunt, satis supra, ubi de secunda Venere dictũ est Satur num à Ioue regno pulsum certissimum historiographi arbitrantur, facinoris causam sa- cra declarat historia in qua legitur, quod cum Iuppiter Saturnum & Opim à Titanibus captos liberasset, comperit forte Saturnus quod regno pelleretur à Ioue, & ideo ad euiten dam sortem Ioui insidias tetendisse, ut illum occideret. Quod cum Iuppiter comperisset contractis fortibus arma in eum sumpsit. Qui cum nequiuisset resistere, & ut uolunt qui- dã in phlegra uictus aufugit, quod aũt ad inferos relegatus fuerit à Ioue falsum esse sacra demõstrat historia, in qua sic scriptũ est. deinde Titan postquã rescïuit Saturno filios pro creatos, atq; educatos esse clàm se, seducit secũ filios suos, qui Titani uocanẽ, fratrẽq; suũ Saturnũ atq; Opem cõprehẽdit, atq; muro circũegit, & custodiã his apposuit. Et post hęc paululũ subdidur. Iouẽ ad ultimũ cum audiuisset patrẽ atq; matrẽ custodiis circũseptos, atq; in uincula coiectos uenisse cũ magna multitudine Cretẽsiũ Titanũq; atq; filios eius expugnasse, parẽtes uinculis exemisse patri regnũ reddidisse, atq; in Cretã rediisse. Hęc ibi. pro quibus dicit Lactãtius, Liberat Iuppiter summi sceleris crimine, quod patrẽ uinxisset compedibus

cõpedibus perhibetur. Si uero eiusdẽ Lactantii uelimus opinionẽ sequi, qui super Theba
ide Statii dicit. Saturnũ relegatũ à filio apud inferos, tũc dicemus quod cum Saturnus à
Ioue pulsus, ut dicitur in Italiã abierit, quæ Græcia inferior est, idest occasui propinquior
ad inferos descendisse uidetur, & ibidem ideo relegatus, quia in regnũ redire nequiebat,
sic & exules etiã nonnunquã dicimus relegatos. Quod autẽ mœstus senex obuolutus ca
pite, tardus'q; & sordidus sit, atq; ornatus falce, & planetæ & homini cõueniunt omnia.
Albumasar aũt in suo maiori introductorio dicit, Saturnũ cõplexione frigidũ esse & sic-
cum, melancolicũ, & fœtidioris, quæ ad mœstũ hominẽ spectare uidentur. Dicit præterea
eum comestorẽ prægrandẽ, auarũ, pauperẽ ad inopiã usq;, maliciosum, inuidũ, ingenio.
ualentẽ, seductorẽ, & in periculis audacem, & cõuersationis paucæ, superbũ, simulatorẽ,
iactatorẽ, & cogitatiõis quàm plurimę atq; profundi cõsilii, tardũ ad irã, sed irreuocabilẽ
ferè, bonũ nemini cupientẽ, populatorẽ'q; lococũ. Est præterea significator operis ad agri-
culturã spectantis, mẽsurationũ terrarũ, atq; diuisionũ, peregrinationũ longarũ atq; labo
riosarũ, carcerũ atq; tristiarum, mœrorũ, fraudũ, & afflictionũ, destructionũ, amissionũ
mortuorũ & eorũ reliquiarũ uituperationũ ac latrociniorũ, effossorũ etiam sepulchrorũ
& uespillonũ magorũ & uiliũ hominũ, & spadonũ. Quę omnia quàm cõformia sint,
Saturno homini attributis, quoniã facile uidebit occulatus homo, & pro parte in sequẽ-
tibus etiã tangentur, nõ appono. Sed uidere superest quantũ Saturno, de quo sermo cõ-
formia sint. Mœstus autẽ fingitur, ut melancolica cõpressio, & exilii tristitia ostendat̃. Se-
nex etiã, quia tunc erat dum pulsus est, & quia turpis faciei sint senes, & ut plurimũ fœti-
dioris, & quia cõsilio & astutia, qua summe ualent annosi, ualuit ipse. Obuolutũ autẽ
capite ideo uoluere, ut fuscũ syderis Saturni aspectũ, & fugientis habitũ, & occultã Satur
niorũ sagaciam, cogitationes atq; simulationes designarẽt. Tardũ aũt dixere, quia ob gra
uitatem membrorũ tardi sunt senes ad incessum, tardi ad iram, tardũ & ipsum planetæ
corpus motu. nam ferè in. xxx. annis cursu suo orbẽ Zodiaci perficit, quod in longe mi-
nori spacio temporis alii faciunt. Sordidũ uero ideo fictũ puto, quia impuros habeat Sa-
turnus præstare mores, seu quia more ueteri regno pulsus, & in miseria constitutus ad Ia
num susceptorẽ suũ sordidatus accessit, idest uestibus miseriã prætẽdentibus indutus, seu
ut ostendatur agriculturã exercentes laute uiuere non posse, falce autẽ ideo insignitus est,
ut intelligamus, quia per ipsum omnis agrorũ cultus primo Italis traditus sit, erat enim
apud nos ante aduentũ eius incognitus, bis igitur explicatis, libet apponere quid illi pul-
so cõtigerit, quid uiuẽs egerit, quid etiã mortuo à superstitibus impensum sit. Cum ergo
superatus atq; fugatus ubiq; persequeret̃ à filio, ad ultimũ in Italiã fugit, ut testatur Virgili
us dicens. Primus ab æthereo uenit Saturnus olimpo Arma Iouis fugiens, & regnis exul
adẽptis. In Italia autẽ, ut dicit Macrobius à Iano susceptus est. Et genus indocile, ac disper-
sum montibus altis Cõposuit, leges'q; dedit latiũ'q; uocari Maluit, his quoniã latuisset tu
tus in oris. Aurea quæ perhibent illo sub rege fuere Sæcula, sic placida populos in pace re-
gebat. Apud Italos enim receptus multa ostẽdit ante non cognita, & inter alia cũ eo usq;
ex pellibus pecudũ duratis igne pecunia cõficeretur, ipse primus æra signauit, & nomen
signantis apposuit, nũmo insigens ex parte unã Iani susceptoris sui caput bifrons, ex alte
ra uero nauim, eo quod uenisset in naui fugiens, & hoc fecit, ut eius aduentus memoria
pseueraret in posteros. Hoc tamẽ à posteris factũ uelle uidet̃ Oui. lib. 1. ubi de fastis scribit,
Causa ratis superest Tuscũ rate uenit in amnẽ, & infra. Aiunt insuper cum cõcors unà cũ
Iano regnaret & uicina cõmuni opera cõstructa haberẽt oppida, Saturniã scilicet & Iani
culũ aurea fuisse sæcula, eo quod libera tũc esset omnibus uita, nemo seruus, nemo alteri
obnoxius, nullũ etiã fertur in eis finibus furtũ factũ, nec sub illo fuit aliquid alicuius pri-
uatũ. Nec signare solũ aut partiri limite campũ fas erat, in mediũ quęrebãt. Quamobrem
respectu secutorum sæculorum illa aurea dicta sunt. Et Romani apud ędem Saturni æra-
rium publicum esse uoluerunt, ut apud eum locaretur pecunia communis, sub quo fu-
issent cunctis uniuersa cõmunia. Insuper ignaros docuit arua colere, semina terris dare,

matuta colligere, & suo tempore stercoribus agros fœcũdare, ex quo cum ex reliquis offi ciis, nullum esset consecutus cognomen, Sterculius appellatus est, deo tanto atq; tali pro- fecto splendidum & insigne nomen. Demum cum in multis hominum uitam in me- lius redegisset, cõegit, ut repente nusquam compareret. Quam ob causam excogitauit Ia nus, ut Macrobius asserit, honorum eius augmentum, ac primo terram omnem ditioni suæ parentem saturniam nominauit. Ata*m deinde cum sacris tanquam deo condidit, quæ Saturnalia appellauit, iussitq; eum obseruari maiestate religionis, quasi uitæ melio- ris autorem, cuius rei simulachrum indicio est, cui falcem insigne messis adiecit. Huic deo insertiones surculorum, pomorumq; educationes, & omnem huiuscemodi fertiliũ tribuunt disciplinas. Et ut idem dicit Macrobius, hunc unà cum coniuge nonnullis per d suasum cælum & terram esse. Saturnumq; à satu dictum, cuius causa de cælo est, & terrã Opem cuius opere humanę uitæ alimenta quæruntur, uel ab opere per quod fructus fru gesq; nascuntur. Huic deæ sedentes uota concipiunt, terramq; de industria tangunt, de- monstrantes ipsam terram matrem esse mortalibus appetendam. Et sic non deum esse Saturnum, sed etiam cęlum una cum coniuge agentem uolunt. Philochorus insuper ut appareat non solum Italorum hanc fuisse insaniam, dicit Saturno & Opi primo in Atti ca statuisse aram Cecropem eosq; deos pro Ioue terraq; coluisse, statuisseq; ut patres fa- miliarum, & frugibus & fructibus inchoatis passim cum seruis uescerẽtur. Sic & Appol- e lophanes comicus dicit in Epico carmine, Saturnum quasi sacrum num, nus enim Grę ce mens est, aut Satorem num quasi diuinum sensum creantẽ omnia. &c. Romani autẽ f quibus plurimum curæ fuit nil absq; significato componere, cum huic deo templum cõ struxissent eius in fastigio Tritonas sculpsere, cum buccinis & terris earũ caudas immer- sere, uolentes per hoc intelligi, quod ab eius cõmemoratione in nostrũ usq; æuum histo ria clara sit, atq; uocalis quæ ante eum muta, & obscura atq; incognita est, quod per infi- xionem caudarum intelligunt. Et hæc de Saturno dicta sint.

a *Mem. & Ouidius lib. 5. Fasto. Fama uetus tunc cum Saturnia terra uocata est, Talia Fatidici dicta fuisse senis. Falcifera libata seni duo corpora gentes Mittite, quæ Thuscis excipiantur aquis. Donec in hæc uenit Tirynthius arua, quotannis Tristia Leucadio sacra peracta modo.*

b *Quin & Oraculi uerbis adducti id faciebunt, in quo erat.* καὶ κεφαλὰς ἅδῃ καὶ τῷ πατρὶ πέμπετε φῶτα, *ubi uocabulum* φωτὸς *primo de homine intellectum, ac postea ad lumina relatũ est, Vi- de Cap. 5. & 6. Saturn. lib. 1.*

c *Falx Saturno data esse magis eo uidetur, quod tempus, per quod Saturnum intelligimus, omnia de- metit, ut etiam Macrob. indicat.*

d *Quæ ad historiam pertinent de Saturno, uide Diodorum Siculum lib. Gest. antiquorum primo, & quarto, & item ultimo.*

e *Et ita Græci quoq; interpretantur* χρόνον *quasi* χορόνοον *&* τέλειον νοῦν, *ut est apud Comment. Homer. Iliad. E.*

f *Reliqua de Saturno, uide. 5. Cap. 1. Satur. & 1. lib. Fasto. Ouid.*

De Croni prima Saturni filia. Cap. II.

CRonis secundum Barlaam filia fuit Saturni, Lactantius uero non fœminã sed marem dicit, & latine serpentarium appellari, & ab Aegyptiis inter syde ra collocatum. Sed cum sonet latine tempus, ne uideatur quod tempus na- scatur ex tempore pro certa temporis dimensione accipiendũ puto, & quo- niam Græci à Croni Cronica uocant libros gestorum, quos nos uocamus annales, hanc dimensionẽ Cronim ueteres annũ intellexisse puto, quod etiã anni ueteris Aegyptiorũ descriptio, Serpẽtarius scilicet satis uidetur ostendere. Est enim serpẽtarius ho mo serpentẽ manibus tenens in se in mediũ circuli, adeo reuolutũ, ut deuorare ore cau- dam uideat. Hoc enim signo pro anno utebãtur Aegyptii, antequã eis litterarũ characte- res traderentũ ab Iside uel Mercurio. & sic Cronis erit illa temporis dimensio, quam annũ uocitamus ad hunc annũ designandũ, Cẽsorinus in libro, quem de natali die scripsit ad Cerellum

Cetellum, longā describit historiam, intercalationes annorū, atq; mensium, & dierum apponens, & diuersorum insuper philosophorum opiniones, quas ego curiosis exquirendas omittam, ut breuitati obsequar, opportuna sumens tantummodo. Est igitur annus duplex, uertens scilicet atq; magnus. uertentem olim Aegyptii habuere Bimestrem, Trimestrem Arcades, decem mensium inæqualiū ueteres habuere Romani sub Romulo rege primo, Cui Numa Pompilius duos addidit, ut.xii. esset mensium, dierum uero ccdiiii. qui antiquissimus hæbreorum fuit annus, & ab Israelitis in hodiernum usq; seruatur. Sanè cum multas intercalationes annus talis exquireret, ne ferias messium hyemales esse contingeret, aut sacra hyemalia efficerentur æstiua. Caius Iulius Cæsar consulatu suo.iii. annum ad solis cursum æquauit, eum'q; dierum.ccclxv. cum quadrante constituit, eo quod comperisset hoc in spacio solem ferme Zodiacum omnem circuisse, & quoniam quadrantem illum singulis apponere annis uidebatur difficile, instituit ut quarto anno annus esset semper dierum.ccclxvi. diem illam Februario mensi addens hac in forma ne auctus uideretur, ut.vi.kalen. Martii bis diceretur, scilicet duobus continuis diebus in quibus uenire contingeret, & hic bisextus est. Hunc autem annū Romani à mense Martio incepere ob Martis reuerentiam, à quo mense ille denominatus est. Alii uero aliter. Magnus autem annus is est secundum Aristotelem, quem Sol & Luna cæteri'q; planetæ in eundem punctum unde iuncti omnes discesserint inuicem redeuntes conficiūt, ut si omnes sint in principio arietis, & inde cursum cœperint, quandocūq; cōtingat eosdem in principio arietis inuicem reperiri, annus tunc magnus erit perfectus. Hoc fieri diuersimode putauerunt antiqui, ut idem Censorinus ostendit. Dicit enim Aristarchū putasse hunc annum confici ex annis uertentibus.ii. Mcccc.lxxxiiii. Aretem uero Dyrrhacinum ex.v.M.d.lii. Heraclitum & Linum ex.x.M.dccc. Clionem ex.x.M.dcccc.lxxxiiii. Orpheum ex.cxx.M. Cassandrum ex tricies sexies centum millibus. hæc ille. Tullius quidem arbitrari uidetur ex.xv M.annis confici. Sed Seruius ex.xii.M.dcccc.liiii. Senex autē uenerabilis Andalo & Paulus geometra Florentinus astrologi ambo insignes ex. xxxvi. M. expleri dicebāt. Ex his quippe apud quosdam exortus est error, asserentibus eis si contingat supercælestia corpora in eundem locum unde aliās cursum cœpere reuerti, & te assumere cursum, eosdem de necessitate productura effectus, quos alias produxere, & sic nos iterum, & iterum, & infinitum usq; hanc in uitam redituros. quod quidem credere ridiculum est.

De Vesta Saturni filia secunda. Cap. III.

VEstam Saturni & Opis Ouidius fuisse filiam dicit, Ex Ope Iunonem memorant, Cererem'q; creatam Semine Saturni, tertia Vesta fuit. &c, & sic duę fuere Vestæ Saturni mater & filia. De his confuse loquuntur auctores nonnunquam unam ponentes pro altera, & ideo dicentes Vestam terram esse, quia floribus & herbis uestita est, de matre Saturni dictum sumendū est. Quando autem eam dicunt uirginem Saturni filia designatur, quam ignem esse uoluere, ut ait Ouidius. Nec tu aliud Vestam quàm uiuam intellige flammā Nata'q; de flamma corpora nulla uides. Iure igitur uirgo est quæ semina nulla remittit, nec capit. &c. Hanc dicit Albericus nutricem fuisse Iouis, exponens'q; ex igne inferiori cælestis alatur ignis. Ego autem contrarium credo, elementum scilicet ab elemento quod sublimius est nutriri. Iouem autem à Vesta nutritum ad historiam pertinere reor, cum ut supra dictum est Iouem natum Saturni aspectui subtractum, & Vestæ auiæ suæ commendatum, & ab ea clàm nutritum, Dicunt & hanc à Priapo hortorum deo fuisse dilectam, quod credibile est, cum dicat Ouidius. Nitimur inuetitum semper cupimus'q; negatum. Vestam enim uirginem uolunt, & uirgines obsequio suo deputauere Romani, quas semper eo quod cautiori seruarentur custodia libidinosi appetiuere, seu quia absq; igne, id est calore iaceat Priapus. Huius præterea nunquam uisam dicunt effigiem, quod dicunt, eo quod incognita formam si flammā uideamus, quam illi dicemus esse effigiem. Ouid.6. Fast.

Dicit

a Dicit insuper Augustinus ueteres nonnunquam & Vestam dixisse Venerem, quod & si inhonestum uideatur uirginem deturbare meretricis nomine, potuit hæc fictio rationis aliquid habuisse. Dicimus enim in uenerem, seu libidinem uenientes, in ignem incurrere, ut Virgilius. In furias ignem'que ruunt, idest luxuriam. ergo & hic calor à similitudine Vesta uocari poterit. Nec omnino erit à toto sensu fictionis huius externum cum Vestã dicamus Saturni filiã, idest saturitatis, ex qua saturitate non minus oritur uenereus ignis quam uirgineus pudor, hanc Romani summe coluerunt, & eius in templo obsequentibus uirginibus perpetuum seruabant ignem, quem semper summa celebritate die prima Martii innouabant, & factum istud inter alia à Troianis habuerunt.

a *Et hanc unam ex Dijs penatibus esse uolunt, quos secum Aeneas in Italiam aduexit. Id argumẽto Virgilij, apud quem cum Hector Aeneæ dixisset, sequ suosque tibi commendat Troia penates, mox idem adijcit, Sic ait & manibus Vittas, Vestamque potentem, Aeternumque adytis effert penetralibus ignem. Vide Macrob. Lib.3. Satur. cap.5.*

De Cerere tertia Saturni filia & matre Proserpinæ. Cap. IIII.

Fab. describitur ab Ouidio lib.5. Meta. & à Claudiano.

Ceres altera à superiori, & notissima dea frugũ est, & Saturni filia atque Opis, ut ab Ouidio supra monstratum est. Hãc aiunt Ioui fratri suo placuisse, & ex eo concepisse Proserpinam, quam cum rapuisset Pluto nec reperiretur à Cerere, dicũt eam accensis facibus & maximo cum ululatu per uniuersum orbem exquisitam. Demum apud paludem Cyanes irata, cum rastros & a aratra & cætera ruralia instrumenta, quæ ad culturam terræ inuenerat fregisset, filię cingulum comperit, & ab Arethusa nympha certior facta est, quoniam illam apud inferos uidisset. Quæ cum Ioui Plutonis accusasset audaciam ab eo eidem primo suasum est, ut pauera comederet, quæ cum fessa fecisset in soporem soluta est, & cum expergefacta astitisset Ioui ab eo habuit se filiã retrahere posse, si nil apud inferos comedisset, sed accusante Ascalapho, compertum est eam tria grana mali punici ex uiridario Plutonis gustasse. Quapropter Iuppiter ad mitigandã tristiciam Cereris sanciuit, ut sex mensibus anni Proserpina cum uiro esset, & totidem apud superos cum matre. Narrant insuper, & inter alios Lactantius, quod cum perquirens Ceres filiam ad Eleusium regem peruenisset, cuius uxor erat Hyona, & ea peperisset paruulum nomine Triptolemum, quæreretque illi nutricem, ultro se Cererem altricem infantulo obtulisse, & cum suscepta esset uolens alumnũ facere immortalem, interdum lacte diuino nutriebat, noctu clàm igne obruebat, atque preter quam soliti erant mortales crescebat puer, quod cum miraretur pater, clàm nocturno tempore obseruauit quid in puerũ nutrix ageret, & cum uidisset eum igne obrui, exclamauit, ex quo irata Ceres Eleusium exanimauit, ac Triptolemo remum contulit beneficium. nam fruges eius propagandas, & currum draconibus iunctum dedit. Quibus ille uictor orbem terrarum frugibus obseuit. Postquam autem domum rediit, Cepheus rex eum tanquam ęmulum occidere conatus est, sed recognita iussu Cereris Triptolemo regnum tradidit, qui ibidem oppidũ constituit, quod ex patris sui nomine appellauit Eleu- b sium & Cereri sacra primus instituit, quæ thesmophoria Græci nuncupauere. Ouidius uero dicit Triptolemum infirmum fuisse puerum, & cuiusdam pauperis mulieris filiũ, quem Ceres in retributionem beneficii illum curauit, & demum illi currum tradidit, & cum frumento misit. postremo in Scythia à Lynceo rege ferè occisus est. Quem Ceres in animal sui nominis transformauit. Sunt insuper qui dicant, & Homerus pouissime in c Odyssea, Cererem Iasionem quendam amasse, & sese illi amicitia & lecto iunxisse, & Leontius addebat Cererem ex Iasione Plutonem filium peperisse, & tandem Iasionem à Ione inuidia fulminatum. Recitantur præterea & alia, nos autẽ sensum eliciamus ex dictis. Est igitur Ceres aliquando Luna, aliquando terra, & nonunquã terræ fructus, & persæpe fœmina, & ideo quãdo Saturni & Opis dicitur filia fœmina est, & Sycani Sycilię regis cõiunx, ut Theodontius asserit. quando autẽ ex Ioue Proserpinã parit, tunc terra est, ex qua prima Proserpina idest Luna nascitur secundũ opinionẽ eorũ, qui ex terra omnis creata

arbitrati

arbitrati sunt. Seu potius ideo credita est Luna terræ filia, quia dum ab inferiori hemispe-
rio ad superius ascendit uisum est priscis eam ex terra exire, & sic illam terræ dixere filiam.
Hâc rapit Pluto qui & terra est, sed inferioris Hemisperii quando post diem. xv. incipit so
le cadente non apparere, & hinc fit ut appareat eam tantundem esse apud Hemisperium
inferius quantum apud superius, ex quo sumptum est fabulosum illud. Iouem sanxisse
ut anni medium apud inferos cum uiro esset, & tantum apud superos cum matre. Seu
aliter. Est quidem Proserpina loco frugis habẽda, quę ex iacto sulcis semine, nisi cæli tem-
peries agat, incrementum habere nõ potest. Et nisi eiusdem iuuetur calore, in maturitatẽ
uenire non posset. Iuppiter autẽ & cęli temperies est & calor, cuius opere suis temporibus
& crescunt segetes & maturitatem suscipiũt. & sic ex Ioue & Cerere Proserpina nascitur.
quæ tunc à Plutone, idest terra rapitur, quando semẽ sulcis iniectum non redditur, quod
aliquando contingit ob nimium frequentatam sationẽ, ex qua adeo bona terra humo-
re emungitur, ut ex hausta nequeat dare iniectis seminibus nutrimentum. Hinc turbata
Ceres, id est agricultores, qui terrei dici possunt homines, instrumẽta frangit ruralia, idest
frustra operata cognoscit & negligit, & ululatu fœmineo, idest agricultorũ quærela, in-
censis facibus, idest exustione agrorum, per quam humores aduersi, qui sunt circa terræ
superficiem exhalant, & utiles ab inferiori terra euocãtur in altũ, & suadetur à Ioue Cere-
n ut papauera comedat, idest ut in quietem uadat. Habent enim papauera somni quietẽ
præstare, per quam quietem intermissio culturæ intelligenda est, ut possit terra ob inter-
missionem emunctos humores reassumere. Redire autem ad superos rapta Proserpina,
idest abundantia frugum non potest in continenti, quia grana mali punici gustauerat,
per quæ intelligẽda sunt uegetatiuæ uitæ principia, quæ tunc inũciuntur, quando ex hu
more terræ humectatur, & calefit semen iniectum, inde putrefactum prosilit in radices,
quarum opere segetes uegetãtur. Quę principia ideo per grana mali punici designantur,
ut intelligatur, quia sanguini similia sint, sicut sanguis nutrimentum est animalis sensi
tiui, sic & illa principia uegetatiui, & ut placet Empedocli, sicut in sanguine uita cõsistit
animalium sensitiuorum, sic & segetum in humore terrestri. Sed Iouis sententia, idest cæ
li dispositione agitur, ut post sextum mensem, qui anni dimidium designat, ad superos
redeat Proserpina, idest segetum abundantia, eo quod à die sationis seu à mense in men-
se septimo incipiant spicę segetum apparere & grana suscipere, & in maturitatem etiam
deuenire, quę grana usq; ad sationis nouæ tempus apud superos commorantur. Theo- d
dontius ex Cerere istam uetustissimã refert historiam, ex qua uidetur multum causæ fi-
ctionis superioris assumptum, & dicit Cererem Saturni filiam Sicani regis fuisse coniu-
gem, & Siciliæ reginam, ingenio clarissimo præditam, quæ cum per insulam cerneret
homines uagos glandes, & mala siluestria cõmedentes, nec ullis obnoxios legibus, pri-
ma in Sicilia terrę agriculturam excogitauit, & adinuentis instrumentis ruralibus boues
iunxit, & terris semina dedit, ex quo homines cœpere inter se campos diuidere, & in
unum conuenire, & humano ritu uiuere, ex quo à Virgilio dictum est, Prima Ceres
unco terram dimouit aratro. Prima dedit fruges alimentáq; mitia terris. Prima dedit
leges, Cereris sunt omnia munus. &c. Proserpinam uero dicit speciosissimam fuisse
uirginem Cereris reginæ filiam, & ob insignem eius pulchritudinis famam ab Orco
Molossorum rege raptam & in coniugem sumptam. Quod etiam testatur in libro tem-
porum Eusebius, uerum de hoc infrà prolixior fiet sermo. De Triptolemo autẽ scribit
Philochorus uetustissimum fuisse regem apud Atticam regionem, qui cum tempore
ingentis penuriæ occiso à concursu populi patre Eleusio, quia pereunte fame plebe fili-
um aluisset abunde, aufugit, & longa naui, cuius serpens erat insigne, abiit ad exteras
regiones. & quæsita frumenti copia in patriam redijt, ex qua pulso Celeo, qui terram
occupauerat, seu secundum alios Lynceo Thrace, in regnum paternum restitutus est,
& non solum restitutus alimenta tribuit subditis, sed illos docuit facto aratro terram
colere, ex quo Cereris alumnus est dictus. Sunt tamen qui uelint non Triptolemum

sed

ſed Buzyem quendam Athenienſem Atticis bouem & aratrum competiiſſe. Dicit tamen Philochorus Triptolemum multis ſęculis ante fuiſſe quàm fuerit Ceres regina Siculorũ. Quod autem Ceres amau[illegible]ſionem dicit Leontius etiam hiſtoriã fuiſſe talem. Cum tempore diluuii Ogigii, Iaſ[illegible]uidam Cretenſis multum frumẽti cõgregaſſet, illud patientibus penuriam ob diluuium pro libito uendidit, & ſic ex frumento maximã cõflauit pecuniam. Et hinc locus fabulæ datus, quod ex Cerere, ideſt ex frumento Plutonem diuitiarũ deum, ideſt diuitias ſuſceperit. Iaſion autem à Ioue inuidia fulminatus dicitur, quia ab amicis quibus opportunus erat, uiſum eſt, quod ante tempus ſubtractus ſit.

a *Vnde & Cererem Græcis Δηὼ uocari uolunt, ἀπὸ τοῦ δ'ήεις τὸ ἰυγήσειο.*

b *Erant & Thalyſia feſta Cereris quæ peragebantur poſt meſſem, ut Comment. Theocriti in Idyl. 5.*

c *Comment. Theocriti Iaſionem Cretenſem regem fuiſſe ait Mincis filium, & ut hic dicitur, ex Cerere genuiſſe Plutonem. Didymus autem in Homerum Odyß. 5. ex Hellanici ſententia dicit, hunc Electræ & Iouis fuiſſe, & ut quidam inquit uolunt, poſt diluuium in ſola Creta tritici ſemen inuentũ eſt, tum fabula nata eſt Cererem cum Iaſione cõſueuiße. Ex eiuſdem Hellanici ſententia, & Commentar. Apollonij addit hunc Iaſionem alio nomine Aëtionẽ dictum fuiſſe, ac fulmine tandem à Ioue ictum, eo quod ſimulachrum Cereris contumelia affecißet. De Cerere & Proſerpina Silius lib. 14.*

d *Ceres in Corcyra quoq; aliquandiu egiße uidetur, antequam Phæaces inſulam eam tenerent, ab ea enim & Scheria eadem inſula, & Drepane uocata eſt. Scheria quod à Neptuno flumina cohibita, precante hoc Cerere, ne ex aduerſo inſulæ influentes, eam continenti iungerent. Drepane quod in ea Ceres accepta à Vulcano falce, docuit Titanas metere: quanquam Macris eadem à Macride Dionyſij nutricio, & Corcyra à Corcyra filia Aeſopi, dicta poſtea quoq; fuerit. Sed hæc ἀπροσδιόνυσα. Hæc præter frumentum quod ab ea repertum ferunt, leges quoq; ædidit, quibus iuſte pieq; homines uiuere aßueſcerent, ex quo & legiferam dixerunt, & eius ſacra θεσμοφορίας.*

De Glauca. iiii. Saturni filia. Cap. V.

Lactan. lib. 1. c. 14. De Fal. relig.

GLauca Saturni & Opis fuit filia, & ut ſacra narrat hiſtoria, uno partu cum Plutone ædita, & Saturno ſola pręſentata, clam Plutone ſeruato atq; nutrito, quę adhuc paruula diem clauſit.

De Plutone. v. Saturni filio qui genuit Venerationem. Cap. VI.

†als Dieſpiter. Cauſam explicat, Diodor. lib. 6.

Lib. 8. Theb.

PLuto qui Latine † Diſpater dicitur, Saturni filius & Opis uno eodem'q; partu, ut ſupra dicitur, cum Glauca ęditus eſt, & clàm à Saturno ſeruatus. Hunc ueteres infernorum finxere regem, ei'q; ciuitatẽ dedere Ditem, de qua Virgilius, Reſpicit Aeneas ſubito ſub rupe ſiniſtra, Mœnia lata uidet. Et infra per plures uerſus, in quibus illam deſcribit. Eius inde aulam atq; maieſtatem ſic deſcribit Statius dicens, Forte ſedens media regni infelicis in arce, Dux Herebi populos poſcebat crimina uitæ, Nil hominum mirans, natus'q; omnibus umbris. Stant furiæ circum, uariæ'q; ex ordine mortes. Sæua'q; multiſonans exercet pœna cathenas. Fata ferunt animas, & eorum pollice damnant, Vincit opus iuſta Minos cum fratre uerendo Iura bonus meliora monet, regem'q; cruentum Temperat, aſſiſtunt lachrymis atq; igne timentes Cocyton Flegethon'q;, & Styx periuria diuum Arguit &c. Currũ illi inſuper trium rotarũ ſtatuere, qui triga dicitur trahi'q; illum à tribus equis uoluere, Amatheo ſcilicet & Abaſtro & Nonio. Qui ne cælebs uiueret, ſic uxorem ſibi quæſiſſe dicit Ouidius. Nam cum die quadã ingentibus uiribus tentaſſet Typhœus ſuperimpoſitam ſibi Trinacriam abĳcere, uiſum eſt Plutoni ſi hoc contingeret, poſſibile ad eum uſq; lucem diei penetrare. quamobrem conſcenſo curru exploraturus qualia eſſent Trinacrię fundamenta, exiuit infernum, & dum inſulam circuiret haud longe à Syracuſis uidit Proſerpinam cum uirginibus ſociis lĕgẽtem flores. Quæ cum Veneris ſperneret ignes, factum ut repente Pluto ſua pulchritudine caperetur, & ob id flexo curru uirginem nil tale timentem rapuit, & ad inferos detulit, b & ſibi cõiugio copulauit. Huic inſuper uenerationem, ſeu reuerentiam filiam fuiſſe dic cunt. & tricipitem Cerberum canem regni cuſtodem attribuunt, quem aiunt tricipitem fuiſſe, & inauditæ ferocitatis, & cuncta uorantem. De quo tragœdus Seneca in tragœdia

Herculis

Herculis furentis. Post hæc auari diris appatet domus. Hic sæuus umbras territat stygius canis. Qui terna uasto capita cōcutiens sono Regnū tuetur, sordidum tabo caput, Lambunt colubri, uiperis horrent iubæ, Longus'q; torta sybil[illegible] cauda draco. Par ita formæ. &c. Hęc ego sic intelligenda existimo, cum iuxta Fulgen[illegible] Pluto latine sonet diuitias, & ideo dispater quasi diuitiarum pater à latinis appelletur, & diuitias perituras in terris consistere, aut ex terris effodi clarum sit, & terra uocetur opis, ut supra sæpius dictū est, merito Pluto Opis dicitur filius. Verum quoniam diuitiæ primæ pro parte ex cultura terræ paruere, nondum auro comperto, & Saturnus terram colere docuerit, Plutonis dictus est pater. Diuitiis ferrea ciuitas & custos †Thesiphon ideo datur, ut ferreas auarorum mentes (†Tisiphonē) & truculentias eorundem circa custodiam & tenacitatem earum cognoscamus. Hanc ciuitatem intrare neminem iustum dicit Virgilius, Nulli fas casto sceleratū insistere limen; ut appareat aut quærere, aut seruare diuitias absq; iniustitia non posse. In hac ciuitate scribit Dantes noster obstinatis inferni supplicia, quibus nulla proximi charitas, nullus'que fuit amor in deum. Per aulam autē atq; circunstantes multipliciū curarum anxietates, & augendæ rei labores execrabiles, atq; perdendi formidines, quibus angūtur in diuitias hiulco tendentes gutture, intelligendi sunt. Currus autem circuitiones optantium ditari designat triplici uectus rota, ut labor circumeuntium periculum & futurorum incertitudo monstretur. Sic & equi trahentes tres esse dicuntur. Quorum primus Ametheus dicitur, qui interpretatur obscurus, ut per eum intelligatur insana deliberatio acquirendi quod minime opportunum est, qua trahitur seu impellitur cupidus. Secundus Abaster dictus est, qui idem quod niger sonat, ut appareat discurrentis mœror, & tristitia circa incūbentia ferè semper pericula & pauores. Tertius Nouius nuncupatur, quem intellexere sonare tepentem, ut per eum aduertamus, quoniam ob timorem periculorum ardor feruentissimus acquirendi tepescat aliquando. Coniugium uero Proserpinæ quam supra abūdantiam diximus, nulli dubium est cum diuitibus fieri, & potissimæ iudicio prospectantis uulgi, cuius sæpe falsa est existimatio. Arbitratur quidem ut plurimū dum diuitis intuentur horrea plena, ibi abūdantiam fore, ubi fames est, & penuria, auaritia procurante. Ex hoc quippe coniugio nil gignitur, laudabile scilicet, aut memoratu dignum. Cerberus, ut nonnulli arbitrantur, uerus fuit canis triceps dictus, eo quod esset latratu sonorus mordax nimium, & in tenendo fortissimus. Senserunt tamē ueteres, ut reor, sensus alios hac sub ueritate repostos, eo quod custos fingatur ditis. Et ideo cum pro dite diuitiæ intelligendæ sint, ut præmōstratum est, nullum earum rite dicemus custodem præter auarum, & sic pro Cerbero auarus intelligēdus est. Cui ideo tria descripsere capita, ut triplicem auarorum denotarent speciem. Sunt enim qui aurum cupiunt, & in omne lucrum etiā inhonestū uolentes irruunt, ut quæstum dissipent & expendant, qui quū diuitiarū custodes dici non possint, perniciosi tamen & damnosi sunt homines. Sunt qui maximo labore & periculo suo congregant undiq; & quomodocunq;, ut teneant, seruent, atq; custodiant, nec ex quæsitis sibi prosint uel aliis, & hi hominum genus inutile. Sūt qui nullo suo opere, sed maiorum quæsita sudoribus tam studiosa uiolentia seruent, ut non aliter quàm alienum depositum contingere audeant, & hi segnes atq; tristissimi sunt, & ditis custodes certissimi. Serpentes uero Cerbero additi, tacitę atque mordaces auaritiæ curæ sunt. Plutonem hunc insuper uocauere Orcum, ut in Verrinis Cicero dum dicit, ut alter Orcus uenisse Aethnam, & nō Proserpinam, sed ipsam Cererem rapuisse uidebatur, &c. quem ideo sic uocari dicit Rabanus, quasi receptorem mortium, quæ recipiat quacunq; morte morientes. Februum præterea dictum uolunt nō à febre, ut multi stolidè arbitrantur, sed à lustro quodam sacro à ueteribus ei cōstituto, per quod manes purgari credebantur, & hoc in mense Februarii fiebat, & inde mensis ille nomen sortitus est, quod à Macrobio in libro Saturnaliorum dicitur sic, Secundum dicauit Februo deo, qui lustrationum potens creditur. Lustrari enim eo mense ciuitatem necesse erat, quo statuit ut iusta diis manibus soluerentur, &c. His prælibatis quid hæc fictio historię tegat apponendum

a est. Refert ergo Lactantius de Plutone in libro Diuinarum institutionum sic. Ergo illud in uero est, quod regnum orbis ita partiti sortiti'q; sunt, ut orientis imperium Ioui cederet: Plutoni, cui cognomen fuit Agesilao pars occidentis obtingeret, eo quod plaga orientis, ex qua lux mortalibus datur superior, occidentis aute inferior uideatur, &c. Thedontius autem paululum de hoc plenius inquit, Saturno scilicet Iouem, Neptunum, & Plutonem fuisse filios, qui eo mortuo cum eis partiretur imperium, contigit Plutoni iuniori in occiduam regni partem regnare, apud ea loca, in quibus postea mansere Molossi, secus inferum mare, & is à circumadiacentibus regno suo populis Orcus appellatus est, eo quod seuus & receptor sceleftorum esset hominum, & quod ingenti cani suo quem Cerberum appellabat, consuetus esset uiuos homines trucidandos apponere. Hinc Proserpinam uirginem Siculam cum intercepisset in regnum deportauit suum, eam'q; sibi coniugem copulauit. Hæc ille. Eusebius autem in libro temporum hunc appellatum Aidoneum ait, & tempore Lyncei regis Argiuorum atq; Erichthei Atheniensium regnasse.

a *Puto legendum Aethone, Alastore, & Nycteo, tametsi temere pronuntiare nolim, uocibus usque adeò uiciatis: hæc aũt nomina apud Claudianum ponuntur, quanquã ille etiam quartum addit Orphneũ libro primo de rapt. Proserpinæ his uersibus,*

Orphneus crudele micans, Aëthonq; sagitta
Ocyor, & Stygij crudelis gloria Nycteus
Armenti, Ditisq; nota signatus Alastor,
Stabant ante fores uincti, sæuumq; fremebant.
Crastina uenturæ spectantes gaudia prædæ.

Quæ nomina si interpreteris, sonant ὀρφναῖος *tenebrosus,* αἴθων *ardens,* νυκτεὺς *nocturnus, ita enim & noctis deus à Plauto dicitur in Amph.* ἀλάστωρ *mordens conscientiam.*

b *Per Cerberum quidam intelligunt terram, dictumq; Cerberum quasi* κρεοβόρον *uolunt, eo quod à terra hominum cadauera deuorentur. Apud inferos autem, qui fabulam persequuntur, uesci hunc ossibus Amphiarai dicunt, quem tellus absorbuit, ut est apud Statium.*

c ἔχει δὲ οὗτος τρεῖς μὲν κυνῶν κεφαλὰς, τὴν δὲ οὐρὰν δράκοντος. Comment. Ho.

De Veneratione Plutonis filia & Honoris coniuge. Cap. VII

VEnerationem filiam fuisse Plutonis Seruius affirmat. Theodontius autem hanc reuerentiam uocat, dicens uenerari Deos oportere, maiores autem homines reuereri. Et quoniam ea quæ hominibus exhibetur, & non diis Plutonis fuit filia, ideo reuerentia, non ueneratio appellari, ex qua autem concepta sit matre, non habetur, cum Proserpinam sterilem fuisse omnes affirment. Hanc Honori nuptam Paulus & Theodontius dicunt, & ex eo peperisse maiestatem, ut supra monstratum est. Ego ex hoc figmento id sentio quod intueor. Diximus supra Plutonem diuitiarum deum, ex quibus diuitiis oriri reuerentiam satis cernimus, cum reuerentia solis exhibeatur diuitibus, etiam si inertes, degeneres, inscii, priuati'q; sint homines, tantę sunt apud mortales existimationis diuitię.

De Chirone sexto Saturni filio, qui genuit Ochiroem. Cap. VIII

a *Chironis fab. describit Oui. Fast. 5* CHironem centaurum Saturni & Phillyræ filium uoluere. Lactantius tamen dicit eum ex Pelopea cõceptum, cuius originis talis extat fabula, Saturnum scilicet uenustate Phillyræ captum eam intercepisse, & dum eius, ut ait Seruius, uteretur concubitu, interueniente Opi coniuge, confestim se uertit in equum ne cognosceretur in culpa. Phillyra autem ex eo concubitu Chironem concepit, peperit'q; animal ab umbelico supra hominem, ab inde uero infra equũ. Qui cũ excreuisset, in syluas abiit, eas'q; coluit. Huic autem à Tethide Achillem puerum commendatum, quem ipse nutriuit & docuit, & similiter Aesculapium. Postremo cum eum uisitasset Hercules, casu factum est, ut una sagittarum eius Lernęo ueneno perlita super pedem eius caderet. attamen cum à parentibus fuisset genitus immortalis, ut Ocyroes uaticinium impleretur, quo prædixerat eum optaturum esse mortalem, graui uexatus morbo mori cupiens, orauit superos, ut illi mori concederent. Quo concesso, ab eisdem

in cælum

in cælum translatus est, & in zodiaco locatus, & sagittarius appellatus. & quoniam ua- luerit auspicio, eo coram cælestis ara apposita est. Ex his fictionibus Theodontius & Bar- laam sensum exprimebant huiusmodi, Chironem ideo Saturni filium dictum, quia circa agriculturam plurimum ualuerit. & quia hortorum adaquationem inuenerit, Phillyræ dictus est filius, quia Philadros, id est, aquæ custos uel amator, eo quod ad irrigatio- nem hortorum plurima uteretur. Quod autem in conceptione eius Saturnus à coniuge repertus uerteretur in equum, dictum est, eo quod causam suam apud turbatam coniu- gem iustificauerit dicens, quod ob id aliarum mulierum concubitum quæreret, si forte filios masculos suscipere posset, cum sibi prolem melioris sexus ex ea conceptam ob pro- missum Titano factum seruare non posset, & sic ob hoc æque agere uisum est, & indè æquus, id est, iustus. Alii uero uolunt fabulam à præcedentibus causam habuisse. Nam cum uidissent illum mortales, ut dicit Isidorus, hominum pariter & iumentorum medi cinam inuenisse, hominis & equi filius dictus est, & Chiron denominatus, ut intellige- retur quia chirurgiam non physicam repperisset, quæ leui doctáque manu operatur. nam Chiros Græce manus est. Quod à sagitta Herculis uulneratus sit, historiographum dicût, b & cum lætalem morbum arte sua aliquandiu curasset, uisum est amicis eum immorta- lem creatum, quem ueneni uis non occideret. Tandem cum uenisset in mortem ob me- ritû uirtutis suæ, quia iustissimus fuerit homo, ut in Iliade dicit Homerus, ad perpetuam sui nominis memoriam ab antiquis inter astra locatus est.

Suidas autem in Thessalicis, ut citatur à Cômentario Apollonij, Ixionis filium, ut & reliquos centau- ros facit, uxorem autem Centauri Chariclô uocat. a

χεὶρ manus est, quanquam & superiores etymologiæ plus satis ineptæ sunt. b

De Ocyroë filia Chironis. Cap. IX

Ocyroë filia fuit Chironis ex quadam nympha Cayci fluminis suscepta, ut ait Ouidius, Ecce uenit rutulis humeros protecta capillis Filia Centauri, quam quondam nympha Cayci Fluminis in rapidis ripis enixa uocauit Ocyroën, non hæc artes côtenta paternas Edidicisse fuit, fatorum archana canebat, &c. Hæc Aesculapium orbi toto profuturum prædixit, & patrem optaturum mortem, & se equam futuram, quæ omnia euenere. Rei huius significatum potest esse cum dicat Theodontius eam Thetim Achillis matrem fuisse, ideo in equam uersam dici, quia genuerit equum, id est, hominem bellicosum uti Achilles fuit, & furo- re cuius & ipsa Thetis, ut dicit Leontius, equarum dea nuncupata est. Equi autem ubiq; apud antiquos bellorum erant præsagium, ut Virgilius dicit,

Quatuor hic primum omen equos in gramine uidi,
Tondentes late campum candore niuali.
Et pater Anchises. bellum ô terra hospita portas.
Bello armantur equi, bellum hæc armenta minantur.

De Pico septimo Saturni filio, qui genuit Faunum, & Sentam, & Faunam. Cap. X

Picus Ausoniæ rex Saturni filius fuit, ut asserere uidetur Ouidius, dum di- *Ouid. lib. 14* cit, Picus in Ausoniis proles Saturnia terris. Et Virgilius, Accipimus Fauno *Meta.* Picus pater, isq; parentem Te Saturne refert, &c. Hunc dicit Seruius à Po- *Virg. lib. 7* mona pomorum dea dilectum, ac eius fortitum coniugium. Demum, ut *Aeneid.* ait Ouidius, cum die quadam uenaretur, à Circe Solis filia uisus & ama- tus est, quam cum ipse paruipenderet, ab ea irata in auem sui nominis uersus est. Sanè Ouidius à Seruio discrepat, Picum uirum fuisse Circes dicens, cumq; dilexisse Pomo- nam, & ob id Circe zelo commota aurea illum tetigit uirga, & in picum auem muta- uit. Huius autem fictionis effectus talis à Seruio arbitrari uidetur, Picum scilicet regem eô in picum auem mutatum dici, quia augur fuerit, & domi picum habuerit, per quem fu- tura prænosceret, & sic in pontificalibus libris haberi. Nônulli dicunt hunc Picum cum

ob singulare studium domandorum equorum aliàs rudis esset homo, à Circe doctus eloquentissimus factus est, qua eloquentia in commodum suum multos traxit agrestes, eos'q; sibi fecit obsequiosos. Et ob id fictum eum in auem sui nominis fuisse cõuersum. Est enim pico aui inter alias proprietates hæc, ut cum habeat longissimam linguam, æstiuo tempore exquirit loca formicarum plena, & emissa inter eas lingua, patitur eas illam conscendere, & morsu præhendere. tandem cum illam formicarum plenam sentit, retrahit adhærentes unà secum formicas. Ex quibus sic pastus euolat. Sic Picus rex eloquẽtia, id est, lingua trahebat agrestes, qui formicis similes sunt, & in suum, ut dictum est, uertebat commodum. Augustinus autem de Ciuitate dei, dato quæ ad historiã spectant quasi Poëticam fictionem floccifaciat incipit. Exortum est Laurentum regium, ubi Saturni filius Picus regnum primus accepit. Et paulo post sequitur, Sed hæc poëtica opinentur esse figmenta, & Pici patrem Stercen potius fuisse asseuerẽt, à quo peritissimo agricola inuentum ferunt, ut fimo animalium agri foecundarentur, quod ab eius nomine stercus dictum est. Hũc quidam Stercutium uocatum ferunt, qua autem ex causa eum Saturnum appellare uoluerunt. Certe tamen hunc Stercen seu Stercutium merito agriculturæ fecerunt deum, Picum quoq; similiter eius filium, &c. Et sic uidetur per Augustinum ostendi Picum filium non fuisse Saturni. Sanè cum Pici plures esse potuerunt, & Augustino credimus Picum quendam Stercæ fuisse filium, & alium Picum filium fuisse Saturni. Huius iu super inuentum lusoriam pilam in libro naturalium historiarum Plinius asserit fuisse.

De Fauno Pici filio, qui genuit Faunos Satyros Panes & Syluanos, Acũ, & Eutemedontem, & Latinum, & secundum quosdam Sentam Faunam, quam alii uolunt sororem fuisse & coniugem. Cap. XI

FAunus Pici fuit filius, ut Virgilii testimonio patet dicentis, Accipimus Fauno Picus pater, &c. Hic etiam patri successit in regno, de quo dicit Lactantius in libro diuinarum institutionum primo, quod ut Pompilius apud Romanos institutor ineptarum religionum fuit, sic ante Pompilium Faunus in Latio, qui & Saturno auo nepharia sacra constituit, & sororem suam Sentam Faunam eandem coniugem consecrauit, quam, ut Crispus Clodius in eo libro, quem Græce scripsit, dicit, eo quod contra mores. decus'q; regium clam uini ollam ebiberet, & ebria facta erat, uirgis myrteis ad mortem usq; cecidit, postea facti pœnitens cum desiderium eius ferre nõ posset, illi sacros detulisse honores. De Fauno uero hoc & Fauna quod Dii facti sunt uidetur testari Seruius sic, Quidam dictus est Fatuellus huius uxor est Fatua idem Faunus, & eadem Fauna à uaticinando, id est, à fando, unde & fatuos dicimus incõsiderate loquentes. Ergo faune & fatue nomen quasi asperum, &c. Hæc ille.

De Senta Fauna Pici filia, & coniuge Fauni seu filia. Cap. XII

SEnta Fauna, ut proximo supra dictum est, filia fuit Pici regis, & cõiunx Fauni fratris sui Lactantio teste, & quicquid Crispus Clodius minus honestum de eo scribit: Gabius Bassus dicit eam Fatuam nominatam, quod mulieribus fata canere consuesset, ut Faunus uiris. Eandem Varro scribit tantæ pudicitiæ fuisse, ut nemo illam dum uixerit, præter suum uirum in os uiderit, nec nomen eius audierit. & ideo mulieres illi in operto sacrificare consueuerant, & bonam appellare deam. Sed de hac Macrobius Saturnaliorum l·bro, autoritate Cornelii Labeonis hanc Maiam dici dicit, ei'q; sub nomine Bonæ Deæ ædem Kalendas Maias dedicatam, eandem'q; terram esse, & id occultiore ritu sacrorum doceri. Demum eam Opem bonam Faunam & Fatuam pontificum libris appellari. Bonam, quia bonorũ omnium ad uictum causa sit. Faunam, quia omnibus animantibus faueat. Opem, quia eius auxilio uita constet. Fatuam à fando, eo quod non ante infantes partu editi uocem edant quàm terram attigerint. Et quia cum regali sceptro figuretur, sunt qui dicant eam Iunonis habere potentiam. Et alii eam arbitrari Proserpinam, eo quod illi Porca ob depastas

segetes

segetes sacrum faciat. Præterea eam non sororem & coniugem Fauni, ut quidam dicunt, sed filiam, eumq; in amorem eius lapsum, & ob id quod etiam oppressa uino noluisset eius patere desiderio uirgis myrteis cæsam. Tandem eo in serpentem uerso, cũ ea cubuisse creditum, & ob id in templo eius haberi uirgam myrteam nephas esset, & extentam supra caput eius uitem uideri, eo quod pater uino illam decipere tentasset. Quod in templo eius suo nomine non consueuit inferri, sed uas in quo uinum esset inditum mellarium nominari, & uinum nuncupari lac. Et serpentes in templo eius innocuos & impauidos apparere, & alia plura quasi uelint hanc Faunam terram esse. Quas quidem ego ambages & circuitiones detestor, & omitto libens.

De Faunis, Satyris, Panibus, & Syluanis filiis Fauni. Cap. XIII

FAunos Satyros, & Panes atq; Syluanos dicit Theodontius Fauni fuisse filios. Leontius uero dicebat Saturni, de quibus eo quod nullius nomen sciatur proprium, seu opus, inuicem tractare de omnibus necesse est. Faunos ergo & Satyros nemorum dicebant deos, & ut ait Rabanus, uoce non signo ostendebant futura paganis exigentibus. Panes uero agrorum deos, & Syluanos syluarum, sed impropriè à Poëtis persæpe unus pro altero assumpti sunt, ut Virgilius facit,

Et uos agrestum præsentia numina Fauni.

Hos etiam semones, seu semideos uocari ueteres uoluere, ut scribit Ouidius,

Sunt mihi semidei, sunt rustica numina nymphæ,
Et Fauni Satyriq;, & monticolæ Syluani.
Quos quoniam cæli nondum dignamur honore,
Quas dedimus certe terras habitare sinamus, &c.

Hos ego nec Fauni, nec Saturni filios credam, cum homines isti, illi uero quodãmodo animalia bruta sint. Sed possibile est forsan circa Saturni tempora uel Fauni, ex eis ortus est error, & de eis primo recitationes inter mulierculas haberi cœptæ. de quibus tamẽ ab insignibus autoribus quædam miranda narrantur. Nam Pomponius Mela ultra Adantem Mauritanum montem dicit noctu lumina uisa, & strepitus cymbalorum atq; fistularum auditos persæpe, nec die repertus quisquàm, atq; pro constanti habitum, hos Faunos esse atq; Satyros, & huiusce generis animalia. Præterea dicit Rabanus Satyros homuntiones esse, & habere uncas nares, & cornua frontibus, pedesq; caprarum similes, & ex his unum à beato Antonio per solitudines Thebaides Paulum sanctissimũ uirum heremiticam agentem uitam exquirente uisum, atq; ab eodem interrogatum, respondisse se mortalem, & ex accolis heremi unum ex his, quos stolido errore lusa gentilitas Faunos Satyrosq; colit. Alii syluestres homines putát, appellantq; Incubones seu Ficarios, ex quibus sic scribit Martianus, ubi de nuptiis Mercurii, & Philologiæ, ipsamq; terram, quę hominibus inuia est referuntur longæuorum chori, qui habitant syluas, nemora, lucos, lacus, fontes atq; fluuios, appellanturq; panes, fauni, fones, fatuæq; uel fantuæ, uel etiam fanæ, à quibus fana dicta, eo quod soleant diuinare. Hi omnes post prolixum æuum moriuntur, ut homines, sed tamen & præsciendi, & incursandi, & nocendi habẽt promptissimam potestatem. Hæc Martianus. Hos autem dicit Aristoteles post annorum milia & nymphas, & satyros perire. Nõnulli autem gentilium inter alias stultitias suas in hanc deuenere, ut se horum mallent filios quàm hominum dici, arbitrantes, dum matrum meretricia accusarent, suæ nobilitati plurimum splendoris iungere, ex quibus pauci apponuntur.

De Aci Fauni filio. Cap. XIIII

ACis filius fuit Fauni & Nymphæ Simethidis, ut clare scribit Ouidius, di- *Lib. 13. Meta.*
cens, Acis erat Fauno nymphaq; Simethide cretus, &c. Ex his talis ab Oui- *Meminit &*
dio fertur fabula, quod scilicet Galatheam nympham Siculam amauerit, *Sil. lib. 14.*
& ab ea amatus sit, &c. ut supra de Galathea. Verum quoniam alter sensus hic ex fictione sumitur quàm supra factum sit, illum apponere uisum est.

s s Dicit

Dicit ergo Theodontius Cyclopem tyrannum apud Siculos fuisse, cui maximum erat pecus, lacte cuius plurimum eius augebantur substantiæ, & ideo Galatheam, id est, lactis deam amasse dicit, quia ex humiditate lac procreatur. Sed cum aquæ Acis fluminis hanc habeant proprietatem, ut deficeent ubera potantium pecudum, non solum Cyclops ob id à flumine illo certo anni tempore amoueri greges iubebat, sed nonnunquam per riuulos illud exinanire atq; deficcare conatus sit, frustra tamen. Ego autem non credo hūc Fauni regis fuisse filium, sed forsan alicuius alterius nobilis uiri sic uocari, seu unum ex his fuisse, qui Faunorum filii dici maluere quàm hominum.

De Eurymedonte Fauni filio, qui genuit Periboeam. Cap. XV

Lib.7 Evrymedon filius fuit Fauni, ut placet Statio in Thebaide ubi dicit, Proximus Eurymedon cui pastoralia Fauni Arma patris, &c. Hunc ego, ut de Aci dixi, non arbitror Fauni Laurentum regis fuisse filium, sed quoniam in syluis conuersaretur ad extollendam progeniem suam se Fauni finxit filium. Fuit enim hic, ut idem Statius ostendit, in bello Thebano partibus fauens Aetheoclis.

Apparet tamen alium fuisse Eurymedontem de quo Statius agit, & alium de quo Homerus.

De Periboea Eurymedontis filia, & Nausithoi matre. Cap. XVI

Periboea filia fuit Eurymedontis, ut in Odyssea scribit Homerus, dicēs, Nausithoum quidem prius Neptunus terram mouens genuit, & Periboea fœminarum specie optima, iunior filia magnanimi Eurymedontis. Dicit autem Leontius, Eurymedontem Gygantum fuisse dominum, & cum eis periisse. Hæc ex Neptuno peperit Nausithoum, ut per Homerum monstratum est.

Versus sunt Odyß. H. Ναυσίθοον μὲν πρῶτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων γείνατο καὶ Περίβοια γυναικῶν εἶδος ἀρίστη ὁπλοτάτη θυγάτηρ μεγαλήτορος Εὐρυμέδοντος ὅς ποθ' ὑπερθύμοισι γιγάντεσσιν βασίλευεν. *Meminit & Homerus Eurymedontis lib. Iliad. Ξ. quo loco Commentarius addit Iunonem ab eo ut compressam fuisse, antequàm nuberet. Deinde ea nupta, postquàm Iuppiter rem rescivit, in tartarum illum præcipitasse, quanquam ex Odyssea intelligitur Gigantem principem fuiße, ideoq; præcipitem datum esse.*

De Latino Laurentum rege Fauni filio, qui genuit Lauinam & Prænestem. Cap. XVII

Latinus Laurentum rex Fauni regis & Maricę nymphæ Laurentis filius fuit, ut carmine patet Virgilii, dicentis,

Lib.7. Aenei. Rex arua Latinus & urbes
Iam senior longa placidas in pace regebat
Hunc Fauno & nympha genitum Laurente Marica Accipimus, &c.

Iustinus autem non Fauni filium, sed nepotem dicit ex filia. Scribit enim redeunte Hercule ex Hispania Geryone superato Fauni filiam uitiasse, & ex eo concubitu suscepisse Latinum. Seruius autem refert secundum Hesiodum in libro quem Aspidopiam uo-4 cat, Latinum Vlyssis & Circes fuisse filium, quam nonnulli Maricam uocant, & inde eo Lactant. lib. 1 dicit dixisse Virgilium, Solis aui specimen, eo quod Solis Circes fuerit filia. Verum dicit Cap. 21 Seruius, quia temporum ratio non procedit, & ideo illud accipiendum esse Higinii, qui Lib.7. Aenei. ait Latinos plures fuisse, ut intelligamus Poëtam abuti ut solet nominum similitudine. sed quicquid dicant alii cum uniuersalis fama Virgilio faueat, Latinum scilicet Fauni fuisse filium carmini eius obtemperandum est, credēdumq; Latinum Fauni fuisse filium. Est insuper & de matre Marica opinio uaria. Seruius autem de ea dicit, Est autem Marica dea littoris Minturnensium iuxta Lyrim fluuium. Horatius, Et innantem Maricæ littoribus tenuisse Lyrim. Quod si uoluerimus accipere uxorem Fauni Maricam, non procedit. Dii enim topici, id est, locales, ad alias regiones non transeunt, sed potest dictum esse per Poëticam licentiam. Laurente Marica, cum sit Minturnensium. Dicunt alii per Maricam Venerem intelligi debere, cuius fuit sacellum iuxta Maricam in quo erat scriptum υἱὸς τῆς ἀφροδίτης. Hæc Seruius, Hoc tamē dubium paucis potest absolui. Plures enim

potuere

potuere esse Maricæ, ut supra de Latino etiam dictum est. Hic autem Latinus rex fuit eodē tempore quo Troia deleta est, habuitq́ꝫ Amatam Dauni regis Ardeæ sororem in coniugem, ut per Virgilium patet. Varro autem eo in libro quem de origine linguæ latinæ scripsit, dicit Pallantiam Euandri filiam eius fuisse uxorem, eumq́ꝫ uolunt profugum suscepisse Aeneam, & uti responso susceperat, Lauiniam filiam iam Turno filio Dauni promissam dedisse uxorem, quamobrem bellum ingens inter Aeneam & Turnum exortum est, in quo Latinum cecidisse dicit Seruius.

Versus Hesiodi sunt in Theogon.

Κίρκη δ' ἠελίου θυγάτηρ ὑπεριονίδαο
γείνατ' ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἐν φιλότητι
Ἄγριον ἠδὲ λατῖνον, ἀμύμονά τε κρατερόν τε.

De Lauinia filia Latini & Aeneæ coniuge. Cap. XVIII

LAuinia filia fuit Latini regis & Amatæ secundum Virgilium, quam cum Turno regi promissam Latinus pater daret in coniugem Aeneæ Troiano, ingens exortū est bellum. Et ut ait Seruius, in primo ferè concursu Latinus occisus est, & sic patris dotata sanguine aduenæ coniugio iuncta est. Et cum uirum in eodem conflictu apud Numicum fluuium perdidisset, timens uictoris priuigni insolentiam, ex Aenea prægnans aufugit in syluas, & ut dicit Seruius, apud Tyrrheum pastorem diuertit, ibiq́ꝫ peperit filium, quem Iulium Syluium Posthumum appellauit, eo quod post patris funus in syluis natus esset. Hanc Ascanius postea reuocauit in regnum patrium, cum ipse secessisset in Albam à se conditam, quod quidem cum regia indoles generoso mulieris in pectore ob aduersas res in nullo fracta esset, adeo integre conseruauit, ut adulto filio auctum quàm diminutum potius regnaret. Eusebius autem in libro temp. dicit hanc post Aeneæ mortem Melampodi cuidam nupsisse, & ex eo concepisse filium, quem Latinum Syluium nominauit, qui etiam Latino Iulio Syluio mortuo imperauit.

Libro sexto & septimo Aeneid. Seruius,

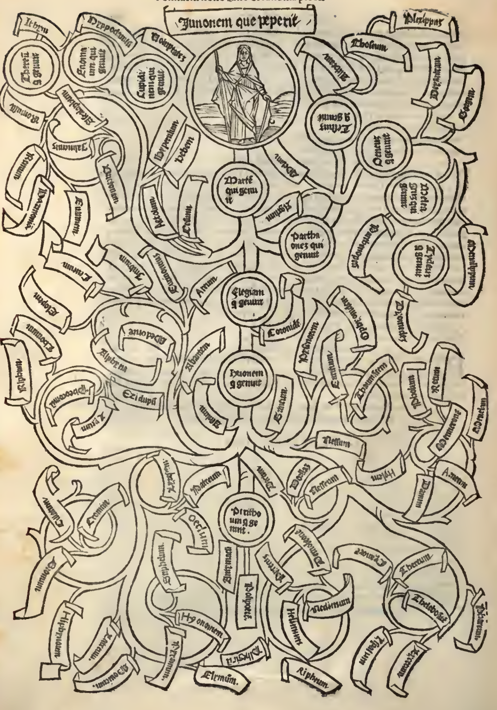
Tyrrheusq́; pater cui regia parent Armenta, &c.

De Præneste Latini regis filio. Cap. XIX

PRænestes Latini regis fuit filius, ut Solinus ubi de mirabilibus mūdi scribit, uidetur asserere. Et hunc ait Prænestem etiam ciuitatem fecisse, & à suo nomine nuncupasse. Dicit enim sic, Præneste, ut Zenodotus refert, à Preneste Vlyssis nepote Latini filio, &c. De eo autem nil amplius legi.

De Iunone Neptuno & Ioue Saturni filiis, & eorum prosapiis in sequentibus scribitur, ut huic octauo libello finis imponatur.

LIBRI OCTAVI FINIS

Iunonem que peperit
Martē qui genu it
Partha onez qui genuit
Flegiam g genuit
Coronidē
Ixionem g genuit
Nessum
Pirithoum g genuit
Riphum

GENEALOGIAE DEORVM GENTILIVM, LIBER NONVS.

PROOEMIVM

MITIORI iam cælo partem posteritatis Saturni, quam cœpissem in Laurentum littus peregeram, & ecce seu maris æstu factum sit, seu occiduo impellente flatu, repête in Aegeum usq; mare delatus sum, & in conspectu Samos iam dudum splendidæ insulę, quasi in iectis anchoris, serenissime rex, firmatum me comperi. Ibi dum partim in cælum usq; delata uetustissimi templi semesa fastigia cernerem, & partim disiectas in frustra columnas mirabiles, euulsas è sedibus bases, dirutas testudines, æquatas ferè solo parietum longissimas alas, humo infixas tholos, & omnem ingentis, immo monstruosi ædificii solutam compaginem, atque ruinarum demersam cumulis, uepribus atque syluestribus arboribus sua sponte nascentibus, musco'que occupatis turpi, mirabundus intuerer, mecum'que perquirerem, cuius ob obsequium tam grandis potuerit æuo suo moles extolli, sumptus'que ueterum magnificos laudarem, uenit in mentem Samiam fuisse Iunonem, & à Samiis præ cæteris deitatibus honoratam, & e uestigio comprehendi templum illud olim inter cætera urbis mirabile & uetustissima fama celebre, eidem Iunoni ab incolis fuisse constructum. O quàm grandes diuturni'que labores exhausti. quot architectorum emuncta ingenia, quot pontificum instituta sacra, quot ingentium uirorum matronarum'que ornatus appositi, ut diabolo præstaretur obsequium petite? Et hinc in cogitationem longiusculam perseuerans, emisso è profundissimo pectoris archano suspirio, mecum inquiens, Erubescant miseri Christiani, quibus hac tempestate facillimum est ut rem domesticam augeant, môtium terebrare uiscera, maris & fluminum alueos uncis piscatoris radere, Arctoas transire niues, æthiopum experiri soles, hyperboreas fallere gryphes, libycos sopire serpêtes, marmaricos leones excludere, Oceanum sulcare ratibus, etsi daretur in cælum usq; transcendere. Heu miser quid defleo? Aliqua forte cum honestate possunt hi sudores assumi. Sed quid dicam cernens Pirratica infestare maria, itinera obsidere, ianuas infringere, falsas signare tabellas, uenena porrigere, bella iniusta mouere, iustum sanguinem fundere, fidem frangere, & in cunctos dummodo suppetant uires tyrannidem, & uiolentiam exercere, ut ampliusculam possimus facere substantiam periturum? Ingemiscendum equidem est cæcitati nostræ. Quid quæso si detur cumulasse quod cupimus, refert pallatia erigere, thalamos ornare, equos ministros'q; parare, conuiuia festos'q; dies ducere, auro, gemmis, & purpura illustres apparere, alea ludere, possessiones amplissimas facere, uiridaria lacus'q; componere. Si noster honor, nostrum decus, nostra gloria ab indignioribus occupatur? Seruit inclyta Hierusalem ciuitas Agarenis, loca sacra & memoratu dignissima barbarica fœdant spurcitia, & in dedecus Christiani nominis deturpant. Hostes blasphemant, floccifaciût atq; rident, quo uerbum caro factum est, quo natus Christus & alitus, quibus se deum & hominem demonstrauit, & prædicans dogma tradidit salutare, quo ut nos solueret à laqueo seruitutis, innocens passus, mortuus, & sepultus est. Quo cum surrexisset à mortuis, uirtute propria euolauit in cœlos. O scelestum facinus, ô dedecus inexpiabile, potuere insulæ unius & paruæ incolæ è montibus columnas excidere, ingentia euellere saxa, & in amplissimum opus deducere. Et in sumptus auri ingêtia pondera erogare, ut templû admirabile nephariæ construerent mulieri. Europa uero omnis negligit, classem in mare trahere, arma sumere, naues conscendere, & bellum hostibus inferre, & uiribus regionem sanctissimam à tam ignauis hostibus emundare, & à nostris frontibus ruborem detestabilem amouere, ut his lapidibus non in terris periturum templum, sed in cæ-

lis ciuitatem ædificemus æternam. Sed quid uerbis forte superfluis aures uerbero? segnes
puniet deus, & auaros diuites dimittet inanes. Nos autem in propositum reuertamur.
Dum igitur ruinas inspicio nequeuntes auferre adhuc loci ueterem maiestatem, satis ad-
uerti à delatrice fortuna moneri. Quoniam Iouis atq; Neptuni esset sermo paululum dif-
ferendus, ut Iunonis fabulosam progeniem in mediũ traherem, in qua & belligeri Mar-
tis omnis profusa continetur prosapia, cuius inter strepitus atq; furores quæso mitis deus,
qui Dauid docuit manus ad bellum, sua pietate deducat in pacem.

De Iunone octaua Saturni filia, quæ absq; uiro concepit & peperit Hebem & Martem. Cap. I

Fastorum 5 IVno errore Gentilium regina Deorum, Saturni & Opis fuit filia, ante Io-
uem nata, eodem tamen partu. Fuit præterea & Iouis cõiunx, ut dicit Oui.

Si genus aspicitur Saturnum prima parentem
Feci Saturni sors ego prima fui, &c.

a Educatã autem illam à Tethyde dicit Seruius. Eam'q; Neptunum educasse
asserit Albericus. Sic Martianus illam nutrisse dicit Mercurium Maiæ filium. Eam præte-
rea regnorum atque diuitiarum faciunt deam. Sic & coniugii, ut scribit Virgilius, Iuno-
b ni autem omnis cui uincla iugalia curæ. Præterea & parturientibus præesse uolunt, ut
per Plautum patet in Aulularia dicentem, Perii mea nutrix obsecro te, uterum doleo, Iu-
no Lucina tuam fidem, &c. Illi insuper insignem currum & arma attribuunt, ut in Ilia-
Iliad. E de demonstrat Homerus. & ne deorum regina sola procedat, & pedissequas illi quatuor
decim nymphas ascribunt, ut in persona eius ait Virgilius, Sunt mihi bis septem præ-
stanti corpore nymphæ, &c. Inter quas illi Iris præcipue famulatur. Auem etiam pauo-
nem in tutelam eius dixere, caudæ cuius eam Argi pastoris occisi à Mercurio oculos ap-
Metamor. posuisse dicit Ouidius. Vocant etiam illam præter Iunonem & reginam nominibus
primo multis, utputa Lucinam, matronam, curitim, deum matrem, Fluoniam, Februam, In-
terducam, Domiducam, Vnxiam, Cynthiam, Socigenam, Populoniam, & Proserpinã.
Eam dicunt comestis lactucis syluestribus Hebem filiam concepisse. Sic & percusso flo-
re Martem. Ex Ioue uero uiro suo peperisse Vulcanum. & alia de ea referunt plurima.
Circa prædicta sicuti multa sunt, sic & multa dixere diuersi. Dicit autem Barlaam, Iu-
nonem Saturni ac Opis filiam arbitratos, qui Saturnum opificem rerum esse, & Opim
materiam, & Iunonem terram credidere uel aquam. Sic & Macrobius ubi de somnio
Scipionis illam Iouis dicit esse sororem, quia ex eisdem seminibus quibus Iuppiter pro-
ducta sit, cum Iouem cælum asserat, & aërem dicat esse Iunonem. Quam ideo ante Io-
uem natam dicunt, quia cum Iuppiter ignis sit, & hæc aër, non uidetur apud nos quod
absq; spiritu, qui aër est, ignis deduci possit in flammam. nec sublato usquam uiuere, &
ideo opportunum aërem esse si ignem uelis, uel quod ignis motu aëris accendatur, ut in
syluis locis'q; palustribus sæpe uidimus contigisse, & sic aër natus antequàm ignis. Eam
autem educatam à Tethyde ideo fictum, quia humiditate aquæ restauratur quicquid aë-
ris extenuati in ignem uertitur. Eam autem educasse Neptunum & Mercurium ubi de
eis fiet mentio exprimetur. Iouis autem coniunx ideo dicta est, quia sic aër cælo seu igni
supponitur. Seruius autem dicit Iouem aliquando pro igne & aëre, & nonnunquam
pro igne tantum sumi. Sic Iunonem pro terra & aqua, & aliquando pro aëre solo. &
ideo quando pro igne & aëre accipitur Iuppiter, & Iuno pro terra & aqua, merito coniu-
ges dicuntur, cum ignis & aër habeant agere, & terra & aqua pati. & sic superioribus &
inferioribus agentibus suffragantibus supercælestibus corporibus apud nos cuncta gi-
gnuntur. Quando uero ut idem Seruius ait, Iuppiter pro igne tantum, & Iuno pro aë-
re ponitur, tam ratione contiguitatis, quàm etiam tenuitatis & leuitatis similitudine,
uinctam fratres esse dicuntur. Theopompus uero in Cypriaco carmine & Helanus in Diospo-
degrauatam liticha, dicunt Iunonem à Ioue † iunctam cathenis aureis, & † depriuatam incudi-
c bus ferreis. Quos nil aliud sentire uoluisse arbitror, nisi aërem à frigiditate & duritie
terræ

terræ † depriuatum, cathenis aureis, id est, per cõtinuatas lucis successiones igni iunctum esse. Tullius uero dicit circa hanc materiam sic, Aër autem Stoici disputant interiectus inter mare & cælum Iunonis nomine consecratus, quæ est soror & cõiunx Iouis, quod & similitudo est ætheris, & cum ea summa coniunctio. Effœminarunt autem eum, Iunoniq; tribuerunt. Aëre quidem nihil est mollius, &c. Reginam & deam regnorum atq; diuitiarum insuper dixere Iunonem, quam Fulgentius uelato capite, & sceptrum manu tenentem designant, nil aliud, ut ipse credo, uolentes ostendere quàm qua in parte regna consistant & diuitiæ. Diximus enim Iunonem esse terram, in qua regna mundi consistere satis patet. ergo suprema in se regna tenet, regnorum regina est. quod quidem per sceptrum demonstratur, & hac eadem ratione diuitiarũ est dea. Nam ut in uiscenbus metalla omnia & preciosos lapides tenet, quod per uelatum caput ostenditur. ita in superficie segetes fructus'q; omnes & pecora, in quibus profecto cõsistunt diuitiæ terrenorum, ostendit & præbet. Coniugiorum autem deam uolunt, eo quod ut plurimum dote media eatur in coniugium, quæ dos iuris Iunonis est. Præterea Iunonem in aliquibus Lunam esse credidere. Eã'q; circa humanos actus multa posse, & potissime circa motus de loco ad locum, & hinc arbitrati sunt Iunonem puellas nubentes, & de domibus parentum ad sponsos euntes per iter ducere, & inde interduca uocitata est, seu alia ratione: quia ueteri more nocte uirgines ad sponsos mittere cõsueuere eis erubescentibus ire, palàm uirginitatem deponere. Et quoniam Luna dum luceret ducatum præstare uideretur, itineris interduca dicta est. Et quoniam ducatu illas primo in domos uirorum uideretur deducere, etiam domiduca dicta est. Et quoniam uirgines sub ducatu Iunonis uenientes ad limina sponsorum, ritu ueteri uariis unctionibus postes ungebant, Iuno ab unctionibus illis Vnxia appellata est, & spõsæ deinde uocitatæ unxores, & deinde ut dicit Albericus cõuentum est ut dicantur uxores. Parturientium autẽ deam ideo illam dixere, dicit Fulgentius, quia diuitiæ, quibus ipsa præest, semper de se aliàs pariant, quod quidem nõ est simpliciter uerum de omnibus, & semper, quinimmo parturientium dea dicta est, quia Luna quam idem cum Iunone uoluere à parturiẽtibus sub Lucinæ & Iunonis nomine inuocari consueuit, & eius muneris esse dicebant, ut ait Macrobius, distendere & laxare rimas corporum, & meatibus uiam dare, quod est ad accelerandos partus salutare. & tunc uocitatur Artemis Græce, quasi aërem secans latine. Currus ideo illi attributus est, ut per eum designetur circuitio aëris continua circa terram. Arma uero illi data sunt, quod bellantibus & maxime diuitiarum & regnorum causa ea suadere aut præstare & præparare uideatur. Nymphas illi obsequiosas dicunt esse quatuordecim, ut noscamus totidem in aëre accidentia uariis de causis generari, ut puta serenitas, uentorum impetus, nubes, pluuia, grando, nix, pruina, ros, coruscatio, tonitruum, iris, cometes, uapores incensi, & nebula. Nonnulli tamen alias describunt esse, demẽtes ex dictis aliquas & alias superaddentes, quæ terræ uidentur contingentia, ut terræmotus, exhalantia in terris incendia, & huiusmodi. Porrò ex his quæ Iunoni famulantur familiarior describitur à Poëtis Iris, quam Thaumantis fuisse filiam uoluere, id est, admirationis, eo quod sit coloribus & apparitione mirabilis. Hanc enim Iunoni diuitiarum deæ ideo attribuũt, ut per eius picturatã uariis colonbus curuaturam, opum ornamenta designent, quæ quidem fulgore suo admiranda sunt, sic descendentia ut ascendunt, & uti hæc tam pulchra repente dissoluitur, sic & diuitum splendores in momento resoluuntur in nihilum, uoluit'que eam Irim dici quasi Erim, quod certamen est, eo quod propter diuitias multa oriantur certamina. & hinc aiunt quidam Irim semper missam ad discordiam excitandam. Pauonem uero illi in tutelam tribuunt, ut qualitates ostendantũr diuitum. Est enim clamosa auis pauo, in quo clamores, elatas uoces, iactantiã, boatus'q; intelligunt diuitũ. Incolit & pauo tecta & ædificiorũ semper celsiora cõscendit, ut appareat diuites præeminentias omnes appetere, atq; si nõ dentur arripere. Picta insuper pẽna nitet undiq;, & laudibus delectaẽ, & ad ostẽtationem sui adeo trahitur, ut erecta in gyrum oculata cauda nuda atq; turpia posteriora

relinquat

degrauatum

relinquat, per quæ purpura diuitum, & uestis aurea, & inanis gloria, & futilis pompa, & aures adulationibus patulæ designantur, in quas quotiens minus aduertentes incurrũt, euenit ut quod forsan sordidum latere poterat, detegatur, & appareat splendore sub illo cor miserum curis anxiis lacessitum, ignauia, stultitia, morum ineptia, uitiorum spurcities, & nonnunquam cadauera turpi marcentia tabo. Superest de nominibus & potissime de his de quibus nil dictum est ponere rationem. Vult igitur Tullius eam uocari Iunonem, quasi iuuans omnibus, quod proprium Iouis est. Rabanus autem dicit Iunonem quasi Ianonem, id est, ianuam propugnationibus fœminarum, eo quod quasi portas matris natis pandat, & nubentium maritis. Leontius autem dicit, quod Iuno Græce dicitur ἥρη, quod quidem uenit ab era quod est terra, & fit mutatio ε in η, & fit ηρα, cui mutata α in η fit ἥρη. Vnde proprie Iuno terra est. Socigena uero appellatur, eo quod mares societ iungatq; connubio fœminis. Sic & Populonia ob id quod ex cõiunctionibus hominum atq; mulierũ à se factis populi procreentur. Et inde Cynthia quod Lunæ nomen est, Cynthia dicebatur, quod ipsa à uirginibus cingulum castitatis dum uiris iungerentur exolueret, quicquid dicant isti. Veneris hoc officium puto, quam, Albericо teste, dicebant Iunonem domiducam in nuptiis sequi, eo quod Iunonis esset officiũ, primo ad matrimonium spectantia agere. Veneris uero uirum & uirginem in coitũ iungere, & cingulum uirginitatis soluere, quod ipsi Veneri tribuunt, & Cæston uocant. Matrona uero dicitur, quia his tantum præsit mulieribus, quæ uiris maturæ sint, aptisq; conceptui, quæ & ipse etiam si non nubant matronæ sunt, aut dici possunt, eo quod secundum ętatem matres esse possunt. Curitim uero dicit Albericus eam uocari, quasi regalem uel fortem, uel potentem, uel iuxta Seruium à curru, eo quod bellantes curribus uterentur, quibus illam ratione causæ bellorum præesse uolunt. Deum etiam matrem uocãt, eo quod illam terram intelligunt omnium matrem. Fluoniam autem dictam dicit Albericus, à fluoribus seminum, seu quod fœminas in partu liberet. Ego autẽ à menstruali mulierum fluxu, qui à Luna causari à nonnullis creditur, dictam puto fluoniam, sic & à purgationibus februam, quod fœminas post partũ secũdinis exeuntibus purget, & idem in menstruis. Nam februo idem est quod purgo. Dicta sunt ea quæ sub aliquo figmento Poëtico, quantum ad naturalem sensum abscondi posse uisum est, restat dicere quid sub fictionum parte secundum historiam dictum sit. In historia quidem sacra legitur Iunonem à Saturno rege & homine genitam, & ab Ope Saturni coniuge uno & eodem partu cum Ioue, prius tamen, editam, eamq; ut scribit Varro, apud insulam Samum prius Partheniam appellatam, educatamq;. & cum ibi adoleuisset Ioui nuptam, & ob id Sami nobilissimum & antiquissimum fuisse templum, & in eo simulachrum Iunonis in habitu nubentis puellæ figuratum, eiusque sacra anniuersaria nuptiarum ritu celebrari consueta.

a *Sic enim & Homerus Iliad. Ξ. ait,* ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα τηθύν, οἵ μ' ἐν σφοῖσι δόμοισιν ἐΰ τρέφον ἠδ' ἀτίταλλον.

b *Sed hoc officium alij Dianæ ascribunt, & tamen Iunonem Lucinam uocari uolunt, cum in lucem partus profert. Præesse autem Dianam partibus, eò quod fœtus, ut nonnunquam septem, aut ut plerunq; nouem Lunæ cursibus, qui* ἀπὸ τῆς μήνης *menses uocãtur, maturescunt. Vide Perottum.*

c *De hac Iunonis uinctæ atq; suspensæ fabula, multis uersibus diligenter tradit Commentarius Homeri Iliad. O. quæ huc apponẽda putaui, ut qui illo careret,* τὴν μυθολογίαν *hinc peteret.* ζήτηται, *inquit,* διὰ ποίαν αἰτίαν οὕτως ἀσχημόνως ὑβρίζει τὴν ἥραν ὁ ζεὺς διὰ θνητῶν. φησὶ γάρ, οὐ μέμνῃ ὅτε τ' ἐκρέμω ὑψόθι. ῥητέον δὲ ὅτι νῦν φιλοσοφεῖ ὅμηρος. μυθικῶς γὰρ ζεὺς ἐνταῦθα ὁ αἰθήρ, οὐρανοῦ τοῦ περὶ τὸν ἀέρα δεσμός ἐστι, ὁ ἄγοντα ὑγρά, καὶ ἐξ αὐτοῦ δεσμευόνται πάντα. μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἀὴρ μέσος γῆς καὶ αἰθέρος, ὃ δεῖ νοεῖν ἡμᾶς τὴν ἥραν ὑπάρχειν. τοῦ δὲ ἀέρος ἐκκρέμαται ὕδωρ τε καὶ γῆ, οὓς δεῖ νῦν ἄκμονας λέγειν, παρὰ τὸ ἀκοπίαστα εἶναι τὰ στοιχεῖα. καλῶς δὲ οὐ δύνανται οἱ θεοὶ τὸν δεσμὸν λῦσαι· ἰσχὺς γὰρ τῶν ὅλων τὸ συνδεδέσθαι. *Et iterum,* διὰ γὰρ τούτων ὁ ποιητὴς τὴν κοσμικὴν αἰνίττεται φύσιν. διὰ μὲν, καὶ ζῆνα τὸν ἀνωτάτω ὑπο

τιθέμενος

τιθέμενος, διάπυρον ἀέρα, ἥραν δὲ τὸν δεύτερον, καὶ ταύτην φησὶν ὑπὸ ὠκεανοῦ τετράφθαι ἐπειδὴ ἐκ τῆς τῶν ὑγρῶν ἀναθυμιάσεως γίνεται ἀήρ, ἄκμονας δὲ γῆν καὶ θάλασσαν λέγει, χρυσοῦν δὲ δεσμὸν, τὸν αἰθέριον πῦρ. ὅτι ἐν τῷ ἀνωτάτῳ μέρει συνῆπται αὐτῷ ὁ ἀήρ. καὶ ῥιπτούμενον τὸν ἥφαιστον εἰς θάλασσαν, παρ᾽ ὅσον μεταβάλλει εἰς ἄλληλα τὰ στοιχεῖα. πῦρ μὲν εἰς ἀέρα, ἀὴρ δὲ εἰς ὕδωρ. χαλκεύοντα δὲ ἐν ὠκεανοῦ, ὅτι τὰ στερεὰ τῆς δι᾽ ὕδατος καὶ πυρὸς ἐργασίας τυγχάνει. καὶ ἡσίοδος τὸν οὐρανὸν μὲν λέγει, τὴν ἐκπύρωσιν, κρόνον δὲ τὸν ἄνω κρουνιδὸν ἐπιφερόμενον ὄμβρον, ῥέαν δὲ τὴν ἐπιρρεομένην ὕδασιν, ἐκτομὴν δὲ οὐρανοῦ, τὴν τοῦ πορώδους ἐξ ὑγρῶν σβέσιν, λίθον δὲ καταπινόμενον ὑπὸ κρόνου, ἐπειδήπερ ἡ μεταβολὴ τῶν ὑγρῶν εἰς στερρότητα πήγνυται, κρύπτεσθαι δὲ τὸν δία, διὰ τὸ τοῦ ζῆν ἐπικρατεῖν τῷ χειμῶνι τὰς κραυγὰς ἀφανίζεσθαι πλεοναζόντων τῶν ὑγρῶν. καὶ ἐν τῷ τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται φυσικὴ γίγνεται διάταξις γεγενημένη, ὁ μὲν γὰρ τὸ ζῆν παρεχόμενος ζεὺς ὀνόμασται, ὁ δὲ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν, ἀπὸ τῆς πόσεως ποσειδῶν, ἅδης δὲ ὁ θάνατος, παρὰ τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀειδὲς τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀπωλείας. *Item. Iliad. θ per auream cathenam ferè eadem significari exponit, ubi Iuppiter minatur reliquis dijs. Quod si illis lubeat de cathena suspensos, in terram demissurum omnes esse neq; si tum omnes cupiant sese de loco demoturos esse.* κατὰ τὸν μῦθον *inquit.* ὁ ζεὺς ἑαυτὸν τάσσει ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὃν κλήρῳ λαχὼν στοιχεῖον ἔχει, τοὺς δὲ λοιποὺς θεοὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς αὐτῆς κοινῆς οὔσης. &c.

De Hebe Iunonis filia & iuuentutis dea & Herculis coniuge. Cap. II.

HEbes ut ait Theodontius filia fuit Iunonis, cuius rei idem Theodontius recitat fabulam. Apollinem scilicet Iunoni nouercæ in domo Iouis patris sui parasse conuiuium, et in ter alia apposuisse lactucas agrestes, quas cum comedisset cum desyderio Iuno, ilico usq; tunc sterilis pregnans effecta est, & eo ex conceptu peperit Heben. Quæ quia formosa esset à Ioue ad officium pincernatus assumpta est, & dea iuuentutis effecta. Tandē cum ipse una cum cæteris diis apud æthyopes comessaturus iuisset, contigit quod ministrante eis Hebe pocula, per q; lubricum minus caute incedente caderet, & uestimētis amotis omnibus in casu obscœna superis monstraret, quam ob causam factum est ut illam ab officio pincernatus Iuppiter remoueret, & loco eius Ganymedem Laomedontis regis Troiæ fratrem substitueret. Postremo Herculi oetes iam in numerum deorum assumpto illam iunxere coniugem. Homerus autem in Odyssea eam ex Ioue conceptam dicit. Sanè quoniam à latinis poetis eā tantum Iunonis absq; patre filiam habitam inuenio, Ioui non ascripsi. Quid autem ex fictione hac sumendum sit hoc arbitror. Dicebat uenerabilis Andalo Ioui, quem pattem Apollinis aiunt, inter signa zodiaci duo attributa, quæ eius astrologi dixere domicilia, sagittariū scilicet atq; pisces. Verum sole id est Apolline in sagittario existente Iouis domo, instante iam hyeme Iunoni, id est terræ lactucæ apponuntur syluestres, id est frigus intensum. Nam lactucæ syluestres, ut aiunt physici, frigidissimæ sunt, frigus autem circa terræ superficiem agit, ut condensatis terræ poris calor terræ immixtus agat circa intrinseca terræ, & terra humiditate calefacta radices graminum atq; plantatum aperire faciat, & humore repleat, ex quo turgescunt, & pregnantes efficiuntur. & sic sole intrante sagittarium ob frigus intensum terra efficitur pregnans, quæ in autumno sterilis uidebatur. Tandem adueniente tempore partus, id est uere nouo, Heben parit, id est iuuentutē & rerum omnium renouationē, frondes, flores, & germina omnia, ea emittuntur tempestate. Sic primo adueniente uere quod calidum est & humidum, diis id est super cælestibus corporibus. quæ ut aliās dictum est, secundum quorundam opinionem ex humiditate uaporū à terra surgentium pascuntur, pocula id est humectationes porrigere dicitur. Tandem adueniente autumno in quo sol incipit uersus solsticium hyemale tendere, id est ad æthyopes qui uersus antarcticum sunt, uirentia omnia cessare & frondes arborum cadere incipiunt. & sic Hebe dum deteguntur quæ occultauerant frondes nudari dicitur, & obscœna monstrare, & à pincernatu etiam remouetur, & Ganymedes substituitur, qui aquarii signū dicitur, eō quod eo tempore pluuiosa sit hyems & abundanter humidos propinet

uapores sydetibus. Quod autem Herculi iungatur coniugio ideo fictum credo, quia iuuentus, idest uiriditas perpetua semper iuncta sit clarorum uirorum operibus, nec illa nedum in mortem, sed nec in senium cadere permittat.

a *Homerus non omnino ab officio repulsam uult, sic enim Iliad.Δ inquit.* μετὰ δὲ σφισὶ πότνια Ἥβη Νέκταρ ἐῳνοχόει *&c. Quo loco cõmentarius addit. Heben fuiße cõmunẽ Deorũ omniũ pincernã. Ganymedem autẽ solius Iouis,* ἐπεὶ τὸ θεῖον πᾶν ἀεὶ νεάζει τε καὶ ἡβᾷ. μόνος δὲ ὁ νοῦς (ζεὺς δὲ ὁ πρῶτος νοῦς) ἔχει οἰκεῖον τὸ τοῖς μήδεσι γάνυσθαι.

b Odyß.Λ τὸν δὲ μετ' εἰσενόησα βίην ἡρακληείην εἴδωλον αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι τέρπεται, ἐν θαλίῃ, καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην παῖδα διὸς μεγάλοιο, καὶ ἥρης χρυσοπεδίλου.

De Marte Iunonis filio, cuius.xv. fuere filii, quorum nomina sunt hæc, Primus Cupido.ii.Enomaus.iii.Thereus.iiii.Aschalaphus.v.Ialmenus.vi.Parthaon.vii.Zesius.viii,Flegias.ix.Brictona,x.Euannes.xi.Hermiona.xii.Hipenius.xiii. Etholus. xiiii. Remus. xv. Romulus. Cap. III.

a MArtem sunt qui uelint Iouis & Iunonis filium, sed Ouidius ubi de fastis eũ Iunonis absq; patre filium tantum esse demõstrat dicens, quod Iuno turbata eo quod Iuppiter ex seipso tantum nullo mulieris adhibito obsequio Mineruam procreasset, Oceanum quærebat sumptura consilium qualiter & ipsa absq; uiri cõmixtione posset filiũ cõcipere atq; parere, & cum fessa secus fores Floræ deæ cõiugis Zephyri quieuisset, à Flora quorsũ pergeret interrogata narrauit. Cui Flora, si Ioui esset occultum promisit auxilium salutare, eam'q; cum iurasset per undas Stygias se nemini dictură, docuit in campis Oleniis florem esse, quo tacto, cõfestim absq; uiro conciperet. Quod experta Iuno, ilico absq; uiro cõcepit & peperit filium, quem Martẽ appellauit. Alii uero dicunt quod Iuno percussa uulua Martẽ conceperit. huncomnes ferocissimũ deũ & armigerũ dicunt, & ob id bello armis'q; præesse uolunt. describit illi Statius in Thebaide regionẽ, domũ atq; ministros sic dicẽs. At Thracũ Cyllenius arua subibat Atq; illum hybernæ labentẽ cardine portæ Tempestas æterna plagæ prætenta'q; cælo Agmina nimborũ primi'q; aquilonis hiatus, In diuersa ferunt, crepat aurea grandine multa Palla nec Arcadii bene protegit umbra galeri. Hic steriles delubra notat mauortia syluas Horrescit'q; tuens &c. Et designata nõ absq; ministerio regione, domũ describit atq; familiã, dicens. Vbi nullæ furoribus illi Cingitur aduerso domus immansueta sub Hemo Ferrea cõpago laterũ ferro arta teruntur Limina, ferratis incumbunt tecta colũnis. Læditur aduersum Phœbi iubar ipsa'q; sedem Lux timet & dirus cõtristat sydera fulgor. Digna loco Statio primis salit impetus amens E foribus cæcum'q; nefas ire'q; rubentes, Exangues'q; metus, occultis'q; ensibus instat, Insidiæ, geminũ'q; tenens discordia ferrũ. Innumeris strepit aula minis, tristissima uirtus Stat medio lætus'q; furor, uultu'q; cruento, Mors armata sedet, bellorũ solus in aris Sanguis & incensis qui captus ab urbibus ignis, Terrarũ exuuiæ circũ & fastigia templi. Captæ insignibant gentes celata'q; ferro Fragmina portarũ, bellatrices'q; carinæ. Et uacui currus protrita'q; curribus ora, Ponè etiã gemitus adeo uis omnis & omne Vulnus ubi'q; ipsum sed non usquã ore remisso Cernere erat talẽ diuina Mulciber arte Ediderat &c. Præterea eius dicunt Bellonã fuisse sororẽ, quam currui eius attribuũt aurigã ut idem Statius testat̃, qui eiusdẽ Martis incessum sic describit. Comũt furor ira'q; cristas, Frena ministrat equis pauor armiger at uigil omni Fama sono uarios rerum succincta tumultus Ante uolat currũ flatũ'q; impulsa gemẽtũ Alipedũ trepidas denso cũ murmure plumas Excutit, urget enim stimulis auriga cruẽtis Facta infecta loqui currũ'q; infestus ab alto. Terga comas'q; deæ Scythica pater increpat hasta &c. Hũc insuper tã dirũ tã'q; cruentũ deũ amãtẽ fuisse uolũt, & inter alias ab eo dilectã Venerẽ Vulcani præcipue.

Statius lib. 7. Thebaid.

Ouid.4.Met. Lucianus in Dialogis deorum.

b dicunt & eius usum cõcubitu, ex quo talẽ fabulã Hom. ix. recitat Odys. Dicit enim Martem supreme Venerẽ dilexisse, & cũ ea aliquãdo immisceret̃ à sole uisus, Vulcano Veneris coniugi accusatus est, qui clàm cathenas inuisibiles circa lectũ suũ apposuit, finxit'q; se Lemnũ ire, quod arbitratus Mars accessit ad Venerẽ, & cũ nudi lectũ intrassent, & se fal-

laciis

laciis Vulcani iam captos aduerterent, rediit Vulcanus ex composito. Qui cum ob illatã iniuriam clamaret, aduenere dii, & inter alios Neptunus, Mercurius & Apollo. Deę uero ob uerecundiã non uenerũt, & cum omnes riderẽt captos nudosq́ uidentes, solus Neptunus pro captiuis interpellauit, ac tam diu orauit donec Vulcanũ in suas preces flecteret, & captos liberari faceret. Huic insuper tam acri deo lupũ attribuũt in tutelã, & ex auibus picum. Sic etiam ex herbis gramen. Multa etiam de hoc recitantur, quæ suis seruata locis nunc omittere censui, ut quid contegant quę dicta sunt deducamus in medium. Veteres Iouem Martis patrem ideo noluere, ne adeo filius degener uideretur à patre. mitẽ quippe atq; benignũ Iouẽ sępe diximus, ubi Mars crudelis atq; immitis est. Iunonẽ autẽ Oceanũ petere, & Floræ consiliũ sumere ad colorandã originis rationẽ potius, quàm ob aliud positum reor, & ideo florẽ Oleniũ seu in campis Oleniis natũ menstruũ existimo, quod solum fœminę patiuntur, eiusq́ fœditatẽ ipsæ uocabuli pulchritudine conãtur tegere, florem uocantes suũ, quẽ ex Oleneis aruis ideo dicit Ouidius, seu quia olidus sit, seu quod ex olido manet loco. de quo sic scribit Isid. Mulier solũ animal mẽstruale est, cuius cruoris tactu fruges non germinãt, acescunt musta, moriunť herbæ, amittunt arbores fœtus, ferrum corrũpitur rubigine, nigrescunt æra, si qui canes ederint in rabiem efferantur, glutinũ asphalti quod neq; ferro, neq; aqua dissoluiť, cruore ipso pollutũ resoluitur &c. Cuius igitur si sanè cõsiderẽtur effectus, ex alia nulla materia tam sæuũ animal tam immãne creari poterat, ut cum genitore genitũ cõueniret. Marte id est bello furente nedum nõ germinant fruges, sed nec seruntur. ubi bellicus personat furor, uineta negliguntť, & sic in acetũ uersa uidẽtur, moriuntur herbæ pressæ discursibus, fructus aruorũ pereunt omnes, agentibus uiolentiis & rapinis, ferrũ iniquo attritũ usu cõsumitur, æra decolorãtur & arua sanguine occisorũ, castra si sequentes in nimiã occupandi rabiẽ efferantur dissoluuntur, aut sæua pugna, aut lõgis obsidionibus mœnia ciuitatũ, oppida, & arces excelsæ, & quicquid hominũ seu etiã naturæ arte munitũ est. Bene ergo cõuenit cum semine fructus. Seu alia ratione Iunonis dicitur filius, quam sæpe terrã diximus, & regnorũ atq; diuitiarũ dominã, quũ ambitione hominũ insatiabili circa talia litigia, iurgia, dissensiones oriantur & bella. Si autẽ ad percussionẽ genitaliũ Iunonis intueri uoluerimus, dicemus tunc illa percuti quando appetitus ad superflua excitatur, ex quo quæstio sæpissime oritur, per quã & in bellũ nõnunquã itur, & sic Mars nascitur. Is igitur sic genitus quod apud Bistonas Thracesq́ habitet, ut describit Statius, euidenti ratione cognoscitur. Sub arctoo quidẽ cardine, eo quod frigidissima sit regio, qui ibidem nascũtur sunt homines sanguine pleni. nec hocà natura discretissima frustra factũ. exangues enim frigori non possent obsistere. Sunt hi sanguine abundãtes obtrũcatores ciborũ, uini ingurgitatores immoderati, cõsilio segnes, fraudibus copiosi, in præcipitia faciles, clamorosi, furiosi, nil nisi per certamẽ optantes sanguinis, & ridentes uulnera, quæ omnia Marti competunt. quãobrẽ apte apud tales eius regia descripta est, tempestatũ agminũq́ nimborũ & stridẽtiũ aquilonũ & grandinũ ui circundata, ut sentiamus impetus, furores, rabiẽ atq; rumores, & tumultus uacantiũ bellis. Præterea ferrea describitur domus ut locorũ munitiones circa quæ bellũ geritur sentiamus, quæ ferreæ sunt, idest armatorũ hominũ plenæ & gladiorũ atq; telorũ. quę quidẽ, eo quod in malũ ut plurimũ agantur, solis cõtristant iubar, quia in bonũ lux creata sit. Insuper radiorũ solis ab armis reflexorũ aliquãtulum liuescit splendor, ex qua liuedine aurea solis lux tristari & obfuscari paululum uiderur. Seu dicere uelimus mentes hominũ in quibus tam dirus amor ardescit, ferreas esse, idest inexorabiles, obstinatas, & in omne malũ pronas, & semper sæuis cogitatiunibus aduersus claritatem diuinæ charitatis agentes. Demũ ex ministris Martis primus ex regia prosiliens impetus est, quo impatientes miseri postquã uerbis semina belli uidẽtur iniecta, ad arma discurrimus. & hunc cęcũ sequitur nephas, eo quod dum furioso agimur impetu, aufertur omnis animaduersio ratiõis. qua sublata facile itur in homicidiũ, in incendiũ, in dispersiunẽ bonorũ, & ruinas urbiũ. & sicuti rotatus ignis in ampliorẽ deducitur flammã, sic & inchoatũ facinus iras acuit & accendit male agentiũ animos, quos ideo rubentes de-

Expositio fabule.

scribit, quia facies irati hominis ignea uideatur, seu quia ex incenso sanguine oriantur. Sunt præterea hac in domo Martis, quę ubicunq; bellū geritur intelligenda est, exangues metus, quos ideo exangues dixit, quia cōsueuerunt pallere metuentes, eo quod sanguis totus reuocatus ad cor metuentis liquerit partes exteriores exangues. Qui quidem metus, cum dubius sit euentus belli, non solū segnes occupat, sed aliquando strennuos pugiles atq; duces uariis agētibus causis. Sunt & ibidē insidiæ, ideo tectos gerentes gladios, ut intelligatur insidiātis fraus. Circa has plurimū artis oportet habere duces, cum nil palā nisi maximo suo cōmodo insidiantes faciant. Dicit & inter ministros Martis esse discordiam duplici gladio accinctā, ut sentiamus cū in hoc ueniunt homines, ut non atq; sentiāt, sed in diuersas tendant sentētias, ab hac animorū diuersitate unicuiq; parti arma suaderi & bellū in reliqua. Sunt & ibi innumerabiles minæ, quę inflatorū hominū tela sunt, adeo ut nonnunquā his tantū cōficiantur bella, cum sępe minus faciant homines qui magna minantur. Sic & ibidē tristissima uirtus est, quod ideo dicit, quia esto homo bellorū sit oculatus plurimū, sit robustus & ualens, sit audax & aduersus incumbentia fortis, & cōstans, quoniā hæ uirtutes in effusionē sāguinis, in dirutiones urbiū, in prędā tendunt, tristes esse uidentur, eo quod in aliorū tristiciā operantur. Est cum aliis & lętus furor, & hoc ideo, quia bellis sæpissime interueniat. quē lętū dicit, eo quod inter plenos cibo & potu, & hinc lætus oriri cōsueuerit. Raro enim ieiunio stomacho furentes cernimus. Mors etiā inter hos armata est, & cruento uultu, uolens per hoc ostendere crebras occisiones quę in bellis fiunt, & sanguinis amplā effusionē, dum illā armatā & cruēto uultu describit. Seu armatā dicit ad differentiā morientium in pace, qui inermes moriuntur. Superest & ornatus templi, qui omnis tendit ad ostendendā uictorū miseriā & triūphantiū gloriā, qui quoniam satis patet omittendus est. Sic & Bellona de qua satis supra dictū est, ubi de Minerua armigera. Superest de incessu Martis pauca dicere, cuius initiū à furore & ira, qui eius comūt cristas, esse uidetur, quod his urgentibus absq; impetu esse non potest, & hoc supra descriptum est. Hos ideo Martis amore comere, idest ornatas reddere cristas, idest arma dicit, ut intelligamus quod cū arma ad inferendā & peragendā pugnā facta sint, tūc splendida uidentur cum impetuose operentur. nam in segni & inerti milite flere dicūtur. Pauorē autē dicit equos Marti parare, & eius esse armigerū, eo quod seu aduenientiū seu circastrepentiū timore equos sumamus & arma. Fama autē equos Martis idest aduenientis belli pręcedit, ferè semper facta & infecta referens, quę omnia à timidis expectātibus creduntur facile & augentur. Martē aūt Venerē amasse, alii historiā uolunt texere, asserentes Venerē ob deformitatē paruipendisse Vulcanū, & adhæsisse eiusdē armigero, quod uir prudens & amicus Vulcano aduertēs crimē cōiugis Vulcano detexit, qui diu questus & in furorē lapsus ferè in coniugē irruit. sed ab eodē modesto mitiq; uiro eius furor sedatus est. Alii uero per hoc dicūt intellexisse fingētes, & ostendere uoluisse multos olim bellicosissimos uiros & insignes duces hac illecebra fuisse notatos. Nonnulli acutius sentientes arbitrātur intelligi posse pro Venere cōcupiscibilis appetitus Vulcano ignis deo, idest calori naturali, matrimonio, idest indissolubili uinclo alligatus. hinc more ignis dum in maius incendiū nititur, Martē tanquā feruētissimū amare dicitur, & ab eo tanquā sibi simile amatur, & in idē desideriū iunguntur lasciuientes, quod à sole idest à sapiente uiro dum cernitur redarguitur, & excedens iusto calori accusatur. Verū dum in contrariū feruor inordinatæ cōcupiscentiæ fertur, fit ut occultis uinculis, idest cogitationibus atq; delectationibus lasciuis artius alligetur incipiens, à quibus effœminatus solui nō possit, & iam palā factis obscœnis cōmixtionibus à sapientibus rideatur. Neptunus aūt qui solus pro captiuis interponit, lasciuo feruori cōtrarius effectus est, quo uti ab aqua ignis, sic ignominiosus amor extinguit, & dum uelit qui patitur catenata ratio relaxatur. Huic ideo attribuitur currus, quia more ueteri pugnātes curribus uterent. Lupus uero ob id illi dicatus est, quia rapax & ingluuiosum sit animal ad insatiabilem uoracitatē sequentiū castra mōstrandam. Cui ideo picus attribuit auis, quia ut plurimū bellorū homines auguriis & auspiciis intenti sint, & quia ex quibuscūq; cōtingentiis cōfestim omnia sumant. seu

quia

quia ui rostro picus assidua percussione etiam robora penetrat, sic & armigeri continuã demolitione aut certaminũ cõtinuatione mœnia penetrent ciuitatũ. Gramen autẽ ideo illi sacrũ dicit Albericus, quia hęc herba secundũ Pliniũ ex humano sanguine procreetur. & inde ut idẽ dicit, Romani rem bellicã agentes, Marti sacrũ facturi aram cõstruebãt graminẽã. Quod ego ridiculũ reor, ut gramẽ ex sanguine tantũ humano oriatur, sed assumde illud Marti dicatũ habuisse originẽ puto. nam cũ cõsueuerint belligeri homines in expeditis locis libentius castra locare, & ob id ut plurimũ in locis gramineis, quę ex cõsulto ab agricoltoribus non coluntur, eo quod in se gramẽ omnẽ terræ humorẽ attrahat, & satis nullũ uel modicũ linquat, à Romanis & forsan à priscis inuentũ est, ad ostẽtationẽ uirtutis benemeriti pugnatoris, eos herba graminea coronare, qui armorũ ui castra primi intrassent hostiũ. *Fabula est fastorum quinto. Sancta Iouem Iuno nata sine matre Mineruã Officio doluit non eguisse suo, & quæ sequuntur.* a

Martis descriptio est apud Silium lib. 4. Huius equi à Calabro lib. 8. his nominibus uocantur φέρον δέ μιν ἐς μόθον ἵπποι, αἴθων, καὶ φλόγιος, κόναβός τ' ἐπὶ τοῖσι φόβος τε. *Martem sunt qui dicunt ex Enyo matre natum, & inde* ἐνυάλιον *ab Homero uocari, uide Commen. in Iliad. E.* Ἐνυὼ *alii Bellonam uocant.* b

De Cupidine primo Martis filio, qui genuit Voluptatem. Cap. IIII.

CVpido ut ait Tullius in libro de naturis deorũ, Martis & Veneris fuit filius, quẽ insipidi ueteres moderniq; ingeniis potentiæ deũ uolũt. quod satis patet carmine Senecæ tragœdi, qui de eo in tragœdia Hippolyti. Et iubet cœlo superos relicto Vultibus falsis habitare terras Thessali Phœbus pecoris magister Egit armentũ, positoq; plectro Impari tauros calamo uocauit, Induit formas quoties minores, Ipse qui cœlũ nebulasq; ducit, Cãdidas ales modo mouit alas. In quibus quàm grandis sit potentia designatur. Nec minus ostenditur in ea fabula quã de eo refert Ouidius, dum illũ dicit ob Daphnes pulchritudinẽ Apollinẽ pythonis uictorem aurea uulnerasse sagitta, & Daphnẽ plumbea, ut amaret ille hanc, illa autẽ hunc haberet odio. Eius formã sic describit Seneca tragœdus in Octauia. Volucrẽ esse amorẽ fingit immitẽ deũ mortalis error, Armat & telis manus, Arcusq; sacros instruit sęua face, Genitũq; credit Venere &c. Seruius autem dicit eum ætate puerum, & Franciscus de Barbarino non postponendus homo in quibusdã suis poematibus uulgaribus, huic oculos fascia uelat, & gryphis pedes attribuit, atq; cingulo cordiũ pleno circũdat. Apuleius autẽ ubi de Asino aureo, eum describit formosissimũ dormientẽ sic. Cum uidelicet capitis aurei genialẽ cæsariẽ, Ambrosiam temulentiã, ceruices lacteas, genasq; purpureas, pererrantes criniũ globos decoriter impeditos, alios antependulos, alios retropendulos, quorum splendore nimio fulgurãte, & ipsum lumẽ lucernę uacillabat per humeros uolatilis dei, pennæ roscidæ micanti flore candicant, & quãuis alis quiescẽtibus, eximiæ plumulæ tenellæ ac delicatæ tremulæ resultantes inquietæ lasciuiunt. Cæterũ corpus glabellũ atq; luculentũ, & qualẽ peperisse Venerẽ nõ pœniteret &c. Refert pręterea Ausonius ex hoc fabulam satis lõgo carmine scriptã, quam pictã ait Treueris in triclinio Zoili. Cupidinẽ scilicet inter mirteta herebi casu euolasse, quẽ cum cognouissent Heroides mulieres, eius ob causam dira supplicia & inhonesta desideria atq; mortes passæ, facto agmine in eũ cõfestim surrexere, & frustra conantẽ exercere uires, eum cepere, atq; in excelsam ibidẽ mirtũ cruci affixere, suas in dependẽtẽ ignominias iniicientes, quas inter dicit & aduenisse Venerẽ increpantẽ eum, eiq; Vulcani catenas improperantẽ, & supplicia sæua minitantẽ. Quibus cõmotis aliis, remissis suis iniuriis, à Venere ueniã illi impetrauere, eũq; sustulere de cruce, & ipse euolauit ad superos. Referuntur & insuper plura, quibus omissis dictorum perscrutandus ẽst sensus. Fuisse eum Cupidinẽ Martis & Veneris filiũ & insignẽ pulchritudine lasciuiq; moris, satis possibile reor. Verũ de hoc minime sensere fingentes, & iccirco quis talis ex his oriri potuerit, inter opiniões maiorũ inuestigandũ est. Est igitur hic, quẽ cupidinẽ dicimus, mentis quædã passio ab exterioribus illata, & per sensus corporeos introducta & intrinsecarũ uirtutũ approbata, præstantibus ad hoc supercęlestibus corpori-

Expositio fabule.

bus aptitudinem. Volunt namq; astrologi ut meus afferebat uenerabilis Andalo, quod quando cõtingat Martem in natiuitate alicuius in domo Veneris in tauro scilicet uel in libra reperiri & significatorem natiuitatis esse, prætendere hunc, qui tunc nascitur futurũ luxuriosum, fornicatorem, & uenereorũ omniũ abusurũ, & scelestum circa talia hominem. & ob id à philosopho quodam, cui nomen fuit Hali, in commento quadripartiti dictum est, quod quandocunq; in natiuitate alicuius Venus unà cum Marte participat, habet nascenti concedere dispositionẽ philocationibus, fornicationibus atq; luxuriis aptam. quæ quidem aptitudo agit, ut quàm cito talis uidet mulierem aliquam quæ a sensibus exterioribus commendetur, cõfestim ad uirtutes sensitiuas interiores defertur quod placuit, & id primo deuenit ad phantasiam, ab hac autem ad cogitationẽ transmittitur. Ab istis autem sensitiuis ad eam uirtutis speciem transportatur, quæ inter uirtutes appetensiuas nobilior est, idest ad intellectũ possibilem. Hic autem receptaculum est specierũ, ut in libro de anima testatur Aristoteles. ibi autem cognita & intellecta, si per uoluntatẽ patientis fit, in qua libertas eiiciendi & retinendi est, ut tanquã approbata retineatur, tunc firmata memoria, hęc rei approbatæ passio, quæ iam amor seu Cupido dicitur, in appetitu sensitiuo ponit sedem, & ibidẽ uariis agentibus causis aliquando adeo grandis & potens efficitur, ut Iouem olympum linquere, & tauri formã sumere cogat. Aliquando autem minus probata seu firmata labitur & annihilatur ira, & sic ex Marte & Venere non generatur passio. sed secundum quod supra dictum est, homines apti ad passionẽ suscipiendam secundũ corporeã dispositionẽ producunť. quibus nõn existentibus, passio non generaretur. & sic large sumẽdo, à Marte & Venere tanquam à remotiori paululum causa cupido generatur. Seneca autem tragœdus in Octauia ampliori paululũ licentia, esto paucioribus uerbis, huius describit originẽ dicens. Vis magna mentis, blandus atq; animi calor Amor est iuuenta, gignitur luxu, ocio nutritur, inter lęta fortunę bona. Sanè in excusationẽ suæ imbecillitatis, hanc pestem mortales miseri pressi passione hac potentissimum finxere deum, quos in Hippolyto Seneca tragœdus detestatur dicẽs. Deũ esse amorem turpi seruitio fauens finxit libido, quoq; liberior foret, Titulum furori numinis falsi addit &c. Sed iam eò ueniendũ est, ut excussis fictionibus quid sub eis sit absconditum

Mythologia uideamus. Hunc puerum fingunt, ut ætatem suscipientiũ passionem hanc & mores designent. iuuenes enim plurimum sunt & more puerorum lasciuiũt, nec satis sui compotes, quò passionis impellit impetus, potius quàm quò ratio iusserit efferũtur. Alatus prætera dicitur, ut passionati instabilitas demonstretur. Facile enim credentes cupientes'q; de passione in passionẽ euolant. Arcum atq; sagittas ideo ferre fingitur, ut insipientiũ repentina captiuitas ostendatur. nam in ictu ferè oculi capiuntur. Has aureas esse dicunt & plũbeas, ut per aureas dilectionem sumamus, quę uti aurum lucidum atq; preciosum est, sic & ipsa. Per plumbeas autem odium uolũt, quod uti graue metallũ iners & uile sit, sic & maleuolentes reddit quos corripit. Fax autem illi superaddita ostendit animorum incendia, exustione continua captiuos infestantia. Oculos aũt illi fascia tegunt, ut aduertamus amantes ignorare quò tendant, nulla eorum esse iudicia, nullæ rerum distinctiones, sed sola passione duci. Pedes autem gryphis illi ideo apponuntur, ut declaretur quoniam tenacissima sit passio, nec facile inerti impressa ocio soluitur. Eum cruci affixũ, si sapimus documentum est, quod quidem sequimur, quotiens animo in uires reuocato, laudabili exercitio mollitiem superamus hostram, & apertis oculis perspectamus, quomodo trahebamur ignauia.

Elegans descriptio Cupidinis est apud Grecos in eo carmine, quod inscribitur, Ἔρως δραπέτης *seu Cupido fugitiuus, circũferturq; inter Idyllia Theocriti.* ἐστὶ δὲ παῖς περίσαμος, ἐν εἴκοσι πᾶσι μάθοις νιν. χρῶτα μὲν οὐ λευκὸς, πυρὶ δ' εἴκελος, ὄμματα δ' αὐτῷ δριμύλα καὶ φλογόεντα, κακαὶ φρένες, ἁδὺ λάλημα, οὐ γὰρ ἴσον νοέει καὶ φθέγγεται, ὡς μέλι φωνὰ, ὡς δὲ χολὰ νόος ἐστὶν ἀνάμερος, ἠπεροπευτὰς, οὐδὲν ἀλαθεύων, δόλιον βρέφος ἄγρια παίσδει. εὐπλόκαμον τὸ κάρηνον ἔχει δ' ἰταμὸν τὸ πρόσωπον μικκύλα μὲν τήνῳ τὰ χερύδρια, μακρὰ δὲ βάλλει, βάλλει κεἰς Ἀχέροντα καὶ εἰς Ἀΐδεω βασιλῆα γυμνὸς μὲν τό γε σῶμα, νόος δέ οἱ ἐμπεπύκασται καὶ πτερόεις

ὡς ὄρ

ὅσον ὄρνις ἐφίπταται, ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλως ἀνέρας, ἠδὲ γυναῖκας, ἐπὶ σπλάγχνοις δὲ κάθηται, τόξον ἔχει μάλα βαιὸν, ὑπὲρ τόξῳ δὲ βέλεμνον τυτθὸν ἐὸν τὸ βέλεμνον, ἐς αἰθέρα δ' ἄχρι φορεῖται, καὶ χρύσεον περὶ νῶτα φαρέτριον, ἔνδοθι δ' ἐντὶ τοὶ πικροὶ κάλαμοι, τοῖς πολλάκι κἀμὲ τιτρώσκει. πάντα μὲν ἄγρια πάντα, πολὺ πλέον δ' ἡ αὐτῷ βαιὰ λαμπὰς τὸν ἅλιον αὐτὸν ἀναίθει. &c.

Hæc Ecloga est, quam ad Gregorium filium scripsit, cuius initium, Aëris in campis &c. b

Mythologia Cupidinis, ac totius armaturæ illius eleganter à Propertio tractata est, libro secundo Elegiarum, hoc modo. c

Quicunq; ille fuit puerum qui pinxit Amorem
Nonne putas miras hunc habuisse manus?
Hic primum uidit sine sensu uiuere amantes,
Et leuibus curis magna perire bona.
Idem non frustra uentosas addidit alas,
Fecit & humano corde uolare Deum,
Scilicet alterna quoniam iactamur in unda,
Nostraq; non ullis permanet aura locis,
Et merito hamatis manus est armata sagittis,
Et pharetra ex humero gnosia utroq; iacet,
Ante ferit quoniam tuti quàm cernimus hostem,
Nec quisquam ex illo uulnere sanus abit.

De Voluptate filia Cupidinis. Cap. V.

VOluptas ut dicit Apuleius, Cupidinis atq; Psyches filia fuit. cuius generatiōis fabula supra, ubi de Psyche latissime dicta est. Cuius figmēti ratio aperietur facile. Cum enim cōtingit nos aliquid optare, & optato potiri, proculdubio obtinuisse delectamur. hanc delectationem prisci uoluptatem uocauere.

De Oenomao secundo Martis filio qui genuit Hippodamiam. Cap. VI.

OEnomaus rex fuit Elidis atq; Pisæ, & ut Seruio placet atq; Lactantio, Martis fuit filius, Sanè ego bellicosum fuisse hominē arbitror, & ob id fictum Martis filiū. Constat enim eum aduersus Pelopem bellum habuisse, & à Pelope superatū, & cum secum uenisset in pacem, eidem Hippodamiam filiam suam concessit in coniugem.

Fabulæ addit Commenta. Apollonij, oraculo Oenomaum commotum tale certamen procis indixisse, nam responsum accepisse, à genero suo se interemptum iri: Pelopem autem decimum quartum fuisse, cū ante eum tredecim perijssent superati. Oenomaum aūt ipsum Martis & Harpinæ filiæ Asopi, seu ut aliis placet Euritboes filiæ Danai fuisse. Myrtilū Mercurii filiū ex Phaëtusa Danai filia fuisse. Equorum Oenomai nomina fuiße Psilla & Harpinna. Alij autem Myrtilum nō ex Phaëtusa, sed ex Myrto una Amazonum Mercurii fuisse: nec ob precium fraudis à Pelope in mare præcipitatum, sed ab Hippodamia de stupri appellatione, quanquam innocens apud Pelopem in itinere, dum Pelops fontem sitienti Hippodamiæ quæreret, accusatus fuerit: ab eoq; postea Mari Myrtoo nomē datū esse. Præterea nec axem cereum factum à Myrtilo fuisse, sed axi obicem obiectum non fuisse, & ita dissoluto curru Oenomaum excidisse, mortuumq; deuouisse caput Myrtili, precando ut à Pelope post occideretur, id quod factum est. Hæc Commentator Homeri.

De Hippodamia Oenomai filia & Pelopis coniuge. Cap. VII.

HIppodamiam dicit Seruius filiam fuisse Oenomai regis. & cum formosissima peteretur à multis, essentq; Oenomao uelocissimi equi, ut qui ex uentorum flatu creati fuerant, ab Oenomao petentibus talis apposita cōditio est, ut scilicet curule deberent inire certamen, & superati necarentur, uictor autem potiretur optato. & cum iam multos in mortē dedisset, aduenit Pelops Tantali regis filius, clara floridus iuuentute, petiitq; cōiugium uirginis, dispositus subire certamē. Hippodamia autem cum uidisset Pelopem, formositate eius capta, Myrtilū aurigam patris, pactione primi coitus corrupit. Alii uero dicūt clàm à Pelope fuisse hac eadem pactione corruptum. Myrtilus autem axem currus fecit ex cera, & sic dum essent in stadio, fracto axe currus Oenomai, Pelops uictor euasit, & sic coniugio Hippodamiæ potitus est. Dicit Barlaam in annalibus Græcorum legisse Pelopem ob negatam sibi Hippodamiam aduersum Oenomaum iniisse bellum, & Oenomaum fraude Myrtili præfecti sui superatum. Qui Myrtilus cum precium fraudis postularet à Pelope, ab eodem in mare deiectus periit. Hæc Pelopi uiro suo peperit Atridem, & Thyestem, Phystenem & alios.

De Thereo tertio Martis filio qui genuit Ithim. Cap. VIII.

Thereus rex Thracum fuit, & ut ait Theodõtius, filius fuit Martis ex nympha Bisthonide per uim ab eo oppressa, quod in parte scribit Ouid. dicens. Quẽ sibi Pandion opibus'q; uiris'q; potentẽ, Et genus à magno ducentẽ forte gradiuo, Cõnubio Prognes iunxit &c. Ex hoc talis historia cum fabuloso fine narratur. Cum fatigasset Thereus bello Pandionẽ Athenarũ regẽ, & in pacẽ tandẽ uenissent, ut firmior esset, Prognẽ natu maiorẽ sumpsit in coniugẽ. quæ cum iam illi Ithim filiũ peperisset, uenisset'q; in desideriũ uidendi Philomelã sororẽ suam, orauit ut aut mitteretur Athenas, aut ab Athenis accerseretur Philomela. Thereus aũt Athenas uadens à Pandione impetrauit, ut Philomelam ad Prognẽ duceret, quam speciosissimã uirginem cum adamasset Thereus, eam in pastorali domo uiolẽter oppressit. & minitanti se eum accusaturã Progni, linguam abscidit, & in domo illam clausam seruauit, & ueniens sordidatus ad Prognẽ, Philomelã maris nausea mortuam dixit. Philomela uero cæteris affecta tædio, in tela quæ sibi cõtigissent omnia acu scripsit, & per ancillulam sorori misit. Quæ cum ficta lætitia dolorem occultasset suum, instantibus orgiis Bacchi noctu, nam eo tempore à Bisthoniis mulieribus celebrabantur, tyrsis & pellibus ornata intrauit syluas, & Philomelã æque ornatã eduxit in regiam, & accensa furore, cum multa excogitasset in uirum, in Ithim paruulũ filium illi applaudentẽ euomit iras, eum'q; secto iugulo interemit, & coctũ uiro mane de more epulanti apposuit. qui cum sępius rei inscius illum uocasset, ei'q; respõdisset cõtinue Progne, adest. nec intelligeret ille antequã à mensa surgeret, Philomela ex cõclaui exiens illi in hoc seruatũ caput apposuit. Qui repente hinc inde cõmotus dum illã insequeretur gladio, factũ est miseratione deorũ, ut Progne in hirundinẽ uerteretur, & pullo in habitu propria tecta seruaret. Altera uero in auem sui nominis mutata syluas petiit, quas nocte reliquerat. Thereus aũt upupa factus est. & sic omnis regia transformata. Sensus aũt fictionũ secundũ Barlaã sententiã talis est. Fuit Thereus homo impius & ferox nil nisi per bellũ cupiens aut sumens, & ob id Martem meruit in patrẽ, cũ filius fuerit Astogyri Bisthonidũ principis. qui quidẽ quũ ob suũ facinus nil auderet in cõiugẽ, & ipsa ob ruborẽ perpetratæ sęuitiæ nunquã in regiã descendisset, sed nigra tecta ueste in sublimiori domus parte suũ differret scelus, & sororis infortuniũ, huius mutationis causam dedit, sicuti à Philomela tam nomine quàm reditu in syluas. Thereũ autem ideo in upupam uersum dixere, quia cristata sit auis, & ululare cantus eius sit, & stercora cibus, ut per cristam insigne regii capitis designetur, & per ululatũ filii perditi lamentationes, & per fœtidum cibum aspernanda atq; fastidiosa memoria comesti nati.

Fabula Therei &c. ab Ouidio lib. 6. Meta. describitur. Sed quod ad Philomelã attinet, alij & præcipue commentar. Homeri, ad coniugem Zethi, filiam Pandarei, ut ab Homero nominatur, referunt, de qua supra, cum de Amphione & Zetho tractatum est, egimus.

De Ithi Therei filio. Cap IX.

Ithis Therei & Prognes fuit filius, cuius ætas & infortuniũ satis supra scriptũ est. Aiunt enim eum in auiculã quã carduelẽ uocant mutatũ. & hoc potius ab habitu infantiæ suæ sumptũ credo, quàm aliunde. picta quidem auis est carduelis, ut & pictas acu uestes ferre uidemus infantes nobilium.

De Ascalapho. iiii. & Ialmeno. v filiis Martis. Cap. X.

Ascalaphus & Ialmenus fratres & filii fuerunt Martis ex Astyocha, ut in Iliade placet Home. dicenti sic. Illis dominabatur Ascalaphus & Ialmenus, Martis filii quos genuit Astyocha in domo Actoris Azidao uirgo uenerabilis palatium ascendẽs cum Marte forti. hic autem cum ipsa iacuit clàm. Hos autem dicit Homerus ubi supra, dominos fuisse Asplidonis & Orchomeni ac Minionis ciuitatũ, & cum Gręcis Troiam uenisse cum xxx. nauibus. Ego autẽ ut de reliquis dictum est, pugnaces fuisse homines arbitror, & ideo filios Martis habitos ab antiquis.

Iliad. β. τῶν δ' ἦρχ' ἀσκάλαφος, καὶ ἰάλμενος υἷες ἄρηος, οὓς τέκεν ἀστυόχη δόμῳ ἄκτορος ἀζείδαο, παρθένος αἰδοίη ὑπερώιον εἰσαναβᾶσα Ἄρηϊ κρατερῷ. ὁ δέ οἱ παρελέξατο λάθρῃ.

De

De Parthaone .vi. Martis filio qui genuit Agrium & Melam & Thestium & Oeneum. Cap. XI.

PArthaon ut ait Theodõtius, filius fuit Martis ex Meroe, patrem'q; eius alio nomine Meleagrum appellatũ & Calydoniæ regem. Paulus autem dicit hunc Martis fuisse filium ex Sterope filia Atlantis. Lactantius autem dicit hunc non Martis fuisse filium, sed Meleagri Martis filii. Tandem Theodontius dicit uerum esse Parthaonem filium fuisse Meleagri ex Merope Ethola uirgine. Sed quoniam Meleager primus armis sibi occupauerit Calydoniam atq; tenuerit, cum Iouis Arcadis filius fuerit, Mars à rudibus incolis creditus & appellatus est, & inde Parthaon Martis filius dictus. Huius quidem genealogiam Homerus in Iliade introducens Diomedem loquentẽ designat, ostendit'q; Parthaonem tres filios habuisse, Agrium, Melam, & Oeneũ. sed Theodontius his superaddit quartum Thestium scilicet ab Homero minime nominatum.

Versus Homeri sunt Iliad. Ξ. πορθεῖ γὰρ τρεῖς παῖδες ἀμύμονες ἐξεγένοντο, ᾤκεον δ' ἐν πλευρῶνι καὶ αἰπεινῇ καλυδῶνι, Ἄγριος ἠδὲ μέλας τρίτατος δ' ἦν ἱππότα οἰνεὺς, πατρὸς ἐμοῖο πατὴρ, ἀρετῇ δ' ἦν ἔξοχος αὐτῶν. Verba sunt Diomedis. sed hic Homer. Portheũ uocat, quẽ alij Parthaonem. Quod autẽ ab alijs Parthaon idem dicitur, ex Statio quoq; patet, ubi Adrastus his uerbis alloquitur Tydeum. Quanquam Calydonius Oeneus, Et Parthaoniæ (dudum si certus ad aures Clamor ijt) ubi intra domus &c. lib. 1. Theb. Refertur & Laocoon quidam inter filios Parthaonis, ab Apollonio lib. 1. his uerbis, σὺν ἤλυθε λαοκόωντι Λαοκόων οἰνῆος ἀδελφεὸς, οὐ μὲν ἰῆς γε μητέρος, ἀλλὰ ἑ θῆσσα γυνὴ τέκε, τὸν μὲν ἄρ' οἰνεὺς ἤδη γηραλέον κοσμήτορα παιδὸς ἴαλλεν.

De Agrio & Mela filiis Parthaonis. Cap. XII.

AGrius & Mela, ut supra dictum est Homero teste filii fuerũt Parthaonis, de quibus nil præter nudum nomen ad nos usq; peruenit.

Agrij filius Thersites fuit, ut cõmentarius Homeri indicat Iliad. Β. De quo ita referunt, cum ad aprũ Calydonium, magna iuuenũ multitudo capiendi illius causa, conuenißet, inter eos fuit Thersites quoq; qui postquam aprum conspexisset, præ formidine in locum quendã editum ac præcipitem fuga sese recepit, deserta interim statione, in quam locatus fuerat. Ob eam rem cum Meleager eum persequeretur, inter præcipitia collapsus, crus fregit, & hinc ab Homero claudus describitur. Interfectus autem est ab Achille, eo quod illi ob mortem Penthesileæ dolenti conuiciatus fuerat, author Calaber libro primo.

De Thestio Parthaonis filio, qui genuit Thoxium & Plexippum & Althæam. Cap. XIII.

Commentarius in Argon. Apoll. non Parthaonis filium, sed Martis & Androdices, Thestium facit, tametsi eo loco, haud scio an librariorũ culpa, pro Thestio Thespius legitur. Cum longe alius Thespius, seu Thespis, ut à Diodoro uocatur, extiterit. Verba autem commentarij hæc sunt, εἰκότως αἰτωλὶς ἡ λήδα, ἐπεὶ αἰτωλὸς ὁ θέστιος. ἦν δὲ θεστίου θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς αἰτωλίας, ἄρεως υἱοῦ καὶ ἀνδροδίκης. γλαύκου δὲ αὐτὴν, τοῦ σισύφου, ἐκ πατρὸς, ἐν κορινθιακοῖς λέγει εὔμηλος, καὶ παντειδυίας μητρὸς, ἱστορῶν ὅτι τῶν ἵππων ἀπολομένων ἦλθεν εἰς λακεδαίμονα ὁ γλαῦκος, καὶ ἐκεῖ ἐμίγη παντειδυίᾳ, ἣν ὕστερον γήμασθαι θεστίῳ, & mox addit, φερεκύδης δὲ ἐν τῇ Β. ἐκ λαοφόντης τῆς πλευρῶνος λήδαν καὶ ἀλθαίαν θεστίῳ γένεσθαι φησί. Quod autem Thestius hic legendum sit, ex eo probari arbitror, quod Ouidius Althæam ubiq; Thestiada uocat, & Diodorus cum totam historiam Thespiadem prænarrasset, postea cum Meleagri & Atalantæ mentionem facit, Althææ fratres filios Thestij uocat, lib. 5 de gest. Antiq. Deinde & comment. in Iliad. 9. ubi fabulã Meleagri recitat, οἱ δὲ θεστίου παῖδες, ἀδελφοὶ δὲ τῆς μελεάγρου μητρὸς ἀλθαίας, inquit, ὀργίλως ἐπὶ τούτῳ διατεθέντες &c. Ipse quoq; Apollonius eodem loco, super quem superiora à Cõmentario scribuntur, inquit θεστιάδης ἴφικλος ἐφωμάρτησε κιόντι, ubi commẽtator rursum addit. Ἀλθαία καὶ ἴφικλος ἀδελφοὶ ἐκ δηιδαμείας τῆς περιήρους. Item Didymus in Odyß. Λ. Ζεὺς, inquit, λήδας ἐρασθεὶς τῆς θεστίου παιδὸς, εἰς κύκνον ἑαυτὸν μετέβαλεν. Atq; hæc omnia eò lubentius apposui, quod non solum ad præsentem de Thestio fabulam, sed & ad Althæam & Ledam & alios nonnullos pertinere uiderentur.

THestius dicit Theodõtius, filius fuit Parthaonis ex Calydone nympha. Paulus uero dicit ex Althæa, & Althæam filiã sic dictã, quia dum nasceretur, ipsa labore pa-

rus mortua mater sit, nec de eo præter hoc habetur ulterius nisi quod Althæam genuerit & Thoxeum & Plexippum.

De Thoxeo & Plexippo Thestii filiis. Cap. XIIII.

Thoxeus & Plexippus Thestii fuerũt filii, ut prædictũ est. Qui quidem cum iuuenes essent robusti, ętate ualentes & animo, una cum reliquis nobilibus iuuenibus Grę ciæ in uenationẽ apri Calydonii cuncta, ut refert Ouidius uastantis uenere, ibiq; cũ post longum laborẽ beluam interemissent cernentes, quod Meleager Oenei regis filius eorum nepos & uenationis princeps caput apri Atalantę uirgini, quia prima uulneraffet illum, dedisset, ut tanquam prima feriens ritu uenantium pręcipuo uenationis decoraretur honore, illud illi indignantes quod tanti laboris inter tot nobiles iuuenes fœmina primo insigniretur honore, eripuere. Quã ob causam turbatus Meleager in illos irruens subtracto capite illos interemit renitentes, & uirgini sublatum honorem restituit.

De Althæa filia Thestii & matre Meleagri. Cap. XV.

Fab. est apud Ouid. lib. 8. Metamorph.

Althæa Thestii fuit filia, & de matris nomine pereuntis, dum ea pareret non cupata est, ut satis prędictum est. Hæc Oeneo regi Calydoniæ nupsit. cui cũ inter alios filios Meleagrum peperisset, eo nato uidit audiuitq; fata circa ignem dicentia, tam diu natũ uicturũ, quamdiu stipes unus, qui tunc ardebat in igne, permaneret incõsumptus ab igne. Quo dicto decedentibus fatis, Althæa è lecto surgens confestim subtraxit ab igne atq; seruauit. porrò cum sacrificans ob honorem Meleagro ex uenatione consecutum, & interim audisset ab eodem fratres occisos, furore percita in uindictam se dedit pręcipitem, & arrepto fatali stipite, quem cau te illũ usq; seruauerat, igni comburendum exhibuit, quo consumpto filius Meleager occubuit. Quod cum audisset infelix facti pœnitẽs in gladiũ irruit, & uitam miserrime terminauit. Stipitem hunc ego radicale humidum arbitror naturę lege factum, ut eo durante uita nascentium perseueret, qui à matre idest à rerum natura igni, idest siccitati impositus, ut pereat natus necesse est.

De Oeneo Parthaonis filio qui genuit Deianiram, Gorgem, & Meleagrũ, & Thydeum, ac Menalippum. Cap. XVI.

Oeneus Calydonię rex, ut supra dictũ est, Parthaonis filius fuit, longe magis apud nos filiorũ opere quàm suo cognitus. Huic coniunx fuit Althæa, & plures illi fuere nati, sed utrum ex Althæa omnes non satis mihi notum est, cum de alio quàm de Meleagro legisse non recolam.

De Deianira Oenei filia & Herculis coniuge. Cap. XVII.

Fab. ab Ouid. lib. 9. refertur.

Deianira Oenei regis fuit filia, ut in morte Meleagri testatur Ouidius dicẽs. Quas postquam Oenei tandẽ Latonia clade Exariata domus, præter Gorgemq; nurũq; Nobilis Alcmenæ &c. Hæc uirgo pręstantissimę formæ fuit adeo ut multi illam in coniugẽ exoptarent, atq; peterent. tandẽ cum Acheloo flumini promissa fuisset, & postremo Herculi poscenti desponsata eorum ob ipsius nuptias certamen est, & superato Acheloo Herculi recessit. Hæc præterea à Nesso cẽtauro summe adamata, & in transitu fluminis rapta, ut clarius ubi de Nesso, qui cum sagitta ab insequente Hercule letaliter uulneratum se sciret, in amoris præmium uestem Deianiræ uenenato sanguine respersam dilectæ dedit, asserens uestimento uim esse reuocãdi Herculẽ à quibuscunq; amoribus. quę cum credula clam seruasset, capto amore Ioles Herculi transmisit induendum, ut illum ad se reuocaret. attamen cum illud Hercules induisset, & sudore siccum cruorem resoluisset porisq; hausisset apertis, ui urgente ueneni in rabiem uersus sese dimisit in ignem, & mortuus est, & sic Deianirę uxoris munere interiit. Theodontius dicit bellum habitum cum Acheloo huiusmodi fuisse, quod cum desideraret Hercules Deianiram, & Achelous fluuius Calydoniam duobus alueis ferè omnẽ aliquando irrigaret, & sata omnia secũ traheret, ab Oeneo Herculi petenti hac sub cõditione cõcessa. si Acheloũ in unũ cogeret alueũ, & illum sepiret aggeribus. quod cum nõ absq; maximo labore fecisset Hercules, Acheloo superato, Deianiram obtinuit.

De

De Gorge Oenei filia. Cap. XVIII.

GOrgem Oenei fuisse filiam, testimonio Ouidii præmonstratum est. Theodontius uero dicit Gorgẽ nõ fœminã, sed hominẽ fuisse, & in bello Thebano occubuisse.

De Meleagro Oenei filio, qui genuit Parthenopeum. Cap. XIX.

MEleager filius fuit Oenei regis Calidonię & Altheę, in natiuitate cuius refert Ouidius parcas tres ab Althea iam labore partus soluta, uisas circa ignẽ stamina nentes, & cum flammis ignis stipitem posuissent, dixere. O nunc nate erit æqua tibi cum stipite uita. Quod cum audisset Althea eis discedentibus surgens stipitem igni subtraxit, illumq́ ne combureretur cum diligentia seruauit. Fuit hic Meleager iuuenis insignis, & æuo suo fama clarissimus, & eodem Ouidio referente contigit, quod Oeneus pater ex susceptis frugibus cunctis superis sacro instituto honores impenderet, Diana tantum, seu indignatione, seu obliuione omissa. Quæ aduersus eum turbata aprum immanem agris calidoniis immisit cuncta uastantẽ. Ad quem conficiendum cum uocatu Meleagri conuenissent omnes adiacentium ciuitatum insignes iuuenes, contigit, ut Atalanta uirgo Schenei filia, seu secundum alios Iasii regis, forma & ætate conspicua, & uenationum experta, etiam aduocata ueniret. Quã cum extemplo Meleager amasset, factũ est ut inita uenatione, cum omnes in aprum irruerent, hęc ante alios omnes illum iaculo uulneraret. Qui postquam captus & occisus est, Meleager uenatiõis princeps, seu amore ductus, seu quia sic expetebat usus, Atalantę quæ primo illum uulnauerat, apri caput transmisit. Lactãtius addit & pellem, qui pręcipuus apud uenatores habebatur honor. Quod ægre ferentes Plexippus & Thoxeus, seu ut dicit Lactantius Agenor, fratres Altheæ eidem Atalantæ caput oblatũ abstulerunt, seu auferre conati sunt. Quamobrem iratus Meleager in eos irruit, & illos occidit. Cæterum cum Calydones ob mortẽ apri festum ingens celebrarent, & dona portarent templis, & inter eos Althea tam ob mortem hostis quam ob gloriam filii lætabunda incederet, audita fratrũ cæde repente turbata est, & in uindictam potius quàm in lachrymas irruens, fatali sumpto stipite, eum in flammas iniecit, quo cõsumpto & Meleager consumptus occubuit. Homerus in Iliade ea in oratione, in qua Phœnix conatur persuadere Achilli, ut arma capiat aduersus Troianos, longum de Meleagro Oenei filio sermonem facit, & dicit quod cum ob homicidium auunculorum suorum, plurimum ab Althea matre execraretur indignatus, cum uenirent hostes usq; in uallũ Calydoniæ ciuitatis nollet arma sumere, sed cum Cleopatra Marpissę Euenines, & Idæ filia, quam etiam Halcyonem uo- a
cat, eo quod Halcyonem auiam suam persæpe ploraret, delectabatur inclusus thalamo, b
quæ post mortem fieri non poterant. Attamen ex his qui eum ob cædem auunculorum mortuum putant, sunt qui credant eum non stipite consumpto, sed matris cõspiratione occisum. Barlaã ab ea fuste dum dormiret occisum dicit. Paulus uero casu eum post gloriam interempti apri mortuum putat, & inde fabulæ locum adinuentum fatalis stipitis, quem dicit radicale humidum arbitrari, quo deficiente, deficit & uita. Quacunq; tamen morte, uel quandocunq; absumptus sit ab hominibus, arbitrari uidetur eum Atalantæ amicitia usum, & ex ea Parthenopeum filium suscepisse. Fuit enim Meleager & uenatio hæc famosa, ut testatur Eusebius in libro temporum Atreo & Thieste regnantibus Micenis. anno mundi. iiii. mil. c.

Videtur hic Bocatius non omnino Homeri sententiã reddidisse. Ita enim uersus habẽt. κεῖτο παρὰ a
μνηστῇ ἀλόχῳ καλῇ κλεοπάτρῃ κούρῃ μαρπίσσης καλλισφύρου Εὐηνίνης, ἴδεώ θ᾽ ὃς κάρτιστος ἐπιχθονίων γένετ᾽ ἀνδρῶν τῶν τότε, καὶ ῥ᾽ ἄνακτος ἐναντίον εἵλετο τόξον φοίβου ἀπόλλωνος, καλλισφύρου εἵνεκα νύμφης, τὴν δὲ τότ᾽ ἐν μεγάροισι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ ἀλκυόνην καλλίεσκον ἐπώνυμον, οὕνεκ᾽ ἄρ᾽ αὐτῆς μήτηρ ἀλκυόνος πολυπενθέος οἶτον ἔχουσα, κλαῖ᾽ ὅτε μιν ἑκάεργος ἀνήρπασε φοῖβος ἀπόλλων. *Cõment. aũt Hom. non duos tantũ fratres Althee facit, sed multos, & ex ijs quosdã occisos esse post uenationẽ, & iniuriã Atalãtæ, alios aufugiße dicit. Eos aũt qui aufugerãt, exercitu collecto urbem obsediße, donec Meleager cõmotus in pugnã descendit, & reliquos sub urbe interfecit. At tũ matrẽ iratã ob cædẽ fratrũ fatalẽ stipitẽ igni imposuiße. Iliad. 9. Vide.*

b *Idæ fabulam, quando aliâs in hoc libro nusquam narratur, uisum est huc ascribere. Enenus filius Martis, rex Aetoliæ, habuit filiam elegantissimam Marpissam nomine, quam nemini nuptum dare, nisi à quo certamine cursus fuisset uictus, uoluit. Solebat autem à se uictos decollare, capitaq; ad terrorem aliorũ, de muris ædium suarum suspendere. Multis itaq; iam hoc modo uictis & interfectis, Idas Aphareí filius nomine, re autem ipsa Neptuni, superuenit, qui acceptis à patre equis uelocissimis, rapuit Marpissam in luco Dianæ saltantẽ. Ob quam rem dolore cõmotus Enenus equos, quos ipse habebat interemit, sese aũt in fluuium Lycorinam, qui postea ab ipso Enenus dictus est, præcipitauit. Cæterum fugienti cum puella Idæ Apollo uenit in itinere obuiam, qui cum Marpissam & ipse præripere Idæ uellet, uentum utrinq; ad certamẽ est, sed à Ioue missus Mercurius arbitrium Marpissæ commisit, ut ipsa utrũ uellet eligeret. illa autem Idam elegit, uerita ne se ætate prouectam Apollo relinqueret. Hæc ex Cõment. Home. in Iliad. I.*

De Parthenopeo Meleagri filio. Cap. XX.

PArthenopeus filius fuit Meleagri & Atalantes, quam dicit Theodontius filiã fuisse Iasii regis Arcadiæ, & cum esset actis propositi uirgo, cõiugiumq; tenuet, Dianam in uenationibus secuta est, tandem probitate uicta Meleagri eius usa contubernio, illi Parthenopeũ peperit, quem eo quod diu cęlauerit sic appellatus est à matris putata uirginitate. Nam Græce Parthenias uirgo seu uirginitas sonat. de pulchritudine huius, & matris euentu re cognita elegãter scribit Statius ibi. Pulchrior haud ulli triste ad discrimẽ ituro, & infra per octo uersus. Huic autem cum plus esset animi quàm uirium adolescentulus nondum pubes, plurimo belli succensus amore, audiens Argiuos duces in Thebas ituros, ignara matre conuocatis populis, cum Adrasto rege reliquisset, in obsidionẽ Thebarũ uenit, & ibidem in pugna uulneratus occubuit. Cæterum de isto longe aliter sentit Seruius, Dicit enim eum Menalippe & Martis siue Mela-
aliâs Menalionis. nionis † fuisse filium & Arcadiæ regem, & puerum admodum Thebana bella secutum, ut dictum est.

Menalionis Sic enim uulgo codices Seruiani in. 6. Aeneidos habent. Tametsi haud scio an rectius legeretur Melanionis. Nam & comment. in Apollon. sic ait ἀταλάντῃ ἰάσονος θυγάτηρ, ἣν Μειλανίων ἔγημεν ἑτέρα γάρ ἐστιν ἡ ἀργεία ἡ σχοινέως ἣν ἔγημεν ἱππομέδων. *Et fieri potest ut hæc Atalanta, alio nomine Menalippe uocata sit, quemadmodum illa altera quoq;, alio nomine Ischomache à Propertio dicitur, de qua sequẽti lib. in Hippomene agetur. Apud Propertiũ lib. 1. pro Milanion Mimalion legitur. Nisi uero corrupta sunt exemplaria. Mimalion nullos fugiendo Tulle labores. Sæuitiam duræ contudit Iasidos. Nam modo parthenijs amens errabat in antris, Ibat & hirsutas ille uidere feras, Ille etiã Psillei percussus uulnere rami, Saucius Arcadijs rupib. ingemuit, quo loco ego quidem pro Psillei Hylei legere malim. Nam à riuale Hyleo in uenatione sagitta interfectus est Melanion, ut etiam ex Ouidio patet cum inquit. Sensit & Hylei contemptum saucius arcum.*

De Tydeo Oenei filio qui genuit Dyomedem. Cap. XXI.

Theb. 1. TYdeum Oenei regis fuisse filium Statius clare confirmat dicens. Sanguis
a habet luctu magni de stirpe creatum Oeneos, & Marti non degenerare paterno. Accipies &c. Hoc etiam cæteri uidentur afferere, sed de matre
b quidam dissentiunt. Nam Lactantius eum filium fuisse dicit Altheæ. Seruius autem Euriboeæ. De hoc insuper clara recitatur hystoria. Dicit ante alia Lactantius eum è Calydonia discessisse, quia Menalippum fratrem suum in uenatione minus aduertenter occiderat, & hinc sequitur Statius, quod multa iam nocte imbribus atq; procellis fatigatus in Argos ciuitatem uenit. ubi cum neminem nosceret & refugium quæreret quo pernoctare posset, ad regiam porticum uenit, in quam paulo ante Polynices thebanus pactione cum Etheocle fratre facta, de annuo imperio successione etiam madens deuenerat, & equum suum locauerat, & cum non satis capax duorum locus uideretur, ob mansionem, nõ cedente Polynice, in iurgium deuenere & inde in certamen. Quod cum audisset Adrastus descendens eos pacificatos deduxit in regiam. Et cum uidisset Polynicem Leonis pelle tectum, & Tydeum apri, confestim ambiguum oraculum responsum quod consuluerat de nuptiis filiarum intellexit. Acceperat autem

autem se illas daturum, alteram leoni, alteram uero apro, & ideo cum iam eos cognouisset quasi sibi missos generos, Tydeo Deiphilem iunxit, Polynici autem Argiam. Ipsi quidem pauloante hostes non solũ affinitate, sed amicitia integra e uestigio iuncti sunt, adeò ut ueniente tempore quo secundum pactionem Polynices regnum à fratre debebat assumere, neminem ire legatum præter se ad repetendũ pro Polynice regnum passus est. Cui cum denegatum fuisset præter ius & fas redeũti, ut ait Homerus, & post eum ferè ad *Iliad.4* literam Statius, insidiæ iussu Etheoclis appositæ sunt, & cum nocte in incautũ quinquaginta milites irruissent, nulla ex parte territus expedito gladio in eos cõuersus est, & post longam atq; cruentam pugnã multis saucius uulneribus, uno excepto, omnes occidit. Tandem cum Adrasto & Polynice iam uno ex Deiphile suscepto filio Dyomede ad obsidionem uenit Thebarum conuocatis amicis. Ibi autem eum tanquam rem suam ageret acriter, sæpe pugnans die una à quodã Menalippo sagitta, in mortem uulneratus est. Quod cum impatienter ferret, seq; acerbitate uulneris in mortem trahi cerneret, ferè in rabiem uersus socios eius, qui eũ uulnerauerat postulauit caput. Qui postquàm illud multo sanguine fuso obtinuerunt, eiq; detulerunt, ipse non aliter quàm canis iam deficiens ceruici dentes infixit, & illam dum bestiali ritu deuoraret, occubuit. Hũc præterea, ut Lactan- *Vide Cõment.* tius refert fuerunt, qui ex Marte genitum dicerent, sumpta facie Oenei, nil aliud sentiẽtes *in Iliad 5.* quàm Martem in natiuitate Tydei adeò potentissimum significatorem fuisse, ut ei in gestibus suis simillimus appareret.

Comment. Homeri Iliad. Ξ. paulo aliter de hac re tradit ex Pherecyde, nempe Tydeum, cum adolescens adhuc uideret patrem suum à liberis Agrij, propter seniũ regno priuari, occidiße patrueles suos, & inter hos per imprudentiam fratrem quoq;, & ob id profugum patria uenisse ad Adrastum, & ab eo lustratum filiam eius Deiphylen coniugem duxisse. a

Seruius Althea dicit, ut quidem in nostris exemplaribus habetur. Vide in 5. Aeneid. b

De Diomede Tydei filio. Cap. XXII

Diomedes, ut satis uulgatum est, filius fuit Tydei ex Deiphyle. Hic Aetholo- *Diomedis etiã* rum dux cum cæteris Græcis ad obsidionem Troianã accessit, apud quam *mem. Sil. li. 13* adeò strenue se gessit, ut post Achillem & Aiacem Græcorum omnium fortior haberetur & audacior. Nam præter occisos reges à se, & singulares pugnas aduersus Hectorem & Aeneam, aliosq; insignes Troianorum principes, & captos Resi equos atque Palladium Troianis subtractum eo in bello Martem uulnerauit, ut testatur Homerus in Iliade, sic & Venerem Aeneam protegẽtem, ut Homerus primo, deinde dicit Virgilius. Tandem cum obtenta uictoria in patriam remearet, dicit Leontius, quod ab Aegiale coniuge, quæ suasione Nauplii patris Palamedis alteri adhæserat homini, minime receptus est. Seruius quidem dicit, quod cũ ipse cognouisset Aegia- *Lib. 11. Aene.* lem cum Cyllabaro Steleni filio concubuisse, uerecundia ductus domum noluisse re- a uerti. Dicit insuper Leontius, hoc illi imprecatum à Dione fuisse, cum filiam uulnerauit. Is tamen indicto sibi exilio ad partes Apuliæ sese contulit, & occupato Gargano monte, ut uolunt aliqui, eius in radicibus Syponrum condidit ciuitatem. Alii Arpum dicunt, & ibi cũ multa passus fuisset, ut dicit Virgilius, socios in aues mutatos perdidit, & eo quod ossa Anchisis oraculo secum tulerit, dicit Seruius, eũ ipsa perpessum, & ob hanc causam *Lib. 11. Aenei.* illa restituit. Aristoteles autem, ubi scribit de mirabilium auditu, dicit, Diomedem ab Aenea per dolum occisum, & loca quibus imperauerat occupata, eo tamen mortuo, ut asserit Augustinus, ab incolis deificatus est, eiq; templum constructum in insula, cui Diomedia ab eo nomen est, & post eius mortem socios ob dolorem necis eius in uolucres uersos, eosq; templum incolere atq; circumuolare. Quod etiã affirmat Seruius, dicens, Has aues à Latinis uocari Diomedias, à Græcis uero Erodios, dicens insuper eas Græcis ad Italiam uenientibus applaudere atq; lætas occurrere, cum Latinos fugiant uehementer, eo quod suæ originis memores sint, & quod à latinis dux eorum sit occisus. Theodontius uero dicit eas Græcis applaudere, & cęteris nationibus esse infestas, & singulis annis aquã

rostris portantes templum Diomedis perfundere. Sed quid sub fictionibus lateat uidendum est. Diomedem Martem uulnerasse ideo dictum puto, quia forsan cum Hectore pugnans, qui ob insignem militiam eius uirtutem merito Mars dici poterat, illum uulnerauit. Sic & Venerem, quia Aeneam Veneris filiũ uulnerasset. Socios autẽ in aues mutatos dicit Theodontius ideo fictum, quia piratæ effecti sunt adeo ueloci cursu remorum suffragio discurrentes maria, ut uolare uiderentur, eos'q; Græcis seruatis reliquis nationibus fuisse infestos.

Lycophron, ut citatur à Comment. Hom. ait Diomedem Stheneli filio Cometæ (sic enim ipse nominat) commisisse domum & uxorem, sed Venerem, quia Diomede uulnerata fuisset, talem Aegyalæ furorem immisisse, ut cum omnibus iuuenibus uiueret turpissime, præcipue autem à Comete stupro usurparetur, quod reuersus Diomedes cum deprehendisset, primo uoluisse illam occidere, quod cum nequisset, in Italiam nauigasse, ibiq; à Dauno rege sedem ac regni partem accepisse.

De Menalippo Oenei filio. Cap. XXIII

MEnalippus, ut Lactantio placet, Oenei regis fuit filius, hic in syluis dum unà cum Tydeo fratre uenaretur, ab eodem inaduertenter occisus est.

De Zesio vii. Martis filio. Cap. XXIIII

ZEsius, ut ait Theodontius, Martis fuit filius ex Hebe iuuentutis dea susceptus, mihi tamen omnino incognitus.

De Phlegya viii. Martis filio, qui genuit Coronim & Ixionem. Cap. XXV

PHlegyas, ut dicit Lactantius, filius fuit Martis, homo nequam, elatus & in superos. Hic autem, ut ait Seruius, filios habuit Ixionem & Coronidem nympham. Quam cum sensisset ab Apolline uitiatam, confestim ira percitus, templum eius Delphis incendit. Quamobrem iratus Apollo, eum sagittis interemit, eius'q; animam apud inferos religauit, hac sub pœna, ut sub ingenti sedeat saxo ruinam minante, & semper illud casurum suspicetur & timeat, de quo sic Virgilius, Phlegyas'q; miserrimus omnes Admonet, & magna testatur uoce per umbras, Discite iustitiam moniti, & non temnere diuos, &c. Phlegyam combussisse templum Apollinis, ut dicit Eusebius in libro temporum, contigit Dauni regis Argiuorum anno xxii. anno uero mundi iii.M.dcc.lii. Nunc quid ueteres de impensa Phlegyæ pœna senserint uideamus. Phlegyas autem dictus est à phlegon quod est flamma, & ideo Martis recte dicitur filius, quia calidus sit & siccus, & ardores & incendia competunt. Quod autem apud inferos damnatus sit, ea quæ dicta est pœna, putat Lucretius, quod arbitrati sint ueteres antequàm ad corpora ueniant apud superos esse animas, & uenientes in corpora, quoniam inferi sumus respectiue ad supercælestia corpora, eas descendere ad inferos, & ibidem uarias habere pœnas, secundum uarias affectiones uel exercitia, & sic Phlegyas in hac uita inter mortales uiuens ad hanc pœnam damnatus est, quam talem intelligit Macrobius, ubi de somnio Scipionis sic dicens, Atram silicem lapsuram, & cadenti similem illorum capitibus imminere, qui arduas potestates & infaustam ambiunt tyrannidem nunquam sine timore uicturi, & cogẽtes subiectum uulgus odisse, dum metuant semper sibi uidetur exitium excipere quod merentur.

Hinc Statius lib. 1. Theb. in Pœone canit, Vltrix tibi torua Megæra Ieiunum Phlegyam subter caua saxa sedentem Aeterno premit accubitu, dapibusq; profanis Instimulat, sed mixta famem fastidia uincunt.

De Coronide nympha filia Phlegyæ & matre Aesculapii. Cap. XXVI

Lib. 6. Aenei. COronis nympha, ut ait Seruius, filia fuit Phlegiæ, quę cum forma præclara esset placuit Apollini, & ab eo uitiata est, atq; ex eius concubitu filium concepit, qui postmodum Aesculapius appellatus est. *Oui. lib. 2. Metamorph.*

Hæc ab aliis Leucippi filia dicitur, alioq; nomine Arsinoë uocatur. Ab Apolline autem sagittis interfecta est, quod cum Elati filio, cui Ischys nomen fuerat, concubuisset.

De Ixione filio Phlegyæ, qui genuit Centauros, quorum hæc sunt nomina Eurytus, Nessus, Astylus, Amycus, Gryneus, Rhetus, Atreus, Lycidas, Medon, Pisenor, Caumas, Mermetus

Mermerus, Pholus, Menedes, Abas, Astylos, Nessus, Eurynomus, Areus, Imbreus, Caeneus, Aphypnas, Petreus, Lycus, Chronus, Dictys, Helops, Phareus, Bianor, Hedimnus, Lycespes, Hispasus, Ripheus, Tereus, Demoleon, Phlegraeus, Hylas, Hyphinous, Danis, Dorylas, Cyllarus, Hylonome foemina, Pheocomes, Chthonius, Teleboas, Pyretus, Oeclus, Eridupus, Nesseus, Odites, Stiphelus, Bromus, Antimachus, Helimus, Pyracmes, Latreus, & Monychus, & alios, & hos praeter genuit Pirithoum. Cap. XXVII

IXion Phlegyae filius perhibetur à cunctis. Hunc aliqui uolunt Iouis miseratione in caelum assumptum, & eius secretarium atque Iunonis effectum, ubi elatus officio ausus est Iunonem de stupro interpellare, quae Ioui conquesta eius iussu nubem in sui similitudinem exornauit, Ixioni'que loco sui apposuit. Qui cum ea iacens, ex illa Centauros genuit. Et cum à Ioue de caelo fuisset deiectus in terras, ausus est apud mortales gloriari se Iunonis potitum concubitu. quamobrem ictus fulmine apud inferos rotae uolubili, & plenae serpentiû alligatus, continuae reuolutioni damnatus est. Vnde dicit Ouidius, Voluitur Ixion, & se sequitur'que fugit'que, &c. Huius autem figmenti ratio potest esse talis, Ixion Thessalus fuit, & Lapitharû dominus, regni praeter modum auidus, adeò ut per tyrannidem occupare conatus sit. Iunonem autem nunc aërem, nunc terram diximus, & reginam regnorum atque diuitiarû. quae inquantum terra & regnum in terris, aliquid stabilitatis uidetur protendere, & inquantum aër qui lucidus est, splendoris aliquid uidetur addere regnis, qui tamen fugidinus est, & in tenebras uertitur facile. Nubes autem solis opere ex uaporibus aqueis seu humenitis terrae surgentibus, & in aëre condensatis conficitur natura sua caliginosa uisui sensibilis, manu autem incomprehensibilis, & nullis firmata radicibus à uentis huc illuc impellitur, & demum aut in aërem à calore resoluitur, aut in pluuiam à frigore uertitur. Quid ergo ex dictis? Pro nube non regnum intelligemus, sed quoniam in Iunonis effigiem apponitur, id dicemus, quod in terris uiolentia possidemus, cui regni similitudo nonnulla est, inquantum uti rex suis subditis dominatur, sic & is, qui uiolenter possidet, dum uires suppetunt, suis imperare uidetur. Sed uti inter limpidum aërem, & côdensatam nubem grandis est differentia, sic inter regem atque tyrannum. aër fulgidus est, sic & regium nomen. nubes obscura est, sic & caliginosa tyrannis. Regis amabile nomen, tyranni terrum & odibile. Rex thronum côscendit suum regiis insignitus notis. Tyrânus occupat dominium armis horridis circumseptus. Rex per quietem & laetitiam subditorum, tyrannus per sanguinem & miseriam subiacentium. Rex pacem augmentum'que fidelium totis exquirit uiribus. Tyrannus rem suam curat per exterminium aliorum. Rex in sinu amicorum quiescit, tyrânus amicis fratribus'que semotis, in satellitû scelestorum'que hominum animam suam ponit. Quamobrem cum in se, ut patet, diuersissima ista sint, rex splendidus aër merito fingi potest, & ei est aliquid stabilitatis annexû, siquid dici potest stabile in caducis. ubi tyrannus respectiue turbulenta nubes est nulli stabilitati annexa, & quae facile resoluatur, seu à furore subiacentium, seu ob desidiam amicorum. His praemissis arbitror quid sibi uelit fictio absque difficultate uidebimus. Assumitur ergo tunc in caelum Ixion, cum celsa animo contemplamur, utpota regnum, purpuras, splendores egregios, eximiam gloriam, potentiam inexhaustam, & quae stultorum iudicio regum infinita sunt commoda. Nec immerito Iouis atque Iunonis uidemur secretarii facti, dum quod ad eos attinet, quasi ex specula deitatis praesumptuoso speculamur animo. Et tunc in Iunonis desiderium trahimur, dum hos regios fastus aliud quàm sint, stolido iudicio arbitramur. Tunc autem Iunonem interpellat de stupro Ixion, quando nulla praeuia ratione, nullo iusto suadente titulo in id priuatus homo conatus exponit, ut regno uiolenter praesit. Sed quid fit, si forsitan aliquid perinde quaeritur? Illi nubes Iunonis effigiem habens apponitur, ex quo concubitu, occupans scilicet, & occupati imperii ilico nascuntur Centauri. Fuere quidem Centauri homines armigeri, elati animi, & immoderati, ac in omne nefas proni, uti satellites cernimus, & stipêdiarios, & ministros scelerum,

Discrimen regis & tyrâni

ad quorum uires fidem'que confestim recurrit tyrannus. Qui ideo ex nube nasci dicuntur, quia ex substantiis umbratilis regni, id est, subditorum eorum emunguntur stipendia, ex quibus in eorum exterminium impii nutriuntur. Demum Ixion à Ioue in terras è cælo pellitur, id est, à natura rerum. Postquàm enim cupidus intrauit dominium omissis cogitationibus splendidorum, quibus spe blanda, & fallaci existimatione oblectabatur, in anxias certas'que trahitur curas, dum scilicet nocere incipit, quibus laboribus quantumcunque continuis & amaris plenum sit imperium. Hic insuper quoniam se cum Iunone concubuisse iactasset, id est, se regem dicere ausus est, fulminatur à Ioue, eo scilicet fulmine, quo exuruntur insipidi, qui dum se somniantes alis in cælum euehi arbitrantur, somno excussi repente se reperiunt præcipitatos in terris. Nam dum turgido spiritu elati quantumcunque uiolentia populorum imperium teneant, in se redeuntes stolidæ ambitionis somnum ab oculis pellunt, aduertunt quos angores intrauerint, quas ambages, quos timores, quas'que incognitas ante perplexiones. qua animaduertentia non aliter quam ab ignito fulmine cruciantur. Qui cruciatus si peccato aliquo eo tenente tyrannidem, finiretur, non apud inferos supplicio rotæ uolubilis damnaretur, sed quoniam in pectore talis absque quiete aliqua circulari motu assidue circumuoluitur, & ueteres innouantur & nouæ superadduntur, dum hinc huius insidias, inde uires illius, illinc dei iudicium timidus expauescit, rotæ infixus uolubili dicitur. Quæ ideo plena serpentum fingitur, quia curis non solum assiduis, sed etiam mordacibus agitatur. Seu aliter & breuius. Nubem regni dicemus fore spem sumptam, quam nonnulli sibi male suis uiribus mensuratis certissimam faciunt. Quæ ideo similis Iunoni fingitur, quia speranti iam speratum possidere uidetur, nec aliter secum quàm si possideret, de re sperata disponit. & hinc fit, ut ex hac tam certa spe, ut effectum consequatur, sperans sibi uires præparat, & sic agente spe, id est, nube, Centauri oriuntur, id est, præparantur, & cum ad cõsequendum opere, quod iam spe tenet insipidus, intrat labores, adeò ut omittat cogitationes splendidas, & in turbulentias deueniat necesse est, & sic à Ioue, id est, à luce & splendore cogitationũ cadit, seu deiicitur in terras, ut fulminatus uexetur in rotam, ut dictum est. De hac autem rota aliter sensisse uidetur Macrobius, illos scilicet radiis rotarum pendere districtos, qui nihil consilio præuidentes, nihil ratione moderantes, nihil uirtutibus explicantes, se'que & omnes actus suos fortunæ committentes casibus fortuitis semper rotantur. Alii uero ubi Ixion Iouis & Iunonis secretarius dicebatur, senserunt Ixionem augurem fuisse, eo quod in aëre caperentur auguria, per quæ secreta, id est, ea quæ futura sunt solum, à talibus cognosci credebantur. Quod autem ex nube genuerit Centauros, uolũt nil aliud intelligi, quàm quod precio satellitum fidem aucupent, quę sic facile dissoluitur alio superueniente munere ut nubes fit. Dicit præterea Fulgẽtius Dromocritem in Theogonia scribere Ixionem in Græcia primum regni gloriam affectasse, & sibi centum equites primum omnium conquisisse, ex quo Centauri, id est, centum armati. Sed ego miror Ixionem primum apud Græcos regnum optasse, cum constet ante tempora Ixionis multos fuisse Sycioniis & Argiuis reges, qui & Græci sunt. Fuit enim Ixion Danao imperante Argiuis. posset tamen hic responderi alios reges, qui eum præcesserunt, sponte populorum quibus imperauerant extitisse. Ixion autem primus fuit, qui per uim & tyrannidem regnum occupare conatus est.

◆ *Addunt fabulæ commentarij Homeri & Apollonij, Ixionem principio duxisse uxorem Diam filiam Deionei, siue Eionei. Cui cum multa pro compensatione dotis pollicitus esset, & ob id ad eum pater sponsæ uenißet, ut* τὰ ἕδνα *ferret, Ixionem facta scrobe, eaq; lignis atq; stramentis intecta, patrem sponsæ in ea fraude peremisse: ob quam cædem cum neq; homines, neq; Dij lustrare illum uellent, diuq; incertus uagaretur, tandẽ Iouẽ illius misertũ illũ expiasse. Tum aũt postquàm purgatus fuisset, & apud superos aliquandiu degeret, Iunonem amare cœpiße. Praeterea autem Pherecydes non Phlegyæ filium, sed Aetonis cuiusdam facit. Didymus* τοῦ Διὸς παῖδα *uocat, additq; in rota quæ circumagitur supplicij caussa clamare,* ὡς τοὺς εὐεργέτας ἀμείβεσθαι προσήκει. *Vide in Odyß.* ◆

Centauri

De Centauris Ixionis filiis in generali. Cap. XXVIII

Centauri Ixionis & Nubis filii fuere, ut præmonstratum est. Hos uolunt quidam apud Thessaliã equos ante alios domuisse, & insignes euasisse equites, & quoniam centum conuenere inuicem, Centauri dicti quasi centum armati, uel centum Martes, nam Græce ares Mars est, seu potius centum auræ. Nam sicut uentus uelociter euolat, sic & hi centum uelociter currere uidebantur. Veruntamen hæc latina etymologia est, quam Græcæ dictiones minime patiuntur. Ex eis talem refert Seruius fabulam, quod cum quidam Thessalus rex bobus oestro exagitatis satellites suos ad eos reuocandos ire iussisset, & illi cum cursu pedestri non sufficerent, ascenderunt equos, & eorum uelocitate boues cõsecuti, eos stimulis ad tecta reuocarunt. Sic hi uisi aut cum irent uelociter, aut cum eorum equi circa flumen Peneon potarent, capitibus inclinatis locum fabulæ stulta credulitas adinuenit. qua arbitratum est unum esse animal ex equo & homine compositum, & sic postea semper pictum est. Hi tandem elati homines in nuptiis Pirithoi cibo pleni uinoq; madẽtes sponsam Pirithoo auferre conati sunt, sed resistente Theseo superati. Virgilius autem dicit illos fuisse Lapitas. Eos autem superari atq; deleri Mars passus est, eo quod illi sacrum non exhibuissent cum diis cęteris adolescent. Quasi ex hoc uelint, quia obmissa Martis seueritate, epulis & potationibus uacantes effœminati sint, & sic superati. Si quid præter hoc ex eis hic fictionis haberetur, satis supra ubi de Ixione declaratum est.

Et hinc fortasse κένταυροι dicti sunt

De Euryto Ixionis filio. Cap. XXIX

Eurytus ex Centauris unus, ut refert Lactãtius, in domum Oenei regis Calydoniæ ueniens Deianiram quã paulo ante Hercules petierat, & fidem præstiuerat se illam in uxorem ducturum, postulauit in coniugem. Oeneus uim timens spopondit, & constituto die dum nuptias Eurytus celebraret, superuenit Hercules, & inito cum Centauris ibidem existentibus certamine eos occidit, & Deianiram sibi matrimonio copulauit. Ouidius uero non sic, quinimmo dicit quod cum Pirithous duxisset Hippodamiam coniugem, & posuisset in antro mensas Centauris, & ipsi epulantes uino plurimo caluissent, in lasciuiam uenere & audaciam nimiam, & capiente Euryto Hippodamiam atq; trahente eam, insurrexit Pirithous atque Theseus, & turbati casu aduersus eum & socios iniere pugnam, & cum abstulisset Theseus Hippodamiam Euryto, eum conantem manibus cratere sumpto interfecit.

Fuit & alius Eurytus Oechaliæ rex, pater Ioles, de quo suo loco agetur. Quidam differentiam inter Eurytum & Eurytionem faciunt, eumq; de quo hic dicitur Eurinona uocant. Vide Comment. Odyß. φ.

De Astylo ex Centauris uno uate, Ixionis & Nubis filio. Cap. XXX

Astylus ex Centauris fuit unus, & quoniam augurio ualebat futura prænoscens fratres monuerat ne bellum aduersus Lapitas assumerẽt. Tandem cum se unà cum eis in nuptiis reperiret, uideretq; Dryantem acriter insistentem cædentemq; misere quos cõtingere poterat, & ex suis etiam plures fugientes, timens illius uirtutem, & ipse fugam cepit, Nessoq; Centauro fugienti dixit, ut dicit Ouidius, Astylus ille etiam metuenti uulnera Nesso, Ne fuge, ad Herculeos, inquit, seruaberis arcus, &c.

De Nesso Ixionis & Nubis filio. Cap. XXXI

Nessus ex Centauris famosissimus fuit, hic cum uersutus homo plurimum esset, & fuga manus euasisset Lapitarum, in Calydoniam abiit, & secus Euenũ eiusdem regionis fluuium moram trahens, Deianirã filiam Oenei regis amauit. tractu uero temporis contigit, quod eunte Hercule à Calydonia uersus patriam unà cum Deianira cõiuge ab Eueno fluuio pluuiis turgido detentus est. Cui Nessus quasi obsequium præstaturus obtulit se, si natans uellet transuadare fluuium, Deianiram in ripam alteram delaturum. Quod Hercules annuit. Verum cum transuadasset uelociter Nessus, Hercule adhuc natante, ratus suo ardori concessum tempus, aura ocyor cum Deianira fugam arripuit.

Oui. 9. Meta.

Hercules autem sumpto arcu, sagitta eum consecutus est. Qui dum se saucium cerneret, & periturum agnosceret, ne inultus occumberet, nouam commentus fraudem, confestim uestimentum sanguine suo perlitum exuit, & quasi munus amoris Deianiræ dono dedit, hâc illi asserens esse uirtutem, ut si illotum seruaretur, posset ab omni amore forensi in suum reuocare Herculem, dúmodo id ageret ut illo indueretur Hercules. Quod credula Deianira seruauit, & post tempus, dum Herculem amore Ioles captum in suum reuocare uellet, illum, ut latius in sequentibus exprimetur, occidit. Nessus autem uestimento dato expirauit, ut uaticinium impleretur Astyli. Statius hunc Euenum fluuium ob mortem Nessi Centauri eum cognominat. Et Lucanus de eo dicit,

Et Meleagream maculatus sanguine Nessi
Euenus Calidona secat, &c.

De reliquis Centauris Ixionis filiis. Cap. XXXII.

OPhionides, Gryneus, Rhetus, Amæus, Lycidas, Medon, Pisenor, Caumas, Mermerus, Pholus, Menelas, Abas, Eurynomus, Areus, Imbreus, Cæneus, Aphypnas, Petræus, Lycus, Chromis, Dictys, Helops, Phareus, Bianor, Nedimnus, Lycespes, Hispasus, Ripheus, Tereus, Demoleon, Phlegræus, Hyles, Hiphonous, Danis, Dorylas, Cyllarus, Hylonome, Phæocomes, Chthonius, Teleboas, Pyritus, Oëclus, Euidupus, Nessæus, Oëites, Stiphelus, Bromus, Antimachus, Helimus, Pyracmes, Latreus, & Monychus. Omnes fuere Centauri, Ixionis & Nubis filii, & in nuptiis Pirithoi, aut cæsi, aut fugati à Lapitis, ut late in suo maiori uolumine testatur Ouidius.

Quem hic Ophionidem nominat, Amycus proprio nomine dicitur: sic enim Ouidius lib. 12. inquit, Primus Ophionides Amycus penetralia donis Haud timuit spoliare suis.

De Pirithoo Ixionis filio, qui genuit Polypatem. Cap. XXXIII

PIrithous non ex nube apposita, sed ex coniuge fuit Ixionis filius, ut dicit Ouidius, Duxerat Hippodamen audaci Ixione natus, &c. Hic ut fert, amicitia integra Theseo Atheniensi iunctus fuit, & cum Hippocatiam secundum Lactantium, secundum autem Ouidium Hippodamiam duxisset uxorem, ut ait Seruius, circumuicinos populos conuocauit ad festum, ex quo secutum est, cum in nuptialibus sacris cæteri honorarentur Dii, solus Mars omissus est. quam ob causam indignatus Centauris indignantibus immisit furorem, qui surgentes aduersus Lapitas in pugnam, ut supra dictum est, plures ex Centauris cęsi occubuere. Lactantius uero dicit hoc in certamine Lapitas fuisse deletos, quod intelligendum est de his Lapitis qui Centauri erant. Pirithoum insuper uolũt, Hippodamia mortua seu ea uiuente, & forte repudiata, cum Theseo amico suo conuenisse, qui tunc forte celebs erat, se nisi ex Iouis genitis sumpturos uxores, & cum iam Theseus Helenam rapuisset, quæ Iouis & Ledæ filia habebatur, nec altera nosceretur in terris ea tempestate à Ioue genita præter Proserpinam Plutonis cõiugem, cum in cælum nequirent ascendere, ad inferos eam raptum declinauerunt. Verum Cerberus aduersus Pirithoum insurgens, illum primo interfecit impetu, quem dum iuuare conaretur Theseus, in magno uitæ fuit discrimine, & ultimo à Plutone detentus est. Tandem redeunte Hercule ab Hispania Gerione superato, & præda ingenti ditite, audito Pirithoi infortunio, & captiuitate Thesei à Tænaro specu descendit ad inferos, ut tragœdus testatur Seneca in tragœdia Herculis furentis. Cui obuius Cerberus factus, ut in eadem tragœdia plenius dicitur, ab Hercule uictus, atq; triplici ligatus catena Theseo concessus est. Aliqui uolunt Cerbero ab Hercule barbam deceptam, quem liberato Theseo, per Tænaron ad superos triplici traxit catena etiam renitentem. Pomponius autem in Cosmographia scribit circa Euxini sinus introitum haud longe ab Heraclea urbe Acherusiam specum esse, ad manes usq;, ut fama fert, peruium, & ex eo ad superos aiunt incolæ Cerberum tractũ. Sunt pręterea nonnulli, qui ad augẽdam fabulæ fidem, cum uenenosis herbis locus abundet, dicãt eas primo ex spuma tracti Cerberi natas, nec in processu à quoquam euelli potuisse. Quod hac historia fictum est, quę ad histo

ad historiam pertinet. Nam cum clàm latronum more non tanquam strennui iuuenes rapturi Proserpinam iuissent Pirithous & Theseus, nocte à Cerbero cane Pirithous, ut legitur occisus est, & ab incursantibus detentus Theseus. pro cuius liberatione Hercules ad inferos descendens, id est, in regna Molossorum primo claua occurrentem, & omnia audentẽ canẽ domuit atq; ligauit, & Theseũ sub interminatione belli Plutoni inferẽdi repetiit, qui illi concessus est, & sic cũ cane in Atticam seu Bœotiam rediere. Per barbam Cerbero euulsam audaciam atq; robur debemus intelligere, quibus canis priuatus est. Nam expertus Herculis clauam, & uisa uiri constantia timidus atq; mutus effectus, se uictum confessus est. Est enim hominibus barba à natura concessa in testimonium uirilitatis, ut in moralibus placet Gregorio. Hanc enim quotiens tangimus aut uidemus, nos esse uiros meminisse debemus, & nobis ab his, quæ minime uirum deceãt, cauere monemur. De reliquis alibi dictum est.

Comment. Apollonij Theseum & Pirithoum alterum Neptuni, alterum Iouis filium dicit, cui uidetur Homerus quoq; Iliad. 2. consentire, ubi dicit, υἱὸς πειριθόοιο τὸν ἀθάνατος τέκετο ζεύς.

De Polypate Pirithoi filio. Cap. XXXIIII.

POlypates Pirithoi fuit filius, & Hippodamiæ, ut Homerus in Iliade, dum dicit, Illos autem ducebat fortis bello Polypates filius Pirithoi, quem immortalis genuit Iuppiter. Hunc Polypatem Pirithoo genuit gloriosa Hippodamia. Hic ut per eundem Homerum patet in catalogo Græcorum, cum eis in Troianam expeditionem iuit.

Versus sunt hi,

τῶν δ᾽ αὖ ἡγεμόνευε μενεπτόλεμος πολυποίτης
υἱὸς πειριθόοιο τὸν ἀθάνατος τέκετο ζεύς,
τὸν ῥ᾽ ὑπὸ πειριθόῳ τέκετο κλυτὸς ἱπποδάμεια.

Quo loco Comment. addit πολυποίτην *dictum esse à matre, quasi* πολυποινίτην, *eo quod multis Centauris inflixisset* ποίνην, *hoc est, pœnam, &c.*

De Britona Martis nona filia. Cap. XXXV.

BRitona seu Briton nympha fuit Cretensis, & ut Lactantius asserit, Martis filia, quæ cum uirgo adhæsisset Dianæ, & perpetuæ facto uirginitatis uoto, uenationibus uacaret, eo quod formosa esset, Minoi regi Cretensium placuit. Qui cum ei tenitenti uiolentiam uellet inferre, nec aliunde uirgini appareret effugium, se in mare dedit præcipitem, & sic ab undis absorpta est. Cõtigit postea, ut piscatorum retibus traheretur eius cadauer in littus. Porrò seu Dianæ, seu Martis turbatione factum sit, pestis ingens insulæ immissa est, quam uidebant cessare non posse incolæ, nisi Dianæ instituissent templum, & eam Dictynnam appellarẽt, eo quod piscatorum retia, quibus in terram deductum est Britonæ cadauer, dictya nominentur.

Vtrum hic dicam Boccatium, an quem citat Lactantium, errasse, non satis scio, neque enim Brito seu Britona eius nomen est, de qua præsentem fabulam autores narrant, sed Britomartis: neq; ea Martis filia ab alijs, quod ego uiderim, dicitur, sed Iouis. Diodorus in sexto sic scribit, Britomartem etiam Dictynnam dicunt, in Creta genitam, ut tradunt, ex Ioue ac Acamarchide Euboli Cereris filij (sic enim legere malim, quàm quæ uulgata lectio est, ut Britomartem construatur cum superiori sententia, nomenq; ciuitatis sit ab Hercule in Aegypto conditæ.) Hæc retia ad uenandum inuenit, ex quo Dictynna est cognominata. Consuetudine Dianæ utebatur, quod causam præbuit, ut quidam Dictynnam, Dianamq; eandem esse existimarent, quã deam sacris, templisq; Cretenses coluere. Qui uero Dictynnam à retibus piscatorijs, ad quas fugerat, insequente coitus gratia Minoë, uolunt denominatam, procul à uero sentiunt. Non enim credendum uidetur, deam in eam egestatem compulsam, ut auxilia hominum imploraret, cum esset maximi Deorũ filia: neq; Minoën tantæ impietatis culpare decet, præsertim cum fuerit omnium consensu habitus, iustus uir, & probatæ uitæ, &c. Hæc Diodorus. Huius sententiæ ascribit & Virgilius in Ciri. ubi sic legitur: Te erepta Britomartis est spes una sepulchri Te Britomarti diem potui producere uitæ. Atque utinam Cereri, nec tantum grata Dianæ Venatus esses uirgo sectata uirorum Gnosia Naupacto contendes spicula cornu, Dictæas ageres ad gramina nota capellas, Nunquam

tam obnixe fugiens Minois amores, Preceps aëriis specula de montibus isses. Vnde alij fugiße fe-
runt, & numina Phore Virginis assignant, alij quo notior esses Dictynnā dixere tuo de nomine Lunā.
Ex quibus uersibus corruptissimis licet, idē ferè, quod ex Diodoro patet. Praeterea & Claudianus li-
bro tertio de laud. Stilicon inter comites Dianæ Britomartem recenset. Quorum omnium autoritatem
secutus, censeo hoc loco Britomartem ad quam Bocatij fabula pertineat, legendū esse. Et eiusdem genea
logiam non ad Martis, sed ad Iouis progeniem referendam, ita tamen, ut liberum sit cuiuis quem uolet
in hac re sequi. Nam quæ Perottus de Dictynna refert, de ijs ipse uiderit. Tametsi non ignoro & Solinū
in ea sententia esse, ut patrio uocabulo Dianam à Cretensibus Britomartem dici arbitretur Cap. 16.

De Euadne x. Martis filia, & Capanei coniuge. Cap. XXXVI

EVadne, ut Theodontio placet, Martis fuit filia, ex Thebe Asopi fluminis coniuge su-scepta. Quæ quidem Euadne coniunx fuit Capanei insolentissimi hominis, & ex eo filium peperit, quem Sthenelum uocauere. Credo ego hanc ferocissimam fuisse fœmi-nam, & ideo Martis dictam filiam. Quam ferunt adeo Capaneum uirum suum dilexis-se, ut dum fulminatus apud Thebas eius funeralia exercerentur, poneretur'que Capanei ca-dauer semiustū in rogū, ferre non potens tam ingentem animi dolorē, sese iniecisse flam-mis illud urentibus, & sic unà cū uiro exustam, & immixtis cineribus in urnā depositā.

De Harmonia xi. Martis filia, & Cadmi coniuge. Cap. XXXVII

HArmoniā Poetæ dicunt Martis & Veneris fuisse filiā, eam'que relicta Sphinge, à Cad-mo Thebarum rege in coniugem ductam. Huic Vulcanum aiunt monile fecisse pulchritudinis insigne, sed infausti ominis portanti, & hoc ob odiū in eam susceptum, quod ex adulterio coniugis nata sit. Ex hac insuper Cadmus iiii. suscepit filias, & postre-mo, ut aiunt, in serpentes uersæ, in mortem usque mansere. Cuius fictionis absconditum hoc esse potest. Primo Veneris filia fuit Harmonia quantum ad Cadmum, quia pulchri-tudine seu facetia sua potens fuit in Cadmū uenereas immittere flāmas, id est, libidino-sam flagrantiā, quod Veneris est, & hoc inquātū ob ipsius desideriū Sphingem pristinā cōiugē abdicauit. Martis uero filia ideo dici potest, quia eidē Cadmo causa fuit belli. Nā ut dicit Eusebius, Palefatū inducens in testem, Sphingos propter zelū Harmoniæ à Cad-mo, cuius erat uxor discessit, & confestim in eū bella cōmouit, & sic Martis filia, id est, bel-li causam Cadmus assumpsit uxorem. Monile aūt infaustum à Vulcano conditū accipi potest propter infaustū huiusce matrimonii exitū, eo quod ab Amphione & Zeto regno priuati, & in exiliū pulsi sunt. Quod autē in serpentem uersa sit, potest intelligi, seu quia exul circa infima uti serpentes incedūt, secū uiro exercuit, ubi dū regnaret uacabat excel-sis, seu quia per diuersa post exiliū, nūc huc, nūc illuc errauere ut serpentes, seu quia affecti senio pectus in terram uersum uti serpentes faciunt, qui pectore gradiuntur, incessere.

Fabulam tractat Ouidius libro quarto Metamorph. De Monili autem Statius libro primo. Harmo-niam Hellanicus Elecoræ filiam & Iasij sororem dicit, cui subscribit & Diodorus in 6. Anti.

De Hyperbio xii. Martis filio. Cap. XXXVIII

HYperbium Martis fuisse filium asserit in libro naturalis historiæ Plinius, de quo nil aliud reperisse memini, nisi quod idem Plinius dicit eū scilicet primū fuisse, qui oc-cidit animal, & ob id puto cum opus sæuum uisum sit, Martis filium dictum.

De Aetolo xiii. Martis filio. Cap. XXXIX

Lib. 7. cap. 56 AEtolus Martis fuit filius, ut Plinius in libro naturalis historiæ testatur, eius'que fu-isse compertum iaculum dicit. Credo ego hunc Aetolum regem fuisse Aetoliæ, & ab eo forsan denominatam fore regionem illam, in qua cum bellicosi plurimum po-puli sint, & ipse Aetolus, ut in euentu eius ostenditur, cum bellicosus homo esset, ab ipsis Aetolis Martis filius dictus est.

Cōment. Homer. de Aetolo sic tradit: Aetolus, inquit, filius Endymionis fuit qui cæde per imprudens-tiam in patria perpetrata, fugit in eam regionē, quæ postea ab ipso Aetolia dicta est, ibi'que genuit filiū Pleuronem, à quo urbs Aetoliæ dicta. Huius autem duo filij fuerunt Cures & Calydon, à quibus rursus alijs urbibus nomina data sunt. Iliad. N

De Remo xiiii. & Romulo xv. Martis filiis. Cap. XL.

Remus & Romulus, seu Romus, ut ueteres asseruere Romani, Martis fuere filii, ex Ilia uestali uirgine suscepti. Ex quibus ubi de Fastis refert Ouidius, quod cum Ilia urna sumpta iret aquam latura pro sacris, sub salice fessa cõsedit, & canentibus auibus in somnũ soluta, à Marte uisa & oppressa est. ei uero dormienti uisum est, se in conspectu ignium uestalium stare, & in focos uittas laneas, quibus obumbratũ caput habebat cecidisse, & eis duas consurgere palmas, quarum altera maior ramis totum occupauerat orbem. Quas cum moliretur patruus excidere, à pico Martia aue & lupo tutatæ sunt. Quæ cum ex eo compressu, quem dormiens passa fuerat, geminos peperisset, iussu Amulii regis Albanorum patrui sui, ut proiicerentur in Tyberim delati, cũ intumuisset pridiani imbris causa flumen, nequeuntes delatores deuenire ad alueum, illos in ripam deposuere. ibi aliquandiu à pico nutriti, aduenit lupa quæ catulos perdiderat, & admotis labellis eorũ uberibus eos educauit. Figmenti huius ratio satis sumitur ex Romanorum annalibus. Habetur enim pro comperto Iliam ex incognito patre uno partu Remum & Romulum peperisse, sic uitæ uirginitatis testimonium ferentes in ignem cecidere. duo nati duæ fuerunt palmæ, quia uictoriosi fuere iuuenes, sed alter magis scilicet Romulus, qui Romanum fundauit imperiũ, per quod omnis orbis suis & suorum scilicet uictoriis subactus est. In hoc sæuire uoluit patruus dum abiici iussit. A pico autem educatos ideo dixere, quia picus fomitis alatur, per quas agricolæ intelliguntur. sic & ipsi à Faustulo pastore regio, qui & agri cultor erat, collecti & seruati sunt. & à lupo nutriti etiam sunt, quoniam ab Acca Laurentia Faustuli coniuge lactati, & materna solertia gubernati fuere, quam lupam uocauere, eo quod nobile scortum fuit, & tales nuncupantur lupæ, ob auaritiam, causa cuius pudicitiam prostrauere, & inde in hodiernum usq; cellulæ talium lupanaria appellantur. Quod autem ex Marte geniti sint, ad contegendam cõditorum tam inclytæ gentis infamem originem adinuentum est, conuenientibus etiam moribus iuuenum figmento, nam rapaces & prædones, & elati animi atq; bellicosi fuere, de quibus dicit T. Liuius, quod cũ Amulius Numitorem fratrem regno expoliasset, Lausum eius occidit filium, & Iliam ad auferendam spem prolis, uestalem dicauit uirginem, ex qua cum nati gemini, & iussu Amulii essent expositi, à Faustulo rerum cõscio educati, & ad ætatem usq; puberem deducti quũ rapinis & latrociniis uacarent, stirpis eorum facti conscii & fraudis Amulii, ex composito cum captiuis à sociis duceretur alter, & alter quasi accusator cum cõsciis ad Amulium uenissent, consurgentibus hinc accusatore, inde accusato in regem, eum occiderũt, & genus professi suum, auo eorum Numitori seni regnum restituere. Ipsi uero, ubi nunc Roma est, sibi condidere urbem. Et dum de se uterq; nouæ urbi nomen uellet imponere, in hanc concordiam ex composito deuenere, ut siquis faustius sumpsisset augurium ex diuersis montibus, is nomen imponeret ciuitati. Ex quo secutum est, ut sex uultures uideret Remus. xii. Romulus. quamobrem quoniam plures uidisset, Romam à se nuncupauit urbem, Remus autem postea, quia sulcum loco muri signatum contra edictum Romuli superasset, seu aliã ob causam, à Romulo uisum sit, à Fabio Romuli duce Remus cultro pastorali occisus est. Et sunt qui arbitrentur eum ibidem sepultum, ubi futuri muri uestigium transgressus est, ostenduntq; hodierni pyramidem in muro saxis in altum egestam cadaueri eius superædificatam.

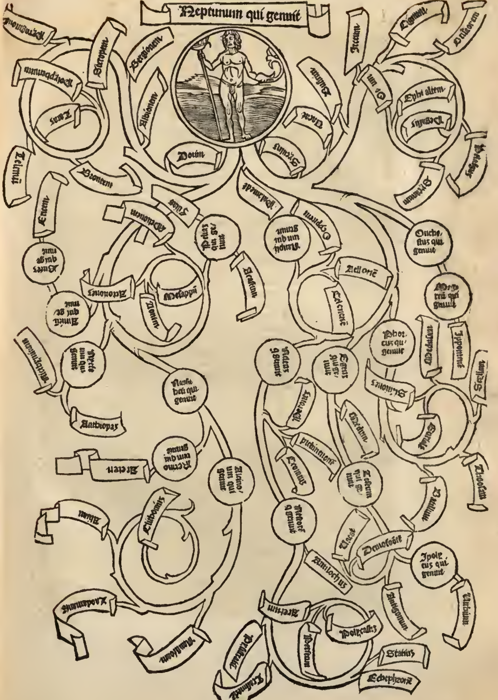
De Romulo tantum xv. Martis filio. Cap. XLI.

Romulus Iliæ & Martis fuit filius, ut supra proximo monstratũ est. Esto dicat Seruius hũc Romum appellatum fuisse. Verum pro Romo Romulus blandimenti causa dictum. Nam gaudent diminutione blanditiç. Hic qui dé primus fuit Romanorũ rex bellicosissimus homo, adeo ut merito Martis filius crederetũ. Nulla enim ei quies unq; fuit. Hic multos ex adiacẽtibus urbi populos armorũ ui suæ ditioni subegit. Et quoniã uir bellorũ fuit, pauca facta apud

nouum

nouũ populũ, quẽ ex fugitiuis & latronibus asylo facto cõgregauerat, & Sabinas mulieres fraude captas cõgregatis cõcesserat, instituerat. Sed inter alia Laurentalia intulit, hác ob causam, ut dicit Macrob. quia ut Macer in historiarũ libro refert, Faustuli cõiugem Accã Laurentiã Romuli & Remi nutricem, regnante Romulo Carutio cuidã Tusco diuiti nuptam auctam'que præmortui Carutii hæreditate, Romulum quem nutriuerat hæredem li quisset, & sic ob id pietatis causa festum Laurentalium institutum. Nonnulli aliter opinantur dicentes, non à Romulo, sed ab ipsa Acca Laurentia hoc introductum sacrum, & à Romulo continuatum. Quæ opinio roborari uidetur autoritate Fulgentii, qui in libro Antiquorum sermonum dicit sic, Acca Laurentia Romuli nutrix consueuit pro agris semel in anno sacrificare cum duodecim filiis suis sacrificium præcedentibus, unde dum unus mortuus esset, propter nutricis gratiam Romulus in uicem defuncti succedere polli cetur, unde & ritus processit cum duodecim, & hi duodecim qui sacrificarent deinceps Atuales dicti sunt fratres, sicut Rutilius geminus in libris pontificalibus memorat. Hic insuper annum, primus Romanis ex decem mensibus ordinauit. Quorum primũ à Marte patre Martium appellauit. præterea centum fore patres instituit, quos Senatores nuncupauit, & qui ex his nascebantur Patricii dicebantur. Inde sedato Sabinarum ob raptum mulierum bello, diuisit in curias, & equitum tres centurias descripsit, & alia multa fecit bellica potius quàm pacis tempora prospectãtia. Inde multarum insignis uictoriarum, dum apud Capreas paludes, ad recensendũ exercitum concionem haberet, coorta subito tempestate maxima cum fragore cæli, & tonitruorũ strepitu ingenti, atq; denso nimbo contectus est, adeò ut eius conspectus auferretur à plebe, nec ulterius in terris postea uisus est. Creditum'que est à patribus, eo quod plebi uideretur fauere nimis, trucidatum, & in paludem cadauer eius deiectũ. Sed postquàm plebs nobilitatis metu aliquandiu tacuit, à non nullis initio facto, deum deo natum regem parentem'que urbis Romanæ salutare cœpere, & uota exhibere. Quam stolidam opinionem unius nobilis uiri consilio roboratam aiunt. Nam Iulius Proculus, qui ex stirpe Aeneæ creditus cum Remo Romulo'que Alba relicta Romam deuenerat, in ciuitate sollicita desiderio perditi regis in concionem prodiit. Romulus Quirites parens urbis huius prima hodierna luce cælo repẽte delapsus, se mihi obuium dedit, cum perfusus horrore uenerabũdus astitissem, petens contrà, ut intueri fas esset. Abi, nuncia, inquit, Romanis cælestes ita uelle, ut mea Roma caput orbis terrarum sit. proinde rem militarem sciant, & ita posteris tradant nullas opes humanas armis Romanis resistere posse. Hoc, inquit, locutus, sublimis abiit. Ex quo factũ, ut sub nomine Quirini, sic enim, quia hastatus incederet, & basta quiris Sabina lingua diceretur, appellatus, & deus habitus sit. Plinius tamen ubi de uiris illustribus dicit, Romulum à Curibus Sabinorũ oppido Romanos appellasse Quirites. Decessit quidem postquàm annis septẽ & triginta regnasset, & regnare cœpit anno mundi iiii. M.cccc. xlv. natus annorum quindecim, ut scribit in libro temporum Eusebius. Et quoniam ultimus ex compertis ex prole Martis est, libello nono secum libet finem imponere.

LIBRI NONI FINIS

Neptunum qui genuit
Onchestus qui genuit
Phorcus qui genuit
Statius

GENEALOGIAE DEORVM GENTILIVM, LIBER DECIMVS.

PROOEMIVM

MEDITERRANEVM mare Aphrico & Aſiatico atq; Euripo litore terminatum, mille conſpicuum inſulis opere Herculis, regum inclyte, inter Abilã & Calpem occidentalia promontoria, quæ Pomponius colũnas Herculis uocat, ad terras demiſſum noſtras ex Oceano uetuſtiſſimi homines credidere. Ex quo ſic deo ſua liberalitate noſtris opportunitatibus prouidẽte, ingens mortalibus commodum conſecutum eſt. Quid enim ſpectare diuino præſtante lumine rates humano excogitatas ingenio, & artificio fabrefactas, nũc remigio ſulcantes undas, nunc uelo tenſo uentorum impulſas ſpiritu, quibus omne grande defertur onus? Quid eorum excogitare audaciam, qui ſe primo undis incognitis & inexpertis flatibus credidere, horror equidem eſt horum tamen, & ſi non ſemper, ut plurimum tanta fuit fides aut audentium fortuna, ut transfretantes peregrinatione longinqua, non dicã curſu ſolum, ſed uolatu celeri delati aurũ metallaq; cætera Eois, ueſtes purpureas, & aromata, lapides precioſos, & ebora occiduis, peregrinas aues, & balſama, ligna noſtris ſyluis incognita, gummas, & ſudores arborum reliquos, radicesq; non omni ſolo familiares, ex quibus tam ſanis quàm ægris corporibus medicamina atq; oblectationes ſequuntur innumeræ. Et quod non minimum humani generis reipub. bonum eſt. His agentibus nauigationibus maris huius factum eſt, ut Cymber, & Celta altero orbis angulo nõnunquam ſentiant, qui ſint Arabes, quid mare rubrum, quid & Sabea nemora ſudent. Hyrcanus, & Tanais incola Atlanticos noſcant heſperidas, & eorum etiam guſtent aurea mala. Feruentes Aethiopes, & Nilum, & Libycas poſtes, gelidus Hyperboreus luſtret & Sarmata. Sic & Hiſpanus Maurusq; uiſitatus uiſitet, Perſos & Indos, & Caucaſum, & Tyles ultima calcet Taprobanis littora, & cum ſua inuicem permutant bona, non ſolum mores legesq;, & habitus mirentur, fit, quinimmo qui ſe dum alterum intuetur ex altero quàm ſit mundo, nec uno eodem ſecum illo ambiri Oceano arbitratur ritus miſcet fidem mercimoniis communicet, amicitias iungat, & dum ſua docent idiomata, diſcãt & aliena, & ſic fit ut quos fecerat diſtantia locorum extraneos, nauigatio iungat, faciatq; cõcordes. Sunt præterea & alia multa, quæ ſi tanta non ſint admiratione conſpicua, ſunt forſan utilitate continua cariora, prębet hoc mare lembis infinita piſcationum commoda, quibus fit ut opipare diuitum menſæ magnis atq; ſapidis piſcibus onerentur, & pauperes minoribus nutriantur. Hoc inſuper præſtante tranquillo ex inſulis fertilibus pecora, iumenta, atq; frumenta, & opportuna quæcunq; uictui & continentem etiam alterutrum deferantur, dat ualidis infirmisq; lauacra, & ſale ſuo ualere facit inſipida, humectat adiacẽtes undiq; terras, eiusq; meatu ſubterraneo fiſtulas implet, ex quibus fontes habemus & flumina, quorum niſi ſuſceptor adeſſet, in conuallibus maxima hominum peſte marcerent. Quid multa referam? hoc tam ſingulare bonum cunctis, ut priſci finxere Poëtæ in diuiſione regni trium filiorum Saturni Neptuno contigit, & eius dictus eſt deus, cuius quoniam prolem explicaturus ſum, libuit meipſum per eius beneficia circumagere paululũ. Vt ſi dum aliorum nauigans poſteritates exquirens, ſi abſq; periculo cymbulæ meæ ſulcare permiſit, nunc exquirenti ſuam tranquillum ſe præbeat. Quod oro, ut ille faciat, qui illud in cathacliſmo infra littora reuocauit.

De Neptuno nono Saturni filio, cui xxxv. fuiſſe filios legimus, quorum hæc ſunt nomina, primus Dorus, ii. Amycis, iii. Phorcus, iiii. Albion, v. Borgion, vi. Taras, vii. Polyphemus, viii. Telemus, ix. Brõtes, x. Steropes, xi. Pyragmon, xii. Nauſithous, xiii. Melion, xiiii. Acto-

xiiii. Actorion, xv. Aon, xvi. Mesappus, xvii. Busiris, xviii. Pegasus, xix. Nycteus, xx. Irceus, xxi. Pelius, xxii. Neleus, xxiii. Cygnus, xxiiii. Chrysaor, xxv. Othus, xxvi. Ephialtes, xxvii. Aegeus, xxviii. Onchestus, xxix. Pelasgus, xxx. Nauplius, xxxi. Celeno, xxxii. Aello, xxxiii. Occipite, xxxiiii. Sicanus, xxxv. Siculus. Cap. I

NEptunus Saturni & Opis fuit filius, & dum natus est à matre, fuit abscon=
ditus, ne à Saturno occideretur, ut in Sacra historia legitur. Hunc ueteres
maris dixere deum, quod ex carmine Maronis patet dum dicit, Maturate
fugam regíq; hæc dicite uestro, Non illi imperium pelagi sæuumq; triden
tem, Sed mihi sorte datũ. Neptuno supra. Quod forsan ab Homero sum
ptum est, dum in persona Neptuni sic in Iliade dicit, Tres enim à Saturno sumus fratres,
quos genuit Rhea, Iuppiter & ego. Tertius autẽ Dites mortuis dominans. Tripliciter au=
tem omnia diuisa sunt, cuilibet autem contigit honor, certe mihi contigit antiquum fre
tum habitare semper, &c. Huic præterea dicit Albericus uxorem fuisse nomine Amphitri
tem, & amplissimam, sed ex pluribus mulieribus prolem. Et cum illi currum comitesq;
dederint, qualiter per regnum incedat suum, pulchre describit Virgilius, dicens, Iungit
equos curru genitor spumantiaq; addit Frena feris manibusq; omnes effundit habe
nas Cæruleo per summa leuis uolat æquora curru. Subsidunt undæ tumidumq; sub
axe sonanti Sternitur æquor aquis, fugiunt uasto æthere nimbi. Tum uariæ comitum
facies, immania cete, Et senior Glauci chorus Inousq; Palæmon, Tritonesq; citi, Phor
ciq; exercitus omnis. Læua tenet Thetis & Melite Panopæaq; uirgo. Nisee Spioq; Tha
liaq; Cymodoceq;, &c. Sed Statius aliter eius describit excursum dum dicit, Qualis ubi *Lib. 3. Theb.*
Aeolio demissos carcere uentos, Dux præ se Neptunus agit, magnoq; uolantes Iniicit
Aegeo, tristis comitatus eunti, Circum loca fremũt nimbiq; hyemesq; profundæ, Nu=
bilaq; euulso terrarũ sordida fundo Tempestas, &c. Huic insuper de impositione no=
minis, cum Minerua litigium fuit, quod quoniam ubi supra de eadem dictum est, satis
plene describitur, reiterasse superuacaneum duxi. Sic & de muris Troiæ ab eo & Apolline
constructis, ubi de Laomedonte legitur, inuenitur. Volunt eum insuper Iunonis fuisse
alumnum, & loco sceptri gestare tridentem, & rerum illi fundamenta sacrata. Ex quibus *Mythologia*
quid senserit decepta uetustas uidendum est. Neptunus maris deus à fingentibus dictus
est, eo quod sic in sacra legitur historia, Iuppiter Neptuno imperium dat maris, ut insulis
omnibus, & quæ secus mare loca essent omnibus regnaret, &c. Hinc Poëtæ postmodũ
ubi regem dixisset historiographus, deum fingendo dixere. quæ fictio adeo adoleuit, ut
etiam qui se prudentes arbitrabantur, infanda credulitate caperentur. Amphitritem au=
tem illius ideo dixere coniugem, quia semper mari iunctus sit sonus, qui ubique in littus
fit, in circuitu orbis proiicientibus sese undis in terram. Dicitur enim amphitrites ab am=
phi, quod est circum, & triton maris sonus, & sic circunsonans. Currus autem habet de=
signare motũ eius in superficie, qui cum reuolutione & rumore fit ut currus faciunt ro=
tæ. De eius incessu & comitiua, quod à Virgilio scribitur, redeũtis in tranquillitatem ma=
ris mos seu natura ponitur. A Statio uero contrarium designatur, qualiter scilicet ex tran=
quillitate mare efficitur procellosum. Mare autem Iunonis fuisse alumnũ ideo dictum
est, quia aër ex aquis suscipit incrementum, ut ubi de Iunone dictum est. Tridens autem
sceptrum illi concessum triplicem aquæ proprietatem ostendit. Est enim labilis, nabilis,
& potabilis. Fundamenta uero illi consecrata sunt, quia eius opere terra moueatur, & ob
id ab Homero uocatur sæpissime Ennosigæos, quod idem est quod terram mouens. &
propter hoc uoluerũt insipidi id quod sibi sacrum esset, ab eo deberi seruari. O quàm ma
le legerant Dauidicum illud, Nisi dominus ædificauerit domum, in uanum laborãt qui
ædificant eam. Et hi potissime qui Neptuno fundamenta commodant, cum nil stabile,
nisi fundetur in petra, petra autem Christus est. Vocant eum Neptunum, ut ait Rabanus
& Isidorus, quod nubat, id est, mare terram tegat. uel ut dicit Albericus, eum à nando di=
ctum, quasi ob id moueatur quod in eo res natent. Ridiculum est ob id inopinato regis

nomine uelle regni qualitates expromere.

a Iliad. O. Τρεῖς γάρ τ' ἐκ Κρόνου εἰμὲν ἀδελφεοί, οὓς τέκε Ῥέη Ζεὺς καὶ ἐγώ, τρίτατος δ' Ἀΐδης ἐνέροισιν ἀνάσσων. τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς. ἤτοι ἐγὼν ἔλαχον πολιὴν ἅλα ναιέμεν αἰεὶ παλλομένων, Ἀΐδης δ' ἔλαχε ζόφον ἠερόεντα, Ζεὺς δ' ἔλαχ' οὐρανὸν εὐρὺν ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσι. γαῖα δ' ἔτι ξυνὴ πάντων καὶ μακρὸς Ὄλυμπος, &c. Idē Didym. de eadē

De Doro primo Neptuni filio. Cap. II

DOrus, ut dicit Seruius, Neptuni fuit filius, quem alii in parte Græciæ regnasse uolūt, ibiq; tantæ fuisse autoritatis, ut omnes apud quos gessit imperium, ab eius nomi- ne † Dori nuncupati sint. Isidorus uero ubi de etymologiis, & Rabanus in libro de origine rerum dicunt, Dorus Neptuni & Elopis filius fuit, unde Dori nomen & originem ducūt. sunt autem Græciæ pars, ex quibus etiam cognominata tertia lingua Græcorum, quæ Dorica appellatur. Cur autem hic Neptuni dicatur filius, talis uidetur ratio. Primo enim possibile est eum Neptuni regis fuisse filiū, & tam uirtute sua, quàm autoritate patris in magnum deuenisse nomen, ut fit, & de hoc satis dictum sit. Consueuere præterea ueteres, & potissime qui generosi erant animi, à propriis sedibus ad alias transmeare, nō nunquam motu proprio ob cupiditatem gloriæ, & aliquando seditionibus pulsi, uel alia necessitate coacti, qui eo quod nondum ubiq; peruii essent montes, & tenebrosa uetustate nemora complerent omnia, quia littora colerentur tantum, mediterraneis ferè neglectis locis, nauigio ferebantur, & ubi applicabant, seu littore occupato, seu sponte incolatum suscepti, si uidentium opinione erant uel efficiebantur insignes, dum nationis eorum alia non haberetur ab incolis rudibus notitia quod per mare uenissent, & ut etiā eius originis gloriam ampliarent, confestim Neptuno attribuebant, eumq; Neptuni filium nuncupabant. Si forsan huiusmodi homo terrestri aduenisset itinere, terræ illum filium esse dicebant, quod multis contigisse indocta testatur antiquitas. Et ne sæpius reiterandus sit sermo, sic de reliquis Neptuni filiis, ni alia ratio demonstretur, intelligendū sit.

Meminit & Dori cuiusdam Diodorus in sexto, à quo Dorienses dictos ait.

(margin: † al. Dores; Neptuni filij; Terræ filij)

De Amyci uel Amyco Neptuni filio, qui genuit Buthem. Cap. III

a AMycis uel Amycus filius fuit Neptuni & Melites nymphæ secundum Seruiū, qui eum dicit à Polluce certamine superatum. Quod Lactantius apertius explicans dicit, quod cū Pollux cum Argonautis ad Bebritium nemus appulisset, & eum Amycus Bebritiorum rex ad cestuum prouocasset certamen, haberetq; semper hanc consuetudinem, ut insidiaretur intrātibus Bebritium nemus, & sub titulo euocationis in certamen illud aduenas deduceret & occideret, contigit quod cum in illud perduxisset Pollucem, & superatus illi uellet uim inferre, cōuocatis à Polluce sociis ibidem occisus est, ubi alios occidere consueuerat. Theodontius uero dicit hunc ex Melanthone Protei senis filia Neptuni fuisse filium. Verum ego magis Seruio credam, cum dicat Leontius eum ex Melita insula haud longe à Sicilia ibidem deuenisse, & Bebritiæ regnum uiribus occupasse. Est enim Bebritia regio quæ postea Bithynia nuncupata est, proxima Troadi.

(margin: Apollon. Argonau. secūdo)

a *Melies legit Seruius, & id rectius puto, sic enim & Apollonius,* ἔνθα δ' ἔσαν σταθμοί τε βοῶν αὖλις τ' Ἀμύκοιο Βεβρύκων βασιλῆος ἀγήνορος, ὅν ποτε νύμφη τίκτε Ποσειδάωνι Γενεθλίῳ εὐνηθεῖσα Βιθυνὶς Μελίη, *&c. Tametsi nomen insulæ cuius hic fit mentio, Melite dicatur, à quo & Melitensis, & Melitenses catuli.*

De Buthe Amyci filio, qui genuit Erycem. Cap. IIII

BVthes, ut asserit Theodontius, filius fuit Amyci regis Bebritiorum. Quem dicit Leontius ob patris sæuitiam, eo ab Argonautis cęso, regno pulsum, & cū Melitam aui tum regnum repeteret, postq; aliquales errores paruo nauigio Drepanū in Sicilia deuenisset, ibidem à Lycaste nobili atque pulcherrima ea tempestate meretrice hospitio susceptus est. Qui cum forma ualeret, & moribus, & ætate, à Lycaste facile adamatus est. cuius cum esset usus contubernio, ex eo filium suscepit, quem Erycem nuncupauit. Et quia Lycaste ob eximiam pulchritudinem & meretricium ab incolis Venus uocaretur, fabulæ

datus

datus est locus Buthem scilicet Erycem ex Venere susceptum.

Comment. Apollonij alterius quoq; Butæ meminit, filij Cecropis cuiusdam.

De Eryce Butis filio. Cap. V

ERyx, ut Theodontio placet, filius fuit † Butis & Veneris. Seruius autem dicit Neptuni & Veneris, & ex numero Argonautarum fuisse, & ait quod cum Venus spaciaretur in littore Siculo, à Neptuno oppressa Erycem concepit. Quod prædictis male consonum est. Esto dici posse Butem hominem exterum, & à mari uectum Neptunum dici. Hic Eryx regnans in Sicilia, & uiribus potens, hospitibus legem posuerat, ut secum cestibus decertarent, qui tandem ab Hercule ex Hispania redeunte uictus occubuit. Sanè Theodontius historiam continuans generationis eiusdem dicit, quod cum tam iure parentum quàm maximarum diuitiarum meretricio quæsitarum Lycastes amplissimum in eo Siciliæ angulo dominium possideret, & uiribus Butis etiam ampliatum, ea moriente Eryx tam thesauro quàm egregio matris titulo, licet falso elatus se loci regẽ dixit, & in culmine propinqui Drepani montis, templum ingens construi fecit, quod matri dicauit, & uocari iussit templum Veneris Erycinæ. Tandem insolens nimium ab Hercule occisus est, & in monte sepultus, ubi matri condiderat templum. *al's Butæ* *Lib. 5. Aeneid. & 1*

De Phorco tertio Neptuni filio, qui genuit Bathillum, Thoosam, Scyllam, Medusam, Stennionem, & Euryalem. Cap. VI

PHorcus, ut dicit Seruius, Neptuni & Thoosæ filius fuit. Hunc dicit Varro regem fuisse Corsicæ & Sardiniæ, & ab Atlante rege nauali certamine superatum, & cũ magna exercitus sui parte obrutum. quamobrem socii qui fuere superstites, in suam cõsolationem eum in marinum deum fuisse cõuersum dixere, & sic maris dictus est deus, fauentibus poëticis fictionibus desiderio attestantium, & sic uidetur ea demersione Phorcum sibi deum patrem & deitatem quæsisse.

Phorcus idem est qui Græcis Phorcyn dicitur. Ita enim Seruius ait, Latine hic Phorcus, huius Phorci dicimus. Nam apud nos Græca huius nominis declinatio nõ est. Est autem deus marinus, qui uarie mutatis sedibus tandem sibi locum apud Cephaleniam insulam delegit, ut Didymus testatur Odyss. M. Huius filia Thoosa Polyphemum genuit ex Neptuno, ut Homerus ait: ἀντίθεον πολύφημον, ὅυ κράτος ἐστὶ μέγιστον πᾶσι κυκλώπεσσι, θόωσα δέ μιν τίκε νύμφη φόρκυνος θυγάτηρ ἁλὸς ἀτρυγέτοιο μέδοντος. *Odyss. primo.*

De Bathillo Phorci filio. Cap. VII

BAthillus, ut dicit Theodontius, filius fuit Phorci, & marini monstri, de quo etsi quędam alia referat, litteris à lituris deletis legisse non potui, nec aliud usquam alibi uidisse memini.

De Thoosa Phorci filia, & matre Polyphemi. Cap. VIII

THoosam dicit Seruius, Phorci fuisse matrem. Verum Homerus in Odyssea eiusdẽ Phorci dicit fuisse filiam. Sic Antitheum Polyphemum, cuius potentia est magna omnibus in Cyclopibus. Thoosa autem ipsum genuit nympha Phorcynos filia maris sine fece prædominantis. Et sic apparet hanc Phorci filiam fuisse, & ex Neptuno peperisse Polyphemum Cyclopem. Nec aduersatur quod dicit Seruius eam Phorci matrem, cum duæ potuerint esse eodem nuncupatæ nomine, quarũ altera fuit mater, altera uero filia.

De Scylla filia Phorci. Cap. IX

SCylla, ut ait Seruius, Phorci & Cretheidos nymphæ filia fuit, quam, ut ait Ouidius, Glaucus ex Anthidone ciuitate marinus deus amauit, & quoniam illam Circe filiæ Solis, quæ illum diligebat, præponeret, irata Circe, fontem in quo consueuerat Scylla lauari, uenenis infecit, adeò ut dum descendisset Scylla in eum more solito, pubetenus repente in uarias est mutata formas. Attamen cum suam deformitatem horreret, sese in propinquum præcipitauit mare, & Glauci amantis sui opere dea marina facta est. Alii marinum monstrum effectam dicunt, cuius formam sic describit Maro, At Scyllam cæcis cohibet spelunca latebris Ora *Lib. 3. Aeneid.*

 extertantem

exertantem, & naues in saxa trahentem. Prima hominis facies, & pulchro pectore uirgo, Pubetenus postrema immani corpore pistrix, Delphinum caudas utero commissa luporum Præstat Trinacrii metas lustrare Pachini, &c. Homerus autem longa carminum serie aliter in Odyssea describit ferè in hanc sententiã. Dicit enim eam latrantem, & catuli uocem habere nuper geniti, aspectu horribilem, & pedes habere duodecim cum sex capitibus, & in omne caput os ingens cum trinis ordinibus dentium plenis nigra morte, eam'q; in spelunca medio morantem, capita extra mittere in profundissimum mare, piscan'q; ut delphines capiat uel balenas, Leontius autem aliam à superiori de Scylla recitat fabulam, dicit enim, quod cũ Scylla misceretur Neptuno, Amphitrite eius coniunx cõmota zelo, sparsis in aquis pharmacis, in quibus lauari consueuerat, eam uertit in caninam feram, quam Hercules cum præda Gerione Hispano superato rediens, eo quod sibi boues abstulisset, occidit. Verum illam pater eius reuocauit in uitam. His præmissis quid contegant enucleandum est. Sunt ergo qui existiment olim in littore Calabro freto tenui à Siculo separato aduenam fuisse mulierem summa pulchritudine, & astu plurimo ualentem, & cum feruenti ureretur prũritu, modestia morum & honestate oris, quibus uirginem seu pudicissimam fingebat matronam, illectos hospites in cõcupiscentiam suam nudabat substantiis, & hinc datũ fabulæ locum. Fulgentius autem de ea aliter sensit, in moralem sensum æque fictionem trahens, & dicens sic, Scylla enim Græce quasi exquina dicta est, quod nos Latine confusionem dicimus. & quid confusio nisi libido est: quã libidinẽ Glaucus amat. Glaucus enim Græce luscitius dicitur. Vnde & glaucomata dicimus cæcitatem. ergo omnis qui luxuriam amat, cæcus est. Nam Anthedonis filius dictus est. Anthedon enim Græce quasi anthudon, quod nos Latine contrarium uidens dicimus. Ergo lippitudo ex contraria uisione nascitur, id est, ex re contraria uisui. Scylla uero in modum ponitur meretricis, quia omnis libidinosa canibus lupis'q; immundis atque, spurcidis, & hiulcis hominibus inguina sua necesse est misceat. Iuste ergo lupis & canibus mixta. Quam Circe odisse dicitur. Circe manus diiudicatio uel operatio nũcupatur, quasi Chironete. Laborem enim manuum & operationem libidinosa mulier nõ diligit. Hæc ille. Glaucus autem supra ubi de Circe, pro maris spuma sumptus est, qua abundat Circeus mons in radicibus suis ratione scopulorum, circa quos mare impulsum frangitur, & sic Scyllæ scopulus. tamen de hoc satis ubi de Circe. Salustius autem dicit saxũ esse simile terebratæ formæ procul uidentibus. Canes uero & lupi ob hoc ex ea nati finguntur, quia loca plena sunt monstris marinis, & saxorum asperitas illuc imitatur latratus canum. Sed nos paululum figmentis explicatis adaptemus. Certissimũ est ex parte Italię in cõspectu littoris Taurominitani saxa esse ingentia, atq; cauernosa & acuta, & cultrorum ritu secantia, & se in fretum Siculũ protendentia. in quo eo motu, quo Oceanus assidue agitat, fluxu scilicet & refluxu, adeo cursu uelox & impetuosum fertur mare, ut nil celerius uideatur aut potẽtius. Præterea flantibus ab Arctoo in Austrũ uentis, & ab Austro in Arctoum tanto impetu eo in freto in se undas impellũt, ut percussionibus suis in cælum usq; uideantur efferri. ex quo tam impetuoso motu fit, ut in trãtibus undis cauernas Scyllæ, rumor causetur ingens, qui hincinde fractus, latratus canum ululatum'q; luporũ imitatur. & quoniam in uacuum semper declinant aquæ, fit ut eis descendentibus in cauernas Scyllæ, secũ potentius impetus si sint nauigia trahat, & sic ex ueritate cõtingentium cõstat Virgilii fictio. Quod illi multa sint capita, ut dicit Homerus, nihil aliud est quàm pluralitas scopulorum ibidem dum se retrahunt, unum caput in altum extollentũ, quibus iuxta numerum ut pedes sint, id est, fundamentum eorum opportunũ est. Ora autem plura & dentium ordines, nil aliud quàm crebras euripos inter secantia saxa discurrentes ostendunt, qui quidem nigra morte, id est, mortis periculo illos intrantibus pleni sunt. Quod delphinos piscet aut balenas, ideo dictũ est, quia locus ille semper magnorũ & monstruosorum piscium abũdans sit. Quod autem dicebat Leontius Scyllam misceri Neptuno, euidens est, nam ut patet, in mare protenditur saxum, & quoniam ibi sit tempestas

pestas & sonoritas assidua, ideo fictum est ab Amphitrite pharmaca fuisse iniecta. Quod autem illam occiderit Hercules, dicit Theodontius ob id fictũ, quia unius Cyclopis filius inter saxa Scyllæ perierit, quamobrem in ultionem suam Cyclops maximis molibus loco iniectis ora Scyllæ clausit, & inuium fretum fecit, & ob id mortua Scylla dicta est. tractu tamen temporis omnia iniecta in se retrahens mare locum redegit in formam pristinam, & sic à Phorco suscitata est filia. Scyllam autem Phorci fuisse filiam dicit Theodontius à Philochoro testari, eamq; cum Sardinia Sthenelo Corinthio nobilissimo iuueni mitteretur in coniugem, ibidem periisse, & loco reliquisse nomen.

Hic Glaucus Polybi filius fuit, ex Anthedone urbe Bœotiæ, ut Comment. Apollonij lib. 1. tradit, cuius fabula, quomodo scilicet cum piscator esset, in Deum marinum uersus fuit, ab Ouidio describitur libro decimotertio Meta. Meminit huius & Diodorus lib. 5 a

Didymus in Odyss. M. Scylla, inquit, Phorci filia fuit & Hecates, magnitudine admirabili, habuit pedes duodecim, capita sex, ternos ordines dentium, & oculos ignitos, reliquo autem corpore abscondita erat in spelunca, petræq; adhærebat innata. Capita uero ita longe prominebãt, ut posset ea in naues prætereuntes inserere, &c. Homerus autem κράταιιν matrem Scyllæ uocat, unde coniectura ducor apud Seruium non Cretheidos, sed Crataeidos legendum esse. Hanc autem κράταιιν Hecaten à magis dici solitũ, Didymus autor est. Stesichorus Lamiam uocat matrem Scyllæ, quæ & ipsa ex puella in monstrum uersa, infantes necat, quoniam omni sobole, quam ex Ioue pepererat, à Iunone orbata est. Hunc imitatus uidetur Virg. in Ciri, cum ait: Ipsi seu Lamiæ mater sit, siue Crataeis, &c. Descriptionem Scyllæ uide Odyss. M. Quantum autem ad historiam pertinet, uide 4. Comment in Apollonium. b

De Medusa, Stennione, & Euryale Gorgonibus & filiabus Phorci. Cap. X

Medusa, Stennio & Euryale Phorci filiæ, & ex monstro marino susceptæ fuere, ut dicit Theodontius. a Hæ quidem Gorgones appellatæ fuere, & uetere b testante fama, inter omnes tres unum tantum oculũ habuere, quo utebantur uicissim, & ut scribit Pomponius Mela, in cosmographia insulas †Dorcadas tenuere, quas esse constat in Oceano Aethiopico ex opposito Aethiopum Hesperidũ. *al. Gorgonas* Quod & à Lucano testari uidetur, ubi dicit, Finibus extremis Libyes ubi feruida tellus Accipit Oceanum demisso sole calentem Squalebãt late Phorcinidos arua Medusæ, &c. His insuper hanc fuisse proprietatem aiunt, ut quoscunque eas intuentes in saxa cõuerterent. Has duas tantum fuisse dicit Ouidius, Cuius in introitu geminas habitasse sorores Phorcidas unius sortitas luminis usum, &c. *Lib. 4. Meta.* Et hoc quantum ad omnes tres dictum sit. Nunc autem fictionum sensum libet inserere, & ante alia has ego Phorci regis Sardiniæ, de quo supra, filias fuisse non puto, sed alicuius alterius Phorci apud insulas Dorcadas ea tempestate regnantis. Monstri autem marini ideo filias dictas puto à similitudine. Monstrum enim marinum balena est, cuius inter proprietates dicunt hi qui animalium exquisiuere naturas, hanc esse, ut dum os aperit, tanto odore cuncta circumpleri, ut omnes ad eam propinqui conueniant pisces, ipsa autem quos uult capit donec eius expleatur fames. Et quia æquo modo Phorcinides mirabili pulchritudine sua ad se uidendas omnes attrahebant homines, monstri filiæ dictæ sunt. Eis unum tantum fuisse oculum ob id fictum uidentur credere Sorenus & Deonigdus antiquitatum historiographus, eo quod unius & æquæ pulchritudinis essent. Ego autem reor, eo quod eas intuentium omnium unum & idem esset iudicium. Quod autem prospectantes in saxa conuerterent, ob id fictum existimo, quia tam grandis esset earum pulchritudo, quod ea uisa stupescerent intuentes, & muti atq; immobiles non aliter quàm si essent saxa, deuenirent. Gorgones autem dictæ sunt, quia, ut dicit Theodontius, cum moriente patre ditissimæ remansissent, adeo rem curauere suam, ut auctis diuitiis plurimũ, à suis hoc cognomine uocarentur, quod sonat terræ cultrices. nam Græce γεωργοὶ agricultores dicũtur. Fulgentius quidẽ longe aliter sentit. Dicit enim tria esse terroris genera, quæ per nomina harum demonstrantur. Stennio namq; debilitas interpretatur, id est, timoris initium, quod tantum mentem debilitat. Euryale uero idem est quod lata profunditas, id est, stupor uel

Perottus ab agilitate Gorgones dictas putat, γοργὸν enim agile dicitur

amentia, quæ profundo quodam terrore mentem debilitatam spargit. Medusa autē obliuionem significat, quæ non tantum amentia turbat intuitum, uerumetiam caliginē ingerit uisus, hic terror in omnibus operatur. Sed salua semper Fulgentii reuerentia, ista nō uidentur de mente fingentium, cum hæ non terrorem, sed admirationem inferant.

a *Hesiodus non Stennio, sed Sthenô uocat. Cæterum Bocatius & item Perottus uidentur fabulam confundere, & quum duplices habeātur filiæ Phorci, alteræ Grææ uocatæ, alteræ Gorgones, id quod Græarum est Gorgonibus affingunt. Et hic Ouidium allegat de unico oculo, qui non Gorgonum, sed Græarum fuit. Et si quis recte Ouidium inspiciat, nō de Gorgonibus eo loco, sed de Græis intellexiße uidebit. Dicit enim auxilio eius oculi perueniße ad Gorgonas Perseum: ergo ab alijs acceperat, cuius ope apud quas nondum fuerat, peruenit. Nec longa disputatione hic opus est, quum Hesiodus aperte inter Gorgonas & Græas discrimen faciat. Hi enim uersus eius ex Theogonia sunt,* φόρκυϊ δ' αὖ κητὼ γραίας τέκε καλλιπαρήους, ἐκ γενετῆς πολιάς, τὰς δὴ γραίας καλέουσι ἀθάνατοί τε θεοὶ χαμαὶ ἐρχόμενοί τ' ἄνθρωποι πεφρηδώ τ' εὔπεπλον, ἐνυώ τε κροκόπεπλον· γοργούς θ' αἳ ναίουσι πέρην κλυτοῦ ὠκεανοῖο ἐσχατιῇ πρὸς νυκτὸς ἵν' ἑσπερίδες λιγύφωνοι σθενώ τ', εὐρυάλη τε, μέδουσά τε λυγρὰ παθοῦσα, ἡ μὲν ἔην θνητή, αἱ δ' ἀθάνατοι καὶ ἀγήρως αἱ δύο, τῇ δὲ μιῇ παρελέξατο κυανοχαίτης ἐν μαλακῷ λειμῶνι καὶ ἄνθεσι εἰαρινοῖσι τῆς δ' ὅτε δὴ περσεὺς κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν ἐξέθορε χρυσάωρ τε μέγας, καὶ πήγασος ἵππος. *Proinde totam hanc fabulam de Græis, de Gorgonibus, & de Perseo, qui uolet, ex Erasmi Prouerbijs petat. Nam ibi in prouerbio Orci galea, ex Zenodoto translata clarissime omnia leguntur. Præterea & apud Commentarium Apollonij libro quarto. Item apud Higinium de Stellis.*

b *Gorgones fuiße genus mulierum in Libya, ceu fuerunt Amazones in Scythia, Diodorus tradit libro quarto.*

De Medusa Phorci filia in singulari. Cap. XI

MEdusa filia Phorci, ut dictum est, quum speciosissima mulierum esset, habuit inter alia sui decoris spectabilia, ut Theodontius asserit, crines non solum flauos, sed aureos, quorum splendore captus Neptunus, cum ea concubuit in templo Mineruę, ex quo cōcubitu Pegasus equus natus est. quamobrem turbata Minerua, ne ignominia tēplo iniecta remaneret inulta, crines Medusæ mutauit in angues, & sic ex pulchra monstruosa facta est. Cuius monstri cum fama uolitaret undiq;, factum est, ut ad illud superādum ueniret Perseus scuto Palladis armatus, qui ei caput abscidit, & cum uolans remearet in patriam, caputq́; secum deferret Gorgonis, contigit quod cadentibus guttis sanguinis per solitudines Libycas ex eis crearentur serpentes, quorum plenissima est Libya. Medusam crines habuisse aureos, ideo fictū reor, ut intelligamus eam fuisse ditissimā, cum per crines sumantur substantiæ temporales. Propter has autem substantias Neptunus, id est, exterus homo, ut fuit Perseus, in concupiscentiam eius trahitur, & eam in templo Mineruæ opprimit, id est, intra terminos prudentis consilii illam superat. Quod etiam per scutum Palladis demonstratur quod crystallinum erat, ut per eum sumatur prudentis circunspectio. Habet enim hoc crystallum, ut reddat oculis intuentis quicquid extra se geritur. Sic & dux discretus consilio, quicquid possent hostes agere intuetur, & sic se tutum facit dum illorum à se præuisa frustratur consilia. Ex compressu autem prudentis ducis oritur Pegasus equus, id est, fama, ut in sequentibus ubi de eo agetur, patebit latius. Crines autem in serpentes uertuntur, quotiens quis ratione substantiarum suarum opprimitur. nam quæ consueuerant splendoris esse causa possidenti, in mordentes sollicitudines curasq́; uertuntur. Caput enim tunc Medusæ abscinditur cum substantiis spoliatur, per quas uiuere & multū posse uidebatur. Quod serpentes in Libya ex sanguine capitis Medusæ nati sint, ad roborandam figmenti speciem potius quàm ad aliquid significati tegendum dictum est. Testatur autem Eusebius in libro temporum hanc Medusam à Perseo præda diuitiarum tracto superatam, atq; regno diuitiisq́; priuatam, Cecrope Athenis regnante, diciq́; à Didymo scriptum in historia peregrina.

Fabulam Medusæ describit Lucanus quoque libro nono, nomenclaturamq́; serpentium facit, qui ex cruore

cruore capitis Medusæ nati sunt. Item de Perseo & Gorgonibus Diodorus libro quarto.

De Albione quarto, & Bergine quinto filiis Neptuni Cap. XII

ALbion & Bergion, ut Pomponius Mela in libro Cosmographiæ testatur, filii fuere Neptuni, ex quibus ipse idem talem recitat fabulam. Transeunte Hercule inter hostia Rhodani, & loca quę postea Mariana fossa dicta sunt, ei Albion & Bergion obuii facti sunt, eius impedientes transitum. Quamobrem cum Hercules aduersus eos inisset certamen, deficerent'q; ei tela, ab inuocato patre eius Ioue illi subsidium datum est, imber scilicet lapidum, quorum adeo locus ille abundans est, ut facile pluisse existimes. Arbitror ego hos probos fuisse uiros & aduenas, cum'q; sibi ibidem sedes sumpsissent, timentes ne forte pellerentur, obuiasse Herculi, uel alteri uenienti à quo superati sunt, & iacentes passim lapides locum fabulosæ pluuiæ inuenisse.

Pomponius Mela libro undecimo in descriptione Galliæ Narbonensis meminit, Silius libro secundo quoque.

De Tara sexto Neptuni filio. Cap. XIII

TAram filium fuisse Neptuni Seruius asserit, dicit'q; eum circa Salentinorum confinia Tarentum olim inclytam ciuitatem condidisse, & à suo nomine nuncupasse. Esto Iustinus uelle uideatur à spuriis Spartanorum conditam, uerum idem Seruius ab eisdem duce Phalanto non conditam, sed restauratam confirmat.

Vide Seruium in tertio Aeneidos, & Iustinum libro tertio.

De Polyphemo Cyclope septimo Neptuni filio. Cap. XIIII

POlyphemus Cyclops uti & reliqui Cyclopes omnes, filius fuit Neptuni ex Thoosa Phorci filia, ut supra per Homerum patet, ubi de Thoosa. Constat enim hunc inter Cyclopes nouissimum & potentissimum fuisse, & Galateam Siculam nympham amasse, ut patet supra ubi de Galatea. Præterea eum unicum habuisse oculum uolūt, & ingentis staturæ fuisse hominem, atque amplissimos in syluis Siculis seruasse greges, & postremo ab Vlysse priuatum oculo. De quo Homerus in Odyssea talem refert fabulam. Dicit enim, quod cum Vlysses uagus post Ilionis excidium Lotophagis relictis uenisset in Siciliam, uidit ibi hominem uillosum & hispidum, greges mulgentem, & ab antro suo solum amouentem lapidem, quem mouere nequissent iuga boum uiginti. Tandem cum antrum intrasset eius cum duodecim ex naualibus sociis, Polyphemo'q; percontanti narrasset qui essent, & unde uenirét, orasset'q; eius in suis opportunitatibus fauorem, à Cyclope superbe responsum est, cum diceret se Iouem non timere, eo'q; se meliorem. Et quum rogasset quò nam nauim liquissent, Vlysses perfidiam Cyclopis sentiens, respondit se cum sociis naufragium fecisse. Post'q; Cyclops, uidentibus cæteris, captis duobus ex eis, illos ritu beluæ discerpsit, atque deuorauit. Quare commotus Vlysses, cogitauerat eum occidere, sed aduertens, quia tam ingentem molem ab hostio antri amouere nequisset, destitit. Cyclops autem mane facto duos alios comedit, & Vlysse cum reliquis in specu relicto cum gregibus abiit. Vlysses autem clausus ingentem baculum acuit, texit'q; fimo, & quum se ro Cyclops rediens duos insuper ex sociis occidisset Vlyssis, obtulit ei Vlysses optimi uini cadum; misericordiam orans. Cyclops potato uino promisit misereri, si uinum iterum propinaret. quod propinatum. Et postquàm factum est cum tertio potasset, nomen petiit Vlyssis, qui illi se † Vtim uocari respondit, quod Latine sonat nullus. Cui Cyclops, Loco muneris exhibiti poculi te ultimū comedā. Tandē cū ob bibitū uinū, Cyclops insuetus facile se soluisset in somnū, Vlysses sumpto stipite quem sepeliuerat in fimū, eóq; igne præusto, animatis in facinus sociis, incensum in oculū Cyclopis acri nixu impegere. Cyclops aūt expergefactus ingenti clamore, socios antro propinquos inuocauit adiutores, qui circū antrū quærentes quisnam illū infestaret, cū Cyclopem Vtim respondentem audissent, arbitrati quia

Odyss. 9

Vtina, οὔτινα

naturali ægritudine grauaretᷓ, abeuntes dixere, ut Neptunũ patrem pro sospitate precaretᷓ.
Cyclops aũt tristis cum amouisset ab hostio antri molem, prætendisset ꝗ brachia ne quis
hostiũ exiret, antrũ cum gregibus, perscrutatis singulis pecudibus emittebat. Vlysses autẽ
cum sociis cũ se occisorum arietum pellibus contegissent, exiuere antrũ quadrupedes, &
à Cyclope incogniti, qui deductis & pecoribus Cyclopis, festini ad naues abiere. quos cũ
sensisset Cyclops, eiecta mole ingenti ferè nauim attigit. Vlysses aũt ex tuto nomẽ illi ape
ruit suũ. quod cũ audisset Cyclops, Heu dixit in uaticiniũ Telemi Eurymedis Cyclopis
Lib. 3. Aenei. tandem deueni. Vlysses abiit. Virg. autem eius tam formam ꝙ domũ narrante Achime-
nide uno ex sociis Vlyssis, longe breuiori carmine designat dicens, Immemores socii ua-
sto Cyclopis in antro Deseruere, domus sanie dapibus ꝗ cruentis. Intus opaca ingens
ipse arduus alta ꝗ pulsat Sydera, Dii talem terris auertite pestem. Nec uisu facilis, nec di-
ctu affabilis ulli Visceribus miserorum, & sanguine uescitur atro, &c. His ex Polyphe-
mo præmissis, ad intellectum intrinsecum ueniendum est, & primo uidendum quis Ne
ptuni & Thoosæ filius dictus sit. Circa quod ego arbitror præstante causam matre regis
Sardiniæ filia, eum incognitũ Siciliam aduenisse. Cuius cũ occupasset partẽ, seu forte to-
a tam, incognitus Neptuni dictus sit filius, & tyrannus insulæ factus, illam ob causam pa-
trem metuisse Neptunũ. Nam uti inexorabilis est Neptunus tempestate cõmotus, sic &
inexorabiles sunt tyranni ira aut cupiditate cõmoti. Et quod hic ingẽtis formæ, id est, ma
gnæ potentiæ dux gregũ, id est, populorũ tyrannus fuerit. Quod oculus unus illi tantũ
fuerit ostendit, solam enim suã rem tyranni curant, nil in deũ, nil in proximũ, nil in sub
actam plebem respiciunt. Homines suos euiscerant atꝗ corrodunt, dum substantiis eua-
cuant subditos, dum exiliis dãnant, dum innocuos cruciant. Hi tamen uino, id est, blan
ditiis astutorum hominum sopiuntur, & oculo obcæcantur, dum nudãtur substantiis
& dominio. Albericus autem de Polyphemo isto aliter sentire uidetur, dicens hunc Po-
lyphemum uocari quasi multæ lucis hominem, ut cum Seruio cõueniat, qui dicit mul-
tos dixisse Polyphemum unũ habuisse oculũ, alios duos, alios tres, sed totũ fabulosum
esse, quasi ipse uelit unum tantum habuisse, & ideo asserit hunc prudentissimũ fuisse ui-
rum, & hunc in fronte oculũ habuisse, id est, iuxta cerebrum, sed ab Vlysse prudentia su-
peratum, quod in Vlyssis particularem laudem concedi potest, ut superato donis sensu
tyrannico Polyphemum per eloquiũ & dolosas demonstrationes, oculati hominis atꝗ
uiolentiam patãris manus effugerit. Ego insuper quidem de magnitudine corporea hu-
ius Poëtas hyperbolice locutos iam dudũ arbitratus sum. Postquàm de cinerea statua ho
minis apud Drepanum his temporibus comperta audiui, pendulus factus, nec utrũ ue-
rum simpliciter scripserint, aut fictum, negare audeo nec affirmare.

a *Sic & Aul. Gellius præstantißima uirtute inquit, Iouis filios Poëtæ appellarunt, ut Aeacum, Minoa,
& Sarpedona: ferocißimos & immanes, & ab omni humanitate alienos, tanquam è mari genitos Ne-
ptuni filios dixerunt, Cyclopa, Cercyona, & Lestrygonas. Lib. 15, Cap. 21*

De Telemo viii. Neptuni filio. Cap. XV

TElemus Eurymedes ex Cyclopibus unus, ut in Odyssea ostẽdit Homerus, & ut cæ-
teri dicuntur, sic & hic Neptuni fuit filius, ex qua tamen matre nisi ea fuerit ex qua
Eurymedes nominatur, nõ habetur. Vates fuisse dicitur, atꝗ prædixisse Polyphemo quia
ab Vlysse oculo priuaretur.

Meminit & Theoc. Idyl. 6. αὐτὰρ ὁ μάντις ὁ Τήλεμος ἔχθ' ἀγορεύων ἐχθρὰ φέροι ποτὶ οἶκον.

De Bronte ix. Sterope x. & Pyracmone xi. Neptuni filiis. Cap. XVI

BRontes, Steropes, & Pyracmon Cyclopes insignes fuere, & ut dicit Theo-
dontius, ex Amphitrite cõiuge Neptuni filii fuere. Hos artificiosos fuisse ho
mines cõstat & acri labore duratos, quos Vulcano ignis deo attributos, ut
sub eo apud Liparam insulam Iouis conficiant fulmina uolunt, ut Virgi-
lius in Aeneide plurimo describit carmine, quorum si rite uolumus cau-
sam originis eorum & officii demonstrare, pauca de necessitate præmittenda ueniunt.

Cum

Cum igitur Cyclopum duæ saltem uideantur esse species, ne de una quod de altera expositum est intelligatur, ueniunt distinguendæ. Prima est de qua supra ubi de Polyphemo, & illa ut satis apparet pessima. Secunda uero artificiosorum hominum est, ut apparebit in sequentibus. Et quoniã inter se discordes sunt, ut discordet interpretatio nominis gentilini, quod commune habent, necesse est. Dicũtur igitur hi Cyclopes, qui artificiosi sunt homines, à cyclos quod est circulus, & opis quod est oculus, id est, oculo circulatus. seu ut breuius sententiam sequentes uocabulorum, circunspectus. quod quidem artificem hominem esse oportet, nam si non sit, nequeunt congrue primis ultima respondere. & ideo consueuere circunspecti artifices antequàm manum operi apponerent, mente principium, & medium, & ultimum intueri, ut fini debita possint præstari initia, & sic opus est inchoare. Papias autem dicit Cyclides artes à Græcis nũcupari, eo quod origo illarum sicuti circuli initium latens sit, ex quo uocabulo dici Cyclopes tanquã ab arte artifex congrue dicere possumus. His præmissis cur Neptuni dicti sint filii uideamus. Existimo quidem, eo quod ex mari seu aquis ferè exemplaria rerum omnium artificiatarum sumpta uideantur. A piscibus quippe sumptum uolunt quo ordine in pugnam acies deducant, ab eisdem quo pacto homines equiq; ferro tegantur, squamis eorum inspectis. A spina excarnificati piscis in littore ad construendas longas naues doctrina sumpta est. Abiu uate construendæ domus, & solariorũ artificiũ demonstratum, à testudine consumptis carnibus citharæ compositio ostensa est, consectum etiam documentum, à couchis & spondilibus hostiorum atq; ualuarum flexuositates traditæ, necnõ & qualiter per circun flexos gradus in excelsas possumus turres ascendere. Sic & quo pacto buccinas ædere. In aquis præterea herbarum contextiones & productiones filorum exortæ & intersetere fila, telasq; texere demonstratum, aquæ uarietates telarum colore faciẽdas piscium sanguine præbuere primæ, motus earum primus musicam, & tempora eius atq; conceptũ meditantibus dedisse cõpertum est. Quid multa dicam: innumerabilia sunt quæ mare produxit instruenda artificum ingenia, ex quibus fit, ut merito artificiosos homines Neptuni filios nuncupemus, Cyclopesq; uocemus. Et quantumcunq; Hesiodo placeat, Plinio teste in libro naturalis historiæ, qui Dactyli uocati sunt in Creta fabricam ferrariam inuenisse, dicit ibidem Plinius à Cyclopibus atq; Chalybis ferrum fuisse compertũ. Cur autem ex Amphitrite dicãtur suscepti, puto à circuitione sonorum, cum undiq; perstrepant artificum sonus. Vulcani ideo traduntur obsequio, quia igne moliuntur dura ad usum artificis, & mollia solidantur, ut latius ostendetur ubi de Vulcano tractabitur. Quod autem apud Liparam fabrilia operentur, dictum est ad ostendendum quoniam ab artificibus loca artificio conuenientia sumenda sint. Quid queso faciet faber ferrarius in palude? quid piscator in monte? quid agricultor in saxo? quid in solitudine medicus? Nil equidẽ, & ideo in Lipara officinam frabrorum descripsit Virgilius, quia igneus locus sit, quo fabri molliũt æra. Sed superest de nominibus rationẽ exquirere. Brontes enim, ut dicit Albericus, dictus est à tonitru, quod fit tam sufflantibus follibus, quàm etiam incudem uerberantibus malleis. Sic & Steropes dicitur à fulgore, qui ex incendio nascitur. Pyracmonem autem dicit ab incude calenti nomen sumpsisse, eo quod πῦρ ignis, ἄκμων autem incus interpretetur. Et hæc ideo his attributa sunt uomina, quia circa armorũ artificium exerceantur. non enim talia darentur nauim uel templum, uel palatium cõstruenti. Volunt postremo, eo quod telũ Ioui fecissent, quo Aesculapius ictus est, hos ab Apolline interfectos. quod ego intelligo cum Apollo interpretetur exterminãs, & humoris expulsor sit. Quod ignis etiam facit, opifices tales si opus tale cõtinuent, cito deficere, eo quod tam labore assiduo, quàm igne continuo ante tempus deficeret humor, & deficiant.

De Nausithoo xii. Neptuni filio, qui genuit Rexinorem & Alcinoum. Cap. XVII

Nausithous Phæacum rex, ut in Odyssea placet Homero, Neptuni fuit filius & Peribœæ nymphæ, de quo & eius prole sic ipse idem describit. Nausithoũ quẽ primo Neptunus terram mouens genuit, & Peribœa fœminarũ specie optima iunior filia magnanimi

gnanimi Eurymedontis, &c. De hoc autem nil aliud reperitur, nisi quod Rexinorem & Alcinoum filios habuerit.

Versus sunt Odyss. H. Ναυσίθοον μὲν πρῶτα ποσειδάων ἐνοσίχθων γείνατο καὶ περίβοια γυναικῶν εἶδος ἀρίστη ὁπλοτάτη θυγάτηρ μεγαλήτορος εὐρυμέδοντος. *Et postea addit,* Ναυσίθοος δ' ἔτεκε ῥηξήνορά τ' ἀλκίνοόν τε, τὸν μὲν ἄκουρον ἐόντα βάλ' ἀργυρότοξος ἀπόλλων νυμφίον ἐν μεγάρῳ μίαν οἴην παῖδα λιπόντα ἀρήτην, τὴν δ' ἀλκίνοος ποιήσατ' ἄκοιτιν. *Sed Hesiodus autem Vlyssis & Calypsus filium facit.* ναυσίθοον δ' ὀδυσῆι καλυψὼ δῖα θεάων γείνατο ναυσίνοόν τε, μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι. *In Theogon.*

De Rexinore Nausithoi filio, qui genuit Areten. Cap. XVIII

REXINOR filius fuit Nausithoi, ut in Odyssea sic ait Homerus, Nausithous autem genuit Rexinorem Alcinoumque. Hic Rexinor, ut idem dicit Homerus, cõiugem sumpsit, & suscepta ex ea filia unica, quam Areten nominauit, ab Apolline percussus occubuit, puto quod febre exterminatus fuerit.

De Arete Rexinoris filia & Alcinoi coniuge. Cap. XIX

ARETE, ut in Odyssea scribit Homerus, filia unica fuit Rexinoris, quam Alcinous Rexinoris frater & Pheacum rex sumpsit in coniugem, & ex ea Nausicaam filiam & tres filios suscepit. ad hanc Vlysses ductu & consilio Palladis transformatæ in effigiem Calpis uirginis à Calystone nympha ueniens naufragus accessit, & multa illi interrogatus exposuit, & tandem honorifice ab ea susceptus est.

Homerus non ipsam puellam Calpim nominat, sed κάλπιν, *hoc est hydriam, inquit, portabat. Versus ita habet,* ἔνθα οἱ ἀντεβόλησε θεὰ γλαυκῶπις ἀθήνη παρθενικῇ εἰκυῖα νεήνιδι κάλπιν ἐχούσῃ.

De Alcinoo filio Nausithoi, qui genuit Nausicaam, & Laodamantem & Halium, & Clytoneum. Cap. XX

ALCINOUS rex Pheacum, ut in Odyssea testatur Homerus, filius fuit Nausithoi regis, & uir Aretes. ad hũc autem in conuiuio sedentem uenit Vlysses naufragium passus, & ab eo honorifice susceptus est, eique coniugium Nausicaæ oblatum. Demũ data ingentia munera, & nauis quæ illum in patriam reportaret parata, sociique nauales præstiti.

De Nausicaa Alcinoi regis filia. Cap. XXI

NAUSICAA filia fuit Alcinoi & Aretes, ut testatur Homerus, quę cum exisset ciuitatem cum pedissequis suis, iuissetque ad flumen lotura uestes, factum est ut uideret Vlyssem naufragum nudum in littore & frondibus arborum circumtectum, & ab eo suppliciter exorata, ut illi cibum daret, & uestes postulata concessit, & inde illi suasit ut ad patriã suam, & ad regiam domum post se accederet, uti postea factum est, prout plene in Odyssea narrat Homerus.

De Laodamante & Halio & Clytoneo filiis Alcinoi regis. Cap. XXII

LAODAMAS, Halius, & Clytoneus filii fuere Alcinoi regis & Aretes, Homero teste in Odyssea, de quibus nil præter generales laudes inclytæ iuuentutis eorum reperitur, & quod Vlyssem unà cum patre Alcinoo & matre eorum honorauerint, eique munera dederint.

Homerus Odysseæ Θ. ἀνὰ δ' ἵσταν τρεῖς παῖδες ἀμύμονος ἀλκινόοιο λαοδάμας θ' ἅλιός τε καὶ ἀντίθεος κλυτόνηος.

De Melione xiii. Actorione xiiii. Neptuni filiis. Cap. XXIII

MELION & Actorion Neptuni fuerũt filii, ut in Iliade scribit Homerus. Inducit enim Nestorem senem Patroclo dicentem, se adhuc iuuene bellum habuisse aduersus Arcades, & multos interemisse, & ni Neptunus Melionem & Actorionem filios suos caligine occultasset, eos æque cum aliis occidisset.

Versus Homeri sunt Iliad. Λ. καὶ νύ κεν ἀκτορίωνε μολίονε παῖδ' ἀλάπαξα εἰ μή σφωε πατὴρ εὐρυκρείων ἐνοσίχθων ἐκ πολέμου ἐσάωσε καλύψας ἠέρι πολλῇ. *At uero multum falsus est Boccatius, qui Actorionem & Molionem pro propriis nominibus accipit, cum omnes codices, quos ego uidi, habeant* ἀκτορίωνε μολίονε, *qui casus dualis numeri sunt, nec singulis attribui possunt, deinde &*

coniunctio

coniunctio abest, quæ hauddubie Homerus connecturus fuerat hæc duo nomina, si separatim duorum essent. Postremo Commentarius tanquam patronymica exponit hæc, propriaq́; Cteatum & Eurytum subdit, eosq́; Moliones dictos uult uel à matre Molione, uel (si hoc ab Homeri more alienum sit, qui non facile à matre solet appellare liberos) ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν μάχην μολώσεως, *& per hoc bellicosos intelligendos. Nam* ἄκτορος καὶ μολιόνης παῖδες, *inquit,* κτέατος καὶ εὔρυτος, κατά τινας δὲ μολιόνης καὶ ποσειδῶνος. *Addit præterea fabulæ Pherecydes monstrosos corpore quoq; fuisse. Nam bina capita habuisse, quaternas manus, totidemq́; pedes, Herculemq́; quia illos aperto Marte superare non posset, per insidias illos interemisse, atq; exinde Elim cepisse. Actoriones autem ab Actore* ἐπίκλησιν *nominatos esse, cum ex Neptuno re ipsa procreati fuißent. Vide Comment. Iliad. Λ. & item Ilia. B.*

De Aone xv. Neptuni filio. Cap. XXIIII

AOn, ut dicit Lactantius, filius fuit Neptuni, & ab eo dictam affirmat Aoniam, quę quidem pars est Bœotiæ. Theodontius uero hoc idem asserit, Aonem'q; dicit ex Apulia factione suorum pulsum nauigio uenisse Eubœam, & inde se in Bœotiam detulisse, ibi'q; rudibus adhuc populis in montanis imperasse, & illos Aonas unà cum montibus ex suo nomine nuncupasse, à quibus Neptuni filius habitus est, cum Onchesti cuiusdam ditissimi hominis Apuli fuisset filius ex Parichia coniuge.

Addit Perottus, nescio quo autore, Aonem filium reliquisse Dymātem, qui patri in imperio successit.

De Mesappo xvi. Neptuni filio, à quo Ennius Poëta. Cap. XXV

MEsappus filius Neptuni, ut dicit Virgilius, At Mesappus equum domitor Neptunia proles, Quem nec fas igni cuiquam nec sternere ferro, &c. Hic enim, ut idē testatur Virgilius, Turno aduersus Aeneam auxilia duxit. Quem secuti sunt Fescennini, Equi, Falisci, & qui Soractis habitabant montem, & Cimini syluas, & lacus, & insuper Capeni. Hunc tamen dicit Seruius per mare ad Italiam uenisse, & inde Neptuni filium dictum. eum etiam esse inuulnerabilem ferro dictum est, eo quod nunquam in bello periit. ab igne ueto immunem, eo quod Neptuni filius, quem deum constat esse aquatū. ab isto dicunt Ennium Poëtam dicere se originem ducere, eum'q; equorum domitorem dictum, quia animalia sint à Neptuno producta.

De Busiride xvii. Neptuni filio. Cap. XXVI

BVsiris Neptuni fuit filius ex Libya Epaphi filia susceptus, ut in libro temporum ait Eusebius. Hic autem, ut ait Augustinus in libro de ciuitate dei, regnante Danao Argiuis, uel rex, uel potius tyrannus suis diis hospites immolabat, quem Seruius ab Hercule occisum dicit, eo quod cum apud illum diuertisset, ut alios sic & eum uoluisset occidere. & idem Seruius asserit huius Busiridis laudes ab Isocrate descriptas.

De Pegaso equo xviii. Neptuni filio. Cap. XXVII

PEgasus equus alatus, ut testatur Seruius & Lactantius, filius fuit Neptuni & Medusæ in templo Palladis conceptus, ut supra ubi de Medusa. Ouidius autem dicit eum natum ex sanguine cadente ab exciso Medusę capite, ut ubi de Fastis dicit, Lib. 3

Creditur hic cæsæ grauido ceruice Medusæ
Sanguine respersis prosiluisse comis.

Quam Ouidii opinionem Fulgentius sequitur & Albericus. Hunc prætetea non solum uelocissimum, sed uolucrem fuisse aiunt, eodem Ouidio teste,

Hunc supra nubes & subter sidera lapso
Cælum pro terra, pro pede penna fuit.

Eum'q; dicunt pede Castalium musis effodisse fontem, ut idem refert Ouidius, Meta. 5

Fama noui fontis nostras peruenit ad aures,
Dum Medusei quem præpetis ungula rupit. Et paulo infra,
Vera tamen fama est, & Pegasus huius origo
Fontis, & ad latices deduxit Pallada sacros, &c.

Hunc insuper dicunt Bellerophontem aduersus Chimæram monstrum euntem tulisse

tulisse. Sic & Perseum dũ ad Gorgones iuit. Anselmus uero ubi de imagine mũdi, huic equo quædam addit, quæ ab alio nemine dicta cõperi. Dicit enim illi cornua esse, eum'q; igneum habere anhelitum, & ferreos pedes, ut totus monstro sit similis, illum postremo inter sydera locauere Ouidio teste, Iam'q; indignanti noua frena receperatore, Cum leuis Aonias ungula fecit aquas. Nunc fruitur cælo quod pennis ante petebat, Et nitidis stellis quinq; decem'q; micat. Nũc his appositis quid sensisse potuerint ueteres exquirendum est. Ego hunc equum famam rerum gestarum arbitror, cuius uelocitas per cursum & uolatum equi huius designatur, qui ideo Neptuni & Gorgonis dicitur filius, quia ex gestis in mari & terra fama oriatur. Quod in templo Palladis conceptus, ideo fictum puto, quia ex discrete & consulte gestis recte fama oriatur. Ex fortuitis autem nemini iure fama debetur, ex temerarie autẽ factis potius debetur infamia. Quod huic equo pedes sint ferrei dictum puto, ut demonstretur quoniam in circumeundo nunquã famæ deficiant uires. Cornua autem apponuntur ei, ut famosorum comprehendatur elatio. Sic & anhelitus igneus, ut garrulonum feruens dicendi desiderium cognoscatur. Eum Castaliũ effodisse fontem satis manifeste declarat, quia cupidine famæ atq; gloriæ temporalis à nonnullis affectio ponitur omnis, ex qua quotiens optatum consequitur, totiens fons Castalius, id est, abundans dicendi materia oritur, quę quoniam Poëtarum est, musis igitur dicitur cõsecratus hic fons. Eum autem Bellerophontem & Perseum gessisse ad assumptas expeditiones, eo dictũ dici potest, quia cupidine glorię, id est, ad id delati sunt quod egerunt. seu ut quidam uolunt, ad id delati sunt nauibus, quibus alatus equus erat insigne. Albericus peregrinam de hoc equo scribit opinionem, ex Fulgentii fonte sumptam. Dicit enim eum dictum pegasum à pege Gręcum quod latine fontem sonat, eum'q; esse fluuiorum omnium commune nomen, & hinc uult flumen, id est, pege equum esse Neptuni, id est, ex Neptuno genitum, cum ex mari omnia nascãtur flumina, & per alas uelocitatem fluminũ designari, & à pege uult pagos dici, quos ueteres iuxta flumina semper ponere consueuerant, & inde pagani quasi ex uno pege, id est, fonte uel flumine potantes. & sic fontem quem dicimus à pegaso pede factũ, à Neptuno procedere sentiemus. Sed quid circa hunc equum & fontem sentiat Fulgentius, qui lautissime scripsit, paucis apponendum est. Dicit ergo Pegasum ex Medusæ sanguine nasci, eo quod in figura famæ constitutus sit. Nam cum uirtus terrorem decidit famam generat, quem ideo uolucrem dicit, quia ut dictum est, fama uolucris sit. Fontem autẽ musis ungula aperuisse ideo fingitur, quia musæ ad scribẽdam heroum famam, aut antiquorum gesta, aut priorum dicta sequantur. Præterea dicit idem Fulgentius pegasum interpretari æternũ fontem, quod arbitror, quia fama egregiorum hominum indeficiens est.

Mythologia (margin)

De Nyćteo Neptuni xix. filio, qui genuit Antiopam & Nyćtimenem.

Cap. XXVIII

NYćteus, ut ait Lactantius, filius Neptuni fuit, & ut Theodontius asserit, ex Cyleno filia Atlantis susceptus. hunc dicit Lactantius Aethiopiæ fuisse regem, & Antiopã & Nyćtimenem filias habuisse, eum'q; secundum quosdam à Nyćtimene illecebri amore dilectum, cum qua cum opere nutricis concubuisset ignarus, scelere cognito eam uoluit, ni aufugisset, occidere. Alii uero contrarium dicunt, eum scilicet infauste Nyćtimenem dilexisse, eam'q; cum illi uim uellet inferre aufugisse. Quod is Neptuni filius fuerit possibile est, cum ferè contemporaneus æuo Neptuni hominis uideatur. Si autem non sit, ea ratione Neptuni filius dici potest qua dicuntur cæteri.

Commentarius Apollonij duas Antiopas fuisse tradit, alteram Nyctei, alteram Asopi filiam, hanc'q; ex Ioue peperisse Amphionem & Zethum. Deinde libro quarto rursum ait: Antiope Nyctei filia fuit, quàm Iuppiter sub facie Satyri compressit, genuit'q; ex ea Amphionem & Zethum. Illa autem Nyctei minas uerita in Sicyonem aufugit, traditis infantibus pastori cuidam in Cytherone monte alendis. Nycteus autem ob filiæ audaciam præ ægritudine moriens, orat fratrem Lycum ne filiam negligat, néc ue impunitã sinat, Qui Sicyone obsessa, rege'q; occiso, qui Antiopem hospitio souebat, illam captiuam abductam

ductam Dircæ uxori custodiendā tradidit. Sed Antiope effugiens, iterumq; capta Amphioni & Zethō liberis seruanda tradita est, qui re ex nutricio pastore cognita Antiopē liberant, ac Dircen agresti tauro alligatam concerpi faciunt: postea Lycum, tanquam Antiopē elocaturi accersentes, ipsum queq; interficere parant. Sed is intercessione Mercurij sublatus, & regnum auunculis cedens, euasit. Hæc ille, Rursum autem Homerus Amphionem & Zethum ex Antiope Asopi natos scribit, ut est Odyss. Λ. ut difficile sit in tanta diuersitate quicquam certi statuere.

De Antiopa Nyctei filia & matre Amphionis & Zethi. Cap. XXIX.

ANtiopam dicit Lactātius Nyctei regis fuisse filiam, cui Theodōtius addit ex Amalthea Cretensi nympha. Hanc ut dicit Theodontius Nycteus Lyco Thebarū Aegyptiarū regi dedit uxorē. Lactantius autem dicit eam ui ab Epapho Iouis filio stupratam, alii dicūt à Ioue, quod cum sensisset Lycus, ea abdicata superinduxit Dircen, quæ ab eo impetrauit, ut illam in carcerem poneret. Verum cum tempus partus aduenisset, miseratione deorum fractis uinculis aufugit in Cytheronē, & Amphionem Zethum'q; peperit & exposuit &c. ut supra ubi de Amphione.

De Nyctimene filia Nyctei. Cap. XXX.

NYctimene Nyctei regis & Amalthea fuit filia, hanc autem seu patrem amauerit seu ab eo amata sit, dum illius arma fugeret, miseratione Mineruæ in auem sui nominis uersam, & in eius tutelā susceptam. Cuius figmenti talis potest esse ratio. Nyctimenen prudenti usam consilio, seu sui criminis seu paterni uerecundia, nunquam post scelus in lucem comparuit, & inde noctua dicta est. Quod in tutelā Mineruę uenerit, ubi de Minerua, explicata ratio est. De Nyctimene Ouidi. in Meta.

De Hirceo. xx. Neptuni filio. Cap. XXXI.

HIrceus ut Theodontius dicit & Paulus, filius fuit Neptuni ex Halcynoe filia Adantis susceptus, ex quo nil aliud memini me legisse.

Credo ego legendum esse, pro Hirceo, Hyreum. Eum enim commentarius Homeri in Iliad. Σ. Neptuni atq; Halcyones filium facit. Eius uerba hæc sunt, ὑριεὺς ὁ ποσειδῶνος καὶ ἀλκυόνης μιᾶς τῶν ἄτλαντος θυγατέρων, ᾤκει μὲν ἐν τανάγρῃ τῆς βοιωτίας, φιλοξενώτατος δὲ ὢν ὑπεδέξατό ποτε καὶ θεοὺς *&c. Hic pater Orionis fuit, ut eodem loco dicitur, & Ouid. lib. 5. Fastorum narrat. Facilis autem lapsus est ex Hyreus in Hyrceus, id quod Bocatio uidetur imposuisse. Nam infra lib. 11. Hyrei mentionem ipse facit in fabula Orionis.*

De Pelia xxi. Neptuni filio qui genuit filias & Acastum, Cap. XXXII.

PElias filius fuit Neptuni & Tyro nymphæ filiæ Salmonei regis Salaminæ, ut in Odyssea satis extense describit Homerus. Dicit enim hanc consueuisse circa ripas Eniphei fluminis delectari, quam ob rem Neptunus Eniphei sumpta forma uirginem cepit, & cum ea concubuit. Et ex eo concubitu geminos genuit Peliam scilicet & Neleum. Tyro autem postea nupsit Cretheo. Peliæ autem apud Thessaliam regnanti, ut dicit Lactantius, ab oraculo responsum est, tunc illi propinquam mortem fore, cum eidem Neptuno patri sacrificanti aliquis pede nudo superueniret in sacris. Cui annua facta peragenti superuenit Iason nepos altero pede nudus. Celeranti enim ad sacrum, in limo fluminis calciamentum retentum est. quod cum uidisset Pelias, oraculi memor confestim, non tantum sibi sed filiis timens propter egregiam Iasonis uirtutem, eidem Iasoni suasit, ut expeditionē in Colchos ad gloriam sui nominis consequendam assumeret, existimans ut fama ferebatur, arduum nimis & difficile aureum uellus posse surripere, & sic eum facile peniturū. qui cum assumpsisset, & præter spem Peliæ cum aureo uellere & Medea coniuge rediisset, eō itum est, ut opere Medeæ Pelias à filiabus occideretur, filio Acasto superstite. Circa id quod fictum est, dicebat Leontius Peliam Neptuni hominis fuisse filium, eum'q; secus Enipheum speciei iuuenis incolæ à Tyro dilecti, eam non resistentem atq; similitudine formæ deceptam oppressisse, & ex ea filios suscepisse duos. Odyss. 11.

De filiabus Peliæ. Cap. XXXIII.

Fabula describitur ab Ouidio. 7. Meta.

Filias Peliæ regi fuisse satis constat Ouidio inter alios recitante, quę tamen illis fuerint nomina à nemine dictum comperio. Hæ quidem ut moris est filiarum, senectuti Peliæ patris compatientes ei astabant continue, quas aiunt Medeam fraude decepisse, adeo ut earum pietas in patrem in scelestū uerteretur facinus. nam cum cemeret Medea senectutem Peliæ, ut dicebat Leontius, Iasonis obstare imperio, ficto cum Iasone iurgio secessit ad illas, & diu de iniquitate Iasonis questa, in detrimentum eius dixit se iuuentutem Peliæ herbis restituere uelle, ut paulo ante Aesoni restituerat, & sic credulis filiabus Peliæ suasit, ut omnem sanguinem frigidum atq; ueterem ex tremulo Peliæ senis corpore cultris exhaurirent, ut nouum atq; floridum uenis posset immittere. quod cum fecissent puellæ expirasset'q; Pelia, ad Iasonem rediit Medea. Dicit Theodontius inter Peliam & filias à Medea seminatam zizaniam, & ob eam puellas ferro in senem patrē insurrexisse & illum occidisse.

De Acasto Peliæ filio. Cap. XXXIIII.

Acastus teste Seneca poeta in tragœdia Medeæ, Peliæ fuit filius. dicit enim sic. Terrore pauidum quippe te pœnę expetit Actoq; Acastus regna Thessalica obtinēs, Senio trementē debili atq; æuo grauem Patrem peremptū queritur, & cæsi senis Decisa membra cum dolo captę tuo Piæ sorores impium auderent nephas, &c. Verba sunt Creontis ad Medeam,

De Acasto Commentarius Apollonij hæc refert, Duxisse eum uxorem Cretheidem, siue ut alijs placet, Hippolyten. Quam cum Pelium amaret, neq; ille contra huius amori obsequi uellet, apud uirum, Pelium ultro de stupri appellatione accusasse. Itaq; Acastum, Pelio ceu uenationis caussa in saltum Pelij montis abducto, ibiq; armis omnibus spoliato, feris lacerandum reliquisse. Verum interuentu Chironis, siue is Mercurius fuit, Pelium accepta Vulcani machæra, defensum ac liberatum esse, eundemq; domū reuersum, Acastum unà cum uxore interfecisse.

De Neleo. xxii. Neptuni filio, qui genuit Nestorem, Periclemenonem, Cromium & Pyto puellam. Cap. XXXV.

Vide commē. Odyss. Λ.

Neleus Neptuni fuit filius ex Tyro, ut supra, ubi de Pelia monstratum est, qui ut scribit Homerus, à Pelia fratre pulsus à Thessalia Pylon condidit, & ibidem habitauit deorū cultor. Huic fuit cōiunx Chloris, Amphionis Orchomeni regis filia, ex qua ut idem dicit Homerus, suscepit Nestorem & Periclemenonem, Cromium, & Pyto fœminam, & alios usq; in duodecim, sed eorum nomina non habemus.

Quorum nomina à Commentario Apollonij ita recensentur. ταῦρος, ἀστέριος, λυκάωρ, δηίμαχος, εὐρύβιος, ἐπιλάωρ, φράσιος, ἀντιμένης καὶ ἀλακάστωρ. *Et hos reliquos non ex Chlori, sed alijs ac diuersis uxoribus natos dicit.*

De Nestore Nelei filio, qui genuit Antilochum, Pysistratū, Thrasimedem, Echephronē, Stratium, Perseum, Aretum, & Polycasten fœminam. Cap. XXXVI.

Nestor filius fuit Nelei & Chloris, ut dictum est. Cui. xii. fratres fuere, ut testatur Ouidius, dicens, Bis sex Neleides fuimus conspecta iuuentus, &c. Fuit enim homo hic ętate longęuus, ut ipsemet tēpore Troiani belli fatetur apud Ouidiū dicens. Spectatorū operum multorū reddere uixi Annos bis centū, nunc tertia uiuitur ætas, &c. Bellicosus præterea fuit. Nam inter alia uiuente adhuc patre, eo existente iuuenculo, bellū aduersus Epeos gessit, & multos in pugna peremit, Homero teste in Iliade, postea uero cum Theseo in nuptiis Pirithoi fuit in certamine aduersus Centauros. Et ut de reliquis taceā, cum Gręcis apud Troiam arma senex gessit, & sæpe Troianis obuius fuit in pugna. Fuit insuper facūdia celebris adeo, ut sæpe principum mitigaret iras, & in concordiam discordes reduceret. Huic Eurydice filia Climeni ut dicit, Homerus coniunx fuit, ex qua septem filios & filiā unam suscepisse, idem testatur Homerus. quo tamen fine subtractus sit, legisse non memini.

a Quo bello & Etymoneum occidit. Eius belli talis caußa à Pherecyde affertur. Cum Neleus equos, quos tamen optimos habebat ad certamē Eleum, Augeæ misißet, & is opera illorū uicisset, idem postea

Nelei

Neleo tam excellentes equos inuidit, ijsq́; apud se retentis, aurigas domũ uacuos dimisit. Quam rem tametsi Neleus indigne ferret, in præsentia tamen quieuit. Postea autem Nestor, qui tum natu minimus ex Nelei filijs erat, coacto exercitu Elim inuasit, multis hominũ ibi occisis, & equos patris recepit, & magnam aliarum rerum prædam secum auexit.

Hic occidit & Ereuthalionem filium Hippomedontis, de quo Iliados. 4. b

Et Homer. τρὶς γὰρ δή μιν φασὶν ἀνάξασθαι γένε' ἀνδρῶν *Odyß. 3. Sic enim ait* αἱ δ' ὀλόλυξαν θυγατέρες τε νυοί τε, καὶ αἰδοίη παράκοιτις Νέστορος Εὐρυδίκη πρέσβα κλυμένοιο θυγατρῶν. *Et paulo post.* τόφρα δὲ Τηλέμαχον λοῦσεν καλὴ Πολυκάστη Νέστορος ὁπλοτάτη θυγάτηρ Νηληϊάδαο. *Odyß. 3. Nomina autem filiorum his uersibus posuit,* περὶ δ' υἷες ἀολλέες ἠγερέθοντο ἐκ θαλάμων ἐλθόντες, Ἐχέφρων τε Στρατίος τε Περσεύς, Ἄρητός τε, καὶ ἀντίθεος Θρασυμήδης, τοῖσι δ' ἔπειθ' ἕκτος Πεισίστρατος ἤλυθεν ἥρως. *Hæc de liberis Nestoris ad initium capitis.*

De Antilocho Nestoris filio. Cap. XXXVII.

Antilochus fuit filius Nestoris & Eurydices, ut appatet per Homerum in Odyssea qui scribit Pisistratum Nestoris filium in domo Menelai apud Lacedæmoniam mortem eius flentem. Nam secutus patrem ad Troianũ bellum, ibidem in pugna dum uiriliter ageret, à Memnone Auroræ filio occisus est.

Odyß. 4. sed in Iliade paßim eius mentio fit, & præsertim in certamine circa exequias Patrocli describitur uelocitas cursus eius. Mortem autem describit Calaber. lib. 2.

De Pisistrato Nestoris filio. Cap. XXXVIII.

Pisistratus filius fuit Nestoris & Eurydices, hunc autem Nestor dedit in socium Telemacho Vlyssis filio uolenti ire Lacedæmoniam, interrogaturus Menelaũ nunquid aliquid de Vlysse præsciret.

De Thrasymede Nestoris filio. Cap. XXXIX.

Thrasymedes Nestoris fuit filius & Eurydices, quẽ secum Nestor, ut testatur Homerus, duxit in Troianum bellum.

De Echephrone, Stratio, Perseo, & Areto filiis Nestoris. Cap. XL.

Echephron, Stratius, Perseus, & Aretus filii fuere Nestoris & Eurydices, quos ideo in unum iunxi, quia nil particulare de aliquo eorum legeram.

De Polycaste Nestoris filia. Cap. XLI.

Polycaste fuit filia Nestoris & Eurydices, iunior ex filiabus Nestoris Homero teste, & sic apparet eum alias habuisse, quarum ego nomina non cognoui, nec de ea aliud audiui.

De Periclimeno Nelei filio. Cap. XLII.

Periclimenos Nelei filius fuit, & Chloris, ut Ouidius testatur, affirmans huic à Neptuno auo concessum, ut posset se in quas uellet transformare figuras. Ex quo factũ est, quod cum Hercules in ultionẽ Epeorũ aduersus Messanos atq; Pilios, & Eleos acri dimicaret pugna, hic forte occisorũ fratrũ dolore cómotus, in auem uersus, Herculem uncis pedibus infestaret plurimum, ut Hercules illum uolitantem sagitta interimeret. hunc uertibilem in quam uellet formam, nil aliud intelligo quàm eius membrorum agilitatem, qua tanquam ceruus saltabat, currebat q; ut uolasset auis & huiusmodi faciebat. Eum autem uolitantem occisum credo uolucri cursu fugientem. 12. Meta.

Commentarius Apollonij in muscam uersum ait, & ab Hercule, consilio Palladis, quæ illum prodebat, claua interfectum esse, cum ille aculeum Herculi eo solent muscæ grandiores immisisset. Caeterum commentarius Homeri, id bellum non in ultionem Epeorum ab Hercule susceptum fuisse ait, sed quia postquam Hercules Oenei pincernam, eo quod pro aqua qua manus lauari solent, eam quæ ad pedes lauandos pertinebat, Herculi affudisset, occidisset, uenissetq; ad Neleũ lustrandi causa, Nelei filij omnes præter Nestorem lustrationem illius prohibuerunt. Coactusq; est Hercules re infecta à Neleo, nolente contra filiorum uoluntatem facere, discedere. Vide in Iliad. 6. & Comment. Argon. in lib. α.

De Chromio Nelei filio. Cap. XLIII.

CHromius Nelei fuit filius & Chloris, ut etiam affirmat Homerus, qui quidem ea in pugna, quam Pilii & Messeni aduersum Herculem gesserunt, cum decem fratribus suis occisus est, ut satis etiam demonstrat Ouidius in maiori uolumine.

Odyß. λ. τίκεν δὲ οἱ ἀγλαὰ τέκνα Νέστορά τε Χρόμιόν τε περικλύμενόν τ' ἀγέρωχον.

De Pero Nelei filia & Biantis coniuge. Cap. XLIIII.

a PEro uirgo Nelei & Chloris filia fuit, ut in Odyssea scribit Homerus, hæc ut idem asserit adeo formosa fuit, ut illius ferè omnes Græcorum nobiles optarent coniugium, eamq́ꝫ Neleo postularent. Qui nulli illam iungere uoluit, ni sponderet ab Iphiclo matris Nelei patruo boues auferre, quos detinebat & dare negabat. Et cum nemo sponsionem hanc facere auderet, Melampus uates ea tẽpestate clarus, Biæ fratri suo ostẽdit post tempus fieri posse, ut ab Iphiclo deducerentur boues, quos poscebat Neleus, suasitq́ꝫ illi sponsionem, ut tam spectabilis uirginis coniugium consequeretur. Bias autem fratri credens spopondit Neleo, quod petebat. & dum circa recuperationem boum conaretur, Iphicli iussu captus & carceratus est. Post tempus autem dimissus boues reduxit, & Pero habuit in uxorem. hæc ferè in textu Homeri continentur, ultra quem dicebat Leontius, quod cum Bias per annum in carcere seruaretur, sensit trabes domus uermes arrosisse, quos uulgo dicimus tarlos, cõcepitq́ꝫ ob uitiatas trabes securitatem ruinam. quam cum prænunciasset Iphiclo, meruit libertatem. Tandem cum interrogasset Iphiclus filios non procreans, quid ad procreandũ esset agendum, suasit illi, ut serpentis potaret uenenum. Quo facto cõcepit uxor Iphicli, & filium in tempore peperit. quo beneficio ab Iphiclo illi restituti sunt boues, quibus deductis, ut dictum est, Pero deduxit uxorem, quæ illi peperit Antiphatem & Mantionem.

a *Hom. Odyß.* τοῖσι δ' ἐπὶ ἰφθίμην πηρὼ τέκε θαῦμα βροτοῖσι τὴν πάντες μνώοντο περικτίται, οὐδ' ἔτι νηλεὺς τῷ ἐδίδου, ὃς μὴ ἕλικας βόας εὐρυμετώπους ἐκ φυλάκης ἐλάσειε βίης ἰφικληείης. *&c. lib. 13.*

b *De hac re uide infra in Melampode, neq; enim hic omnino sententia Homeri & aliorum reddita est.*

De Cygno. xxiii. Neptuni filio. Cap. XLV.

a *Lib. 12. Meta.* CYgnus filius fuit Neptuni, ut affirmat Ouidius. Iam leto proles Neptunia Cygnus Mille uiros dederat, &c. Hic ut idem dicit Ouidius habuerat à patre ut ferro inuulnerabilis esset, qua commoditate audax factus Troianis auxiliator multis ex Græcis cæsis aduersus Achillem iniuit certamen. Qui cum illum gloriantem se cerneret, quod ferro uulnerari non posset, sumpto ingenti lapide in eum fessum atq; iam crebris ictibus attonitum iecit. Cygnus autem graui
b impulsus ictu cecidit. quem confestim Achilles occupauit, & genu pectus eius premens, & manibus guttur, in mortem ire coegit. qui e uestigio à patre in auem sui nominis mutatus arma reliquit Achilli. Horum figmentorum talis expositio potest esse. Neptuni filius dictus est Cygnus forsitan ob candorem cutis, & membrorum agilitatem, cum hi qui humidi sunt complexione, quæ à Neptuno humiditatis patre procedit, colore sint candidi, & utpluma molles cute. cui humiditati si proportione debita immixtus sit calor, hi tales optima membrorum agilitate fruuntur. Ex quo fit, ut docti in euitandis ictibus, ut quosdam uidimus, ferro feriri nequeant, & ut lassitudine uincantur necesse est, si sit qui tales superare uelit. Quod autem auis factus sit sui nominis, intelligẽdum quod eo mortuo nil de eo apud mortales superfuerit præter uolatile nomen.

a *De hoc autem & alia quædam fabulatur Commentar. Homeri in Iliad. Nempè huius fuisse liberos Tennem & Leucotheam, quibus cum Cygnus superduxisset nouercã Polyboeam, siue ut alij Phylonomem: hæc Tennem amare cœpit. Tennes autem cum huius amorem, utpote nefandum abominaretur, illa hunc apud patrem accusare cœpit, quasi qui illam ultro de stupro appellasset. Quamobrem iratus pater, Tennem in capsam impositum ac uinctum in mare abiecit. Sed Neptunus cum & innocentiam adulescentis cognosceret, & eum tanquam nepotẽ alioqui diligeret, illum ad littora insulæ Lycophryos appul-*

ei appulsum seruauit. Quem postea incolæ repertum ac cognitum, pro rege habuerunt, insulamq́; eius nomine Tenedum uocarunt.

Mem. & Hesiodus Cygni, ut uidetur alterius ab Hercule occisi, qui fuit gener Ceycis, uide in Aspide. b

De Chrysaote .xxiiii. Neptuni filio. Cap. XLVI.

CHrysaor, ut in libro de originalibus rerum affirmat Rabanus, Neptuni filius fuit, nec de eo amplius.

Hesiodus in Theogonia, ex capite Medusæ, ut & Pegasum natum dicit. Versus sunt, τῆς δ᾽ ὅτε δὴ περσεὺς κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν ἐξέθορε χρυσάωρ τε μέγας καὶ πήγασος ἵππος, τῷ μὲν ἐπώνυμον ἦν ὅτ᾽ ἄρ ὠκεανοῦ περὶ πηγὰς γένθ᾽ ὁ δ᾽ ἄορ χρύσεον ἔχεν μετὰ χερσὶ φίλῃσι: *hic pater fuit Geryonis.*

De Oto .xxv. & Ephialte Neptuni .xxvi. filiis. Cap. XLVII.

OTus & Ephialtes, ut asserit Seruius, filii fuere Neptuni, ex Iphimedia Aloi Ti
tanis coniuge, quam idem Neptunus oppressit, ut in Odyssea testatur Ho- Odyss. 11
merus. hanc tamen Iphimediam Paulus uocat Electrionem. Theodontius
autem Ephimeidam. Hi autem quoniam ex uxore Aloi nati sunt, ut pluri-
mum Aloidæ appellantur, sicut & sæpe Herculem à uitrico Amphitrionia-
dem appellamus. Hi quidem nouem digitis singulis mensibus crescere uidebantur, quã
obrem paruo in tempore mole ingentis corporis mirabiles facti sunt. Dicit enim Home
rus his ideo tam grande incrementum fuisse, eo quod à terra nutrirentur, eosq́ non am-
plius nouem annis uixisse, & eorum designans magnitudinem dicit .ix. brachiorũ am-
plitudinem habuisse, lõgitudinẽ uero .ix. passuum. his insuper dicit Homerus in Iliade, a
bellum fuisse aduersus Martem, eumq́ ab eis captum atq; cathenis uinctum, & in carce-
ribus .xiii. mensibus detentum, & ni Iuno Mercurio iniunxisset, ut pro liberatione eius
ageret, in carceribus defecisset. Qui Mercurius clàm eũ rapuit, & liberatus est, quod Clau-
dianus tangit, ubi de laudibus Stiliconis, dum dicit, Cum gemini fratres, genuit quos
asper Alous, Martem subdiderint uinclis, &c. Hi præterea ab Aloo uitrico in gigantoma
chiam, cum ipse grauatus senio ire nõ posset, missi sunt. qui ibidem, ut quibusdam pla-
cet, cum reliquis à Ioue fulminati periere, & Ephialti Aethna mons superimpositus, Oto
autem mons quidã Cretensis. Alii uero dicunt, inter quos Homerus, eos ob magnitudi-
nem corporis ausos montes montibus imponere, cælumq́ affectare. Sed in Odyssea di-
cit Homerus imberbes adhuc ab Apolline sagittis occisos, quos Virgilius dicit apud in-
feros detrusos aiens, Hic & Aloidas geminos immania uidi Corpora, qui manibus mag
num rescindere cælum Aggressi, superisq́ Iouẽ detrudere regnis, & cætera. His prædictis b
fictionum sensus aperiendus est. Dicebat autem Barlaam hos duos fuisse fratres ingentis
potentiæ Aloi filios, sed ideo Neptuni dictos, quia præter mensuram omnem humano-
rum corporum excreuerãt, quod ad Neptunum spectare uolunt ingentia producere cor-
pora, eosq́ tantum nouem annis regnasse. & ideo à terra nutritos dicũt, quia maximos
prouentus ex his quæ possidebant assumerẽt, & aduersus Iouem in Olympo monte ha-
bitantem bellum secundum historias habuisse, & in eo bello iuuenes defecisse ægritudi
ne pestifera ambos, & hinc sumptum eos ab Apolline sagittis occisos. Alii uero dicũt hos
cum Saturno aduersus Iouem fuisse, & nonnullas arces extulisse, & ultimo uiribus lo-
uis quando in Phlegra pugnatum est, cum aliis multis cęsos. De captiuo Marte nil reperi.
Arbitror sic ego explicari posse, Martem insignem aliquem fuisse uirum militari discipli-
na instructum, & bellicosum atq; robustum, horum hostem, qui & si potens esset, tamẽ
ut sæpe cõtingit maiores succumbere, & obtinere minores, ab eis captus & carceratus est.
& cum liberationi eius nullus adinueniretur modus, Mercurius idest fraus, quia furum
deus, qui clàm & fraude furãtur, Iunone iniungente, idest pecunia, qua forte corrupti cu-
stodes, astutia Mercurii Mars liberatus est.

Iliados. 5. Cæterum quam hic Iunonem uocat, ea Græcis ἠερίβοια *dicitur.* εἰ μὴ μητρυιὴ περικαλλὴς a *ἠερίβοια, quam Commentar. Homeri,* ἀγρίαν καὶ μεγάλην βοῶσαν *exponit, Antimachus autem pro*

proprio accipit, & nouercã Aloidum facit, non Mercurij. Praeterea Aristarchus, aliam mortis causam & alium modum affert. Nam cum Mercurius liberato Marte, eos uicissim captiuos abduxisset, illi nihil etiam immanitatis obliti Iunonem & Dianam uitiare conantur: quare indignata Diana ceruam uenantibus illis obiecit, quae per medium illorum currens, dum uterq; iaculum in eam mitteret, factum est, ut cum amborum ictus cerua effugisset, ipsi mutuis uulneribus interierint. Caeterum quod ad historiam attinet, ait idem, Aloidas fuisse reges Graeciae, qui quoniam deuictis multis Barbarorũ nationibus omnia pacassent, dicti sunt Martem, hoc est bellum captiuum tenuisse, eò quod pacem hominibus peperissent.

b *Sunt qui Mythologicos totam hanc Aloidum fabulam ad philosophiam & mores referunt, Martemq; τὸν θυμὸν, Otum autem & Ephialtẽ philosophiae praecepta & sermones interpretentur, à quibus animi affectus & perturbationes uinciuntur, & sub rationem reuocantur. Vide Commentarium Iliad. E. qui copiose de hac re tractat.*

De Aegeo. xxvii, Neptuni filio qui genuit Theseum & Medum. Cap. XLVIII.

AEgeus Athenarum rex, filius fuit Neptuni, Theodontio affirmãte, & marinus deus. Huic dicit Paulus, duo fuere coniuges, quarum prima dicta est Aethra filia Pithei regis Troezeno, ex qua Theseum suscepit. Secũda ut testatur Ouidius, (7. Meta.) fuit Medea profuga, quam à Iasone repudiatam atq; fugientẽ non solum suscepit hospitio, sed illam etiam sibi matrimonio copulauit, & ex ea ut placet Iustino, Medum filium suscepit. Successit quidem in regno Pandioni regi, quem Theodontius secundum ueritatem dicit eius fuisse patrẽ. & eo regnante multa incommoda Atheniensibus euenere. nam inter alia bellum Minois regis Cretẽsium, quod in uindictã Androgei filii sui indigne occisi mouerat, diu tulere. Vltimo cum succubuissent, in has à Minoe deducti sunt leges, ut scilicet annis singulis septem nobiles iuuenes ad Minotaurum in Cretã mitterentur. qui tribus annis sorte missi sunt. Quarta autem sors cecidit in Theseum, qui maximo Aegei patris dolore nauem conscendit iturus, & cum omnia nauigii ornamẽta nigra essent & nauis uelum, habuit in mandatis à patre, ut si contingeret in agendis eum felicem obtinere exitum, rediens naui album poneret uelum amoto nigro, ut à longe infortunium suum nosceret. Theseus autem Ariadnę consilio uictor, mandatorum immemor non amoto nigro uelo redibat. Aegeus excelsa turri prospectãs nigrum uidens uelum, Theseum mortuum arbitratus, ex turri se deiecit
a in mare, & mortuus ab Atheniensibus liberatis, & Neptuni filius, & Marinus deus in solatium Thesei consecratus est.

a *Et hinc Aegeum mare uocatũ uult Nicocrates, quamuis hanc rationem alij repudient, & ab Aegis insula, cuius & Homerus meminit, dictum uelint.*

De Theseo Aegei filio, qui genuit Hippolytum, Demophoontem & Antigonum. Cap. XLIX.

THeseus inclytus Athenarum rex fuit Aegei regis filius & Aethrę, ingenuis atq; generosi animi iuuenis, cõplura memoratu digna peregit, adeo ut inter Hercules plurimos nominetur unus. Hic quidem ante alia cum Hercule ab Eurystheo misso, (Lib. 2.) aduersus Amazones expeditionem suscepit, ut dicit Iustinus, & cum multas occidissent atq; cepissent, cepere inter alias Menalippem atq; Hippolytem Antiopae reginę sorores. Sed Hercules pro armis reginae Menalippem sorori restituit. Theseus uero Hippolyten quae sibi in sortem praedae contigerat, sumpsit uxorem, ex qua Hippolytum filium suscepit. Praeterea ingenti uirtute, ut refert Statius, Creontis Thebani regis superbũ retudit imperium, egitq;, ut quae prohibebat officia funeralia, possent occisis in bello regibus exhiberi. Et taurum ab Eurystheo Atticae terrę immissum cuncta uastantem apud Marathonem interfecit. sic Scironem latronem hospites suos dũ resideret in scopulo, aut lauare sibi pedes, aut se adorare cogentem, eosq; incautos praecipitantem in mare. Et Procustem aeque latronem super Cephyso flumine habitantem, & nocte suos hospites trucidantem superauit atq; occidit. Helenam insuper Castoris atq;

Pollucis

Pollucis sororem uirginem cælestis pulchritudinis insignem, in palęstra ludentem rapu a
it, Minotaurum interemit, & Athenas à turpi seruitio liberauit. Ariadnam atq; Phędram
Minois filias patri surripuit, & Ariadna relicta Phędram sibi coniugio copulauit, ex qua
quosdam filios suscepit. Athenienses per diuersa passim uagantes in patriá reuocauit, &
in formam ciuium sparsos agrestes'q; reduxit. Et ut placet Plinio in libro naturalis histo-
riæ, primus fœdera adinuenit. Aduersus Centauros in nuptiis Pirithoi amici sui egregie b
pugnauit, eos'q; superauit, illi'q; comes ad inferos usq; ad rapiendam Proserpinam iuit,
sed minus feliciter ex hoc illi successit. ná Pirithoo à Cerbero Orci cane trucidato, in mor
tis ipse periculo fuit, ni forte superuenisset Hercules, qui illum à discrimine liberauit & re
duxit ad superos. Et Athenas rediens coniugem querulam accusantem'q; falso de stupri
interpellatione Hippolytum comperit, quem fugauit, & quantum in eo fuit occidit. Po
stremo iam senex à ciuibus suis pulsus, exul apud Scyrú minoré insulá dié clausit, cú an-
nis. xix. imperasset Atheniésibus. Has eius laudes ferè omnes Ouidius paucis testatur car-
minibus ubi dicit. Ingeniú facié te canút te maxime Theseu, et infra per undecim uersus.

Et ob eam causam quidam tradunt Aphydnas oppidú, ubi mater Thesei Aethra erat, expugnatas à a
Castore atq; Polluce fuisse, ipsamq; Aethram captiuá cum reliqua præda abductam. In quo prælio eti-
am uulnus in dextro femore Castor à rege Aphydno accepisse dicitur, Vide comment, Home. in Iliad. Γ.
Et alio loco idem ait, ex sententia Hellanici, ex composito Pirithoi & Thesei, hunc raptú Helenæ factú
esse, cum inter se uerbis conuenissent, ut ambo uxores ex Iouis filiabus ducerent. Itaq; Theseum Helená
rapuisse, Pirithoum ad Proserpinam rapiendam eodem modo ad inferos descendisse, ubi tamen à Cerbe
ro interemptus est. Plutarch. declarat hunc locum in uita Thesei copiose. De Thesei rebus gestis præ
ter Plutarchú, Vide Diodorú libro quinto, qui omnia breuissime collegit. de Hippolyta autem Amazo
num, ut ipse uocat, regina, lib. 5.

Præterea apud Crommyona oppidum, Suem quæ uastabat fines, sustulit. Vide Plutarch. Coryne- b
tam quoq; Vulcani filium interemit. Cercionem latronem apud Eleusin occidit. Sic Scinim qui sole
bat homines laniare, curuatis pinubus & diuersis hominú partibus diuersarum arború ramis alligatis.
Ouid. lib. 7. Meta. Sinnis ille à Plutarcho uocatur, huius filia Perigime fuit, ex qua postea Theseus Me
nalippum patrem Ioxi à quo Ioxades in Caria dicti sunt, genuit.

De Hippolyto Thesei filio, qui genuit Virbium. Cap. L.

Hippolytus Thesei & Hippolytes Amazonis fuit filius. hic cum uenatióibus
cœlibem uitam ducens uacaret, & omnino constanti animo mulieres sper
neret, à Phædra nouerca absente The[illegible] adamatus est, desiderio cuius cú ob-
temperare noluisset, Theseo redeunti ab ea accusatus est. Qui in furoré uer-
sus filii necem optauit. Verum Hippolytus timens conscenso curru fugam
cepit, quo fugiente fortuitu Phocæ, quę in littus exierant, audientes equorum strepitum
dum sese in mare fugientes præcipitant, equos exterruere Hippolyti. Qui per scopulos ad
uersus eius imperiú uires'q; currum trahentes, atq; ui eius compagem dissoluétes omné,
infelicem iuuenem loris implicitum adeo per abrupta traxerunt, ut pro mortuo à circú-
uicinis collectus sit. Esto poetæ omnes & signanter tragœdus Seneca in tragœdia eiusdé
Hippolyti laceratum atq; discerptú omné asserant & occisum. Qui tandé opere atq; subsi
dio Aesculapii, quasi ab inferis in sanitaté pristiná, non absq; longo labore reuocatus est.
Ex quo euentu uidetur fabulę locú datú, qua legimus Theseú habuisse à patre, ut ter pos-
set optare quod uellet, & quia núc filium optasset occidi, Phocas à patre emissas in litus.
Hippolytus aút ne tertiá patris experiretur irá, qui ante Hippolyté matré eius occiderat, &
núc eo inaudito eum quærebat in pœná, atticá terrá liquit, & in Italiá uenit, haud longe
à loco, ubi postea códita Roma, & mutato nomine se Virbiú appellari iussit, quia bis uir
fuisset, semel ante euétú, & iterú postquá beneficio Aesculapii in uitá uidebatur reuocatus.
Ibi auté dicit Theodontius oppidú cóstruxit, quod ex nomine sumptę cóiugis Ariciá ap
pellauit. Dicit pręterea idem Theodontius falsum esse Hippolytú cælibé uitá egisse, imò
secreto amore Ariciam nobilem Atticæ regionis fœminam adamauit, quam Dianam,

eo quod uenationi uacaret, uocabat, & se Dianam colere afferebat, & opere huius Aritię factum dicit, ut ab Aesculapio sanaretur, cum mortuum illum arbitraretur Theseus.

De Virbio Hippolyti filio. Cap. LI.

VIrbius filius fuit Hippolyti & Aritię post Hippolyti fugam ex Attica susceptus. Qui cum adoleuisset, contra Aeneam Ilio deleto in Italiā uenientē à patre missus est in subsidium Turni, prout describit Virgilius, Ibat & Hippolyti proles pulcherrima bello Virbius insignem, quem mater Aritia misit Eductum Egeriæ lucis. &c. De eo autem nil aliud habemus.

Ouidius autem lib. 15. Meta, ubi totam Hippolyti fabulam describit, Virbium atq; Hippolytum eundem facit, iussuq; Dianæ, cuius etiam precibus, ab Aesculapio restitutus fuerat, nomē mutasse. Ceterum commentar. Home. in Odyß. Λ. addit fabulæ Hippolytum ante à Theseo Trazena ablegatum, eo quod nouercæ insidias metuebat, illiq; ibidem imperium esse datum, quod ex matris stirpe ad ipsum peruenierbat, eoq; cum Theseus aliquando peregre abeßet, ad Hippolytum, si qua illo potiri posset, uenisse Phædram. Hanc Athenis etiam templū Veneri cōstruxisse, quod Hippolyti nomine Hippolytaū uocatū est.

De Demophoonte Thesei filio. Cap. LII.

DEmophoon, ut Theodontius asserit, filius fuit Thesei ex Phędra. Hic quidē cum cæteris Græcis in bellum Troianum iuit. Ilio autem deiecto dum rediret in patriā, tempestate in Thraciā delatus à Phyllide Lycurgi regis filia hospitio & lecto susceptus est. Et cum aliquandiu secum fuisset, audito quod Mnestheus Athenarum rex agitatus procellis & nausea uexatus maris appulisset in insulam Melos, & ibidē clausisset diem, regni cupidine tractus impetrata per tempusculum licentia à Phyllide, refarcitis nauibus Athenas rediit, & post. xxiii. annum paterni exilii, ut dicit Iustinus, Athenarū regnū assumpsit, neq; de reditu curauit ad Phyllidem. Et cum annis. xxiii. regnasset, mortuus est. Cui successit Osintes, utrum hic eius fuerit filius, incertum habeo.

De hac uide Coluthum in raptu Helenæ

De his & Aethra matre agnita à filijs & recepta ad Troiam, Calaber lib. penult.

De Antigono Thesei filio. Cap. LIII.

ANtigonus, ut dicit Theodontius, filius fuit Thesei & Phædræ, ut dicit Barlaam, natu maior Demophoonte, & post fugatum ab Atheniensibus patrem ferè adhuc pubes ab Atheniensibus assumptus, & rex factus Mnesteus'q; uocatus. Qui Troiā uadens non satis de ingenio Demoophontis fidens eum secum traxit. Hic rediens tempestate actus nimia apud insulam Melos expirauit.

At Homerus Mnestheum non Thesei filium, sed Petei facit. Cuius ita lib. 2. Iliad. meminit, τῶν αὖθ' ἡγεμόνευ' ὑιὸς πετεῶο Μενεσθεύς, τῷ δ' οὔπω τις ὅμοιος ἐπιχθονίων γένετ' ἀνὴρ κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας. Fortaßis hic Antigonus est, quem Diodorus Athamantum uocat. Didymus autem Ariadnæ filios facit Demophoontem & Acamantem Odyß. Λ.

De Medo Aegei filio. Cap. LIIII.

MEdus, ut Iustinus tradit, Aegei regis Athenarum & Medeę fuit filius. Quam idem Iustinus dicit, cum priuignum uidisset adultum, ab Aegeo per diuortium discessisse, & Colchos cum Medo filio abiisse. Ouidius autem dicit ob paratū Theseo uenenū, ut ubi supra de ea, eam aufugisse. Aiunt insuper aliqui eam Iasonis in gratiam rediisse, & hunc Medum inde iuisse in Asiam, atq; uiribus plura sibi subegisse regna, sed eam tenuisse partē, quam Mediā appellamus, & de suo seu matris nomine nuncupasse.

Lib. 2.

De Onchesto. xxviii. Neptuni filio, qui genuit Megareum. Cap. LV.

ONchestus secundum Lactantium filius fuit Neptuni, quem Seruius & Lactantius dicunt Onchestem ciuitatem propinquam promontorio Micalesso construisse, & suo nomine appellasse, nec de eo aliquid prætérquam quod Megareum filium genuerit, legi.

De Megareo filio Onchesti, qui genuit Hippomenem. Cap. LVI.

Megareus

Megateus filius fuit Onchesti, ut liquido testatur Ouidius loquente sic Hippomene. Namq; mihi genitor Megareus, Onchestis at illi Est Neptunus auus, pronepos ego regis aquarum, &c. Lib.10. Met.

De Hippomene Megarei filio. Cap. LVII.

Hippomenem Megarei fuisse filiũ satis ostensum est. De hoc Ouid. talem recitat fabulã. Erat in Scyro ciuitate Atalãta Schœnei filia seu Iasii, uirgo insignis pulchritudinis, & pernicissimæ uelocitatis, quæ ut plurimum deorum monitu habitabat in syluis. Hęc cum à multis in coniugẽ peteretur, legem ᵃ apposuit, ut scilicet cursus certamẽ peteretur, & si qui superarẽtur ab ea, morte mulctarentur, uictor autem eius poriretur cõnubio. & cum iam plures magis audaces quàm felices superati tam seuera lege damnati essent, Hippomenes ea nondum uisa talium ridebat stultitiam. Tandem cum casu contingeret, ut illam uideret, miratus roseam faciem, sidereos oculos, os cinameum, auream cęsariem, pectus protensum, corpus'q; glabellum, & gestus placidos, cõfestim eius in ardorem incidit, qui ante damnauerat alios, nec dubitauit eius postulare connubium, & seueræ legis subire discrimẽ. Virgo autem * Deest quiddã Hippomenes Veneris implorauit auxiliũ, quę illi tulit ex uiridario Hesperidum tria mala aurea, eum'q; docuit malorũ usum. Porrò cũ cursum expeditũ intrassent, anteiret'q; uirgo, iuuenis prędoctus e uestigio uidente uirgine unum ex malis proiecit, fulgore cuius capta puella gradum collectura præuertit. Et cum euolasset interim iuuenis, illa præstãtior faci le anteiuit, ille secundũ eiecit. quod dum illa collectura moratur, ille stadium arripit uolucer. Sanè illa pernici uelocitate malo collecto parua mora currentẽ prætetit. Ast ille cum iam meta cursus esset propinqua, tertium proiecit, quo detenta uirgo, antequam uolucris euolasse potuisset, tenebat Hippomenes terminũ. quam ob causam superata uirgo eius in coniugium uenit. cum qua dum lætus in patriã abiret, Hippomenes feruoris impatiens, & suscepti muneris à Venere immemor, in lucum Cybeles illam deduxit, & ibi cum ea concubuit, ex quo seu Veneris seu matris deũm indignatione factum sit, amantes in leones uersi sunt, & currui Cybeles additi. Qua sub fictione talis potest sensus abscondi. Primo mulierũ si qua est obstinata durities, & auro & muneribus frangi posse, cum natura auri omnes & cupidæ & tenacissimæ sint. In leones autem ideo cõuersi dicuntur, quia in nemus Cybeles coiuerunt, idest in delitiis humanis abundauerũt, & ob id elati sunt, & sic in leones uersi, quoniam leones superba sint animalia. & ideo uersa uice currui Cybeles applicati sunt, idest in processu à rerum natura edocti quoniam terrenis legibus omnes sumus obnoxii, quia terrei uiuimus, & quantumcunq; superbientes, postremo in terram reducimur.

ᵃ *Ouid. fabul. describit lib. x. Ceterum hec Atalant, alio nomine Ischomache dicitur à Propertio. Et interpres Theocriti Hippomenem Martis filium uocat.*

De Pelasgo. xxix. Neptuni filio. Cap. LVIII

Pelasgus, ut dicit Theodontius, filius fuit Neptuni. Isidorus uero ubi de etymologiis, eum Iouis & Larissæ filium dicit. Sanè quoniam ex compertis apparet Theodontium talium solertissimum indagatorem fuisse, plus illi in talibus præstandum fidei ratus sum, & ideo Neptuni, non Iouis posui filium. ᵃ Hic autem ea in parte Gręcię regnauit, quę postea ab Arcade Calistonis filio Arcadia dicta est, & ab eo denominata Pelasgia. dicebat Leontius & in Asia esse Pelasgos, eos'q; aduersus Græcos fauisse Troianis, ut in Iliade testatur Homerus. Verum hi Pelasgi a Pelasga muliere Græca nomẽ sortiti sunt, quam aiunt in Pelasgiis cum copiis in Asiam transmeasse, & ciuitatem condidisse, & de suo nomine Pelasgiam nuncupasse. & inde Pelasgi, qui secus Lyciam sunt, appellati. alii cõtrarium tenent, Pelasgum regem fuisse in Asia, & ab eo Pelasgos & inde mulierem Pelasgam, ubi postea fuere Pelasgi, in Græciam ex Asia transfretasse, & ibidem occupata regione nomẽ imposuisse Pelasgis.

Est qui hunc Inachi filium dicat, Vide r. Comment. in Apollonium. ᵃ Iliad.

b *Iliad. secundo* ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα πελασγῶν ἐγχεσιμώρων τῶν οἳ λάρισαν ἐριβώλακα ναιετάασκον, τῶν ἦρχ' ἱππόθοος, πύλαιός τ' ὄζος ἄρηος υἷε δύω λήθοιο πελασγοῦ τευταμίδαο, *in Catalogo Troiani exercitus.*

De Nauplio.xxx. Neptuni filio, qui genuit Palamedem. Cap. LIX.

NAuplius Neptuni & Amimonis filię Danai regis filius fuit, ut testatur Lactātius, qui de eius origine fabulam recitat talem. Amimone Danai filia dum studiose in syluis iaculo exercitaretur, minus aduertēs percussit Satyrum, quam cum uellet Satyrus uiolare, illa Neptuni implorauit auxilium. Neptunus autem fugato Satyro ipse eam compressit, ex quo cōpressu Naupliū suscepit. Hunc Naupliū apud Eubœā regnasse cōstat, & eius aiunt fuisse filiū Palamedē Gręcorū factione occisum apud Troiam. Quod cū ęgerrime ferret Nauplius, nec ad ultionem suppeterēt uires, ad ingeniū uersus, stantibus apud Troiā Græcis, ut erat senex cœpit omnē Græciā circuire, & regias intrare Græcorū principū, & ibi quibus poterat suasionibus, cōiuges eorum in adulterium, cum quibuscunque poterat trahere, arbitratus ex hoc in reditu Græcorum seditiones exorituras plures, eis'que agenubus Grçcos in suum sanguinem tuituros, & sic dum se inuicem trucidarent, immerito trucidati Palamedis mortem suis occisionibus expiarēt. Creditum est, ut Leontius afferebat, opere suo Clytemnestram in amplexus Aegisthi uenisse, ex quo Agamēnon postea interemptus, & inde Aegisthus & Clytemnestra. Sic Aegialem Diomedis coniugem in Cyllabari Stheleni filii concubitus. & ut de reliquis taceam, conatur Lycophron inclytā Penelopis famam Nauplii cōsiliis maculare, uolens eam cum uno è procatoribus suis nōnullas insomnes noctes egisse. Prætetea inplacabilem senem aiunt tam feruenti animo uindictam optasse, ut redeuntibus Græcis Ilione consumpto in patriam, & acri atque turpi tempestate agitatis Caphareum conscendisse montem, & nocte accensa face, quasi in portum salubrem periclitantes acciret, in letiferos scopulos salutis auidos euocasse, & multis hoc facinore exitii extitisse causam. Vnde Virgilius, Sidus & Euboicę cautes, ultor'que Caphareus, &c. Amorē autem Satyri & oppressæ Amimonis à Neptuno assignat Barlaam paucis uerbis ratioñe, dicēs, Satyrū uirginis fuisse pædagogum, Neptunū autem Lerneum quendam Aegyptium insignem, cuius prius Amimone pellex fuit quàm cōiunx, & ab eo Lerneum fontem denominatum atque prouinciam.

De Palamede Nauplii filio. Cap. LX.

PAlamedes Nauplii fuit filius, qui cum esset unà cum Græcis circa Troiam, & hi aduersus Agamemnonis imperium insurrexissent, seditione dolosa Agamemnoni potestate subtracta, eius dux belli factus est. Huic enim cum Vlysse simultates erant, ut dicit Seruius, eo quod Vlysses insania ficta conatus esset in bellum Troianum non ire, & ad eam simulandum uinctus aratro dissimilibus animalibus salem serebat. Cui ante aratrum ad experientiam sumendum insaniæ Palamedes apposuit Telemachum puerum, quem cum uidisset Vlysses illico suspendit aratrum. Prætereà cum in Thraciam frumētatum iuisset, & nil portasset, se'que non comperisse diceret, Palamedes uadens reportauit affatim. Quibus indignatus Vlysses, ęgre patiebatur illius gloriam. quamobrem dolo eius factum est, ut à seruis Palamedis satis grande pondus auri infoderetur sub tabernaculo eius, & inde nunciis subornatis, habitis confictitiis litteris in consilio Græcorum Palamedem accusauit, quia cum Priamo de deditione haberet tractatum, eum'que auro esse corruptum, & ad euidētiā proditionis inceptæ iussit eius in tabernaculo fodi, quasi si ibidem comperiretur aurum, litteris esset exhibenda fides & nunciis. quamobrem aurò comperto, quod ipsemet infodi fecerat, Vlyssis accusatio uera credita est, & Palamedes tanquam noxius lapidibus est obrutus.

Mem. huius rei Ouid. lib. 13. & Calaber lib. 5. apud quem Aiax Vlyßi obiicit: ἀλλὰ καὶ ἀντιθέῳ
b παλαμήδεϊ θῆκας ὄλεθρον, ὃς σέο φέρτερος ἔσκε βίῃ, καὶ ἐΰφρονι βουλῇ.

De Celeno

De Celeno. xxxi. Aello. xxxii. & Ocypete. xxxiii. Harpyis, filiabus Neptuni. Cap. LXI.

Celeno, Aello & Ocypete Harpyiæ tres fuere secundum Seruium & Neptuni & terræ filiæ. Alii uero dicunt Thaumantis & Electræ. Harum formā describit Virgilius. Tristius haud illis monstrum, nec sæuior ulla Pestis, & ira deū stygiis sese extulit undis, Virginii uolucrum uultus, fœdissima uentris Proluuies, uncæq; manus & pallida semper Ora fame, &c. Hic etiam describit in quibus habitent locis, & unde uenerint, dum dicit. Accipiūt Strophades, Graio stant nomine dictæ Insulę Ionio in magno, quas dira Celeno Harpyię, q̄ęq; aliæ colūt, Phineia postquā Clausa domus mensasq; metu liquere priores. Ex his à Seruio fabula recitatur, quæ supra ubi de Zete & Calai plene scripta est. & quid per illam etiam sentiēdum sit. & similiter de his dicta sunt quædam, ubi de Alecto, & aliis furiis supra scripsimus, & ob id pauca hic dicenda supersunt. Vult igitur Seruius eas ideo Neptuni & terræ filias, quia in insulis habitent, quæ terræ sunt, & tamen mari circundatæ. Ego uero eas Neptuni filias puto, quia monstruosæ sint, ut per Virgilii carmē patet. Harpyiæ autem secundū Fulgentium ideo uocātur, quia ἁρπάζειν Grȩce, Latine rapere dicitur, & ideo earū prima est dicta Aello, quasi † Ahelen alon, quod est alienū concupiscere. Secunda Ocypete, quod significat celeriter auferre. Tertia Celeno, quæ nigrū sonat, per quod rapinæ occultatio sumenda est. & sic primo concupiscitur, secundo aufertur, tertio occultatur. Virgineos autem uultus ideo habere dicuntur, seu quia ut dicit Fulgentius, sterilis sit rapina. Cui ego addā quantū ad eum cui rapitur. & esto aliter putem. fures quippe more suo placidos mitesq; se in conspectu hominū exhibent, ut hac possint arte ignaros fallere. Vncas autem raptores habere manus expositione non indiget. Quod ora illis sint pallida, nil aliud uult prætendere, quàm fames assidua, insatiabilis appetitus habendi, qua miseri & in rapinā proni anguntur continue. fœdissima uentris proluuies raptorum est, in quantum ut plurimum rapinarum turpis est exitus, Itur enim ex rapinis in ludum substantiarū consumptorem omnium, & miseriarū patrem. Itur in luxuriam lasciuiarum & ociorum marcentium matrem. Itur in gulam crapularum & ægritudinum cloacam turpissimā & damnosam. Arbitror quidem has ad piratas, & auarissimos atq; immanes homines spectare, eo quod litora inhabitent. Addebat insuper dictis Harpyis Homerus Harpyiam unam, quam Thyellam uocitat, ex qua Zephirum dicebat equos Achillis genuisse. Hanc dicebat Leontius uenti impetum, seu procellam interpretari, per quam etiam piratarum demonstratur uelocitas ad rapinam.

Fortasse, ἀφελεῖν τὸ ἀλλότ. ἀελλὼ procella, ὠκυπέτη celeriuolans. κελαινὼ obscuritas.

Vt Hesiodus, qui sic in Theogonia θαύμας δ' ὠκεανοῖο βαθυῤῥείταο θύγατρα ἠγάγετ' ἠλέκτρην, ἡ δ' ὠκεῖαν τέκεν ἶριν, ἠϋκόμους θ' ἁρπυίας ἀελλώ τ', ὠκυπέτην τε αἵ ῥ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἕπονται.

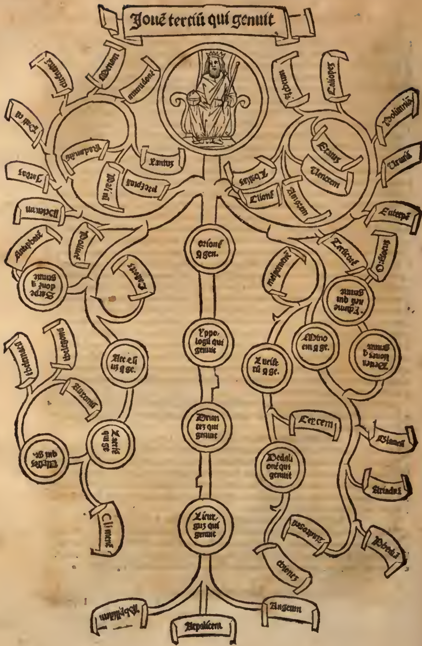
De Sicano. xxxiiii. Neptuni filio. Cap. LXII.

Sicanus, ut dicit Theodontius, antiquissimus rex fuit Siciliæ, & Neptuni filius, & ab eo insula quę antiquiori nomine dicebatur Trinacria, Sicania nuncupata est, de qua Solinus ubi de mirabilibus mundi dicit. Sicaniæ diu ante Troiana bella Sicanus rex nomē dedit, eductus cum amplissima liberorum manu, &c. Ex his nec nomen alicuius ad me peruenit. Dicit tamen Theodontius, huius Cererem fuisse coniugem, & Proserpinam filiam, quam Iouis dixere poetæ.

De Siculo. xxxv. Neptuni filio. Cap. LXIII.

Siculus rex fuit Siciliæ, & Neptuni filius, ut Solinus de mirabilibus mundi testatur. Regnauit autem, ut dicit Theodontius post Sicanū, & ab eo Sicilia denominata est. Paulus hunc dicit filiū fuisse Corithi & Electræ, & Dardani fratrē. Neptuni filium dictū, eò quod ex Tuscia in Siciliam transfretasset, & multa rudes homines docuisset.

Libri decimi finis.

Ioué tertiū qui genuit

GENEALOGIAE DEORUM GENTILIUM, LIBER UNDECIMUS.

PROOEMIUM

EX Achaia inter Pachinum Trinacriæ promontorium, & ueteres Syracusas leni satis spiritu me detulerat Subsolanus. Ibi dū iam in finem ferè deducta omni Neptuni prole, uetustissimorū regum potius aduentum in insulam quàm gesta narrassem, & mecum omnia circūspectans excogitarem, ad quam cæli plagam uertenda esset naviculæ prora, uenit in mentem tantum nunc uelo, nunc remis, nunc pedibus itum fore, ut ex filiis Saturni senis infausti nullus superesset, cuius non esset descripta soboles, præter Iouem quem patrem dominum'q́ regem'q́ deorū & hominum uoluere. Obstupui, fateor serenissime rex, & animi cecidere uires, & quasi itineri meo obstaculum insuperabile esset obiectum desperans aiebam. O miser potui amplissimum Oceani gurgitem intrare, & fluctus in sydera usq; surgentes, modico conscendere lembo. Potui uastum littus omne mediterranei maris inter mille scopulos, & sonantia saxa ambire, montes scabrosos ascendere, lubricas calcare ualles, tenebrosa antra subire, perscrutari lustra ferarum, & syluarum atq; nemorū sepositas umbras lustrare, urbes & oppida, & quod longe terribilius, ad manes usq; descendere, & Ditis opacas intrare domos, & terræ uiscera oculis terebrare, & sic aliorum deorum prolem etiam renitentem calamo tanquam cognitam in medium trahere. Nūc autem si Iouem non uidero, quo pacto eius, quæ amplissima est, posteritatem scripsisse potero? Si autem Iouem uidisse uelim, in cælum ire necesse est, quò infelix ex sublimi saltu, quò ex monte celso in illud memet deiiciam? Quis me eò uentorum extollet impetus? Quæ deferet condensa nubes? aut ipsius armiger ales? O utinam ab inferis remearet Dędalus, qui solus homini pennas induere nouit, & mortalibus insuetas cæli uias ostendere. Ipse forsan opportunitati huic posset præstare suffragium. Quod nisi undecunq; uenerit, detur post tot exantlatos labores, tot uictos timores, tot etiam obices superatos, infecto itinere inchoato, nō absq; ignominia temeritatis meæ subsistendum est. Optabam præterea cælestium uidere patriam, & quo ordine sanctissimi illi gentilium theologi templa, palatia, atria, domos'q́ disposuissent cælitum. Præterea & cum ipso Ioue ipsius sublime uidere soliū. Quo iure sactum illud deorum consistorium conueniret in unum. Quod in illos ipsius imperium. Quis ordo sedendi, quæ præsidentis maiestas, quæ leges darentur, qui & quo ritu largirentur imperia, ut in finem debitum mundi gubernaretur mortalitas, & alia etiā tam prægrandis dei magnalia. Cæterum dum hinc uidendi desiderio cęlum ac perficiendi itineris attigeret, inde desperatione premerer, Ecce ex littore Siculo me etiam gubernaculum non regente, repentino impetu in Cretam usq; delatus sum. Quam cum circumspicerem, non ante Ideon mōtem aspexi, quàm resoluta mentis caligine, & ueri dei illustratus lumine, proletarii Iouis cognoui cunabula atq; fornices in circuitu, & qua in parte eius cineres & ossa iacerent memini. Et sic eum non deum cæli thronum tenentem esse perpendi, sed hominem, cuius acta & mores, & reliqua nō maiori labore quàm aliorum deorum gentilium poteram ex terrenis speculis intueri. Reuocatis igitur uiribus, ut eius numerosissimam prolem describam, iter quod præpeditum rebar, intrabo, orans in optatum me terminum dirigat, qui futurum sibi dilectissimum populum per rubrum mare eduxit sicco uestigio ex Aegypto.

De tertio Ioue decimo Saturni filio, qui xxxix. genuit filios, quorum hæc sunt nomina, prima Clio, ii. Euterpe. iii. Melpomene, iiii. Thalia, v. Polymnia, vi. Erato, vii. Terpsichore, viii. Vrania, ix. Calliope, x. Acheus, xi. Venus, xii. Amor, xiii. Proserpina, xiiii. Castor

ftor, xv.Pollux, xvi.Helena, xvii.Clitemnestra, xviii.Palicus, xix.Palicus, xx.Iarbas, xxi. Mena, xxii.Myrmidon, xxiii.Xantus, xxiiii.Lucifer, xxv.Orion, xxvi.Minos, xxvii.Sarpedon, xxviii.Rhadamantus, xxix.Acrifius, de his xxix. tractatur in præſenti libro undecimo. xxx.Tantalus, xxxi.Dionyſius, xxxii.Perſeus, xxxiii.Aon, xxxiiii.Aeacus, xxxv.Pylũnus, xxxvi.Mercurius, xxxvii.Vulcanus. De his uero octo ſcilicet à xxix. citra, duodecimo in libro tractatur. De reliquis duobus, qui ſequuntur, ſcilicet de Hercule xxxvii. & Aeolo xxxix. in libro tertiodecimo ſcribitur. Cap. I

IOuem Cretẽſem, qui tertius in hoc opere eſt, Saturni & Opis fuiſſe filium omnis teſtatur antiquitas. Hic eodem partu cum Iunone editus, ne à Saturno occideretur ob pactionem cum Titano fratre factam, quàm cito natus eſt, clam in Idam Cretenſem montem alendus, ab Opi tranſmiſſus eſt, & ut quidam uolunt, Curetis populis commendatus, ſeu, ut alii dicunt, Ideis Dactylis. Euſebius uero in libro temporum dicit Creti regi Cretenſium, & hunc illum in Gnoſo ciuitate in qua matris eius eſt templum, ſeruaſſe atq; nutriſſe. Quia Curetis dixere, addunt eum ab eiſdem in antrum montis Idæ delatum, ibiq; dum, ut paruuli faciunt, fleret, ne audiretur cymbala & tympana, & clypeos, & arma pulſabãt. Ad ſonitum quorum, more ſuo conuenientes apes mella in os eius inferebant, ob quod beneficium poſtea deus factus dedit eis, ut abſq; coitu generarent. Aliis uero placet eum nymphis alendum datum, inter quas, ut Didymus in libro narrationis Pyndaricæ aſſerit, Meliſeo Cretenſium regi duas fuiſſe filias, Amaltheam & Meliſſam, quæ caprino lacte atq; melle Iouem nutrierunt. Vnde dicit Lactantius in libro diuinarum inſtitutionum, capellam Amaltheæ nymphæ Iouem infantem uberibus ſuis aluiſſe, & ob id dicit Germanicus Cæſar in Arateo carmine, Illa putatũ Nutrix eſſe Iouis, ſi uere Iuppiter infans Vbera Cretææ mulſit fidiſſima capræ, Sydere quæ claro gratum teſtatur alumnum. Quod etiam teſtari uidetur Poëta celebris Franciſcus Petrarcha in Bucolicis ea in Ecloga, cui titulus Argus eſt, ſic dicens, Teneris ſignata labellis Vbera te moueãt, niſi forte obliuia lactis, Illius aſtrigeræ nectar tibi ſuggerit aulæ. De grege nempe fuit nutrix tua, &c. Seruius autem dicit non in Idam, ſed in Dicteum montem à matre tranſmiſſum, & ibidem nutritũ. Iunius autem Columella de agricultura ſcribens lib. ix. ſic de educatione Iouis infantis ait, Nec ſanè ruſtico dignũ eſt ſciſcitari, fuerit'ne mulier pulcherrima ſpecie Meliſſa, quam Iuppiter in apem conuertit, an ut Euhemerus Poëta dicit, crabronibus & ſole generatas apes, quas nymphæ Phruxonides educauerunt. Mox dicit eo in ſpecu Iouis extitiſſe nutrices, eaſq; pabula munere dei ſortitas, quibus ipſæ patum educauerant alumnum. Hæc ille. Ex quibus ſumitur Iouem melle tantũ educatum. Hic tandem cum adoleuiſſet, ob captos parentes bellum habuit cum Titanis, liberauitq; illos, inde patrẽ regno expulit, eo quod comperiſſet eum uitæ ſuæ inſidiari, quæ ſupra ubi de Saturno latius dicta ſunt. Et hinc illi bellum dicunt cum gigantibus conſecutum, quos ſuperatos, ſuppoſuit montibus, ut præmonſtratum eſt. Deinde orbe ſubacto cum fratribus imperium partitus eſt, dato Plutoni infernorũ dominio, Neptuno autem maris, ſibi Olympo reſeruato. Et cũ diu ante Iunonem ſororem ſuam ſumpſiſſet in coniugem, & rex potens factus, gloriæ auidus, cœpit ambire, & non minus aſtutia quàm uiribus nõ ſolum humanas laudes, ſed diuinos etiam ſibi honores quæſiuit, templa quidẽ, ut in ſacra legitur hiſtoria, in multis locis conſtruxit, & ſuo dicauit nomini, & in quamcunq; regionem ueniebat, reges principeſq; populorum hoſpitio ſibi comitate ſua & amicitia copulabat, & cũ ab eis digrederetur, imperabat ſibi ædificari phanũ, & ſuo hoſpitiſq; ſui nomine inſigniri, quaſi ut ex hoc poſſet amicitiæ ac fœderis memoria conſeruari. Et hac aſtutia factum, ut conſtituta ſint templa Ioui Ataburio, Ioui Labradeo, cum Ataburius & Labradeus auxiliatores eius fuerint in bello. Sic & Ioui Laprio, & Ioui Molioni, & Ioui Caſſio, & quæ huiuſmodi ſunt, quod ille aſtutiſſime excogitauit, ut ſibi diuinũ honorem, & hoſpitibus ſuis perpetuum nomen acquireret cum religione connexum. Gaudebant autem illi, & eius libenter obſequebantur

Lib. I. Cap. 22

Cap. 2

Lactan. lib. I Cap. 22

quebantur imperio, & nominis sui gratia ritus annuos, & festa celebrabant, & hoc modo religionem cultus sui per orbem terræ Iuppiter seminauit, & exemplum cęteris ad imitandum dedit. Is insuper in Olympo monte habitauit, ut eadem sacra testatur historia, ubi legitur, Ea tempestate Iuppiter in monte Olympo maximam partem uitæ colebat, & eò ad eum in ius ueniebant, si quæ res in controuersia erant. Item siquis quid noui inuenerat quod ad uitam humanam utile esset, eò ueniebat, atq; Ioui ostendebat, &c. Prætereà quantumcunq; homo hic circa honores occupandos ambitiosus esset, & libidini deseruiret, multa tamen bona & utilia humanæ uitæ adinuenit & introduxit, & nonnulla mala sustulit, & inter alia amouit à moribus hominum consuetudinem comedendi carnes humanas, quibus Saturni tempore uescebantur. Qui tandem dispositis rebus suis diem clausit, de exitu cuius testis est Ennius. ipse quidẽ in sacra historia descriptis omnibus quæ in uita sua gesserat Iuppiter, ad ultimum sic ait, Deinde Iuppiter postquàm quinquies terram circuit, omnibusq́; amicis atq; cognatis suis imperia diuisit, liquitq́; omnibus leges, mores, frumentaq́; parauit, multaq́; alia bona fecit, immortalem gloriam memoriamq́; adeptus sempiternam, monumenta suis reliquit, ætatem pessime actam in Creta uitam commutauit, & ad deos abijt, eumq́; Curetes filii sui curauerunt, decorauerúntq́; eũ, & sepulchrũ ei in Creta in oppido Aulatia posuerũt. Et dicit Vesta hác urbem creauisse, inq́; sepulchro eius scriptũ antiquis literis Grçcis, Iuppiter Saturni. Euhemerus autem dicit eum in †Oceania mortuum, sed bene in Aulatia oppido sepultum, forsan & hoc nomẽ Oceaniæ Cretæ fuit antequàm à Creta nympha Hesperidis filia, ut Plinius ait, ubi de historia naturali, dicta fuerit. Vidésne celeberrime rex quãto ingenio, quanto fortunæ fauore, quot antiqui hostis fallaciis longæuum nomen, inanem gloriã & diuinos honores sibi quæsiuerit homo iste: Miror equidem illius quantumcunq; rudis æui insaniam, ut quem ex homine natum passibilem atq; mortalem uiderant, deũ, & summum deum tam inconsulte crederent. Scio possint esse qui dicant multo recentiores in hác eandem insciam nõ minus fuisse procliues, cum legerimus à Luca medico scriptum apud Lystros Lycaoniæ Barnabam & Paulum uiros sanctissimos, & diuini dogmatis prædicatores, eo quod contortum à natiuitate hominem in nomine Iesu Christi rectum, ambulantemq́; fecissent, à Lystris deos e uestigio creditos, Barnabam Iouem, & Mercuriũ Paulum, eisq́; tenuentibus serta & holocausta tanquam diis à pontificibus & populo præparata, de quibus ego minus miror. Diuinum enim opus fecerant ignorãtibus Lystris, quoniam non suo, ut ipsi testabantur, sed Christi opere. Iuppiter autem quid unquam supra hominem facere uisus est: nil equidem, uictoriosus fuit homo, & nec satis hoc, cum astutiæ humanæ, & nonnunquam fortunæ opus sit, ut ob id deus & cæli rex debeat à quoquam credi. Profecto uertibiles nimium in credulitatem erãt illius æui mortales. Nos autem ueteres in sua fatuitate sinamus, & ad omissa uertamus calamum. Postquàm quę ad historiam spectant, de Ioue dicta sunt, quid de eo fingentes dixerunt prosequamur. Primo quidem eum patrem dominumq́; deorum, & cæli regem dicunt, eiq́; loco sceptri trisulcum fulmen tribuunt. Eius prætereà arborem dixere quercum. Sic & in eius tutelam aquilam posuere. Nunc quid per hæc sensisse potuerint uideamus. deorum autem pater & dominus ideo hic dictus est, quia eo regnante heroum tempora seu cœpere, seu floruere, in quibus & Poëtarum seu theologorum gentilium cœpit & floruit studiũ apud Gręcos. Qui cum istum tanquam ea tempestate mortalibus cæteris præualentem cernerent, eumq́; iam sibi nedum apud suos, sed & apud exteras nationes adhuc uiuenti diuinos honores quæsisse, & eorũ patrem esse aut maiorem, qui iam eius intuitu fictionibus ad diuinitatem extollebantur, & quod ei nomen etiam faueret Iuppiter, quod iam diu erat celebre, & uero deo attributum, faueretq́; illi locus habitationis Olympus, quo nomine cælum etiam appellamus, eum deorum finxere patrem, & cæli regem. Nec sufficit attribuisse illi quod fecerit, quinimmo multa ex his quæ ante eum per plura secula facta fuerant, & potissime eorum duorũ temporibus, quos supra Ioues nuncupatos diximus, per

Lactan. lib. 1 Cap. 11

als. Oceano, sic enĩ Lactantius habet

nominum abusionem in hunc reuocata sunt, nec aliter quàm suo æuo facta eidem attributa. & quod longe perniciosius fuit, multa ad uerum deum, uerum deorũ dominum spectantia, sub huiusmodi fictionis uelo recondita, & demum enucleata ad potentiam & deitatem fictam huius hominis spectare ab ignaris credita sunt, tantum'q; inoleuit hęc inscitia, ut non solum Iouis esse quæ dei, sed dei ueri esse quæ Iouis erant crederentur, utputa adulteria, proditiones, & bella, & huiusmodi. Sanè quotiens pro isto Ioue illustres uiri deum sensere uerum, quod minus honestum de Ioue scribitur, pro aliquo naturali actu opere naturæ naturatæ producto, quæ dei opus est, intelligi uoluere. quod ego non laudo, per illecebres fictiones diuinam designari potentiam. Deorum insuper numerositatem non adinuenere, ut tot crediderint deos esse, quinimmo prudentes uoluere deitates illas multis ascriptas diis, potentiæ unius ueri dei officia esse existimantes, sic per ministros deũ agere uti mortales agimus, quod clarissime in libro de dogmate Platonis ostendit Apuleius. Nos autem & bene secundum Psalmistam credimus de deo, quia dixit, & facta sunt. Nec tamen negamus deo ministros esse, alios iustitiæ ut dæmones, alios gratię ut angelos, alios opportunitatum & uictus, ut supercælestia corpora, sed de his aliàs. Per fulmen uero trisulcum loco sceptri Ioui additum, eo quod igneum sit, ostendere uoluere fingentes, nonnunquàm eum pro elemento ignis & aëris assumendum, ut asserit Seruius, & tunc Iunonem eius cõiugem terram & aquam esse uolunt, eo quod ex eis omnia quorundam iudicio procreantur, & sic secundum Varronem de agricultura duo dicuntur parentes magni, Iuppiter pater & Iuno mater. Puto ego hanc fictionem originem habuisse ab his, qui arbitrati sunt ignem rerum omnium causam, ac eo agente cuncta generari atq; nutriri, & sic dum ignis & aër Iuppiter, eius opus est, corruscationes & tonitrua, nubes congregare, atq; dissoluere, uentos excitare, atq; comprimere, fulmina emittere, & huiusmodi, eo quod hæc in regione aëris igne agente conficiantur. Trisulcum autem dixere fulmen, ut triplex fulminis designetur proprietas, est enim coruscum, & scindit & urit, de quibus si quis plene uidere cupit, Senecam philosophum uideat ubi de quæstionibus naturalibus. Quercum arborem ideo attributam illi uolunt, quia eius fructu primæui homines pascerentur, & ideo uisum est eam arborem rite dici illius, ad quem spectat educare homines, quos ipse produxit, seu quorũ gerit imperium. Hanc Isidorus ubi de etym. nucem uidetur arbitrari, eam'q; dicit à Latinis iuglandẽ uocari, quasi Iouis glandem, eo quod Ioui olim cõsecrata fuerit, & sequitur eius fructus tantum habere uirium, ut si mittatur inter suspectos herbarũ uel fungorum cibos, quicquid in eis uirulentum

b sit, exudent, rapiant, & extinguant. Aquilam eius in tutelam esse asserunt, eius'q; rei causam Lactantius ex alieno describit, dicens, Cæsar quoq; in Arato refert Aglaosthenem dicere Iouem, cum ex insula Naxo aduersus Titanos proficisceretur, & sacrificium faceret in littore, aquilam ei in auspicium euolasse, quam uictor bono omine acceptam tutelæ suæ subiugarit. Sacra uero historia etiam ante consedisse aquilam illi in capite, atq; ei regnũ portendisse testat. Cur infans à Saturno absconditus sit, cur cũ Titanis bellũ gesserit, cur Saturnum fugauerit, satis plene ubi de Saturno monstratum est. De coniugio uero Iunonis, etiam ubi de Iunone est explicitum. sic & de nomine satis plene, ubi de Ioue primo. Et ex his quæ ibidem & hic scribuntur, siquis uellet, satis posset aduertere quantum homo iste cum proprietatibus Iouis planetæ conuenerit, & quoniam ob id merito sit Iuppiter nuncupatus.

Lib.1.cap.11

a *De Dactylis Idæis ita tradunt Græci: Dactyli Idæi, inquiunt, sex & quinq; dicuntur esse, & dexteros quidem uiros, sinistros autem fœminas. Pherecydes, dexteros uiginti, sinistros autem triginta duos facit. Fuerunt autem* γόητες, *ut ipsius uerba ponam,* πρᾶξι, καὶ μεταλλεῖς. *Nominati sunt à matre Ida, alij Idæos Dactylos uocari aiunt,* ὅτι ἐν ταῖς ἴδης ἐντυχόντες τῇ ῥέᾳ ἐδεξιώσαντο τὴν θεὸν, καὶ τῶν δακτύλων αὐτῆς ἥψαντο. *Mnaseas à Dactylo patre & matre Ida dictos ait. Ex ijs præcipui fuerunt Titias & Cyllenus, qui & magnæ matris aßeßores habiti, & certis sacris culti sunt: tametsi sint, qui Titiam indigetem Creteum, ex Ioue genitum uelint. Nomina & artes Dactylorum ab autore Pho-*

ronideq

ronidos sic recensentur: Ἔνθα γόητες Ἰδαῖοι Φρύγες ἄνδρες ὀρέστεροι οἴκι' ἔναιον Κέλμις, Δαμναμενεύς τε μέγας καὶ ὑπέρβιος Ἄκμων εὐπάλαμοι θεράποντες ὀρείης Ἀδραστείης οἳ πρῶτοι τέχνην πολυμήτιος Ἡφαίστοιο εὗρον ἐν οὐρείῃσι νάπαις ἰόεντα σίδηρον ἔς πῦρ τ' ἤνεγκον καὶ ἀριπρεπὲς ἔργον ἔδειξαν. *Hæc ex Comment. Apollonij. Ipse autem Apollonius lib.1. nymphæ cuiusdam Anchiales filios dicit & in Phrygia habitare, sic enim ait:* Βωμὸν δ' αὖ χέραδος παρενήνεον, ἀμφὶ δὲ φύλλοις στεψάμενοι δρυΐνοισι θυηπολίης ἐμέλοντο μητέρα Δινδυμίην πολυπότνιαν ἐγκαλέοντες ἐνναέτιν Φρυγίης, Τιτίην θ' ἅμα Κύλληνόν τε οἳ μοῦνοι πολέων μοιρηγέται, ἠδὲ πάρεδροι μητέρος Ἰδαίης κεκλήαται, ὅσσοι ἔασι Δάκτυλοι Ἰδαῖοι Κρηταιέες, οὕς ποτε νύμφη Ἀγχιάλη Δικταῖον ἀνὰ σπέος ἀμφοτέρῃσι δραξαμένη γαίης Οἰαξίδος ἐβλάστησε. *Diomedes nõ ex Anchiale, sed ex Ope natos tradit. Aiunt, inquit, in Creta Opim in Idam Cretensem ex fuga delatã, quum puerperij tempus instaret, primam montis partem manibus apprehendisse, atq; ita partu solutam. Ex impressione uero manuũ Curetes prodijsse, quos ab effectu Græco nomine Dactylos, & Ideos à mõte nominauerũt, ut à pupillis oculorũ quas Græci* κόρας *appellãt, uel à galearũ cono Curetas. Hos nutriuisse Iouẽ ferũt, & ne uagitu puer proderetur, nouo lusus genere excogitato, clypeolis æneis inter se cõcursantes, æris tinnitu, & numerosi pedis cõpositione, qui Dactylus inde dictus est, Saturnũ celauerunt.*

De aquila Iouis in Comment. Home. Iliad. Θ. *sic traditur:* λέγεται δὲ κατὰ τὴν τοῦ Διὸς γένεσιν τὸν ἀετὸν γεννηθῆναι, ἔν τε τῇ πρὸς τοὺς γίγαντας μάχῃ παραστῆναι· διόπερ ἐν τῇ διανεμήσει τῶν πτηνῶν Ζεὺς ἀετὸν εἵλετο, ᾧ καὶ προστάσσει καὶ ἀγγέλῳ αὐτῷ χρῆται πρὸς ἐκείνους, οὓς ἐπιφανείας ἀξιοῖ. ὅθεν καὶ ἀετὸς ἐκλήθη, οὐχ ὥς τινες παρὰ τὸ ἄιστον, ἀλλὰ παρὰ τὸ ἐτεὸν δηλοῦν, ὅ ἐστιν ἀληθές. b

De nouem Musis filiabus Iouis. Cap. II

MVsæ numero nouem sunt, Iouis & Memoriæ filiæ, ut ubi de Etymologiis placet Isidoro. Theodontius autem Memnonis dicebat & Thespiæ, eo forsan quod Thespiades illas appellet Ouidius. Harũ nomina sunt hæc, Clio, Euterpe, Melpomene, Thalia, Polymnia, Erato, Terpsicbore, Vrania, & ultima Calliope. His dicunt cum filiabus Pierii numero totidem bellum innatum fuisse. Et quoniam uictæ sint à Musis Pierides, in picas mutatæ sunt, & ob uictoriam Musæ earum consecutæ sunt cognomen. Has præterea dicunt à quodã Pyreneo claustris clausas, eas'q; ex claustris in detentoris perniciem euolasse. Insuper aiunt eis fontem Castalium & nemus Heliconę consecratũ, eas'q; ad lyram Apolline pulsante canentes. Nos autẽ his præmissis ad auferendũ uelum fictionibus ueniamus. Placet Isidoro Christiano atq; sanctissimo homini has Musas appellatas à quærendo, eo quod per eas, sicuti antiqui uoluerunt, uis carminum & uocis modulatio quæreretur, & ob id per deriuationem ab eis Musica, quæ est moderationis peritia, denominata est. Et utidem dicit Isidorus, quoniã ipsarũ Musarum sonus sensibilis res est, & quæ in preteritũ fluit, imprimitur'q; memorię, ideo eas à Poëtis Iouis & memoriæ nuncupatas. Ego autem puto, quum à deo omnis sit scientia, nec solum ad eam concipiendã intellexisse sufficiat, nisi quis intellecta memoriæ cõmendauerit, & sic memorię conseruata expresserit, ut te quis scire nouerit, ut ait Persius, Scire tuũ nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. quod Musarũ officiũ est, & hinc illas Ioue genitas & memoria fictũ est. Necnon arbitror Musas à moys quod est aqua dictas, causa in sequentibus ostẽdetur. Cur autẽ nouem sint, in cõmentario secũdo super somnio Scipionis plurimũ Macrobius conatur ostẽdere, eas æquiparans octo sphærarũ cæli cantibus, nonam uolens cælorum modulationẽ esse concentũ, superaddẽs post longam uerborum seriem musas esse mũdi cantũ à rusticis etiã sciri. quia eas camœnas quasi canenas à canẽdo dixerunt. Attamen ex his reddit Fulgentius aliã rationem, dicens uocem fieri quatuor ex dẽtibus, quos lingua dũ loquitur percutit. ex quibus si defecerit unus, potius q̃ uox, sibilus emittit necesse est. Insuper ex duobus labiis uelut uerborũ cymbalis cõmoda modulantibus. Sic & lingua quæ curuamine à circumflexione quadã tanquã plectrum uocalem format spiritũ, inde & palato, cõcauitate cuius sonus profertur. Vltimo ut nouem sint, addit gutturis fistula, quæ tereti meatu spiritualem præbet excursum. Et insuper quoniam his

Lib.5.Metã.

ἀπὸ τοῦ μῶσθαι quod est inuestigare, μῶσαι

niam his à multis concinens Apollo additur, non aliter quàm seruator concentus præ-
dictis ab eodem Fulgentio iungitur pulmo, qui uelut ærarius follis concepta reddit atq;
reuocat. Et ne sibi in tam sepositum naturæ opus tantúmodo fidem uelle præstari uidea-
tur, tam exquisitæ rationis testes inducit Anaximandrum Lampsacœnum, & Zenopha-
nem Heracleopolitem, quos suis in commentariis, quæ dicta sunt scripsisse confirmat.
Asserit'q; hæc & ab aliis ęque illustribus philosophis affirmari, ut à Pisandro Physico, &
Euximene, eo in libro quem Telegumenon nuncupauit. Porrò idem Fulgétius quasi mi
nus plene dilucidauerit, quod de Musis intendit, ut nominum & operationum singula
rum rationem deducat in medium, dicit sic. Nos uero nouem Musas doctrinæ atq; scien
κλέος tiæ dicimus modos, hęc est prima Clio, quasi prima cogitatio discendi. Cleos enim Græ
κλεώ ce fama dicitur. & quoniam nullus scientiam quærit, nisi in qua famæ suæ protelet di-
gnitatem, ob hanc rem prima Clio appellata est, id est, cogitatio quærendæ scientiæ. Se-
εὐτερπὴ cunda Euterpe Græce, quod nos bene delectans dicimus, quod primum sit scientiã quæ
μελπομένη rere, secundum sit delectari quod quæras. Tertia Melpomene, quasi meleten piomene, id
μελέτην ποιοῦμένη est, meditationem faciens permanere, ut sit primum uelle, secundum delectare quod ue-
lis, tertium instare meditando ad id quod desideras. Quarta Thalia, id est, capacitas, quasi
θάλεια διὰ τὸ si dicatur tythoalia, id est, ponens germina. Quinta Polymnia, quasi polyn mnian dicas,
θάλλειν id est, multam memoriã faciens, dicimus, quia post capacitatem est memoria necessaria.
πολυμνείαν Sexta Erato, id est, eurischomenó, quod nos Latine inueniens similẽ dicimus, quia post
ἐρατώ scientiam & memoriam iustum est, ut aliquid simile & de suo inueniat. Septima Terpsi-
εὑρισκόμενον chore, id est, delectans instructionem. Ergo post inuentionem oportet te iam discernere
τερψιχόρη ac iudicare quod inuenies. Vrania octaua est, id est, cælestis. Post eñ diiudicationẽ eligis
τέρπειν χο- quid dicas quod despicias. Eligere eñ utile, & caduca despernere cæleste ingeniũ est. No-
ρὸν fortassis na Calliope, id est, optimę uocis. Ergo hic erit ordo, primũ est uelle doctrinam, secũdum
οὐρανία est delectare quod uelis, tertium est instare ad id quod delectat, quartũ est capere ad quod
καλλιόπη instes, quintum est memorari quod capis, sextum est inuenire de tuo simile ad quod me
κάλλος φωνῆς mineris, septimum iudicare quod inuenias, octauum eligere de quo indices, nonum be
ne proferre quod elegeris. Hæc Fulgentius. Vellem ego hos conuenire, si possem, qui ere-
ctis signis aciebus'q; compositis in Musas impetum facere, & eas ab eis sumptis armis ex-
terminare si possint conant̃ insipidi, & dũ male intellectis uerbis Bœotii se armatos existi
mant in certamen inermes descendũt, & quæ succincte de Musis dicta sunt intuentes di-
cant, nunquid has tam sublimes mulieres in lupanari uiderint, nunquid eis abusi sint.
nunquid credẽt Psalmistam, Isaiam, Iob, alios'q; sanctissimos dei uiros illas è meretricio
manu duxisse, ut inter sacra uolumina collocarẽt. Scio negarent hos unquam has quas
indifferenter scenicas meretriculas dicunt usos, ni testis mihi sacer diuinarum literarũ in-
terpres Hieronymus esset, cuius ne ab eorũ inscitia restringi possim, libet ut iacẽt in proœ-
mio libri à se ex Græco in Latinum translati Eusebii Cæsariensis uerba describere. Dicit
enim post multa Hieronymus sic, Quid psalterio canorius, quod in morem nostri Flacci
alis Alcaico & Græci Pyndari nũc iambo currit, nunc † Achaico personat, nũc sapphico tumet, nũc
semipede ingredit̃? Quid Deuteronomii & Isaiæ cantico pulchrius? quid Salomone gra-
uius? quid perfectius Iob? quæ omnia hexametris & pentametris uersibus, ut Iosephus &
Origenes scribunt, apud suos composita decurrunt, &c. Nesciebant puto tales Musarum
officium esse uocum tempora ordinare, nesciebant circa scientiam Musas agenda dispo-
nere, nesciebant diuinis uiris ad maiestatem literarum suarum augendam sua officia pię
stitisse: taceant igitur, & seipsos rabidi mordeant, qui dum non intelligunt, alios morde
re conãtur, & nos omissum reintremus iter. Musis cum Pieriis fuisse de cantu certamen,
hoc arbitror sensu sumendum. Sunt nonnulli tam ineptæ audaciæ ut quum nullam
nouerint disciplinam, suo tamẽ innitentes ingenio audeant se disciplinatis præferre, nec
dubitent disputationis inire certamen, quod dum in conspectu doctorum faciunt, non
scientifici doctis apparent, sed potius stolida & quadam præsumptione loquaces. Et quũ
multa

multa dicere ignaris uideantur, nec aliquid tamen dicant rationi consonum, nec sese loquentes intelligant, lusi à prudentibus picæ existimantur: quæ quidem uoces potius humanas, quàm intellectum garriendo imitantur, & ob hoc tales à scientificis transformari in picas rite à Poëtis confictum est. Has autem uoluisse Pyreneum includere nil aliud puto, quàm quosdam ad ostẽtationem sui impetuosos & auidos, qui neglectis studiorum laboribus postquàm scrinia libris compleuerint, & eorum ferè tegmina uiderint tanquã omnia quæ in eis continentur cognouerint, sese audent extimare Poëtas, aut à circumspicientibus arbitrari. Verum quum euolauerint Musæ quas putauerant claustris clausisse, si eas in publicum sequi uelint, id est, ostendere se scire quod nesciunt, in præcipitium cõfestim ruunt, ex quibus nonnullos ego cognoui, qui librorum congerie cumulata se credidere magistros, & in conspectu scientium corruere. Est & Musis consecratus fons Castalius, & alii insuper plures, & hoc quia habeat lympidus fons, non solum delectare intuentis oculos, sed eius etiam ingenium quadam uirtute abscondita in meditationẽ trahere, & componendi desiderio urgere. Nemus autem ideo illis sacrum est, ut per hoc intelligamus solitudinem qua uti debent Poëtæ, quorum est poëmata meditari, quod quidem nunquam bene fit inter strepitus ciuitatum, aut compita etiam ruralia. Quinimmo ut Quintiliano placet, ubi de Oratoria institutione, in loco obscuro & quieto, utputa nocturno tempore, quod per nemora demonstratur satis congrue, sunt enim opaca densitate ramorum & quieta, eo quod semota ut plurimum sint ab habitationibus hominum.

a *Huc pertinet & fabula de Thamyri, qui genere Thracensis, filius autem Philammonis & Arsiæ, siue, ut alij, Eratûs Musæ, primus dicitur infanda in mares libidine incensus fuisse. Fuit autem forma præstans, arte citharœdus optimus, adeò ut cum Musis ipsis certamen susceperit, ea cõditione, ut si uicißet, cum Musis singulis concumberet: sin uictus fuisset, ab illis priuaretur, quocunq; illis uisum fuisset. Itaque inito certamine quũ superiores Musæ euasißent, & oculis & arte Musica, & quod extremũ erat, etiã mente priuarunt. Comment. in 2. & 10. Iliad. fabulam scribit Homerus in hunc modum:* καὶ πτελεὸν καὶ ἕλος καὶ δώριον, ἔνθα τε μοῦσαι ἀντόμεναι θάμυριν τὸν θρήϊκα παῦσαν ἀοιδῆς οἰχαλίηθεν ἰόντα παρ' εὐρύτου οἰχαλιῆος στεῦτο γὰρ εὐχόμενος νικησέμεν, εἴπερ ἂν αὐταὶ μοῦσαι ἀείδοιεν κοῦραι διὸς αἰγιόχοιο. αἱ δὲ χολωσάμεναι, πηρὸν θέσαν, αὐτὰρ ἀοιδὴν θεσπεσίην ἀφέλοντο, καὶ ἐκλέλαθον κιθαριστύν. *Iliad. β. Fabula pertinet ad Thrasones &* θεομάχους, *qui Deorum muneribus superbe abutuntur.*

b *De Musarum inuentis siue officijs est apud Virgilium inter Epigrammata carmen quod incipit, Clio gesta canens. Et in Græcis epigrammata aliquot, de ijsdem reperias. Commentarius autem Apollonij* δύο, *inquit,* ἱστοροῦνται γενέσεις μουσῶν, πρεσβυτέρων μὲν, μετὰ τοῦ κρόνου γενομένων. νεωτέρων δὲ τῶν ἐκ διὸς καὶ μνημοσύνης. *Et mox addit:* λέγεται τῶν μουσῶν ἡ μὲν κλειὼ εὑρηκέναι τὴν ἱστορίαν, θάλεια δὲ γεωργίαν καὶ τὴν περὶ τὰ φυτὰ πραγματείαν, εὐτέρπη δὲ μαθήματα, τερψιχόρη παιδείαν, ὄρχησιν ἐρατὼ, πολύμνια λύραν, μελπομένη ᾠδὴν, οὐρανία ἀστρολογίαν, καλλιόπη ποίησιν. *Cæterum quod ad Mythologiam totius fabulæ attinet, diserte explicat Philippus Melanchthon in Grammaticis super loco Hesiodi ex Theogonia, ubi Poëta Musarum officia, & genus recenset his uersibus:* τύνη μουσάων ἀρχώμεθα, ταὶ διὶ πατρὶ ὑμνεῦσαι, τέρπουσι μέγαν νόον ἐντὸς ὀλύμπου, *& qui sequuntur. Copiosißime autem omnium, quos sciam, Lilius in eo libello, quem inscripsit* σύνταγμα *de Musis. Vnde &* τὰ ἔτυμα *nominũ malim, quàm ea quæ hic à Bocatio afferuntur ex Placiade peti. ibi & uarias Musarum appellationes, & quicquid de his Poëtæ fabulati sunt, reperies.*

De Acheo x. Iouis filio. Cap. III

ACheus, ut placet Isidoro ubi de Etymologia, Iouis fuit filius, & ab eo uult appellatos Achęos, seu Achiuos. His paucis uerbis egregii hominis negociũ pertransisse cõtentus. Attamen Theodõtius postquàm eum Iouis filium dixit, addit eum antiquissimum Messeniorum fuisse principem, eiq́ filiorum amplissimam fuisse manum, quorum òpere, & quia pie apud Messenjos uixerit, factum est ut totius prouinciæ quam hodie usque Achaiam nuncupamus, aut societate, aut imperio potiretur, & ab eius nomine diceretur Achaia, asserit'que ab hoc o-

mnem Græciæ nobilitatem habuisse principium, sed ex filiorum numerositate nullum nec nomine exprimit.

Comment. in Homer. Ξοῦθος ὁ αἰόλου παῖς, inquit, ἀγόμενος κρέουσαν τὴν ἐρεχθέως θυγατέρα, ἔσχεν δὲ αὐτῆς δύο παῖδας ἴωνα καὶ ἀχαιόν. ὧν ὁ μὲν ἴων ᾤκισεν ἀθήνας, ὁ δὲ ἀχαιὸς φόνον ἐμφύλιον δράσας, παραγίνεται εἰς θετταλίαν, καὶ κυριεύσας τῆς χώρας, τοὺς ὑποτεταγμένους ἀφ᾽ ἑαυτοῦ προσηγόρευσεν ἀχαιούς.

De Venere Iouis xi. filia, quæ peperit Amorem. Cap. IIII

VEnus, Homero teste, Iouis fuit filia & Diones, & est hæc quam Tullius ubi de naturis Deorum tertiam uocat, & coniugem fuisse Vulcani. Hanc aiũt Martem amasse, de quorum adulterio & captiuitate supra ubi de Marte dictum est. Sic & Aeneæ matrem dicũt, de qua etiam ubi de Aenea scriptum est. Sic & ubi de Diomede de uulnere ab eodem suscepto, & æque ubi de Adone narratũ est, qualiter à filio casu uulnerata, Adonem dilexerit. Nec desunt qui credant de hac dici, quod legitur in historia sacra, Venerem scilicet instituisse meretriciũ quæstum, quod Augustinus ubi de ciuitate dei uidetur asserere dũ dicit, Huic oblata à Phoenicibus esse dona de prostitutionibus filiarum antequam uiris illas coniungerent. Huic preterea Claudianus ubi de laudibus Stilliconis, apud eam Cyprum rex optime, delitiosissimum describit uiridarium, in quo omnia facile possint enumerari spectantia ad suadendam lasciuiam, incipit enim sic, Mons latus Ionium Cypreæ rupis obumbrat, & perseuerat infra per quadraginta sex uersus, quos quia prolixum nimis erat, nõ scripsi. Et hic idem uiridario descripto quàm grandis sit Veneri cura, circa cultum & ornatum apponit, dicens, Cæsariem tum forte Venus subnixa corusco. Et infra per decem uersus. Quoniã supra ubi de Veneribus multa circa fictiones de Venere dicta sunt, esset hic replicare superfluum. Superest quod ambigitur ponere. Hanc enim Venerem quidam putãt eandem esse cum Cypria. Ego duas fuisse arbitror, & hanc uete Iouis filiam fuisse, & Vulcani coniugem. Aliam Syri & Cypriæ seu Diones filiam, & Adonis cõiugem. Qui unam & eandem putant, dicunt eam Iouis & Diones filiam primo Vulcano nuptam, & inde Adoni. & ob nimiam formositatem cœlestem Venerem à Cypriis arbitratam, & dea dicta est, & tanquam dea sacris honorata, eiq; apud Paphos templum, & ara fuit, eamq; aram solo thure & floribus redolentem faciebant, eo quod Venus ex uariis causis odoribus delectetur. Aiuntq; cum hæc uito fuisset superstes, tãto ferbuisse pruritu, ut ferè in publicum declinaret lupanar, & ad suum palliandum scelus, dicunt eam Cypriis mulieribus suasisse meretricium, & instituisse ut facerent uulgato corpore questum, ex quo subsecutum ut uirgines etiam ad littora mitterentur, Veneri uirginitatis & futuræ pudicitiæ libamenta daturæ, & ex coitu aduenarum sibi exquisitare dotes. Theodontius etiam superaddit, dicens tam scelestum facinus non solum in Cypro diu seruatum, sed in Italiam usq; deductũ. quod autoritate Iustini firmat, qui dicit apud Locros ex uoto aliquãdo contigisse.

Hæc Venus à Græcis Poëtis κυπρίς *&* κυπρογένεια *uocatur, eo quod, ut Hesiodus ait,* γένετο περικλύστῳ ἐνὶ κύπρῳ. *Quam tamen etymologiam reprehendit is, cuius scholia in Homerum extant, neq; enim à loco* κυπρίδα *dictum uult, quum nusquam, ut ipse ait, Homerus Dijs à loco epitheta addat, sed ab effectu, quasi* κυόπορι*, hoc est,* τὸ κύειν πορίζουσαν. *Vide lib. 5. Iliados, ubi longa disputatione hanc rem ille tractauit. Peperit hæc eadem ex Baccho Priapum, de quo in commentarijs Apollonij sic traditur: Venus quum amaret Bacchum, concubuit cum eo, deinde Baccho in Indiam profecto, concubuit & cum Adonide. Postea illo ex Indis reuerso, coronam illi obuiam progrediens, obtulit, eumq; sic coronatum tanquam sponsum sequi se iussit: ex quo quum concepißet, in Lampsacum abijt, ut ibi partum ederet. Iuno autem infensa illi ob zelotypiam, manu uterũ illius incantando tetigit: ex quo factum est, ut illa pareret filium non modo præter omnes alios deformem, sed & ingenti pene præter modum dehonestatum: cuius postea quum illam puderet, reliquit illum in urbe Lampsaci ab se reiectum, à quo euentu nomen urbi* ἀπαρνὶς *primo, deinde literæ mutatione* ἀβαρνὶς *factum est, eo quod ibi filiũ Priapum suum esse Venus negarit,* τὸ γὰρ ἀπαρνεῖσθαι *negare significat. Hunc postea quum Lampsacenis*

mulieribus

mulieribus nimium gratus esset, à ciuibus ciectum ferunt, ob quam rem quũ nescio quo malo postea pre merētur, templum eidem & sacra constituerunt, factusq; etiam hortorum Deus est. De hoc & Lothide nympha quo pacto noctu eam comprimere uolens ab asino clamāte prohibitus fuerit, Ouidiũ primo Fastorũ lege. Huic asino Bacchus ob operam aduersus Gigantes nauatam, siue quod eo transuectus paludem fuerat, quum à Iunone furijs immissis agitaretur, Dodonamq; expiandi causa peteret, loquēdi usum dederat: quem postea Priapus occidit, uel ob præsentē causam, ut uult Ouidius, uel ut Higinius, quia ab eodem, quum de magnitudine membri certarent, superatus uideretur. Et hinc institutum quoq;, ut Priapo asinus immolaretur. Quod Ouidius hic de Lothide nympha, hoc alij de Vesta dicũt, ut superius in capite Vestæ à Bocatio dictum est.

De Amore xii. Iouis filio. Cap. V

AMorem Iouis & Veneris fuisse filium omnes uolunt, quod ego non hominũ credam, sed Planetarum. Sunt enim ambo complexione similes, calidi & humidi, sunt præterea beniuoli ambo, & æqua luce splendidi, & ideo ex his amorē gigni, & eum potissime quo conuiuimus, quo amicitias iungimus, fictum est, ut intelligamus quoniam ex conuenientia complexionum & morum inter mortales amor & amicitia generetur. Quæ quidem uera præter inter uirtuosos esse non potest, ut clare demonstrat Tullius ubi de amicitia. & hinc arbitror potius ex his quia ambo beniuoli, natus dicitur, eo quod beniuolus esse non possit quis, nisi sit uirtuosus. De concupiscibili autem amore satis supra dictum est.

De Proserpina xiii. Iouis filia, & Plutonis coniuge. Cap. VI

PRoserpina Iouis & Cereris fuit filia, quæ quoniam Veneris despiceret ignes, à Plutone amata est atq; rapta, & ad inferos delata, & ibidem eius cóiunx facta. quam cum a diu quæsisset Ceres, & indicio Arethusæ apud inferos compersset, eo quod tria grana ma b lipunici comedisset, eam rehabere non potuit. Sententia tamen Iouis factũ est, ut sex menses cum uiro, sex autem cum matre moraretur apud superos. De hac Proserpina in præcedentibus ubi de Cerere, quicquid sub figmento tegitur, explicasse memini. Et iccirco præter quod ad historiam attinet, replicare non curabo. Arbitror igitur hanc Sicani regis Siciliæ & Cereris fuisse filiam, eamq́ ab Orco Molossorum rege, seu Cudonio, uel Agesilao secundum Philocorum, anno xxviii. Erichthei regis Athenarũ raptam, eiq́ coniugio copulatam. Hæc tamen historia prolixius habetur ubi de Plutone.

Hæc alio nomine etiam Hecate dicitur, quanquam sunt qui Hecaten atq; Proserpinam diuersas facere uideantur, ut est in cōmentario in Theocritum. Cuius, ut ibi ab eo narratur, fabulā hic ascribendam putaui, eo quod non esset uulgaris. Τὴν ἑκάτην, *inquit,* χθονίαν φασὶ θεὸν καὶ νερτέρων πρύτανιν, καθὰ καὶ σώφρων. ἥραν μιχθεῖσαν διὶ γεννῆσαι παρθένον. ὄνομα δὲ αὐτῇ θέσθαι ἄγγελον. ταύτην δὲ μετὰ τὴν γέννησιν ταῖς νύμφαις δοθῆναι παρὰ τοῦ διὸς θρέψασθαι. αὐξωθεῖσαν δὲ κλέψαι τὸ τῆς ἥρας μύρον, ᾧ τὸ πρόσωπον αὐτῆς αἴδον ἦν χριόμενον, καὶ δοῦναι Εὐρώπῃ τῇ φοίνικος θυγατρί. αἰσθομένην τὴν ἥραν, καὶ ἐφορμῆσαι βουλομένην αὐτὴν κολάσαι, τηνικαῦτα μὲν τὸ πρῶτον εἰς γυναικὸς τετοκυίας οἶκον καταφυγεῖν, ἐκεῖθεν δὲ πρὸς ἄνδρας νεκροὺς φέροντας. ὅθεν τὴν μὲν ἥραν ἀποστῆναι, τὸν δὲ διὰ τοὺς καβείρους κελεῦσαι ἀναλαβόντας καθᾶραι. ἐκείνους δὲ ἐπὶ τὴν ἀχερουσίαν λίμνην ἀπαγαγόντας ἁγνίσαι. ὅθεν τὴν θεὸν ἀποκεκληρῶσθαι τοῖς τεθνεῶσι, καὶ καταχθονίαν φασί. Ἄλλως. τῇ δήμητρι μιχθεὶς ὁ ζεὺς τεκνοῖ ἑκάτην, διαφέρουσαν ἰσχύϊ καὶ μεγέθει. ἣν ὑπὸ γῆν πεμφθῆναι ὑπὸ τοῦ πατρὸς πρὸς περσεφόνης ἀναζήτησιν καὶ νῦν ἄρτεμις καλεῖται, καὶ φύλαξ καὶ δᾳδοῦχος καὶ φωσφόρος καὶ χθονία. *Hæc ille in Idyl. 2. Apollonius in 3. Argon.* τὴν ἑκάτην *etiam* βριμὼ *appellauit.* ἐπ᾽ ἴαχε δὲ βριμὼ κουρότροφον ἐγκαλέσασα βριμὼ, νυκτιπόλον, χθονίην, ἐνέροισιν ἄνασσαν, *&c. quo loco ait Comment.* βριμὼ δὲ αὐτὴν προσηγόρευσε, διὰ τὸ φοβερὸν, καὶ καταπληκτικὸν τοῦ δαίμονος, καὶ φάσματα ἐπιπέμπειν τὰ καλούμενα ἑκαταῖα, καὶ πολλάκις αὐτὰ μεταβάλλειν τὸ εἶδος, διὰ τὸ ἔμπουσαν καλεῖσθαι. *Aut à* βρόμου, *id est strepitu ignis,* λαμπαδοῦχος γὰρ ἡ θεός. *aut* βριμὼ *quasi* βρίμηνις τὶς οὖσα. βρι *enim in compositione epitasim significat.* a

Proserpinæ raptus etiam ab Ouidio lib. 4. Fastorum describitur, b

De Castore

De Castore xiiii. & Polluce xv. filiis Iouis. Cap. VII

a Castor & Pollux, & Helena secundum Fulgentium, filii fuerunt Iouis & Le-
dæ, ex quorum conceptione talis fertur fabula, Cum Leda Tindari regis cō-
iunx Ioui placuisset, ipse in cygnum uersus cœpit canere, quo cantu illam
ad se nō solum audiendum, sed capiendum traxit. Qui dum caperetur ab
ea, eam ipse cepit atq; oppressit, & eo coitu Ledā concepisse ferunt, & ouum
peperisse unum ex quo Castor & Pollux, & Helena nati sunt. Alii uero nolūt Pollucem
& Helenam tantum, & Castorem fuisse mortalem Tyndari filium. Nōnulli dicunt, in-
ter quos Paulus, ex compressu illo duo nata esse oua, ex uno quorū Castor & Pollux nati
Apollon. lib. 2 sunt, ex altero uero Helena & Clytemnestra postea. Castorem ergo & Pollucem iuuenes
fuisse insignes, omnis testatur antiquitas, & ante alia legitur eos ex Argonautis fuisse,
eis'q; redeuntibus à Colcho Pollucem, Amycum Bebryciorum regem ei uolentem uim
inferre interemisse. Demum quum recuperassent Helenam sororem à Theseo raptam,
quum eandem à Paride asportatam cum cæteris Græcis nauibus irent illā repetituri, sunt
qui dicant eos nec ad Troiam deuenisse, nec in Lacedæmoniam rediisse, sed in cælum ra-
ptos, signum geminorum fecisse. Tullius tamen scribit ab Homero dici eos Lacedæmo-
Lib. 5 ne fuisse sepultos. Et Ouidius ubi de Fastis dicit, quod cū ipsi Phœbem & †sororem eius
Scilicet Thalayram, ut uocat Propert. Leucippi filias rapuissent, Lynceo & Idæ fratribus desponsatas, à sponsis bello repetitas,
& in eo Castorem à Lynceo occisum, in quem cum curreret Pollux, eum interemit, occi-
disset'q; Idas Pollucem ni à Ioue actum esset, ut eum nequiret lędere. Lactātius etiam in li-
b bro Diuinarum institutionum dicit, Castor & Pollux dum alienas sponsas rapiunt, esse
gemini desierunt. Nam liuore iniuriæ concitatus Idas, alterū gladio transuerberauit, &c.
Aiunt insuper Castorem equo ualuisse plurimum, & Pollucem pugna. Et quū esset Pol-
lux æternus, cerneret'q; fratrem mortuum, Ioui patri petiit, ut sibi cum fratre æternitatem
partiri fas esset. Quod cum concessisset Iuppiter, ambo in cælum assumpti sunt, & gemi-
norum fecere signum. Horum in tutelam equos esse uoluere gentiles. Nunquid ex fi-
ctionibus interpositis sentiendum sit, uideamus. Placet quidem Tullio, ubi supra, Casto
rem & Pollucem filios fuisse Iouis tertii & Ledæ, hominis quidem, non cygni, neq; dei,
eos'que esse ex his quos Διόσκουροι appellauere Graii. Iouem autem in cygnum uersum
ideo forsan finxit antiquitas, quia dulce canat cygnus, quod possibile est & Iouē fuisse,
& sui cantus dulcedine, ut sæpe contigisse uidimus, in sui dilectionem atq; concupiscen-
tiam Ledam traxisse. Est enim citus ex uncis Veneris unus. Seu forsan erat iam senex Iup
piter, & ob senium canus, quando Ledam amauit. Et quia ob feruens desiderium queru
lus factus sit, fictum fore eum in cygnum uersum, qui canus est, & morti propinquus ca
norus. Quod autem ex eius concubitu oua peperit, non ob aliud dictum credo, nisi ne
in fictione fœtus uideretur à genitore dissimilis. Aues autem oua gignere consueuerunt.
Seu quia pellicula quadam circumuoluti ambo eodem partu nati sint, ut uidemus non
nunquam oua nasci panniculo nondum in nucleum solidato. Idam prohibitum à Io-
ue, ne Pollucem læderet, uim constellationis arbitrabatur Leontius. Quod alterna mor-
te Pollux redimeret fratrem, uidetur Alberico quum assumpti in cælo geminorum si-
gnum fecissent, & in eo ita se habeant stellæ, ut dum oritur una, altera adhuc latitet. Ea-
dem'que quæ latuerat post prioris occasum adhuc aliquantisper appareat, & sic dum de-
scendit ad inferos, unus occidens scilicet primo tanquam mortalis, alter tanquam diui-
nus apud superos adhuc consistit. Et econuerso, dum ascendit unus ad superos, diuinus
esse uidetur, stante adhuc altero aliquantisper apud inferos tanquam mortali. Pollucem
solum immortalem fuisse à fulgore syderis existentis in capite Pollucis sumptum credi-
tur, qui longe maior est, quàm is qui ex sydere Castoris cernitur, qui aliquando ob uapo
ris grossitiem non uidetur, cum Pollucis uideatur continue. Paulus uero dicit Casto-
rem Pollucis opere à Lacedæmonibus numero Deorum additum, & sic immortalem fa
ctum. Pollux autē postea ob pietatē erga fratrem habitā, & quia insignis esset homo, etiā
deificatus

deificatus est, & fratri coniunctus, & sic alterna morte se inuicem redemerunt. Nam primo Castor ne Pollux occideretur, occisus est. Secundo Pollux ut frater esset æternus, eum deum fieri fecit, & ipse remansit mortalis, data fratri deitate sua. Posuissem Fulgentii expositionem, sed quoniam per sublimia uadit, omisi. Equos eorum in tutelam posuere, ad ostendendam iuuenum delectationem & curam dum uixerunt, potius quàm ob rem aliam, quicquid Seruius dicat, existimo. A

Didymus à Meleagro, seu Polynice occisum ait Odyss.

Leda autem filia Thestij fuit, ut supra in annotationibus indicauimus. a

Videtur Comment. Homeri nonnihil uariare hanc fabulam, Ἴδας καὶ Λυγκεὺς ἀφαρέως παῖδες, *inquit,* γάμου θύοντες τῶν λευκίππου θυγατέρων φοίβης καὶ ἱλαείρας, ἐκάλεσαν τοὺς διοσκούρους συγγενεῖς ὄντας, ὁ γὰρ τυνδάρεως ἀφαρέως ἀδελφὸς ἦν. λέγεται δὲ τοὺς διοσκούρους ἐξαρπάσαι τὰς κόρας ἔτι παρθένους οὔσας. μαχομένων δὲ αὐτῶν περὶ τοῦ γάμου καρτερῶς, ἀνῄρηται κάστωρ. ὅθεν ὁ ζεὺς ὀργισθεὶς κεραυνῷ βάλλει τὸν ἴδαν, παραμυθεῖται τὸν πολυδεύκην καὶ τίθεται αὐτῷ αἵρεσιν, πότερον θέλοι ἀθάνατος εἶναι, ἢ σὺν τῷ ἀδελφῷ ἐξ μῆνας τελευτᾶν, καὶ τοὺς ἴσους ζῆν. ὁ δὲ μᾶλλον αἱρεῖται μετὰ κάστορος ἀποθανεῖν καὶ ζῆν. b

De Helena Menelai coniuge, & xvi. filia Iouis. Cap. VIII

Helenam Iouis & Ledæ fuisse filiam uulgatissimum est, & proximo supra monstratum. Hanc aiunt inter mortales cæteras formosissimam fuisse, ut Tullius testatur in arte ueteri, cuius quidem formositas Græcis atque Asiaticis populis eo æuo plurimum damnosa fuit, & potissimum exitiosa Troianis. Volunt igitur hanc adhuc uirgunculam, & inter scenas in palæstra ludentem à Theseo Atheniensium rege raptam. Demum eo peregre profecto, ab eiusdem matre Castori & Polluci repetentibus restitutam. Inde uero Menelao regi Lacedæmonum coniugio iunctam, tandem à Paride, ut placet aliquibus, sub spetie legationis Hesionam reposcente, & Menelai hospite, eo etiam absente, pulchritudine & facetiis eius capto, hospitalitatis iure neglecto, cum omni supellectili regia raptam ea uolente. Lactantius uero a dicit eum classe Spartam quæsisse, & cum postulata Hesiona non redderetur, ut habuerat à Priamo, regionem bello infestasse, & Spartam ui cepisse, & inde Helenam adduxisse Troiam. Quam postea Græcorum principes omnes coniuratione facta, cum illam frustra sæpius repetissent, sub ductu Agamemnonis cum ingēti exercitu secuti sunt. & pluribus peractis certaminibus post decennium Ilione capto illam Menelao restitutam non absque labe proditionis, cum sint qui dicat, occiso Paride à Pyrrho eam Deiphobo nupsisse, & quærentibus Græcis proditione perficere quod armis non uidebatur posse contingere, cum discessum ex composito simulassent, eam ex arce dormiēte Deiphobo signum accensa face ad occupandam sopitam ciuitatem Græcos reuocasse, ob quod meritū asserunt eam in Menelai gratiam rediisse. Alii tamen dicunt à Menelao ultro susceptam, eo quod ui non sponte sua rapta fuerit. Sanè per Homeri carmen patet eam apud Troianos fuisse annis uiginti, cum longe minus arbitrentur plurimi, quod quidem in Iliade circa finem ostendit Homerus, dum eam cum Hecuba, & reliquis matronis Troianis Hectorem occisum flentē introducit, atque dicentem, Iam certe nunc mihi hic xx. annus, Ex quo b ab illinc ueni, & à mea recessi patria. Eusebius uero dicit in libro temporū eam anno primo regni Agamemnonis ab Alexandro raptam, & eiusdē Agamemnonis anno xv. Ilionem captum atque deletum: & sic discordes sunt. Seruius autem facit quæstionem de ætate Helenæ. Nam cum Argonautæ fuerint fratres, illamque à Theseo raptam susceperint, qui contemporaneus eorum fuerat, & inde à filiis Argonautarum bellum Thebanum confectum fuisset, quorum filii in Troianam demum uenere expeditionem ob Helenæ raptum, uidetur ei ualde mirabile, quasi existimet eam iam senem. mihi autē nō sic. Nam ut ex dictis Eusebii patet, Helena à Theseo rapta est anno regni eius xvi. qui mundi fuit annus iii. M. noningentesimus octogesimusnonus, & tunc erat Helena paruula puella. postmodum à Paride rapta est anno primo regni Agamemnonis, qui mūdi fuit annus iiii. M. septimus, & sic inter primam capturam & secūdam non amplius decem & octo

annorum

annorum fuit spacium, & sic Helena esse potuit xxx. annorum, uel circa, quando à Paride rapta est, qua ætate mulieres nobiles & ingenio ualentes speciosiorem formositatem suam faciunt arte addentes, siquid forte prouectior ætas subtraxerit. Experientia quippe rerum doctiores factæ sciunt motes componere, quibus non solum augetur pulchritudo,

als, Ilio sed etiam nõnunquam ad capiendum uires deformitati præstantur. Hæc tamen † Ilione

c capto, Menelao suo restituta tempestate maris circumacta primo in Aegyptum delata est, Thuori rege ibidem regnante, quem Homerus in Odyssea Polybum uocat, inde in Lacedæmoniam cum Menelao reuersa est.

a *Didymus hoc addit fabulæ, Helenã ab initio noluisse consentire Paridi, neq; illum sequi, quapropter cũ re infecta ille abijsset, Venerẽ fraude circũuenisse Helenã. Mutata enim Paridis figura in Menelaū, cum illa putaret cũ Menelao se esse, Paridem ad nauim illã perductã, ac ui deinde impositã asportauisse.*

b *Iliad ultimo ubi Helena sic inquit,* ἤδη γὰρ νῦν μοι τόδ' εἰκοστὸν ἔτος ἐστὶν ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης.

c Ἀλκάνδρη Πολύβοιο δάμαρ ὃς ναῖεν ἐνὶ Θήβῃς Αἰγυπτίῃς, *&c. Odyß. 3. Hunc Thuorim uocatum dicit Eusebius.*

De Clytemnestra xvii. Iouis filia, & coniuge Agamemnonis. Cap. IX

Clytemnestra secundũ quosdam, ut supra dictum est, Iouis & Ledæ fuit filia, ex uno ouo cum Helena nata. Hæc autem Agamemnoni nupsit, & ex eo plures filios peperit. Tandem cum ad Troianum bellum imperator iuisset, occiso iam Palamede à Græcis, ut Leontio placet, Nauplii senis suasione in amplexus Aegisthi sacerdotis olim Thyestis filii uenit, & cũ iam Ilione deiecto uictor Agamemnon repeteret patriam, & secum, ut Seneca Poëta in Tragœdiis ait, traheret Cassandrã Priami filiam, quæ illi ex præda contigerat, seu suasione adulterii, seu conscia patrati sceleris, seu ira superinductæ pellicis mota, eo suscepto, ut quibusdam placet, illum in conuiuio factorum trucidari fecit. Seneca autem dicit ibidem, quod cum suasisset illi uestes bellicas ponere, ei'q; indumentum pa-

Vide Electrã rasset, cui nullus erat capitũ exitus, eum exquirentem & implicitum adultero tradidit occi-

Tragœd. Sophoclis dendum, & Cassandram æque trucidari fecit. Quo cæso regiam occupauit, & cũ septem annis unà cum Aegistho regnasset, ab Oreste filio cum sacerdote scelesto occisa est.

De Palicis xviii. & xix. Iouis filiis. Cap. X

Palici fratres fuere duo, ut Macrobius in Saturnaliorũ libro asserit, Iouis filii & Thaliæ nymphæ, de quibus talem recitat fabulam. In Sicilia Simetus est fluuius, iuxta hunc nympha Thalia compressu Iouis grauida, metu Iunonis optauit, ut sibi terra dehisceret, quod factum est. Sed ubi uenit tempus maturitatis infandum, quos aluo illa gestauerat, reclusa terra est, & duo infantes de aluo Thaliæ progressi emerserũt, appellati'q; sunt

ἀπὸ τοῦ πάλιν ἱκέσθαι Palici, quoniã primo in terrã mersi denuo inde reuersi sunt, neq; longe inde lacus sunt, sed in immensum profundi aquarum scaturigine semper ebullientes, quos incolæ Crateras uocant, & nomine Dellos appellant, fratres'q; eos Palicorum existimant, & habentur

Lib. 5. Satur. in cultu maximo, præcipue'q; circa exigendum. Hæc Macrobius. His quidem, ut satis per Macrobium potest intelligi, ara fuit atq; sacerdos, eo quod miranda ibidem cernerentur. Nam Aristoteles in libro quem scripsit de mirabilium auditu, dicit, In Palico Siciliæ x. cubitorum aqua est, quæ sese duabus ulnis in altum efferens, à uidentibus campus adiacẽs submergi putatur, uerum decidens in statum pristinum conquiescit, & apparet ibidem sacrum quoddam. Nam si quis in tabella quot rerum uoluerit iuramẽtum describat, & descripto super aquam deponat, si iustum sit, tabella natat, si iniustum, demergitur. Periurus autẽ inflatur, adeò ut sacerdos loci nullã ab eo pro purgatione satisfactionem accipiat. Macrobius autem asserit, quod si furti uel alterius alicuius rei controuersia esset inter aliquos, & accusatus diceret se apud Crateras iuramẽto uelle purgare, sumptis uadibus accedebant, si is qui iurabat rite iurasset, esset'q; innocens, illæsus abibat. Falsus autem iurator mox uita priuabatur in lacu. Miranda quidem sunt, & grandis erat in tales bestias antiqui potestas. Cur autẽ Iouis dicti sint filii, & absorpta mater sit, reddit talem Theodontius ra-

tios tadonem. dicit autem haud longe à Panormo non ignobilem fuisse scrobem loco ubi dicebatur Thalia, in quam omnis aqua, quæ à plaga illa montis Ethnæ ob imbrem cadebat, mergebatur. Et quicquid tunc fuisset in cauernam deiectum, non multo post in lacus seu fontes Palicorũ ebullientes uidebatur emergi, per quod apparebat imbrem quã Iouis, id est, aëris opere natam uolunt, eo in loco sub terras condi, & demum apud lacus Palicorum iterum nasci, & sic ex Ioue nati Palici.

Meminit horum Virgilius in tertio Aeneidos, & Silius libro decimoquarto.

De Iarba Getulorum rege xx. Iouis filio. Cap. X I

Iarbas Getulorum rex, filius fuit Iouis & Garamantidis nymphæ, teste Virgilio, qui dicit, Hic Ammone satus rapta Garamantide nympha, &c. Paulus uero dicit eum fuisse filium ex filia Bisalphis regis, quã dicit Iouem in forma arietis oppressisse. Sed huius rei fabulam sic narrabat uenerabilis Andalo. Iuppiter à conuiuio Aethiopum rediens, cum uidisset in ripa Bragadæ fluminis Garamantidem nympham speciosissimam lauantem pedes suos, ureretur in libidinẽ pronus, eius concubitum eius optauit, quem in se euntem cũ uirgo uidisset, territa, uoluit capere fugam. Verum cancer quidam pedi nymphæ propinquus, minimo pedis digito ore capto nympham dolore captauit. quæ dum remouere eum conaretur, à superueniente Ioue capta & oppressa est, & ex eo concubitu concepit & peperit Iarbam. Iuppiter autem ob impensum seruitium, cancrum in cælo locauit, signum'q; zodiaci fecit. Leontius dicit credi Iarbam Iouis uere fuisse filium, cum ipse mundum circuiens loca omnia libidine sua fœdauerit, & Garamantidem filiam fuisse Garamantis regis Garamantum, eam'q; ab eo in ripa Nili captam atq; uiolatam. Quod ego arbitror factum tempore solstitii æstiualis, & ob id fictum uirginem penes fluuium calore detentam à cancro moratam. Theodontius dicit Iarbam Garamantis regis fuisse filium, & Iouis dictũ, quia Getulos ab extremis Aethiopiæ solitudinibus, & arenis ardentibus in Aphricũ litus eduxit, & eos in multis ad humanitatem pertinentibus instruxit. Præterea iam dictus Paulus longe aliter de hoc Iarba alibi scribit. Dicit enim se legisse Garamantidem speciosissimã atq; nobilem regionis illius fuisse uirginem. Et cum ab æstu æstiuo penes fluuium quendam detineretur, à Mezerulio rege captam atq; oppressam, & ei peperisse Iarbam, Ideo uetusto more ab incolis, quibus post patris mortem imperauit, Iouis filium dictum seu creditum, eo quod optimis institutis efferatos mores eorũ in mitiores redegerit. Hic, ut Virgilio placet, Didonem optauit in coniugem.

Higinius tamen aliter de cancro, qui à Iunone inter astra relatum dicit, eo quod Herculis pedẽ mordicus arripuisset, dum ille Hydram Lernæam extingueret.

De Mena xxi. Iouis filia. Cap. X I I

Menam Iouis fuisse filiã, sed ignobilem testatur Augustinus, ubi de ciuitate dei, dicens. Sed ibi est Mena, quæ menstruis floribus præest, quamuis Iouis filia, tamen ignobilis, &c. Hanc Papias dicit Lunam esse. Esto Varro hoc officium Iunoni attribuat, ut ibidem Augustinus affirmat. Hanc Ioui filiam attributam ideo reor, quia à Ioue causatur. μὴν enim Græce, Latine defectus sonat, qui hic in parte mulierum est, quarum in utero natura pronida in nutrimentũm fœtus purissimum seruat sanguinem, qui infra mensem non concipiente muliere, à calore naturali per quem sumitur Iuppiter, corrumpitur & corruptus emittitur.

De Myrmidone xxii. Iouis filio. Cap. X I I I

Myrmidon, ut asserit Isidorus ubi de etymo. & post eum Rabanus, fuit Iouis filius & Corymosæ nymphæ, & ab eo uolunt Myrmidones nominatos, eo quod eorum dux fuerit, quem etiam Rabanus dicit post Cecropem regem Athenienfium fuisse. Sanè Seruius aliud sensit de nomine Myrmidonũ. Dicit autem in Attica regione fuisse puellam, cui nomen Myrmix erat. Quæ cum ob castimoniã & solertiam gratissima esset Mineruæ, contigit ut aratrum in odium Cereris à Minerua conditum omnibus ostende-

A ret

ret. Quamobrem turbata Minerua, eam uertit in formicam, damnauitq; ut nunquam à congregandis granis desisteret. Quæ cũ multitudinem procreasset, euenit quod morientibus Thessalis, Aeaco Iouis filio subditi ex formicis illis in homines trãsformatis restaurarentur, ex quo Myrmidones dicti, eo quod formicæ myrmices dicerentur à Myrmice puella in formicam uersa. Myrmidonem autem puto aliquem insignem fuisse uirum, cuius agenitibus meritis Iouis dixere filium.

Rursum aliter fabulã hãc Ouid. describit lib. 7. Meta. qui dicit ex formicis homines factos, precibus à Ioue postulante Aeaco, postquàm pestilẽtia eius totus populus perijsset, & inde Myrmidones dictos.

De Xantho fluuio xxiii. Iouis filio. Cap. XIIII

al's, Ilio
al's, Simoẽnti

XAnthus fluuius filius fuit Iouis, ut in Iliade testatur Homerus, dicens, Xanthi reuoluentis, quem immortalis genuit Iuppiter. Hic quidem fluuius sub † Ilione effluit, & * Simoi prope mare miscetur, & cum eo effluit. Est autem longe maior fama q̃ undis, eumq; magna fecisse fingit Homerus aduersus Græcos. Sed mirandum est Homerum alibi dixisse omnes fluuios Oceani filios esse, & hic dicit Xanthum Iouis esse filiũ, quod profecto non inaduertenter factum est. Ferunt autem nonnulli Xanthum potius torrentem esse quàm fluuium inter quos Lucanus dicens, Inscius in sicco serpentem puluere riuum Transierat, qui Xanthus erat, &c. Et ideo cũ ex imbribus potius quàm ex fonte tumesceret, non Oceani, sed Iouis est filius, cum in aëre qui est Iuppiter causentur pluuiæ, ex quibus torrentes effluunt.

ἀλλ' ὅτε δὴ πόρον ἷξον ἐϋῤῥεῖος ποταμοῖο Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο ζεύς. Iliad. De hoc alij sic fabulantur, Herculem quandoq; siti laboraße, oraßeq; Iouem patrem, ut sibi fontem aut riuulum aliquem ostenderet. Qui cum filium nollet perire, iecit fulmen, cuius ictu terra proscißa consit aquam. Vnde Hercules siti restincta, terram latius effodit, fontemq; ad plenum perduxit: & quia inde laborem suum leuaret, Scamandrum uocauit, quasi camandrum, quoniam καμάτου ipsius ἄκος fuißet, qui postea Xanthus dictus est, quod mulieres Troianæ in eo lauantes ξανθὰς κόμας ἴσχον. Cõ. Iliad.

De Lucifero xxiiii. Iouis filio, qui genuit Ceycem & Dędalionem. Cap. XV

LVciferum dicit Barlaam Iouis & Auroræ fuisse filium, & Trachinnam amasse nympham, & ex ea uiolata prolem geminã suscepisse Ceycem scilicet & Dædalionem. Hunc ego speciosissimum & mitem fuisse hominem arbitror, & ob id Iouis dictum filium. Quod autem eius mater Aurora dicta sit, ob id puto quia Venus quędum mane solem præcedens & Auroram, Lucifer dicitur, ex sinu Auroræ oriri uideatur, & ideo à cõuenientia nominũ tractum reor. Et sicuti cælestis Lucifer, sic & iste Auroræ dictus est filius. Et quia Trachinnæ prouinciæ imperauit, fictum est eum eam oppressisse, & ex ea geminam suscepisse prolem.

De Dędalione Luciferi filio, qui genuit Chyonem. Cap. XVI

Lib. 11. Meta.

DAedalion Luciferi fuit filius, ut testatur Ouidius, dicens, Acer erat belloq; ferox ad uimq; paratus, Nomine Dædalion illo genitore creatus, Qui uocat Auroram cæloq; nouissimus exit, &c. De hoc Ouidius refert fabulam, quod cum huic filia esset nomine Chyone, & hæc ob eius formositatem Phœbo & Mercurio placuisset, elata in Dianam ausa esset obloqui, secutum est, ut ab ea cum sagittis cõfossa occumberet. Cui dum funeralia agerentur, uoluit sæpius se ob dolorem in ignem in quo corpus filiæ comburebatur, iniicere. Quod cũ ter detentus nequisset, quarta uice dum obstinatus ad ignẽ curreret, antequàm eò deueniret, in accipitrem uersus euolauit, & quos mores habuerat homo, & auis etiam obseruauit Theodõtius huic fictioni uelum amouens, historiam refert dicens, Chyonem Peonio Epidaurensi nupsisse, & Dædalionem patrem eius rapacissimum hominem, & ob id à fratre Ceo pulsum à Peonio susceptum, & summo honore habitũ. Verũ cũ mortua esset filia, de affinitate desperans, in ueterẽ rediens morem, in accipitrẽ uersum dixere. De Chyone filia Dædalionis & Peonis cõiuge. Cap. XVII

CHyone filia fuit Dædalionis, quę cum xiiii. attigisset annum, formosissima à multis in coniugẽ postulata, ut ait Theodõtius, Peonio Epidaurensi nupsit, In de tedeunte

Mercurio

Mercurio à Cylleno mõte & Phœbo à Delphis, & ea uisa, eius pulchritudine capti, cũ sepetatim eius petiissent concubitum, Apollo spem optati coitus traxit in noctem, Mercurius feruentius optans, non expectata nocte, uirginem caduceo tetigit, & in soporem altissimum alligauit, dormientem´q; uitiauit atq; discessit. Phœbus autem ueniente nocte anus formam assumpsit, & intrauit ad illam atq; oppressit. Et sic factum est, ut ex utroq; conciperet, pareret´q; Mercurio Autolycum, qui tractu temporis à patre nõ degenerans artificiosissimus fur est effectus. Phœbo uero peperit Philammonẽ, qui grandis carmine & cithara ualuit. Sanè cũ hæc ob tam generosam prolem, & quod tam splendidis diis placuisset, in superbiam extolleretur, ausa est pulchritudinẽ suam pulchritudini Dianæ præferre. Quam ob causam commota Diana, sagittis tumidam interemit. Sub cuius fabulæ cortice quid abscõditum sit, ubi de unoquoq; eorum scribitur, supra adapertũ est. Chyonem autem à Diana occisam, nil aliud arbitror, nisi agentibus humoribus frigidis eam diem clausisse.

Ouidius lib. 11 Meta.

De Ceyce Luciferi filio. Cap. XVIII

CEyx Trachiniç telluris rex, fuit filius Luciferi. Vnde sic Ouidius, Hic regnum sine ui, sine cęde regebat, Lucifero genitore latus patriũ´q; nitorẽ Ore ferens, Ceyx, &c. Erat igit̃, ut idem scribit Ouid. formoso atq; pio homini uxor Halcyone, quã ipse diligebat summe, & plurimum diligebatur ab ea, quæ cum is uellet ire cõsulturus Apollinem Clarium, nec posset terrestre iter agere impediente Phorbantis bello, inquantum poterat, obsistebat ne mare ingrederetur. Verum Ceyx suo desiderio magis quàm consilio aut beneplacito coniugis credens, conscensa naui iter arripuit. Nec diu, & tempestas ingens exorta est, qua nimium fatigatum nauigium periclitatum est, & ipse infelix ab undis absorptus interiit. Halcyone autem domi die noctu´q; pro salute uiri precibus atq; sacris Iunonem honorabat. Quæ cum friuolas deuotæ mulieris preces diu pati nõ posset, domum adiuit somni, egit´q; ut Morphea ex ministris suis unũ cui erãt uires diuersas hominum inducere formas, mitteret, qui quod contigerat, in somnis Halcyone nũciaret. Quod cũ mœsta uidisset per quietem, abeunte somno cucurrit ad litus, ad quod fortuitu maris æstus Ceycis cadauer impulerat. Quo uiso, dum doloris impatiens se undis dare præcipitẽ conaretur, Deorum & Luciferi miseratione ambo tam mortuum corpus, quàm præceps Halcyone in aues uersæ sunt, nomen´q; amantis mulieris tenent, & adhuc littora ac maria seruant. de quibus dicit Ambrosius in hexameton, Id temporis habent deputatum à partubus, quando maxime insurgit mare, littoribus´q; uehementior fluctus illiditur. Et quod mirabile est, dicit quod positis ouis in littore confestim mitescit mare, & omnes cadunt uentorum procellæ, donec septem diebus oua foueat Halcyone sua, & nascuntur pulli, & post hęc aliis septem diebus natos educat, & sic xiiii. diebus mare quiescit auibus his obsequiosum iubente deo, quos quidẽ nautæ Halcyoneos dies appellant, sic Ambrosius. Si dixisset Poëta, fabulosum putassem. Hãc Theodõtius historiam affirmat, & quod circa finem figmenti est, asserit à casu & mulieris nomine fictum. Nam ea forte tempestate dum undis impulsum exanime corpus Ceycis deuenisset in littus, & Halcyone dolore urgente, aues illę quibus nomen erat Halcyonis, astantibus apparuere, ex quo ab omnibus dictum est mortuos in Halcyonas aues fuisse mutatos.

Ceycis meminit & Hesiodus in Aspide

Fabula est apud Ouidium lib. 11. Meta. & apud Lucianum de diebus Halcyoneis. Declinatur autem hæc Halcyon, huius Halcyonis, ut apud Theocritũ Idyl. 7. uel hæc Halcyone, huius Halcyones, ut apud reliquos.

De Orione xxv. Iouis filio, qui genuit Hyppologum. Cap. XIX

ORion Iouis & Neptuni, & Mercurii fuit secundum Ouidium filius. Sanè quia cõmunia à digniori denominari consueuere, placet Theodontio, ut Iouis tantum filius appelletur. Attamen etsi de origine cõcordes sint ueteres, de processu uitæ & exitu discrepant. Nam ex eo ante alios Ouidius talem recitat fabulam, scilicet quod terram peragrantibus Ioue, Neptuno, & Mercurio factum est, ut nocte superueniente nec aliud esset illis diuersorium, Hyrei senis parui cultoris agelli gurgustiolum intrarent. Qui cum illos

Lib. 5. Fast.

incognitos comiter suscepisset, qui cito aduertit deos esse, occiso boue eis sacrificium obtulit. Qua deuotione motus Iuppiter, dixit ei ut peteret quod optaret. qui dixit se non habere coniugem, & præmortuæ promisisse aliam non sumpturum, optare tamen filiũ. Iuppiter autem cum reliquis duobus diis bouis occisi sumpsere corium, & cum in eo minxissent, iusserunt seui ut decem mensibus terra superiniecta esse permitteret. qui cum fecisset, mense decimo prosiliuit puer, qui Orion appellatus est, qui grandis factus, & in uenatione Dianæ socius, surfidens dicere ausus est, nullam esse feram quam non superaret. Ex quo cõmotis diis factum est, ut Terra breue emitteret animal ei obuium, scorpionem scilicet, à quo superatus occubuit. Latona autem Satelliti filię miserta eum, in cælũ transtulit, & cæleste signum secus taurum constituit, & cum eo canem suum quem Syrum uocabat, apposuit. Hoc Ouidius. Seruius autem hæc Oenopioni regi cõtigisse dicit, eum'q; †grandem Dianæ cõcubitum exoptasse, à qua Horatio teste, sagittis confossus est. Cui & Homerus assentit in Odyssea dum dicit, quod deorum inuidia à Diana apud Ortygiam sagittis occisus est. Lucanus autem dicit à Diana scorpione immisso eum occisum, & deorum miseratione in cælum assumptum, atq; insigne tempestatum signum effectum. Sanè Seruius alibi longe aliter de eo sentit, dicens quod Oenopionis habitus filius cum ingentis esset staturæ, & uenator permaximus factus, Oenopionis filiã uitiare uoluit. Quã ob causam ab Oenopione oculis priuatus est. Qui cum ab oraculo habuisset, si per pelagus ita aduersus Orientem pergeret, ut oculorum concauitates solaris radiis semper haberet oppositas, recuperare lumina posset. Quod ille facere conatus est, & audito strepitu Cyclopum fabricantium, sono duce ad eos deuenit, & ex eis unũ humeris suis imposuit, & eius ductu in solem uadens lumina reassumpsit. Hæc autem tam uarie recitata fabula, & physicam rationem contegit, & historiam. Credo igitur Poëtas circa generationẽ Orionis initium nostræ generationis ostendere, per Iouem & Neptunum intelligentes calidũ & humidum humano semini annexum. Per bouis corium mulieris uterum, in quem postquàm descendit hominis semen, nisi quædam naturalis frigiditas superueniat, quæ & os uteri stringat & claudat, & semen in unum cogat, non stabit in matrice semen, quã frigiditatem per Mercurium intelligi uolucre, qui complexione frigidus est. Ex corio autẽ terra tecto, id est, corporea circundato mole post decem menses puer exit. Quod autẽ Dianam de stupro interpellauerit, potest intelligi, quia cũ Orion cæleste signum sit, & eo incipiente apparere, quod circa mensem Octobris fit, oriuntur pluuiæ, & uentorum impetus, & tempestates, ex quibus inundationes fiunt & maris motus, & sic uidetur uelle in hoc Lunam, id est, Dianam, quæ causa motuũ aquarum est, superare. Verũ eius deficiente potentia & Luna perseuerante, ab ea superatus apparet. Seu agente Lunæ motu fit persæpe, ut Orionis frenẽtur impetus, & coërceatur tempestas, & sic telis feriatur Dianæ. Quod à scorpione emisso à terra uictus sit, ratio talis est, Imago Orionis ab antiquis Astrologis secus signũ tauri locata est, & de mense Octobri surgit in oriente, & tunc incipiunt tẽpestates, ut dictũ est, quasi ipse secum afferat. Imago autem scorpionis ex opposita cæli parte situata est, nec ante incipit in oriente ascendere, quàm Orion occidat in occidente. Et quoniam circa eius ortum cessant imbres & procellæ, & serenum tempus & uer primũ apparet, dictum est Orionem à scorpione superatum, qui ideo à terra emissus dicit, quia ex terra oriatur, seu quia surgens ab oriente terram exire uidetur, quod luminibus ab Oenopione priuatus sit. Et reliqua fabulosa ad historiam pertinẽt, quam talem recitat Theodontius. Dicit enim Oenopionem regem fuisse Siciliæ, & Orionem eius fuisse filium robustissimum iuuenem, & uenationibus deditum, eum'q; die quadam uenationibus fessum, antrum subiisse atq; obdormiuisse, ei'q; per quietem uisum sibi suaderi à Venere, ut primo sibi surgenti occursantis uirginis uteretur concubitu. Qui expertectus cum exisset antrum, obuiam habuit Candiopem sororem suam æque uenationibus uacantem, quã cum renitentẽ traxisset in antrum, oppressit, & ex ea filiũ suscepit quem uocauit Hippolagum, quod cũ rescisset Oenopion, indignans eum in exilium abire iussit. Orion autem

Scilicet quod Ouidi. de Hyreo scribit

† i. Orionem

regni

regni spe priuatus, consuluit oraculum, à quo illi responsum est, si in orientem tenderet decus regium recuperaturum, qui sumptis nauibus & Candiope cum paruo filio docti nautæ opera in Thraciam delatus est. ibi autem cũ uirtute sua fauente cælo incolas subegisset, in magno fuit habitus precio, & Neptuni filius appellatus. Hac uisa credo satis apparet fictionum intentio. c

Quasi οὐρίων ab urina. οὐρεῖν enim urinam emittere significat. a

Seruius in libro primo Aeneidos, Homerus Odyssea quinto, quo tamen loco Homerus eum ab Aurora amatum dicit, ὣς μὲν ὅτ' ὠρίων' ἕλετο ῥοδοδάκτυλος ἠώς τόφρα οἱ ἠγάασθε θεοὶ ῥεῖα ζώοντες, ἕως μιν ἐν ὀρτυγίῃ χρυσόθρονος ἄρτεμις ἁγνὴ οἷς ἀγανοῖς βελέεσιν, ἐποιχομένη κατέπεφνεν. *Quod quidem eò factum putant, quia uoluerit ui comprimere Dianam. Alij autem non à Diana, sed ab Apolline natantem in mari sagitta interfectum uolunt, cum Apollo contenderet cum Diana, se quod nigrũ in mari ferebatur (is autem Orion erat, nesciente Diana) sagitta ferire posse, ecq; artem suam ostentare se assimularet, cum tamen reipsa hoc agebat, ut Orionem interficeret, quem uiderat ita familiariter cum Diana sorore conuersantem, ut penè coniugis loco illi esset, & illa sæpe ob eandem rem ab Apolline reprehensa & obiurgata fuisset. Itaq; cum fluctus ad littora cadauer Orionis appulisset, & Diana interfectum agnouisset, illam uehementer perturbato animo cædem Orionis accepisse, donec à Ioue, aut ut alij, ab ipsa Diana inter sydera collocatus est. Quod autem ad compressam Oenopionis filiam attinet, alij sic narrant, Orionem uenisse à Thebis, ubi Hyreus (siue Erythreus is dictus est, ut Aristonico placet) agebat, in Chium, ibiq; Oenopionis filiam Meropem, per uinum cupiditate incensum compressisse: ob quod factum ab Oenopione excæcatus, & ex insula eiectus cum inde ad Vulcanum peruenisset: ab eo ducem quẽdam Cædaliona nomine accepisse, quem collo ferens dicitur ad Solem uenisse, & ab eo sanatus, Chium, ut se ulcisceretur reuertisse. Oenopiona autem à ciuibus sub terra custoditum esse: quem postquàm Orion inuenire se desperaret, relicto Chio in Cretam abiens, uenationi atq; Dianæ se adiunxisse fertur, & ibi siue quia se efferret, à terra emisso scorpio, siue quia Dianam comprimere uoluisset, interfectus esse. Vide Higinium.* b

Fabulæ addit Ouidius lib. 13. Meta. Orionem duas filias habuisse, quæ cum Thebæ ab hostibus obsiderentur, pro salute patriæ sese deuotas ipsas interfecisse: ex quarum rogo postea cum cremarentur, duos iuuenes procreatos exisse, qui postea Corones uocati sunt. Hesiodus autem, ut ab Higinio citatur, ait Orionem Neptuni & Euryales filium fuisse, atq; patre datum ei fuisse, ut posset in mari summo pedibus incedere. Sydus autem Orionis à Latinis Iugula dicitur, ut apud Plautum in Amphit. c

De Hippologo Orionis filio, qui genuit Dryantem. Cap. XX

Hippologus, ut supra patet, Orionis fuit filius ex Candiope, ex quo nil penitus legisse memini, nisi quod Dryantem genuerit.

De Dryante Hippologi filio, qui genuit Lycurgum. Cap. XXI

Dryas fuit filius Hippologi, ut testatur Statius, dicens, Horrendumq; Dryanta mouet cui sanguinis autor Turbidus Orion, &c. Dicit Theodontius mediante Hippologo, cuius fuit filius. hic in bello Thebano fuit, & partibus fauit Etheoclis, qui cũ in pugna Parthenopeum letali ictu uulnerasset, ut Lactantio placet, à Diana sagittis occisus est. Fuit illi Clustimena Colchida coniunx, ex quà Lycurgum filium suscepit. Lib. 9. Theb.

Et lib. 7. idem ait: Promouet ecce Dryas, hic cui niuea arma tridentem Atq; auro rude fulmen habent, Orionis alti Nõ falsus uirtute nepos, procul oro paternum Omen & innuptæ uetus excidat ira Dianæ, &c.

De Lycurgo Dryantis filio, qui genuit Angeum, Harpalicem, & Phyllidem.
Cap. XXII

Lycurgus, ut placet Homero in Iliade, filius fuit Dryantis. Ait enim sic, Neq; enim neq; Dryantis filius fortis Lycurgus. De hoc autem multa narrantur. Dicit enim Homerus ubi supra, quod cum hic persequeretur Bacchi nutrices in Nysa latitãtes, & ipse Bacchus timens fugisset in mare, Lycurgus odiosus factus superis, oculis priuatus est. Seruius autem dicit, quod cum is Bacchum contemneret, & uites eius se amputare crederet, sua sibi succidit crura. Lactant. autẽ a b

eum Thracum dicit regem, & in mare præcipitatum, eo quod primus aquam uino miscuisset, & rem haustu synceram plurimis infecisset uenenis. Quæ tam diuersa sic in unũ reuocari possunt. Dicit enim Seruius hunc abstemium fuisse, & hinc uini contẽptorem, & ob id à diis orbatum, quod tam inclyti liquoris moderate sumpti commoda ignorasset. Quem dum aspernaretur, & uites incideret, sibi ideo crura incidisse finxerũt, eo quod uini haustus ad omnia faciat homines promptiores. Quod autẽ in mare deiectus sit, nil aliud est nisi eum sua simplicitate ad perpetuum aquæ potum fuisse damnatum à natura rerum, cum uinum omnino respueret. Seu aliter, hunc ideo Bacchi cõtemptorem uolunt, quia ingurgitator maximus Bacchi uidebatur contemnere uites, & ob nimiam uini ingurgitationem oculos perdidisse, quod pluribus contingit. Quod autem illius se arbitraretur uites incidere, nõ uult aliud nisi quia potando multum, credebat se uini penuriam immittere. Verum sibi crura concidebat, id est, crurum uires auferebat, ut contingere ebriis sæpe uidemus, dũ onusti uino titubantes incedunt. Quod aũt in mare proiectus sit dictũ est, quia cũ mare salsum sit, & salsedo habeat sitim afferre, & potatores huiusmodi quanto magis potant, magis sitiunt, in mare proiecti, id est, perpetuã sitim esse uident.

a *οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς κρατερὸς Λυκόοργος δὴν ἦν, ὅς ῥα θεοῖσιν ἐπουρανίοισιν ἔριζεν· ὅς ποτε μαινομένοιο Διωνύσοιο τιθήνας σεῦε κατ' ἠγάθεον Νυσήϊον, αἱ δ' ἅμα πᾶσαι θύσθλα χαμαὶ κατέχευαν ὑπ' ἀνδροφόνοιο Λυκούργου θεινόμεναι βουπλῆγι, Διώνυσος δὲ φοβηθεὶς δύσεθ' ἁλὸς κατὰ κῦμα, Θέτις δ' ὑπεδέξατο κόλπῳ, &c. Iliad. 6*

b *Fuit & alius Lycurgus rex Nemeæ, ad quem profuga Hypsiphile, capta uenit, eiusq; filiũ Ophelten nutrijt, cuius meminit Statius lib. 4. Thebaidos.*

De Anggo Lycurgi filio. Cap. XXIII

a Nggus secundũ Lactan. Lycurgi fuit filius, & ut dicit Stat. Cernimus Aeacidas manisq; immane minantẽ Angæũ, &c. Videt ergo ex Argonautis fuisse, quãobrem non huius fuisse filium arbitror, cũ legamus Dryantem Lycurgi patrem in Thebano bello occubuisse, quod diu post fuit. Hunc præterea dicit Isidorus ubi de etymo. Samũ condidisse ex quo constat eum antiquiorem Lycurgo.

a *Thebaidos quinto, quo loco tamen nostri codices Antæũ habẽt pro Ancæo, uitio librariorũ ut puto.*

b *Angæi, siue ut pleriq; scribũt, Ancæi huius meminit & Apollonius in primo Argon. τρίτατός γε μὲν ἔκποθ' ἵκοιτ' ἀγκαῖος τὸν μὲν ῥα πατὴρ Λυκόοργος ἔπεμπε. Quo loco commẽtarius inquit Lycurgi & Antinoës filij fuerũt Ancæus & Epiochus. Ceterũ eũ Lycurgum, Arcadem quendã dicit, cui etiam festa quedã Molia uocata peragebant Arcades, eò quod Ereuthalionem occidißet. Meminit Ancæi & Flaccus lib 1. &c. Fuit & alius Ancæus filius Neptuni & Astypalea, cuius codẽ lib. Apol. meminit: καὶ δ' ἄλλω δύο παῖδε Ποσειδάωνος ἵκοντο ἤτοι, ὁ τὴν πτολίεθρον ἀγαυοῦ Μιλέτοιο νοσφισθεὶς Ἐργῖνος, ὁ δ' Ἰμβρασίης ἕδος Ἥρης παρθενίης Ἀγκαῖος ὑπέρβιος, &c. De hoc commentarius inquit, prouerbiũ natũ est, Multa cadũt inter calicem, supremaq; labra. De quo uide Adagia Erasmi. Hic Ancæus post mortem Typhios Argo nauem gubernauit, ut Apoll. 2. Argonau.*

De Harpalice Lycurgi filia. Cap. XXIIII

HArpalicem, dicit Papias Thracem fuisse, & Lycurgi filiam, ac uenationibus deditã, de qua Virgilius, Vel qualis equo Threissa fatigat Harpalice, uolucremq; fuga præuertitur Hebrum, &c. Theo. dicit hanc patriam reliquisse, & ad Amazones abiisse, & ibidem imperasse. Seruius autem scribit de hac, quod cum patrem senem à Getis captum sensisset, collecta confestim multitudine, & celerius quàm de fœmina sperari potuerit, illum armis & robore liberauit.

De Phyllide Lycurgi filia. Cap. XXV

PHyllis, ut ait Ouidius in epistolis, filia fuit Lycurgi regis Thraciæ, ad quam cum deiecto Ilio tẽpestate actus uenisset Demophoon, ab ea hospitio & lecto susceptus est, & cum ob mortem Mnestei regis Athenarum uellet in patriam redire, resarcitis nauibus, & obtenta ad tempus licentia, illam dimisit. Quæ cum angeretur, eo in terminum nõ redeunte, ut nonnulli uolunt, laqueo uitam finiuit. Alii dicũt dum in mare se præcipitem dare uellet, miseratione deorũ in amygdalũ sine foliis uersa est. Redeunte tandem Demophoonte

phoonte eius in aduentu floruisse. Cuius figmenti talis potest esse ratio, Amygdalus Græce φύλλα uocatur, in qua morientis Phyllidis remansit nomen. Hæc flante Zephyro, qui occidentalis est uentus, & in Thracas uadens, per Atticam regionem transitum facit, floret, cum uentus hic habeat plantis & graminibus adeo fauere ut floreant, & hinc fabulæ locus datus est, Phyllidam scilicet lætari & florere, redeunte ab Atheuis amasio. a

Phylla Græce folia dicuntur. Seruius in Aeclog. Virg. fabulæ meminit. a

De Minoë Iouis xxvi. filio, qui genuit Androgeum, Glaucum, Ariadnam, Phædram, & Deucalionem. Cap. XXVI

Minos Iouis & Europæ dictus est filius, quã ipse ex littore Phœnicum rapuit, ut supra ubi de ea dictum est. Hic auté ætate prouectus, Pasiphaën Solis filiã sumpsit uxoré, & ex ea filios filiasq; progenuit. Inter quos Androgeus præclaræ indolis fuit, hic ab Atheniensibus & Megarësibus inuidia occisus est, eo quod cæteros in palæstra superaret. in ultioné cuius Minos aduersus eos arripuit bellum, cuius circa initium, & in processu quædam contigerunt, de quibus habetur ubi de Pasiphaë & Theseo. Verum ante alia scelere Scyllæ Nisi regis filiæ Megarenses subegit, & inde superatos Athenienses sibi uectigales fecit. Postremo Dædalũ, eo quod operam dedisset adulterio Pasiphaës unà cum Icaro filio Labyrintho clausit, ex quo cum euolassent, sumptis armis eos in Siciliam usq; secutus est, ubi ut in Politicis Aristoteli placet, apud † Camærinum oppidum à filiabus * Crotali occisus est, cuius post morté eum apud inferos iudicem dixere Poetæ, ut Virgilii patet carmine, Quæsitorq; Minos urnam mouet ille silentum Côciliumq; uocat, uitasq; & crimina discit, &c. Quæ tam multa cum historiis & fictionibus mixta sint, de eis seriosius aduertendum est. Quod autem Iouis filius Minos habitus sit, sunt qui uelint uerum, & tunc Iouem hominem fuisse, & Cretensium regem, & Europam internuncio præcaptam atque monitam, & ex Phœnicum littore raptam, & non tauri dorso, sed naui, cuius esset uel nomen, uel in signe taurus, in Cretam delatam, & ibidem Ioui iunctam regi, & Minoëm aliosq; peperisse filios. Sunt qui uelint eam raptam & uitiatam à Ioue, & demum Asterio regi Cretensium nuptam, & ex eo quos diximus filios peperisse, ut in libro temporum scribit Eusebius. Et si sic sit, tunc fictum est eum Iouis fuisse filium, seu ad eius gloriam ampliandam, seu quia ex suis operibus se Ioui planetæ similem exhibuerit. Fuit enim inter alia homo omnibus subditis æquus, & seuerus iustitia, legesq; Cretensibus dedit, quas nondum habuerant. Et ut à rudi populo acceptiores haberentur, solus secedebat in antrum. & cum quod uidebatur opportunum, composuisset, exiens illud se à Ioue patre reportare monstrabat. qua astutia & id forte consecutum est eum arbitrari Iouis filium, & leges à se conditæ in maximo precio habitæ sunt. Eum autem Asterii filium fuisse nullo modo concedi uidetur à tempore, cum constet Asterium in Creta regnasse Danao regnãte Argis, circa annos mundi iii. M. dcc. lii. cum bellum ab eo habitum aduersus Athenienses fuerit Aegeo regnante, qui regnauit circa annos mundi iii. M. dcccc. lx. Dædalum auté euolasse ideo dictum est, quia longis habitis nauibus. quæ remigio maxime ualent, clam tanquam euolaret abiit. Iudex ideo apud inferos dictus est, eo quod apud mortales, qui respectu habito ad supercælestia corpora, inferi sumus, côponendo leges & ius exhibendo posteris, iudicis officiũ egit. Porrò omittendũ nõ est q uarie de tẽpore huius scriptores sentiũt. Legitur igit apud Eusebiũ Minoëm anno xvii. Hircei regis Argiuorũ apud Cretã regnasse, qui annus mũdi fuit 3796. Nec multũ postea regnãte Acrisio Argis à Cretensib. Europã raptã anno mũdi 3869. qui quantũ à superiori distet, apparet. Subsequenter scribit ibidem, Pandione Athenis regnante Europam raptam, quod fuisse potuit circa annos mundi ferè iii. M. dcccc. xvi. & id conuenit longe melius, quàm superiora tempora cum his quæ de Minoë leguntur. Nam ut idem Eusebius dicit, ut à Parrhadio memoratũ, regnãte Aegeo Athenis, Minos mare obtinuit, & leges Cretensibus dedit, quod fuisse percipit anno mũdi iii. M. noningentesimo quinquagesimo tertio. Et esto ibidé legat Platoné hoc esse fal-

Marginal notes: † al. Camicum; * al. Cocali; a; b

ſum conuincere. conueniunt tamen cum his quæ à Philochoro in Attidis libro de Minotauro recitantur, dato aliquantulum diſcrepent ab his quæ poſtmodum ab Euſebio dicunt, qui aſſerit anno regni Atrei ſexageſimoprimo Minoëm in Sicilia aduerſus Dædalum arma corripuiſſe, quod ſecundum ſupputationem annorum mundi fuit anno iii. M. ſecundo, qui unus plurimum diſtat à cæteris. dato poſſibile ſit eum tam diu uixiſſe, niſi obſtarent tempora ſucceſſorum, ut in ſequentibus patebit. Quæ ad Taurum & Paſiphaën ſpectant, ſupra ubi de Paſiphaë explicata ſunt.

a *Sic enim Comment. Homeri habet Iliad. B. qui ait Minoëm ab illis ſuffuſione feruentis aquæ extinctũ eſſe. Vide & Diodorum libro quinto.*

b *De hac re uide Diodorum libro undecimo rerum antiquarum, & Comment. Homeri in Odyſſ. T*

De Androgeo Minois filio. Cap. XXVII

ANdrogeus filius fuit Minois & Paſiphaës, iuuenis quidem egregiæ uirtutis, qui cũ Athenis in palęſtra ſuperaret omnes, ab Athenienſibus & Megarenſibus inuidia occiſus eſt. In cuius ultionem pater inſurgens, occiſo Niſo Megarenſium rege, Athenienſes acri bello ſuperauit, ſibi'q; uectigales fecit.

De Glauco Minois filio. Cap. XXVIII

GLaucus, ut ait Seruius, filius fuit Minois, ex qua matre non ponit. Hic, ut idem Seruius dicit, ad Italiam ueniens, ſibi poſcebat imperium. Quod ideo illi minime conceſſum eſt, eo quod nil præſtaret incolis, ſicut pater fecerat, qui zonam eis incinctis euntibus tranſmiſerat. Quamobrem is eis oſtendit ſcutum, à quo & ipſe Labicus dictus eſt, & populi Labici. Et ſic uidetur Minoëm apud Italos aliquando regnaſſe. quod ego miror, & ſuſpicor, ne corrupta uocabula hiſtoriam etiam faciant eſſe corruptam.

Glauci Minois filij etiam Higinus meminit, eumq; ab Aeſculapio uitæ reſtitutum dicit, cum in mellis dolio, ut alij tradunt, necatus fuiſſet.

De Ariadna filia Minois, & coniuge Bacchi. Cap. XXIX

ARiadna filia fuit Minois ex Paſiphaë, ut ſæpe teſtatur Ouidius. Hæc Theſeum ab Athenienſibus Cretam miſſum amauit, & eius clam uſa contubernio ſumpta fide, quod eam in coniugem & Phædram ſororem ſuam pro Hippolyto aſportaret, eum docuit, quo pacto Labyrinthum poſſet intrare, & Minotaurũ ſuperare, & filo duce labyrinthũ exire. Qui cum perfeciſſet omnia, noctu Ariadna & Phędra naui poſitis clam diſceſſit, & in Chium inſulam, ut dicit Ouidius, ſeu Naxum, ut ait Lactantius, nocte diſcedens dimiſit Ariadnã ibidem dormientem. quæ expergefacta cum derelictam ſe cerneret, clamoribus & ululatu fœmineo cœpit omnia complere littora. Verum Bacchus forte ſecus nauigans, cum eam uidiſſet, amaſſet'q;, in coniugem ſibi iunxit, & ex ea, ut placet aliquibus, Thoantem Lemni regem ſuſcepit. Sanè cum ſuperaſſet Bacchus Indorum regem, & eius amaſſet filiam, & Ariadna diu ob hoc queſta eſſet, à Baccho amplexibus & blãditiis lenita, coronam eius quam ante Vulcanus fecerat, & Veneri dederat, & Venus Ariadnæ conceſſerat, in cœlum ſuſtulit, & nouem ſtellis ornauit, & inde à ſuo nomine Ariadnam uocatam liberam æque ſecum in cœlum traxit, & cœleſtem fecit imaginem. Naxus ſeu Chios inſulæ ſunt optimo abundantes uino, quo captam Ariadnam puto, & ob id à Theſeo temulentam relictam. Et quoniam potationibus uacaſſet, poſtea Bacchi dicta eſt coniunx. inde quoniã à uino mulieris honeſtas omnis diſſoluitur, ei à Venere corona ſcilicet libidinis inſigne donatur. quod in cœlum uſq;, id eſt, in notitiam omnium fertur, & non ſolum deteſtabile infamiæ dedecus per ora uirũm fertur, uerum agente uino mulier in amplexus quoscunque dilabitur.

a *Ita ut quotannis ſeptem iuuenes Athenienſium regi in Cretam mitterentur, Virgilius libro ſexto,*
In foribus letum Androgeo tum pendere pœnas Cecropidæ iuſſi, miſerum ſeptena quotannis
Corpora natorum, ſtat ductis ſortibus urna.

b *De Ariadna Ouid. lib. 8. Meta. Porrò Comment. Home. in Odyſſ. A. & Iliad. Σ. addũt lineam eam fuiſſe Dei*

iße Dædali, & à Dædalo Ariadnæ datam, ut illa Theseo daret, iuberetq; ex iugo ianuæ alligare & deducere, donec in medium Labyrinthi ueniret, ubi si dormientem Minotaurum deprehendisset & occidisset, capillum capitis eius Neptuno porrieeret, filumq; relegens rediret: quo Theseus facto, euasit. Quod autem Ariadnem reliquit in Naxo, id Palladis iussu factũ esse Didymus ait, quæ illi in somnis apparuit, relictaq; Ariadna, Athenas aufugere iussit, additq; Ariadnem postea à Venere consolatam eße, quæ illi futurum cum Baccho connubium indicauit, id quod factum postea dicunt. Et illam ex Baccho peperiße Oenopionem, Thoantem, Staphylum, Latramyn, Euanthem, & Tauropolim. Hi enim à Cõmẽt. Apoll. numerantur. Tandem autem Ariadne à Diana sagittis occisa dicitur, eò quod uirginitatem non seruaßet.

De Phædra Minois filia, & Thesei coniuge. Cap. XXX

PHædra filia fuit Minois & Pasiphaës, ut satis ueteri fama uulgatũ est. Hæc cum Ariadna sorore superato Minotauro, cum Theseo abiit, & Ariadna, ut supra dictum est, relicta, eius facta est coniunx, & ex eo peperit Demophoontem & Antilochum. Tandem a cum Theseus cum Pirithoo capturus Proserpinam descendisset ad inferos, Hippolytum priuignum amauit. cuius libidini cum consentire nollet Hippolytus, furore incensa illũ redeũti Theseo accusauit, quod illi uim uoluisset inferre. Quamobrem Hippolytus iram patris effugiens fere, ut supra dictum est ubi de Hippolyto, ab equis distractus occisus est. Tamen cum eum occisum fama ferret, pœnituit eam falsæ accusationis, & Theseo scelus confessa suum cum ense Hippolyti seipsam transfodit. Seruius autem dicit eam laqueo finisse uitam. b

Phædræ fabula narratur à Didymo in Odyß.11. & supra in Hippolyto de eadẽ quædã annotauimus. a

Hunc superius Antigonum uocat, cum tamen neutrius uocis autores idonei meminerint, sed Acamantem nominent. b

De Deucalione Minois filio, qui genuit Idomeneum. Cap. XXXI

DEucalion, ut in Iliade placet Homero, Minois fuit filius, ex qua matre nõ habetur, eius tamen successor præsumi potest, cũ Idomeneus eius filius rex Cretensiũ fuerit.

Quatuor fuisse Deucaliones indicat Comment. Apollonij in lib.3. unum Promethei filium, alterũ de quo mentio fit, inquit apud Hellanicum, tertium Minois filium, & quartum Abantis, de quo Aristippus in Arcadicis.

De Idomeneo filio Deucalionis, qui genuit Orsilochũ. Cap. XXXII

IDomeneus Deucalionis fuit filius, Homero teste, ubi genealogiã eius à Ioue in eũ usq; describit. Hic cũ Græcis aduersus Troianos bellũ gessit. Sanè ut dicit Seruius dũ Ilio deleto patriam nauibus repeteret, tempestatem passus pro salute sua superis uouit, si eum in regnum suum sospitem redire concederent, se illis sacrificium exhibiturũ ex ea re, quæ illi primo occurreret. qui cum Cretensis litus teneret, contigit ut ante alios filius desiderio uidendi patrem illi fieret obuius, quem cum ut aliqui dicunt, immolasset, seu ut aliis placet, immolare uoluisset, ob eius immanitatem à ciuibus pulsus est. quã ob causam cum nauem reascendisset, Salentinum usq; promontorium Calabriæ uectus, statuissetq; ibidẽ exilium agere, haud longe à litore sibi suisq; Petiliam condidit ciuitatem.

Versus sunt Iliad. N. ὄφρ' ἴδῃς οἷος ζηνὸς γόνος ἐνθάδ' ἱκάνω ὃς πρῶτον μίνωα τέκε κρήτῃ ἐπίουρον μίνως δ' αὖ τέκεθ' υἱὸν ἀμύμονα δευκαλίωνα, δευκαλίων δ' ἐμὲ τίκτε πολέσσ' ἀνδρεσσιν ἄνακτα.

De Orsilocho Idomenei filio. Cap. XXXIII

ORsilochus Idomenei fuit filius, ut in Odyssea scribit Homerus, hic patrem Idome- Odyß.13 neum in Troianam expeditionem secutus, cum per omne bellum sibi successisset ad uotum, in exitu rei ob eius insolentiam, dum obstaret totis uiribus, ne ex præda capti Ilionis sors debita daretur Vlyssi, ab eo occisus est.

De Sarpedone xxvii. Iouis filio, qui genuit Antiphatem. Cap. XXXIIII

SArpedonem Homerus dicit filium fuisse Iouis & Laodomiæ filiæ Bellerophontis, cuius etiã Seru. uestigia sequit. Augustinus aũt aliter sentire uidet, dicẽs per eos annos scilicet regnante Danao Argiuis à rege Xantho Cretensiũ, cuius apud alios aliud nomen

inuenimus

a inuenimus, rapta perhibetur Europa, & inde geniti Rhadamantus, Sarpedon, & Mi-
b nos, quod magis ex eadem muliere filios Iouis esse uulgatum, &c. Alii dicunt hos Asterii fuisse filios, & ob id ego istum, non illum reor Sarpedonem esse, cum ille longe superior fuerit tempore. Sed quoniam de illo nil legitur, satis sit apposuisse nomen, & de isto quæ legimus prosequamur. Hic igitur rex Lyciæ fuit, & aduersus Agamemnoné & Græcos partes Troianorũ secutus insignis uir armorum fuit, & multa memoratu digna pugnans fecit, ut per Homerum scribitur in Iliade. Tandem à Patroclo occisus est, & iussu Iouis ab Apolline de medio pugnantium sublatum est corpus eius, & flumine lotũ atq; ambrosio respersum liquore, & regia indutum ueste, suisq; ad exequendum funus restitutum. Quod autem hic figmenti modicum est, nil aliud uult, nisi quod medici opere cadauer curatum sit, & unguentis ad conseruationem eius unctum atq; respersum.

a *Huic consentiunt Hesiodus & Bacchylides, ut citantur à Comment. Iliad. M*

b *Comment. Homeri in Iliad. M. Asterionem uocat, eiq; dicit Europam statim postquàm cõpressa & grauida fuerat à Ioue elocatam esse, & apud eundem tres illos Minoëm, Rhadamantum, & Sarpedonem peperisse.*

De Antiphate Sarpedonis filio. Cap. XXXV

ANtiphates filius fuit Sarpedonis, Virgilio teste, dum dicit, Et primum Antiphatem, is enim se primus agebat Thebana de matre nothum Sarpedonis alti, &c. Hic Ilio subuerso, in Italiam Aeneam secutus est, & ibi aduersus Turnũ bellum gerens, ab eodẽ occisus est.

Fuit & alius Antiphates filius Melampodis, de quo Odyß. O

De Rhadamanto xxviii. Iouis filio. Cap. XXXVI

RHadamantus Iouis fuit filius, & ut omnes uolunt, ex Europa, & regnante Danao Argis, secundum Eusebium rex fuit Lyciæ. Hic cum seuerus iustitiæ executor esset, eum apud inferos finxere Poëtæ, culpas exploratẽ nocentum, de quo Virgilius, Gnosius hæc Rhadamantus habet durissima regna, Castigat, auditq; dolos, subigitq; fateri, &c. De huius origine & fictione sentiendum est, quod de Minoé dictum est.

De Arcesio xxix. Iouis filio, qui genuit Laërtem. Cap. XXXVII

ARcesius, ut testatur Ouidius, Iouis fuit filius. De eo enim Ouidius Vlyssem loquẽtem, atq; suam nobilitatem explicantẽ aduersus Aiacem, paucis his uerbis scribit, Nam mihi Laërtes pater est, Arcesius illi, Iuppiter huic scilicet Arcesio.

Ouid. lib. 13. & Homerus quoq; Laërtem Ἀρκεισιάδην uocat, & Arcesij Odyß. ξ. meminit.

De Laërte Arcesii filio, qui genuit Echimenem & Vlyssem. Cap. XXXVIII

LAërtes, ut ostensum est, filius fuit Arcesii. Hic Anticliam Autolyci filiã sumpsit uxorem, & ex ea suscepit Vlyssem & sorores eius, uiditq; Vlyssem nõ sua sponte aduersus Troianos euntem, tam quia diu uitam fessam laboribus traxit, donec post longos errores redeuntem cerneret, & iniurias ulciscentem.

De Ctimene Laërtis filia. Cap. XXXIX

CTimene filia fuit Laërtis, ut in Odyssea scribit Homerus, dicens, Simul cum Ctimene longi pepli filia ueneratibili, quam iuniorem genuit filiorum, scilicet Laërtes. Hác ut in eodem patet libro, parentes tradidere in coniugẽ cuidam, qui Saminidis dictus est.

Odyß. O. οὕνεκα μ' αὐτὴ θρέψεν ἅμα Κτιμένῃ τανυπέπλῳ θυγατέρ' ἰφθίμῃ, τὴν ὁπλοτάτην τίκε παίδων.

Non Samnidis dictus est, sed in Same insula habitabat. Sic enim Homerus: τὴν μὲν ἔπειτα Σάμηνδε δόσαν καὶ μυρί' ἕλοντο.

De Vlysse Laërtis filio, qui genuit Telemachũ, Telegonũ, & Auxoniũ. Cap. XL

VLyssis inclyti hominis apud ueteres dubium genus est. Nam alii eum Sisyphi latronis fuisse filium dicũt. Seruius enim dicit Anticliam eius matrem ante nuptias cum Sisypho Aeoli filio concubuisse, & Vlyssem concepisse, quod illi apud Ouidium Aiax Thelamonius concionans obiicit, dicens, Et sanguine cretus Sisyphio. quod etiam Theodontius asserit, dicens,

Anticliam

Anticliam primo nupsisse Sisypho, & iam prægnans eo relicto ad Laërtem uenisse, & ex conceptu Sisyphi Vlyssem peperisse. Leontius uero dicit, quod cum nupsisset Anticlia Laerti, & ad oraculum consultum iret, à Sisypho latrone, qui postea à Theseo occisus est, capta & oppressa est, & prægnans effecta ex eo concubitu Vlyssem peperisse. Alii autē eum Laërtis filium dicunt, inter quos Homerus & Virgilius, & inueterata seculorum plurium fama testatur, quorum ego autoritatem secutus, Vlyssem Laërtis fuisse filium dico. Hic fuit homo sublimis consilii, & prægrandis ingenii, fraude an uirtute plus ualens incertum. Hunc multimodum persæpe uocauit Homerus, quasi ad omnia habentem modum. πολύτροπος Multa quidem perpessus, omnia mira fortitudine superauit. Hic Penelopem Icarii filiam iuuenis sumpsit in coniugem, uirtute & corpore speciosissimam uirginem, & ex eo ilico Telemachum suscepit filium. Tandem rapta Helena à Paride, dum delectum Græcorum faceret Palamedes, ut dicit Seruius, ire ad Troiam fugere conatus est, se insanum simulans, & ueniente ad Ithacam Palamede, animalia diuersi generis iugo iunxit ad aratrum, & salem seminare compertus est. Verum Palamedes astutiam uiri suspicatus, caput paruulo Telemacho, ad explorandam ingenii sui fraudem, eum aratro opponit. Vlysses autem uiso Telemacho, confestim dimouit aratrum, & sic cognitus in expeditionem ire coactus est, in qua Diomedis Aetoli amicitiam summe perseuerante obsidione seruauit. Et cum Iphigeniam pro captandis uentis sub specie nuptiarum duxisset in sacrum, cum reliquis uenit Troiam, ubi maxima cum solertia ad obtinendam cœpti uictoriam, opportuna plurima operatus est. Nam ut dicit Theodontius, suo opere factum est, ut Achilles à matre apud filias Lycomedis in habitu uirginali absconditus inueniretur, & in obsidionem etiam duceretur. Suo opere sagittæ Herculis, absque quibus Troiam capi non posse dicebant, oraculo compertæ sunt, & à Philoctete etiam obtentæ, & ad Troiam delatæ. Suo opere Laomedonteus cinis, qui super Scæa porta Ilionis seruabatur, caute sublatus est. Post hæc ipse unà cum Diomede fatale Palladium ex Troia rapuit. Sic & Dolone perempto, æque cum Diomede explorator factus, Rhesum Thraciæ regem obtruncauit nocte, & albos eius equos antequàm Xanthum gustassent, eduxit in castra Græcorum. Et nonnunquam, ut dicit Seruius, habitu tectus mendici hominis uerbera uolens passus est, ut Troiam explorator intraret, & comperta cum fide retulit, semel cognitus ab Helena. Præterea cum florida plurimum ualeret eloquentia, inter Græcos & Priamum regem pro concordia legationis officium gessit aliquando. Nec non in mediis aciebus quantum ualeret in armis, ostendit sæpissime. Sic & in concionibus persæpe consilio Græcos iuuit. Simultates habuit cum Palamede, eo quod inuitum traxisset in bellum, & frumentum portasset ex Thracia, quod ipse missus facere noluerat. quamobrem mortem eius machinatus est fraude, ut supra ubi de Palamede dictum est. Ad ultimum creditur hunc proditionem composuisse, qua, arte Sinonis, seu alia uia Ilion captum & dirutum est. Capta deinde Troia pro armis Achillis in iurgium cum Aiace Telamonio uenit, & tandem illa aduersus eum eloquentia sua obtinuit. & Orsilocho regis Cretensium filio cæso, eo quod obstaret, ne sibi prædæ Troianæ pars daretur, ut reliquis dabatur principibus, & Polyxena occisa, atque Astyanacte saxo illiso, naues in patriam rediturus ascendit. Sed longe illi à uoto contigit, multis quippe agitatus procellis, in longissimos errores atque peregrinationem decennem euectus est. Primo autem procellarum impulsu, ut ipsemet in Odyssea Alcinoo Phæacum regi refert, ad Cicones delatus est, quos quum expugnasset, & Hismarum ciuitatem omnem uertisset in prædam, paucis ex sociis perditis, ad Lotophagos tempestate impulsus est, exploratorésque quos miserat, cum Loto gustato, reditum non curarent, retraxit. In Siciliam inde delatus, ubi antrum Polyphemi Cyclopis cum duodecim ex sociis intrauit, ex quibus quum sex deuorasset Cyclops, obtuto ei oculo, præusto fuste, arietum pellibus inuolutus, cum superstitibus sociis antrum exiuit Cyclopis. Inde delatus Aeoliam, ab Aeolo uentos in utrem coactos obtinuit. Et cum iam Ithacæ proximus esset, soluto utre à

sociis

sociis thesaurum credētibus, flante aduerso uento in Aeoliam repulsus est, ex qua ab Aeolo pulsus nauigans die sexto, deuenit ad Lestrigonas. Quos cum haberet aduersos, perditis nauibus sociisq́, cum sola naue sua fugiens, deuenit ad Circen. Quæ cum exploratores suos mutasset in beluas, ipse à Mercurio suscepto pharmaco, ad illam accessit impauidus, & expedito gladio, mortē illi minatus est, ni euestigio sociis primas redderet formas.
b quod cum fecisset, eius amicitia usus anno iam trāsacto, & Telegono ex ea suscepto filio, cum renuisset immortalitatē, ab ea eruditus de agendis, Elpenore ob uinolentiam casu mortuo derelicto, nauem conscendit, & secundo uento impulsus, nocte una ad Oceanū usq; deuenit. Quo peractis sacris à Circe monstratis, ad inferos habuit aditum, ubi & Anticliam matrem & Elpenorem nuper præcipitatum inter alios inuenit, & de multis futuris à Tyresia uate certificatus est. Inde reuersus ad nauem ad Circem rediit, & sepulto Elpenore & prædoctus de futuris à Circe discedens, deuenit ad insulam Sirenarū, ad quas ne posset diuertere, sociorum aures cera obstruxit, & se malo nauis alligari iussit, & sic eis canentibus loca earum præteriit. Inde Scyllam transiuit atq; Charibdim, nō absq; ingenti periculo & pari omnium labore. Et cū ad ea loca uenisset, quibus à nymphis Solis greges seruabantur, iussit ne quis eos uiolaret. Quod cum eo dormiente famescētibus sociis, suasisset Eurylochus, & ex gregibus animalia plura sumpsissent, ei tempestatē intolerabilem impetrauere, in qua cum fracta naue omnes deperiissent socii, ipse solus & nudus capto nauis malo, ix. diebus ab undis & uento agitatus est, & tandem ad Ogygiam depulsus insulam, à Calypsone nympha susceptus est, & ab ea vii. annis detētus. Tandem cum ab ea ægre discessum impetrasset, & nauem cū sociis obtinuisset, Neptunus infensus, eo quod Cygnum filiū eius occidisset in pugna, & Troiā quam ipse cōstruxerat, demoliri fecisset, Cyclopēq; filiū orbasset, ab impetu maris fatigatū plurimo coēgit, ut naui demersa nudum se præcipitem daret in undas, cuius natantis miserta Leucothoē uelum illi præstitit suū, cuius subsidio cū die tertia uenisset ad litus, & hostia fluminis Phæacū intrasset, reiecto uelo in mare inter frondes nemorū se nudū composuit, ubi à Nausicaa filia Alcinoi cōpertus uestes accepit, & inde Palladis opere usq; ad Areten Alcinoi regis cōiugem deductus est, ubi meruit dona suscipere, & nauim & socios, qui eum usq; Ithacā reduxere, in qua dormientem cū donis deposuere. Excitatus autē à Pallade præmonitus de agēdis, in mendicū seniculum transformatus, ad subulcos deuenit suos, apud quos Telemachum uidit, & allocutus est. Tandē à Sybote porcario in patriā deducit incognitus, ubi in propria domo à procatoribus Penelopis ignominiosa quędā perpessus est, & tandem ab Eurydia nutrice recognitus. inde ex cōposito arma cum filio & duobus subulcis confessis Vlyssem, aduersus procatores assumpsit, eosq; graui pugna omnes peremit. Esto, Theodontius dicat eū illos oculis priuasse, & in tantā deduxisse miseriā, ut in triuiis starent stipem quærentes ob uictū. hinc uisa Penelope, Laërtem senem uisurus accessit in uillā. Postremo dicit Theodontius eum uariis exterritū somniis, quorū cum interpretationē quæsisset, habuit in responsis ut sibi caueret à filio, qui recedens in loca abdita quantū potuit, somniorū portenta uitauit. Tandem Telegonus, qui ei natus fuerat ex Circe, cū eam quærens uenisset Ithacam, à domo eius fuit prohibitus. Qui ut erat robusti uigoris iuuenis, multos ex prohibentibus occidit, in finem Vlysses in eum letiferū immisit telum. Quod cum euitasset Telegonus, eo reassumpto transmisit in patrem. Ex quo ictu cū se moriturum cognosceret, Vlysses quisnam esset interrogauit. Et cū eius nomen audisset, & patriā & filium cognouisset, cum præmonstrata nequisset effugere, diem clausit. Leontius uero dicit eum casu à Telegono eum quærente, spina piscis uenenosa tactum, & inde mortuum. Longa equidem huius historia est, & succincte narrata, nonnullis immixta fictionibus, ex quibus pars maxima in præcedentibus ostensa est. Et ideo uideamus paucis quæ supersunt, & primo quid uelint per uentos in utre argentea catena ligatos, & solutos à sociis. Vult quidem Homerus in Odyssea cōponere bonum uirū, & inter alia uolens ostēdere quid nobis nascentibus à diuina bonitate dono datū sit, dicit ab Aeolo, id est, à deo uentos

uentos, idest concupiscibiles appetitus datos bouino in corio, idest in arbitrio uirilis ęta-tis, quæ fortis & constans esse debet, uti corium bouis est, & hi sunt argentea cathena ligati, idest famosa claræ uirtutis sonoritate, qua profecto nonnulli longe magis firmatű corium seruant, quàm diuini amoris intuitu. Hanc tamen cathenam socii Vlyssis, idest sensus humani corporis ignauia nostra rationi imperantes soluũt, prædã existimantes, idest arbitrantes longe meliorẽ & dulciorẽ uitam in uoluptatibus nulla coactis regula, quàm eis ligatis in ratione solida. his tamẽ solutis dum in hanc & in illam labimur lasciuiem, insurgũt tẽpestates animo, idest rubores, reprehẽsiones, cõscientiæ redargutiones, fluctuationes animi, mœrores, inopia, ægritudines, & mille malorum species, quæ nos à prima forma, idest à quiete amouent. Iuisse autẽ ad Oceanum, & quod ibidẽ illi ad inferos iter apertũ sit factis, arbitror Vlyssem ad lacum Auernũ in sinu Baiano nocte una nauigasse & ibidem occiso Elpenore obscœnum illud peregisse sacrum, quo manes euocantur ad superos, & de quæsitis habuisse ab immundis spiritibus respõsum. Velum autem Vlyssi naufragio à Leucothoe præstitum, nil aliud fuisse arbitror quàm spem immotam, quam euadendi forti seruabat pectore. hæc egit ne desperando periclitaretur, quam quidẽ spem dum speratũ obtinuisset retro reiecit. eum autẽ sæpissime adiutũ à Pallade est, quia ab ea cum aduertẽtia sua instructus, multa euitauit pericula, & multa egit sibi etiã opportuna.

Hic filius Strymonis & Euterpes Musæ fuit, & cum præstaret reliquis hominibus bellica uirtute, ad Troiam cum auxilijs uenit: & cum unum diem pugnasset, multos Græcorum occidit, adèo ut Iuno quæ Græcis fauebat, sollicita miserit Palladem, cuius consilio ille interficeretur, quæ in castra Græcorum noctu ueniens, concitauit Vlyssem & Diomedem, ut Troiana speculatum castra irent, qui superuenientes dormienti Rheso, ipsum occiderunt unà cum socijs: sic Pindarus tradit, ut à Com. in Iliad. K. citatur. Homerus autem & alij dicunt prima nocte occisum, antequam eius equi Xanthum bibissent, cum uespere tum primum aduenisset: fuerat enim responsum illi oraculo, si ipse & equi ipsius Xanthum bibissent, & pabula Troiana gustassent, inuictum ipsum fore. a

Hesiodus autem ex Circe Agrium & Latinum genuisse, ex Calypso Nausithoum & Nausinoum in Theogonia dicit. b

De Telemacho Vlyssis filio. Cap. XLI.

TElemachus Vlyssis fuit filius paruulus Penelopi matri à patre relictus, qui multa à procatoribus matris perpessus, tandẽ unà cum patre sumpsit ex omnibus ultionẽ.

De Telegono Vlyssis filio. Cap. XLII.

TElegonus Vlyssis & Circes fuit filius, qui dum grandis uidere patrem quęreret, eum incognitum occidit. in Italiam rediens Tyburim condidit, ut ait Ouidius, Et iam Telegoni iam mœnia Tyburis udi, Stabant agricolæ quæ posuere manus. Papias autem dicit eum ædificasse Tusculum.

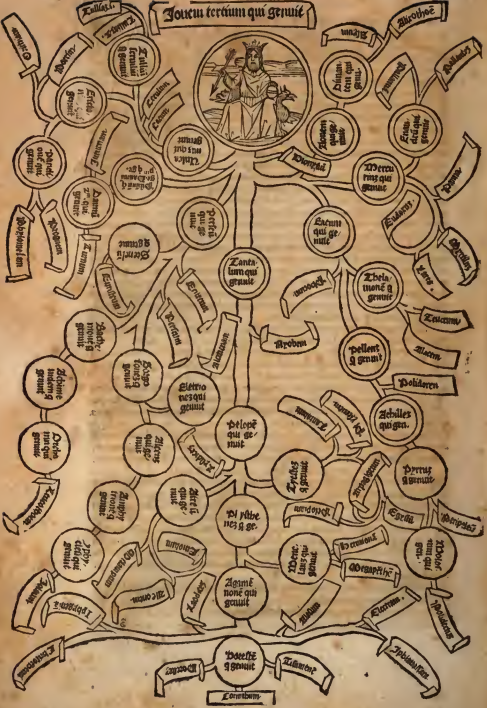
Falsus hic est Bocatius qui mœnia Tyburis & mœnia Telegoni pro ijsdem accipit, cũ multi Tusculũ à Telegono, nemo Tybur cõditũ dicat, & hic ordo uerborũ postulat quoq;, ut de diuersis intelligantur. Silius lib. 7. Quod peperere decus, Circæo Tuscula dorso Mœnia, Laertæ quondã regnata nepoti.

De Ausonio Vlyssis filio. Cap. XLIII.

AVsonius filius fuit Vlyssis, ut scribit Paulus Longobardus ea in historia, quã de gestis Lõgobardorũ scripsit, dicens, ab eo omnẽ Italiã Ausoniã nuncupari. Titus Liuius autẽ aliter sentire uidetur in libro nono ab urbe condita dicens, Minturnas & Vestinam ciuitates Ausonidũ, M. Pellio, & C. Sulpitio cõsulibus, ab eisdem proditione captas, & ferè deletam Ausoniã gentẽ, & sic illa particula Italię fuit Ausonia. Ego hunc Ausoniũ puto eum Latinũ fuisse, quem Circes & Vlyssis uolunt quidam fuisse filium ex Marica nympha susceptum, dicens, cum teste Seruio, Marica dea sit littoris Minturniensium iuxta Lyris fluuiũ. Nos & si multi ex Iouis prole supersint, finẽ huic facientes libello, paululum quiescamus.

Ausonem alij uocant, ut & Commentarius in Apollonium lib. 4. Cum Ausonia dicta est, inquit, ἀπὸ Αὔσονος τοῦ Ὀδυσσέως καὶ Καλυψοῦς.

Libri undecimi finis.

Iouem tertium qui genuit
Alirothoē
Mercurius qui genuit
Tantalum qui genuit
Pellenz q genuit
Polidoren
Achilles qui gen.
Pelopē qui genuit
Pyrrus q genuit
Agamenonē qui genuit
Electram
Iphianassam
Tisamenē
Corinthum

GENEALOGIAE DEORVM GENTILIVM LIBER DVODECIMVS.

Procemium.

SI POST longum prædestinati agri discursum, rex illustris. & si iter in finem non uenerit, cōceditur aurigæ discretò anhelos equos curru dimouere, & illos aliquantisper uagos exonerare uesicam permittere, & recenti fluuio, atq; florido recreari prato, dum ipse apud mercennarium hospitem potu sibimet parcit & somno. & aratori insultо, quamquā omnis ager uomere scissus non sit, parte adhuc diei superstite iugo boues soluere, & in quietem & pascua ire permittere, dum ipse leni blandiente aura fusca sub nemorū umbra, iam satur cantu rudi, duros conatur obliuisci labores. Nec nō & egregio bellorū duci posito in finem certaminis itum non sit, fessos & sanguine graues dato signo reuocare milites, ut & à periculo cladis retrahat, & restauratis ocio uiribus, eos alias in hostes acriores immittat. Quis mihi nō esse fas dicet, esto in finem numerosæ prolis Cretensis Iouis non uenerim, parte tamen maxima recitata, subsistere paululum, & quasi ad certam uenerim metam resipiscere: Nemo arbitror iuste, morem igitur aliorum secutus nō aliter quàm in certum & insignē terminum deuenissem. Labore attritus in Ausonium litus quamuis importuosum substiti, arbitratus insuper, quod breuioribus distinguitur signis, intellectu facilius capitur, & tenacius memoriæ commendatur. ibidem dum non fessos oculos in circuitu ducerem, cœpi ueterum prospectare uestigia rerum. Hic enim ueteres Cumæ Chalcidēsium opus, Dædali templum, Miseni tumulus atq; Iuliæ aquæ admiratione tenebant animum. & ex opposito Inarime uetus simiarum hospitium, & ex Inarime excussa prochita distrahebāt. Sic sonantes reuolutionibus æstuantium fluminum Vulturni fauces atq; lyris Fusini nebulæ & Linterni paludes exilio, & morte amplissima uiri primi Africani nobilitatę, & in cōspectu ferè. M. Scauri uillula suo adhuc insignis nomine, atq; Formiarū ferè deleta uestigia, & longiuscule in radicibus montiū Calenus, Stelenates, atq; Cāpanus agri mira fertilitate conspicui, & supereminētia agris oppida Suessa, Theanum, Sidicinū, Caselinum, Thelesiæ, & alia plura tam Romanorū quàm Carthaginensium monimenta, necnō & multa, quorū longa magis quàm utilis huic operi esset historia. O quàm lętabar animo Italiā meam uidere, claris operibus non tantū æquasse, sed loquacē superasse Græciam? Verum cum iam breui quiete recreatus animus uires in laborē promitteret, reintraui uolens mare uelivolū, & in Phrygiā usq; deuectus sumpsi mentem Tantali, aliorum'q; quorundam ex filiis Iouis prolem exquirere atq; describere. Quod ut peragā ille faciat precor, qui ad ictum uirgæ seruitoris sui Moysi sitienti populo aquas affluenter emisit ex rupe.

De Tantalo. xxx. Iouis filio, qui genuit Niobem & Pelopem. Cap. I.

TAntalus, ut dicit Lactantius, filius fuit Iouis ex Plote nimpha susceptus. Hūc dicit Eusebius Phrygum fuisse regem regnāte Erithreo Athenis. Et huic ob raptū Ganymedem bellum fuit aduersus † Troium Dardanię regē, & Gani als Troem. medis patrem. Volunt præterea hunc deos in conuiuio habuisse, eis'q; ut experientiam deitatis eorum assumeret occiso filio illum membratim discerptum coctum'q; apposuisse comedendū, qui cum abhorruissent cibum, non solum abstinuere, sed collectis in unum membris puerum in formam pristinā reduxere, & reuocata per Mercurium ab inferis anima, eam illi restituere. Sanè cum aduerterent humerū deesse puero, quem deuorauerat Ceres, loco consumpti eburneū refecere. Tantalū autē deiecere ad inferos, tali'q; dānauere supplicio, ut fluuio ad os usq; demersus, siti uexaretur assidua, & dum os forte declinaret in potū, aquæ fluminis etiam declinarentur tantum, ne illas posset attingere. Desuper autē arbores pomis onustas addidere, quæ ad os eius usq; descēderent, ipse tamē ingenti & cōtinua percitus fame dum illa carpere conaretur, se tamdiu

extollerent, quamdiu ipse ut contingeret laboraret. Et sic factū est, ut inter poma & aquas positus fame siti q; uiuens deperearet infœlix homo. Nunquid sentiendū sit ex his aduertendum, & concesso eum Iouis fuisse filium, seu uerum, seu ob aliquam similitudinem attributum. Et quæ ad Ganymedem spectant, ubi de Ganymede posita sint. Dico eum ob id diis filium apposuisse dictum, quia cum auarissimus homo fuerit, & rem domesti cam plurimum augere curauerit, frumenta, ex quibus popularem exhauriebat pecuniā, non aliter quam filiū diligebat, quæ tunc diis apposuit dum cultis agris iniecit, & iniecta quidem sulcis in conspectu superorum sunt, quæ eisdem agentibus superis in frugē uementia pristinam reassumunt formam. Verum humerus, idest semē deuoratus à Cerere idest terra cōsumptus eburneus restauratur, dum increscente segete nutrimenti robur immittitur. Supplicium autem huius ostendit liquido auari hominis detestabilem uitam. Dicit enim Fulgentius Tantalum interpretari uisionem uolentem, quod optime cōpetit unicuiq; auaro, non enim aurum & amplam suppellectilem cōgregat, ut eis utatur, quin imo ut illam intueatur, & cum pati non possit sibi, quid boni ex congestis diuitiis facere eis immixtus fame periclitatur & siti.

De Tantalo Didym. in Odyß. Λ. sic τάνταλος διὸς καὶ πλουτοῦς συνδιατρίβων τοῖς θεοῖς καὶ συνεσθιόμενος, αὐτοῖς ἀπλήστως διετέθη, κλέψας γὰρ τὸ νέκταρ, καὶ τὴν ἀμβροσίαν οὐκ ἐξὸν αὐτῷ ἔδωκε τοῖς ὁμήλιξιν, ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντα τὸν δία ἐκβαλεῖν αὐτὸν τῆς οὐρανοῦ διαίτης, καὶ ἐξαρτῆσαι ἐπὶ ὄρους ὑψηλοῦ, ἐκ δεδεμένων τῶν χειρῶν, καὶ τὴν σίπυλον ἔνθα ἐπεκλήσατο ἀνατρίψαι. ἱστορία παρὰ ἀσκληπιάδῃ. *Diodorus lib. 5. ait, ideo ad inferos detrusum, quia deorum secreta effutiuerat.*

De Niobe Tantali filia & Amphionis coniuge. Cap. II.

Niobe filia fuit Tantali & Taygetæ, ut apud Ouidium ipsa testatur dicens, Mihi Tantalus autor, Cui licuit soli superum contingere mensas. Pleiadū soror est genitrix mea, &c. Sed salua reuerētia Ouidii, patet huius non fuit ille Tantalus, qui amicus deorum fuit. Nam ille fuit homo pius & Corinthiorum rex & tempore prior. Lactantius autem dicit hanc filiam fuisse Tantali & Penelopis. Hæc ut placet Theodōtio nupta fuit Amphioni regi Thebarum, ut faueret Amphion partibus Pelopis bellum gerentis aduersus Oenomaum Elidis regem & Pisæ. Ex quo Amphione ipsa peperit septem filios, totidem q; filias. esto Homerus in Ilia de tantum duodecim fuisse filios dicat. hæc elati spiritus mulier sacrificantibus Thebanis iussu Manthonis filiæ Tyresiæ latonæ cœpit eos acriter increpare uerbis, & se Latonæ præferre, quam ob causam indignata Latona & filiis questa factum est, ut ludentibus filiis, atq; filiabus in campis Apollo filios, & Diana filias occideret, qui apud Sipylum montem fuere sepulti. Niobe autem orbata uiro & filiis apud urnas eorum in lapidem uersa obriguit. De filiis & Amphione supra dictum est. Eam autem in lapidem uersam Tullius, ubi de quæstionibus Tusculanis fictum arbitratur, propter eius æternum in luctu silentium. Verum huic fictioni Theodontius addit, dicens eius adhuc statuam in Sipylo apparere lapideam, & adeo tristem, ut lachrymis existimetur deficere, quod præter naturam non est. Potuere quippe ueteres ad memoriam ingentis infortunii superbę mulieris in Sipylo lapideam apposuisse flentis mulieris statuam, & cum frigidæ complexionis sit lapis insurgentibus in eum uaporibus ex terra humidis lapidis frigiditate solu untur in guttas aqueas ad instar lachrymarum, & hinc forsan arbitrantur ignari Niobem adhuc flendo deficere.

De Pelope Tantali filio, qui genuit Lysidicem, Atreum, Thiestem, & Plysthenem. Cap. III.

Pelops filius fuit Tantali & Taygetæ, & ut ait Barlaam homo bellorum fuit, & insignis plurimum. Qui cum apud Phrygas regnaret bellum habuit aduersus Oeconomaum regem Elidis atq; Pysæ, quod quidem memorabile fuit, & permaximum, ut scribit Thucydides. Belli causam dicit Paulus fuisse

fuisse Hippodamiam Enomai filiam à Pelope dilectam, atq; in coniugium postulatam & denegatam. Dicit enim Seruius huius Hippodamiæ multos fuisse petitores ob insignem eius pulchritudinem, quibus ab Oenomao ea lex indicta est, & id inde sequutum quod supra scribitur, ubi de Hippodamia. Sed Barlaam dicit non sic se habuisse negotium, quinimo cum Pelopi uideretur inhumana conditio, aduersus Oenomaum arma mouit, & magnis hinc inde conuocatis subsidiis, fraude Myrtuli præfecti armorum Oenomai, astutia Pelopis corrupti eum superauit. & sic Hippodamia & regno potitus Myrtilum postulantem proditionis præmium deiecit in mare. Hunc dicit Eusebius in libro temporum Hippodamiam uxorem duxisse regni Prini Argiuorum regis, anno decimo quarto, qui mundi fuit annus. iii. mil. octingentesimus quinquagesimus septimus & paulò ante dicit regnante Lynceo Argis Pelopé apud Argos regnasse annis quinquaginta tribus, & eos à suo nomine Peloponnenses denominasse. Dicit etiam Acrysio regnãte Argiuis Pelopem olympiis interfuisse, & postea aduersum Ilion arma mouisse, eum'q; à Dardano expugnatum, anno mundi. iii. mil. octingentesimo octuagesimo primo. cum legatur diu ante fuisse Dardanũ. Ego autem tam discordantium opinionum ueritatem ignoro. huic ex Hippodamia plures fuere filii.

Commentar. Homeri, addit etiam alia fabulæ. Nempe Pelopem habuisse duas uxores, & ex priore sustulisse filium Chrysippum, quem cum ualde amaret, nouerca eius Hippodamia indigne id ferens, liberos suos Atreum & Thyestem impulit, qui illum interfecerunt, ob quam rem postea ipsi quoq; à patre Pelope ex patria depulsi sunt, nec Pisas redierunt, donec mortuo Pelope Atreus regno successit. Item alio loco longam fabulam de Cillo auriga Pelopis narrat, qui in itinere, antequam Pelops ad Oenomaum uenisset ad certamen, obiit, cuius nomine Cilla oppidum Pelops condidit, templumq; Cillei Apollinis.

Fuit & Alcathous filius Pelopis, qui cædis Chrysippi fratris suspectus Megarã uenit, occisoq; leone, qui Citheronius à loco dicebatur, multosq; & in iis Megarei regis filium Enippum necarat, ascitus Megareo gener in regno successit. autor Dieuchidas, ut citatur à Parrhasio, & ab hoc Alcathoi urbem Megaram uocauit Ouidius.

De Lysidice Pelopis filia & Electrionis coniuge. Cap. IIII.

LYsidicen dicit Lactantius ex Hippodamia filiam fuisse Pelopis & Electrioni nuptã, ac ex eo Alcmenam peperit Herculis matrem.

Alij inter quos & commentar. Homeri est. Matrem Alcmenes, non Lysidicen Pelopis, sed Anaxò Ancæi cuiusdam filiam dicunt, Vide in Iliad. Σ. Lysidicem Plutarchus matrẽ Alcmenes facit, sororem Pitthei ex Pelope & Hippodamia, Vide in uita Thesei.

De Atreo filio Pelopis, qui genuit Alceonum, Melampum, & Euiolum. Cap. V.

ATreus Pelopis & Hippodamiæ fuit filius, qui ut ex uerbis Senecæ poetæ in tragoedia Thyestis percipi potest, unà cum Thyeste fratre apud Peloponnesum regnauit, alternis tamen uicibus, sed tandem inter eos nata discordia est, cuius talem dicit Lactantius fuisse causam. Constat enim, ut supra dictum est à Pelope Myrtilum Mercurii filium in mare deiectum atq; necatum, quod ægre ferens Mercurius, inter Atreum & Thyestem tantum iniecit Zizanię, ut hostes efficerentur. Insuper erat apud Atreum aries, de quo sic Seneca tragicus. Est Pelopis altis nobile in stabulis pecus Arcanus aries ductor opulenti gregis. Huius per omne corpus infusa coma dependet auro, Cuius è tergo noui aurata reges sceptra Tantalia gerũt. Possessor huius regnat, hunc tantæ domus Fortuna sequitur tuta seposita sacer. In parte carpit prata quæ claudit lapis. Fatale saxo pascuúm muro tegens. &c. Hunc habere cupiens Thyestes arbitratus est posse per concubitum Aërope Atrei coniugis obtinere, nec defuit sceleri locus. nam ex ea & filios concepit, & illam eripuit uiro, ex quo in bellum uenere, fratres & pulsus regno Thyestes est. Sed Atreus non contentus fratris exilio illum

ficta gratia reuocauit, & credulo tres filios decoctos in cõuiuio apposuit, & eorũ sanguinem poculis mixtum illi dedit in potum, repletoq́ꝫ tam scelesto cibo capita manusq́ꝫ natorum infœlici patri iussit apponi, atqꝫ quid cõmedisset detegi. Quod cum fieret, aiunt, solem surgentem in ortum retrocessisse, scelus uidere fugientem. Hunc tamen Atreum, ut dicit Lactantius, Aegistus, Thyestis filius interemit. Aureum uellus in hac historia fictũ sic intelligendum arbitror, ut intellexisse uidetur Varro, ubi de agricultura, dum dicit pecudes propter caritatem aureas habuisse pelles, ut argis Atreis, quam sibi Thyestem subtraxisse queritur, &c. Vel potius pro ariete isto auri uelleris thesaurus intelligendus, quo reges plurimum ualent, & absq́ꝫ quo opportuni sumptus ad bella & ad splendorem regium sustentandũ fieri non possunt. Sol autem in ortus suos reuolutus eclypsim ea tempestate fuisse demonstrat, quæ cum esset hominibus incognita monstruosa uisa est. Dicit tamen Lactantius hanc ab Atreo Mycenis prædictam & primitus adinuentam, cuius cum cerneret approbari dicta Thyestes inuidens ex urbe discessit.

a *De hoc Ariete Græci fabulantur, cùm Atreus aliquando uouisset, se quod optimum atq; pulcherrimum inter greges suos nasceretur Dianæ imolaturum eße, Aureum illi ariëtem natum, quem cum noti pœnitentia ductus, inclusum seruaret, multaq; ad populum de eo thesauro iactaret, Thyestem inuidiße, & corrupta uxore Atrei, Aerope, ab illa Arietem abstuliße. Deinde cum rursum de Ariete contenderent inter se Atreus & Thyestes, cò utrinq; itum, ut penes quem Aries illi foret, idem regni summam teneret. Atq; ibi cum Thyestes superaturus erat, huius consilio factum eße, ut sol contrario cursu eo die ab occidente in Orientem iret. Itaq; quasi etiam diuinitus cupiditate & auaritia Thyestis improbata, regnum Atreo relictum, & Thyestes inde expulsus est, Vide Commentar. Homer. in Iliad. C.*

b *Hic Ouidius, Si non Aeropen sceleratus frater amaßet Auersos solis non legeremus equos.*

De Alcmeone Melampo & Eolo filiis Atrei. Cap. VI.

Lib. 3. de nat. deorum.

ALcmeon Melampus & Eolus fuere fratres, & ut asserit Cicero ubi de naturis deorũ Atrei fuere filii, quos dicit apud Graios inter dioscuros numeratos. Quamobrem celebres fuisse uiros credendum est, cum ex his fuerint Castor & Pollux, de eis autem nil amplius reperitur.

De Thyeste Pelopis filio qui genuit Tantalum Plystenem Arpagigem Pelopiam & Aegistum. Cap. VII.

THyestes Pelopis & Hippodamiæ fuit filius. cui aduersum fratrem Atreum quę dicta sunt supra fuerũt odia, qui cum iam dicta passus esset à fratre, uindictæ auidus oraculum consuluit, à quo responsum habuit ex se & Pelopea filia sua nasci posse qui filiorum ulcisceretur morté. Quod cum audisset, ut qui erat in scelera, & potissime in libidinem pronus, confestim in amplexus filiæ uenit, & ex ea filium suscepit Aegistũ, qui postea interfecit Atreum, stuprauit Clitemnestram etiam Agamemnonem interemit.

De Tantalo Plysthene & Arpagige filiis Thyestis. Cap. VIII.

TAntalus Plysthenes & Arpagiges filii fuerunt Thyestis ex cõiuge Atrei suscepti, ut per uerba Senecæ poetæ in tragœdia Thyestis compræhéditur, esto duos tantum nominet Tantalum scilicet dum dicit. primus pietati ne deesse pietatem putes auo dicatur Tantalus prima hostia est. deinde nominat Plysthenem dicens. Tunc ille ad aras Plysthené sæuus trahit. Adicitq́ꝫ fratri &c. Tertium puerum uocat dum dicit ferrumq́ꝫ gemina cæde perfusum tenens. Oblitus in quem rueret infesta manu. Exegit ultra corpus ac puer statim Pectore receptus ensis à tergo exitit. Cadit ille &c. Tertium hunc puerum Theodontius dicit Arpagigem nuncupatum, & sic ex eis præter patrui crimen & patris escam nil legitur.

De Pelopea Thyestis filia. Cap. IX.

Mem. & Ser. in. 6. Aeneid, item in. 11.

PElopea dicit Lactantius filia fuit Thyestis, ex qua matre non dicit. hanc ut ipsemet Lactantius asserit, Thyestes responso desuper dicto habito oppressit, & ex ea filius natus est, quem ipsa rubore sceleris confestim feris exposuit. Et sic apparet ob luxuriam

Thyestis

Thyestis non ob responsum oraculi à Thyeste in concubitum filiæ itum, responsum autem oraculi ad palliandam Thyestis ignominiam post cædem suorum ab Aegisto factã compertum est.

De Aegisto Thyestis filio. Cap. X.

AEgistus filius fuit Thyestis ex Pelopea eiusdẽ Thyestis filia, ut ipse met testatur in tragœdia Senecæ dicens. Coacta fatis nata fert uterum graue. Me patre dignum uersa natura est retro &c. Hic quamcito natus fuit à matre ob pudorem ignominiosi criminis in syluas deiectus est, ut delaceratus à belluis turpidinis aui parentis'q; atq; matris pariter & sororis uiuens, testimoniũ non præstaret Sed aliter factum est. Nam seu beneficio pastorum, seu sic permittente deo, caprarum sponte contigent à capris ubera præstantibus in syluis nutritus est, & inde dictus Aegistus ab ege, scilicet capra nutrice. Is tãdem à suis cognitus & in regiam deductus, dum creuisset esset'q; in paruo precio rerum præteritarum iam conscius seu patre impellente, quod magis creditur. ut Lactantio placet, Atreum occidit, cui Thyestes occupata regia successit, tandem iam Thyeste mortuo cum regnaturẽt Agamemnon & Menelaus & ob raptam Helenam in Troianum iuisset excidium Aegistus, ut Leontio placet, suasionibus Nauplii in amplexus optantis Clitemnestræ deuenit, & postremo redeuntem Agamemnonem à desolatione Ilionis immane ausus facinus illũ fauente Clitemnestra trucidauit, & regiam Pelopis septem tenuit annis. Ad ultimum ab Oreste Agamemnonis filio unà cum adultera Clitemnestra nulla remanente ex eo superstite obtruncatus est.

De hac re Homeri, uide Odyssea.3. & .4.

De Plysthene Pelopis filio, qui genuit Agamemnonem & Menelaum. Cap. XI.

PLysthenes, ut ait Theodontius filius fuit Pelopis & Hippodamiæ, qui cum iuuenis moreretur Agamemnonem & Menelaum filios suos paruulos commendauit Atreo fratri suo, qui illos suscepit, & in filios educauit, & ob id abolita tractu temporis Plysthenis memoria Atrei filii habiti sunt, & Atrides ab omnibus appellati. *Quidam Plysthenem scribunt.*

De Menelao Plysthenis filio, qui genuit Hermionam & Megapenthem. Cap. XII.

MEnelaus Lacedæmonum rex, ut Theodontio placet, filius fuit Plysthenis et frater Agamemnonis. hos Seneca in tragœdia Thyestis uidetur omnino tenere filios fuisse Atrei in cuius persona sic ait. Consilii Agamemnon mei sciens minister fiat, & patris cliens. Menelaus adsit prolis incertæ fides. Ex hoc petatur scelere si bella annuunt, & gerere uolunt odia, si patruum uocant pater est, &c. Et sic Atrei ex Aerope uidentur filii, teneat quod mauult lector. Menelaus autem, ut Eusebius ostendit in libro temporum, Atreo & Thyeste uiuentibus Lacedæmonum rex dictus est, anno mundi. iii. mil. octingentesimo nonagesimo septimo. Cum Agamemnõ qui Thyesti successit secundum Homerum regnare cœperit Mycenis anno mundi. iiii. mil. septimo fuit huic Helena Iouis filia coniunx, quã anno primo regni Agamemnonis, & secundum Eusebium decimum Menelai, ut ait Dares Phrygius, absente Menelao, qui ad Nestorem pylon iuerat, Paris legatus missus ad Castorem & pollucem rapuit ex insula Cytherea sub oppido Heleno, ea etiam consentiente, existentibus fratribus & Hermiona apud Agamemnonem. Dites uero dicit illo tunc Menelaũ cum Agamemnone Cretam iuisse diuisuros thesauros, quos ibi deposuerat Atreus. Hinc factum est, ut fratris consilio Menelaus conquereretur Græcis principibus. Verum cum frustra legationibus obsidione demum repetita est Helena, & post decenniũ fraude magis quam uiribus capta Troia reassumpta est & restituta Menelao, qui cum ut cæteri nauim intrasset patriam petiturus tempestate actus, ut scribit Eusebius, ad Thuonim

regem Aegypti, quem Polybium appellat Homerus cum ea deuectus est, & à Protheo uate, ut per Homerum patet in Odyssea, consilio sumpto postquam octo annis errasset in Lacedæmoniá rediit Agamemnone diu ante cęso, & illis forte diebus Aegystho. Qui tandem illi successerit, quo uel qua morte diem clauserit non inueni.

Commentari. in.1. Iliados. Agamemnon, (quod idem de Menelao intelligendum est) secundum Homerum, inquit Atrei & Aëropes, secundum Hesiodum autem Plisthenis filius dicitur, genere Mycenæus. Hic deleto Ilio, domum reuersus ab Aegystho, qui eius uxorem interea adulterio usurpauerat, Conuiuio deceptus, dolo occisus est. Tragici autem dicunt ab uxore Clytemnestra occisum, cum illa uestem, quæ foramen per quod exeri caput ac collum posset non habebat, illi induendam obtulisset, itaq; impeditum & intricatũ interemisset. Idem lib.2. Iliad. Atreus, inquit Peloponnesi rex, cum haberet liberos ex Creusa, uel ut alij ex Aërope, Agamemnonem & Menelaum, moriens patri Thyestæ reconciliato regnum tradidit ea conditione, ut postquam Agamemnon adoleuisset, illi idem restitueret. Quod fecisse eum ex Homero patet, ubi ait Thyestem Agamemnoni sceptrum tradidisse.

De Hermiona Menelai filia & Pyrrhi, & inde Orestis coniuge. Cap. XIII.

HErmiona, ut Ouidius testatur in epistolis Menelai fuit filia ex Helena. Hæc autem Oresti filio Agamemnonis desponsata fuit. Porrò Pyrrhus cum occiso Agamemnone regiam occupasset Aegysthus, & fugisset Orestes, Andromacha olim Hectoris coniuge, quam à Troia duxerat, Heleno cõcessa, hanc Oresti subripuit & sibi coniugio copulauit, attamen eo postea ab Oreste occiso in eiusdem Orestis coniugium rediit ei'q; peperit Orestem filium.

De Megapenthe Menelai filio. Cap. XIIII.

MEgapenthes dicit Theodontius filius fuit Menelai ex Lydia captiua susceptus post raptam Helenam, quod Homerus testari uidetur in Odyssea dum dicit. Filio autem à sparte Alectoris accepit filiam. Qui ipsi unigenitus fuit fortis Megapenthis à serua. Helenæ autem dii filium non dederant, postquam primo genuit Hermionam filiam desideratiuam, quæ formam habebat auteę Veneris. Et sic per hos patet etiam Menelaum Magapenthi coniugem dedisse filiam Alectoris spartani, cuius nuptias celebrantem Telemacus Vlyssis filius ueniens ex Ithaca comperit.

Versus Homeri sunt Odyß. Δ᾽ υἱῷ δὲ σπάρτηθεν ἀλέκτορος ἤγετο κούρην. ὅς οἱ τηλύγετος γίνετο κρατερὸς μεγαπένθης ἐκ δούλης. *&c. Eius autem filiæ Alectoris nomen alij tradunt Iphilochen alij Echemelum. Ipsum autem Alectorem Argei filium dicunt, Argæum autem Pelopis. Quod autem ex Homero dicitur Helenam non peperisse, post natum Hermionẽ id Iuniores corrigunt, qui dicũt ex Paride Corinthum natum, ex Menelao autem Nicostratum, ut ait Didymus in Odyssea. 4. Porphyrio ex Menelao etiam Diethum & Morraphionem, à quo gentem Moraphiorum quæ in Persis est, deducit addit. Et Nicostratu* κιναίδων *inquit, &* αἰδιόλα παρὰ λακεδαιμονίοις ἑλένης παῖδας τιμῶντας.

De Agamemnone, Plysthenis filio, qui genuit Iphigeniam, Chrysothemim, Laodicem, Iphianassam, Electram, Alesum & Orestem. Cap. XV.

AGamemnõ Plysthenis fuit filius, ut supra, & Atreo paruulus derelictus, fuit hic Mycenarum rex & Thyestis successor, ut in Iliade etiam sentire uidetur Homerus, ubi de sceptro Agamemnonis, multos describit uersus ferè hoc dicentes. apud Troiam in concione Græcorum præsidens Agamemnon sceptrum tenebat, quod Vulcanus artifex fecerat, illud'q; dedit Ioui Saturnio. Postea Iuppiter concessit Diactoro argiphonti. Hermias autem rex dedit Pelopi plexippo, postea Pelops dedit Atreo, qui moriens Thyesti bellicoso reliquit, qui Thyestes reliquit Agamẽnoni multis insulis & argo imperanti. &c. In quibus uerbis non seruatur Genealogiæ descriptus ordo, quem latinorum autoritatem describens sequutus sum. Cœpit autem regnare

nate Agamemnon secundum Eusebiũ anno mundi.iiii.Mil.vii.quo anno Helena rapta est. & Græcia omnis in Troianos excitata pari omnium consensu congregatis in aulide nauibus, & exercitui imperator factus in bellum perrexit. Clitemnestra cõiuge relicta ex qua iam plures susceperat filios, & apud Troiam labores multos passus. quorundam etiam principum simultates pertulit, quibus agentibus imperio depositus est, & illi Palamedes suffectus, qui crimine Vlyssis occisus Agamemnon maiori sua gloria in imperiũ reassumptus est, quam ignominia depositus. Sustinuit præterea indignationes Achillis ob Bryseidam illi à se sublatam. Tandem capto Ilione atq; diruto, cum illi cessisset in sortem cum præda plurima Cassandra Priami filia naues in patriam rediturus ascendit. Verum tempestate actus ferè per annũ errauit, ut scribit Homerus, antequam ueniret in patriam. Interim autem, ut idem testatur Homerus, Aegistus Thyestis filius cum tacite omnia occupasset, positis per litus speculatoribus, & audito ab eis Agamemnonis reditu uiginti ex amicis suis in insidiis posuit, & ipse cum comitatu reliquo ficta amicitia illi obuius factus est, & ingens ei parauit conuiuium. In quo Clitemnestræ consensu illum cum sociis epulantem occidit. Seneca autem poeta aliter de morte eius sentire uidetur; ea in tragœdia, cuius titulus est Agamemnon. dicit enim Clitemnestrã acri dolore agitatã, quod Cassandram Agamemnõ secum traheret. Ego autem credo commissi sceleris timore, & cum Aegisto adultero, esto primo discorde, sed in concordiam, ut percipitur reuocato ea die, qua in patriam intrauit domum parato Clitemnestra conuiuio, & ipse Agamemnon dum picta ueste sublimis iaceret Priami superbas corpore exuuias gerens ei detrahere cultus hostiles uxor iubet, & induere potius coniugis fidelis manu textos amictus, Verum induta uestis exitum manibus negat, caputq; laxi & inuii claudunt sinus, & tunc haurit trementi semiuir dextra latus Agamemnonis, eumq; interfecit ueste inuia inuolutum.

Descriptio sceptri istius est Iliados B.

ἀνὰ δὲ κρείων ἀγαμέμνων ἔστη
Σκῆπτρον ἔχων, τὸ μὲν ἥφαιστος κάμε τεύχων,
ἥφαιστος μὲν δῶκε Διὶ κρονίωνι ἄνακτι,
αὐτὰρ ἄρα ζεὺς δῶκε διακτόρῳ ἀργειφόντῃ,
Ερμείας δὲ ἄναξ, δῶκε πέλοπι πληξίππῳ,
Αὐτὰρ ὃ αὖτε πέλοψ δῶκ' ἀτρέϊ ποιμένι λαῶν
Ατρεὺς δὲ θνήσκων ἔλιπε πολύαρνι θυέστῃ
Αὐτὰρ ὃ αὖτε θυέστ' ἀγαμέμνονι λεῖπε φορῆναι
Πολλῇσι νήσοισι καὶ ἄργεϊ παντὶ ἀνάσσειν.

De Iphigenia Agamemnonis filia. Cap. XVI.

IPhigenia Agamemnonis filia fuit, ut in Agamemnonis tragœdia, testatur idem Seneca. Hanc tamen alii Iphianassam uocant, ut Lucre. dicens, Aulide quo pacto triuiai uirginis arã Iphianassæo turparit sanguine fœde. Hęc insignis pulchritudine uirgo fuit, de qua Seruius talem refert historiã. Græci Troiam ituri cum ad Aulidem deuenissent, Agamemnon Dianæ ceruũ occidit ignarus, quamobrẽ irata dea flatus uentorũ remouit, & ideo cum nauigare non possent, & pestẽ insuper sustinerent, oracula consulta dixerunt Agaménonio sanguine Dianã esse placandã. ergo cum ab Vlysse per simulationẽ nuptiarũ adducta Iphigenia, & iam ut immolaretur esset altaribus admota numinis miseratione sublata est, & cerua supposita. Vnde Oui. Victa dea est, nubẽq; oculis obiecit, & inter Officiũ turbãq; sacri, uocesq; precantũ Supposita fertur mutasse micœnida cerua, &c. Virgo aũt, ut Seruius asserit, ad tauricã regionẽ trãslata est, & Thoanti regi tradita, & in Dictyn Dianę sacerdos effecta, & cũ secundũ statutã cõsuetudinẽ humano saguine numẽ placaret. agnouit fratrem Orestẽ, quẽ diu nõ uiderat, qui accepto oraculo carendi furoris causa cũ amico Pylade Colchos petierat, & cũ his occiso Thoãte simulachrũ sustulit abscõditũ fasce lignorũ,

Lib. 1.

12. Meta.

& sic

& sic ad Laconas Diana translata est, Iphigenia reportante. Quid deinde de Iphigenia sequutum sit, nusquam comperisse memini. Quod supra dictũ est Dianam, loco Iphigeniæ posuisse ceruam, humanum fuisse artificium credendũ est, quod ut populus omnis Agamemnoni esset obediens adinuentum est, eum scilicet filiam imolasse, quæ medio in tumultu sublata, ne fraus aperiri posset, in longinquam regionem transmissa, & sub umbra sacerdotii seruata est.

De Chrysothemi Laodice & Iphianassa filiabus Agamemnonis. Cap. XVII.

CHrysothemis Laodice & Iphianassa Agamemnonis fuere filiæ & Clitemnestre (ut arbitror) cum ex eis unam, quam mallet Agamemnon apud Homerum Achilli offert dicẽs, Gener mihi erit, honorabo autem eum similem Oresti Qui mihi unigenitus nutritur abundantia in multa. Tres mihi sunt filiæ in atrio benefacto Chrysothemis & Laodice & Iphianassa. Leontius tamen dicit hanc Iphianassam Iphigeniam esse, quod ego non credo. Quomodo enim dixisset Agamemnon Iphigeniã domi esse, quã sciebat in sacris pro uentis quærendis, aut occisam, aut alibi clàm delatam.

Iliados ι. τρεῖς δέ μοι εἰσὶ θύγατρες ἐνὶ μεγάρῳ εὐπήκτῳ χρυσόθεμις, καὶ λαοδίκη καὶ ἰφιάνασσα.

De Electra Agamemnonis filia. Cap. XVIII.

ELectra Agamemnonis & Clitemnestræ fuit filia, ut liquido patet per Senecam in tragœdia Agamemnonis, in qua percipitur, quia ab Agamemnone Troiam eunte parua relicta sit domi. Hæc cum patrem occisum cerneret Strophilo Phocensi Agamemnonis amico clàm commendauit Orestem, & inde matrem ob perpetratũ scelus increpauit aspere, quam ob causam Clitemnestra iubente in carcerem deducta est. Quid tandem ex ea sequutum sit legisse non memini.

Sophocles cum Oreste occisa matre abysse dicit.

De Haleso Agamemnonis filio. Cap. XIX.

HAlesus filius fuit Agamemnonis, ut satis clare dicit Virgilius. Hinc Agamẽnonius Troiani nominis hostis Curru iungit Halesus equos, &c. Ex qua tamen matre susceptus sit, in dubiũ uertitur. Nam alii dicũt eum ex Briseida natum, alii ex Cassandra, quod ego non credo. non enim ex Cassandra natus potuisset aduersus Aeneã fauisse Turno ætate non patiente. Hunc Theodontius arbitrari uideretur, cum Clitemnestra sensisse aduersus patrem, & ob id & Clitem-
Lib 7. nestræ filium, & patria pulsum, qui quacunq; ex causa patriã liquerit in Italiam uenisse
Ouid.4.Fast. Vir. asserit, & apud Massicum Campanię montem consedit, ac inde tanquã Troiani nominis hostis uenit fauit'q; aduersus Aeneam partibus Turni. Ouidius uero ubi de Fastis uidetur existimare eum Faliscos cõdidisse, & ob id dicit, Venerat atridæ fatis agitatus Halesus. A quo se dictã terra Falisca putat &c. Posteritatis autem eius nulla extat memoria.

De Oreste Agamemnonis filio, qui genuit Tisamenem Corinthum & Orestem. Cap. XX.

ORestes Agamemnonis & Clitemnestræ fuit filius, ut satis in præcedentibus ostensum est, huic dicit Theodontius Hermiona Menelai & Helenæ filia paruula adhuc desponsata est, cum & ipse paruulus esset. Hic tandem occiso ab Aegisto Agamẽnone studio Electræ sororis suæ à Strophilo Phocensi clàm Mycenis subtractus & asportatus atq; seruatus est, quęrentibus eum in mortẽ matre atq; Aegisto. Qui cũ tractu tẽporis excreuisset captato cõmodo Hermiona sibi iam à Pyrrho subtracta in ultionẽ paternæ cædis surrexit, & Aegistũ adulterũ, cum. vii. iam regnasset annis, unà cum Clitẽnestra matre occidit. Quo facto aiũt cõfestim in furiã deuenisse, cũ sibi uideret imminere occisæ matris imaginẽ facibus & serpẽtibus armatã, & ei cõtinuũ minitantẽ exitiũ, ut dicit Statius, Armatam facibus matrẽ & serpẽtibus atris Cum fugis, ultrices'q; sedent in limine diræ &c. Cui Pylades Strophili filius, qui tempore

paternæ

paternę cędis transfuga erat, iunctus promissa illi salute, cum eo ad aram Dictynę Dianę in Colchos confugit, & ibi resipuit Orestes, submouitq́ ab infestatione tali matrem, & sorore cognita Iphigenia, quæ ibidem deæ sacerdos erat, occiso Thoante rege & simulacro deæ rapto atq; in fasce lignorum delato, secundũ quosdam in regnum rediit, & fraude Macarei sacerdotis Pyrrhum Achillis filium in templo Apollinis interemit, & sibi Hermionem cõiugem reassumpsit. Alii uero uolunt eum antequam in regnum rediisset in Italiam deuenisse, & haud longe à Roma apud Ariciam Dianæ simulacrum collocasse, & impia statuisse sacra. Sed quandocunq; hoc factum sit, eum post occisum Aegistũ regnasse annis.xv. affirmat Eusebius in libro temporum, & anno.xxi. regni Demophoontis regis Athenarũ occidisse Pyrrhum. Solinus uero in libro quem de mirabilibus scripsit, dicit eum post occisam matrem profugum, Hermionam in omnes casus habuisse sociam. quo autem diem clauserit, etiam in dubium uertitur. Cum dicat Seruius ossa eius iam Roma condita ab Aricia Romam translata, & sepulta ante templum Saturni, quod est cliuum Capitolinum iuxta Concordiæ templũ. Solinus autem ubi supra dicit, quod Olympiade.lviii. ossa eius à Spartanis oraculo monitis Tegei inuenta, & tantæ magnitudinis fuisse, ut implerent longitudinem cubitorum.vii.

Vt etiam Silius uidetur uelle lib.4. ubi Ariciam immitem, & aram Dianæ nominat.

De Thysamene Orestis filio. Cap. XXI.

THysamenis † ut scribit Eusebius, filius fuit Orestis, & ei successit in regno. *Tysamenum Euseb. habet*

De Corintho Orestis filio. Cap. XXII.

COrinthus filius fuit Orestis, ut dicit Anselmus eo in libro, quem scripsit de imagine mundi, in quo asserit eum Corinthum Achaiæ ciuitatem fecisse, & suo nomine nũcupasse, & hoc idem affirmat Geruasius Tullibertiensis. Qui esto noui sint autores, nõ tamẽ paruæ sunt grauitatis. Preterea & Isidorus in libro Etym. dicit. Corinthũ in Achaia condidit Corinthus Orestis filius. Ego autem conditam non credo, sed forte restauratam, cum scribat Eusebius in libro temporum eam diu ante à Sisypho conditã & Ephyram appellatam.

De Oreste Orestis filio. Cap. XXIII.

ORestes, ut Solinus de mirabilibus mundi testatur, filius fuit Orestis ex Hermione, & ab eo affirmat populos, qui Orestides appellãtur denominatos dicens sic. Mycenis profugus matricida cum abscessus lõgius destinasset, natum sibi in Emathia paruulum de Hermiona, quam in omnes casus sociã adsciuerat, hic mandauerat occulendum. Adoleuit & in spiritum regii sanguinis, nomen patris sui referens, occupatoq́ quicquid est, quod procedit in Macedonicum sinum & Adriaticum salum, quem cui imperitauerat Orestiam dixerat. De hoc ego nil ulterius legi, in longam tamen posteritatem deuenisse suos creditum est adeo, ut affirmet Trogus Pompeius Pausaniam Philippi regis Macedonum occisorem ab Oreste originem duxisse, sed quibus mediis, uetustate agente non repetitur. *Cap. 14.*

De Dionysio.xxi. Iouis filio. Cap. XXIIII.

DIonysius, ut in libro de naturis deorum scribit Cicero, Iouis & Lunæ fuit filius, quem ego idem cum Baccho dicerem, si non essent in matre dissimiles, cum ipse idem Tullius fieri ei orgia arbitretur. Possibile tamen est, ut sic sit fictione mutata, dũmodo utrumq; pro uino non pro homine assumamus. Nam Iuppiter idest calor diei, & luna rore & humectatione nocte uites fouent, & ad incrementum atq; maturitatem uuas deducunt. Et sic hic erit qui in culmine colitur Nysæ, altero ex Parnasi mõtibus uerticibus Baccho, eo quod uineis abundet cõsecrato, & dicetur Dionysius quasi Nysę deus, nam Διος Græce, Latine sonat deus. *Lib. 3.*

De Perseo.xxii. Iouis filio, qui genuit Gorgophonem, Stelenum, Erythreum & Bacchemonem. Cap. XXV.

Perseus

Erseus quem ueteres totius nobilitatis Græciæ patrem opinati sunt, Iouis & Danaës Acrisii fuit filius, unde Ouidius. Non putet esse deum, nec enim
Lib. 4. Meta. Iouis esse putabat Persea, quem Danaes pluuio conceperat auro. Qualiter autem ex Ioue & Danae natus, ubi de Danae in præcedentibus uideri potest. Is autem iam grandis, ut dicit Lactantius, Polydectæ regis imperio in Gorgonem expeditioné assumpsit, habuitq; Pegasum alatum equum, & Palladis ægidem, & talaria ensemq; Mercurii, uolatumq; cepit ex Aphesante monte, ut refert Statius
Lib. 3. Theb. ibi. Mons erat audaci seductus in æthera dorso, & infra per. v. uersus. Quam quidé Gorgonem prætensa ægide pallantea uidit impune atq; côsiderauit, & uicit, eiq; caput abstulit, & Atlantem regem sibi denegantem hospitium ostenso Gorgonis capite mutauit in saxum, inde remeans in patriá, cum excelso uidisset in Syrio littore circa regna Cephei Andromedam uirginé alligatá matris crimine & Ammonis sententia scopulo, & sic monstro Marino expositá, flentesq; patétes in littore, euolauit illuc, & cognita causa cum parentibus pactus est coniugium uirginis, si illam à belua liberaret, quod factum est. nam uenientem interemit. Inde celebrante eo nuptias cum Phineus Cephei frater, cui ante sententiam puella desponsata fuerat, eam repeteret, & ui conaretur tanquam suam auferre, bellú aduersus eum iniuit. & cum multos ex hostibus occidisset, reliquos capite Gorgo-
De hac pugna, lib. 5. Met. nis ostenso conuertit in lapides. post hæc Prætum aui sui fratrem qui Acrisium regno pepulerat, transformauit in saxum, & regnú auo restituit. In Persas prætcrea bellum intulisse ferunt, & in eodem Liberum patrem aduersum se consistentem in prælio occidisse. subactamq; nationem à se denominasse, ibiq; Persepolim regiam ciuitatem ædificasse, quam postea ut scribit Quintus Curtius de gestis Alexandri, Alexander Macedo uino calens & epulis demoliri fecit. attamen Acrisium auum, ut dicit Lactantius, in lapidem cômutauit. Et inde dicunt eum uná cum Cepheo & Cassiopia atq; Andromeda côiuge in cælum fuisse assumptum, & inter cæli sidera collocatum, ut de imagine mundi testatur Anselmus dicens, huic côiungitur Cepheus rex & Cassiopia uxor eius, cui associatur Perseus filius Iouis & Danaës habés iuxta se sidus Andromedę &c. His appositis ad sensum fictionis ueniendum est. Perseum equo Pegaso uectum famæ cupidine tractum demonstrat. Alii tamen uolunt eum ad transfretandum habuisse nauim, cui insigne uel nomé fuerit Pegasus. Scutum Palladis accipiendum reor pro prudentia, qua & hostiú acta consideramus, & nosipsos ab eorúdem insidiis telisq; protegimus. Mercurii talaria uelocitatem & uigilantiá in agendis significare reor. Sic & ensis recuruus & á parte exteriori acutus ostendit, quoniam bellorum tempore & prædas hostiú ad nos trahere debere, eosq; à nostris amouere cædibus. De Gorgone autem & Atlante satis in præcedentibus, ubi de eis dictum est. Liberasse autem Andromedam à belua historiam reor, cum & in cosmo-
Lib. 1. graphia dicat Pomponius. Est Ioppe ante diluuium conditú ut ferunt, ubi Cephea regnasse eo signo accolæ affirmant, quod titulum eius fratrisq; Phinei ueteres quædam aræ cum religione plurima retinent. quinetiá rei celebratæ carminibus atq; fabulis seruatæq; à Perseo Andromedæ clarum uestigium Marinæ beluæ ossa immania ostentat. hæc ille. Præterea & Hierony. presbyter in libro, quem de distantiis locorum côposuit dicit. Ioppe oppidum Palæstinę maritimum in tribu Dan, ubi hodie quoq; saxa monstrantur in littore, in quibus Andromeda religata Persei quondá uiri sui fertur liberata subsidio. hæc
Lib. 9. c. 5. Hieronymus. Plinius uero inter scriptores celeberrimus homo scribit. Beluæ, cui dicebatur expositam fuisse Andromedam, ossa Romam apportata ex oppido Iudææ Ioppe, ostendit inter reliqua miracula in ædilitate Marcus Scaurus, longitudine pedum quadraginta, altitudine costarum Indicos Elephantes excedente, spinæ grossitudine sesquipedali, & cætera. Perseum autem hostes & Prætum in saxa uertisse capite Gorgonis ostenso nil aliud puto, nisi quia uictos diuitiis Gorgonis tacitos illos reddidit & imbelles. Acrisium autem auum constat per Eusebium in libro temporum aliter saxeum effecisse, nam ab eo non sponte occisus est, & sic frigiditate perpetua lapidi similis factus est.
Quod

Quod in cælis à Septētrionali plaga stellificatus luceat, sententiam Tullii, ubi de quæstionibus Tusculanis, sequendam puto, qui de eo & reliquis ait, Nec stellatus Cepheus cum uxore, genero, filia traderetur, nisi cælestiū diuina cognitio nomen eorū ad errorē fabulæ traduxisset. Hæc Tullius. Cæterū de tempore eius ambigit̃ cum scribat Eusebius eum occidisse Gorgonē anno mūdi 3729. Tamen hoc eodem anno secundū alios dicit eum cum coniuge in cælum raptum. Paulo post dicit anno secundo regis Cecropis, qui mūdi fuit 3857. cū Gorgone occisa aduersus Persas dimicasse. Nec multo post scribit anno 35. regni Cecropis Acrisium ab eo mortuum, & Argiuorum regnum in Mycenas translatū. quod ego uerum puto, cùm magis tempus conueniat rebus gestis.

Fabulā Persei Higinius de stellis, & Erasmus in prouerbio Orci galea describunt. Cæterū quando plerique tradunt Perseū unà cū matre expositum mari, ad littus Appulum delatū esse, ibiq; Pylumno Danaën nupsisse, ex eoq; Daunū patrem Turni peperisse, libuit ex Pherecyde totā hanc fabulam, ut in Commēt. Apollonij habetur, huc apponere: Φερεκύδης ἐν δεκάτῳ ἱστορεῖ ὡς ἀκρίσιος γαμεῖ εὐρυδίκην τὴν λακεδαίμονος, τῶν δὲ γίνεται δανάη. χρωμένῳ δὲ αὐτῷ περὶ ἄρσενος παιδὸς, ἔχρησεν ὁ θεὸς ἐν πυθοῖ, ὅτι αὐτῷ μὲν οὐκ ἔσται παῖς ἄρσην, ἐκ δὲ τῆς θυγατρὸς, πρὸς οὗ αὐτὸν δεῖ ἀπολέσθαι. ὁ δὲ ἐπανελθὼν εἰς ἄργος, θάλαμον ποιεῖ χαλκοῦν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας κατὰ γῆς, ἔνθα τὴν δανάην εἰσάγει, μετὰ τῆς τροφοῦ, ἐν ᾧ αὐτὴν ἐφύλασσεν ὅπως ἐξ αὐτῆς παῖς μὴ γένηται. ἐρασθεὶς δὲ ζεὺς τῆς παιδὸς ἐκ τοῦ ὀρόφου χρυσῷ παραπλήσιος, ῥεῖ. ἡ δὲ ὑποδέχεται τῷ κόλπῳ. καὶ ἐκφήνας αὑτὸν ὁ ζεὺς, τῇ παιδὶ μίγνυται. τῶν δὲ γίνεται περσεύς. καὶ ἐκτρέφει αὐτὸν ἡ δανάη καὶ ἡ τροφὸς κρύπτουσαι ἀκρίσιον. ὅτε δὲ περσεὺς τριέτης ἢ τετραέτης ἐγένετο, ἤκουσεν αὐτοῦ τῆς φωνῆς παίζοντος. καὶ διὰ τῶν θεραπόντων μετακαλεσάμενος τὴν δανάην σὺν τῇ τροφῷ, τὴν μὲν ἀναιρεῖ. δανάην δὲ κατάγει σὺν τῷ παιδὶ ἐπὶ τὸν ὑπὸ τοῦ ἑρκείου διὸς βωμόν. μόνος δὲ αὐτὴν ἐρωτᾷ πόθεν εἴη αὐτῇ γεγονὼς ὁ παῖς. ἡ δὲ ἔφη ἐκ διός. ὁ δὲ οὐ πείθεται. ἀλλ' εἰς λάρνακα ἐμβιβάζει αὐτὴν μετὰ τοῦ παιδὸς, καὶ κλείσας καταποντοῖ. καὶ φερόμενοι ἀφικνοῦνται εἰς σέριφον τὴν νῆσον. καὶ αὐτοὺς ἐξέλκει δίκτυς ὁ περισθένους δικτύῳ ἁλιεύων. εἶτα ἡ δανάη ἀνοῖξαι ἱκετεύει τὴν λάρνακα. ὁ δὲ ἀνοίξας καὶ μαθὼν οἵτινές εἰσιν, ἄγει εἰς τὸν οἶκον καὶ τρέφει ὡς ἂν συγγενεῖς αὐτοῦ ὄντας. ἦσαν γὰρ ὁ δίκτυς καὶ ὁ πολυδέκτης ἀνδροθόης τῆς κάστορος καὶ περισθένους τοῦ δαμάστορος τοῦ ναυπλίου τοῦ ποσειδῶνος καὶ ἀμυμώνης, ὡς φερεκύδης ἐν πρώτῃ. *Hæc ex duodecimo Pherecyde. Mox idem ex secundo eiusdem autoris addit:* Περσέως ἐν σερίφῳ μετὰ μητρὸς διάγοντος παρὰ δίκτυι, καὶ ἡβήσαντος, πολυδέκτης ὁ δίκτυος ὁμομήτριος ἀδελφὸς, βασιλεὺς σερίφου τυγχάνων, ἰδὼν τὴν δανάην ἠράσθη αὐτῆς. ἠπόρει δὲ συγκοιμηθῆναι, καὶ παρασκευάσας ἄριστον ἐκάλει ἄλλους τε πολλοὺς καὶ αὐτὸν περσέα. περσέως δὲ πυθομένου ἐπὶ τίνι ὁ ἔρανος εὐωχεῖται. τοῦ δὲ φήσαντος ἐπὶ ἵππῳ, περσεὺς εἶπεν ἐπὶ τῇ τῆς γοργόνος κεφαλῇ. μετὰ δὲ τὸν ἔρανον τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ ὅτε οἱ ἄλλοι ἐρανισταὶ τὸν ἵππον ἀπεκόμιζον, καὶ περσεύς, ὁ δὲ οὐκ ἐδέχετο. ἀπῄτει δὲ τὴν τῆς γοργόνος κεφαλὴν κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ἐὰν δὲ μὴ κομίσῃ, τὴν μητέρα αὐτοῦ λήψεσθαι ἔφη. ὁ δὲ ἀνιαθεὶς ἀπέρχεται ὀλοφυρόμενος τὴν συμφορὰν εἰς τὸ ἔσχατον τῆς νήσου. ἑρμῆς δὲ αὐτῷ ὀφθεὶς καὶ πεῦσιν αὐτῷ προσαγαγὼν, μανθάνει τὴν αἰτίαν τοῦ θρήνου. ὁ δὲ ἡγεῖται θαρρεῖν εἰπών. καὶ πρῶτον μὲν ἡγεῖται αὐτῷ πρὸς τὰς τοῦ φόρκου γραίας, πεμφρηδὼ καὶ ἐνυὼ, καὶ ἰαινὼ. ἀθηνᾶς φρασάσης. καὶ αὐτῶν μὲν ὑφαιρεῖται τὸν ὀφθαλμὸν καὶ τὸν ὀδόντα ὀρεγουσῶν ἀλλήλαις. αἱ δὲ αἰσθανόμεναι βοῶσι καὶ ἱκετεύουσι τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ τὸν ὀδόντα ἀποδοῦναι. ἑνὶ γὰρ αἱ τρεῖς ἐκ διαδοχῆς ἐκέχρηντο. ὁ δὲ περσεὺς αὐτὸν ἔχειν ἔφη καὶ ἀποδώσειν, ἐὰν αὐτῷ ὑποδείξωσι τὰς νύμφας. αἳ ἔχουσι τὴν ἄϊδος κυνῆν, καὶ τὰ πέδιλα τὰ ὑπόπτερα, καὶ τὴν κίβισιν. αἱ δὲ αὐτῷ φράζουσι. καὶ ὁ περσεὺς ἀποδίδωσι, καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὰς νύμφας σὺν ἑρμῇ, αἰτήσας τε καὶ λαβὼν ὑποδεῖται τὰ ὑπόπτερα πέδιλα, καὶ τὴν κίβισιν περιβάλλεται κατὰ τῶν ὤμων, καὶ τὴν ἄϊδος κυνῆν τῇ κεφαλῇ περιτίθησιν. εἶτα ἔρχεται πετόμενος κατὰ τὸν ὠκεανὸν, καὶ τὰς γοργόνας, συνεπομένων αὐτῷ ἑρμοῦ τε καὶ ἀθηνᾶς. ταύτας δὲ κοιμωμένας εὑρίσκει. ὑποτίθενται δὲ αὐτῷ οὗτοι οἱ θεοὶ, ὅπως χρὴ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖν ἀπεστραμμένον, καὶ δεικνύουσιν ἐν τῷ κατόπτρῳ τὴν μέδουσαν, ἣ μόνη ἦν θνητὴ τῶν γοργόνων. ὁ δὲ πλησίον γενόμενος ἀποτέμνει τῇ ἅρπῃ τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐνθεὶς εἰς τὴν κίβισιν φεύγει. αἱ δὲ αἰσθόμεναι διώκουσιν, οὐχ ὁρῶσι μέντοι αὐτὸν διὰ τὴν ἄϊδος κυνῆν. περσεὺς δὲ εἰς σέριφον γενόμενος, ἔρχεται παρὰ πολυδέ-

κῆπον, καὶ κελεύει συναθροῖσαι τὸν λαὸν ὅπως δείξῃ αὐτοῖς τὴν τῆς γοργόνος κεφαλὴν, εἰδὼς ὅτι ἰδόντες ἀπολιθωθήσονται. ὁ δὲ πολυδέκτης ἀθροίσας τὸν ὄχλον, κελεύει αὐτὸν δεικνύειν. ὁ δὲ ἀποστρεφόμενος ἐξαίρει ἐκ τῆς κιβίσεως, καὶ δείκνυσιν. οἱ δὲ ἰδόντες, λίθοι ἐγένοντο. ἡ δὲ ἀθηνᾶ παρὰ περσέως λαβοῦσα τὴν κεφαλὴν, ἐντίθησιν εἰς τὴν ἑαυτῆς αἰγίδα. τὴν δὲ κίβισιν ἑρμῇ ἀποδίδωσι, καὶ τὰ πέδιλα, καὶ τὴν κυνῆν ταῖς νύμφαις. ἱστορεῖ φερεκύδης ἐν τῇ δευτέρᾳ. ἄλλοι δὲ φασι τὸν περσέα καρατομήσαντα τὴν γοργόνα, ὑπὲρ τῆς λιβύης πετασθῆναι. ἐκ δὲ τῶν κατενεχθέντων σταγόνων τοῦ αἵματος γενέσθαι θηρία, διὸ καὶ τὴν λιβύην πολύθηρον εἶναι. τὸ αὐτό φησι καὶ ἀλέξανδρος. Rursus in eodem libro idem inquit: Ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς καὶ περὶ τοῦ θανάτου προσίθησι φερεκύδης τοῦ ἀκρισίου, ὅτι μετὰ τὴν ἀπολίθωσιν πολυδέκτου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ τῆς κεφαλῆς τῆς γοργόνος ἐν σερίφῳ, δίκτυν μὲν περσεὺς ἀπολείπει ἐν τῇ σερίφῳ βασιλεύειν τῶν λελειμμένων σεριφίων, αὐτὸς δὲ ἔβη πλέων εἰς ἄργος σὺν τοῖς κύκλωψι, καὶ τῇ δανάῃ καὶ τῇ ἀνδρομέδᾳ, καὶ ἐλθὼν, ἀκρίσιον οὐχ εὑρίσκει ἐν ἄργει. ὑπεχώρει γὰρ αὐτὸν δείσας, εἰς τοὺς πελασγοὺς εἰς λάρισσαν. μὴ καταλαβὼν δὲ αὐτὸν, τὴν μὲν δανάην καταλείπει παρὰ τῇ μητρὶ εὐρυδίκῃ, καὶ τὴν ἀνδρομέδαν, καὶ τοὺς κύκλωπας. αὐτὸς δὲ ἔβη εἰς λάρισσαν. καὶ ἀφικόμενος, ἀκρίσιον ἀναγνωρίζει, καὶ σὺν αὐτῷ ἕπεσθαι εἰς ἄργος πείθει. καὶ ὅτε δὴ ἔμελλον ἰέναι, συντυγχάνει ἀγῶνι νέων ἐν τῇ λαρίσσῃ. καὶ ὁ περσεὺς ἀποδύεται εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ λαβὼν τὸν δίσκον δισκεύει. τὸ δὲ πένταθλον οὔπω ἦν, ἀλλ᾽ ἰδίᾳ ἕκαστον τῶν ἄθλων ἤθλουν. ὁ δὲ δίσκος ἐκχαλασθεὶς ἐπὶ τὸν πόδα τοῦ ἀκρισίου, τιτρώσκει αὐτόν. καμὼν δὲ ἐκ τούτου ἀκρίσιος, ἀποθνήσκει αὐτοῦ ἐν λαρίσσῃ. καὶ αὐτὸν κατατίθεται περσεὺς καὶ οἱ λαρισσαῖοι πρόσθεν τῆς πόλεως, καὶ αὐτοῦ ποιοῦσι ἡρῷον οἱ ἐπιχώριοι. περσεὺς δὲ ἀναχωρεῖ τοῦ ἄργους.

De Gorgophone Persei filio, qui genuit Electrionem & Alcęum. Cap. XXVI

GOrgophones, teste Lactantio, filius fuit Persei ex Andromade coniuge, de quo nil aliud habemus, nisi quia genuit Electrionem & Alcęum.

De Electrione Gorgophonis filio, qui genuit Alcmenam. Cap. XXVII

ELectrion, ut Lactantio placet, Gorgophonis fuit filius, ex quo nisi Alcmenam filiam habeteremus, nudum nomen nobis liquisset antiquitas.

Huius apud reliquos ferè nulla fit mentio, sed apud Comment. Apoll. ita legitur: Persei & Andromedae quatuor fuerũt liberi Alceus, Sthenelus, Mestor, & Electrion, ij cõmune inter se regnũ administrabant post mortẽ Persei. Porrò Mestori erat filia Hippothoë, ex qua Neptunus genuit Pterelam. Ex hoc nati sunt Teleboas & Taphos (tametsi alij dicant ex Pterela Teleboi filio natos esse Teleboas) hi igitur uenientes, ab Electrione auiæ suæ hereditatem repetebant. Quibus cum filij Electrionis resisterent, in prælio ab ijsdem interfecti sunt. Quapropter nubili iam Alcumena, cum multi eius cõnubium peterent, nulli addicere uoluit, nisi qui fratres eius ulcisceretur. Atq; ita Amphitryone id præstante, ab eodem ducta est. Vide lib. 1. Argonaut. Alij dicunt Teleboas fuisse alioqui homines latrones & λῃστρικοὺς, & incursantes Argos, Electrionis boues abegisse, & inde bellum id natum esse. Porrò matrẽ Alcumenæ Anaxò filiam Ancæi Comment. Homer. uocat. Idem Electrionem in contentione propter boues, ab Amphitryone occisum, & inde Amphitryonem Thebas confugisse unà cum Alcumena, ibiq; à Creonte rege benigne susceptum dicit Iliad Ξ.

De Alcmena Electrionis filia, & Amphitryonis cõiuge. Cap. XXVIII

ALcmena, ut dicit Lactãtius, filia fuit Electrionis, quod & Plautus in Amphitryone testatur, dicens, Qui cum Alcmena est nupta Electrionis filia, &c. Hæc quidem, ut idem & ibidẽ dicit Plautus, nupsit Amphitryoni Thebano, & à Ioue dilecta est, & in specie Amphitryonis uiri sui ab eo oppressa, Herculem peperit, ut in sequentibus ubi de Hercule dicet latius.

De Alcęo filio Gorgophonis, qui genuit Amphitryonẽ. Ca. XXIX

ALcæus, ut ait Paulus, filius fuit Gorgophonis magis filii fama cognitus apud nos quàm splendore suo. Nam, ut aiunt, pater fuit Amphitryonis.

Ab hoc Seruius uult Alcidem dictum esse Herculem. Vide 6. Aeneid.

De Amphitryone filio Alcæi, qui genuit Iphicleum. Cap. XXX

AMphitryon, ut Plautus ait, filius fuit Alcæi, homo armorũ insignis, ut Plautus in comœdia eiusdem Amphitryonis ostendit. Huic cõiunx fuit Alcmena, cum qua

Thebis

Thebis morabatur, ubi dum ipse pro Thebanis aduersus Theleboas bellum gereret, Iuppiter eius in specie Alcmenam oppressit, & ex ea suscepit Herculem. Amphitryon autem eodem partu ex ea suscepit Iphicleum. Placet praeterea Plinio in libro naturalis historiae huius fuisse inuentum ostentorum atq; somniorum interpretationes.

Videtur Bocatius legisse apud Plinium Amphitryon pro Amphictyon, ita enim Plinius ait: Interpretationem ostentorum & somniorum Amphictyon, &c. Vide Plinium lib. 7. Cap. 56

De Iphicleo Amphitryonis filio, qui genuit Iolaum. Cap. XXXI

IPhicleus, ut scribit Plautus in Amphitryone, fuit filius Amphitryonis et Alcmenę, eumq; uno partu cum Hercule editum dicit. Verum Iphicleus post nonũ conceptionis mensem natus est. Hercules autem unà secum natus septimo non perfecto, quod Augustinus secundo de ciuitate dei concedere non uidetur, quod mulier possit in diuersis temporibus diuersos concipere.

Similiter quem hic Iphicleum nominat, apud Plinium lib. 7. cap. 11. Iphiclus, apud Solinum Iphicles nominatur. Quanquam & Solinus ut Iphiclem cap. 3. Iolai patrem dicit, ita rursum cap. 9. Iolaum Aristaei filiũ facit. Credo hic accidisse quod in alijs quoq; non raro uidemus, ut eidẽ diuersi parentes assignentur, aut idem factũ diuersis autoribus asscribatur. Caeterum cũ hoc Solini loco, etiã Diodorus consentit, qui lib. 6. de Hercule loquens sic dicit: Peractis ab eo, scilicet Hercule, laboribus, responsoq; à Dijs accepto, conferre plurimum ad cõsequendã immortalitatem, coloniam ad Sardos ab eo mitti, filiosq; ex Thespiadibus susceptos, coloniae praefici duces, Iolaum nepotem cũ filijs, adolescentiores enim erant, destinauit. Et paulo post: Reliquis, inquit, pueris, multisq; praeterea uoluntarijs ad aedificandam coloniam assumptis Iolaus in Sardiniam nauigans priorem insulae partem, campestrem scilicet, tenuit, Ioleam ab eo hodie quoq; dictam. Haec Diodorus. Fuit autem hic Iolaus Iphicli filius, is qui Herculi cum Hydram interficeret, adfuit, cãdẽtiq; ferro cruorẽ restinxit atq; cohibuit, ut Calaber in 6. & Hesiod. in Theog. testãtur

De Iolao Iphiclei filio. Cap. XXXII

IOlaus, ut Solinus de mirabilibus mundi asserit, filius fuit Iphiclei. Hic, ut idem ait Solinus, Sardiniam ingressus, pallantes incolarum animos ad concordiam eblanditus Olbiam, atq; alia Graeca oppida extruxit. Iolenses ab eo dicti sepulchro eius templum addiderunt, quod imitatus uirtutes patrui malis plurimis Sardiniam liberasset. Haec ille. Fuere tamen & alii Iphiclei.

De Sthenelo Persei filio, qui genuit Eurystheum. Cap. XXXIII

STh[enelus], ut placet Homero, Persei fuit filius & Andromdae. Nam in Iliade Homerus describit Agamemnonem concionantem, & Euristei genealogiam designãtem asserentemq; Sthenelum fuisse Persei filium & Euristei patrem. Is quidem, ut dicit Eusebius in libro temporum, translato Argiuorum regno à Perseo Mycenis post Perseum regnauit, quando non reperitur. Nam mortuo Acrisio, qui xxxi. annis regnauit immediate sequitur initium regni Eurysthei, quinq; tamen interpositis annis, eoq; scilicet Euristheo regnante scriptum cõperio Sthenelum xl. annis Mycenis regnasse, ubi hi perditi sint, inuenire non possum.

De Eurystheo Stheneli filio. Cap. XXXIIII

EVrystheus Stheneli filius fuit, ut praemonstratum est, de natiuitate eius talem refert Homerus fabulam, Cum die quadã Iuppiter apud superos dixisset die illa nasciturum hominem, qui omnibus circumuicinis dominaretur, Iuno id fecit iuramẽto firmari, & confestim ascendit in terras, & retinuit Ilithyam, quam nos Lucinam dicimus, deam parturientium apud uxorem Stheneli praegnantem iam vii. mensium, & ex utero eius eduxit filium vii. mensium, qui uocatus est Eurysteus. Erat quidem ea die nasciturus Hercules, sed Alcmena ob retentã parturientium deam peperisse non potuit, & sic factum est, quod de Hercule Iuppiter intelligebat uerteretur in Eurysteũ, qui postmodũ aliis & Herculi etiã imperauit, regnauitq; Mycenis annis xlv. & successorem moriens reliquit Atreũ. Fabula autem haec ab euentu sibi locum uendicauit, cum uiderent homines Eurysteum Herculi fortissimo uirorum imperantem.

Fabula est apud Hom. Iliad. T. ubi & hic uersus ponitur: Εὐρυσθεὺς Σθενέλοιο παῖς περσηϊάδαο

Est tamen & alius Sthenelus cuius Home. Iliad. 4. meminit filius Capanei, eius qui ad Thebas fulmine à Ioue ictus perijt. Et tertius Sthenelus cuius meminit Apollo. 2. Argonaut. filius Actoris, qui unà cũ Hercule ad bellũ Amazonũ profectus, et in eo uulneratus cũ retro domũ abire uellet, in itinere mortuus est.

b *Eam alij Antibiam, alij Leucippem uocant. Vide Comment. Hom. Iliad. T*

De Bacchemone Persei filio, qui genuit Achemenidem. Cap. XXXV

BAcchemon, Lactantio teste, Persei fuit filius & Andromedę, & ut ipse idẽ dicit, apud quosdam Orientales populos imperauit, qui ab Achemenide eiusdem Bacchemonis filio, ut dicit Theodont. Achemenides postea nũcupati sunt. Qui Apollini sacrorum ritus in uenisse se asserunt, est autem apud eos is in spelio Persico in habitu cum Tiara & utrisq; manibus cõprimẽs cornua bouis. Puto, quod ad immẽsam eius potẽtiã ostẽdẽdã.

De Achemenide filio Bacchemonis, qui genuit Orchamum. Cap. XXXVI

AChemenides, ut dicit Theodõt. filius fuit Bacchemonis. Esto, sint qui uelint eum filium fuisse Persei, hic autẽ Achemeniis populis imperauit, eosq; à suo nomine nuncupauit, & moriens successorem Orchamum filium reliquit.

De Orchamo filio Achemenidis, qui genuit Leucothoëm. Cap. XXXVII

ORchamus, ut supra à Theodontio dictum est, filius fuit Achemenidis, cui cõiunx fuit Eurynome speciosissima mulier, ex qua filiam unicam Leucothoëm suscepit, quam quia soli se diligenti parieret, uiuam infodit.

De Leucothoë Orchami filia. Cap. XXXVIII

LEucothoëm filiam fuisse Orchami & Eurynomes, testatur Ouidius in maiori uolumine ubi dicit, quod eam summe dilexit Phœbus, & in formam uersus Eurimenis matris eius noctu accessit ad eam, & licentiatis mulieribus suis tãquam secreta secum locutura, in formam propriam rediit, & patientem compressit. Quod cũ Clitiæ quæ ante diligebatur à Phœbo ad aures deuenisset, zelo percita confestim Orchamo accusauit, qui iratus atq; seuerus nimium uiuam sepeliri iussit. Phœbus autem cum illi uitam restituere nequiret, eam in uirgam thuream uertit. Huius fictionis ratio talis à quibusdã redditur, puellam ob adulterium cum splendido iuuene perpetratũ iure Sabeo uiuam defossam, & cum eo in loco forte uirga thurea nasceretur, quarum abundantissima regio est, solis uirtute è sinu terræ in altum deducta locum fabulę adinuenit. Ego autem apud Achemenidas locum puto, cui sit nomen uel fuerit Leucóthoë, qui quoniam thure abundet ab incolis, à Sole diligi dicitur, qui in matris formam transformatus, id est, in cõplexionem ad enutriendas thureas uirgas opportunam ibi descendit, & humiditati terræ iungitur, adeò ut qui uiuas plantas ibidem apponat, confestim in altum educat.

Fabula ab Ouidio lib. 4. describitur. Rexit Achemenias urbes pater Orchamus, isq; Septimus à prisco numeratur origine Belo.

De Erithreo Persei filio. Cap. XXXIX

Cap. 35 ERithreus seu Erithra, ut placet Solino de mirabilibus mundi, filius fuit Persei & Andromedæ, & in confinio rubri maris regnum habuit. Esto sint qui dicant eũ Aegypti fuisse regem, de quo idem Solinus scribit sic, Vltra Pelusiacum enim hostium Arabia est ad rubrum pertinens mare, quod Erithreum ab Erithra rege Persei & Andromedæ filio non solum à calore appellatum Varro dicit. Hæc ille. Hic Erithreus apud Arabes maximę fuit autoritatis, adeò ut morienti in quadam rubri maris insula cæteris famosiore insigne plurimum sepulchrum construerent, eum loco dei colerent, & ab eo rubrum mare denominarent Erithreũ, quo nomine adhuc Gręci uocant scilicet erithrathalasson. Nam θάλασσα † thalasson Latine sonat mare, de posteritate huius nil habemus.

De Perse Persei filio. Cap. XL

Lib. 7. cap. 56 PErsen filium fuisse Persei in libro naturalis historiæ testatur Plinius, de quo nil aliud cõperi pręter quod idẽ Plinius asserit eũ scilicet primũ sagittarũ repertorẽ fuisse, quod forsan apud suos uerũ est, cũ apud alias nationes illas longe antiquiores legerimus.

De Aone Iouis xxxiii. filio, qui genuit Dymantem. Cap. XLI

AOn, ut Paulus ait, Iouis fuit filius ex nimpha Muosyde, à quo dicit Beotiã Aoniã nuncupatam

nuncupatā, quia ibi regnasset, nos autē supra Lactantii autoritatē secuti, Neptuni filiū scripsimus. Quē Theodontius factione suorū ex Apulia pulsum, & Onchesti fuisse filiū, & in Beotiā uenisse dicebat, & ibidē Neptunū patrē quæsisse, & prouinciā de suo nomine nuncupasse, nullum tamen illi filiū designabāt, ubi Paulus filiū suū Dymantem asserit.

De Dymante Aonis filio, qui genuit Asium & Alyxothoēn. Cap. XLII

Dymas, ut dicit Paul. filius fuit Aonis & Asii atq; Alyxothois pater. Nec aliud de eo legi.

De Asio Dymantis filio. Cap. XLIII

ASius filius fuit Dymantis, ut in Iliade scribit Homerus, dicēs, Asio qui auunculus erat Hectoris bellicosi frater Hecubæ filius Dymantis, hunc quantumcūq; Homerus dicat fratrem fuisse Hecubæ & auunculum Hectoris, dicebat Leontius ex parte matris fuisse, quia ex eadem matre Asius & Hecuba nati fuerūt, sed ex diuersis patribus. Hic autem aduersus Græcos Priamo fauit.

Iliad. π. ταῦτ' ἄρα οἱ φρονέοντι παρίστατο Φοῖβος Ἀπόλλων ἀνέρι εἰσάμενος αἰζηῷ τε κρατερῷ τε Ἀσίῳ, ὃς μήτρως ἦν Ἕκτορος ἱπποδάμοιο αὐτοκασίγνητος Ἑκάβης, υἱὸς δὲ Δύμαντος ὃς Φρυγίην ναίεσκε ῥοῇς ἔπι Σαγγαρίοιο. *Et fuerunt & alij Asij quorū passim meminit Homerus.*

De Alyxothoē Dymantis filia, & matre Aesaci. Cap. XLIIII

ALyxothoē filia fuit Dymantis, ut testari uidetur Ouidius, dicens, Quamuis est illū proles enixa Dymantis Aeacon umbrosa furtim peperisse sub Ida Fertur Alyxothoē, &c. Hæc igitur ex Priamo peperit Aeacum, qui postea in mergum uersus est.

De Aeaco xxiii. Iouis filio, qui genuit Phocum, Thelamonem, & Peleū. Cap. XLV

AEacus Iouis fuit filius & Aeginę, ut in Iliade dicit Homerus Pelius Aeacides. Ille autem Aeacus erat à Ioue patre. Qualiter autem Iuppiter Aeginam oppresserit, supra dictum est ubi de Aegina. Hunc insuper dicit Ouidius regnasse apud Enopiam, quā ipse *Lib. 7. Meta.* ex nomine matris uocauit Aeginam. In qua cum postea defecissent homines, & ipse in somnis uidisset quercum plenam formicis nunc sursum, nunc deorsum deambulantibus, sibi dormienti uisum est orasse Iouem, ut omnes formicæ quas uidebat, homines efficerentur, quod & factum est, & sic eius est restaurata ciuitas, & ciues Myrmidones appellati, nam Myrmix Græce Latine formica est. Hunc præterea dixere ueteres apud inferos cū Minoē & Rhadamanto culpas hominum excutere, & pro meritis culpas inferre. Sub his autem figmentis latet hoc, primo ciuitas eius euacuata ciuibus peste, ex agricultoribus restaurata est, qui more formicarū æstate messes ex agris & alia opportuna colligunt, ut hyeme fame nō pereāt. Hos aūt ipse legibus instruxit & uiuere coēgit, & hinc Iouis dictus est filius, & apud inferos iudex. Nā per respectū ad supercęlestia corpora mortales inferi sunt.

De Aeaco, eiusq; progenie Græci sic tradunt: Aeacus ex Ioue & Aegina, inquiunt, natus, Endeida Chironis filiam uxorem duxit, & ex ea Peleum & Telamonem genuit. Postea autem & Psammathe Nerei filia compressa genuit tertium Phocum. Hunc Peleus frater occidit, eoq; factum est, ut cum solum uerteret, in Thessaliam ad Chironem uenerit. Telamon autem cum ipse quoq; ex æqualibus quendā in uenatione Calydonij apri occidisset, fugiens Salamina peruenit, ductaq; uxore Eribœa filia Alcathi genuit Aiacem.

De Phoco Aeaci filio. Cap. XLVI

PHocus Aeaci fuit filius, ut per Ouidium scribitur, dum legitur, Expetit occurrunt illi *Lib. 7. & 11.* Telamonq; minorq; Quam Telamon Peleus & proles tertia Phocus, &c. Hic à Pe- *Meta.* leo occisus est. *A Phoco Phocenses dictos ait Comment. Apoll.*

De Telamone Aeaci filio, qui genuit Aiacem & Teucrum. Cap. XLVII

TElamon Aeaci fuit filius fratrum maior natu, quem Seruius ex Argonautis fuisse di- *a* cit & Herculis socium. Et cum à Colcho reuerteretur, quæreretq; Hercules Hylam puerum perditum apud Mysios, & ad Troianum deuenisset littus, prohibitus à Laomedon- *b* te, indicto illi bello congregatis uiribus aduersus eum rediret, tanquam susceptæ iniuriæ particeps Telamon, unà secum uenit, & Ilio expugnato, atq; Laomedōte occiso, eo quod primus muros ciuitatis ascendisset, illi ex pręda capta Hesiona Laomedontis filia data est, ex qua cum iam ex alia suscepisset Aiacem, Teucrū suscepit. Hic enim seu pulsus, seu non

susceptus in patria in Cyprum abiit, & Salaminam ibi condidit ciuitatem.

a *Meminerunt huius & qui Argonautica scripserunt Flaccus & Apollo. in 1. ubi Comment. addit, & in expeditione contra Amazonas unà cum Hercule fuisse, preterea & Alcyoneum quendam occidisse.*

b *Caussam belli alij hanc referũt, quod Laomedon ob Hesionam à Ceto liberatã, de quo est apud Flaccum & alios, Herculi promissum premium non soluisset. Fuit autem & alius Teucer ex fluuio Scamandro & Idea nympha genitus, cuius filiam Bateam Dardanus uxorem duxit, cuius nomine & Teucri Troiani dicuntur. De quo Diodorus in quinto.*

De Aiace Telamonis filio. Cap. XLVIII

AIax bellicosissimus homo Telamonis fuit filius, hic cum aliis Græcis ad delẽdam Troiam arma sumpsit, & ut reliqua quę in certaminibus miranda fecit, omittam, singulare certamen aduersus Hectorem arripere ausus est, & si Homero fides ulla præstanda est, ni illud nimis festina nox diremisset, uictor Aiax rediisset ad suos, ea tamen superueniente cum illi uetusto more Hector donasset gladium, & ab eo baltheum suscepisset tecens Aiax & animosus discedens, fessum Hectorem Troiam ire permisit. Hæc dona secundum Seruium nephasta fuere, cum eo se gladio postea interemerit Aiax, & cum baltheo ab Achille occisus est Hector. Aiax autem Ilio capto atq; diruto de armis Achillis præmortui aduersus Vlyssem ingens litigium habuit. Tandem cum cerneret uirtutem bellicam eloquentiæ cedere in furorem uersus, eo se, quem ab Hectore susceperat, gladio interemit, & ut ait Ouidius, in florem sui nominis uersus est. In quo nos docet antiquitas nostras uires caduci floris more in nihilum facile solui.

De hoc item fabulantur Greci uenisse aliquando Herculem Salamina ad Telamonem, qui cum nuper Aiacem infantem suscepisset, circumdedisse illi Herculem τὴν λεοντὴν suam, precatumq; esse ut qua tegeretur puer τῇ λεοντῇ inuulnerabilis foret, quod postea factum, inuulnerabilemq; Aiacem fuisse omnibus partibus corporis præterquàm ceruice, ea enim τῇ λεοντῇ contecta non fuerat. Comment. Home. in Iliad. ψ. Ceterum non simpliciter uictoria Vlyssis & arma Achillis causa interitus Aiaci fuerunt, sed quia cum post amissa arma in furorem inciderat per quem, ut infensus Vlyssi & Atridis ob id erat, in greges Grecorum irruebat, eosq; trucidabat & laniabat, putans per insaniam, seipsos Grecos occidere, arietemq; unum captiuum in sua tentoria abstractum, misere torquebat & cruciabat, quem sibi Vlyssem finxerat, restitutus sanitati ac pristinæ menti in tantam factorum pœnitentiam incidit, ut sibi ultro mortem intulerit. Vide Tragœd. Soph. Aiacem & Calabrum.

De Teucro Telamonis filio. Cap. XLIX

TEucer filius fuit Telamonis ex Hesiona Laomedontis filia, quæ non uidetur Telamonis fuisse coniunx, cum Homerus aliquãdo in Iliade dicat Teucrum fuisse Nothum. Hic tamẽ insignis homo fuit, & armorum ualens, & unà cum fratre Aiace iuit in Troianum bellum. Eo tandem peracto cum absq; fratre redisset, in patriam nõ susceptus secessit in Cyprum, & ibidem Salaminam ciuitatem construxit, & uitæ residuum habitauit. Quod ego uerius puto quàm quod de Telamone supra scriptum est.

Iliad. Θ. κὴ σε νόθον περ ἐόντα κομίσσατο ᾧ ἐνὶ οἴκῳ. Verba Agamemnonis sunt ad Teucrum.

De Peleo filio Aeaci, qui genuit Polydoren & Achillem. Cap. L

PEleus Aeaci fuit filius, & magnis uiuens interfuit rebus. Nam cum Meleagro in uenationem apri Calydonii accessit. Sic & cum Pirithoo aduersus Centauros pugnauit. Huic, ut refert Ouidius, cõiunx fuit Thetis aquarum dea, quam Iuppiter amauit, sed ideo concubitum eius neglexit, quia oraculo nouerat ex ea filium nasciturum, qui maior esset patre. Ad hanc tamen obtinendam audaciam uiresq; fuere opportunæ. Nam cũ Peleus cõsilio Prothei senis eam die quadam cœpisset, ipsa in uarias mutata formas adeo eum exterruit, ut dimitteretur ab eo. Qui ad Protheum rediens, ab eodem sibi suasum est ne mutationes illas timeret, quinimo in tenendo eam perseueraret, quia si fecisset ipsa desiderio suo cederet. Peleus die sequenti cum dormientem eam in antro comperisset, cepit illam. Ipsa uero more suo in uarias uersa formas, cum eum tenentem sentiret, in propriam rediens in coniugium eius consensit. Porrò Iuppiter ad eorum nuptias omnes conuocauit deos præter Discordiam. Quæ indignans cum cerneret Iunonem, Palladem, &

Lib. 11. Meta.

dem, & Venerem inuicem ex parte unà sedentes, sumpto aureo malo illud inter eas proiecit, dixitq;, Digniori detur. Ex quo confestim inter eas seditio orta est, cum unaquæque se digniorem diceret. Et cum de hoc Iuppiter inter eas nollet ferre sententiam, ad Paridem qui in sylua Ida morabatur, misit eas. Is uero ob promissam sibi à Venere speciosissimam mulierem, spretis aliarum oblationibus, Veneri tanquam digniori tradidit. Quæ illi raptum Helenæ cõcessit, ex quo subsecutum est Troianum bellum, & occisus Achilles, qui ex nuptiis illis, ad quas uocata non fuerat Discordia, natus est, & sic expiata iniuria. Peleus igitur ex Thetide suscepit Achillem & Polydoren puellam. Demum cũ fratrem Phocum occidisset, in exilium abiit seuera patris iubente iustitia. Et primo ad Ceycem regem Thrachinnæ aufugit, à quo amicabiliter susceptus est. Inde postea discedens, ad Magnetas abiit, ubi ab Achasto fraterna cæde purgatus est. Quid inde subsecutum sit, nescio. Nunc quid sentiendum sit, ex fictionibus aduertendum est. Thetis nobilis fuit mulier, cuius in natiuitate uisum est ex ea nasciturum hominem, qui patrem uirtute superaret. Et ob id Chiron pater eius uaria secum & plurima uoluit consilia, cui nam illam concederet. Et his agentibus, petens eam Peleus, primo repulsus est, & sic consiliorum uariationes mutationes formarum Thetidis fuere. Tandem cum iterum Peleus peteret post multa patris consilia, illi concessa est. Et eius in nuptiis, id est, procreatione Achillis, omnes conuocantur dii, id est, omnia supercælestia corpora, ad quæ spectat secundum diuersas potentias suas in corpus iam creatum diuersos effectus infundere, ut perfectũ sit. Discordia autem non uocatur ne disgreget cœptum opus & pereat. Ipsa autem postea sese miscet, dum homo incipit cogitare, quæ trium sit splendidior uita aut contemplatiua, quæ per Palladem designatur, aut actiua, quæ per Iunonem intelligitur, aut uoluptuosa, quæ per Venerem demonstratur. Ex quibus noluit Iuppiter, id est, deus dare iudicium, ne uiderentur reliquæ sua damnatæ sententia, & homini iniecta necessitas. De his tamen tribus supra latius ubi de Paride.

Pelei fabulam multis uersibus prosecutus est Catullus in eo carmine quod inscripsit Argonautica, cuius initiũ est. Peliaco quondã prognatæ uertice pinus Dicũtur liquidas Neptuni nasse per undas, &c. a
Id autem disco factum est per imprudentiam inter ludendum, ut Diodorus in quinto. b

De Polydore filia Pelei & coniuge Boronis. Cap. LI

Polydore, ut in Iliade dicit Homerus, filia fuit Pelei, & à Sperchio flumine dilecta atque oppressa, & sic Mnesteum peperit, qui Achillem in Troianum bellum secutus est. Hæc autem cuidam Boroni Peretei filio nupsit.

Τῆς μὲν ἰῆς ςιχὸς ἦρχε μενέσθιος αἰολοθώρηξ υἱὸς σπερχειοῖο διιπετέος ποταμοῖο ὃν τέκε πηλῆος θυγάτηρ καλὴ πολυδώρη σπερχειῷ ἀκάμαντι γυνὴ θεῷ εὐνηθεῖσα αὐτὰρ ἐπίκλησιν βώρῳ περιήρεος υἷι ὅς ῥ' ἀναφανδὸν ὄπυιε πορὼν ἀπερείσια ἕδνα. Iliad. π. Ceterum hanc alij Peleo ex Euridice Actoris filia, alij ex Antigone Eurytionis, alij ex Laodamia Alcmeonis natã tradũt.

De Achille filio Pelei, qui genuit Pyrrhum. Cap. LII

Achilles Græcorũ fortissimus, ut præmonstratũ est, Pelei & Thetidis fuit filius. a Quem cum peperisset mater, continuo ad inferos detulit, & ut labo- b rem patientem redderet, totum stygiis undis immersit, excepto calcaneo, quo illum tenebat. Demum Chironi Centauro alendum tradidit, qui il- c lum educauit, non eo ritu, quo cæteri educantur, sed ex medullis tantum bestiarum ab eo captarum cibum confici faciebat, & hoc ut assiduo daretur exercitio. Et hic dicit Leontius, eum Achillem nuncupatum ab a quod est sine, & chilos cibus, quasi sine cibo nutritus. χιλὸς cibus Hunc Chiron Astrologiam docuit & medicinam, ac etiam lyrã tangere. d Tandem cum Thetis rapta à Paride, Helena præsagio cerneret bellum futurum, & e in eum Achillem filium periturum, ad eius si posset euitandam mortem consilio, clam illum adhuc impubem ex antro Chironis dormientem rapuit, & in Scyron insulam in domũ Lycomedis regis detulit, & uestimẽtis puellaribus tectum atq; prædoctũ, ne se masculum cuipiã demonstraret, quasi uirginem inter filias seruandum tradidit Lycomedi. f

Verum Deidamiæ uirgini Lycomedis filiæ diu eum masculum fore occultū, esse non potuit, cum qua tempore captato concubuit, & propter amoris cōmodum ipsa etiā iuuenis sexum occuluit, ex eo tamen cōcepit & peperit filiū, quem Pyrrhum postea uocauere. Cæterum cū coniurassent in Troianos Græci, & respōsum accepissent absq; Achille capi Troiam non posse, ad eum exquirendū Vlysses missus est. Quem cū audisset in muliebri habitu apud filias Lycomedis clam teneri, ne loco iuuenis uirginem auferrent, nouam cōmentus est fraudem, dum'q; se in mercatorem finxisset, & iocalia, quibus se delectare uirgines consueuere, filiabus Lycomedis apposuisset, inter ea circumposuit & pharetram, arbitratus Achillem, si illis immixtus esset, arcum sumpturum, nec defuit cogitationi successus. Quem postquàm arcū trahentem cognouit, facile suasionibus induxit, ut se sequeretur in bellum, in quo dum iret habitu fœmineo posito, plures ciuitates hostiū cœpit, ægit'q; prędam ingentem, & inter alia uirginem sacerdotis Apollinis filiam, quā Agamemnoni concessit, & Briseidam, quā æque ceperat sibi reseruauit. Sanè cum iam iussu deorū oportuisset Agamemnonem sacerdoti natam restituere, Briseidam illi surripuit. Quamobrem indignatus Achilles diu stetit, nec arma aduersus Troianos capere uoluit ullius suasione uel precibus. Tandem cū die una acriter à Troianis urgerentur Græci à Nestore Patroclus deductus est ad eum, ut oraret si nollet arma sumere saltē permitteret, ut ipse loco sui sua indueret, & currum suum ascēderet, & Myrmidones ociosos in pugnā deduceret. Quod etsi ægre pateretur Achilles, Patroclo tamen nil negaturus concessit. Qui cum processisset in prœliū, Achilles ab omnibus creditus multa mala Troianis intulit. Postremo Hector qui pugnam aduersus Achillem diu optauerat eum putans aduenit, & Patroclum labore modico superauit, armis'q; superatū nudauit, & quasi Achillem superasset armis eius indutus, ingenti cū pompa patriam reintrapit. Hoc casu summe turbatus Achilles amicum aliquādiu fleuit, ei'q; officium funebre magnis sumptibus & mirabili honorificentia peregit. Inde à Thetide matre, quę ad eius leniendas lachrymas uenerat nouis reassumptis armis, quæ ipsa à Vulcano susceperat, armatus in ultionem amici perempti processit in bellum, & cum multos ex Troianis occidisset, Hectorem etiā interemit. Nec ad satiandas iras eum occidisse satis uisum est, quinimmo cū eius corpus currui alligasset suo, decorose Ilion circuiuit, Priamo etiam prospectāte, ac inde apud tumulum Patrocli xii. diebus nudum tenuit cadauer, illud'q; tandem Priamo seni ad eum uenienti nocte, orantiq;, & maxima munera exhibenti concessit. Post hæc alia in pugna Troilum interfecit. Quo dolore commota Hecuba, superstitibus timens & patriæ, si longum uiuat Achilles, astu fœmineo insidias in uitam eius tetendit. Nouerat autē eum Polyxenam diligere, eo quod illi induciarum tempore uisa placuisset, & iccirco per intermedium spopondit illi nuptias suas, si à prœliis abstineret. Cui cum assensisset Achilles, in talem compositionem itum est, ut clam solus nocte ueniret in templum Tymbrei Apollinis, quod ferè secus muros Ilii erat, & ibidem eam cum filia inueniret, eam'q; desponsaret. Quod amans, & cupiens Achilles credens iuxta compositum inermis, & solus nocte templum intrauit. In quem e uestigio Paris ex insidiis prosiliens, cum esset arcu doctissimus sagitta eius calcaneum petiit atq; uulnerauit, eum'q; frustra gladio in hostes discurrentē interemit, & tandem in Sigeo Troiano promontorio à suis sepultus est. In tam longa historia, paucis tamen recitata uerbis nil fictū est præter Achillem stygiis mersum undis excepto calcaneo, & quod eo uulnerato mortuus sit. Circa quod placet Fulgentio hominem stygiis undis unumquęq; laboribus duratum, cum † styges interpretetur tristitia, ut intelligatur neminem in lætis durari, sed laxari potius, si aliàs duratus esset. Quod autē talus immersus nō sit, Physicum tegit mysterium. Volunt enim Physici quod uenæ quæ in talo sunt ad renum & fœmorum, atq; uirilium rationem pertineant, & ideo per talum non mersum in styge inuictam in Achille libidinem uoluerunt, quæ per durationes alias sublata non est, ut satis apparet, cum libidine in manus iuerit hostium, & ab eis occisus est.

De hac re Virgilius in 6. & Seruius ibidē.

als, Styx

Sunt qui non Thetidis filium Achillem, sed ex Philomela quæ fuit Actoris filia, natum dicunt, ut Deimachus

machus, de quo in Commentarijs Apollonij lib. 1

De hac re paulo aliter Lycophron. qui Thetidem dicit natos ex Peleo omnes flammis inieciſſe, quo b mortalitatem quæ in ijs erat ita tolleret, & sic sex liberos interfeciſſe. Septimum autem cum itidem uellet perdere, interuentu Pelij ereptum, & Chironi traditum eſſe, qui eum urſorum medullis nutritum Achillem uocauit, docuitq; Musicam, & medicinam. Porrò Thetis irata, ob id à Peleo diſceſſit, inq; mari ſeorſim habitauit.

De educatione Achillis Statius Achilleida conſcripſit, ubi & de Vlyſsis cõſilio, & Lycomede ac Deidamia, quæ ad fabulam pertinent, narrantur. Quod autem hic Achillem dictum putat, ab a & χιλός, c quod non nutritus ſit uulgato more, id Græcorum quidam ſic deriuant: ἀπὸ μὴ θηγεῖν χείλεσι θηλῆς. Lacte enim, ut cæteros nutritum negant. Alij autem ab ἄχος & ἴλιον deducunt, eò quod luctum Illiensibus parturus erat. Vide 1. Iliad. Comment.

Et hinc, ab eo Telephum ſanatum, & quod Iunonis conſilio primus ad Græcorũ ſenatũ de peſte amo d liendа, ut eſt Iliad. 1. rettulit, fictum quidam arbitrantur. Vide Comment. in 1. Iliad.

Ita enim à Ioue ſiue à Parcis acceperat, ſi cum exercitu Græcorum Troiam non proficiſceretur, lon e gæuam illi uitam, ſed ignobilem futuram, ſin uero ad Troiam ueniſſet breuem illum uitam, cæterũ nobilem & multis celebratam nominibus habiturum, quod ipſe Iliad. 1. ſic dicit: μήτηρ γάρ τέ μέ φησι θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα διχθαδίας κῆρας φερέμεν θανάτοιο τέλοσδε. εἰ μέν κ' αὖθι μένων Ἰδων πόλιν ἀμφιμάχωμαι, ὤλετο μέν μοι νόστος, ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται· εἰ δέ κεν οἴκαδ' ἵκωμαι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν, ὤλετό μοι κλέος ἐσθλόν, ἐπὶ δηρὸν δέ μοι αἰὼν ἔσσεται, οὐδέ κέ μ' ὦκα τέλος θανάτοιο κιχείη.

Facie enim uenuſta ac puellari fuiſſe tradunt, ita ut facile pro puella ſeſe gereret. f

Et cum Vlyſſe Phœnix & Neſtor. Vide Home. Comment. Iliad. T g

Hanc nomine Aſtynomen Lerneſſo expugnato ſecum abſtulerat, occiſo eius uiro Mynete principe illius loci, ut patet 2. Iliad. h

Patrocli genealogia ſic habet: Iuppiter Aeginam uiciatam Actori coniugem dedit, qui ex ea genuit i Menœtiũ. Menœtius autem relicta Aegina, Opuntem in Locros ſe cõtulit, ibi Patroclum genuit. Sed patroclus occiſo per Ludum Aſtragalorum Cleſonymo, ſeu, ut alij uocant, Acane, Amphidamantis filio, ſolum uertens in Pthyam uenit, ubi à Peleo propter propinquitatem generis receptus, & unà cũ Achille apud Chironem educatus, cum eodem arctiſs. amicitia coniunctus uixit. Matrem Patrocli Comment. Apollonij Sthenelen uocat.

De morte Achillis aliter Calaber, qui eũ in acie ante Troiam ab Apolline ſagitta ictũ interiſſe dicit. k Cui ſententiæ uidetur & Homerus aſſentire Iliad. X ubi Hector moriens Achilli uaticinatur: φράζεο νῦν μή τοι τι θεῶν μήνιμα γένωμαι ἤματι τῷ, ὅτε κέν σε Πάρις καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων ἐσθλὸν ἐόντ' ἀλέσωσιν ἐνὶ Σκαιῇσι πύλῃσιν. Nã circa portas urbis, quouſque Achilles Troianos fugauerat, occiſus eſt. Quanquam & Bocatij ſententia ſuos autores habet.

Præterea ex ijs quæ circa Achillem memorabilia fuerunt, Equi quoq; ſunt Xanthus & Balius ex Ze l phyro & Harpya nati, ut Hom. Iliad. π tradit, quos idem poſt mortem Patrocli lachrymaſſe, & Achilli in pugnam redeunti mortem prædixiſſe tradit, ut eſt Iliad. P. & T. Deinde autem & haſta Pelias, quã nemo præter Achillem uibrare poterat ob magnitudinẽ, Πηλιάδα μελίην, τὴν πατρὶ φίλῳ τάμε Χείρων Πηλίου ἐκ κορυφῆς, φόνον ἔμμεναι ἡρώεσσι. Quæ & à Pallade decorticata & polita, à Vulcano cuſpidata dicitur fuiſſe. Præterea Auriga eius Antomedon filius Dioræ, & Phœnix, quem ſenem patris loco uenerabatur, qui filius Amyntoris cum matris Hippodamiæ, quam pater inducta pellice cõtemnebat, inſtinctu patris pellicem Clytiã ſtuprauerat, fugiens ad Peleũ uenit, qui eũ propter cognationem receptũ Dolopiæ præfecit, Achillemq; adhuc puerũ aliquãdiu alendũ tradidit, ut Hom. Iliad. 9. ait.

Huc pertinet & Calchantis fabula, de quo cum toties apud Homerum fiat mentio, mirum eſt eum à m Bocatio præteritũ eſſe. Idmon, ut tradit Pherecydes, filius fuit Apollinis, & Aſteriæ Coroni filiæ, quanquam Abantis ab alijs Idmon putatur, is cum Argonautis in Colchum proficiſcens, ab apro in Mariandynis interfectus eſt, relicto filio ex Laothoë Theſtore. Theſtor autem genuit Calchantem, ſic enim & ab Homoro Theſtorides dicitur. Hic cum Græcis ad Troiam proficiſcitur, & cum diuinandi arte ſummopere præſtaret, eius conſilio multa geſta ſunt. Nam & in Daulide oſtendit quomodo placata Diana,

uenti

uenti sedari possent, & apud Troiam in castris docuit, quæ ratio placandi Apollinis, ut pestilentia cessaret, foret. Et ex passere quæ cum nouem pullis à Dracone uorabatur, indicauit decenualem obsidionem Troiæ futuram, quapropter inter cæteros Achilli ualde acceptus erat, adeò ut eius præsidio plerunque defenderetur, ac præcipue cum suaderet Chryseidem patri reddendã esse. Tum enim Agamemnon nõ solum in uatem, sed etiam in ipsum Achillem accensus ferebatur, ut est Iliad. 1. Tandem autem finito bello Troiano cum Amphito rediens, à Mopso dicitur, augurandi certamine superatus, mœrore ad mortem adactus esse, ut etiam Seru. meminit in 6. Eclog. Virg.

De Pyrrho Achillis filio, qui genuit Peripeleum & Molossum. Cap. LIII

Calaber libro 6. & 7

PYrrhus, ut præmonstratum est, Achillis & Deidamiæ fuit filius, sic uocatus, ut dicit Seruius, à capillorum qualitate, cum Neoptolemus alio nomine uocaretur. Hic Achille mortuo uix pubes in Troianũ bellum ductus est animosus ad instat patris, & acris ingenii iuuenis. Qui etsi circa finem belli uenisset, non tamen occisus fuit. Inter alios quidem iuuenes strennuos & audaces equum ligneum, quem Græci dolose construi fecerant intrauit, & in Ilion tractus, dum nocte exisset aliis uenientibus à Tenedo stragem maximam Troianorum peregit, & usq; in abditissimum penetral regiæ domus Politem filium Priami secutus intrauit, eum'q; patris in gremio interemit, & inde Priamum obiurgantem, & in sæuitiam eius obloquentem, ut sanguine suo fœdaret, quas ipse sacrauerat, aras irruit. Inde Ilio deleto Polyxenam eximiæ formositatis uirginem ad manes placandos patrios apud Achillis sepulchrũ occidit. Et cum ex Troiana præda illi Andromacha olim coniunx Hectoris contigisset, eam sibi iunxit uxorem. Quæ illi secũdum quosdam duos peperit filios, Peripeleum & Molossum. Inde captus pulchritudine Hermionis filiæ Menelai tradita Andromacha Heleno filio Priami cum parte regni, eo quod uates illum præmonuisset ne intraret mare sicuti cæteri fecerant, Hermionã Horesti rapuit, & sibi coniugem fecit. Deinde seu paupertate coactus, seu ad prædã animi feruore impulsus, ut nonnullis placet, mare nauibus infestauit. Quæ quidem nauigatio infesta aliis ab eo Pyrrhaica denominata est, & exercentes Pyrrhatę, eo quod ipse primus exercuerit, ut dicit Paulus. Postremo cum Horestes ex Taurica regione posita furia rediisset in regnum, corrupto Macareo sacerdote tẽpli Apollinis Delphici Pyrrhũ trucidauit in tẽplo, & hic finis fuit illius.

De hac re Euripides in Hecuba

Vir. 3. Aenei.

De Peripeleo Pyrrhi filio. Cap. LIIII

PEripeleus, ut dicit Paulus, filius fuit Pyrrhi ex Andromacha. Theodontius autem dicit ex Hermiona, nec ex eo aliud ad nos usq; peruenit.

De Molosso Pyrrhi filio, qui genuit Polydectam. Cap. LV

Seruius lib. 3 Aeneid.

MOlossus filius fuit Pyrrhi & Andromachæ. Hic patri mortuo succedens partẽ Epiri tenuit, populos'q; ex suo nomine nuncupauit Molossos. Verum donec ad puberem deuenitet ætatem, apud matrem & uitricum fuit, & moriens Polydectam filium dereliquit.

De Polydecta filio Molossi. Cap. LVI

POlydecta seu masculus fuerit seu fœmina, non satis mihi notum est, eum tamen filium uel filiam fuisse Molossi Paulus affirmat. Post quem successiue ex Aeacidibus neminem, nisi post plura secula comperio, cũ apud Græcos diu nulla sit habita progenies nobilior. Ex Aeacidibus fuit Pyrrhus rex Epirotarum, qui aduersus Romanos bellum gessit Tarentinorum opere. Sic & Alexander Epirota à Lucano Satellite occisus, & Olympias clarissima Macedonum regina Alexandri mater. Et aliĩ plures uirtutibus & titulis insignes.

De Pylumno Iouis xxxv. filio, qui genuit Daunum. Cap. LVII

Seruius lib. 9 Aeneid.

PYlumnus, ut dicit Paulus, filius fuit Iouis, cui Seruius fratrem fuisse Pytumnum dicit, & eos ambos fuisse deos, horum'q; Pylumnum usum stercorandorum agrorum inuenisse, & inde Sterculinum dictum. Esto Macrobius in libro Saturnaliorũ Saturnũ fuisse dicat. Pylumnũ uero pisendi frumẽti, & ob id à pistorib. coli, & pilũ ab eo denominatũ. Ad hũc Theodont. dicit Danaën Acrisii filiã patris irã fugientẽ, delatã à pastore unà cũ paruulo Perseo,

quam

quam ipse genere cognito sumpsit uxorem, & unà cum ea Appulia, in qua grandis erat, derelicta, eo quod opposita uideretur Acrisio ad Rutulos uenit, & ibidem cũ Danaë construxit Ardeam, ac ex ea suscepit Daunum.

De Dauno Pylumni filio, & proauo Turni. Cap. LVIII

DAunus filius fuit Pylumni, et ut Theodôtius asserit, ex Danaë Acrisii filia susceptus. Huic regnum in Appulia fuit, & ab eo Daunia nũcupata, & hũc dicit idem Theodontius auum fuisse patris Turni, qui & Daunus dictus est. De filio huius & patre secundi Dauni nil me legisse memini.

De Dauno primi Dauni nepote, qui genuit Turnum & Iuturnam. Cap. LIX.

DAunus praecedentis Dauni secundũ Theodontiũ ex filio nepos fuit. Huius côiunx fuit Venilia soror Amatae coniugis Latini regis, ex qua constat plures suscepisse filios. Inter quos ea fuit, quam Diomedi profugo ferunt iunxisse coniugio. Paulus tamen dicebat Daunum patrem Turni filium fuisse Pylumni, eo quod dicat Virgilius, Cui Pylumnus auus, cui diua Venilia mater, de Turno loquens. Verum ego magis credo Theodontio, cum dicat idem Virgilius alibi in persona Iunonis, Ille tamen nostrum deducit origine nomen, Pylumnus'que illi quartus pater, &c. Quod esse non posset secũdum Paulum, ubi secundum Theodontium aeque respondet numero.

De Turno Dauni filio. Cap. LX.

TVrnus rex Rutulorum, filius fuit Dauni ex Venilia côiuge, & cum armorum disciplina insignis fuerit aeuo suo iuuenis, tantae fuit corporeae fortitudinis, ut nulla in hac fides praestanda antiquis uideretur, ni recentiori testimonio firmaretur. Et inter alia eius roboris stantia argumenta de eo aduersus Aeneam in singulari certamine pugnante sic scribit Virgilius, Saxum circumspicit ingens, Saxum antiquum campo quod forte iacebat, Limes agro positum, litem ut discerneret aruis, Vix illud lecti bis sex ceruice subirent, Qualia nunc hominum producit corpore tellus. Ille manu raptum trepida torquebat in hostem, &c. Quod Augustinus in libro ciuitatis aeternae xv. ratum habere uidetur. Praeterea & Pallantes seu Pallas Euandri filius ab eo in pugna occisus multũ fidei affert. Legimus enim Henrico Caesare tertio imperatore eius corpus haud longe Romam à fodiente uillico compertum integrum uti nuper sepultum, eductum'que sepulchro altitudine seu proceritate Romana moenia superasse, & in eo adhuc impressi uulneris à lancea Turni apparere hiatum longitudine quatuor pedum excedentem. Ex quibus quãtus debuerit esse Turnus, quàm fortis qui iuuenem tam grandem superauit, qui telum pugnãs tam praegrande tulerit, quod adeo grande uulnus impresserit, satis arbitrari possumus. Huic carmine celebri ostẽdit in Aeneida Virgilius bellũ ingens fuisse aduersus Aeneam, eo quod Latinus Lauiniam filiam suam, quam Turno promiserat, Aeneae dedisset in côiugem. Et ut idem ostendit Virgilius, post multa cum hic Pallantem Euandri filium occidisset, nudasset'que baltheo, illud'que ob insignem gloriam superati iuuenis ipse gestaret, cum ea die quę illi ultima fuit in terris, aduersus Aeneam ex composito singulari certamine pugnaret, & ab Aenea superatus uitam oraret, impetraturus erat ni uisus baltheus Aeneam in pietatem reuocasset amici, & sic ab eo occisus est. Hoc secundum Virgilium in laudibus Aeneae totis tendentem uiribus, dictum est. secundum autem alios aliter. Dicũt quidam non paruae autoritatis homines Aeneam à Turno superatum, & penes Numicum fluuium fugientem occisum, nec ulterius etiam corpus eius uisum, & Turnũ post haec ab Ascanio interemptum, de quibus latius supra ubi de Aenea scriptum est.

De Iuturna Dauni filia. Cap. LXI

IVturna Dauni fuit filia, cui ut dicit Vir. Iuppiter uirginitaté abstulit, & in munus ablati decoris illi immortalitaté exhibuit, & Numici fluminis nympha facta est. Hęc multa in subsidiũ fratris egit, q̃ etsi fictionib. uarient, in hoc unũ egisse arbitror, ut interpositiõe Numici fluminis actũ sit, ut ab hostib. Turni in agrũ Ardeę, & ipsũ Turnũ libere & expedite iri nõ posset, uerũ dũ Turnũ deficere uidisset, moesta sese cõdidit undis. Sũt q̃ dicũt

hanc

hanc clam cum Latino rege amicitiam habuisse. quod cũ palàm fieret, erubescens in Numicum se spõte sua necauit, & sic à Ioue, id est, à rege oppressa est, facta nympha Numici.

De Mercurio xxxvi. Iouis filio, qui genuit Eudorum, Mirtilum, Lares, Euandrum, & Pana. Cap. LXII

MErcurius Iouis fuit filius, & Maiæ Atlantis filiæ, ut satis uulgatum est. Fuere enim, ut in præcedentibus patet, Mercurii plures, & esto ferè omnes ab antiquis eisdem ornamentis insigniti sint, nõ tamen omnibus eadem est deitas attributa. Nam alius medicinæ deus, alius mercatorum, alius uero furum, & eloquentiæ alius, quem Theodontius hunc Maiæ filium esse uoluit. quid tamen illum moueat, nõ describit, nec ego post quàm compertum non habeo, intendo inuestigare subtilius. Credo tantum quemcunque a Mercurium eloquentiæ deum ueteres uoluisse, eo quod ad Mercurium planetam Mathematici asserũt spectare omne sonans organum, seu fistulam in corporibus nostris disponere, & hinc credant non nulli eum deorum dictum nuncium & interpretem, quia per organa ab eo disposita cordis nostri pandantur intrinseca, quæ deorum secreta dici possunt, inquantum nisi exprimatur nutu uel uerbis, nemo preter deũ cognoscit, & in hoc interpres secretorum talium est, quia uerba quæ organizata sunt per organa, ab eodẽ disposita interpretantur & aperiunt, quæ ex nutu solo percipi non poterant. Deorum ergo nuncius & interpres est, & hinc eloquentiæ deus. Quod clarius & per officia attributa & per insignia illi apposita demonstratur. Galero quippe tegitur Mercurius, ut ostendatur quod aduersus inuidiæ fulmina eloquentia ualido tegumento seruetur. quod nil aliud est quàm gratia, quam eloquens à beniuolis meretur auditoribus. Hoc in longũ scripta ueterum seruat aduersus mordaces & inuidos, quod præuidisse sibi uidetur Ouidius dũ dicit, Iamq́ue opus exegi, quod nec Iouis ira, nec ignis, Nec poterit ferrum, nec edax abolere uetustas, &c. Alata autem fert Mercurius talaria, ut sermonis describatur uelocitas, qui eodem in momento ex ore loquentis egreditur, & in aures suscipitur audientis. Designant præterea opportunam nunciis persæpe uelocitatem. Virgam defert, ut nuncii officiũ denotet. Consueuere idem nuncii, quasi insigne quoddã uirgas ferre, qua uirga dicũt Mercurium animas ab Orco euocare, & nõnullam in illũ dimittere. & sic per illam eloquentis uires intelligere possumus, quibus iam plurimi è mortis faucibus subtracti sunt, & nõ nulli in easdẽ impulsi. Quis Orco Milonem surripuit? Quis Popiliũ Lenatem? ut de reliquis taceam, nisi eloquẽtia Ciceronis? Quis in illum impegit Lentulum, Cethegum, Statilium, aliosq́ue eiusdem factionis homines, nisi Catonis eloquii uis acerrima? Hac praeterea uirga dicunt Mercuriũ incitare uentos, ut aduertamus eloquentem posse furores immittere, ut in Cæsarem apud Ariminũ Curionis oratio, sic & fugare nubila, id est, & turbationes auferre, ut pro Deiotario Tullius, dum Iulii Cęsaris in eũ turgidũ pectus placida oratione sedauit. Quod autẽ somnos hæc eadem uirga adimat & immittat, satis clarum est: eloquentia inertes sopitosq́ue ad exercitium excitari, & in suũ decus animosos nimiũ b retrahere, componere, sopire. Serpentem autem uirga cingit, ut à serpentis prudentia assumatur oportere eloquentem esse discretum circa electiones dicẽdorum, temporũ, locorum, ac etiam personarum, ut eò quò cupit, auditores deducat orator.

a *Huic eloquentiæ scilicet deo, etiam linguas consecrabant. Mos enim fuit apud ueteres, ut priusquàm cubitum irent, ante paulo merum libarent, & linguas igni sacrificantes inijcerent, ut & apud Homerũ aliquoties uidere est. Quã rem Dirachidas, ut à Commẽt. Apollonij refertur, ab huiusmodi caussa initiũ habuisse dicit. Alcathoũ, inquit, Pelopis filiũ, ob cædem Chrysippi, relicta Megara, in aliã nescio quã urbẽ migrasse. Qui cũ forte quadã incidisset in Leonẽ, qui Megarẽsem agrũ uastabat, & ad quẽ interficiẽdũ alij permulti à rege Megaren. missi fuerãt, occidit illũ, & linguã eius exectã, in perã impositã secum abstulit. Deinde Megaram reuersus, cum alij uictoriam Leonis, qui missi ad occidendũ fuerant, apud regem sibi uendicarent, ipse pera in medium prolata, sublati leonis autorem sese declarauit. Quapropter cum rex sacrificare iam cœpisset, postremo linguam ab Alcathoo allatam, aræ imposuit atque cremauit, & exinde mos cœptus, ut linguæ postremo immolarentur. Comment. in 1. Argonaut. Apoll. Mercurij*

festa

festa qualia Romæ celebrata sunt uide Ouidium Fastorũ quinto. Hic & Tetragonus in Gymnasijs Græcorum ponebatur, eo quod quatuor præcipuas artes inuenißet, γράμματα, μουσικὴν, παλαίστραν, & γεωμετρίαν.

De hac autem re & fabula extat, quæ dicitur Mercurius postquàm ab Apolline uirgam, ut supra dictum est, accepißet, eamq; manu tenens in Arcadiam proficisceretur, dracones duos simul ligatos, & inter se mutuo pugnantes inuenisse, quibus cum ille uirgam interposuisset, dicto citius prælium illorũ diremptum fuiße. Ex qua re uirgam eam pacis uirgam habere cœpit, & posteri eius rei exemplo, Mercurio uirgam deinceps duorum draconum similitudine ubiq; affinxerunt. Cæterum quod ad ueram Caducei originem, ita ut ab Aegyptijs primo consecratus fuit, attinet. Vide apud Perottum in uoce caducei. b

De Eudoro Mercurii filio. Cap. LXIII

EVdorus, ut ait Homerus in Iliade, filius fuit Mercurii & Polymelæ filiæ Phylantis, de quo sic, Atq; sedem Eudorus martialis principabat Parthenius. Quem genuit in chorea bona Polymeli Philantis filia hàc fortis Argiphontes, id est, Mercurius, &c. Huius Homerus prosequitur prolixiorem fabulam, dicens quod Mercurius uidens Polymelem eleganter in chorea saltantem cum cantantibus in choro Dianæ dilexit eam, & clam eius ascendens palatium cum ea concubuit, & genuit Eudorum uelocissimum hominem, atq; bellicosum, qui cum Achille in Troianam expeditionem accessit.

Versus sunt Homeri Iliad. Π. τῆς δ' ἑτέρης εὔδωρος ἀρήϊος ἡγεμόνευε παρθένιος, τὸν ἔτικτε χορῷ καλὴ πολυμήλη φύλαντος θυγάτηρ, τῆς δὲ κρατὺς ἀργειφόντης ἠράσατ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδὼν μετὰ μελπομένῃσιν, ἐν χορῷ ἀρτέμιδος χρυσηλακάτου κελαδεινῆς. αὐτίκα δ' εἰς ὑπερῷ' ἀναβὰς, παρελέξατο λάθρῃ ἑρμείας ἀκάκητα, πόρεν δέ οἱ ἀγλαὸν υἱὸν εὔδωρον, περὶ μὲν θείειν ταχὺν ἠδὲ μαχητήν. *Huius mater postea nupsit Echecli filio Actoris, auus autem Phylas Eudorum apud se aluit filij loco, &c.*

De Myrtilo Mercurii filio. Cap. LXIIII

MYrtilus, ut ait Lactantius, filius fuit Mercurii, & Auriga Oenomai regis, cuius filiã Hippodamiam cum postularet Pelops, in coniugem dispositus cursus subire certamen, corrupit sponsione primi coitus Myrtilum, qui facto currui cereo Axe, eo'q; in medio cursus fracto, obtinuit Pelops uictoriam & uirginem. Myrtilum autem promissa poscentem deiecit in mare, in quo necatus mari nomẽ dedit, ut ab eo Myrtilum uocaretur. Huius autem Myrtili fraude, qui præpositus erat armorum, Oenomai superatus bello Oenomaus est, ut supra de Pelope scribitur.

De Laribus Mercurii filiis. Cap. LXV

LAres fuere duo, Mercurii & Laris nymphæ filii, ut dicit Ouidius. Lactãtius autem in libro diuinarum institutionum eam dicit uocari Larundam seu Laram. De origine tantum horum talem recitat Ouidius fabulam, Quod cum Iuppiter diligeret Iuturnam Tyberinam nympham, & Turni regis sororem, reliquis loci nymphis imposuit, ut eam fugientem retardarẽt, ne eo sequente ipsa mergeretur in undas. Lara uero filia Almonis, ut dicit Paulus, unà Naiadũ iussa Iouis Iuturnæ retulit & Iunoni. Quamobrem Iuppiter indignatus Laram lingua priuauit, iussit'que Mercurio, ut illam ad inferos traheret, & ibi esset stygia nympha. Qui cum illam ducens aspiceret, in eius concupiscentiam incidit, & in itinere oppressit, quæ cum concepisset peperit illi geminos, quos ipse de nomine matris Lares appellauit. Huius fabulæ fictio satis absconditum tenet sensum. Iuppiter enim calor est. Iuturnam nympham, id est, humiditatem in quam agat appetẽs. Verum Lara quæ hic mulieris nimius est calor, opus agentis ignis disgregat, sed Mercurius, id est, frigiditas naturæ opere excitata superfluo calore muliebri exinanito semen coëgit in unum, & sic Lara lingua priuata est, id est, nocendi potentia. De hac tantum calcata caliditate Mercurius, id est, naturæ moderata prudentia secundum gentiles elicit lares, non quidem recte ex ea, sed ea amota fit ut secundum opinionem quorundam lares cum creato fœtu nascantur seu creentur, qui ea stante creari non poterant. De quibus laribus non omnes æque sensere ueteres. Existimauere autem antiqui cũ anima rationalis à Mercurio in corpus nouum deducta esset,

Et deam Mutã lib. 1. ca. 20
Lib. 2. Fastor.

D ut alias

ut aliàs dixi, ideo à Mercurio deduci opinari, quia in sexto mense, qui Mercurio attribuit, foetus animam credatur suscipere, seu uitalem potentiam in anima deum seu deos nouę animæ uenire custodes, quos aliqui genium uel genios uocauere, nonnulli dixere lares, ut pauloante dictum est. Et ut Censorinus asserit in libro de natali die, ubi uult eum dici genium, seu quia ut gignamur curat, seu quia una nobiscũ gignatur, seu quod genitos semper tueatur, & eundem esse genium, & larem dicit à multis ueteribus affirmatum, & potissime à Caio Flacco, eo in libro quem Cæsari de indigitamentis scriptum reliquit. Et esto, quod unum tantum dicat genium, seu larem in subsequẽtibus adiicit opinionem Euclidis Socratici duplicem omnibus appositum genium, & sic duo sunt unicuiq; lares opinione ueterum. Quod satis firmari uidetur autoritate Annei Flori scribentis in quarto Epithomatis sui sic. Ipsi'q; bruto per noctem cum illato lumine ex more aliquo secũ agitaret atra quædam imago se obtulit, & quæ esset interrogata, tuus, inquit, malus genius. Hoc & sub oculis mirantis euanuit, &c. Qui quidem nõ adiecisset malus, nisi & bonus alter esset, & sic duo. Christiana ueritas angelos uocat, non cum nascente genitos, sed natu sociatos. Quorum alter bonus in bonum semper urget quem seruat, alter autem malus in contrarium nititur, & quasi bonorum malorum'q; nostrorum obseruatores & testes in mortem usq; assistunt cõtinui. Hos præterea lares etiam priuatorum domibus inesse credidere, ut in principio Aulularię ostendit Plautus, eos'q; familiares seu domesticos uocauere deos, & uti custodiæ corporis appositos diximus, sic & hos custodiæ domus, eis'q; in domibus locum communem domesticis omnibus, ubi scilicet ignis area quam in medio aulæ ueteres faciebant dedere. Ibiq; eos uenerabãtur sacris ritu ueteri. Quod quidem nõdum apud nos oblitum est. Nam etsi error ille insipidus abierit, stant adhuc nomina, & quædam ueterum sacrorum uestigium sapientia. Habemus autem Florentini & sic forsan nõnullæ aliæ nationes, ut plurimum in aulis domesticis, ubi fit communis ignis toti familiæ domus ferrea quædam instrumenta ad lignorum igni appositorũ sustentationem apposita, quæ lares uocamus, & in sero præcedente calendarum Ianuariarum die à patrefamilias omnis conuocatur familia, & repleto lignis igne stipes magnus apponitur, cuius caput unum igne crematur, in reliquo insidet ipse paterfamilias cæteris circunstantibus, & uino sumpto bibit ipse pater primo, & inde capiti stipitis incensi superinfundit, quod uini superfuerat in calice, & deinde cum in circuitu potauerint cæteri, quasi perfecta solennitate ad officia consurgunt sua. Hæc sæpe puer in domo patria celebrari uidi à patre meo catholico profecto homine. Nec dubitem quin à multis adhuc celebretur ratione potius consuetudinis à maioribus sumptæ, quàm aliqua idololatriæ superstitione deceptis.

Cap. 2 — Lib. 4. de bello Caßi & Bruti

De Euandro Mercurii filio, qui genuit Pallantem & Pallandiam. Cap. LXVI

a EVander Archadum rex, ut ait Paulus, filius fuit Mercurii ex Nicostrata, homo fortitudine & ingenio insignis. Dicit enim Seruius eum quendam immanem hominem occidisse, ut Hercules Gerionem, eum'q; ob eius singularem probitatem unũ inter multos Hercules numeratum. Et idem Seruius dicit, hunc Pallantis regis Archadiæ fuisse nepotem. Et cum patrem suum occidisset, uirum scilicet Nicostratæ suadente ipsa Nicostrata, quæ uates erat, dimissa Archadia in Italiam uenit, & pulsis Aboriginibus tenuit illa lo-
b ca, quæ postea Roma condita est, & oppidum modicum in monte Palatino fundauit, ibi'q; Herculem ex Hispania redeũtem cum pompa superati Gerionis suscepit. Qui illum ab insultibus Caci latronis liberauit. Inde post euersionem Troiæ Aeneã nouas sedes quęrentem recepit, & aduersus Turnum iuuit, misso in bellum cum eo Pallante filio, quem senex Turno occisum misere fleuit. Mercurii autẽ ideo filius dictus est, quia esset inter cæteros eloquentissimus homo, ut asserit Theodontius.

a *Virg. lib. 8. Et regem hac Herilum dextra sub tartara misi.*

b *Et inde quia carmine futura prædicabat, Carmenta uocata est. Vide Seruium in 8. Aeneid. fabula siue ea historia est. Ouidius quoq; Fastorum primo, & iterum libro quinto meminit.*

De Pal-

De Pallante Euandri filio. Cap. LXVII

PAllas Euandri fuit filius, ut sæpissime in Aeneide testatur Virgilius, hic iuuenis celebris uirtutis, spectabilis Aeneæ amicitia iunctus, congregatis auxiliis illum aduersus Turnum secutus, à quo in acie uulneratus occubuit, & ab infelici patre sepultus est. Huius auté corpus, ut refert Martinus eo in libro, qui Martiniana uocatur, imperante Romanis Henrico tertio imperatore, haud longe ab urbe à quodã agricola altius solito fodiente agellum compertum est, adhuc adeo integrum, ut nupertime uideretur infossum, & statura adeo ingens, ut murorum altitudinem longitudine superaret. Et quod longe magis mirandum refert, sic in illo hiatus illati à Turno uulneris apparebat permaximus, ut longitudinem quatuor pedum excederet, addens supra caput eius lucernã perpetuo igne ardentem compertam, nec ullo poterat extingui spiritu uel liquore, tandem facto in fundo foramine extincta est. Insuper dicit sepulchro tale fuisse Epitaphium scriptum, Filius Euandri Pallas, quem lancea Turni militis occidit more suo, iacet hic.

De Pallantia Euandri filia. Cap. LXVIII

PAllantia, ut dicit Seruius, filia fuit Euandri. Qui asserit hoc à Varrone narrari quam ait Herculem uidisse, & ex ea genuisse Latinum regem Laurentum. Hãc tandé cum moreretur dicit sepultam in monte, qui de suo nomine Pallatinus appellatus est.

De Pane Mercurii filio, Cap. LXIX

PAn, non is qui Archadiæ dictus est deus, sed alius Mercurii fuit filius & Penelopes, ut in libro de naturis deorum scribit Cicero. Et dato, dicat Licophron Penelopem Vlyssis coniugem cum procatoribus omnibus concubuisse, Vlysse non redeunte, & ex uno Patia filium suscepit. Sunt qui uelint huic fictioni locum datum, & intelligere contigisse alicuius eloquentia Penelopem in concubitum eius uenisse, & ex eo filium peperisse, qui eo quod eloquẽtia exquisitus uidebatur, Mercurii filius dictus est. Ego autem aliàs dixi arbitrari non possum, pudicitiam tam celebrem uti Penelopis fuit, alicuius eloquio uel opere alio fœdari aut flecti potuisse: fuere quidé & aliæ mulieres nomine secũ, sed forte non pudicitia coæquales, & sic ex aliarum una, nasci potuit Mercurio Pan filius.

Hanc fabulam ualde festiue, ut alia omnia, Lucianus narrat in Dialogis Deorum.

De Vulcano xxxvii. Iouis filio, qui genuit Erichthonium, Acum, Cechulũ, & Tullium Seruilium. Cap. LXX

VVlcanus Iouis & Iunonis fuit filius, ut omnes ferè Poetæ testantur. Hic eo quod claudus & deformis erat, quàmcito natus est à parẽtibus, in Lemnũ insulam est deiectus. De hoc in Buccolico carmine dicit Virgilius, Cui nõ risere parentes. Nec deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est, &c. Huic uxorem fuisse affirmant omnes, sed quæ ea fuerit non æque demonstrãt à cunctis. Cingius enim, ut Macrob. in lib. Saturnaliorum refert, dicit Maiam uxorem fuisse Vulcani. Piso autem dicit fuisse Maiestam. Homerus primo, & inde Virgilius, & Poetæ Latini reliqui Venerem fuisse scribunt. Sanè cum certum sit plures fuisse Vulcanos, possibile est hos omnes uerum dicere, cum cuius Vulcani fuerint coniuges Maia seu Maiestã non dicant. Quod autem Vulcani Lemnensis Venus fuerit coniunx, satis comperto teneri uidetur. Hunc insuper Iouis fabrum dicunt, & apud Lyparas & Vulcanias insulas ad facienda fulmina, & deorum arma Cyclopes obsequiosos, & officinas habere testantur. Et ab eo quicquid artificiose compositum est factum uolunt, ut Achillis & Aeneæ arma, monile Harmonies, & corona Ariadnæ, & huiusmodi. Hunc prætera dicunt ostenso illi à Sole adulterio Veneris cõiugis suæ & Martis, ambos in uisibilibus catenis alligasse. Vocant etiam illum Mulciberum, & filiorum plurium faciunt patrem. Volentes igiẽ ex dictis sensum elicere. Sciendum est primo Vulcanum hunc Iouis & Iunonis fuisse filium, & apud Lemnum regnasse, & Venerem habuisse coniugem, eamq; cum armigero compersse iacentem, ut supra dictum est, ubi de Marte, & hoc quãtum ad historiam. Quantum autem ad alium sensum est ante alia aduertendũ, apud nos duplicem ignem

esse. Primus est elementum ipsum ignis, quod non uidemus, & hoc persæpe Poëtæ Io-
uem uocant. Secũdus autem elementatus est ignis causatus à primo, & hic duplex est.
Primus enim est, qui in aëre ob uelocissimum circularem motum in nubibus accendit,
& hic dum illas exeũdo frangitur chorusca tiones & tonitrua facit, & maximo cum im-
petu in terras impellitur. Secundus autem is ignis est quo utimur ex lignis, aliisq́ combu
stibilibus à nobis ex silicibus duris eductus, & fomentis educatus atq; seruatus. de his tri-
bus hac in fictione fit mentio. Nam primus Iuppiter est, ex quo & rebus aëreis & terreis,
quæ pro Iunone intelligendæ sunt, duo reliqui oriuntur. Ex his uterq; claudus est, nam
si fractionem nubis inspexerimus nõ recte, gradientem ignem, sed nũc in partem istam,
nunc in illam declinantem uidebimus, & sic claudicantem dicemus. Ex quo modo &
nostri ignis flammas, nunquam æquali sese in altum extollentes gradu uidebimus, sed
more claudi nunc altius nunc depressius appetunt altiora. Ex his primus de cælo in ter-
ram, ut præmonstratum est, deiicitur: nec illi parentes arrident, quia quàm cito creatus est,
eiicitur, & sic nec in mensa dignatus est. In Lemnum autem ideo deiectum uolunt, quia
persæpe in insulam illam cadunt fulmina. Quod autem dea nõ illum cubili dignata sit,
paulopost ubi de Erichthonio dicetur causa. à simiis aũt nutritus est, is qui penes nos est.
Est enim simia animal hoc habens à natura, ut quicquid uideat hominem facientem, &
ipsa conetur facere, & quoniam homines arte & ingenio suo in multis naturam imitari
conantur, & circa actus tales plurimum opportunus est ignis, fictum est simias, id est, ho
mines nutrisse Vulcanum, id est, ignem fouisse, de quo ut eius opportunitas cognoscat,
sic in libro Ethicorum scribit Isidorus. Absq; igne nullum metalli genus fundi extendi'q;
potest. Nihil enim penè quod non in igne efficiatur. alibi enim uitrum, alibi aurum, ali-
bi argentum, alibi plumbum, & alibi mineum, alibi pigmenta, & alibi medicamenta
efficit, igne lapides in ære soluuntur, igne ferrum gignitur & domatur, igne aurum perfi-
citur, igne cremato lapide cementa & parietes ligantur, ignis lapides nigros coquẽdo can
dificat, ligna candida urendo effuscat, carbones ex pruina fulgida nigros facit, de lignis
duris fragilia, de putribilibus imputribilia reddit, stricta soluit, soluta restringit, dura mol
lit, mollia dura reddit. Hæc Isidorus. Volunt insuper hunc Iouis esse fabrum, & aliarũ re-
rum omniũ artificiosarum cõpositorem, ut intelligatur quicquid artificiosum fit, ignis
suffragio fieri, qui inquantum artificiosus dicitur Vulcanus ab aliquo insigni artifice sic
dicto denominatur. Officinæ autem eius cur apud Liparã & Vulcanam insulas esse di-
b cantur liquido patet. Insulæ enim ignem euomentes sunt, & earum nomen fictioni fa-
uet. Vulcaniæ quippe nuncupantur, sed non à Vulcano Iouis filio dictæ sunt, quinimo
à Vulcano quodam, qui in Emalio natus illas tenuit. Nec solum eum fabrũ armorum
aut iocalium ignem, seu Vulcanum esse uoluere, sed & hominum conuentionibus, &
sermonis initio causam præstitisse uolunt, ut in libro de architectura Vitruuius uidet as-
serere, dicens, homines ueteri more in syluis & speluncis, & nemoribus nascebantur. ci-
bo'q; agresti nascendo uitam agebant. Interea quodam in loco à tempestatibus & uentis
dense crepitantibus arbores agitate, & inter se terentes ramos ignem excitauerunt, & eò
flamma uehementi perterriti, qui circa eum locum fuerunt sunt fugati, postea requieda-
ta propius accedentes cum animaduertissent commoditatem esse magnam corporibus,
ad ignis teporem ligna adiicientes, & id cõseruantes alios adducebant, & nutu mõstran-
tes ostendebãt, quas ex eo haberent utilitates. In eo hominum gressu cum profundeban-
tur aliter è spiritu uoces quotidiana consuetudine uocabula, ut obtingerent constiterant.
Deinde segregãdo res sæpius in usu ex euentu fari fortuitu cœperunt, & ita sermones in-
tra se procreauerunt. Ergo cum propter ignis inuentionem initio apud homines & con
silium & conuictus esset natus, & in unum locum plures conuenirent, habentes à natu-
ra primũ præter reliqua animalia, ut non proni, sed erecti ambularent, mundi'q; & astro
rum magnificentiam aspicerẽt in manibus & articulis, quam uellent rem faciliter tracta-
rent, cœperunt in eo cœtu, alii de frondibus facere tecta, alii speluncas fodere sub monti-
bus,

bus, nōnulli hyrundinum nidos, & ædificationes earum imitantes de luto & uirgulis facere loca quæ subirent. Hæc Vitruuius. Non autem insignis homo iste Pentateuchum legerat, circa cuius initium longe alium sermonis autorem Adam omnia nominantem legisset. Et alibi Caim, non domos tantum, sed ciuitatem etiam construere nouisset. Sed de hoc aliàs. Cur autē Vulcano Cyclopes obsequiosi dati sint, supra ubi de Cyclopibus explicatum est. Vulcanus autem faber iste ideo dictus est, ut ait Seruius, quasi uolicanus, quod per aërem uolet. Rabanus autem dicit, Vulcanus uolans candor. Mulciber autem dicitur, ut ait Albericus, quasi mulcens imbrem, eo quod cum nubes altiora petierint calore, in pluuias resoluuntur. Ego autem Mulciberum dici puto, ideo quia molliat æra.

a *Deiectus autem ideo fuit, quod cum Iuppiter Iunonem in uinculis teneret, eo quod cum alijs contra eum conspirauerat, siue ut Cōment. Iliad. 1. ait, quod Iouē consopierat, quo facilius Herculi nocere posset, Vulcanus illā clàm è uinculis liberare aggreßus fuit. Fabula est Iliad. primo.*

b *Eadem Comment. Apollon. lib. 4. nisi quod addit quosdam fabulatos eße. Quod si quis ferrum rude in cauernas earum insularum immisisset, & postridie reuertißet, numerata mercede, ensem uel quicquid uoluißet fabrefactum accipere consueuisse.*

De Erichthonio Vulcani filio, qui genuit Procrim, Orithyam, & Pandionem. Cap. LXXI

ERichthonius quē Erechtheum appellat Homerus, filius fuit Vulcani & Mineruæ, ex creatione cuius talis fertur fabula ab antiquis. Quod cum Vulcanus fulmina Ioui aduersus Gygantes pugnanti fecisset, petiit idem loco præmii, ut liceret sibi cum Minerua concumbere, quod ipse concessit, data Mineruæ licentia, ut suam uirginitatem, si posset uiribus tueretur. Dum ergo Mineruæ cubiculum intrasset Vulcanus, & Mineruæ acriter se defendenti uim inferre conaretur, actum est, ut uoluntate nimia percitus Vulcanus in pauimentum semen effunderet, ex quo aiunt Erichthonium natum, eiq; serpentinos dicunt fuisse pedes, ad quos contegendos ætate prouectus currum primus excogitauit, ut dicit Virgilius. Primus Erichthonius currus & quatuor ausus Iungere equos, &c. Huius autem fictionis intentū Augustinus in libro de ciuitate dei sic detegit. Dicit enim apud Athenienses templum fuisse Vulcano & Mineruæ cōmune, in quo compertus est infans dracone circumuolutus. qui cum eum magnū uirum futurū iudicio Atheniensium portenderet eum seruauerunt. & eo quod parentes essent incogniti iis quibus dicatum erat templum, in quo compertus erat, Vulcano scilicet & Mineruæ dederunt in filium. Hic præterea, ut dicit Anselmus in libro de imagine mundi in cælum inter alias cælestes imagines assumptus serpentarius dictus est.

Homerus 2. Iliad. δῆμον ἐρεχθῆος μεγαλήτορος ὅν ποτ' ἀθήνη θρέψε διὸς θυγάτηρ τέκε δὲ ζείδωρος ἄρουρα. Quo loco Comment. Etymologiam Erichthonij ἀπὸ τ' ἐρίου quo illa effusum detersit, & χθονὸς deriuat. Ouidius fabulæ meminit lib. 2. Meta.

De Procri Erichthonii filia, & coniuge Cephali. Cap. LXXII

PRocris filia fuit Erichthonii, seu Erechthei, & coniunx Cephali, Ouidio teste, qui dicit, Quatuor ille quidem iuuenes totidem'q; crearat Fœmineæ sortis, sed erat par forma duarum, Ex quibus Eolides Cephalus te cōiuge felix Procri fuit, &c. Quæ huius fuerit fortuna, quæ mors post hæc ubi de Cephalo scribitur.

Ouid. lib. 6. Fabula autē Procridis, quo pacto à marito Cephalo per imprudentiā occisa sit, lib. 8. describit.

De Orithya Erichthonii filia, & coniuge Boreæ. Cap. LXXIII

ORithya Erichthei, seu Erichthonii fuit filia, ut Eusebius in libro temporū testatur. Hanc Trax Boreas Astrei filius rapuit, & sibi matrimonio copulauit, quæ illi Zeten & Calaim filios peperit.

Orithyæ raptus 6. Meta. describitur. Ceterū huius occasionem Didim. Odyss. Ξ. hanc tradit Orithyā aliquando à patre ad canephorias Mineruæ τῆς πολιάδος in arcem Athenien. mißam esse. Quam cū pulchre ornatam Boreas conspexisset, amore incensum rapuiße. Alij dum flores legeret apud Cephisi amnem, raptam uolunt. Rursum alij, dum inter equales in Ilisso luderet, Hesagoras non à Borea Astræi,

sed Strymonis filio raptam dicit. Alij hāc preter Calam & Zetben etiā Chionem, Chthoniam, & Cleopatram Phinei primam uxorem peperisse tradunt. Est qui nec Erecbthei filiam, sed Cecropis facit, fororemq; Creusam hinc & Orithye adnumerat. Vide Comment. Apollonij.

De Pandione Erichthonii filio, qui genuit Prognem & Philomenam. Cap. LXXIIII

Pandion, ut Lactātio placet, filius fuit Erichthonii Athenarum regis, sibiq; successit in regno. Ex quo prætet regni tempus, quod uixit apud Eusebium annis xl. fuit, nil est nisi quia duos habuerit filios, & totidem filias, ex quibus bello fessus, quod diu aduersus Thracas gesserat, cum in pacem uenisset unam prognem, scilicet Thereo Thracū regi dedit in coniugem. Alterius autem Philomenæ scilicet infortunium fleuisse potuit, de quibus supra latius.

Fabula est Ouid. lib. 6. Caeterum Ouidius Erichtheum Pandioni in regno successiße dicit, quod minime equidē miror, cum Eusebius duos Erichtheos faciat, alterum cui Pandion successit, alterum qui Pandioni successit, & utriq; Orithyam à Borea Thrace raptam assignet. Porrò autem quia fabula de Philomela à Grammaticis uariatur, & quidam ea quae de Itylo Terei filio referuntur ab Ouidio, ad Itylum Zethi fratris Amphionis transferunt. Visum est non abs re fore, si totam eam narrationem ita ut est apud Didymum in Odyß. T. & N. huc adscriberem, ibi enim Homerus Philomelae ac Ityli meminit, sed illam non Pandionis, ut Ouidius, uerum Pandarei cuiusdam filiam uocat. Verba itaq; Didymi haec sunt:
Πανδάρεος ὁ μέροπος καὶ νύμφης ὀρεάδος παῖς, μιλήσιος τὸ γένος, γήμας ἁρμοθόην τὴν ἀμφιδάμαντος, ἴσχει παῖδας τρεῖς. ἀηδόνα καὶ κλεοθήραν καὶ μερόπην. ἃς ἐξέθρεψεν ἀφροδίτη καὶ ἀθηνᾶ καὶ ἥρα. πανδάρεος δὲ γενόμενος εἰς κρήτην, κλέπτει τὸν τοῦ διὸς κύνα, καὶ αὐτὸν οὐκ ἤνεγκεν εἰς μίλητον, δείσας τὸν δία, παρὰ ταντάλῳ δὲ εἰς φρυγίαν κατατίθεται, φάμενος ἀγρεύειν τοῦτον ἐκ φοίνικος. ὁ δὲ τάνταλος δεξάμενος ἐφύλασσεν. ἔπειτα κελεύσαντος διὸς ἐρευνᾶν τὸν κύνα, ὁ ἑρμῆς παραγίνεται πρὸς τάνταλον. ὁ δὲ ὄμνυται τὸν δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, μὴ συνειδέναι τι περὶ τοῦ κυνός. ὁ δὲ ἑρμῆς εὑρίσκει αὐτὸν παρ' αὐτῷ. ὅθεν ὁ ζεὺς κατέστρεψεν αὐτῷ σίπυλον τὸ ὄρος. ὡς δὲ ὁ πανδάρεος ἐπύθετο, φεύγει ἐκ τῆς πατρίδος σὺν τῇ γυναικὶ ἁρμοθόῃ καὶ ταῖς θυγατράσιν ἀγάμοις οὔσαις εἰς ἀθήνας. ἐκ δὲ ἀθηνῶν εἰς σικελίαν. ὁ δὲ ζεὺς αὐτὸν ἰδὼν, κτείνει σὺν τῇ γυναικί. ταῖς δὲ θυγατράσιν αὐτοῦ τὰς ἁρπυίας ἐφορμᾷ. αἱ δὲ ἀνελόμεναι, ἐριννύσιν αὐτὰς διδόασι δουλεύειν. ἀηδὼν δὲ ἡ πρεσβυτάτη ζήθῳ γαμηθεῖσα, τῷ διὸς υἱῷ, ἀμφίονος δὲ ἀδελφῷ, ἴτυλον τίκτει καὶ νηΐδα, καὶ ἴτυλον μὲν ἀποκτείνει διὰ νυκτὸς, δοκοῦσα εἶναι τὸν ἀμφίονος παῖδα, ζηλοῦσα τὴν τοῦ προειρημένου γυναῖκα, ὅτι αὐτῇ μὲν ἦσαν ἓξ παῖδες, αὐτῇ δὲ δύο. ἐφορμᾷ δὲ ταύτῃ ὁ ζεὺς ποινήν. ἡ δὲ εὔχεται ὄρνις γενέσθαι. καὶ ποιεῖ αὐτὴν ὁ ζεὺς ἀηδόνα. θρηνεῖ δὲ ἀεὶ ποτὲ τὸν ἴτυλον.

Pandioni præter Prognen & Philomelen, alij filios quoq; assignant Aegeum, Lycum, Nysum, & Pallantem, qui à Sophocle nominantur, & Thespium, quem Stephanus & Eustatius addunt, de quo ultimo in Hercule adnotauimus.

De Progne & Philomena filiabus Pandionis. Cap. LXXV

Progne & Philomena, ut satis late dicit Ouidius, filiæ fuere Pandionis Athenarum regis. Harum Prognem Pandion Thereo regi Thraciæ dedit in coniugem, & ipsa ex eo peperit Ithim filium. Philemona autem secundam Pandionis filiā dum ad Prognem Thereus deduceret stuprauit, eiq; linguam abstulit. Ex quo secutum est, ut Ithis à matre occideretur, & patri daretur in cibum, & inde Prognes mutaretur in hyrūdinem, Philomena in auem sui nominis, Thereus in upupam, ut de omnibus planius supra ubi de Thereo.

De Caco Vulcani filio. Cap. LXXVI

Cacus filius fuit Vulcani, ut dicit Virgilius, Hic spelunca fuit uasto summota recessu Semihominis Caci facies quam dira regebat Solis in accessum radiis semperq; recenti Cæde tepebat humus foribus affixa superbis Ora uirum tristi pendebant pallida tabo. Huic monstro Vulcanus erat pater illius atros Ore uomens ignes magna se mole ferebat, &c. Ex hoc fert, quod Herculis

tulis ex Hispania redeuntis, & cum Euandro hospitantis boues noctu cauda traxit in antrum suum, quos cum diminutos mane cerneret Hercules, nec quorsum errassent posset aduertere. Videbat enim uestigia pedum auerso ad armenta uenienda, cum reliquis recederet. Sed cum mugirent ob relictos socios abeuntes, respondentes mugitu qui clausi tenebantur cognita est Caci fraus, in quem dum uerteretur Hercules, ui ex antro illum eduxit, & claua interemit, & boues reassumpsit. Alii uero uolunt à Caca sorore Caci fratris furtum Herculi reuelatum, & ob id meruisse ibidem diu ara sacris'q; uenerari. Húc ideo Vulcani filium dictum dicit Seruius, quia adiacentia omnia crebra combustione consumeret, quem Albericus dicebat nequissimum Euandri filium fuisse seu seruú, quod nomen ipsum sonat. Nam Cacos Græce Latine malum sonat. Sub fictione autem fabulæ uidet Solino ubi de mirabilibus historiam esse. Dicit enim habitasse Cacum eo in loco cui Salynæ nomen est, ubi postea trigemina urbis porta facta. Deinde dicit Cæliú dicere, quod cum à Marsia rege, Tarchoni Tyrrheno legatus iuisset, & ab eo Megali Phrigio seruádus esset traditus ab eodem cum amplioribus subsidiis, unde uenerat reductus regnum circa Vulturnum & Campaniam occupauerat. Et dum tentaret aduersum Euandrum & Archades duce Hercule, qui tunc forte aderat Cacus oppressus est. Megalis autem ad Sabinos secessit, quos augurandi disciplinam docuit.

Verba Solini sic habent: Hic, ut Cælius tradit, cum à Tarchone Tyrrheno ad quem legatus uenerat Marsiæ regis, socio Megale Phryge custodie foret datus, frustratus uincula, unde uenerat rediit, præsidijs amplioribus occupato circa Vulturnum & Campaniam regno, dum etiam ea attrectare auderet, quæ concesserant in iura Arcadum, duce Hercule, qui tunc forte aderat oppressus est. Et Megalem Sabini receperunt, disciplinam augurandi ab eo docti, &c. Hæc ideo apponenda putaui, quia sententiam Solini Bocatius non recte in sua transtulisse uidebatur. Sunt autem apud Solinum Cap. 2. Caci fabulam, Ouidius quoque libro primo Fastorum scribit.

De Ceculo Vulcani filio. Cap. LXXVII

CEculus, si Maroni fides præstanda est, filius fuit Vulcani. Dicit enim de eo sic. Nec prænestinæ fundator defuit urbis Vulcano genitum pecora inter agrestia regem, Inuentum'q; focis omnis quem credidit ætas Ceculus, &c. Ex hoc talis fertur fabula. Duo fuere fratres, quibus unica fuit soror, quæ dum secus ignem sederet fauilla casu eius in gremium ex torrente feruido euolauit, ex qua mulierem concepisse aiunt, & peperisse puerú quem Vulcani dixere filium, eum'q; ob lippitudinem oculorum dixere Ceculú. Qui die quadam forsan infestatus improperatione, quia non Vulcani filius esset, orauit Vulcanum, ut si eius esset filius demonstraret, nec mora Vulcano agente aiunt missum fulmé, à quo omnes qui non credebant exusti atq; perempti sunt, ex quo uere Vulcani filius à superstitibus habitus est. Ego existimo fictionis huius rationem esse talem, Ceculum scilicet prænestem proprio nomine nuncupatum, & ab ægritudine oculorú. Ceculum, & idem esse cum Præneste Latini regis filio, de quo supra, & ob euolati fauillulam in gremium prægnantis matris adoptatum Vulcano, eum'q; hostes suos igne & incendio castigasse, & Prænestem condidisse ciuitatem, & uiribus Turnum aduersus Aeneam iuuisse.

De Seruio Tullio Vulcani filio, qui genuit Tullias duas.

Cap. LXXVIII

SEruius Tullius Vulcani fuit filius ex Ocrisia Comiculana, ut in libro Fastorum testatur Ouidius, dicens, Nanq; pater Tulli Vulcanus, Ocrisia mater Persignis facie Comiculana fuit. Et paulopost, Iussa foco captiua sedet con ceptus ab illa Seruius à cælo semina gentis habet. Hunc præterea dicit Ouidius à Fortuna dilectum, eam'q; solitam ad eum ire per fenestram palatii, & secum esse, ubi postea facta est porta, quæ à fenestra illa fenestrale nomé accepit. Huius fabulæ intentú ex historia per T. Liuiú stilo egregio narrata sumes, quá ut paucis cóplectar uerbis, dico qd capto Comiculano à Tarqnio Prisco Romanorú rege inter alias captiuas iuuécula qdá, ex eo qd nobilis uideret à Tarquinio in domú regiá deducta est, q prægnás

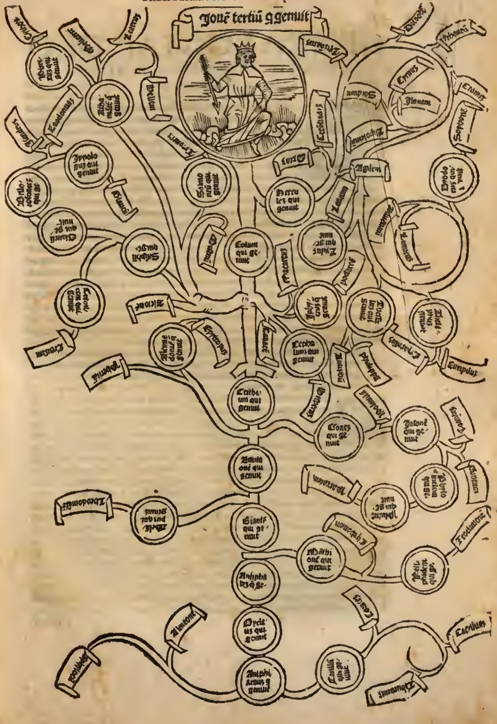
peperit Seruium Tullium, quo adhuc infantulo & in cunis dormiuente descendit ab alto igniculus, & capiti suo insedit, nullam inferens lesionem. quem cum uidisset Tanaquil regina Auguriorum perita suasit uiro suo puerum cum diligentia seruandum. Magnum enim futurum familiæ suæ commodum. Hinc seruatus cum strennuus euasisset Tarquinii filiam sumpsit in coniugem, & uulnerato Tarquinio à filiis Anci Marci, & à regina ex uulnere mortuo clam seruato, ea iubente paruulis adhuc existētibus filiis Tarquinii, Seruius illi occupauit regiam, qua occupata, & morte patefacta Tarquinii, Seruius illi suffectus est rex, cui cum duæ essent ex cōiuge filiæ, illas filiis Tarquinii Prisci dedit uxores. Ipse autem cum multa bona fecisset Romanis, à Tarquinio superbo genero suo filiæ impulsu occisus est, cum regnasset annis xliiii. Illa igitur flammula de qua supra locū dedit fabulæ, ut filius fingeretur Vulcani, quod ostendit Ouidius. Signa dedit genitor, tūc cum caput igne corusco Contigit, hincq; omnis flammeus egit apex, &c. Quod autem à Fortuna dilectus fuerit, monstrauere successus. Hunc Plinius in libro uirorum illustriū filium dicit fuisse Pub. Corniculani, & Ocretiæ captiuæ.

De duabus Tulliis filiabus Seruii Tullii. Cap. LXXIX

TVlliæ duæ T. Liuio autore, filiæ fuere Seruii Tullii, & coniuges Aruntis & Lucii prisci Tarquinii filiorum. Maior quippe Tullia seueri atq; impatientis animi, & ad quęcunq; facinora procliui Arunti mitissimo iuueni contigit. Iunior uero, quæ piissima mulier erat Lucio acris & ambitiosi cordis iuueni data est. Ardebat Tullia maior desiderio regni, segnem'q; uirum contumeliis infestabat, & suam damnabat fortunam, quod non Lucio data esset. Tandem actum est, ut moreretur Aruns & iunior Tullia, quamobrem e uestigio maior cōuenit cum Lucio, & patiente potius quàm approbante Seruio matrimonio iuncti sunt, cœpitq; ilico improba mulier uiri animum irritare uerbis, & ad regnum stimulis impellere. Ex quo factum est, ut die quadā curiam intraret Lucius, & pro rege sederet, & uenientem Tullium pelli faceret, & inde sequi atq; trucidari. Quod cū audiuisset Tullia, conscenso uehiculo lætabūda ad salutandum uirum regem cucurrit. Rediens autem domum cum Seruii cadauer media in uia prostratum uideret auriga, atque substaret, ne illud transiens uehiculo premeret, obiurgatus à Tullia, eo presso trāsiuit. Hęc peperit Lucio filios inter quos Sex. Tarquinium, ob cuius illatum in Lucretiam Collatini coniugem per uiolentiam stuprum Lucius filiiq; secum in exilium acti sunt, & ipsa cum eis, quæ apud Gabios trucidatum Sextum audisse potuit, & uidisse uirum apud Cumas Campaniæ tabida in senectute marcentem. quis autem mulieri finis fuerit, non legi.

LIBRI DVODECIMI FINIS

Tertius à decimo sobolem Iouis explicat omnem·

GENEALOGIAE DEORVM GENTILIVM, LIBER DECIMVSTERTIVS.

PROOEMIVM

VRgitis uasti ac nimium æstuosi portio longe maior cursu'q; difficilior, uero præstãte deo, post puppim relicta, cum iam cani môtium uertices oppositi littoris se tenui quadã ostentatione in remotis ostẽderent, cœperat uideri mihi mare placidũ, & nullis ferè impeditum obicibus, & undas solito laxiores præstare, & spe atq; auiditate cõtingendi littoris, in quo quies promittebat futura, & ob superatos labores uectrici meæ Laureæ ultro remis ferebam & uelo. Sed & ecce dum à Tyberis hostio dum lenis aura me detulisset in Euboicum salum, stetissent'q; corã Cadmeiæ Thebæ, & quas præterieram nõ aduertens, Eoliæ insulæ in mentem uenissent sensi mecum quid superesset agendum, eum scilicet describendum monstruosarum rerum domitorem egregium cæteros mortales uiribus excedentem. Nec non & furentis populi regem, cuius persæpe opere ferè naufragus factus sum, & eorum inde numerosas fans posteritates annectere. Ex quo tepuit paululum feruor ille, qui me auidũ deferebat in litus & subsitit, & dum mecum uoluerem facile non esse eos labores describere, quibus præter Herculem nemo suffecisset mortalium, eum'q; regem cuius famuli orbem uidebãtur posse cõcutere, existimaui quiescendum fore, & aliquali ocio languidas iam uires in neruum reuocare, ne inter egregios Alcidis sudores deficerem. At ubi minime uellem debilis deferret ab Aeolo, & sic nondum Iouis tertii enumerata integre prole. Iterum rex indy te steti tanquam incertum deuenissem terminum, à quo iam factus robustior surgens in residuum itineris nauiculæ uela cõcedo, Orans more solito, ut is faueat, mé'q; laboris deducat in finem, cui facillimum fuit ex nihilo cuncta componere.

De Hercule xxxviii. Iouis filio, qui genuit xvii. filios, quorum hæc sunt nomina, Oxias, Creontiades, Theromachus, Deicoon, Ithoneus, Chromis, Agilis, Hillus, Sardus, Cimus, Diodorus, Tlepolemus, Thessalus, Auentinus, Telephus, Lydus, & Lamirus. Cap. I

HErcules, ut scribit in Amphitryone Plautus, filius fuit Iouis & Alcmenæ, q̃, ut quidam uolunt, hac lege nupsit Amphitryoni, ut mortẽ fratris sui à Thelebois occisi ulcisceretur, in qua expeditione, ut ubi supra ait Plautus cum uersaretur Amphitryon, Iuppiter in Alcmenam ardens Amphitryonis militantis forma sumpta ante lucẽ, quasi ab expeditione rediẽs accessit ad eam, quæ cum eum uirum suum crederet, cũ eo concubuit, ex quo concubitu, esto, ex Amphitryone prægnans esset, concepit, ad quam cõceptionem uolunt noctem unam nõ suffecisse, quinimo, aiũt, tribus in unam iũctis lasciuiendi spacium adultero Ioui cõcessum, quod à Lucano scribitur. Thebas Alcmenæ, qua dum frueretur Olympi Rector Luciferum ter iusserat hesperum esse, &c. Et sic in tempore geminos peperit, ex Amphitryone uiro Iphicleum, ex Ioue autem Herculem. Præterea & aliam fabulam ad huius natiuitatem spectantem recitat Homerus, quam quia supra ubi de Eurystheo filio Steleni scripsimus, hic iterare superfluum esset. Hunc ueteres maximis extollunt laudibus, & eum quantũ ad corporis staturã maximũ ferunt, adeo ut nolint eius altitudinẽ superasse quenquam, & eã septem fuisse pedũ: quod Solinus probare uidet, ubi dicit, Licet ergo plerisq; diffiniãt nullũ posse excedere longitudinẽ pedũ septem, quod intra hũc modũ Hercules fuit, &c. Et cũ Iunonis nouercę inimicitias eũ passum uelint, & Eurystheo regi famulatũ pręstitisset robore corporeo, & ingenio cęteros anteisse cõfirmãt. Cuius labores pręcipuos ferè omnes duodecim tantũ fuisse cõfirmant, cũ 31. esto nõ omnes æquos, fuisse cõperiã.

Primo

Primo quidem dum adhuc esset infantulus, & in cunis cum fratre iaceret, à Iunone odiis insecutus dormientibus parentibus, ad eum deuorandū serpentes duo missi sunt, quibus uisis tertefactus Iphiclus, ex cunis decidit, & eiulatu suo parentes excitauit. Qui surgentes Herculem inuenere cœpisse manibus serpentes, & eos occidisse, de quibus in Tragœdia Herculis furentis sic ait Seneca Poëta, Infantis ætas monstra superauit prius Quàm nosse posset, gemina, cristati caput angues ferebant ora, quos contra obuius Reptauit infans igneos serpentum oculos Remisso pectore ac placido intuens Artos sereni s uultibus nodos tulit Et tumida tenera guttura elidens manu, &c. Secundo apud Lernam paludem cum Hydra immani monstro certamen habuit, cui cum essent capita septem, & uno exciso septem illi renascerentur ilico, exquisita uitalium origine illam consumpsit, de qua sic Seneca Tragœdus ubi supra, Quid sæua Lernæ monstra numero sum malum, Non igne demum uicit & docuit mori, &c. Tertio cum Nemeus leo esset toti regioni terribilis susceptus à Molorco pastore, qui loco proximus erat, ubi leo aduersus eum animosus accessit, & captum atq; enectum excoriauit, & ob uirtutis insigne loco pallii corio eius postea usus est. Vnde Ouidius, Iis elisa iacet moles nemeæ leonis.

Quarto aduersus Theumesium leonem, nulla ex parte minus horribilem Nemeo, audaci processit pectore, prostratum'q; iugulauit, cuius facti in Thebaide meminit Statius, dicēs, Illius in speciem, quē per Teumesia tempe, Amphitrioniades fractum iuuenilibus armis Ante Cliouei uestitur prælia monstri, &c. Quinto autem aprum Menaliū cuncta uastantem cœpit, ex quo Seneca ubi supra, Solitum'q; densis hispidum Erimanthi iugis Archadia quatet nemea menalium suem, &c. Et, ut dicit Lactantius, hunc aprum uiuum detulit Eurystheo. Sexto ceruam æneos habentem pedes, & aurea cornua Menali nemoris hospitam, quam nemo poterat cursu contingere, ipse cursu superauit atq; cepit, de qua sic Seneca ubi supra, Menali pernix fera Multo decoro præferens auro caput Deprensa cursu est. Septimo arcu Stymphalides occidit aues Harpiyas scilicet, de quibus sic idem Seneca, Solitas'q; pennis condere obductis diem petiit ab ipsis nubibus Stymphalidas, &c. Octauo taurum quem uictor Theseus à Creta detulerat, qui ob insolentiam Atticam regionem uastabat, deprehendit. De quo tauro supra ubi de Pasiphaë, cuius mentionem ubi supra Seneca faciens dicit, Taurum'que centum non leuem populis metum, &c. Nono Acheolum superauit, cuius facti fabula ubi supra de Acheloo, de quo Ouidius, Vos ne manus ualidi pressistis cornua tauri, &c. Decimo Diomedem regem Thraciæ, cui mos erat hospites suos occidere, & iumentis suis in cibum apponere, ipse superauit & occidit, & eisdem iumentis manducandum apposuit, unde idem Seneca, Quid stabula memorem diri Bystonii regis, &c. Vndecimo cum Busiris rex Neptuni & Lybiæ filius oras omnes Nilo adiacentes prædator ingens infestaret, & forenses hospites suis mactaret diis, accedens Hercules eo superato, illam regionem pacatam reddidit. Vnde Ouid. Ergo ego fœdantē peregrino templa cruore Busirim domui, &c. Duodecimo Libyam petiit, & Antheum terræ filium lucta superauit apud *Summictū Aphricæ ciuitatē, ut dicit Lactant. de quo Ouid. idē dicit, Sæuo'q; alimenta parentis Antheo eripui, &c. Huius fabulam scripsisse memini ubi de Antheo ipso. Terriodecimo colūnas in occidēte posuit, de quibus Pomponius Mela in Cosmographia ait, Deinde est mons peraltus, quem ex aduerso Hispania attollit obiectus. Hunc Abilam illum Calpen uocāt columnas Herculis utrūq; addit fama nominis fabulam Herculem ipsum iunctos olim perpetuo iugo diremisse colles, atq; ita exclusum antea mole montium Oceanū, ad quæ nunc inundat admissum, &c. Nec hoc etiā Seneca tacuit ubi supra, dicens, Vtring; montes soluit abrupto obice. Etiā ruenti fecit Oceano uiam, &c. Quartodecimo aurea mala sustulit puellis Hesperiis draconi peruigili interempto, ex quo sic ait Seneca, Post hæc ad ortus nemoris opulenti domos Aurifera uigilis spolia serpentis tuli, &c. Quintodecimo aduersus Geryonem trianimem bellum habuit, eo'q; superato atq; interempto, Hispanū atq; egregiū pecus in Græciā usq; maxima cū pompa deduxit. Vnde Seneca, Inter

remotos

remotos genis Heſperiæ greges. Paſtor triformis littoris Carthesii peremptus acta eſt præ
d da ab occaſu ultimo. Notum Cytheron pauit Oceano pecus, &c. Sextodecimo balthe
um reginæ Amazonum Euryſtheo regi reportauit ea ſuperata, de quo idem Seneca, Nō
uicit illū cœlibis ſemper tori Regina gentis uidua Thermodōtiæ, &c. Septimodecimo
Cacum Auentini furem etiam interemit. Vnde Boëtius ubi de conſolatione, Cacus Euā
dri ſatiauit iras. Decimooctauo Centauros inſolentes, nolentes'q; Hyppodamiam nu
ptiarum die ſurripere Pirithoo Hercules acri bello ſuperauit, ex quo Ouidius, Nec mihi
Centauri potuere reſiſtere, &c. Nonodecimo Neſſum Centaurum ſibi ſub ſpecie obſe
quii Deianiram cōiugem ſurripere conantem occidit, ut patet latius ſupra ubi de Neſſo.
Vigeſimo Albionem & Bargionem iter impedientes ſuū, haud longe ab hoſtio Rho
dani à Ioue lapideo adiutus imbre ſuperauit, ut in Coſmographia teſtatur Pomponius.
Vigeſimoprimo Heſionam Laomedonis filiam liberauit à monſtro marino, ut ſu
pra patet ubi de Laomedonte. Vigeſimoſecundo Troiam deleuit, ut ubi de Laomedon
te plenius. Vigeſimotertio Lacinum latronem extremam Italiæ oram latrociniis infe
ſtantem occidit, Iunoni'q; templum conſtituit, quod Iunonis laciniæ appellauit. Vi
e geſimoquarto, ut Homerus teſtatur in Iliade, Iunonem in Papilla telo triſulco uulnera
uit, quod feciſſe dicit Leontius, eo quod ab Euryſtheo rege audiſſet eam ſibi laborum o
mnium cauſam fore. Vigeſimoquinto cælum humeris tolerauit, cuius cauſam fuiſſe
dicit Anſelmus, ubi de imagine mundi, quod cū Gygantes deos impugnarēt, dii quoq;
omnes in unam cæli partem conueniſſent tantum ponderis ingeſſerunt, ut cælum uide
retur minari ruinam, quod ne caderet Hercules unà cū Atlante, ſuppoſuit humeros. Vul
gatior tamen fabula eſt, feſſo Atlanti atq; optanti humerū mutare. Herculem interim hu
merum ſuppoſuiſſe ſuum. Vnde Ouidius eum queritātem deſcribens dicit. Hac cælum
ceruice tuli, &c. Vigeſimoſexto Hercules deſcēdit ad inferos, & ibi, ut in Iliade dicit Ho
merus, ditem uulnerauit. Vigeſimoſeptimo Theſeum pauitantem Pirithoo mortuo li
berauit ab inferis, & eduxit ad ſuperos. Vigeſimooctauo Alceſtem Admeti regis Theſ
ſaliæ coniugem retraxit ad uitum. Dicūt enim, quod cum infirmaretur Admetus, implo
raſſet'q; Apollinis auxilium, ſibi ab Apolline dictum mortem euadere non poſſe, niſi il
lam aliquis ex affinibus atq; neceſſariis ſubiret. Quod cum audiſſet Alceſtis coniunx, nō
dubitauit ſuam pro ſalute uiri concedere, & ſic ea mortua Admetus liberatus eſt, qui plu
rimum uxori compatiens Herculem orauit, ut ad inferos uadens illius animam reuoca
f ret ad ſuperos, quod & factum eſt. Vigeſimonono Cerberum tricipitem introitum illi
negantem barba cepit atq; deiecit, eum'q; triplici catena ligauit, & in lucem traxit, ut pa
tet ſupra, ubi de eo ſcriptum eſt. Trigeſimo ab inferis rediens Lycum Thebarum regem,
eo quod Megaræ coniugi uim uoluiſſet inferre, interemit, ut in Tragœdia Herculis furen
tis dicit Seneca. Sic & in furiam uerſus filios occidit & cōiugem. Olympiaca inſuper cer
tamina ipſe conſtituit in honorem Pelopis. Poſtremo ut in finem eius aliquando uenia
mus. Trigeſimumprimum laborem ſuperaſſe non potuit. Nam cum cætera ſuperaſſet
monſtra, amori muliebri ſuccubuit. Dicit enim Seruius, quod cum Eurytus rex Oecha
liæ ei ſpopondiſſet in coniugem Iolem filiam diſſuaſione filii, eo quod Megaram occi
diſſet, petenti denegauit, quāobrem capta ciuitate, & Eurito occiſo, Iolem obtinuit. Hu
ius enim amore ardens ea iubente leonis ſpolium & clauam depoſuit, ſertis & unguen
tis, & purpura annulis'q; uſus eſt, & quod turpius, inter pediſſequas a matre iuuenis ſedēs
penſo ſuſcepto uenit. Vnde in Thebaide dicit Statius, Sic Lydia coniunx Amphitrionia
dem exutum horrentia terga Pendere ſydonios humeris ridebat amictus Et turbare co
los & tympana rumpere dextra, &c. Verum tamen Ouidius in maiori uolumine, & hic
Statius, Non Iolem Aetholam, ſed Omphalem Lydiam fuiſſe quæ illum colo nere iuſſe
rit. Sanè poſſibile eſt utrūq; uerum, cum multi fuerint Hercules, & ſic uariis apud uarias
mulieres uarie potuit contigiſſe. Dum autem tam illecebri teneretur amore, memor Deia
nira muneris ſibi à Neſſo Centauro olim cōceſſi. Verū credens quod ille firmauerat mo
riens

tiens, Herculem in sui côcupiscentiam reuocare uolens, misit illi clàm Centauri uestem, quam cum nô aduertês induisset, & circa uenationem laboraret, sudore resolutus sanguinis uenenatus per poros ampliatos calore in præcordia lapsus est, eum'que in dolorê adeo intollerabilem accendit, ut mori deliberaret, & constructo in Oeta monte rogo sagittis, & pharetra concessis Philocteti Pæantis filio in eum côscendit, incendique iussit, & sic fessam animam exhalauit. Hûc Sene. in tragœdia Herculis Oetei in cælum à Ioue susceptû dicit, ei'que Iunoni nouercæ conciliato desponsatam Heben iuuentutis deam & Iunonis filiam asserit. Homerus uero in Odyssea, dicit eum ab Vlysse apud inferos conuentû & multa locutum. dicit tamen non eum quem uidebat Vlysses Herculem, uerum esse sed eius idolum. hic insuper quantum uiuens mortales fortitudine sua fecit attonitos, tantû uel amplius mortuus decepit insanos. Nam tanta ueneratione sui mentes inuasit, ut pro excellentissimo numine haberetur. Nec sola hoc errore Græcia decepta est, sed Romæ & orbi toto uenerabilis factus templis statuis, & sacris illi constitutis sanctissime immo stultissime diuino cultu honoratus est. Sed iam quid sibi fictiones uelint aduertêdum est, & ante alia quid sonet Herculis nomê. Dicebat autem Leontius. Herculê dici ab hera quod est terra, & cleos quod est gloria, & sit Hercules idem quod gloriosus in terra. uel heracles ab heros & cleos, & sic gloriosus heros. Paulus autem dicebat Herculê dici ab eri, quod est lis & cleos gloria, & sic gloriosus litium. Rabanus autem in libro de origine rerum, dicit quod cum crederent Herculem deum uirtutis eum dici quasi heruncleos, quod latine uirorum fortium famam dicimus. Et scribit idem Rabanus à Sexto Pompeio scribi Herculem fuisse agricolam. Hunc tamen Græci hiradim uocant, propter quod nos Heracles non Hercules dicere deberemus. Sed cum sic dicatur antiquata consuetudine à latinis uidetur uitium excusari. Hoc tamen nomen Hercules unius tantum hominis proprium fuisse reor, eius scilicet qui Thebis ex Alcmena natus est, cum multorum appellatiuû fuisse credatur. nam Varro cum xliiii. homines Hercules cognominatos connumerasset, dicit omnes qui fecerunt fortiter Hercules uocabantur. hinc igitur est quod legimus Herculem, Thyrinthium argiuum, Thebanum, Lybin & huiusmodi. Ex quo sumendu non omnes præscriptos labores unius hominis fuisse tantum, sed plurium, quos quoniam abusio nominum miscuit, cui appropriari debeât de omnibus non habetur, nec etiam quæ prius seu quæ postea facta fuerint, & hinc uni tantû, & mixtim dantur Herculi. nec ex tot impossibile secundum Pomp. unum fuisse agricolam. Non enim solis nobilibus liberalis natura est, quanquam nobilium corpora fortuna faciat clariora. fuisse autem primo Iphicleum genitû, & inde alio coitu Herculê, morum & operum diuersitas adinuenit. Nam cum remissus homo esset Iphicleus Amphitrioni datus est. & ideo primogenitus dictus, quia uidetur astrologis côstellatio illa, quæ tunc erat dum arbitrati sunt eum gigni potuisse, conueniens moribus suis, & subsequês Herculi, & hinc secundo genitus, & quia esset iniuriarum ultor & religionum atque legum introductor Ioui datus est filius. Ego autem credo filium fuisse Amphitrionis, & eodem côcubitu cum Iphicleo genitum, esto mathematicorû perspicacitas nequeat rationem aliam cernere cur gemini fuerint moribus dispares præter constellationum diuersitates. Sic Esau & Iacob, sic & alii plures etiam æuo nostro fuere gemini, non diuersis temporibus, sed uno & eodê coitu concepti, ut arbitratur Augustinus, ubi de ciuitate dei, & ipsam diuersorum operû rationê nondum satis nota est, nisi deo, dato multa possint dici, quæ forsitan uiderêtur conuenientia ueritati. Triplicem autem noctem conceptioni huius attributam puto ab operibus humanis sumptum. non enim adeo in breui tempore ædificia magna perficimus, sicuti pauperû domunculas faceremus, & ideo quasi sic natura circa productionê magnorum uirorum, & plurimum ponat temporis & laboris, ubi in productione aliorum hominû nox una suffecisse uidetur, Herculi, qui cæteros debebat excedere, tres datæ sunt. Eum autê Iunonem habuisse aduersam, ideo fictum credo, quia Euryfteus rex, qui illi dominabatur, quem pro Iunone regnorû dea possumus hic assumere, eum forsan ob

Ouid. Lib. 9. Meta.

Odyss. A.

eius inclytam uirtutem suspectum habens, ne aliquid noui moliretur, in regno continuis in expeditionibus semper amotum tenuit, & sic illi potestas regia aduersata est. Labores Herculi ascriptos iam plurium fuisse diximus, & sic fictiones quarundam supra enucleatae sunt. Vbi his contigere, qui ex numero talium crediti sunt, Et nonnulli etiam simplicem historiam referunt, & ob id ex multis pauci supersunt poetico uelamine tecti, ad quod auferendum uenientes dicit Theodontius in quibusdam Graecorum codicibus legisse Herculem Amphitrionis fuisse filium & non Iouis, & nocte ad cunas eius, atque fratris geminos accessisse serpentes, ut existimatum est domesticos. & lactis odore tractos, cuius auidi sunt, inuentum'que à parentibus Herculem uigilantem & inpauidum illos, ut poterat manibus amouentem, quod per maximum fuit existimatum, & tanta ex hoc infantis indoles assumpta est, ut non solum crederetur eum futurum mirabilem hominem, sed etiam illum dei filium arbitrari insipidi coeperunt, ex quo sibi locum fecit fabula, eum scilicet ex Ioue conceptum, quem ex uiro mulier honesta conceperat. Secunda Herculis gloria est hydram septicipitem occidisse, cuius figmenti rationem talem recitat Albericus Dicit enim hydram locum fuisse aquam è diuersis locis euomentem. aqua ciuitas & circumuicina loca omnia uastabantur, cuius uno clauso meatu erumpebant multi. quod cum uidetet Hercules loca multa in circuitu exussit, & sic aquę clausit meatus. Ego autem arbitror aliquem strennuum fuisse uirum, qui auerteret aquas ex diuersis scaturiginibus loca palustria atque foetida facientes, hoc pacto ut exquisito earum principio, illud in partem aliam uersum paludem Lerneam siccam liquerit, quam uocauere Hydram, quia more hydrae circumflecteretur & serperet, ac etiã Hydor Graece aqua est, & quia locus ubi ante palus siccus relictus est, ideo Hydram finxere exustam. Eusebius autem in libro temporum, de hac Hydra aliter sensisse Platonem dicit, quem ait asserere Hydram callidissimum fuisse Sophistam. nam sophistarũ mos est, ni si quis auertat, adeo propositiões suas tradere, ut uno soluto dubio multa cõsurgant. Sed astutus philosophus dimissis accessoriis ad intemitionẽ principalis conatur, quo remoto caetera remouentur. Eum Acheloum superasse supra ubi de Acheloo scriptũ est, & declaratio fictionis apposita. Similiter & Anthei fabula ubi de Antheo, & de malis Hesperidum, ubi de eisdem. Circa Geryonis figmentum dicit Seruius, Geryonem regem fuisse Hispaniae tricipitem seu trimembrem, sic ideo existimatum, quia tribus insulis praefuerit, Hispaniae adiacentibus Balearibus scilicet maiori & minori & Ebuso. Bicipitem etiam canem habuisse dicit uolens ob hoc intelligi, quia & terrestri, & nauali certamine plurimum potuerit, ad quem ait Herculem olla ferrea delatum eum'que superasse. per ferream ollam intelligens fortem nauem & aere munitam, qua uectus Hercules accessit ad eum. Alii autem eum dixere trianimem. quid Rabanus intelligit eum duos habuisse fratres adeo secum concordes, ut in unoquoque eorum sua & reliquorum animae inesse uiderentur. Iustinus autem de eo sic ait in alia parte Hispaniae, quae & insulis constat regnũ penes Geryonem fuit. In hac tanta pabuli laeticia est, ut nisi abstinentia interpolata sagina fuerit, pecora corrumpantur. Inde dicta armenta Geryonis, quae illis temporibus solae opes habebantur, tantae famae fuere, ut Herculem ex Asia praedae magnitudine allexerint. Porrò Geryonem ipsum non triplicis naturę, ut fabulae fuisse ferunt, sed tres tantae cõcordiae extitisse, ut uno animo omnes regi uiderentur, nec bellum Herculi sua sponte intulisse, sed cum armẽta sua rapi uidisset amissa bello repetisse. haec Iustinus. De Caco Auentini fure supra ubi de eodem dictum est. De leonibus duobus & Menalio apro, quoniã historiographa credimus nil dicendum superest. & de Stymphalidis auibus, ubi de Harpyis habetur. sic & de tauro ubi de Minoe rege, & de Diomede & Busyride, & columnis historiae sunt, nec minus de Baltheo reginae Amazonidũ, & de superatis Centauris, etiã ubi de eis dictũ est, & de Nesso cẽtauro & de superatis Albione & Bergione, & de Hesiona, de quibus omnibus supra de eis singularis est sermo. delesse eum Troiam notissima historia est, nec occidisse Lacinium sonat aliud quam latronis interitum. caelum tolerasse

humeris

humeris improprie dictum est. ab Atlante quidem ea tempestate insigni astrologo doctus, eo seu uolente quiescere, seu moriente ipse locum eius tenuit, & laborem in docendo super cælestium corporum cursus subintrauit. Vulnerasse trisulco telo Iunonem sapientis describit opus. nam diuitias & sublimes potestates prudens despicit & uilipendit triplici ratione. Sunt enim temporalia in regendo anxia, in seruando suspitionibus & curis plena, & statu dubia, & caduca, & sic trisulco telo uulneratur ab Hercule Iuno. Ad inferos autem descēdisse, & Ditem etiam uulnerasse, illud idem sonat, quod de Iunone dictum, cum diuitiarum deus sit Dis, qui totiens uulneratur quotiens despiciuntur diuitiæ ut nonnullos fecisse Philosophos legimus, eo quod illas studiorum arbitrarētur hostes. Theseum uero liberasse historia potius est quam fictio. De Alcesti ad Admetū ab inferis reuocata. dicit Fulgentius quod cum Alcestis pater uolenti eam in cōiugem hanc legem apposuisset, ut duas dispares bestias apponeret currui, Admetus Apollinis & Herculis munere Leonem iunxit & aprum, & sic accepit Alcestim. Dicit ergo Admetū & in modum metus positum, & eum Admetum dictū, quasi quem adire poterit metus. hic Alcestim in coniugem desiderat. Alce autem lingua attica præsumptio dicitur. ergo metus præsumptionē sperans sibi coniungi duas feras suo currui iungit, idest suæ uitæ duas uirtutes adsciscit animi & corporis, leonem ut uirtutem animi, & aprum ut uirtutē corporis. deniq; & Apollinem & Herculem sibi propiciat, idest uirtutem & uirtutem. Ergo præsumptio semetipsam ad mortem pro anima obiicit, ut Alcestis. quam præsumptionem, quamuis in periculo mortis deficiente uirtus ab inferis reuocat, ut Hercules fecit. Ego autem aliter sentio, Admetus anima ratiōalis est, cui tunc Alcestis, idest uirtus. nam alce Græce uirtus est latine, quæ iungitur dum à leone & apro, idest ab appetitu irascibili & cōcupiscibili. Currus eius, idest uita qui circuitionibus consumatur, trahitur. idest agitatur. Virtus enim non ob aliud iungitur, nisi ut ab ea passiones frenentur, & sic pro salute animæ aduersus passiones uirtus seipsam opponit, quæ si aliquando fragilitate nostra succumbit à reuocata fortitudine releuatur. De Cerbero ad superos tracto supra ubi de Pyrithoo satis dictum est. Lycum regem ab eo occisum cum reliquis ad historiam tendunt. Herculem autem mortuum cōstat, ut scribit Eusebius, anno regni Atrei & Thyestis sexagesimo tertio, eo quod in morbum pestilentē incidisset, & ob remedium dolorum se iecisset in flammas. & hic Thebanus fuit Hercules Amphitrionis filius, morte autem functus est anno ætatis suæ. lii. anno uero mūdi. iiii. mil. cccc. eum in cælum transportatum dicunt, eo quod inter alias cælestes imagines descriptus sit ab astrologis, quia & ipse fuit astrologus, Iuuentutem autem sumpsisse in coniugem, ideo fictum est quantumcunq; quia pereat corpus uiri egregii fama nomen'q; eius perpetuæ iungitur iuuentuti. Iunoni autem conciliatus ideo dicitur, quia qui hominem exuit, nec à concupiscentia regnorū, nec ab imperante aliquo mortali amplius uexari potest.

Hic autem Eurystheus Herculi imperabat laboresq; mandabat, sed per præconem Copreum & extra ciuitatem manenti. Neq; enim ad se coram accedere sinebat Herculem ueritus illius Virtutem & uires.

Stymphalus oppidum est Arcadiæ, & Stymphalis palus. In hac aues quædam immensæ magnitudinis fuerunt, quas Hercules non sagittis, ut hic Bocatius, sed sonitu ahenei crepitaculi, ut Pherecydes, & Apollonius quoq; narrant, fugauit, & usq; ad insulam Aretiada, ut inquit Commentarius Apollonij, propulit Tametsi Mnaseas Stymphali cuiusdā, Herois, ex Orinthe uxore Stymphalidas filias faciat, dicatq; eas ab Hercule occisas esse eo, quod ipsum hospicio non recepissent, recepissentq; Molionas, Versus Apollonij sunt ex secundo libro. Ουδὲ γὰρ ἡρακλέης ὁπότ' ἤλυθεν Ἀρκαδίηνδε, πλωίδας ὄρνιθας στυμφαλίδας ἔσθενε λίμνης ὤσασθαι τόξοισι, τὸ μέν τ' ἐγὼ αὐτὸς ὄπωπα, ἀλλ' ὅγε χαλκείην πλαταγὴν ἐνὶ χερσὶ τινάσσων Δούπει ἐπὶ σκοπιῆς περιμηκέος. αἱ δ' ἐφέβοντο τηλοῦ ἀτυζηλῷ ἐπὶ δείματι κεκληγυῖαι. πλωίδας *autem uocat à natando Apollonius. Ferunt autem Herculem, Stymphalidem, Paludem, in multas fossas deriuatam exiccasse, & hinc fortasse fabula nata est.*

c Hunc filium Chrysaoris uocat Hesiodus, Χρυσάωρ δ᾽ ἔτεκεν τρικέφαλον Γηρυονῆα, τὸν μὲν ἄρ᾽ ἐξενάριξε βίη ἡρακληΐη βουσὶ παρ᾽ εἰλιπόδεσσι περιῤῥύτῳ ἐν ἐρυθείῃ ἤματι τῷ ὅτε περ βοῦς ἤλασεν εὐρυμετώπους τίρυνθ᾽ εἰς ἱερὴν διαβὰς πόρον ὠκεανοῖο, ὄρθον τε κτείνας (is erat canis, frater Cerberi) καὶ βουκόλον Εὐρυτίωνα σταθμῷ ἐν ἠερόεντι πέρην κλυτοῦ ὠκεανοῖο.

d In quo prelio adiutum dicunt, auxilijs Mariandynorum, eo tempore à Bithynis deuictorũ, & in pugna cecidisse Priolaum ducem Mariandynorum, cuius exequias postea Hercules celebrauit, etiam certamine instituto, in quo ipse Tityam superauit. Amazonas autem aiunt, cum à uiris multo tempore contumelijs affectæ fuissent, ad bellum profectas, à patria exclusisse, eosq; qui domi manserant interfecisse. Has quidem ex Libya in Europam transisse dicunt. Vide Apollonij commentarium lib. 2. reliqua supra uide in fabula Thesei & Iustini, lib. 2.

e Homer. Iliad. E. τλῆ δ᾽ ἥρη, ὅτε μιν, κρατερὸς πάϊς ἀμφιτρύωνος δεξιτερὸν κατὰ μαζὸν ὀϊστῷ τριγλώχινι βεβλήκει &c. Et rursum de Plutone. τλῆ δ᾽ ἀΐδης ἐν τοῖσι πελώριος ὠκὺν ὀϊστὸν εὖτέ μιν ωὑτὸς ἀνὴρ υἱὸς διὸς αἰγιόχοιο ἐν πύλῳ ἐν νεκύεσσι βαλὼν, ὀδύνῃσιν ἔδωκεν.

f De raptu autem Cerberi idem meminit lib. 8. Iliados. Quo loco commentarius hanc fabulam recitat. Cum Hercules intra octo annos ac mensem unum labores suos absoluisset. Eurystheus autem Hydræ & purgati stabuli Augeæ labores pro nullo reciperet, undecimum Herculi mandasse laborem, quo scilicet Cerberum ab inferis asportaret. Habebat autem hic capita tria Canina & Caudam draconis. Hercules igitur cum ad hunc quoq; afferendum iret, Accessit primum Eumolpum apud Eleusinem, ut ab eo initiaretur, & quod peregrinis tamen non licebat initiari, factus est Pylij filius adoptiuus, itaq; initiatus est, sed cum adhuc à mysterijs probiberetur, eo quod à cede Centaurorũ nondum lustratus fuisset, ab Eumolpo lustrari se fecit, & ita ad mysteria admissus est. Post hæc igitur ad Tænarum Laconiæ promontorium abiens, per specum, eius montem ad inferos descendit. Quem postquam manes aspexerunt, territi omnes præter Meleagrum & Medusam, aufugerunt. Hercules igitur cum gladium aduersus Medusam strinxisset, à Mercurio probibitus est, qui illi ostendit uanam effigiem tantummodo esse. Postquam autem ad portas Plutonis uenisset Thæseum ibi depræhensum, ac solio immoto insidentem excitat. similiter Pirithoum quoq; uolentem, crebri terræmotus absterrent. Mactato igitur Plutonis boue uno, & potatis ex eo sanguine umbris, cũ Cerbero & Thæseo ad superos ascendit. Hæc ille. Porrò Cerberi spuma in Aconitum mutata est, de qua re Ouid, lib. 7. Meta.

Eurytus Oechaliæ rex, Iolés filiæ suæ nuptias pollicebatur, quicunq; sagittandi arte se, uel ut alij, filios suos uicisset. Nam ab Apolline artem hanc dono acceperat. Hercule igitur uincente in certamine, Eurytus filiam illi negauit. Quamobrem Hercules iratus urbem Euryti diripuit, & Iolen ui abstulit. Cæterum cum postea Iphitus Euryti filius, equorum caussa, quos amiserat, Tirynthum uenisset, & immemor Vaticinij Polyidæ, quo monitus erat, ne Tirynthum unquam accederet, perniciosum enim id fore) in manus Herculis incidisset, ab eo in turrem altam sublatus, atq; inde præcipitatus est, itaque uetus contumelia uindicata est. Quamquam Hercules ob eam cædem cum sentiret se pollutum esse, ad Neleum exinde uenit, ut ab eo de cæde purgaretur, sed Neleus probibitus à liberis infecta re Herculem dimisit. Quapropter postea Hercules, cum à Deiphobo Arcadum rege lustratus esset, expeditionem aduersus Neleum suscepit, & non solum Pylum diripuit, sed etiam ipsam Iunonem Neleo supetias ferentem uulnerauit, totamq; Nelei domum, præter Nestorem, qui tamen puer in Gerenis nutriebatur, occidit. Cæterum Iuppiter ob indignam cædem Iphiti iratus Mercurium misit, qui Herculem in seruitutem uenderet. qui illum in Lydiam abstractum, Omphalæ Lydorum reginæ, tribus talentis uendidit, & hinc est quod illi seruisse, & Calathos subministrasse dicitur. Hæc ex commentario Homeri.

g De ijs sagittis fabulantur Greci, cum Troiam non fas esset, absq; illis capi. Philoctetem adductum esse, ut cum reliquis ad Troiam proficisceretur, sed in itinere cum aram Palladis, quæ Aurea cognaminabatur, purgaret, forte à serpente ictum, & saucium in Lemno, ut à sacerdotibus Vulcani, quibus eius rei potestas erat, curaretur relictum esse. Post mortem autem Achillis eò regressum Vlyssem, à Philoctete illa retulisse, atq; ita demum Troiam captam esse, meminit partim Homerus. 2. Iliados, partim Ouidius. 13. Meta, & commentarius Iliad. reliqua de Philoctete, uide apud Seruium in. 3. Aeneid. Plenius autem Calaber lib. 9.

Sunt autem

Sunt autem & alia Herculis gesta, quæ hic nescio, qua causa Bocatius omisit. Nam & Augiæ stabulum egeßit, quod tantum fimi congestum habuit, ut etiam prouerbio locum fecerit. Fuit autem Augias Solis nomine, re autem ipsa Phorbantis filius ex Hirmine Nelei, siue, ut alij Nyctei, seu (ut rursum alij) Epochi filius, ex cuius oculis aiunt radios tanquam solares micuisse. Hic igitur cum Herculi stabulum illud, pacta mercede, purgandum collocaßet, isq; purgasset, de mercede tergiuersatus est. Quapropter Phyleus Augiæ filius arbiter assumptus, is secundum Herculem pronunciat, quod pater ægre ferens illum eiecit, eiectusq; ad Dulychium uenit. Vnde postea reuocatus ab Hercule, qui Elim, ob perfidiam Augiæ diripuerat, patri in imperio succeßit. Et quia bello eo ciues ferè defecerant, permisit Hercules ut Eliēses mulieres cum exercitu suo cōcumberent. unde multitudine iterū collecta, Hercules Olympicum certamen Ioui patri instituit, primusq; in eo certamine certauit. Hæc commentarius in Iliados. Λ. Et promethei aquilam, qui senis istius in Caucaso alligati epar deuorabat, sagittis interfecit, quod quidam ad historiam (in Commentario Apollon. in. 2. Argi. testatur) referunt qui dicunt Prometheum habuisse terram fertilem, quam fluuius ἀετὸς nomine alluuionibus crebris detriuit, donec ab Hercule foßis diminutus & aliorsum deriuatus est. & affinitas uerborum est. ἧπαρ & ὄυταρ.

Deinde & Cygnum equestri certamine uicit, filium Martis, in quo certamine adiutus est equo Arione, quem Neptunus in faciem equi conuersus ex Erinny genuit, deditq; Copreo Haliarti regi, qui eundem postea Herculi donauit. Hercules autem Adrasto dedit, qui eius auxilio apud Thebas euasit, cum cæteri duces omnes occiderentur, ut inquit Commentarius in Iliade. Ψ. Præterea dicitur Hercules insulam Cô aliquando diripuisse, regemq; Eurypylum filium Neptuni, una cum liberis ex uxore (quam Clytiam Theocritus nocat) occidiße, eo quod illum tempestate eo adpulsum & impeditum, ab urbe & hospitio prohiberent, postquam à uastatione Troiæ & Laomedontis redijsset. Chalciopen autem filiam Eurypyli compreßisse, genuisseq; ex ea Thessalum, Vt est apud Commentarium Homeri Iliad. Ξ Occidit item & Theodamantem. Cum enim ex Calydonia, occiso Oenei pincerna fugeret, uenissetq; cum Deianira & Hyla filio in Dryopes, & esurienti puero, cum Lycas pædagogus abesset, à Theodamante aliquid cibi postulaßet, ille autem, ut gentis alioqui Barbaries & immanitas erat denegasset, arreptum unum ex bobus Theodamantis mactauit atq; coxit. Quamobrem Theodamas conuocatis popularibus arma aduersus Herculem mouit, feruntq; in eo certamine ita ab hostibus pressum fuiße Herculem, ut etiam Deianiram uxorem armaret, quæ & in mamillā uulnerata est. Ipse tamē uictoriam obtinens, Theodomantem occidit, filiumq; eius Hylam secum abduxit, quem tum deinde pro charißimo habuit. secumq; etiam cum Argonautis reliquis in Colchū proficiscens abduxit. qui postea cū in Mysis, aquatū solum iuisset, in sylua quadā. siue in fontē præcipitatus, siue à Nymphis abreptus, ut fabula habet, perijt. Hercules autem interitum eius sic doluit, ut relictis Argonautis retro abierit, Hylamq; per omnem regionem requisiuierit, de qua re est apud Apollon. Argon. primo, & apud Flaccum, aliosq; nonnullos. Superauit Hercules & Cercopas, dum apud Omphalen in Lydia seruiret. hi duo fratres erant, Passalus & Achemon, siue ut alij, Candalus & Atlas omnium scelerum authores & participes, quos Iuppiter in simias postremo mutauit. unde & insulis Pithecusis nomen factū, in quibus illi habitabant, ab Ouidio libro decimoquarto dicitur, quo modo autem ab Hercule capti, & qua causa rursum dimißi, non opus erat hic adnotare, cum Chiliades Erasmi omnibus obuiæ sint, qui in prouerbio ne in Melampygum incidas, totam fabulam ex Suida alijsq; recenset. sunt tamē, ut Iau. Parrhasius indicat, ex Græcis, qui hos non ex Sennone matre, ut Zenobius uult, sed ex Thia & Oceano natos dicant. Quidam etiam nomina uariant, alterumq; Olum, & alterum Eurybatum uocant, quæ omnia à Parrhasio in tertium Claud. de rapt. Proser. diligenter adnotantur. Super hæc Thespij quoque filias numero quinquaginta compreßit, de qua re Diodorus ita tradit. Thespius (siue Thespis legendum est) uir fuit nobilis Atheniensis Erechthei filius, qui imperans ei, quæ ab se denominata est, regioni, ex pluribus fœminis filias genuit quinquaginta. Hercules autem puer ad huc, sed robore præstans corporis, cupiens ex eis prolem suscipere, uocato ad sacrificium patre, quum opipare illi epulas paraßet, accersitis filiabus, singillatim cognouit omnes. ex quibus geniti quinquaginta mares, omnes eiusdem ferme ætatis, communi nomine Thespiades dicti sunt. Hos decreuit in coloniam mittere iuxta oraculi responsum, & præfecto claßis Iolao exercitu tradito, & Thespiadum & coloniæ deducendæ

curam Hercules permisit. Hæc Diodorus. Alij autem ut Stephanus & Eustathius Teuthrantem patrem Thespij dicunt filium Pandionis, quorum sententiam Ouidius quoq; secutus uidetur in epistolis, cum ait, Nec tibi crimen erunt Teuthrantia turba sorores. Quarum de populo nulla relicta tibi est. De qua re plura Parrhasius in Claudian. & Politianus in miscellaneis. Porrò in uniuersum de Herculis laboribus scripserunt Virgilius in Epigrammat. Ouid. libro nono Metamorph, Seneca in Tragœd. Silius libro tertio. Copiosissime autem omnium Diodorus in. 5. & Calaber libro sexto.

Occidit Hercules & Erginum Orchomeni regem, eo quod tributa quottannis à Thebis exigeret, urbemq; incensa regia euertit, ob quam rem Creon rex Thebanus, uirtutem iuuenis admiratus, filiam Megaram illi uxorem dedit, quam rem pluribus narrat Diodorus in quinto. Interfecit item Damascum, quem de præcelsa rupe præcipitauit & Termerum eadem morte, qua ipse alios solebat mulctare, A quo & Termeria mala dicta sunt, de quibus Erasmum in prouerbijs uide. Restant etiam alia quædam, quæ hic tum bello tum aliàs peregit, quæ quoniam non ita celebrata sunt, aut memorabilia omnia, supersedi annotare. Ea tamen si quis uolet ex Diodoro petat.

Ex sexto Libro Calabri, Clypeus Eurypyli.

ὡς δὲ καὶ Εὐρύπυλος μεγάλοις περὶ κάτθετο γυίοις Τεύχεα μαρμαίρησιν ἐειδόμενα στεροπῇσι. καὶ οἱ δαίδαλα πολλὰ κατ' ἀσπίδα δῖαν ἔκειτο, ὁππόσα πρόσθεν ἔρεξε θρασυσθένος ἡρακλῆος. ἐν μὲν, ἔσαν βλοσυρῇσι γενάασι λιχμώωντες δοιοὶ κινυμένοισιν ἐοικότες ὄμμα δρακόντων, σμερδαλέον μεμαῶτες, ὁ δὲ, σφεας ἄλλοθεν ἄλλος Τηπίαχός περ ἐὼν, ὑπεδάμνατο, καὶ οἱ ἀταρβὴς ἔσκε νόος, καὶ θυμὸς, ἐπεὶ Διὶ κάρτος ἐῴκει ἐξ ἀρχῆς, οὐ γάρ τι θεῶν σθένος οὐρανιώνων ἄπρηκτον τελέθει, καὶ ἀμήχανον, ἀλλά οἱ ἀλκὴ ἕσπετ' ἀπειρεσίη, καὶ νηδύος ἔνδον ἐόντι. ἐν δὲ νεμεαίοιο βίη τέτυκτο λέοντος ὀμβρίμου ἡρακλῆος ἐπὶ στιβαρῇσι χέρεσσι Τειρομένου κρατερῶς, βλοσυροῖς δὲ οἱ ἀμφὶ γένυσιν αἱματόεις ἀφρὸς ἔσκεν, ἀπυείοντι δ' ἐῴκει, ἄγχυ δὲ οἱ πεπόνητο μένος πολυδειράδος ὕδρης, αἰνὸν λιχμώωσα, καρήατα δ' ἀλγινόεντα, ἄλλα μὲν οἱ δέδμητο κατὰ χθονὸς, ἄλλα δ' ἄεξεν Ἐξ ὀλίγων μάλα πολλὰ πόνος δ' ἔχεν ἡρακλῆα, Θαρσαλέον τ' ἰόλαον ἐπεὶ καρτερὰ φρονέοντε ἄμφω, ὁ μὲν τέμνεσκε καρήατα μαιμώωντα ἅρπῃ ὑπ' ἀγκυλόδοντι θοῶς, ὁ δὲ καῖε σιδήρῳ αἰθομένῳ, κρατερὴ δὲ κατήνυτο θηρὸς ὁμοκλὴ ἑξείης δ' ἐτέτυκτο βίη συὸς ἀκαμάτοιο. ἀφριόων γενύεσσι, φέρεν δὲ μιν ὡς ἐτεόν περ, ζωὸν ἐς εὐρυσθῆα μέγα σθένος ἀλκείδαο κεμμὰς δ' εὖ ἤσκητο θοὴ πόδας, ἥτ' ἀλεγεινὸν ἀμφὶ περικτιόνων μέγ' ἐτίνυτο πᾶσαν ἀλωήν, καὶ τὴν μὲν χρυσοῖο κεράατος ὄμβριμος ἥρως, ἀμφέχεν, οὐλομένοιο πυρὸς πνείουσαν ἀϋτμήν. ἀμφὶ δ' ἄρα στυγεραὶ στυφελίδες, αἱ μὲν ὀϊστοῖς βλήμεναι, ἐν κονίῃσιν ἀπέπνεον, αἱ δ' ἔτι φύζης μνωόμεναι, πολιοῖο δι' ἠέρος ἐσσεύοντο. τῇσι δ' ἐφ' ἡρακλέης κεχολωμένος, ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ ἰὸν προΐαλλε, μάλα σπεύδοντι ἐοικώς,

ἐν δὲ καὶ αὐγείαο μέγα σθένος ἀντιθέοιο, Τεχνήεις ἤσκητο κατ' ἀκαμάτοιο βοείης,

τῷ δ' ἄρα θεσπεσίοιο βαθὺν ῥόον ἀλφειοῖο ὄμβριμος ἡρακλέης ἐπαγίνεεν, ἀμφὶ δὲ νύμφαι θάμβεον ἄσπετον ἔργον, ἀπόπροθι δ' ἔπλετο ταῦρος Πυρπνόος, ὅν ῥα καὶ αὐτὸν ἀμαιμάκετόν περ ἐόντα, γνάμπτε βίη κρατεροῖο κεράατος οἱ δὲ οἱ ἄμφω ἀκάματοι κνώντες ἐρειδόμενοι τέτανυντο, καὶ ῥ' ὁ μὲν, ὡς μυκηθμὸν ἰεὶς πέλεν ἄγχι δ' ἄρ' αὐτοῦ, ἀμφὶ σάκος πεποίητο θεῶν ἐπιειμένη εἶδος ἱππολύτη, καὶ τὴν μὲν, ὑπὸ κρατερῇσι χέρεσσι δαιδαλέου ζωστῆρος ἀμερσέμεναι μενεαίνων εἷλκε κόμης ἵπποιο κατ' ὠκέος αἳ δ' ἀπάτερθεν ἄλλαι ὑποτρομέεσκον ἀμαζόνες, ἀμφὶ δὲ λυγραὶ θρηϊκίην ἀνὰ γαῖαν ἔσαν Διομήδεος ἵπποι

ἀνδροφόροι, καὶ τὰς μὲν ὑπὸ στυγερῇσι φάτνῃς αὐτῷ σὺν βασιλῆϊ κακὰ φρονέοντι δάϊξεν. ἐν δὲ, καὶ ἀκαμάτοιο δέμας πέλε Γηρυονῆος, τεθναότος παρὰ βουσὶ, κάρη δὲ μιν ἐν κονίῃσιν αἱματόεντα κέχυντο, βίη ῥοπάλοιο δαμέντα. πρόσθε δὲ οἱ δέδμητο κύων ὀλοώτατος ἄλλων, ὄρθρῳ ἀνιηρῷ ἐναλίγκιος ὄμβριμος ἀλκὴν κερβέρῳ, ὅς ῥά οἱ ἔσκεν, ἀδελφεὸς ἀμφὶ δ' ἔκειτο βουκόλος εὐρυτίων μεμορυγμένος αἵματι πολλῷ. ἀμφὶ δὲ χρύσεα μῆλα τετεύχατο μαρμαίροντα ἑσπερίδων ἀνὰ πρέμνον ἀκήρατον, ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ,

σμερδαλέος δέδμητο δράκων ταὶ δ' ἄλλοθεν ἄλλαι πτώσσεσκον, θρασὺν υἷα Διὸς μεγάλοιο φέβοντο, ἐν δ' ἄρ' ἔην μέγα δεῖμα καὶ ἀθανάτοισιν ἰδέσθαι. κέρβερος, ὅν ῥ' ἀκάμα-

τὴ τυφωεῖ γείνατ' ἔχιδνα ἄντρῳ ὑπ' ὀκρυόεντι, μελαίνης ἀγχόθι νυκτὸς, ἀμφ' ὀλοῇσι πύλῃσι πολυκλαύτου ἀΐδαο, εἴργων νεκρῶν ὅμιλον ὑπ' ἠερόεντι βερέθρῳ, ἔστα δὲ μὲν διὸς υἱὸς ὑπὸ πληγῇσι δαμάσσας. ἦγε κατεμβαρέοντα παρὰ στυγὸς αἰπὰ ῥέεθρα, ἕλκων οὐκ ἐθέλοντα βίῃ πρὸς λήθεα χῶρον. θαρσαλέως δ' ἐτέτυκτο ἀπὸ προσθὲν ἄγκεα μακρὰ καυκάσου, ἀμφὶ δὲ δέσμα προμηθέος ἀλλύδις ἄλλα αὐτῇσι σὺν πέτρῃσιν ἀναῤῥήξας ἅμα γυίοις λῦε μέγαν τιτῆνα, λυγρὸς δὲ οἱ ἀγχόθι κεῖτο αἰετὸς ἀλγινόεντι δέμας βεβλημένος ἰῷ κενταύρων δ' ἐτέτυκτο πολυσθενέων μέγα κάρτος ἀμφιπόλοιο μέλαθρον ἔρις δ' ὀρόθυνε, καὶ οἶνος, ἀντίον ἡρακλῆι τεράατα κεῖνα μάχεσθαι. καὶ ῥοὶ μὲν, πεύκεσι περιδμηθέντες ἔκειντο, τοὺς ἔχον ἐν χείρεσσι μάχης ἄκος οἱ δ' ἔτι μακρῇς δηριόωντ' ἐλάτῃσι μεμαότες οὐδ' ἀπέληγον ὑσμίνης. πάντων δὲ κάρηατα δεύετο λύθρῳ φθινομένων ἀνὰ δῆριν ἀμείλιχον ὡς ἐπόνασεν. οἴνῳ δ' αἷμα μέμικτο, συνηλοίωτο δὲ πάντα εἴδατα, καὶ κρητῆρες εὔξεστοί τε τράπεζαι, Νέσσον δ' αὖ ἑτέρωθε παρὰ ῥόον εὐηνοῖο κείνης ἐκπροφυγόντα μάχης ὑπεδάμνατ' ὀϊστῷ, ἀμφ' ἐρατῆς ἀλόχοιο χολούμενος, ἐν δ' ἐτέτυκτο ὀμβρίμου ἀνταίοιο μέγα σθένος, ὅν ῥα καὶ αὐτὴν ἀμφὶ παλαίης μοσύνης ἄμοτον περιδηριόωντα ὕψου ἀειρόμενος, κρατεραῖς συνέαξε χέρεσσι κεῖτο δ' ἐπὶ προχοῇσιν ἐϋῤῥόου ἑλλησπόντου ἐργαλίον μέγα κῆτος. ἀμείλικτοῖσιν ὀϊστοῖς βλήμενον, ἡσιόνης δὲ, κακοὺς ἀπέλυσε δεσμοὺς ἄλλα δ' ἄρ' ἀλκείδαο θρασύφρονος ἄσπετα ἔργα ἀμφέλεν Εὐρυπύλοιο διοτρεφέος σάκος εὐρὺ, φαίνετο δ' ἶσος ἄρηϊ μετὰ στίχας ἀΐσσοντι.

De Oxea, Creontiade, Theriomacho, & Decoonte filiis Herculis. Cap. II

Xeas, Creontiades, Thereomachus & Decoontes filii fuerũt Herculis ex Megara filia Creontis Thebani. ex quibus tres Creontiadem, Theromachum, & Decoonta. Homerus in Odyssea filios Herculis ex Megara fuisse dicit, & occisos ab eo in reditum ab inferis post occisum Lycum. Seneca autẽ poeta in tragœdia Herculis furentis, duos nominat Oxeam & Creontiadem, & eos ab Hercule redeunte interemptos dicit, & ideo quatuor posui, de quibus nil aliud comperisse memini.

De filijs Megaræ Didymus in Odyß. Λ. Megara, inquit, Creontis Thebani regis filia Herculi nupsit, ex quo peperit Theriomachum & Creontiadem, quos Lycus, interea dum Hercules ad Cerberum asportandum ad inferos abijsset, instinctu Iunonis sacrificare parat, neq; enim Herculẽ redire putabat. Sed Hercules rediens ipsum Lycum occidit, atq; deinde à Iunone in furorem uersus proprios quoq; liberos interfecit, additurus & Iphicleum fratrem nisi Pallas obstitisset. Hæc ille. De loco autem Homeri, quem hic Bocatius adducit, alij uiderint.

De Ithoneo Herculis filio. Cap. III.

Thoneus, ut placet Lactantio filius fuit Herculis ex Paphia, ex quo Statius, qui illum in bello Thebano fauisse dicit Etheocli, sic ait. Ducit Ithoneos et Alalcomenea Mineruæ agmina, &c. Et alibi. Seu pandiona nostras inuise te cædes Monte uenis, siue Aonia diuertis Ithone. Ithone autem ciuitas est Boetię, in qua hic regnauit. alibi autẽ dicit Lactan. quod Statius hic Ithone Mineruam cognominat ab oppido, quod in Macedonia est, ubi antiqua eius sedes est.

Neq; hic planè aßeruerim Bocatij sententiam, cum Ithonæos accusatiuo casu apud Statium hoc loco ponatur. Nisi quod Lactantium huius commentarium habere non potui, nihil pronunciare uolo. Apud Comment. autem Apollon. lib. I. Argon. de Itone sic legitur ἀρμενίδας δὲ ἐν τοῖς θηβαϊκοῖς ἀμφικτύονος υἱὸν ἴτωνον ἐν θεσσαλίᾳ γεννηθῆναι φησι λέγει ἀφ' οὗ ἴτων πόλις, καὶ ἰτωνὶς ἀθηνᾶ. *& alio loco idem,* ἐν θεσσαλίᾳ *inquit.* ἰτωνὶς τιμᾶται, καὶ ἐν κορωνείᾳ πόλει τῆς βοιωτίας. ἀπὸ ἰτώνου τοῦ ἱερέως. *Ego itaq; Itonæos apud Statium pro poßeßiuo accipio, proprium autem Itonum dici iudico, siue is Herculis siue Amphictyonis filius fuit, & Itonus Boeti filius, quem Diodorus quatuor filios reliquisse dicit Hippodamum, Electrionem, Archilycum, Alegenorem, quorum magna progenies fuit, ut ibidem lib. 5. patet.*

De Cromi Herculis filio, Cap. IIII.

Vide libri. 6. Thebaid.

CHromis Herculis fuit filius, ut Lactantius testatur dicens, Constat Chromim Herculis fuisse filium, & equos habuisse Thraces, quos Hercules occiso Diomede abduxerat humanis carminibus uesci consuetos. Verum Statius huius rei assertor antiquior dicit. It Chromis Hippodamusq; alter satus Hercule magno Scilicet Chromis, & paulo infra. Mox Chromis Hippodamum metæ interioris ad orbem Viribus Herculeis & toto robore patris &c. hic cum Adrasto rege accessit in bellum Thebanum.

De Agile Herculis filio. Cap. V.

AGilis ut placere uidetur Lactantio filius fuit Herculis cum dicat Tyrinth iampubē intelligi deberi eos, qui cum Agile Herculis filio in bello fuere Thebano.

De Hylo Herculis filio. Cap. VI.

HYlus Herculis & Deianiræ fuit filius, ut testari uidetur Seneca poeta in tragœdia Herculis Oethei eidem loquenteni Deianira. si uera pietas Hyle quærenda est tibi. Iam perime matrem & paulopost. Herculem eripui tibi. & post hæc infra. Natus Alcide times &c, hic cum reliquis ex Alcide mortuo superstites fuere pulsi ab Euristeo rege Athenas confugit, & ibidem unà cum eis templum Misericordiæ seu Clementiæ construxit, in testimonium auxilii sibi impensi ab Atheniensibus & refugium in posterum deiectorum.

Commentarius Apollonij alterius quoq; Hylli meminit, quem dicit Herculem ex Melita Aegei fluuij filia genuisse, & ab eodem Hyllienses populos, & Hyllicum portum denominatū. Et idem, Pamasis uero inquit, tradit Herculem in Lydia ægrotantem ex fluuio Hyllo pristinam ualetudinem recepisse, quamobrem in gratiam eius fluminis duos filios suos Hyllos uocasse, Vide lib. 4.

De Sardo Herculis filio. Cap. VII.

SArdus Herculis fuit filius, ut dicunt Rabanus & Anselmus, quem multitudine à Libya discessisse & insulam Sardiniæ occupasse, & quæ Ichus uocabatur à Græcis de suo nomine Sardiniam nuncupasse. Solinus uero ubi de mirabilibus mundi dicit, eam à Timæo Sandaliatem dictam, & à Chrysippo Ichnusam, & quod Sardus Hercule procreatus nomine mutato eam uocauit Sardiniam.

De Cyrno Herculis filio. Cap. VIII.

CYrnus Herculis fuit filius, ut placet Rabano, qui asserit ab eo insulam, quam hodie Corsicam dicimus habitatam primo, & Cyrnum à suo nomine nuncupatam.

De Dodorim Herculis filio, qui genuit Soronem. Cap. IX.

DIodorim, ut in libro antiquitatum Iudæorum scribit Iosephus, Herculis fuit filius afferens Apheram & Iamphratem filios Abrahæ ex Cethura ab Hercule in Aphrycam subsidium suscepisse, eiq; Hecæam filiam Iaphram dedisse in coniugem, & ipsum ex ea suscepisse Dodorim, cuius Soron fuit filius. & sic apparet hunc antiquissimum fuisse Herculem, qui Dodorim genuit.

Verba Iosephi sic habent. Testatur meo sermoni, inquit Alexander, qui dicitur Polyhistor, sic dicens. Cleodemus autem propheta, qui & Malchus scribens historiam Iudæorum, sicut etiam Moses legislator eorum rettulit, ait, quia de Cetura Abrahe, multi filij fuerunt. Dicit autem eorum etiam nomina tria, Aphoran, Surim & Iaphran, & de Surim quidem, Aßyriam nuncupatam, ex duobus autem reliquis Iaphran & Aphoran, ciuitatem Abran, & prouinciam Aphricam nominatam. His etiam auxilium prebuisse Herculem in Libya, & duxisse uxorem filiam Iaphran, nomine Hecæam, & genuisse Dodorim filium, cuius fuit filius Soron, ex quo Barbari ex ea Sorophaci nominantur. Ex libro primo Antiquorum Cap. 23.

De Sorone Dodorim filio. Cap. X.

Soron

Soron ut asserit Iosephus in libro antiquitatis Iudaicæ, filius fuit Dodori, & regnauit in Aphrica, atque ut idem scribit Iosephus, barbari Libycæ regionis ab isto Sorone, Sophaci nominati sunt.

De Tlepolemo Herculis filio. Cap. XI.

Tlepolemus, ut in Iliade placet Homero, filius fuit Herculis ex Astiochia quam rapuit ex Ephyre ciuitate Laconiæ, qui grandis factus, ut idem dicit Homerus occidit auunculum suum senem nomine Lycimnion à Marte progeniē ducentem, & fabricatis nauibus cum multitudine gentium fratres fugiens & affines intrauit mare, & Rhodon abiit, ibi'que imperauit Rhodiis. inde euntibus Græcis in Troianam expeditionem, & ipse etiam uenit, ut satis patet per Homerū in libro desuper dicto.

Versus ipsos ascribendos putaui, neque enim per omnia Bocatius sententiā Homeri reddidit. Sunt autē Iliad β. τῶν μὲν τληπόλεμος δουρίκλυτος ἡγεμόνευεν, ὃν τέκεν ἀστυόχεια βίῃ ἡρακληείῃ τὴν ἄγετ' ἐξ ἐφύρης ποταμοῦ ἄπο σελλήεντος, πέρσας ἄστεα πολλὰ διοτρεφέων αἰζηῶν, τληπόλεμος δ' ἐπεὶ οὖν τράφ' ἐνὶ μεγάρῳ εὐπήκτῳ αὐτίκα πατρὸς ἑοῖο φίλον μήτρωα κατέκτα, ἤδη γηράσκοντα λικύμνιον ὄζον ἄρηος αἶψα δὲ νῆας ἔπηξε πολὺν δ' ὅ γε λαὸν ἀγείρας βῆ φεύγων ἐπὶ πόντον. ἀπείλησαν γάρ οἱ ἄλλοι υἱέες υἱωνοί τε βίης ἡρακληείης αὐτὰρ ὅ γ' ἐς ῥόδον ἷξεν ἀλώμενος. *Licymnij autem & Commentarius meminit. 1. Iliad. si modo is est, de quo hic agitur. Qui cum dicit Herculi filium Argeum ad expeditionem postulanti denegasse, eo quod priorem ipsius filium Eonum, quem itidem abduxerat, non reduxisset, qua propter Herculem iusiurandum dedisse, se illum reducturum, & quod ut morbi peregre Argeus perierat Herculem postea quo iusiurandum seruaret cremati cineres rettulisse, hunc que primum fuisse, qui mortuus crematus sit, & ab eo deinde morem seruatum.*

De Thessalo Herculis filio, qui genuit Phidippum & Antiphum. Cap. XII.

Thessalus, ut in Iliade dicit Homerus, filius fuit Herculis, genuit'que filios duos, cum quibus in Troianam expeditionem cum Græcis cæteris fuit in armis,

Iliad. β. οἳ δ' ἄρα νίσυρόν τ' εἶχον, κράπαθόν τε κάσον τε, καὶ κῶν Ευρυπύλοιο πόλιν, νήσους τε καλύδνας, τῶν δ' αὖ φείδιππός τε, καὶ ἄντιφος ἡγησάσθην θεσσαλοῦ υἷε δύο ἡρακλείδαο ἄνακτος. *Hunc Thessalum Hercules genuit ex Chalciope Eurypyli filia, ut supra in Hercule.*

De Phidippo & Antipho Thessali filiis. Cap. XIII.

Phidippus & Antiphus Thessali fuere filii, de quibus in Iliade sic ait Homerus hos autem Phidippus'que & Autyphus duxerunt Thessali filii duo Herculei regis. dicit Leontius, quod Herculei in carmine Homeri appositum patronymicum est Thessali. & ideo Thessalum Herculis dicit fuisse filium. hic quidem Phydippus & Anthyphus patrem secuti cum Græcis apud Troiam fuere.

De Auentino Herculis filio. Cap. XIIII.

Auentinus fuit filius Herculis & Rheæ, ut ostendit Virgilius ibi. Victorque ostendat equos satus Hercule pulchro. Pulcher Auentinus &c. Hic Turno fauit aduersus Aeneam, & hunc dicit Theodontius esse, quem Latinum uolunt ex Fauni filia susceptum. *Lib. 7. Aene.*

De Telepho Herculis filio, qui genuit Eurypylum & Cyparissum. Cap. XV.

Telephus ut dicit Lactantius, filius fuit Herculis ex Auge procreatus, & ab ea cum fuisset in syluis expositus à ceruа lactatus est. hic ut Leontius asserit in Lycia Cetésibus imperauit, moriens'que duos filios derelinquit.

Odysse. λ. ἀλλ' οἷον τὸν τηλεφίδην κατενήρατο χαλκῷ ἥρω' εὐρύπυλον, πολλοὶ δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι κήτειοι κτείνοντο γυναίων εἵνεκα δώρων.

Calaber libri sexto, τὸν γὰρ δὴ τέκε δῖα κασιγνήτη πριάμοιο ἀστυόχη κρατερῇσιν ὑπ' ἀγκοίνῃσι μιγεῖσα τηλέφου ὅν ῥα καὶ αὐτὸν ἀταρβέϊ ἡρακλῆϊ λάθρῃ ἑοῖο τοκῆος ἐϋπλόκαμος τέκεν

τίκτε Αὔγη καὶ μὲν τυτθὸν ἐόντα, καὶ ἰσχανόωντα γάλακτος θρέψε θοὴ ποτε κεμμὰς ἴφι δ' ἶσα φίλατο νεβρῷ. *Caeterum quae ex Leontio citantur, ijs eadem Didymus in Odyss. A.*

Diodorus autem lib. 5. fabulam longius prosequitur, qui Augen siue (ut ipse uocat) Augeam, à patre Aleo cuidam Nauclero ut mergeretur datam scribit, quod non crederet ab Hercule compressam, quae cum duceretur ad mare in itinere, Telephum peperisse, & inter Virgulta abditum reliquisse, quē postea pastores inuentum Coritho regi tradidere, qui illum Telephum, eo quod à Cerua nutritus fuerat uocauit. Ipsam uero Augen in Cariam abductam à mercatoribus, quibus illam Nauclerus demergere nolens, dono dederat, & regi Teuthranti donatam esse. quam cum postea Telephus adultus quaesisset, uenissetq; ad Teuthrantem in Mysiam, ab eo honorifice acceptum, filiamq; eius Argiopem uxorem ipsi desponsatam, regniq; successorem institutum esse. Vide lib. 5. de Ant. Gest.

De Eurypylo Telephi filio. Cap. XVI.

Eurypylus fuit filius Telephi, ut in Odyssea testatur Homerus dicens. Sed solum † Telephidem interfecit ferro Herœm Eurypylum, multiq; circum ipsum socii Cetii interfecti fuerunt muliebrium causa donorum. dicit Leontius uineam auream à Ioue Troio datam ob precium Ganymedis rapti, quae per successionem deuenit ad Priamum, qui cum audisset uirtutem Eurypyli circa bellica misit eam matri eius, ut ipsa eum sibi auxiliaté mitteret, quae dono suscepto statim misit, ipse uero à Neoptolemo cum multis ex Cetiis, quibus post patrem imperauerat occisus est apud Troiam.

al's qualem.

De Cyparisso Telephi filio. Cap. XVII.

Cyparissus, ut ait Lactantius, filius fuit Telephi. hunc dicit Seruius, Syluanus syluarum deus amauit, qui cum haberet mansuetissimam ceruam, eamq; summe diligeret illam Syluanus inaduertenter occidit, quamobrem Cyparissus summe dolens mortuus est, Syluanus autem illum in arborem sui nominis uertit. Huic fictioni conuenientia nominis. & quia continue gemat dedere causam.

De Cyparisso Paulo aliter fabulam narrat Ouidius, uide librum decimum Metamorph. Non enim à Syluano, sed à Phoebo amatum dicit.

De Lydo & Lamyro filiis Herculis qui Lydus genuit Lanium. Cap. XVIII.

Lydus & Lamyrus, ut Paulus asserit, filii fuere Herculis ex Iole Euryti regis filia suscepti, ex quibus nil aliud quam nuda nomina reliquisse uidetur antiquitas, praeter quod ex Lydo Lanium † genitum idem Paulus affirmat.

al's Lamum

Quid, si legas Lindum & Camirum, his enim nominibus Licyminis Herculis amicus, & cum posteris eiusdem multa passus, Ciuitates Rhodi, quo post occisum Triptolemum confugerat appellauit, ut scribitur à Diodoro libro quinto. Est tamen & Lydus à quo Lydia dicta est. Atys filius Tyrrheni frater, de quo Herodotus, sed hic nihil ad praesentem caussam attinet.

De Lanio Lydi filio. Cap, XIX.

Lanius † prout praedictus asserit Paulus, Lydi fuit filius, ex qua matre uel quid egerit, nil omnino retulit.

al's Lamus.

Fuit & Lamus rex Lestrigonum, de quo in Odyssea. Ἑβδομάτῃ δ' ἱκόμεσθα Λάμου αἰπὺ πτολίεθρον. *Hic ut ait Didymus filius fuit Neptuni.*

De Aeolo. xxxix. Iouis filio, qui genuit Macareum, Canacem, Alcionem, Misenum, Criteum, Salmoneum, Iphiclum, Sisyphum, Cephalum. & Athamantem. Cap. XX.

Herculis magnifici descripta prole superest, ut de Aeolo rege uentorum sermo fiat, quem Theodontius. & post ipsum Paulus aiunt Iouis fuisse filium. & Sergestae filiae Hippotae Troiani, & sic uterinum Acestis fratrem. Plinius auté in libro naturalis historiae dicit eum cuiusdā Heleni filiū fuisse, & uentorū inuenisse rationé. hic tamen ut eidé placet, regnauit apud insulas, quae

quæ sunt propinquæ Siciliæ Italiam uersus, quas quidem Aeolias ab hoc Aeolo, nõnulli Vulcanias à Vulcano olim earundem rege nuncupant, quarum porior Lypara est. hũc Poetæ regem seu deum uentorum dicunt, ex quo eius describens regiam & officiũ Virg. dicit, Aeoliam uenit. hic uasto rex Aeolus antro Luctantes uentos tempestatesq́ sonoras Imperio premit, ac uinclis & carcere frenat. Illi indignantes, &c. & infra per octo uersus. attamẽ ipse Aeolus Virgil. teste regnum & uentorum imperium à Iunone tenere fatetur dicens. Tu mihi quodcunq; hoc regni tu sceptra Iouemq́ Cõcilias, tu das epulis accumbere diuum. Nymborumq́ facis tempestatumq́ potentem &c. Præterea dicit Homerus in Odyssea, cum huic essent filii. vi. & totidem filiæ, easq; masculis dedisset in coniuges ad eum Vlyssem uagum deuenisse eiq; Aeolum uentos omnes in corio bouis argentea cathena alligatos præter Zephyrum dedisse. Harum fictionũ causas tales nonnulli assignant. Dicit enim Solinus ubi de mirabilibus, Strongylẽ unam ex insulis esse Aeoliis, & eam à solis ortu minime angulosam, & à cæteris liquidionbus differentem flammis, cũ ferè omnes flammas euomant. qua ex causa fit quod ex eius fumo potissime incolæ præsentiscunt, qui nam flatus in triduo sint futuri. quo factum est, ut Aeolus uentorum crederetur deus, cum afferat Paulus eum nondum aduertentibus aliis primum fuisse, qui murmurationibus atq; motibus flammarum aliquamdiu adeo cõsideratis, ut dum eas audiret, aut uideret, confestim quis uentus esset in paucibus illis futurus prædiceret, non aliter quam si ipsi emittendi esset imperium. & ideo huius erroneæ credulitatis conualescens fama sibi ab ignaris impetrauit, ut uentorum existimaretur deus. Sunt tamen qui uelint hac fictione Virg. eum sublimi in arce residentem rationem esse sedem habentem in cerebro. Ventos uero illecebres appetitus in antro humani pectoris tumultuantes, qui ni ratione frenentur, in exitiale præcipitium deferant emittentem necesse est, quinimo nonunquam mundum omnem lanient & discerpant. Nouisse enim potuimus quid secutum sit ex male laxata libidine Paridis. quid ex stolida præsumptione Xerxis Persarũ regis. quid ex ambitione Marii. quid ex auaritia Crassi & aliorũ plurium. quid ex eis in corio datis Vlyssi sentiendum sit, supra ubi de Vlysse demonstratum est. Tangit præterea Virgilius artificiose naturalem uentorum causam, oriuntur quippe in cauernis agente aeris motu, & exeuntes per aerem efferuntur. & sic a Iunone regnum tenere fatetur, id est ab aere absq; quo uentus creati non potest, & cum se extollunt in altum, Ioui conciliantur, in quantum proximiores regioni ignis efficiuntur. & mensis deorum, idest superiorum corporum accumbunt, & perseuerante aeris dispositione cõgrua ad eos producendos, ipsi etiam perseuerant. Sunt insuper qui uolunt duodecim filios Aeoli duodecim uentos esse prout eos fore dicit Aristo. in metheoris, & ex his uolunt sex esse, qui suo spiritu habeant agere ut terra ad producendum fructum uires emittat seu disponat. vi. uero qui illam ad suscipiendum præparatam faciant, & sic agentes masculi, & quos patientes faciunt fœminæ.

Sunt autem septem Aeoliæ insulæ Strongyle, Enonymos, Hiera, Lipara, Didyme, Ericodes, Phœnicodes. Ex his Hieran aiunt Vulcani officinam esse, cui fabulæ natura montis & specuum qui in eo sunt occasionem dedere. Vide Solin. Cap. 11. Commentarium autem Apollonij lib. tertio, qui copiose de ea re tradidit. Didym. autem Odyß. K. Duos Aeolos fuisse tradit, alterum Hippotæ filium Nimiantis nepotem, alterum Ellanos filium Iouis nepotem. Et quosdam per Aeoli. 12. filios. 12. anni menses intelligere. Huius insulas Homerus Plotus quoq; appellat, quod ideo factum quidam putant, quia olim instabiles fuerint, ut Delos.

Virg. 1. Aene.

Odyss. 10.

Cap. 11.

De Macareo & Canace filiis Aeoli. Cap. XXI.

Macareus & Canace, ut in epistolis ostendit Ouidius. Aeoli fuere filii, & cum se minus honeste amarent uterenturq; consanguinitatis cõmoditate concepit ex Macareo Canace & peperit filium, quem dum clàm è regia per nutricem emitteret ut aleretur, infœlix infans se suo uagitu patefecit auo qui filiorum incensus scelere iussit

innocuum

innocuum exponi canibus,& per satellitem Canace gladiū misit, ut eo pro meritis uteretur, quid ex ea secutum sit, nescio. Macareus autem aufugit. & sunt qui uelint hunc Macareum, eum fuisse, qui postea Apollinis delphici sacerdos factus in mortē Pyrrhi Achillis filii Oreste concessit assensum.

Meminit alterius quoq; Macarei Diodorus lib.6. quem Iouis & Cyrenea filium dicit, patrem Methymnes, & Mytilenes qui filijs suis passim emissis multarum insularum imperium occupauit.

De Halcione filia Aeoli coniuge Ceycis. Cap. XXII.

ALciones filia fuit Aeoli, ut per Ouidium patet dum dicit. Neue tuum fallax animū fiducia tegat, Quod socer Happotades tibi sit, qui carcere fortes contineat uentos. &c. Huic enim coniunx fuit Ceyx ex Trachinne Luciferi filius, de quibus ambobus & infœlici eorum casu ubi de Ceyce dictum est.

Ouidius Lib.11. Meta. Comment. Theocriti matrem Halcyones uocat Canóben. In Idill.7. Commentarius autem Homeri Iliad.1. Causam infortunij fuisse Ceyci & Halcyone, eo quod Ceyx sese nimium efferens, Iouem uocari faciebat, & Halcyonem Iunonem. dicta autem est Halcyon. ἀπὸ τοῦ ἐν ἁλὶ κύειν. Reliqua supra uide.

De Miseno Aeoli filio. Cap. XXIII.

MIsenus Aeoli fuit filius, ut ait Virg. Misenū Aeolidē quo non præstātior alter Aere ciere uiros, Martem´q; accendere cantu. Et infra per. xiii. uersus, in quibus describit Virgilius, qualiter Hectore mortuo Aeneā secutus sit. & cum die quadā cantu certaret cum diis à Tritone tractus sit, & demersus. nec post multum subdit eum ab Aenea sepultum, & loco suo nomen impositum. Nunc quoniam simpliciter à Virgilio dicta uera non sunt, quid sit absconditum aduertendum. Fingit ergo Misenum Aeoli filium, eo quod fuit tubicen. nam tubæ sonus nil aliud est, quam spiritus per fistulam ab ore emissus, sicuti & uentus est aer impulsus, & per terræ fistulas è cauernis emissus. & quia uentorum Aeolus deus dicitur, quasi eorum auctor sit, à similitudine operis Misenus eius dicitur filius. Eum autem à Tritone Neptuni tubicina tractum atq; demersum in undas, sunt qui credant à Virgilio inuentum ad tegendam Aeneæ iniquitatem, quem sæpe pium uocat, eo quod putent ipsum apud lacum auerni ab ipso Aenea sacrum illud infaustū inferis faciente occisum. sicuti Elpenor in eodem loco occisus est, cum nequeat illud perfici absq; humano sanguine. Quod autem illi sepulchrū fecerit facile credi potest, in præmium sublatæ uitæ. nec dubium quin apud Baias sit mons paruus, cui adhuc Misenus nomen est. an illi à sepulto homine datum sit, an potius à monte homini ut fictioni melius conueniret, nescio.

De Cretheo Aeoli filio, qui genuit Aesonem, Pheretem, Amythaonem, & Alcymedontem. Cap. XXIIII.

Lib.11. CRetheus filius fuit Aeoli, ut in Odyssea scribit Homerus. huic fuit coniunx Tyro filia Salmonei regis fratris sui, ex qua ipse suscepit Aesonem, Pheretem, Alcymedontem, atq; Amythaonem.

De Aesone Crethei filio, qui genuit Iasonem & Polymiam. Cap. XXV.

AEson Crethei fuit filius ex Tyro, ut supra dictum est, qui cum genuisset insignem Iasonem eo æui toti grętię iuuenē, & is missus à Pelia in Colchos & inde uictor aureum reportasset uellus, & Medeam Aetæ regis filiam sibi in coniugem in Thessaliā deduxisset, ut Ouidius asserit, ab eadem uirtute herbarū, cum senex esset iuuenis factus est, cuius fictionis talis potest Lib. 7. Meta. esse sensus. Aesoni scilicet ex insperato reditu filii, tam difficilis expeditionis gloriosi, tam grandis lætitia addita est, ut ætas quæ tendebat in mortem, in ætatem retrocessisse floridam uideretur.

Diodorus lib.5. A Pelia occisum dicit. Peliam autem à Medea.

De Iasone

De Iasone Aesonis filio, qui genuit Thoantem, Eunæum, Philomelum, & Plutum. Cap. XXVI

IAson Aesonis fuit filius, Ouidio teste, ex quo talis recitatur historia. Fuit Iasoni patruus Pelyas rex Thessaliæ, cui oraculo iussum erat, ut singulis annis Neptuno patri sacrificium exhiberet, ut ait Lactātius, dum'q; cerneret eo celebrante quenquam nudo pede ad sacrum uenientem de proximo se moriturum sciret. Cōtigit inde, ut eo sacrum faciente Iasonem festinantem ad sacrum in limo Anauri fluminis calciamentum alterius pedis liquisse, quod uidens Pelyas filiis timens suasit Iasoni ut Colchos iret aureum uellus quæsiturus, eum non rediturum existimans, cum audisset opus esse humanis uiribus insuperabile. Qui expeditione assumpta fabricata est illi nauis longa ab Argo in sinu Pagaseo, & Argo ab autore denominata, nobiles Græciæ iuuenes ferè omnes conuocauit, inter quos Hercules fuit. Fuere præterea Orpheus, Castor, Pollux, Zetes, Calais, alii'q; plures splendidissimi genere & uirtute iuuenes, quos ob nobilitatē semideos appellat Statius in Thebaide, dicens, Iam tum prima cum pube uirentē, Semideos inter pinus me Thessala reges Duceret, &c. Qui à nomine nauis Argonautæ appellati sunt. quibus cōgregatis ex sinu Pegasęo nauem soluit, & inde secundo urgente uento in Lemnum deductus est. Ibi autem cum mulieres uiros omnes interfecissent suos, uirorum imperium aspernatæ, regnante'q; Hypsipyle Thoantis olim regis filia, eis, ut testatur Statius, superatis, Iason ab Hypsipyle hospitio susceptus est & thalamo. Tandem cum redargutus ab Hercule Hypsipylem prægnātem liquisset, deuenit in Colchos, ubi cum florida iuuentute & formositate ualeret à Medea Colchorum regis filia receptus est, cui cum clam se maritum futurum spopondisset, ab ea doctus est quo pacto Aeripedes tauros & domare, & iugo subigere posset, occidere draconem peruigilem, & eius dentes sulcis immittere. Et ex dentibus surgentes armatos in perniciem suam cōcurrere sineret, & hoc pacto qualiter illi ad aureum uellus iter peruium esset. qui cum iuxta monita peregisset omnia, in prædam deuenit optatam, & ea sublata clam cū sociis & Medea fugam arripuit. Sanè unum omnes non tenuisse iter in reditu satis constat, cū Hercules & reliqui ferè omnes ad Propontidem, & Helespontum uenisse legantur, cum Iasonem scribāt omnes ueteres Histri hostium intrasse, & inde ad eam usq; partem deuenisse, in qua diuisus Hister in Adriaticum fertur, & eam intrasse & in Adriaticū deuenisse, quod Aristoteles ubi de mirabiliū auditu asserit, dicens quod esto ibi loca innauigabilia sint, Iasonem nauigabila fecisse per Cyaneas tendentem. Et ad probationem huius itineris dicit, quia loca illa per quæ Iasonem iter fecisse traditur admirandorum plena & crebra per eadem à Iasone altaria inueniri composita, & in una Adriatici maris insula Dianæ templum à Medea dedicatum. Præterea & oppidum Polā, quod in nostrum usq; æuum perseuerat à Colchis colonis primo habitum. Hæc meo iudicio nauigationē non probant, imò potius possent firmarē, quæ alii arbitrantur Iasonem scilicet quandiu potuerit naui peregisse iter. Inde obstātibus nauigationi montibus portantibus sociis nauem humeris superasse montes, & Histrum cisalpinum deuenisse flumen, aras & altariā quæ narrantur peragrando fecisse. Sed quodcunq; tenuerit iter, constat aureo cum uellere in patriam remeasse, & illud, ut Lactantius dicit, Creonti Corinthiorum regi detulisse. Is autem cum ex Medea duos suscepisset filios, eius'q; opera iunior factus Aeson, & à filiābus trucidatus Pelyas, seu criminum enormitate, seu alia ex causa fecerit, eam repudiauit. Et, ut dicit Lactantius, Glaucem assumpsit uxorem. Seneca uero Poëta in Tragœdia Medeæ eum assumpsisse Creusam Creontis regis Corinthiorum filiam ostendit. Ob quam indignationem cum maleficiis Medeæ regiam & nouam cōiugem, ut asserit Seneca, uidisset exustam, ab eadē oculis suis uidit quos ex ea susceperat filios gladio laniari, & hinc subsequi potest quod Lactantius asserit, eum Glaucem accepisse. Tandem cum ob suum crimen Medea, quæ ab Egeo in coniugem suscepta fuerat aufugisset ab eo, iterum à Iasone Thessalia pulso, ut aiūt, suscepta est. Et cum ea Colchos iterum transfretauit, Aeetām'q;

Lib. 7. Meta. a b c d e f

senem Medeæ patrem regno pulsum reduxit in regnum, & multa insuper per Asiã egit magnifica, in tantum ut ibidem dei ritu coleretur, & suo nomini templa cõstituerentur plurima. Quæ postea Alexandri Macedonis iussu forsan eius gloriæ inuidentis demolita sunt, qualis tamen illi fuerit finis, aut ubi, legisse nõ memini. Huius historiæ tam succincte recitatæ, quædam sunt Poëtica fictione uelata, quæ si possumus, aperienda sunt. Legitur enim primo tauros æneos habentes pedes, efflantes naribus ignes domuisse. Quos ego reor regni Colchorum proceres insuperabiles uiribus, elati q; spiritus fuisse, quos nõ bello, sed oratione ac circumuentionibus superatos puto, & in suam Medeæ q; sentẽtiam tractos populares ad seditionem disposuisse, & cæso per fraudem dracone peruigili, id est præfecto custodiæ regni, & ob eius mortem quasi seminatis dentibus, id est, dissensionũ causis aduersum seipsos armarentur Colchi, & in bellum perseuerãtes adeo fatigarentur, ut demum à Iasone subigerẽtur facile atq; diuitiis nudarentur, & aureo uellere, id est, grege habente preciosissimum uellus. Hunc arbitratur Plinius primum fuisse, qui longa naui nauigauerit.

a *Commentarius Odyß. M fabulam paulo aliter incipit. Dicit enim Aesonem ex Polymila, seu ut Pherecydes ex Alcimede sustulisse Iasonem, quem cũ ipse moreretur, fratri Peliæ in tutelam cõmendasse, & regnum quoq; tradidiße, ea tamen lege, ut illud adulto Iasoni restitueret. Porrò matrem Alcimedem suspectum habuisse Peliam, eoq; Iasonem Chironi alendum dedisse. Itaq; cum adultus esset iam Iason, uenisse eum ad repetẽdum paternum regnum, ac ibi quo regnum ipse teneret, Peliam commentũ fraudem, iußisse Iasonem ut prius aureum uellus, occisis igniuomis tauris ex Colchide referret. Quæ res cum primo impossibilis Iasoni uiderẽtur, Chironem illi comites τοὺς ἡμιθέους excitatos addidisse, & ita à Pallade parata naui quam Argo uocant, Iasonem cum socijs in Colchum nauigaße, & primo ad Lemnades, deinde ad Phineum regem (cuius fabulam supra annotauimus) ueniße, quem ab Harpyis liberãtes, ab eodem muneris loco docti sunt, qui ratione & uia per Cyaneas petras inter se cõcurrẽtes, ad Colchos usq; peruenire poßent. Reliqua nota sunt tum ex Flacco, tum ex Ouidio 11. Comment. tamen Apollonij ex Timonacte dicit Iasonem uolente ac despondente Aeeta Medeam duxiße, & monumenta fuiße eius rei hortos Iasonios, Medeæ thalamum & templũ, & nescio quæ alia. Ex Timæo autem, nuptias in Corcyra factas, & eius rei causa annua quoq; sacra ibidem celebrari, &c. Vide lib. 4. Idem lib. 1. matrẽ Iasonis, iuxta Herodorũ, uocat polyphemem filiam Autolyci, iuxta Pherecydem, Alcimedem filiam Phylaci.*

b *Vt etiam Apollonius in 1. alij tamen à celeritate dictum uolunt.*

c *Vocantur communi quoq; nomine Minyæ, ita enim Beotij appellantur, siue, ut Sceptius uult, ij quĩ circa Iolcum habitarunt, à Minya rege Orchomeni filio Neptuni, eius enim gentis fuerunt pleriq;, qui cum Iasone in Colchum nauigarunt.*

d *Hanc ui fabulam Cato in originibus uidet, sed tamen & inter Græcos sunt qui hoc tradunt, ut Timagetes, quem secutus Apollonius uidetur, qui Istrum ex Celticis montibus deferri scribit usq; in paludem Celticam, exinde diuidi in duo cornua, quorum alterum in Euxinum, alterum in Celticum, hoc est, Adriaticũ, sic enim ego intelligo, mare exit, & per hoc redisse Argonautas ait, & in Tyrrhenos uenisse. Herodorus autem per eandem illos uiam rediße, qua in Colchos profecti fuerant. Hecatæus & alij nonnulli ex Phaside in Oceanum transiße dicit, ex Oceano autem circumuectos in Libyam, & inde in Nilum ueniße, per Nilum autem in mediterraneum redisse. Sed hoc Artemidorus ut mendacium refutat. Vide Comment. in quartum Apollonij.*

e *Diodorus nomina horum ponit, Thessandrum, Didymum, Teßalum, & Alcymenum. Vide lib. 5*

f *Home. Comment. hanc fugæ causam tradit. Postquàm Aegeo nupsißet Medea, inquit, Theseum ex Trœzene, ad cognitionem patris uenientem, uerbis impulit, ut poculum à se temperatum illi daret, quo poto ille moreretur. Quod cum Theseus iam facturus esset, uidet apud Aegeum gladiũ quem ipse Trœzene reliquerat, atq; ita patre agnito, Medeam tam nefandi consilij causam, ex Attica eiecit.*

De Thoante & Euneo Iasonis filiis. Cap. XXVII

Lib. 6 THoas & Euneus filii fuere Iasonis ex Hypsipyle, ut satis patet per Statium in Thebaide. Creditum quippe est eam prægnantem ex Iasone ad Colchos eunte remansisse. Et ut comprehendi potest, cum gemellos peperisset, nec fas esset apud Lemniades masculos alere

los alere, eam illos alendos alibi transmisisset, & dum ob detectum seruati patris facinus regno pulsa fuisset, & à Piratis capta, atq; Lycurgo regi Nemeo uendita, aut tanquam serua tradita nũquam postea illos uidit, qui cum adoleuissent, & cum Adrasto rege in Thebanum bellum irent, audirent'q; eam in sylua Nemea casus recitantem suos Adrasto, illam e uestigio matrem cognouerunt, & irae Lycurgi regis ob male seruatum Opheltem filium eam surripuerunt. Quid autem ex eis postea actum sit, mihi incertum est.

Statius lib. 6. Ecce & Iasonidae iuuenes noua gloria matris Hypsipyles subiere iugo, quo uectus uterque Nomen auo gentile Thoas, atq; omine dictus Euneus Argoo, geminis eadem omnia, &c.

De Philomelo Iasonis filio, qui genuit Plutum. Cap. XXVIII

PHilomelus, ut scribit Rabanus in libro de originibus rerum, filius fuit Iasonis. Nec de eo habetur aliud, nisi quia Plutum genuit.

De Pluto Philomeli filio, qui genuit Pareantem. Cap. XXIX

PLutus, ut scribit Isido. ubi de etym. filius fuit Philomeli, de quo nil aliud nisi quia genuit Pareantem.

De Pareante filio Pluti. Cap. XXX

PAreantes filius fuit Pluti, ut scribit Isidorus ubi supra, qui ibidem ait eum Paron insulam tenuisse, eam'q; & eius oppidum Paron de suo nomine nuncupasse cum primo Minoia uocaretur.

De Polymila Aesonis filio. Cap. XXXI

POlymilas, ut Leontius asserit, filius fuit Aesonis, qui Leontius dicit Aesoni preter hũc nullum fuisse filium. Verum ego plus fidei antiquatae famae exhibeo, qua habemus Iasonem Aesonis fuisse filium, quàm autori nouo. Tamen possibile est Iasonem fuisse Bynomium.

Haec tria capita de Polymila, Alcimedonte, & Epitropo imperitia Graecae linguae huc accreuerunt, cũ neq; Polymila Aesonis filia, neq; Alcimedon Crethei, neq; Alcymedontis Epitropus filius esse, apud ullum alium idoneum, credo autorem legatur. Res autem sic habet apud Didymũ in Odysseae M. ita scriptum est: Τυρὼ ἡ Σαλμωνέως ἔχουσα δύο παῖδας ἐκ Ποσειδῶνος Νηλέα καὶ Πελίαν, ἐγήμε Κρηθεῖ, καὶ ἴσχει παῖδας δὲ αὐτοῦ τρεῖς Αἴσονα καὶ Φέρητα, καὶ Ἀμυθάονα. Αἴσονος δὲ καὶ Πολυμήλης καθ' Ἡσίοδον γίνεται Ἰάσων, κατὰ δὲ Φερεκύδην ἐξ Ἀλκιμέδης. τελευτῶν δὲ οὗτος κατέλειπε τοῦ παιδὸς ἐπίτροπον τὸν ἀδελφὸν Πελίαν, ἐγχειρίσας αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν, ἵνα αὐξηθέντι τῷ υἱῷ παράσχῃ. ἡ δὲ τοῦ Ἰάσονος μήτηρ Ἀλκιμέδη δείσασα δίδωσιν αὐτὸν τρέφεσθαι Χείρωνι τῷ Κενταύρῳ. τραφεὶς δὲ καὶ ἡβήσας ἔρχεται εἰς Ἰωλκὸν ἀπαιτῶν τὴν πατρῴαν ἀρχὴν τὸν Πελίαν. ὁ δὲ ἔφασκεν ἐχρῆν αὐτὸν πρότερον διακομίσαι τὸ χρυσοῦν δέρος ἀπὸ Κόλχων, καὶ τοὺς πυρίπνοους ἀνελεῖν ταύρους. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰάσων λέγει τῷ Χείρωνι, καὶ αὐτῷ ὁ Χείρων συνεκπέμπει τοὺς ἠιθέους, κατασκευάζει δὲ ἡ Ἀθηνᾶ τὴν Ἀργώ, &c. *Hunc locum Leontius ut & alia pleraq; ex Didymo uertisse uidetur. Et quia siue Leontius Graeca, siue Bocatius ipsum Leontium minus intellexit, factum est, cum apud Didymum ponatur* Αἴσονος δὲ καὶ Πολυμήλης καθ' Ἡσίοδον γίνεται Ἰάσων, *ut Polymilam Aesonis filium putarint. Deinde rursum ubi Didymus habet,* κατὰ δὲ Φερεκύδην ἐξ Ἀλκιμέδης, &c. *Idem breuitatem Graecae linguae non assequens, intellexit Alcimedem aliquem esse, qui moriens fratri Peliae filium Epitropum commendarit, non aduertens* ἐπίτροπον *appellationem esse, & significare tutorem. Et quia Peliam fratrem uocat, mox putauit Aesonis filium esse Alcimedontem, quia fratrem Peliam haberet. Similiter quia apud Lactantium & reliquos de Aesone scribitur, eum uixisse usq; in reditum filij, & Medeae aduentum. Facile putauit ea quae de commisso regno, & filio Chironi à matre tradito, de alio, eoq; quem ipse Epitropum uocat, non de Iasone dicta esse, adeò difficile est recte in literis uersari absq; cognitione Graecae linguae. Et hoc pacto accidisse arbitror etiam supra Cap. 11. cum nominat tres filios Herculis ab Homero positos, & lib. 5. cap. 33. & 34. cum Ithilum & Thylim filios Zethi, Calatum filium Iouis & Antiope ex Homero uocat, quae eodem modo ex Didymo, non satis, ut uidetur, intellecto, fluxerunt ut ibidem quoq; annotauimus.*

De Alcimedonte Crethei filio, qui genuit Epitropum. Cap. XXXII

ALcimedontem filium fuisse Crethei Leontius dicit, asserens à Pherecyde recitari ab Alcimedonte moriente Epitropum paruum filium suum Peliae fratri derelictum, quem cum mater Chironi nutriendum dedisset, grandis à Pelia Colchos missus est.

 De Epi-

De Epitropo Alcimedontis filio. Cap. XXXIII

EPitropus secundũ Leontium, filius fuit Alcimedõtis, qui, ut refert Pherecydes, à matre Chironi Centauro alendus traditus est, & cũ adoleuisset in patriam rediens Peliæ patruo paternam petiit hæreditatem, à quo Colchos missus est, uellus aureum quæsiturus.

De Pherete Crethei filio. Cap. XXXIIII

Pheretes filius fuit Crethei ex Tyro susceptus, ut in Odyssea testatur Homerus.

Home. Odyß. Λ. Τοὺς δ' ἑτέρους κρηθῆϊ τέκε βασίλεια γυναικῶν
αἴσονά τ' ἠδὲ φέρητ' ἀμυθάονά θ' ἱππιοχάρμην. *Loquitur de Tyro.*

De Amythaone Crethei filio, qui genuit Melampum & Biantem.
Cap. XXXV

AMythaon, ut in Odyssea Homeri legitur, Crethei fuit filius ex Tyro susceptus. Hũc Homerus dicit bellicosissimum fuisse hominem, neque de eo amplius nisi quod Melampum genuit & Biantem.

De Melampo Amythaonis filio, qui genuit Thiodamantem.
Cap. XXXVI

MElampus olim augur ingens filius fuit Amythaonis, ut in Thebaide testatur Statius ibi. Sacra mouere deum solers tibi cura futuri. Et infra per octo uersus. Scribit aũt Lactantius hũc filias Prœti regis ab insania curasse, ut supra de Prœto, & sic unam ex eis in coniugem & regni portionem consecutus est. fuit quippe Melampus iste herbariæ artis peritissimus, ut ueteres tradidere, & Thiodamantem filium superstitem reliquit.

De filiabus Prœti supra libro secundo, Cap. 30. tractauimus.

Melampus filius fuit Amythaonis & Dorippes (quanquam Didymus uidetur Talaonis facere, cum inquit: Bίας ὁ Ταλαοῦ. Nam Bias omnium consensu Melampodis frater dicitur) Melampus autem dictus est, eo quod mater infantem exposuerat, toto corpore tectum, præterquàm pedibus, qui à Sole atro colore attracto, nomini causam dederunt. Hic fertur aliquando peregre proficiscens apud Polyphatem diuertisse, quo sacrificante, cum Draco quidam seruum eius morsu petijsset, & ille Draconem interfecisset, Melampus interfectum sepelijt. Ob quod meritum pulli Draconis, aures Melampodis lingendo, diuinationem illi inspirarunt, ex quo Melampus non solum uaticinari, sed etiam uolucrum & brutorum uoces intelligere cœpit. Fuit ijsdem temporibus filia Salmonei, Tyro, quæ à Neptuno cõpressa peperit Neleum & Peliam: & quia patrem grauida metuebat, ad auunculum Deioneum confugit, qui illam postea Cretheo fratri nuptum dedit, ex qua Aesonem, Pheretum, & Amythaonem postea peperit. Porrò fuit huic Deioneo nepos Iphiclus ex Phylaco & matre Clymene filia Minyæ, quæ ante ex Apolline Phaëthontẽ pepererat, ut quidam uolunt, homo tantæ agilitatis & celeritatis, ut pedibus super summas aristas curreret, neq; spicas illarum infringeret, adeoq; cum ipsis uentis cursu certaret. Ab hoc Neleus postquàm adoleuißet, matris suæ Tyroûs bona repetebat. Quæ cum ille denegaret, Neleus filiam quam habebat omnium uenustißimam Perô nomine, nemini elocare uoluit, nisi qui boues Iphicli ablatas sibi Pylum adduxißet. Quod cum diu nemo auderet, tandem Bias frater Melampodis faciendum suscepit, fratremq; Melampodem impulit, ut boues abducendos aggrederetur. Qui quanquam sciret rem sibi primo non successuram, tamen in fratris gratiam aggreßus, & in furto deprehensus, à pastoribus ad Iphiclum captiuus ductus est, à quo postea inter uirum & mulierem uinctus, in carcerem coniectus est. Et ex ijs quidem qui simul uincti erant, uir eum reuerenter habuit, mulier autem multis contumelijs prosecuta est, quare & postea temeritatis pœnas dedit. Nam cũ in uinclis teneretur, anno iam prope exacto Melampus, audiretq; uermes inter se colloquentes, de trabibus ædificij in quo uinctus tenebatur, iam corrosis diuinabatq; inde non multo post ruiturum illud esse, accersito ministro carceris, iussit se inde in alium locum efferri. Quod cum ille faceret, uirum quidem à capite, mulierem uero ad pedes locat, qui illum extulerunt. Cæterum nondum exierant cum ædificium à tergo collabitur, ac mulierem in limine depræhensam interficit. Qua re cognita & Melampodis diuinitate patefacta, Iphiclus è uinculis illum dimittit, polliceturq; se illi boues ultro daturum, si sua arte efficiat, ut liberos procreare poßit, erat enim ad eum diem sine liberis Iphiclus. Melampus igitur promisit, & paratis sacris, omnibus auibus suas portio-

nes

nes distribuit, quæ aduolantes omnes præter uulturem ad sacra conuenerunt. Has postea Melampus interrogat, qua ratione Iphiclus liberos procreare possit, sed eæ dubitantes uulturem accersunt, qui ueniens sterilitatis causam aperuit. Nam Phylacum olim cum uidisset Iphiclum adhuc paruum, pecora castrantem, machæra eum persecutum esse, & cum apprehendere eum non posset, machæram sub cortice ἀχέρδȣ, *id fruticis spinosi genus est, abdidisse. Iphiclum autem ex eo timore usq; sterilem factum esse. Iussit igitur uultur machæram ex Acherdo referre, & rubiginem ex illo detersam, in uino potandam Iphiclo, per decem dies dare, exindeq; Iphiclum à sterilitate solutum iri. Quod cum Iphiclus, interpretante Melampode, fecisset, liberos procreauit Podarcem, &, ut quidam uolunt, Protesilaum. Melampus autem acceptis bobus, eas fratri attulit, qui illas Neleo dedit, uxoremq; Pero accepit, ex qua Perialcen, Aritũ, & Alphesibœam genuit, ut ait Pherecydes. Hæc ex Commentarijs Odysseæ, & Apollonij. Porrò Biantis filios alios recenset Apollonius, quàm uel hic Pherecydes, uel in textu Bocatius lib. 1. Argon.* ἀργόθεν, *inquit,* αὖ ταλαὸς καὶ ἀρήϊος, υἷε βίαντος ἤλυθον ἴφθιμός τε λεωδόκος, ὃς τίκε πηρὼ νηληὶς τῆς δ' ἀμφὶ δύην ἐμόγησε βαρεῖαν αἰολίδης σταθμοῖσιν ἰφίκλοιο μελάμπȣς. *Commentarius quoq; Theocriti in Idyll. 3. fabulam eodem ferè modo narrat, nisi quod circa causam sterilitatis Iphicli nonnihil uariat. Ait enim Phylacum inguina filij falce perstrinxisse, cum forte astaret arborem resecanti, &c.*

De Thiodomante filio Melampi. Cap. XXXVII

THiodamas filius fuit Melampi, Statio teste, qui dicit, Insignem fama sanctoq; Melampode cretum Thiodamanta uolunt, &c. Fuit iste Thiodamas augur egregius, adeò ut absorpto terræ hiatu Amphiarao apud Thebas, Adrastus & reliqui principes qui secum Thebas obsidebant, eum absorpti loco substituerunt. *Lib. 8. Theb.*

De Biante seu Bia Amythaonis filio, qui genuit Mantium & Anthiphatem. Cap. XXXVIII

BIas Amythaonis fuit filius, ut Theodontius dicit, ex quo Homerus historiam refert qualiter Piro Nelei filia nupta sit, quæ quod supra ubi de Piro scribitur plene, nec de eo aliud legitur, nisi quod cum cõiuge habitauerit apud Pylum Nelei ciuitatem, & quod ex ea susceperit duos filios Mantium & Anthiphatem.

Homerus autem Mantium & Antiphatem non Biantis, sed Melampodis filios facit libro Odyss. decimoquinto. Nam de Theoclymeno primum sic ait: μάντιος, ἀτὰρ γενεήν γε μελάμποδος ἔκγονος ἦεν. *Et postea de Melampode sic ait:* Ενθα δ' ἔγημε γυναῖκα καὶ ὑψερεφὲς θέτο δῶμα. γείνατο δ' ἀντιφάτην, καὶ μάντιον υἷε κραταιώ. Αντιφάτης μὲν τίκτεν ὀϊκλῆα μεγάθυμον, αὐτὰρ ὀϊκλείης λαοσσόον ἀμφιάραον, ὃν περὶ κῆρι φίλει ζεύς τ' αἰγίοχος καὶ ἀπόλλων, παντοίην φιλότητ'. οὐδ' ἵκετο γήραος οὐδόν. ἀλλ' ὄλετ' ἐν θήβῃσι γυναίων εἵνεκα δώρων. τοῦ δ' υἱεῖς ἐγένοντ' ἀλκμαίων ἀμφίλοχός τε. *Et sequitur:* μάντιος αὖ τέκετο πολυφείδεά τε κλεῖτόν τε, ἀλλ' ἤτοι κλεῖτον χρυσόθρονος ἥρπασεν ἠώς. κάλλεος εἵνεκα οἷο, &c. *Et rursum:* Αὐτὰρ ὑπέρθυμον πολυφείδεα μάντιν ἀπόλλων θῆκε βροτῶν ὄχ' ἄριστον. ἐπεὶ θάνεν ἀμφιάραος, τȣ͂ μὲν ἄρ υἱὸς ἐπῆλθε, θεοκλύμενος δ' ὄνομ' ἦεν. *Et sic patet ex Melampode Mantiam & Antiphatem natum ex Mantio, Clitũ, & Polyphidem, ex Polyphide Theoclymenum. Rursum ex Antiphate Oicleum, ex Oicleo Amphiaraum, &c. De Biantis autem filijs in Melampode uide.*

De Mantio Biantis filio, qui genuit Clitum & Polyphidem. Cap. XXXIX

MAntius, ut in Odyssea scribit Homerus, filius fuit Biantis ex Pyro. Nec ex eo aliud refert nisi quod genuit Clitum & Polyphidem.

De Clito Mantii filio. Cap. XL

CLitus Mantii fuit filius, ut in Odyssea testatur Homerus ubi dicit, quod cum esset forma & decore conspicuus eum ab Aurora raptum, nec ultra usquam comparuisse. Dicit tamen Barlaam hunc ad orientales partes abiisse, & ibidem de reditu in patriam nõ curans quibusdam populis imperasse, & ob id fictum eum ab aurora raptum.

De Polyphide Mantii filio, qui genuit Theoclimenum. Cap. XLI

POlyphides filius fuit Mantii, ut Homerus dicit in Odyssea, ubi eum egregium fuisse uatem asserit, & Amphiarao in bello Thebano ab hiatu terræ absorpto substitutum

ab Argiuis, ubi Statius Amphiarao suffectum dicit Diodamantem Melampi filium, hic Theoclymenum genuit.

De Theoclymeno Polyphidis filio. Cap. XLII

Theoclymenus, ut in Odyssea placet Homero, filius fuit Polyphidis. Et cum moraretur in Argo ciuitate, & haberetur augur insignis, ibi hominé interfecit. Ob quam causam cum inde discessisset, & in Pylon ciuitatem uenisset, exinde cum Telemacho filio Vlyssis abiit in Ithacam.

Nomen matris quoq; à Didymo ponitur, uidelicet Sariusa, ex qua alterum quoq; filium Harmonidem nomine eidem natum dicit. Odyß. O

De Antiphate Biantis filio, qui genuit Oicleum. Cap. XLIII

Antiphates, ut asserit Homerus in Odyssea, filius fuit Biantis ex Pero coniuge susceptus. Nec ex eo aliud habetur, nisi quod genuit Oicleum.

De Oicleo Antiphatis filio, qui genuit Amphiaraum. Cap. XLIIII

Oicleus eodem Homero teste, filius fuit Antiphatis, & Amphiaraum uatem genuit, quem nonnulli Lyncei regis Argiuorum ex Hypermestra filium fuisse arbitrantur.

De Amphiarao filio Oiclei, qui genuit Almeonem, Amphilochum, & Catillum. Cap. XLV

Amphiaraus, quicquid alii dicãt, Oiclei fuit filius, ut in Odyssea testatur Homerus, & Statius in Thebaide dicens, Tandem prorumpere ad actus Oiclides, &c. Hic autem inter cæteros Augures ueteres clarior habetur. Qui cum Adrastus Argiuus rex bellum aduersus Thebanos initurus esset, montem unà cum Melampo uisurus quid futurum esset Argiuis, si bellũ aduersus Thebanos assumerent, ascendit, & cum inter alia uidisset se si in bellum iret, non rediturum in patriam, latebras petiit, & Eriphyle coniugi suæ, ex qua iam quosdam susceperat filios, tantum tanquam fidissimæ latebras suas patefecit. Sanè eum instarent Argiui principes, ut in Thebanos irent, eum'q; solum perquirerent, nec inuenire possent, contigit ut Eriphyle Argiæ filiæ Adrasti cõiugis Polynicis uideret monile, quod olim Vulcanus Hermoniæ priuignæ suæ & coniugi Cadmi dono dederat, & illud desideraret, & inde cum Argia in compositionem ueniens, monili suscepto Amphiaraum patefecit, ut in Thebaide pleuius scribit Statius. Sic igitur Amphiaraus coniugis fraude detectus, cum aliis Argiuorum principibus non rediturus iuit in bellum, in quo dum die quadam armis & curru insignis prælium intrasset, atq; acriter in Thebanos pugnaret, repente terræmotu facto ingenti, & ea in parte in qua cõsistebat uoragine telluris, patefacta absorptus est cum maxima superstitum perturbatione. Hunc Statius armatum uiuum'q; in conspectu diis descendisse describit, & Poëtico more multa perorasse dicit, quæ ad propositum nil afferũt. Fuit tamen ea tempestate tanta ueteribus cæcitas, ut quem dei iudicio à terra absorptum cernerent, amicum dei, imò deum etiam existimarent, ei'q; ea in parte in qua absorptum nouerant, tanquam deo templum construerent, & aras dicarent, & sacra conficerent, & ritu dei illum colerent. Huius autem inuentum in libro naturalis historiæ dicit Plinius fuisse ignispicium, quod utrum credam, nescio. Memini autem legisse apud Chaldæos Nembroth opus fuisse qui per multa secula præcessit Amphyaraum.

Lib. 7. Theb.

De Alcmeone Amphiarai filio. Cap. XLVI

Alcmeon Amphiarai uatis & Eriphyles fuit filius. Huic Amphiaraus in bellum ire coactus nequitiam in se Eriphyles aperuit, ei'que futuræ mortis suæ uindictam reliquit, qui defuncto patre memor præcepti tempore sumpto, ut paternam pietatem seruaret, in matrem impius factus est, eam'q; peremit.

Huic fabulæ à cæteris additur, cum postea ob matris cædem Alcmæon furijs agitaretur, uenisse eum ad fluuium Phegeum, à quo lustratus est. Et cum filiam eiusdem Alphesibœam amasset, donato illi monili, quod matris Eriphyles fuerat, uxorem illam duxisse. Cæterum cum aliquando post ea tempora ad Acheloum fluuium forte redisset, placuisset'q; ipsi Calirhoë Acheloi filia quoq; monile, quod superiori

coniugi dederat, etiam huic nuptiarum spe, pollicitum esse. Ad quod tamen cum repetendum proficisceretur, à fratribus Alphesiboeæ Themone & Axione occisum esse, qui tamen & ipsi ab eodem mutuis uulneribus petiti, perierunt. Vel ut Ouidius uidetur sentire, à filijs Callirrhoës, quos Iuppiter natos statim uiros fecerat, in ultionem patris occisi sunt. Ouid. lib. 9. Meta.

De Amphilocho Amphiarai filio. Cap. XLVII

AMphilochus, ut in Odyssea dicit Homerus, filius fuit Amphiarai ex Eriphyle susceptus, nec de eo legi amplius.

De Catillo Amphiarai filio, qui genuit Tiburtinum, Catillum, & Coracem. Cap. XLVIII

CAtillus, ut ait Solinus in libro Mirabilium, filius fuit Amphiarai, de quo sic scribit. Catillus enim Amphiarai filius post prodigialem patris apud Thebas interitum † Oicli aui iussu cum omni foetu uel sacro missus tres liberos in Italia procreauit Tyburtum, Coracem, & Catillum, qui depulsis ex oppido Siciliæ ueteribus Sicanis à nomine Tyburti fratris natu maximi urbem uocauerunt. Hæc ille.

Oicli aui iussu cum omni foetu uel sacro missus, ita apud Solinum legitur, quanquam haud scio an his quoq; uerbis uitium adest. Vide Cap. 7

De Tyburtino, seu Tyburto Catilli filio. Cap. XLIX

TYburtinus, seu Tyburtus filius fuit Catilli secundum Solinum, & ab eo quia natu maior esset, Tybur ciuitas à fratribus denominata est. Plinius autem ubi de naturali historia dicit. Tyburtes multo ante Romam originem habuisse, & apud eos dicit extare tres ilices Tyburtino eorum conditore uetustiores apud quas inauguratus traditur. Tradunt autem eum scilicet Tyburtinum filium fuisse Amphiarai, qui apud Thebas obiit una ætate ante Iliacum bellum. *lib. 16. ca. 44.*

De Catillo Catilli filio. Cap. L

CAtillus Catilli filii Amphiarai fuit filius, ut asserit Solinus ubi supra, Qui sicut Cato facit testimonium Archas fuit, & classis Euandri præfectus & Tyburis conditor.

De Corace primi Catilli filio. Cap. LI

COrax, ut Solinus de mirabilibus mundi dicit, filius fuit Catilli, eius scilicet qui filius fuit Amphiarai, & unà cum Tyburtino, & Catillo fratribus urbem cepere Siculorum haud longe à Roma, quam, ut supra dictum est, à Tyburtino fratre maiore Tybur uocauerunt.

De Salmoneo Aeoli filio, qui genuit Tyro. Cap. LII

SAlmoneus, ut dicit Lactantius, filius fuit Aeoli, & apud Elidem regnauit, homo insolens & importabilis. Qui cum non esset regia sublimitate contentus, conatus est se deum esse suis ostendere, & fabricato æneo ponte in sublimi adeo ut Elidis partem desuper tegeret super eo currus agitari faciebat, qui tam suo strepitu quàm pontis ærei sonoritate in tam grandem sonum ueniebat, ut tonitruum uideretur, quod cum ex improuiso faceret ad instar tonitrui subditos exterrebat. Præterea ex excelso igniitis facibus in similitudinem fulminum iaculabatur, stantibus satellitibus eius iu tenus ut fulminatus quilibet, si face iniecta non periret, gladiis iussu suo occideretur, & hac fatuitate se Iouem fulminantem arbitrari uolebat. Verum deus uesaniam hanc non diu passus est, quinimo eum uero fulmine percussum deiecit ad inferos, ut ait Virgilius,

Vidi & crudeles dantem Salmonea poenas.
Dum flammas Iouis & sonitus imitatur olympi, &c.

Huic tantum unica filia Tyro superstes fuit.

Seruius non Aeoli uentorum regis, sed alterius qui apud Elim regnauit, filium dicit. Vide in 6. Aene.

De Tyro filia Salmonei. Cap. LIII

TYro, ut in Odyssea placet Homero, filia fuit Salmonei regis Elidis, & ex ea iuxta Enipeum fluuium Neptunus transformatus in speciem eiusdem fluminis cum illam

oppreſſiſſet, duos ſuſcepit filios, Neleum & Peliam, ut ſupra de eis dictum eſt, quæ poſtea nupſit Cretheo filio Aeoli, & ei peperit Aeſonem, Pheretem, & Amytaonem.

Homerus Odyß. Λ. ut ſupra quoq; annotatum eſt.

De Iphiclo filio Aeoli, qui genuit Podarcem. Cap. LIIII

IPhiclus, ut ait Lactantius, Aeoli fuit filius, & cum potens eſſet, boues Tyro filiæ Salmonei & matris Nelei, qui Neleo debebantur ſurripuit atq; detinuit, donec Biantis generi Nelei, aut Melampi auguris fratris ſui opere reſtitueret. Nam hic eſt, qui cum non poſſet filios procreare, habuit à Melampo ſeu à Bya, ut ſerpentis uenenum potaret, quo potato, confeſtim Podarcem genuit. Dicit Leontius uenenum ſerpentis herbam eſſe, ex qua ſi guſtauerit ſerpens, illico morietur, ſterilibus autem confert.

De hoc quo patre natus eßet ſupra in Melampode annotauimus Autores ſecuti Didymum & cõmentarios Apollonij pariter & Theocriti, qui omnes Iphiclum Phylaci filium, Phylacum autem Deionei, Deioneum Aeoli faciunt.

De Podarce filio Iphicli. Cap. LV

Podarces, ut Lactantius aſſerit, Iphicli fuit filius, nec de eo aliquid plus habemus.

De Siſypho Aeoli filio, qui genuit Glaucum & Creontem. Cap. LVI

SIſyphus Aeoli fuit filius, ut ſatis per Ouidium patet, dicentem, Reddit, ubi Aeolidem ſaxum graue Siſyphon urget, &c. Et Horatius in Odis dicit, Siſyphus Aeolides, &c. Vbi aduertendum Siſyphos fuiſſe duos, & ſic Aeolos de neceſſitate fuiſſe plures, quanquam duos tantum fuiſſe dicat Lactantius. Sed primo de Siſyphis uideamus. Siſyphus primus contemporaneus fuit Danao Argiuorum regi, ſeu ſaltem Lynceo Aegiſti filio, qui Danao ſucceſſit in regno. Nam utrunque teſtatur Euſebius in libro temporum. Dicit enim eum Ephyram ciuitatem, quam poſtea Corinthus Horeſtis filius à ſe Corinthum appellauit Danao regnante condidiſſe anno ſcilicet mundi iii. M. dcc. xxix. Nec multo poſt dicit ſecundum alios eum ſcilicet Siſyphum condidiſſe eam Ephyram anno decimoquinto regni Lyncei, qui fuit annus mũdi iii. M. dcc. xciiii. & hic Corinthiorum rex dictus eſt, id eſt, Ephyræ. Nam qui Corinthiorum reges dicti ſunt, longe poſtea inceperũt, ſcilicet circa annum mundi iiii. M. c. regnante Latinis Aenea Syluio, & Athenienſibus Melanthone patre Codri, & fuit rex eorum primus Aletius, & ſic iſte eius Aeoli fuit filius, cuius & Cretheus, & Salmoneus, & Iphiclus, & alii horum contemporanei. Et huius fuit coniunx Merope filia Atlantis, de quo Ouidius, Septima mortali Merope tibi Siſyphe nupſit. Et huius fuere filii qui ſequuntur, Glaucus & Creon. Fuit & alter Siſyphus, & hic Aeoli pariter filius, & de hoc ſuperiores autoritates teſtantur potius quàm de quo dictum eſt, & hic Aegeo Athenis regnante fuit. Nam, ut dicit Lactantius, cum inter duo maria, ſcilicet Ionium & Aegeum montem poſitum, qui Iſthmos dictus eſt, Siſyphus crudeli latrocinio occupaſſet, hac pœna mortalium paſcebatur, ut homines prægrauans ingenti ſaxo necaret. Seruius uero dicit, quod cum tranſeũtes cepiſſet reſidens in ſcopulo ad lauandos ſibi pedes aduocabat, intentos officio calce illos ex prærupto præcipitabat in mare. Hunc autem dicit Homerus moram traxiſſe in Ephyra ciuitate Argiuorũ, quæ poſtea Corinthus dicta. Alii inſuper dicunt, quod hic ſecretarius fuerit deorum. Et quia ſecreta mortalibus reuelaſſet, apud inferos damnatus eſt, hac pœna, ut ſemper ſaxum ingẽtis ponderis euoluat, ut ait Ouidius, Aut petis, aut urges ruiturum Siſyphe ſaxum, &c. Hunc Theſeus, ut ſupra ubi de eo ſcripſimus, occidit. Qui ſi filius Aeoli fuit, eſſe non potuit eius Aeoli cuius ſuperior fuit Siſyphus, qui longe fuit antiquior. Nec potuit eſſe Aeoli regnantis apud Lyparam, cũ hic iam mortuus eſſet antequàm ille naſceretur. Et ſic uidetur tres fuiſſe Aeolos, quos indifferenter Poëtæ uentorum deos, ſeu omnes unum uentorum deum nominant, huius Siſyphi ſunt qui credant Vlyſſem fuiſſe filiũ, ut ibi de eo dictum eſt. Saxum autẽ ſurſum deducere, & demum ad inferiora dimittere, dicit Macrobius ſuper ſomnio Scipionis in-

telligi

telligi debere eum inefficacibus laboriosisq; conatibus uitam terere, quod profecto prædonum est.

De Sisypho & morte, ab eodem in uincula coniecto supra in fabula Aeginæ annotauimus, inde ea require.

De Glauco filio Sisyphi, qui genuit Bellerophontem. Cap. LVII

GLaucus, ut in Iliade ait Homerus, filius fuit Sisyphi regis Ephyræ. Nam in persona Glauci huius Glauci nepotis aduersus Diomedem pugnantis apud Troiam omnem Genealogiam eiusdem Glauci describit, ut sequitur.

Addit & alios Sisyphi liberos Comment. in 3. Argonaut. Apoll. Nam Sisyphi inquit, filij fuerunt Almos & Porphyrio. Ex Almi autem filia Chrysogone & Neptuno Minyas natus est, rex Orchomeni, quanquam alio loco matrem Minyæ Hermippem filiam Bœoti, idem appellat.

De Bellerophonte Glauci filio, qui genuit Laodamiam, Isandrum, & & Hyppolochum. Cap. LVIII

BEllerophon, ut in prædicta Glauci oratione ad Diomedem, filius fuit Glauci prædicti. Fuit equidem Bellerophon iste iuuenis inclyto decore conspicuus & insignis, uirtutis eximiæ. Hunc regem Ephyræ fuisse dicit Homerus, qui à Prœto rege Argiuorum regno priuatus, apud eum eo iubẽte diuertit. Cuius uxor Anuia, seu secundum Lactantium Stenobe formositate eius capta, in suam compellauit libidinem, renuentemq;, quod ei uim uoluisset inferre Prœto accusauit. Qui indignatus cum noluisset occidere eum, literis in quibus iubebatur occidi, Ariobati socero suo deferendas tradidit illi. Bellerophon autem in Lyciam ueniens ab Ariobate, ut moreretur ad occidẽdam Chimæram missus est. Erat enim Chimæra monstrum, ut ubi supra de ea dictum est. Bellerophon autem equo Pegaso sumpto, euolauit ad illam atq; occidit. Inde cum esset Ariobati aduersus Solymos bellum, de uirtute Bellerophontis confidens, illum misit in pugnam. Qui æque Solymos expugnauit atq; fugauit. Tertio aduersus Amazonas insultãtes in eum, arma arripi iussit. Bellerophon autem superatas in terminos redire coëgit. Quæ cũ uidisset rex eius, misertus est, & Achimenem filiam suam Antiæ sororem, ut dicit Lactantius, dedit in coniugem cum parte regni, ex qua ipse suscepit Isandrum, Hippolochum, & Laodamiam. Stenobe autem seu Anuia cum rescisset eum à patre honoratum, seipsam interemit. Et ut placet Seruio, ob hoc crimen Prœti filiæ in insaniam deuenere. Ex eo uero quod hic fictum est, sic sentit Fulgentius. Dicit enim Bellerophontem quasi * Bulefertina, quod nos Latine sapientiæ consul- *βουληφορόντα* torem dicimus, qui libidinem spernit, id est, Antiam. Antion enim Græcæ contrariũ La- *fortasse.* tine dicitur, quę Autia Prœti cõiunx est, quia Prœtos Pamphilia lingua sordidus dicitur, & cuius uxor libido nisi sordidi est: & bona consultatio, id est, Bellerophon qualẽ equũ sedet nisi Pegasum: quasi Pegasion, id est, fontem æternum. Sapientia enim bonæ cõsultationis æternus fons est, ideo pennatus quia mundi naturam uniuersam celeri cogitationũ theoria collustrat. Præterea Bellerophon Chimæram occidit. Chimæra enim quasi Chimæron, id est, fluctuatio amoris quam tricipitem dicit Fulgẽtius, & ideo tricipitem, quia tres amoris sint actus, hoc est, incipere, perficere, & finire. Dum enim amor nouiter uenit, ut leo feraliter inuadit, quod capra in medio sit, uel fingatur, perfectio libidinis est, ea uidelicet causa, quod animal sit in libidinem ualde pronum. At uero quod postremo Draco dicitur, quia post perfectionem uulnus det pœnitentiæ uenenumq; peccati, &c. Sed quicquid dicat Fulgentius, hoc habet historia, Chimæram montẽ esse Lyciæ in summitate flammas euomentem. Demũ leones paululum inferius inde alens, & postremo in radicibus serpentum abundans. Quæ cum illum redderent inhabitabilem, & circum adiacentibus noxiũ: Bellerophon, ut alibi dictũ est, his nociuis sublatis habitabilẽ reddidit. Præterea uidet̃ placere Plin. in lib. naturalis historiæ ab hoc primo equo uehi cõpertũ.

Hic ab initio Hipponous dictus est. Post occisum uero Bellerum Corinthiorũ primatem quendã Bellerophontes uocari cœpit, Et quanquam Glauci filius putaretur, ipsa tamẽ re Neptuni fuit, à quo & Pegasum

gasum equum accepit. Hic post cædem Belleri profugus ad Prœtum in Arcadiam uenit, à quo lustratus, cum aliquando apud eum degisset ab Antia amatus est, consecutaq; ea sunt quæ hic à Bocatio traduntur, nisi quod hic quarti periculi nõ meminit in quod à socero Prœti Iobate (sic enim ab Asclepiade uocatur) coniectus est, uidelicet eam eos quos ille multos in insidijs locauerat, ut Bellerophontem interimerēt improuisum, omnes (ut Homerus ait) occidit. Post quod facinus demum Iophates regni partem & filiā Cassandram (sic enim ab eodem autore dicitur) illi dedit. De interitu autem Bellerophontæ idem Asclepiades sic tradit: Superbientem eum, ex rerum felici successu, tentasse cum Pegaso in cælum quoq; subuolare, quam audaciam cum Iuppiter odisset, immisisse Aestrum Pegaso, à quo agitatus excusisset Bellerophontem, ceciditq; in campum Lyciæ, qui post ab eodem Alcius dictus est, eo quod cæcus in eo errasset Bellerophontes donec periret. Pegasum autem post huius mortem precibus à Ioue impetrasse Auroram idem dicit, eoq; circumeundo mundum uehi.

De Laodamia Bellerophontis filia, & Sarpedonis matre. Cap. LIX

Laodamia filia fuit Bellerophontis & Achimenes coniugis eius. Hæc autem cū uirgo formosa esset, Ioui placuit, qui cum ea concubuit, & ut dicit Homerus, ex ea Sarpedonem peperit, qui postea rex Lyciæ fuit.

De his omnibus Homerus Iliados sexto.

De Isandro Bellerophontis filio. Cap. LX

Isander, ut Homerus scribit in Iliade, filius fuit Bellerophontis & Achimenes. Et cum esset bellum inter Lycios & Solymos aduersus Solymos acriter pugnans, occisus est.

De Hippolocho Bellerophontis filio, qui genuit Glaucum. Cap. LXI

Hippolochus, ut supra dicit Homerus, Bellerophontis fuit filius, ex quo nil aliud restat, nisi quod Glaucum genuerit.

De Glauco Hippolochi filio. Cap. LXII

Glaucus Hippolochi fuit filius, ut ipsemet in Iliade interrogāti Diomedi dicit. Nam cum iste Troianis uenisset adiutor, & die una aliquandiu aduersus Diomedem pugnasset, cum eo tandem in colloquium uenit, & inter alia qualiter à Sisypho per Glaucū & per Bellerophontem, & Hippolochum natus sit, recitauit. ob quam recitationem memor factus Diomedes ueteris amicitiæ, prædecessorum suorum secum conuenit, ne amplius in uicem pugnam inirent. Et hinc inde datis sumptis'q; muneribus discesserūt, iste tamen Glaucus in prælio postea occisus est.

Qui Homeri historiam prosecutus est, tradit hunc ab Aiace cum pro corpore interfecti Achillis pugnaretur, occisum esse, & postea uentis in Lyciam delatum, in fluuium mutatum esse. Vide Calab. lib. 3. & 4. Ab hoc prouerbium quoq; ortum est, Glauci & Diomedis commutatio

De Creonte Sisyphi filio, qui genuit Creusam. Cap. LXIII

Creon rex fuit Corinthiorum, & Sisyphi filius, ut Medeæ uerbis in Tragœdia eiusdem Seneca Poëta demonstrat, dicens. Non ueniat unquā tam malus miseris dies. Qui prole fœda misceat prolem inclytam Phœbi nepotes Sisyphi nepotibus, &c. Credo hic intelligi Creontem hunc Sisyphi latronis fuisse filium, & ob id Medæa tanquam ex turpi genere procreatos, Sisyphi nepotes hic respuit filiis suis consanguineos futuros.

De Creusa Creontis filia desponsata Iasoni. Cap. LXIIII

Creusa, ut satis proximo supra patet, filia fuit Creontis Corinthiorū regis, & desponsata Iasoni. Quamobrem indignata Medæa, cantaminibus suis ignem inextinguibilem scrineolo inclusit, illud'q; firmatum tanquam iocale aliquod ad eius gratiam filiis prometendam eidem Creusæ per filios paruulos misit, quæ cū uisura quid muneris mitteretur, scrineolū aperuisset, euolauit ex eo ignis confestim, qui Creusam regiam'q; Creontis exussit omnem, cum iam Medeæ filii præmonitī discessissent.

De Cephalo Aeoli filio, qui genuit Hesperum. Cap. LXV

Cephalus Aeoli fuit filius, ut de eo loquens carmen sonat Ouidii, ubi dicit, Aspicit Aeolidem ignota ex arbore factam, &c. Huic fuit uxor Procris Erechtei regis filia. Eam tamen dicit Seruius Hyphili fuisse filiam. Fuit & hic ab Aurora dilectus,

quæ ut

quæ, ut dicit Seruius, illi dedit canem uocatum Lelapam, & hastilia duo omnia quæ uellet contingentia, eo quod uenationibus delectaretur, cui cum eius postularet amplexus, respondit Cephalus se iusiurandum habere cum cõiuge mutuæ castitatis, cui Aurora castimoniam Procris quæso transformatus experiaris. Qui cum se mercatorem finxisset, & munera ingentia promisisset, eam in suum desiderium flexit, & turbatus se maritum cõfessus est. Ouidius uero dicit, quod cum Aurora Cephali uteretur amplexu, & hic nil præter Procrin amaret ab Aurora indignãte dictum. Siste tuas ingrate quærelas Procrin habe dixit, quod si mea prouida mens est, Non habuisse uoles, &c. Quibus auditis, cœpit Cephalus de pudicitia coniugis suspicari, & experturus in mercatorem se transtulit, & domum ueniens suam cum omnia castitati congruentia cerneret, à cœptis desistere uoluit. Tandem perseuerans in proposito, muneribus pactus est eius concubitum, quo facto se Cephalum demonstrauit. Procris autem criminis cõscia erubescens in syluas abiit, & adhæsit Dianę, cœpitq; unà cum ea uenari, cui Diana canem dedit, & iaculum. Porrò cum precibus ad se reuocasset Cephalus, ab ea canem & iaculum habuit. Ipse autem uenationibus uacans more solito feruescẽte sole secedebat in umbras, auram refrigerii causa cantu uocans. Rusticus autem quidam nympham uocari putãs, Procri retulit, quæ zelo percita, ut uideret quæ nam esset quæ uocata accederet, inter uirgulta uallis se abscondit. Et cum audisset Cephalum blanda uoce Auram uocantem, mouit se paululum, ut uideret quod uidisse noluisset. Cephalus uiso uirgultorum motu, ferã ratus iniecit iaculum, & inaduertens uulnerauit uxorem. Quæ ulnis eius suscepta, orans ne Aura loco sui duceretur, uxor à Cephalo expirauit. Anselmus autem uidetur credere hanc Auram fuisse fœminam, & scribit Cephalum ex ea suscepisse filium Hesperum, quod & Theodontius arbitratur, & sic erit historia & non fictio quod narratur.

Ouidius fabulam scribit lib.7. Meta. Didymus in Odyssee Λ. Cephalum Deionei filium uocat, qua ratione Aeoli nepos foret.

De Hespero Cephali filio. Cap. LXVI

HEsperus alter à superiori filius fuit Cephali, & Auræ seu Auroræ, ut dicit Anselmus, ubi de imagine mundi, de quo nomine excepto nil aliud reperitur.

De Athamante Aeoli filio, qui genuit Phrixum, Hellem, Learchum, & Melicertem. Cap. LXVII

ATHAMAS rex filius fuit Aeoli, ut satis per Ouidium patet, ex quo talem historiam Seruius refert. Dicit enim, quod Athamas habuit † Neiphilem uxorẽ, ex qua suscepit Phrixum, & Hellem. Verum cum insania liberi patris concitata in syluas abiisset, Athamas filiis eius Inoẽm Cadmi filiam superinduxit nouercam. Quæ uti nouercarũ mos est, priuignis exitium machinata cum matronis egit, ut frumẽta serenda corrumperent, quo peracto fames ualida subsecuta est. Tandem cum ad consulendum Apollinem misisset Athamas, Iuo eum, qui missus fuerat, dolose corrupit, egitq;, ut referret ab oraculo dictum, Neiphiles filios ad famem auferendam immolandos, quos & ipsa accusauerat, quod frumenta incendissent. Athamas autem inuidiam plebis timens, Phrixum & Hellem publice arbitrio commisit nouercæ, clam autem illis salutare concessit remediũ, egitq; ut Phrixus aureum abduceret arietem. Qui Iunonis nutu monitus unà cum Helle sorore sua illum conscendens mortem euitauit, & abiit. Inde superaddit Ouidius, Iunonem excitasse ab inferis furias in Athamantem, quæ uenientes in aulam, in qua forte tũc erat Athamas, eum colubribus iniectis in tantam deduxerũt insaniã, ut dum uideret Inoẽm ad se uenientem cũ duobus filiis Leænam illam crederet, & filios suos Leenæ catulos, quamobrem emisso clamore ingenti in eos irruit, & Learchũ ex filiis alterũ ex ulnis matris excerptũ totis uiribus illideret saxo. Qđ Ino uidẽs territa cũ Melicerte filio altero fugiens, se ex rupe q̃ Leucothea dicit̃ pcipitẽ dedit in mare. Quid tandẽ de Athamãte factũ sit nullũ extat uestigiũ. Iunonẽ regnorũ & diuitiarũ deã Thebanis infestã sæpissime Poëtæ dicunt, propter crebrã regũ apud eos mutationẽ

Lib.4. Meta.

† Nephelen cõment. Home. uocat

Expositio fabulæ

ex qua

ex qua profecto populis mala cõsequuntur plurima. Verum quod ad Athamantem spectat dicit Barlaam Inonis odium in priuignos egisse, ut opere cuiusdam arietis nutritoris Phrixi, Phrixus ipse cum sorore Helle cum omni ornatu regio, & thesauro aufugerent, quod Ino dolens non tantum Athamantem infestabat iurgiis, quod regnum spoliasset diuitiis, & splendore regio, sed omnes regni proceres in eum tanquam in regni desolatorem incenderat, quibus impulsus Athamas, & in Inoẽm accensus, non in eam solũ, sed & in filios, quos ex ea susceperat die quadam more furentis irruit, & secutum exinde est, quod supra dictum est.

a *Comment. Homeri Iliad. H. fabulam diuerse tradit. Athamantem enim ait regem Thebanum, cũ duxisset uxorem Ino filiam Cadmi, haberetq; ex ea liberos Clearchum & Melicertem, impulsu Iunonis repudiata hac, aliam uxorem Nephelen duxisse, quæ illi peperit Phrixum & Hellem. Sed tamen cum nihilo minus Athamas cum Ino clam consueuißet, Nephelen comperta ea re ab illo rursum discessiße. Quo facto, mox Ino in ædes receptam iterum, dedisse omnibus modis operam, ut liberos Nepheles opprimeret. Itaq; ea molitam esse, quæ hic Bocatius de frumento & oraculo corrupto refert. Athamantem tamẽ Phrixum & Hellen, ipsum interficere palàm noluisse, sed prætextu sacrificij cum ariete quem inter greges pulcherrimum habebat, & aureum ablegaße. Et hic fabulãtur alij, arietem humana uoce locutum esse, monuisseq; Phrixum, ut cum sorore tergo suo insidentes, è periculo sese eriperent, totamq; nouercæ iram atq; insidias illis detexiße. Atq; ita postea Helle, quæ impetum auolantis arietis ferre non poterat, submersa, Phrixum in Colchos uenisse, Athamantem autem furore correptum, ea quæ à Bocatio hic narrantur, fecisse.*

De Phrixo & Helle filiis Athamantis, qui Phrixus genuit Cytorum. Cap. LXVIII

a PHrixus & Helles filii fuere Athamantis regis & Nepheles in quos dum Ino nouerca machinaretur mortem, ipsi'q;, ut dicit Lactantius per insulam ferrentur incerti, eis à matre aries aurei uelleris apparatus est. Seruius autem supra dixit à patre, ea'q; iubẽte illum conscenderunt ambo Colchos usq; petituri salutem. Quos cũ per mare deferret aries, contigit, ut Helles perterrita caderet in pontum, & confestim à uertigine raperetur aquarũ, ex quo secutum est, ut æternum illi cognomen Ponto imponeret. Nam ab ea demersa de cætero semper Hellespontus illa maris particula in qua periit appellata est. Phrixus autem incolumis deuenit ad Aeetam Colchorum regem, & cũ ab eo comiter fuisset susceptus, iuxta matris imperium arietem sacrauit superis. Alii Marti tantum consecratum uolunt. Et, ut scribit Pomponius Mela, iuxta Phasis fluminis hostia oppidum à Themistagora Milesio cõditum est, & Phasis denominatum, penes quod Phrixi templum, & lucus fuit no-
b bilis aurei uelleris ariete. Phrixo tandem Aeeta filiam dedit in cõiugem puto ego Calciopem. Verum cum oraculo dicẽte audisset, ut sibi caueret ab Aeoli prole, sciret'q; Phrixum Aeoli nepotem, esto, illi filiam in coniugem dedisset, & iam Phrixus ex ea filios suscepisset, sibi magis timens, quàm genero parceret ad euitandum periculum illi pronũciatum Phrixum interfecit incautum. Quod autem hic fabulosum uidetur, & si supra secũdum opinionem Barlaæ expositum sit, libet aliorum sensum apponere. Sunt ergo qui dicant
c Phrixo & Helle nauem ad fugam fuisse paratam, cui aureus aries esset insigne. Eusebius autem dicit à Palefato affirmari arietem uocatum fuisse nutritorem, per quem à nouercalibus insidiis liberati sunt. Sed quid ergo diis seu Marti cõsecratum fuit à Phrixo, si nauis tantum aut aries nutritor fuit? Ego autem quod dicit Barlaam aut uerũ, aut ueritati proximum reor, & quod à matre sit illi aries apparatus, sic potest intelligi. Diximus enim supra eam non mortuam, sed in syluas aufugisse, quæ uiuens potuit tanquam conscia filio reuelasse thesauri locum, & sic arietem aureum præparasse. Marti autem ideo cõsecratus est aries, ut intelligamus reges consecrare thesauros, & seruare ut eis opitulantibus uolentes bellum possint inferre, aut à se instante opportunitate repellere. Scribit insuper Eusebius hoc secundum quosdã fuisse regnante Athenis Erichtheo, Argis uero Abante anno mũdi iii. M. dccc. xx. Secundum autem alios regnante Argis Præto, anno uero mundi iii. M.dccc.xliii.

Ita &

Ita & Herodotus eam uocat, additq; ex ea genitos Phrixo liberos quatuor, Argum, Phrontim, Melanem, Gytisorum (hunc puto esse qui ab alijs Cytorus dicitur) Quanquam Acusilaus & Hesiodus uxorem Phrixi Iophossen appellant, filijs quoq;, quintus ab Epimenide additur Presbon nomine. Vide Comment. in 2. Argonaut. Apoll. a

Herodorus præter Hellem & Phrixum etiam Schœneum, Erythreum, Leucona, & Pœum numerat. quos omnes Athamantem ait ex Themisto uxore (sic enim uocat, quam alij Nephilen) suscepisse, minimos autem natu inter istos fuisse Phrixum ex Hellen. b

Alterum Hecateus, alterum Dionysius asserit, ut est in Comment. Apollonij. c

De Cytoro Phrixi filio. Cap. LXIX

CYtorus filius fuit Phrixi, ut in Cosmographia testatur Pomponius. Dicit enim circa Parthenium amnem inter alias esse Cytorum ciuitatem à Cytoro Phrixi filio positam. Hic cum aliis Phrixi filiis, ut dicit Lactantius, Phrixo occiso, intrauit mare, ut ad Athamantem auum aufugeret, sed naufragio uexatus ab Aesone Iasonis patre, unà cum fratribus susceptus est, nomina tamen fratrum non uidimus.

De Learcho & Melicerte filiis Athamantis. Cap. LXX

LEarchus & Melicertes filii fuere Athamantis, ex Inone Cadmi filia, ut supra dictum est. Hi tamen, ut præmonstrauimus, paruuli periere. Nam Learchus saxo illisus à patre obiit. Melicertes autem cum se unà cum eo Ino mater dedisset in undas, absorptus est. *Ouid. lib. 4. Meta.* Aiunt tamen Venerem misertam eorum orasse Neptunum, ut numero deorum maris illos iungeret, quod factum est, & ob id Ino Leucothoé uocata est, à rupe ex qua se deiecit in mare. Latine tamen Matuta dicitur. Melicertes uero Palæmon dictus est, qui Latine sonat Portunnus, & ueneratione præcipua templis & sacris ritu deorum culti fuere iam dudum. Seruius autem dicit Melicertem à Beotia nauigio Isthmum adiisse, eumq; demum ab Aethiope rege susceptum, & Isthmia sacra, quæ in honorem Neptuni celebrabantur facta Melicerthia. Et hinc est quod à Neptuno numero deorum ascripti sunt. Theodontius addit causam dicens, quod cum Ino forma ualeret, & ætate, & Melicertes speciosissimus fuisset puer, & fugientes nauigio deuenissent ad Sisyphum, qui & Aethiops à nonnullis uocatus est, ipsum Aethiopem in libidinem pronum eorum abusum fuisse concubitu, & in præmium eius eos maris fecisse deos, & sic apparet Venerem pro eis interpellasse. Et alibi dicit idem Theodontius, Aethiopem illos profugos portui præfecisse, eisq; in quotidianos sumptus prouentus omnes ex portu dedisse, & hinc illis nomina immutata.

Huic sententiæ & interpres Apoll. lib. 3. asscribit, qui Isthmia sacra sunt, inquit, quæ primum Neptuno fiebant. Deinde autem Melicertæ iussu Sisyphi Aeolidæ, qui tum Corinthi regnabat, qui delatum ad id littus Melicertæ corpus postquàm aspexit, ex figura statim, quod fratris Athamantis filius esset, agnouit, eumq; honore eò certaminis Isthmi affecit, in quo certamine uictores primũ pura fronde, mox Apio coronabantur. Musæus autem duo certamina in Isthmo celebrari solita dicit, alterum Neptuno, alterum Melicertæ. Hæc ille.

Cur autor Alexandrum Macedonem, & Scipionem Africanum inter Iouis filios non apponat. Cap. LXXI

POteram, si placuisset, tam amplissimæ tertii Iouis proli duos illustres addere uiros, Alexandrum scilicet Macedonem Asiæ domitorem, & Pub. Cornelium Scipioné, cui concessum est & Hispanias ab Afris occupatas recuperare, & ipsos Afros Romanis subigere. Verum, quoniam iam horum æuo in desuetudinem abiisse uidetur stultitia uetus, illa qua gloriabantur insignes fictionibus generi deorum ascribi, & illa aduenerant secula, in quibus per uirtutem claritas quærеretur, hac extulisse illos fictione potius quàm splendor, uideretur ridiculum, omittendos censui. Præterea quod ambitione quæritur atq; fraude, aut taciturnitate respuitur, non satis iuste conceditur. Passus enim primo Alexander est fabulari Iouem anguis in speciem cum Olympiade matre mixtum, & se genitum ex concubitu illo. inde iam non contentus titulorum multiplicium, quos fortuna audaciæ suæ fauens splendori addiderat suo, & quod satis uulgi fabula non uidebatur

quæsitum, fraude Iouem in patrem sibi quærere conatus est, sacerdotibus ad hoc Ammonis Libyci subornatis. O insipidum inclyti iuuenis desiderium, malle potius se adulterio quàm ex connubio genitum, malle matrem habere incestuosam potius quàm pudicam, malle draconis se filium credi, quàm Philippi clarissimi regis, & potius spurium, quàm legitimum arbitrari. O mortalium mentium, non solum inanis, sed detestanda gloria, is qui continue in oculis amicorum patiebatur mortalia per mendaciorum fascinationes, ab eisdem se immortalem existimari cupiebat insipide. Sed quid tandem? Hác ob causam reiicitur merito, ne fraude gaudeat qui uirtute poterat laudari. Scipio autem etsi murmure uulgi diceretur à Ioue in speciem serpentis in cubiculo matris uersato genitus, & ob id, & quoniam noctu eunti in Capitolium nunquam latrarent canes occurrentes, & eius operantibus meritis uideretur augeri fabulæ fides, & si non negauerit cum sapientissimus esset, confiteri nunquam uoluit, quamobrem cum friuolo honori tacite renunciasse uideatur, non est meum illũ eidem expresse concedere. Et sic cum nusquã alios Iouis cõpererim filios uel nepotes, & sibi fecerit prosapia finẽ, ego æque libello conficiam.

LIBRI DECIMITERTII FINIS

GENEALOGIAE DEORVM GENTILIVM, LIBER DECIMVSQVARTVS, IN QVO AVTOR OBIVRGATIONIBVS RESPONDENS IN HOSTES POETICI NOMINIS INVEHITVR.

Hoc libro defendit Poëticen Bocatius, ac primo Methodicôs, quid Poësis, & quod eius officium, & à quibus, & quando inuenta sit, docet, Deinde respondet obtrectatorum obiectionibus, & testimonijs perperam aduersus hanc ex Hieronymo, Platone, & Boëtio allegatis.

PROOEMIVM

ORCI domos opacas & cælo remotissimas, animarum sontiũ sedes, esto titubanti gradu, diuina tamen luce prævia, perambulauimus, & maris amplissimi non solum scabrosa litora, quinimo & insulas uario sub sole iacentes indefessa nauigatione per circuitum, quęsiuimus omnes, ac insuper eius profundissimos gurgites, adeò perspicaci quadam indagatione sulcauimus, ut Neptuni cæruleas ædes, atq; Prothei senis, & Nympharum choros, & thalamos ac etiam eiusdẽ pelagi beluas, & agmina piscium, & fluminum uiderimus capita. Post hæc & urbes præclaras, & umbrosa nemora, syluas inuias, celsos montes, & lubricas ualles, atq; abscondita rupibus antra. Necnõ & æquora tractu longissima, ac similitudines ipso horrendas nomine peragrauimus. Et quasi sumptis Dædali pennis audaci quodam uolatu in cælum usq; meditatione delati, Iouis aureum tronum, Solis auream domũ, deorum atria, templa ingentia gemmis, & auro conspicua, & cõsistorium superũ mira luce splendidum atq; uenerabile, & syderum claritates perpetuas, & eorum flexus atq; reflexus, & admirabili compositos motus perspeximus ordine, & undiq; clemẽtissime rex, iuxta promissum ueteris naufragii prout concessum est, desuper fragmenta collegimus, & in unũ corpus qualecunque sit pro uiribus ingenii nostri redegimus, adeò ut à Dæmogorgone, quem primum deorũ omniũ errantes prisci dixere initio sumpto, per eiusdem successiones ordinate ad extremum usq; Iouis tertii filium Aeolum, eiusq; Aeoli Athamantem & Athamantis Learchũ, & Melicerten filios deduximus omni diligentia adhibita, ut tuum impleretur desiderium. At inde ne in aliquo tuis uotis uideretur omissum, aut quos comperimus ex antiquis, aut quos mea sententia approbaui fictionibus cunctis sensus apposuimus, ut ipse præstãte deo uisurus es. Quibus sic peractis, quasi in quæsitam à principio stationem seu sinum uenerimus, suadebat quietis desiderium, ut in litus ex nauigio prosilirem, & sacro gratiarum deo exhibitori rite peracto laborum uictrici Cymbæ lauros apponere, & inde in exoptatum ocium ire. Attamẽ consilium longe probabilius menti desuper infudit deus. Monemur enim autoritate prudentum, ut ex pręteritis quid futurum sit coniectura prænoscamus. Agitari quippe procellis infestis, nõnunquam in perniciem usq; nisi præmunita sint, permaxima etiam consueuere nauigia, quid ergo nauiculæ futurum arbitrandum est, si medio in salo soluta, & absq; gubernatore linquatur? Non ergo adhuc paruus superest labor. Prora quippe alliganda est continenti, & anchoris fundanda ualidis, ac etiam quibus possumus tegenda tutamentis est, ne ab igniris strepentis ętheris fulminibus exuratur, seu ab imbribus mixtis grandine diluatũ, aut à stridulo Aquilone, turbido Austro, furenti Euro, Libyco, aliisq; nullo perflãtibus ordine, scopulo, aut litori illidatur, uel forsan ab undis fluctuãtibus absorbeatur & pereat. Quam sudore plurimo per eurypos & sonantia saxa, per maris æstus, & mille pericula incolumem itineris in finem usq; deduximus. Quæ quidem tũc peregisse reor, dum obiecta iamdudum, aut obiicienda in Poesim, & poemata ab hostibus Poetici nominis rationibus ueris retudero. Noui equidem & memini, quot & quæ ignari iam dixerint non habentes in contra-

tiū responsorē. Et hinc dū hoc perlegent opus inuidia infestante, quid in Poetas, & quid in me dicturi sunt, satis percipio. Labori igitᵣ huic extremo, q duobus aliis uoluminibus terminabitᵣ auxiliū desuper fundat, qui rerum omniū Alpha & O, principiū est & finis.

Alloquitur autor regem. Cap. I

VEniet opitulante Iesu Christo, quoniam sic mihi propositū est, rex illustris opus hoc antequàm alibi gradum flectat in sacras celsitudinis tuæ manus, ut cuius iussu factum est, se primo illius exponat iudicio, & eidem pro uiribus præstet obsequium. Quod postquàm benigne susceptum conspexeris, ratione & sublimi ingenio tuo partes eius quascunq; discusseris, miraberis quod in tam protensum uolumen postulatum tuæ claritatis euaserit, quantumcunq; ob librorum penuriam multis in locis non satis integrum putem, & forsan legens latentes nuper sub rudi cortice sensus nunc productos in lucem non aliter quàm si ex igneo globo recentes scaturire lances uideas mirabundus aspicies, te'q; ipsum modesta quadam delectatione laudabis, quod iam dudum de Poetis uera arbitratus sis, eos scilicet non fabulosos fuisse simpliciter homines, ut inuidi quidam uolunt. Sed eruditissimos quidē atq; diuino quodam animo, & artificio præditos. Verum collectis omnibus qualis de opere toto tua futura existimatio sit non satis certum habeo. Hoc tamen mecū cogito te de corpore & membris sola agente iustitia, sanam & integram laturam sententiam, ac etiā opinor, quia minus apta regia charitate tua redargues, & commendabis quæ laudāda comperies. Magnum quippe, imò maximum hoc mihi erit, & iam spe ipsa lætor & gaudeo. Cæterum cum uisum iam illud in amicorum manus uisendum tradideris, & tua licentia prodibit in medium, reor nō æqua sic ab omnibus ponderabitur lance, nec nouum hoc erit sub sole. Trahit sua quenq; uoluptas. Præterea liuor edax lætalis uiuentium pestis adeo occupauit à primæuo hominum pectora, ut rarissima eo exurente æqua in quēuis præstentur iudicia. Quam ob causam in eum surgent rabido latratu plurimi, & quas cōperient partes minus acri soliditate firmatas, morsu impio auferent & discerpent. Aduersus quos, quorū ex ueteri more iam uerba & obiectiones ariolorum, ut iam dixi, ne longus labor resoluatur facile, & ignitis agentibus spiculis euolet in cinerem & fauillam, opportunis responsionibus occurram necesse est. Oro tamen, ut & ipse rex optime, cui laboraui diu, unà mecum generosum pectus opponas, securus si feceris hostes laboris nostri tanquam fumus in auras euanescent.

Pauca aduersus ignaros. Cap. II

COncurrent, ut fit, ad spectaculum noui operis nō solum uulgus ineptum, sed & eruditi homines conuenient, & postquàm undiq; prospectauerint, non dubitem quin aliqui uiri sint probitate uenerabiles & integræ mentis atq; scientiæ, qui tua sequentes uestigia commendanda laudabunt, & affectione quadam sacra minus probāda redarguent. Quibus ego benedicere, gratias agere, obsequiū præstare, & eorū tenebor collaudare iustitiā. Sed lōge numerosior multitudo corona in circuitu facta in rimas minus bene cōpacti operis, & quascūq; mendas, si quæ erunt, impinget oculos auidior uidisse quid mordeat, q̄ inuenisse quid probet. Aduersus hos mihi superest bellum, mihi arma sumenda sunt, & melioribus rationibus, ut conculcem necesse est. Sanè non in totum simul agmen. Nam circumuentus forsan opprimerer facile, sed distinctis aciebus, ut assuescant certamini manus, & paulatim conterantᵣ hostes, in debilibus primo corripiēda sunt iacula. Sunt hi, ut reliquū sinamus uulgus, homines quidā insani, quibus tanta loquacitas est, & detestabilis arrogantia, ut aduersus omnia quorumcunq; probatissimorū hominum præsumant clamoribus ferre sententiā, eos floccifacere uilipēdere, & si queant turpi damnare sermone. qui postq̄ boatu sonoro, quasi maximum suum prædicent decus se idiotas confessi sunt, ueluti nil amplius in suam ignauiā iniici possit, summū bonū cōmessationibus, libidinibus, & inerti ocio uacare existimantes, in ganeis atq; lupanaribus spumātia uino præ se tenentes po-

pula. Et * externa eructantes crapula eruditorum hominum uigilias, meditationes, & studia, honestosq; labores, & modestiam spurcido ore damnare, & suis obscœnitatibus fœdare conantur, ex quo fiet, ut hoc uiso opere ridentes dicant. O insipidus homo, quantū dulcissimæ quietis, quantum temporis optimi perdidit, quantum friuoli laboris impendit, quot membranas amisit, & incassum uersiculos exarauit? Nónne satius fuerat amasse, potasse, dormisse, & tam grāde tempus uoluptatibus tribuisse, quam has scripsisse nugas? Profecto qui se prudentes haberi uolunt, stultissimū genus hominum est. Nam perdito lucubrationibus tempore, antequàm unam diem lætam sentiant, damnando probanda in mortem concidunt æquam cūctis. O sanum. O uenerabile iudicium, ex lenonum bacchanalibus, ex senatu Gnatonicorum, ex Ganeis māduconum atq; bibonum, & ex meretricantium emissum fornicibus. Sed quid multa? Horum ergo uituperationes illustrium uirorum splendidas laudes arbitror, cū turpitudinis participem à turpibus laudatum existimem. Vadāt ergo tales, & cauponibus, lanistis, cetariis, atq; meretriculis garrientes applaudant, & somno uinoq; marcentes, suas illis laudes ingerant, & sapiētes uiros eorumq; labores in sua luce permittant. Cum nil ignaro indecentius homine, nil indocto fastidiosius, ante quidem diem miserum atq; caducum mortalitatis suæ corpus, infelicis animę fecere sepulchrum. Hi quippe tam fœtida olent infamia, ut rudentes asinos, grunnientes sues, mugientesq; boues, sapientes possint cum patientia audire, eos audire non possunt. Eant iterum tales & uentri deseruiant, & ne dum alios reprehendere, sed apparere, si quando sobrii sunt in conuentu hominum erubescant.

alī, hesterna

Aduersus eos qui cum non sint sapientes, cupiunt apparere, & præcipuē Theologos. Cap. III

Fuit enim hoc hominum generi, & fortasse etiam erit (ut ex plurimis coniecturam licet facere) perpetuum cum bonis literis & honestis artibus bellum.

PRosspectabit, & hoc opus species hominum altera moribus forte minus redarguenda priore, sed prudētia nō maior, & hi sunt qui ante uisum scholarum limen, quia quandoq; philosophorum quorundam audiuere nomina putant se philosophos esse, seu si non putent ut ab aliis credantur exoptant, & quadam ficta grauitate uerborum, & morum ponderositate uisis aliquando nonnullis libellis uulgarium, non nisi de apicibus rerum uerba faciant, & ut æstimentur quod cupiunt, apud eruditissimos uiros uersantur, mouentes persæpe de sublimioribus dubia, utputa qualiter tribus personis una tantum sit deitas, uel nunquid deus possit sibi similem facere, aut cur non per mille millia seculorum creauerit deus orbem, quàm fecerit & huiusmodi. Et dum responsa prudentum percipiunt factis quibusdam ratiunculis friuolis in contrarium, & auditis doctorum replicationibus atq; conclusionibus, quasi non satis illis satisfactum sit, quatientes si uideantur paululum caput, & torquentes cum cachinno faciem, & circumstantes etiam intuentes nō aliter, quàm si indulgeant reuerentiæ respondentis prætereunt. Et tandem, quia ex ore probatissimorū hominum intellectus eorum tenuit, & remissus excepit, seruauitq; memoria apud mulierculatum textrinas, seu potius si præstetur in triuiis ignaro auscultante popello, uti ipsum deum consuluerint post longum suspirium blaterantes, emittunt uolentes ex hoc percipi, quod nō absq; labore plurimo quod dixerint ingenio & speculatione sua ex penetralibus diuinæ mentis euulsum sit, & ut omnino insipidis sapientes apparēt, ampliatis sermonibus non tamen eodem uerborum contextu, quinimò nunc huc, nūc illuc per uarias materias saltitantes, nec de aliqua concludentes, sed se auditoresq; implicantes suos, seu plenissime liberales artes nouerint, quarum persæpe nomina non nouerunt, Priscianum, Aristotelem, Ciceronem, Aristarchū, Euclidem, atq; Ptolemæum, aliosq; circa hos insignes uiros stomachosa quadam dicacitate neglexisse demonstrāt se tractos aientes ad sublimiora Theologiæ dulcedine. Sic & de moribus hominum, & de gestis heroum, ac de sacris legibus & institutis, legumq; latoribus. Et si quando contingant Poēsis, aut Poē

tarum intrare colloquium, tanto cum fastidio illos, & poëmata, ui integre uiderint omnia, & despicienda cognouerint damnant, uituperant, floccifaciunt, & à se eiicere ostendunt, ut uix tolerare possint. etiam impudẽtes & balbutientes aiunt Musas, Heliconem Castalium fontem, & Phœbi nemus, & huiusmodi delyrantium hominũ nugas esse, & puerorum ad grammaticã esse præludia. Ex quibus fatuitatibus iam satis scio quid monstrum istud spectantes in me, quid in opus meum, quid in Poëtas dicturi sint. Verum teor horum uecordiæ compatiendum potius quàm rationibus insistendum. Nam cum se ipsos non intelligant, longe minus alios intellecturi sunt, ignari sunt & luce ueritatis carentes, sensualitate duce se trahi permittunt, quibus charitate mea non eorum merito dixisse uelim, ut alienis omissis officiis exerceant sua. Et sic hac glorię cupiditate agitãtur, ut sapientes existimentur, scholas intrent, audiant pręceptores, libros euoluant, uigilent atq; discant, & palestras disputantium solertes uisitent, memores ne festini in doctoratũ euolent, Pythagorici instituti, quo cauebatur, ne quis scholas eius intrans locuturus de Philosophis os aperiret antequàm per quinquennium audiisset. Quod cum laudabiliter fecerint, & in bene meritum titulum uenerint, si libet in medium prodeant, prędicent, disputent, redarguant, & castigent, atq; acri spiritu suis redargutoribus instent. Aliter autem fecisse non ostentatio sapientiæ, sed dementiæ est.

Quædam in Iurisperitos paucis de paupertate laudibus immixtis. Cap. IIII

SVnt insuper homines quidam toga aureis bullis, & ornatu ferè regio, insignes, nec minus incessu & motum grauitate, atq; oris facundia spectabiles, magnis postergati clientorum cateruaris, & ingenti autoritate conspicui. Hi quidem sunt clarissimi legum pręceptores, & tribunalium pręsides, à quibus si rite exerceantur iura, frenẽtur hominum illecebres mores, extollitur innocentia, & quod suum est unicuiq; poscenti conceditur, quibus reipub. neruus non solum in suis uiribus seruatur, sed perenni iustitia augetur in melius. Venerabiles ergo & præcipuo honore dignissimi sunt. Sanè quantumcunq; aliorum purgent sua prudentia notas, una tamen labe ferè polluti sunt omnes, auri cupiditate laborãt, nec aliquid seu aliquem laude dignum putant, ni fulgeat auro. Hos ego uenturos existimo cum reliquis, ut prospectent, nunquid operi nostro aliquid criminis possint suis inferre legibus. Nec me fallit, si morem sequentur ueterem quid obiecturi sint. Consueuere quidẽ relictis rostris, & pretoria exeuntes, & potissime dum curis paululum soluti, in conuentum amicorum ueniunt, si contingat inter loquendum fieri mentio Poëtarum illos extollere laudibus, quoniam eruditissimi atq; eloquentissimi fuere uiri. Tandem post multa absconditum sub melle uenenum, non lætale tamen emittunt. Dicuntq; eos parum fuisse prudentes in quãtum tempus omne terentes facultatem secuti sunt, ex qua post longos labores nullæ cõsequuntur opes, superaddentes ob hoc pauperrimos homines fuisse Poëtas, nullo splendore spectabiles, nullis diuitiis, nullo famulatu insignes, uolentes ex his intelligi, quia non diuites fuere, nullius precii eorum existimanda sit facultas. Quæ quidẽ uerba unà cum abscondita conclusione facile audientium animos intrant, cum omnes in auaritiam proni simus, & stulta credulitate arbitremur summum bonum possidere diuitias. Hac ergo impulsi peste autumo, si laborem inspexerint nostrũ, eos post multa dicturos opus scilicet pulchrum, sed superuacaneum, & inutilem sudorem meũ, eo quod minime tendat quo cæterorum mortalium labores intendunt, & sic non solum aduersum me apparebit dixisse sententiam, sed ex consequentia quadam tanquam summum & detestabile malum, unà cum opere Poëtas cum paupertate damnasse uidebuntur. Pia quippe & humanitati conformis, atq; opinioni uulgari hæc uidetur obiectio, & gratiarũactione dignissima, dummodo ex fonte charitatis exundaret in mediũ. Verum quoniã ex offuscato appetitus inepti iudicio sumit originem, ridenda est atq; abiicienda, & eorũ prurigini compatiendũ. Et quoniam dignitati talium insuper deferendum est, ne se postergatos existiment obiectionẽ eorũ, uerbis amplioribus in suos ortus uertendam puto. Confi

rebor

tebor ergo sponte quod dictum est, poësim nullas afferre substantias, & Poëtas pauperes fuisse, si pauperes dici debent, qui ultro spreuere diuitias. Stolidos autem fuisse non confitebor, eo quod poësis studium secuti sunt, cum prudentissimos arbitrater, si uerum deum catholice cognouissent, & nunc reassumendo, ne confessione mea tam ultronea uideat absolute obiectoribus tanquã uictoribus aream liquisse certaminis, & obiectionem primam deducamus in medium. Dicũt ergo splendidi legum interpretes insignes, poësim nullas afferrere diuitias, uolentes ob id, ut satis percipi potest, eam ab imitãdis excludere, quasi nullius inter scientias reliquas sit momenti. Equidem ut iterato dixerim, certum est poësim nullas afferre diuitias, non tamen assentio, ut isti uolunt, hoc ignobilitate cõtingere. Verum quia speculatiuarum disciplinarum non sit officium tale, aut intentum, sed mechanicorum artificum seu fœneratorum, quorum in hunc finem omnis tendit intentio, qui ut cito ueniat, nil gratis penitus operantur. Sic & Causidici qui hinc ex delictis hominum, inde ex legum peritia sibi officinas construunt, in quibus uenalis linguę malleo nummismata cudunt, & aurum ex miserorum lachrymis uerbositate conficiũt, quod poësis generosæ memor originis omnino abhorret & renuit, ex quo si damnanda aut paruipendenda est, nullius una secum precii erit Physica rerũ magistra, & cuius opere entium causas discimus. Nullius æque Theologia, cuius demõstrationibus rite deum cognoscimus, quibus nullum unqnam quęrendi thesauros fuisse studium audiui. Si nesciunt isti, poësis maioribus uacat. Nam cũ cælos inhabitet diuinis immixta cõsiliis paucorum hominum mentes ex alto in desideriũ æterni numinis mouet, & sua pulchritudine in sublimes cogitationes impellit, tractis'q; inuentiones peregrinas ostendit, atq; ex ingeniis egregiis sermones exquisitos emittit. Et si quando placidis uocata precibus è sublimi sede descendit in terras sacris comitata musis, non celsa regum palatia, non moles delitiosorum domos, exquirit habitatura. Verum antra atq; prærupta montiũ, umbras nemorum, fontes argenteos, secessus'q; studentium, quantumcunq; pauperrimos, & luce peritura uacuos intrat & incolit, quod alibi forsan plenius ostendetur exigente materia. Et sic cum æthera sit, atq; perennis nullum sibi cum perituris commercium est, splendores'q; manu factos tanquam futiles & inanes paruifacit, & tenuit de suis contenta bonis non curat aggregare diuitias. Post hæc ex iam dicta positione subnectunt minus prudentes fuisse Poetas, qui tale secuti sunt dogma, ex quo nullæ sequacibus cõsequantur opes. Quibus ut responsum sit, reor plurimũ prudentis opus circa eligenda consistere, & ideo hos conuenire uelim, quis in eligendo prudentior sit habẽdus merito, Iuridicus, an Poeta. Aedepol prudẽtius actum puto elegisse trahentem ad sublimia mentem, quàm ad terrestria deprimentem, stabilem, quàm casuram, quæ longæuum bonum præstet, quàm quæ breuissimum exhibet. Elegere Poetæ scientiam inter sydera, inter deorũ sedes, orbes'q; cælestes suos cõtinua meditatione trahentem. Nunquid hoc uerum sit testimoniũ reddant ipsa uatũ poemata impulsu trahentis elegãti stilo Poetarũ descripta calamo. Causidici uero legũ facultatẽ secuti sola scriptorũ ualent memoria, nõ ex ingenio, sed ex literis legumlatorũ iura reddentes, nec putandũ est, ut satis uideri potest, eos insistere circa excelsa, aut remota naturæ, utputa nũquid recta an transuersa uia sol ab Indis petat Hispanos, quinimo nũquid hæreditario iure an emphyteotico uel pręcario Titius uel Sempronius occupet agellum, nunquid certũ debitũ, aut usuariũ dicendũ sit. Nunquid ardens fœmina solui possit à frigido uiro. Magna sunt & egregia hęc, & ex gremio naturę sublata. Prętetea poesis quã ueteres prælegere Poetæ stabilis est, & fixa scientia æternis fundata atq; solidata principiis, ubiq; & omni tempore eadem, nec ullis unquam cõcussa motibus. Leges autem non sic, non æquo iure uiuit cum Aethiope Sauromata. Non eadem legũ autoritas bello laborantibus, atq; læta pace quietis. necnon augent sæpe minuunt, quæ plurimũ potestatis instituta municipalia legibus, constitutiones'q; regnorũ facit illas in dictũ iu stitiũ mutas. Senescũt etiã & moriunt aliquãdo. Nã nõnullæ iamdudũ in precio fuere permaximo, q̃ æuo nostro, aut neglectæ sunt, aut oĩno abolitę, & sic nõ idẽ semper sunt,

ut comperta Poësis, ex quibus ne plura dicam satis patet facultatem legum, nō scientiam esse dicendam. Et quàm præsit scientia facultati, prudentes nouerūt tam ueteres quā moderni. Insuper longæuum bonum præstat imitatoribus Poësis, si bonum dicendum est, quod omnes optare uidemur uitam, scilicet fama saltem, si nō detur aliter in longæuum æuum deducere. Nam ut liquido cōstat, ferè immortalia sunt, cum nomine componentis carmina Poëtarum. Iuristæ uero etsi paululum splendeant uestibus, sæpissime morit cum corpore nomen. Breue est ualuisse per seculum, si secula numerentur Homeri. Et ut in optatum ueniam, nulli uidebitur dubium erudito prudenter elegisse Poëtas, ubi minus Iurisperiti in electione fuere prudentes, insipiētes effecti, dum quod suum est uitium conantur in immeritos retorquere. Pauperrimos fuisse Poëtas ex eodem, quo supra fonte haurientes pleno effundunt ore, & potissimè cum ipsi sint doctissimi legistæ, quasi infamis & detestabilis sit paupertas. Manifestum est equidem Iurisperitos, ex lachrymis alienis, ex ærumnis, & alienis periculis, & persæpe miseriis, ut dictum est, auri iam multum cōflasse, & inde palliatos, fimbriatos, uaria tectos pelle, aureis coruscos clauis, longa post tergum clientum comitante caterua, cum sic mortaliū uelit dementia incedentes. Sic Poëtas non ignauia sua, sed innocentia, & quia uolunt pauperes fuisse, negari nō potest, sed quod isti minime uolunt spectabiles insigni atque perenni claritate fuere, quod exemplis ostendisse non erit difficile. Certum habemus Homerum, adeo inopem extitisse, ut non esset illi luminibus capto, unde sumptus puero duci posset impendere. Sed expecta pauxillum, & uidebis nunquid hæc fuerit ornata paupertas. Superato Dario potentissimo atq; ditissimo Persarum rege ab Alexandro Macedone, eius in mediū uenere iocalia, inter quæ capsula aurea comperta est artificio, & ornatu preciosissima. Hæc tam regis quàm procerum consensu unanimi non Alexandri iocalibus, sed Homeri uoluminibus seruata est. Quis unquam tam splēdidus phaleratis Iuristis honor impensus est? Sarsinatæ bonorum fortunæ Plauto pauperior nemo fuit, ægestate quippe, ut honeste uentrem pasceret, ad molas manuarias precio fatigabatur die, noctes in componendis comœdiis ducebat insomnes, quarum numerositas & artificium egit, ut laurea uictorum atq; triūphantium imperatorum insigne præcipuum non paruipenderet eius quantumcunq; pauperis ambire comas, cuius odor & uiriditas in eius nominis decus perseuerat usq; in hodiernum, ubi legum interpretum birreta auro non prohibente mures & tineæ consumpsere. Ennio insuper Brondusino, homini clarissimo, tamen uati adeo tenues fuere substantiæ, ut in Auentino unius tantum ancillulæ contentaretur obsequio, cuius seruitorū penuria honorum abundantia restaurata est, ex quibus cum de se famosissimus homo sit, unum tantum apposuisse mihi sufficit. Huius enim cum diem clausisset corpus, Scipiones, quorum fuerat amicitia usus, suo sepeliri sepulchro uoluere. Non aspernantes Brondusini hominis cineres Corneliorum misceri cineribus. Præterea quis Maronem Virgilium pauperem, & lutifiguli filium non audiuit? Fuit illi non amplius in bonis quàm patrius agellus unus apud uicum Anden, †cui dicūt Pietola hodierni, haud longe Mantuam non absque litigio possessus, cuius agentibus studiorum meritis Octauiani Cæsaris orbi toto præsidentis amicitia usus est, à quo cum iussisset moriens Aeneida igne cremari, ut seruaretur poëma egregium, omnis legum autoritas pedibus calcata est, & eleganti carmine iussum seruari coliq;. Quis, præcor, legistarum quantumcunq; splendentium indicis lapillis, & auro honor tā magnificus à tam glorioso principe impensus est? Veniebāt insuper plurimi læta paupertate, & honoribus æquis cōspicui. Sed exemplis finis imponendus est. Cum tam his, q̄ præmonstratis rationibus satis ostendisse arbitror Poëtas prudentes, & quantūcunq; pauperes splendidos etiam fuisse, eosq; perenni uiuere fama, ubi causidicorū opes & nomina tanquam fumus in auras abiere, necnō eisdem rationibus demonstrasse opus hoc si ualent poëmata minime superuacaneū esse, nec sudores meos friuolos cōponēdo. Nūc autē post hęc liber paululū exire limen, si forte queā obloquentiū in paupertatē frenare impetū. Est igitur paupertas quā multi fugiūt tanquā importabile

In hunc modū ἐγκώμιον Poetarū digne ac grauiter compositum, apud Ciceronem quoq; habes in oratione p Archia. ali, quem

Pro paupertate digressio.

importabile malum, ut uulgo placet, caducorum bonorũ paucitas. Esto ego existimem eam animi ægritudinem fore, qua & abundantes persæpe laborant. Prima quippe, si desiderio careat augendi, placida atq; optabilis est, & eius infinita sunt cõmoda. Secũda uero pacis & quietis est hostis misere crucians mentes, quibus inhabitat. Prima Poëtarũ fuit quos isti pauperes uolunt, eis quippe dummodo esset quod uitæ sufficeret satis erat. Hac enim duce libertatem uolentes cõsequimur animi tranquillitatem, & cum his laudabile ocium, quibus mediis uiuentes in terris gustamus cælestia. Hæc in solido sita est, nec fortunæ mundana uersantis minas aut iacula timet, fulminet æther desuper, concutiat uentorum impetuosa rabies orbem, inundent campos imbres assidui, diluant flumina, sonet classicum, tumultuosa oriantur bella, discurrant prædones undiq;. Hęc ruinas ridens & incendia dulci securitate lætatur. Hęc oraculo Apollinis in persona Aglai Sophidii pauperi possessoris Agelli thesauris Gygis regis prælata est. Hac delectati Poëtę ornare uirtutibus animũ, meditationibus uacare cælestiũ, altisonis carminibus poëmata texere, & nomen sibi perpetuũ quærere potuere. Hac delectatus Diogenes, sui æui splendidissimus Cynicorum princeps diuitias, quarũ abundantissimus erat, omnes potuit largiri uolentibus atq; largitus est. Doliumq; quasi uersatilem domũ q̃ palatiã habitare maluit, & lactucas sylue stres suis lotas manibus manducare, q̃ Dionysio adulari, ut succetis uteretur regiis. Hæc uoluntaria rerum abiectio, & claritas studiorum ad se uisendum euocasse potuere superbum iuuenem, atq; iam animo orbis tenentem imperiũ Alexandrum Macedonem eius amicitiã exquirentem, & frustra munera ingentia offerentem. Hac delectatus Xenocrates hortulo cõtentus modico, eiusdem iuuenis animũ mouisse potuit in desideriũ beneuolentię suæ q̃ insigni legatione atq; donis regiis postulauit. Hac delectatus Democritus patrios agros & innumerabiles opes reipub. Atheniensiũ ultro concessit, satius ducens cum paupertate studiorum libertate lętari, quàm opum seruili cura uexari. Hac delectatus Anaxagoras dulcedine tractus philosophiæ potuit ingentia prædia neglexisse, asserens quoniam seipsum perdidisset, si illã colere uoluisset. Huius opere Amyclas pauper nauta nocte in littore solus clamantem Cæsarem, cuius uocem superbi timebãt reges, ad hostium gurgustioli atq; pulsantem audiuit intrepidus. Sic & pauper Aruns flagrante Italia omni ciuilis belli incendio inter marmoreos lunæ mõtes cæli solis lunæq; prospectans motus, stetit impauidus. Hæc non intuentur, qui paupertatem lacerant fugiuntq;. Dicant, oro, si oportuisset Homerum de re agraria cum uilico litigare, aut de domestica à curatore domus rationem exigere, quando Iliacum excogitasse carmen, & nomen suum claritate sy derea floridum in hodiernum usq; protendere potuisset, quando Virg. Quando reliqui Poëticam cum paupertate sectantes. Non igitur illam spreuerũt amicti purpura, eo quod palliastro tenui tecta procedat. Nam rite studentium prima gloria est nescio quippe, imò scio quid referat corpus ornasse uestibus aureis, si mens uitiorum labe sordescit, nec urat bitranẽ anxia comitati turba sola procedit. Hanc uates semper laureis insigniti prosequũtur, & sæpe nominatus Homerus, Hesiodus, Euripides, Ennius, Terentius, Virgilius, Flaccus, aliique plures diuinis ornauere carminibus. Sic pompa tamen fulgidiori palmatis indui tunicis Camilli, Quintii, Curtii, Fabritii, Scipiones, Catones inuidia olim & gloria facinorum quàm auro ditiores splendidis comitantur triumphis, eamque excelsis præposuere regibus, orbis præfecere imperio. Sic ergo sociatam, sic ornatam solam squalentem peritique iuris dicent incedere. Secunda insuper paupertas eorum profecto est, qui eam tanquam hostem conantur effugere, nõ aduertentes dum maiori conatu sequuntur diuitias, uete protrunt paupertatis in gremium. Precor quid aliud paupertas est quàm summa in abundantia angi desiderio congregandi? Tantalum ne diuitem dicam, si cibis circundatus, & poculis fame sitiq; pereat? Absit, pauperrimus habendus est. Sed cõcedamus, legistis nostris opulẽtiã dari, & quid exinde uoluptatis possint assumere uideamus, si experiẽtię credimus assidua, ardentiq; semp premunt̃ sollicitudine, q diuites nũcupant̃. Si appareat in aëre nubecula, cõfestim plouiã suspicat̃, & timet anxius, ne ni- *Lucan. lib. 5*

mia

mia corrúpant sata, si uétus excitet, ne euellant arbusta, aut ędificia impellant pauescit. Si suscitet in terris incendiú, ne in suas euolet ædes timore labascit. Si bellú nascatur armentis gregibus'q; superiminere rapinam, miser ariolatur. Si concordia ex litigiis oriatur, tanquam suum infortunium ingemiscit. Amicorum inuidiam, latronum astutiam, raptorum uiolentiá, affinium insidias, tumultus ciuicos, secordia uexatus assidua expauescit. Possem superaddere multa, quæ non solum diuites hos pauperes faciunt, sed egenos. In lubrico posita sunt fortunæ bona, nullo certo firmata subsidio. Desistát ergo in benemeritos insultum facere miseri, uideant'q; ut litigii causam auferant omnem, nil secum uates uoluisse commune illi turbę lis immixta, & frequentia fori apud rostra insistút clamore uenali Poëtæ, in syluis & solitudinibus ocia meditationibus terunt. Illi sontium crimina cupido exquirunt animo. Isti illustrium carmine extollunt clara facinora. Illi totis affectibus cupiunt aurum. Isti totis uiribus gloriam quærút & inclytam famam, & ne pluribus instem, satis hæc inter se distantia sunt. Quæ si uos omnium rerum iudices mouere non possunt, ut loquamini moderatius in Poëtas, moueat uos uestri Solonis autoritas, qui ex amplissimo legumlatore in Poësim iam senex uoluntarius euolauit.

Qui sint & quàm multa Poëtis quidam apponant. Cap. V

In monachos & magistros nostros, quos puto aperte inscribere propter ætatis suæ tyrannidem, ueritus est.

EST prętetea serenissime regum, ut tu longe melius nosti, diuino munere domus in terris composita ad instar cælestis concilii, sacris tantum studiis dicata, in hac sublimi in solio ex dei missa gremio Philosophia rerum magistra præsidet augusta facie, & diuino splendore conspicua, regiis induta uestibus, & aurea insignita corona, nec aliter quàm mortaliú imperatrix, cú prima sinistra libellos, & dextra regale baiulat sceptrum, & diserto sermone audire uolentes, qui sint laudabiles hominum mores, quæ naturæ paréris uires, quid uerum bonum & cælestia docet archana. Quam si intres, non est dubium quin sacrarium omni reuerentia dignissimum uideas, & si circú spectes quicquid humana possunt agere studia, quicquid ingenia speculari, quicquid comprehendere intellectus, uidebis liquido & adeo mirateris, ut tecum ducas unum totum continens domú esse, imò ipsam ferè diuinæ mentis effigiem, & inter alia summa ueneratione dignissima sunt ibi post dominam celsiori in sede locati homines, non multi tamen, mites aspectu, atq; eloquio etiam morum grauitate tanta honestate atq; uera humilitate spectabiles, ut credas deos potius quàm mortales. Hi iam præsidentes dogmatibus pleni abunde aliis ingerunt quæ nouerunt. Est & alia multitudo perstrepens, uariarum quidem hominum specierum, ex qua nonnulli omni abiecta superbia, uigiles mandatis insistunt, si forte studio queant in altiorem deuenire gradum. Alii uero sunt, qui ferè rerum principiis auditis elato animo in uestes imperatricis uncas iniiciunt manus, & acri uiolentia quibusdam subreptis periculis uariis insigniti titulis, quos nonnunquam extra domum uenales comperiunt, non aliter quàm si mentem omnem diuinitatis perceperint fastu quodam inflati, ex sacra se proripiunt ęde. Quanto tamen cum detrimento insipientum prudentes aduertunt. Hi autem aduersus quascunq; bonas artes coniuratione unanimi facta, ante alia conantur fingere bonú uirum. Exterminant autem facies suas, ut appareant uigilantes. Incedút insuper deiectis in terram oculis, ut nunquam à meditationibus separari uideantur. Tardo tamen feruntur gradu, ut sub pondere sublimium speculationum nimio ab insipidis titubare credantur, honesto uestimentorum utuntur habitu, non quia mens honesta sit, sed ut ficta sanctitate decipiant, perraurus est sermo illis grauis'q;, rogati non absq; præmisso suspirio, & tempusculo interposito, ac eleuatis in cælum oculis paululum responsa concedunt. Volentes ex his à circumstantibus arbitrari, quia ex longinquo supercælestium sanctorum archano non absq; difficultate uerba deducant in labia, quæ sunt dicturi pietatem, sanctitaté, & iustitiá profitentur, prophetiço persæpe utentes uerbo scilicet, Zelus domus dei comedit

comedit me. Hinc ad ostentationem suæ admirandæ scientiæ procedentes, quæ non nouerunt omnia, damnant, nec frustra. Hoc faciunt enim, seu ut non interrogentur de quibus respondere nescirent, seu ut tanquã uilia & minora, & à se cognita despexisse atq; neglexisse uideantur, & uacasse maioribus. His autem decipulis captiuatis insipientũ iudiciis ciuitates ambire, secularibus se miscere negociis, consilia præstare, cõnubia tractare, cõmessationibus interesse, testantiũ dictare tabulas, testamentorũ executiones assumere, & multa minus philosophos decentia agere præsumptuose incipiunt atq; prosequuntur. ex quibus fit, ut in famosam uulgi famam quandoq; deueniant, ex qua tanta tumiditate turgescunt, ut incedentes cupiant à uulgo digito demõstrari, & longe magis audire, quia pergrandes magistri sint, uidere quod eis assurgant præsidentes in triuiis, eos rabi uocitent, salutent, inuitent, præponant, atq; præficiant. Ex his omni consideratione seposita audẽt omnia, nec uerentur in alienas messes falces immittere suas. ex quo fit, ut dum cætera præter sua ignominiose deturpare conantur, interueniat aliquando de Poësi, & Poetis colloquium, quorum audito nomine tanto repente accendãtur furore, ut igneos oculos illos habere diceres. Nec possunt consistere, fremunt, aguntur´q; impetu. Demum quasi aduersus eos, non aliter quàm in letales hostes coniuratum, sit nunc in scholis, nunc in plateis, nunc in pulpitis auscultante nõnunquam uulgo inerti in eos insano clamore prorumpunt, ut non de innocuis tantum, sed & de se timeant circumstantes, & aiunt poesim omnino nullam, aut futilem facultaté atq; ridiculam. Poetas homines esse fabulosos, imò illos, ut despectiori utantur uocabulo, nonnunquam fabulones appellant. Rura syluas & montana colentes, eo quod nec moribus nec urbanitate ualeant. Præterea eorum poemata esse dicunt obscura nimis atq; mendacia lasciuiis plena, & deorum gentilium nugis atq; ineptiis referta. Asserentia Iouem quendam adulterum & spurcidum hominem, nunc deorum patrem, nunc cælorum regem, nunc ignem, nunc aerem, nũc hominem, nunc taurum, nunc aquilam, & huiusmodi incõuenientia. Sic & Iunonem & alios infinitos eos multorum nominum celebres facientia. Mentium insuper seductores clamitant esse Poetas, ac suasores criminum, & ut turpiori, si possint, commaculent nota, prędicant eos philosophorum simias esse. firmantes inde Poetarũ libros legisse, aut tenere prægrãde piaculum, ac nulla facta distinctione autoritate, ut aiunt, fulti Platonis eos ne dum è domibus, sed ex urbibus esse pellendos, & eorũ scenicas meretriculas Boetio approbante in exitium usq; dulces destestabiles fore atq; eiiciendas unà cum eis, & tenuẽdas omnino. Quid multa: longum nimis esset omnia in medium deducere, quę illis exitiale odiũ infestante inuidia, dicenda furentibus parat. Ad hos tam celebres iudices, tam ęquos, tam mites, tam fauorabiles satis credẽdum est princeps inclyte, deueniet opus nostrum, quod scio circumdabunt more leonis famelici, ut inueniant quid deuorent. & quoniam omne Poeticum est, non expecto mitiorem sententiam, quàm irati fulminent in Poetas, nec scio quibus spiculis pectus opponam, nisi eis quæ uetus odium demonstrauit, illa conabor repellere. O bone deus sis tam indiscretis, tam inconsideratis clamoribus obuius, & horum dementiũ obsiste furori. Et tu etiam rex optime, quoniam ad Triarios uentũ est generosi pectoris tui uiribus adsis, fer opem militanti tibi, nunc animis opus est, nunc pectore firmo, acuta & uenenata, nec roboris tela istorũ sunt. Nã si inepti sint iudices, alias tamen ualent, & ideo horreo & tremisco, nisi deus primo, qui nõ deserit sperantes in se, & tu inde faueris, & tenues mihi uires sunt, & ingenium debile, sed spes ingens subsidii, qua fretus in eos irruam comitante iustitia, cordi ingerere iam audaciam sentio.

Poesim esse facultatem & utilem. . Cap. VI

GYmnasium pusillus intraturus homo aduersus has Gyganteas moles firmantes autoritate, qua possunt aut nullam, aut futilem facultaté fore poesim, si percontetur ante alia quid nam sit Poesis, seu circa quod eius uersetur officium, nil aliud fecisse reor, quàm in scirpo quæsisse nodum. Sed quoniã faciẽdũ est, quęso, ut id apperiã hi facultatũ omniũ pręceptores egregii, ut appa-

ut appareat, circa q̃d nostrũ uelint uersari certamen. Scio obstinata fronte nullo unq̃ perfusa rubore ridẽtes inquient, quod paulo ante male dictũ est. O bone deus adsis, & has ridiculas obiectiones auerte, & in melius eorum dirige gressus. Dicunt ergo damnantes Poësim eam omnino nullam esse. quod si sic est, scire uelim unde iam dudũ tot illustres uiri sibi Poëtæ quæsiuere nomẽ. Vnde Poëmatum multa uolumina? Vnde hoc nomen Poësis ortum est? Si Poësis nihil est, certe si responsuri aliquid sint, per ambages ituros reor, cum nihil aliud quæant iure respondere, quàm quod aduersus inanem positionem suam sit. Certissimum enim est, ut post hæc suo loco monstrabitur, hanc, ut cæteræ disciplinæ, à deo à quo sapientia omnis, initium habuisse, & uti reliquæ ab effectu nomẽ sortita est, à quo demum celebre Poëtarum nomen deriuatum, & inde poëmatum Poësis. Quibus stantibus non omnino nihil, ut aiebant, uidetur esse Poësis. Quæ si scientia est, quid inquient sophistæ clamosi? Credo paululum retrahent pedem, uel potius in secundam obiectionis partem ob disgregatiuam copulam transuolantes inquient, si facultas est, futilis facultas est. O ridiculum rancidulum, satius tacuisse fuerat, quàm uerbis friuolis in errorem sese præcipitasse maiorem. Nónne uident ignari ipsum nominis huius, facultatis scilicet significatum semper aliqualem plenitudinem demonstrare? Sed de hoc aliàs. Et quæso exprimant elegantes hi uiri, quo iure Poësis facultas dicẽda sit futilis, cum eius instigatione opitulante diuina gratia tot extent clara uolumina, tot memoranda poemata, tot inuenta perlucide atq; peregrina, obmutescẽt equidem, si patietur inanis ostentationis credo. Siquid obmutescent dico, mori mallent quàm ueritatem nedũ extremis labiis, sed taciturnitate fateri, in diuerticulum aliud ruent, & suo interpretantes iudicio, hanc dicent adiectione futilem intelligendũ fore damnosam atq; detestabilem, eo quod poëmata à poësi uenientia, deorum suorum canent illecebra, & infanda suadeant. Esto possit hæc interpretatio reprobari, cum futile non sit quod est illecebris plenum, poterat tam æquo animo tolerari, sed quod ob eam nolunt posset ratione fateri cum cõfiteat ultro nonnulla fore poëmata, id quod asserunt, exprimentia, quamobrem si mala species posset bono generi derogari uicissent. Sed deprecor, si Praxiteles aut Phydias sculptura doctissimi impudicum sculpserint, Priapũ in Iolem nocte tendẽtem potius quàm spectabilem honestate Dianam. Aut si contingat Appelles, seu noster Iottus quo suo æuo non fuit Appelles superior. Martem se Veneri immiscentem potius quàm Iouem diis ex throno iura præbentem, has artes damnandas fore dicemus stolidissimũ esse fateri. lasciuientium quippe ingeniorum culpa hæc est. Aequo modo iam dudum nonnulli fuere Poëtæ, si tales Poëtæ dicendi sunt, qui seu ratione quæstus, seu ad gratiam populi promerendam sic eo exquirente seculo, & illecebri suadente lasciuia, qui honestate omissa in has ineptias corruere. Quæ quidem damnandæ, detestandæ, & abiiciendæ, ut latius post dicet. Ob hoc tamen quorundam fingentium scelus non est uniuersalis damnanda Poësis, à qua tot in uirtutes suasiones, & Poëtarum monita atq; documenta legimus ab his quibus curæ fuit cælestes meditationes sublimi ingenio, ac summa cũ honestate & stili atq; uerborum ornatu describere. Sed quid multa? Est non solum aliquid, sed scientia ueneranda Poësis. Et ut sæpius in præcedentibus uisum est, & in sequentibus apparebit, non futilis, sed succi plena facultas est, sensus uolentibus ex fictionibus ingenio premere. Et sic patet, ne longius protrahamus sermones, primo certaminis ingressu duces hos terga dedisse, eosq; modico labore nostro aream liquisse duelli. Sed quid Poësis sit explicãdum est, ut ipsi uideant quàm stolide opinentur illam futilem facultatem.

Quid sit Poësis, & unde dicta, & quod officium est eius. Cap. VII

POësis est, quam negligentes abiiciunt & ignari. Est feruor quidam exquisite inueniendi atque dicendi, seu scribendi quod inueneris. Qui ex sinu dei procedens paucis mentibus, ut arbitror, in creatione concedit. Ex quo quoniam mirabilis sit, rarissimi semper fuere Poëtæ. Huius enim feruoris sunt sublimes effectus, utputa mentem in desiderium dicendi compellere, peregrinas

grinas & inauditas inuentiones excogitare, meditatas ordine certo componere, ornare compositum inusitato quodam uerborum atq; sententiarum cōtextu, uelamento fabuloso atq; decenti ueritatē cōtegere. Preterea si exquirat inuētio, reges armare in bella, deducere nauallbus classes, copias emittere, cælū, terras & æquora describere, uirgines sertis & floribus insignire, actus hominum pro qualitatibus designare, irritare torpentes, desides animare, temerarios retrahere, sōtes uincire, & egregios meritis extollere laudibus, & huiusmodi plura. Si quis autem ex his quibus hic infunditur feruor, hæc minus plene fecerit, iudicio meo laudabilis poeta nō erit. insuper quantumcunq; urgeat animos, quibus infusus est perraro impulsus commendabile perficit aliquid, si instrumenta, quibus meditata perfici consueuere defecerint. utpura grāmaticæ precepta atq; rhetoricæ, quorū plena nouua opportuna est. Esto nonnulli mirabiliter materno sermone iam scripserint & per singula poesis officia peregerint, hinc & liberalium aliarum artium, & moraliū atq; naturalium saltem nouisse principia est necesse, necnon & uocabulorum ualere copia, uidisse monimenta maiorum, ac etiam meminisse historias nationum, & regionū orbis, marium, fluuiorum, & montium dispositiones. Præterea delectabiles naturæ artificio solitudines opportunæ sunt, sic & tranquillitas animi & sæcularis gloriæ appetitus, & persæpe plurimum profuit ætatis ardor. Nam si deficiant hæc, nonnunquam circa excogitata torpescit ingenium. Et quoniam ex feruore hoc ingeniorum uires acuente atq; illustrante nihil nisi artificiatum procedit, ars ut plurimum uocitata poesis est. Cuius quidem poesis nomen non inde exortum est, unde plurimi minus aduertenter existimant, scilicet à ποιῶ, ποιεῖς, quod idem sonat quod fingo fingis, quinimo à poetes * uetustissimo Græcorum uocabulo latine sonante exquisita locutio. Nam primi, qui inflati spiritu exquisite rudi adhuc sæculo cœpere loqui, utputa carmine, tunc omnino loquendi genus incognitum, ut sonorum auribus audientiū etiam uideretur, illud pēsatis moderamine temporibus, & ne delectationem nimia breuitate subtraheret, aut longitudine plurima luxurians tedium uideretur, inferre certis mensuratum regulis, atq; intra diffinitum pedum & syllabarum numerum coercuere. Sanè quid ex hoc cum accurato dicendi ordine prosilibat, non dicebat poesis amplius sed poema. & sic, ut iam diximus, tam arti quam artificiato ab effectu nomen cōsequutum est. Inquient forsan isti obiurgatores perlucidi, & si dixerim scientiam hanc ex dei sinu recentibus adhuc animabus infundi; se nolle uerbis meis satis prestare fidei, quibus satis roboris æquis animis, quæ uidemus assiduę poterāt prestitisse, sed adhuc egemus testibus. Si ergo legerint, quid Tullius Cicero homo philosophus non poeta dixerit in ea oratione, quam apud senatū habuit pro Aulo Licinio Archia, in fidē forsan faciliores deuenient. Dicit enim sic. Atq; sic à summis hominibus eruditissimis'q; accipimus. Cæterarū rerū studia & doctrina, & præceptis, & arte constare, Poetam natura ipsa ualere, & mentis uiribus excitari, & quasi diuino quodam spiritu inflari, &c. Et ne orationem longius protrahebam, satis apparere potest, piis hominibus poesim facultatem esse, & ex dei gremio originem ducere. & ab effectu nomen assumere, & ad eam insignia atq; fausta multa spectare, quibus ipsemet negantes utuntur assidue. Si quærant ubi uel quando in promptu est, fateantur ipsi quo duce, cuius opere fictiones suas ipsi componant, dum scalas gradibus distinctas in cælum erigunt, dum proceres arbores ramorum fœcundas æque ad astra producūt, dum montes in excelsum usq; circuitionibus ambiunt. dicent forsan, ut huic à se incognitæ detrahant, quo utuntur rhetoricæ opus esse, quod ego pro parte non inficiar. Habet enim suas inuētiones rhetorica. Verum apud tegmenta fictionum nullæ sunt rhethoricæ partes. Mera poesis est, quicquid sub uelamento componimus & exquiritur exquisite.

Qua in parte orbis prius effulserit poesis, & quo tempore. Cap. VIII.

SI, mi rex, qua sub cæli plaga, quibus sæculis, cuius opere hæc primo comparuerit in terris exquiras, uix credo satis certum posse dari responsum. Quidam autem arbitrati sunt hanc cum sacris cerimoniis ueterum originem habuisse, & sic apud Hebræos

exortam, eo quod ab eis primo deo sacrificium oblatum sacrę testantur literæ. In quibus legitur Caym & Abel fratres & primos natos orbis homines deo sacrificasse. Sic & à Noe undis cataclysmi cessantibus, eo arcam exeunte deo sacrum fuisse confectum. Præterea & ab Abrahã superatis hostibus, dum Melchisedech sacerdoti uinum obtulit atq; panẽ. Sanè cum ex his quod quæritur non sumatur, dato uaticinantes potius quam probãtes affectant, minime arbitrandum sacra hæc absq; ulla uerborum prolatione confecta. Subiunguntq; Mose, cũ sicco pede una cum populo Israel, rubrũ superasset mare, integre peractum, cum legamus eum sacra, & sacerdotes, & tabernaculũ instar futuri templi erectũ, & orationes, quibus placaretur diuinitus inuenisse, quibus aspectis uidebitur non ante Mosis ducis Israelitarum tempus poesim apud Hebræos habuisse principium. Qui quidem circa finem uitæ Marathi regis Sicyoniorum, qui diem obiit anno mundi. iii. mil. dclxxx. populum eduxit, & sacra confecit. Sunt & alii gloriam hanc Babyloniis largiri uolẽtes. Quos inter Venetus Puteolanus episcopus historiarũ inuestigator permaximus erat asserere consuetus dicacitate prolixa poesim Mose longe antiquiorem, utputa Nembroth temporibus ortam. dicebat enim eum primum idolatriæ iuuentorem, eo quod cum ignem mortalibus accõmodum uidisset, ac ex motibus eius atq; murmurationibus futura quædã cognosceret eum deum fore firmabat, & ob id loco dei non solum coluit Caldæisque suasit, uerum illi templa cõstruxit, sacerdotes ordinauit, & precationes etiam adinuenit, quibus in precationibus ostendebat, eum exquisito usum eloquio, quod possibile est, esto, unde sumpserit nõ explicatet liquido. Ego aũt & si sępissime legerim apud Assyrios religionis cultũ philosophiæ studiũ, & armorũ gloriã primo fuisse. Non tamen absq; alio fide digniori testimonio facile credã apud barbaras & adeo immanes natiões originẽ habuisse artificiũ tam sublime. Græci insuper apud se exortã poeticã autumãt ut totis uiribus affirmat Leõtius, in quam credulitatẽ & ego paululũ trahor, memor aliquãdo ab inclyto præceptore meo audiisse penes priscos Græcos tale huic fuisse principium. Nam cũ primo inter rudes adhuc homines nõnulli cælsioris ingenii cœpissent naturæ patentis opera admirari, & inde per meditatiões sensum intrare credulitatẽ aliquẽ unum esse, cuius opere & imperio gubernarentur & ordinarent cuncta quæ cernerent, & eum unum uocauere deũ. Deinde existimantes eum nonnunquã terras incolere arbitrari sanctum fore, ut diuerticula suo nomini dicata ueniens inueniret ei sacras ædes erexere, sumptu per maximo cõstruxere, quas nos templa dicimus hodie. Inde ut eum erga se propitium facerent quosdã honores pręcipuos excogitauerunt. Illi statutis temporibus fiendos, quos dixere sacra, Demũ quoniã quantũ cæteris præualere diuinitate rati sunt, tantũ præ cæteris honorandũ, cõstituendas eius in sacris argenteas mensas & aureas phyalas, cādelabra & aurea quæcũq; uasa, & ex prudẽtioribus atq; nobilioribus populi hominẽs, quos dixere postea sacerdotes, eos'q; in sacris cõficiendis nõ uulgaribus quinimmo preciosissimis uestibus & Tiaris atq; lituis insignes esse uoluere. Tandẽ quoniã uideretur absurdũ mutos tacitos'q; pontifices deitati exhibere sacra uoluerunt uerba cõponi, per quæ ipsius deitatis laudes & magnalia mõstrarentur, & populi uota exprimerent & preces secundũ opportunitates hominũ porrigerent eidẽ. Et quoniã appareret incongruũ, nõ aliter quã si cum uillico aut seruulo seu cõtubernali amico loqueretis diuinitatem alloqui uoluerę prudẽtiores, ut exquisitus loquendi modus inueniret, quẽ excogitandũ sacerdotibus cõmisere Ex quibus aliqui, pauci tamẽ, quos inter fuisse credunt Musęus, Linus & Orpheus quadã diuinæ mẽtis instigatione cõmoti carmina peregrina mensuris & temporibus regulata finxere, & in dei laudẽ inuenere. in quibus, ut amplioris essent autoritatis sub uerborũ cortice excelsa diuinorũ mysteria posuere, uolẽtes ob hoc ne taliũ uenerãda maiestas ob nimiã uulgi notitiã in cõtemptus præcipitiũ efferretur. quod artificiũ, quoniã mirabile uisum est, & eo usq; in auditũ, ut prædiximus ab effectu uocauere poesim seu poetes, * & qui cõposuerant poetæ uocati sunt, & quoniam nomen etiam fauet effectui creditur, ut omittamus additum carminibus cautum, & reliquã apud Grçcos originem

habuisse

habuisse poesim. De tempore uero ambigitur plurimum. Dicebat enim Leontius à Barlaam Calabro præceptore suo, & ab aliis eruditis uiris in talibus audisse sæpius temporibus Phoronei Argiuorum regis qui anno mundi. iii. M. ccc. lxxxv. regnare cœpit. Musęũ quẽ ex inuẽtoribus carminum unum diximus insignẽ apud Gręcos fuisse uirũ, & eodẽ ferè tempore floruisse Linum, de quibus adhuc fama satis celebris est. quæ eos apud nos etiam testatur sacris pręfuisse ueterum, & his etiam additur Orpheus Thrax, & ob id primi creduntur theologi. Paulus autem Perusinus longe iuniorẽ poesim esse dicebat non mutatis auctoribus asserens Orpheum, qui ex antiquis inuentoribus scribitur unus, temporibus Laomedontis Troianorũ regis claruisse, circa annos mundi. iii. M. dcccc. x. Eũq; Orpheum & Argonautis fuisse, & non solũ successorẽ Musęo, sed eiusdẽ Musæi Eumolpi filii fuisse magistrũ. Quod etiã in lib. temporũ testatur Euse. Ex quo patet ut dictũ est, longe iuniorẽ qui diceretur apud Græcos esse poesim. Attamen ad hæc respõdebat Leontius arbitrari à doctis Græcis plurimos fuisse Orpheos atq; Musæos. Verum illum ueterẽ Musæo ueteri atq; Lino contemporaneũ Gręcum fuisse, ubi Thrax iunior prædicat̃. Sanè quoniã hic iunior Bacchi orgia adinuenit, & Menadum nocturnos cœtus, & multa circa ueterum sacra innouauit, & plurimum oratione ualuit, ex quibus apud coæuos ingẽtis existimatiõis fuit, à posteris primus creditus est Orpheus, cui opinioni forsan adhærendum est, cum quorundam ueterum testimonio constet, etiam ante natum Iouẽ Cretensem nõnullos fuisse poetas, cum post rapti à Ioue Europam per Eusebium constet claruisse Orpheum Thracẽ. cum igitur inter se sic discordãtes sint, nec ullum satis ualidũ testimonium ex antiquis autoribus ad corroborandas opiniones suas inducãt, non satis certum habeo cui fides præstanda sit. Apparet tamen ex temporibus descriptis si Leontio credendum sit apud Græcos potius, quàm apud Hæbreos, & si Veneto apud Chaldeos primo, quàm apud Græcos apparuisse poesim. Si uero Paulo fidẽ præstare uelimus, sequet̃ Mosen primo quam Babylonios, aut Græcos eiusdẽ fuisse magistrũ. Ego autẽ quantumcunq; Aristoteles dicat ratione forsan superiori tractus, poetas primos fuisse Theologos existimans eos Gręcos intellexisse, quod aliquale adminiculũ opinioni Leontii uidet̃ afferre. Non credã huius poesis sublimes effectus sinamus in belua illa Nembroth, sed nec in Musæo seu Lino uel Orpheo, quantumcunq; uetustissimis poetis nisi ut arbitrantur aliqui, Musęus & Moses unum, & idem sint, primo infusos, quinimmo in sacratissimis & deo dicatis prophetis, cum legamus Mosen hoc percitũ, ut reor desiderio penthateuci partem maximam non solum stilo, sed heroico scripsisse carmine spiritu sancto dictante. Et sic alios nonnullos æquo modo magnalia sub metrico uelamine literali, quod poeticũ nuncupamus finxisse. Quorum ego nec forsan insipide reor poetas gentiles in cõponendis poematibus secutos uestigia. Verũ ubi diuini homines sancto pleni spiritu eo impellente scripsere, & sic alii ui mentis unde uates dicti, hoc urgente feruore sua poemata condidere. Tu autem rex inclyte cum nil aliud circa huius originem, quid dicam habeã tuæ serenitatis iudicio sume quod libet.

Hactenus de poesi & eius officio tractauit, deinceps & obiectionibus eorum respondet, qui hanc tanquam inutilem, & impiam quoq; reiiciunt & damnant.

Composuisse fabulas apparet utile potius quam damnosum. Cap. IX.

ASserunt insuper hi boatores magnifici, poetas fabulosos homines esse, & ut deiectori seu detestando magis utantur uocabulo, stomathãtes illos aliquãdo uocitant fabulones. Nec dubitẽ quin ignaris execranda plurimum talis uideatur obiectio. Ast ego floccifacio. non habet aliquorum linguę spurcicies illustrium uirorũ gloriosum nomen inficere. Doleo quod uidens hos liuore percitos in innocuos sese infrenes efferre. Sed quid tandem cõcedo fabulosos, id est fabularum compositores esse poetas, nec hoc ignominiosum existimo nisi uti formasse philosopho syllogismum. Nam si ostẽdatur quid sit fabula. & quæ fabularũ sint species, & quibus hi fabulones usi sint, reor non adeo prægrande piaculũ uidebit̃, ut hi uolunt

fabulas condidisse. Fabula igitur ante alia à for faris honestá sumit originem, & ab eá cõfabulatio, quæ nil aliud quam collocutio sonat, quod satis per Lucam in Euangelio demonstratur, dum dicit de duobus discipulis post Christi passionem euntibus in castellũ cui nomen Emaus, sic aiens, Et ipsi loquebantur ad inuicem, de his omnibus quæ acciderant, & factum est cum confabularentur & secum quærerẽt, & ipse Christus appropinquans ibat cum illis &c. Et si confabulari sanctis hominibus non imputatur in uitium, non erit fabulam composuisse peccatum. Sed cedamus paululum his. Superuacaneum est composuisse fabellas, non inficiar, si simplices tantũ poetas fabulas composuisse cõcesserim, uerũ nusquam legetur, quin ab intelligenti homine cognoscatur aliquid magni sub fabuloso cortice palliatũ, & ob id consueuere nonnulli sic fabulam diffinire. Fabula est exemplaris seu demonstratiua sub figmento locutio, cuius amoto cortice patet intentio fabulantis. Harũ quadruplicẽ fore speciem credo. Quarum prima omnino ueritate caret in cortice, utputa quãdo animalia bruta, ut etiam insensata interloquẽtia inducimus, & autor harum permaximus fuit Aesopus, uir Græcus antiquitate, ac etiam grauitate uenerabilis, & dato, his nõ solum ciuile uulgus. sed etiam agrestes utantur utplurimum, non fastidiuit aliquando suis libris inserere Aristo te. cælestis ingenii uirum, & peripateticorum principem philosophorum. Secunda autem species in superficie nonnunquam ueritati fabulosa cõmiscet, ut si dicamus Minei filias nentes, spernẽtes'q; orgia Bacchi in uespertiliones uersas. Has autẽ à primæuo uetustissimi inuenere poetæ, quibus curæ fuit diuina & humana pariter palliare figmentis, & qui poetarum sublimiores secuti sunt in melius euexere, posito nonnulli comici deprauauerint, eas magis de assensu lasciuientis uulgi, quam de honestate curauere. Species uero tertia potius historiæ quam fabulæ similis est. hac aliter & aliter usi poetæ cælebres sunt. Nam heroici quantumcunq; uideanẽ historiam scribere, ut Virgilius dum Aeneam tempestate maris agitatũ scribit, & Homerus alligatum malo nauis Vlyssem, ne à Syrenarum cantu traheretur, longe tamẽ aliud sub uelamine sentiunt quam monstretur. Comici insuper honestiores, ut Plautus atq; Terentius hac confabulandi specie etiam usi sunt, nil aliud præter quod littera sonat intelligentes, tamen arte sua diuersorum hominum mores, & uerba describere, & interim lectores docere & cautos facere & hæc si de facto nõ fuerint cum communia sint, esse potuere uel possent. Quarta quidem species nil penitus in superficie, nec in abscõdito ueritatis habet, cum sit delirantium uetularum inuentio. Ex quibus si hi redargutores eximii primá speciem damnent, quod etiam sacris literis legimus, ligna scilicet syluarum de cõstituendo rege sibi habuisse colloquium, damnandum etiam ueniet. Si uero reprobetur secundá, omne ferè sacrum ueteris testamenti uolumen ueniet reprobãdum, quod absit, cum eodem passu, in eodem scripta cum editionibus poetarum uideantur incedere, & hoc quãtum ad componẽdi modum. Nam ubi absit historia, neuter de possibilitate superficiali curat, & quod poeta fabulam aut fictionem nuncupat, figuram nostri theologi uocauere. Quod nunquid ita sit uideant iudices æquiores, æquo ponderantes libramine superficiem literarum uisionum Isaiæ, Ezechielis, Danielis, & aliorum sacrorum hominum, & poetarum postea fictionum. Et si in ritu contingendi uideant discrepantes, damnationi consentiam. Si tertiam, quod nequeunt, dixerint esse damnandá nil aliud erit, quàm eam sermonis speciem dãnasse, qua sæpissime usus est Iesus Christus dei filius saluator noster dum esset in carne, quamquam non eo pro poetæ uocabulo sacræ uocitent literæ, quinimmo uocauere parabolam, in nonnulli exemplũ dicunt eo quod ratione exempli dicatur. Quod autem quatuor damnentur cum à nullo satis congruo uideatur principio moueri, neq; alicuius artis uallari suffragio, aut in finẽ ordine deduci debitũ nõ magnifacio. Non enim in aliquo cum fabulis poeterum cõueniunt, & esto, credam redargutores hos arbitrari poeticas ab illis in nullo differre. Nunc quæso nunquid sanctum spiritũ fabulonem, nunquid Christum deum dicturi sint? qui ambo sub eadem deitate fabulas edidere. Non credant si sapiunt. Ego autem si liberet in sermonem longum excedere, optime

Fabula.

Species fabularũ 4. facit Apologũ, Fabulam, Argumentum, & nugas.

optime nominũ diuersitatẽ non obesse, si styli qualitates cõueniãt, demonstrarẽ, sed ipsi uideant. Fabulas quippe, quas isti ob uocabulum ita despiciunt, nonnũquam legimus, incitatos insano furore animos fuisse sedatos, & in mansuetudinem redactos pristinã, ut putandum à Menenio Aggrippa grauissimo uiro, Romana plebs à patribus dissidẽs è sacro monte in patriã per fabulã reuocata est. Fabulis fessis illustrium uirorum circa maxima animis uires persæpe restitutæ sunt, quod non tantum exemplo ueteri, sed assiduis demonstratur. Cernimus enim principes maximis occupatos rebus, quasi rerum naturã docente póst regnorũ suorum sublimes dispositiones in melius, ut fessas in neruũ reuocent uires conuocare, qui iocosis confabulationibus recreent animos fatigatos, fabulis laborantibus sub pondere aduersantis fortunæ nonnunquã solamẽ impensum est, quod apud Lucium Apuleiũ cernitur, quẽ penes charis generosa uirgo infortunio suo apud prędones captiua, captiuitatem suam deplorans ab anicula fabulę Psiches lepiditate paululum refocillata est. Fabulis labantium in desidiã mentium in meliorẽ frugem lapsus, reuocatos iam nouimus, & ut de minoribus & meipso sinam, audiui iam dudũ illustrẽ uirũ Iacobũ de sancto Seuerino Tricarici & clari mõtis comitem dicentẽ, se à patre suo habuisse Robertũ Caroli regis filium, postea indytũ Hierusalẽ & Siciliæ regem, tam torpentis ingenii filium fuisse, ut non absq; maxima demõstrantis difficultate prima literarũ elementa perciperet, & cum ferè de eo hac in parte amici desperarent omnes, pædagogi eius ingenium solerti astutia rimantis fabellis Aesopi, in tam grande studendi sciendi'q; desiderium tractus est, ut breui non tantũ domesticas has nobis liberales artes didicerit, uerũ ad ipsa usq; sacræ philosophiæ penetralia mira perspicacitate transiret, talem'q; de se fecisse regem, ut à Salomone citra regum nullum doctiorẽ mortales agnouerint. Quid multa? Tanti quidem sunt fabulæ, ut earum primo contextu oblectentur indocti, & circa abscõdita doctorum exerceantur ingenia. Et sic una eadem'q; lectione proficiunt & delectant. Non ergo tam erecta ceruice, tam fastidiosa sententia nauseantes hi liuorem & ignorantiam suam euomant in poetas, suas si satis sani sunt, primo curẽt illecebras, quam alienos splendores maledictorũ nebulis obfuscare conenẽ. Videant, uideant censores hi, quibus & quam perniciosis ad excitandũ mulierculatũ risum nõnunquã utantur scõmatibus. Et dũ se ipsos purgauerint, aliorũ conenẽ purgare fabellas, memores Christũ mãdasse ex accusatoribus his primus, qui innocens esset, primũ sumeret lapidẽ in adulterã mulierẽ.

Vtilitas fab.

Et hinc Horatius. Et prodesse uolunt, & delectare poetæ.

Stultum credere poetas nil sensisse sub cortice fabularum. Cap. X.

SVnt ex his nonnulli tantæ temeritatis, ut nulla autoritate suffulti non uereantur dicere stolidissimũ arbitrari clarissimos poetas sensum aliquẽ suis supposuisse fabellis, quinimmo illas fecisse ostensuri, quam magna possent eloquentiæ suæ uires, & potissime dum eis agentibus crederentur ab insipidis falsa pro ueris. O iniquitas hominũ. O ridenda stoliditas. O ineptum facinus, dum alios deprimunt, se putant ignorantes extollere, quis præter ignaros dicat. fecerunt fabulas poetæ uacuas & inanes solo ualentes cortice, ut eloquentiã demonstrarent, quasi circa uera uis eloquentiæ non possit ostendi? Male profecto nouerunt Quintiliani sententiam. Cuius maximi oratoris opinio est circa falsa nullum eloquentię neruũ posse cõsistere. Sed de hoc aliás. Quis enim ut ad hoc ueniã, tam demens, tamq; uecors erit, qui legens in buccolicis Virgilii. Nam'q; canebat uti magnũ per inane coacta, unà cum non nullis in hanc sententiã sequẽtibus carminibus. Et in georgicis esse apibus partim diuinę mẽtis & haustus. cum applicitis ad hoc. Et in Aeneide. Principio cælũ & terras campos'q; liquentes. cum annexis. ex quibus merus philosophię succus exprimitur, nõ uideas liquido Virgilium fuisse philosophũ, & arbitretur eruditissimum hominem ob ostendendã eloquentiã suam, qua profecto plurimum ualuit, Aristeum pastorẽ in penetralia terræ ad Climenẽ matrẽ deduxisse, aut Aeneam ut patrem uideret ad inferos absq; abscõdito sub fabuloso uelamine intellectu scripsisse? Quis tam sui inscius qui aduertens nostrũ Dantẽ sacræ theologiæ implicitos persæpe nexus mira demonstratione soluentẽ, non sentiat eũ

H 5 non

non solum philosophum, sed & theologũ insignem fuisse? Et si hoc existimet, qua sub- tus ratione arbitrabitur eum bimembrẽ griphem currũ in culmine seueri montis trahen- tem septem candelabris, & totidem sociatum nymphis cum reliqua triumphali pom- pa, ut ostenderet, quia rithmos fabulas'q; sciret cõponere? quis insuper adeo insanus erit, ut putet præclarissimum uirum atq; Christianissimum Franciscum Petrarcham, cuius ui- tam & mores eius, sanctitate laudabiles uidimus ipsi, atq; præstante deo diu uidebimus, & quo neminem magis redimentem, nõ dicam tempus tantum, sed quoscunq; tempo- ris labentis atomos noscimus expedisse, tot uigilias, tot sacras meditatiões, tot horas, dies & annos, quod iure possumus existimare impẽsos, si buccolici sui carminis grauitatem, si ornatũ, si uerborũ exquisitum decus pensemus, ut gallũ fingeret tyrrheno calamos ex- poscentem, aut iurgantes inuicem Pamphilum & Mitionem, & alios delirãtes æque pa- stores. Nemo ædepol compos sui satis assentiet, & longe minus qui uiderunt quæ scrip- serit soluto stylo in libro solitariæ uitæ, & in eo quem intitulauit de remediis ad utram'q; fortunam, ut alios plures omittam, in quibus quicquid in moralis philosophiæ sinu po- test sanctitatis aut perspicacitatis assumi tanta uerborum maiestate percipitur, ut nil pleni- us, nil ornatius, nil maturius, nil deniq; sanctius ad instructionẽ mortalium dici queat. Possem præterea & meum buccolicum carmẽ inducere. Cuius sensus ego sum cõscius, sed omittendum censui, quia nec adhuc tanti sum, ut inter præstãtes uiros misceri debe- am, & quia propria sunt alienis linquẽda sermonibus. Taceant igitur blateratores inscii, & obmutescãt superbi si possunt, cum ne dum insignes uiros lacte musarum educatos, & in laribus philosophiæ uersatos, atq; sacris educatos studiis, ꝓfundissimos in suis poe- matibus sensus apposuisse semper credendum sit. Sed etiam nullam esse usquam delirã- tem aniculã circa foculum domestici laris unà cum uigilantibus hybernis noctibus, fa- bellas Orci seu fatarum uel aminiarum * & huiusmodi, ex quibus sępissime inuenta cõ- *Laniarum forsitan.* ficiunt fingẽtem atq; recitantem, quæ sub prætextu relatorum non sentiat aliquem iuxta uires sui modici intellectus, sensum minime quãdoq; ridendũ, per quem uelit aut terrorẽ incutere paruulis, aut oblectare puellas, aut senes ludere, aut saltẽ fortunæ uires ostendere.

a *Hinc & Horatius de Homero ait, Qui quid sit uerum, quid turpe, quid utile, quid non Plenius ac melius Chrysippo & Crantore docet. Et Plutarchus in libro de audiendis poetis, τὸ τὸν ποιητὸν inquit. μυθώδες, οὐκ ἀφιλόσοφον εἶναι.*

Ob meditationis commodum solitudines incoluere poetæ. Cap. XI.

DIxi hos obstrepẽtes insuper dicere poetas rura, mõtes, & syluas incolere, eo quod urbanitate & moribus non ualerent, O ignauum hominũ genus. non aduertunt furore perciti, quia dum uolunt ueritatem falso approbare suffragio, se mẽdaces faciant. Ego autem poetas rura, syluas, & montes co- lere non solum cõfiteor, quinimmo nisi ipsi dixissent ego dicturus eram, & forte iam dixi, sane non ob eam causam quam inflati afferunt, quod si illi urbanitate non ualeant, cum eos ualere satis testentur poemata, quibus si fidẽ præstare negligãt, uo- luant ueterum scripta philosophorum, annales perlegant, nec dubitẽ quin crebro com- periant poetas regum & nobiliũ amicitiis atq; cõuictu usos dum libuit, quę sordidis atq; ineptis hominibus non præstantur. Nec in testimonium ueritatis huius desunt occurrẽ- *In hanc sententiam multa grauiter dicta habes in oratione Ciceronis pro Archia.* tia quędam, possem nempe si uellem ostendere Euripidem poetam Archelai Macedonũ regis contubernalem. Ennium Brundusinum Scipionum domesticum. Virgiliũ Octa- uiani Cæsaris amicissimum. & si sordent uetera, non desunt præsentia. Dantes noster Fe- derico Aragoniensi Siciliã regi. & Cani de la scala magnifici Veronensiũ domini gran- di fuit amicitia iunctus. Scimus insuper & ferè orbi toto notissimum est Franciscum Pe- trarcham Caroli imperatoris, Ioannis Francorum regis, & Roberti æque Ierusalem & Si- ciliæ regis, ac summorum pontificum plurium dilectissimum atq; familiarissimũ fuisse, & uiuorũ esse dum uelit. Ast si nesciunt susurrones hi, ob id solitudines incolunt, & co- a luere poetæ, quia non in foro cupedinario, nõ in prętoriis, nõ in theatris, nõ in capitoliis aut plateis

aut plateis publicis, uel locis uersantibus, seu turbellis ciuicis immixtis, uel mulierculis circundatis sublimiũ rerũ meditatio præstat, absq; qua ferè assidua nec percipi possunt, nec pfici percepta poemata, quid insuper, uix credã ista dixissent, si sana mẽte legissent, quod scribit Horatius Floro, qui postquã eleganter more suo enumerauit quędã urbiũ impedimenta dicit interrogãs. Romæ ne poemata censes scribere posse, inter curas atq; labores? uolens ob hoc ut intelligat minime posse. Nec his cõtentus superadditis aliis incõuenientiis quibus ciuitates agitãtur cõtinue quasi cõmotus ait, I nũc & uersus tecũ meditare canoros. quasi dicat, nõ poteris. Et demũ subnectit exquitẽs. Tu ne inter strepitus nocturnos atq; diurnos Vis canere, & non tacta sequi uestigia uatũ? Nec multũ post superaddidit indignans, hic ego rerũ Fluctibus in mediis & tempestatibus urbis Verba lirę motura sonum conmittere digner? ex quibus ne plura super imponam satis apparet, cur petant & incolant syluestria loca poetæ. Quod etiã Paulũ heremitã, Antoniũ, Machariũ, Arseniũ, alios'q; plures uenerabiles atq; sanctissimos homines non ob urbanitatis defectum sed ut liberiori animo deo seruirent, fecisse legimus. Esto nõ adeo detestabile sit, ut his arbitrari uidentur, habitare syluas, cum in eis nil fictũ, nil fucatũ, nil menti noxiũ uideatur. Simplicia quidẽ sunt oĩa naturę opera. ibi in cælũ erectæ fagi & arbores cęterę, opacitate, sua recentes porrigẽtes umbras, ibi solũ uiridantibus herbis contectũ, atq; mille colorũ distinctũ floribus, lympidi fontes & argentei riuuli lepido cum murmure ex ubertate mõtium declinãtes. Ibi pictæ aues cãtu frondes'q; lenis auræ motu resonãtes. Bestiolę ludentes Ibi greges & armẽta, Ibi pastoria domus aut gurgustiolũ nulla domestica re sollicitũ, & omnia tranquillitate & silentio plena. Quę non solũ satiatis oculis auribus'q; deliciis suis animũ mulcẽt, uerũ mentẽ in se colligere, & ingeniũ, si forte fessum sit, in uires reuocare atq; illud uidẽtur impingere in desiderium meditationis sublimiũ, & auiditatẽ etiã cõponẽdi, quæ mira exhortatione suadent libellorũ societas, & chanori circũ choreas agẽtes Musarũ chori, quæ omnia si rite cõsideremus, quis studiosus homo ciuitatibus solitudines non pręponat? Sanè non poetarũ crimẽ solitudines, etiã si crimẽ merito dici possit. Hos mouet insolẽtes uiros in redargutionẽ, quinimmo eorũ infecta mens ambitione dãnabili, à qua discrepãtes poetas execrabiles aiunt esse uiros. Mos enim hominũ damnatorũ morũ est, summe cupere sibi cæteros esse cõformes, ut sua alieno crimine aut pallient, aut defendãt. Erubescãt igitur & obmutescãt, si prout ipsi poetæ non factitant, horrẽt quippe & detestabile ducũt uiri spectabiles ficto pallore deformare faciẽ. Et incessu tardo uertere assiduis circũitionibus ciuitates, horrent atq; recusant turpi atq; deformi hypocrisi inertis uulgi mercari gratiã laudes'q;, & ab ignaris mõstrari digito, horrent fasces, ne dum exposcere, sed optare. Aulas ambire tegũ aut procerũ quorũcunq; assentatores fieri, aut põtificũ infulas aucupari, uti uentri, & inerti ocio latius indulgere queãt, blãdiri mulierculis ut deposita subtrahant pecunia, quæsituri quod meritis quæsisse nõ potuerũt. horrent prætérea, & totis detestantur affectibus caturcenses ob pecuniam in cælos euehere, & iuxta muneris quantitatẽ eis exhibere sedes, quinimmo quos isti blasphemant tenui cõtenti uictu breui'q; somno speculatione continua, & exercitio laudabili componendo scribendo'q; sibi famosam gloriam & per sæcula duraturam exquirunt. O species hæc hominũ conuitiis deturpanda, O detestãda solitudo talium. Sed quid uerbis insto? Habe rem quippe multa quæ dicerem, ni spectabilis candor, ni uirtus egregia, ni laudabilis uita poetarum illustrium aduersus tales seipsam longe ualidiori robore tueretur.

Hinc autem & studia literarum ocij nomen consecuta sunt, quod procul à strepitu atq; turbis hominum abesse uelint, neq; ijs recte uacare poßit, qui curis, atq; negocijs forensibus implicatur.

Damnanda non est obscuritas poetarum. Cap. XII.

OBscura autem cauillatores hi esse persæpe poemata, & hoc poetarũ uitio id agentiũ, ut quod in extricabile est artificiosius uideatur esse cõpositũ, idq; egisse uolũt immemores ueteris oratorũ iussus quo cauetur planã atq; lucidã rationẽ esse debere. O peruersæ mẽtis iudiciũ, quis enim pręter dolosam

animam in cogitationem tam nefariam declinasset, ut quod ei inaccessibile est, non so-
lum odio habeat, sed falsa, si possit, criminatiōe deturpet? Fateor nōnunquàm obscuros
esse poetas, sed præbeant si uolunt ipsi responsum. nunquid philosophorum, quorū sæ-
penumero ipsi impudice se miscent, contexta comperiant adeo plana, adeo perlucida, ut
debere dicūt orationē incedere? si afferat mentient. Cū inter scripta Platonis & Arist. ut de
cęteris sileam, perplexiones adeo innodatę sint, ut nō dum à multis perspicacibus uiris ab
eorum sæculo in diem usq; hunc examinatæ, potuerint satis lucide concordi sententia ex
plicari. Sed quid de philosophis dico? nonne diuinum eloquium, cuius ipsi professores
haberi cupiunt, à spiritu sancto prolatum obscuritatū atq; ambiguitatū plenissimum est?
Est æquidē, & si negent, ipsa manifesta ueritas apparebit. Testes sunt plurimi, quos inter
si libet interrogent Augst. sanctissimum atq; eruditissimū hominē, & cuius ingenii tam
grandes fuere uires, ut artes multas, ut quicquid de decem cathegoriis tradidere philoso-
phi abs'q;, ut ipse fatetur, præceptore perceperit. Nec tamen erubuit confiteri se Isaiæ prin-
cipium intelligere nequiuisse. Nō ergo obscuritates solis poematibus insunt. Quid ergo
non incusant philosophos ut poetas? quid non dicunt spiritum sanctum suis operibus
ut artificiosiores apparerent, obscuras implicuisse sententias? quasi non rerum omnium
sublimis ipse sit artifex. Non dubitem quin illis tanta temeritas insit, ut facerent, ni scirent
esse philosophis defensores. & in spiritum sanctum loquentibus apparata supplicia, & ir
circo in poetas prosiliunt, quia eos cernunt defensore carentes. Existimantes præterea nul
lam ibi culpam fore, ubi confestim pœna non sequitur. debuerant hi uidisse nonnulla
obscura uideri, cum clarissima sint, intuētis uitio. Lusco quidē illucescente sole qui lym-
pidus est, nebulosus uidetur aer. Quædam alia de natura sui adeo profunda esse, ut non
absq; difficultate acies etiam egregii intellectus possit in earum abditum penetrare, uti in
solis globo antequam eum possint cōtingere, nonnunquam perspicacissimi retundun-
tur oculi, quędam uero, & si natura sui forsan sint lucida tanto sunt fingentium palliata
artificio, ut ægre etiam quis possit ingenio uerū ex illis excerpere sensum, ut persæpe inter
nubila conditum solis prægrande corpus etiam doctissimi quęant astrologi, qua cæli ua
getur in parte comprehendere punctaliter oculorum intuitu, & ex his esse nonnunquā
uatum poemata non inficior. Verū non ob id, ut isti uolunt, iure damnanda, cum inter
alia poetę officia sit non euiscerare fictionibus palliata, quinimmo si in propatulo posita
sint memoratu & ueneratione digna, ne uilescāt familiaritate nimia, quanta possunt in-
dustria tegere, & ab oculis torpētium auferre. Et si, quod ad eos spectat, fecere solertes, nō
execrandi sed commēdandi potius poetæ ueniēnt. Et ideo, ut iam dictum est fateor, illos
nonnunquam obscuros esse, sed extricabiles semper si sanus ad eos accesserit intellectus.
uerum reor his querulis noctuæ oculos esse potius quam humanos. nec sit qui existimet
à poetis ueritates fictionibus inuidia conditas, aut ut uelint omnino absconditorum sen
sum negare lectoribus, aut ut artificiosiores appareant, sed ut quæ apposita uoluissent la-
bore ingeniorum quæsita, & diuersimode intellecta, cōperta tandē faciāt chariora. Quod
longe magis sanctū fecisse spiritū unusquisq;, cui sana mens est, debet pro certissimo arbi
trari, quod per Augu. in lib. cælestis Hierusalem. xi. firmari uidetur dum dicit Diuini ser-
monis obscuritas etiā ad hoc est utilis quod plures sentētias ueritatis parit, & in lucē no-
ticiæ producit, dum alius eum sic, alius sic intelligit. Et alibi Augu. idem super Psalmo. c.
xxvi. dicit. Ideo forte obscurius positum est, ut multos intellectus generet, & ditiores disce
dant homines, qui clausum inuenerunt, quod multis modis aperiretur, quam si unò
modo apertū inuenirent. Et ut eiusdē Augustini testimonio adhuc aduersus recalcitrato
res amplius utar, ut sentiāt quoniā, quod ipse pro obscuritatibus sacratū literarū tuendis,
ego pro obscuritatibus poematū intelligi uelim. Dico ego eum scribere super Psalmo. c.
xlvi sic. Peruersum nihil hic est, obscurum autem aliquid est, non ut tibi negetur, sed ut
exerceat accepturū &c. Et ne ampliori utar sacrorū hominū circa hoc attestatione nolo
fastidiū ducant hi audire, quoniā idem uelim de obscuritatibus poetarū sentiri quod de
diuinis

diuinis ab Augustino sentitur, quinimmo ut exfricata paululum fronte uolo conside-
rent obsistentes, quanto magis de his sentiendum sit, quę respectiue paucis apponuntur.
Si de sacris literis, quæ omnibus sunt appositę nationibus, sentiuntur. Si forte uelint duri
tiem textus figuras dictionū aut orationū colores, & peregrinorū uocabulorū incogni-
tam à se pulchritudinē damnasse, & hinc poetas obscuros dixisse, quid aliud dicam non
habeo, nisi ut grāmaticales iterum scholas repetāt, pædagogi ferulā subeant, studeant, di-
scantq;, quid ueterū autoritate circa talia poetis licentiæ datum, scrupulosiusq; scruten͂t.
præter uulgaria atq; domestica, quæ sint etiam peregrina. Sed quid talibus insto? paucio
ribus dixisse poterā, agant ut exuto ueteri, nouum atq; generosum ingenium induant,
& quod eis nūc uidebitur obscurum, tunc familiare uidebit̃, & apertum. Nec indigestā
intellectus sui grossitiem palliare se credant, priscorum oratorū pręcepto, cuius non dubi
tem semper memores fuisse poetas. Sed aduertāt quoniā perorando aliter quàm fingen-
do uerborum ordo procedat, & fictiones in fingentis arbitrio relictas, fore tanquā opus
alterius speciei, in quibus summopere à poetis seruatur stili maiestas, & eiusdē dignitas re
tinetur, ut ait contra medicum in libro inuectiuarū tertio Franciscus Petrarcha, nec ut ipsi
arbitrari uidētur, carpere nequeūtibus inuidetur, sed dulci labore pręposito, delectationi
simul memoriæq; consulitur. Chariora enim sunt quæ cum difficultate quæsiuimus ac
curatiusq; seruantur, ut idem ubi supra Franciscus testatur. Quid multa? Si his obtusum
ingenium est, inertiam suā, nō poetas redarguant, nec aduersus eos friuolis insteut latra-
tibus à quibus secum optime actum est. Primo enim in limine, ne frustra fatigent ignari
ab ipsa rerum facie terror iniectus est. Retrahant ergo gradum in tempore potius, quàm
torpore ingenii fatigato incedētes, patiantur cum rubore repulsam. Et ut iterum dixerim
uolentibus intelligere, & nexus ambiguos enodare, legendum est, insistendum, uigilan
dum, atq; interrogandū, & omni modo præmēdæ cerebri uires. & si non una uia potest
quis peruenire quò cupit, intret alterā. & si obstent obices, arripiat aliam, donec si ualitu-
ræ sint uires lucidum illi appareat, quod primo uidebatur obscurum. Sanctum enim ca-
nibus dare diuino prohibemur monitu, & hoc eodē ante porcos proiicere Margaritas.

Poetæ doctis scripsere, non rudi uulgo; et lectorē studiosum, non inertem requirit.

Poetas non esse mendaces. Cap. XIII.

Mendaces pręterea insultantes hi dicūt esse poetas. & hunc conātur locū uali
dis, si possint firmare rationibus aiētes, quod sępe dictū est eos in suis fabu
lis mendacia scribere, utputa hominē in lapidē uersum, quod omnino ap
paret ueritati contrarium. Præterea afferunt poetas mēdaciter dicere multos
esse deos, cum constet ueritate certissima unum tantum esse, & illum uerū
atq; omnipotentē. Addentes Virg. latinorū poetarum principē recitasse Didonis historiā
minus uerā, & huiusmodi quædā alia etiam inferentes. Credo uicisse putent, uicissentq;
ni esset qui eorum uociferationes insipidas ueritate retunderet. Quid igitur? Rebar in pre
cedentibus loco huic respondisse satis. Dum quid sit fabula, quot fabularum species, &
quibus usi poetæ sint, & per quod satis late descripsi. Sed in hanc materiam iterum rede-
undum est. Dico poetas, uti isti uolunt, non esse mēdaces. Est enim mendaciū, iudicio
meo, fallacia quædā simillima ueritati, per quam à nōnullis uerum opprimitur, & expri
mitur, quod est falsum. Huius octo esse species asserit Augu. ex quibus & si grauiores re-
liquis nonnullæ sint, nulla tamē scientes uti possumus absq; peccato atq; infamiæ nota,
qua dicimur esse mēdaces, cuius diffinitionis intentum, si æquo animo perspectent, poe
tici nominis hostes redargutionē hanc, qua mendaces afferunt esse poetas, uiribus carere
cognoscent, cum poetarū fictiones nulli adhęreāt specierū mendacii, eo quod nō sit men
tis eorum quēquam fingendo fallere, nec uti mendaciū est fictiones poeticæ ut plurimū
nō sunt nedum simillimæ, sed nec similes ueritati, imo ualde dissonę et aduersæ. Et dato
species fabularū unā quam uideri potius historiā, quā fabulā diximus, sit ueritati simill-
ma, antiquissimo omniū nationū cōsensu à labe mēdacii imunis est, cū sit cōsuetudine
ueteri cōcessum ea quis uti posse ratiōe exempli, in quo simplex non exquirit̃ ueritas nec

à remotione partium.

prohibetur

probibetur mendacium. & si spectetur poetarũ officiũ, nonnunquam in superioribus de monstratũ uinculo huic astricti nõ sunt ut ueritate utantur in superficie fictionũ, & si au feratur eis uagandi per omne fictionis genus licentia eorum officium omnino resoluetur in nihilum. quid plura? si omnia quæ dicta sunt in reprobationẽ meritã deiiciant quod fieri posse non arbitror, hoc irreprobabile superest nemo suum iure exercens officium in notam potest ob hoc infamiæ deuenire. Prætor esto in legem malemeritos capitali mul cet supplicio, non iure tamẽ dicitur homicida. Sic nec miles agrorum hostiũ populator dicitur prædo, Nec iurisconsultus etiam si minus æquum clientulo præstet consiliũ, dum modo à iuris limite non separetur, falsidici nomẽ merebitur. Sic & poeta quãtumcunque fingendo mentiatur, mẽdacis ignominiam non incurrit, cum suum officiũ non ut fallat, sed ut fingat iustissime exequatur. Si tamẽ uelint in hoc instantiã facere, quod uerum non est, mendacium qualitercunque dictũ sit, est. Si factum non sit, non tamẽ ulterius uires ad internitionẽ huius obiectionis apponã. sed quærã ut uideã quid respõsuri sint, quo nomine uocanda sint ea, quæ per Ioannem euangelistam in Apocalypsi mira cum maiestate sensuum, sed omnino persæpe prima facie dissona ueritati, quo ipse Ioannes, quo alia aliique, qui eodẽ stylo dei magnalia uelauere? Ego quidẽ mendacia, aut mẽdaces etiã si liceret dicere non auderẽ. Scio tamẽ dicent quod egomet in parte dicturus sum, si roger Ioannẽ scilicet aliosque prophetas ueracissimos fuisse uiros, quod iam cõcessum est. Præterea superaddẽt ab eis scripta fictiones non esse, sed potius esse figuras, & sic nuncupari debere, & per cõsequens figuratores eorum scriptores. O ridendum diffugiũ quasi crediturisimus quod simillimũ est in cortice mutatione seu diuersitate nominis effectus habeat diuersos efficere. Sed in hoc minus quæstionis sit, figuræ sunt nunquid habeant in literali cortice ueritatẽ exprimãt, quæso si me hoc uelint credere, nil aliud erit quam mẽdacio uelare mihi oculos intellectus, uti illã uelãr suppositã ueritatẽ. Sanè cum mẽdaces hi dicendi nec habẽdi sint, quia non sunt, sic nec poetæ qui pro uiribus eorũ innituntur uestigiis in fingendo. Multos autẽ deos scripsisse poetas cum unus tantũ sit deus negari nõ potest. Sed minime illis in mendacium imputandũ, quia non credẽtes neque firmãtes, sed more suo fingẽtes scripsere. Quis enim sui tam inscius sit, ut existimet quẽquam in laribus philosophiæ uersatum tam demẽtis esse sententiæ, ut credat deos quam plurimos esse? Si satis sani sumus facile credere debemus eruditos uiros studiosissimos fuisse ueritatis inuestigatores, eosque eousque quo humanũ potest penetrare ingenium attigisse, & absque ambiguitate nouisse unum tantũ deum esse. ad quam noticiã deuenisse poetas eorum in operibus percipitur liquido. Lege Virg. & orantẽ inuenies, Iuppiter omnipotẽs precibus si flecteris ullis &c, quod epitethõ nemini deorum alteri datum cõperies. Reliquã deorũ multitudinẽ non deos, sed dei membra aut diuinitatis officia putauere. quod Plato quẽ theologũ nuncupamus, etiã opinatẽ, talibus autẽ ob uenerationẽ officio conforme deitatis dedere nomẽ. Sed infestos hos his non acquieturos existimo, clamabunt nempe dicẽtes, poetas de uero deo & unico, quẽ nouisse dicimus multa scripsisse mẽdacia, & ob id merito nũcupari mendaces. Ego autẽ non dubito poetas gentiles de uero deo minus recte sensisse, & sic de eo nõnunquam quod minus uerum fuerat scripsisse, & sic uti isti uolunt mẽdacium, sed ob id mendaces dicẽdos esse non puto. Sunt enim mẽdacium hominum species saltem duæ. Ex quibus primi scientes & aduertentes mentiuntur ut ledant, aut ut nõ ledant, seu ut prosint, & hi non mẽdaces tantum dicendi sunt, sed propriori uocabulo mentientes. Secundi sunt qui ignorantes se mendacium dicere, mendaciũ dixere tamen. Et inter hos opportuna cadit distinctio. Sunt enim ex his aliqui quorum ignorantia intollerabilis est, nec excusationem recipit aliquam, ut puta. Cauetur lege publica ne quis ciuis ciuem priuato seruet in carcere. Caius Semproniũ debitorẽ suum detinuit, & à multa tutari uult ignorantia legis, quæ quoniam supina uidetur, & crassa ciuem scilicet leges publicas ignorare, nocuũ defensare non potest. Sic & Christianus homo ætate integer ab articulorum fidei ignorantia tutari non debet. Sunt & alii quorum uidetur ignorãtia ex cusanda

ab officio.

à scripto & sententia.

à proprio mendacium & translatione.

rufanda, ut pueri si philosophiã non nouerint, montanus homo si non nouerit nauticã, & cæcus natus si literarum non noscit characteres, & huiusmodi, quos inter numerari possunt poetæ gentiles. qui & si liberales artes, si poeticam, si philosophiam nouerint Christianæ religionis ueritatem nouisse non poterant. Nondum enim lux illa ueritatis æternæ in terris effluxerat. Quæ illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. Nondum ad agni cœnam inuitantes peragrauerãt orbem quouscunq; uocantes, Israelitis solis, hoc donum erat desuper datũ. ut deum uerũ, & iuste cognoscerent, & rite colerent. Hi nedum quenquam ad communicandum secum cõuiuium tam celebre inuitabant, sed nec accedentes, si qui fuissent exteri admittebant. & sic minus uera sentiẽtes scripserũt de uero deo se uera scribere arbitrãtes, hac acceptabili ignorãtia excusati nõ sunt dicendi mendaces. Dicent scio quacunq; ignorãtia mendaciũ dictũ sit mendax est dicẽs, quod negari non potest. esto, non eadẽ nota labefactandi sint, qui ignorantia excusabili peccauere, quam qui crassa & supina, ut dictum est, cum illos non solum æquitas, sed etiam legum austeritas habeat excusatos, & si sic est, notã mendacii non incurrunt. & si uelint eos omnino quomodocunq; mendaces, ego illis socios addã philosophos Aristot. Platonẽ, Socratem alios'q; quos ipsi summe colunt, eodẽ sontes crimine. Extollẽt reor hi censores optimi iterũ uoces in cælũ, in psalterio psallentes & cythara. quoniam uou satis plene particula unica huius obiectionis reiecta uideat. O insipidi si militi uno parma cõfracta sit, nondum loco mota est acies integra. non ergo exultent sed meminerint, quoniam sæpissime contusi nolentes cesserint. Quod autem Virgilio obiiciunt falsum est, noluit quippe uir prudens recitare Didonis historiam. Sciebat enim ut talium doctissimus Didonẽ honestate præcipuã fuisse mulierẽ eam'q; manu propria mori maluisse, quam infixum pio pectori castimoniæ propositũ secundis inficere nuptiis. Sed ut artificio & uelamẽto poetico cõsequeretur, quod erat suo operi oppotunũ cõposuit fabulã in multis similem Didonis historiæ, quod ut pauloante dictũ est, ueteri instituto poetis cõcedit. Poterit tamen quis dignius respõsione & forsan tu ipse princeps perquirere, ad quid hoc erat necessariũ Virgilio, cui ut digne respõsum sit. Dico eũ in hoc à quadruplici causa tractũ. Primo ut in eodẽ stilo, quẽ in Aeneide sumpserat, poeticũ sequeretur morẽ & potissime Homeri, cuius fuit in eo opere imitator, Nam poetæ nõ ut hystoriographi faciunt, qui à quodã principio opus exordiunt̃ suũ, & cõtinua atq; ordinata rerũ gestarũ descriptiõe in finem usq; deducunt, quod cernimus fecisse Lucanũ. quam ob causam multi eũ potius metricum historiographũ quam poetã existimãt, uerũ artificio quodã longe maiori, aut circa mediũ historiæ, aut aliquãdo ferè circa finẽ inchoant quod intendũt. & sibi adinueniunt causam recitandi, quod ex præcedẽtibus obmisisse uideban̄t. ut in Odyssea Homerus, qui quasi circa finẽ errorũ Vlyssis eum naufragũ in littus pheacũ delatũ scribit, & ibidem Alcinoo regi recitantẽ, quicquid illi ante diem illã post discessum à Troia contigerat inducit, quod uolẽs Virgilius facere cum Aeneã à littore Troiano fugientẽ scripsisset post erutam ciuitatẽ nõ adinuenit aptiorẽ locũ, ad quem eum deduceret, ante quam Italiam intraret Africano littore. eo enim usq; semper inter Græcos hostes nauigauerat. Et cũ littus Afrum in tempus usq; illud à rusticis & agrestibus atq; barbaris incoleret, ut eum ad personam ueneratione dignã deduceret, & à qua reciperetur, & cuius hortatu Troianorũ casus suos'q; recitaret, nec aliã præter Didonẽ, quæ & si non tunc, multa tamen post sæcula loca illa incoluisse creditũ est, cõperiẽs Didonẽ tanquã ad suã uenisset, eius hospitã fecit. & ut legimus eius iussu sua suorũ'q; infortunia recitauit. Secundo quod sub uelamento latet poetico intendit Virgilius per totũ opus ostendere, quibus passionibus humana fragilitas infestetur, & quibus uiribus à cõstanti uiro superent̃. Et cum iam nõnullas ostendisset uolens demonstrare, quibus ex causis ab appetitu concupiscibili in lasciuiam rapiamur, introducit Didonẽ generositate sanguinis claram, ætate iuuenẽ, forma spectabilẽ, moribus insignẽ, diuitiis abũdantẽ, castitate famosam, ciuitati suę & populo imperãtẽ, prudentia & eloquentia conspicuam, & uiduam quasi ab experientia Veneris concupiscentiæ

Defensio Virgilij de Didone à causis finalibus & sui scripti operis.

scentiæ aptiorem. Quæ omnia generosi cuiuscunq; hominis habent animum irritare, ne dum exulis atq; naufragi & in incognitam regionem deiecti atq; subsidio indigentis. Et sic intendit pro Didone concupiscibilem & attractiuam potentiã opportunitatibus omnibus armatam, Aeneam autem pro quocunq; ad lubricũ apto & demum capto. Tandem ostenso quo detrahamur in scelus ludibrio, qua uia in uirtutem reuehamur ostendit, inducens Mercurium deorum interpretem Aeneam ab illecebra increpantem atq; ad gloriosa exhortantẽ. per quem Virgilius sensit seu conscientię proprię morsum, seu amici & eloquentis hominis redargutionem, à quibus dormientes in luto turpitudinum excitamur, & in rectum pulchrum'q; iter reuocamur, idest ad gloriam. & tunc nexum oblectationis infaustę soluimus, quando armati fortitudine blanditias, lachrymas, præces, & huiusmodi in contrarium trahentes constanti animo spernimus ac uilipendentes omittimus. Tertio curat Virgilius in laudibus Aeneæ ad honorem Octauiani Cæsaris Iuliorũ genus extollere, quod peragit dum illum lasciuias & immundicias carnis, & muliebres delitias robore mentis spernentem atq; calcantem ostendit. Quarto intendit sublimare Romani nominis gloriam, quod satis facit dum execrationes morituræ Didonis describit nam per eas bella Carthaginẽsium cum Romanis & triumphi, quos ex eis Romani consecuti sunt intelliguntur, in quibus Romanũ nomen satis extollitur. Et sic non mendax fuit Virg, ut minime intelligẽtes existimãt. nec alii etiã si qui sunt eo modo fingẽtes.

Stulte damnatur quod minus sane intelligitur. Cap. XIIII

VOlunt insuper atq; clamitant execrantes poeticum nomẽ, omnino abolenda esse poetarum carmina, eo quod lasciuiis & nugis deorum gentilium referta sint, nec modo aliquo tolerabile quod uni eidem'q; plures deo attribuantur formę, atq; omnia ut poetę faciunt suo Ioui uel aliis. Stulti militis more certamen intrant aduersarii nostri, qui tanto nocendi hostibus ferrur impetu, ut sibiipsi non uideat, ex quo sæpe fit, ut quos in alterum parat ictus inermis ipse suscipiat. Ego autem his obiectionibus in unum coaceruatis inuolucrum satis esse responsum in præcedentibus arbitrabar, in quibus scriptum sæpissime memini, sub formis uariis, lasciuiis & nugis atq; nominibus, honestos ac sapidos claudi sensus, quos etiam pro uiribus ingenii mei amoto fabuloso cortice aperuisse recordor. Actus uero deorum illecebres quocunq; modo a poetis comicis potissime descriptos. nec laudo nec commendo, quinimmo detestatus sum, & tam scriptores in hoc, quam ipsos actus uituperandos existimo. amplissima quidem fingendi est area, & pleno semper fictionum cornu poesis incedit. Non ergo deficiebant quibuscunq; sensibus honestissima tegumenta. Sanè querela hæc iam diu sublata est atq; sopita, namq; in scænis atq; theatris à mimis & histrionibus atq; parasitis, & huiusmodi hominibus enormia canebantur olim. Omnino abstulere atq; reprobauere Romani ueteres Cicerone teste, & ipsam scænã & artem ludicrã damnauere, agẽtes'q; nota mulctauere censoria. & eos amouere tribubus. Sic etiam Prætorum ædicto cautum est, qui artis ludicræ pronunciandi ue causa in scænam proditent ipso facto haberentur infames. Porrò post Constantinum Cæsarem & Syluestrum pontificem pullulante undiq;, & indies excrescente fide catholica talium comicorum seu scænicorum carmina obsoluerunt à sęculo, & remanserunt illustrium & laudabilium libri & opuscula poetarum, qui res gestas & naturales augustiore stilo artificioso scomate, facundiore locutu, sub cõgruo fictionũ & imaginũ tegmine protulerũt. & sic quos semideus Plato urbe pellẽdos iussetat, & aduersus quos hi nostri ueritatis ignari clamitant, iam exterminati sunt & abiecti. Verũ ut aliquid his reprehẽsoribus nostris particulę obiectiõis alterę responsũ sit, dico, si ante initã pugnã prudẽtes, quibus in locis feriri possent acutius inspexissent, uidissent, pfecto, quod ipsi poetis gẽtilibus obiiciũt in se retorqueri telũ, nũc Iouẽ, nũc cæli deũ, nũc ætheris ignẽ, nũc aquilã, nũc hominẽ, seu à quibus mauis formis à poetis descriptũ mirarentẽ, si meminissent ipsum uerũ & unicũ deũ. nũc solẽ, nũc ignẽ, nũc leonẽ, nunc serpentẽ, nũc agnũ, nunc uermẽ, nunc etiã lapidẽ à sacris describi literis;

Et eodem

Et eodem modo uenerãdissimam matrem Ecclesiam nostram, quam aliquando mulierem amictam sole, aliquando mulierem indutam uarietate, aliquando currum, aliquando nauim, aliquando archam, domum, templum, & huiusmodi uocari sacra demonstrant uolumina. quod & de uirgine genetrice, & de humani generis hoste memini legisse sæpissime, de nominum multiplicitate, quod dicam habeo istud idem. innumerabilia ferè apud nostros deo attribuuntur, & totidem Mariæ uirgini atq; Ecclesiæ, & hæc non absq; mysterio facta sunt, sicuti nec Poëtæ fecerunt. Quid ergo inaduertentes hi rugiunt, liuore quidem impellente stare nollent quod ipsi non noscunt.

Detestabile nimis de incognitis iudicare. Cap. XV.

POrrò zelantes hi suasores criminum Poëtas affirmant. Qua in accusatione si distinguerent forsan pro parte cõcederent eos esse uictores. Constat enim nõnullos satis iam dudum inhonestos fuisse Comicos, seu eorũ scelesto sic suadente ingenio, seu sic æuo exquirente tunc corrupto. necnõ & Nasonem Pelignum clari, sed lasciuientis ingenii Poëtam artis amatoriæ composuisse librum, in quo & si multa suadentur nefaria, nil tamen minus opportunum, cum nemo sit tempestate hac adeo demens iuuenculus, aut simplex puella, quæ mouẽte illecebri appetitu ingeniũ longe ut etiã id ueniat quod exoptat acutiora non nouerit, quàm is qui se talium præceptorem fore præcipuũ arbitratus est, doceat. Si igit̃ minus hi, quos nonnũquam abiiciendos diximus, honestatem facultatis poëticę, quid alii splendido rubore cõspicui hanc incurrere meruere notam? & unà cum temporibus accusari? Equidem patiendum nõ est. Et ob id ut pateat cur ab his accusentur illustres, quæso dicant nunquid Homeri carmen unquam legerint? nunquid Hesiodi, Virgilii, Horatii, Iuuenalis, & aliorum huiusmodi plurium? Et si se legisse fateantur, exprimant quorsum has criminum suasiones inuenerint, ut ipsi uidentes quod nondum uidimus, cum eis malemeritos condemnemus. At tamen negare superfluum est, quis autem accusatione audita non percipiat quia nunq̃ legerint? cum liquido debeamus credere, si uidissent in tam stolidam sententiam, nõ uenissent. Arbitror tamen ex quæstione tali hos scelus sceleri addituros. Nequeunt enim tacere, tanto pauore tenẽtur, ne ob taciturnitatem minus omnia nouisse credant̃. Dicentq; elata facie totis loquentes buccis, & omni frontis amoto rubore, quasi ex hoc summe laudandi ueniant. Quid has nugas uiderimus, Vah nec uidimus, nec uidisse uolumus maioribus operam damus. O bone deus ab æterno opere tuo si uelis, pausam sumere potes. Et si diuinitatis tuę apperirent oculi, posses in somnum ire si uelles, rem tuam isti curant, tibi noctes insomnes hi ducunt, tibi suos sudores impendunt. Primum quippe mobile moueant, reor dum maioribus operam præstant, magnum est, multũ est, & talium si pateris dignus labor. O ignauæ hominum mentes non aduertunt, dum alios tam prudenter floccifaciunt, quàm misere suam ignorantiam detegant. Possumus etenim nos, si stultiores eis non sumus, uidere satis ꝙ iusta sit eorum accusatio, ꝙ sancta atq; toleranda sententia. Sanè ne sit qui arbitretur me responsum hoc futurum ex meditatione friuola uaticinari, confiteor quoniam in hoc à certissima coniectura deducar. Audiui iam dudũ interrogationi simili nonnullos etiam fastidiosius respõdentes. Et quod mihi grauius fuit, uirum quendam ætate uenerabilem, & sanctitate aliàs ac doctrina præcipuũ, nõ respondentem, sed motu proprio longe execrabilius eloquentem. Non mentiar, deus nouit rex inclyte, erat, ut tunc uisum est, uir iste adeo Poëtici nominis hostis infestus, ut illud nõ nisi stomachans proferre uideretur, quod ubi minus honestati suæ opportunũ erat, ostendit. Nam mane quodã in generali studio nostro legens in cathedra sacrũ Ioannis Euangelium auditoribus multis, cũ fortuito in hoc incidisset nomen, accensa facie flammeis oculis, & altiori solito uoce totus frendẽs multa in Poetas enormia dixit, & postremo ut eius appareret iustitia dixit, inquit, & ferè iuramẽto firmauit, se neq; uidisse, nec unquam aliquem ex Poetarum libris uidere uoluisse. O sancte deus, quid ignari dicturi sunt, si sic aliàs eruditus homo annis grauis, & autoritate locutus est? potestne loqui stultius ab in-

Exemplũ magistri nostri cuiusdam

fano? Vellem ergo scire, si nõ uiderunt, si nõ cognouerunt, si maioribus uacant hi censores egregii, unde Poëtas criminũ suasores agnoscũt? quid circa eos incognita lattãt? quid nõ idonei iudices de incognitis laturi sententiã rostra conscendunt? qui ne dum inaudita, sed nec requisita parte sententias fulminãt? Forte, inquient, sacro inspirante spiritu tam seuerum se in Poëtas ferre decretum. Possibile dicerem, si crederem sanctũ spiritũ tam spurcidas nedum inhabitare, sed intrare animas. O scelus impiũ, ò execrabile malũ, ò detestanda temeritas, audere cæcũ natum in propatulo de coloribus ferre sententiã. Sic olim ut isti pręsides uenerandi faciũt. Audiui Phoroneũ apud Argiuos, Lycurgum apud Lacedæmones, Minoëm apud Cretẽses, & apud Mirmidones Eacũ factitare solitos. Sed ut eo ueniã quo fert animus, quicquid isti reuerendi iudices blaterent, non sunt ut ipsi uolunt Poëtæ criminũ suasores, quinimo si sana mente & nõ liuore insano percito eorũ legantur uolumina, impulsores inuenientur, nunc suasissimi, nũc acerrimi pro exigentia temporũ in uirtutes. Quod ne tam paucis uerbis uidear probasse cõtentus, libet ante obstrepentium oculos apponere, saltem pauca, ex quibus possint ueritatẽ hãc, si uelint, agnoscere, & omissis Homeri monitis, qui ob Græcas literas Latinis minus familiaris est, si uelint, legant & perlegant, quæ sint in Aeneide ad patientiã laborum emergentium exhortationes Aeneæ ad socios. Quis ardor illi pulchræ per uulnera mortis pro salute patriæ fuerit. Quæ erga patrẽ pietas, quem humeris per ardentes undiq; domos & ruentia templa, per quæ medios hostes, & mille uolãtia tela, deuexit in tutũ, quę in Achimenidem hostem clementia, quod robur animi ad illudendas frangendas'q; amoris petulci catenas, quæ iustitia atq; munificentia circa amicos & exteros in exhibendis muneribus benemeritis, ludis in anniuersario Anchisis patris apud Acestem peractis, quæ prudentia, quanta circũspectio in descensu ad inferos, quæ genitoris ad eum suasiones ad gloriã, quæ eius in iungendis amicitiis solertia, quàm grandis comitas fides'q; in conseruandis susceptis, q̃ piæ in Pallantis amici cæde lachrymæ, quæ eius ad filiũ persæpe monita. Quid multa referã? adsint oro, adsint hi in Poëticũ rugientes nomen. Librent huius Poëtæ uerba, sententias ponderent, & si patitur animus, fructũ ex his qui potest exprimãt, & si deo gratũ erit uidebũt, nunquid Poëta hic in malã frugem suasor sit. Profecto si rite deũ nouisset & coluisset Virgilius, nil ferè præter sanctum eius in uolumine legeretur, & si dicãt leges nõ pati quenq; approbari testimonio unius, Venusinũ insuper Flaccũ suscipiant, Persiũ, Volaterranũ, Iuuenalẽ, Aquinatem; quorũ Satyricũ carmẽ tanto uirtutis impetu in uitia uitiosos'q; inuehitur, ut eos exterminare uideatur. Si ergo hi plures satis sunt, taceant isti qui suasores criminum Poëtas accusant, & rabiem suam mansuetudine doment, nec dedignentur discere priusquàm uelint aliorum labores ridendo iudicare iudicio, ne dum in alios suæ stolidæ antiquitatis tela coniiciunt, in se ultionis diuinæ fulmina prouocent.

Quod in bonum Poëtæ deducant se legentes. Cap. XVI

AIunt post hęc insidiantes, acerrimi Poëtas esse mentiũ seductores, eo quod dulcisono carmine lepido sermone accurata atq; ornata oratione ineptias suas legentibus ingerunt, & sic quo minime opportunũ, lectores seducũt insipidos. Quis ignarus & qui Poetas nõ uiderit, ut ipsi obiectores ignari sunt, nec Poetas uiderunt illustres, & si uiderũt ingeniorũ suorũ ignauia non intellexerunt, non credet facile hos optime iuste sancte'q; in poeticum carmen inuehere? Hoc uideat deus, & hi uideant quibus ab eo lumen intellectus cõcessum est. Tu autem cytarista cælestis Dauid solitus dulcedine carminis furores sedare Saulis. Si suaue aliquid, si mellifluũ cecinisti Lyricũ tuum carmen absconde. Et tu Iob qui labores tuos atq; patientiã Heroico carmine scripsisti, si lepidũ, si ornatũ sit, idẽ facito unà cũ aliis sacris uiris, qui æthereo uersu diuina cecinere mysteria, & quod his dico dictum sit Orpheo, Homero, Maroni, Flacco, & aliis, postq; eò uentũ est, ut inueniantur qui dicãt impune, quoniam seducere mentes hominũ sit dulcisone lepide accurate metricas orationes effundere. O Baui & tu Meui lætamini postq; damnantur isti, tempus quod minime rebar uobis con

bis concessum est, & locus præparatus amplissimus. Scio dicent se dixisse perniciosum in
eptias sonoro scripsisse carmine, & legisse. Erat, fateor, addito hæc nõ parui momenti, ut
in præcedentibus sæpius esset ostẽsum, quales sint quas isti accusant ineptiæ illustriũ Poe
tarũ, & ob id quod maximũ existimabant, in nihilũ resolutũ est. Attamen, ut in hoc dire
ctius ueniã, quia seductores mentiũ dicũt esse Poëtas, primo scire uelim cũ multi sint qui
ex his Poëtæ sint, qui seductores sint mentiũ & quis dubitet, nullos dicere possint præter
quos student. Quos autem studeant, accusatio ipsa demonstrat. Si deo placet zelantes hi *Inuersio*
amant, procãtur, & mulierculis ridentibus applaudent oculis, amatorias literulas dictãt, *criminis*
cõponunt rhitmos, & cantiunculas excudunt, quibus affectiones suas & suspiria expro-
mant, & deficientibus ingenio sibi uiribus pro opportuno subsidio ad instructores artis
amatoriæ euolant. Hinc Catulli, Propertii, & Nasonis uolumina euoluunt, & ab ineptis
taliũ suasionibus lepidis descriptis carminibus, & uerborũ facili exornatis cõtextu tanquam
in hoc toto inclinati pectore uolentes trahunt, seducunt, atque tenent. Hinc Poëtarũ illece-
bras cognouere, hinc ingrati præceptores accusant suos eosque seductores mentiũ dicunt,
quos ipsi nõ rogati sponte sua secuti sunt. Magnis igitur, imò permaximis uacant redargu-
tores nostri. Nõ enim paruum est amori obsequi, cuius uiribus primo Phœbus, inde Al-
cides monstrorũ domitores cessere. O quam satius fuisset ignaris tacuisse, quam in suum dedecus
emisisse uoces. Nam si prospectent dum Poëtas accusasse rentur, seipsos aduertent mon-
strasse culpabiles. Ex hac enim accusatione quæ sint eorũ studia, quæ desideria, quæ insti-
tia, manifeste cognoscimus. Quid enim de his arbitrati possumus, si puella lasciuis gesti-
bus, petulcis oculis, blandis uerbis spem polliceatur infaustam, postquam à mutis seu tacitis
carminibus seducuntur. Erubescant igitur miseri, & in melius insanũ suũ reforment consi
lium, prospectentque Vlyssem gentilem hominẽ non mutorũ carminum, sed mellifluos
Syrenarũ cantus spreuisse, tanquam nocuos atque transisse. Et ut aliquid circa uim uocabuli di *Inuersio*
ctum sit, quod tanquam detestabile Poëtis obiiciunt, uidisse debuerant, quoniã & si Christo *nominis*
saluatori nostro à Iudæis obiectũ sit, qui illũ ignominiose seductorem dixere, non tamen
semper in malã partem sumendũ fore. Nequiuere enim illi abutentes infandi homines
uim ueterem surripuisse. Potest enim in bonã partem sumi seducere. Nam rem curantes
pastoriã ab infectis armentis nondũ infectos ægritudine boues seduxisse, solertis pastoris
est, & sic nõnunquam eruditi homines generosos animos ab his qui morbo uitiorũ laborãt
suis seducũt monitis. Quorsum illustres Poëtas seducere sæpissime credulos reor, & eos fa
cere meliores, ubi hi seducti tractique suo nõ Poëtarũ minus etiã honestorũ crimine in ma-
lam frugẽ si possint conantur offendere. O bone Iesu aduerte pestem hãc ab ignaris credu-
lis. Et hos loquaces corripe, ac adeo instrue, ut exemplo tuo uelint prius facere quam docere.

Philosophorum simias minime Poëtas esse. Cap. XVII.

Simias præterea philosophorũ ex his nõnulli qui se cæteris præferunt dicunt *Et hic retor-*
esse Poëtas. Verũ non satis certum habeo an ut hominibus risum incutiãt, *quet id quod*
uti nõnunquam suis scommatibus mulierculæ faciunt, an potius ex animi sen- *obijcitur i ad-*
tentiã, quia sic credant, seu mentis nequitia ut irrideant istud euomant. Pri- *uersarios*
mum quippe deberet indignanti animo à prudẽtibus tolerari, dum cerne-
rent ab ignaris ex uiris conspicuis ridicula confici uulgo, cũ passim per triuia asini infula
ti & phalerati sues, ac ex quouis genere beluæ fimbriatis, necnõ & uariatis pellibus ince
dentes amicti cõperiantur facile, ex quibus decentius quis uolens, posset confingere talia.
Si uero credentes asserunt aut irrident, utrunque tam stolide quam nequiter agunt. Est enim si-
miis, ut aliquando dixisse meminimus, hoc de more à natura infixũ, ut uelint dum pos-
sint uidentes quoscunque hominũ actus imitari. Et sic uidetur hoc uelle Poëtas imitatores, &
inde simias esse philosophorũ, quod minime ridiculum esset. Honesti quidẽ ut plurimũ
homines fuere philosophi, & bonarũ artium repertores, sed falluntur indocti. Nam si satis
intelligerent Poëtarũ carmina, aduerterent omnes nõ simias, sed ex ipso philosophorum
numero cõputandos, cũ ab eis nil præter philosophiæ cõsonũ iuxta ueterum opiniones

fabuloso tegaẽ uelamine. Præterea imitator simplex in nullo exorbitat à uestigiis imitati, quod quidé in Poetis minime cernitẽ. Ná esto à philosophicis nó deuient cóclusionibus, nó tamen in eas eodé tramite tendunt, Philosophus, ut satis patet, syllogizando reprobat quod minus uerũ existimat, & eodé modo approbat, quod intendit, & hoc apertissime prout potest Poeta, quod meditando cócepit sub uelamento fictionis syllogismis omnino amotis, quáto artificiosius potest abscondit. Philosophus stilo prosaico, ut sæpius & eius ferè paruipendens ornatũ scribere cósueuit. Poeta metrice summa cũ cura exquisito decore cóspicuo. Philosophorũ insuper est in gymnasiis disputare, Poetarũ in solitudinibus canere. Et cum ista inter se nó conueniant, nó erit, ut aiunt, simia philosophorũ Poeta. Si simias dicerent eos esse naturæ, posset forsasse æquiore animo tolerari, cũ pro uiribus quicquid ipsa, quicquid eius operatione operatẽ perpetua, Poeta celebri conatẽ describere carmine. Quod si intueri uelint isti, uidebũt formas, mores, sermones, & actus quorũcũq; animátiũ, cœli, syderum'q; meatus, uétorũ fragores & impetus, flámarũ crepitus sonoros, undarũ tumores, mótium celsitudines, & nemorũ umbras, atq; discursus fluminũ adeo aperte descriptos, ut ea ipsa paruis in literulis carminũ inesse arbitrentẽ. In hoc ego Poetas esse simias cófitebor, q̃d ego honorabilissimũ reor opus, in id scilicet arte conari, q̃d agit natura potẽtia. Sed quid plura? Esset talibus satius agere si possent, ut nos unà secũ efficerentur simiæ Iesu Christi, q̃ sibi incognitos Poetarũ irridere labores, cũ cótingat sæpissime tentátes alienum pruritũ scalpere, etiá suum aliorũ cruentas ungues cũ anxietate sentire.

Non esse exitiale crimen, libros legere Poetarum. Cap. XVIII

Hactenus ad obiectiones, iã ad autoritatẽ Hieronymi, Platonis, & Boëtij respondet

HI æquitatis, imò iniquitatis arbitri feruida rabie cupientes, poëtici nominis exterminium quasi pauca in illud dixerint altisono insuper clamitant hinc inde boatu. O insignes uiri, ò diuino redemptì sanguine, ò gratus deo populus, si qua pietas, si qua deuotio, si qs Christianæ religionis amor, si quis dei timor uobis est, hos infaustos Poëtarum libros abiicite, flámis exurite, & uentis seruandos exhibete cineres. Eos etiá ullo modo uelle uidere, exitiale crimen est, animas letali ueneno inficiunt, uos in tartara trahunt, & cælestis regni exules in æternũ faciunt. Post hæc aucto clamore Hieronymũ in testem aduocant, eum'q; dicentẽ aiũt, in epistola ad Damasum de filio prodigo, dæmonum cibus sunt carmina Poëtarum, & his ac similibus multis toto gutture ignaros auditores intonant. O pietas, ò prisca fides, ò dei patientia grandis, quid pateris? quid rerum códitor in erectas turres, quid in celsos uertices montes fulmina torques? Hi sanctissime patet feriendi sunt, qui dolosa lingua atq; mendaci aliorum & persæpe innocuorũ exitio sibi aucupant inanẽ gloriá. Medici errores suos terra tegunt, hi prohibitionibus atq; flámis suas conanẽ ignorantias occultare. Quis simplex homo hos audiat quin arbitretẽ Poëtas perniciosissimos esse homines, diuini nominis hostes, cótubernales dæmonum, immites, maleficos, scelestis semper uacantes operibus, quibus nulla bonarũ artium cura, nulla pietas, nulla fides, aut sanctitas sit? Et sic horum ignorátiá opere & iniquitate cósequũtur celebres uiri, ignominiá quá minime meruere. Sed spero deus uidebit aliquádo. Nos aũt uideamus, si possumus quale sit hoc tam inexpiabile malum, quod hi cómitti clamitant si teneantẽ, si uideantẽ, aut legantur carmina Poëtarum. Quæ horum cótineant libri, quæ suadeant, quæ damnent, quæ doceant, iam satis supra declaratum est. Sed eis omissis uolo aduersus ueritatẽ hos scelesta omnia scribere atq; suadere lectoribus. Quid tandé? gẽtiles fuere homines, nó Christum nouere, suá extulere, quá sacram arbitrabantẽ religioné, fictiones edidere, grauissimos & cómendabiles utero persæpe gerentes fructus. Sed quid inde? quæso hos elegantissimos clamatores dicant: Nunquid illis prohibitũ sit ab aliqua ueteri, seu noua doctrina deorum suorũ scelera quo uellent in stilo describere? Non equidé reor, nec etiá Christiano fingẽti dummodo sanè intellecta fictio aduersus catholicá ueritatẽ exenterata nil pariat, si nó prohibitum est. Si hos legere nó leges prohibent, neq; prophetæ, nó sacræ póuficum sanctiones, quid tenere, quid legere mali est? Inquient quia seductores sint mentiũ dulcẽdine sua, Huic ob

A licito

iectioni

lectioni pauloante respõsum est. Verũ si hi imbecilles sunt atq; tractabiles sibi caueãt, memores prouerbii ueteris, quo prohibetur bos certamen lapidũ non intrare, quibus sit galea uitrea. Fateor tamen ultro longe melius fore sacros studere libros q̃ istos etiamsi optimi sint, studentes'q; acceptiores reor esse deo, pontifici summo & ecclesiæ. Verũ non omnes nec semper eadem trahimur affectione, & sic nonnunq̃ ad poeticos trahunẽ quidã, & si trahimur uel sponte nostra in eos imus, quod hoc crimẽ, quod malũ est? possumus impune mores barbaros audire, ipsos si uelimus suscipere barbaros, eis hospitalitatem exhibere, eis, si petant, ius dicere, cũ eis amicitias iungere, Poëtarũ libros legere, si deo placet, ab his uiris doctissimis prohibemur. Manichei, Arrii, Pelagii'q;, & aliorũ hęresiarcharum execrabiles errores, ut noscamus nemo prohibet, quin scrutemur. Versus autẽ legisse Poëticos horrendũ, ut hi clamitant, imò lætale crimen est. ioculatores in quadriuiis, ut plurimum inhonestos ludos agentes inspicere possumus. Histriones in cõuiuiis turpia canentes audire, nebulones in popinis, lenones in lupanaribus, blasphemantes'q; pati, nec ob id ad tartara trahimur, Poëtica legisse poemata, nos æterni regni facit extorres? Pictori etiã in sacris ędibus fas est pingere Tricerberũ canem, Ditis obseruantem limina. Charontem nautã Acherontis uada sulcãtem, Erinnyas hydris accinctas, accensis'q; armatas facibus, ipsum Plutonẽ infelicis regni principem, damnatis supplicia inferentẽ, Poëtis sonoro carmine hæc eadẽ scripsisse nefas, & irremissibile lectori est crimen? Pictori eidẽ cõcessum est in aulis regum & nobilium uirorũ amores ueterum deorũ, scelera hominũ, & quæcũq; cuiuscunq; cõmenta pingere, nullo patrũ prohibẽte decreto, & hoc à quibuscunq; pro libito intueri permissum est. Poëtarum inuenta ornatis linita literis plus à sapientibus lecta uolunt, mentes inficiant, q̃ picta ab ignaris inspecta. Quid multa? deficio, fateor uolens, si possem aduertere quibus uiribus, qua potentia liuor edax & ignorantia hos boatores in tam grandem dementiã potuerit impellere. Scire saltem debuerant, quia uas electionis testatus est, scire malũ, malũ non esse, sed operari. Et ipsi nouissimi præceptores credo, ut à suis mulierculis prudentiores habeantur, & inde pinguiores cõsequantur offas, nõ uerentur dicere, nedum scire dicã, sed Poëtas legere perniciosissimũ esse. O fastidium audire etiã, si omnino despiciendi sint Poëtæ, nefariũ fore, si uideris margaritã ex luto colligere, quasi abstergibile lutum illam minus fecerit preciosam. Nec erubescunt interpretes hi hac præsumptuosa atq; generali prohibitione sua uelle ex ueritate fieri mendaciũ, si dixerit aliquando Poëta, imò eos dixisse toto denegant ore. Ridiculum est audire humani generis hostem diabolum potuisse uerbũ bonum aliquãdo dixisse. Poëtas autem esto aduersus conscientiã pauloante malos esse cõcesserim, cũ forte nõnullis pręter gentilitiã maculam, nil inhonestum iure posset obiici uerbũ bonum dicere nequisse. Vocaẽ etiã nõnunquã à sacris hominibus in testimoniũ diabolus, inuocasse Poëtam horũ accusantiũ autoritate irremissibile crimen est. Sed nunc hos prohibitores, & in exiliũ Poetarũ præcones oro, dicant. Quid magis q̃ Philosophia potuit peccasse poesis? Veritatis quippe optima indagatrix philosophia est, cõpertæ uero sub uelamine seruatrix fidissima poesis est. Si minus recta sentiat illa, nõ potuit rectum ista seruasse, pedissequa est, dominæ uestigia imiteẽ necesse est, si deuiet illa, & hæc ut exorbitet, à necessitate cogiẽ. Quid ergo cũ gentiles philosophos allegemus ore pleno, eorum'q; seruemus sententias, & nil ferè nisi eorũ uallatũ autoritate firmemus, dicta Poetarũ Poetas'q; horrere scimus atq; detestando damnamus. Extollitur Socrates, honoratur Plato, colitur Aristoteles, ut de reliquis sileam, qui omnes fuere gentiles, & persæpe damnatis opinionibus erronei homines. Homerus ab obiurgatoribus nostris pellitur, damnatur Hesiodus, Maro despicitur atq; Flaccus, quorũ figmenta nil aliud sentiunt q̃ disputationes illorũ, quorũ quoniã dogma student, & ex his esto cũ difficultate nõ patiente ingenio quædã principiola sumpserunt, quasi intellectũ cõmendant. Poetarũ uero, quoniã scripta negligunt, & sic nõ intelligunt, despiciunt & condemnant. Attamen quicquid clamitant, quicquid latrant, quicquid iubeant uel suadeant, si philosophorũ scripta, si barbarorum gesta, si hæreticorum perfidia legi possunt, & Poe-

A cõparatione aliorũque uel leguntur, uel spectantur

Quid quod non pauci homines agunt, quæ foris legi aut scribi uetant

Collatio Philosophie atq; Poëtices

tarum uolumina absq; piaculo legi, teneri, audiri'q; possunt, mente tamen integra atque constanti, ne si quãdo aliquid in orthodoxam dicerent fidem tanquam ab illa exteri se lectores labefactari permittant. Nunc autem superest in extremum horum clamorem pauxillum acrius instandum atq; prolixius, quoniam ea ex celeberrimi atq; sanctissimi hominis autoritate præcedentia omnia firmasse se credunt.

Diluit obiectionem de dicto Hieronymi à diuisione

Dicunt igitur clamitantes Hieronymi uerbum ad Damasum papam, Dæmonum cibus sunt carmina Poetarum, quod si satis percepissent, à nobis etiam firmatum aduertissent, & potissime ubi damnatam comicorum spurcitiem atq; obiectam semel & iterum ante iam diximus, sed quoniam nulla Poetarum facta distinctione inuidentiæ offuscati caligine, & in quoscunq; cæci irruũt, propulsanda illorum ignauia est, & ipsi in perpetuum cogendi silentium. Si igitur epistolas, si uolumina Hieronymi, si hanc eandem, quam producũt in testem, seu cuius autoritate damnatos Poetas uolunt studiose legissent, inuenissent profecto uerbum hoc à Hieronymo declaratum, & eius sensum appositum atq; obiectionem, quam faciunt esse solutam, & potissime ex figura mulieris captiuæ raso capite, deposita ueste, resectis unguibus, & pilis oblatis Israelitæ matrimonio copulandæ. Et si religiosiores atq; delicatiores sanctis doctoribus esse non uelint, comperient hunc dæmonum cibum, non solũ non reiectum flammis, ut iubent immissum, sed cum diligentia seruatum, tractatum, atq; gustatum à Fulgentio doctore atq; pontifice catholico, ut apparet eo in libro, quẽ mythologiarum nuncupat ipse, in quo elegantissimo stylo descripsit Poetarum fabulas, exponendo æquo modo.

Comprobat exẽplis quoq;

Augustinum doctorem egregium comperient non horruisse poesim, nec Poetica carmina, quinimo solerti uigilantia studuisse & intellexisse, quod uolẽtes negare non possent, cum sæpissime in suis uoluminibus sanctus homo Virgilium, alios'q; Poëtas inducat. Nec ferè Virgilium unquã absq; alicuius laudis titulo nominat. Sic ut iterum dixerim Hieronymũ doctorem eximium atq; sanctissimum, & trium linguarũ mirabiliter eruditum, quem ignorãtiæ eorum hi in testem trahere satagunt tanta Poëtarum carmina diligentia studuisse perciperent, atq; seruasse memoriæ, ut nil ferè absq; eorum testimonio firmasse uideatur. Videant si non credunt inter alia libri eius Hebraicarũ quæstionum prologum, & aduertant, nunquid eum totum Terentianum fuisse sentiant, uideant nunquid sæpissime Horatium, atq; Virgilium sibi quodammodo assertores inducat, & non solum hos, sed & Persium, alios'q;. Legant insuper eiusdem facundissimam ad Augustinum epistolam, rimentur'q; nũquid in ea inter illustres uiros uir doctus Poëtas, quos ipsi tanto clamore confundere si possint conantur, enumeret. Porrò si nesciunt, perlegant Actus apostolorum, & sentiant, nunquid Paulus uersus Poëticos studuerit & nouerit. Inuenient quippe eum non fastidisse in Ariopago aduersus Atheniensium obstinationem disputantem uti testimonio Poëtarum, eum'q; alibi Menandri comici carmine usum, dum dicit, Corrumpunt mores bonos colloquia mala. Et Epimenidis Poëtæ, si memini, allegat uersiculum, qui aduersus hos apertissime dici potest, dicens, Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, uentres pigri. Et sic non qui ad cælum usq; tertium raptus est, quod isti sanctiores uolunt peccatum, uel turpe arbitratus est legisse, atq; didicisse Poëtarum carmina. Insuper perscrutentur quid scripserit Dionysius Ariopagita, Pauli discipulus, & Christi martyr egregius in suo Hierarchiæ cælestis libro. Ex intentione quippe dicit, persequitur atq; probat diuinam Theologiam poëticis fictionibus uti inter alia, ita dicens, Etenim ualde artificialiter Theologia poëticis sacris formationibus in non figuratis intellectibus usa est, nostrum, ut dictum est, animum reuelans, & ipsi propria & cõiecturali reductione prouidens, & ad ipsum reformans anagogicas sanctas scripturas, & alia multa quæ ad hanc sententiam subsequuntur. Et ut reliquos postremo sinam, quos aduersus bestialitatem horum possem inducere, nónne etiam ipse dominus & saluator noster multa in parabolis locutus est comico conuenientibus stylo? Nónne & ipse aduersus Paulum prostratum Terentii uerbo usus est? scilicet, Durum est tibi contra stimulum calcitrare, Verum absit, ut putem Christum dominum à Terentio quantum-

cunq;

eumq; diu ante fuisset quàm hęc dicta sint uerba assumpsisse. Sufficit mihi satis esse ad firmandum propositum, saluatorem nostrum uoluisse quantumcunq; uerbum sui atque sententiam ore Terentii fuisse prolatum, ut appareat nõ omnino esse cibum dæmonum carmina Poëtarum. Quid nunc inquient boatores illustres? clamitabunt ne insultabunt aduersus carmina Poëtarum à suomet teste reprobati, & aliorum plurium sanctorum uirorum testimonio uicti atque repulsi? Clamabunt equidem, insuperabilis eorum rabies est. Sed quàm iuste tu uideas rex optime, uideantq; quibus ratio magis amica est quàm obstinata horum proteruia. His autem tam absolute damnantibus, iustissimus iudex deus aliquando retribuet inuidentiæ meritum, & eadem eis metietur mensura, qua ipsi aliis metiuntur.

Μίμησις est Theologorum ex rostris debacchantium, quales utinam non hoc quoq; tempore multi reperiantur, qui magis ob id damnant quæ non intelligunt, ut populo aliquid esse uideãtur, quàm ut quæ profutura omnium saluti credant, doceant. Quibus illud Satyricum occini conueniebat, qui curios simulant, & bacchanalia uiuunt. Eiusmodi enim ferè hoc hominum genus est.

Minime Poetæ omnes iussu Platonis pellendi sunt urbibus. Cap. XIX

PErminimum uisum est latratoribus nostris conatus exposuisse omnes, ut è domibus ac manibus hominum, si potuissent, Poetas excluderent, & ideo ecce iterum agmine facto irruunt, & armati Platonis autoritate infando gutture sonoras uoces eructant, aientes, Platonis iam dicti iussu Poetas urbibus esse pellendos. Inde ut Platoni deficienti subueniant, superaddũt ne suis lasciuiis ciuium mores inficiant. Cui obiectioni & si satis in superioribus responsum uideatur, non pigebit iterum latius respondisse. Maximam igitur fateor philosophi huius autoritatem esse, nec spernendum, si sanè intellecta sit, de sensu cuius profecto hi aut nihil, aut peruerse sentiunt, ut apparebit. Ostensum tamen illis est Poetas sponte sua solitudines habitare, quamobrem illos montanos & ineptos homines nuncupabant. Si autem uiolenter urbes incolerent, quid dicerent morsores hi? dicerent eos esse tyrãnos. Si uero nunc uelint sententiam uertere, & eos cultores urbium dicere falsum est. Constat Homerum inter aspera scopulorum & montana nemorum post peragratũ orbem extrema cum paupertate litus Arcadum habitasse, & ibidem mente uidens, luminibus tamen ægritudine captus, ingentia illa atq; admiranda uolumina non Hyblæo, sed Castalio melle perlita, Iliadis & Odysseæ dictasse. Virgilius autem ingenio non minor Homero, urbe Roma tunc rerum domina neglecta, atq; Octauiano Cæsare, totius orbis principe, cuius singulari lætabatur amicitia, omisso, quæsiuit sibi haud longe à Neapoli Campaniæ inclyta ciuitate, tunc etiam deliciis abũdante, & ocio semotum locum quieto atq; solitario littori proximum, ut magni spiritus homo Ioannes Barillus aiebat. Inter promontorium Posilibi* & Puteolos uetustissimam Græcorum coloniam, ad quem nemo ferè nisi eum quæreret, accedebat. In quo post Georgicum carmen, cælestem decantauit Aeneida. Cuius selectæ solitudinis Octauianus præstare testimonium uolens cum fecisset eiusdem Virgilii à Brundusio ossa referri, haud procul ab electa solitudine tumulari iussit secus eam uiam, quæ adhuc Puteolana dicitur, ut eo iacerent mortua, cuius elegissent in uicinio uiuere. Et ne semper per antiqua uagemur, quæ oppugnatores quantumcunq; fausto testimonio roborata sint negant facile. Franciscus Petrarcha cælestis homo profecto, & nostro æuo Poeta clarissimus, nónne spreta Babylone occidentali, atq; Pont. Max. beneuolentia, quam omnes ferè Christiani summopere cupiunt & procurãt, & pileatorum orbis cardinum, aliorumq; principum in uallem clausam abiit, insignẽ Gallię solitudinem locum ubi Sorgia fontium rex oritur, & ibidẽ omnem ferè floridã iuuentutem suã uillici unius contentus obsequio, meditando atq; cõponendo cõsumpsit. Fecit equidem, stant uestigia, stabũtq; diu. Parua domus & hortulus, & dum deo placet, testes uiuunt plurimi. Si ergo ne plures recitem, sic est, minime ædepol opportunum est, ut in hoc quis labores impendat, ut abeuntes plato Poetas urbibus pellat. Vellem ego tamen

ab istis audire, nũquid existiment Platonẽ dum reipub. librum scripsit in quo hoc mandatur, quod isti aiunt intellexisse de Homero, scilicet urbs illa placuisset, eũ urbe fuisse pellendũ. Nescio quid responsuri sint, ego autẽ non credo, cũ de eo multa laudanda iam legerim. Hunc enim sacratissimæ Cæsarũ leges omnium uirtutum patrẽ uocitant, & sæpissime eorũ latores, ut eas maiori ueneratione dignas facerẽt, & quodã sacrosancto testimonio roborarent, inter eas nõnunquã Homeri carmina miscuere, ut in fine proœmii codicis Iustiniani Iliadis legitur carmen, & in eodẽ sub titulo de iustitia & iure, sic & cõtrahenda emptione, & de legatis, & fideicõmissis, & aliis locis, ut minus credentes possunt in Pandecta Pisana cognoscere. Hunc insuper in suum ciuem plures Græcorum, egregiæ ciuitates eo etiã mortuo & paupere uoluere, & de hoc inter se mouere litigium, ut cõprehendi potest liquido per uerba Ciceronis in oratione pro Archia, dum dicit, Homerum Colophoni dicunt ciuem esse suum, Chii suum uendicant, Salamini repetunt, Smyrni uero suum esse confirmant, itaque etiam delubrum eius in oppido dedicauere. Permulti alii præterea pugnant inter se atque contendunt. Hæc Tullius. Quod etiã testari à uetustissimo Græco carmine satis inter eruditos uulgato legisse memini sic aiente, Septem litigant ciuitates de radice Homeri, Samos, Smyrnæ, Chios, Colophon, Pylos, Argos, Athenæ. Hunc præterea ipse Plato in eodem libro reipub. aliisque persæpe conclusionum suarum inducit in testem. Si igitur uirtutum pater à legibus habitus est, si legum decus, si tot ciuitatum ciuis etiam repertus, si à præceptore ipso Platone testis assumptus, stultissimum est arbitrari Platonem idem prudentissimum uirum talem Poetam urbe pellendum iussisse. Insuper hoc Platonis iussu existimabimus Ennium urbe pellendum, qui honesta paupertate contentus, adeo ob uirtutem suam charus Scipionibus fuit, hominibus quidem non solum armis & bello, atque sanguinis generositate conspicuis, sed philosophiæ domesticis & sanctitate more illustribus, ut post mortem etiam uellent suis maiorumque suorum suos misceri cineres, & suo tumulari sepulchro. Si credant hi, ego nõ credam, quin arbitror Platonem suã ciuitatẽ optasse talium fuisse repletam. Quid præterea de Solone dicemus, qui datis Atheniensibus legibus, esto iam senex esset, sese concessit Poeticis: urbe ne pellendũ dicemus, qui urbem dissolutam in ciuilem uitam moresque reuocauit? Quid insuper de Virgilio nostro? cuius, ut reliqua sinam, tanto frontis rubore, & mentis uerecundia inter coæuos & quoscunque minus decentia quæque audiebat, pingebatur, ut ob hoc iuuenis adhuc uocaretur Parthenias, quod Latine uirgo, seu uirginitas sonat, cuius tot sunt ad uirtutem suadentia monita, ut iam sæpe dictum est, quot sunt eius carminum uerba, cuius ne combureretur diuinum opus, ut ipse Virgilius moriendo præceperat. Octauianus Cæsar Augustus postpositis maximi imperii curis, prohibitorios uersus composuit, qui in tempus usque nostrum leguntur, cuius adhuc nomẽ apud Mantuanos tanto honore celebratur, ut cum cineres ab Augusto sublatos pro uotis colere nequeant, eius agellum ueterem ad instar uiuentis hominis ab eo denominatum colunt, filiis iuuenibus tanquam quoddam uenerabile sacrum senes parentes ostendunt. Cæteris aduenientibus, quasi suã gloriam augentes, sollicite indicãt, nõ absque uirtutis præcipue testimonio ista prouenuint, & nos uirtuosos urbe pellendos Platonẽ uoluisse credemus? O stolidũ capitulũ, possem de Horatio Flacco, de Persio Volaterrano, de Iuuenale Aquinate multa dicere, per quæ pateret liquido mentis Platonis nõ fuisse tales urbe pellẽdos, sed trahit animus ut uisa ingerã, & quæ nulla tergiuersatione ab istis negari possint, apponã. Credã ne igitur tantæ demẽtiæ fuisse Platonẽ, ut Franciscũ Petrarchã urbe pellendũ iusserit? qui à iuuentute sua cœlibẽ uitã ducens, adeo ineptæ Veneris spurcitias horret, ut noscẽtibus illũ sanctissimũ sit exemplar honesti. Cuius mendaciũ lætalis est hostis, qui uitiorũ omniũ execrator est, & uenerabile ueritatis sacrariũ uirtutũ decus & lætitia, & catholicæ sanctitatis norma, pius, mitis, atque deuotus, & adeo uerecũdus, ut inde dicatur Parthenias alter. Est & insuper poeticæ gloria facultatis, orator suauis atque facũdus, cui cũ omnis pateat Philosophiæ sinus, est illi ingeniũ præter humanũ perspicax, memoria tenax, & rerũ omniũ, prout homini pòtesse, notitia plena, ex quo

à partibus ad totũ arg.

ἑπτὰ πόλεις διερίζουσι περὶ ῥίζαν ὁμήρου, σμύρνα, ῥόδος, κολοφὼν, σαλαμὶς, ἴος, ἄργος, ἀθῆναι.

Referuntur à Gellio

opera

opera eius tā prosaica ꝙ metrica, quæ plura extant, tāto splendore resulgent, tāta suauitate redolent, tāto florido ornatu spectabilia sunt, & lepore sonantium uerborum melliflua, & sententiarū succo mirabili sapida, ut cælestis ingenij artificio potius ꝙ humani fabrefacta credant. Quid multa dixerim? profecto hominē superat, & in longum mortaliū uires excedit, neq; ego has laudes prædico, quasi antiquum hominē & longis ante seculis defunctum cōmendē. Quinimo dum deo placet, uiuentis atq; ualentis merita refero, quem morsores egregij, si nō literulis meis credítis, oculata fide uidere potestis. Nec dubito, ut ex eo cōtingat, quod ut plurimum famosis uiris cōtingere cōsueuit, ut ait Claudianus, minuit præsentia phamā, imò audacter assero, quia huius superet præsentia famā. Tanta eñ motū maiestate, tāta suauis eloquentiæ facundia, tāta etiā urbanitate, & cōposita senectute cōspicuus est, ut de eo quod apud Senecā moralem philosophum de Socrate legit, dici possit, auditores scilicet eius plus ex moribus ꝙ ex uerbis traxisse doctrinæ, & ut aliquādo de celeberrimo uiro isto taceā, quæso hos dicāt, nunquid tales Poetæ à Platone pellant ex urbe. Et si pelluntur, huiusmodi referēt, quos introducturos ipse sit ciues, lenones, an uespillones, atque Gnatonicos epulones, cæteros'q; seu forte furciferos, aut similes illis assument. O felix, ò mansueta diu Platonis respub. si Poetas pellat, & hos ciues habeat, & morum uitæ'q; hominum presides. Sed absit, ut arbitror, doctissimum uirum id intellexisse, quod sentiunt interpretes hi, quinimo reor & Poetas insignes, & quoscunq; alios similes eisdē, nō tātum ciuitatum, seu suæ reipub. ciues esse, sed principes atq; magistros. Sed inquient stomachātes hi, si hos nō, quos pelli iubet Plato Poetas? Esset respōdendū talibus, uos ipsi perquiratis censores inepti. Sed quoniā ignorantiæ quorūcunq; cōpatiendū est, & si male sint meriti, cōpatiendum tamē est, uti liquoribus omnibus, sic & facultatibus sua fex, quæ esto abominabilis & abijcienda, nō tamen defecatus liquor efficit uilior & æquo modo facultas. Quid enim philosophia rerū omniū magistra ueracius? hæc amut- *Interpretatio dicti Platonis* cæ loco, ut de cæteris taceā, Cynicos habuit, & Epicureos, q infandis erroribus inuolutise eam dehonestare in nōnullis conati sunt, adeo ut hostes uiderentur potius q̃ ministri. Sed quæso propter hos Socratē, Xenocratē, Anaxagorā, Panetium, alios'q; hoc eodē insignitos titulo abijciēdos fore dicemus. Stolidum & ignaui defectoris esset officium, quid Christiana usquā religione sanctius? & hæc Donatistas, Macedones, Fotinos, & alios habuit hæresiarchas longe fetidiori fece exectrabiles, nec propter hos iuste Basilium Cęsariensem, Ioannē Chrysostomum, Ambrosium Mediolanensem, Leonē papā, & alios sacros ac uenerabiles uiros dicimus esse prophanos. Sic & poesis, ut de reliquis taceam, habuit suā fecem, & fuere quidā qui comici Poetæ dicti sunt, quos inter & si nōnulli honesti fuerint homines, ut Plautus & Terentius, ut plurimū turpissimis fictionibus suis splēdidam poesis gloriā inficere uisi sunt, & his iungi potest aliquādo Pelignensis Ouidius hi quidē seu mentis innata lasciuia, seu lucri cupiditate & desiderio uulgaris applausus scelestis cōpositis fabulis eas minus introductis recitabant in scęnis, ex quibus lasciuientium pectora prouocabantur in scelera, & constantium agitabatur uirtus, & omnis ferè morum disciplina reddebatur eneruis, & quod perniciosissimum erat quantumcunq;, & in cæteris religio gentilium detestanda sit populos in tam turpia sacra deduxerant, ut erubescenda à suis etiā uideretur. Huiusmodi etiā Poetas, ut in præcedentibus sæpe dictum est, nō sola abhorret Christiana religio, sed ipsa etiam abiecit gētilitas. Hi quippe sunt, quos urbe pellendos reor Plato iusserit. Ego autem non urbe, sed orbe tales exterminandos fore existimo. Sed hos propter, est ne Hesiodus, Euripides, Statius, Claudianus, aut similes ciuitate pellendus? Ego nō arbitror. Distinguant igitur hi, & si non odio laborant indigno male meritos carpant sua linquentes in pace conspicuos.

Platonis dicto de repub. respondet à diuisione, nō ad omnes æque Poëtas pertinere, sed ad malos. Esse enim inter Poëtas, quēadmodū & inter philosophos quosdā Epicureos & Cynicos qui postposita artis ac honestatis ratione, solā uoluptatē atq; libidinē in carmine secuti sunt. Neq; ideo, si unus aut alter Poëta scelere non caret, ipsam artem esse damnandam, neq; arti imputādum esse, quod autores male peccāt.

Musas

Musas infici non posse ob defectum lasciuientis cuiusq; ingenii. Cap. XX.

POstremo rex inclyte, hi nomẽ poeticum blasphemãtes, infanda temeritate petentes, silentia sacra semotos aurei Gorgonei aditus, honesta penetralia uenerãdæ poesis, & puellarũ choros, cantusq; diuinos intrare ausi sunt, atq; dissonis turbare clamoribus, & Boetii sanctissimi atq; clarissimi uiri uerbis armati, eis scilicet quæ circa principiũ libri eius de cõsolatione legunť, Philosophia loquẽte atq; dicẽte, Quis has scęnicas meretriculas ad hunc ægrũ permisit accedere, q̃ dolores eius nõ modo ullis remediis fouerẽt, uerũ dulcibus insup alerẽt uenenis, & omnia nõ aliter q̃ uictores cõplere clamoribus, & innocuas Ludẽtiũ mẽtes ignominiosis opprobriis cõmouere si possint. Et cũ nõ sentiant quid illa uerba uelint, Boetii solum inspiciẽtes corticẽ, pudicissimas Musas nõ aliter q̃ si essent cameræ mulieres, eo q̃d fœminini generis sint eorũ nomina. Inhonestas, obscœnas, ueneficas, atq; meretrices esse proclamãt, & eo quod diminutiuo utať Boetius illas extremæ sortis, & extremo etiã in lupanari à fece uulgi prostratas existimãt, nec hoc satis est, quinimo hinc uolũt Poetas etiã esse homines inhonestos in argumẽtũ deducentes suũ. Si Musæ Boetii assertione meretriculę sunt, inhonestę mulieres sunt, & sic hi quibus familiares sunt, ut inhonesti sint homines necesse est, cũ amicitia seu familiaritas, nisi ex cõueniẽtia morũ iungi aut stare nõ possint, eas aũt esse familiarissimas Poetis cõstat. Liquido etiã carminibus eorũ testãtibus, & sic ut iã dictum est, inhonesti sunt homines. Aduertis ne prudẽtissime rex in quẽ exitũ tendat illecebris horũ astutia, sed qualiscunq; sit ueritate lucida, cõfundẽda est. Quot igiť & q̃ sint Musæ, & quibus insignitę nominibus, & quid per eas senserint illustres uiri, si bene memini, supra lib. II. operis huius mõstraui. Sed adhuc horũ impietate nõ quiescẽte paululum laborãdum est. Satis ergo arbitror ex ꝑmonstratis assumi posse, duplicẽ esse Poetarũ speciẽ, quarũ altera uenerabilis & laudabilis est, & piis hominibus semp grata. Altera uero obscœna atq; detestabilis, & ea est Poetarum, quos dixi nõ urbe tãtum, sed orbe pellendos, ęquo modo dici potest de Musis, quarũ & genus unum sit, species duę dici possunt. Nam dato eisdẽ uiribus, eisdemq; legibus actualiter unaquæq; utatur cum uariis exactitatis uideať exprimi succus hic scilicet dulcis, amarus ille, nõ incõgrue honestam unã arbitrari possumus, & reliquã inhonestã. Harum igiť altera totis cõmendanda præconiis laurea incolit nemora, castaliũ fontẽ, & quæcunq; religione uenerabilia loca cognoscimus, Phœbi socia floribus & sertis ornata, & dulcedine cantus atq; uocum sonoritate spectabilis. Altera autẽ ea est, quæ ab inhonestis comicis tracta scœnas atq; theatra, & quadriuia tenet, & scelestibus fictionibus ob mercedem se inerti uulgo placidã exhibet, nullo cõmendabili ornatu conspicua. Hæc nõ consolatione uirtutum, non salubribus antidotis, non sacris etiam remediis ægritudines languentiũ mitigat aut sanat, sed quærelis gemitibusq; in mortem usq; amplificat ea delectatione, qua passionibus implicitæ delectanť. Ex quibus satis possunt, quod ignorabãt uidere Poetis infesti, Boetium scilicet, dum Musas meretriculas scenicas uocitabat, de theatrali Musarũ specie intellexisse, quod apertissime obiectores hi uidisse potuissent, si quod post pauca à Philosophia dictũ legitur intellexissent. Dicit enim, Sed meis eum Musis curandum sanandumq; relinquite. Et ut euidentius appareret, quoniã de secunda Musarũ specie loqueretť, persæpe in sequentibus philosophia ad curam & consolationem Boetii in eodem libro oblectamenta carminum & fictiones poeticas introducit. Ergo postquàm illas philosophia sua immiscet artificio, eas honestas esse existimandum est. Et si honestæ sint & hi quibus familiares sunt, ut horum uidetur uelle deductio, honesti sint homines necesse est, & sic honestę sunt Musæ, & Poetæ honesti sunt homines, quos & quas inuicem turpi nota in uacuum labefactari conati sunt.

Eadẽ ferè hic quæ supra ad Platonẽ respõdet, pertinere scilicet ad turpes, quod obijcitur. Tãetsi uidetur Boetius nimio laudãdæ Philosophiæ studio in Musas debacchatus esse, neq; animaduertisse dũ Musas reprehẽdit, eã ipsam rẽ reprehẽdisse se, cuius defendẽdæ causa totã reprehensionẽ suscepit. Sed μία χελιδὼν οὐ ποιεῖ τὸ ἔαρ, alioqui erat quo honestæ uirgines à turpi meretricum cõtumelia defendi possent.

Alloquitur

Alloquitur autor regem. Cap. XXI.

Quibus potui rationibus clementissime rex horū celantium maledicta retudi, & ni honestati pepercissem meæ in temerariam eorum præsumptionē, & uitam moresq́ suos longe acrioribus uerbis & aculeis acutioribus inuexissem. Reor tamē eos pręter dicta multa dicturos, quibus omnibus respondere uoluisse in longum nimis protenderetur oratio, & multitudo uerborum nimia persæpe consueuit, ne dum animos magnis occupatos, ut regii sunt, sed etiā uacuos & ociosos offendere. Et iccirco ne celsitudini tuæ tediosus sim, & ne uideat hos extra terræ terminos fugare uelle, cum ignorantiæ eorum potius compatiendum sit q̃ in meritū exterminiū procedēdū his finē præstare mens est, & quod ipsi nō facerēt, ego ante huius libri finē tua cū gratia fecisse uolo, posuisse scilicet meritā iram omnē, & eorū ignouisse nequitiæ, & eos amicis alloqui uerbis, si forsan in consiliū melius possim impellere.

Poetici nominis hostes orat autor, ut se in melius uertāt cōsiliū. Cap. XXII

Vos igitur ò prudentes uiri, iam si sapitis iras ponite, & turgida sedate pectora. Satis enim, imò nimium inter nos odiis decertatū est, uos primi in insontes intulistis arma, ut eos exterminaretis orbe. Ego ex aduerso pectus opposui ei pro uiribus, præstante deo & meritis causæ iuuātibus, ne beneme riti ab infestis pellerentur hostibus. Esto, si aduersum uos ipsi in æquū descenderent campū, quantū præualeant uestris meisq́ uiribus, sera pœnitentia noscetetis. Belligeratū tamen est, & eò uentū, ut cū aliquali offensorū gloria, quanq̃ sudore plurimo paululū sit omnino uincēdi repressa libido, & ut æquis legibus iri possit in pacē. Vadamus ergo, eamq́ capessemus ultro, & quietē laboribus demus, librata enim sunt belli præmia. Nam uos doctrinā, ego refero aliquantulū cōsolationis in prædā, & sic satis loci paci relictū est. Credo sic uelitis quoniā cœpisse uos pœnitet, & ideo eius fruamur bonis. Quod ut me ex animo dicere noscatis, qui primus lacessitus sum, primus seruare amicitiæ leges incipiā, & ut uos etiā faciatis, quæ amicus charitatiue pauca dicturus sum, æquo animo atq; trāquillo percipite. Ecce honorabiles uiri, quibus potui demōstrationibus elucidaui, quid sit poesis, quā uos ipsi nullā faciebatis, qui Poetę sint, quod Poetarū officiū, q̃ mores, etiā fabulones scelestos homines, suasores criminū, & mille malis infectos clamabatis. Quid inde Musæ sint designaui, quas meretriculas dicebatis, & forte arbitrabamini lupanares. Quos si tāti sunt, si adeo uenerabiles, nō solū nō dānare debetis, sed eos colere, laudibus extollere, amare, & eorū, ut meliores efficiamini, studere uolumina, à q̃ ne uos retrahat, aut ætas annosior, aut famosiores audisse facultates, conemini ex uobis ipsis id posse, q̃d de se nō erubuit annosus princeps, & uirtutū omniū singulare decus Robertus rex Hierusalē, & Siciliæ rex inclytus, qui clarus olim philosophus, & medicinæ pręceptor egregius, atq; inter cæteros eius tēporis insignis Theologus, cū in sexagesimū sextū usq; ętatis suæ annū paruipendisset Virgiliū, illūq́ cū reliquis more uestro fabulosum diceret hominē, & nullius fore precii ornatu subtracto carminū, q̃ cito Frāciscū Petrarchā archanos poematū referentē sensus audiuit, obstupefactus seipsum redarguit, & ut ego dicētē meis auribus audiui, asseruit se nunq̃ ante arbitratū adeo egregios atq; sublimes sensus, & sub tam ridiculo cortice, uti Poetarū sunt fictiones, latere potuisse, ut aduertebat post demonstrationē solertis uiri abscōditos esse, suūq́ mira cōpunctione dānabat ingeniū, & infortuniū, quod tā sero poeticū artificiū cognouisset, nec erubuit, aut senio & spe breuis in futurum uitæ detineri potuit, quin sepositis studiis splendētiū facultatū, ut plenū è Virgilio sensum sumeret, cœperit operā dare. Sanè festina mors nouum interrūpit studiū, quod si perseuerare potuisset, quis dubitet quin in maximū Poetarū decus & Italorū cōmodū studio tali uacantiū euasisset? Quid ergo quod regi sapientissimo sanctū uisum est, uos ne arripere indignum ducetis? uix credam. Nō enim uos tygres, aut immanes belluas reor, quorū ingeniū uti illarū seuitia in melius flecti nō possit. Attamē si pręter hāc piā credulitatē meā in pectoribus uestris impetuosus adhuc in immeritos perseuerat hostilis ardor in

Subijcit mitigationem autor, quæ ostendit, si quid acerbius dixit, lacessitum, nō ultro se id fecisse

Exemplū Roberti regis

uestrum

ueſtrum ſaltem decus quotiens uos linguæ pruritus in uerba irritat. Quæſo per ſacrũ Philoſophiæ pectus, cuius forſan aliquãdo mãmillas ſuxiſtis, ne in totũ poeticũ nomẽ adeo uos dedatis præcipites. quinimo ſi ſatis ſani eſtis, diſtinctione, ſemper ubi opportuna ſit utamini, ipſa quidẽ in concordiã diſcordantia reducit, & abſterſis ignorantię nebulis intellectũ clarificat, & recta quo uult ducit ingeniũ. Et hæc facitote ne inhoneſtis uenerabiles implicetis Poetas, ex quibus multos fuiſſe gentiliũ oſtenſum eſt. Sit ſatis uobis in illecebres Comicos irruere, in hos iras euomere, in hos bona cæterorũ pace omne ueſtrũ uerſet incendiũ. Pręterea & Hebraicis parcite. Nõ enĩ abſq; diuinæ maieſtatis iniuria indigne laceſſiri poſſunt, & præmõſtratũ eſt Hieronymo atteſtante quoſdã ex eis ſub poetico ſtilo ſancto dictante ſpiritu ſua ceciniſſe uaticinia, æquo inſuper modo & Chriſtiani ab iniuriis immunes ſeruandi ſunt. Plures enim ex noſtris Poetę fuere, & adhuc ſunt, qui ſub tegminibus fictionũ ſuarũ Chriſtianæ religionis deuotos ſacroſq; ſenſus cõmendauere. Et ut aliquid ex multis oſtẽſum ſit, noſter Dantes dato ſermone materno, ſed artificioſo ſcriberet in libro, quẽ Comœdiã nuncupauit, defunctorũ triplicem ſtatum iuxta ſacræ Theologiæ doctrinã deſignauit egregie. Et illuſtris atq; nouiſſimus Poeta Frãciſcus Petrarcha in ſuis Buccolicis ſub uelamine paſtoralis eloquii ueri dei, & inclytæ trinitatis laudes iraſq; eius incalcantes ignauia Petri nauiculã mira deſcriptione notauit. Stant uolumina, & intelligere uolentibus ſenſus apparent. Hos ultra uigent Prudentii atq; Sedulii carmina ſacram ſub tegmento expromentia ueritatem. At Arator nõ ſolum Chriſtianus homo, ſed Romanæ eccleſiæ ſacerdos & cardo, Heroico carmine Apoſtolorũ geſta more cantando poetico deſignauit. Iuuẽcus inſuper Hiſpanus homo, ſed æque Chriſtianus ſub uelamẽto hominis, bouis, leonis, & aquilæ, Chriſti filii dei uiui redemptoris noſtri actus omnes etiã fingendo cõpoſuit. Et ne plures in mediũ deducã, ſi ut noſtris ſaltem parcatis, nulla uos humanitas trahit, nolite ſeueriores eſſe matre noſtra Eccleſia, quę laudabili conſideratione proſpectans nõ dedignatur cũ multis, & potiſſime cũ Origene ſe habere benigne. Fuere enim huic homini tam grandes in cõponẽdo uires, ut nunq̃ circa id exhauſtũ uideatur fuiſſe ingeniũ, nec in ſcribendo fatigata manus, ex quo in millia uolumina uariarum materiarũ exceſſiſſe credatᷣ. Ex quibus omnibus more ſolertis uirginis, quæ inter ſpineta flores illeſis colligit digitis, & ſpinarum aculeos ſinit ſeparatim uileſcere, omiſſis minus bene creditis laudãda ſumpſit, et inter ſuos theſauros ſeruari uoluit. Videte igiᷣ et examinate, & æqua lance Poetarũ dicta librate, & quæ minus ſancte ſcripta ſunt, ſinite. Quæ autẽ bene dicta ſunt nõ damnate, quaſi exiſtimetis e ueſtigio clamore in Poetas ſublato, Auguſtinos, aut Hieronymos ab ignaro populo arbitrari. Hi enim quibus æqua fuit cũ ſanctitate prudentia nunquã in poeticã, ſeu poeticæ artificiũ facere. Verũ in errores gentilitatis recitatos ab eis, quos ſemper etiã circũſtantibus catholicæ ueritatis hoſtibus atq; recalcitrantibus uoce intrepida damnauere, ſemper aduertentes eorũ ſcripta tanta uerborũ arte cõpoſita, tanto lepore ſuauia, tanto ſententiarũ ſale condita, tanto ornatu etiã delinita, ut ab eis experi fore neceſſe uideatur quicquid quis uelit latino eloquio appoſuiſſe decoris. Et ne longiori ſermone uos traham, ut ait Cicero pro Archia, hæc ſtudia adoleſcentiã agunt, ſenectutem oblectant, ſecundas res ornant, aduerſis profugiũ ac ſolatiũ præbent, delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiſcum, peregrinantur, ruſticantur. quæ ſi ipſi neq; attingere, neq; ſenſu noſtro guſtare poſſemus, tum ea mirari deberemus etiam cum in aliis uideremus, &c. Cum igitur non ſpernenda, neq; abiicienda, ſed colenda ſit poeſis, & inde Poëtæ ſi ſapitis ſatis dictum eſt. Si autem obſtinati perſeueretis in rabiem, eſto uobis cõpatiar cum aſpernandi ſitis, nihil ad ſufficientiam ſcribi poſſet.

• *Etiam hoc nimium concedit Bocatius ἀμὑσοις iſtis. Nam quid ad ciuiles formandos mores, Comœdia aptius eſt? quæ ſi ideo reijcienda eſt, quia quædam in ea obſcœnius dicuntur, cur non eadem cauſa Noë hiſtoriam, aut Dauidis, aliorumq; reijcimus, quæ nobis itidem illorum hominum peccata ob oculos ponunt, nõ ut imitemur, ſed ut cognoſcamus, quàm omnes æque à natura ad uitia comparati ſumus, nec niſi diuina ope, ab illorum contagio poſſumus liberari.*

LIBRI DECIMIQVARTI FINIS

GENEALOGIAE DEORVM GENTILIVM, LIBER DECIMVSQVINTVS, ET VLTIMVS, IN QVO AVTOR PVRGAT SE IPSVM OBIECTIS IN SE.

PROOEMIVM

FVNDAVI sereniſſime rex, quibus potui armamentis hinc inde nauiculam, ne æſtu procelloſi maris, aut uentorum aduerſo impetu pelleretur in litus, & illiſa rupis compaginibus ſolueretur. Et ne crepitantibus deſuper nubibus, in imbrem ſoluetis infeſtũ aut corruſcum fulminibus ignem dilueretur, aut uerteretur in cinerem, tegumẽta ſuper addidi, quæ opportuna ratus ſum, nec nõ & *ploreſis atq; rudentibus illam alligaui ſcopulis, ne ab undis ſe retrahentibus unà cum illis traheretur in pelagus. Aduerſus uero dei iram nil mortalium obſtacula iuuant, & ob id ſuis in manibus linquendam cenſui ipſe, abſq; cuius ſoffragio nil profecto ſtare poteſt, illam ſeruet miſericordia ſua. Nũc autem ſupereſt, ut iniecta in fatigatum nautam tela excutiam, ac ſi poſſim qualitercunq; amoueam. Quis enim dubitet quin petat à multis? Sanè ut forte minus æquo animo uiſus ſum, quãdoq; tuliſſe quę in poeſim & Poetas immiſſa fuere, ſic ſumma cũ patientia quæ in nautam euolauerunt, quocunq; iuſſu miſſa perferam, nec huius patientiæ ratio longe abeſt. Indigne quippe meo iudicio pulchra poeſis & elegantes hac in facultate uiri laceſſiti fuere, neſcio utrum ſuperborũ an ignorantium potius maledictis dixerim. Nauta autem non ſit, nam ſi pro uiribus conatus ſit arte nautica per maris uertiginoſos anfractus, & confragoſa ſcopulis freta cymbam in tutum deducere, ne iuſte redargui poſſit. Scio tamẽ quia multarum rerum ignarus ſit, & ideo ex multis eo minus aduertente, commiſſis forſan merito redargui poteſt. Agam igitur quod potero, iuuante deo, ne omnino temerarie uideatur egiſſe quod fecerit. ipſe me eripiat de faucibus malignantium, qui ex camino ignis ardentis eripuit illæſos Iſraelitas pueros ſperantes in ſe, & in finem laboris extremi me deducat in ſui ſanctiſſimi nominis gloriam & honorem.

Videtur funet quibus prora alligatur intelligere

Minus opportuna precioſa fore nonnunquam. Cap. I

Circumſpicient ſcio *colloſeum hunc, undiq; iam dicti, ſeu alii intentis oculis carptores egregii, eóq; conſpecto ariolor dicturi ſint, pia forſan intentione. Durum enim homini eſt hominum mentes cognoſcere, tam grande opus minime opportunum eſſe, & ideo in precio non futurũ. Hi quidem his paucis uerbis ferè opus omne concutient, cum à quadam non ſatis expreſſa ueritate uideatur obiectio, non ſolũ colorari, ſed etiam approbari. Quis enim non dicat intuitu primo, non dicam non opportunas, ſed etiam ſuperfluas fore Poetarum fabulas, ex quibus hoc opus omne cõſiſtit? Verum aliter ego ſentiendum reor, fateor enim fabulis hoc opus conſiſtere ſic, ſi conceſſero illud minus opportunum. Multa etiam nõ opportuna, & hæc inter opus hoc præcioſiſſima fore monſtrabo, & inde hoc opus quoniam utile tam reipub. quàm priuatæ ſit, oſtendam inter opportuna etiam numerandũ. In precio igitur & maximo eſſe multa minime opportuna, & artificio hominum adinuenta, & naturæ opere facta monſtrantur. Exquirimus enim lapicidas, cementarios, dolatores, & architectos, inſignes uolentes domos cõſtituere, quas rudis uillicus ex luto & paluſtribus calamis opportunas erigeret, templa, capitolia, palatia regum, populorũ, atq; principum maximis ſumptibus cõſtructa, pictura ſuperflua decoramus, aureis cælatiſq; uaſis utimur, cũ opportunitati poſſint deſeruire ſamia. Sic coronis, purpureis ueſtibus, &

al's, coloſſum
De æſtimatione operis quã refert ad ipſũ uſum fabularum

armillis aureis delectamur, cum lanicium simplex cuiuscunq; pecoris sufficiat opportunitati, & sic artes & ornamenta, quæ minime opportuna sunt in preciũ deuenere. Sed quia hæc ambitione hominum quis posset preciosa dicere, uideamus nunquid naturam rerũ discretissimam etiam circa superflua ambitiosam uelimus dicere. Et quæso ad quid capitis capilitium opportunum sit: nemo dicet, illud tamen multi firmant adeo preciosum fore, ut si absq; eo Venus incedat, suis etiã comitata gratiis Marti placere nõ possit. eum´q; tanti æstimatum à Cæsare dictatore, ut ad contegendum caluitium perpetuam lauream à senatoribus impetrarit. Ad quid hominũ barba: qua si quis ætate prouectus careat, non absq; rubore hominibus immiscetur aliis. Ad quid cornua ceruo, ad quid pictæ uolucribus pennę concessæ sunt: ob ornamentũ, nõ ob aliud responderi potest, & sic ne per plura discurrã, quod aliàs nõ erat in precio, ornamẽti causa efficit̃ preciosum. Et sic ornamenti causa quid efficit̃ preciosum, hoc profecto opus erit in precio. Quid enim pulchrius in collocutionibus hominum, q̃ nonnunq; immiscuisse fabellas sententiis: quid decẽtius q̃ fructuosos fabellarũ sensus eisdem applicuisse colloquiis: & hoc opus unũquódq; pręstabit abunde. Hæc insuper ponderosis & accuratis orationibus, plurimũ afferre decoris satis apparet cũ passim mixta scriptis Ciceronis, Hieronymi, & aliorũ prudẽtium uirorũ illa legamus. Poterat ergo sufficere ostendisse hoc opus preciosum ornamenti causa. Sed huic superadditur utilitas, quę ex hoc cõsequitur tam publica, q̃ priuata, ex qua precium maius efficitur. Existimabãt enim nõnulli Poëtas peritos homines simplices tantũ composuisse fabellas, & per cõsequens non solũ nõ utiles, sed illos arbitrabant̃ damnosos & discurrentes, legendo nullũ ex fabulis emolumentũ sumebant. Hoc aũt opus dum fictionibus uelamentũ amouet, & eruditos fuisse uiros Poëtas ostendit, & legentibus facit fabulas cũ delectatione fructuosas. Et si qui falsa opinione periisse uidebant̃ Poëtæ reip. insignes, & quasi rediuiui reddunt̃, & priuatim quę incognita abiiciebat̃ utilitas, per hoc patefacta colligit̃, & altiores sensus & ingenia legentiũ excitantur. Præterea spero, sic uolente deo, uti hactenus fuere consurgent, qui ad poëticam mentes erigent, quibus nõ modicum, dum ueterũ monumenta perlegerint, cõmodi per hoc opus pręstabitur, ex quo fiet saltem tabulis preciosum. Sed quid multa dicã: Si cessent quæ dicta sunt omnia, dũmodo princeps optime, cuius iussu, laborẽ sumpsi, tuo per hoc opus desiderio satisfactum sit, illud preciosissimum duco. Esto laudabile sit placuisse pluribus, sic si tuæ celsitudini minime gratum sit, etiam si placiturũ atq; acceptabile cæteris ueniat, parui apud me momenti fiet. Tuum igitur est istud preciosum facere, aut si libet abiicere.

Perseuerate sæpe diutius quæ minus duratura uidentur. Cap. II

De diuturnitate operis

Iadem forte pietate loquẽtur & alii, dicent´q; postquàm rimosum opus uiderint nec bene compactum, nec diu mansurum ruinam præmonstrantibus, fatiscentibus rimis. Ego his præmonitoribus libens ago gratias. Excutiunt enim ab oculis meis somnum, me´q; solertem faciunt, ut opportunitati præstem subsidium. Verum quoniam ante cœptum opus sit euasurũ, illud ratus sum, si satis memor es rex inclyte. Istud idem circa principium testatus his quibus potui rationibus, ostendens cur strabum, mutilum, cicatricibus plurimum existimarem illud futurum, & ut satis apparet, & isti aiunt, Mea me non fefellit præmeditatio. Et ideo circa defectum hũc iure excusandus uenio. Sanè quibus adminiculis potui, illud in robur deduxi, nec postq; deductum est, inexcogitatas, aut nouas contraxit rimas. Veteres autem & præuidisse quod ariolantur, isti arbitror adeo repente nõ facient. Nam si more mortalium per cõiecturas de futuris præuidere uelimus, in longũ perseuerabit hoc opus. Vidimus enim sæpe in saxo firmatas arces in ruinã ire citius quàm in palustri luto piscatoria situata domus. Hi autem qui sibi non satis firma ædificia norãt, uigilantes inspiciũt sæpe, & sic si exigat opportunitas, restaurant fundamenta, resarciunt parietes, tecta tignis, & solaria uariis adiumentis suffarciunt, & sic quæ ilico casura uidebantur, nonnunq; tecta deducuntur in seculum. Secus qui fortia se possidere existimãt. Nam dum secura quie

te tenentur

te tenentur, & ecce lapis unus grandi pondere pressus attritus crepitat, & omne secum attrahit ædificium in ruiná. Sunt & alii casus, palatia ambit inuidia, & odia excidium parant, parua domus paucis, & possessori cognita, quádiu deo gratú est, perseuerat. Quis arbitrari potuisset Ilion, recenté adhuc Priami ciuitaté, tot refertá uiribus diuinis, splédidam regni totius Asiæ arcé toti minanté Græciæ lapsurá citius, q̃ pauperis Aglai Sofidii gurgustiolo. Sic & robustos uidimns iuuenes, uiuaci atq; prçclara ualitudine decoros, parua interueniente febricula, seu accidente alio, in repentiná ferè præcipitari morté, ubi nõnunq̃ inualidi senes in longioré etiá q̃ uelint euasere uitá. Sed quid refert per exempla discurrere, quorú abundantissima uita mortalis est: dicant isti quod uolunt, & ego quod cupio arbitror, hoc tamé scio certissimum. Nisi dominus custodierit ciuitaté, frustra uigilat qui custodit eam. Ipsius est seruare atq; cõterere, ipsius solius est, quantú mundana omnia in longú duratura sint, seu q̃ cito casura scire. prudentú in eo spes omnis est, ipse uideat. Ego quidé quia rimosum opus meú cognoui, eidé humilitaté imperaui, sciens quia deus humilibus dat gratiá. Sed quid ego de longitudine æui huius uerba facio, cú mihi permaximum sit, si adeo rimosum, adeo mutilum, adeo cauernosum, uti illud cõposuisse pomi, ad tuas usq; manus, mi rex, peruenire queat, ut nõ dicá uigilantiá, sed obedientiá meá cognoscas. Satis mihi hoc opus erit, si tandé ulterius perseueret diuinæ bonitati, & fortunæ regiæ imputandú existimo.

Nequisse membra huius aptius collocari. Cap. III

De cõpositiõe

SVpetuenient quidam, Ariolor, & inspectis, quæ alii inspexere, dicent optabilius fore prudenti hanc concidere molem, q̃ cõsistere diu, cum casus defectus eius sublaturus sit, quos perseuerātio demõstrabit, & húc potissime, quod latum pectus ex craneo, ex pectore tibiæ formatæ sint, & pedes in uerticem reuoluti. O sententia Socratis, felices medici, quorum terra teguntur errores. Cum scriptorum sæpissime etiam benedicta, quoniam in propatulo sint, caninis lacerantur dentibus, at saltem infestentur latratibus, quod summo exquisitum atq; cõpositum labore est, & illustrium uirorum autoritate, ubi possibile fuit, formatú, prætereuntium uerbis ferè deiectum est. Sed quid: patienda sunt omnia, ut conaulcetur humilitate proteruia. His tamen sic aientibus, quid responsurus sim, nihil habeo præter quod nouerim de principio genealogiæ huius multos multimode opinatos, quod nec circa primi huius uoluminis libri initium omissum est, atq; ostensum, quoniam uetustissimú sumpserim, ut de cæteris aliqualis haberetur mentio, & huic uetustissimo capiti, prout cõperisse potui, successiue pectus & reliqua membra applicui. Si aliæ ueriores sint, aut potioré ostendentes ordinem, quod non nego fore possibile, & si multum uigilauerim, plura & alia reuoluendo uolumina, nõ uidisse fateor, nec noui quo ordine membra tam ingentis corporis possent aptius collocari, & producant ipsi in medium quod nouerunt, ut eis uisis si iure quæ scripsi damnanda sint, suis fides adhibeatur integra. Nam dixisse me tantum ex craneo confecisse pectus, & nil aliud ostendisse, est potius inique detrahere quàm laudabiliter redarguere, aut utiliter emendare.

Non appositum est quod minime compertum est. Cap. IIII

De perfectione operis

PRæter compositionis indecentiam pauloante redargutam multa esse omissa, quç apponi debuissent, hi forsan superaddent, uel alii. Hoc ego si uelim negare, non possum, cum meminerim saltem de spectantibus ad superficiem fabulosam ob librorú defectum. Circa huius operis principium scripsisse multos, ex prole deorum defuturos homines. Et si tamen libri reperiri dicantur, quis mortalium tam audax erit, ut prorumpens dicat uidisse sé omnes, atq; legisse: Ego autem non uiderim, etiam quos alii uidisse potuere, absq; frontis rubore confiteor, multos omissos fore, & nonnullos forsan ob labilis memoriæ culpam. Non enim sufficit uisis, & iccirco indulgeant quæso memores, & quod ignorãtia siue obliuione factum est, nolint æquiparare maliriç. Adest & res alia, in quam forsan possunt obloqui uiri sublimes, scilicet circa explicationes sensuum fabularum exhibitas. Absit, ut his ego ue-

lim obsistere, possibile quidem reor, cum nunquam de me ausus sim tam magna præsumere, quoniam me minus ad hæc ualere ratus sim, & quis ex imperfecto homine perfectum exquiret opus? Solius est dei perfectum opus componere, quoniā & ipse perfectus est. Siquid tamen temerarius egi, circa hoc tuo iussu rex optime impulsus egi. Et ob id si circa hanc partem minus bene egerim, imponatur onus celsitudini tuæ. Ast ego hos prudentiores deprecor per uenerabile ac sanctum philosophiæ nomen, quod colant, existimo uti quadam sapientiorum autoritate. Dentes in minus bene commissum infigunt, ita pia humanitate etiam medeantur. Non enim insuetum est, ut nedum eruditos homines uidere, quod indoctus non uideat, si aliquando indoctos uidisse quod minime uiderit eruditi. Homo enim sum ego, & hominem peccasse nec nouum est, nec mirabile. Ait enim Flaccus, Quandoq; bonus dormitat Homerus. centum prӕterea Argo fuere oculi, bini & bini uicissim dormientes, uigilantibus reliquis, & tamen quin somnū aliquādo ire permitteret omnes cauisse nō potuit. Si ergo mihi, cum tantū duo sint, & hi quandoq; à sopore tacito uinciantur, mirabile nō est. Exprimant igitur quæso, quod à me permissum est, & fabularum enucleationes suppleant, aut si minus debite quid expositum sit immutent, & in melius quod minus decenti opinione firmatū est, reformantes emendent. Ego quidem & si non plene, uerum tamen sancte scribere ratus sum, quod si ᵹmini me factum est, non adeo obstinate pertinax sum, quin meum humiliter fatear crimen, & grato animo emendationē suscipiā tanq̃ homo, qui etsi iam totis pedibus in seniū tendam, doceri non uereor, imò cupio & perscrutor. Hoc enim si fecerint, perfectius incedet opus, & ego doctior factus magis eorum liberalitate laudandus efficiar.

Excusat se autem librorum inopia, & sanè mea quidem sententia, etiam conatus uiri laudandus est, etiā si ne tātū quidē præstitißet, cū post eū hactenus nemo uel mediocrē in hoc argumēto operā posuerit

Nullas fabulas aut historias, nisi ex commentariis ueterum sumptas inesse. Cap. V

De stylo

INsurgent hos præter & alii, & quasi queruli clamabunt, quoniam inauditas fabulas & historias, ut textus grauiores & implicatiores facerem, miscuerim. Fateor non nouas fabulas aut historias immiscuisse ueteribus, sed forsan à multis ex latinis his inauditas seculis, ex quibus nullas nisi ex cōmentariis ueterum sumptas apposui, nec ut grauiores, aut implicatiores textus excuderem, sed sic opportunitate exigente factum est, discolorum quippe & male secum conuenientium conquestio talis est. Nil enim æquo animo pati possunt, si textus faciles scripseris, & laxa quadam claritate patentes, pedestrem dicunt stylum, & puerile pӕdagogon redolentem, & fastidientes abiiciant, si paulum acriorem dictaueris, primo ingressu fatigati, cum non obuius sensus e uestigio tendit ingenio, scribentem accusant, scabrosumq; dicunt, etiam si facili sit artificio delinitus, & indignantes negligunt. Ego quippe nulla propter lesione* circumuolutum scripsisse mereor, nec uideo etiamsi ex composito fecissem, quod intertextæ fabulæ quantumcunq; ab eis inauditæ possint difficultatis aut obscuritatis afferre. Reor tamen hos astu quodam tacito fabulas uelle, & historias sibi incognitas damnare tanquam non ueras, sub prætextu textus implicitii. Iam dictum est ex commentariis ueterūm sumptæ sunt omnes, ut referentium autorum nomina testantur apposita, quas si forsan non uiderint, quasi nil uerum esse possit, nisi quod legerint reprobandas existimare non debent. Certissimum ego habeo eos multa uidisse, quæ mihi penitus incognita sunt. Sic & ego legisse potui, quæ nondum ad eorum deuenere notitiā. Nemo solus præter deum cognitionem omnium rerum habere potuit usquam. Eo igitur animo à me comperta legant, quo uolent alios legisse sua, & forsan si aliquantū acer uideatur contextus, cogant in uires ingenium, & sentientes aduertent perlucidum esse, quod arbitrabantur obscurum.

De autoribus quos i hoc opere secutus ē

Insignes uiros esse, quos ex nouis inducit in testes. Cap. VI

HOrum puto quippe hæc etiam erit querela, quod in testes scriptorum inauditos ueteres, & nouos incognitos autores induxerim, quibus utrum præstāda fides sit, incertum

terum est, habet equidem quærimonia hæc aliquid grauitatis. Nam quantumcunq; nō ui fuerint, qui nunc ex autoribus ueteres sunt, uidetur quod per multa secula perseueratū est, à longitudine temporis approbatum sit, & inde plurimū autoritatis sumpsisse, quod utrum de omnibus nouis, quātumcunq; bene sint meriti, arbitrari debeat apud multos uidetur in pendulo. Ego autem huius sententiæ sum, nunquā in æuum duraturos hos, quorū nouitas approbata non sit, cū ab eorum nouitate necesse sit exordiū approbationis sumendum, & sic ego eos, quos nouos inuoco, cum uiuos nouerim, aut noscā meritis eorū agentibus, egregios esse uiros, atq; probandos, ausus sum in testimoniū euocare. Hoc enim mihi constat ex omnibus eos ferè per omne uitæ tempus studiis uacasse sacris, eos inter insignes, scientia & moribus semper uersatos homines, eos uita laudabiles, nec ulla turpi nota signatos, eorum scripta aut dicta à prudentioribus etiā esse approbata. Credo his agentibus æquiparanda sit eorum nouitas uetustati. Verum ne quis arbitretur me minus graues produxisse uiros, eos'q; uelim mea autoritate probabiles facere. Libet de nouissimis aliqua singillatim scribere, ut & aliorū iudicio, si satis bene dixerim, appositū sit. Induxi sæpe generosum atq; uenerabilē senē Andalo de Nigro Ianuensem olim in moribus astrorum doctorem meū, cuius quanta fuerit circumspectio, quanta morum grauitas, quanta syderū notitia, nosti tu rex optime, tibi etiā, ut aiebat ipse, cū adhuc esses Romæ conformitatis studiorum familiarissimus fuit, & ut ipse uidisse potuisti, nō solum regulis ueterum, ut plurimū facimus, astrorū motus agnouit, sed cū uniuersum ferè peragrasset orbem, sub quocunq; climate, sub quocunq; orizonte experiētia discursuum certior factus, uisu didicit, quod nos discimus auditu, & ob id, in omnibus illi fidem præstandam crediderim. Circa ea tamen, quæ ad astra spectare uidentur, non aliter q̄ Ciceroni circa oratoriā, aut Maroni circa poëticam exhibendā censeo, huius insuper plura stant opuscula astrorum, cæli'q; motus ostendentia, quæ quantū sibi circa talia præminentiæ fuerit, ostendunt. Vti senem hunc, sic & Dantem Aligeri Florentinū poëtam conspicuū, tanquā præcipuum aliquando inuoco uirū, meretur quidem. Fuit enim inter ciues suos egregia nobilitate uerendus, & quantūcunq; tenues essent illi substantiæ, & à cura familiari, & postremo à longo exilio angeretur, semper tamē Physicis, atq; Theologicis doctrinis imbutus uacauit studiis, & adhuc Iulia fatetur Parisius, in eadem sæpissime aduersus quoscunq; circa quamcunque facultatem uolentes responsionibus aut positionibus suis obiicere disputās intrauit gymnasium. Fuit & hic circa poëticam eruditissimus, nec quicquā illi laureā abstulit præter exiliū. Sic enim formauerat animo nunq̄ nisi in patria illā sumere, quod minime illi permissum est. Sed quid plura? Qualis fuerit, inclytum eius testatur opus, quod sub titulo comœdię rhitmis Florentino idiomate mirabili artificio scripsit, in quo profecto se nō mythicū, sed catholicum atq; diuinū potius ostendit esse Theologum, & cū ferè iam toto notus sit orbi, nescio utrū ad celsitudinem tuam sui nominis fama peruenerit. Memini insuper, esto, raro Franciscum de Barbarino traxisse in testē hominē quidē honestate morū, & spectabili uita laudabilem. Qui & si sacros canones longe magis quàm poëticam nouerit, nonnulla tamen opuscula rhitmis uulgari idiomate splendidis ingenii sui nobilitatem testātia edidit, quæ stant, & apud Italos in precio sunt. Hic integerrimæ fidei fuit, & reuerentia dignus, quē cum inter uenerabiles non dedignetur Florētia ciues, optimū semper & in omnibus fide dignū habui testem, & inter quoscunq; egregios uiros numerandū. Traho præterea aliquando Barlaam Basilii Cæsariēsis monachū, Calabrū hominem, olim corpore pusillū, prægrandem tamē scientia, & Græcis adeo eruditū ut imperatorū & principum Gręcorū atq; doctorum hominū priuilegia haberet testantia, ne dum his temporibus apud Græcos esse, sed nec à multis seculis citra fuisse uirum tam insigni, tam'q; grandi scientia prędituū, nónne ergo huic & potissime in rebus ad Græcos spectantibus ego credā? Non enim opus suū aliquod uidi, esto cōposuerit, nōnulla audiuerim, habui tamen ex suis scripta quædā in nullū redacta librū, nec aliquo insignita titulo, quæ etsi illū nō satis in latinis literis instructū ostenderent, eū tamen

Andalo

Dantes

Franciscus de Barbarino

Barlaam

Paulus Perusinus multa uidisse, atq; perspicacissime sensisse monstrabant, æquo modo & Paulũ Perusinũ
grauissimũ uirũ cæteris immisceo, qui & ætate prouectus, & multarũ rerum notitia do-
ctus fuit, diu magister & custos bibliothecæ Roberti Hierusalem, & Siciliæ regis inclyti. Et
si usquam curiosissimus fuit homo in perquirẽdis, iussu etiã sui principis, peregrinis un-
decũq; libris, historiis, & poëticis operibus, iste fuit. Et ob id singulari amicitia Barlaæ iun
ctus, quæ à latinis habere non poterat, eo medio innumera exhausit à Græcis. Hic ingen
tem scripsit librũ, quem collectionũ titulauerat, in quo inter cætera, quæ multa erãt, & ad
uaria spectantia, quicquid de diis gentiliũ nõ solũ apud Latinos, sed etiã apud Græcos in-
ueniri potest adiutorio Barlaæ arbitror collegisse. Nec dixisse uerebor ego iuuenculus ad-
huc longe antequàm tu in hoc opus animũ meũ traheres ex illo multa auidus potius ꝗ̃
Theodõtius intelligens sumpsi, & potissime ea quæ sub nomine Theodontii apposita sunt. Quem li-
brum maximo huius operis incõmodo Biellę impudicæ coniugis crimine, eo defuncto,
cũ pluribus aliis ex libris eiusdem deperditũ cõperi. Puto igitur eo tempore, quo mihi pri
Leontius mo cognitus est, neminẽ illi in talibus æquiparandũ fuisse. Post hos & Leontiũ Pilatum
Thessalonicensem uirũ, & ut ipse asserit, prædicti Barlaæ auditorem persæpe deduco, qui
quidẽ aspectu horridus homo est, turpi facie, barba prolixa, & capilitio nigro, & medita-
tione occupatus assidua, moribus incultus, nec satis urbanus homo, uerũ uti experiẽtia
notum fecit literarũ Græcarũ doctissimus, & quodãmodo Gręcarum historiarum atq; fa
bularum arciuum inexhaustũ, esto, latinarum non satis adhuc instructus sit, huius ego
nullũ uidi opus, sanè quicquid ex eo recito ab eo uiua uoce referẽte percepi. Nam eum le
gentem Homerũ, & mecũ singulari amicitia conuersantem ferè tribus annis audiui, nec
infinitis ab eo recitatis uergente etiã alia cura animũ, actior sufficisset memoria ni schedu
lis cõmendassem. Similiter & Paulũ Gęometram, conciuem meũ, quẽ tibi rex inclyte fa-
ma notissimũ scio, ad hæc assumendũ aliquando ratus sum, eo quod nouerim nulli us-
quã alteri tempestate hac, adeo sinum Arithmeticã, Gæometriam, & Astrologiã aperuisse
omnẽ, uti huic aperuere, in tantũ, ut nil arbitrer apud illas illi fuisse incognitũ, & quod
mirabile dictu, etiã & uisu longe magis quicquid de syderibus aut cælo loquitur. Confe-
stim propriis manibus instrumentis in hoc cõfectis oculata fide demonstrat spectare uo-
lentibus, nec est hic tantũ patriæ aut Italis notus, longe quidẽ studiorum suorũ Parisius
fama clarior est, ꝗ̃ apud suos sit, sic & apud Britannos, Hispanos'q;, & Aphros, quos pe-
nes hæc in precio studia sunt. Siquidẽ felix homo erat iste, si animo erat ardẽtior, aut libe-
Franciscus raliori seculo natus. Quid tandẽ? & Franciscũ Petrarchã Florentinũ uenerandissimũ præ-
Petrarcha ceptorem, patrẽ, & dominũ meũ, nuper Romæ ex senatusconsulto approbante Roberto
Hierusalẽ, & Siciliæ rege inclyto, ab ipsis senatoribus laurea insignitũ, inter ueteres uiros
illustres numerandũ, potius ꝗ̃ inter modernos induco. Quẽ non dicã, Itali omnes, quo
rum singulare ac perenne decus est, sed & Gallia omnis atq; Germania, & remotissimus
orbis angulus Anglia, Græci'q; plures nouere Poëtã præcipuũ, nec dubito quin usq; Cy-
prum, & ad aures usq; tuæ sublimitatis nomen eius inclyta fama detulerit. Huius enim
iam multa patẽt opera & metrica, & prosaica memoratu dignissima, certũ de cælesti eius
ingenio testimoniũ hinc inde ferẽtia. Stat enim exitum cupiens adhuc sub cõclaui clausa
diuina Aphrica Heroico carmine scripta, primi Aphricani narrans magnalia. Stat Bucoli-
cum carmẽ iam ubiq; sua celebritate cognitũ. Stat & liber Epistolarũ ad amicos metrico
scriptarũ stylo. Stant prætetea ingentia duo epistolarũ prosaicarũ uolumina tanta senten
tiarũ, tanta rerum gestarũ copia, tanto ornatu artificio splendentiũ, ut in nullo Ciceronia
nis postponendas eas censeat lector æquus. Stant in medicũ inuectiuæ, stat solitariæ uitæ
liber. Et qui paucis post diebus in lucẽ nouissimus uenturus est, de remediis ad utrãq; for
tunã. Sunt prætetea in officina plures, quos cito eo uiuente fabrefactos legemus in publi-
co. Quis ergo hunc in testem renuat? Quis dictis eius fidẽ præstare deneget? O nisi paulo-
ante tenui calamo scripsissem quot & quas eius possem superaddere laudes, quibus di-
ctorum ab eo fides amplior deueniret. Sed ad præsens dicta sufficiant. Hæc igitur quæ de
nouis

nouis dicerem habui, uerũ ne de incognitis antiquis ab his uideatur omissum pauca dicenda supersunt. Dicent igitur hi me inauditos à se inducere autores, quasi, quia eorũ nomina non audiuerint, nõ illis integra præstanda sit fides, insipientis equidem est credere nil, præter quod uiderit fide dignum, quasi lectis fidem legẽdo iniunxerit ipse. Fateor me autorum plurimum, quorum forsan nomina nonnullis modernorum peregrina sunt, dicta & fabulas recitasse, eo quod, ut iam dictum est, antiquitate uideantur approbata, & hos omnes aut uidi, aut legi, aut à recentioribus allegatos comperi, quos si hi queruli nõ uiderunt, aut eorum non audiuere nomina, non autorũ, sed desidiæ eorum crimen est, & ideo sibi imputare, non de me conqueri debent, nõ enim possunt uolumina è bibliothecis in manus euolare torpentiũ, nec qui uiderunt debent nomina uisorum hostiatim deferre, legant, perscrutentur, & inuenient quod nõ norunt, & peregrini efficientur domestici, & cõperient eos sic autoritate ualere, uti arbitrantῦ quòd ualeant quos legerũt. Hęc igitur habeo quæ de autoribus tam nouis, quàm ueteribus à me productis dicenda reor, quorum si me ad inducendum nõ prouocarent merita, ad id opportunitas cogeret. Habent enim ciuiles & canonicæ leges præter textus multiplices, hominũ nequiua, semper auctos apparatus suos à multis hactenus doctoribus ęditos. Habent philosophorum uolumina diligentissime commẽta composita, habent & medicinales libri plurimorũ scripta omne dubiũ enodantia, sic & sacrę literæ multos habent interpretes, habent nec non & facultates, & artes reliquę, glosatores proprios, ad quos si opportunum sit uolens habet ubi recurrat, & quos uelit ex multis eligat. Sola poësis, quoniam perpaucorũ semper domestica fuit, nec aliquid afferre lucri auaris uisa sit, non solum per secula multa neglecta atq; deiecta, sed etiã uariis lacerata persecutionibus his caret subsidiis. Quam ob causam saltem huc illuc ad quemcũq; possumus absq; tam celebri selectione recurramus necesse est, & si nõ multum, à quocunq; saltem quod modicum possumus excerpamus, quod à me factum persæpe intelligenti satis apparet, cũ nõnunq̃, nõ tantũ ad nouos autores diuerterim, sed ad glossulas etiã autoris carẽtes nomĩe recursum habuerim. Et iccirco q̃ruli, sic opportunitate uolẽte, nõ solũ inauditis ueteribus, sed & nouis etiã autorib. acquiescãt.

Ex hinc fortasse est, cum facilis aurium lapsus sit, quod quædam perperam translata ex Homero & eius commentarijs deprehendimus.

Carmina nonnullis agentibus causis huic immixta sunt operi. Cap. VII

SEu hos, seu alios dicturos nõ dubito quoniã ostentationis gratia Gręca carmina operi meo immiscuerim, quod satis aduerto nõ ex charitatis fomite emissum, quinimo uredine liuoris impii impellente ex adusti cordis intrinseco hęc emittatῦ obiectio, impie factum est. Ast ego profecto nõ cõmouebor opitulante deo, sed more solito humili gradu in responsum ibo. Dico igitur, si nesciunt carpentes immeritum, insipidum est ex riuulis quærere quod possis ex fonte percipere. Erãt Homeri libri mihi, & adhuc sunt, ex quibus multa operi nostro accõmoda sumpta sunt. Et ex his satis percipi potest plurima à priscis assumpta, à quibus tãquã à riuulis nõ est dubiũ quin sumere potuissem, & sumpsi sæpissime. Verum uisum est aliquando satius ex fonte sumere quàm ex riuo, nec semel tãtum contigit, non in riuo repperi quod abundantissimũ erat in fonte. Et sic aliquãdo in hoc, hinc delectatio, inde necessitas impulere. delectant insuper scriptores nõnunq̃ aliqua scriptis inserere, quæ habeant aliquo modo lectorem sistere, ac in oblectationẽ seu quietẽ deducere, ne perseueratione nimia uniformitate lectionis tractus in tædiũ à lectura desistat, quod immixta carmina aliqñãdo forsan fecisse poterũt. Insuper quod in propria forma positũ est, habet uires testimonii pleniores, si forsan obiurgator insistat, si sic ergo qui scripto à me carmini fidem non præbeat, adinuenta Iliade uel Odyssea poterit uidisse, nunquid uera aut falsa descripserim, & si uera, plenior erit testimonii certitudo. Nec insup ego solus sum, qui miscuerim Græca latinis, uetus cõsuetudo est, uoluant, si libet, uolumina Ciceronis, uideant scripta Macrobii, intueantur Apulei libros, & ne plures afferam, maximi Ausonij opuscula legãt, hos sępissime uersus Græcos latinis literis inserẽtes inueniẽt.

De eo quòd Græca adscuit

Horú ego uestigia in hoc secutus sum. Reor dicent illico, si dudú laudabile fuit, hodie friuolum esse laborem. Nam cú nemo sit qui Græcas literas norit, est cósuetudo uetus abolita. Ast ego in hoc latinitati cópatior, quæ si omnino Græca abiecit studia, ut etiá nó noscamus characteres literarú. Ná & si sibi suis sufficiat literis, & in eas omnis occiduus uersus sit orbis, sociatæ Græcis lucidiores proculdubio apparerent, nec præterea omnia secú à Græcia ueteres traxere latini, multa supersunt, & profecto nobis incognita quibus possemus, scientes effici meliores. Sed de hoc aliàs. Hi demum non prospectant, ad qué hoc opus ego dirigá, cui laborem impendam. Vidissent quippe, quoniá eruditissimo regi, & cui tam Græcarú quàm latinarú literarú, si uera fert fama, notitia est. Et quem penes cótinue docti homines Græci sint, quibus Græca carmina, ut his ignaris, nó uidebunt superflua. Sed quid multa? geramus paululú obiurgatoribus morem, ostentationis causa Græca carmina scripsi, quid inde quæso mordendus sum? cui enim iniuriá facio, si iure utar meo? Si nesciunt, meú est hoc decus, mea est gloria, scilicet inter Hetruscos Græcis uti carminibus. Nónne ego fui, qui Leontiú Pilatú à Venetiis occiduá Babyloné quęrenté à longa peregrinatione meis flexi cósiliis, in patria tenui? Qui illú in propriá domú suscepi, & diu hospitem habui, & maximo labore meo curaui, ut inter doctores Florétini studii susciperetur, ei ex publico mercede apposita. Fui equidé ipse insuper, qui primus meis sumpubus Homeri libros, & alios quosdá Græcos in Hetruriá reuocaui, ex qua multis ante seculis abierát nó redituri. Nec in Hetruriá tantú, sed in patriá deduxi. Ipse ego fui, qui primus ex latinis à Leontio Pilato in priuato Iliadem audiui. Ipse insuper fui, qui ut legerentur publice libri Homeri, operatus sum. Et esto non satis plene perceperim, percepi tamen quátú potui, nec dubiú si permansisset homo ille uagus diutius penes nos, quin plenius percepissem. Sed quantulumcunq; ex multis didicerim, nónullos tamen præceptoris demonstratione crebra integre intellexi, eos'q; prout opportunum uisum est, huic operi miscui. Quid hoc mali est: fabulas Græcorú scripsisse, quarú hic liber plenissimus est à nomine ostentationis causa factú dicitur paucos inseruisse uersiculos, Græcis literis scriptos lacessiť. Potuit Marius Arpinas superatis Afris, Cymbris, & Theutonicis more Liberi patris cantolo in poculum uti. Sic & C. Duillius, qui Pœnos primus nauali certamine superauit, à cœna domú repetens semper lumine funalis cerei usus, & hæc quantumcunq; præter Romanæ urbis morem essent, ęquo animo tulere Romani. Mihi auté irascunť nónulli, si præter nostro æuo solitú latinis Græca carmina misceo, & ex labore meo pauculum gloriæ sumo. Rebar equidé latinitati aliquid decoris afferre, ubi in me liuoris nebulá excitasse uideo. Doleo quippe, sed quid, arbitror doctos. Ná ista dicturos de reliquis, & si curandú sit, tolerari tamen patientia potest. Postremo tamé precor omnes, ut placido ferant animo, memores Valerio teste, quia nulla est tam humilis uita quæ dulcedine gloriæ nó tangať.

Gentiles Poëtas mythicos esse Theologos. Cap. VIII

Quod Poëtas theologos uocauit

QVidam forte religiosi homines sancto mouente zelo, legentes pręcedentia, dicent iniuriá sacrosanctæ religioni Christianæ illatá, dum Poëtas gentiles diximus esse Theologos, quos solos diuinis literis instructos hoc insigne faciamus Christiani decoros. Equidé hos ego uenerandos homines puto, eis'q; si quando hæc aliqui dicentes erunt ex núc gratias ago, salutis enim meæ sollicitos sentio. Verum dum minus circumspiciunt quæ loquátur, ostendunt liquido se paucos uidisse libros. Ná si multos studuissent, liber Cælestis Hierusalem inter cæteros famosissimus pertransiri non debuisset inuisus, in eo enim legisse potuissent Augustinum libro sexto referentem Varronis doctissimi hominis opinionem, qua ipse Varro arbitratur triplicem esse Theologiam, Mythicam scilicet, Physicam, atque Ciuilem. Mythica autem dicitur fabulosa à † mythicon Græce, quod latine fabula sonat, & hæc comœdiis, de quibus supra & theatris accommoda est, quæ ob turpia in scænis actitata ab illustribus Poëtis etiam improbatur. Physica autem quæ ut interpretatione uocabuli percipitur, naturalis est, necnon & moralis, quoniam mundo utilis uideatur

μῦθος

laudabile

laudabile est. Ciuilis uero, seu politica, quæ & sacrificola dici potest, ad urbem spectare di citur, quæ ob sacrorum ueterum abominabilem turpitudinem à ueri dei cultu, atq; recti tudine fidei reprobanda est. Ex his enim Physica Poetis egregiis attribuitur, eo quod sub fictionibus suis naturalia contegant atq; moralia, & uirorum illustrium gesta, & nõnũquam quæ ad suos deos spectare uidétur, & potissime dum sacra carmina primo in deorum laudes composuere, atq; eorum magnalia sub cortice texere poetico, ut in superioribus dictum est, ex quo à prisca gentilitate Theologi nuncupati sunt, eosq; primos fuisse theologizantes testatur Aristoteles, & quanquam à non uero deo nomen tale sortiti sint uenientibus ueris Theologis perdidisse nequiuere, uim suam seruante uocabulo, quod à quocunq; deo exortum est, quod reor aduertentes Theologi hodierni, scilicet nomen ex causa inditum auferre non posse, ne de mythica uel alia possit intelligi Theologia se non Theologos tantum, sed sacræ Theologiæ asserunt professores, nec hoc est aliqua instatia improbandum, quasi Christiano nomini iniuriosum. Nõnne nos omnes homines dicimus, quoscunq; mortales scimus constare ex anima rationali & corpore: Dato alii gentiles sint & Israëlitæ alii, & alii Agareni, & alii Christiani, & nonnulli adeo peruersorum morum, ut potius immanes beluæ, quàm homines habendi sint. Et tamẽ nullam sic omnes uocantes Christo redemptori nostro iniuriam facimus, quem ultra deum uerũ hominem fuisse cognoscimus, æquo modo si quis Poëtas dicat Theologos nulli facit iniuriam. Si sacros quis illos diceret, quis adeo demens est quin uideat quoniam mentiretur? Esto nonnunquã in præcedentibus patet, circa honesta eorum Theologia uersetur, quæ sæpissime potius physiologia, aut ethologia quàm Theologia dicenda est. Dum eorum fabulæ naturalia cõtegunt aut mores. Et hæc etiam circa catholicam ueritatem uersari potest, dummodo uelit fabularum conditio. Quod fecisse nouimus nonnullos Poëtas orthodoxos à fictionibus quorum sacra documenta tegũtur, nec sit his audisse difficile, uti & Poëtæ quãdoq; sacri possunt appellari Theologi. Nõnne Dantes noster quicquid consistit in sacræ Theologiæ sinu sub poëtico uelamento contexit: Quapropter & facet Theologus appellandus est. Sic & qui sacri sunt Theologi, opportunitate exigente deueniunt physici. Quod si alias non contingat, saltem dum sensum exprimũt ex fabula lignorum sibi regem constituentium se physicos esse demonstrant.

Non indecens esse quosdem Christianos tractare gentilia. Cap. I X.

Dicent alii æquo superioribus forsan animo indecens esse Christiano homini gentilium superstitiones, & nepharia sacra, seu genealogias describere aut perquirere, cũ habeant nonnunquam talia mentes legentium in erroneas opiniones deducere, & per sæpe opinantis periculo detinere non inficiar, hoc quidem sanctissime dictum est, & arbitror nonnullos à studio talium amouendos. Et sic etiam aliquibus absq; aliqua suspitione sinistra permitti posse. Nam si omnes à talibus abstinere necessariũ uisum fuisset, non dubito quin sacrosancta mater ecclesia decreto perpetuo uetuisset. Fuit enim utilissimum olim uix dum apud gentiles nouis germinibus pullulãte ecclesia aduersus eosdem, eosq; adhuc sapetent tam ab origine, quàm ab ipsius gentilitatis perseuerantia, sacris insistere acriter atq; curare, ne legentes talia tanquam unco uetustatis tracti more canis uertetentur in uomitum. Hodie gratia Iesu Christi in robur firmissimum uentum est, & execrabile cunctis gentilium nomen unà cum erroribus suis in exterminium, tenebrasq; perpetuas pulsum est, & uictrix Ecclesia castra possidet hostium. Quam ob causam ferè absq; periculo talia exquiruntẽ atq; tractantẽ. Nõ tamẽ nego quin benefactũ sit, si puer abstineat cui memoria tenax, & tenellũ adhuc ingeniũ, nec dũ satis plene Christiana religio cognita. Sic neophytus homo quẽ nõdũ bene firmata credulitas laxatis habenis facile in lubricũ exorbitare permitteret. Et si forsan aliqui duriores in tã obscœnũ crimen se labi permitterẽt, etiã si nil aliud studuero uix possum credere hoc in me contingere posse. Nã ab utero matris meæ ad fontẽ nostræ regenerationis delatus, lotusq; q̃d pro me catechumino promisere, qui me sustulerunt ab illo, ut potest humana fragilitas in hodiernum usq; seruaui. *An Christianis conueniat gentiles fabulas tractare*

Certissimum

Certissimum semper habens, quod inter iustorum hominum cõgregationem psallitur.
Vnum scilicet in triplici personarum distinctione deum esse, & hunc uerũ & ęternũ, atq;
omniũ æque opificem rerum, earum'q; perpetua ratione gubernatorem, seruatorem, atq;
rectorem omnia intra se continentẽ, & à nullo contentum. Et quod mirabili & alias in-
audito eiusdem diuinitatis artificio factum est, uerbũ scilicet eius æternũ obumbratione
sacri spiritus ad abolendã humani generis labem, ob inobedientiã primorum parẽtum
contractam, ingenuæ uirginis utero, prænunciante cęlesti nuncio, carnem factum, & uir
ginis illibata uirginitate in tempore passibilem atq; mortalem hominẽ natũ. Qui adhuc
infans in gremio matris à Sabæis regibus oblatis muneribus adoratus est, & ętate crescen
te inter sacræ legis doctores, dum solueret nexus ambiguos, non deus, sed admirandæ in
dolis puer ab eis creditus est, nondũ enim ueritatis splendor æternus caliginem absterse-
rat à mentibus eorundẽ, ut eum scilicet deũ illis repromissum cognoscerent, quem mor-
tali septum carne uiderent. Insuper certũ habeo eum, qui æthetea arce relicta, & ex deo ser
ui assumpta forma, & qui inter homines uti homo uersatus est, iam trigesimũ agentem
ętatis annum, ab hispido atq; syluicola uate, & ab utero matris sacro pleno spiritu ad ape
riendum æternæ salutis ianuam, lotum in Iordanis alueo, dum cælum intonuit desu-
per, & acre murmur superincumbẽtis nubis in uocem solutũ deitatis aientis, Hic est filius
meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Præterea credo, & ratũ habeo
eum aquis apud Chana Galileæ in uinum uersis, ut sacro pectori absconditam diuinita-
tem ostenderet, sumpto iam sacro consortio. Iudæam urbes'q; Phœnicũ, Samariã, & Ga
lileam ambisse, & cælesti dogmate in templo & synagogis docuisse populos, lepras mũ-
dasse, elingues uocales fecisse, lumen cæcis seu natura, seu casu perditum restaurasse, ani-
mas ab Orco in cadauera reuocasse, febribus, uẽtis, & undis imperasse, & in multis aliis
signa suę diuinitatis monstrasse. Post hęc hora eius adueniente, eum sacerdotum Hebreo
rum inuidia procurante, lotis à se amicorũ pedibus, & ingenti illo celebrato cõuiuio, in
quo suis manibus, uerbis'q; cõfectum est, cõmunionis nostræ sacrũ illud ineffabile, quo
corpus eius in cibũ, & sanguinem eius in potũ tam præsentibus, q̃ futuris exhibuit, uno
sociorũ nequã uendente, oratione in solitudine peracta, à nefaria turba exquirẽte cũ fusti
bus & laternis captũ, & in præsentiã deductum principum, & ibidẽ nefarie accusatũ, &
sua patiente humilitate false quibusdã testantibus insimulatũ, & hinc in prætorio præsi-
dis lusum, uirgis cæsum, corona spinea insignitũ, sputis & colaphis deturpatũ, & postre-
mo latronum more damnatũ, cruci'q; affixum sublimi, & in eadẽ aceto & felle potatũ.
Cuius cum iam humanitate uicta suppliciis, in finem suum iuisset. Seu & melius reor,
ut Thomæ de Aquino placet, cum uolũtarie collectis uiribus spiritum emisisset, tremuit
orbis omnis, & meridianũ ferè solis iubar per tres horas iuit in tenebras, luna ex opposi-
to offuscata. Esto, aliter ad Polycarpũ scripsit Dionysius Ariopagita, quod ego miror. In-
de eius à cæco milite perforatum lancea pectus, sanguinem aqua mixtum emisit, ex quo
sacra omnia nostræ salutis credo sumpsisse exordium. Nec minus certum habeo eum à
cruce depositum atq; sepultum, ac inde uirtute suæ deitatis, uti prisci cecinerãt uates, post
diem tertiam, ceu Ionas ex utero ceti, sic ex uentre terræ surrexisse superata morte, & redi-
uiuum domos inferas uisitasse, & confractis uectibus ferreis, reuulsis'q; postibus antiqui
carceris subacto Plutone in libertatem prædam omnem ueterem eduxisse, post hæc suis
apparuisse sæpius, & è medio eorum eis cernẽtibus nulla corporea impeditũ mole, cum
uero corpore olim mortali propriis uiribus in cælos ad eum qui miserat euolasse, & inde
cælestem illũ ignẽ ex se patre'q; optimo pariter prodeuntẽ uiuificantẽ omnia, & uera cun
cta docentẽ, in cõmilitones egregios immisisse. Quo illustrati bellũ aduersus orbis princi
pem inire illco, per'q; suũ sanguinẽ & uulnera multa sato ubiq; ueritatis semine, & ob
tenta uictoria ducem suũ triũphantes, in patriã secuti sunt. Sic institutã ab eodẽ dei unige
nito piam iustorũ congregationẽ, & sacrum illud regenerationis lauacrũ, quo mala faci-
nora abolentur mortalibus cum cæteris eiusdem conuentionis faustis probandis'q; sa-

cris

ctis, quibus deo obsequentes efficimur, atq; lapsi nostra imbecillitate resurgimus, eiq; uolentes conciliamur, nec ob id humanũ sanguinem effundentes, ut efferati plures iam fecere gentilium, aut hircos, uel tauros more ueteri immolantes, nec à me fuit unquã ueritas hęc amota, quin testimonio patrũ crederem diem extremã uenturam, in qua resoluentur omnia peritura, magnoq; dei opere ex cineribus propriis omnes qui ante fueramus mortales, cũ nostris corporibus resurgemus æterni, & in pręfinitũ uenientes locũ, in quo Christus ipse iudex pręrorii in maiestate propria residebit, & apparentibus cũctis suæ passionis insignibus, audiemus finalem meritorũ nostrorũ sententiã. Sic & in futurã similiter uitam, in qua nõ meo merito, sed miseratione diuina spero uidere deũ redemptorem meum in carne mea, & cũ beatis lætari in terra uiuentiũ. Hæc igitur ne plura dixerim syncera fides, hæc æterna ueritas adeo pectori meo infixa est, ut nedum euelli ab aliquo gentilitatis impulsu, sed nec cõcuti modo aliquo, aut labefactari queat. Nam etsi peccator homo sim, nõ tamen gratia Iesu Christi Cherea Terentianus adolescens sum, qui dum à tegulis in gremiũ Danis cadẽtẽ Iouem in tabula pictum intueretur, etiã in optatũ à se facinus animatus est. Abiit cũ annis iunioribus leuitas illa si fuisset aliquãdo circa iã dicta, quod minime memor sum, præterea aduertens, quia cõtinuis decipulis, & explicatis ubiq; retibus, antiquus hostis tanq; leo rugiẽs, ut inueniat quẽ deuoret, ambiat, in mortaliũ semitas, eosq; in pręcipitium conetur impellere, uti Mitridates senex ille rex Ponti, qui magnanimo ausu sumptuq; magnifico, quadraginta annis cõtinuis aduersus Romanũ populũ bellũ ingẽs & memorabile traxit à iuuẽtute sua aduersus letale uenenũ pharmacis pectus armauit. Sic & ego mecũ Euãgelica ueritate sacro Pauli dogmate, & Augustini, aliorũq; pluriũ uenerandorũ patrum iussionibus, cõsiliis, atq; suasionibus armaui, ex quo arma gentilitia paruipẽdo. Si enim Christianus homo gentiliũ tractaui stultitias, iussu tuo rex inclyte, & in detestationẽ erroneæ credulitatis eorũ hoc feci. Et si parua quandoq; maioribus æquare fas est, feci quod etiã summa cũ laude nõnulli sanctissimi fecere uiri, ut Augustinus, Hieronymus, & cũ nõnullis etiã aliis neophytus homo Lactantius. Mihi quidẽ à teneris annis notissimũ est, Psalmista monstrãte, quia omnes dii gentium dæmones, & hinc eorũ semper inepta displicuere facinora, fateor tamẽ religione eorũ seposita, quorundam Poëtarũ mores & scripta placuisse, & ob id nõ solũ eos laudasse, sed pro uiribus ab obiectionibus accusantiũ defendisse, ut apparet in præcedentibus liquido. Et hoc ideo feci, ut ab ignaris nõ ueniant lacerãdi, qui si Christũ nouissent, coluissentq; inter sublimiores Christiani nominis haberentur. Sed ad superiora prospectans, inquiet aliquis bene operatus es, præmunuisse enim se aduersus hostes semper laudabile fuit. Sanè picem tractantes coinquinantur à pice. Iam plurimi dum se fortissimos existimarẽt, impulsi ab hoste etiã debili cecidere. Et si cæteri desunt, quorũ grandis numerus est, Salomon tamẽ adest testis certissimus imbecillitatis humanæ, huic scientia omnis cõcessa est, diuitiæ omnes, & imperium grande summa cũ iustitia populos subditos tenuit, deo templũ ędificauit mirabile, multa bona cõposuit, & tandẽ iam ætate maturus, tot bonorũ largitore postposito, cõscenso offensionis mõte Moloch Aegyptiorũ idolũ flexis genibus adorauit. Quid ergo? tune eris fortior Salomone, aut circũscriptione plenior? Fallimur de nobis nimiũ cõfidẽtes, hæc quidẽ negari nõ possunt, uera enim sunt. Attamẽ aliud belli genus mihi cũ erroribus gentilitiis est, q; Salomoni fuerit cũ Aegyptiaca cõiuge, q astu fœmineo aduertens, quoniã infelicis uiri animã formositate sua laqueasset, & deos suos extollere auida nũc cõplexio uenereo, nũc mellitis suauiis, nũc blãditiis muliebribus, nũc petulca lasciuiis, nũc precibus, nũc lachrymis, quas obsequiosissimas mulieres habẽt fœminæ, nũc indignatione composita absq; intermissione, non diebus omnibus tantum, sed noctibus amantis uiri animũ impugnabat. O quàm grauia & intolerabilia sunt dilectarũ mulierũ, & potissime nocturna certamina, hic tãdẽ dum timeret mulieris, quã summe diligebat, gratiã amittere, terga dedit, & uiribus armatæ fœminæ inermis succubuit. Mihi autẽ nõ tale aduersus deorũ gentiliũ nugas bellũ est, mille iã ueris rationibus à me cognitis improbatas.

Et ideo

Et ideo cū eis exhaustis uiribus, acie'q; pulsis leuis est pugna, scio tamē nimium de se fidisse quandoq; fit uitium. Verum ego de me non confido, sed de gratia Iesu Christi, cuius precioso sanguine redemptus sum, spero quidem eum nō passurum, ut qui tam diu recto tramite eius uestigia iuuenis secutus sum, senex exorbitem. Et si in lapsum ueniam, manum sua pietate debili porriget, & fessum placida quiete fouebit. Sed ut in finem ueniam, satis ex præmissis colligi potest, uti non omnes decet tractare gentilia, sic nec omnibus indecens esse.

Adtexit autem hoc loco multis uerbis confeßionem fidei suæ, ueritus magistrorum nostrorum, ut apparet, fulmen, ne eo tanquam hæreticus impeteretur.

Vt plurimum studia sequimur, in quæ prona uidentur ingenia. Cap. X

SI fateantur nōnulli uera esse quæ dicta sunt, nō tamen quieturos reor, quin imo arbitror dicent, lōge melius fuisse, studiis sanctioribus triuisse tempus, quàm talia didicisse. Quod si quis neget, non erit equidem satis sanus. Nosco quoniam in promptu erant leges Cæsarum, & Pontificum canones, & medicina, quarum plurimi sanctissima arbitrantur studia, eo quod eis persæpe auro auidi mortales ditentur. Erat'q; & philosophia, cuius optima demonstratione rerum causæ, & à falsis disgregari uera noscuntur generosis quibuscunq; ingeniis appetenda. Erant & sacra uolumina, à quibus & paruipēdere peritura docemur, & dei magnalia declarantur. Atq; quo tramite cæleste regnum petamus ostenditur, quod studium profecto cæteris præponendum est. Ex his quodcunq; sumpsisse forte sanctius egisse me dicerent obiectores. Sanè si quod debemus ageremus omnes, legum minister rostra frustra conscenderet. Attamen non adeo facile est, ut existimant aliqui, uelle omnia quæ debemus, & longe acrius consequi si uelimus. Nam ut citharista uariis ex fidibus aliis lentius, aliis uero protensius tractis, his grauem, acutum illis tinnitum reddētibus docta manu, plectro'q; ex tam discordantibus sonis reddit suauissimam harmoniam. Sic & natura parens, cui inexhaustæ uires & perfectum ingenium est, producit hæc peritura diuersis officiis apta, ut ex hac officiorum incōuenientia resultet humani generis, circa quod plurimum intenta est conseruatio, atq; ubi in longam conseruationem iri non posset, noua productio aduertens, quoniam si uniformes producerētur omnes, ut de reliquis sinam, homines nulla possent produci, nec etiam per tempusculum ratione cōsistere. Ergo hinc fit, ut discreto naturæ ordine, hic ex mortalibus nascatur faber, ille nauta, mercator alius, & quidam sacerdotio apti, aut regimini, & uonnulli legumlatores, præsides, poetæ, philosophi, seu sublimes Theologi, ex quorum uariis studiis, tam ingentis multitudinis hominum conseruatio resultet necesse est. Nam si omnes, quoniam ad unūquenq; spectat, si posset ad sublimiora studia conscendere, in Theologiam uigilantes iremus, & agricultor absit, ex quibus quæso fructibus tam nobile sequentes studium nutriremur? Si cementarius, si lignarius desit, quibus in tabernaculis ab imbribus, à uentis, à frigoribus, ac à solis æstu, & aliis incommodis assidue superuenientibus tutabimur? Si non lanifex, nō coerdo, unde uestes & calciamenta sumemus? Quid enumerem multa? ut incommodū humani corporis inter se differentia qualitate, & officia membra à natura rerum apposita sunt, ut ex hac diuersitate consistat, uti melodiam ex diuersitate sonorum, sic & ut humanum genus perseueret, necesse fuit ad studia inter se differentia gigneremur. Et si ab ipsa natura quæ sic cælos, sic astrorum orbes & cursus uaria etiam agitatione disposuit agente deo, ut nullo labore suo ad officia productos uaria nos uidemus, quis quæso feliciter au debit ab eo, ad quod natus est in aliud transitum attentare? Nō quidē adeo ignarus sum, quin nouerim liberi arbitrii, quo omnes ualemus potentia, possumus naturę superare uires, quod egisse nonnullos legimus, opus profecto inter rato contingentia numerandū, tam grandi & ferè inuincibili necessitate trahimur in quod nascimur. Et si ad diuersa gignimur, nascimur, alimur'q;, si ea planè peragamus, in quæ trahimur equidem satis est, nedum in aliud transitum fecisse uelimus, quod dum iam dudum frustra tentarent aliqui, id

qui, id perdidere quod erant, nec potuerunt effici quod quærebant. Verũ ad quoſcunq; actus natura produxerit alios, me quidẽ experientia teſte ad poeticas meditationes diſpoſitum ex utero matris eduxit, & meo iudicio in hoc natus ſum. Satis enim memini appoſuiſſe patrem meum à pueritia mea conatus omnes, ut negociator efficeretur, meq; adoleſcentiam nondum intrantem Arithmetica inſtructũ, maximo mercatori dedit diſcipulum, quem penes ſex annis nil aliud egi, quam nõ recuperabile tempus inuacuũ terere. Hinc quoniam uiſum eſt aliquibus oſtẽdentibus indiciis me aptiorem fore literarũ ſtudiis, iuſſit genitor idem, ut Pontificum ſanctiones diues exinde futurus, auditurus intrarem, & ſub præceptore clariſſimo ferè tantundem temporis incaſſum etiam laboraui. faſtidiebat hæc animus, adeo ut in neutrum horum officiorum aut præceptoris doctrina, aut genitoris autoritate, qua nouis mandatis angebar continue, aut amicorum precibus ſeu obiurgationibus inclinari poſſet, in tantũ illum ad poeticũ trahebat affectio. Nec ex nouo ſumpto cõſilio in poeſim animus totis tendebat pedibus, quinimmo à uetuſtiſſima diſpoſitione ibat impulſus. nam ſatis memor ſum, nõdum ad ſeptimũ ætatis annũ deueneram, nec dum fictiones uideram, nondum doctores aliquos audiueram, uix prima literarum elementa cognoueram, & ecce ipſa impellente natura fingendi deſiderium affuit, & ſi nullius eſſent momenti, tamen aliquas fictiunculas edidi. non enim ſuppetebant tenellæ ætati officio tanto uires ingenii. Attamẽ iam ferè maturus ætate, & mei iuris factus nemine impellente, nemine docẽte, immo obſiſtente patre, & ſtudiũ tale damnante, quod modicum noui poeticæ, ſua ſponte ſumpſit ingenium, eamq; ſumma auiditate ſecutus ſum, & præcipua cum delectatione autorum eiuſdem libros uidi legiq; & uti potui intelligere conatus ſum. Et mirabile dictu, cum nõdum nouiſſem, quibus, ſeu quot pedibus carmen incederet, me etiam pro uiribus renitente, quod nondum ſum, poeta ferè à notis omnibus uocatus fui. Nec dubito dum ætas in hoc aptior erat, ſi æquo genitor tuliſſet animo, quin inter celebres poetas unus euaſiſſem. Verum dum in lucroſas artes primo, inde in lucroſam facultatem ingenium flectere conatur meum, factũ eſt, ut nec negociator ſim, nec euaderem canoniſta, & perderem poetam eſſe conſpicuum. Cætera facultatum ſtudia, & ſi placerent, quoniam non ſic impellerent, minime ſim ſecutus, uidi tamẽ ſacra uolumina, à quibus quoniã annoſa ætas, & tenuitas ingenii diſſuaſere, deſtiti, turpiſſimum ratus ſenem, ut ita loquar, elemẽtarium noua inchoare ſtudia, & cunctis indecentiſſimum eſſe id attentaſſe, quod minime arbitreris perficere poſſe. Et ideo cum exiſtimẽ dei beneplacito me in hac uocatione uocatum, in eadem conſiſtere mens eſt. Et quod egerim hactenus his mõſtrantibus ſtudiis, laudare quærant alii quod uidetur. Qui ergo patiuntur cerdonem ſubula, ſetisq; uacare, laniſtam pecori, ſculptorem ſtatuis, me etiam quæſo uacaſſe poetis æquo animo patiantur.

Damnoſe compatimur regibus & diis gentilium. Cap XI.

ERunt qui adducato iam calcibus tramite exorbitẽt, & ex tranſuerſo proſiliant clamitentq; quoniam temerarius homo ſum, eo quod præſumã ueterum regum terebrare buſta, & quietos iam longa pace cineres in nouum odium ſuſcitare, aut eorum recentioribus nebulis ueteres obfuſcare ſplendores, nec non & deorum ſemiſopita ſcelera audiẽtibus cunctis in minus opportunam uigiliam excitare, & ſub titulo honorabili ſcilicet genealogiæ, deorum eorundem recitare latrocinia, & inceſtus. longa eſt quærela hæc, & plurimum membrorũ implicita, & ea monſtrante aduerto, quoniam ſenſerint iſti quid ſcripſerim, & potiſſime dum queruntur, quod deorum gentilium facinora recitarim. Verum gentilium animũ redolet iſta conqueſtio, & ſi ſic ſapiunt mente, ut uerba ſonant quærula. Viget adhuc in nonnullis error ille infamis, quem quæſo auferat deus & reſoluat in nihilum. Obiectis autem reſpondiſſe facillimum eſt. agit enim temerarie qui in nimium terminos excedit audaciæ. Sic memini in libro Ethicorũ Ariſto. arbitrari hoc ego exceſſiſſe nõ reor. audere

Remouet obiectiones eorũ qui putant deueterũ & defunctorum uitia non eſſe reuoluenda.

L quidem

quidem quod à boni necessitate concessum est, non est temerarie agere. Nemini prohibitum legi seu honesta sint, seu etiam minus honesta, regum gesta describere. Erat tamé regibus satius sic egisse, ut nil de eis referri posset, præter honestum. Ego autem de his non ordinato, nec in hoc disposito stylo scripsi, sed summotenus & perfunctorie uti nõnunquam ordo assumpti operis exigebat recitaui si qua inserui sed esto fecerim, non nouum aut inusitatum facinus feci, stant tam antiqua quam magna illustrium scriptorum uolumina, in quibus & stylo celebri, & ordine integro regũ recitãtur acta, à quibus si quid huic operi appositum est nouissimus sumpsi. Si ergo querela facienda est, de illis amplioribus & ãtiquis querantur historiograhis, quorum scripta celeberrima cum fama iam diu uniuerso patuere orbi, ex his si quod odium generari potest, in cineres iam quietos exordium sumptum est. Sed quæso quæ pietas hæc? ex quo charitatis fomite oritur? quę huius pietatis causa? Credo generosi cum uideri cupiant tales in hoc quod honores regibus curent, ostendantq;, quia turbentur audientes dedecora. O quam paruo tales existimant nobilitatem mercari, quę egregiis moribus, iusticia, sanctitate, atq; scientia adipiscitur. Scirent isti si nobiles essent, quia non solum superuacaneum sit, sed damnosum nõ solum gentilibus, sed male meritis, quibuscumq; cõpati. Et ideo si sapiunt, seruent hanc pietatem in melius. Turpia autem deorum gentilium dedecora, nec dormiũt, nec sopita sunt, quinimmo à sacra Christi doctrina in perpetuum nõ surrectura sepulta, & ingenti damnationis mole contecta & oppressa sunt, huius ego molis onus, & si non satis, pro uiribus tamen tanquam Christianus homo augere conatus sum, laudes inde dignas cõsequi, non redargutiones expectans. Verum hos ego paruifacio morsus, cum nullo possint dentis acumine quemquam ledere, hi ergo si Christiani sunt, taceãt, & pœniteat eos si deorum gentilium obiectioni eis ulla fuit compassio, cum inter alia crimen hoc minime deceat Christianum.

Breuiloquus siue longiloquus ob crimen lacerandum non est. Cap. XII

Cur quoq; lõgius, aut breuius tractauerit,

BReuiloquum forte me dicent alii, eo quod aliquando magis perfunctorie, quæ longa serie recitando fabulas atq; historias, aut illas enucleãdo pertransieam, & sic non dubito quin sint, qui dicant me, quam opportunum sit, sæpissime longioré. Primis, ut sic essem fateor necesse est, fuere enim huius facinoris rationes plurimæ. Quædam autem ideo paucis sub uerbis relata sunt, quia non erat unde possem ampliora describere, ni ex meo uoluissem fabulas aut historias protelare uel fingere, quod omnino fugiendum est sano homini. Quædam uero etiam ad plenum scripsisse, paucis indigebat literalis, ex quibus si satis intentio sumitur uitiosum fuisset in longius protendisse. Sunt tamen & multa quæ proculdubio longiorem uerborum copiam tolerassent. Sed quęso si cuncta sinamus quæ dici potuissent, aut forsan exquisisset materia, sed ea tantũ quæ mihi scribenti occurrebant circa longissimas historias, aut fabulas, circã omnes singulares tam deorum, quam hominum actus, circa multiplices fictionum sensus, circa testimonium fabularum aut historiarum ueterum autoritates, circa opiniones plurium, relationes & huiusmodi scripsisse, quãdo me finem huic operi fecisse existimant tales. Equidem uix unum suffecisset sæculum, & tam grande etiam euasisset uolumen, ut solo intuitu primo lectores terruisset quoscũq;, & ob id satis ratus sum, ea quæ dicta sunt sic summotenus tetigisse, non enim puero aut inerti uulgo scribimus, quinimmo, ut alias dictũ est, doctissimo regi, & profectis hominibus, si aliquando ex manibus tuis serenissime princeps ad alios uenturum opus hoc est. Præterea ut exerceantur ingenia, non adeo plene scribenda sunt omnia, nam quę labore aliquo quęsita sunt, placere magis cõsueuerunt, & cum maiori diligentia obseruari, quamquæ sponte sua in intellectum legentis accedunt. Est & posteris linquendus dicendi seu scribendi locus, ne inuidisse uideamur futurorum ingeniis, & arrogantia quadam ad

quam

Quam omnes aspiramus uideamur præoccupasse sequentium gloriam. Miti ergo animo ferendum est, quod honestis agētibus causis, aut breuiter dictum est, aut causa breuitatis omissum. His autem qui me, si qui erunt, dicent longiorem debito quandoq; esse nō aliud dicam, nisi quia sic opportunū esse ratus sum, aut quia me, ut fit, aliquando intellectus delectatio impellebat, quæ prudentioribus nonnunquam liberalissimum præstitit calamum. Sed quid? uti breuia habent intelligentiū exercere ingenia, sic & ampliora minus intelligentium prouocare. & icciroo qui plura nouerunt sint memores, quoniam & ipsi aliquando fuere rudes, & ob id absq; indignatione patiantur, si ampliuscule iunioribus laboratum sit.

Autor non ficto regis mandato hoc opus compositum. Cap. XIII.

Ostendit iussu regio se opus hoc composuisse, atq; hoc loco, quanto doctorum scripta plus laudis & immortalitatis, quàm regum tituli atq; insignia afferent, ostendit.

ADerunt forte qui dicant, quod nonnunquam de aliis quibusdam etiam claris uiris dictum est, me scilicet in gloriam mei nominis fingere, quod tuo iussu rex inclyte hoc opus elaborauerim, cum minime uerum sit, tanda his fides est, seu uerius animus nequam, quod de se nouerunt utentes inuidia in alios coniecturam faciunt. Certissimum est, ut Tullii uerbis utar, trahimur omnes studio laudis, & optimus quisq; maxime gloria ducitur, et ob id cum gloriosum sit, paruo homini maximo atq; optimo regi obsequium præstare posse, non fidem cum difficultate comperiet dixisse, nonnullos ad extollendam humilitatem suam, mēdacium finxisse huiusmodi, sed scriptores nunquam credam, sed de hoc aliàs. Ego autem, ut ad me ueniam, non inficiar me gloriæ auidum, sed quantūcunq; cupiā, profecto non adeo effrenis sum, non adeo hoc accensus desiderio, non adeo hostis honesti, ut in tam turpi mendacium rubore non dicam frontis, sed mētis abiecto meipsum proripuissem. In hoc me superbum confiteor, si superbia dicenda hæc est, in talibus nisi deo cæli honorem seu titulū irrequisitus inferrem, et hoc etiam non omnibus requirentibus exhiberem. Tu nosti rex optime, quoniam me renitente atq; tergiuersante, Donini militis tui suasionibus precibusq; in uotum tuum deductus sum, ut scilicet hunc laborē subirem, nec non labentibus annis factū est, ut Bechinus Bellinzonus familiaris tuus & conciuis meus è Cypro ueniens apud Rauennam urbem me conueniret, et postquā placidis uerbis clementiam atq; gratiam celsitudinis tuæ erga me immeritum mōstrauit, mis exhortationibus, ut aiebat, te sic imperante semisopitum circa hoc opus ingeniū meum irritauit. Aequo modo dilectissimus tibi Paulus Geometra nonnunquā ostensis literis sigillo maiestatis tuæ signatis, in quibus ad me iussa inferebantur tua, sollicitum reddidit. Nouit deus & tu scis, quia nec unquam præminentiam tuam uidi, nec tu me uidisse potuisti, his mandatis credidi, & onus humeris meis prægrande subiui. Si te ignaro hæc acta sunt, per iam dictos deceptus sum, & sic hos fateor esse ueridicos, qui asserūt non tuo iussu compositum. Verum non crimine meo, nisi me in hoc peccasse quis diceret, quia non dixerim me facturum, si tuis literis ad me directis susciperem. Sed hoc mihi superbū uisum est, quod Doninū insignem militē non minus ueridicū arbitrarer. Doninus autē ut audiui, eo ferè anno, in quo me primo cōuenerat diem clausit, & ob id non eius fidē in uocare possum, uiuit Bechinus, & Paulus Geometra uiuit, hos ego & regiā fidem tuam ueritatis huius testes in terris habeo. te igitur cum illis inuoco, tuum hunc si necessitas exigat, laborem esse opportunum est, oppugnationi scilicet huic obsistere, & nomen meum à tam illecebri nota ueritatis affirmatione purgare. Sed ut te rex inclyte paululum omisso ad obiectores deueniam, eorumq; obiectioni aliquid pro iure meo respōdeam, assero si pro rostris sedente præside agendum litigium esset, me uiuos habere testes, nec ex fece plebeia, sed illustres homines, quia minime mihi opportunum erat, ut usq; Cyprum, pro tam inepto mendacio euolarem, si opus meum insignire regio nomine cupiebam, propè erat, immò nec uerebor dicere, rex qui si credidisset obdniuisse, postquam

cœperam, quod minime in animo erat, dum me conuenit Doninus, uiua uoce rogasset, ut suæ hoc opus ascriberem maiestati, esto minus intelligens princeps esset, existimás non mihi suo nomine gloriam inferre, quinimmo meis literis ęternum suis titulis decus addere, nec mirum, suffragiis enim scriptorum stant insignia & nomina regum. Hinc Alexander ille Macedo, qui prona militum manu ingenti animo orbem totum aggredi ausus est, in Persas uadens multos ex huiusmodi scriptores, qui sua gesta describereut secum traxit. Et in Sigeű ueniens, quo bustű uidit Achillis, tacuisse non potuit, quin ostenderet uerbis quam grandis sibi uideretur gloria, quam consequebantur à scriptoribus reges, eum fortunatum dicens, quod illi Homerum contigisset habere præconem. Hinc Pompeius Magnus qui æquam fecit cum uirtute fortunam, Theophanem Mitilenum, quasi nomen suum perenne facturum in cőtione militum ciuitati donauit. Hinc Scipiones. T. Fuluius, Cato Censorinus, Quintus Metellus Pius, Gaius Marius, Cicero, & alii plures illustres uiri, se scriptoribus faciles atq; liberales exhibuere, ut eos in hoc traherent ut de se scriberent. Quid ergo meis literulis regem inclytum mendacio inseram, quasi inuito gloriam largiturus sim, & meam obfuscaturus ignominiosa labe? Si adeo auidus essem mendaciis meam extollere gloriam. Stant & alia opuscula, ex quibus nullum est ullo huiusmodi titulo insignitum, præter Bucolicum carmen, quod ut sibi inritularem petiit Donatus Apenninigena pauper, sed honestus homo, & præcipuus amicus meus, quid? non omnibus nomina præpono regum. Præterea est ne hoc sub sole nouű reges desiderare scripta quædam, & amicis iniungere? non equidem. Diebus nostris memini Robertum Hierusalem, & Siciliæ splendidum regem à multis ornatum titulis, postulasse ab insigni uiro Francisco Petratcha, ni aliis tribuisset, ut sibi ascriberet Aphricæ à se nouiter ęditæ titulum, quam quæso aucturus gloriam, Francisci, an suam? suam profecto. Quid multa? non equidem magnorum ducum nomina claros scriptores faciunt, imò potius ipsi reges scriptorum opere cognoscuntur à posteris. Insuper si approbandum sit opus, quid illi adiectum regis nomẽ potest autoritatis afferre, aut benemerito autori gloriæ superaddere? Et si improbandum sit, quo iure poterit pręscriptio illa fecisse probabile aut notam autori iniectam abstergere? Decus igitur & gloria agenti approbatio uirorum illustrium affert, non regii nominis ascriptio. Ego autem, ut iterum dixerim, adeo superbe obstinatus sum, ut nisi deo, gloriæ cuius ascribenda sunt omnia, unius carminis tantum decus, etiam Cęsari Dictatori resurgẽti, aut Scipioni Africano nisi rogatus, aut si amicus esset ascriberem. Dicta sint hæc mi rex bona cum tua uenia, quæso & postremo precor si contingat te unquam aliquos talia obiicientes audire, tanquam ueritatis conscius, impera regia cum indignatione silentium, & quod tuo nomini, te petente dicatum est, imò compositum te mandante, regia uirtute defende. Supererant multa, sed quoniam mihi sat dixisse uidetur, omittenda reliqua censui, & deo munerum largitori tibi'q; operis fortunam cőmittere, quod postquam in tuas deuenerit manus, dum libuerit tuo fultum præsidio, & te iubente tendat in publicum.

Conclusio, Cap. XIIII.

ECce tandem clementissime rex diuina pietate præbente in finẽ longi operis uentum est, in quo ea qua potui solertia, iuxta ueterum traditiones deorum gentilium genus, & eorum posteritatis multis undiq; exquisitas uigiliis, quo datum est ordine descripsi, & iuxta mandatum tuę serenitatis pro uiribus ingenii mei, post fabulas fictionum sensus, seu ab antiquis sumptos, seu à tenui intellectu meo emunctos apposui, ostendi insuper, quod officiosissimum ratus sum, nonnullis poëtas aduersus opiniones talium, non dicam iustos omnes, sed nec ridiculos aut simpliciter fabulosos esse, quinimmo singulari scientia, ingenio, & moribus, ac etiam insigni claritate conspicuos. Lignum pręterea in litore anchoris & protersiis ingeniose firmaui, magis semper de bonitate diuina confidens, quàm de robore uinculorum. Sic & à nauta quas magis nauta credidi, sagittas amoui, esto arbitrer superesse

quamplurimas, aduersus quas uix credã satis armasse potuerim, non equidẽ se, quamtuncumq; bellicosissimus miles sit, adeo caute armare potuit quisquã, quin locus hostili gladio linqueretur. Ipse igitur deus protegat, qui solus nouit diuerticula malignantũ, & uolens contriuisse potuit. Verum quoniam homo sum, nouiq; nullum adeo oculatũ, quin, nisi diuina protegatur manu, sæpissime cadat in lubricum, arbitror satis possibile me nõnunquam, aut omisisse dicenda, aut non dicenda scripsisse, aut dicta non satis rationibus roborasse, aut minus plene in uotum tuum iuisse, seu aliis modis peccasse plurimis, de quibus doleo. Et quoniã nosco, quod ignauiæ meę, mea imputanda sunt crimina, supplex ueniã posco, teq; humiliter per insigne tui capitis decus exoro, ut tui ingenii celsitudine, defectus suppleas, superfluitates excidas, dicta minus accurate exornes, & omnia pro iudicio tuæ synceræ mentis pariter corrigas & emendes. Si forsan maioribus occupatus, ut sæpissime reges estis, huic labori non posses tempus impendere, tunc omnes honestos, sacros, pios, atq; catholicos uiros, & potissime celebrẽ uirum Franciscum Petrarcham insignem præceptorem meum, ad manus quorum opus hoc aliquãdo deueniet, per Christi praeciosissimum sanguinem deprecor, ut errores quoscũq;, si quos forsan minus uidens, dictis immiscui, sua pietate atq; benignitate surripiant, aut illos in sacram ueritatem conuertant, eorum enim existimationi, & emendationi opus hoc esse suppositum uolo. Praeterea rex inclyte si quid boni inest, si quid bene dictum, si quid uotis tuis consonum, gaudeo & exulto, & ex inde labori meo congratulor. Verum scientiæ meæ imputes nolo, nec lauros, aut honores alios ob id postulo, deo quippe, à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum est, attribuas quæso, eiq; honores impendito & gratias agito, cum ipse, more meo, semper post exactos quoscunq; labores honestos consueuerim, qua possum mentis deuotione dauidicum illud dicere. Non nobis domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

IOANNIS BOCCATII

DE CERTALDO, DE MONTIBVS, SYLVIS, FONTIBVS, LACVBVS, FLVMINIBVS, STAGNIS, SEV PALVDIBVS, DE NOMINIBVS MARIS, LIBER.

SVRREXERAM equidem fessus à labore quodam egregio, & aliquali ocio uires restaurare cupiens. Venit in mentem Socratem olim diuini luminis iubar in terris, solitum cum à meditatione cœlestium surgeret, suppositа cruribus harundine cum paruulis filiis ludere. Ac Scipionem Aphricanum, & Lælium insignes Romanorum duces, ab arduis reipublicę oppotunitatibus paulatum sesipi scentes, nonnunquam maris in littore teretes calculos, eiectas'q; conchulas cõsueuisse ritu puerorum colligere, ne dum tempus ad recreandam uirtutem præstatetur, tacite nil agentes, subintraret inertia. Quos tanquam inclytum laudabiliũ exercitiorum specimen imitaturus, ne omnino tempus inerti ocio elabatur, assumpsi loco iocosi laboris studenubus poëtarum illustrium libros, aut antiquiorum historias reuoluentibus in aliquo leui opere, si possem, uelle prodesse. Memini quippe tales & potissime qui tracti desiderio rudes stadium intrant studiorum, huiuscemodi circa integrum lectionis sensum impediri plurimum, dum nonnunquam montium, syluarum, fontium, fluuiorum, stagnorum, seu paludum, uel maris occurrunt uocabula, aliter scilicet intelligendo quam debeant, utputa dum montis nomẽ pro flumine, dum paludis pro monte seu syluæ, ciuitatis, uel prouinciæ loco sumitur, facile sensus historialis confunditur, & esto aliquando propriè assumatur, existimatione etiam eruditi persæpe falluntur, dum montem seu fluuium, qui in occiduo est, arbitrantur sub oriente sole consistere. Ad euitationem quorum, & indebitæ existimationis amouendos errores, celebres inter autores quoscunq; & potissime gentiles, montes, syluas, fontes, lacus, fluuios, stagna seu paludes, & maria, & quo sub cęlo effluant & consistant, ut comperi, mens est. Et ne multum talia scrutantibus euoluere necesse sit, per ordinẽ literarum alphabeti describam singula. Sanè quoniam è montibus excrescere syluas, emanare fontes & flumina, à quibus lacus, paludes, & stagna cernimus exoriri, de montibus primum scribendum non incongrue ratus sum. Sunt igitur, ut liquido patet, montes terrarum eminentiæ quędam in cælum, non tamen æque surgentes, & ex his aliqui saxei, nonnulli terrei sunt. Qui in sublime magis efferuntur, saxei omnes, qui uero humiliores persæpe comperiuntur ferè semper terrei. ex his colles, quos, ut plurimum montium summitates in longum protensas dicimus, & promontoria quæ sese in maria propellentia cernimus oriuntur. De quibus indistincte cum montibus mentio fiet. Is tamẽ ante alia quæso faueat operi, qui illos ab orbis conditione constituit, & ex excelso eorum altitudines metitur & conspicit.

AAlac mons est, cuius nomen alii diuidentem montem interpretantur. Alii uero leuem, idest limpidum seu lubricum, & in Syria constitus eminet.

Abarim mons est excelsus diuidens terram Amon & Euphratis, à terra promissionis, contra Hiericho Iordanem usq; fluuium radices protendens, ostẽditur quippe ascendentibus in Eston, insignis autem est morte Moysis inclyti atq; primi Hebreorum ducis.

Abila mons est in Mauritania celsitudine leuatus in sydera, oppositus Calpe monti, qui in Hispania est, quos ambos Herculis esse columnas aiunt, uoluere'q; ex ueteribus quidam hos unum & eundem iamdudum colle cõtinuato fuisse montem, Herculea'q; uirtute fuisse diuisum, & ex oceano, quod ante non erat, intromissum terris mare, quod postea in hodiernum usq; diem Mediterraneum dictum est.

Pli. lib. 4. c. 8. Acantium promontorium est Magnesiæ.

Acanthon

Acanthon mons est Aetoliæ.

Actium promontorium Epiri est, memorabilis naualis pugnæ Octauiani Cęsaris uictoria, & clade Antonii & Cleopatræ.

Actea promontorium est olim Iunoni sacrum, sese effundens in mare aduersus Sicyonem à Corintho non ampilus.viii.M.p.distans.

Acontius mons est Magnesiæ, seu ut aliis placet Bœotiæ.

Acroceraunii montes excelsi sunt inter Armeniam & Hiberiam sic dicti, eò quod fulminibus sæpissime infestentur. Nam ceraunos Græce latine dicitur fulmen, & secundum alios acros ignis, ceraunia summitas, quasi montes ignitas habentes à fulminibus summitates. 4

ἀκρὸν summum significat, & κεραυνὸς fulmen. Sed & reliqui quod sciam omnes in Epiro hos locant, ut & Plini.lib.4.cap. 23. Eos autem qui ad finem Armeniæ sunt, Ceraunios uocant, non Acroceraunios, ut Plinius lib.6.Cap.9. & 10. 4

Acroceraunium promontorium est Epiri, in angustias Adriarici sinus emissum inde dictum, quod montibus conterminum, qui & Acroceraunii dicuntur eadem ratione qua superiores diximus nominatos.

Acrocorinthus mons est altitudinis eximiæ inter Aegæum mare, & Corinthium sinũ positus adeo quod utrumq; inumbret mare.

Adilisius Magnesiæ mons est, ut nonnullis uidetur Bœotiæ.

Adoreus mons est Phrygiæ, ex quo Sangarius erumpens fluuius per Phrygiam labitur in Bithiniam.

Aphesanta sunt qui dicant montem esse Tarso Ciliciæ, alii uero dicunt in sinu Argolico positum, quod eò magis credo, eò quod tam primi, quam secundi conueniant in hoc quod ex eo Perseus ad occidendam Gorgonem iturus uolatum arripuit, & Amphiaraus & Melampus uaticinaturi de bello Thebano ab Adrasto missi in eum ascenderunt, qui Græci omnes ad hoc in Ciliciam non iuissent. *Plini. Achaiæ facit lib. 4. Cap.5.*

Aga mons est maioris Armeniæ, ex quo ueteres Euphraten fluuiũ emanare testantur.

Aganippe mons est Bœotiæ, qui primo Enippe dictus est musis sacer. *ut placet Sequestro.*

Agolonius unus est ex Arcadiæ montibus.

Agragas mons est Siciliæ, haud longe à Gela muro olim cinctus, habés in summitate oppidum, Consueuere quidem ueteres apud eum optimos equos alere, & ex inde Græciam ad agones transmittere.

Agrispecula mons est Moabitarum, qui eò quod uehementer prærptus sit, à nonnullis uocatur Excisus, & haud procul ab Aenone mari supereminet mortuo, in cuius summitate Balach filius Beor deduxit Balaam diuinum, ad maledicendum populo Israel.

Agrosus mons est, ubi nunc Roma, quem Faunus rex Euandro Arcado exuli concessit, & ipse Palatinum postmodum appellauit.

Agued mons est Britanniæ, Albaniæ propinquus & Castro etiam puellarum.

Alafrice promontorium est in Creticum procurrens mare, non longe à Ptolemaida quæ Barce uetusto nomine dicebatur.

Albanus mons est in Latio, in quo olim Iulius Ascanius ciuitatem cõdidit Albam, sic à sue alba, dum à Troia cum patre profugo uenisset ibidem inuenta, nuncupatum à ciuitate montem existimo.

Album promontorium est in Syria longe à Colonia Claudii Cęsaris Ptolomaide seu Ace tendens in mare Syriacum. *sic Plin.lib.5. Cap.19.*

Alburnus mons est in Lucania, quæ hodie Calabriæ pars est.

Alcion mons est in Macedonia. *Alchione à Plini.*

Algidus mons est haud longe ab urbe Romana.xx.M.passuum, in quo eiusdem nominis oppidum, hodię sylua latrociniis incolarum accommoda.

Alimpus mons est in insula Mitilene seu Lesbos, à continenti distans non amplius vii. M. passuum.

Alocnne mons est in minori Asia, ex quo Menander fluuius emittitur.

Alpes montes sunt, seu mons, pluribus & excelsis cacuminibus distinctus, Togatam Galliam diuidens à Comata, haud longe à Nicea urbe incipientes, & secundum quosdam in Macedoniam usque tendentes, hos quidem ex Hispania in Italiam ueniens Hannibal Pœnus peruios fecisse creditur, cum à quodam eminente atque inuio scopulo impeditus illum aceto ac igne dissoluerit.

Amaleth mons est in Syria, in quo Phraton oppidum, unde fuit Abdon iudex olim populi Israël.

Amanus mons est, in quo oppidum Bomite, & in ora oppidi Miriandros incipiens separat Syriam Celem à Cilicia, à parte altera eius plura effluunt flumina, ut Androchus, Pinarus, Lycus, & Sinus qui ab aliquibus Thaurus nuncupatur.

Amazonius mons est in maiori Asia, præter cuius radices Thermodoon labitur amnis. Dictus enim hic mons, ut nonnulli arbitrantur ab Amazonibus, quod penes eam primo conuenerint.

Ambru mons est apud Britannos iuxta Salesteriam olim, hodie Cercaradce.

Ami syluestres sunt Indiæ montes ea in regione, quæ Dedala Alexandri Macedonis temporibus dicebatur.

Amodes promontorium Cilicii maris est inter Cidnum Pyramum'que fluuios sese protendens in Cyprum.

Ampelusia Oceani occidui extremum promontorium est in Mauritania ultra Herculis columnas, ubi quondam Lusa & Cotta fuere oppida, postea Tingi, à quo Tingitana Mauritania dicta, quod oppidum ab Antæo fuisse conditum asserunt, hoc tamen promontorium Afri aliter nominant, esto idem quod apud Græcos Ampelusia sonet. in eo quidem prisci dixere specum fuisse Herculi sacrum, & inde Tingi oppidum, ut dictum est Antæi opus, cuius in rei testimonium ostendebant incolæ parmam elephantino tergori exectam, adeo ingentis magnitudinis, ut nulli hominum æuo Neronis principis usui esse potuisset, eam'que incolæ ab Antæo gestatam asserebant, & ob hoc præcipuo honore celebrem conseruabant.

Anchorarius à Plinio uocatur Lib. 13. cap. 1.

Ancoranus mons est citerioris Mauritaniæ cupressis laudatissimis ad quodcunque opus abundans.

Anemurium promontorium est à Pamphilia distinguens Liciam.

Augaris mons est Iudææ, & ut percipi potest haud longe à Samaria.

* Agnius mons est excelsus, apud Gallos, Ligures, Frimates.

Anasiui montes dicuntur esse Bœotiæ, quos penes aiunt morari musas.

Antelibanus mons est Arabiæ, Libano ad orientem appositus, in quo æque cum Libano colligi thura dicunt, extenditur quidem circa regiones urbis Damasci, & in sortem cecidit tribui Manasse.

Pli. lib. 4. c. 2.

Antitium promontorium quod penes Corinthiaci sinus est, non amplius M. passuum latitudinis habens.

Aonas Heliconis montem dicunt esse Bœotiæ, musis sacrum, nec deest qui dicat Aonem Thraciæ montem, & ab eo Aonidas dici musas.

Aothe mons est insulę Samos, sese in altum erigens per. x. M. passuum.

Apenninus mons ingens, à nonnullis is quem pauloante nominauimus Alpes creditus est. Et Penninũ uolũt denominatũ ab Hannibale Pœno, à quo primo peruiũ factũ putant. Sed opinio longe uulgatior est eum esse Apenninũ, qui omnẽ in longũ tendẽs, Italiam in partes separat duas, & à dextris Inferũ spectãs mare, à sinistris autem Superũ in Siculum usque fretũ progreditur. Hic autem secundũ quosdam à promontorio Monœci esse

esse finem Ligustini maris incipit, Vnde & Alpes & in Aquilonem ferè tendens, unà cum Alpibus à dextris linquit Bagitennos, & cum ad Mantuanos Gallos deuenit, in orientem flectitur eis à sinistris derelictis, & Senganis à dextris, ubi Albiuinulo & Albagaunum, & Ienuam & Veliates Gallos, cum ex parte alia habebat Cispadanos & Augustã Taurinnorum. Alii uero putant inter Veneris portum, & Macræ fluminis hostium quod penes, ut arbitrãtur aliqui, Ligustinus inchoat sinus, eum initium sumere, & in Boream pauxillum tendere, ac iam dicto monti separanti Cispadanos gallos à Liguribus in finibus Veliatum Ligurum iungi, & inde in Euroaustrum uergens Tyrrhenum mare, Lunam ciuitatem, Lucam, Pysas & nobilissimam Tusciæ ciuitatem Florentiam ad meridiẽ finit. Ad Aquilonem autem Padum fluuium, Parmã, Mantuam Virgilii, Rhegium Lepidum, Mutinam, & studiorum matrem Bononiam. Hinc à dextris ad ulteriora procedens, Aretium, Corthonam, Transimenum lacum, Perusium, Fulgineum, Spoletum, aliàs Spolitium, Meueniam, Tudertum, Vlsinas, Faletas, Narinas, & olim rerum dominam Romã urbem conspicit. A leua autem Cornelii forum, quod & Imolam dicimus, Fauentiam, & Rauennam, & Sabinorum coloniam, Forum Liuii & Pompilii inde curuam Cesenam. Ariminum, Pensaurum, Fortunæ phanum, & Senogalliam. Tandem sese in modũ cubiti flectens, seu sui potius partẽ iaciens inde Adriaticum promontorium facit, cuius in extremitate Anchonam ueteres condidere Græci, inde Firmum Picenum, & Esculum, & post hos Marsos Pelignosq́ populos, donec alium flexum faciens altissimis uerticibus Garganus dictus in Adriaticũ deuehatur fretum, sub quo Sypontum uetus Diomedis oppidum. Demum prætereuehens à dextris urbem Tyburim, Catilli, Penestras, Ferentium, Febracteriam, & Aquinum linquit, & maximum sui in Tyrhenum protendens brachium, Volscos ferè omnes includens in Cyrceum definit montem, quem uetus fama est extitisse iamdudum Circes ueneficæ regiam. Hinc Theanum, Sedecinumq́, & quas dixisse debueram, Teracinam, atq; Caietam, Suessam, Minturnas, Capuam atq; Neapolim, & Sannio atq; Lucania Campaniam diuidens scabrosis culminibus in finem Campani sinus excurrit, Mineruæ promontorium ferè usq; protendens in Capream, includens cum Campania Vesuuiũ, Pompeios, Noceriam, Stabiam, Surrentum. Post hæc habens in uisceribus Beneuentum. Hinc Salernum, Lucanos, Brutiosq́ omnes, mutato nomine Calabros nominant incolæ, spectans non desinit donec Rhegium extremum Italiæ oppidum sese uehendo contingat, relictis à leua Dauni regno Bardulis, Bario, Brundusio atq; Tarento, & suorum saltuum incolis Salentinis, Petilia Idumei, Crotone, Caulone, Locrisq́ atq; Saleo, & Leucopetram linquens, ubi supra diximus in fretum secus Rhegium finem fecit, diuisus, ut creditũ est, & saxorum ingentium fracturæ testantur terræmotu à Peloro primo in Italiam uerso Siculorum promontorio, & uariis multisq́ uerticibus insignis in se multa continet oppida, & pascuis syluisq́ abundans ex se hinc inde flumina emittit maxima & famosa.

Apollinis promontorium in Aphrica est, inter Candidum & Mercurii promontoria in Sardiniam se propellens.

Aprodisias promontorium est minoris Asiæ.

Aracinthus mons est Mineruæ sacer & celebris carminibus poetarum, uerum ueteres, in qua sit regione non concordant, nam alii dicunt eum Atticæ regionis montem, quidam eum esse Thebanum, nonnulli Ambracium, & alii Arcadum.

Ararat mons Armeniæ maioris est, in quo ueteres omnes concordare uidentur arcam Noe cessante diluuio consedisse, & eius reliquias consueuere peregrinis indigenæ demonstrare, dixeruntque Armeni loco exitum seu egressum, eo quod ibi Noë arcam egressus sit.

Araxum Peloponnensium promontorium in Cephaloniam uersus.

Areunius mons est haud longe ab urbe Roma, in quo Præneste ciuitas sita est

Arcab ...

Arcabrum seu Arrabrum promontorium Hispaniæ ulterioris est, uasto se cornu pro tendens in mare,& Hispaniam uersus occiduum finiens, terras, maria, cœlum'q; disterminare uidetur, hoc aliqui Olisponense dixerunt ab oppido ei opposito, et quidam uocauere Magnum, eo quod maris occupet plurimum.

Arcobares mons Indiæ est, quem alii Cacobates dicunt, insignis quidem, eò quod ex se Gangem profusissimum orientalium fluminum effundat.

Argæus Capadociæ mons est, arduus plurimum, & omni tempore pruinis rigens, eum'q; dei babitaculum ueteres accolę credidere. Subiacet ei Mazata ciuitas Capadocum metropolis.

Ariobargenes mons est Asiæ inter Massagetas constitutus & Parthos.

Aruisius. Arius † mons est in insula Chio, in quo nascitur optima uina à monte Aruisia nuncupata, esto sint, qui dicant eum promontorium & Aruisium uocatum.

Arpendus mons est Pamphiliæ, cuius in radicibus Eurimenidum defluit fluuius.

Artagus mons est Capadocum, sub quo Maizacum ciuitas, quæ postea Cęsaria nominata est, credo idem cum Argeo de quo pauloante dictum est.

Artemisius mons est Arcadiæ.

Artemius in Argolico sinu mons est.

As mons est Macædonum.

Ascręus mons in Bœotia est, à quo & uicus denominatus, unde poeta insignis Hesiodus oriundus.

Asterion mons est in sinu Argolico.

Astrixim mous est Aphricæ ab aquilone habens littorales Aphricæ populos, à meridie uero hactenas iacentes ad oceanum usq;, in quibus uagantur Gaulales Aethyopes, alii uero eum Maurianiæ montem uolunt, esto non multum intersit, nam & Aphrica & Mauritania iun ctæ sunt.

Asuaus mons est Chaoniæ, cuius in radicibus Aous fluuius.

Ater mons est Aphricæ è regione Subatra, hic quidem longo spacio ab oriente in occiduum protenditur, & à nostris Ater uocatur, eò quod adusto similis sit, nec distat multũ à Matelge oppido Garamantum,

Athlas uetustissima fama celeberrimus mons est. Hunc aliqui in extremis Mauritaniæ finibus cõsistere uolũt, aliqui ab Aethyopibus, clarus aditis & flumine Banibaro ad mõtem Thenotema dicunt, & promontorium Hesperum decem dierum atq; noctium nauigatione per oceanum eum locant. Mons quidem supra nubes excelsus uertice, aspectu squalidus ea parte qua spectat oceanum à se denominatum, qua uero Aphricam prospicit nemorosus atq; opacus, & fontibus, atq; fluminibus irriguus, & omnium generum fructuum abundantissimus. Eius supremum culmen semper afferunt esse niuosum, inferiores autem partes à serpentibus, elephantibus, & brutis aliis occupatas aiunt. Præterea referunt tanta taciturnitate silere per diem, ut non abs'q; horrore quodam & occultæ diuinitatis suspitione adeatur, nocte uero ad instar cæli crebris lucere luminibus, & resonare cantibus atq; tinnitibus cymbalorum, tibiarum, & fistularum Aegipanorũ, atq; Satyrorum. Sunt insuper qui referunt imas eius radices densis altis'q; syluis repletas incognito ex genere arborum proceritate spectabilium, frondes'q; cupresso similes habentium, in rore ualentes perpetuo eas'q; præter odoris suauitatem, obduci lanugine quadam, ex qua, si arte exculta sit, possint non aliter quam ex bombice uestes fieri. Hunc insuper nonnulli Thelamonem nominari uolunt, sicut Nilum flumen Melonem asserunt nuncupari.

Athos Macedoniæ mons est, seu ut quidam perhibent Thraciæ, mari Aegeo supereminens, & altitudinis miraudę. Afferunt quidem eum umbrã suam in Lemnũ usq; insulam efferre, quam aiunt alii, lxx. millium passuum, alii uero, lxxxyi, ab Atho distare.

Huius

Huius præterea uertex, ut pro comperto demonstrant, uentos nubes'q; superat cum relictos cineres annui sacri aliquibus caracteribus insignitos anno transacto. redeuntes in nullo mutatos inueniant. Dicūt etiam huius in culmine fuisse oppidum nomine Acrothon, seu Acrochaon, ibidem'q; ætatum hominum dimidio, quam alibi longiorem. Extat etiam hic mons superbiæ Xerxis Persarum regis perpetuum monumentum, nam aduersus Athenienses & Lacedæmonas ueniens, cum inter Sestum & Abidon ponte facto ex Asia in Europam pedibus ingentem traiecisset exercitum, Athon superare classe disposuit, eo quod defesso hominum opera à continenti disiunxit, nauigabili facto itinere longitudinis. lxxx. M. pass. cum latitudinis esset. M. d. & sic Athon non solum, sed mare undiq; circundatum traductis nauigiis insulam dereliquit.

Atritas Achaię promontorium est, haud longe ab Asineo sinu. *Acritas Plini, & alij legūt.*

Auene promontorium Mauritaniæ occidētale, nam inter istud & Calpen Gaditanū coartatur frenum.

Auentinus ex septem urbis Romę montibus unus est, quem aliqui uolunt ab auibus è Tyberi ascendētibus nominatum, alii uolunt ab Auentino Aboriginum rege ibidem occiso atq; sepulto nuncupatum. Sunt & insuper, qui dicant eum à Sabinis ibidem à Romulo susceptis à quodam prouinciæ suæ monte nomen impositum. aliqui ab aduentu hominum, eo quod ibi commune Latinorum Dianæ templum constitutum sit dictum. Nonnulli alio ab aduentu appellatum, nam dicunt eum montem paludibus à cæteris fuisse disclusum, & eo quod ex urbe ratibus ibidem ueheretur, Auentinum uocatum.

Aulon mons est uinetis abundans.

Azan Phrygiæ mons est, in quo Iupiter & Cybeles coli consueuerant, alii putant apud Arcades esse, & ibidem eo ritu quo apud Phrygios colebantur, coli Iouem matrem'q; deorum.

Azatæ Mauritaniæ montes sunt distermināntes à Mauritania Aphricam.

BAal mons Ermon circa Libanum in finibus Alophilorum est, aliqui eum dicunt Baalermon, quem ego sic uocari arbitror.

Balbus mons est Aphricę, insignis latebra Massinissæ regis à Syphace superati, est enim fontibus abundans & pascuis, agro'q; Carthaginensi propinquus.

Balista mons est Galliæ Cisalpinæ situs apud Ligures.

Bargillus mons Phœnicum Syriæ conterminus est.

Barbastenes mons est Laconum, non amplius. x. M. pass. à Lacedæmone distans.

Bebius Campaniæ mons est, ignem ad istar Aetnæ Syculæ uaporans.

Besegor & Fegor montes Moabitarum sunt, quorum in summitate Balaam ariolus à Balach rege deductus est, ut malediceret Israelitis.

Berecynthus mons est Phrygię, in quo dudum Cybele mater deūm ritu gentilicio per sanctissime colebatur, à quo etiam Berecynthia dicta est.

Baris super Miniandam in Armenia mons est, in cuius uertice arbitrati sunt ueteres multos tempore diluuii saluatos, nec desunt, qui dicant ibidem arcam applicuisse Noë, & diu post ostensam ab incolis, seu eius reliquias extitisse.

Binon promontoriū ultra Cyrenem est inter duas Syrtes protēsum, maiores claudēs.

Blagnia mons est Hyberniæ, cuius in radicibus tres nobiles scaturiunt fluuii, Berua, Eorus, & Syurus omnem ferè irrigantes insulam.

Boreas mons est Epiri, Dyrrachio primus.

Borion promontorium Numidię sic à Græcis dictum, quod à Borea uento infestetur ei quidem Hyporegius super impositus in Hyponis nomen permutatum.

Brurinum Hispaniæ promontorium est.

Brutium promontorium Italiæ in Ionum mare tendens haud longe à Caulona & Consentia.

Bracæ

Barcæ Plini. habet lib. 5. Cap. 1.

Bracæ montes sunt disterminantes Mauros superiores, & Aethyopes perosos à radicibus Nigrensum fluuium effodentes.

Brilessus Atticæ regionis mons est.

Buli mons est Syriæ haud longe à Gari.

CAas mõs est Syriæ in tribu Effraim, insignis tumulo Iesu filii Naue, nam diu apud Vicantanam sepulchrum eius ab incolis forensibus ostensum est.

Cadistus seu Calistis Cretensium mons est, adeo in uertice cãdens, ut à nauigantibus nubes potius arbitretur quam uertex.

Cæma mons est alpium dirimentium Togatam Galliam à Comata, ex quo Varus fluuius emittitur.

Caphareus mons est Euboeæ altissimus, promontorium faciens, quod in Hellespontum protenditur, apud quod plurimi Græcorum à Troia redeuntium fraude Nauplii cupientis ulcisci mortem Palamedis filii sui iniuste perempti, periclitati sunt.

Caldone promontorium Indiæ propinquum flumini salso, haud longe à loco ubi quondam Eufratis hostium.

Liuius lib. 5. Dec. 4.

Calicandrum Asiæ minoris promontorium est terminus nauigationis à Romanis positus Anthiocho magno ab eis superato.

Callidromus Achaiæ est promontorium haud longe à sinu Maliaco.

Caligon promontorium est in Oceanum orientalem tendens.

Calpe Hispaniæ mons est, totus ferè in mare prominens, Abilæ qui in Mauritania est oppositus, quem ut de Abila dictum est, alteram Herculis columnam uetustas credidit, asserens eum cum Abila separatum, & inde Oceanum mole montis ante retentum, in medias exundasse terras, angustoq́ue freto Europam ab Aphrica separasse. Sunt præterea qui uelint apud Siciliæ Pharum Calpem alium esse.

Calon seu Chion promontorium cretense in occiduum uergens.

Cambalidus Indiæ mons est, & Caucasi ramus, sub quo Messalene & ibidem nobilissimus in Bactrios transitus.

Camenta Cypri promontorium est solem spectans occiduum.

Canastreum Macedoniæ promontorium est, cui Sena proxima.

Canatus citerioris Hispaniæ mons excelsus est, cuius ut aiunt, in uertice lacus profunditatis imperscrutabilis, colore niger, de quo miranda referunt incolę. Dicũt enim si quis lapidem aut aliquid durum in eum iecerit, confestim tempestatem oriri, eiusq́ue in abdito specu palatium esse dęmonibus, & alio plura meo iudicio fabulosa.

Candauia mons est Epyrrhi à Dyrrachio distans. lxxxviii. mil. pass.

Plinius in plurali Candauias uocat. libri 4. Cap. 23.

Capitolinus mons est Romæ eò sic dictus, quod cum in eo fundamenta foderentur ędis Iouis, humanum caput inuentum dicitur. Antea quidem Tarpeius dictus à uirgine uestali Tarpeia, quæ ibi à Sabinis necata atq́ue sepulta, & adhuc eius saxum Tarpeium appellatur. Hunc eundem montem tradiderunt uetustissimi Saturnum appellatum, & ab eo late saturniam terram. & in hoc antiquũ etiam fuisse oppidum, cui Saturnia nomen, cuius in longũ postea tria mansere uestigia. Nam Saturni phanum in eius fuit faucibus, & Saturnia porta, quam postea uocauere Pandanam, & post ædem Saturni in ædificiorum legibus parietibus sunt postici muri scripti.

Capote Plin. lib. 5. ca. 24. Oppidi nõ est Caralis, cuius Solinus & Liuius meminerũt, tũ Caralitanũ possessiuum.

Capontes † uel Catopen secũdum alios, mons est Scythis proximus, cuius sub radicibus haud longe à Zimara seu Zizima dicunt Eufratem oriri.

Caralitanum promontorium puto Sardinię sit, uersus Aphricam tendens.

Cardenni montes sunt Armeniæ maioris, in quibus arcam Noe resedisse cessante diluuio à nonnullis traditum est.

Cardidum promontorium Aphricæ est Sardiniæ aduersum.

Carina mons Cretæ insulæ est, ex quo mirabile recitatur. Aiunt enim, cum mollis sit, nec amplius. ix. M. pass. ambitus intra hoc spacium nullas reperiri muscas, nec mel ibi

dem

dem factum nusquam attingant.

Cariobarzanes mons est inter Massagetas, Parthos'que.

Carigini Samariae letissimus mons est, ciuitati Sicioniorum supereminens.

Carmeniae promontorium puro Persici maris, cui iunguntur populi Armogei, & ibi portus Macedonum est, & arae Alexandri.

Carmelus Phoenicum mons est, Heliae prophetae spectabilis mansione, & oleis arbustis'que, & uinetis cōspicuus, per dietas circiter duas distinctus, huius in radicibus palus est Cendebora, ex qua progreditur bellus fluuius, harenas trahens ad uitrum cōficiendum, crystalli aemulum caeteris praeualentes.

Carmelus mons alter à superiori in Gallia est, de quo Naba.

Carrandrus mons est inter Persas Moedos'que positus.

Cassinus mons est Campaniae, ubi dudū Apollo colebatur ab incolis, cuius phanum destructum à Benedicto sanctitate insigni uiro, sub beati Martini titulo, ad honorem ueri dei celebris ecclesia cōstructa est, & eo loco in quo fuit ara Apollinis, erectum est altare, ac sub Ioannis Baptistae nomine consecratum.

Casytus mons Persidi propinquus, cui appositae urbes, Seleucia, & Susinate.

Casius Syriae mons est, haud longe ab Antiochia, sub quo olim silentia libera, Pieria appellata. Hic mons altissimus est, nam ambitu ad cacumen xviii. M. pass. dicitur, altitudo autem per directum iiii. M. pass. & de eo antiquitas mirabile quoddam refert. Asserit enim quarta noctis uigilia in orientem per tenebras solis globum surgentē uideri, & sic paruo corporis flexu surgētem solem, inde profundissimam noctem intuetur aspiciens.

Casius mōs alter à superiori, hic enim in Arabia est, Pelusio Aegypti cōterminus, haud longe à loco qui dicitur Astracinae nobilis sepulchro Pomp. Magni. *Quidam hūc Sinam esse uolunt*

Caspius mons sub Boreali plaga constitutus est, & ab eo Caspium mare cui conterminus est denominatum.

Castalius mons in Delphis, Musis sacer.

Catabathmon mons Parthonio propinquus est, cui & Alexandri castra uicina sunt.

Catacrisea montes sunt in eo deserto per quod transitum fecere filii Israel ab Aegypto in terras promissionis uenientes. Hos quidem auro fertiles aiunt, eos'que penes perhibetur Moysem librum Deuteronomion descripsisse.

Catillus mons est prope Tyburim ciuitatem Romae uicinam, à Catillo fratre Tyburti conditoris Tyburis denominatus.

Caucasus orientalis mons & famosissimus est. Is quidem secundum quosdam inter Oleos qui sunt ad Cimericum mare, & Albanos ultra Caspium sub Septentrione iacētes eleuatur, primo & perpetuo iugo usque in Orientem extremum protendi uidetur, secundū uarias illi nationes adiacētes, uaria sumens nomina, eum'que Taurum montem, seu Tauro monti iunctum credidere plurimi, eo quod Percoatras Armeniae mons, inter Taurum & Caucasum positus illos iungere uideat. Sed fluuius Euphrates ex Percoatra descēdens, & in meridiem defluens, & ad sinistram Taurum derelinquens esse disiunctos ostendit, & sicā dextris inter Oleos ad Albanos ubi portas habet incipit Caucasus, sic dictus eo q̄d semper eius uertices niue candeant, nam incolarum lingua candor dicitur Caucasus. A portis autem Caspiis ad Armenias usque Pilas, seu ad Tygridis fontem inter Armeniam & Hyberiam, qui uertices Caucasi sunt Acroceraunii appellātur, de quibus supra. A fonte autem Tygris usque Carras inter Parthos, Massagetas'que Ariobarzanes nominat. A Carris usque ad Cadippin oppidū inter Bactrianos & Hircanos Moniarmali dicitur Amomi ibidē na scentis insignis, à quo collis subsequens dicitur Parhau. Ab oppido uero Cadippi ad Saphrin uicum inter duas Sarcaraucas & Parthionas mons est Obscobares, ex quo Gauses & Lacer exundat. A fonte Gangis usque ad fontem fluminis Orthogorrae, qui à Septentrione est, ubi montani Paropanisade Taurus est. A fontibus Orthogorrae usque ad Orthogorrae ciuitatem inter Hircanos & Scythas, & Gangaridas Caucasus est. Vltimus autē in-

ter eos & Pasiadras mōs Lanibus uel Imauus, ubi Crisotoras fluuius, & Samara promōtorium ab orientali excipiuntur oceano, & sic Imauus extremus est Caucasus. Alii Taurum totum hunc uolunt, eum'q; ab oriente nostrum usq; mare deducunt, Caucaso huius tam longi montis nil præter particulam orienti propinquam donantes.

Caulon Calabriæ, seu Brutiorum mons est in finibus Italiæ freto Siciliæ propinquus, Baccho fertilis & cui eiusdem nominis oppidum fuit.

Calidonium ultimum est Tauri promontorium, in nostrum effusum mare.

Celius mons est à Cele Iubeano nobilissimo duce Tusco dictus, eo quod Romulus aduersus Latinū regem cum auxiliaribus uenerat, inclytus quidem multis titulis. Sed nec minus insignis est, quod in eo Poēta Ennius habitauerit.

Celticum promontorium Hispaniæ, in oceanum procurrens.

Euboie promontoriū est. Pli.li.4.ca.12

Cæneum promontorium in Septentrionem directum.

Cænys extremum Italiæ promontorium uersus Pelorum Siciliæ tendens, non amplius duodecim stadiorum interuallo distantia.

Pli.li.4.ca.11

Chrysoceras promontorium Propontidis, in quo Bizantium oppidū, cui postea nomen Constantinopolis.

Ceraunii montes in Epiro oriuntur, & exinde continuo iugo Ripheis iungunt, à parte altera in Euxinum & Meotida atq; Tanaim cadunt. Altera uero in Caspium.

Cerceti plurali numero à Plinio uocantur ca. 8. li. 4

Cercius mons est haud longe à Thessalia, à Merope quippe eunti Thessaliā inuenitur.

Cespius urbis mons est è regione Exquilia, apud ædem Iunonis Lucinæ.

Childarus mons est Hyberniæ.

Chimæra, ut uideant logici quia aliquid sit, mons est Ciliciæ apud Phaselitas Carinā à Licia disterminans. Huius quidem summitates perpetuis flagrant flammis, quæ quidē augentur aqua superinfusa, terra uero iniecta extinguuntur. Alit præterea mons iste circa summum leones, paulo autem infra capreas, sunt'q; radices eius serpentum plenissimæ. Bellorophon autem Glauci filius, hūc purgauit noxiis, & habitabilem fecit, à quibus fabulæ locus adinuentus est.

Cibaini montes sunt Thraciæ in quibus Caister fluuius oritur.

Cyllene ab alijs dicitur

*Cillenius mons est Archadiæ, celebris natiuitate Mercurii.

†Cymbrorum promōtorium sub Septentrione & in oceanū Aquilonarē protendit.

Non propriū montis, sed gētis est. Plin, li. 4. cap. 13

Cibelus Phrygiæ mons in quo Cybele deum mater colebatur, olim denominata Cybele ab eodem.

Cibotus mons olim fuit, & in eo oppidum nomine Cutie, qui terræmotu absorptus est unà cum oppido.

Ciminus Hetturiæ mons est, in quo & eiusdem nominis lacus.

Cinthus mons est Insulæ Deli, famosus Apollinis natiuitate, cuius tam grandem magnitudinem dicunt, ut umbra sua Aegei maris ambitum tegat.

Cyreneum promontorium in Asia minori, haud longe à monte Mina.

Circes, seu Circeus mons Italiæ, & Caietæ propinquus, sic à Circe uenefica, quam ibidem habuisse regiam uolunt, denominatus. Eius in summitate & oppidū eiusdem nominis fuisse prægrande dicunt. Præterea afferunt hunc olim à cōtinenti fuisse disiunctū, non quidem freto, sed paludibus, & Oseum, aliàs Otheum ante nominatū ab horrore transeuntiū, credentium'q; ibi homines in beluas transmutari. Tandem ex Albanis montibus limus effluens completis paludibus eum fecit terræ continuum.

Cirra mons est Phocidis, seu uertex alter Parnasi montis, in quo olim celebre toto orbi oraculum fuit Apollinis.

Citheron Beotiæ mōs est Poētarū carminibus celeberrimus, nec lōge Athenis extollit. Aliqui partē Parnasi putāt à Citherone quodā denominatū, in hoc enim præcipue colebatur Bacchus, secundū autem alios Venus, eam'q; dicūt ab eo Citheream fuisse uocatā.

Citorus mōs est Paphlagoniæ, abūdās buxo in spaciū lxiii. M. pas. porrectus, loco Veneto clarus

to clarus

to claras, à quo uolút Paphlagonios in Italiã cũ Antenore trásuectos Venetos appellatos.

Citria promontorium est Cariæ, esto sint qui dicant illum Deli montem.

Ciareus mons orientalis est in regione quæ dicitur Apouertene.

Clarius est mons Colophoniæ, in quo colitur Apollo, & ab eo Clarius nominatus.

Clibanus mons apud Calabros est haud longe à Lacinio promontorio.

Climax Aethiopiæ mons est secus rubrum mare, ubi honesti homines, & rubri maris tenentes imperium, fœminæ prolixis barbis insignes, uenationibus uacentes, tygres'q; ha bentes pro canibus, & pardos etiam nutrientes.

Cordi Mœdorum sunt montes.

Cophantus Bactrianorum mons est, nocte flammas emittens è uertice.

Colaicum Indiæ promontorium in Taprobanem insulam sese ferentem.

Corambus promontoriũ Paphlagonum in Ponto, haud longe ab amne Parthenio.

Corax Aetholiæ mons est altissimus inter Calipolim & Naupactum.

Corax mons est non longe Tybure à Corace fratre Tyburti conditoris Tyburis dictus.

Coreb mons regionis Madian est, iuxta sinum Arabiæ imminens, qui quidé uenerandissimus est ob crebram iamdudum ueri dei apparitionem.

Coricus Ciliciæ mons est, insigni specu memorabilis, qui in summo montis uertice Corito oppido supereminente, amplo satis hiatu patet, & in profundum demissus, quãto magis demittitur, tãto amplior efficitur, & undiq; pubentibus lucis adeo pulcher atq; admirabilis se intuentibus aperitur, ut mentes admiratione consternat, qui cum & affue factos non satiet per descensum unicum & angustum atq; asperũ m.d. p. inter amœnas umbras, & opaca syluarum riuis hinc inde quoddã agreste sonantibus. Ast ubi in finem descensum est, specus apparet alter. Verum cymbalorũ sonus terret adeuntes ingressu primo, & aliquandiu spectabilis incedenti fit obscurior, & ingẽtis amnis se extollentis fons aspiciunt, qui ubi paruo cursu maximum demonstrauit impetum, conditur. Intra uero spacium horribile & incognitum, augustum tamen sacrum'q; adeo ut à diis habitari ueteres credidere incolę. Alius præterea specus ulterius est, quem Tiphoneum uocant, angusto ore, & ut experti tradidere quidam, pressus, & assidua nocte suffusus, eum'q; dicũt aliquãdo Tiphonis fuisse cubile, & in se demissa confestim examinat. Memorandus est & fabula, & natura. Mons autem extrorsum croci plurimum ferax est, adeo ut sint qui creant ob hoc illi nomen Coritus positum.

Meminerunt huius Plin. li. 5, cap. 27. Me la & Solinus

Coris Thessaliæ mons est, serpentes producens, quibus Sepas nomen est, non propriũ habentes colorem, sed loci Silenui in quo morantur sumentes, morsu quidem non aspe ro sitim ingerunt, & insanabilis est.

Coritus mons creditur Hetruriæ, à Corito uetustissimo rege Electræ uiro, & Dardani patre unà cum oppido in eodem existente denominatus.

Corsicus mons est ultra Hiberiam & Hircaniam, ex quo nascũtur ex uicinis fontibus Cyrus & Cambises ingentia flumina.

Coronæ Achaiæ promontorium. Creon mons est insulæ Lesbi.

Crimoca promontorium Euxini maris arduo supercilio.

Crise promontorium est oceani orientalis apud Seres.

Crocodilus Ciliciæ mons est à parte Amanni fluminis.

Crocus mons est in Creta insula.

Crotonius mons Achiæ, Pisæ ciuitati supereminet.

Coronæ oppidũ est, ut Strabo et Plinius, à quo Coronæus sinus nomẽ habet

Carambicum fortaße, aut Criumetopum, ea enim se mutuo aspiciunt, ut Plin. lib. 4. cap. 12. uel Cronea, cuius idem meminit lib. 5. cap. 5. facitq; mentionem ardui supercilij.

Dadai montes sunt Indiæ olim Cliopedis regiæ propinqui.

Dardanus mons est Apuliæ.

Delphicus mons inter Histriam & Mentoriam esse fertur, cuius in culmine xeistentes piunt ex longinquo nauigia uenientia cernere.

Dictæus Cretæ insulæ mons est à Dicte nympha, quod in eodē colebatur dictus, qui quidem adeo est in uerticibus albus, ut à nauigantibus nubes potius quàm uertices existimentur. In hoc aiunt Iouem quem deum stolidi arbitrabantur absconditum à matre, & à Curetis nutritum.

Dimastus mons est in Myconia insula.

Dindimus mons est Phrygiæ, in quo Galli sacerdotes Cybeles, & sacra matris deum celebrare, & se abscindere consueuerant.

Dinaretum, Diuatete promontorium insulæ Cypri.

Pli. li. 5. ca. 31 Diomedis promontorium in Dalmatia.

Dictamon Cretæ insulæ mons est abundans dictamo herba, à quo & ipsa nomen sortita est.

Dodona Chaoniæ mons, in quo & sylua eiusdem nominis, & in ea olim fuere quercus, è quibus columbæ consueuerant responsa dare quærentibus.

Dolorosus mons in Anglia est.

Drepanum promontorium est Siciliæ.

Dyrrachium Epiri mons est, ubi castrum est quod Petra dicitur.

Doriscos promontorium est Atticæ regionis.

Ebbitei montes sunt apud Bathimos ad oceanum meridionalem.

Ebron mons Palestinorum haud longe à Gaza Syriæ ciuitate, cuius in uertice olim Samson noctu Gazæ ab hostibus inclusus, portas uectes'q; detulit.

Edonus à Plinio dicitur. Edon mons Thraciæ est.

Effram Iudææ mons est, in quo olim Sichem fugitiuorum ciuitas fuit.

Aegialeus Atticæ regionis mons est. Elatus Cephalaniæ nobilis mons est.

Eleome mons est Macedoniæ.

Helicon Beotiæ mons est, Musis dicatus, celebris'q; Poëtarum carminibus, ex quo inter alia flumina Parmesus egreditur.

Emimodimus mons est Hyberiæ Ponticæ.

Emochi montes sunt Indiæ.

Emodus mons pars Caucasi creditur, quem cum superioribus, quos Emochos uocāt idem credo.

Hemus mons aliqui dicūt quòd Thessaliæ sit, & in eo locū describunt, qui Tēpe dicit. Alii uero Thraciæ attribuūt, huius celsitudinis adeo grandis phama fuit, ut crederetur ex huius uertice Adriaticum & Euxinum mare posse discerni, quod experturus Philippus Demetrii filius Macedoniæ rex, illum conscendit, nec absque labore plurimo, nam circa medium adeo ramorum, arborum innexione densum inuenit, ut præter impeditū iter nonnunquam cælum uix cernere posset. Et cum post diem tertiam ab incœpto à radicibus itinere, deuenisset in culmen, contecta nebulis omnia comperit, & uulgatæ opinionis omnia falsa, & sic spe frustratus, duabus aris Ioui Soli'q; in uertice consecratis descendit. Hinc una cū Rodope & Orbelone sacris Liberi patris, & Mœnadū cœtibus Orpheo uate primum initiante celebris fuit, qui uasto iugo procumbens in Pontum oppidū habuit in culmine Aristeum. Volunt alii, quod Ennius ea in parte quam aratores celebrāt, Scythæ ostendant tumulum Polydori, ubi Gramen, aliàs Geraman urbs, quam uocant barbari Cauton, & ex ea ferunt Pygmeos fugatos à gruibus.

(De hac re Liuius lib. 10. Decad. 4)

Eos mons est ad Arabicum mare.

Epopos dudum mons Pithecusarum insulæ Capano in sinu, ex quo cum repēte flamma emicuisset, in processu campestri solo æquatus est.

Heracleum promontorium est Colchorum.

Hercynius Germaniæ mons Insignis est.

Eridanus mons est Dyrrhachii.

Erimanthus mons finibus constitutus est Archadiæ, in quo Hercules aprum cūcta

uastantem

uastantem uinum cœpit, eum'qꝫ Euristeo detulit regi.

Eryx Siciliæ mons est, Drepano propinquus, cuius in summitate fuit olim Erycinę Veneris templum ab Eryce eiusdem filio, & à quo denominatus est mons, constitutum. In hoc autem ab Aenea Anchises secundum quosdam tumulatus est.

Erminius mons Lusitaniæ in Hispania.

Hermon mons Amorreorum est ultra Iordanem, quem Phœnices uocant Sanor, & Amorrei Sanir, cuius in uertice insigne fuisse templum summę celebritatis apud gentiles dicitur, distat duobus mil. passuum à Tabor, & eius est adeo uertex frigidus, ut ex eo ad delitias nobilium æstiuo tempore ferantur niues Tyrum.

Hesperionceras promontorium extremũ Africæ est aduersus Dorchadas insulas olim Gorgonum domos, Aethiopum Hesperorum confine.

Hesperium mons Aethiopum est sub Africo situs.

Estiæ promontorium Bosphori est. b

Etheodontia mons est Græciæ Termopylis supereminens.

Etna mons in medio Siciliæ orbi toto celeberrimus fama, & cum sublimis plurimũ sit, solitus'qꝫ è culmine celso globos ignis emittere, hodie deficiente iam subterraneo sulphure, solum fumos emittit. Cuius in summitate duos esse crateres, è quibus olim eructabat flammã dicunt indigenæ, circa quos asserunt eum esse cineteum & niueum, ut plurimum tectum, cum circa radices amœnissimus mõtium sit, limpidissimis fontibus, & frutetis abundans. Et quoniã persæpe terræmotibus agitatur regio, fabulam finxere ueteres, eum scilicet à Ioue Tiphœi capiti superimpositum, quasi suspirans Gygas flammas emittat, euomere omnem, & tremere dum frustra excutitur. In hoc oppidum ingens ex sui nominis olim fuit.

Vcalegon mons est haud longe à Sigeo Troianorum promontorio.

Euganeus mons est Venetiæ, quem, ut quidam putant, incolæ dicunt hodie Paduanum, Patauio proximus.

Euprosopon promontorium Syriæ est non longe à Sydone.

Eurotas mons est Laconiæ regionis.

Emodi montes Indiæ à Plin. lib. 6. cap. 17. dicunt. Quos autem hic Emothos uocat, credo pro Heniochis positum esse, qui sunt Armeniæ maioris, alio nomine Coraxij dicti, de quibus Plin. lib. 6. cap. 9 a

Ii tamen qui proxime Plinium castigarunt, apud Plinium, quod hic promontoriũ Estiæ uocat, id Naulochũ uocant, Estiæ cũ sequẽtibus cõstruũt, ut legatur, Estiæ templũ Neptuni. Vide Plin. lib. 6. cap. ulti. b

PHalacrum promontorium est Corcitæ insulæ, ex quo in mare protenditur scopulus, quem à similitudine Vlyssis nauem fuisse dixere uetusti. Pli. li. 4. ca. 12

Falernus Campaniæ mons est, optimi uini ferax.

Phaneus promontorium Chii insulæ, & secundum alios Siciliæ uitibus consitus, & à Phaneo rege olim denominatus. Seru. 2. Geor.

Fatadi mons est, seu uertex Idæ montis Troiani.

Fasga mons est supra Iordanem in terra Moab contra Hiericho, sub quo Ienua ciuitas in campo Moab.

Ferraria promontorium Hispaniæ, sub quo Hyberus fluuius ingreditur mare.

Fesul mons est biceps, Florentiæ inclytæ Tusciæ ciuitati supereminens, oliuetis plenus, ex quo si lapides, qui plumbei sunt, excidantur, breui temporis spatio nouis incrementis restaurari compertissimum est. Fuit & in culmine huius eiusdem nominis uetustissima ciuitas ruinis semesis testantibus.

Phycus promõtorium est Africæ importuosum, haud longe ab his oris quas dudum testantur aliqui tenuisse Lotophagos. Pli. li. 4. ca. 15

Fiondis Thessaliæ mons Mempheus uocitatus olim. *

Fiscellus Italiæ mons est, non longe à Tyberi fluuio.

Fogor Moabitarum mons est, ad quem Balach rex deduxit Balaam ariolum, ut ma-

ledicceret Israëlitis.

Pholoë mons est Thessaliæ, in eo quondam Centauri nati sunt. Alii Archadiæ montem dicunt, nonnulli Thraciæ.

Forgius Aethiopiæ mons excellentissimus.

Frasus Aetholiæ mons est, haud longe à promontorio Anthimo, ubi hostium Corinthiaci sinus.

Taphiassus legitur apud Plin. li. 4. ca. 2

Gabaa mons est Iudææ in tribu Beniamin, haud longe ab Hierusalem.

Gabale mons est in terra promissionis, in quo iussu Moysis altare constitutũ est.

Gad mons est in deserto Synai, quem penes castrametati sunt filii Israël.

Gage mons est minoris Asiæ, in quo Cotidaua & Rhodiopolis sitæ sunt.

Videtur autẽ Plinium non montis, sed oppidi nomẽ fecere lib. 5. ca. 27

Gragus mons est minoris Asiæ, haud longe à Pathara, credo idem cum superiori.

Galaad mons est ad tergum Phœnicis & Arabiæ Libano copulatus, & in eodem ciuitas eodem nomine dicta, quam cœpit Galaad filius Machir de manu Amorreorum, & tam monti, quàm ciuitati nomen suum imposuit, & ab eo olim Galadites regio nuncupata est.

Galeo mons Atticæ regionis.

Gallicanus Campaniæ mons est, & imminet agro Falerno, & idem Cassilinus.

Callidrom mons est, seu aliud ex cacuminibus imminentibus Thermopylis.

Galmada mons supra Idumeam & Samariam.

Gargara Phrygiæ mons, seu summus Idæ montis uertex, nam Gargara dictus, qui Catacatos, quod caput capitis sonat, id est, altitudo altitudinis, ubi templũ olim fuit Iouis.

Garganus Apuliæ mons est sinistrorsum ab Appennino in Adriaticũ ueniens mare, cuius in radicibus Sipontum ciuitas olim à Diomede montis uictore condita. Secus hũc Metapontum dicũt, ubi Palladis Helinitis templum fuisse aiunt, in quo diu seruata sunt Epii instrumenta, quibus durium equum apud Ilionem fabricauerat. Et apud eundem asserunt locum fuisse Dauniæ nominatum, in quo Palladis Archaicæ templum, ubi bipennes æreæ, & arma Diomedis sociorum deposita diu ostensa sunt. Dicunt præterea ibidem fuisse canes Græcis uenientibus lęta garrulitate blandientes. Sed quod longe maius & uerius atq; uenerabilius est, hoc in monte anno ab incarnato uerbo cccc. lxxxi. Zenone principe imperãte Romanis diuino munere Michaëlis archãgeli specus incolis ostensus est in hodiernum usq; celebris, & summa à Christicolis deuotione uisitatus.

Gati mons est Syriæ, & secundum alios dictus Garius in Samaria, in quo Tusci populi ab Assyriis in Samariam missi, relicto Hierusalem diis suis, altaria construxerunt.

Gaulaleus Mauritaniæ mõs est, & ab eo circũ habitãtes Aethiopes Gaulales dicti sunt.

Gaulanos Campaniæ mons est, Puteolis, Baisq; uicinus.

Gaurus Campaniæ mons est, propinquus Massico monti atq; Surrento.

als, Sichemorum

Gazarim mons seu Garizeus in Iudæa est, supereminens † Sicyoniorum ciuitati.

Gebal mons est Iudææ oppositus Gazari, qui & Hebal nuncupatus est.

Gebbenna Galliæ mons est inter Auernos, & Heluios medius, & in eo ciuitas posita, cui Genua nomen est.

Gelboë Syriæ mons est, sexto à Scitopoli lapide, in hoc quidem Saul primus Iudæorũ rex à Palestinis uictus, occisis filiis ab Amalechita iuuene percuti precibus obtinuit, male dictione Dauid successoris eius, nec ros, nec pluuia postea cecidit.

Gerasenorũ mons est trans Iordanem, in quo Alexander Iudæorum rex mortuus est.

Gerestum Euboëæ promontorium, Africam spectans.

Gerionis montes in Italia prope Lematem agrum sunt.

Gibel mons est Iudææ, sub quo Ior & Dan fontes ex Libano prodeũtes, Iordanem fluuium iuncti faciunt.

Ginidos minoris Asiæ promontorium est, in quo dudum Aethiopia libera.

Gion mons est Iudææ, apud quem Salomon fuit inunctus in regem Iudæorum, & dyademate insignitus.

Gyri mons est apud Garamantas, in quo nasci gemmas uetustas testata est.

Gorditanũ Sardiniæ promontoriũ, in cõspectu habẽs Asulcensim & Aenosim insulas.

Grin mons est citerioris Hispaniæ mari contiguus.

Gratius mons Phrygiæ est Xantho flumini proximus.

Apud Pliniũ legitur promontoriũ Chaldone, cuius propinquo habitant Gaulopes. lib. 6. cap. 28

IArus mons est ex Armenia inter Moedos, Adiabenosq́ ueniens supra Pari & Coenẽ.

Libus mõs est Caucaso mõti iunctus, diuidens Indiã à Scythia superiori & inferiori.

Ianiculus unus ex montibus urbis, in Hetruria quidem positus, & Sublitio ponti iunctus, à Iano, ut creditur, olim Romanorum deo nuncupatus.

Hybla mons Atticæ regionis seu Siciliæ est, thimo abundans & melle.

Icarius mons Atticæ regionis est.

Ida mons est Phrygiæ, haud longe ab Ilio & Hellespontiaco supereminens mari, memorabilis iudicio Paridis, ex eo quidem mirabile quoddã retulere ueteres, scilicet solem surgentem longe aliter quàm in aliis terris conspici. Nã in tanto ab hoc ex summo montis apice, cui Gargara nomen, à media ferè nocte passim ignes micare uidentur plurimi, diu tandem nocte in diem eunte, qui spacii fuerunt in unum cõuenire, donec in unam emicent flammam. Quæ postquam diu grandi incendio similis clara uisa est se in rotundam formam cogi cernitur, & ingens factus globus, terris apparet annexus, deinde paulatim decrescere & lucidior effici, donec iam fugatis tenebris sese extollat in altũ, sol factus. Et ex hoc præterea monte Scamander, qui & Xanthus, & Simois fluuii longa fama maiores quàm undis copiosi, & alii scaturiunt plures.

Idalius mons in Cypro Veneri sacer est.

Ideus mõs Cretæ insignis plurimũ apud ueteres, eo quod in eodẽ Iouẽ abscõditũ à matre Rhea, & clam nutritũ credãt antiqui, eiusq́ sepulchrũ in eo à priscis diu uisitatum est. *Ida proprio nomine dicitur, nã Ideum possessiuũ est.*

Hydrus Calabriæ mons est, unde oppido nomen Hydruntum.

Ietis promontorium est Elidis, haud longe à Pisa.

Imaus orientale promontorium est ab Emodis montibus, in oceanum se tollens. Sonat quidem Imabus Iarica lingua niueus, extremus quidem Caucasus est.

Hymettus mons inter cæteros Atticæ regionis obtin et pulchritudinis principatũ, nam floribus nitet, thimo abundans, & optimo melle, & in eo, ut dicunt, nascitur herba carisia, quam mulieres, ut ardentius appetantur à uiris, brachiis alligare consueuerunt.

Inarime mons olim fuit insulæ Prochytæ, ut scribitur, sed ego credo eius quæ hodie Iscla uocatur aduersa Meseno, & sub eo finxere Poetæ, eò quod altissimus fuerit, & ignes more Aetnæ euaporauerit, Iouem caput supposuisse Tiphoei. Hic quidem mons à perpetuo igne introrsum ferè consumptus, à terræmotu excussus, & in mare deiectus est, fecitq́ ex se longe ab Iscla insulam aliam quam indigenæ Prochytam uocauerunt, eò quod ex propinquo ceciderit mons, ex quo edita sit.

Iouis mons in Hispania est, occidenti oppositus, cuius eminentia, quia inter exigua Cautium spatia consurgit, Hannibalis scala appellata est.

Hypanis mons Scythiæ est.

Hyperborei montes sunt Scythiæ in Asiatico oceani littore sub ipso cardine sydetum, Hyperborei dicti, eo quod ultra eos flat Boreas.

Hypoplacus mons est Lyciæ seu Ciliciæ, haud longe à Thebis Liciis, quibus olim dominabatur Etion pater Andromachæ uxoris Hectoris.

Hippus mons secũdum quosdam in Bithynia est, & sub eo Picopolis fuit ciuitas. Alii illum dicunt Ilio propinquum, & post eum insidiis latuisse Græcos, & hinc sumptum quod ex equo, qui hippos Græce dicitur, prodierint. Sanè, Bithynia Troadi cõterminæ est, & is forte mons medius inter eas.

Ipixorus mons est Macedoniæ.

Itaneancos mons est Germaniæ, ex quo dicunt Danubium nasci.

Hytmine promontorium Achaiæ.

c Hyrpinus mons est Sabinorum, in quo optimi nascuntur equi.

* Isamus mons est Pœoniam à Midia separans, in quo nascuntur animalia *menopeti nominata, boui similia, quibus prægrandes comæ à collo pendēt, & usq; in oculos à ceruice.

Ischiniæ promontoriū est Thessaliæ, super Demetriadem ciuitatem.

Ismatus Thraciæ mons est pro parte asperrimus, & in residuo uinetis, oliuetisq; abundantissimus. In hoc nonnunquam Orpheus cythara canere consueuit.

Isparus promontorium in ora Aethiopici oceani est, se protendens in mare, quod Azanium appellatur.

Itabitus mons est Iudeæ, apud quem Alexander Aristoboli regis filius, & Iudæorū rex à Gauinio Romanorum duce superatus est.

Isthmos mons in quo sita Corinthus est ciuitas. Hic ex Achaia in reliquam Græciam tendens, tenui spatio separat Ionium mare ab Aegeo.

a *Hypanis à plerisq; amnis dicitur, ut Plin. lib. 4. cap. 12. & lib. 11, cap. 36. ubi ait animalia apud eundē nasci, quæ uero tantum die uiuant, unde & ἡμερόβιοι uocantur.*

b *Apud Plin. lib. 4. cap. 5. legitur, ultra Patres oppidum Olenum, colonia Dyme, loca Euprasum Hyrmine, promontorium Araxum, unde puto Bocatium constructione deceptum, cum sequentibus Nyrmine coniunxisse.*

c *Apud Homer. Iliad. 2. legitur: ἣ πᾶρ, ὃσ ἔναιεν ὑποπλάκῳ ὑληέσσῃ θήβῃ ὑποπλακίῃ, κιλίκεσσ' ἄνδρεσσιν ἀνάσσων. Quo loco Comment. exponit, ὑποπλάκῳ ὑπὸ πλακίῳ ὄρει τῆς κιλικίας. Tu igitur uide, utrū una dictione Hypoplacus, an sub Placo, ita ut Placus nunc nomen sit, & hypo præpositio, legendum sit.*

LAcinium promontorium est Italiæ, inter Adriaticū & Ionium mare, in Eurum tendens, insigne quondam Iunonis Laciniæ templo, haud longe à Petilia ciuitate.

Lampeus Archadiæ mons est.

Latmus mons est Cariæ nobilis ob Endymionis fabulā, quem aiunt à Luna dilectum in eodem obdormiuisse.

Laternus & hic Cariæ mons est, in quo quidam tradunt hospites à scorpionibus non lædi, cum ab his indigenæ occidantur.

Hunc locum alij Lyceum uocant

Larinius mons est circa Romam, in quo tradunt fuisse lupercal ludicrum, ab Euādro Archade institutum, in quo nudi iuuenes per ludum atq; lasciuiam decurrebant.

Lecton mons Troadis est, seu Idæ potius uertex.

Lentus Archadiæ mons est.

Lepris mons est Mitilenæ,

Lepreacra promontoriū est Indorum ad oceanū meridianū, haud longe à Malocho (insula

Lecheum promontorium est Corinthiorum. *Estq; portus alter ex Corinthiacis.*

Leto mons est Galliæ cisalpinæ apud Ligures.

A Plinio Leucolla appellatur li. 5. ca. 27

Leucalonium promontorium est Pamphiliæ.

**Leucates, sic à Plin. dicitur*

*Leucata mons est altissimus in promōtorio Epiri, quod Leucopetra dicit̃, iuxta Ambrachiam ciuitatem, quam postea Octauia. Cæsar superatis ibidem Antonio & Cleopatra, Nicopolim appellauit, & templum Actiaco Apollini constituit. Hunc alii promontorium Leucate uocant, & nonnulli Leucatem dicunt esse Arabiæ. Alii uero Leucatas promontorium propinquum Bithyniæ uolunt, possibile ut ubiq; sint, cum certissimum sit Leucatam montem esse Epiri.

Libanus mons Phœnicum altissimus, à thure dictus, quod ibi colligitur, in sacris literis mons celeberrimus. Alii dicunt eum Arabiæ montem, cum sit medius inter Arabas & Phœnices. Ex hoc quidem Albana, & Farfar, & Iordanis flumina & alia oriuntur, muro quondam iunctus fuit Antilibano monti, de quo supra.

Licabettos mons est Atticæ regionis, oliuetis conspicuus.

Libetras mons est Aetoliæ, Musis sacer, à quo & ipsæ Libetrides appellantur.

Lycæus mons est Archadiæ, pinetis clarus, & templo Panis, in quo eū natum asserunt.

Licius

Lycius mons est Græciæ, medius inter Meropum montem, & Macedoniam, & Thessaliam, & Epirum. *Ligus fortassis, ut apud Liuiū li. 2. Dec. 4*

Licoronis mons Arcadiæ est.

Lilibeum promontorium Siciliæ in occasum respiciens à ciuitate ibidem posita nominatum.

Libanus mons est Syriæ, ex quo Orontes fluuius oritur.

Litticus mons, seu montes deserti Mauritaniæ.

Lura mons Galliæ inter Sequanos & Aluceros. *Iura à Plinio et alijs dicitur*

Lucretilis mons est Sabinorum.

Luctinus mons est in extremis Italiæ, cui & Locris ciuitas imposita, Peloro oppositus, & à quo Lucrina palus.

Macroceni montes sunt ab Istro flumine non longinqui. *Macrocrēnij à Plinio dicuntur li. 4. ca. 12*

Magana mons est in Gallogræcia, apud quem à Manlio †Vulsone pugnatum est cum Tolistobogiis & Tectosagiis, & obtenta uictoria. *† alij, Volscōe Vide Liuium lib. 8. Dec. 4.*

Malleus, seu Malles mons est in India apud Oreftas, Monedes, & Smaros, cuius montis umbra æstate in Austrū, hyeme ad Septentrionem uergit, nec amplius xv. noctibus ex eo uidetur Septentrio.

Malea, seu Maleum promontorium Laconiçest, quod. l. mil. pass. infra mare protenditur, adeo undas impellens, ut nautas persequi uideatur. Ex quo narratur, quod cū cōscendisset in eo Maleus Tyrrhenorum rex, qui tubam æream primus inuenerat, & pyratica mare infestabat, in eo templum Apollini cōnsecrauit, eum'q; Maleotem nuncupauit, & monti nomen æque à se imposuit. Alii dicunt Achaiæ esse montem, & quod ibidem ueneretur Apollo, & quod ex eo Amphiarao uati auxilia missa sint.

Mallus mons est, cui proximi sunt Mandæi & Malli, quorum mons Mallus, qui tractus est Gangis.

Mambre mons est iuxta Ebron, ubi credimus ab opifice rerum deo patrem primum fuisse plasmatum. *Sunt qui hic uocatiū errasse dicunt.*

Marathon mons Atticæ regionis insignis Thesei uictoria ex Tauro superato, & Icarii regis à rusticis occisi morte, & Milciadis gloria.

Maros mons est Epiri.

Marpesus mons est Paros insulæ marmorum candore conspicuus.

Masiticus mons Arycando flumini proximus est, & Andriacæ ciuitati. *alis, Massycites*

Massicus mons est Campaniæ promontorium, olim Mineruæ sacrum, Capreæ insulę oppositum faciens, hinc Surrentum in radicibus habens, & inde Amalphiā & Salernū.

Mastusia promontorium est in Chersoneso oppositum Sigeo Troiano.

Matinus Apuliæ mons est.

Maul mons est Britanniæ, cui in radicibus lacus est aquis suis adeo animalia fessa restaurans, ut nullo uideantur attrita labore.

Maxillum mons est Aetoliæ.

Maxtoria mons est Hispaniæ, iuxta oppidum Auronæ.

Medullus Hispaniæ mons est. Melam, seu Melāpus mons est in tertio Europę sinu. *alis, Melāphyllon à Plin. lib. 4. cap. 11*

Mempheus mons circa Thessaliam.

Menalus Archadiæ mons est excelsus, sic dictus ab ouibus, quarū plenus est, nam mene (la Græce latine ouis.

Menetus mons est in alpibus.

Mercurii promontorium Africæ est, in Siciliam uasto tractu se ferens.

Meritus est mons in tertio Europæ sinu.

Meropus mons est Græciæ, propinquus Thessaliæ, insignis Q. Fuluii uictoria, & Philippi regis Macedonū fuga, grandis quippe mons, & anfractibus uariis præruptus est.

Meros mons est Indiæ, Ioui sacer, cuius in specu incolæ Liberū patrem fuisse nutritū arbitrantur. Et ex hoc forsan habuit fabula argumentū, quod ex utero tractus fulminatæ matris

matris, patris fœmori sit appositus. Hic autem mons hædera plurima, & ulubus atque fructis conspicuus est, & irriguus fontium, eiusque sub radicibus Nysa ciuitas est.

Messia mons est in Asia minori mari supereminens, clarus nauali uictoria Atheniensium in Persas, duce Themistocle.

Metagonium promontorium est, Africam diuidens à Numidia.

Mycalesos promontorium ciuitatis Onchestæ in Græcia est.

Militon mons est Phitotum.

Mimas mons est grandis contra Chion.

De hoc Solinus cap. 42 Mimas minoris Asiæ mons est, haud longe à Colophone ciuitate, hic quidem à mari in campos excurrit 150. mil. passuũ, & eius caput Sipilus, nubes aût uerticibus suis appositæ, ut aiunt incolæ, futurarum tempestatum qualitates ostendunt.

Mindalensis mons est insulæ Sami, memoratu dignus, ob crucem mortemque Policratis Samii tyranni olim felicissimi.

Mineruæ promontoriũ Cápaniæ est, ex Massico monte procurrens in Capreã insulã.

Myonesum promontorium est inter Teium & Samum, cuius collis in modum metæ auctus est, à continenti uero aditum habet semita manu facta.

Misenus mons est Campanus Cumis proximus, à Miseno Aeneæ socio ibidem ab eo dem sepulto denominatus.

Modim mons est non amplius 6000. pass. distans à Hierusalem, ea uia quæ tendit Ramata, ex hoc Mathathias fuit Machabæorum pater.

Molus mons est Meoniæ, qui prius Tmolus dicebat, ex quo Pactolus effluit fluuius, aureas trahens harenas, cuius in radicibus Cadieni, Loreni, Philadelphiniq; appositi.

Monachus Archadiæ mons est.

a Monychus promontorium est in sinu Ligustini maris, haud longe à Nicea distans, Ienuensium pyratarum potissimum & insigne receptaculum.

Monoëtes mons est Illiriæ.

Morin, seu Morian mons est Iudææ, cuius in culmine, iussu dei, Abraam filium suũ Isaac eidem deo uoluit immolare, ubi Dauid postea templum construxit insigne.

Mormalus mons est inter Bactrianos & Hircanos, in quo amomum nascitur.

Plin. lib. 6 cap. 29 Mossylicos promontorium est Aethiopiæ, quo cinamomum deuehitur. Ad hoc usque Sesostrim dicunt duxisse exercitum, cum sint qui dicant nil ulterius esse præter oppidum unum Aethiopum in littore Baragaza.

b Mulelacha Africæ promontorium est, propinquum flumini Asusabæ.

a Monœcus fortaße legendũ. Nam Plinius portũ Monœci Herculis in ora Ligustica ponit lib. 3. ca. 5.

b Plinius non promontorium, sed oppidum in promontorio uocat hoc nomine lib. 5. cap. 1

Nabauth mons est, qui Hebraice dicitur Nabo, supra Iordanem cõtra Hiericho, in quo quidam aiunt mortuum Moysen Hebræorum ducem. Hic tamen alibi Abarim nominatur.

Hoc nomine Plinius portũ Siciliæ iuxta Pachinum uocat lib. 3. ca. 8 Naustathmos promontorium littoris Cyrenaici.

Nazatæ montes sunt meridionales Numidiæ.

Nebrodes Siciliæ mons est, cui damarum copia nomen dedit.

Nemæus Cleonensium mons est.

Neptalim mons est Galilææ, super quo olim fuit sacerdotalis ciuitas.

Neptunus mõs est Siciliæ, cui specula superest in Tuscũ & Adriaticũ mare prospectãs.

Neris mons est apud Argos. Niger mons est Garamantum.

Nimaui mons est orientalis, ubi deficit Caucasus.

Nympheum promontorium est Dalmatiæ, quod accolunt Amantes & Bullones.

Nion mons est apud Erithreum portum.

Niphates Armeniæ mons est.

Neritus mons est Ithacæ, à quo Vlysses Naritus denominatus est.

Nysa mons est Indiæ, in quo Liberum patrem aiunt fuisse nutritum. Húc eundem supra Meros diximus uocitatum.

Nysa mons est Phocidis, seu uertex alter Parnassi mõtis, in quo dudú colebat Bacchus.

Nisus mons Megarensium à Niso, qui purpureum habuit crinem, & Megarensium rege ibidem sepulto dictus.

Nulo, seu Nilo mons est, in quo ferunt homines habitare auersis plantis, octonos digitos in singulis pedibus habentes.

Numordis mons est Mitylenensium. Numasticus Mitylenensium mons est.

OAxes mons est Scythiæ.

Ocila mons est Armeniæ, cuius in summitate deficiente diluuio arcam Noë fuisse delatam ferunt, & diu ibidem lignorum reliquias perdurasse, in multis quidē montibus hactenus dictum est hanc consedisse, quod sanè intelligendú est, aut eum montem plura habuisse nomina, aut plura cacumina diuersimode nominata, quorum aliud memini pro alio ponere, seu pars pro toto, ut scribentium moris est. *Ocilie portus meminit Plinius li. 12. ca. 19*

Odori montes in regione Tassiæ sunt. Oeniphile Dyrrachii mons est.

Oeta mons inter Thessaliam & Thraciã, insignis morte Herculis, in eo quippe rogus eius conditus, & ipse consumptus est.

Offensionis mons Hierusalem, ferè cõtinuus est in accubitu mõtis Oliueti, sic dictus, eò quod in eo Salomon adorauerit idolum Moloch.

Ogygius mons apud Thebas est, ab Ogygio rege sic dictus.

Olenius mons Arcadiæ, qui & Meneus dictus est.

Olympus mons est altissimus Macedoniæ, hunc olim crediderunt aliqui unum & idem fuisse cum Ossa monte Thessaliæ, & tandem eum terræmotu disiunctos peperisse Peneum fluuium, & paludibus quibus laborabat Thessalia, exitũ præstitisse. Is quidem adeo uerticem in cælum extollit, ut nubes argumento cognoscatur excedere. Nam cinere sacrorum characteribus literarũ signato consueuerant sacrificantes discedere, & in sequenti redeuntes anno uti liquerant, signatum inueniebant. Ex quo apparet nec ibi uentos afflare, nec aues uolare, nec pluuias cadere, aut aliam nullam alteratione causari, quinimo quia subtilissimus sit aër, sunt qui dicāt solitos cum spongiis aqua plenis, & olfactui oppositus ascendere, ut aërem attraherent crassiorem. Videtur quidē Olympus qui Ololampus, id est, cælum, quod & Olympus etiam nominatur. In hoc insuper dictum Iouem aduersum Titanas pugnaturum aquilæ primo augurium habuisse.

Olympus alter à superiori mons est in Gallogræcia clarus uictoria Manlii Volsonis ex Tolistobogiis habita.

Olympus mons est à superioribus alius, in minori Asia Smyrnæ propinquus, qui & Mysus dictus est, cuius in radicibus Hannibalem dicunt Prusam condidisse ciuitatem, dum apud regem Bithyniæ moraretur.

Olympus mons est æque alius à superioribus. Nam in Aethiopia secus mare rubrum est, quem aiũt oriente sole usq; in horam diei quintam flammas emittere. Est enim haud longe ab Eliopoli ciuitate.

Olisipo mons est Hispaniæ, cui & oppidum eiusdem nominis est appositum hoc me moratu dignum. Nam equas in eo ex Fauonio uento concipere, & uelocissimos equos parere testantur incolæ.

Oliuarum mons est in Iudæa Hierusalem iunctus, inter cæteros orbis ueneratione dignior. Nam in eo Christus ueri dei filius discipulos docuit, orauit, & ad patrem rediens ultima in terris reliquit uestigia. Quo in loco non absq; diuinitatis miraculo, cum ob reuerentiam & memoriam suæ ascensionis ecclesia rotundo schemate conderetur, nulla arte nullo fabrorum ingenio obtineri potuit, ut summum culmen ecclesiæ tegeretur, ut appareret à terra in cælum usq; deum uoluisse, nulla interposita re, sui glorificati corporis integrum conseruari meatum.

Onolon

Onolon mons est Thessaliæ.

Opon promontorium Cretæ in sulæ se in occidentem uergens.

Epitus à Plin. Opitus Macedoniæ mons est.

lib.4. cap.10 Oppius mons Latii fuit Facultali lacui propinquus.

Or mons est Arabiæ, ex quo diuina gratia Moyses uirga aquā excussit, clarus quidem morte & sepultura Aaron fratris Moysi.

Orbelus mons est Traciæ mediterraneus sacris Liberi patris, & cœtu Menadum Orpheo primum initiante celebris.

Orcobates mons Indiæ est, inter duas Sarcaraucas & Parthionas, seu secundum alios, inter Dalias & Caraucas, & Parthionas positus. Ex hoc autem Ganges & Lasset flumina oriuntur.

Oreb mons Madian, & ut quidā dicunt, pars est montis Syna, & in eodē rupes ostenditur, quæ Petra dicitur, ex qua uirgæ ictu, diuino tamen munere, Moyses aquas eduxit populo sitienti.

Oromenus mons apud Indos natiui salis est, in quo lapidicinarum ritu sal effoditur, inde renascens maius regum uectigal, quàm ex auro uel margaritis.

Orsa à Plinio Ossa mons est cum portu in sinu Persico, ut arbitrantur aliqui.

lib.6.cap.28 Ossa Thessaliæ mons est, olim, ut quidam existimant, idem cum Olympo, sed terræ motu disiuncti uiam fecere Peneo flumini & paludibus, quibus Thessalia inficiebatur. Apud hunc aiunt quondam Centauros morari solitos.

Othrys Thessaliæ mons est oppositus Ossæ, in quo Lapitarum fuit origo.

a Pachini montes sunt in maiori Asia, è quibus funditur Absarus fluuius.

Pachnum promontorium est Siciliæ, Peponnensium spectans dictū ab aëris crassitudine, nam Pachys crassus est.

Paledur mons est Angliæ, super quo Rudumbria oppidum Sefconiæ conditum est.

Palatinus urbis Romæ mons, de cuius nominis causa multiplex inter ueteres dissensio est, nam sunt qui dicūt, pulsis inde Aboriginibus ab Euandro Archade, & ab eodem ibidem oppido cōdito, à Pallante Archadiæ urbe Pallentium dictum, & deinde Pallatinum. Quidam uero dicunt à Pallante auo Euandri, & alii à Pallante filio dictum. Præterea asserunt & alii à Pallātia Euandri filia ibidem ab Hercule uitiata, & postmodū dum moreretur, in monte sepulta. Et alii à Pallandia Latini regis coniuge. Nonnulli à Pallanta Hyperborei filia, ab Hercule ibidem oppressa. Pauci uero asserunt à quibusdam, qui Palatini dicti ex agro Reatino ibi ante Euandrum euenere, & aliqui à balatu ouium ibi pascentium Balanteum, & exinde per andisticon Palenteum, quibus diuersitatibus claritatem montis additam certissimum est.

Palinurum Calabriæ promōtoriū, haud longe ab Helia, quæ postea Velia dicta est, in quo Palinuri gubernatoris nauis Aeneæ tumulus est, & ab eo locus nomen sortitus est.

Perrap mons est inter Bactrianos & Hircanos, proximus Mormalo monti, ubi amomum nascitur.

b Pallene mons est, cui tanta soli planities in culmine est, ut quinq; urbium sedes sitatq; ager. Nam cum totus in altum satis anguste conscendat, ubi incipit, ibi Possidea est, ubi

als, Mende, amplius patet, ibi*Mendetione, quarū altera ab †Eretris, altera ab Achiuis Ilione capto cō

Schioneq; dita est. De nominibus autem aliarum inuenisse nil memini.

als, Heretrijs Pancoatta, seu Parcoatta mons est Armeniæ medius inter Taurū & Caucasum, ex quo Tygris & Euphrates in Austrum uariis funduntur ex fontibus.

Plin.lib.4. Panætolium mons est Aetholiæ, ea de causa sic dictus, quia ibidē omnis Aetholia con-

cap.2 ueniebat ad peragenda communia, & inde pan quod est totum & Aetholia.

Pandion mons à Pandionio filio Erichthonii & Athenarum rege dictus.

Pangæus Thraciæ mons est Thessaliæ iunctus, in quo secundum quosdam Iulius Cæsar à Pompeianis ferè ad deditionem coactus est, huius in radices mœstus defluit amnis.

Parnassus quàquam alii discrepent, Phocidis mons biceps est, cuius uertices, alter Apollini, alter Baccho sacer est, huius in radicibus Delphis liberum fuit oppidũ, & per illud Cephisus effluit amnis. In hoc enim Castalius est fons Musis sacer, & ut uolũt aliqui, in huius uerticibus tempore diluuii Deucalionis, ipse Deucalion unà cum Pyrrha coniuge seruatus est cum aliis pluribus.

Panthydri montes Cappadociæ, seu Armeniæ sunt.

Paropamisus Indiæ mons est aduersus Bactras, alii dicunt sub ipso Parnasso Bactra cõditam

Parnes Græciæ mons est, uiribus abundans.

Pariedræ montes sunt circa Armeniæ principium.

Parthenius mons Archadiæ, à uirginibus denominatus, eò quod in eodem uenari consueuerunt.

Parthenium Taurorum apud Scythas promontorium est.

Pedalium Cariæ, seu Ioniæ promontorium est.

Pelion Thessaliæ mons orientalis, tam habitatione Chironis Centauri, quàm Pelei & Thetidis memorandus est, hic altissimus perhibetur, nam, ut quidam asserunt, mil. ccl. passuum ratione perpendiculi excelsus est, in eius summitate pinета sunt, quercus uero cætera occupat.

Pelorum Siciliæ promontorium, respiciens Aquilonem, à Peloro gubernatore nauis Hannibalis ibidem sepulto denominatum est, hoc, ut uolunt plurimi, iam Apennino iunctum fuit, & terræmotu postea separatum, & exiguo freto quanquam exæstuoso interposito actum, ut Sicilia insula sit, quæ olim erat iuncta Italiæ.

Pœninus mons est unus ex his, quibus multi alpes eminent, à sacrato in eo, Pœninus denominatus.

Peon mons est ultra Aethyopas, perpetuis flagrans ignibus.

Perimulæ Indiæ promontorium, & in eo cẽlebre Indorum emporium est.

Parparus mons Argolici sinus est.

Petra Appuana mons est olim Gallorum frimenatum ab initio Apœnini in agrũ Lucensium protensum, huic Ligustinum, Tuscum'q; mare, & ueterem Lunam ciuitatem, inde Pistoriensium & Florentinorum campos aspiciens, & procurrentia in Euroaustrũ Apennini iuga, rigens ferè niue perpetua, & à q̃ quõdã Appuani denominati sunt Galli.

Petra Dyrrachii mons est, apud quẽ castra Pompeii Magni fuere ciuili æstuante bello. *Cæsar de bell. ciuil. lib. 5*

Petrinus Campaniæ mons est apud Suessam ciuitatem.

Pieria Macedoniæ mons est, cui maximum auri pondus ab antiquis imperatoribus fuisse suppositum fama fuit, ex quo quatuor locis ab imo apertus est, & ex imo ferũt per planum aurum concrescere. *Pierus à Plin. lib. 4. cap. 8*

Pilartes Dyrrachii mons est.

Pelleneus mons Pityusæ insulæ est.

Pindus mons est Thessaliæ, Apollini Musis'q; sacer, & Acarnaniam ab Oetolia diuideris, Acheloum flumen emittit, celebris quidem Lapitharum origine est, & in eo Perrebi habitant populi. *Pli. li. 5, ca. 31*

Prion mons est in Nymphea insula. *Prion Plin. lib. 5. cap. 31*

Pion mons est minoris Asiæ, supereminens Pteleæ & Caystro flumini. *Pion Pli. lib. 5 cap. 29*

Pyreneus mons est ingens, diuidens Hispaniam à Gallis, sic dictus, eò quod fulminibus feriatur sæpe, nam pyr Græce latine dicitur ignis, in eo quippe nascuntur boues agrestes maiores animalibus cæteris exceptis elephantibus, & uri Græce uocantur. *c*

Pireus promontorium Atheniensium in Aeginam progrediens, apud quod Atheniensium portus seu naualia fuere dudum.

Platanodes Achaiæ promontorium, haud longe à Pisa & Alpheo flumine. *Platanistus à*

Possideum promontorium Ioniæ est, haud longe ab oraculo Apollinis Branchidase dictum, postea Didymi, ab urbe * Mileto. *Pli. li. 4. ca. 5* *Pli. li. 5, ca. 29*

N Pindasus

Pli.li.5.ca.30 Pindasus mons Asiæ, ex quo Cetius fluuius, qui Pergamum abluit funditur.

Purgata mons est, & in eo oppidum eius nominis prope Troiam.

a *Verba Plinij sunt ex lib.6.cap.9. Ab ea transuersis iugis inclusa, latitudinem in læua pendit ad Cyrum amnem transuersa in Araxem, & Parredris montibus (qui fundunt Absarum) discreta, &c. Videt igitur hinc non Pachiros, sed Pariedros legendum, & Bocatium errasse, qui Pachiros alios & alios Pariedros fecit.*

b *Hæc de Pallene ex Mela sumpta sunt, cuius uerba ita habent: Pallene, soli tam patentis, ut quinque urbium sedes sit atque ager, tota in altum abit, angusta satis. Vnde incipit: Ibi est Potidæa, at ubi laxius patet Mende Suoneque referendæ, illa ab Heretrijs, hæc ab Achiuis capto Ilio, remeantibus posita. Libro 2. Plinius inter urbes recenset Macedoniæ Pallenem & Phlegyam lib.4.cap.10. Steph. de urb.* παλλήνη, *inquit,* ἐςὶ χεῤῥόνησος, τρίγωνον τὴν βάσιν ἔχουσα, πρὸς μεσημβρίαν ἐσμαμμένην. ἐκαλεῖτο δὲ φλέγρα τὸ παλαιὸν, καὶ ᾠκεῖτο ὑπὸ τῶν γιγάντων. καὶ ἡ τῶν θεῶν καὶ τῶν γιγάντων μάχη ἐνταῦθα μυθεύεται γενέσθαι. *Dictum idem ait à Pallene filia Sithonis uxore Cliti.*

c *Silius à nympha Pyrene Bebrycis filia uocatũ dicit, quã ab Hercule cõpressam pater ibi interfecerat.*

Q Vedoni montes sunt Thraciæ. Quilleus mons est Archadiæ.

Quirinus uel Quirinalis mons est Romæ, dictus à phano Quirini, quod in eodem fuit, seu à Quiritibus qui cum Tacio Sabinorum rege ibidem castra habuerunt, seu à Romulo qui Quirinus uocatus est ab hasta quam gerebat, quæ Sabinorum lingua dicitur quiris.

Quossei montes ultra Armeniam & Babyloniam sunt.

R Amnusium Scodrensium mons est.

Regis mons inter Italiam & Pannoniam est sic dictus, eò quod in Italiã ueniens Alboinus rex Longobardorum à Narsete uocatus, illum conscendit, & Italiam prospectauit, monti'que nomẽ dedit. In hoc Bisontes feras dicũt nasci ingẽtis magnitudinis beluas.

Remna mons est, qui in regnorum libris domus dicitur idoli Damasceni.

Rhotteum promontorium Troianum est, Aiacis Thelamonii sepulchro cõspicuum.

Rheticus mons est in Germania altissimus.

Rhiphei montes sunt Scythiæ in capite Germaniæ à perpetuo flatu uentorum nuncupati, à quibus Tanais fluuius egreditur. Vltra hos iacet ora, quę spectat ad oceanum Aquilonarem, pars mundi à natura rerum damnata, & densa demersa caligine.

Rhion promontoriũ circa hostiũ Corinthiaci sinus dirimens Aetolos à Peloponneso.

Roas mons, seu petra Iudææ est.

Ripei montes Archadiæ, qui absque aspiratione scribuntur, ubi cũ aspiratione Scythiæ.

Rhodope mons Thracię mediterraneus est, à Migdonibus habitatus, sacri Liberi patris & coetu Mœnadum Orpheo initiante celebris.

Rhosii montes in Syria sunt, uersus Taurum montem positi.

Rusteus promontorium oceani septentrionalis est.

S Ebaste mons supra Idumeam & Samariam.

Sacer mons trans Anienem fluuium nõ amplius quatuor millium passuũ ab urbe distans est, in quo sæpius plebs Romana à nobilitate dissentiens consedit, nec ante recuperatam libertatem urbem reintrauit.

Sacer mons alter à superiori in Hispania est in finibus Galliciæ, quem ferro uiolari nefas habebatur. Sanè cum terra fulgure conscissa erat, quod ibi res assidua est, aurum detectum tanquam dei munus, colligi permittebatur.

Sacer mons à superioribus alius circa sinum Persicum est, opacus syluarũ, & arborũ odorem miræ suauitatis reddentium in Crina insula aduersa Aethiopiæ.

Sacrum promontorium è media fronte Hispaniæ in oceanum protenditur.

Salanga mons est Hyberniæ altissimus, mari imminens, quod Britanniam & Hyberniam interfluit, uocitatus à Salanga Barcolani primi habitatoris Hyberniæ filio. Esto postea ob monasteriũ in radicib. à beato Dominico cõstructũ hodie mõs domini appellet.

Salca

Salen, seu Salentinum promontorium est Italiæ aduersus Ionium mare procurrens, si num faciens Tarentinum. In hoc Idomeneus Cretensium rex post Troianum excidium à suis pulsus ueniens habitauit, & ibidem ciuitatem construxit.

Samara promõtorium in oceano orientali ubi deficit Caucasus, est, ad Aquilonem ha bens hostia fluminis Ottogoræ, ex quo Oceanus Sericus appellatur.

Sammonium promontorium est Cretæ insulæ, tendens aduersus Rhodum.

Samus Thraciæ mons est, ex cuius uertice omnis Ida uidebatur & Troia.

Sanit Amorreorum mõs est, uocatus à Phœnicibus Sanior, à latinis Ermon, cuius in uertice fuit insigne templum, quod à gentilibus cultui habebatur.

Sardemisos mons est Pamphiliæ finis, & Lyciæ principium, ubi Phaselis ciuitas à Mo pso condita.

Sarnus mons est medius inter Pompeianum agrum & Salernitanũ, ex quo magnus cum murmure Sarnus erumpit fluuius, apud Sarnum oppidum in montis radicibus constitutum.

Sarpedon promontorium finis fuit regni Sarpedonis regis Lyciæ, quam à Pamphilia distinguit in littore.

Saturnius mons urbis Romæ est, qui & Capitolinus & Tarpeius dictus est.

Scalcidę montes sunt prope Libanum.

Scarabrum promontorium Paphlagoniæ, Tauri iuga prospectans.

Scyllaceum promontorium Italiæ, haud longe à Scylla freti Siculi.

Scipiades promontorium est Epyri.

Seir mons est Idumææ sub Damasco, in quo Esau habitauit, à quo cum esset hirsutus & hyspidus dictus est.

Semeit, seu Semer mons est in Iudæa, & super eum sepulchrum Ioseph, & ciuitas Sa maria olim regia Israëlitarum, quæ postea ab Herode Antipatris Sebasten nuncupata est.

Semeron mons Iudææ est, quem legimus ab Amri rege Israël emptum à quodam Se mera, & in eius uertice ciuitatem ædificatã, & à uendentis nomine Semeron appellatam, hunc ego idem puto cum proximo superiori.

Seneus promontorium est Hispaniæ, propinquum promontorio sacro.

Septem fratres, septem sunt Mauritaniæ montes interno mari ex ordine suppositi, & à numero septem, & à similitudine fratres appellantur. Hi quidem olim frequẽtes elephan tibus fuere, hodie præter Indiam nemo habet.

Seriphion promontoriu m est Thraciæ, Ebro flumini propinquum. *Videtur hoc pro Serrio po suisse, tametsi illud quoq; as signauit. Vide Pli. li. 4. ca. 11*

Serrium mons est Thraciæ.

Siagrum Arabiæ promontorium est.

Sigæum promontorium est Asiæ, ea in parte ubi Hellespontus apertius dilatatur, oppo situm urbi Calisiæ, quæ in Europa est, & in eo oppidum Sigæum æque dictum, & Heca bæ monumentum quod Cynosema dicitur. Huius in sinum Xanthus Simoẽnti iũctus immittit. Dicitur autem Sigæus propter Herculis taciturnitatem, quem cum nollet hospi tio Laomedon suscipere, tacens finxit abire, & demum rediit hostiliter cuncta dissipans. sige quippe silentium sonat.

Signia mons est minoris Asiæ circumfusus flumine Marsiæ, cuius in radicibus Cibo ton ciuitas sita est. *Pli. li. 5. ca. 29*

Silla seu Silleum mons est Leucaniæ. Silios mons est Atticæ regionis.

Sinay mons est in regione Madya super Arabiam, qui & Coreb & Ereb aliquando sa cris in literis nominatur. Hic excelsus plurimum est, & altitudine cæteros superare uidet. In eo deum habitare ueteres credidere, cum Moysi pascenti greges ardens in rubro appa ruerit, præcipiens illi, ut calciamenta solueret, uenerabilis quippe plurimis ex causis est. In hoc lex Moysi ab ipso deo data est, cuius uirga diuino opere in serpentem cõuersa est, & mox in uirgam, cuius manus leprosa, & demum sana est facta. Ex petra huius uirgæ

ictu aqua excerpta est, & ne cuncta uetustiora recitem, nouissime Catharinæ uirginis, & ob Christi nomen passæ corpus post supplicium exanime à diuinis ministris in summitatem delatum, atq; pie tumulatum est.

Sion paruus in Hierusalem mons est, cuius in uertice quondam ciuitatis arcem construi fecit Dauid, à quo sacro carmine plurimum celebratus est.

Vt est apud Homerum in Iliad. Ω Sipylus mons est maximus inter Lydiam & Phrygiam, Tantalus olim dictus. In hoc quidem dixere prisci locum esse, qui dicitur Acheloon, in quo nympharum cubilia. Clarus uero est tumulis filiorum Niobis, & mutatione ipsius in saxum, in eo lapidem cylindro similem nasci dicunt, non permittentem filios inobedientes esse parentibus.

Sipylus mons fuit in Magnesia, & in eodem loco Cyprus ciuitas fuit, quæ unà cũ mōte ab hiatu terræ absorpta est.

Sira mons in tribu Dan est, in quo Thannásara ciuitas Iesu filii Naue, in qua diu etiã post eiusdem Iesu sepulchrum uisum est.

Sithon mons Thraciæ est, perpetuis damnatus niuibus.

Sithonis mons est à Chio insula distans lxiii. mil. passuum

Silanius mōs est Hybernię insulę altissimus, dictus à Silanio rege in uertice eius sepulto.

Smaragdon mons est Aethiopiæ, mari supereminens rubro, qui surgēte sole flammas emittit usq; ad horam quintam.

Sophim mons est Effraim.

Siophora mons est Indiæ orientalis, iuxta quem habitauerũt filii Iectan, filii Heber, ad quem Salomon classem quandoq; transmisit nō minus triennio itineri immorantem.

Solis promontorium in Mauritania est. Solimi Possidiæ montes sunt.

Solorius mons Tarraconensis Hispaniæ est, & ex Oretanis iugis Carpetanis'q;, & à Betica atq; Lusitania distinguitur.

Solurius mons est Hispaniæ à singularitate dictus, cum solus altior omnium uideat, uel quod solis radius in eo appareat antequàm alibi oriatur.

a Somorus mons est Syriæ.

Soracte mons est Hirpinorum, secundum alios Faliscorum, olim Diti patri sacer, sed secundum alios Apollini, in quo spelunca comperta latebram sibi elegit Syluester pontifex summus, Constantino Cæsare Augusto imperante Romanis.

Sparnes mons est Atticæ regionis.

Sperchium promontorium Thraciæ est, nobile Orphei uatis origine.

Stesianus mons est Molossorum.

Sumphalon mons est Archadiæ, in quo Hercules Sumphalidas occidit aues.

Stopedon promontorium est Ciliciæ, haud longe à flumine Callidado in conspectu insulæ Cypri.

Strymon mons est Thraciæ, ex quo Hebrus & Neston flumina emittuntur.

Subar mōs est in Calliloea, insignis Heliæ prophetæ raptu, & Helysei memoria ob fontem ab eo ibidem benedictum.

Sueuus mons est ab ortu solis Germaniæ initium faciens, & cum permaximus sit, ad Cymbrorum usq; promontorium tenditur. Ab hoc autem Sueui nuncupati sunt.

Suismocum mons est Galliæ cisalpinæ apud Ligures.

Sunnium promontorium est Atticæ regionis, finiens ad littus Elados, quod spectat ad orientem. Apud hoc aiunt ab Apolline sagittis occisum Phitonem, Onitoridem gubernatorem nauis Menelai, & à Menelao ibidem sepultum.

Surrentium promontorium Mauritaniæ, in occasum excurrens, montes'que Barcæ includens.

a *Credo à Bocatio Seneris lectum esse, pro eo quod nostra exempla habent Cuneus, ita enim Plinium libro quarto, cap. uigesimosecundo legimus: Vrbs imperatoria Merobrica, promontorium sacrum & alterum Cuneus, &c.*

Tabin

Tabin mons est inter Antropophagos Scythas eminens, oceano septentrionali iunctus, inter quem & Taurum Seres habitant.

Tabor mons est in medio Gallileæ, mira rotunditate spectabilis atque sublimis, quem penes Nazareth ciuitas, ex qua denominatus saluator humani generis Christus, uenerabilis quidem mons iste est, cum solus in terris in suam transfiguratum diuinitatem Christum uiderit nondum passum.

Taburius Syrtiæ mons est, Isacat terminans fontem.

Taburnus mons est in Samnio oliuetis conspicuus.

Taget mons est in Hispania, Olisipo propinquus, in quo equæ sunt statuto anni tempore ex uento concipientes Fauonio.

Taygeta mons Laconum inter Lacedæmoniam & mare positus, Libero patri & Apollini sacer olim. *Taygetus à Plin. uocatur*

Taman mons est Asiæ maioris, inter quem & Taurū montē habitauerūt filii Iapheth.

Tamus promontorium est, quod Taurus attollit, collis credo idem cum superiori.

Tarpius Epiri mons iuxta Leucadam.

Tarpeius mons est Romæ, qui olim Saturnus, postea Capitolinus dictus est.

Taunus mons est Germaniæ altissimus.

Tauromitanus Siciliæ mons est asper, eò quod acutissimos habeat lapides.

Taurus mons à multis idem cum Caucaso creditur. Nam Asiam omnem ab Eois incipiens, & in Cilicium mare desinens, in duas ferè æquales diuidit partes. Sanè quantumcunque de Caucaso multa dicta sint, & si reiterari ferè uideantur, de hoc ueterū opiniones scripsisse non pigebit. Is igitur à primis orientis littoribus surgens, Celidonio disterminatur promontorio. Et ubi primo ab Indico sese extollit oceano, in occiduum tendens, per uarios circumagitur flexus. Hinc Phœnicum, inde Ponticum, Illinc Caspiū Hircanúmque aduersus Meotidas paludes agitur. Ergo sic inter hæc claustra coactus, postquàm superās flexuosus euadit, ad cognita Ripheorum montium iuga, infinitis ferè nominibus, & ex traneis clarus incedit. Nam primo Edigis, mox Paropamisus, Circius, Chambades, Phar phariades, Choatras, Oreges, Orates, Niphates, Taurusque dictus est. Et ubi semetipsum exuperat Caucasus, Vbi ingentia emittit brachia, Sarpedon, Coracesius, Cragus, iterúmque Taurus nominatur. Vbi uero declinat, seque populis facilem exhibet, portarum sibi tunc uendicat nomina, quæ alibi Armenicæ, alibi Caspiæ, alibi Ciliciæ nominantur, & quia nunc contractus & effugiens aliquando maria plurimis immisceatur gentibus, à dextris Hircanus, & Caspius, à leua uero Pariedrus, Moschius, Amazonicus, Coraxicus, Scythicus appellatus est. Ab uniuersa uero Græcia Ceraunius, & tandē dum in nostra exit maria, Taurus dictus est. Ex quo & si longe plura scribi possint, hęc superioribus ubi de Caucaso iuncta dicta sufficiant, Solers autem lector quod uerius arbitrabitur, id sequatur. *Ex Plin. hec lib. 5. cap. 27*

Themisteas promontorium est in conspectu insularum Aprodisiarum positum, initio Persidis propinquum.

Tænarus Laconiæ promontorium est circa finem Mallei montis, in quo quia hiatus est, & ex eo agente spiritu quidam audiūtur rumores, & murmura progredi, inferorum ueteres dixere descensum.

Tenitrus Macedoniæ mons est, proximus Apolloniæ.

Theonochema mons est Aethiopum, iunctus oceano occidentali, flammis flagrans assiduis.

Thermopyle mons est longissimus à Leucade in occidente incipiens, & in Aegeū mare haud longe à Demetriade ciuitate finiens, omnemque Græciam per medium diuidens, Marathonum, Epirum, Parebiam, Magnesiam, atque Thessaliam, & † Opúntas cum sinu Malliaco derelinquens. In austrum autem Aetolię partem maiorem, Acarnaniam, Locri dem, atque Phocidem, & Bœotiam cum insula Eubœa & Attica regione in modum promontorii sese in eum extollente, & unà cum istis à tergo Pelopónesum, insignis quippe *als. Phthiotas*

multorum egregiorum facinorum tam Græcorum, quàm exterorum ducum, sed potissime inclyta atq; memorabili morte Leonidæ commilitonum'q; suorum, & tam grandi quàm turpi strage Persarum.

Tetercus Italiæ mons Fiscello proximus. Tetricus mons Sabinorum est asperrimus.

Teumesus mons Thebis propinquus, ex quo aiunt se præcipitem dedisse unà cum Melicerta filio, Inonem Cadmi filiam, & Athamantis coniugem. Volunt apud hunc Herculem alterum ex leonibus occidisse.

* Ticiunta mons est Græciæ, seu unus ex cacuminibus Termopilarum dicitur.

Tipbata Campaniæ mons est, Capuæ supereminens ciuitati.

Tipbernus mons est in Samnio.

Tilarus mons est apud Molossos, & ibi Dodonei Iouis templum, circa huius montis radices centum uel ultrà fontes exundare creduntur.

Timmam promontorium est Thraciæ, & in eo urbes Helmideson, & Phylias, & Phinopolis, Hellesponto propinquum.

Plinius nõ Tinolum, sed Timolũ alio nomine dici ait lib.5.cap.29 Tinolus, quem alii Tmolus, ex i & n tantũ facientes m scribunt, & ut credo bene, nam sic Græci sæpe faciunt, mons est Ciliciæ uel Mæoniæ, & nonnulli Liciæ dicunt, croto & uitibus abundans & melle, habens ex parte una Sardos, ex altera Ipeplos, & ex eo Pactolus aurifer fluuius oritur. Hic Molus in superioribus nuncupatur.

Tiscus mons Græciæ excelsus, Demetriadi ciuitati propinquus.

Tomarus Ambrachiæ mons est.

Trapeze, quod Troezam aliqui uocant, promontorium Europæ est, à quo primo se concitat Hellespontus.

Trebanorum mons est, ex quo Anio fluuius ortus in Tyberim effluit.

Pli.li.4.ca.11 Chrysocetas promontoriũ, in q̃ Bizantiũ ante Lygos dictũ, Constantinopolis ultimo.

a Verba Plinij lib.4.cap.22. sic habent: Oppida memorabilia à Tago in ore Olysippo, equarum è Fauonio uento conceptu nobile, Salacia cognominata, &c. Quo loco uidetur Bocatius Tager pro Tago legisse. Est autem Tagus fluuius Hispaniæ.

VAticanus mons est, in quo Iouem nutritum dicunt aliqui.

Vecilius mons Italiæ prope Algidum.

Veneris promontorium Ciliciæ, cum eiusdem nominis oppido, Cypro propinquũ.

Veseuus, seu Vesulus mons est Liguriæ iuxta alpes, inter cæteros alpium clarissimus, cuius ex imis radicibus Padus erumpit fluuius.

Veseuus Campaniæ mons est, nulli montium coniunctus, undiq; uineis atq; frutetis abũdans. Hincab Euroaustro Pompeios in radicibus habuit, atq; Sarnum ab Euro ferè, sed remotius Beneuentũ, & à Vulturno Capuam, & à Circio Neapolim Calchidensium Parthenopem dictam in tumulo Sirenæ sedentem. Ex hoc enim maximo cum incolarum pauore, Nerone Cæsare imperante, repente tam grandis erupit circa uerticem fumus, ut omnis breui tractu temporis ab eo tegeretur regio, nec euanuit illico, quinimo per dies plures adeo condensus permansit, ut sublatis omnino solaribus radiis noctem faceret plurium dierum continuam. Tandem cum adiacentia omnia, & ipsum mare quod in conspectu sub radicibus est, ab occiduo complesset cineribus, cessans flammã ingentem è culmine montis euaporantem uidisse permisit, quæ multis seculis postea exustos euomens lapides perdurauit. Hodie nec fumus, nec ignis emittitur. Stat tamen in montis uertice hiatus ingens præteriti testis incendii. Huius autem in radicibus pugna fuit cõmemorabilis inter Romanos atq; Latinos, in qua P. Decius unus consul se pro uictoria obtinenda deuouit diis manibus, & inde decubuit. Incolæ hodierni montem hunc uulgo Summam uocitant.

Viminalis mons est Romæ, à Ioue Viminio nuncupatus.

Virinius mons est Hispaniæ.

Lucan. lib.1 Vogesus mons est in finibus Lingonum, & ex eo Mosa progreditur fluuius.

Vtanlug

Vranius mons est, hûc in *Eppicantia Chalchedonensium aiunt esse, syluis omnimodis abûdantem, atq; uersicoloribus floribus uariatum, & ex eis uiatoribus incolisq; plurimum odoris fundentem, & quod longe maius est, in eo olei fontem asserunt habentis odorem corticis cedri, cui uolentem propinquari nudum esse necesse est, & sic etiam si hauriatur ex illo oleum augeri. Præterea penes hunc fontem lapidem ingentis magnitudinis ortum dicunt, & eum æstate flammam emittere. Hyeme autem eis ex partibus unde exalauerat ignis aquę scaturigines apparere, adeo frigidę, ut glaciei simillima uideatur, nec hoc clam contingere, aut per tempusculû perdurare, quinimo quandiu durat æstas & ignis, & econuerso tota hyeme prosilit aqua. *

Vultur mons est Apuliæ.

Zapauortenus mons Parthorum est, in quo sita ciuitas Daran, ab Arsace primo Parthorum rege condita. Mons quidem amœnus plurimum, & natura loci adeo munitus, ut inexpugnabilis uideatur. a

Zephyrium promôtorium Italiæ, protendens in Ionium mare, in quo Petilia ciuitas.

Ziph mons est squalidus uel caligans, seu nebulosus, puto in Syria est.

a *Plinius aliter, qui regionem Zapouortenen. appellat, montê autem Dariců. Vide lib. 6. cap. 16*

De Montibus finis.

DE SYLVIS LIBER.

Sylua, nemus, & lucus idem. Verum sylua primum ubicunq; longe lateq; apud latinos arborum, & potissime syluestrium, & plurimum infructuosorum multitudo frequês excreuit, dicta est quasi soliua, id est, solitaria, eò quod raro ab hominibus frequententur, quæ si alicui numini more gentiliû uetusto forsitan dicata fuisset, illico à numine nemoris sortiebatur nomen, quod tamen superstitionibus illis cessantibus syluis minoribus in hodiernum usq; tribuitur. Lucus autê & sylua, & nemus esse potest, dummodo per ætatem & negligentiam frequentia arborum & ramorum côdensetur, adeo ut diei lux auferatur solo, ex quo per antiphrasim sylua uel nemus quod obscurum est, lucus postea appellatur. Cæterum quia syluæ, uti barba hominû, & mulierum crines, montium sunt ornamenta, ferarum domicilia, ac pastorum armentorumq; persæpe refugia, necnon & multis mortalium opportunitatibus præstent commoda, postquàm de montibus dictum est, de eis & nemoribus lucisq;, & potissime de his, quæ apud autores priscos famosæ sunt, singularis mentio facienda est, in quibus uti ante fecimus, etiam sequemur ordinem alphabeti, & ab Albunea, quæ primum se offert, dei nomine inuocato, sumemus exordium.

Sylua à Græca uoce ὕλη deriuata uidetur, aspiratione, ut in alijs multis, in s uersa

Albunea Hetruscorû fuit famosissima sylua, in qua & si tetri odoris fons esset, non obstitit quin ad eam omnis Italiæ multitudo uetusto errore decepta pro responsis concurreret. Erat profecto seu in fonte, seu arboris in trunco spiritus aliquis immundus, qui deceptis orantibus responsa daret ambigua.

Angitia nemus Marsis inclytum.

Arduenna sylua Galliæ est, magnitudine sua celebris ualde. Hæc etenim per medios fines Treuerorû à ripis Rheni fluminis, & Remorum initium ad Neruios usq; pertinet, & mil. pas. amplius d. occupans.

Aricinum nemus ab Aricia oppido cui propinquum est, nomen obtinuit, & apud priscos olim insigne fuit. In hoc quidem post reuocatû, opere Aesculapii ab inferis Hyppolitum à Diana, quam perfecte colebat ipse translatus est. In hoc insuper Egeriæ fons, apud quem Numa Pompilius Hydromâtiam exercens, se cum Egeria nympha de agendis côsilium sumere simplicibus ostendebat. Apud hoc etiam nemus & Symon Magus Petri & Pauli aduersarius claudus iam post casum factus misere expirauit,

Liuius lib.2 Decad.1 Arsia Hetruscorum sylua fuit, penes quam dum Valerius Publicola, consul Romanorum, aduersus Veientes & Hetruscos bellum pro Tarquiniis pulsis gerentes, in aciem descensurus esset, repente è sylua prodeuntem, ingentem uocem audiût, atq; dicētem, Vno plus Hetrusci cadēt. Quod post obtentam uictoriam à Valerio uerum fuisse compertum est, & Syluanum deum Romanis fauentem hoc dixisse creditum.

Angui seu Anguiciæ Lucaniæ nemus est.

BAcenis Germaniæ sylua est, infinitæ magnitudinis, Cheruscos diuidens à Sueuis, & quasi natiui muri loco alternis eorum aduersus se incursionibus obstaculum est.

Bebryacum nemus in Bithynia est, in quo aiunt quondam Bebryciorum regem consuetum uim hospitibus inferre, quam cum in eodem Polluci à Colchide redeunti facere conaretur, & à Polluce occisus est.

als, Ciminia Liuius lib.9 Decad.1 CImina sylua Hetruriæ est olim permaxima & horrenda, adeo ut nec mercatoribus esset peruia, nec habitata latronibus, postea tamen apertissima facta est. Nam cū nemo præter ducem eius eam esset intrare ausus, disponentibus Romanis in Hetruscos age re bellum. M. Fabio, & C. Mario Rutiliano consulibus, primus qui illam transire ausus est Fabius, in habitu pastorali uno tantum sociatus seruo fuit.

Clarium nemus est Colophoniæ, Apollini Clario consecratum.

Coricium nemus Thebis propinquū est, ab Ogygio rege suo, à Thebanis postea Ogygium nominatum.

DAunia sylua apud Apulos, ut arbitror est, à Dauno rege eorum nuncupata.

Dodona celebris inter Poëtas plurimū sylua est. Hæc in Dodoneo monte Chaoniæ frequens est, & in ea templum fuisse dicitur Dodoneo Ioui sacrum. Fertur prętera in hac duas de cælo columbas descendere solitas, & ueteribus insidere quercubus, & ex eis postulantibus dare responsa. Tandem ex eis, ut aiūt, altera transuolauit in Delphos Boeotiæ ciuitatem, & ibi Apollinis Delphici clarum fecit oraculum. Altera ad Ammonis Iouis templum in Africam transmigrauit, & sic Dodona mutata relicta est.

Causam fabulæ dedisse putant, quod πελειάδες & columbæ uocantur Græcis, & uaticinantes mulieres. De origine huius oraculi uide Herodotum in 2. Comment. Iliad. π. Odyss. autem in ξ.

Descriptio Hercinie est apud Cæsarē libro quinto HErcinia multis syluis nomen est, sed maior atq; notior ea est, quam apud Germanos etiam Gręci ueteres cognouere, eam'q; dixere Oricniam. Huius quidem latitudo nouem dierum iter expedito homini patet. Oritur autem ab Heluetiorum & Nemetum atq; Tauriacorum finibus, & recta Danubii fluminis regione ad fines Dacorum & Auarium usq; contingit. Inde se sinistrorsum flectens propter immensam sui magnitudinem, multarum gentium fines attingit, & cū quadraginta dierū in longitudinem eius progressus factus sit, nemo tamen ex Germanis est, qui se audisse aliquem ad eius deuenisse finem dicat, aut quo sub cælo oriatur, seu potius finiatur accepit. Multa quidem in ea ferarum sunt genera, cū quibus pro gloria robusti iuuenes syluæ propinqui exercētur.

Pholoë Thessaliæ sylua est, à Pholo Centauro incola denominata.

GRineum nemus in finibus Ionii est, & Apollini consecratum, in quo ferunt prisci Mopsum uatem fuisse Apollinis, qui & Grineus etiam exinde cognominatus est. Addentes in eodem aliquando calcantem cum Mopso de diuinandi peritia disputasse.

IDa sylua est Phrygiæ ab Ida monte, in quo excreuit denominata. Apud hác ad ostentum somnii Hecabę effugiendum expositus est Alexander, qui postea Paris dictus est, & huius in uallibus de pulchritudine, seu dignitate dearum ab eodem iudicium latū est.

Idalium nemus in insula Cypri est, Veneri sacratum.

Ideum Græciæ nemus est, in quo Liberi patris filius cū furto subtraxisset pastori iuuencum, & ad restitutionem cogeretur, patris auxilium inuocauit, qui confestim iuuencum transformauit in ceruum, & sic filium robori surripuit, & ditauit rapina.

Inia sylua est in Rhetia, in qua Rhenum & Danubium oriri quidam tradiderunt.

Hyrcania ingens sylua est, adeo ut ab ea Hircania regio nominetur Scythis contigua,

alit quippe animalia syluestria plura, sed tygres præcipue.

LAurea sylua olim in Latio propinqua Tyrrheno littori fuit insignis, tamẽ excisa, ubi erat, uicus ædificatus est, cui ab ea Laurentum nomen impositum est.

Libistris sylua est, ut quidam dicunt, Thessaliæ. Alii uero illam apud Bistonas esse confirmãt, quæ etsi multorum animalium altrix sit, ursos tamen prægrandes alit & ualidos. *

Litana sylua est in Gallia cisalpina, in qua Galli Boii. L. Posthumium cõsulem, legionesq; Romanorum trucidauere. *Liuius lib. 3 Dec. 3*

MIciosa uel *Liciosa olim sylua fuit in campo Sabino, penes quam Tullius Hostilius Romanorum rex, aduersus Sabinos hostes habuit pugnam, & syluam uictoria sua fecit insignem. *Malitia, sic enim nostri codices habent lib. 1. Decad. 1*

Marathonidis sylua apud Marathonem montem in regione Attica est, in qua Icarus à rusticis ebriis occisus est, & ab Erigone filia requisitus, & canis ductu repertus. In hac Theseus Taurum regioni infestum occidit.

Molorchos nemus est, & Nemea sylua uocatum, sed sic eò dictum, quia dum accederet Hercules aduersus leonem Nemeum à Molorcho pastore susceptus & hospitatus est, ob quod beneficium nemus postea Molorchum nuncupatum est.

NAsamonum nemus apud Nasamones est, ad quod sunt qui uelint Herculem accessisse, & ibidem oppressisse Leonem.

Nemea sylua est inter Argos & Thebas, apud quam regnauit Lycurgus. Hæc quidem data est ob leonem ab Hercule in eadem superatũ, & ob agonem annuũ in honorem Archemori occisi à serpente, dum Hypsipyle nutrix Langiã monstraret Argiuis celebratũ. *De hac Statiũ uide*

PArthenium nemus est Archadiæ, in quo quondam Iuppiter transformatus in Dianam, Calistonem uirginem uitiauit, dictum enim Parthenium à uirginibus, quæ in eo consueuerant uenationibus exerceri. Nam parthenos Græce, latine uirgo sonat.

Pelium nemus apud Pelion montem, & ab eo denominatum credo, Chironis Centauri domicilio clarum.

Plantus sylua est haud longe à Hierosolymis, in qua dudũ Dauid retinuit exercitũ suũ. *

Rosinne sylua est, Argo propinqua.

Stymphalis sylua in Stymphalio monte, in qua Hercules Stymphalidas occidit aues.

TEgea sylua est Archadiæ, in qua Pan Archadum deus honore plurimo celebrabat.

Tempe nemus est Hæmoniæ inter Ossam & Olympum, cuius per medium Peneus amnis à Pindo monte ueniens discurrit.

Thymbra sylua est Troiæ propinqua, sacra Apollini, & in eo eius templum Thymbrei Apollini nominatũ, in quo Achilles ab Hecaba deceptus, per insidias noctu à Paride uulneratus & occisus inermis est. Dicitur autem sylua hæc à Tymbra herba qua abũdat plurimum. Hanc autem herbam aiunt latine uocari *cyanem. *als, Cunilam*

Vrbis sylua prope Ticinum Galliæ cisalpinæ.

Zonæ nemora sunt, haud longe ab Hebro flumine, & promontorio †Seriphione Thraciæ, quæ quidem secuta dicunt canentem cythara Orpheum. *Serrio, sic enĩ à Plinio dicitur li. 4. ca. 11*

De Syluis finis.

DE FONTIBVS LIBER.

POstquàm de montibus & eorum ornatu, syluis, atq; nemoribus expeditum est, antequàm progrediamur ad flumina, de fontibus his quos celebres antiquorum fecere traditiones, non erit absurdum. Est igitur fons cuiusq; fluminis, seu alterius congregationis aquarum initium, à fundendo dictus. Et ideo cum parentes filiis præponendi sint, fontes loco parentum lacubus, fluminibusq; præponemus, & quasi montium partus post eos explicitos adnectemus.

Fons

Fons igitur aliqualis in primo è uiscetibus terræ exiēs aquarum congregatio est in se non nunquam aliquandiu subsistens, esto, ut plurimum postea aut in riuum tenuem, aut in amplum flumen procedat, quos cum eorum mirabilibus exponētes, ut in prælibatis factum est, sic præstante deo, ordinem seruabimus alphabeti. Et quoniam persæpe amœnissimi sunt, & Venereis delitiis sumopere uidentē esse cōformes ab Acidalio fonte olim Veneri consecrato sumemus initium.

Acidalius fons est in Orchomeno ciuitate Beotiæ, qui quidem Veneri sacer fuit, & ab eo Venus aliquādo Acidalia nominata est. In hoc autem dixere Poëtæ Gratias tres Iouis filias, quæ Veneri obsequentes sunt, lauari consuetas, uolentes ostendere sub figmento qualis sit fontis huius proprietas, cum nomen etiam faciat manifestum, acida quidem Græce, latine cura sonat, qua plurimum infestātur amantes, & in qua lauare, id est, à sordibus excutere debemus gratias, ut non concedamus indignis, aut illas syncero animo meritis largiamur.

Acidulus agri Venefrani in Campania fons est, ægris oculis mederi consuetus.

Acilius fons est in Sicilia, ex quo talis fertur fabula. Acis iuuenis quidā Siculus, Galatheam nympham amauit, & ab illa amabatur, quam cū amaret Poliphemus Cyclops, & spemi se cerneret, uidissetq; Acim Galatheæ misceri, iratus eum occidit. Qui Galatheæ nymphæ dilectæ suæ precibus in fontem sui nominis à Neptuno conuersus est.

Aganippe fons est Beotiæ celebris plurimum, eò quod Musis dicatus sit, à quo & ipsæ Musæ Aganippæ nonnunquam nuncupatæ sunt.

Albunea fons est in altissimis montibus Tyburtinis, qui sic ab aquæ qualitate denominatus est, hunc nonnulli Leucotheam uocauere.

Alis fons est in potionibus adeo suauis, ut nulla potius aqua desideretur.

Amimoneus fons est apud Argos, ab Amimone Danai regis Argiuorum filia denominatus, ex quo talis consueuit narrari fabula. Amimon cum studiose in quadam sylua iaculo uenaretur, minus aduertens percussit Satyrum, quam cum uellet Satyrus uitiare, illa Neptuni auxilium precata est. Ipse autem fugato Satyro illam oppressit, & ex ea suscepit Nauplum, postea Palamedis patrem, fontem'q; loco propinquum, & flumen ab ea denominauit. Alii dicunt eam uitæ tædio affectam in fontem sui nominis fuisse conuersam.

Anxur fons Volscorum fuit, haud longe à Terracina, quæ Anxur antea dicta est. Qui eo quod ignaris lætalem haustum præberet, ab incolis iniectis lapidibus & terra oppletus est.

Aon fons est ab Aonia regione in qua est denominatus, Musis sacer, à quo & ipsæ uocantur Aonides.

Dinus, Pli. li. 32. cap. 2 — Apollinis fons est in Licia * Tutius appellatus.

Archemorus fons est in Nemea sylua, iuxta quem celebratur Agon in honore Archemori Lycurgi regis filii, & ab eodem denominatus, cum ante diceretur Langia.

Atchidemisa Siciliæ fons est in agro effluens Syracusano.

Areth fons est Syriæ, apud quem Gedeon aduersus Madianitas tendens, castrametatus est.

Arethusa fons est Siciliæ, Syracusarum proxima muris, ea in parte quæ dicitur Achradina celebris plurimum Poëtarum carminibus. Ex quo consueuit talis fabula recitari. Arethusam Elidis fuisse nympham, & se lauantem in Elidis flumine ab eodem fuisse dilectam, quem cum ipsa fugeret, eius'q; sequentis circuitionibus teneretur, aiūt deorum implorasse auxilium, quo in fontem sui nominis uersa est, cuius undis cum misceri uellet, se Alpheus deorum miseratione, per subterraneos meatus euasit in Siciliam, quam etiam secutus per eosdem meatus, Alpheus ibidem immixtus est. Alii eam Siculam dicūt fuisse nympham, & ab Alpheo ex Elide uenientem, in Siciliam fuisse dilectam. Sed seu ab Elide fons ueniat, seu in Sicilia oriatur, hoc pro cōperto habeō, Alpheū ab Elide in Sici liam

liam penetrare, fonti'q; prædicto misceri, cuius rei euidentissimum aiunt esse argumentũ, fontem Arethusam de quinquennio in quinquennium emittere purgamenta, nec illa aliud apparere quàm stercora hostiarum in Alpheum apud Elidem in sacris Olympiacis secundo flumine proiecta, & sic in Arethusam delata. Hunc insuper fontem dicunt non nulli de quinquennio in quinquennium translocari.

Arethusa fons est alter à superiori in Ithacia, erumpens apud petram quæ Corax denominatur. Ex quo talis recitatur fabula. Fuit Corax uenator quidam, qui quacunq; de causa fecerit, ex petra illa in mare se præcipitem dedit, à se petræ nomẽ relinquens. Cuius Arethusa mater præcipitium uidens ægre ferens, in proximum se fontem deiecit miseranda, & fonti nomen dedit mortua.

Arethusa & hic à superioribus fons est alius, ut quibusdam placet, in agro Thebano.

Artiace fons est apud Lystrigonas.

Asnanicus fons est circa Tyana, Hertio Ioui sacer, eò sic uocatus, quia sic incolę uocent Odyss. K aquas. Is quidem plurimũ mirabilis est. Nam, ut fertur, aquæ eius ex subterraneis meatibus frigidissimæ in fontem ueniũt, in quo illico feruent, & ex astantibus incolis his, qui pro re aliqua recte iurauerunt suauis potui & dulcis est, deierantibus uero aduersa, & ex fonte prosiliens tanquam in hostes, oculos, pedes, manus'q; talium feriens, hydropisim atq; depilationis ægritudines infert. Nec est læsis abire possibile, donec periurium suũ confiteantur his, quorum in præiudicium deierarunt.

Baiarum fontes memoratu quidem dignissimi sunt. Nã paruo soli spatio plurimi salubres'q; omnes scaturiunt. Baiæ autem locus est inter Puteolos & Miseni monimentum, secus Campanum mare non longum litoris tractum occupans, tanta cæli benignitate, & agrorum fertilitate, atq; nemorum, & maris amœnitate conspicuus, & optabilis, ut olim in se posset Romanos attrahere proceres, & Roma relicta hyeme, atque uere detinere toto, quod satis ædificia ingentia & uetustate semesa testantur. Et quod non parum eis ignominiæ infert, apparent adhuc conciliorum & pisciũ medio in gurgite carceres. Est & præterea templorum insignis, nam ibi uidere est Apollinis oraculum ingens opificum artificio nõ deitate numinis uenerabile. Sibyllæ insuper Auerno supereminens lacus, uetustissimam atq; ingentem ædem, & quod nõnulli templum fuisse Veneris arbitrantur, præ cæteris neglectum. Quid multa? fontium abundantissimus est, & omnes pro diuersitate diuersis ægritudinibus præstant remedium salutare. Et quod mirabile est, ubicunq; in litore fodias, facile & ferè circa ipsam soli superficiem tepentes cõperies undas, morbis'q; aliarum more uidentes. Quibus uero conferant, præbet experientia documentum. Sed inter alios à cæteris semotus est in littore præcipuus riuus, quem Tritolim indigenæ uocant. Hic quidem exciso manibus monte superba testudine, atq; amplo habitaculo conspicuus æstuarius oceani maris more, bis in die feruidas eructat undas, & totidem tepentes absorbet, & opitulans infirmitatibus uariis, cæteros excedit inclyta fama.

Bandusiæ fons est lympidissimus.

Biblis fons est Mesopotamiæ, haud lõge à Carris, ex quo fabula talis. Biblis Cauni fuit soror, eum'q; infausto amore dilexit, qui cum sororis amorem horresceret, & fugeret, infelix illum usq; Carras frustra secuta est, ibi autem doloris impatiens miseratione deorũ, in fontem sui nominis conuersa est.

Bituminis fons est, ut arbitrari possum, apud Aethiopas iuxta Corambim.

Blandus fons est iuxta Senam Iuliam aquarum abundans, & quia opportunitatibus incolarum copia sua blandiri uidetur, Blandi nomen consecutus est.

Caphamaũ fons est Gallileæ, quem pleriq; credunt per subterraneos tramites à Nilo flumine deriuari, eò quod piscem procreet Coratinum nusquàm alibi præter hũc fontem quàm in Nilo repertum.

Callirhoë fons est Atticæ regionis, & medicæ salubritatis fert gloriam, haud longe scaturiens à Hierosolyma, sic ab ipso aquarum præconio nominatus est.

Callipiæ

Callipiæ fons est in Epheso ciuitate, penes eximium Amazonum opus Dianæ Ephesiæ templum.

Camœnarum fons Romæ fuit.

Caminon fons est calidas aquas habens citra feruorem, quas si uino miscueris, triduo potionis calorem seruant.

Carnamenis Meoniæ fons est.

Castalius fons est Poëtis familiaris plurimū, cum Musis sacer sit. Hic in Parnaso monte est, & dicitur Castalius à uirgine quadam Castalia, quæ cum illi Apollo uim uellet inferre, in fontem se præcipitem dedit, & in eo nomen uitam'que reliquit.

Chebron fons est Iudææ, apud quem expugnatus fuit Ismaël, uir non ex genere Dauid, qui post solatam Hierusalem à Nabutzada principe regis Babyloniæ multos Iudæos occiderat.

Cephisia fons est Atticæ regionis.

Chii fons est in insula Chio, à qua etiam denominatur, ex cuius aqua si quis potauerit hebes efficitur.

Cianæ Siciliæ fons est in agro Syracusano, de quo talem ueteres fabulam recitabant. Fuit Cianæ Sicula Nympha, & Proserpinæ socia, quæ cum cerneret illam asportari à Plutone, iter raptoris uoluit impedire, nec potuit. Tandem se spretam uidens, dolore deflens nimio, in fontē sui nominis mutata est, esto sint qui dicāt eam stagnū esse, seu paludem.

Pli. li. 31. ca. 2 Ciceronis fons haud longe à Puteolis est, calidas euomens aquas, quę ægris oculis plurimum conferunt. Et ideo Ciceronis uocatur, quia in uilla eius, quam Achademiam uocauerat, ea in uia, quæ ab Auerno lacu fert Puteolos, est. Nec tamē eo uiuente fons erat, sed breui interposito post eius necem tempore, illam Antistio ueterre possidente, eius in parte prima prorupit, quem etiam Laurea Tullius unus ex libertis olim Tullii carminibus celebrem reddidit, ut appareret clarum hominem dum uiueret scientia sua mentalibus mortalium oculis præstitisse medelam, & eius post nomen eo defuncto præstare corporeis.

Pli. li. 31. ca. 2 Cyzice fons apud Cizium Asiæ ciuitatem sic existimo, & à ciuitate denominatus. Esto Cupidinis fons ab aliquibus nūcupetur, à quo putarūt ueteres Veneris incendia aboleri.

Clanius in Campania fons est apud Acerras, quem aiūt incolæ, dum creuerit, circumadiacentium agrorum præsagire pestem.

Pli. li. 31. ca. 2 Clæon fons est Asiæ minoris haud longe à Celene Marsiæ ciuitate.

Clitorius à Clitor Archadiæ fons est, qui potus odium inducit uini.

Pli. & Ouid. dicitur Clitumnus, ut quidam dicunt, Meuaniæ fons est, alii Vmbriæ lacū, & circa eum maximos boues gigni. Alii uero Meuaniæ flumen afferunt.

Coralis fons Carpati.

Videtur legēdum esse, Ennea crunos Crimescon, seu Crimos Atticæ regionis fons est.

Plinius lib. 4. cap. 7. in descriptione Atticæ: In Attica fontes, inquit, Caphisia, Larine, Callirhoë, Ennea, Crunos. Infra autem lib. 5. circa descriptionem Iudææ cap. 16. Eodem latere, inquit, calidus fons medicæ salubritatis Callirrhoë, aquarum gloriam ipso nomine præferens. Ex quibus uerbis quantum hic erratum sit, siue hoc à Bocatio, siue à librario factum dicas, intelligere potes.

DAn fons est in Libano monte, ex quo progreditur fluuius, qui nomen fontis tamdiu seruat, donec alteri ex eodem monte effluenti, cui nomen Ior, iungatur, iuncti autem simul Iordanem faciunt flumen.

Daulotos fons est Sabæorum.

Pli. lib. 5. ca. 5 Debris fons est apud Mateglæ oppidum Garamantū miræ conditionis. Eius quidem aquæ à meridie usque in mediam noctem feruentissimæ sunt, à media uero nocte in meridiem usque econtra frigidissimæ.

Delius fons Dianæ sacer est, & ab eo ipsa Delia denominata est.

Dirce fons est Bœotiæ Thebis proximus, ex qua talis narratur fabula. Antiopa Nictei regis filia nupsit Lynceo regi Thebarum, qui eò quod comperisset eam ex Ioue concepisse, illam

illā abdicauit,& Dircem super induxit,quæ timens ne Lynceus traheretur in amorē Antiopæ,illam carcerari iussit. Sanè cum Antiopa Amphionem & Zetum peperisset, carcere liberata adultos filios irritauit in Lynceum & Dircem, qui occiso Lynceo & Thebarū occupato regno,Dircem indomitis tauris alligauere,qui dum eam traxissent atq; occidissent, ubi postea fons Dirces erupit reliquere, quem quidem ex eadem Dirce miseratione deorum in fontem mutata factum atq; denominatum quidam uolunt.

Dora fons est Sabæorum.

Oedipodia fons est Bœotiæ,credo ab Oedipo rege Thebarum denominatus.

Egeria fons est in Aricino nemore Ariciæ propinquum , quem Numa Pompilius Romanorum rex Camœnis dicauit, & cum ex opaco progrederetur, ad fidem dictis augendam ibidem se damni consultum de agendis fingebat,cum Hydromantiam exerceret solus.

Gelon fons est in Phrygia haud longe à fonte Marsiæ.

Ena fons est,à quo & locus in quo est Ena denominatus, ubi quondam ingens idolum fuit toti regioni uenerabile. Hic autem locus propinquus Taimæ Nicograndi intra Heliam & Diopolim.

Enuscabeles fons est in Arabia, quod nomen Camelorum fons sonat.

Epigramea fons est Bœotiæ,apud quem quidam arbitrantur Cadmum characteres literarum excogitasse.

Aesculapii fons Athenis est,& quæ in eo merguntur, in Phalerico flumine in Attino campo delata comperiuntur.

Esus fons Rhodi.

Exampeus paruus fons apud Callopodas est,qui Scythæ sunt,Hic adeo amaras emittit aquas, ut Hyppane per maximum Scytharum fluuium, quam cito illi miscetur omnem reddit amarum, cum eo usq; dulcis atq; potabilis fuerit.

Verba Plinij sic habent.Et quæ in Aesculapij fonte Athenis immersa sunt, in Phalerico redduntur. Et in Annate campo fluuius mersus post uiginti millium passuum exit, &c. ex quo uides, quantum huic loco uicij sit.

Frigidi fontes in agro sunt Ardeatino, odore Sulphureo fœtidi.

Fultia fons est Siciliæ.

Garga fons est Eubœę,in quo se balneantem Dianam uidit Actæon,à qua mutatus in ceruum,fecus hunc fontem à suis canibus laceratus est. *ut Vibio placet.*

Gargaphiæ fons est Bœotiæ Dianæ,quondam seu Hecatæ sacer,quem eundem cum superiori quidam putant,nec obstat locorum diuersitas,cum facile unus pro altero sumi potuerit.Non enim Euboea alio medio,quam Euripo à Bœotia separatur.

Geon fons est in Iudæa, apud quem Salomon à Nathan propheta, & Sadoch sacerdote in regem Iudæorum unctus est.

Geron Hæstiæotide fons est,ex quo bibentes oues si albæ sint,efficiuntur nigræ. *aliàs Ceron. Plini.lib.31. cap.2.*

Iezara fons est Samariæ propinquus,in quo Samarię corpus occisi Acab regis,sui resetentes Samariam,currum eius sanguine regio respersum lauerunt.

Imea fons est Atticæ regionis.

Inessa fons est apud Rhodios,à quo & Siciliæ fons nuncupatur.

Iob fons in Iudæa est,qui, ut aiunt,colorem mutat quater in anno, puluerulentum, sanguineum,uiridem, atq; lympidum,ternis mensibus unumquemq; conseruans.

Iouis fons in Dodone est duplici de causa mirabilis.Nam cum frigidus sit,si merguntur ardentes faces,illas more aliorum extinguit,extinctas autem accendit. Prętetea semper in meridie deficit,cum circa medium noctis exundet,quam ob causam Anapaunomenō uocatur ab incolis.

Hippocrene fons est Bœotiæ , hunc aliqui fingunt ob equi Pegasū percussionē factū, & hinc denominatum.Quod quidem figmentum facile detegitur,si secundū quosdam

inspiciatur historia. Volunt quidam Cadmum equo insidentem, dum sedẽ sibi sociisq; perquireret, primo haud hunc fontem constituisse, & quia literarum Græcarum repertor fuit quarum forsan meditationem ibidem sumpsit, illum musis sacrum esse uoluit.

Iuturna fons est in Italia apud Numicum fluuium, & quia salubertimus sit Iuturnæ à iuuando nomen sortitus est, de hoc enim fonte Romam ad sacra deferre semper consueuit antiquitas.

Langia fons est in Nemea sylua, quem penes agon annuus celebratur Archemoro Lycurgi filio, à quo postmodum Archemorus denominatus est.

Larine fons est Atticæ regionis.

Lerneus fons est, quem aiunt Neptunum postquam Amimonem filiam Danai à Satyro liberatam compressit, locum tridente percussisse, & fontem produxisse Lerneum, & eum qui ex eo progreditur fluuium Amimonem à compressa uirgine nominauit. Hūc tamen aliorum secuti opinionem supra Amimonem scripsimus.

Lerneus fons est Archadiæ cuius aquas aiunt abortus fieri non pati.

Leucogei fontes inter Puteolos & Neapolim sunt, qui oculis medentur ægris.

Libetra Magnesiæ fons est musis sacer, à quo musæ dicuntur Libetrides.

Linus Archadiæ fons, qui abortus fieri non patitur.

Lyriope fons est, in quo aiunt se primo uidisse Narcissum, & amore sui captum, eum penes occubuisse.

Magia Siciliæ fons est in agro Syracusano.

Marsia fons est in Phrygia ad Celænarum oppidum.

Mella fons est in Hæstiæotide, ex cuius aqua, si beberint nigræ oues albæ efficiuntur.

Menais fons est in Sicilia apud Leontinos, per quem iurare timent.

Messeis Thessaliæ fons est.

Molus fons est in insula Delo, quem aiunt eodem tempore cum Nilo flumine cresce re atq; decrescere.

Miturnion fons est in Argolico sinu.

Naft fons est in tribu Beniamin, quem alii Napto uocant.

Neminia fons est in agro Reatino.

Neptunus fons fuit apud Terracinam, ex quo qui inaduertentes biberant, occidebantur, quamobrem ab antiquis obstructus est, hunc supra Anxurē nominauimus.

Nympheus fons est, penes quem gentiles nympharum nomina celebrabant.

Niobe fons est in Argolico sinu.

Oestrum fons est Siciliæ, apud quem Musæ coluntur.

Ortorum fons iuxta collem Libani montis effluens, flumen facit quod inter Tripolim & Tortosam mari miscetur.

Paneas si modò is est, ex quo Iordanē oriri Plin. scribit lib. 5. c. 15. Credo legēdū esse Pimpleus fons, à quo Pimpleades Musæ.

Paneus † fons est sub Libano monte, in quo si qua natantia proiiciantur in lacum, cui Phiala nomen, cuncta reperiuntur.

Pegaseus fons est in monte Parnasso musis sacer, & à Pegaso equo ungula factus, & inde Pegaseus nuncupatus, cum & alia sint illi nomina plura.

Pileus fons est Macedoniæ musis sacer, & à quo musæ nocitatæ Pileæ sunt.

Pyrene fons Corinthi.

Piconia fons est saluberrimus apud Marsos, oritur quidem in ultimis Pelignorum montibus, & amplius è gurgitationibus effluens Marsos transiens, & lacum Fucinum mergitur in specu, & in Tiburtino agro effunditur iterum, ex quo factis fornicibus primus perducere Romam Ancus Martius ex regibus unus auspicatus est, post quem Quintus Martius rex, tunc prætor, & post eum ultimus restaurauit M. Agrippa.

Prothesis fons est apud Ctesiphontem Persarum ciuitatem.

Psammate fons est apud Thebas.

Regiæ aquæ fons eſt Epiri haud longe à caſtello Macrocerannis & Cuna. a

Rogel fons eſt in tribu Beniamin, quem penes Adonias uictimas immolatus eſt.

Rodiorum fons eſt in Cherſoneſo, qui de nouennio in nouennium egerit purgamenta.

Rotriui fontes in Phrygia ſunt agro Agalaſeno propinqui, & Apamiæ ciuitati.

Rubrus fons eſt Aethiopiæ, ex quo qui biberit lymphatus efficitur.

Apud Plini. ſic legitur, In Epiri ora caſtellum in Acroceraunijs Chimera, ſub eò aquæ regiæ fons. a *Libro. 4. Cap. 1.*

SAcer fons in Epiro eſt frigidiſſimus, & ſpectatæ diuerſitatis, nam ſi in eo ardentem demerſeris facem extinguit, extinctas inflammat, húc ſupra, Iouis fontem diximus.

Salmacis fons eſt in Caria ſecus Alicarnaſſum ciuitatem, qui falſa multorum opinione creditur uenereum morbum implicare bibentibus, & ob id figmentum illud poëticum exortú putat, quod legitur de Hermete puero, à nympha Salmace captú, & quòd ex duobus, eius precibus, corpus unum utrum'q; ſexum habens factum ſit. Sed longe alia cauſa locum præſtitit fictioni, & à minus intelligentibus infamia fonti exorta eſt. eſt enim fontis huius aqua perlucida, & egregio ſapore delectabilis guſtui, & cum Nydas quidá & Renauias ab Argis uenientes Troezena coloniam deduxiſſent, barbaros incolas Carras ſcilicet & Lelegas eiecerút, qui pulſi ſedibus montana adiacentia petierunt, & latrociniis cœperunt nouos infeſtare inquilinos. Cæterum cum ex colonis unus ſecus fontem aquæ bonitate tractus tabernam meritoriam cödidiſſet, eam'q; rebus omnibus, quæſtus cauſa, ad alliciendos in cibum homines compleſſet, continuando per tempus, factum eſt, ut ex barbaris, ſeu neceſſitate cibi, ſeu delectatione quoſdá traheret, poſt quos & alii aduenere loci fama attrahente, & ſic conſuetudinem cum Græcis ſumentes paulatim effteratos cœpere linquere mores, & humanitate quadam molliri, & tandem ex belluis mites effici homines, & ſic non effœminatos in uenerem, ut quidam intelligút, reddidit, ſed ex aſperitate nimia, & ſyluestri ad humanam manſuetudinem reuocauit, & ex aduerſis hoſtibus conciues faciens in amicitiam perpetuam copulauit. *Hæc ex Vitruuio, ut ipſe autor ſupra in fab. Hermophroditi citat.*

Sarſula fons eſt Narbonenſis prouincię, non dulcibus aquis defluens, ſed ſalſioribus quam ſit maris, ut nomen merito ſortiretur, diſtat autem modicum à lacu Rubreſo, qui Ataxem recipit fluuium.

Sames fons eſt in tribu Beniamin.

Siala † fons eſt in radicibus mótis Syon non iugibus effluens aquis, ſed horis certis & diebus aliquibus bullit, hunc quidam uolunt ex Piſcina Probatica fluere. *Siloah.*

Cymothoë notiſſimus Achaiæ fons eſt, haud longe ab oppido Patras.

Solis fons in Cyrenaica regione eſt, in medio nemoris quod Amomium dicitur, qui profecto habita cöſideratione ad mutationes eiuſdé mirabilis eſt. Sole equidem ſurgente aiunt aquas eius emanare tepidas, caleſcente meridie frigidas, eo in ueſperam inclinante tepefieri, nocte autem intempeſta ferueſcere, & in tepiditatem reuerti dum diei propinquior nox accedit. *Vide Plin. lib. 2. cap. 103.*

Sorgia à ſurgendo dictus in Narbonenſi prouincia, loco qui uulgo dicitur uallis clauſa, fons nobiliſſimus eſt, nam è ſpecu quadam abdiuiſſimâ ſaxei montis tanta aquarum erumpit abundantia, ut abyſſi putes aperiri fontes. Minus tamen anni tempeſtate quadam exundans, & cum clariſſima aqua ſit, & amœna guſtui illico facta fluuius optimorum piſcium ferax eſt, producens in fundo ſui herbam adeo bobus ſapidam, ut demerſis ad illam carpendam ſub undis capitibus aſſidue paſcentes ferè ad ſuffocationem uſq; detineant, inde inter aſperrimas cautes effluens paruo contenta curſu in Rhodanú mergitur. Celebris quidem & antiquorum præconio, & aquarum copia, & piſcium atq; herbarum fertilitate eſt. Sed longe celebrior in poſterum factus noui hoſpitis carmine & incolatu. Apud hunc quidem noſtro æuo ſolitudinis auidus, eò quod à frequentia hominum omnino ſemotus uideretur locus, uir inclytus Franciſcus Petrarcha poeta clariſſimus

conciuis atq; præceptor meus secessit noua Babylone postposita, & paruo sibi comparato domicilio, & agello, agricultoris sui cõtentus obsequio, abdicatis lasciuiis omnibus, cum honestate at sanctitate mirabili ibidem iuuentutis omnem florem ferè consumpsit. Et si solitudinis amoenitate plurimum teneretur, non tamen detestabili, aut uano ocio tempus triuit, quinimmo sacris & assiduis uacans studiis, inter scopulos montium, umbras'q; nemorum teste sonoro fonte, Aphricam librum egregium heroico carmine, gesta primi Scipionis Aphricani cantans arte mira composuit. Sic & bucolicum carmen conspicuum, sic metricas epistolas plures, sic & prosaice inuectiuas in medicos, & epistolas multas, & laudabiles ad amicos. Ac insuper ad Philippum Caualicensem episcopum de uita solitaria librum, tam exquisito atq; sublimi stylo, ut diuino potius quam humano editus uideatur ingenio, quamobrem quasi obsoleto ueteri aquarũ miraculo, post eius discessum æstatis feruore superato tanquam sacrarium quoddam, & quodam numine plenum eius hospitium uisitant incolę, ostendentes loco miraculi ignaris & peregrinis, nec dubiũ quin adhuc filii nepotes, & qui nascentur ab illis ampliori cum honore tandiu uatis administratione uestigia uenerentur.

Spandeus fons est in insula Asiæ.

TAmarici Cantabrię fontes sunt, nam cum tres sint inter se octonis distantes pedibus in alueum unum coëunt uasto amne, hi quidẽ, esto eis uicinus fons sit sine intermissione affluentissimus, singulis tamen diebus duodecies siccantur, & uigesies aliquando, quod in augurium Cantabri sumunt.

Pli.lib.6.c.29 Tadnos fons Arabum est haud longe à monte Eo.

Plin.lib.31. cap. 2. Thespiarum fons est cõceptus mulieribus repræsentans.

Tima fons est apud Colophoniam in Apollinis Clarii spelunca, ex potu cuius miranda redduntur oracula, uita tamen bibentium breuiore.

Cucios. Plini. lib.6.cap.29. Turius fons est in promontorio Aethiopiæ, à nauigantibus expetitus.

Nostri codices Pliniani sic habent, Colophone in Apollinis Clarij specu, Lacuna est, cuius potu mira redduntur oracula, unde apparet pro Lacuna Boccatium Tima legisse.

VElini fontes Italiæ ultra Interrãnas sunt.

Viminus apud Laconas fons est.

Zame fons est in Aphrica, ex cuius aqua siquis biberit, canoram faciet uocem.

De Fontibus finis.

DE LACVBVS LIBER.

ERat animus mihi cum de fontibus dictum esset, ut de fluminibus scriberem, Sed quia persæpe cernimus fluuios quosdam è lacubus exundare, aut susceptus ex eis emergere, mutare propositũ satius esse ratus sum, & lacus primo famosos apponere, ne si postposuerim ab hostiis in fontes uideat flumina reuocasse. Est ergo lacus aquarũ prægrandis copia ex occultis terræ meatibus in unũ deueniens, atq; consistens locum. Ex quo nonnulli aiunt lacum dici quasi aquarũ locum. Hos quidem maximo mortalium commodo per terrarum ambitum passim natura rerum disposuit, & quicquid aliqui dixerint, longe à fontibus alienos. Augentur autem fontes, & minuuntur facile pluuiis aliis'q; superuenientibus atq; cessantibus undis, ubi lacus absque incremento aut sorbere ingentia flumina, aut tanquam hospites suscipere & emittere illico cernimus. habẽt & exitus fontes in riuos uel fluuios, lacus, non dicam omnes, sed ut plurimum nullos habent, esto ignoremus quonam recõdant pluuias & torrentes. Ferunt & grandia nauigia lacus, fontibus nec minimi innatant cortices. Præterea fontes nullos aut paruulos alunt pisces, ubi ex lacubus ferè omnibus maximos atq; sapidos pisces assumimus. Sunt & qui dicant, quod longe inconuenientius est, lacus

lacus idem esse cum stagnis, cum uulgo Galli facta distinctione sic uocitent, absurdum quippe est cum stagnantes aquas deficere, & nõnunquam aridum solum linquere contingat, & aliquando extenuatis æstiuo feruore aquis reliquas languentes paucitate putrescere, & odore tetro adiacentia inficere loca, quod lacubus contigisse ferè nunquam compertum est, quid in multa procedã, cum liquido pateat fontes, stagna, lacus'q; inter se fore diuersos, ad quos describendos fauente semper qui aridã fundauit, illos per alphabetũ more solito uenientes Acheros seu Acheronta, cum se primum offerat ordini aliorũ principem faciemus.

ACheros uel Acheron noluht quidam lacum esse, & ad inferos deferri, & ibi Acherontem fluuium facere.

Acronius in alpibus lacus est, quem descendens à fonte Rhenus facit. a

Aecitus Apolloniæ lacus est.

Alphion lacus est cuius aqua habet uitiligines tollere.

Albanus lacus est in Albano monte haud longe ab urbe, ex quo uaticiniũ fuit nunquam Romanos Veios capturos, ni primo ex Albano lacu emitteretur aqua.

Alce lacus est per Porcidamum, quem apud Indos puto, in quo cum nil mergatur fluitant omnia. b

Alotrine lacus est in minori Asia, in mõte Alotrine, ex quo Menander oritur fluuius. c

Aluuris lacus est super Histropolim, haud longe ab hostiis Histri fluuioli.

Ascanius lacus est in Bithynia, propinquus Olympo monti & Prusę ciuitati olim ab Hannibale conditæ. *Plin. lib. 2. cã. 93. in Hirpinis ait esse.*

Ansanctus lacus est apud Lucanos, ex quo tam letalis euaporat odor, ut uolantes desuper aues necentur eo suscepto. *ut Plin. lib. 24. Cap. 5.*

Sinnaus lacus est in Asia, qui à circumnascente Absynthio inficitur.

Aneticus lacus Aegyptiorum est, circa quem papyrus nascitur, ex quo primæ chartæ factæ sunt.

Anius lacus Puteolis uicinus est, quem ego arbitror hodie Sudatorii lacum uocari à balneo, quod in eius est margine, cum lacus alter præter hunc in partibus illis innominatus sit. Si is est nullum alit animal præter ranas. Et insuper nullo artificio reperiri fundus, ut aiunt incolæ potest, cum altorum montium in theatri formam circundatus sit, & cum nullos habeat exitus, non amplius octo millia passuum ambitus est. Eminet inter alios huic ad austrum mons silicibus plenus, ex quo iunio ueniente mense tot serpentum inuicem glomeratorum globi se præcipitant, ut mirabile uisu sit, omnes'q; in subditum sedemergunt lacum, nec est qui unquam exeuntem uiderit aliquem, aut innatantem uel aliter prodeuntem. e

Arethusa Armeniæ maioris lacus est, in quem impetuoso cursu Tygris intrans. non aliter quam si contineatur à ripis nulla in parte miscetur lacui. Quinimmo seruato Alueo in partem exit oppositam. Semper quicquid ingerit secum trahens, quod aquarũ testatur dissimilitudo. Hunc lacus uersa uice adeo libere ire permittit, ut prout nihil illi de suo concedit fluuius, sic nec illi largitur lacus. Quod quidem patet in piscibus, quorum unum tantum genus lacus alit, cum plurima Tygris, ex quibus nũquam à piscatoribus aliquis in aquis lacus repertus est. Sic nec ex specie illa, quæ in lacu nascitur, nunquam in aquis transcurrentis Tygris ullus inuentus, uisus, aut captus est, tanta seruat diligentia quisq; suos. *Pli. li. 6. c. 27.*

Aricinus lacus haud longe à Roma est ab Aricia propinquo oppido dictus, apud quẽ Diana Hippolytum ab Aesculapio ad superos reuocatum mutato nomine latere uoluit, qui Virbius nominatus ibidem Dianæ sacra transtulit. d

Amaricus lacus est Troiæ propinquus.

Asanius lacus est, cuius aquæ in summitate sunt dulces atq; potabiles, si ad profundiores processeris, uitiosas comperies.

Asphaltis lacus est Syriæ ea in prouincia, quæ iamdudum Pentapolis uocata est, qui quidem in multis mirabilis est. Nihil enim ante alia gignit, nec ex uiuentiũ genere quicquam suscipit, quod ut experientia cerneret Vespasianus princeps iussit in eum quosdam nandi ignaros morti dãnatos proiici, qui & si iactu mersi sint, tanquam à uehementi spiritu ad superiora uiuentes impulsi sunt. Sic nec aues assuetas mergi suscipit. Quæ uita carent absorbet omnia, ut si ponas ardentem lucernam innatat uiuẽte lumine eo mortuo confestim mergitur. aquæ eius amaræ & fastidiosæ gustui, ingentes bituminis globos feruntur, quo agente nullis uentis agitari lacus potest. Præterea nauigationis impatiens est, cũ nihil mortuum patiatur quin sorbeat, ea præter, quæ bitumine illustrentur. Est tamen lauationibus ægrotantium utilis, medeturq́ morbis aliquibus, & eò quod ingẽs, & absq motu sit, à nonnullis mare mortuum appellatur. Quidam uero eum mare salinariũ dici uolunt, includitur lõgitudine inter Hiericho & Zoaros Arabiæ stadiis. dcc. lxxx. quũ latitudinis non habeat præter. cl. circa huius margines Sodomorum ciuitates diuino igne consumptas patet, ut adhuc earum quædam testantur uestigia. & quod mirabile est & memoratu dignissimum, sunt ibi campi producentes fruteta eximię formositatis poma facientia, adeo ut qui uiderit, trahatur facile in desiderium comedendi. Verum si carpserit fatiscunt ilico, & in cinerem resoluuntur, fumantesq́ diuinum uidẽtur testari iudicium. Hunc secus iamdudum colligebatur balsamum, cuius frutices Cleopatra Antonii regina Aegypti extirpatos usq ad unum omnes in Aegyptum transtulit, ibiq́ plantari iussit qui permanent etiam usq in hodiernum.

Auernus Campaniæ lacus est in sinu Baiano, celebris plurimum carminibus poëtarum. huius in margine semesi uetustate parietes adhuc Sibyllini oraculi testantur opus magnificum. Sunt præterea circum scaturientes assidue tepentes fontes, & quia mari contiguus sit eoq́ æstuante misceatur illi, & ob sulphureas scaturigines circum adiacẽtes impotabiles habet aquas, pisces autẽ paucos gignit, & paruos atq nigros, nec humano usui cõmodos, sed multos & maximos aliquando ab agitato impulsoq́ in eum mari, suscipit. Et si forsan primo haustus aquę uideatur difficilis, assuefacti tamen in eo uiuunt à nullis hominum piscationibus infestati. Dicunt ueteres hũc Auerni lacum syluis adeo densis fuisse circundatum, ut modicum illi ad exhalãdum relinqueretur spacium. Est enim modici ambitus & collibus continuis circumcinctus, & ob id uolantes desuper aues ab exhalatione illa confestim necabantur. introrsus uero adeo umbris densus, & sulphureo odore oblitus erat, ut merito intrantibus uideretur auernus, id est absq́ delectatione, & ideo quia ibi densa caligo erat fœtida, & quia sæpe obscœnũ illud sacrum humano sanguine confectũ inferis agebatur, ab ignaris inde esse iter ad inferos creditum. Nec desunt qui arbitrentur ibidem ab Vlysse primo occiso Elpenore ui sacrorũ & carminum ab inferis euocatos manes, & de futuris cõsultos, Sic & postea ab Aenea mactato Miseno, ostenditurq́ ab incolis iter in specũ in domũ Sibyllæ, & alia quædam huic opinioni facientia fidem. Tandem aiunt Octauianum cæsarem factis undiq excidi atq eradicari syluis locum amœnum atq salubrem reddidisse. Vidi ego ex hoc lacu Roberto inclyto Hierusalem & Siciliæ rege uiuente tam grandẽ pisciũ copiá eiectá in margines, ut monstro simile uideretur. Et quum omnes essent mortui, introrsum nigri erant, & sulphure fœtidi, adeo ut nullũ ex illis gustaret animal. Creditum ex eo est à prudentioribus incolarũ erup tas diebus illis in lacũ sulphureas uenas tanti rigoris, ut infectis aquis pisces occiderint.

Anien lacus est Velinorum, & per Tyburtinorum fines infunditur, in Tyberim fluit, ab Aniene filio Apollinis nuncupatus.

a *Hunc nostri lacum Constantiensem uocant, de quo multa Vadianus in epistola ad Agricolam.*

b *Verba Plin. ex lib. 31. c. 2. sic habẽt, cõtra in Aphricæ lacu Apuscidamo oĩa fluitãt nihil immergitur.*

c *Verba Plinij sunt hæc, Amnis Meander ortus è lacu in monte Aulocrene, plurimisq; affusus oppidis, & repletus fluminibus crebris ita sinuosus flexibus, ut sæpe credatur reuerti, lib. 5, cap. 29.*

d *Nescio an sit Amaxitus legendũ, quod si est, loci non lacus nomẽ erit, Sic enim Plin. Troadis primus locus Amaxitus, dein Cebrenia, lib. 5, ca. 30. quamquã nihil pronunctiare, tam corruptis exempl. uolo.*

BEnacus lacus Galliæ Cisalpinæ est inter arctas montium fauces situatus, adeo ut coacti impetu inter eos uenti eum more maris æstuationes undarum atque tempestates facere cogat. hunc aiunt aureas harenas euoluere, & ex eis nutriri pisces, quos uocant indigenæ carpiones nusquã alibi repertos. Ex hoc Virg. Mincius fluuius excurrit in padũ.

Bebeis lacus est Thessaliæ.

Boristhenes lacus est apud Boristhenas Scythas flumen eiusdem nominis habentes.

Bigũtinus seu Brigãtinus lacus est in agro Rhetico mustelas muænis emulas generãs.

Buges * lacus est apud Scythas à Mœotidis paludibus petroso dorso disclusus.

Plin. lib. 4. cap. 12. A tergo inquit, lacus Buges, fossa emissus in mare. Ipse Buges à Coretto Meotis lacus sinu petroso discluditur dorso.

CHaldaici lacus inter Seleuciã & Ctesiphontẽ sunt, in quos Tygris funditur qui lxx. mil. passuum ampliat illum uasto effundũt alueo, forsan Chaldaici dicti, quia aut in Chaldæa aut Chaldææ nomen dederint.

Caleatcium lacus est Aphricæ.

Caspius lacus est, est o Caspis dicatur mare, sicuti & Asphaltidis lacum mare mortuum appellamus. Verum huic conueniendus ob immensam eius magnitudinem dicimus. Est igitur inter Caspios & Hircanos tam lato longo'que tractu diffusus, ut mare nõ incongrue nuncupetur. Sed constat eum ex concursu maximorũ fluminũ ab aquilone cadentium inter aquas perpetuas & maximas ampliatũ, nullos exitus patentes habentẽ, nec se usquam alicui mari iungentem. Est præterea nationibus multis conterminus, habens in circuitu portus, & littora, & nauigia uehit ingentia, patiens insuper tempestates & maris accidentia reliqua.

Caulas lacus est in Iudæa haud longe à fonte Chebron.

Clitorius lacus est Italiæ, cuius ex aqua si quis potauerit in uini odium incidit.

Clitumnus lacus est Vmbriæ, apud quem aiunt maximos boues gigni, supra eum fontem diximus.

Cocytus secundum quosdam lacus est apud inferos, alii dicunt fluuium.

Copæ sunt lacus in Syria, Arabia, & Numidia, apud quos à circunhabitantibus Bituminis ingentes colliguntur moles.

Cocanicus in Sicilia lacus est.

Crobsitaria lacus est, ex quo nõ solũ qui biberint, sed q ex eius aquis lauerint moriũt.

Cuminius lacus est apud Hetruscos in monte cui & Ciminius nomen est, quem talitet natũ fabulosæ dicebat antiquitas. nam quum aliquando ad hos populos deuenisset Hercules, & ad ostendendam uirtutem suam forte prouocaretur ab eis, defixit in solo uectem ferreum, quem cum nullus posset auferre, rogatus sustulit, eum'que confestim aqua sequuta est, quæ lacum fecit.

Curtius olim lacus fuit, ubi nunc Roma est. Verũ dum excresceret ciuitas factis subterraneis cloacis exhaustus est. Nominis huius triplicẽ causam retulerũt antiqui. Quidã dixerunt eo in loco terræ hiatum apparuisse, & ab aruspicibus fuisse responsum deũ manium postulionem postulare, idest ciuem fortissimũ eodẽ mitti, quamobrẽ Curtiũ quẽdam strenuũ uirũ, tanquã ipse postularetẽ, armatũ aiunt cõscendisse equũ, ac sese in hiatũ præcipitẽ dedisse, eo'que facto coisse terram, & sic eius corpus humatũ fuisse, loco'que nomen datũ uisum est, & sic non lacus fuisse uideẽ aquarũ, sed sic locus pro libito uocitatus. Alii dicũt Sabino bello, quod inter Romulũ & Taciũ ob raptũ Sabinarũ suscitatũ est, Meciũ Curciũ uirũ fortissimũ unũ ex ducibus Sabinorũ, dum pugnaret acriter, urgente Romanorum acie sese in paludẽ ibidẽ existentẽ cõiecisse, ex qua cum suasione suorũ emersisset, eos'que in Capitoliũ collegisset, à se lacui nomẽ dedisse. Nõnulli uolunt eum locũ fulgura tum fuisse, & ex Senatusconsulto circunseptum, eum'que Curtium appellatũ, quia à Curtio consule factum sit, qui ea tempestate Marco Genitio collega erat. *Ex Varrone de lingua latina.*

Cutilensis lacus est, in quo insula mobilis est, & inde Cutilensis dictus.

ELectrides lacus est Syriæ, in quo electrum nasci dicitur.
Eptabolus lacus est apud Mauritaniam.
Epilis lacus est Galliæ Cisalpinæ, in quo progredit Lambrus fluuius in Padú defluẽs.
Exquilinus lacus Romæ fuit sub monte qui Oppius dicitur.

FAcultalis lacus Romę fuit è regione Exquilina, apud quem Seruius Tullius Romanorum rex sepultus fuit.
Feronia Terracinæ lacus fuit.
Phiala haud multum longe à Libano, lacus modicus est, ex quo sunt qui credant Iordanem oriri, & paruo discurso tractu à terra sorberi, & ad radicem Libani iterum ebulire quod aiunt deprę hendisse primum Philippum Tetrarcham paleis in Phialam positis, eis'q; apud Paneam recollectis. Paneadé enim uocant fontem sub Libano ex quo Iordanis effluit. Dicitur autem lacus iste Phiala à rotunditate, qui quidem cum semper plenus sit, nunquam ut exundaret compertum est.
Fleuo Lacus est, quem Rhenus maximam aquarum copiam trahens, de se ipso post longum discursum facit, & in eius medio insulam, quę Fleuo nominatam amplectens demum exinde exiens iterum cogitur in ripas.
Fucinus lacus est apud Marsos, seu ut quidam dicunt Equiculanos, forsan ambobus conterminus, nam hodie uulgo dicitur lacus Marsi, opimos autem pisces nutrit. Ab hoc autem lacu uolunt quidam haustum seu absorptum fuisse oppidum Archippe, quod olim Marsias Lydorum dux, à quo Marsi dicti sunt, condiderat.
Furialis lacus est Bœotiæ insani generator amoris. Dicunt quidam qui ex eo biberint in tãtum libidinis ardorem incendi, ut ferè agi furiis uideantur, ob boc nomen sortitus est furialis.

Fleuum alterum ex Hostijs Rheni, Plinius uocat lib. 4. cap. 15. ipsam autem insulam Batauorum.

GAlileæ lacus est, quem Hebræi more suo mare nominant. Omnem enim aquarũ recollectionem tarsu uocant, quod latine mare sonat. Is autem dulces habet aquas tanquam qui ex Iordane fluuio efficitur. Et Galileæ dicitur quia præterfluit Galileam. Et nonnunquam etiam Tyberiadis mare, eò quod illi supereminea t ciuitas Tyberiadis. Prætera & stagnum Genesareth appellatur aliquando, eò quod crispantibus undis ex se auram generaret, seu à genesara regione quam præterfluit admirabilem diuersis generibus arborum, & extenditur stadiis, clx. quum latitudinis non amplius habeat. xl. in boc enim piscabatur Symon Bariona, quando accersitus in discipulum fuit à Iesu. Sic & Andreas frater eius, & Zebedei filii in boc tempestatem passi sunt dormiente Christo. & huius in littore quum iam surrexisset à mortuis, illi panem & assatos parauere pisces.
Gebennensis lacus est Galliæ, quem idem uolũt, cum lacu Lemanno ex quo Rhodanus effluit.

HYlas Bithynię lacus est abluens Prusiadem urbem, apud hunc, seu in boc resedisse creditur Hylas dilectissimus Herculi puer, nympharũ rapina, & ab eo lacum atq; fluuium, ex eo manantes denominatos uolunt, eiusq; in memoriam annis singulis solenni tripudiatione populus lacum circuit Hylam uocans.

LArius lacus est Galliæ Cisalpinæ propinquus ciuitati Como, piscium abundantissimus, ex quo Addua progreditur fluuius.
Lemannus Galliæ Transalpinæ lacus est grandis, ex quo susceptus egreditur Rhodanus, & à quo adiacentes populi nominant Lemanni. Hunc supra Gebẽnensem uocaui.
Lycomedes lacus est Æthyopiæ propinquus Psillis populis, qui ore serpentum exhauriunt uenena uulneribus.
Loryma lacus est in minori Asia in aspectu ferè insulæ Rhodiorum.

Plinij uerba lib. 5. cap. 28. hæc sunt. Deinde Pyrnos, portus Cressa, à quo Rhodus insula. 20. M. pass. locus Loryma, &c. ex quo apparet lacum pro locum legisse Boccatium.

Lucrinus lacus est Campaniæ inter Misenũ Caiatum caput & Euboicas Cumas, Lu-

crinus

crinus, ut ueteres dicunt, à lucro dictus, nam cum in eodem multitudo piscium caperetur, ex quibus maximum mercatores consequebantur lucrum, Lucrinus dictus est. Verum cum plurimum ęstuans mare, quod penes est, obesset piscatibus, & ob id minui uideretur uectigal, quod exinde persoluebatur Romanis, à senatu Iulio cæsari datum est opus, ut Lucrinũ à maris impetu immunem redderet, qui labore maximo atq; sumptu oppositis molibus, & paruo relicto mari hostio, Lucrinum ab ęstu maris securum reddidit. Quamobrem à nonnullis postea aquæ Iuliæ appellatæ sunt. Alii maris otia uocauere, à quibusdam mare mortuum appellatur. Sanè & si non omnino repletus arenis sit, modicum tamen uacui reseruauit, quod magis aliquibus nauibus quietam aliquando stationem præstat, quàm piscatoribus lucri commodum.

Lumie lacus est apud Babyloniam Caldæorum plurimum liquidi bituminis euomens, quo creditur quondam à Semiramide Assyriorum regina, & testaceo latere Babyloniam omnem muris instauratam.

Lunæ lacus est Athamanię tenuia accendens ligna, ex cuius aqua si quis potauerit, aut in insaniam labitur, aut soluitur in soporem. *Vibius sequester.*

Maleficus lacus in Troglodytis est, quem etiam insanum uocant, hic die ter fit amarus ac salsus, tantundemq; dulcis atq; potabilis, nocte uero serpentes albos uicenum cubitorum emittit in aridam. *Pli. lib. 31. c. 2.*

Mandalus lacus apud Aethiopas est.

Mareotis lacus est, qui olim Crapotes dicebatur, penes quem Alexander Macedo Alexandriam insignem Aegypti ciuitatem constituit.

Mœridis lacus est in Aegypto ciuitatũ Memphis propinquus, qui, ut quidam dicunt ccl. M. passuum, & ut alii cccc l. longitudinis habuit, & latitudinis. l. manufactus opera Mœridis regis Aegyptiorum, à quo & denominatus est.

Onoleus aliàs Monoleus lacus est Aethiopiæ, haud lõge à Ptolomaide Epithera cognominata, ad uenatus Elephantorum à Philadelpho condita.

Oeris aliàs Moeris lacus est in Aegypto uiginti milia passuũ ambitus, qui campus fuit aliquando, postmodum lacus altior quam ad ferenda nauigia opus sit.

Oxus lacus est Indiæ, cuius oras incolunt Bactriani atq; Exostristæ, ex quo quidem Oxus emittitur fluuius.

Pandosus lacus Acarniæ, quæ uocari consueuerat Curetis. a

Pelseis Pannoniæ lacus est. b

Pergusa Siciliæ lacus est olim nemoribus circũdatus, quem penes dicunt spaciabatur Proserpina flores legens, dum Plutoni placuit, & ab eodem rapta est.

a *Verba Plinij sic habent, Ciuitas Anactoria, Locus, Pãdosia, Acarnania, quæ ante Curetis uocabatur. Lib. 4. Cap. 1. Vides igitur duplicem mendam.*

b *Recensetur à Plinio lacus quidam Peiso, quem inter Noricos & Pannoniã ponit, Vide. lib. 3. ca. 24.*

Regillus lacus est in agro Tusculano penes hunc aiunt dum Paulus posthumius dictator aduersus Mamilium Tusculanorũ ducem pugnaret, uisi sunt Castor & Pollux pro partibus Romanorum acriter dimicantes, Sic & ab eisdem dicunt Valerio Publio Vationio Reatinæ præfecturæ uiro noctu Romam petente nunciatum die præcedente ab Aemilio paulo Persen regem Macedonum uictum captum'q;.

Rubresus lacus est Narbonensis prouinciæ, cui super innatat fluuius Atax fusus Epyreneo. *Rubrensis à Plin. uocatur, Lib. 3. cap. 4.*

Salentinus lacus est Salentinorum iuxta Manduriã oppidum, hic ad margines usque plenus, neq; exhaustus minuitur, neq; superinfusis augetur aquis.

Salinarum lacus est Aphricæ inter Rusicadam & montes Azare.

Sara Iudeę lacus est non amplius ambitus occupans quam. xvi. M. passuum, urbibus plurimis atq; celeberrimis circumspectus.

Scaphagiolus modicus lacus est in Apennino, qui inter agrum Pistoriensem atque Mutinensem

Mutinensem sublimatur miraculo magis, quàm aquarum copia memorabilis Nam ut omnes testantur accolæ, si quis sponte uel fortuitu lapillum uel rem aliã, quæ aquas mo-ueat in eum proiiciat, repente aër in nubes cogitur, & tanta uentorum tempestas oritur, ut nonnunquam uicinæ ualidissimæ quercus fagiq; ueteres, aut truncentur, aut radici-tus euellantur. Quid animalia dicam, si qua sint, si arbores euertantur? & sic infestationi bus per diem totam aliquando perseuerat.

Seriphus lacus est, in quo ranę non coaxant, quum id faciant si alibi deportentur, qui denominatus est, à Seripho insula in qua est.

Seiunnus Cisalpinæ galliæ lacus est, ex quo Ollius flumen exundat.

Sicendus Thessaliæ lacus est, in quo ranæ nullo modo coaxant, quum alibi delatæ faciant.

Semeconitis lacus est Galileæ, qui à Iordane fluuio intersecatur.

Sirbonis lacus est, Casio monti Arabiæ iunctus fuit, habuitq; ut tradunt ueteres d.M. p. circuitus, postea in modicam deuenit paludem.

Speculum Dianæ lacus est haud lõge ab Atricia, quem supra Aricinũ nominauimus.

Tage lacus est Aethiopiæ.

Tarentinus lacus est apud Tarentum Italiæ ciuitatem, qui æstiuo æstu siccatur in salem.

Tarquiniensis lacus à ciuitate Aetruriæ Tarquiniensi denominatur, in quo duo mag-na circumferuntur nemora, nunc triquestram facientes figuram, nunc rotundam impel lentibus uentis, quadratam autem nunquam.

Tepidus lacus est per quem Tigris impetuoso cursu rapitur.

Thesprotiæ lacus est Ambraciæ, ex quo Acherusia funditur fluuius.

Tiberiadis lacus est Galileæ, hunc pauloante à Galilea denominauimus.

Tolosensis lacus est Tolosę ciuitati propinquus, & ab ea denominatus, in quo Tecto-sagi peste oppressi monitu aurauspicum, omne aurum atq; argentum, quod prædantes quæsierant proiecere, & abiit pestis.

Credo esse, q à Plin. Tesbi tes uocatur, Lib.6.Ca.27. De hoc uide prouerb. Au-ri Tolosani apud Eras.

Trasymenus Tusciæ lacus est, hinc Perusium & Cortonam, inde Aretinum & Senæ Iuliæ agrum habens, insignis clade Flaminii Romanorum consulis, Hannibalis Pœ-ni uictoria.

Tragodiris lacus est, qui ter in die amarus, & totidem dulcis fit.

Plinij uerba hæc sunt, Iuba in Troglodytis lacum, insanum malefica ui appellatum, ter die fieri ama-rum salsumq;, ac deinde dulcem, totiesq; etiam noctu, &c. Lib.31. cap.2.

Vadimonis lacus est in quo natat insula.

Velinus lacus iuxta agrum Vesulanum fuit, hic secundum quosdam exaruit. Alii dicunt in Picœno esse, & lapideo cortice cuncta iniecta obducere, Alii illum in Reati no agro describunt. Alii in Narem fluuium, à quodam Romano consule dicunt esse diffusum.

Veneris lacus in Syria est apud Hieropolim, ex quo uocitantibus æditois pisces ueni-unt, ut fertur, & adulantur auro exornati, atq; scalpuntur, & hiantia ora præstant ma-nus inferentibus.

Venetus lacus est in Alpibus à Rheno flumine editus ut & Acronius, ex quibus efflu-ens efficitur fluuius.

* Viturnæ lacus est haud lõge à Roma, cuius in margine olim fuit ædes Castori, & Pol-luci sacra, eò quod apud eundem uisi sunt, quum pro Romano pugnassent imperio equos lauantes suos.

Verbanus lacus est Galliæ Cisalpinæ, ex quo Ticinus emergitur fluuius, seu ut dicunt alii, per quem Ticinus ex Alpibus ueniens sua celeritate seruata decurrit ad Padum.

Vulsinus lacus à Vulsinis oppido cui adiacet nominatus, pisciũ fertilis, in Aetruria est.

Zoroanda

ZOroanda lacus est sub Tauro monte, ubi absconditus ultra montem Tygris fluuius exit in lucem, quod quidem patet, eò quod ea quæ in flumine specum intrante proiecta sunt, altera ex parte montis redduntur in lacu.

Apud Plin. nõ lacus sed locus Zoroanda, legitur libro. 6. ca. 27.

Finis de lacubus.

DE FLVMINIBVS LIBER.

FIGMENTO poëtico traditum est flumina ab oceano & terra fuisse progenita. Nec equidem credendum eruditos homines tanta fuisse caligine obfuscatos, ut animaliũ more arbitratẽtur hanc procreationẽ factã esse. quinimmo sub tam tenui uelamẽto senserunt ex amplissimo oceani fonte, quibusdam agẽtibus mediis, omnem humorem in terram deduci, cuius in uisceribus postquam amaritudo digesta est omnis, & cœptus meatus in exitum usq; peractus est, his in locis, ad quos aut traxit aut impulit potẽtia maior, fontes parturiantur & lacus, ex ubertate quorum, ut iam prætactum est, deriuãtur & flumina. Et quia de fontibus atq; lacubus pro qualitate laboris assumpti satis dictum est, & si opportunitas exigat, reassumetur, & iterum de fluminibus congrue dici potest, principia fluxus, & fines paucis explicando. De his potissime dico quos ad notitiam nostram antiquorum deduxit solertia, seu ipsi sumpsimus oculis regiones uarias peragrantes. Sunt igitur flumẽ, fluuius, riuus, & torrens, in se aliquid diuersitatis habentes. Esto nonnunquam scriptores secundum styli exigentiam, improprie uno utantur pro altero. Flumen quippe omnis aqua est, quæ ab ipso exitu, ut ita loquar, ex utero usq; in finem eò scilicet quò commixtione alterius nomen extinguitur continet. Fluuius is est locus per quem flumẽ perpetuo cursu deducitur. Riuus autẽ tenuis aqua, quæ ex fonte uel lacu exuberante procedit, uel quæ aquationis seu oblectationis seu alterius causa à fluuio in partẽ deflectitur aliquam. Torrens is est qui agentibus imbribus repente fit turgidus, uel impetuosus sese è montibus præcipitem ferens in ualles, & pluuiis cessantibus exarescit. Verum in presenti opere nil nobis est cum riuis aut torrentibus, quorum cursus aut flectuntur facile, aut auferuntur æstate, Et iccirco uenientes ad fluuios, quos amnes quandoq; loci amœnitas, per quem uadunt nuncupari facit, eo propitio iussu, cuius eorum flexibus apparuit arida. cœptus alphabeti seruabitur ordo, longo'q; agmine dux dabitur Arnus Florentię ciuitatis fluuius, non quidem tanquam ob literarum ordinem meritus, sed quia patriæ flumen sit, & mihi ante alios omnes ab ipsa infantia cognitus. Bona ergo legentium pace fiet, eoq; paucis expedito confestim ordo reassumetur in reliquis.

ARnus Tusciæ fluuius est ex Apennino effluens, mergitur in Tyrrhenum, cuius lapsus paulo propensius ostendendus est, Is igitur ex dextero Apennini latere, eo ex loco cui uulgo dicitur Falterona prorumpens inter confragosa uallium occiduum petens, ab initio paucis fertur undis. Inde adiutus ab aliis grandiusculus, à sinistris Aretiũ uetustate nobilem ciuitatem liquens. postquam Florentinum intrauit agrum, eò usq; labitur, ut Anchisam præterfluat maiorũ eximii iubaris Francisci Petrarchæ poetæ conspicui uetustissimam sedem. inde Florentiam totius Italiæ singulare decus paruo cursu contingit, & eius per medium currens petit Alpeos, quorum antiquissimam urbem Pisas, postquam in partes diuisit duas, haud longe ab ea, ut diximus, effunditur in Tyrrhenũ, qui & si nauigabilis non sit, nec piscium fœcunditate famosus, si quis rectare uelit, plurimum clarissimorũ facinorũ facile efficietur insignis. Ex quibus, ut aliis præstetur locus, unum recitasse satis est. Is quippe certantibus de orbis imperio Romanis atq; Carthaginensibus pro Romanis partibus uires posuit suas. Nam cum iam Alpes ex Hispania ueniens Hannibal Pœnus superasset, & Apennino transcenso ex Gallia uenisset in Thusciam, à Fesulis iturus Aretium quasi ex cõposito totus effluens in tantum ripas excessit,

ut Pœnum

ut Poenum maxima exercitus parte priuaret, eumque ducem cogeret mediis in undis Elephanto superstiti insidere, quem adeo nocturnis ac palustribus auris affecit, ut oculo caperetur uno, & ob hoc arbitror à ueteri fama in hodiernum usq; seruatum, ut ob se micaecatum hostem Florentini, quorum forsan in agro cõtigit, cognominati sunt Caeci, & si tantundem fluuius egisset alter, aut caecus pugnasset Poenus, aut quietam Italiam omisisset.

Abana fluuius est Damasci in radicibus Libani montis exortus in Syriacum effunditur mare.

Abiga fluuius est Numidiae.

Plin.lib.11. cap.32. Aesepus fluuius est Asiae apud Lampsacum oppidum praeterfluens, ex quo Priapus fuit obscoenitate uirilium cognitus.

Absarus fluuius est in Pariedris montibus Asiae ortus in pontum effluit, haud longe à Trapezonte, quum Heniochorum fluuius sit.

Absilis seu Absilia perparuus fluuius est Asiae, Lariam praeterfluens ciuitatem.

Absyrtus fluuius Colchorum, quem fingunt ex sanguine Absyrtii fratris Medeę, & ab eadem fugiente cum Iasone occisi, ortũ, & ideo sic uocatus. Ego autem puto secus hunc fluuium Absyrtum à Medea occisum, & ob id uetere fluuii nomine subtracto Absyrtus denominatus sit.

Abus fluuius Epiri in finibus Apolloniatum.

Abona fluuius est Britanniae.

Achates Siciliae fluuius, in quo soliti reperiri lapides, qui & Achates à flumine dicti sũt.

Acapseonsis fluuius est Asiae apud Hemochos Ampreutas Colchorum gentes.

Plinij uerba sic habent, in ora uero Hemochi, Ampreutae, Lazi, flumina Campseonysis, Nogrus, Bathis. Cap.4 Lib.6.

Acapsis fluuius est Asiae apud Latos, qui & Colchi sunt populi.

Achelous fluuius est Graecię è Pindo Thessalię monte effluens Oetoliam ab Armenia diuidit, & in Maliacum sinum effluit, hic autem apud poëtas famosissimus est, & de eo narrantur multa. Sunt qui dicant hunc primum erupisse terram. alii uero dicunt eum primum uinum cum poculis immiscuisse. Praeterea talis ex eo fabula recitatẽ. Qui Deianiram Meleagri sororem in coniugium uolens cum Hercule, qui eam desponsauerat, certamen habuit, & quum se in uarias uerteret formas, tandem uersus in Taurum longã cum Hercule luctam exercuit. Postremo altero priuatus cornu, se uictum confessus est. Hercules autẽ deae Copiae dicauit illud, Nymphis'q; exhibuit, Cuius rei ueritas fuit, quod cum esset Achelous bicornis, & multum occuparet agri, quidam rex conatus est eum in unum alueum cogere, quod quidem, etsi difficillimum fuerit, tandem peregit, & locus ille qui à cursu fluuii remansit immunis, quum esset pinguissimum solum maximam frumenti, uini, atq; fructuum copiam incolis attulit.

Acheron fluuius apud Molossos oritur, & in Hellespontium effluit sinum, seu potius, ut placet aliis, ex Lacu Thesprotiae oriens in Ambracium sinum cadit. hunc poëtae inferorum dicunt fluuium, eo quod liuentibus euehatur undis, & eius nomen sonet tristicia.

De his Plin. lib.8.Dec.1. Acheron fluuius Lucanorum est Consentiam ciuitatem circundans, apud hunc Alexander Epirotarũ rex & Olympiadis frater, qui Brutiis aduersus Lucanos auxilio ueneerat, in transitu à Lucano satellite occisus est.

Acesines fluuius est Persiae, & in Indum fluuium cadit nauigabilis quidẽ & magnus circa quem ferunt arundines tantae magnitudinis atq; grossitiei nasci, ut singula earum internodia incolis praestent nauigia.

Acestis Indiae praegrandis est fluuius atq; nauigabilis, quem iuxta Alexander Macedo Bucephalam fecit cõstrui ciuitatem dimissis'q; taxile, & poro Indianis regibus, naues instrauit oceanum petiturus, hunc ego arbitror in Gangem effluere.

Acis

Acis fluuius est Siciliæ, ex Aetna monte procedens, ex cuius ripis fertur Poliphemũ sa xa in Vlyssem egisse. Hunc ubi de fontibus, fontem diximus, & ibidem fabulam scripsimus mutationis eiusdem.

Nostri Plinij habet Atys in descriptione Siciliæ, nisi uero Atys is est, quem hic autor infra Antin nominat

Acitis Italiæ fluuius est Heracleæ ciuitati propinquus.

Addua fluuius est Galliæ cisalpinæ, ex alpibus secũdum quosdam fusus egreditur Larium lacum, & ex eo integer emergens in Padum effluit. Alii dicunt ex lacu originem tra here, bonos quidem pisces nutrit, & potissime timulos.

Adonius fluuius. Sunt qui dicant, nascitur haud longe à Tyberiade ciuitate, & longo defluens cursu à Cretico recipitur mari, quod mihi impossibile uidetur, cum in Syria cum potius credam.

Adima Numidiæ fluuius est.

Adumen fluuius haud longe à Roma.

Aous Epiri flumen est, à quibusdam Aeas appellatum, Apolloniæ propinquus.

Aecis uel Aras Macedoniæ fluuius est, & decurrit in Ionium, quod non credo. *Vibius Seq.*

Aesis fluuius est in Piceno ex Apennino fluens in Adriaticum cadit, haud longe à Senogallia ciuitate.

Aegos fluuius est in Chersoneso, naufragio Atticæ classis insignis, cuius proximus Sestus est Abido oppositus.

Aphas fluuius est Molossorum, in sinu cadens Ambracio.

Amphrysus fluuius in Pyrrha est, reddens steriles mulieres.

Agasinus fluuius prægrandis & clarus, in Indum defluit flumen. *De hoc Plin. lib.31. cap.2*

Agecin minoris Asiæ fluuius est.

Agger fluuius est Mauritaniæ, ex Athlante monte profluens in occiduum, cum ex septentrionali regione sit ortus in lacum Eptagonum, seu Eptabolum tendit. Inde sub desertis montibus fluens, per meridiana loca manat, & in paludem mergitur quandam, ex qua emergens progreditur, & Meroëm insulam cingit, &c. Quæ de Nilo, cuius hic uidetur initium narrabuntur.

Agilaa fluuius est Mauritaniæ Cæsariensis.

Agisines fluuius est orientalis apud Censonas & Aphilos, per quem Alexander Macedo ad oceanum tendens deuectus est.

Agnices fluuius est Armeniæ celebris, qui in Tygrim effluit.

Agon fluuius est Aethiopiæ.

Ageta Calabriæ est fluuius, haud longe à freto Siculo.

Agatenia Siciliæ fluuius est, à colonia Terme non distans.

Alabastros fluuius est Phrygiæ, haud longe ubi Troia fuit.

Alyacmon fluuius est Macedoniæ, ad quem pecora quæ candida nasci uolunt deducunt incolæ, cum'q; nigra uelint, ad Axium. *Pli. li.31. ca.2*

Alader fluuius est Gallogræciæ, haud longe à uico quem Tisco uocant incolæ.

Alachin fluuius est Megarensium, cuius fontem Dædalus dilatauit, agrum'q; tradidit, & regionem fertilem quam idem fluuius deuastabat.

Alanus fluuius est Scythiæ à quo Alani populi denominati creduntur.

Alauria Britanniæ fluuius est.

Albis Germaniæ fluuius est, & Sueuos à † Ceruetiis diuidens mergitur in oceanum. *† ls, ab Autoris Vibius*

Alba Blandæ flumen est in Vasconia. *Plin. lib.3. cap.3*

Albanus fluuius Albaniæ, cui Amazones & Sauromathæ propinqui.

Albula fluuius dictus est, qui hodie Tybetis per urbem labitur.

Alces Bithyniæ flumen est. Alchione Siciliæ fluuius est.

Alduasdulis fluuius Volsontionis circuit ciuitatem.

Alemon fluuius Macedoniam disterminat à Thessalia. *Larni cuiusdã Plin. meminit lib.3. cap.5*

Alete Vasconiæ fluuius est.

Halesus fluuius Asiæ minoris est, per Colophoniam effluens.

Alpheus fluuius est Elidis, iuxta Pisam decurrens, de quo cōcordantibus omnibus ueteris clarissimis, mirabile recitatur, scilicet quod in Achaiam mergatur, & in fontem Arethusam apud Syracusas in Siciliam exeat, & in mare Siculum uadat, quod olim piatis sacris percipitur, ut supra ubi de Arethusa dictum est, scribitur, ubi amoris eius in fontem uersa est. Sunt præterea qui dicant fontem in Archadia esse, ex quo Alpheus & Arethusa procedūt separatis Alueis, & demum post aliqualem cursum coëuntes in unum, terram subeunt, & in Syracusanum agrum effluunt.

Alfidamus Thessaliæ fluuius est. Aliattes Bœotiæ fluuius est.

Haliacmon fluuius est Macedoniæ.

Aliboetus fluuius est orientis, nascitur ex monte Lyseo, & in oceanum tendit.

Halys fluuius est Cappadociæ inter Calibes decurrens, iuxta Lycastam ciuitatem insignis uictoria Manilii Vulsonis, & clade Gallogræcorum, qui ibidem ducibus Louotio atq; Lutario sumpserant sedes, oritur quidem in radicibus Tauri montis.

Allia fluuius est nō amplius xi. mil. passuum uia Salaria ab urbe distans è montibus Crustumeriis effluens in Tyberim, Romanis quippe abominabilis est. Nam ibidē à Gallis Brenno duce xv. Calend. Augusti uires eorū omnes attritę sunt, ex quo illico urbis subsecuta ruina, & patrum cædes atq; Capitolinæ arcis obsidio.

Alyntos Lucanorum fluuius est, Lucaniam à Veliensibus diuidens.

Alisicus Macedoniæ fluuius est.

Almon paruus est fluuius Romæ proximus, in quo simulachrum Cybelis, cum trahi nō posset per Tyberim, lotum est, & exinde vi. Calend. Aprilis lauari in eodem annis singulis consuetum.

Alloa Bagorzan flumina sunt in terra Mœdorum, ad quorum montes populus Israel captiuus deductus est.

Almanicus Armeniæ maioris fluuius est.

Alpon Taringiæ fluuius est inclytus Sigiberti regis Francorum uictoria ex aduersum se uenientibus habita.

Alotis Calabriæ fluuius est.

Alsa fluuius est prouinciæ Aquileiensis.

Alto fluuius est Dyrrachii in Illyricum decurrens.

Alnus fluuius Dacis conterminus in oceanum effluit.

Amasenus Volscorum fluuius est, ultra quem Metabus Volscorum rex fugiens telo alligatam proiecit Camillam filiam suam.

Amesa Numidiæ fluuius est. Amesus fluuius Romæ uicinus.

Amphira fluuius circa initium Numidiæ.

Amphrysus fluuius est Thessaliæ, penes quem Apollo posita deitate propter fulminatū Aesculapium suum septem annis sub forma pastoris Admeti regis pauit armenta.

Amimon Argiuorum fluuius est ab Amimone Danai regis filia nuncupatus, ut præmonstratum est supra ubi de Amimone fonte.

Amis Germaniæ fluuius est, in oceanum effluens.

Ampsaga uel Ampsacus initiū est Numidiæ, in mare decurrēs apud coloniā Augustā.

Amisius Germaniæ fluuius est, in oceanum se fundens.

Pli. li. 4. ca. 5 Pamisyus fluuius est, haud longe à Pylo ciuitate Nestoris Messenā interfluens ciuitatē.

Anas fluuius est Hispaniæ Lusitaniam à Betica separans. Oritur quidem in Laminitano agro Hispaniæ citerioris, & modo in stagna se fundens, & nunc in angustias resorbens, aut in cuniculis totum se condens, ad ultimum in Atlanticum cadit oceanum.

Anapis Siciliæ fluuius est leniter fluens. Hunc quidam Anapasolios uocant.

Anathis fluuius est Siciliæ, haud longe à Syracusis.

Anatis fluuius est Africæ.

Anauros

Anaurus Thessaliæ fluuius est sic denominatus, eo quod ex se neq; auram neq; nebulam emittat. In hoc calciamentum Iason ad sacra Pelię ueniens dereliquit, quod cernens Pelias, intellexit se moriturum cito, & eum in Colchos misit.

Arius fluuius est propinquus Bactris, Alexandriam, quam ibi construi fecit Alexander, præterfluens.

Anecus Siciliæ fluuius est, qui per ii. mil. pass. sub terram se mergens, Syracusis miscetur mari, appellaturq; Anopos. *Vibius Seq.*

Andricus fluuius est Ciliciæ, ex Amano monte progrediens.

Anemo fluuius est prope Romam.

Anien fluuius est inter Sabinos & Romanos, quem aliqui Anio uocant, & ex Trebanorum montibus oriri dicunt, insignis uictoria Tullii Hostilii regis, qua Fidenates fudit Romanorum hostes.

Aniger seu Andger, uel Anager fluuius est Thessaliæ, in quo Centauri ab Hercule uulnerati lauerunt uulnera sua. Quamobrem cũ primo habuisset aquas dulces atque potabiles, habuit postea fœtidas atq; turpes.

Auser fluuius Tusciæ propinquus Pisis.

Antrum Britanniæ flumen.

Anulus fluuius est Mauritaniæ, in quo iamdudum consueuerant elephanti noua uisa luna descendere, & sese lauare, inde exeuntes eam salutare, & in syluas redire.

Anxius fluuius, ut quidam uolunt, ex monte Armenio nascitur, & per Caucasum in Mesopotamiam transiens, occurrit Pactolo flumini, & Caucaso cadẽti, & unum facti, in Euphratem demerguntur.

Aus fluuius Apolloniæ, inter Meropum & Asuaum montes decurrit in Meoniam.

Apidanus Thessaliæ fluuius est, in quo Enipeus, Melax, & Phœnix miscentur, quos ipse secum in Peneon defert.

Aper fluuius est inter Apolloniam & Rusiam.

Appior fluuius est Germaniæ inter Sarmathas nascitur, & effluit in Danubium.

*Apius fluuius Galliæ cisalpinæ in Padum mergitur.

Aponus Venetorum fluuius, haud longe à Patauio.

Arachosia fluuius circa Aratosiam ciuitatẽ olim à Semiramide regina conditã fluens.

Aus à Sequestro Apolloniæ fluuius dicitur. Aous autem à Plin. Macedoniæ adcensetur li. 3, cap. 23

Arbis fluuius Carmaniæ, apud Cenolophagos labens, qui quidem sunt homines testudinum conchis casas tegentes, hirti, coriisq; piscium uestiti incedentes.

** Aprusa legẽdum puto ex Pli. li. 3. ca. 16.*

Aranta fluuius est Lacedæmoniæ ciuitati uicinus.

Arar Germaniæ fluuius est, è Vogeso effluens monte, & per fines Heduorum atq; Sequanorum adeo leniter currit, ut uix intelligi possit quam in partem descendat, tandem miscetur Rhodano. *Vibius Seq.*

Plin. Araris nominatiuo casu dicitur, & Galliæ, nõ Germaniæ adcensetur.

Arachthus Molossorum fluuius est.

Araxes ingens Armeniæ fluuius est, & ab Eniochorum montibus originem trahens, quandiu secat arua Armeniæ, placidus, quietusq; descẽdit, adeò ut utrã ut in partẽ effluat facile non possis dignoscere. Cum uero rupibus premitur, tanto pernicior effici uidetur, quanto uenerat illuc usq; quietior. Rapit quidem se, & uasto cum murmure uoluit adeo uelox, ut antequàm alueum attingat sese ultra uehat unda. Demum ubi curuatur iterum fit tranquillus, & qui uno exiuerat alueo, diuisus in duos cadit in Caspium. Huius in margine Persepolim olim Persarum metropolim, & ab Alexandro Macedone deletam fuisse uolunt, adeo ad nihilũ iamdiu retractam, ut arbitrentur potius quàm sciant incolæ quo in loco tam clara ciuitas sita fuerit. Aliqui putauerunt hunc in Tyrum ferri, & à Tyro in Caspium mare.

Arusaces fluuius est principio rubri maris propinquus per deserta loca, & cineri magis quàm terræ similia effluens. *Mela*

Arauis †Sabæorum fluuius est. Arbũn Parthorum est fluuius. *als, Amnon*

Arbor Armeniæ maioris fluuius. Arosaces Indiæ fluuius est, & in Indum fluit.
Ardalio fluuius est inter Sebastem & Metrideram ciuitates.
Areua fluuius est Hispaniæ, à quo Areuates denominati sunt.
Arethon fluuius ex Archanania cadens, grandis atq; nauigabilis efficitur, & circunda tis cursu Ambrachiæ ciuitatis muris in sinum cadit Ambrachium.
Argaon Histriæ fluuius est.
Arimaspus fluuius est aureis harenis effluens inter Scythas.
Ariminus fluuius Italiæ penes Ariminum oppidum à se denominatum.
Arinocolita fluuius est Aegypti, & terræ promissionis terminus.
Arint fluuius est apud Dacos.
Armodius fluuius apud Aethiopes nascitur, & in sinu mergitur Persico.
Armilla fluuius est inter Poloniam defluens & Rusiam.
Arnus fluuius est Arabiæ, diuidens Meotidem ab Amotiade, & qui in montibus Arabiæ natus fuerat in lacu Asfaltidis terminatur.
Arnus fluuius apud Vasconas est. De Florentino in principio dictum est.
Pli.li.6.ca.23 Arosapes fluuius in India est in regione Ariana, feruoribus exusta, atq; circundata desertis, cuius cultores circa fluuium hunc Artacacna ciuitatem incolunt.
Arapsus fluuius Asiæ est, cui Arapsa ciuitas est apposita ultra Lycum fluuium Lydiæ.
Arabris fluuius Indiæ, quem Codroni incolunt, quos quidam in sinu rubri maris dicunt. Hi quidem domorum fores ex maxillis beluarum faciunt, ossibus tecta contignãt, ut Alexandro Macedoni relatum est.
Armoniacus Numidiæ fluuius est.
Arsania Armeniç fluuius est, in Euphratem defluens, quem Tygri misceri quidam uolunt, & demum cum lenius fluat separari, & in Euphratem mergi.
Arycandus fluuius influit in Limira, haud longe à monte Masitico.
Arsetta Galliæ fluuius est. Arsia fluuius Illyrici est.
Arula fluuius Rheno propinquus.
Arusotasines fluuius est haud longe à Bosporo.
Artemon fluuius minoris Asiæ.
Arumma fluuius Africæ, haud longe ab Hippone regione.
Asanus fluuius Mesiæ est.
Asana Mauritaniæ fluuius est, ex Atlante scaturiens, haustu salsus, crocodilos atque hyppotamos nutriens.
Plin.li.4.ca.10.flumen iuxta Heracleã Apylũ uocat. Asassus fluuius est Thessaliæ secus Heracleam ciuitatem, quæ in radicibus est montis Oetæ effluens.
Asarinaxis fluuius est Germaniæ. Ascanius fluuius est Mysiæ.
Ascelphus fluuius est Colchis propinquus. Atelpos apud Plin.lib.6.cap.4
Asdrubala fluuius nascitur in montibus Bodua, & in mare Caspium fluit.
Axiaces fluuius est Scytharum inter Calipodas, Asiacasq; discurrens.
Asines flu nius est in Sicilia apud Catanam in littore Tauromenitanorum descendens.
Asima fluuius est Britanniæ.
Asopus Bœotiæ fluuius est, ex quo talem ueteres recitant fabulam, quod cum Iuppiter in aquilam transformatus, Eginam filiam suam uitiasset, totis aquis pro uiribus ulturus iniuriam, ignominiamque si posset exurgebat in cælum, quo ausu iratus Iuppiter, eum fulminauit. Hic tamen in Epidanum influit.
Asopus alter à superiori fluuius est Asiæ, prætersluens unà cum Capro flumine Laodicem celeberrimam urbem Lyco impositam flumini.
Assis fluuius est apud Illyricum. Asosima Siciliæ fluuius est.
Astago Venetorum fluuius est.
Astabores fluuius est inter Africã & Aethiopiam apud Meroẽm insulam, qui unà cum

Astabo

Astabo flumine iunctus Nilum facit, de quo plene infra ubi de Nilo scribetur.

Astabus & hic fluuius est Meroën insulam Aethiopum altera ex parte circumfluens, ut proximo supradictum est.

Astura Hispaniæ fluuius est, à quo Astures Hispani populi denominati.

Asterion Achaiæ fluuius est, in Nemea insula placide effluens.

Astron fluuius est Phrygiæ. Astras fluuius est Armeniæ maioris.

Astagus fluuius est Aethiopiæ, cuius ripas incolunt Aethiopes Nomades in occidentem uergentes.

Asubula fluuius est Africæ propinquus Salaat portui.

Atax fluuius est ex Pyrrheno monte effusus, cursu lenis, & inter Laudanum & Rhemos effluens, Narbonem attingit ubi nauigabilis efficitur, imbribus adeo turgescit, ut se ipsum capere nō possit. Hic in Rubreso lacu mergitur, & inde tenuis in Tyrrhenū mare.

Atesmes Indiæ fluuius est permaximus.

Aternus fluuius est Italiæ, quem penes Adria colonia est, hic per Marsos decurrit in Adriaticum.

Athesis fluuius Galliæ cisalpinæ in Tridentinis oritur alpibus, cursu rapidus Tridentū radit. Inde Veronam in duas diuidit partes, & postremo Padi paludes amplissimas supra fluens, haud longe à Brundulo integer in Adriaticum mare funditur.

Athenis Galliæ fluuius est.

Atir fluuius est † Tambardiæ ciuitatis Aquitaniæ, in oceanum defluit. *als, Tarbede*

Atyras fluuius inter Constantinopolim & Th...n labitur.

Atisa fluuius est Aquilegiæ, in Adriaticum fluens.

Atrax fluuius est Oetoliæ, à quo dicti sunt Atraces populi, hic in Ioniū funditur mare.

Aua fluuius est Scythiæ, & in Pontum cadit.

Auentius Britanniæ fluuius.

Auelimphius fluuius est Hiberniæ, per Dublimam effluens regionem.

Auenimorus in Hibernia est fluuius Lismonensem rigans prouinciam.

Aufuphetus Volscorum fluuius, supra quem Terracina ciuitas.

Aufidus Apuliæ fluuius est, ex Hirpinis exiens montibus, Canusium prætetfluit, & in Adriaticum mare ruit. Hic tamen ab aliquibus Canna uocatus est, quo nomine uicus ei supereminens nuncupatur. Celebris quidem est illa Romanorum ingenti clade, ex qua uictor Hannibal ex occisorum manibus nobilium tria collegit modia annulorum.

Auo Hispaniæ fluuius est, inter Celticos effluens. *Auo & Celsdus, & Nebis ut Mela test.*

Axon fluuius apud Ionas in minori Asia. Axius Paphlagonum est fluuius.

Axona fluuius est in extremis Rhemorum.

Axius Macedonum fluuius est, cuius ex aqua si pecora potent, nigros pariunt fœtus. *Pli. li. 31. ca. 2*

Batenna fluuius est in Illyricum currens. Baptus apud Daresios fluuius est.

Bactrus fluuius est circa fines Scythiæ sub monte effluens Parapamisi, ubi Bactrorum ciuitas Zariaspe dicta est, sed & ipsa & populi à fluuio nomen sortiti sunt.

Bacchus Hispaniæ fluuius est, Cordubæ ciuitati propinquus.

Balchus fluuius est Colchorum, in ora Eniochorū atq; † Prenstelorū. *als, Amprentarū* *Vide ex Pli lib. 6. cap. 4. sit ne legendū Bathus pro Balchus*

Bacundus fluuius septentrionalis, credo Pannoniæ propinquus, hic in Sao flumine apud Syrinthum oppidum fluit.

Bactumigeron est fluuius propinquus portui Patenno.

Bambotus flu. est apud Aethiopas Claraddiras, cōfertus hyppopotamis & crocodilis.

Bana Syriæ fluuius est, quem sub Libano supra diximus, & Albana nominauimus.

Banna fluuius est Hiberniæ, per Vlconiam effluens regionē. Nam exiens ex lacu eiusdem prouinciæ permaximo, in borealem oceanum decurrit. In hoc enim olim piscis repertus est formam salmonis habens, tanteq; magnitudinis, ut nullo modo integre in marginem trahi posset.

Balgis Germaniæ fluuius est, montibus scaturiens Sarmatarum.
Barbarus fluuius est Indici oceani, per quem transiuit Alexander Macedo.
Bargens Numidiæ fluuius. Bargus Thraciæ fluuius est, in Ebrum cadit.
Bastros maioris Armeniæ fluuius est.
Bathynias flu. est Chersoneso, ut arbitror, proximus
Bautica fluuius Galliæ cisalpinæ, in Padum fluens.
Basileus fluuius insulæ Cypri, Syriacum prorumpens in mare.
Besedes fluuius est Rauennæ, quam Sabinorum oppidum quidam dicunt.
Belus fluuius Phœnicis ex Candea, seu Candebea palude, in radicibus montis Carmeli procedens, & paruo contentus cursu apud Ptolemaidā Claudii Cæsaris coloniā, quæ *Pagida, Plin. lib. 5. cap. 19* quondam † Actou dicta est, mari miscetur, harenas quidem habet uitro accommodas plurimum.
Berua fluuius est Hiberniæ, quæ & Scotia, ex monte Blagme effluens, & per Lichiniam currens.
al. Betis *Bethis fluuius est Tarracōensi prouincia demissus, per mediam ferè Hispaniam sicut nascitur alueo uno decurrit, nomē imponens regioni. Post autem mari propinquus ingentem ex se lacum facit, ex quo duplex egreditur tantus utroq; gurgite, quātus solus intrauerat lacum, & sic geminatus in oceanum labitur occiduum.
Betulus paruus fluuius, Barginonis litori proximus.
Bibilus fluuius est Hispaniæ, cuius aquæ circa ferri temperamenta acerrimi uigoris sunt, adeo ut nullum telum approbent incolæ, nisi quod in eodē tingatur, aut in Chalybe, quem æquæ uirtutis aiunt.
Bicornius Germaniæ fluuius est, & in eadem nascitur.
al. Bileus *Billus Asiæ minoris fluuius circa Paphlagoniam.
Bisingibilia fluuius Albiæ est, & in oceanum funditur.
Blexa fluuius Galliæ. Boagrius Atticæ.
Boandus Hiberniæ fluuius est, & per regionem mediam funditur.
Bombos fluuius, haud longe à Seleucia Calidano flumine imminente.
Bortani Sardiniæ fluuius est.
Borrum flumen quēdā uocat Plinius in finibus Comaniæ li. 6. ca. 13 Boreus fluuius Boreo promontorio oceano Serico iuncto, proximus est.
Borysthenes fluuius est Scytharū, nomē incolis sibi adiacentibus, atq; lacui tribuens. Et cum cæteri Scytharum fluuii turbidi fluant, solus hic clarus atq; potabilis labitur, pabula læta alens, & pisces optimi saporis, quibusq; nulla sunt ossa. Ex longinquo plurimum effluit, & ex incognito fonte, adeò ut per spacium itineris quadraginta dierum stringatur alueo, & tanto est nauigiis aptus spacio, & iuxta Borysthenidam atq; Olbiam Græca oppida cadit in Euxinum.
Boua orientalis atq; nauigabilis est fluuius, in Gangem fluens.
Bouzimelo Ciliciæ fluuius est, haud longe à Lyco amne.
Bragada fluuius est Africæ, iuxta oppidum Musti. Huic cum uicinus esset castrametatus M. Attilius Regulus consul Romanorum, bellum agens contra Carthaginenses, quē tēntibus militibus suis, qui ad flumen aquatum ibāt, se à serpente infestari, accessit, & cōpetit secus flumen serpentem longissimum, in quem cum balistis, aliisq; machinis bellicis nil agere posset, conuocato ad opus exercitu, lapidibus obrui fecit. Demum sublato ei mortuo corio longitudinis pedum cxx. Romam quasi mirabile misit.
Brison Aegypti fluuius, & à Nilo impletur, cuius in confinio abundare elephantes consueuere.
al. Bristates *Brictates fluuius est ex Timaro monte progrediens, miscetur'q; Arino. *vib. seq.*
Brenta fluuius Venetorum secus Patauium fluens in extremo sinu Adriatici.
Brixia fluuius est in extremo Persarum latere, tantum limi trahēs, ut cœno illam oram inaccessibilem faciat.

Bruxa

Brixa fluuius est in confinio Italiæ, Galliam cisalpinam pergentibus, Adriatico littori adiacentem, qui iamdudum Rubico dictus est.

Bronona Vasconiæ fluuius est.

*Bugeris fluuius est Scytharum, in lacu *Baleficoræ cadens Meotidi uiciuo. Buges, Pli. li. 4. cap. 12

Bustricius Pannoniæ fluuius est.

Buta fluuius est Arabum, seu Arabis propinquus.

Buthes fluuius est Scytharum, cui proximi sunt Sarmatæ & Agatirsi.

Buttorus fluuius in extremo Italiæ angulo, penes Locros profluens.

C *Abrius Persarum fluuius, hostio portuosus. Caberon, Pli. lib. 6. cap. 23

Caicus Misię fluuius est, ueniens à Theuttania loco ultra Pergamum ciuitatem, quæ Theuttania iam pars Aeolidis atq; Troadis fuit.

Cayster fluuius est, labens præter Asiam paludem Asiæ, ex Albanis iugis cadens, & ciuitatem abluit Ptelæ sub Pione monte.

Calamac fluuius est Syriæ. Calcanius Campaniæ fluuius est.

Chalybs Hispaniæ fluuius est, cuius aqua si temperetur ferrum, longe acrius aquæ uiolentia redditur, quàm sua fuerit ante natura, adeo ut nullum approbent Hispani telum, ni sumpserint ex Chalybe temperamentum.

Calydon Aetoliæ fluuius est, quem ego Acheolum puto, à Calydono oppido Aetoliæ quod præterfluit denominatum.

Calor fluuius est in Samnio Beneuento iunctus, clarus Caroli regis Siciliæ uictoria & cæde Manfredi.

Calicadnus fluuius est propinquus Corico mond.

Calos Mesiæ fluuius est.

Scamander fluuius est Troianus, qui aliter Xanthus dicitur, fama longe maior quàm facto. Iunctus aũt Symoenti paludem faciunt, quæ etiã Scamander dicit. Hinc ex Ida nati, in portũ effluũt Achæorũ. Ab hoc fluuio Hector Astyanactẽ filiũ hominauit Scamãdriũ.

Cambyses fluuius est Hircaniæ, ortum habens in montibus Caucasi, cui cum propinquus ex Coraxici montis radicibus erumpat Cyrus, abeuntes in diuersa Hyberos & Hircanos, longo interuallo distantes irrigant, inde longe à mari in uno eodem'q; lacu se recipiunt, & in Hircanum sinum uno alueo deueniunt.

Catab. fluuius est apud Seres, qui *Offetes uocantur, quod latine sonat syluarũ nobiles. Hi quidem mites sunt homines, & aqua perfusa frondium depectunt canitiem, aliorum mortalium consortium fugiunt, & commertia appetunt.

Panticapes Scytharum fluuius est, Nomadas disterminans & Georges. Verũ sunt qui confluere eum dicant infra Olbiam unà cum Borysthene.

Campania Galliæ fluuius est.

Camicos Siciliæ fluuius, monti Adusto simili, Africano iunctus.

Cana fluuius est Apuliæ, quem supra Aufidum nuncupauimus.

Cainas Brachmanarum fluuius nauigabilis, quem Macco Calingæ populi incolunt, hic in Gangem effluit. Pli. li. 6. ca. 7

Cantabra fluuius est orientalis, qui susceptis aliis tribus fluminibus, in Indum labitur fluuium.

Cappadox amnis Cappadocum est, qui Galatias Morinas terminat, & de se Cappadociæ nomen dedit.

Caper Asiæ fluuius est, Laodoceam Lico flumini appositam abluens.

Cataractes fluuius est Pamphiliæ sic dictus, quia se præcipitat, iuxta quem Perga oppidum & Dianæ templum, quæ & Perga ab oppido dicta est. Pli. li. 5. ca. 27

Carcines fluuius est nauigabilis in extremo Italiæ positus, haud lõge à Petilia ciuitate.

Carambucis fluuius est sub Arctoo ubi Ripheorum montium iuga deficiunt, apud quem habitant populi quos Arimpheos dicunt Hyperboreis genibus similes. His quidem

dem sedes sunt nemora, cibus baccæ, dementes habent ritus.

Catesus fluuius est ex Ida Troianorum mõte diffusus, Homeri uatis carmine celebris, esto nulla eius uideantur uestigia.

Carien fluuius est Colchorum in Phasim profluens, cuius ripas Salæ gentes incolunt.

Chrysorrhoas fortasse. Vide Pli. li. 5. ca. ul. *†Caruntis Asiæ fluuius est supra Bithyniam Nicomediensem fluens.

Catto fluuius est in regione Carnorum Aquileiam præterfluens.

Casilinus Campaniæ fluuius, à quo & oppidum Casilinum dictum, insigne oppidanorum fide erga Romanos, dum obsideretur ab Hannibale Pœno.

alij, Caspasiū *Caspasus fluuius est apud Scythas.

alij, Casßius *Casus fluuius per Albaniam fluens. Catimon Siciliæ fluuius est.

Caularius fluuius in agro Idensium est, haud longe à Catallite palude.

Est & Cecinum Locrorū, ut Plin. test. Cecina fluuius est Tusciæ per agrum effluens, Vulterarum cadit in Arnum.

Cephalcidis Siciliæ fluuius est, Himere oppido proximus.

*Cephesus nauigabilis fluuius est in finibus Pandorum Persarum.

b Cephisus Bœotię fluuius est sub Parnassi radicibus fluens, cuius in marginibus aiunt

*Cophes Pli. lib. 6. cap. 23 fuisse templum deæ Themidis, ad quod Deucalion & Pyrrha consulturi de restauratione humani generis post diluuium accesserunt, & ob id aqua Cephisi fatidica nuncupata est, quam aiũt, cum ex eodem lacu cum flumine Mela exeat, & ille nigras oues faciat, albas facere nigras, nigras autem rufas. Hunc præterea dicunt Narcissi fuisse patrem.

Cephne fluuius est orientalis, inter quem & Indiæ regionem, quæ dicitur Geria, habitarunt qui ex Ofir, qui de genere fuit Heber, descenderunt, & exinde Salomoni aurum deferebantur

c Cheladon Archadiæ fluuius.

Nomine hoc promont. dicitur à Plin. lib. 4. cap. 5 Chelonates fluuius in ea ora in qua Cyllene & Callipolis.

Cherati Indiæ fluuius est, qui pisciculos producit errantes per aridam, & demum in fluuium redeuntes.

Cherius fluuius est in Euia regione, ex quo si potent oues albæ, nigræ efficiuntur, cum

Haud scio an Cephisus & Penius pro Cherio & Neleo sit legēdū. Vide Plin. li. 2. cap. 103 in Neleo flumine huic propinquo contingat contrarium.

Celeus fluuius est Phrygiæ.

Cerretorium torrens est ferè inter Pistoriensem agrum atq; lucensem, hinc habens Izamum oppidum, inde Pisciam, qui miraculo suo solus torrens meruit inter flumina memorari. Hic, ut aiunt incolæ, paruo montis decliuo cadens, non imbre turget ut reliqui, quinimo, ut idem asserunt, de decennio in decennium, seu paulo amplius, nõ determinato tempore, sed fortuitu, & dũ minus ab ipsis expectatur, ex imo telluris uentre repente & ferè in momẽto tam grandem lapidum euomit copiam, cum ingenti strepitu sese illidentiũ saxorum, ut qui uiderint obstupescant, eo'q; in modum labentis aquæ impellit etiam leniter in decliuũ, ut sese lapides mouentes uideas, motus uero causam uidere non possis. Et hoc ter uel quater in die, per dimidiam horã perseuerans agit, nec unica die tantum, quinimo duobus uel tribus aliquando continuis, & sereno cælo decurrens in admirationem sui, non solum externos, sed etiam trahit indigenas, & demum subsistens, expectat, donec decennium more solito elabatur.

Cerbalus Apuliæ fluuius est, olim in finibus Daunorum.

Chereste fluuius ex Tauro profluens, in oppositum insulæ mergitur Rhodiorum.

Chesij meminit Plin lib. 5. cap. 31 Chesimon fluuius è Caucaso monte prosiliens, erumpit in Pontum.

Cestros fluuius est Pamphiliæ nauigabilis, inter quem & Cataractes Perga oppidum situm est, & Dianæ templum, quæ & Perga ab oppido denominata est.

Cyanos fluuius est Colchorum uastissimus, & in faucibus Phasis eidẽ miscet Phasidi.

Cydara fluuius est insulæ Taprobanes, ex Megiba stagno effluens, & in oceanum uersus septentrionem & Indiam cadens.

Cydnus fluuius Ciliciæ est, ut aliqui dicũt, ex Tauro mõte fusus. Alii uero ex alueo Coidapsi, eò q̃d dulcedine & suauitate saporis illi persimilis uideat. Tharsum insignẽ Ciliciũ ciuitatem

ciuitatem cursu diuidit, & magis liquore quàm spacio memorabilis leui tractu effluit, à paruo susceptus solo, cuius placidum cursum nec torrentes urgent, aut alueum turbant frigiditate plurima, & riparũ amœnitate desiderabilis, adeo ut Alexander Macedo æstuãs ob laborem dum se lauaret in eo, ferè letalem ægritudinem traxit. Qualis emanat è fondibus, talis sali miscetur undis. Vere tantum cum linquantur niues, turgescit. Cidnus à candore denominatus, nam incolæ quicquid album, Cidnum uocant. Præterea podagricis eius medentur aquæ.

Cidrinus fluuius est inter Ianeos & Cerasmos.

Cidus Ciliciæ fluuius podagra laborantibus conferens plurimum.

Cytubs Arabiæ fluuius est, gemmarum plurium generum abundans, adeò ut assumptæ camelis deportentur in oppidum Tybrestum. *Vibius Seq.*

Cynos fluuius est Nomadum, qui quidem ultra incompertam nauigationem in Persico mergitur sinu.

Cynips fluuius est in Libya, defluens per ubertima arua, haud longe à Lepti oppido, circa quem aiunt grandes hircos oriri.

Cinga fluuius rapax est à cingendo dictus in Hispania, & effluit in Hyberum.

Cyos fluuius est Mysiæ. Cinthus Laconiæ fluuius est.

Ciren fluuius est Hispaniæ, qui alio nomine Bæthis dicitur.

Citra Masiliensium fluuius est, iuxta urbem Agatham.

Cyrus fluuius est radicibus montis Coraxici prorumpens, haud longe à Cambiso, & postquàm distantibus alueis, Hyberos, Hircanosq; circuiuere, quasi ex composito haud longe à mari in lacum unum redeunt, & in sinum Hircanum uno tramite currunt.

Cithios fluuius est ultra Bithyniam Nicomedensem.

Clanius Campaniæ fluuius est, haud longe à Neapoli Accerras præterfluens.

Clarath fluuius est Africæ, in quo crocodili gignuntur.

Glaucus fluuius Asiæ minoris, Lysiadi oppido atq; Orthosiæ uicinus. *Pli.li.5.ca.29*

Cled fluuius est Hyberniæ. Clerus Hispaniæ fluuius est.

Clitor uel Cliton Archadiæ fluuius.

Clitumnus Vmbriç fluuius apud Meuaniam & Spoletum defluens, ex quo, ut quidã uolunt, si confestim postquàm concepit bos bibat, album pariet. Quamobrem Romani magnas hostias Ioui immolaturi ad hunc locum pro albis tauris mittebant. Hunc alii fontem, alii lacum dicunt.

Clius, seu Clinis fluuius est Mauritaniæ, ex Adantis septentrionali plaga progrediens in occidentem tendit, & in lacum funditur Epytagonũ, & mutato nomine dicitur Ager. Et postremo multis peragratis regionibus Nilus efficitur. Et ideo ubi de Nilo scribetur infra plenius apponetur.

Clodianus fluuius est ex Pyreneo exundans, & ad Emporia se ferens.

Choaspes fluuius est Mœdiæ, sese in Tygrim deferens apud Persas. Huius fluminis dulcis est aqua, & Persarum reges quandiu inter ripas Persidis effluebat, soli ex eius aquis potabant, & profecturi peregre adhuc etiam illas deportabant.

Cobar Babyloniæ fluuius est.

Cobulatus fluuius est minoris Asiæ, Gallogreciæ propinquus. *Fortasse is, quẽ Plinius*

Cocytus infernalis est fluuius, Poëtarum carminibus celebris. *Cobum uocat*

Tonderon fluuius est Arianæ regionis feruore solis exustus, desertis circundatus non longe à Bactris, cuius quidem cultores circa hunc fluuium & alium nomine Arosapem omnes inhabitant. *Plin. lib.6, cap.23* *lib.6.cap.4.*

Coëtanis minoris Armeniæ fluuius insignis habetur.

Cophata seu Cophinus fluuius est Indiæ, propinquus oppido Indorum, quod dicitur Peucolais. *Cophes à Pli. lib.6. cap.22. & 23*

Cogamus fluuius est Asiæ minoris præterfluens radices Timoli montis, cuius in marginibus

ginibus Loreni & Philadelpheni habitant.

Calapis fluuius est Pannoniæ, qui fluit in Saum per Colapianos, Breucosq; fluentem, & cum duplici mergatur alueo, facit insulam quam Segestiam incolæ uocant.

Copen fluuius est Indiæ, in Indum fluuium cadens.

Sāgarius alio nomine, ut Plinius testatur Cotalius fluuius est Phrigiæ, & susceptis Tembrogio, & Gallo fluminibus in Bosphorano littore Ponto miscetur. Hic à mulus Sangarius appellatur.

Corineus fluuius est, haud longe ab Eritriis, & promõtorio Mimantis & Clazomene.

Cormalos fluuius est, haud longe à palude quæ olim Adramiteos dicta est.

Corex Persarum fluuius, Carmaniis proximus.

Cosoagus fluuius Indiæ nauigabilis est, & in Gangem cadit.

Chlorus flu. est Asiæ minoris, sub Amanno defluens mõte, nõ longe ab oppido Egeę.

Crathis fluuius est Calabriæ, uerum ab aliquibus Cratim dicitur, & pręter Taurum oppidum labitur, ex quo secundum quosdam, qui biberint, flaui efficiuntur. Alii uero dicunt, si qua biberint pecora, candida fieri, cũ nigras faciat Sibaris huic propinquus, nec incolas carere beneficio dicunt. Nam Sibarim bibentes nigriores fiunt atq; duriores, & crispo capillo, cum qui Cratim bibunt, candidiores sint & coma dimissa.

Cremera fluuius est inter Romã & Veios, quem penes ccc.vi. ex inclyta familia Fabiorum die una pugnãtes, à Veientibus cęsi sunt, cũ nõ nisi unus, & hic paruulus supetesset.

Canuchas fluuius est Indiæ nauigabilis, & in Gangem fluens.

Eryanos, Pli. lib. 5. cap. 30 alii, Hereo Pli. li. 6. ca. 4 Crianos* fluuius est paludi propinquus, cui dicebatur olim Adramiteos.

Crinisus fluuius est Siciliæ, quem aiunt Acestis regis fuisse patrem.

Crysas Syracusarum fluuius est, ex monte ueniens † Aetneo.

Chrysorthoas fluuius est sub Imano monte, qui Caucasi finis est.

Chrysorrhoas fluuius ex Tmolo monte progreditur, Sardibus propinquus, uulgatiori nomine Pactolus nuncupatus, qui eò quod aureas habeat harenas, Chrysorrhoæ nomen sortitus est.

• Croconus seu Crotalus fluuius est Brutiorum, seu Salentinorum nauigabilis, in quẽ si lignum, fustem'ue deieceris, uel frondes lapideo cortice obdurantur.

Crustumium flumen est, haud longe ab Arimino, à quo oppidum denominatum est, & defluit in Adriaticum.

Curninanta fluuius nascitur in campis Comagenæ, & in Persicum decidit sinum.

Cutha fluuius est Persarum, à quo Cutes dicti sunt Persæ, qui ad incolendam Samariã ob Iudæorum captiuitatem, uacuam à Persis regibus missi sunt.

¶ Euenus fluuius Oetoliæ Calidonem secus fluens.

a *Videtur hic omissum nonnihil, nam apud Vibium sic legitur: Camicos Siciliæ (scilicet fluuius est) ex quo urbs Camiceos, diuidit Agrigentinos. Apud Pliniũ uero lib. 6, cap. 28. A flumine Canis, ut Iuba tradit, mons adusto similis. Ex quibus uides, id quod Plin. circa Canem fluuium scribit à Bocatio Camico Siciliæ attributum esse. Est autẽ & Camicha Indiæ fluuius, quod propterea hic addo, quia in ueteri exemplari non Camicos, sed Canucos legebatur.*

b *Male animaduertit Plinium Bocatius, nam cum ibi legisset, Oppida Panhormum, Solus, Himera cum fluuio, Cephaledis, Aleuntium. &c, Cephaledis, quod oppidi nomen est, cum superioribus construxit, & pro fluuio accepit, cum Himera & fluuij & oppidi nomen sit.*

c *Credo hic appellatiuum pro proprio posuisse Bocatium. Nam* ἰσιθετηκὰς *uocat fluuios Homerus* κελάδοντας.

* Dalierus fluuius est Indiæ, & in Oxum fluuium terminatur.

* Danapris Scytharum fluuius in Pontum fluens.

Diaphanes fluuius est Syriæ, Crocodillo monti propinquus.

Darat, uel Daras legendum fortasse. Vide Pli. lib. 5. ca. 1. Dania fluuius est Mauritaniæ Perosis, quem alii Turbulentam dicunt.

Danius Acerrarum Campaniæ fluuius, quem supra Claudius diximus, utrũ horum uerum sit nomen ignoro.

Danubius

Danubius fluuius Europæ permaximus, oritur in iugis Noriæ Germaniæ montis ex aduerso oppidi Gallorum Raurici, & effluens ab occiduo in orientem, per innumerabiles labitur nationes à sinistris linquẽs Germanicas, & à dextris Theutonicas, Pannonias, atq; Mesias. Et postquàm plurimũ sui cursus lapsus est, mutato nomine dicitur Histrus, seu Hister, & lx. permaximis fluminibus auctus per septem ora, uel secundum alios, per sex in Euxinum mergitur mare, ultra xl. mil. passuum infra amaras undas impetu suo dulcem quætenus exhibens haustum, ex quibus hostiis quatuor nauigabilia sunt, reliqua uero non apta nauigiis. Primum quidem hostium aiunt uocari Peuces, & ea Peuce appellatur insula, cui Alueus proximus est, ex quo & Palus oritur ingens, & lacus super Istropolim quem Halmirin uocant. Secundum autem hostium Naracustoma nuncupatur, & tertium Calostoma secus Sarmaticam insulam. Quartũ uero Pseudostoma, & insulam Canopondiabasis. Quintum Boreostoma. Sextum quidem Spireostoma. Septimum nomen non habemus. Sunt insuper qui uideantur arbitrari ex eo tria progredi flumina, Aeas scilicet secus Apolloniam effluens, & Natliburnos separans, & Pbileos, & Histrum qui per Histros labitur, & nomen largitur eisdem.

Dardanus fluuius est Mesiæ, à quo puto Dardanos populos uocitari.

Dasibaris fluuius est Garamantum.

Diana fluuius est apud Camarinam, cuius aquæ nisi pudicæ haustæ sint, in unũ corpus cum uino non coëunt.

Diardeus fluuius est, qui ab ultimis Indiæ ueniens crocodilos, ut Nilus, & Delphinos atq; alias generibus incognitas beluas alit, in Gangem tandem elabitur.

Dipsas fluuius ex Tauro monte cadens.

*Dirmus fluuius est, apud Illyrios cuius in ripis Moniuolanum oppidum, quod antea Colchinum dictum est, eò quod à Colchis sit conditum, & Scodra *Hilliorum, cadit enim ex palude *Ligisti. *Vibius Seq.* a

al. Drinus

al. Illyricorũ

al. Ligisti

Drauus est Pannoniæ fluuius, & in Danubium labitur.

Drica fluuius apud Dacos, & in Danubium finitur.

Druentia fluuius est ex alpibus fluens, & apud Allogobras in Rhodanũ sese mergens, transitu præ cæteris Galliæ fluminibus difficilis. Nam cum maximam aquæ uim uehat, nullas tamẽ naues patitur, eò quod nullis includatur ripis, sed in amplum hinc & inde uadit, & ulterius postea alueos faciens atq; permutans, & assidue glareosa saxa teuoluens, nullam etiam expedito pediti uiam uiolentissimus præbet tutam, quem Druciam nuncupari arbitror, quia obices dicat omnes nouæ quidem Babyloniæ propinquus est.

• Credo hunc esse qui à Plinio Morus & Duria appellatur li.4.ca.12

Durda fluuius est à Tauro defluens monte, quam quidam scribunt Clurda.

Cluder siue Cludrus minoris fluuius Asiæ, haud longe ab Anthiochia, cuius in ripis Meandro polis & Eumenia oppida fuere Menandro flumini propinqua. *Pli.li.5.ca.29*

Durius Hispaniæ ulterioris est fluuius, à quo Lusitania incipit. Is enim ultimi promontorii radices abluit.

Rursum hic duorum quod est confudisse uidetur Bocatius, nam Drilonem, cui adiacet Scodra, in Lyburnis Plinius uocat. Drinum autem Mesiæ adcenset, quanquam habet hic Bocatius Sequestrũ quem sequatur. Vide Plinium lib.3.cap. 22. & 27. a

AEas fluuius à quibusdam Aous uocatus, quem quidam dicũt ab Histro moueri, & apud Apolloniam olim Corinthiorum coloniam in Epiri posita fluere, & in Ionio misceri salo. *Pli.li.3. ca.23*

Ebenos seu Euenos fluuius est, quem Centaurum aliqui denominant, eò quod in eo Nessus Centaurus ob raptam à se Deianirã ab Hercule confossus sit, qui in mare effluens habet in ripis Lymesum & Miletum.

Hebrus inter Thraciæ fluuios celeberrimus est, qui fusus à Strymone, Odomantos, Odrysarũ q; gentes abluit, accolentib. Carbiletis, Pyrogetis, atq; Drugetis, necnõ & Celetas maiores Hemo subditos, atq; minores Rhodope subiacẽtes intus secat, habẽs ex parte una a

Ciconet

Cicones & Doriscos, ex altera Selletis, Priantis, Doloncis, Thynis, Corpillis, aliisq; barbaris, habens ubi mari miscetur portum Stentoris, & Polydori tumulum, & ultra se Philippolim, quę nunc à situ, Trimontium.

Ecos fluuius ingens est, nascitur quippe ex monte Taumesce, & in quinq; diuisus alueos per Caucasum euehit omnes loco qui appellat Scelâtes, inde se in Gangê proripit.

Edabis Mœdorum fluuius est, penes quem populus Israël captiuus religatus est.

Edas fluuius est prouinciæ Septimanæ, in mare declinans Gallicum.

Hedypnus fluuius est Susianorum Persarum, in Euleum flumen decurrens.

als, Cyssa, ut Aegos fluuius est Propontidi uicinus, cuius in ripis *Tensusa apposita est.

Pli.li.4.ca.11 Elatum Archadię fluuius est, seruans Anhelitum. Plin.lib.31.cap.2

Elauer fluuius est apud Aruenos Gorgoniam oppidum prætersfluens.

Eleorus Siciliæ fluuius est, Pachino promontorio uicinus.

Eleutherus fluuius in campis Syriæ nascitur, & Phœniceo finitur mari, in quo maximæ testudines capiunt, ultro statuto anni têpore effusa multitudine uenientes in flumê.

Elisius fluuius est Siciliæ.

*Elisos fluuius est Atticæ regionis sicâ flexibus nominatus. Aiunt quippe hunc à Cocy- als, Ilissus to fluuio inferorum augmenta suscipere, & ob hoc furias infernales fessos siti serpentes aquis huius recreare solitos dicunt.

Hyllus fortasse. Vide Plin. lib.5.cap.29 *Elles fluuius est minoris Asiæ, cingens Smyrnam ciuitatem suis undis.

Elorus Siciliæ fluuius est, qui more Nili suprafunditur, hunc suprà Eleorum dixi.

Elsa fluuius est Tusciæ in agro Florentino paulo supra oppidû, quod Collis dicitur ad orientem, ex loco cui unci incolæ tanta aquarum abundantia effunditur, ut mirabile uideatur, & circa eius initium quicquid eius in aquas proieceris, infra breue dierum spatiû lapideo cortice circundatum comperies, quod postmodum in processu sui cursus nô facile facit. Hic suis tantum undis perpetuo cursu in exitum usque clarissimus effluit, imbribus tamen, ut cæteri, turbatur & augetur. Et cû oppida plura hinc inde labens uideat, à dextro modico elatum tumulo Certaldû uetus castellum linquit, cuius ego libens memoriam celebro. Sedes quippe & natale solum maiorum meorum fuit, antequàm illos susciperet Florentia ciues. Multas prętetea & diuersarum specierum, maritimarum tamen omnium radens cursu solum detegit côchas uacuas, & uetustate candidas, atq; ut plurimum aut fractas, aut semesas. Quas ego arbitror diluuium illud ingens, quo genus humanum ferè deletum est, dum agitatu aquarum maximo terras circumuolueret fundo, illis reliquit in partibus. Hic demum sub insigni castro Miniatis in Arnû fundit flumen.

Enipeus Thessaliæ fluuius est, ex Otri monte prorumpens, & celeri se cursu uehens, in Epidaurum ruit.

Enises Siciliæ fluuius est, haud longe à Tauromeno colonia.

Entcinus Galliæ cisalpinæ ex Apennino decurrit in Padum.

Eoccus fluuius est Hyberniæ, qui in radicibus Blagmæ montis exortus per Osiriam effluit regionem.

als, Sonus Eorius fluuius est Indiæ nauigabilis, in Gangem fluens.

Epidanus fluuius est Thessaliæ, satis leni defluens cursu antequàm sibi misceatur Enipheus, qui cum rapidissimus sit, Epidanum uelocissimum facit.

Apilas fluuius est Macedoniæ in Heraclea ora.

Heracleus fluuius Colchorum est, promontorio eiusdem nominis proximus, & oppido Matio.

Rhyndacus fluuius, ante Lycus nominatus, Asiam, Bithyniamq; disterminans, oritur quidem in stagno Artynia penes Miletopolim Macestum, aliosq; recipiens.

Erasinus fluuius est Nemeæ adeo superbus cursu, ut ripis côtineri nequeat, prætersfluit autem Driopas. Alii autem Litiæ fluuium dicunt.

Pli.li.31.ca.2 Orchemenus Bœotiæ fluuius est ad Trophonium deum, quem penes duo sunt fontes, quorum

tes,quorum alter potus memoriam affert,alter uero obliuiosum facit.

Eridanus fluuius est Italiæ celeberrimus,apud Græcos alias'q nationes omnem cisalpinam irrigat Galliam,& quoniam hic idem & Padus est,nihil de eo preter ea quæ ad Græcos spectant,nunc dicemus,reliqua ubi de Pado. Fingunt Græci hunc apud inferos natum,& in terras ac superos euasisse,nihil aliud sentientes,quàm quod ex Vegeso monte, qui propinquus est Infero scilicet Tyrrheno profusus tendit in Adriaticum, quod Græci Superum uocant. Eridanus autem nuncupatur ab euentu. Nam fingunt Poëtæ Eridanum Solis fuisse filium, cui cum falsum esse ei obiiceretur ab Epapho Aegyptio iuuene, ad obtinendam filiationis fidem, currus lucis ducere temeratie impetrauit à Sole patre, Qui cum equos nequiret regere, exeuntibus ipsis orbitam, in parte cælum exustum,& in terris multa exhausta flumina. Quamobrem ab irato Ioue fulminatus est, & in Padum cadens,suum illi tribuit nomen. Alii sunt, qui dicant Eridanum Aegyptium iuuenem, cum mutatis sedibus uenisset in Ligures, eis'q imperasset, casu in Padum recidisse, & in eo necatum. Quamobrem in solatium sui regis,mortui nomẽ flumini posuere, & hinc Eridanus dictus. Quem & ueteres Aegyptii in honorem sui iuuenis bicornem inter alias cæli imagines posuere, & pluribus decorauere syderibus. Reliqua ad hunc spectantia ubi de Pado uide.

Erigonus fluuius est prope Dorchiopum,qui ex Illyrico per Peoniam fluens,maximũ flumen efficit.

Hermandus fluuius est Indiæ,currens apud Abesten Arachosiorum.

Erimanthus fluuius est Archadiæ,ex monte * Panete fluens in Alpheum. *Eiusdem nominis Plin. li. 4. cap. 6*

Aleos Erythriensis fluuius in corporibus gignens pilos.

Erginus Proponitidis fluuius, haud longe à Lysimachia Chersonesi.

Hermes secundum quosdam fluuius est Lydiæ. Alii dicunt ex Doricilio Phrygiæ natũ, eum'q illam à Caria diuidere. Demũ campos Smyrnę aureas trahentẽ harenas foecũdare.

Esia Galliæ fluuius in Sequanam cadit.

Eseris fluuius est Calabriæ, Crotonensi ciuitati propinquus.

Aesepus fluuius est Liciæ.

Esicius fluuius est Hispaniæ,qui ante haustu dulcis fuit,postea amarus factus est.

Esper fluuius, apud quem secũdum quosdam, Nessus Centaurus Deianiram transfretãdans,rapinam,fugam'q meditatus, ab Hercule sagittis occisus est, quod supra in Ebeno flumine contigisse diximus. Vib. Seq.

Eternus fluuius apud Daunos, quos nos Apulos uocamus, est. Alibi uero comperio eum apud Aprutinos inter Salinas & Theanum Maruncinum.

Ethilia septentrionalis fluuius est permaximus, ut quidam ferunt, maior Euphrate, æstate crescens ut Nilus, à maiori Bulgaria descendens in Caspium mare.

Ethimantus fluuius est Indiæ, uariis flexibus incuruatus, qui cum ab incolis irrigationis causa distrahatur, tenuis & iam sine nomine in mare recipitur.

Eudon fluuius est, Anthiochiã alluitã Thebaida ueniens, ubi Pygmeos fuisse tradunt.

Euenos fluuius est, qui & Licorum.

Euphrates inter cæteros fluuios memoratu plurimo celebris est, tam ueterum literis, q̃ exundationibus suis. Hunc quidam uolunt ex Paradisi fonte mortalibus quidem incognito,deriuari,quod ego credo. Alii tamen dicunt,in Armenia maiori in monte cui * Paracoatra nomen est, haud longe à fonte Tygris oriri. Nõnulli afferunt eum ex radicibus montis Armeniæ, cui Capoten dicunt incolæ, supra Zizimam seu Zimaram erumpere. Nec desunt qui dicant ex † Aga eiusdem Armeniæ monte effundi. Et post hos affirmant aliqui, quod in uallibus montis Capotæ appareat primo, haud longe à Zimara, de qua supra. Præterea aiunt, & si uastis è montibus exundet undis non euestigio sese in fluuiũ effundere, quinimo factis ex se duobus lacubus, segnis sedet & iners. Ex his tandem margine facto erumpens, ripis assumptis, uere flumen apparet, & maximo strepitu, atq; celeri *al. Pariardã* *al. Aba*

Q cursu

al. Deyxene cursu Armenios, Cappadocas'que disterminans, nűcupatus ab initio Pyxirates, *Deizenas, & Anatia regionibus relictis excurrit, & iam aliquibus susceptis fluminibus ualidior factus, in Taurum montem uires experitur suas, ubi Elegeam uocant, cui eum non resistat Taurus, progreditur uictor, sed saxosus atque uiolentus ad dextram Comagenā, ad leuam autem relinquit Arabiam. Verum sunt qui uelint eum in alueos duos diuidi, quorum alium in Tygrim effundi dicunt, reliquum uero permeans Mœdorū, Gordianorum'que terris in Mesopotamiam ferri, & Babyloniam quondam Chaldæorum regiam in partes duas cursu medio separare. Inde hic idem postquàm aliquádiu effluxit, qui nauigabilis & ingens ante fuerat, in paludibus dispersus amplissimis, tenuis efficitur riuus, & incognitus, ut aiunt, nusquam aperto exitu effluit, esto, sint qui dicant eum in mare rubrum fundi. Sunt tamen qui putent hunc illi ruborem iniectum à Cyro Persarum rege, ob susceptā iniuriam, seu ob gloriæ alicuius magni facinoris cupiditatem, ut in riuulos deductus plurimos alueus eum nomine deperiret. Volunt insuper hunc Nili more, & ferè eodem tempore Mesopotamiam irrigare, atque fœcundā facere, & sese in alueum statuto tempore reuocare. Quamobrem eum nomen Euphratis fortitum uolunt, eum Hebraicæ Euphratas fertilitas appelletur. Dicunt & alii aquas eius esse uitales, & ob id à priscis Auxeneum fuisse uocatum.

Eulæus fluuius est, & in Medis oritur, & haud longe ab ortu sorbetur, & demū in terras exiens, per Mesopotamiam funditur, arcem Susarum circuiens, & Dianæ templum gentibus illis uenerabile plurimum, postquàm Susianem ab Elmaide disterminauit. Habetur hic à Persis adeo sacer, ut non ex alio reges bibant, secum'que ex eius aquis deferant, si forsan peregre profecturi sint. Facit tandem unà cum Tygri lacū iuxta Cariacem, ex quo quorsum exeat non habetur.

Eumenius fluuius est Hispaniæ propinquus Turdulis ueteribus, & Talabricę oppido.

Eurymedon Pamphiliæ fluuius est, à Side oppido missus iuxta †Aspendum mōtem fluit, insignis Cimonis Atheniensiū ducis nauali uictoria, & Phœnicū atque Persarū clade.

Eurotas fluuius Laconum, sub ipsis Lacedæmoniæ muris currens, huius ripæ lauris abundant, & ideo Apollini sacrum dicunt.

Euxinus fluuius Proponitidis, quem ab Euxino mari in quod effluit, denominatum quidam uolunt.

Pli.li.2.ca.103 Erasinus fluuius est Argiuorum, quem aiunt terris immergi, & iterum post exactum aliqualem cursum, in publicum reuerti.

al. Escamus *Exemontus Mesiæ fluuius est. †Exthodus æque est Mesiæ fluuius. *al. Oescus*

Vide lib. 4. cap. 11. Plin. ex quo quæ hic de Hebro Bocatius refert, omnia, sed confusissime atque corruptissime consarcinata sunt, adeò ut uix summa difficultate qualiacunque hæc restituere potuerimus.

FAbaris hic & Farfarus dicitur, fluuius Sabinorum est, & corrupte faber nuncupatur à pluribus.

Fæcelinus Siciliæ fluuius est, Peloro iunctus, & Dianæ templo conterminus.

Fanes Samnitum est fluuius, qui & Syris dicitur, Beneuento uicinus.

Farfarus Syriæ fluuius in radicibus Libani montis emittitur, & per Antiochiam fluens in Syriaco miscetur mari apud Symeonis portum.

Pharmicas fluuius est, haud longe à Iuliopolitis.

Phasis Colchorum fluuius est ingens, maxima deferēs diu nauigia, quem in Moschis ortum aliqui dicunt, alii in Moscorum montibus, & quidam à Garamāte monte effusum, cuius in marginib. oppida fuere plura & celeberrima. Sed inter alia Tiritaceum, & Phasis, & Cygnus. Maxime autē inclaruit Aea, ubi Hippos, & Cianos permaximi fluuii scentur eidem. Post babuit Surium, apud quod & Sunus fluuius influit. Recipit prætetea Glaucum, & Absarum, & Cobum è Caucaso descendentes. Tandem post longissimum cursum ultra hostia Tanais in Pontum effluit, clarus quidem & aliis, præter iam dicta, insignibus fluuiis est. Penes eum Phrixi templum fuit, & lucus ob aureum uellus ueteri fabula

Vide Pli. li. 6. cap. 4. ex quo rursum deprauatissime hæc transumpta sunt

bula celebratus. Medeam fugientem cum Iasone tulit,& exilio Sulmonensis Ouidii memorandus est. Aiunt insuper in eo uirgam oriri, quam Leucosiphilon uocant, tantæ uirtutis, ut asserunt, quod si thalamis hominum apponat, matrimonia habet pudica atque inuiolata seruare.

Pathissus olim Dacorum fluuius. Phœnix Thessaliæ fluuius est.

Feritor fluuius Ienuæ oppido propinquus.

Phyrites fluuius propinquus Caistro flumini, Pegaseum impellit stagnum.

Festerus Mysiæ fluuius est.

Rhesus fluuius est Bosphori, quem alio nomine Rebas uocant.

Finus Hiberniæ fluuius est, per Cheneleoniam effluens regionem.

Phison fluuius qui & Ganges, in Paradiso delitiarum oriri quidam uiri celebres asserunt,& exinde irrumpere, eò ubi aiunt oriri Gangem, qui talia perscrutati sunt, de quo ubi de Gange plenius differetur. Dicunt autem Phison dici, quod inundationem significet, excipitur autem ab oceano orientali.

Psitaras fluuius est apud Seres, de quibus iam supra dictum est, ubi de Carabi flumine.

Flautasis fluuius in finibus Dacorum est. *

Phlegeton inferorũ fluuius, Poëtis familiarissimus est, ignẽ quidẽ significat, seu ardorẽ.

Florius fluuius est Hispaniæ, promontorio Celtico uicinus.

Phocias fluuius est Thessaliæ,& in Epidaurum effluit. *Vibius Seq.*

Pharion Armeniæ maioris fluuius, in Tygrim mergitur.

†Forinus fluuius Aquileiæ propinquus est. *Formio, ut Plinius li.3.ca.18*

Phirstinus nauigabilis fluuius apud Persas.

*Phrygius fluuius est minoris Asiæ, qui & Phrygiæ prouinciæ nomen dedit, & eam à Caria diuidit, est quidem Magnesiæ, quæ ad Sypilum est iunctus, insignis Lelii Scipionis Asiatici, Romanorũ cõsulis, uictoria et clade Antiochi Asiæ & Syriæ regis penes eũ susceptæ. *alii, Phryx*

Phut fluuius est Mauritaniæ, & à quo adiacens regio Phutensis appellata est.

Gabellus cisalpinæ Galliæ fluuius, in Padum cadit.

Gadus fluuius ex monte Tauro effluens, in mare suscipitur Cycladum.

Gessus Ioniæ fluuius est, Priene ciuitati propinquus.

Gagis fluuius est Liciæ, à quo & locus cui proximus fuit, denominatus est.

Galesus Calabriæ fluuius non amplius quinque mil. pass. à Tarento remotus.

Galbis fluuius est Cariæ, haud longe ab Halicarnaso, infamis ob malam habitãtium ualitudinem. *Galbin Mela non fluuium, sed Caunũ oppidum infame fuisse dicit, in descriptione Cariæ*

Gallus Lycaoniæ fluuius, à quo denominati sunt sacerdotes Cybeles. Hic quidem in Sangarim terminatur. Potantes in furorem conuertit.

Ganges fluuius Indiæ pergrandis atque famosus. De eius uero origine ambigitur apud priscos. Nam alii ex incertis fontibus, uti Nilum eum nasci uolunt. Alii ex Scythicis montibus uasto cum fragore loci erumpere, atque sese per scopulos & aspreta locorum præcipitem dare, donec in planum deuenerit, & ibi quasi susceptum ab hospite in lacu quodã conquiescere,& ex eo tandem lenem, mansuetum'que procedere, qui in orientem tendens, à xix. maximis atque nauigabilibus fluminibus augetur, & ultimo secundum quosdam, ut Nilus septem hostiis oceanum ingreditur. Alii dixere nouem, & tria quidam tantum esse uoluerunt. Dicitur autẽ Ganges à Gangaro uetustissimo Indiæ rege, ut placet aliquibus. Aliis uero placet hunc illum esse fluuium, quem uocant sacræ literæ Phison, de quo paulo ante pauca dicta sunt. Qui quocunque uocetur nomine, aut quodcunque exundet alueis in mare, adeo grandis est, ut ubi minus occupet latitudinis octo mil. pass. pateat, ubi plurimum centum, altitudinis nusquam minus xx. pass. reperitur, aduersus quem Cyrus Persarum rex, quasi cœpti oblitus, bellum inauditum sumpsisse fertur. Nam cum unum ex regiis equis candore atque forma præcipuum, quem fiducia tractus transuadare persuaserat à uortiginibus undarum circumagi atque absorbi unà cum insidente cerneret, aiũt iratum

tum iurasse se illum adeo extenuaturum, ut qui equum atq; equitem optimũ absorbuisset, mulieribus uix genua cingẽtibus, uadosum faceret. Nec uerbis opus defuit. Nam totis in hoc expositis copiis in ccccl x. alueos flumen detraxit anno integro operi dato, non obsistente quod Nili more augeri dicat certo anni tẽpore, & adiacẽtes fœcundare agros.

Gardo fluuius est in prouincia Narbonensi, Neumaso ciuitati propinquus. Hũc aiũt sæpissime æstiuo tempore absorberi apud eum locum, quem Campianacum uocant, & sub castello Prinati ampliorem renasci.

als, Ichthyophagi — Gargarus fluuius est in insula, quam † Hydrophragi habitant, barbam usq; ad genua nutrientes, & pisces crudos etiam comedentes, ultra quem dicunt formicas esse catulorum magnitudinem excedentes.

Garumna fluuius est ex Pyrrheneis delapsus montibus, Gallos ab Aquitanis disterminans, uadosus quidem in imbribus, aut solutis niuibus intumescat, & in eo insula est Anetos nomine, quam quidam pendere & extolli aquis crescentibus, deprimi q; eis deficientibus credũt, & cum oceano occidentali misceatur, in exitu sui amplior & turgidior factus, more æstuantis maris huc illuc nauigantes impellit.

Gela Siciliæ fluuius est, à quo & oppidum illi appositum denominatum est inter Camerinum & Agrigentum.

als, Gelagiensus — †Genesus Epiri fluuius est, quem à Dyrachio Thessaliam euntes inueniunt. *Vib. Seq.*

†Genusus Palestinæ prouinciæ fluuius est. *als, Genesus*

Geon fluuius meridionalis, quem aiunt in Paradiso delitiarum oriri, & uniuersam Aethiopiam irrigare. Hic idem cum Nilo est, & ideo quæ multa de eo dicenda ueniunt, ubi de Nilo scribitur apponentur.

Gerrus Scytharum fluuius in lacu Buge suscipitur, qui à Meotidis palude saxoso tantum discluditur dorso.

Idẽ est cũ proximo, ut ex Plin. apparet lib. 4, cap. 12 — Gerros fluuius est Basilidarum & Nomadum, & iunctus Hypani fluuio, Carcinem urbem præterfluit.

Gessus fluuius est apud Iones ea in regione, q̃ Troglea appellat, Ioniis omnibus sacra.

Getulos fluuius est Mauritaniæ portui Tisadro propinquus. Hũc Oetebes quidã uocãt.

Gis uel Ger fluuius est Aethiopiæ Garamantũ inter deserta & harenosa effluens loca.

Glanes fluuius est tardus atq; piger, adeò ut potius palus uideatur quàm flumen, infamis plurimum aduersa ualitudine incolarum. Fertur autẽ tardus, ut dictum est, sub Clusio uetustissima Tusciæ ciuitate, & amplo occupato spatio Scenæ Iuliæ campos à Perusinis diuidit.

Glanicus fluuius est apud Minturnas Liris nominatus, illas cursu diuidens putò hodie uocari uulgo Garigliano.

Glaucus fluuius est Ioniæ, Pedalio promontorio propinquus.

Pli. li. 6. ca. 4 — Glaucus Colchorum fluuius est, & in Phasim mergitur, habens eius in exitu in Phasi, insulam absq; nomine.

als, Cosspius uel Gendos — *Glospes fluuius est haud longe ab Olbia oppido, & Bithyniæ propinquus.

Gna Mauritaniæ fluuius est, Ampelusiæ promontorio uicinus.

De Olbia uide Plin. lib. 6. cap. 4 — Gozam fluuius est Mœdorum, quem penes Salmanasar Babyloniæ rex Israëlitas captiuos habitare iussit.

Crateis fluuius, in extremo Italiæ Siciliæ propinquus, & Scilleo opipdo, quem fabulę Scillæ immanis monstri finxere matrem.

Granius Persarum est fluuius per Suasianum fluens, & paruas deferens naues, cuius dextrum latus incolunt Deximontani bitumen perficientes.

Gryliosolios fluuius est in Aphrodisia regione, Coriphæ oppido propinquus.

Granicus Phrygiæ fluuius est, in Propõtidem cadens, cui Zizicon ciuitas proxima clarus quidem prima Alexandri Macedonis uictoria in Persas.

Guatta Britanniæ flu. est in Cambria regione, quã uulgus ab eo denominat Gualliã.

Guandalus

Guandalus Guandalorum est fluuius.

Guttallus fluuius Penthimbastrinæ, quæ Dacis est contermina, qui in oceanũ mergit.

Plinij uerba lib.4.cap.14 sic habent: Quinta pars Peucini Basternæ, supradictis contermini Dacis, amnes clari, in oceanum defluunt Guttallus, Vistillus, Albis, &c. Quo loco Plinius Guttallum Germaniæ fluuium facit.

Hlarotis fluuius est Indiæ inter opaca nemorum ex arboribus inusitatis effluens, & syluestrium pauonum abundans. *Curtius lib.9*

Hydaspes insignis fluuius magnitudine, & quod harenas habeat, atq; gemmas ferat, per Parthiam sese ferẽs euadit in Indiam, & amplo atq; profundo gurgite means crebras facit insulas, & ingẽtia trahit saxa sub undis. Postremo quatuor susceptis fluminibus miscetur Indo in regione Inio, apud arcem Soborum, qui ex exercitu olim Herculis fuisse testantẽ pelles uestimentorũ loco, & clauas pro armis gestantes. Ab Hydaspe uero antiquissimo Mœdorum rege, ut placet aliquibus, nominatur.

Hiera fluuius est Asiæ, disterminans Gallatiam atq; Bithyniam.

Hieros fluuius est Colchorum.

Hylas fluuius est Bithyniæ præterfluens urbem Prusciadẽ, quam & lacus Hylas alluit, apud quem Hylas Herculis puer à nymphis dicitur raptus.

Himera memorabilis Siciliæ fluuius. Hic ferè circa medium insulæ fusus, in duos diuiditur alueos, quorũ alter in Tyrrhenũ mare decurrit, & dulces atq; optimi saporis aquas trahit, alter in Libycum tendit, sed amarus plurimum. Alii contrarium dicunt, quod qui in meridiem pergit dulcis sit, & amarus uergens Aquilonem, ab hoc Himera oppidũ Siciliæ denominatum est.

Hirminium Siciliæ fluuius est, oppido Camerinæ propinquus.

Hypacyris fluuius est uno hostio, quanquam ex diuersis fontibus cum Gerro in Carcinæ sinu in Scythia mari se miscens. *Vide P. Melã*

Hypanis Scythiæ fluuius est, ex grandi palude inter Auchetas procedens, quam incolę eius uocitãt matrem Scytharum, fluuiorum princeps, qui diu qualis nascitur effluit, tandem apud Calipidas, quos circuit, miscetur illi fons modicus, qui Exampęus dicitur, qui eum adeo reddit amarũ, ut mirabile uideatur, cum eousq; fuerit dulcissimus. Et sic amarus secundum quosdam fertur in Pontum, secundum alios ab Sesagore lacu, haud longe à Meotide suscipitur. Is quidẽ insignis est Alexandri Macedonis termino. Moratus est enim iter eius, ut aræ ab eodem Alexandro eius in ripis positæ testantur. Præterea nascunẽ ab eodem animalia quædam paulo muscis maiora, quatuor pedes & pennas habentia, ut satis quadrupedes uideantur & aues, quorum uita die una tantum terminatur, in mane infantes, meridie iuuenes, sero autem senes sint, & ob senium satis expertum dicunt, deficiunt, quæ incolæ Himeridiones uocant. *Hæc mixtim ex P. Mele li. 2. Plin. lib. 4. cap. 12* a

Hipatos Syriæ fluuius est, cui & Ipatos oppidum, & Seleucia atq; Berithos ciuitates propinquæ

Hipetis flu. est Persarũ nauigabilis, & medio in sinu Persico fundit.

Hipsa Hispaniæ fluuius apud urbem Vecon currit, quem Herculi fuisse gratum ferũt.

Hypasis fluuius est Indiæ, adeo sub solstitio positus æstiuali, ut exeunte sole in fine geminorum, & principio cancri perpendiculares in se solis radios recipiat, ultra hunc amplissimæ sunt solitudines. *Vt Plin. lib. 2. cap. 63. test.*

Hæc non Hypanim, sed ad Hypasim Indiæ fluuium pertinent, qui itinerum Alexandri terminus fuit, de quo Plinius lib.6. cap.17 a

IAboot fluuius est, penes quem Iacob noctu cum angelo luctatus est, fluens inter Philadelphiam & Garasan, procedens'q; suscipitur à Iordane.

Icarus fluuius est Indiæ propinquus, in † Meuum fluuiũ effluens. Nam Pompeii Magni edicto exploratum est in Bactros septem diebus ex India perueniri ad Icarum flumẽ. *al. Oxum*

Iader fluuius est apud Salonas, qui in Adriaticum se miscens, forte Iadræ oppido nomen dedit. *Vib. Seq.*

* Ianaus fluuius est in Armixia regione.

Iardanus fluuius est Cretæ insulæ, ciuitatem Phias circumdans, cuius & in ripis Cidones habitant.

Iberus famosissimus Hispaniæ fluuius est, & à quo ipsa Hispania Iberia appellata est. Hic secundum quosdam apud Vacanos oritur, secũdum alios apud Cantabros, & cum nauium ferax sit, Tulam opulentissimam eius regionis ciuitatem ex inferiori parte radit, demum sub tortosa ciuitate Balearicum ingreditur mare.

Iberus fluuius est, & per Moscorum tractus in Cyrum flumen effluit apud Scythas, seu Hircanos.

Idros fluuius est Ciliciæ, Tarso ciuitati propinquus, ideo Idros dictus quia in forma Idri tortuosus sit.

al. Iactus Iectuus fluuius est, in quo optimi capiuntur pisces, & inter alios unus, qui lupus uocatur, qui gustui carnium saporem præbet.

* Iene fluuius est, ut arbitror Hispaniæ, oceano'que se mergens Cantabrico, ubi Velabri habitant, & Luceni in oppositum Hiberniæ insulæ.

Ieterus fluuius est Mesiæ, quem Iterum quidam uocant.

Ignaboo Britanniæ fluuius est, & mergitur oceano.

Ilerda Hispaniæ fluuius, à quo Ilerdum oppidum dictum.

* Ilisson fluuius est, cui Oliua propinqua lx. stadiis est, quam siquis tetigerit, damnum maximum consequetur.

al. Imbro Illisus fluuius est in insula *Ilubro, quam arbitror Aegei maris.

al. Himela *Imala Sabinorum est fluuius prope Casperiem ciuitatem, qui & Imelle dicitur.

Vib. Seq. Imaridis fluuius est Indiæ, penes quẽ aiunt homines ingentis staturæ habitare, & quia uiuis utuntur piscibus, Ichthyophagi uocantur ab Indis.

Inachus Argiuorum fluuius est ab Inacho rege denominatus.

Indus fluuius est Indiæ permaximus, in Cibatharum iugis ad septentrionem. Alii eũ ex Paropamiso dicunt effluere, æquantem magnitudine Gangem. Hic pluribus ac maximis susceptis fluminibus quasdã facit insulas, inter quas est amplissima Prasiane, & alia minor tantum, quæ Patale uominatur, demum in duobus diuisus alueis inter se longe distantibus, ab oceano recipitur ab eo Indico unà cum prouincia nuncupato.

Plin. li. 5. ca. 1 Vior Mauritaniæ fluuius est per deserta effluens, esto uestigia uinearum atque palmarũ reliquiæ aliquando circa eum inuentæ sunt.

Instigia Sarmatarum est fluuius.

al. Basternas Visurgis Germaniæ fluuius est, apud *Bastrinas Dacis conterminos.

Inuatius fluuius apud Aprutinos, haud longe à Truento flumine.

Iomanes meridianus est fluuius, per Palibotros decurrens inter oppida Methora, atque Cyrisoborca, Malleæ monti propinquus.

Iordanus fluuius est, diuidens Iudæam & Arabiam. Verum de origine eius ambigitur apud ueteres. Nam sunt qui dicant ex Libano mõte duos exoriri fontes inter se distantes, quorum alter dicitur Ior, & alter Dan. Qui Dan, ferè ab ortu suo subterraneum agens gurgitem usque ad planitiem Meldam absconsus incedit, ibi erumpens, obliquans'que se in Galileam gentium ab urbe Cedar iuxta Spiueti balnea sub mõtibus Gelboẽ riuo ac Ioe fonti altero excurrenti iungitur, & fluuium faciunt, hi'que ex se nomen componunt Iordanis. Alii uero dicũt ex Ior Iordanem fieri, sed eò quod transeat secus Dau olim ciuitatem, iu qua rex Hieroboam uitulum erexit aureum, quæ latine riuus sonat, seu fluuius dictus est Iordan, quasi fluuius Ior. Quidam uero dicunt apud Paneadam ubi templum Cæsari dicauit Herodes, speluncam in monte esse aquis immobilibus plenam, & ex ea Iordanem effluere. Nonnulli asserunt hoc Iordanis non esse principium, quinimo fontẽ esse cxx. stadiis ultra Cæsaream, cui à rotunditate Phiala nomen est, & ex eo aquas sub speluncа Peneadis accedere. Quod quidem à Philippo Tetrarcha compertum dicunt, proiectis in Phiala paleis, & per subterraneos meatus apud Paneadẽ redditis. Sed undecũque oriatͬ, effluens

effluens aquarum primo facit congeriem, quas aquas uocitant Maron in signes uictoria Iosue, & Iabis regis Asor clade. Ab his prosiliens lacum facit ingenté, quem alii mare Galileæ, alii Tyberiadis lacum uocant. Inde autem auctior factus pluribus susceptis fluminibus euadens inter Sochoth & Salin sub Hermon, & Cale oppida atq; Bethesimuth accedit in confinia Hiericho, ubi suis aquis à Ioanne Baptista lauari dignatus est Christus, homo deus æque mundi creator atq; redemptor, ut ex hoc intelligeremus regenerationis lauacrum, & eius imitantes uestigia, ab originali crimine lauaremur, nec multum & in lacum Asfaltidis, seu mortuum mare colligitur.

*Iparis fluuius est, quem & Hiclarim uocant, ex quo Camerinis aqua inducta est. *al. Hypanis*

Ipsos fluuius est Colchorum grandis, & in Phasim fluuium se condens. *Vib. Seq.*

Iris fluuius est minoris Armeniæ, Lycum suscipiens.

Isanus Dyrrachii fluuius est.

Isara Galliæ fluuius est, in Rhodanum fluens apud Quintianum.

Isaurus fluuius est Galliæ cisalpinæ, haud longe à Cesena in Adriaticum mare prorumpens.

Isepis Indiæ fluuius nauigabilis est in Indum cadens.

Ismeneus Bœotiæ fluuius est, propinquus olim Thebis.

Ister fluuius est, qui & Danubius dictus, qui hoc nomine à fontibus ueniens, quàm cito tangit Illyricum Ister, relicto Danubii nomine, appellatur, de cuius ortu, progressu, & exitu in Pontum supra satis dictum est, ubi de Danubio, hic replicandum nô censeo. Sunt tamen qui credant ex Danubio ramum progredi, qui uocatur Ister, & ab eo Istria denominetur, & per eum Iasonem in Adriaticum penetrasse, nauigio à Colchis uenientem, quod ego ridiculum puto.

Iunculus apud Basternas est fluuius, haud longe à Dacis.

Iaxatus, Laxates, Iaxartes credo q̃d idê sit fluuius apud Scythas, quê, si sic est, Scythæ Silin uocant. Is quidem Semiramidi, Cyro, & Alexandro terminus fuit, finem'q; dedit impetuoso itineri, & per deserta Scythiæ & *Surdianorum regionibus uastus fonte suo sese penes Dahos flectens, in septentrionem uersus inter Amardos & Pessicasos penetrans in Scythicum ad extremum effluit oceanum. *al. Sogdianorum*

Vistula fluuius in confinio est Sarmatarum, in oceanum effluens.

Ladon fluuius est Archadiæ, non quidem ab initio terris datus, sed terræmotu quodam è paludibus Panetæ emissus. Hunc aliqui fingunt patrem fuisse Daphnes, quam reliqui dicunt Penei, forsan & hic lauris abundat in ripis.

Lactos Hispaniæ fluuius est, Lambracæ ciuitati propinquus.

Lapsias fluuius est in minori Asia, haud longe à Iuliopolitis.

Lamber fluuius est cisalpinæ Galliæ, ex Vpili lacu in Padum fluens.

Pamissus Thessaliæ fluuius.

Lagous fluuius est Scytharum apud Carastascos & Anthiadas, ex montibus Catheis cadens, Ophatum'q; suscipiens flumen apud Caucadas & Ophatitas.

Lar fluuius est Galliæ.

Lanos fluuius est apud Seres.

Lanus fluuius est ultra Danubium, à quo Lani populi dicti sunt. *

Latissus fluuius est Græciæ, Elium agrum dirimens à Dymeo.

Lauesina Mauritaniæ fluuius est.

Lauth fluuius est Mauritaniæ, ultra Abilam montem nauigabilis, & Tamudæ oppido propinquus.

Ledum fluuius est Galliæ, haud longe à stagnis Volcarum, & castello Latara & Rhodano fluuio. *Vide num sit,*

Lentulus sub Arctoo fluuius est, in superiori capite Riphęorum montium, & medius inter Alanum fluuium atq; Tanaim in Mœotidem funditur, *quē Pli. Lelantū uocat li. 4. cap. 12*

Leta fluuius circa Augustam ciuitatem effluens.

Lethe fluuius est, figmento Poëtarum apud inferos fluens, & animabus defunctorum potus prateritorum habet obliuionem inducere. Sanè, ut aliquibus placet, omissis figmentis hic fluuius in Africa est apud extremum Syrtium cornu non longe ab Berenice ciuitate. Verum incolæ prisci fictione ducti, arbitrantur eum ab inferis in terras erumpere.

a Lethecus fluuius est insulæ Cretæ, sic dictus, ut placet aliquibus, eò quod penes eum dicatur Hermionam Martis & Veneris filiam Cadmi uiri oblitam. Vib.Seq.

Libor fluuius est Syriæ inferioris, haud longe à ciuitate Iopen.

al. Lyleus. *Libeus fluuius minoris Asiæ est, inter Galatiam & Bithyniam fluens.

ut Plin. lib.5. cap.ult. test. Libius fluuius est Mauritaniæ, cui quondam Fotos uel Futh nomen erat ab adiacente prouincia. Verum ab uno filiorum Mesran, qui Libius uocatus est, postea sic dictus.

Vib.Seq. Licastris Coë fluuius est, à quo & Lica ciuitas nominata.

Lycos fluuius est in ora subiecta Libano apud Phœnices, haud longe ab oppido cui Leonthos nomen est.

Vib.Seq. Licesius Thraciæ fluuius est, cuius aquas, ut ferunt, si quis potauerit, ebrius efficitur.

b Lycus Asiæ fluuius est, qui quidem ab origine sua Lycus nō dicitur, quinimo Marsyas fabulosis Græcorum carminibus inclytus. Hic autem è summo uertice montis Cylenæ urbis funditur, & in subiectam decidens petram uasto cum strepitu undarum decidit, & suas tantum undas euoluens campos liquidus rigat appositos, & quia eius placidus est color, mariq́ persimilis, fictioni Poëticæ locus adinuentus est, ibidem scilicet amore eius tractas cōsedisse nymphas, qui quandiu intra mœnia ciuitatis labitur, Marsyas est, exiens uero & maior factus Lycus denominatus ab incolis, cui Laodicea celeberrima ciuitas apposita est, & Heraclea & Neocæsarea, tandem secundum quosdam in Euphratem decurrit. Secundum uero alios disterminata Armenia minori ruit in Irim, possibile tamen ut duo sint. Siue unus est, seu unus è duobus, memorabilis est uictoria Anthiochi regis, & Itadis Parthorum ducis clade, nec minus secūda Alexandri Macedonis in Persas gloria, & Darii regis ignominiosa fuga, cum apud uicū inter Macedonas Persasq́ pugnatū est.

Lycus fluuius est Cypri insulæ, se fundens in mare Syriacum.

al. Ligeris *Liger fluuius est, Equitanos à Celtis diuidens, seu Bithuriges ab Heduis à quo Aquitania denominata est, eò quod suis obliquis aquis ferè omnē in circuitu cingat, & postremo in oceanum Britannicum euoluatur.

Lymira fluuius est post Tauri promontoriū nostra contingens maria, apud Limiram defluens oppidum.

Limoteus Siciliæ fluuius est.

Pli.li.2.ca.103 Lynceus, seu Lyncestis fluuius, mira insignitus uirtute. Nam si quis minus moderate ex eius undis potauerit, non aliter titubabit, quàm si uinum immoderate potasset.

Lineus fluuius est in Creta insula, præter Cortinam urbem effluens, per quem aiūt Europam à tauro Ioue fuisse portatam.

Idem est cū eo quē supra Licesium uocat Liparis Ciliciæ fluuius, mirabili proprietate nominatus. Asserūt enim narantes in eo, aut se lauantes non aliter ungi ab ipsa aqua, quàm si oleo lauarentur uel adipe.

Liquentia fluuius est Galliæ cisalpinæ, seu Venetiarum, in Adriaticum mare cadens.

* Lirceus fluuius est Œtholiæ.

Liris fluuius est Minturnam coloniam cursu diuidens, qui & Glanicus appellatus est, cuius in ripa fuisse dicitur templum nymphæ Maricæ Minturnienfis.

Herod. in Polybennia Lyssus fluuius est Asiæ, Mandropo ciuitati propinquus.

Linternus Campaniæ fluuius est, haud longe à Vulturno fluuio & oppido.

Idem cum superiori est Lycus fluuius est Asiæ, qui terras subit, & demum redditur terris.

Lycos fluuius est Phœnicum, haud longe à Seleucia, Hipatho, & Beritho ciuitatibus.

Litra fluuius est Mauritaniæ, atri coloris, ex intimis exustisq́ solitudinibus torrente sole propinquo, & plusquàm ignito effluens.

Lixus Mauritaniæ fluuius, à quo Lixa ciuitas denominata est eiusdem regionis.

*Lucta fluuius est †Ruxultanorum apud oceanum degentium. al. Luxia

Limia fluuius Hispaniæ, haud longe à Gallitia & Durio flumine. Lusitanorum fortasse legendum, ut ex Plinio lib. 3. ca. 1. apparet

Lurda fluuius est, ex Tauro monte cadens.

Luno fluuius est Mauritaniæ propinquus, Gna coloniæ atq; promontorio Apelusiæ.

Lupia fluuius est cadens in Rhenum.

Lusius Archadię fluuius, quem penes diu ostensum est sepulchrum Aesculapii, Asippi, & Arsinoë filii, qui primus alui purgationem, atq; dentis euulsionem adinuenisse dicit.

Hic à Solino Lethæus uocatur, eademq; ei asscribūtur de Tauro & Europa, quæ infra Lineo assignat Bocatius, Solin. cap. 16. uide. a

Diuersorum fluuiorum Lycus nomen est. Nam & superior Phœniciæ siue Syriæ, à quo Leontos oppidum non longe abest Lycus dicitur, is qui in Euphraten exit. De quo Plinius lib. 5. cap. 20. & 29. &c. agit. Et Lycus ille dicitur, qui ex Armenia Pontum uersus labitur, cui adiacet Heraclea, & Neocæsaria, quiq; tandem ab Iri exceptus in Pontum defertur. De quo Plin. lib 6. cap. 1. & 3. &c. b

MActa fluuius est in initio Apennini, fluens inter Ligurum montes, & demum penes Lunam ciuitatem defluit in Tyrrhenum.

Macestus fluuius est Asiæ, Rhyndaco, seu Lyco flumine susceptus iuxta Miletopolim.

Magrada Cantabrorum fluuius est unà cū Suesa Trinobellontem cingens & Deciū.

Maluana fluuius est Africæ, diuidens Mauritaniam Syphacensem à Tingitana.

Madrageus Scytharum fluuius apud Sagos populos.

*Mandrus fluuius est Indiæ inter Atemandros atq; Ianeos. al. Mardrus *

Maran fluuius est, Penculis & Liphorte oppidis propinquus.

Magoras fluuius est per Seleuciam currens, quæ prius Alexandria dicebatur ab Alexandro contra Parthiam condita, sed à barbaris diruta, & ab Antiocho Seleuci filio restaurata. Hunc aliqui apud Dalmatas esse dicunt. Pli. li. 5. ca. 20

Marsya fluuius est. Hic oritur haud longe à fontibus Mænandri, & currens Apamiam diuidit, & inde Tiboron in radice montis Signiæ sitam circuit. Deinde Menandro mixtus, Icareum mare petit, in quo unà funduntur ambo, & littore Micaleo, & hoc secundum quosdam, qui uolūt hunc illum esse Marsyam, de quo fabula uetus extat, qui cum Apolline tibiis certauit, superatusq;, atq; pelle nudatus, in fluuium sui nominis conuersus est. Alii uero dicunt Marsiam fluuium in uertice montis supra Celenem ciuitatem irrigare, & eam exiens Lycum uocari, eumq; Lycum in Irim mergi, seu binomius sit Mæander, seu hic Marsias, seu Marsus alius sit à Marsia, quod nō credo, diuersitatis causam nec intelligo, nec aduerto.

Matis Dyrrhachii fluuius, nō longe à Lysso. vid. seq.

Matrona flu. est Gallos à Belgis diuidens.

Mazeras fluuius est ex Caucaso monte cadens citra flumen Syderim, propinquus Hircano mari.

Mæander fluuius in monte Aulocrene lacu oritur, & adeo descendens, sinuosis circūagitur flexibus, ut nonnunquam in fontem uideatur uelle reuerti, & Apameam primo irrigat regionem, mox Eumeneticam, dein Batgylieticos campos, & ultimo Cariam, omnes fertilissimo limo fœcundans. Postremo apud urbem Hippim, haud longe à Mileto ciuitate in Icareum effluit mare. Alii sibi attribuunt eam originem, quam supra Marsiæ descripsimus. Is quidem multos suscipit fluuios, eiusq; sunt margines conspicui plurium ciuitatum, suscipit quidem Marsam, Obrimam, atq; Orgam, & alios, insignit Magnesia ciuitate, Comene, Nihiliuia, Prienne, & aliis. Aiunt insuper in eo nasci lapidem, quem per antiphrasim Euphronam uocant, quem siquis pectori alicuius alliget, in insaniam eum uertat adeo uehementem, ut aliquem ex propinquis occidat. a

Meduacus Venetorum fluuius.

Melas Bœotiæ fluuius est, Mineruæ sacer, eò quod oliuetis abundet. Hūc tamen aliqui

uolunt

uolunt Athenarum esse fluuium, cum ille sit Moëlus in Sichinarum finibus. Hic tamen Melas eodem fonte cum Cephiso exundans potos greges, si albi sint, nigros facit, cum Cephisus agat contrarium, & ex hoc nomen traxit. Nam melan Græce nigrum sonat latine.

Melas fluuius est Chersonesi, à quo sinus in quem effluit Melas dicitur.

Vibius Seq. Melas, seu Methas Thessaliæ fluuius in Epydanum fluens.

Melena fluuius, Lysimachiæ ciuitati propinquus, quem puto idem cum Mela quem in Chersoneso diximus, & sic eundem arbitror cum Melena in radicibus Oetæ montis fluente, & si sic est, paruus est fluuius.

Mella Galliæ fluuius est, ea abundans herba, quæ ab eo uocitatur amellus.

Melas fluuius est Pamphyliæ nauigabilis, apud quem Bethires, Bursiríq; incolunt, eũ Ciliciæ ueterem terminum dicunt.

Meles fluuius est in Asia Smyrnam circundans, haud procul nascens ab ea, quem inter Asiatica flumina præcipuum aiunt.

Melphes fluuius Buxento oppido uicinus.

Menothrus fluuius apud Caucadas & Opharitas gentes.

Menoba Hispaniæ fluuius apud Caurasias.

Menus Germaniæ fluuius est, in quo sylurum aiunt piscem equos innantes deorsum trahere.

Merula fluuius est propinquus Albio Intemilio oppido.

Nestus Thraciæ fluuius, cui proximi habitant Digeri, Bessíq;, Pangei montis radices ambiens.

Metaurus fluuius est Vmbriæ, d[illegible]tendens in Adriaticum sinum, haud longe à Phanestri colonia uersus Senogalliam, clarus quippe uictoria Salinatoris Liuii, & Claudii Neronis consulum, & clade atq; cæde Hasdrubalis Pœni ex Hispania uenientis.

Meus fluuius est Indorum Sogdianorum.

Milam fluuius est Siciliæ inter Syracusas & Leontinum fluens.

Milla fluuius est Hispaniæ apud Celticos, cui cognomen obliuionis attribuunt.

Mintius Venetiarum fluuius est, ex Benaco lacu progrediens, qui exundans usq; Mantuam labitur. Ibi autem in circuitu ciuitatis altero lacu facto, cum ex eo progreditur Mincii nomen assumit, & breui cursu in Padum mergitur, & cum de se tenuis sit, adeo imbribus augetur, ut asserũt nullum esse tam modici cursus, qui tantum usquam suscipiat incrementi. Equidem memorabilis Maronis Virgilii diuino carmine decantatus, & eius origine. Nam in Ando uilla eius in marginibus sita natum aiunt, haud plus ii. mil. pas. à Mantua, uocant tamen hodie Pietola, & gloriatur tanti uatis incolatu, ad cuius seruandam memoriam paruo cumulo eius contiguo Virgilii montis imposuere nomen, asserentes ibidem agros fuisse suos.

Minius fluuius est iuxta Arinam in mare fluens.

Minyeus fluuius Thessaliæ.

Minio fluuius est Italiæ, haud longe à Roma, & Cæretæ propinquus.

Minius fluuius est Hispaniæ à colore pigmenti, quo plurimum abundat denominatus. Hic prope Pyrenæũ nascitur, & ab Abobrica ueniens Leunos, Seubros, Bracas, & Augustam oppidum super Gallitia irrigat, & mergitur oceano.

Mirsia fluuius est ultra Aquileiam in finibus Italiæ.

Misius flu. est Plageæ, & Sadacis paruis Pelasgorũ coloniis, & Olympo mõti propinquus.

Moadus Hiberniæ fluuius, per Concanitiam regionem currens.

Modarnus fluuius, & hic in Hibernia est, per Cheneloniam regionem currens.

Idem est cum eo quẽ supra Menũ dixit Mœnis fluuius est cadens in Rhenum.

Morgus cisalpinæ Galliæ fluuius est, in Padum tendens.

Mosella fluuius est Belgicæ, cuius in ripis Treueris sedet ciuitas, & in Rhenum influit.

Mosa fluuius est, ex Vegeso mõte funditur, qui in finibus Ligonũ est, & recepta quadá parte

parte Rheni, quæ uocatur Vasus, insulam facit Batauorum, & idem mergitur oceano.
Mulocha fluuius est Numidiæ, olim dirimens Iugurthæ, Bochi'q regna, Numidiam scilicet à Mauritania.
Myscros fluuius est Camari insulæ meridionalis.
Munda fluuius est Hispaniæ, à quo oppidum denominatum est, apud quem inter Iulium Cæsarem & Cn. Pompeiũ Magni filiũ clade Cnei ingens certamen cõmissum est.
Mutien fluuius est apud Caucadas & Opharitas gentes.

Nabar fluuius est inter Iocosium & Rusiam ciuitatem currens.
Nabrum fluuius nauium capax est, haud longe ab Alexandria à Leonato iussu Alexandri Macedonis condita.
Nais fluuius ex Tauro monte nascitur, & in Pontum mergitur.
Namnasa fluuius est apud Cantabros, Auarigines & Orgenomes disterminans.
Nar, seu Naria fluuius est secundum quosdam Sabinorum, de Fiscello defluens monte, & ut quidam dicunt, ex naribus cuiusdam tauri ænei, & ideo Nar dictus est. Alii dicũt eum Vmbrorum fluuium, uicini sunt Sabini & Vmbri. Difficile forsan terminos distinguere ueteres. Sulphureis prætereà miscetur aquis, & ideo plurimũ à ueteribus cognominatur sulphureus, & sub Narina ciuitate ab eo denominata fluens in Tyberim labitur.
Nar fluuius est alter à superiori, qui à Danubio uidetur deriuari, & descẽdere inter Phi̇kos & Liburnos.
Naro fluuius est Dalmatiæ, ab Epidauro colonia nõ distans amplius centũ mil. pass.
Nathabur fluuius est apud Garamantes Tapsado oppido propinquus.
Natisus fluuius est Venetiarum, Aquileiæ ciuitati uicinus.
*Nauia fluuius est apud Cantabros inter Albiones & Barthos. *Nauilubio apud Plin. lib. 4. cap. 20*
Naupo rtus fluuius est, oriens inter Emonam & alpes.
Nebis Hispaniæ fluuius est apud Celtas.
Neæthus Italiæ fluuius est, haud longe à Crotone oppido effluens.
Neleus fluuius est in Euia, ex cuius aqua si potent albæ oues, nigræ efficiuntur, cum nigræ efficiantur albæ, si ex * Cherio eiusdem prouinciæ flumine potent. *al. Cephiso*
Neoris fluuius est Albaniæ, Tasiæ regionis.
Nesestenes fluuius est sub Caucaso monte, Sigotoni occurrens flumini.
Neston Thraciæ fluuius est à Strimona fluens, secus Abderem ciuitatem, ubi quondã Diomedes equis hospites suos dabat in cibum.
Magoras Phœnicum fluuius est, in ora Libano monti subiecta.
Nidam fluuius est Indiæ. Niennia fluuius est Aquitaniæ.
Niger fluuius oritur inter Carilas, Aethiopes, & Getuliã ciuitatem omnẽ, atq; Aethiopiam ab Africa diuidit. Eum autem patrem Nili putant, eò quod eodem tempore augeatur atq; decrescat, cum eadem animalia gignat & nutriat, & calamum, & papirũ, & ideo statim de eo paulo post ubi de Nilo.
Nilus totius orbis permaximus fluuius arbitratur. Huic secũdum quosdam, latine nomen est Melo. Alii dicunt hunc esse, quem Theologi Geon nuncupant, & ex paradiso deliciarum effluere. Inculæ Nilum uocant propter limum quem trahit, & eo Aegyptia arua fœcundat, cuius tam grandis est copia, ut etiam sint qui arbitrentur ab hoc Pharon insulam à continenti longo tractu distantem, eo aucto iamdiu fuisse coniunctam. Sed nominis quæstio minor est. Hic, ut ab aliquo termino eius ad Aegyptios progressus sumamus, initium è Nigro flumine, de quo supra, quem accolæ Nili patrem dicunt, nondum Nilus uocatus, rapido ueniens cursu, Africam omnem ab Aethiopiæ separat, & plurimas atq; prægrandes insulas faciens, uenit ad eam clarissimam Meroẽm à dextris eius nominatus Astusapes, quod idẽ sonat quod latens. A leua uero uocatur Astobores, ex quo intelligitur è tenebris ueniens, quam postquàm reliquit aliquandiu Nongiris ab aliquibus appellatur, ab Aegyptiis uero homo, à quibusdam Tricon, & partim asper, partim'que

naui gia

nauigia deferens, in amplissimum effunditur lacum. Ex quo rapido sese proripiens im-
al's, Tacbēpso petu, alteram insulam quam † Talensium uocitant, amplectitur, & uariis incitatus irrita-
ut Mela test. mentis mooium coarctatur rupibus, ex quo torrentior factus, ad eum Aethiopum lo-
cum deueniens, qui Catadupa uocatur, tam uiolenter inter obuios scopulos suo impel-
litur impetu, ut uasto aquarum se frangentium tumore incolarum aures in surditatem
usq; lædat existimatur, & adhuc atrox, spumansq; amplo gurgite ad Elephantidem usq;
ciuitatem Aegyptiam euoluitur. Hinc lenis uiolentia posita placidus ac nauigabilis effici
tur. Et primo circa Cercasorum oppidum incipit esse triplex. Cuius pars una ad Deletam
& Meliam declinans iterum separatur, & sic diuisus atq; uagus, aliis etiam alueis uarie se
paratis, in septem postremo totus diuisus partibus, omnem Aegyptum irrigat annuo in-
cremento, & demum Aegyptio mari per septem iogentia miscetur hostia. Quorum pri-
mum, quod in Syriam uersum est Pelusion appellatur. Secundum Tanaiticon, seu Para
meticon uocitatur. Tertium autem Mendesicum, uel Mendesion. Quartum Phatniticū,
al. Catapistē uel † Catapristū nominaot. Quintum autem Sebenniticum. Sextum * Voluptionem cla
al. Bolbitinū mitant, uel Volbitium. Septimum & ultimum Canopon à Menelai gubernatore nauis
ibidem tumulato denominatū. Sed postquàm de eius progressu aliqua dicta sunt, quid
de origine eius opinati sint ueteres, aduertendum est, & ueritate sacrarum literarum præ-
posita, quibus legitur eum ex paradiso deliciarum procedere sub nomine Geon, de quo
supra. Sunt qui uulgatiori adhærēt opinioni, qua creditur huius omnino ignorari prin-
cipium, in cuius credulitatis confirmationem dicuot quosdam à Nerone Cæsare missos,
ad huius fluminis caput inuestigandum, retulisse post longum à se peractū iter, Aethio-
piæ regis auxilio atq; consilio ad ulteriores deuenisse reges, quorum opera se eousq; fuis-
se perductos, ut immensas reperirent paludes, quarum exitum nemo nec incolæ noue-
rant, aut sperare poterant. Erāt enim aquę adeo herbis implicitæ, ut nec expeditus homo,
nedum nauigium penetrare posse uideretur, nisi quod paruum esset, & unius tantū ca-
pax, infra quam non absq; graui difficultate progressos se referebant petras uidisse duas,
ex quibus uis ingens fluminis emanabat. Vtrum hoc esset initium, an ex patentibus ter-
ris accessio aliunde foret, non satis certum firmantes, cum ad ulteriora procedere nequi-
uissent. Alii uero sunt aliter sentientes, sed iudicio meo magis coniecturis quàm experien-
tia certa se adinuenisse Nili fontem testari uidentur, aientes in monte inferioris Maurita-
niæ, haud procul ab oceano lacum esse stagnantem, quē uocant incolæ Nilidem, in quo
pisces alabetæ, coracini, siluri, ac etiam crocodili reperiuntur, & squalentibus niuibus la-
cum excrescere, ex quo, quia hæc eadem piscium genera Nilus alit, lacum hunc Nili con-
iecturantur initium, sumentes ex progressu aquarum lacus aliquale etiam argumētum,
dicentes ex hoc lacu primo perfusum Nilum per harenosa & squalentia loca, quasi dedi-
gnentur excurrere, hiatu terræ comperto sese condere, & aliquot dierum itinere inuisum
b se ferri. Mox apud Maxillos Mauritanię Cæsariensis populos in ampliorem lacum prosi
lientem fundi, cuius rei argumentum, quod idem sit, qui se merserat, nil aliud testat, præ
ter quod eadem animalia is secundus quæ prior gignat & nutriat. Demum iterū ab hare
nis receptus absconditur, nec apparet antequàm excursis uiginti dierum itineribus per de
serta atq; inaccessa loca, ubi primum quasi habitantes homines senserit, erumpit in terras
iterum; & ex eo fonte prosilit, quem Nigrū uocauere, exinde palàm procedens ad exitū
usq;, prout supra demonstratum est. Nōnulli putant eum ex fonte quodam prodire, qui
apud Hesperos Aethiopas est ab incolis aliter Pyrum, seu Prium appellatus. Et huius nul
lum aliud extat argumentum, nisi quod cum alia flumina, quæ ea in regione oriuntur,
omnia in oceanum tendant, & is solus ex fonte iam dicto procedens, Mœdiam capiens
regionem, tendit in orientem. Nutriatq; & gignat, esto minora ea animalia, quæ nutrit
& Nilus, asserunt tamen quonam exeat, sed coniecturis eundem esse percipere uolunt.
Et alii non in occiduo nasci Nilum, sed in littore rubri maris emergere, loco ubi dicitur
Mossilone, & in occasum profluere usq; in insulam, quam Meroēn desuper nominaui-
mus.

mus. Demum in septentrionem flecti pluribus auctus incrementis, & Aegypti æquora subintrare. Ego quidem quod à primis dictum est, nulla scilicet ratione compertũ, ex quibus erumpat fontibus arbitror, quum Cæsarem dictatorem talium indagatorem egregium originis huius legamus incertum. Sed de accidẽtibus pauca superextant. Scripsere igitur ueteres hunc esse syluarum altorem permaximum, & beluarum immanium productorem, & crocodilorum & hippotamorum, & aliorum similium. Præterea calami atq; papiri, & agrorum fœcundatorem inclytum suis annuis incrementis, quæ fieri contingit ut plurimum tenente sole Leonis finem, & ad medium usq; Virginis augeri, demum declinare, & in ripas reuocare aquas incipere, donec sol Virginis in finẽ uel Libræ principium uenerit, & tunc totum intra ueterem alueũ contineri, cuius excrementi causas multiplices ostendere antiquitas conata est, quas, quia minus huic operi cõueniunt appositisse superfluum ratus sum. Hoc tamen omisisse nolim. Habẽt loci accolæ passim per oppida erectas columnas, in quibus incrementorum uarietates signis notatæ sunt, per quæ optime futuri temporis abundantiam atq; penuriam frumentorum uaticinantur secundum maius & minus incrementum. Afferunt insuper aliqui fluminis huius aquas talis esse uirtutis, ut non solum fœcundas faciant mulieres, sed quæ diu uidebantur sterilitati damnatæ ad conceptum harum beneficio relaxentur, efficianturq; fœcundæ, & hæc de Nilo dixisse satis sit.

Niphates, ut quidam dicunt, fluuius est Mœdorum, alii uero Parthorum, & nõnulli Armeniorum, cum sint qui illum asserant esse Scytharum, cadit enim è monte Niphate cursui cuius possunt adeo prædictæ gentes esse dispositæ, ut possit ad omnes aliquando peruenire, & sic omnium esse.

Nipheus Italiæ fluuius est, haud longe ab Astura Volscorum.

Ninius fluuius est Museo propinquus. *Ninus fluuius à Pli. Asiæ adcensetur. Vide lib. 5. c. 28.*

Nogrus Colchorum est fluuius inter Emochos, atq; Ampreutas & Lazos.

Nonimbarus fluuius est propinquus Seleuciæ, quæ Calicadmo supereminet flumini. c

Nouanus fluuius est trans Apenninum conditionis inauditæ. Nam quum in agro sit Piuniatæ æstiuis solstitiis omnibus pleno effluit alueo, bruma autem siccatur.

Nourgitis fluuius est Aethiopum. Hic aliqua in parte Nilus est, ut pauloante aduerti potest. *

Nubis fluuius est nauigabilis, cui propinqui habitant Alonigi, atq; Cælistoigi.

Nundiana fluuius est apud Nouium.

Numicius seu Numicus fluuius est Laurentis agri, in quo uolunt quidã Aeneam Troianum cecidisse, & ex eius alueo sublatũ corpus consecratum fuisse, ex quo quidem flumine solo ueteres consueuere in sacris Vestæ libare. Sanè hic fluuius, ut quidam uolunt hodie non est. Nam paulatim decrescens primo in fontem redactus est, demum & fons ipse exaruit, & sic qui plurimum Maronis carmine, & aliorum latinorum poëtarum celebris factus est deuenit ad nihilum.

Nuchul fluuius est Aethiopiæ, aiunt aliqui sic Nilum aliqua in parte uocari.

Legendum uidetur, aliquando Siris appellatur, ab Homero uero Aegyptus, à quibusdam Triton. Vide Plin. lib. 5. cap. 9. a

Sententias autorum uarias atq; multas, qui uult, requirat in commentarijs Vadiani, in Pom. Mel. libro primo. b

Verba Plinij lib. 5. cap. 27. sic habent. Seleucia supra amnem Calicadnum Trachiotis cognomine, à mari relata, ubi uocabatur Olmia, præterea intus flumina Liparis, Bombos, Paradisus, mons Imbarus. Ex quibus colligo pro Nonnimbarus, Bombum aut Liparim reponendum esse. c

Oaxis siue Oxus fluuius est ex Oaxo lacu oriens, per deserta Scythiæ ex regionibus Sogdianorum aliorum suffragio grandis ab oriente ueniens aliquandiu in occasum impellitur. Post hæc iuxta Dahas flectitur, & in septentrionem uersus iter ad Amardos & Pesicasos illi aperitur, & limo plurimo semper turbidus in scythicum oceanum in

grandi multitudine aurea deferens frusta, ut asserunt quidam labitur. Huius quidam ripas incolunt Derbices, Bactriani, & Exostastæ.

Ex Vib. seq. Oaxes, ut placet aliquibus, fluuius alter a superiori est, & per insulã Cretæ fertur, & ab eo ciuitas Oaxia nuncupatur. Verum timeo ne decipiantur tales Virgilii carmine, ubi dicit, Pars Scythiam & rapidum cretæ ueniemus Oaxem, quum ibi cretæ nomen non ponat pro insula, sed pro limo, quem semper secum trahit Oaxes.

Obrima fluuius est Tyboroni ciuitati sitæ in radicibus Signiæ montis proximus, in Mæandrum fluuium cadens.

Alazon legẽdũ, ut ex Pli. lib. 6. cap. 10. apparet. Ocazane † fluuius est cõtermin9 Albanis, & Hybero atq; Cyro fluminibus uicinus.

Oceanus fluuius est, ut quidam uolunt, in extremo occidente. Ego quidem inspecta Homeri litera & modo loquendi, non credo fluuium, sed ipsum mare Oceanum.

Ocharius fluuius est Scytharum, transiens per Canecos & Sapeos.

Ochus fluuius Indiæ aqud Sogdianos.

Pli. nõ flu. sed urbis nomen facit, ut nostri habent codices, Vide li. 4. cap. 11. Odessus fluuius est Macedoniæ apud Milesios, haud longe à Dionysiopoli.

Odona fluuius est Indorum, in oceanum tendens, cuius in ripis aiunt oriri arundines tantæ magnitudinis, ut uix unam. xxx. possint homines ferre.

Oeagrius fluuius est, quem aiunt Orphei uatis patrem. Ex eo quidem quum in Thracia sit, Hebrum nasci dicunt.

Ophatus fluuius est apud Caucadas & Opharitas in Lagoum fluuium defluens.

Ollius fluuius est Galliæ Cisalpinę ex Sebino lacu manans in Padum.

Onochonus fluuius est Thessaliæ. Ophradus fluuius est prope Bactros.

ab Orchomenus. Ormigus † fluuius est poëtis sacer, cygnis abundans Bœotiæ proximus.

Oroatis fluuius est Persas ab Elymade diuidens.

Orga fluuius est haud longe à Tyborone oppido in radicibus Signiæ montis sito, in Mǽandrum fluuium emergens.

Vide. 2. Iliad. Orcos fluuius est Thessaliæ in Peneum defluens amnem, quem penes quum purissimus sit, eum non sinit suis aquis misceri, quinimmo desuper fert nõ aliter quam si esset oleum, nec etiam hoc modo diu patitur, & eum ab se abdicat. Aiunt enim ex infernorũ Dite genitas has esse aquas, & ideo flumini nomen impositum conueniens undis.

Oracea fluuius est cõfinio Persarum, tantum limi deferens unà cum Brixia eiusdem regionis fluuio, ut cœno in accessibilem faciant Persidem ex parte illa.

Vib. seq. Oretus Siciliæ fluuius est apud Panormum.

Origeus fluuius est Carmanię, Hircanis portuosus, & auro fertilis.

Ornadus fluuius est, ut ego arbitror Armeniæ. Nã non multũ distare uidetur à Tigri.

Horisius fluuius est post Olympum montem, qui Misius dicitur, Olympenæ ciuitati propinquus.

Oron fluuius est haud longe à Memphi ciuitate Aegyptiorum.

Orontes fluuius est Syriæ ex Libano profluẽs iuxta Eliopolim oppidum, Alii uero dicunt, quod ex Casio monte ei supereminente nascatur. Anthiochiam Epiphanẽ cognominatam præterfluit.

Ororogœta fluuius est aquilonaris apud mõtanos Paropamisadas, & Hircanos Scythas effluens, in oceanum suscipitur, & incipit ab eius hostio oceanus Sericus.

Orosines fluuius est Meandro propinquus, unà secum circuncurrens Anthiochiam Simecos, Cranaos'q; oppida.

Oscorus Scytharum est fluuius.

Aous fluuius est Græciæ haud longe ab Apollonia uersus Macedoniam.

Ossigetania fluuius est Hispaniæ, & in Bethim fluuium effluit.

Ostata seu Osta Britanniæ fluuius est, cui supereminet Clamargãtia ciuitas.

Astura fluuius est Hispanię circa quem Astutes montibus syluis'q; circumsepti habitãt à flumine nuncupati.

Etheleus

Etheleus fluuius est inter Mysiam & Troadem illas disterminans.

Verba Plinij lib.6.cap.23. hæc sunt. insula quæ Solis appellatur, & eadem cubile nympharum, rubēs, in qua nullū animal non absumitur, incertis causis. Ori gens, flumen Carmaniæ, Hytanis portuosum, & auro fertile. Ex quibus uides Boccatium pro eo quod hic diuersis dictionibus legitur Ori gens, Origeum legisse & construxisse cum sequentibus non animaduerso, qui sequitur Hytanæ. a

PActolus fluuius est Lydiæ aureis harenis Smyrneos irrigans agros, quæ quidem uetustate fabulæ inuenere locum, scilicet in eo Midam regem, qui à Baccho impetrauerat, ut quicquid tangeret aurum fieret, lauasse.

Pachisos fluuius est Siciliæ ciuilis sanguinis notatus infamia. Nam apud eum Sextus Pompeius Pompeii magni filius occisus est.

Padus fluuius est Galliæ Cisalpinæ, totius Italiæ maximus, qui quidem in celsissimo Vesuli mōtis cacumine in finibus Ligurū Gabienorum, ex Pseudo funditur monte, seq; condēs cuniculo in agro Foroiuliensiū iterū uenit in lucem. Alii dicunt quod in infimis radicibus Vesuli oriatē, & inter Naburnos & Māntuanos arripiat primo cursum. Sed qualitercunq; sit, è gremio Vesuli mōtis fusus primo tenuis, incipit iter, demum fluminibus auctus, placido tamen incessu Taurinorum Augustam linquit à dextris, & Placentiā Romanorum coloniam, atq; Parmā, Regium Lepidum, Mutinam'q;, & uetustissimā cum aliis pluribus Rauennam à sinistris, Augustam prætoriā curiam, Ticinum, Mediolanū, Laudum Pompeii, Veronam, Mantuam, Vincentiam & paulo longius Patauium. Et susceptis triginta fluminibus tam ex alpibus sinistris, quam è dextris ex Apēnino cadentibus, ut scripsere quidam septem hostiis Adriatico miscetur sinui. Quæ distinxisse forsan erit accommodum. Is igitur turbulentus incedens, ut plurimum & incipientibus squalere niuibus Aprili & Maio mēsibus, uix sese infra alueum aggeribus hincinde coactus relicto Veronensi agro bipartitur, & duo de se grandia facit flumina, quorū quod à dextris labitur inuento à sinistris insigni oppido, quod olim forū Alieni † uocauere ueteres, *alij Vibieni.* hodiemi uero uocant Ferrariam, iterum in duos diuiditur fluuios. Qui à dextris est tecto tramite Rauennam petit, & ferè usq; Mutinam & inde aliquantisper usq; Imolam maximis factis paludibus, & aliquibus susceptis fluminibus haud longe à Rauenna ingreditur mare, hoc hostio portus magnitudinem faciens, adeo ut Claudius Cæsar ex Britānis triumphaturus Adriaticum per illud intrauerit, non solū ingenti nauigio, sed pergrandi palatio spectandum illud iudicio. Hoc prisci dixere Vatrenum, quum ante Eridanum hostium dictum sit, nonnulli Spineticū uocauere à Spina ciuitate inclyta, quam à Diomede conditam ex Delphicis thesauris creditum est hostio propinqua, ex qua hodie nullum extat uestigium, & nominis fama perdita est. Vatrenum autem dictum est, eò quod Vatrenus fluuius à foro Cornelienfi ueniēs, quem quidam hodie uocari Santernum existimant, Pado ibidem miscetur. Hoc tamen hodie primatum uocant incolæ, quasi primum & inter alia præcipuum. Ea uero pars quæ sub oppido Ferrariensi diuisa diffunditur multas faciens insulas, quas polynesos uocant indigenę, syluis plenas & accolis, post quam aliquandiu delapsa est pro parte, stagnū intrat ingens, quod etiam in mare effunditur, secūdum fluuius faciens hostium, quod olim Gaptasiæ dictum est. Nostro autem æuo, ut nōnulli existimant, uulgo dicitur Mangiauacca. Reliquum autem quod fluuii more effluit tertium facit hostium, quod uocauere ueteres & moderni Volanum seu Volane, ante tamē Olane dictum. Id uero flumen quod diuisum sub agro Veronensi diximus in sinistram descendere, esto sinistrorsum maximas impleat paludes, tecto tamē cursu mari se miscens hostium facit quartū, cui Philistenæ fuisse nomen aliqui arbitrantur, quum hodie uulgo uocetur Codigore idiomāte incolarum. Verum reliqua tria hostia quæ carbonaria, fossiones & Philistena, ut placet aliis uocata sunt, & sic quarti hostii uetus nomen perditum plena uidētur quum à partibus per paludes emissis ab eò quod ab agro Veronensi diuisum ueniebāt, nascerenē. Repletionis aūt causa, fossa in transuersum ducta ad impetū fluminis moderandū uidet, quam aūt fossam Assagi fecere Tusci,

Hæc omnia apud Plinium lib.3.cap.16. rectius & plenius.

quorum Adria fuit colonia, & ex transuerso Atrianorum paludum, quæ septem maria uocabantur deduxere. Quam ob causam sunt qui uelint apud Brundulum effundi quicquid ex Pado obiuratis effundebatur hostiis, quod ego nec credere nec firmare audeo, quum & Athesis & Brinta flumina paludes augeant, & per medias sub Laureto uico Athesis in Adriaticum pleno penetret alueo. His tamen omnibus temittit in Adriaticum multa ex ubertate Gallorum nauigiis, et multa usque etiam in Taurinos ex Adriatico sinu nauigiis peregrina suscipit, maximo incolarum atque negociatorum commodo. Volunt quidam hunc tam impetuoso cursu ex uno hostiorum effluere, ut impetum seruet, donec ad Istrum ab opposito Istriæ littore æque impetuose ruentē deueniat, eiq; misceatur in mari, & sic per Adriatici sinus ubiq; dulcis aquę haustū nauis præbeat, quod ego ridiculum puto, quum nec Ister accedat, nec procedat purus tam diu Padus. Hunc græci Eridanū uocauere à Phaëtontis solis filii casu, ut iam supra, ubi de Eridano satis plene dictum est. Padus autem, quum Italos pudeat ut plurimum suis rebus à Græcis mutuasse nomina, dictus est, eò quod circa fontem eius arbores abundent, picem sudantes, quas Galli padi uocant, & sic ab illis oriens nomen adeptus est. Ligurū uero lingua non Padus, sed Boduigus appellatus est, quod sonat fundo carens, cui rei argumentum est oppidum penes eum, & potissime ubi fluminis incipit altitudo uetusto nomine Boduigomadum appellatum.

Padusa fluuius est, quem aiunt Padi brachium quoddam Rauennam usq; perductū, Massanicum *alio nomine appellatum. Quem ego fluuium non existimo, sed fossam potius, qua à flumine nauigia traherentur ad urbem.

Messanicū Plin. lib. 3. cap. 16.

Paneus* fluuius est Colchorum, cui oppidum imminet sui nominis, habens post se Hemochorum multimodas gentes.

Credo esse qui à Plinio uocatur Pityûs li. 6. cap. 4.

Pamisus, seu Panisus fluuius est Achaiæ in Asineo fluens sinu.

Panissa fluuius est Scytharum, haud longe à stagno Deuelto & Bosphoro.

Pantanus fluuius portuosus est, propinquus promontorio Gargani montis.

Pantagias fluuius est Siciliæ, Pontagius ante dictus, uicinus Megarēsibus atq; Syracusanis sic denominatus, eò quod fluens per omnem audiretur insulam, cui Silentium dicunt à Cerere dum Proserpinam quæreret offensa sono fuisse impositum.

Panus ponti fluuius est. Paradisus fluuius est Siliciæ.

Parapamisus seu Propanisus fluuius est Scytharum, glacie duratus plurima, & in septentrionalem emergens oceanum, quem incolæ Amalchium uocant, quod latine congelatum sonat, seu secundum Cymbros Morimmatusa, quod mortuum mare sonat.

Parthenis Armeniæ fluuius est, in Tigrim effluens.

Parthenius fluuius est Paphlagonum, haud longe à Carambi promontorio Paphlagonum, & urbes Sesamum & Cromnam, in pontum sese mergens.

Parma fluuius est Galliæ Cisalpinæ, Parmam ciuitatem ab Apennino ueniens diuidens, & in Padum cadens.

Pacyns fluui. est Carciuitis sinus, propinquus Pōtico & Nabaro atq; Carcinę oppidis.

à Mela Hypaciris dicitur.

Peneus fluuius est Thessaliæ plurimum poëtarum carminibus celebratus, hunc quidam dicūt casu exortū, scilicet cum Ossa mons Thessalię ab Olympo monte agente terrę motu separaretē, primo terras erupisse, & paludes, quibus laborabat Thessalia exhausisse. Alii dicunt quod à Pindo fundatur mōte, sed iuxta Gomphos oriri, qui clarissimis effluens undis Orcon, seu secundum alios Himerton † turpissimis sese undis misceri conantem spemit, illasq; ad instar olei aliquandiu, quasi natantes uehit, demum à se repellit. Et quum stygi & inferorū paludi aquas sumministrare ueteres dixerint, arbitror hos † Orconis undas alicubi in progressu tanquam leuiores hiatu reperto mergi, quum omnes afferentes inueniam eum illas diu non ferre. Is igitur per nemorosa conuallia defluens quingentis stadiis nauigia defert. Inter quę famosissimus locus est, quem Tempe uocaue re prisci. v. M. passuum in lōgitudinem tendens, arboribus se in cælum attollentibus ab utroq;

aliis Titaresiū. Nā Com. Iliados νιμερτὸν pro καλὸν exponit.

aliis Orci.

ritaque ripa, & iuga montium uisum hominum excedentia, umbram præbent placidã, & gramine uestitus marginibus inter sonoros calculos labens, canoro auium concentu lætior uidetur incedere. Ex eo nonnunquam exhalet fumos, & nubila condat, & ingenti sono adiacentia cuncta cõcutiat. Tandem apertiori sub cœlo fluens à Magnesia Macedoniam dirimit, & in Termum effluit sinum. Insignis fabula natæ Daphnes, quam à Phœbo dilectam aiunt, & in laurum uersam, eò quod lauris eius abundent ripæ.

Peonius fluuius est Thessaliæ.

Permessus fluuius est Bœotiæ, ex Helicone monte declinans, poëtis gratus.

Parospus Indorum fluuius est nauigabilis, in Cabetonem Sotarum fluuium cadens.

Pingius Mesiæ fluuius.

Prille Tusciæ fluuius apud Populoniam uetustum oppidum atque deletum.

Pinarus fluuius est Ciliciæ sub Amano effluens monte.

Pira fluuius est in finibus Histrorum Callipidas Asiaticas ab eis disterminans. *

Pydaras siue Atyras fluuius est Selimbriæ oppido, atque Bathyniæ flumini uicinus. Arbitror hunc haud longe à Bizantio fluere.

Pyramus fluuius est Siliciæ, cui Mopsos oppidum supra impositum in Cilicũ effluit mare apud Ammodem promontorium.

Pisaurus fluuius est Cisalpinæ Galliæ, seu potius Piceni, à quo ciuitas Pisaurum ei superimposita denominata est, in Adriaticum fluit. *Hic idẽ est cũ eo qui supra Isaurus dictus est, ut Vib. testat.*

Pitomius Marsorum fluuius est, cursu uolucri uectus per Fucinum lacum absque mixtione aquarum transit.

Pixyrates fluuius est orientalis sub radicibus montis Capotæ supra Simyram ciuitatẽ fluit, quem aiunt uocari postea Euphratem.

Plabes fluuius Venetorum est inter forum Iulii & Taruisium ciuitatem. *

Plemirus fluuius est apud Orthygiam insulam in conspectu Siciliæ.

Boagrius fluuius est in ora Locrorum iuxta Maratonium in mare fertur. *Pauſ. in Elia.*

Palesimũdus fluuius est in Taprobane insula orientali, effluens è stagno cui Megisba nomen & iuxta oppidum eiusdem nominis currens, tribus alueis oceano miscetur.

Policarmus fluuius est, in quo, ut ferunt, gignitur herba conferens plurimum ad cæcitatis ægritudinem remouendam.

Politimetum flumen est apud Sogdianos in India, per amplas solitudines à ripis, tenui coactus alueo uagans, & comperta cauerna, quasi cælum horreat fugit, & mergitur, eiusque cursum aquæ labentis sono uolentibus notum facit. Præterea & indicio alio. Nam quum areat solũ undique, id quod cursui superpositũ est, humore semper aliquo desudat. *Curtius de hoc lib. 7.*

Pouanus Indorum fluuius est nauigabilis, Pandorum fluens in finibus.

Ponthus fluuius est inter Scytos Mœdos, per terram Thraciam nuncupatam, ut aiunt labitur, ex quo sumuntur lapides miræ operationis. Igne quidem uti ligna cremantur, quos si percusseris extinguuntur facile, si aqua perfuderis in maius excitantur incendium, terrum habentes odorem Asphalto persimilem, adeóque abominandum, ut nulla sit auis aut serpentum species, quæ his ardentibus loco possit propinqua consistere.

Potamia fluuius est Mysiæ, per mediam Marrianopolim fluens ciuitatem, quam quidem Traianus Cæsar amore sororis Martiæ construxit & nominauit.

Poterus fluuius est in insula Cretæ, inter Gnoson & Gortinam defluens ciuitates.

Prinas fluuius est Indiæ, apud quem Assocaligæ in Gangem fluit.

Prophthasia fluuius est, haud longe à Drangis ciuitate Indiæ.

Plinij à nostris hominibus editi, Prophthasiam non flumen, sed oppidum faciunt, vide. lib. 6. cap. 23.

Racinus fluuius est aut Persarum, aut Persis propinquus.

Rannus fluuius Indiæ est nauigabilis, in Gangem defluens, *Vide, nũ Pũmar aut Sonus legẽdũ sit*

Rebas fluuius est, quem aliqui Rhesum dixerunt Bosphori faucibus proximus.

Reganus fluuius est Turingorum, & in Danubium fertur.

Rhenus fluuius ex Lepontiis qui alpes incolunt oritur, existentibus Vemionensibus atque Sarmatis origini suæ propinquis. Hic paruo adhuc effusus cursu duos facit lacus, Venetum scilicet & Acronum. Mox in unum ex eis redactus alueum, per fines Nantuatiū, Heluetiorum, Sequanorū, Mediomatricum, Triboriorum, atque Treuerorum uelox effertur, ac postquā propinquat oceano, multis iam susceptis fluminibus, in plures diffusus partes, multas facit insulas, quas olim barbaræ nationes incoluere, ex quibus & ii qui piscibus ouisque auium nutriuntur fuere. Ex his tamen nobilior Batauorum insula, fertur inter Helium ac Fleuum fluminis hostia, sane late reddentibus ripis, ingentē facit lacum. Fleuo dictus ubi campos inundauit, & eiusdem nominis insulam amplexus est. In occiduum uero in amnem Mosam se fundit, & post insulam, Fleuo dato, multis alueis oceanum petit, suo tamen nomini tenuē seruat, per quem cum cæteris miscetur oceano, gloriæ Iulii Cæsaris dictatoris, à quo primo ponte superatus est, testis perpetuus.

Rhenus fluuius est Galliæ Cisalpinę Bononiam Latinorum coloniam in Tuscorum positam, matremque inclitam studiorum radens.

* Rexinis fluuius Germaniæ est, in oceanum effluens.

* Ridagius fluuius est Hircaniæ grandis, Zobetem suscipiens amplissimum fluuium.

Rhyndacus fluuius est minoris Asiæ, post Olympū montem, quem Mysium uocant incolæ, ultra quem fluuium Dasali & Mistella à Colophoniis collocata. Circa autem ripas eius immanes nascuntur angues, non quidem magnitudine corporis, sed proprietate uirtutis. Nam sole feruente omnes in eius merguntur alueum, & frigefacti emergunt, & hiatu patulo prospectantes in altum superuolantes aues, etiam si altissimæ sint, & pernicitet ferantur, quasi unco tractæ è uestigio decidunt, & absorbentur ab eis.

Rinatorus fluuius est Aegypti, qui à sacris literis torrens aliquando uocatur.

* Risaste flu. est in Põto, haud lõge ab Anthio oppido, quod postea Apollonia dictū est.

Rhesus fluuius fuit olim Troiæ propinquus, ex quo nunc, ut quidam ferunt, nullum extat uestigium, quum ante ex Ida monte defluens per septem uada ferretur in mare.

Rhodanus fluuius est Galliæ, à Rhodano oppido Rhodiorum, præter quod fluit, denominatum. Hic uero ab alpibus oritur, haud longe à fontibus Danubii atque Rheni, & citato descendēs cursu, per Lemanum lacum, impetum seruans effertur, integerque exiens in occiduum, Gallias aliquandiu dirimēs, tardumque Ararim deferens, labitur tandem in meridiem flexus, susceptis Isara atque Druentia nō minus se uelocibus inter Volcas & Cauares apud Heracleam oppidū uno hostio, & paulo ulterius duobus aliis in Tyrrhenū mare impetuosissimus diffunditur. Ex his hostiis unum dicitur Hispaniense, aliud Metapinum, tertium uero quod amplissimū est, Massilioticum uocauere priores. Insignis quidem non solum magnificis euentibus, quos se penes iamdudum uidisse potuit, sed Auinione sibi superimposita ciuitate Babylone noua, apud quam & summus pontifex factumque fratrum eius collegiū humana atque diuina tractantes, & cernere & exorcismos audire potest, potuitque iamdiu.

Rhodius fluuius est Troianus ex Ida defluens monte, ex quo nedum aquæ, sed nec quorsum effluxerit etiam à perquirentibus inueniri potest.

Rhoda Indiæ fluuius est.

Rhode flu. est Scytharum apud Crobyzos effluens.

Rubico fluuius est, ubi quondam Italiæ prouincia inter Ariminum & Rauennam à prouincia Galliæ Cisalpinæ à Romanis ducibus separatur, paruus quidem è uicinis mōtibus in Adriaticum effluit, hodie uocatus ab incolis Pisciatello, uix cognitus.

Rubriacus seu Rubricatus fluuius est Hispaniæ apud Ilergetas seu littora Bargionis inter Suber & Colobim fluens.

Rutuba fluuius est secundum quosdam ex Apennino in Tyberim fluuium defluens. Alii uidētur eum dicere propinquum oppido Albio Intemelio, quod propinquum reór promontorio Monaco in finibus Ligurum.

Verba

Verba Plinij sunt ex lib.4.cap.11. Astice regio habuit oppidum Anthium, nunc est Apollonia, flumina Panissa, Rira, Tearus, Orosines. fortaßis igitur, Rira hic restituẽdũ, quãquã lectori iudiciũ relinquo.

SAbatis Calabriæ fluuius apud ciuitatem Turim, cuius aquæ, ut ferunt nigredinẽ bobus atq; pecudibus potæ afferunt ubi Cratis ei propinquus affert albedinem, quod & incolæ testantur, nam qui Sabariam incolunt, & crispos habent crines & fusci coloris sunt. Qui uero Crathim candidiores sunt, & coma porrecta. *Nostri Plinij non Sabaris sed Sybaris habent, uide Plin lib.31. cap.2.*

Sabis fluuius est in ora Carmaniæ, à quo coli uineas agros'q; incipiunt.

Sabim fluuius est Normorum.

Sabatus fluuius est inter Histrum & Nauportum.

Sabris fluuius est Britanniæ, à quo Sabro quodam in eodem demerso iussu Gontolcenæ cuiusdam Britannicis imperantis denominatus.

Sagra Calabriæ fluuius est, uictoria Locrensium, & Crotonensiũ clade memorabilis.

Sala fluuius est Mauritanię, cui & Sala oppidum superimpositum est, à quo per Autolorum gentes in Atlanticas solitudines deuenerunt.

Sala Germaniæ fluuius Salabas diuidens à Toringis.

Salia Hispaniæ fluuius est.

Salsus Hispaniæ fluuius est haud longe à Corduba. *Est & alius Parthorũ de quo Plin.li.6. cap.25.*

Samarius Hiberniæ fluuius est per Chenelcunniliam effluens regionem.

Sandanis Persarum fluuius est Xethis per Carmanianum defluens.

Sanga Cantabrorum est fluuius.

Sangarius fluuius est ex Adoreo oriens monte & per Hircanos Phryges'q; decurrẽs auteis hatenis, grandis quidẽ susceptus à Gallo & Tymbro seu Tymbrogio, & medius ferè inter Ponticum & Cilicum mare haud longẽ à Troia in Propontidem labitur, hunc quidam Corialum uocauerunt, cui superincidit Egradium ciuitas, olim regia Midæ, & castellum Berecynthium, & ab eo incipiunt Mariandri.

Sanguinus fluuius est ex Apennino inter Sulmonem & Vulturnum fluens, ad ultimum Vulturno infunditur.

Sapis fluuius est Galliæ Cisalpinæ Cesennam ciuitatem subter labens, & in Adriaticũ sese fundens.

Sardabala fluuius est Mauritaniæ, Timici atq; Tigauæ ciuitatibus uicinus.

Sarmaticus fluuius est apud Sarmatas in oceanu fluens, & ab eo mare Sarmaticũ est.

Saros fluuius est ultra Taurum montẽ, insignis Heraclii imperatoris uictoria, & Cosrois Persarum clade.

Samus fluuius est Campaniæ ex Apennino in Capream insulam tendente, pluribus in locis uasto saxei montis murmure funditur adeo abunde, ut non ante exierit quam amplissimas paludes fecerit incolis, nebulis quibus semper abundant infestãs nimium, ex quibus tandem in alueum coactus Pompeianũ sub Vesubio monte irrigat agrum, & pauco contentus cursu, nec alicuius alterius comitatus undis, satis tamen aquarũ copiosus, haud longe à stabia Tyrrhenum ingreditur mare, hic apud Sarnum oppidum, quod fontibus eius imminet ligneos fustes, paleas, frondes, & quodcunq; in eũ cadat lapideo paucis in diebus cortice tegit, & assidue agens materiam præbet incolis, ex qua domos conficiant. Ex hoc Neronis Cæsaris iussu paulo altius à radice montis inchoatus pilis fornicibus'q; latere cocto factis, superædificatus aquæ ductus est, & ad Mysenũ usq; protractus est, habens ut arbitror. xlv. M. pass. longitudinis, ibi uero, eò quod Baianus sinus ob sulphur potabilium aquarum penuriam patiatur in piscinam uastissimæ magnitudinis fundebatur, & defectum totius oræ illius, sua copia maximo incolarum cõmodo restaurabat. hunc Samum aliqui, minus aduertentes Amum Florentię fluuiũ putauere.

Sardabale Numidiæ fluuius est, & ultra commune regiæ gentis monumentum.

Sars fluuius est per agros fluens non longe ab eius ortu, & turrem Augusti quam cognominant memorabilem pontum intrat,

Satmonetus fluuius est Ciliciæ iuxta Pidasum ciuitatem fluens.

als Satura. Satur † fluuius est Italiæ, quem penes. C. Meuius cõsul Romanus, Aricinos, Lauinos, Velitemos, & Ancios Volscos acie fudit.

Saus, quem supra Sabum diximus, fluuius est Pannoniæ, in Norico nascens, ex monte Alpione. Alii dicunt ex alpibus Carnicis, in quibus forsan Alpion est per Colapianos ac Breucos cadens, in quo Colapis mergitur fluuius, iuxta oppidum Sisciæ alueo gemino insulam faciens, quæ Segestia appellatur. Præterea & Bacuntius descendit in Saum apud oppidum Sirmium, Demum ipse Saus apud Taurinum miscetur Danubio. Alii dicunt ubi Mirse uocatur. Volunt quidam per hunc fluuium Iasonem à Colchis timentem Argon traxisse nauem in Adriaticum transiturus.

Sauercunus fluuius est Hiberniæ, effluens per regionem Corgagiam, Blagmæ montis in radicibus natus.

Saunius fluuius est Cantabrorum per Auariginos & Orgenemos fluens.

Sausus & hic Cantabrorum est fluuius, sonoro cursu cadens à Caria.

* Saxum flumen est Mauritaniæ, præter Sutrentinum promontorium ultra quod Aethiopes incolunt.

Scalde fluuius est Galliæ apud Belgas in Mosam fluens.

Scaldisi fluuius est in Armenia maiori, haud longe ab Athiso oppido.

Scitta fluuius est apud Mauritaniam Cæsariensem.

Scopius fluuius est minoris Asiæ, Bithyniam distemninans à Galitia.

Scultenna fluuius est Galliæ Cisalpinæ seu Aemiliæ inter Bononiam Mutinamq; fluens tendit in Padum.

Scuta etiam Cisalpinæ Galliæ fluuius est, æque in Padum fluens.

Sepetus, ut quidam dicunt Campaniæ fluuius est apud Neapolim. quem ego uidisse non memini, nisi is sit riuus potius qui è paludibus sub monte Veseno inter radices eiusdem montis atq; Neapolim in mare effluit innominatus, nec alterius nedum aquæ, sed nec uestigia usquam apparent.

• Seboniudes fluuius est Galliæ.

Vib. seq. Selinus Messalorum est fluuius, à quo Selinis denominata ciuitas, plurimo abundat appio. Credo ubi Messalorum scripsi, dici uelit Messaniorum, quum per quosdam claros uiros hunc esse fluuium manifestum sit.

Selliis fluuius est Epyrrhi.

Sena fluuius est in littore Adriatico inter Sapim & Aufidum, hunc ego arbitror apud Senogalliam fluere, tamen non affero.

Sequana fluuius est Galliæ, à Belgicis Celtas separãs, secãsq; in partes Parisiorum & Leuteciam Pariseorum insulam facit.

a Seniris minoris Asiæ fluuius est, inter Bithyniam currens atq; Galatiam.

Setheries fluuius est Scytharum haud longe à promontorio Crimota.

b Zethis Persarum est fluuius per Carmanios fluens.

ut Plin. lib. 3. cap. 10. Semirus in extremo uersus Siciliam Brutiorum fluuius est.

Sexus fluuius est apud Menubam.

Siborus fluuius est Italiæ Præstano sinui atq; oppido propinquus.

Siciliensis fluuius est apud Sogomam.

Sallsus fluuius est Persarum, arbitror ubi Macedonum portus & Alexandri aræ sunt.

als Ecrectice. Sigania fluuius est Scytharum apud Aguiticam † regionem.

Saganus fluuius est iudicio meo Persarum, quum in promontorio quodam sit ubi Macedonum portus & Alexandri aræ sunt.

Sidenus fluuius est apud Sidonos, eoq; alluitur oppidum Balemonium.

Sydetis fluuius est mari Hircano proximus & Maziti fluuio.

Sycoris

Sycoris fluuius Hispaniç est iuxta Ilerdam inter Surdonum gentes effluens. ab hoc se denominatos aiunt Sicani, quia inde Siciliam seu Ausoniam priores uenere sui.
Sigoris seu Sigoron fluuius est Indiæ ex Caucaso prorumpens, & in Gangem fluens.
Sigrada fluuius est minoris Asiæ ex Didimo fluens monte, & propinquus Marso.
Silarus fluuius Lucaniæ, Salerno ciuitati proximus, quæ & ab eo creditur nuncupata.
Siler † Venetorum est fluuius de montibus exiens Taruisinis, & Taruisium ciuitatem alluit.
Silis fluuius est p̄ egrādis, adeo ut ab Alexandri Macedonis exercitu creditus sit Tanais, hunc quum Scythæ omnes Silim uocent, Bactriani soli Laxatem nominant. *Silis Plin. lib. 5. cap. 18.*
Silus Persarum fluuius est, ex Susianis descendens montibus.
Simetos fluuius est Siciliæ, iuxta quem ex matris aluo Palisci Iouis filii excerpti sunt, & usq; ad tempus partus infossi, haud longe ab urbe Caunensi in mare effluit.
Simiberus fluuius est per Cataoniam Cappadociam'q; decurrens.
Sinope fluuius est Symbero propinquus. *Hæc à Plinio Colonia dicitur, Symberi aūt mētio nulla fit, uide lib. 6. cap. 2.*
Simois fluuius est ex Ida Troiano defluens monte sub Ilione decurrens, prope mare mixtus Xanto facta palude, apud Sigeum promontorium in mare cadit, nobilitatus qui dem carmine poëtarum, & Aeneæ Troiani natiuitate. nam apud eum aiunt illū Anchisi Venerem peperisse.
Singilis Hispaniç fluuius Astigitanam coloniam alluit, nauigabilis ab ea eousq; quo Beti miscetur.
Sinneus fluuius est Hiberniç, ex lacu maximo Conantiā Momoniam'q; regiones disterminante prorumpens. Et quū inter cæteros insulæ obtineat principatū, nō uno contentus alueo, in duas effunditur partes, quarum una uersus austrum tendens Chilesonensem alluit ciuitatem & complectitur Limericū, distinctis'q; meatu duabus Momoniis Brendanicum ingreditur oceanum, reliqua uero iu arctoum iter arripiens Mœdiam & ulteriores Vltoniæ partes à Conantia segregans in oceanum labitur Boreum.
Sinnus Syriæ fluuius est, Lyco flumini atq; oppido Isso, quod & Alexandria dicitur uicinus.
Sirapus Lucaniæ fluuius est.
Sirnus Thraciæ fluuius est cadit in Hebrum.
Siris fluuius est faucibus Bosphori propinquus.
Sirius fluuius est minoris Asiæ inter Bithyniam & Galatiam.
Sirus † fluuius est Italiæ apud Brutios seu Salentinos, in quo quicquid inieceris cito saxeo uestitur cortice. *al. Siris.*
Sisius fluuius est Germaniæ in oceanum emergens.
Sitecus fluuius est Siciliæ haud longe à Catina ciuitate.
Sitiogagus in sinu Persico seu Persis propinquus.
Siurus fluuius est Hiberniæ ex Blagniæ montis radicibus profluens, & per Archiphiniam & Tribraciam fun ditur, atq; apud Gancefordiam à mari suscipitur.
Slana & hic Hiberniæ fluui, ex eodem monte prorumpens, sed per Guessefordiam cursum agens.
Slicheius æque fluuius est Hiberniæ per Chenelcunilam exiens regionem.
Sobau fluuius est Aphricæ, Nili pars.
Sodinus fluuius apud Persas est clarus.
Sorobin Hispaniç fluuius est in Hebrum, seu in Suptonem, seu alterum ex alueis eius mergitur.
Spargetus Græciç fluuius Taumaciæ, atq; Hippatę oppido propinquus.
Spechius Thessaliæ fluuius est, cuius in faucibus Termopilarum angustię sunt. in Pegasum exit sinum, ex quo Argonautę Colchidū petentes soluere nauem, huic Sperchio, si rediisset, uouerat comas suas Achilles.

Spinon

Spinon fluuius est haud longe à Roma.

Scœnus fluuius est Thraciæ cui Maronia adiacet regio, & nemora Zonæ quæ Orphei cytharæ cantum secuta sunt.

Straga Persarũ est fluuius uehementia niuium adeo congelascens ut more solidi saxi uiam præstet euntibus.

a Stratos fluuius est ex Caucaso cadens citra Syderim fluuium in Hircanum mare.

Strymon Thraciæ fluuius est in Hemo monte natus, Macedoniã diuidens à Thracia. hic in septem, ut aiunt, diffunditur lacus, atq; coarctatur ripis, uel cursum dirigat, cuius in marginibus dextro à latere Thraces Densaletæ & Medilapides habitat, alueo autem Diggetes atq; Bessi multo cogitur gelu.

Subi fluuius est Cossetaniç regionis ubi colonia Theracon à Scipionibus olim condita, ut à Pœnis Carthago.

Subulus fluuius est occiduæ Aphricæ, nauigabilis atq; egregius, defluens præter coloniam Bouasam.

Sucro fluuius est Hispaniç in eum Hiberi alueus, qui Supranensis dicitur, defluit.

a Sura Persarum fluuius est cui imminet oppidum Susis Menonis, ut aiunt opus.

Suria fluuius Colchorum est, & ab ea Surium oppidum eidem imminens, ubi Phasi Colchorum miscetur fluuio.

Surgis fluuius est in Neueis, cuius in exitu oppidum ob eodem denominatum.

Suthul fluuius est Numidiæ à meridie trahens originem.

a *Crynus fortasse, ut apud Plinium lib. 5. ca. ult. Alioqui Semirus fl. Locrorum à Plin. quoq; dicitur.*

b *Zetis à Plinio non fluuij nomen dicitur, sed oppidi in Carmanis. Vide lib. 6. cap. 23. Mela uero ait, Cethis per Carmanios supra Andanis & Corios effluunt, lib. 3.*

c *Verba Plinij sunt. Flumina, Andricus, Pinarus, Lycus, sinus Issicus. Oppidum Issos, inde Alexandria, flumen Chlorus, oppidum Aegæ, lib. 5. cap. 27. Mirum ni hic Sinus Issicus pro proprio accipit Boccat.*

TAbsus seu Tarsus fluuius est Epiri inter Apolloniam & Dyrrachium.

Tader fluuius in Tarraconensi prouincia Carthaginensium rigans agrum.

Tagus Hispaniç fluuius est, aureas, ut ferunt habēs harenas, & ob id in signis plurimum, quem à Carthagine Hispana cui proximus oritur, denominatũ quidam dicũt, quod ego nõ credo. Huius in marginibus Segobricenses Celtiberũ caput, Carpetani atq; Toletani insidēt, nec à Betula longe funditur in oceanum prope Vlisypponē mergitur.

Taigeta secundum quosdam Laconiæ fluuius est, in quo uetusto more Lacones frigore aquæ filios durare consueuerant. *Vib. seq.*

Talander seu Talandrus fluuius est Italiæ inter Heracleã, & Metapontũ, ciuitates Brutiorum seu Salentinorum.

Taliamentum fluuius est Venetiarum, Cõcordiæ coloniæ propinquus, nec ab Aquileia longe distans.

Tamaris fluuius est Scytharũ apud Archos populos Ponto uicinus, & ut placet aliquibus à Tamiri Scytharum regina denominatus. *Tamaris à Mela Hispaniæ ascribitur.*

Tamesis celeberrimus Britannis est fluuius ab intrinsecis insulæ ueniens, & in oceanũ cadens, nauigiis mediterraneis incolis accõmodus est.

Tamuda fluuius est Mauritaniæ nauigabilis, cui & Tamuda oppidum fuit supra impositum.

Tanager fluuius est Lucaniæ.

Tanais borealis est fluuius ingenti cognitus fama. nam quum à Tanao olim Scytharum rege denominatus sit, ex Ripheis montibus sub arctoo prorumpens præcipiti cursu tendit in orientem, & postquam diu oberrauit, uelocitate sua pugnans, ne frigoribus cogatur in glaciem, in occiduum uertitur, multas Sarmatũ atq; Scytharum irrigans nationes, nec diu ante in meridiem mergitur, quàm à palude suscipiatur Mçotide, quam adeo late longéq; ampliat, ut peregrandis ab ignaris mons arbitretũ sinus, quam Mæotici, Vali,

Serbi, Atechi, Zingi, Psesii, aliiq; incolunt populi inde tamen cursu suo Europa ab Asia separata in pōtum Euxinum iuxta Theodosiam urbem ingreditur. Huius in ripis apud Robostoros terminum aiunt itineris Alexandri Macedonis, aris ab eodem impositis fuisse signatum. [al's Costobocecos.]

Tanam fluuius est Aphricæ.

Tanarus fluuius est Galliæ Cisalpinæ in Padum tendens.

Tanais fluuius est Mesiæ oppido Pitanæ propinquus. [*]

Tapsus fluuius est Aphricæ iuxta Rusicadem. *Vib.seq.* [Plin.li.5.c.4.]

Taras fluuius est Adriæ. *Vibius Epiri* [oppidū nō flu-]

Tarus fluuius est Galliæ Cisalpinæ, ex Apennino in Padum fluens. [men uocat.]

Tabellicus fluuius, ut nonnulli dicunt Sanctonensium, ego autem credo quod Asiæ minoris haud longe à Marsia fluuio.

Taurominius fluuius est Siciliæ inter Syracusas & Messanam, à quo oppidum Taurominium dictum, quum aliter Eusebonecta appelletur. [Vib.seq.]

Taurus fluuius est minoris Asiæ, propinquus Pamphylię. [* Hunc alueum]

Telaulus fluuius est Liburnorum. Telis fluuius est Sardonum. [maris Plin.ap-]

Tembrogius fluuius est Phrygię seu Mysiæ in Sangarum fluuium decidens. [pellat lib.5.]

Temedius * fluuius est Ioniæ, qui à Glauco suscipitur fluuio. [cap.31.]

Theodorus fluuius est Hiberiæ, auri secum plurimum ferens. [* Telmesius.]

Zerbis fluuius est Arabiæ per Gurdyæos & Alonos fluens, cadit in Tigrim. [Pli.li.5.c.28.]

Thesprotiæ fluuius Buthroto oppido propinquus, in Ambracio sinu.

Terias fluuius est Siciliæ non longe à Biterme colonia. [Thucydides]

Terias Siciliæ fluuius Catinæ proximus ciuitati. [li.6.]

Teriodes fluuius est nascens in campis Scythicis, & in Caspium cadens mare.

Termus fluuius est Vmbriæ, alii dicūt quod de mōte Tauro nascitur, forsan alius est.

Thermodoon fluuius est apud Chalybes Paphlagonibus proximus haud lōge à Themiscuro oppido, huius quidē ripæ ab Amazonibus diu habitatæ fuere, & ideo Amazonius ab aliquibus uocatus est, nam & labitur præter radices Amazonii mōtis, alii dicunt Thraciæ fluuiū fuisse. Quidam in sinu Smirneo, miror. Forsan alii sunt eodem nomine nuncupati, is quidem à Colchis diuidit Amazonas.

Tersos fluuius est Colchorum Agniticæ † regionis. [al's Ecrectice,]

Tyberis fluuius est Italiæ cui perituratū rerū sub Romanis ducibus uidisse gloriā concessum est. hic in Apennino nascit paulo altius quam noster Arnus, & descendēs primo Tusciā ab Vmbris disterminat, hinc Perusio, inde Assisio postergatis, etiā pluribus auctus fluminibus. Veio iam omisso Romam rerū dominam in partes diuidit duas, & apud Hostiam separatis Hetruscis à ueteribus Latinis Tyrrheno miscetur mari, titulorū multitudine insignitus. Huius autem nominis quum antea uetustissimo uocabulo Albula diceretur, multiplices prisci reddidere causas, quas ego quod solus habuerit imperium, & per sæpe præcioso martyrū sanguine coloratus sit, dixisse nō pigebit, & quæ præter hoc habuerit nomina superaddam. Opinio igitur uulgatior est hunc à Tyberino rege Albanorū casu in eodem summerso ex Albula Tyberim nominatum, eumq; eius dixere esse sepulchrum. Sunt qui dicant longe ante hoc illi nomē impositū, afferentes regem quendā fuisse Tuscorū, cui Tyberis nomen erat, qui quum pyratica infestaret mare, seu ui, seu aliter, non dicunt, hunc aiunt eum in fluuium fuisse demersum, ex quo illi Tybris nomen appositum. Alii uolunt à Tebri quodam uicino Veientum Regulo Tebrim fluuium primo appellatū. Nonnullis placet eum dictum à Tybri rege Aboriginum iuxta eum dimicando interempto, qui forsan is fuit, quem alii aiunt à Glauco seu à Tadiuco minoris regis filio ibidem occiso. Quidam uero quam à cædibus regum longe aliam rationem conantur ostendere cur Tyberis ex Albula uocitatus sit, dicētes uetustissimis temporibus Athenienses à Syracusanis Siculis superatos, ex quibus cum ingens multitudo captiua esset, omnis

tinum rediete alueum Tigris dictus est. Hydaspen nobilissimum flumē recipit, atq; Coaspen ex Media. Inde inter Seleuciam & Chaldaicos lacus descendit, quos unà secum au get Euleus fluuius, eos'q; dicūt aliqui Euphratis hostia. Verum cum hoc lx. mil. pass. amplia uit, uasto effusus alueo dextra Camicis oppidi Persicum in mare defertur. Nec uno ta men hostio, sed pluribus miscetur eidem. Nam uni dicitur Artoch, alteri Suffiene, tertio septentrionali Barbetasse insidet oppidum. Alii uero dicunt hunc rubro infundi mari. *

Timachus fluuius est Mesię, in quo solum aiunt lapidem, quem toticulum appellant reperiri. b

Timauus Venetorum fluuius est, Cōcordiæ atq; Tergestæ oppidis proximus. Ex monte quidem grandi per ix. ora effusus amplissimum ante alia fontem facit, ex quo uno tan dem exiens alueo, in Adriaticum funditur mare in sinu Tergestino. Fuere tamen qui pu tauere hūc fluuiū apud Antenoridas esse, & ex Euganeo monte fundi, quod falsum est.

Thimbra fluuius est Troianus, in Sangarium flumen exiens, penes quem templum erat Apollinis, qui & Timbreus à flumine denominatus est. Verum alibi dicitur à Tymbra herba qua locus abūdans est. In hoc templo per insidias à Paride Achilles occisus est.

Tipnis fluuius est, Occensi ciuitati propinquus.

Tyra fluuius est Macrocenis montibus propinquus, oppidum eiusdem nominis in ri pis habens, non amplius longe à Pseudostomo Histri hostio cxxx. mil. passuum.

Tyrus fluuius Lyburnorum est, Iadræ coloniæ propinquus.

Tyrus fluuius est Armenię. Ego puto quem supra Cyrum diximus, eò quod proximū Cambisi dicant esse, sed in Hircania & Scythia illi sunt.

Titanus fluuius est Mysiæ, à quo & ciuitas denominata est.

Titaresus fluuius est in Peneum fluuium effluens, nec recipitur tamē, hunc supra Orcon uocauimus. Et quia ibidem de eo, & post hæc ubi de Peneo dictum est, sufficit.

Togisonus fluuius est Venetorum, ex agris Patauorū in paludes quas Padus & Athesis fecere, effluens apud Brundulum in Adriaticum mixtus cadit.

Cobum fluuius è Caucaso monte ruit, & per Suauos defluit. Pli. li. 6. ca. 4

†Tonat Sabæorum est fluuius. al. Thamar

Torius, aliàs Torin fluuius est Hispaniæ, Valentiæ, Sagunto'q; propinquus.

Tormaidon Siciliæ fluuius est.

Tormenium fluuius est nauigabilis, circa quem Paritæ & Ichthyophagi deinde sunt, haud longe ab Alexandria, quàm Alexandri Macedonis iussu constituit Leonnatus. Tuberū à Pli. uocatur lib. 6

Tragodites fluuius est Aegypti, Arsicen ciuitatem prætersluit, quem Ptolemæus Philadelphus à se Ptolemæum appellari iussit. cap. 23 c

Tarsimenus Lydiæ fluuius est. Vib. Seq.

Trebia, aliàs Treuia fluuius est Galliæ cisalpinę, haud longe à Placentia ciuitate ex Apen nino in Padum fluens, nobilitatus secunda uictoria Hannibalis Pœni, & clade L. Sempronii consulis.

Triopola, qui & Assolus fluuius est iuxta Albomagatensium. Vib Seq.

Tripolis fluuius, cui †Focitæa oppidum proximum, & Tripolis supereminet castellū. al. Pharnace

Chrysorrhoas fluuius est Colchorū apud Absilas, & Sebastopoli castello propinquus. Pli. li. 6. ca. 4

Tritinobelunte fluuius est Cantabrorum, Deuales cingens & Decium. *

Triton fluuius est Africæ ad Philenorum aras ex palude uasta, cui & Triton nomē est memorabilis aduentu primo in terras Mineruæ, ut incolæ ueteres credidere.

Trito fluuius est alter à superiori, secundum quosdam in campis nascitur Dardaniis, & in Aegeum effluit mare.

Truentus fluuius in Adriatico littore, hodie Picenos separans ab Abrutinis, cui Esculū oppidum supereminet, & firmo Piceno propinquus est.

Tubero fluuius est per deserta Aethiopiæ inter cineres pulueres'q; potius, quàm ripas so lidas in rubrum effunditur mare. d

S Tucia

Tucia fluuius est non amplius sex mil. pass. ab urbe distans.

Turbidus Aegypti fluuius est, ab Aegyptiis segregans Philistinos.

Durias fluuius est Hispaniæ, Valentiam paruo interuallo prætersluens, & in Supronensem Hiberi sinum decidit.

Tusca fluuius est Numidiæ, haud longe ab Hippone regione.

Tamnada ut Mela, Tamuda ut Pli. Tamnada flu. est Mauritaniæ citra montes, quibus septé fratres nomé est, cui Rusicada & Siga paruæ urbes propinquæ, & portus cui ab amplitudine Magnus cognomen est.

a *Plinius autem pro Tbici uidetur Obrim posuisse, id quod & Vadianus in Melam annotauit.*

b *Plinius lib.33.cap.8. fluuium in quo coticula inuenitur ex Theophrasti sententia Tmolū, nō Timachū uocat. De Timacho autem in descriptione Mesiæ meminit lib. 3. cap. ultimo.*

c *Verba Plinij sic habent lib.6.cap.29. Eæ uiæ omnes, inquit, Arsinoēn ducunt, conditam sororis nomine in sinu Charandra à Ptolemæo Philadelpho, qui primus Troglodyticen excussit, amnem qui Arsinoen præterfluit, Ptolemæum appellauit. Ex his, arbitror, apparet, quid hic à Bocatio erratum sit.*

d *Sic Mela. Plinius Tuberum fluuium Carmaniæ quoq; quendam facit. Vide lib.6.cap.23*

VAldanus fluuius est Pannoniæ, non ignobilis in Danubium fluens.

Vallus Phrygiæ fluuius est.

Vandalicus fluuius est ab extremis erumpens Galliæ, à quo denominati sunt Vandali populi in ripis habitantes eiusdem.

Varramus Venetorum est fluuius, & labitur apud Anassum.

Verraga fluuius, cuius Babylonii margines incolunt, cadens in Varrogam.

* Varroga & hic Babyloniorum fluuius.

Varus fluuius est grandis, ex alpibus fluens ultra Niceam, Galliam transalpinam à cisalpina separans, uetustissimus Italiæ terminus.

ASt, Carissæ Varetus fluuius est apud Cappadocas * Claricæ oppido propinquus.

Varisius fluuius est apud Foroiulienses.

Vaternus fluuius ex agro fori Corneliensis in Padum defluens, qué hodie arbitror Saternum uulgo uocant.

Idubeda fluuius est Hispaniæ in regione Ilergaonum, propinquus Sagunto oppido, fide integra in Romanos socios clarissimo.

* Vebar flu. est apud extremas Indorū syluas, qué penes nascuntur elephantes plurimi.

Nelo flu. est Celticus cognominatus apud Celtas, & promótorio Celtico propinquus.

b Vestigia fluuius est in extremis Italiæ uersus Siciliam, haud longe ab eo loco ubi iamdudum Caulon oppidum fuit.

Vsens fluuius est Galliæ cisalpinæ, inter quem & Athesim fluuium Hisesones habitauere, qui Romanos apud Alliam expugnauere, qui ex alpibus cadens fluit in Padum.

Vib. Seq. Vfens alter à superiori fluuius est Volscorum, baud longe à Terracina in Tyrrhenū de(fluens

Vindus fluuius circa Augustam fluens.

Virdis fluuius à Picenatibus diuidens Aprutinos, & in Truentum cadens, memorabilis, eò quod eius in ripam, quæ ad Picenates uersa est, iussu Clementis pontificis summi, ossa olim Manfredi regis Siciliæ, quę secus Colorem Beneuenti fluuiū sepulta erant absq; ullo funebri officio deiecta fuerunt à Consentino consule, eò quod fidelium communione priuatus occubuerit.

Vib. Seq. Virbius fluuius est Laconum, apud quem sunt qui dicant Hippolytum equis tractum arte Aesculapii medici in uitam reuocatum, & ob id postmodū Virbium à flumine no(minatum.

* Visera fluuius est Germaniæ.

Vistillus, seu Vistula fluuius est Germaniæ, & Dacis propinquus tendit in oceanum.

Vluleus Dyrrachii fluuius est, ex quo Dyrrachio ministrantur aquæ. Vib. Seq.

* Vmber fluuius est grandis, Albaniam à Loégria diuidens, sic nominatus ab Vmbero quodam in eum Locrini iussu deiecto.

Vmbro fluuius est Tusciæ, nauigabilis inter uadas Volitemas & Populoniam Hetruscorum

scorum uetustissimam ciuitatem in Tyrrhenum effluens.

Vogesus fluuius est, Lingonensium ripas corrodens. a

Vommaus fluuius est Italiæ, Adriæ coloniæ & agro Prætuliano propinquus.

Vrpanus flu. est Pannoniæ, nō ignobilis in Danubiū effluens haud lōge à Taurinō.

Visurgis fluuius est Germaniæ clarus, & in oceanum fluens.

Vsar Mauritaniæ Cæsariensis fluuius est, haud longe ab Ampsaga atq; gente Habadū.

Vulturnus flu. est in Samio oriēs, & rapidissimo cursu uoluēs saxa, per Cāpaniā labit̃, Capuam'q; olim potentissimā ciuitatē alluit, & in Tyrrhenū haud lōge à Cumis mergit̃.

a *Plinius Narrogam uocat lib. 6. cap. 26. uniusq; tantum, non duorum (ut hic) mentionem facit.*

b *Verba Pli. lib. 3, cap. 10. hæc sunt: In ea ora flumina innumera, sed memoratu digna, Locanus, Sagra, & uestigia oppidi Caulonis, &c. Tu igitur uide utrū pro proprio, an pro appell. uestigia malis accipe*

XAntus, quē scribūt Xanthus autores, fluuius est ex Ida mōte secus Ilionē defluens, longe maior fama q̃ undis. Hunc incolæ uocauere Camandrum, qui Symoenti iunctus, facta palude quam Palescamandrum dicunt, in Propontidem funditur.

Xanthus alter à superiori fluuius, & per Lyciam fluens, à quo & ciuitas nominata. *Vib. Seq.*

Z†Arotis fluuius est Persarum, cui propinqui sunt Deximontani populi, bitumē arte perficientes, in Persicum autem sinum exit hostio imperitis difficili.

Zelia flu. est propinquus Lampsaco oppido, q̃d ante Pitiussa dictum est, insigne (incola Priapo.

Zitas fluuius est Thraciæ, Dionysiopolim Crunos ante dictā alluens.

*Zebetis flu. est Hircaniæ, in qua nemus est umbrosum altissimis arboribus, & in Eois orit̃, suis undis pinguefaciens solū. Qui postq̃ aliquandiu iter fecit, interueniente saxo in partes diuidit duas æque dispensatis aquis, & pręceps inter saxa cautes'q; ualliū discurrens terrā subit, & ccc. stadiis occultus elabit̃, & quasi ex fonte nouo prorumpens, iterū exit in terras, nec diu & in Ridagiū fluuiū cadit. Et quod idē esset qui & superior, Alexander Macedo experiētia patefecit. Nam quū iussisset in superiorē cauernā duorū cadauera proiici, ab his quos præmiserat, ad exitum emissa fuisse compertum est.

Zonus septētrionalis est flu. cui Aratiatici, & Amarbi, & Hyrcani populi ꝓpinqui sunt.

Oroatis à Pli. uoca. li. 6. c. 23

Vide Pli. li. 5 cap. ult. Nam ibi nō pro fluuio, sed pro regionis cognomie accipitur

**Vide Curtiū lib. 6. qui Zioberim, nō Zebetem uocat*

De Fluminibus finis.

DE STAGNIS ET PALVDIBVS LIBER

ETSI nōnunq̃ è stagnis atq; paludibus oriri flumina, seu effluere testent̃ monumenta maiorū, ut plurimū tamen exundationibus earū stagna, paludes'q; fieri certissimū est. Quáobrem postq̃ expediuimus, quæ de fluminibus dicenda uenerūt, de stagnis & paludibus cōgrue describemus. Sanè quia aliqui putauere paludem & stagnū idē, eò quod indifferēter unū ponat̃ pro reliquo, & persępe pro lacu, & q̃d longe incōuenientius est, à Poëtis larga eis cōcessa licentia, pro flumine, quos etiā nōnunq̃ qui soluto scripsere stylo, ampliatis sibi legū fimbriis imitati sunt. Anteq̃ ad ulteriora progrediamur, idē paludem, stagnum'q; nō esse monstrandū ratus sum. Palus igit̃ aquarū quædā lata cōuentio est, ut sæpius altitudine carens, sese ultra citra'q; mouens, prout & ipse qui fecit fluuius quacunq; ex causa minuitur uel augetur, quas ut plurimū in mediterraneis, atq; depressis locis fluuiorū exuberatione fieri conspicimus. Stagna autē inertes sunt aquæ, quæ à stando sibi nomen occupauere, quæ nusq; alibi q̃ secus maris littora uidemus impleri æstu maris obstante, & in contrariū nitente, ne fluuius in se totis uiribus effluens ingredi possit libere, ex quo aduenientes aquæ continuo, ut ripas excedant, & in depressiora loca, si sint, amaris immixtæ, absq; regressu contendant necesse est, & otiosæ cōsistant, & cū sint simplices aquæ paludū, stagnorū, marinis immixtæ sunt semper. Alunt paludes quos secū effert fluuius genitor pisces, stagna iniectos unda marinos nutriūt. Putrescunt stagna sæpissime, cū raro paludes, & esto ambo nebulas, auras'q; exhalent pestiferas, semper stagna letiferas, adeo ut satis pateat aliquádo

apud paludes,seu saltē apud aliquas tolerabiliorem aërem esse, cū apud stagna nūquā. Et ideo circa fluuiorum fauces tetri pallentis'q; coloris incolas,& aduersa infectos ualitudine semper cernimus. Quid uerbis immoror? Profecto non idem sunt. Sed quia ferè eodem gignunt modo,& pro eisdē habent opinione uulgata. A cōsueto alphabeti ordine nō deuiantes,eo prestante, qui undis imperat,atq; uentis,inuicem tractabimus de ambobus,& ab Acherusia palude,q̄ plus cæteris profunditatis habere uidet,sumemus initiū.

Acherusia Campaniæ palus est,Phlegræis campis,Cumis'q; Euboicis propinqua, quam ego puto ab exundatione fluminis Acerrarum initium sumere, & imbribus aucta, cum unde effluant nō sit, inter Capuam & Auersam ciuitates per patentia plana usq; prope Cumas diffundi,& inde Acherusia nominata. Aestate tamē arescit,cū hyeme abundantissima sit aquarum. Hanc sunt qui fabulose dicant in Stygias paludes diffundi,& ab Acheronte fluuio Acherusiam nuncupari.

Ambratia palus est Achaiæ, ut aiunt aliqui.

Artynia stagnum dicitur minoris Asiæ,olim Pomisio monti propinquum, atq; iuxta Miletopolim ciuitatem,ex quo aiunt effluere Rhyndacum fluuium,Licum antea nominatum, Asiam,Bithyniam'q; disterminantem.

Asia palus est,ut quidam dicunt,Lydiæ,Caystro propinqua flumini,circa quam inter alias aquaticas aues grues plurimæ conuersantur.

Aueringum stagnū est regionis Aueringæ,& ab ea denominatū,de q̄ mirabile quoddam scripsere priores, asserunt aūt quod si cōtingat aliquē per stagnū naue uectū,aliquid ignominiosum in stagnū dicere,repente stagni aquas turbari, quasi indignantes, & tāta tempestate moueri,ut demergatur atq; periclitetur,qui oblocutus fuerat necesse sit.

Bistonium stagnū est Thraciæ inter Serrium promōtoriū & Maroniā regionē,à q̄ & Bistones Thraces appellati sunt. Prope quidē illi est Abdera ciuitas, fuit'q; oppidum ingens Tinda Diomedis regia,apud quam consueuerat hospites dare equis in cibum.

Bobrida stagnum est Græciæ.

Bebeis, lacus Thessaliæ, ut Pli. li. 4. ca. 8 Boben,seu Beben palus est Græciæ,& ut satis percipi potest, cum Cercinio ciuitati propinqua sit,eam Macedoniæ proximam esse.

Camandrum,seu Palescamandrum stagnum est Troadis, haud longe ab Ilio, secus Acheorum portum,quod quidem faciunt Xanthus & Symois flumina,ab Ida uenientia,atq; illud agentia.

Camerina palus est Siciliæ,Syracusis propinqua,quæ ante Hesperia dicta est, quæ quū desiccata semel accolis pestilentiā iniecisset,cōsultus Apollo, an eā penitus auferrēt, prohibuit. Qui quū neglexissent, ea exhausta palude peste caterent,ex ea tamen parte oppidi, quæ tuta aquis palustribus esse consueuerat,ab hostibus captum est, & sic non obedientes pœnas dedere.

Caprea palus haud longe à Roma est,apud quam concionante Romulo Romanorū rege exorta tempestate à patribus occisus est, & in eandem deiectus.

Caralites Asiæ palus est inter campos Idensium & Caulatem amnē, atq; Maudrapum ciuitatem torpens.

Cendeuia palus est Syriæ,quam nōnulli Candeam, hæc sub radicibus Carmeli montis Ptolemaidi Claudii Cæsaris coloniæ propinqua quiescit,emittens Belum fluuium.

Celauniū q̄d Celoniū quidā uocāt, stagnū est Siciliæ,fœtido odore amouēs p̄ximātes.

Cyane Siciliæ stagnum est,non longe à Syracusis,hoc nympham Cyanen Proserpinæ sociam finxere Poëtæ, quæ quum uellet rapinæ Plutonis obsistere, & sperta nequiret lachrymans in stagnum uersa est.

Ciphisis Argiuorum stagnum est, Illi ciuitati propinquum.

Crines secundum quosdam palus est,à qua & Apollo,quia ibidem colatur denominatus est.

Cumeriæ paludes ultra Taurorum sunt claustra.

Deolmum

DEultum stagnum, quod ante Deultonium dicebatur, in regione Astice est, Ritasea-to fluminibus atq; Almedeso, & Phinopoli oppidis Bosphoro propinquum.
Dianę stagnum apud Scythas est, quod penes Diana colitur, à qua denominatur, quũ & ipsa à Scythis Scythica nuncupetur.
ELiæ paludes sunt in Calabria, haud longe à Palinuro, quibus inest Velia oppidum ab eis. u. superaddita nominatum.
GAndis palus est apud Scythas Callipidas, ex qua Hypanis fluuius egreditur. Quam obtem incolæ matrem fluminis, paludem uocant.
Gelonium stagnum est foetens, ut sibi quenquam fieri proximum non permittat.
Genesareth est Galileæ stagnũ in tribu Zabulon, cui superinsidet Magdalum, oppidũ Mariæ Magdalenæ. Hoc supra lacum diximus.
Gygeũ stagnũ est Mysię, in latere Tmoli mõtis, propinquũ Pactolo flu. & Lidię ciuitati.
Glanes Tuscię palus est sub Clusio ciuitate, quã supra fluuiũ diximus, et ibi plene de eo.
Gulferi stagnũ est Britãnię à Gulfero denominatũ rege, ea in parte qua in Galliã itur, in q̃ cũ piscari q uolũt piscũ abũdã tissimũ est, si taceãt, cõsestim succedit penuria.
IRie stagnum est, quod & lacũ aliqui nominãt. Ex q̃ talem ueteres reliquere fabulã, Iriẽ mulierẽ fuisse dicũt, & Cygni matrẽ, q̃ quũ uidisset filiũ in auẽ sui nominis trãsforma tũ, adeo tulit ęgre, ut flẽdo & ipsa in stagnũ sui nominis mutata sit, et sic filiũ suis oblectat
LAngelinũ stagnũ est Hyberniæ denominatum ab altero filiorum Baro- (undis. laui filũ Seræ de stirpe Aipheth primi habitatoris insulæ, cui nomẽ fuit Languinus.
Laterna stag. est prouinciæ Narbonẽsis in agro Nemusensium, in q̃ olim mirabilis an- nua piscatio uideri consueuit. Aiunt quidẽ in eo Delphines quasi ex cõposito societate cũ hominibus facta piscari. Nã quũ innumera uis mugilum in stagnum alat, & statuto tẽ pore, ut eos natura docet, expectata æstus maris reciprocatione, arctum stagni hostium co nent exire, rhetibus nõ potest ponderosæ multitudini obuiari, quũ exeuntibus etiã reci- procum faueat mare. Sed adsunt opportune piscatoribus fautores Delphines. In tempore igit̃ exitus mugilum, à piscatoribus cognito ad spectaculum tam pulchri certaminis oĩs ciuitatis multitudo cõcurrit, & obturato quibus possunt hostio expectant mugilum mo tum, quos quum uidẽt ad exitum præparari, clamore ingẽti sublato Symo, Symo uocat multitudo omnis, Verũ Delphines ex alto si faueat Aquilo, cõsestim audiunt, si uero Au- ster paululum tardius clamitãtium uoces suscipiũt, & euestigio acie facta, in cõspectu ho- stii stagni ueniunt, non aliter q̃ si progrediant̃ in bellum, quibus uisis statim territi consi stunt mugiles. Tunc piscatores retia iactant, furcis'q; suppositis adiuuant, quibus impedi- ti Delphines non curant, transeuntes'q; nõnunquã aliqui obstacula à piscatoribus appo- sita hostio adeo sensim inter naues piscantium enatant, ut in nihilo quenquã lędãt. Et si cõtingat impetu mugilũ ab aliquibus, ut fit, saltu transilire retia, à Delphinis Interimunt̃, & ilico sola tunc talium occisione cõtenti eis omissis ad officiũ redeunt, donec inter retia mugilum multitudo omnis trepidã à piscatoribus capiatur. Quo peracto nil amplius ea die q̃ quos occiderint mugiles in cibum capiunt. Piscatores autem ne suo fraudent Del- phines labore, illos aut piscium, aut intritu panis & uini faciunt contentos. Pli. li. 9. cap. 8
Laurentia palus est iuxta alpes sub Vesulo Liguriæ monte.
Lerna Archadiæ fuit palus, Poëtarum nobilitata carminibus. Hanc Hydram septẽ ha- bentem capita finxere Poëtæ, & ex damnis multiplicantem suis, & igne postremo ab Her cule interemptam. Quod ego pestiferum fuisse stagnũ intelligo, Hydra dictum, eò quod hydor Græce aqua latine fit, quod auferre uolentes, cõtingebat quod uno obturato ho- stio scaturigines exoriebantur plurimæ. Verũ cõperto meatu aquarũ principali, eò quod deuolutionem alibi desiccato, stagnum seu paludem illam pestiferam abstulere.
Licinia stagnum est Græciæ inter Argos, Thebas'q;.
Lilingua stagnum est in confinio Galliarum, siue Cambriæ Sabino flumini propin- quum. Hoc æstus maris ingentes, in modum uoraginis suscipit atq; absorbet, & mirabi-

S 3 le dictũ

le dictũ quantumcunq; maris ingurgitet. Solitos tamen margines non excedit, demũm reciprocante mari susceptas euomit undas, ripasq; omnes aspergit, tegitq;, & quod longe mirabile est, dum aspersionem illam euomens facit, si quenq; in se conuersum aspexerit, uix euadit, & perraro contingit aspersus quin tractus submergat à stagno, in quem qui terga detinent uersa, etiam si infundantur, omnes ab omni periculo sunt immunes.

Lumonoi stagnum est ingens, in quo xl. dicunt reperiri insulæ, quum totidem suscipiat flumina, nec est ex illis aliqua absq; præcelsa rupe, in qua nidificat aquila, & sic quot insulæ, tot aquilarum nidi sunt, ingenti clamore cuncta complentes.

MEgisba stagnum est in insula Taprobanes, magnitudine inclytum ambitus quidem ccclxv. mil. pass. insulas in se cõtinens plures pingui pabulo lotas. Ex eo duo erumpunt flumina, Palesimundus scilicet & Cydara in mare fluentia.

Melsiagum palus est apud Germanos, celeberrima magnitudine.

Mæotis palus est ingẽti fama cognita, & magnitudine memorabilis est. Hæc quidem apud Scythas habet ambitus, ut quidam ferunt, dcc. mil. pass. quum nusquã sex pedum altitudine superet. Causatur à Tanai ab Aquilone ueniente, quem iuxta Theodosiam urbem Ponto concedit, gelu aũt premitur acri, adeo ut durante glacie iter facile transmeantibus præstet. Eius incolunt margines Meotidi populi, à quibus & ipsa nomẽ sortita est. Præterea & Alifermi Serei & quàmplures.

Mesia grandis est Germaniæ palus.

Minturna palus proxima est Minturnis in Campania, à qua denominata est, insignis quidem C. Marii fuga. Nam fugitiuus ex ea cœno perlitus, ab insequẽtibus Syllanis militibus in aridam tractus est.

Morais stagnũ est Arturi Britonũ regis uictoria clarũ, aiunt enim Scotospictos atq; Hybernienses ab eodem in hoc stagno obsessos, in deditionem coactos.

Mareotis palus est apud quã uuæ nascunt albæ famosæ, à loco Mareotides appellatæ.

NVchul stagnum est inferioris Mauritaniæ, haud longe ab oceano quod alii lacũ dicunt, in quo Alabethæ pisces Coracini, Siluri, atq; crocodili inueniũtur, qui quũ nusquã præter in Nilo reperiant, & eò quod obseruatũ sit squalentibus Mauritaniæ niuibus, hoc stagnum & inde Nilum excrescere, creditum est stagnũ istud Nili caput existere.

Pli. li. 31. ca. 2 Nympharum stag. est apud Lydiam, in quo aiunt à piscatoribus nullos præter nigros capi pisces.

Hæc Plin. lib. 5. cap. 9. de Hilide fonte scribit, Mela autem Nuchul fontem non stagnum uocat, cum scilicet qui Plinio Niger, siue Nigris dicitur, ut plerisq; placet. Vide li. 3. & eodẽ loco Cõment. Vadiani.

PAdusa cisalpinæ Galliæ palus est, à Pado flumine, ut satis sonat denominata, esto sint qui illam dicant fluuium, ut supra dictum est, quod ego nomen puto unicuiq; paludi à Pado factæ dicendum, quæ multiplices sunt, ut prætactum est.

Palicorum stagnum est in Sicilia, sulphurei odoris infectum, apud hoc aiũt ueteres ex Ioue & Aetna genitos natos fuisse Paliscos, & ab eis denominatũ uolũt. Nam apud hoc detestabili ritu suo illos persanctè coluere priores, deos existimantes.

Pegaseum stagnum est minoris Asiæ, haud longe ab amne Caystro, ex quo dicũt Phirtem fluuium exundare.

Petrensium aiunt esse stagnum miræ uirtutis. Nam quum hominibus salubre sit, serpentibus dicunt esse letiferum.

Pontina palus est apud Volscos, est autem lõge à Terracina penes Appii forum memorabilis, ob impedimentum à se Neroni Cęsari datum. Fuerat huic animus subterraneum atq; nauigabilem meatum à Miseno Romam deducere. Quæ quum usq; ad Pontinas paludes deduxissent fossores, & in montium saxea fundamenta penetrassent, & cursus fluminum labentium desuper præteriissent, à putri paludis solo nec fossuram patienti morati sunt. Et sic quod xl. mil. pass. & amplius processerat opus omissum. Sunt tamen qui dicant dispositum Neronem muris & fornicibus paludis solubile solum superare, ni cura maior & inde mors retraxisset in aliud.

Reatina

Reatina palus est Italiæ, & qua in parte nomen ostendit. Huius in exitu aiunt excrescere saxa aquis aliam proprietatem superaddentes, quod earum suffragio durentur ungulæ iumentorum.

Ruturgium stagnũ est Hyberniæ, cui Bartalaoi Seræ filii de stirpe Iaphet primi insulæ habitatoris Rutugus filius à se nomen imposuit.

Salpina palus à Salpi ciuitate amoris Hannibalis Pœni indice dicta est, quũ eidem in campis Apuliæ propinqua sit. *Vibius in Adriatico Salpinam ponit*

Samacenitides palus est Syriæ, cui superposita est ciuitas Asorith.

Satura palus est Italiæ, inter Antium olim Volscorum nobilẽ ciuitatẽ & Circeũ mõtẽ, quã alii trãsmutatis primis duabus literis Asturã uocant, & ab ea oppidũ Asturã mari imminens, clarum Coradini Sueui captiuitate ab Antio non amplius x. mil. pass. distans.

Septẽ maria, seu paludes, seu stagna uelis, Adriatico proxima sunt littori tã à Pado Athesi, aliis'q; superuenientibus fluminibus, & à nõnunq; æstuante mari facta, atq; perpetua sunt, plurimũ telluris occupantia, sic nuncupata, quia iamdudũ in septẽ grandia erãt stagna distincta. Hodie uero & si aliquas distinctiones habeant, magis tamẽ, ut locorum te stant incolæ, uident annexa. Sunt tamen qui dicant nõ solũ de his, quæ littori ferè iuncta sunt, ab antiquis septẽ maria dictũ, uerũ de quibuscũq; paludibus à Pado uel ab aliis fluminibus in partibus illis factis, eò quod adeo ingentes fuerũt, ut maria uiderent. Ex quibus tres circa Padũ fuere, utpura quę uersus Mutinã occupat omnia, quę uersus Bononiã & Imolã, & quæ Rauennã circuere omnẽ. Sic & inter hostia Padi ingens fuit quarta. Reliquæ uero tres ultra Padũ omnes usq; ferè Patauiũ cõtingentes. In his aũt quæ littori proximiores sunt, quarũdã ciuitatũ existentibus aquis claris ostendunt uestigia, & potissime Adriæ Tuscorũ coloniæ, & à qua Adriaticus denominatus est sinus, cuius rei causam aliqui dicũt solũ in partibus illis terræmotu depressum, superficie nõ mutata, & aquas inde omnia occupasse, quod ego nõ credo. Alii uolunt multis in seculis euomentibus assidue marinis aquis arenas littus in sublime deductũ in aliquibus orbis locis, & ibi potissime, & sic aquarũ exitũ impeditũ, & ab eis de necessitate loca humilia occupata. Nec desunt dicentibus ad roborandã opinionẽ suã uera aut uerisimilia argumẽta, quæ etsi recitasse præsentis intenti nõ sit, in fidẽ tamen trahor eorũ, quũ ex his multa pateant intuenti.

Siden sunt qui dicant apud Indos stagnum esse, in quo nil penitus innatet, sed immissa omnia sorbeantur.

Siden apud Indos stagnum est, cuius in aquis quantumcunque leue sit nil natat, sed (mergitur omne. *Idem est cũ superiore quem Fidẽ Bocatius uocaret, nos Siden restituimus ex Plin. lib. 31. cap. 2.*

Sale stagnum est Meoniæ in Asia, quo in loco uidentur esse qui uelint quasdam iam dudum fuisse ciuitates, uidelicet Daphnũtem, Hermeiam, & Sipylum, quod antea Tantalis uocabatur Meoniæ caput, & seu motu terræ uel alio dei iudicio absorptæ sunt, stagno tamen reliquere locum.

Styx palus est Africæ, propinqua Sieni ciuitati circa extrema Aegypti uersus Aethyopas, quã aiunt limosam plurimũ, & papiris esse referti, adeo ut difficillimũ sit ad insulã, quã circuit nomine Bathos, transire. Hanc enim stygem uocant quod tristitia souat, eò quod ob difficultatem suam periculum, & inde tristitiam transeuntibus afferat.

Styx palus est apud inferos, Poëtarũ carminib. inclyta. Hãc Ditẽ infernorũ ciuitatẽ circũdare dicũt, nec immerito. Qui eñ ibi pœnã luit, absq; spe ueniæ aut leuioris pœnæ in ppetuã pseuerat tristitiã. Per hãc superos iurare dicebãt ueteres, quasi p tristitiã gloriosis aduersam.

Strimon palus Thraciæ. Sueuia palus est Germaniæ, magnitudine inclyta.

Tyraca Siciliæ palus est proxima Syracusis.

Triton palus est Africæ supra sinum Syrtium, haud longe ab Aris Philenorum, uasta marginum amplitudine circundata, ex Tritone flumine ędita, quem ipsa à meridie uenientem suscipit, & ab eo denominata est. Celebris quidẽ plurimũ est apparitione Mineruæ textricis, quam apud eam primũ in terris uisam aiunt, eam'q; Tritoniam à palude nuncupari arbitrati sunt, penes quã diu ueteres ludicris uirginũ interesse decertantiũ an- *Vib. seq.*

nis singulis ea in die in qua primo uisa est tanquã natalẽ sibi celebrãtes fidẽ fabulę fecere.

Vib.Seq. Triton palus est altera à superiori in Thracia, forsan à Tritone Dardaniorum flumine deriuata, in qua aiunt si quis se nouies merserit, uertitur in auem.

VElia palus est Italiæ apud Calabros, non longe à Palinuro, Elia olim dicta, & ab ea Elia ciuitas ei superapposita. Verum addita u & palus, & ciuitas Velia dicta est.

Volscorum stagna sunt Galliæ, inter Rhodani hostia & Ledum flumen..

Paludum & stagnorum finis.

DE MARIBVS LIBER.

MODICA laboris assumpti particula superest, ut scilicet postquàm montes, fontes, lacus, flumina, paludes, & stagna descripsimus, tot aquarum patrem atq; hospitem per sua secundum locorum diuersitates uocabula, quibus antiquitas usa est, etiam describamus, ne forte quod exundatum flumẽ in oceanum Atlanticũ diximus, in Eoũ rudis nouitas perscruteẽ, quinimo plagis & nominibus annotatis immixtionum loca quasi præsens aduertat. Eo igitur præuio cuius est mare, & ipse fecit illud, alphabeti morem consuetũ seruantes, sinuum, & maris diuersa nomina tam mediterranei, quàm exteri apponemus. Esto ut plurimum ab insulis prouinciis, & ciuitatibus quibus adiacent sibi maria sumant agnomina. Et quod unum est dato petraro ab aliquibus accidentibus multis nominibus nuncupatur. Nos autem ante alia de mari Achaico uideamus.

ACHaicum mare id est, quod Achaiæ Græcorum prouinciæ adiacet, pars quidẽ secundum quosdam Ionii maris est, eò quod illud contingat eis in partibus quibus Achaia meridiem & occiduum spectat.

Acheon limen sinus est maris, tam Græcorum gloria, quàm Ilionis excidio satis insignis. Hic enim apud Troadem incuruans littora sibi superimminentem habet Ilionem, sic nominatus, eò quod ibi omnis Acheorum classis bello permanente hospitata sit, fuit præterea in eo Sigeum oppidum, Sigeo promontorio impositum Acheorum statio, & Scamander atq; Simois ab Ida uenientia flumina in eum cadunt.

Adriaticum mare longissimus sinus est, & à dextris intrantibus portuosus plurimũ, à sinistris autem non sic. Incipit enim à Cerauniis montibus Epyri & Parthinos, Dassaretas'q;, atq; Taulantos, Enchelias ac Pheaces, & inde Illyrios, Pyrreos, Liburnos, & Hystros in sinum usq; Polaticum littoribus alluens. Post hos autem & Venetos, & in Altinũ usq; extremum sui impetus impellens, inde littus oppositũ primo linquit Anthenoridas, & inde circa Padi hostia cisalpinos alluit Gallos, Picennates, Frentanos, Daunos, Apulos, Calabros, atq; Salentinos, Italos omnes, circa quos eius ambitus terminatur. Et quum sibi plura sint nomina, de quibus suo loco quum fiet mentio ostẽdetur. Adriaticus, quod eius præcipuum atq; antiquissimum nomen est, ab Adria Tuscorum ciuitate uetustissimorum, quæ eius olim fuit in littore, sortitus est.

Africum mare est ab Africa prouincia, cuius alluit litora denominatum. Quod autem incipit à promontorio Metagono, quod mundi & maris est finis, & in orientẽ tendens, non ante finem facit, quàm ad aras usq; perueniat Philenorum, & in eo sinus aliqui & promontoria memoratu digna. Est autem Sardo, Siculo, Ionio'q; mari conterminum.

Almachiũ mare uocaẽ ea oceani pars sub Arctoo, quæ à Scythis denominata est. Apud quã Parpanisus Scytharũ fluuius effluit. Hoc Cimbri haud lõge stãtes populi Moriamarusam uocãt, & cũ superiori nomine congelatũ significeẽ, hoc mare mortuũ designatur.

Amazoniũ mare uolũt quidã eã Euxini maris partẽ, quã olim ab Amazonibus cõtermina Colchis, seu Heniochis occupata est, cui imminẽs Temiscurũ aiũt fuisse oppidum, & Amazonia castra. Alii Chalybum nomine signatũ hoc littus uolunt, & à Tabetenis finitum, quos inter & Chalybes secundum alios, Amazonium continetur.

Ambracius

Ambracius ſinus in Epiro eſt Adriatici maris pars, ſeu potius eidē cōterminus, ab Ambracia ciuitate, cui ſubiacet, denominatus. Hic faucibus nō amplius mil. paſ. apertis, ampliſſimū ſuſcipit mare. Cuius in circuitu Actiū Argi Amphilochis, & ipſa Ambracia olim Aeacidarū regia, et poſt hāc Pyrrhi regis Buthrotō, mōtes'q; Cerauni ſunt, qbus terminat̃.

Arabicū mare duplex, in mediterraneo parui tractus unū eſt, Aliud uero apud rubri maris littus extēdit̃ ſpacio amplior, quod in mediterraneo eſt, à Peluſio Aegyptiorū oppido ſumit initiū, & in orientē tendēs, & demū ſe uerſus Syriacū littus flectēs à Paleſtinis populis terminat̃, Azotū habēs portū mercium ſuarū emporiū. Quod aūt rubro imminet mari, eā bicipitis rubri maris partē ſuo aſcribit nomini, quæ occiduo proximior eſt, & ex oppoſito ab Aegyptiis occupata, & inde ſe in Eoū uertēte ſinū, qui à Perſis denominatus eſt. Omne littus occupāt uſq; in profundiorē eius progreſſum, quū quicquid terræ hos inter duos ſinus eſt, Arabia nūcupet̃, cinnami, thuris, aliorū'q; odoramētorum feraciſſima. Ex qua Sabæi maximā, hoſtio'q; ſinus propinquiorē partē incolūt, habentē ab ea plaga, quę intrantibus dextra eſt urbes claras, utpote Carrā, Arabiā, & Gandamū. Ex altera uero ſunt ab extremo incipiētes ſinu Beroniceo inter Herpolicū & Scrobilū. Deinde inter promontoria Moronenon & Colaca Philoteris eſt, & Ptolemais, & ulterius Arſinoē, atq; alia Beronice, poſt eā ſylua eſt, quæ hebenū odores'q; gignit. Inde ultra fluuium manufactū aliquantiſper deſerta infeſtātibus feris loca, cuius tamē partē †Panchai incolūt, & Ophiophagi à comedēdis ſerpētibus nominati. [alš, Candei] Fuere inſup & Pygmei propinqui cōtra grues olim pro frugibus dimicātes. Inde promontoriū eſt Arabicū ſinū dirimēs ab Aethiopico oceano. Plures ꝑterea in hoc ſinu ſunt inſulę. Sed inter cæteras q̃ Ogyris dicit̃ clarior, eò q̃d ibi ſepulchrū ſit Erythræ regis, à q̃ & ſinus à Græcis Erythrætalaſſon appellat̃, id eſt, mare Erythræ hūc ſinū Arabicū nōnūquā in mediterraneū uſq; mare deduxere, alueo manufacto Aegyptii cogitauere reges, & territi ne aquarū multitudo oppleret omnia, deſtitere.

Aſiaticum mare, & hoc duplex eſt. Id nanq; unū quod à mediterraneo alluit̃ Aſię pelago. Reliquū quod ab oceano. Et quoniā multa maria cōtinet unūquod'q;, de quibus, ut ordo ſumptus ꝑſtabit, ſigillatim dicemus, nominatim per ea diſcurriſſe ſufficiat. Incipit ergo in mediterraneo ſinu Aſiatici maris terminus, à Canopo Nili hoſtio Cyrenis contermino, ubi & Aegyptiū mare, inde Arabicū, de q̃ proximo dictū eſt. Inde Syriacū, cui Cilicū ſequit̃, & huic Pāphyliū, & Liciū demū, atq; Icareū & Ioniū. Inde Aeoliū ſeu Myſiū, & poſt hæc Helleſpontū atq; Propontidē. Inde Boſphorū Thraciū, & Paphlagoniū littus, cui & iūcti Calibes, quos Amazoniū ſequit̃ mare, & inde Tabarenū & Colchidum atq; Boſphorū Cimericū hoſtio Tanais iunctū, ubi poſt incipit Europa. Nomina aūt quibus ſignat̃ Aſiaticus oceanus, pauca apud nos ſunt. Nā ab Aethyopico oceano, q Afer eſt, Indicus incipit, omnē ferè uſq; in orientē orā, ſub diuerſis tamen uocabulis occupās. Ibi Eous eſt oceanus. Inde inter Tabū promontoriū quod Taurus extollit, & Tabim montē Sericus eſt oceanus, inde Caſpius ſinū intromittens ad Scythas atq; Hircanos. Poſt hūc Hyperboreus ſub Aquilonari ferè cardine & Scythico iunctus ſubſequitur, ubi finis eſt Aſiatici littoris, & Europici principium.

Atlanticū mare Africani pars eſt. Hinc mediterraneū, inde oceanū occupās nomine. Nā in mediterraneo à † Mulaca fluuio, q Mauros ſeparat à Numidis incipiēs, in occiduū tendit magnū portū Ruſicadū oppidū, mōtes quibus ſeptē fratres nomē eſt, & inde Abilam montē à Calpe Hiſpano opinione ueteri ſeparatū alluit. Hic oceanū intrās Tinge oppidū Anthæi habet in littore, & Ampeluſiā promontoriū, apud q̃d finis eſt illi, quū poſt illud Aethyopū Heſperidū ſequat̃ mare. Atlanticū aūt denominatū eſt ab Atlante mōte ingēti [als, Mulucha apud Melā et Plinium]

Auſoniū mare Tyrrheni maris pars eſt, ab Auſoniis populis, qui (ei ſuperimminēte. iamdudum inter Campaniam, Latium'q; (ut placet aliquibus) ſedes habuere, nūcupatū.

Axenum mare dicitur, quod & Ponticum dicimus & Euxinum, ſic à rudi truci'q; barbarie incolarum antedictum. Quorum poſtquàm aduenarum commercio molliti ſunt mores & habilior exteris lingua facta eſt, Euxinum dictum eſt, Et ideo ubi de Euxino infra quæ

fra quæ

ſta quæ explicanda ſunt, latius apponentur.

BAianus ſinus pars Tyrrheni maris paruus eſt à loci amœnitate, atq; medicorũ fontiũ ſalubritate famoſus. Apud eum quippe omnis Romana ſundebatur laſciuia, teſtan tibus adhuc ædificiorũ ueſtigiis, à Puteolis & Miſeno terminatur in littore, Sibyllæ atque Apollinis Euboici oratoria habens, ab ipſis Bais quondã ſpecioſiſſima uilla nũcupatus.

Balearicũ mare circa Baleares mediterranei maris inſulas eſt in cõſpectu Terraconẽſis Hi ſpaniæ, ab ipſis Balearibus nominatũ. Hodie uero non Baleares, ſed quũ duæ ſint, maior Maiorica, minor Minorica nuncupantur. A tergo quidẽ Numidico iungitˀ mari, quũ ad orientem Cimeum, ſeu Corſicum habeant, & Hiſpanum ſimiliter ab occaſu.

Baſilicus ſinus Icarei maris eſt, inter laſium ſinum & Ionium mare.

Boſporum Cimericum eſt pars Ponti, à Cimericis populis incolentibus denominatũ, hoc à Tanai circa principium Europæ eſt, in quo Myrmecion, Panticapeum, Theodoſia, & Hermiſium oppida ſunt Cimerica.

Boſphorum Thracium mare eſt, Pontici maris pars in Europa ſitum, ab ea Thraciç par te denominatum, quæ fronte una extenditur in Euxinum uſq;. Occupat quidem arctiſſi mum Euxini maris greſſum, & in eo Bizantium eſt.

Britannicum oceanum in Circium uergit, ab ingenti inſula Britannia denominatũ Gallico, Hyberno, Hiſpano'q; conterminũ, in eo autẽ piſcantur Properlis incolæ, ut fertˀ.

Bubeſſus ſinus eſt maris Icarii, Scœno ſinui Ceramico'q; conterminus.

CAphareum mare Aegei maris pars eſt, à Caphareo monte Euboç denominatũ, nau fragio Græcorum à Troia redeuntium, & Nauplii perfidia inſigne.

Caloſii limen ſinus eſt Pontici maris, ſic à Græcis denominatus, quia portuoſus ſit, q̃d inuenire raro contingit in Ponto. Hic tamen inter duo Europæ promontoria clauditur, quorum aliud Criumetopon, aliud uero Parthenon appellatur.

als, Taphris Carcinites ſinus eſt Euxini maris, habens à * Tateris initium, in quo eſt urbs Carcine à qua denominatur, quam urbem Gerros & Hypacitis è diuerſis regionibus flumina ueˀ nientia, & uno effluentia hoſtio attingunt.

Carpathiũ mare dictũ à Carpatho inſula mediterranei maris, Aegypto propinqua, cuĩ Protheus ſenex aliquãdo rex fuit, qui & Aegyptiis imperauit uates autiquus atq; permaxi mus, quẽ Neptuni regis cuſtodẽ finxere Poetæ, aientes illud apud Carpathiũ illos ſeruare.

Caſpiũ duplex eſſe mare cõperio, aliud in mediterraneis nullo cõmunicãs mari, aliud uero ab oceano procedẽs, haud longe ab oceano Scythico, ad Scythas, Hircanos'q; deſcẽ dens, arbitror ẽm q̃d ſcriptorũ incuria ex uno duo facta ſint. Sanè, ne ipſe de duobus unũ uelle facere uidear, de utroq; quç ſunt cõperta, ſub breuitate deſcribã. Primũ quidẽ moder ni, qui noſtro æuo Scythica peragrauere regna, dicunt Caſpium mare inter Hircanos, Caſpios'q; montes immenſum occupare ſpaciũ, nec ullum habere exitum aut introitũ, ſed ex maximis qui in eum concurrunt fluminibus factum, & in modũ lacus redactũ. Eſto ambitus ſit immenſi, uerũ tamen pedibus circũiri poſſe, & eius littora Caſpii incolunt & Hircani, de reliquo ſic ueteres reliquere. Dictũ enim hoc ſcilicet mare Caſpium ex oceano Hyperborico ore anguſto, & more fluminis terras intrãte, & ubi lõgo freto diu ſeſe tulit, ampliſſimũ occupat ſpaciũ, ſe deinde in tres prægrandes ſinus diffundens, quorũ is qui intranti oppoſitus eſt, uocari dicũt Hircanũ, qui ad dextrã Scythicũ, qui aũt ad ſiniſtrã Caſpiũ eſſe, reliquorũ etiã nomina ſuo nomine occupare, & ſæuũ afferunt atq; importuoˀ ſum mare, & undiq; turbini & procellis expoſitum. A dextris autem introẽuntis Scythas Nomades littus incolæ ad Caſpiũ ſinum Caſpios & Amazonas, quas Sauromatidas uo cãt, ad Hircanũ autẽ Albanos, Henichos, & Hircanos, ad Scythicũ, Amardos, & Pçſicos, & ad fretũ Derbices, multos aientes inſuper atq; prægrandes amnes in eos effundi ſinus. Quæ autem ex his opinionibus uera ſit, diligentioribus ſcrutari permittã, quum ab antiˀ quis fidem amouere non audeam, & modernis de uiſu teſtantibus negare non poſſim.

Cilicum mare à Cilicia Aſiæ prouincia, cuius in conſpectu eſt denominatur, ſe contra Cyprum

Cyprum insulam habens. Est enim initium huic apud Amanum montem, Ciliciam à Syria diuidentem. Finem autem Anemurium fecit promontorium, quod & Pamphilici maris initium est. Cuius in ora memoranda sunt quædam. Nam ante alia sinus est Issicus ab Isso olim inclyta ciuitate denominatus. Hinc Amanoides promõtoriũ inter Pyramũ, Cidnum'q; flumina in mare procurrẽs, Tarsus inde Ciliciæ totius metropolis paulo remota à littore est. Hinc Soloë, quæ postea Pompeiopolis nominata sequitur & Corycos specu memorabili insignis. Deinde Sarpedon promontorium aliquando Sarpedonis regni finis. Post quod Celendris atq; Natidos Samiorum coloniæ sunt, inde Anemurium promontorium, quod diximus mari finem ponere Cilico.

Cymbricum oceanum sub Arctoo dicunt à promõtorio Cymbrico terminatum, atq; ab ipsis Cymbris circum incolentibus populis nominatum.

Cirneum mare Tusci maris pars est ab insula Cirne, quæ postea Corsica à muliere Ligustina, quæ illam primum incoluit dicta, denominatum est.

Codanus sinus est oceani ingens ultra hostiũ Albis fluminibus in septentrionẽ patulus magnis paruis'q; insulis plenus.

Colchium mare in Ponto dicitur, quicquid maris littori Colchorum adiacet Amazonibus, seu secundum alios, ab Heniochis ab Austro terminatum, ab Aquilone autem Cimerico Bosphoro.

Corinthius sinus Ionii maris pars est. Nam ex aduerso Cephalaniæ Zacintho Dulichiæ atq; Itacæ insulis paruo hostio more freti in Patras & Naupactum penetrans usq; ad Isthmon mons, cui Corinthus insidet ciuitas, & qui illud ab Aegeo tenui separat spacio, tenditur ab Aetholis Peloponnesum separans, oppida habens littori Pelopõnesiaco insidentia Aegionem, Egiram, Oluron, & Sicyonem, ecõtra autem Pagas, Creusim, Anticiram, Oeanthiam, Chirram, atq; Calidonam Tydei patriam, & Eueno qui quidẽ sinus Rhion alio nomine nuncupatur.

Creticum mare à Creta insula nomen habet, multa contingens maria. Nam ab ortu solis Carpathium, à Vulturno Icareum, Litium'q;, à septentrione Aegeum, ab occiduo Ionium, ab Austro Africum, Aegyptium'q;. Verum quod memorabilius est, hæc insula medio in mari posita habet eos confines, quos alteri nulli contigit habuisse. Nam si recte cõsideremus, recte in confinio trium orbis partium posita est. Habet enim ab oriente Asiaticum mare ab Austro & occiduo Africum, ab occiduo & Aquilone Europeum, ex quo patet eam orbis esse umbilicum, promontoriis & centum olim urbibus inclytam.

AEgeum mare insularum æque & regnorum atq; uirorum illustrium & mirandarum rerum plenum fuit. Hodie uero torpet turpi seruitio obnoxium. Eius nominis ante alia duplex redditũ causa. Alii uolũt à scopulo inter Tenedũ & Chiũ insulas surgẽte, & effigiẽ Capræ, quã Græci uocant ægam, habente, Aegeũ denominatũ. Alii uero altius sentiunt, & ab Aegeo Athenarũ rege, & patre Thesei, eò quod eum mortuũ apud Cretam crediderit, & ob id se præcipitem è specula in mare dederit, nuncupatũ dicunt. Incipit autẽ apud Eleũ Hellespontiaci maris finẽ, & in occiduũ ueniens Mastusianũ inundat qui latus alterũ alluit, Chersonensi à iugo *Phaciæ uallis inclusus Melas cognominatus à nomine fluuii quem suscipit. Inde Thraciam alluens usq; Pallenẽ, ubi littus Macedonũ incipit, ex quo sinus ingens usq; Thessalonicã in Arctoum effunditur, & à dextris Thessalos alluens, & Sepiadẽ promõtoriũ, & Demetriadẽ sinũ facit, inde Pegasum, quũ iam in meridiẽ aliquãdiu littora iam dictorũ peragrauerit cõtingendo. Post aũt Pegasum Maliacũ facit sinũ & Opuntiũ. Inde oppidis nobilibus multis perfusis, in promontoriũ uenit summũ, & hinc Pireũ Atheniensiũ portũ & Scironia saxa, atq; Megarensiũ tractũ, & Isthmon alluit, tendẽs in meridiẽ usq; Maleã, & in Eurũ sese flectens, Africũ mare dimittit ab Austro, & in Creticũ atq; Rhodiũ usq; progreditur. Ast inde in Aquilonem uoluitur, & Icareum, Ionium, Aeolium'q; contingens mare finem facit unde cœperat apud Hellum. Hoc moderni Agios pelagum uocitant. als, Pacha

Aegyptiũ

Aegyptium mare Asiatici pars est, incipiens à ualle Cathabatmon Cyrenaicam prouinciam ab Aegypto separante, ubi hostium Nili unum quod Canopon à gubernatore nauis Menelai ibidem sepulto appellatum, & in littore Alexandria ingens ciuitas atq; clara, Pharo'q; iuncta, & tendit usq; Pelusium, quod Arabis conterminũ finem facit Aegypto, habens ex opposito Cyprum.

Hellespontum mare in confinio Troadis ab Asia separat Europam, testimonium seruans æternum superbiæ Xerxis, qui ab Abido in Sestum illi oppositum oppidum Leandri amore clarum, pontem strauit, & exercitum omnem siccis pedibus in Europam ex Asia introduxit. Cuius antequàm littora describantur, nominis causa apponenda. Helle enim Athamantis filia cum Phrixo fratre insidias fugiens nouercales, aureo uecta ariete, infortunio suo has in undas cecidit, & absorpta de se nomẽ dedit undis perpetuum, ut quod Pontum dicebatur ante, diceretur postea Hellespontũ. Habet igitur mare istud initium à Rheteo littore, ubi Aiacis sepulchrũ, & in se continet Bithynios & Mariandinos, & in Europam Chersonesum ei'q; finem facit Propontidis sequentis initium.

Eous is uocatur, qui recte sub oriente sole æquinoctij tempore conspicitur, sic dictus, quod eoos Græce splendor latine dicatur, sub quo primo terris adueniente ipse in eum Ganges effluit fluuius.

ἠώς aurora Græce

Aeolium mare aliqui putant apud Eolidas insulas Siciliæ in conspectu iacentes, quod & sic forsan ab eis aliquando uocitatum est. Verum de quo nunc agitur, Asiatico littori adiacet, incipiens ferè à Thermodoonte & Leucade ciuitate Ioniæ, ab Aeoliis denominatum. Postquàm pulsis ueteribus colonis, oras ipsi habitauere, quũ ante Mysium diceretur. Prima quidem huic mari ciuitas imminens Myrina est, à Mytino conditore uocata, inde Cymepelopis opus, & Caici fluminis hostia, & Cana ciuitas, & à qua in radices Idæ montis facile peruenitur, apud quas maris huius finis est, & initium Troadis.

Erythrotalasson mare rubrũ est, de quo pauca supra ubi de Arabico sinu, & infra plura ubi de rubro mari dicetur, & ideo nomen hoc quod latine sonat mare, erythrei appositum suisse sufficiat.

ἐρυθρόν rubrum latine

Hesperium mare Aethiopici oceani pars est, ab Hesperidis uirginibus denominatum. Nam, ut aliquibus placet, ultra Atlanticum oceanum insulæ quædam sunt euripis distinctæ, & à continenti modicum separatæ, in quibus aiunt aliqui habitasse Gorgonas. Alii uero Hesperidum domos illas fuisse asserunt. Possibile tamen, ut aut ex pluribus aliquas illis, & reliquas aliis contigisse, uel easdem successiue habitasse Hesperidas & Gorgones, Hesperidis plus fama fauet, & quod Aethiopes & econtra habitantes uocãtur Hesperidi. In his Poëtæ finxere aurea mala, & peruigilem serpentem, ea'q; ab Hercule capta, greges quidem fuere preciosa habentes uellera. Incipit autem mare hoc ab Ampelusia promontorio, ubi Atlantici finis. Alii uero dicunt ab Hesperuceta promontorio. Quantum autem uersus Eurum extendatur, inuenisse non memini.

Aethiopicus oceanus longo sub feruido sole tractu protrahitur, nec ab aliquo satis plene cognitus. Nos autem quæ illi sint littora, ut accepimus breuiter, exponemus. Incipit ergo ab eo promontorio, quod supra Arabicum finite sinum diximus. Cuius oram quàm citius solis fœcunditas & cæli feruor habitare permittit, Macrobios habet populos sic denominatos, eò quod uitæ spacium ferè medium ultra alios mortales productum in longum, quorũ pars, eò quod ab Aegypto uenerit, Automales dicti sunt, forma præstantes, & moribus regem sibi pulchritudine & uiribus potiorem eligentes, æs quàm aurum preciosius arbitrantes. Infestantur tamen à beluis nobis incognitis plurimũ. Tandem in occiduum euntibus, solitudines uastæ, præcisi montes, ripæ'q; potius quàm littus reperiuntur, quibus deficientibus, muti inueniũtur populi, quibus pro eloquio nutus est. Alii'q; adeo deformes, & ab humanis ritibus alieni, ut potius recitasse fabulosum, quàm credibile uideatur. Sũt insuper & alii, quibus ignis adeo ignotus est, ut primo dum uiderint, tanquam pulcherrimum quid amplectantur, ultro'q; sinu imponant suo, donec exustione uexati

ne uexari desistant. Super hos grandis est insula, in qua fœminas tantum esse ueteres tradidere, hirsutas corpore toto, & quod incredibile est, sine maribus sua tantum sponte fœcundas, efferatis uiuentes moribus, adeo fortes ut uix possent uinculis detineri. Has ultra mons altissimus est, & adeo iam à nostris cognitus, ut Peon nominetur à Græcis, quẽ aiunt ignibus flagrare perpetuis, & quod ridiculum uidebitur, afferunt ultra montẽ longo tractu uirere colles in littore, ex quibus patentes campi longe magis uidentur quàm sufficiat intuitu uisus. Et quia nec in cãpis, nec in collibus habitatio ulla est, nec aliquid culti, aut humanum cernitur, & per diem solitudinem atq; silentium ingens, nocte uero ignes per totum crebri, & cymbalorum atq; timpanorum tinnitus, & tibiarum sonus maior quàm qui ab hominibus fit, auditur, creditum est Panũ, Satyrorum'q; opus. Hinc rursus Aethyopes incipiunt apparere, sed pauperes & iam dictis forma minores, & inculti, Hesperides cognominati, in quorũ finibus sunt qui uelint Nili fontem esse. Hos contradicunt insulas esse Orcadas, olim Gorgonum, seu Hesperidum domos. Hi tamen ab Hesperu cera promontorio terminantur. Et frons incipit in occiduum recte conuersa, in qua Aethyopico iungitur Adanticus oceanus. Huius frontis partem primam Aethyopes tenent, quę sequit̃, exusta, & harenis obducta, & à serpentibus occupata est. Cuius in conspectu aiunt aliqui insulas esse, quas Hesperidas dicimus. In continenti uero ab harenis montem exurgere tantæ altitudinis, ut cælum etiam penetrare uideatur, traditum est, cui ex opposito Fortunatas insulas asserunt. Solitudini autem dictæ, proximi sequuntur Simantopodes, & inflexilentis cruribus, qui potius serpere, quàm progredi arbitrantur. De inde Pharusi, post quos lætiores apparent agri, quos inter Terotæ, Betini, Acebores habitant, & Zegitratum, Getulorum'q; uagandum opera cognoscuntur, quibus Adanticus iungitur oceanus finem faciens Aethyopico.

Euboicum mare in mediterraneo duplex est. Aliud in Aegæo, aliud in Campano, seu Tusco mari. Quod in Aegęo Euboęæ adiacet insulæ à qua denominatum est. Quod autem in Tusco Cumarum, Baiarum'q; alluit oram, ab Euboicis aduenis, & Cumarũ conditoribus nuncupatum.

Euripus maris est sinus in Aegeo inter Euboiam insulam & Bœotiam, seu Phocidem, in longum arctum'q; productus. Quem aiunt aliqui septies inter diem & noctem statutis horis reciprocas agere uices, & ideo infidum esse carinis. Verum qui fide digniores sunt, dicunt hunc inter altissimos montes tam continenris, quàm insulæ nunc huc, nũc illuc assiduis & impetuosis uentis ac motibus propriis adeo temere rapi, ut nonnunquã ex altissimo mõte uideatur deiici præceps, inflexuosis teuolutus procellis tam uasto absq; intermissione agitatur impulsu, ut nulla in eo nauigiis statio tuta sit. Volunt tamen nõnulli hoc nomine Euripus, quod tempestuosus sonat, alicuius maris in singularitate nõ esse, sed omnium ob arctum meatum impetum acrius facientium, ut & fretum est. Sanè quia hic sinus impetuosior cæteris existimatur, nomen in singularitate sibi hoc quasi per excellentiam occupauit.

Euxinum mare est, quod uulgatiori uocabulo Pontum dicimus. Ab Euxio fluuio, qui in eum effluit, ut quibusdam placet, denominatum, quum ante uocaretur Axenũ, ut supra dictum est. Hoc extremũ mediterranei maris totum in Aquilonẽ Vulturnum'q; recedens, maximi ambitus est, & arctissimo hostio per Bosphorũ Thracium immissum, atrox atq; nebulosum, & raris stationibus nauis gratum, nec molli & harenoso littore si cut reliqua circundatum, aquilonibus patulum omne, & ob multam aquarum multitudinem fluctuosum, feruens'q;, & nonnunquam cogente gelu condensatum est. Hoc intrantibus habet à dextris Chalcedonem ciuitatem ab Archia Megarensiũ principe conditam. Inde Mariandyneos cum specu Acherusia, per quem Herculem Cerberum ad superos traxisse credebant, & inde Paphlagonum littora. Chalybes & Amazonia castra, Tabarenos, & inde Mossynos per omne corpus notis insignes, ac post hos Macrocephalos,

Discheros, Buxedos'q;, Trapetis & Cæra cognitos. Hinc Colchos, Phasin fluuiũ, & Phrixi templum cum Luco, & in Heniochorum finibus Dioscuriadem à Castore & Polluce conditam ciuitatem. Inde † Fennthos, & Bosphorũ Cimerium, Tanais hostium, Mæoticas paludes Asiæ finem & initium Europæ. Ast hinc sinũ Calolimenos, Chersonesum oppidum, ut fertur, à Diana conditum, & specum nympheum, sinum Carciniten, Boristhenis hostium, Callipidas, Istros'q;, & Istri hostia septem. Ac inde Thraces in oram usq; Euxini penetrantes, apud quos proximam hostio Istri Istropolim inde portum Cariam & promontorium Tinstrim, & Bizones motu terræ lapsæ uestigium, portum Crunon, Dionysiopolim, Mesembriam, Anchialon, magnam'q; Apolloniã, Thinniam promontorium, ubi Helmidessum, Phileas, & Phinopolim Bosphoro Thracio iunctam, apud quem immitti Euxinum à mediterraneo certissimum est. Sunt prӕterea qui dicant huius aquas ferè dulces esse ratione ingentium fluuiorum in illud continue euomentium.

al. Syndum (margin, at "Inde † Fennthos")

* *Ego sic legere malim: Ac post hos Macrocephalos, Discheros, Buxed: sq; Trapezunti atq; Cerasunti uicinos, &c. Secutus Melam scilicet. Nam quomodo huc Trapeta ac Cera irrepserint, non uideo.*

De hac descriptione Bocatius uiderit

PHarus nomen est maris, ubicunq; facta quocũq; casu diuisione furens incidit, utputa inter Italiam & Siciliam, quas quidam existimant olim fuisse coniunctas, & terræ motu postea separatas, à qua separatione id mare, quod medium inter eas impetu fertur, Pharus dicitur, nam pharos Græce latine diuisio sonat. Verum hoc nomen Siciliæ Pharus præ cæteris seruauit, seu quia manifestior fuit diuisio, seu quia notior Græcis atq; latinis, huic supereminent ab Italia Rhegium, & à Sicilia Messana ciuitas inclyta.

Phœniceum mare Syriaci maris pars est, à Phœnicibus, littus illud incolentibus dictũ, à meridie Arabum habens, ab Arctoo autem Cilicum, & in conspectu Cypricum.

At Plinius nõ sinũ, sed promontoriũ uocat Rhium

Rhion mare, sic enim ab antiquis nominatum est, quod Corinthium diximus.

Fretũ mare, & hoc potius generale est nomen unicuiq; mari per arctos meatus trãseunti, ut de Euripo diximus, quàm recte proprium alicuius, & ideo nisi apponatur quod uelis de quo dixeris non intelligetur, utputa fretum Bosphoranum uel Siculum, & sic de cæteris.

GAditanum mare à Gadibus insula extremi occidentis nomen accepit, olim à Phœnicibus habitata, ultra promontorium Calpem.

Galilææ mare lacus est, ut supra scripsimus. Sed sic more suo à Iudæis, qui omnes aquarum congregationes nominant denominatus.

Gallicum mare duplex est, aliud inter Hispanum spatiatur & Tuscum, aliud inter Hispanum & Germanicum oceanum. Quod autem inter Tuscum & Hispanum à nõnullis pars Tusci creditur. Denominatum autem est ab adiacente Gallia Braccata, seu Narbonensi, habens secundum quosdam à Monœco Ligustinorum promontorio initium, & sic prima eius in littore ciuitas est Nicæa, quæ alpibus subiacet. Alii uolunt quod huius initium sit ab hostio Vari fluminis uetusto Italiæ termino, sed nõ refert. Nõ sumus empturi nunc ut acrem quæstionem de terminis faciamus. Quũ igitur in progressu habeat Halycidonem Massiliensium portum, & ipsam Massiliam à Phocensibus olim cõditam & hostia Rhodani, & ulterius Betras & littus cui Leucata nomen, & ora Sardonum, uicum Cliberræ, magnæ quondam ciuitatis atq; opulentissimæ uestigium tenue, & inter promontoria Pyrenei sinum †Salsum apud Ceruariam finem sumit, ubi Hispaniẽsis initium. Aliud autem in Britannicum mare uersum, & Pyrenei promontorio principium faciens, & in Arctoum tendens, habet inter alia Garumnæ fluminis hostium, Santones populos, & Ossismos, Morinos'q; usq; ad Rheni fluminis hostium, apud quod Germanicus incipit oceanus.

al. Salsulæ (margin, at "sinum †Salsum")

Germanicus oceanus ab hostio Rheni incipiens, longo tractu usq; ad Codanum protenditur sinum, gelido sub cælo ferè littora habens incognita, quorum susceptus gremio nusquam late patet, in sulis pluribus non longe distantibus. Circa eum tamen sunt Cim

bri &

bri & Teutones, & qui ultimi Germaniç sunt Hermiones iuncti Sarmatis, nec desunt qui uelint ad Cimbros usq; protendi.

Iasus sinus est Icarei maris ab Halicarnasso Cariæ tendens in Ionium. Cuius initium à Neapoli est Cariç ciuitate, finis uero Basilici sinus initium, & in eo Bargylos ciuitas est.

Icareum mare Asiatici maris pars est, à Telmeso Liciorum ciuitate, quæ Licium finit incipiens, & inde post Pedalion & Cryam promontoria Caunum habet oppidum secus amnem Calbin, & inde Halicarnasum Mausoli regis tumulo insignem, & in progressu sinus Timinam, Scœnum, & Bubessum, & Gnidum oppidum in cornu Peninsulæ, & sinum Ceramicum, & ultra Leucæ littus Mindum, Cauaudam, & Neapolim, sinum Iasium atq; Basilicum, qui Ioniæ iunctus Icareo finem facit, quod à Caria addita, I. denominatum puto.

Icareum mare aliud à superiori nullis cogitur littoribus, quinimo inter Sardum mare & Siculum esse dicunt, sic à casu Icari cum Dædalo patre fugientis dictum. Hoc alii uolunt inter Creticum & Siculum esse.

Illyricum mare pars est Adriatici. Esto & Adriaticum totum etiam uocetur Illyricum. Nam Illyrium à quo denominatum est perseuerat usque Tergestum. De hoc supra ubi de Adriatico dictum est.

Indicum mare permaximum est, & satis patet unde denominatum. Creditur quidem tantum progredi ut sexaginta dierum noctium'q; tensis uelis assiduæ nauigationi sufficiat. Incipit autem sub Vulturno, uel quasi ab eo promontorio, apud quod Sericum terminatur, & ab inde ad Gangis hostium usq; Palibotros habet populos. Ex aduerso autẽ hostii Gangis insulam esse dicunt, cui nomen Argyræ, argenteum solum habentem. Prętere & Taprobane ingens insula hoc in mari est diues, & plurimis possessa populis, & & hinc prope sunt ea hostia, quæ Solis appellantur, adeo habitationi aduersa ut ingressos circumfusi aëris æstus confestim exanimet. Equidem non forsan absurdum paradisi deliciarum ibidem ingressum fore. Inde dicunt, quod ab Iolide usque Cudum recta sint littora, & in orientem spectantia, ea'q; incoli à timidis, effœminatis'q; populis. Verũ marinis opibus affatim diuibus. Post hos promontorium Tamum esse dicunt. At eius in conspectu insulam Chrysem nuncupatam, adeo auri abundantẽ, ut habere dicatur aureum pauimentum. A Tamo uero à quo flecti tellus incipit, in meridiem usque ad rubri maris hostium desertam omnino à feruoribus afferunt regionem. Sed alii aliter. Nam ab hostio Gangis in rubrum mare uenientibus compertum aiunt primo per littus Aboridonem regionem, & Nicedosiorum ciuitatem, & Barbari fluminis hostia, & Mocites populos, quos penes Alexander Macedo condidit ciuitatem, & Macrosios incolas introduxit. Post hos uero asperam atq; sterilem inueniri regionem dicunt, palmas tamen alentem, & homines omnino incultos, & mapalia coriis tegentes piscium, & intonsis unguibus, ac piscium, aut beluarum coriis corpora uestientes, & bestiali ritu crudas mandentes carnes, habentem. Ast post istos Crodosiam reperiri prouinciam fertilem rerum omnium humano usui opportunarum. Et inde Tamandam, & post hanc Sagaram à Persis hominibus cultam, qui quidem Persæ rubro mari propinqui sunt, cuius in hostio Indici maris finis est.

Inferum mare Tuscum est, sic enim illud persæpe ueteres per respectum ad Adriaticum quod superius est uocauere.

Ionium mare Asiatici maris pars est ab Ionia prouincia, cui adiacet, nuncupatum. Incipit enim à fine sinus Basilici, quem Icarei maris ultimum diximus, & primo à Possidæo promontorio oraculum cingente Apollinis, cui olim cognomen Branchidæ, & postea Didymi fuit. Protenditur Miletus, inde urbs Taletis Astrologi patria, Menandri hostium, & Latmius mons, clarus Endimionis fabula reperitur, & post hũc Gessi fluminis hostium Panioniũ, regio Phygela, atq; Ephesus clarissima templo Dianæ ab Amazoniis consecratũ, inde Cayster amnis Lebedos, & Clarii Apollinis phanum à Mantho Ti-

tesiæ filia conditum, postquàm Thebis fugisset Ephigonos, Colophon, Mopsi Manthonis filii opus. Inde Smitneus sinus, Theos & Clazomene Thermodoontis fluminis exitus, & Leuca ciuitas atq; † Crisonea finem mari Ionio faciens Eoliiq; initium.

† Phocis, Phocis

Ionium mare aliud à superiori à promontorio Maleę sumit initium, circa quod terminatur Aegęum. Inde Laconicam alluit omnem, & Maleam usq; Tenaron promontoriũ, & post Acritam & Ichthin promontoria, atq; Asinum sinum, & inde littora quæ incolũt Chelonates & Araxi, quos inter * Cyllene Mercurii natiuitate celebris habet. Inde Corinthius sinus Epyri regionem cum Ambracio littore usq; montes Ceraunos, à quibus finiẽ habens, à Circio Adriaticum, ab occiduo Siculum, à meridie Africum, ab oriente Creticũ mare. Ionium autem nominatum aiunt à Ionio uetustissimo atq; inclyto rege, de quo præter nomen nil aliud legisse memini.

** Scylleon habet Mela, nõ Cyllene, Nam Cyllene Arcadiæ mons est, Scylleum aũt Epidaurij Aesculapij tẽplo insigne.*

Hyperboreus oceanus Asiatici littoris sub Arctoo primus est, ubi non sol quotidie, sed à uerno æquinoctio usq; ad autumnale ibidem continue perseuerans, reliquum anni tempus regionem illam nocti perpetuę derelinquit. Aiunt hũc ab Hyperboreis cultoribus nominatum, quos iustissimos esse dicunt & angustam sed apricam terram habere, & diutius uiuere quàm reliqui mortales faciant, quod ego miror plurimum, unde tam repente mite illis oriatur cælum, sed de hoc uideant alii. Is autem uersus Vulturnum à Caspio terminatur oceano, ut quidam dicũt. Ego autem eum habere à Circio Cimbrorum, & à Vulturno Scytharum oceanum arbitror. Eius autem in littore nil memoratu dignum dicunt.

Hipponensis sinus maris Africi pars est, à Candido & Apollinis promontoriis factus, & ab Hippone Diarrhyto denominatus.

Hyrcanus sinus Caspii maris est, de quo quia ubi de Caspio scripsimus dictum est, ordini tantum apposuisse satis est.

Hispanũ mare diffusissimi circuitus est, qui in mediterraneo incipiens, desinit in Gallico oceano. A Ceruaria igitur incipiens, ubi Gallici maris finem diximus, Emporias Phocensium alluit & Iouis montem, in quo Hannibalis scalæ atq; Tarraconem Scipionum opus, Betulum, Barchinum, & opulentissimam maritimarum urbium Tulcim,ᵃ Valentiam, & Saguntum, & inde Carthaginem, Iturgetanũ sinum, Malacam, & Calpim contingens exit in oceanum, ubi primo Carthaginensium implens sinum, & ad Iouis promontorium ueniens, terris cadentibus in littora flectitur occiduum spectantia recte, & sic fretum egressus Gadem alluit insulam, & Scipionis monumentum scopulo potius q; insulæ positum Bethis hostia, & inde Lusitaniam ultra Anam fluuiũ in tribus promontoriis distinctam, ultra quam retrahente se solo in Eurum flectitur, & effunditur longe lateq; oceanus, infundens ueteres Turdulos, & oppida Turdulorum, & flumẽ Mundam suscipiens, & inde Durium à quo longo tamẽ tractu usq; ad promontorium Celticum Celtas alluit. Inde ad Scythicum cõtinuo obseruatur littore, infundens Artabros & Ianasum, & post hos Astures, quorũ in littore tres sunt aræ, quas Sestianas uocant incolæ penè in insula sedentes, & Augusto Cæsari sacrę, deinde se coartante Hispania Cantabros irrigat, & inde Vardulos Pyrrenei promontorio iunctos, quos penes Hispaniensis finitur oceanus, & Gallicus incipit.

Issicus sinus est in mari Cilico, sic denominatus ab Isso olim celeberrima ciuitate. Est enim inter Amanum montem & Amanoidem promontorium.

ᵃ *Mela non Tulcim urbem, sed Tarraconẽ uocat, Tulcim autem fluuium iuxta Tarraconem. Vnde uideas uel hic librariorum uitio omissa quædam esse, uel ab ipso Boccatio non recte animaduersa.*

LAconicum mare Aegęi pars est & Ioniæ, à Scylleo promõtorio Achaiæ, ubi eius initium est usq; ad promontoriũ Maleum, Ionii autem à Maleo usq; ad Tenaron, ubi finis. Laconicum autem à regione quam alluit dicitur, in qua Lacedæmon.

Laturus sinus est in mari Numidico inter Ampsa castellum & Sardabalem fluuiũ, circa commune gentis regiæ monumentum.

Libycum mare inter Africum atq; Aegyptiũ est Cyrenaicæ prouinciæ adiacens, & ideo

à nonnullis Cyrenaicū nuncupatur. Incipit quidem ab aris Philenorū, apud quas Aphri ci finis est. Habet promontoria Zephirion, Nausthathmon, & Parethonium portum. Inde Catabathmos deuexa uallis est, cuius in confinio maris huius est finis, & Aegypriaci principium. Libycum autem à Libya dictum, cuius pars Cyrenes est.

Libumicū mare Adriatici pars est, à Libumis Illyriis denominatum, quos hodie Sclauos dicimus.

Lycium mare Asiatici pars est, à Lycia prouincia cui adiacet denominatum. Incipit autem à Phaseli Pamphyliæ ciuitate, quā penes Pamphylii maris est finis, à qua sequitur. V. Cariam eunti, inde portus & Tauri promontorium ingens, & inde Lymira flumen & ciuitas, & Patara cum Apollinis delubro atq; oraculo fide Delphico simile. Post ea mons Cragus & Telmisos ciuitas quæ finem mari facit huic, & Icareo præstat initium.

Ligustinum mare Tusci maris pars est, à Liguria prouincia, cui adiacet denominatum. Hoc initium sumere quidam uolunt ab hostio Arni fluminis, ut Pisarum ciuitas media Ligurū sit, & Tuscorū reliqua. Alii uero dicūt quod ab hostio Macræ fluminis Lunæ ciuitati propinquo inideetur, quod uerius creditum, ex quo & Corni scopulo procedens Veneris portum facit, radicesq; montium optimi uini feracium alluens. Genua insigni ciuitate relicta, extenditur ad Sabatiam, seu Saonam, & Albigaunum, & * Vintimilium, atq; Monoeci promontorium, quod penes, secundum quosdam, maris huius est finis, sed addunt aliqui Nicæam ciuitatem, & quod littoris est usq; ad hostium Vari fluminis, quod Italiæ pariter & Ligustini maris terminum dicunt. *al., Cemeliū

Mare aquarum maximarum generale nomen est, Singulare autem eius quæ oceani tantum est, & ideo mare dictum, quia sit amarū salsedine nimia, & ideo si absolute mare dixeris, pro totius aquæ elemento scilicet oceano sumetur. Tunc autem pro parte, quum cognomen apponitur.

Maliacus sinus Aegei maris pars est inter sinum Pagaseum & Opuntium

Maurum mare & mediterranei partem occupat, & occidentalis oceani. Nam ab Hesperucera promontorio, quod oceani Hesperidum finis est incipiens usq; ad Mulacam fluuium, qui in mediterraneo à Mauritania Numidiam separat, tractū ducit, quod quidem & Atlanticum dicitur, & ideo satis sit quod de Atlantico dictum est. Maurum tamen, seu Mauritanum dictum est à Mauritania, cui adiacet.

Macedonicum mare Aegei non minima pars est, à Macedonia denominatum, quod quidem incipit à Pallene monte, qui Thraciæ finem facit, & (ut quibusdam placet) extenditur usq; Megaram, quo Isthmos interpositus misceri Aegeum Ionio non permittit. Cuius littora ciuitatibus signantur innumeris, inter quas clarissima Pella tam Philippi patris quàm Alexādri filii regia. Est præterea & flexus Mecybernæus inter promōtoria Canastreum, & qui Copos dicitur portū, inde Torone Physcella & Mecyberna ciuitates. Post quas Canastreo promontorio propinqua Scione, Mecybernæus autē in medio qua dat gremium terra longis in altum emissis lateribus, ingens inter maria sinus est. Inde eum Axius per Macedonas per Thessalos Penæus excurrit, ante Axiū est Thessalonice & inter utrunq; Cassandria est. Inde Cydna, Azoros, Detris, à Penæo Sepias, Cordynia, Meliboea, Castaneaq;, quibus usq; Megaram Ellas appellatur Græcia, quam Macedoniæ partem, ut supra diximus, quidam arbitrati uidentur, & si sic concedatur, à Sepiade promontorio per Demetriam, & Boion, & Pteleon, & Echinum in Pagaseum deuenit sinum, in quo urbs Pagasa & Sperchii amnis hostiū, tum Maliacus sinus & Opuntius, in quibus Lasconum gloria aduersus Persas Thermopylę. Inde opus Scarphia, Cnemides, Alope, Antedon, Glauci Larymna. Aulis Agamemnoniç Graiorumq; classis in Troiam coniurantiū statio, Marathon insigniū titulorum memorabilis, & Rhamnus in qua Amphiarai delubrum, Nemesis Toricos, & Brauron, & promontorium Suniū, & ad meridiem se flectens Hellas, Pyreneum Atheniensium portum feruido obiicit soli, inde Scironia saxa, & ultimo Megarensium tractū apud Isthmon terminatū, qua Macedonici maris finis est.

Mediterraneum mare, & id rudibus demõstrandum est, est enim quicquid maris ab Abila Mauritaniæ, & Calpe Hispaniæ promontoriis, Herculis columnis ab oceano habemus, eò mediterraneum nuncupatum, quia per medias effundatur terras, quum in circuitu stet oceanus.

Mecybernæus sinus Macedonici maris pars est, de quo paulo supra.

Mysium mare Asiatici particula est, euius pars ab Aeoliis incolis denominata supra descripta est. Reliqua Troas dicitur à Troianis, tota Mysium à prouincia cui adiacet sic olim denominata. Incipit enim ab Idæ montis radicibus, & Cistenam, Adrimittiũ, Astyram, & Eressam oppida in littore alluit. Inde Antãdrũ & Gargara, atq; Asson Aetholorũ coloniam, & Acheon Limena, de quo supra, & Rhœteum quod penes huius maris finis est.

Myrtoũ mare apud promontoriũ Laconiæ Maleã parũ inter Aegeũ & Ioniũ est, sic à Myrtilo Mercurii filio dictum, qui quũ esset Oenomai regis Elidis auriga, & illi Hippodamia esset filia, quæ cũ procerибus petentibus se, aurigata inibat certamẽ, uictos'q; morte mulctabat. Cõtigit ut Pelops & peteret & iniret certamen, clam corrupto Myrtilo auriga, hoc pacto, si uictorem faceret se illi primũ Hippodamiæ cõcubitũ cõcessurum, qui factis cæteris axibus quadrigis, eis'q; in cursu dissolutis Pelopẽ fecit uictorem, qui quũ poscere pactum à Pelope in mare deiectus est, in quo moriens mari nomẽ perpetuũ dereliquit.

Morimarusa oceanus sub septẽtrione uocatur à Cimbris, quibus proximus est, quod idem sonat quod mortuum mare, eò quod ibidem cogente frigore congeletur.

Mortuũ mare Asphalitẽ lacũ nominari iã diximus supra, eò q̃d in eo nil uiuũ recipiat.

Mastusianus sinus in mari Thracio, quod Aegæi pars est consistit, alterum Chersonesi latus occupans. Hic à iugo * Phaciæ uallis includitur, & ex fluuio quem recipit Melas etiã nuncupatur, duas in se urbes complectitur Alopeconensum, & in altero Isthmi littoris latere positam Cardiam, inde sequitur Aenos ab Aenea Troiano conditore denominata, quum iam finis fuerit huic sinui.

*al., Pactya

Magnũ mare id dicitur uulgo, quod nos & Euxinum & Axenũ iam diximus, quod ideo magnum illud uocant, eò quod inter cæteros mediterranei maris sinus ipse sit maximus, & semper in reliquum uidetur effluere, & non ut alii sinus faciunt, aliquando suscipere, quod contingit propter inæstimabilem aquarũ copiã, quę in illud à plurimis maximis fluminibus fundit, quæ per arctissimam faucem Bospori Thracii in mediterraneũ impellit cursu cõtinuo, à quo ignari existimant reliquo mari aquas cõcedi omnes, non aduertentes unde deuenerunt tam huic mari quàm reliquis.

Neptunus cuiuscunq; maris, aut totius aliquando nomen est, quem eiusdem deitas Poëtica fictione ipsum mare aut maris designet potentiã. Nam de se Neptunus homo fuit, & Iouis frater atq; Plutonis. Et quũ paternũ diuiderent regnũ, quę circa maris oram erant in sortem deuenere Neptuni, ex quo fabulæ locus assumptus est.

Numidicum mare inter Mauritanum seu Atlanticum est, & Africum à Numidia regione cui adiacet nũcupatum. Incipit autem à Mulaca flumine, & in orientem tendens habet in littore Ampsacæ fluminis hostium & Cęsaream, olim Iolam, Iubę regis regiam. Inde Cortẽnam & Arsenariam oppida, & Laturum sinũ, & Sardabalis fluminis fauces, quem ultra commune regiæ gentis monimentum est, & post emensum aliquandiu litus Metagonium promõtorium, quod huic mari finem faciens Africo præstat initium. Sanè & si in littore non sit, quia aliquando ad mare pertinuisse uidetur, mirabile quoddam non erit incongruum recitasse. Est ergo ad intrinseca Numidiæ locus, in quo spinæ piscium muricum, ostrearum'q; fragmenta, saxa attrita, uti fieri solet assiduo maris motu, infixæ pręterea cautibus anchoræ, & alia plura testantia ibidẽ iam mare & portuosum etiam fuisse, nil fidei minuente solo, quum nil herbidum alat.

Oceanus hic pater & aquarũ perpetuus hospes est adeo grandis, ut soli deo creatori suo cõprehensibilis sit. Omnẽ præterea ambiens, & continue indeficientibus undis terrã, quã & pluribus atq; uariis incursionibus intrans cõmerciis reddit habiliorem, & hume-

& humectationibus fœcundiorem facit, illam'q; circũ statutis uicissitudinibus adeo impetuoso inuadit æstu, ut feras ex littore repentino reditu rapiat, & nõnunquam marinas beluas in sicco destituat. Cuius æstus causas plures reddidere maiores, quas ego quũ altenius uideantur considerationis, omittam. Cur dicatur etiam oceanus, plures dicuntur rationes. Nam alii, eò quod more circuli terram ambiat. Alii, quod ocius currat, quod magis & nomini & operi adaptatur. Alii, quod ut in cœlum purpureo colore conspicuum sit, & huiusmodi, quarum quæ magis placet, accipiendam lectori relinquo. In eo insulæ infinitæ, & beluarum infinita monstra, & ex eo quicquid fontes, quicquid lacus, & flumina, quicquid ubicunq; sit liquoris, humiditatis, uel cuiuscunq; aquæ, sumitur & deriuatur, exhaurientibus terræ uisceribus.

Opuntius sinus est in Aegæo mari ab Opunte ciuitate denominatus, Thermopylis proximus.

Orcadus oceanus ab insulis Orcadibus, quibus circumfusus est, dicit. Hæ autem numero xxx. sunt, angustis inter se distinctæ spaciis, ex quibus vii. quę Hemodes appellãtur, Germanico littori oppositæ sunt, in eo sinu quem supra Codanum diximus. Ex iis autẽ Codamnonia, quam Teutoni incolũt, ut fœcunditate alias, sic & magnitudine excedit. Reliquæ Sarmatis sunt aduersæ, & fluxu atq; refluxu pelagi quandoq; insulæ apparent, & aliquando continenti annexæ. In his Oaneos quidam afferunt habitare homines, ex auenis, atq; ouis paluftriũ auium uiuentes, & Hippopodas pedes equinos habentes, & Satmalos quibus sunt ingentes aures, & ad tegendum omne corpus habiles, & alios huiusmodi, quod ego fabulosum credo potius, quàm credibile reor.

PAgasęus sinus in Aegęo est mari, inter Demetriadem Thessaliæ ciuitatem & Maliacũ sinum, à Pagasa denominatus urbe; Sperchium recipiens amnem, famosus quidẽ, & apud ueteres inclytus. Aiunt enim quod Minyæ Colchos ituri, ex eo Argonauem ad iter soluunt.

Pamphylicum mare Asiatici maris est pars, inter Cilicum & Lycium positum. Nam ab Anemurio promontorio, quod eum à Cilico separat incipiens, habet ante alia Melã fluuium, Aspendon ciuitatem ab Argiuis olim cõditam in monte. Deinde Oestrum & Cataracten fluuios, & inter eos Pergamum oppidum. Vltra uero Sardemisum montem & Phaselidam ciuitatem à Mopso quondam conditam, & finem Pamphyliæ facientem.

Persicus sinus oceani pars est, & si amplissimo hostio terras intret, & postmodũ diuidatur in Persicum & Arabicum sinum, Indiam tamen ab Aethyopia disgregat. Is igitur qui Persicus dicitur, cũ orbe maximo terras occupauerit, & in fine sui humani ferè capitis uestigium fecerit, habet circa initiũ sui Carmanios sine ueste, sine fruge, sine sedibus, ac sine pecore homines, cute uelantur pisciũ, & eorũ carne pascunt, hirsuti corpus omne, præter caput. Per hos Cethis in mare flumen funditur, inde Gedrosi Persę'q; sequunt. Ea uero in parte sinus quæ intranti mari uidet opposita, Chaldę insident. Parte uero ex altera sinus, quæ Carmaniis opposita est, Arabes habitant, omnem tenentes oram.

Polaticus sinus Adriatici maris pars est, & secundum quosdã Italiam ab Histris disterminat, à Pola dictus, quam quondam incoluere Colchi. Mare quidem procellosum, & ora illa nauigantibus perniciosa plurimum. Nũcupatur autem uulgo Quarnaro, credo à populo Carnorum, qui iam dudum circa adiacentia habitauit.

Pontus is est sinus, quem supra Euxinum diximus, seu mare magnum. Hũc denominatum Pontũ uolunt aliqui à Ponto Mitridatis regno, quod ego præter hunc sinũ nusq; repperi. Aliqui dicũt dictum Pontũ, quod breuis sit quasi punctus, & tunc breuem sumã quantũ ad profunditatẽ, q̃ illi modicam diximus. Et ob id tinnos, phocas, delphines'q; tantũ, & nullas alias marinas bestias suscipit, à longe plurimũ profecto talẽ nominis huius causam piscati sunt. Aliqui dicunt, quod Pontus idem sit & æquor. Scio quia unum quod'q; horũ mare est. Sed qualiter Pontus æqualitatem significet aquarũ, ut æquor facit, non uideo. Sic dicũt & Pontum maris impetum. Sed tunc cũ illi magis quàm oceano,

qui longe impetuosior est. Dicunt præterea Pontum idem quod marinum decus, quod ego audio, sed non intelligo. Dabo igitur & ipse nouam nominis causam. Arbitror quidem à priscis latinis denominatum Pontũ, quia aliquanto tempore anni in glaciem coactum, transire uolentibus per aliquã sui partem, pontem, id est transitũ sui faciat, seu quia ob maximã aquarũ dulcium in illum effluentium, & eius respectiue breuitatẽ semidulce uel ferè dulce factum potum præbeat. Verum hæc superflua curiositas est.

Propontis mare est inter Thracium Bosphorum, & Hellespontum, ab oriente Asiam alluens, ab occidente uero Europam, & iccirco ferè in modum lacus circundatũ. Propontis autem uocatur quasi Pontum præueniens, seu iuxta Pontum. Incipit exeuntibus Hellespontum, & in Pontum tendentibus à dextris apud Lampsacum oppidũ, finem ibidẽ faciens Hellesponto, cui propinquus funditur Granicus fluuius, ultra quem Cizycũ ciuitas à Cizyco denominata, quem Miniæ in Colchos tendentes, pugna fuderunt atq; occiderunt. Post hãc Placea & Scylace Pelasgorum coloniæ. Inde Rhyndaci fluminis hostiũ, ultra quod Dascylos oppidum & Myrlea. Hinc sinus sequuntur duo, quorum alteri nõ est nomen, qui Cion emporiũ Phrygium amplectitur. Alter uocat' Olbianos, in gremio habens Astacon, olim à Megarensibus conditam. Inde sequitur fretũ illud exiguum per quod itur in Euxinum, ubi Thracius Bosporus habet initium, & ideo à sinu Olbiano in Europam paruo transfretantes tractu, & uersus Hellespontũ uenientes, relicto Bizãtio Thracii Bospori finem, habebũt à dextris Selymbriam, Perinthum, Bathynim, & hostia Ergini & Atyræ fluuiorum, & inde eam partem Thraciæ, quam iamdudum Rhesus tenuit rex, & Bisanthem Samiorum, & Cypsellam, & eum locum quem Macrontichos dixere Græci. Et inde Lysimachiam in radice Magnæ peninsulæ, quam penes in fretum Hellespontiacum cogi incipit mare, & ideo Propontis ibidem terminatur.

Rubrum mare inter Indicum & Aethiopicum oceanum amplissimo ore ab Austro in septentrionem funditur, & nc in mediterraneum exeat à terris Persarum, Arabũq; tenetur. De quo quia supra ubi de Arabico & Persico sinu scripsimus ferè omnia quæ dici possunt, sunt opposita, nominis tantum causam reddidisse sat erit. Dicitur autem rubrum, quia rubri coloris appareat, nõ quidem quia sit, sed quia adiacentia littora minio ferè similia sunt per eundem limpidum, atq; transparens suum colorem monstrantia, ab ignaris rubras esse aquas arbitrari faciunt, & inde rubrum denominari. Insularum cõfertum est, quarum notissima quæ sepulchrum Eritræ regis seruat, à quo etiam denominatum est, insigne præstiti itineris sicco uestigio Hebraico populo, Moyse duce ex Aegypto fugiente, & Pharaonis cũ exercitu suo demersi, ut literæ testantur sacræ.

Salinarum mare dicitur, quod nos alibi Asphaltidem lacum diximus, inter Hiericho & Zoram ciuitates Iudææ.

Sardum mare à Sardinia insula, dictum eò quod illam circum alluat, ab oriente Siculum, seu Icareum habet mare. Ab Arctoo Thuscũ, ab occasu Balearicũ, ab Austro Africũ.

Sarmaticus oceanus à Sarmatis populis littori adiacentibus dictus est, inter Cimbricũ qui magis extenditur ab Arctoo & Codanum sinum, qui in Germaniã sursum protẽditur, in conspectu autem littoris huius pars est Orchadum insularum.

Scyllaceus sinus in Adriatico, seu Siculo mari est inter Lacinium & Zephiriũ promontoria, habens in littore Petiliam, Cæcinum, & Scyllaceum à quo dicitur.

Scythicum mare à Scythis est nuncupatum, & quia longus est tractus terræ, à Scythis occupatus, ab oceano scilicet in Euxinum tendens triplex est, alios in oceanum, alios in Euxinum, alios circa Caspium terminos occupans. Nam quod in oceanum describitur, sub ipso syderum cardine, à promontorio Cimbrorum habere initium creditur, secũdũ quosdam terminari à limite Hyperboreo. Alii uolunt Hyperboreũ inter Cimbrum esse & Scythicum. Aiunt tamen eius littoris in conspectu quasdã desertas insulas esse, nec alio q̃ Scythicas nomine appellari, nec littoris cultores describuntur olli, præter † Adropagas & Sagas. Et hi quidem beluarum ferocitate segregati sunt, quod à Caspio in Scythas emittitur absq;

† *al's, Anthropophagos*

tur absq; certis terminis competi. Verum eius littora habitari ab Amardis, Pæsicis, seu Pesicasis atq; Derbicibus Scythis inueni, & in illud plura misceri flumina, & inter alia Araxē, Laxattem, & Oxum. Quod autē Pontici pars est, ab hostio paludum Mœotidarum atq; Tanais incipit, & usq; ad hostia Istri fluminis perseuerat, sinum Calulimenos, sinū Carcinitæ, Dromon, Achillæon, Boristhenis hostia, Callipidas, Istros'q;, qui Istro flumine terminantur includens, multa præter dicta suscipiens flumina.

Scœnus sinus est Icarei maris, inter sinus Thiminam & Bubessum positus.

Sericus oceanus sub Vultumo est inter Tabim & Tauri promontoria, Sericū littus alluens, qui quidem Seres, ut fertur, iustissimi sunt homines.

Siculum mare Siciliam ambit insulam. Ab occasu Sardum habēs, ab Aquilone Thuscum, à surgente sole Ionium, à meridiano Aphricum.

Syrium mare Asiatici pars est, à Syria cui adiacet, denominatū. Cuius initium ab initio est Palestinæ, ubi Arabicū terminat, & procedēs in septentrionē post Palestinū, Phœnicū littus alluit omne, in quo Tyrus & Sydon quondā celeberrimæ ciuitates, promontoriū Euprosopon, & Antiochia atq; Seleutia, & ultimo mons Amanus, in quo statim Myriandri, Cilices'q; incipiunt, & Syrium desinit mare, cui in conspectu Cyprus est insula.

Syrtium geminus sinus est in Aphrico mari, quorum primus à Neapoli Aphricana ciuitate sumit initiū, finem autem apud Oeam oppidū, Cimyphi fluuio propinquū. Importuosus est, & æstu plurimo ferox ob uadorū frequentiā, & ob alternos motus fluentis atq; refluentis pelagi, & intermistos uadis euripos. Littori cuius Tritona palus famosissima proxima est, ob ibidem primo uisam in terris Mineruam. Secūdus autem Syrtiū sinus in Aegyptum à primo tendentibus haud longe reperitur à Lepti superiori sumens initium, & uti nomine, sic opere par priori est. Habet promontoriū Borion, à quo ea incipit ora. quam Lothophagos tenuisse aiunt, usq; ad Phiconta, quod & importuoso littori promontoriū est. Inde sequūtur Philenorum aræ, quas penes Syrtis huius est finis. Syrtes autem à tractu nuncupatæ sunt, quia omnia ad se trahere uideantur.

Scyllæū mare, quod inter Siciliā & Italiā Pharon dicimus, à Scylla mōstro ex parte Italię adiacēte denominatū. Quod aiūt saxū esse ingēs, ferè in superiori parte humanā habēs effigiē, quū inferiori plures & resectos habeat scopulos, inter quos dū ęstuosum intrat mare ab eisdē refractū, & inde tumultuās tā ratione sui, q̄ augentis ex cōcauitate specus ibidē existentis, latrantiū rabie plurima canū uidetur reddere sonū, quod uetustę fabulę causam dedit, Scyllam scilicet uirginē à Glauco dilectā, dum se lauaret ibidē ueneficio Circis à canibus marinis usq; ad inguina fuisse absorptam, & ibidem detentam perpetuo. Volunt tamen quidam mulierem rapacissimam fuisse Scyllam, & hospites nudare consuetam, & in mare inde deiectam, saxo nomen, & fabulę locum dedisse.

Smyrneus sinus Ionii maris pars est, incipiens à promontorio qui illum à Colophone claudit, habens supra angustias per quas ingreditur mare, hinc Teon, & illinc Clazomenā. In sinu aūt est Coryna, Thermodoon amnis, & urbs Leuca, quū extra sequāt Phocis Eolio mari proxima. Clarus quidem unà cū ciuitate à qua dicitur Homeri uatis origine.

Sucronensis, seu Supronensis sinus Hispanum suscipit mare, quē postq̄ impetuose intrauit, obuio facto Ferrariensi promōtorio in duos diuidit sinus, quorū prior Supronensis dicitur, seu Sucronēsis, quod potius credo, cum recipiat Serabin uriam, & Sucronem flumina. Amplectitur quidem insignes urbes Valentiam atq; Saguntum, secundus Illicitanus uocatur, Alonem habens & Lucentiam ciuitates, & eam unde sibi nomē Illicem.

Superum mare Adriaticum nuncupatur, per respectum ad Tyrrhenum, quod Græci inferum uocauere, de quo ubi de Adriatico satis dictum.

Tarētinus sinus Adriatici maris pars est in extremis ferè Italię à Tarēto Architę philosophi patria uocitatus, inter Salē & Laciniū promōtoria coactus, in quo sunt prçter Tarentū, Metapōtus Heraclea, Croto, & Turiū ciuitates.

Tesponrius sinus est Adriatici, seu Ionii maris pars, in quo Acherontus fluuius apud Molossos oriens effluit.

Thyminas ſinus eſt Icarei maris, inter Pandionis montis collem mare immiſſum, & Scœnum ſinum alterum ſitus.

Tyrrhenum mare Græci uocát, quod latini Thuſcum dicunt. Verum, ut placet aliquibus, Thuſcū longe plus occupat ſpacii quàm Tyrrhenum, quum Tyrrhenum à Thuſcia in Brutios uſque protendatur tantum. Quod aiunt dictum à regulo quodam Lydo Tyrrheno, qui partis in Aſia copiis, cū Lydo fratre ſorte ſuſcepta, nouas ſumpturus ſedes, uenit in Thuſciā & Italiam ſuperiorem, eam'q; occupauit, & de ſuo nomine Tyrrheniam appellauit, mari'q; nomen impoſuit, quod in hodiernum uſq; conſeruat.

Thuſcum mare longiſſimo dicitur tractu. Nam quādiu in Auſtrū ſpectat Italia, & aliquantulum amplius, tantū illi ſpacii uetus Thuſcorū conceſſit gloria. Ergo à Vari fluminis gloria Galliā tranſalpinā ab Italia ſeparantis hoſtio, ad fretū uſq; Siciliȩ & Zephirium promontoriū, hoc inſignium mare uocabulo eſt, quū Thuſci ante Romanū imperium aduentum'q; in Italiam Gallorū Hetruriam omnē, & ciſalpinam Galliā totam pręter Venetorum angulū ſub ſuo imperio tenuere, & Thuſciam uocauere, & ſecūdū numerum nationum ſuarū ultra Apenninū miſere colonias, ex quibus Adria, à qua Adriaticū mare dictū eſt una fuit. Incipiens igitr̃ à Vari hoſtio Liguſtinū omne, quod ſupra deſignatum eſt ſuo ſub nomine continet. Inde inter Lunam ciuitatem & Piſas, ubi Liguſtinum terminari diximus reſumentes habet in littore Piſas, olim à Græcis Piſanis conditas, Arni fluminis hoſtium, Vadas, Voliternas, Vmbronis fluuii exitū. Populoniam uetuſtiſſimam Hetruſcorū ciuitatem, ſeu potius ciuitatis ueſtigia, & Telamonis portū. Coſam oppidū, portum'q; Herculis, nauigiis tutū, incolis autem aduerſum, poſt hęc & Anionē, & Pyrgi, & hoſtia Tyberis, quorū altius paululū Roma, rerū domina, ſedet. Hinc in littore ueteris Laurentii atq; Lauinii Latinorū uetuſtiſſimorum'q; oppidorū ueſtigia, & ſic Ancii quondam Volſcorū metropolis. Inde Aſturam & Circeū montem, Circis ueneficæ ſedem, Terracinam Volſcorū, Fundos'q;, ac Formias, & Aeneæ Troiani opus Caietam, & Minturnas, & Lyris hoſtiū. Sinueſſam, Linternū Scipionis Africani exilio atq; tumulo cōſpicuū Vulturni exitū, & paulo ſupra Capuam Thuſcorū coloniam, olim inter tres maximas orbis ciuitates tertiā. Inde Cumas Euboicas. Miſenū, Baianum ſinum, atq; Neapōlitanum, ad promontorium uſq; Mineruæ ſeſe porrigentem. †Amalphia, Salernū, Silarū fluuiū, Palinuri portum, Velias, Buxentiū, Clampeciam, *Enum, Vibonem, Ioniū, Maticanā, Metaurum, Taurianum, Scyllā, Rhegiū, Regiam columnā, Locros, Cauloniam, Conſentiā, atq; Brutiū à Zephirio promontorio terminatū. Eſto ſint qui uelint à Rhegio finiri oppido, in conſpectu habens Corſicā atq; Sardiniā, Capream, Illuam ferri alūnam, Igilium pontiam, Pithecuſas, Capreas, & clariorem mediterranei maris Siciliam. Dictum autem Thuſcum à Thuſcis, qui à thure ſacrificiorum denominati ſunt, eò quod fuerint iuxta antiquorum ritum doctiores in ſacrificiis peragendis.

† Melphē fortaſſe, is fluuius eſt Italiæ.

**Cenym fortaſſe, quod promontoriū eſt Peloro aduerſum*

VEnetum mare, id eſt quod Adriaticum diximus, nō quidem à Paphlagonibus Venetis, qui ab excidio Ilii Antenorē ſecuti ſunt. Quinimo à piſcatoribus Patauis, qui nuper occupatis Altini ſinus aliquibus ſemitectis inſulis aqua, congregatis'q; ex circūadiacentibus uicis coæqualium hominum turmis, ad cōmodum piſcationis ultro uenientibus, ſedes ſtatuere ſibi, illas'q; quod multarum erat urbium nomen, ideo ingenuis prouinciæ uocauere Venetias. Quibus adeo fortuna & aſtutia fauit, ut elati audeant noſtro æuo, & maris imperiū uſurpare, ſi poſſint, & nouo nomine uetus delere conātur, ā ſe Venetum appellātes, quod per longa retro ſecula à Thuſcis Adriaticum dictū. De quo, quoniam ſub uocabulo uero, ubi ſcilicet Adriaticum nominauimus, ſatis ample dictum eſt, hic repetere non curamus.

Virgitanus ſinus eſt Hiſpani maris, haud lōge à Malaca ab Vrgi oppido, q̄d in eo eſt, (nominatus.

Vrias Adriatici ma. ſinus eſt, Apulo cinctus littore ſub Gargano mōte, cuius aſperū aiūt introitū, & extra eū dicūt eſſe Sipontū Diomedis opus, ut à nōnullis hactenus creditū eſt.

Epilogus

IAM peragratis montibus, ſyluis, nemoribus'q; luſtratis, & fontibus, lacubus, atq;

fluminibus

fluminibus, unà cum stagnis & paludibus, in sinus maris oceanumq́, prout ueteribus traditú accepimus, deductisq́ eis etiá receptaculis perfunctorie designatis, in finé laboris assumpti eo concedente, qui rerum omnium principiú est & finis, deuenimus. Nec dubitem quin persæpe interuenerit error, & reprehendenda crebro compareant. Quis enim tanti est, ut imperfectus perfectum possit opus cóponere? Esto (ut ab initio testatus sum) quietis causa non anxiú, acremq́, sed iocosum laborem assumpsi, à quo ne aduersus intentionem meam defatigarer, quicquid in memoriá uenit, nulla indagine solertiori pera cta concessi calamo. Verum defectus quosdam qui forsan aliena magis quàm mea culpa occurrisse nonnunquá potuerunt, nó aliqualiter purgasse, nil esset aliud quàm quod alienum est, meum fecisse crimen, & ideo aduertendum, si sæpius idem fluuius, aut mons, seu lacus, uel quem mauis ex aliis sub diuersis nominibus, uel diuersis in partibus nulla ex hoc facta mentione ponatur, aut dissidentium autorum opus est, aut scriptorum, imò pictorum ignauia contigisse potuit. Autores cum omnia uidisse nequiuerint, relatis credere opportunum fuit, quæ & si summa cura exquisiuerint uera à falsis, tamen aliquádo decipi potuere, & ideo meo iudicio ueniunt excusandi. Scriptores autem non sic. Cósueuere iam dudú celebri officio solum homines exquisiti ingenii & intelligentes assumi, ut satis antiqua (si qua sunt) testantur uolumina, postea ne quid incorruptum superesset in terris quibuscunq; uolentibus permissum est. Quamobrem eò deuenimus, ut qui literæ seu characteris formam apte calamo deducere nouerint, illosq́ congrue inuicem iungere, temerario ausu nil aliud intelligentes se scriptores audent profiteri, & apposito precio scribere quorumcunq; uolumina, quod etiam turpius, relictis colo textrinisq́ persępe ausæ sunt, & audent mulieres, & sic dum potius uisa q̃ intellecta designant, quandoq; uacillante memoria, & nonnunquá dum ex non intellectis multa superflua arbitrátur & auferunt, aut casu, aut eorum permutant iudicio, eò ante alia itum est, ut si orthographia deiecta, diphthongi aut sublatæ, aut debitis priuatę notulis, punctatio omnis omissa, & signa perdita, quorum opere locutionum uariationes percipi consueuere, ac insuper opere talium diminutis, aut additis, aut permutatis in dictionibus literis, aliter hodie legantur, quàm ueteres, illustresq́ scripserint autores necesse est, & quod longe perniciosius, esto huiusmodi scriptores aduertant se minus recte pinxisse, ne delentes errorem maculam operi suo iniecisse uideantur, ultro prætereunt, correctis pulchros præponentes codices. Quos quidem errores & si nonnunquam, admonente Grammatica, circa constructiones reducantur in rectum, propria aut hominum, aut locorum, fluuiorú, seu huiusmodi nomina, & potissime peregrina, nisi diuinitas sit in hominibus insita, emendari non possunt, cum dubium falsa ueris iniecerit. Ex quibus satis aduerti potest de necessitate contingere, ut dum, quamuis rem minus omnibus cognitam, iuxta scriptorú errores uarie nominatam legimus, ex una plurimas arbitremur, & deducti per deuia deliremus. Quod cum præsens opusculum totum ferè & nominibus propriis, barbaris, & peregrinis constet, contigisse non erit mirabile, si ex uno fecerim plures, seu aliquádo de uno in alterum locú transtulerim. Nec ego aliquando coniecturis aduertés desistere uolui, quin potius duo uel tria nomina superflua ponerem, quàm in uno deficeré, & de una re duas uel plures facere malui, quàm falso inaduertenter nomine unam in nullá quandoq; conuertere. Quod si correctioribus libris, quàm quos uiderim, usi lectores aduerátt, sint quæso ad intelligentiam faciles & emendent. Præterea si aliquádo fons pro flumine, fluuius pro lacu, pro stagno lacus, uel uersa uice hi pro aliis positi comperiantur, non mea autoritate factum affirmo, maiorum imitatus monumenta, & potissime Poëtarum illustriú, circa quos plurimum hactenus uersatus sum, & quibus licentiæ multum est circa immutationem, ferè talium scripta sunt omnia, ferè dixi, quia arbitrio meo pauca quędam uisa aut fide dignis audita ultra quàm scripta compererim apposui, nec inficiabor, uidi quædam se aliter habere quàm ueterum rationes ostendant, quibus tantum indulgens fui, ut mallem potius eorú autoritati, quàm oculis credere meis. Et hoc dictum uelim, ne quis

putet

putet eò quod dixerim quædã uisa, me ob uisa antiquitati in aliquo derogasse. Insuper si æquo nõ incedo passu, nunc scilicet pingui & amplissimo stylo procedens, nunc tenui atq; macilento, antiquis autoribus ascribatũ, quod ampliora de his quæ exangui scribantũ calamo nõ liquere. Abũdantiora uero aduertens scripsi, quũ certissimum habeã eruditos his nõ indigere, rudibus, donec in ampliorẽ uenerint facultatẽ, nulla tam longa demonstratio est, quæ nõ uideatũ esse breuissima. Sed erit forte qui dicat, si adeo rudes ubi erãt animo, cũ hodie ferè locorũ nomina permutata sint omnia, nec aliquid cõstet antiquũ, cur usus nõ es ubi opportunitas exegisset nominibus hodiernis: his facile respondeũ. Nõ enĩ est qui hanc doctrinã tradiderit, aut memoriale reliquerit, nisi pauca sint. Esto per coniecturas aliqua plura deprehendi possint, utputa quem Perusinũ hodie lacũ dicimus, Trasymenũ fuisse cõiecturamus, eò quod Flamminiũ cõsulem Hannibalem apud Aretium expectasse legimus, & e uestigio secus Trasymenũ lacũ conseruisse. Et quia lacus alter præter Perusinũ Aretio propinquus non est, satis illũ percipimus Trasymenũ, & sic de aliquibus fecisse fuerat possibile. In reliquis potius diuinasse necesse erat, q̃ alicuius posse imitari uestigiũ, quod quidẽ ego non didici, & si nouissem, libri ueterũ qui talibus utunũ uocabulis, ad quorũ intelligentiã opusculũ hoc elaboratum est, omnes erant etiã immutandi, qui labor erat indeficiens, nec est meũ, nec etiã honeste alterius esse potest. Poteras, dicet alter, & noua & uetera posuisse. Iam ultro cõfessus sum me omnia nõ nouisse, quæ etiã si nouissem, satius forte fuerat scripsisse, ut factũ est, ut aliqualis labor studẽtiũ relinquereũ ingeniis. Ad hoc ut dum talia perquirendo fatigabunũ, & memoriã firment, & illud ad maiora subliment, & magis delectentur inuento. Et si quædã præter materiam aliquãdo cõperiantur inserta, ad auferendũ cõtinuę lectionis fastidiũ factum est. Sanè dum raptim cœptũ stadiũ ad metã cupiens deuenire percurrerem, ecce & laureæ delectabilis odor oculos meos alteram traxit in partem, & uidi insignem atq; uenerabilem uirũ Franciscum Petrarcham inclytũ præceptorem meũ, honesta facie & laurea uirenti conspicuũ per idmet stadium, lento tamen incedentẽ gradu, nõ equidẽ labore attritũ, sed altioribus cogitationibus pressum, & celebri atq; cõmendabili grauitate deductum. Obstupui aspectu primo miratus, quid circa tam infimum limen duceretur homo sublimis. Inde memor Maronem solitũ nonnunquã gregem per imas ualles deducere, & aliquãdo Aeneam suum etiã supra astra transferre, rubore suffusus plurimo constiti, & fortunã ante alia damnaui meã, quod eò me in discrimẽ deduxisset, ut auditor ex minimis cum præceptore luctarer, pendens'q; multa e uestigio animo circumuolui, an irem scilicet & inceptum iter perficerem, ut starem, seu potius omnino redirem, & pressa humo uestigia exturbarem. Occurrebant autẽ mihi plurima, suadentia reditũ, & ante alia clarissimi præceptoris mei sublimitas, styli ornatu redimita mirabili, & sententiarũ ponderositate plurima stabilis, & insuper lepiditate uerborũ delectabilis nimiũ, quantumcũq; extranea uideatur materia. Præterea notitia rerũ, cuius plurimũ indiget labor iste, quã adeo sibi familiarem nouerã, ut uidisse omnia, & tenaci seruasse memoria uideretur. Et cum his ruditas mea stylus exoticus, historiarum penuria, ingeniũ hebes, & fluxa memoria ueniebant, à quibus persuasus cũ iam essem semiflexus in reditũ, & ecce prouerbiũ uetus uenit in mentẽ, quo aiunt, contraria iuxta se posita, magis elucescunt. Et ex eo arbitratus fulgoris sui radios quantũcunq; de se clarissimos opacitatis meæ tenebras penetraturos posse uideri intuentibus clariores, mutaui consilium, & ad eius reuerentiã nõ pugil, sed obsequiosus seruulus, & itineris strator in finem usq; deductus sum, uolẽs, iubens'q; si quod meritũ mihi laboris huius expectandũ est, cautos esse lectores, ut siquid in hoc opere operi uiri inclyti comperiatũ aduersum, damnetur ilico, & sua sequatur, tanquã uera, stans'q; sentẽtia. Scripsi quidem quod in buccam uenit. Ipse autem, si mores noui suos, omnia multiplici trutinatione digesta, omnia ponderoso librata iudicio scripsit, scribet'q;. Si quid uero cõgruũ suis cõformé scriptis comperiatur, diuinæ bonitati doctrinæ ascribatur suæ.

DE MARIBVS FINIS

RESTITVTIONES ALIQVOT LOCORVM ET ERRATA quæ cauere inter excudendum, in autore præsertim ita hactenus deprauato, minime licuit, emendabis hoc pacto.

Pag.1.locum Statij sic lege, Ni te Thymbrææ uererer. Et triplicis mundi summũ quẽ scire nephastũ est.

Pag.11.lib.5.Quæ fluuios, syluasq́;, animasq́;, & semina mundi. Et paulopost: Robur in occidui, te uelox machina cœli. Et lib.12.domos Atlanta supernas.

Pag.12.lib.12.Nox quæ terrarum, cœliq́; amplexa labores.

Pag.16.lib.à fine 7.Ixiona pro Isiona.

Pag.23.lib.à fine 15.Somne, malorum, &c. & lib.14. languidæ pro languidæ. Et lib.12.foues pro fone.

Pag.27.lib.12.lege tempus diei, dicitur mediæ noctis inclinatio. Et lib.17. Lanuuini pro Lanubini.

Pag.41.lib.à fine 8.Dictys pro Ditis, quemadmodum etiam pag.45.lib. antepenult.

Pag.44.lib.à fine 3.Iphios filiam.

Pag.71.lib.30.cingulum uarium.

Pag.56.lib.24.Erisichthon pro Erisiton.

Pag.73.lib.à fine 10.serenißime pro seuerißime.

Pag.74.lib.8. tempore pro tempora.

Pag.88.lib.à fine 9.Artemis pro Artea, sicq́; etiam legendum est Pag. 89.lib.35.pro Artemia.

Pag.109.lib.15.eum pro eam. Et lib.2.Harpalicen pro Arphallcen. Et lib. à fine 2. uelocitatem pro uelocitetem.

Pag.127.lib.à fine 11.Herodotus pro Herodorus.

Pag.145.lib.à fine 6.mechanicas pro mecanicbas.

Pag.146.lib.27.Pani Lycæo.

Pag.153.Polyten lege, & Dolopum, pro, Polyten & Delopum.

Pag.161.lib.19.Homero pro Homeri. Et lib.ult. Antilocho pro Antiloo.

Pag.180.lib.ult. Aetholis pro Atholia.

Pag.198.lib.43.nequisset pro nequisisset. Et lib.48.subditur pro subdidur.

Pag.199.lib.12.locorum pro lococum.

Pag.202.lib.ult.omnia pro omnis

Pag.204.li.35.Nil hominum miserans, iratusq́; omnibus umbris. Et lib.36. multisonas pro multisonans. Et eodem pro & eorum. Et lib.37.iuxta pro iusta, &, tumentes Cocytos pro timentes Coeyton.

Pag.208.lib.ult.eo quod illi porca, ob depastas segetes, sacrum faciant.

Pag.213.lib.7.frusta pro frustra.

Pag.216.lib.40.partubus pro partibus.

Pag.218.lib.33.iræq́; pro ireq́;.

Pag.255.lib.39.in ijs quæ ex Diodoro citantur, pro nomine Acamarchidis (ita enim mater Britomartis ab illo dicitur) Charmen legendum est, sic enim à Pausania, & in Ciri à Vergilio appellatur.

Pag.254.lib.47.lege, ut dicit Homerus, coniunx fuit, &c.

Pag.263.lib. 9. Harpyæq́; colunt aliæ.

Pag.292. lib.à fine 2. Oenomaum pro Oeconomaum.

Pag.293.lib.1.Oenomai pro Enomai.

Pag.295.lib.40.Fuit huic, &c. & lib.41.decimo pro decimum. & lib.44. Dictys pro Dites.

Pag.303.lib.42.descendit pro ascendit.

Pag.307.lib.46.ita distingue, cũ Thetis, rapta à Paride Helena, præsagio, &c. Et lib.47.in eo Achillem pro in eum.

Pag.302.lib.22.ubi Gorgophones filius Persei legitur, Pausanias non filium, sed filiam Gorgophonem facit, eamq́; ex priore marito Periere, Aeoli filio, Aphareum & Leucippum, ex posteriore Oebalo, Arenem peperisse tradit, primamq́; hanc præter morem aliarum Græcarum secundas nuptias habuisse in Corynthiacis ait.

ERRATA

Pag.310. lib.8. ubi legitur Peripeleum esse filium Pyrrhi, *Pausanias in* Atticis *legit* Pyclum.

Pag.320. lib.3. Magnum *pro manum.*

Pag.328.lib.20. auferendum pro afferendum.

*Pag.333.lib.penult.*Calaber *libro sexto,atq; ibidem distinguenda erant carmina.*

*Pag.338.lib.29.*Herodotum *pro* Herodorum.*Et lib.38.*Herodotus *pro* Herodorus

Pag.342.lib.40. ignispicia pro ignispicam.

Pag.346.lib.8.œstrum pro Aestrum.

*Pag.387.lib.5.*Aglai *Psophidij legendum est, ex* Valerij *lib.7. &* Pausania.

Pag.395.lib.14. Danaës *pro* Danis.

Circa annot. Atalantæ *Pag.261.sic lege,Cæterum hæc* Atalanta,*quemadmodũ &* Hippodamia,*alio nomine à* Propertio *Ischomache dicitur.*

Pag. 228. Mimalion nullos fugiendo Tulle labores *Propertius*
Sevitiam duri contudit Iasidos.

Hic corrupte Mimalion legitur pro Melanyon, *id quod etiam* Codrus *ex* Palephati *Græco versu probauit,qui sic habet,*

ἢ ποτε μηλανύωνος ἐρασσαμένου φύγεν εὐνήν.

Μηλανυῶνα *autem dictum esse* Hippomenen, *eò quod pomis certamen confecerit,ut* Theocritus *quoq; meminit Idyll.3. ubi ait,* ἱππομένης ὄκα δὴ τὴν παρθένον ἤθελε γᾶμαι μῆλ' ἐν χερσὶν ἑλὼν δρόμον ἄνυεν. *ut intelligatur* μηλανύων *dictus,quàm* ὁ τοῖς μήλοις ἀνύων τὸν δρόμον, ἢ τὸν ἀγῶνα.

EX MONTIBVS

Pag.404. Alocrine *legendum* Aulocrene.

Pag.416.pro Leto Galliæ Lætus.*Sic* Valer.*lib.1*

Pag.417.pro Licoronis Arcadiæ Lycone. *Pauf.in* Corynth.

*Pag.420.*Opitus Macedoniæ Epitus.*Plin.lib.4.cap.10*

Pag.421.pro Parne Græciæ Parnes Atticæ.*Pauf.in At.*

EX LACVBVS

Pag.442.pro Viturnæ *lege* Iuturnæ. *Valer.lib.1.cap.6*

EX FLVMINIBVS

Pag.446.pro Pamisyus Pyli *lege* Pamisus. *Pauf.in Mes.*

Pag.446.pro Anapis Siciliæ Anapus.*Thucid.lib. 6. Est autem eodem nomine &* Acarnaniæ *fluuius, cuius meminit* Thucid.*lib.2*

Pag.446. pro Amis Germaniæ Oenus.

Pag.448.pro Arapsus Lydiæ Harpasus.*Calaber in 10.*

Pag.451.pro Carcines Italiæ Cæcines,*Pauf.in Elia.*

BASILEAE PER IOANNEM HERVAGIVM, MENSE
SEPTEMBRI, ANNO A CHRISTO NATO
M. D. XXXII

